Bis

తుం యతతే । ప్రతిభూర్భవితుం శక్నోతీత్యాది ॥ తుమున్ణ్వులౌ క్రి
యాయామిత్యాదినా । శకధృషేత్యాదినా చ తుమున్ । భూతమ్ । భవ
నమ్ । నపుంసకే భావే క్తః ల్యుట్చేతి క్లీబత్వవిశిష్టే భావే కాలసామా
న్యే క్తల్యుటౌ ॥ శ్ర్యుకః కితీతీణ్నిషేధః ॥ అస్య కాలసామాన్య విష
యత్వాద్భూతే క్తేన న బాధః ॥ యువోరనాకావితి ల్యుటో యస్యానా
దేశః ॥ భవత్యనేనాత్రేతి వా భవనమ్ । కరణాధికరణయోశ్చేతి ల్యుట్
భవతీతి భవనః బాహులకాత్కర్తరి ల్యుట్ ॥ భావే ల్యుడన్తస్యైవ క్లీ
బత్వనియమాదస్య విశేష్యనిఘ్నతా ॥ పరాభూయతేఽనయేతి పరాభ
వనీ ॥ రిపూణాం పరాభవనీ రిపుపరాభవనీ వృకోదరస్య గదా । నభా
భూపూకమిత్యాదినా ణత్వనిషేధః । భవత్యస్యామితి భవనీ ॥ శుభస్య
భవనీ శుభభవనీ సుముహూర్తయాత్రా ॥ ప్రతిభూర్భూత్వా ఖలు
ప్రతిభూర్భూత్వా అలమ్ ॥ అలంఖల్వోరితి క్త్వా ॥ ప్రతిభూర్భూత్వా
వ్యవహరతి ॥ సమానకర్తృకయోః పూర్వకాల ఇతి క్త్వా ॥ సంభూయ ।
పరిభూయేత్యాది ॥ సమాసేఽనఞ్పూర్వ ఇత్యాదినా క్త్వో ల్యప్ ॥ ఆ
ఢ్యోభావం భావం మాద్యతి ॥ భూత్వా భూత్వా ॥ ఆభీక్ష్ణ్యే ణముల్ చే
తి ణముల్ క్త్వా చ ॥ క్రియాసమభిహారే ద్వే వాచ్యే ఇతి ణములన్తస్య
క్త్వాన్తస్య చ ద్విర్భావః ॥—॥౨॥ ణ్యన్తాత్ ॥ భావయితవ్యః । భావ
నీయః । కర్మణి తవ్యానీయరౌ । భావ్యః । ణ్యన్తాదచో యదితి యత్
భావితః । భావితవాన్ । భావయన్ । భావయన్తీ । భావయమానః
భావయిష్యన్ । భావయిష్యతీ । భావయిష్యన్తీ । భావయిష్యమాణః
భావయితుమ్ । భావితమ్ । పరిభావితమ్ । భావనమ్ । పరిభావనమ్ ।
భావయిత్వా । పరిభావ్య । భావం భావమ్ । భావయిత్వా భావయిత్వా
॥3॥ సన్నన్తాత్ ॥ బుభూషితవ్యమ్ । బుభూషణీయమ్ । బుభూష్యమ్
అచో యదితి యత్ । బుభూషితః । బుభూషితవాన్ । బుభూషన్ । బు
భూషన్తీ । వ్యతిబుభూషమాణః । బుభూషిష్యన్ । బుభూషిష్యతీ ।

బుభూషిష్యన్తి । వ్యతిబుభూషిష్యమాణః । బుభూషితుమ్ । బుభూషితమ్ ॥ బుభూషణమ్ । బుభూషిత్వా । పరాబుభూష్య । బుభూషంబుభూషమ్ । బుభూషిత్వా౨॥ ౪ ॥ యఙ్లన్తాత్ ॥ బోభూయితవ్యమ్ బోభూయనీయమ్ । బోభూయ్యం । అచోయదితియత్ । బోభూయితం । బోభూయితవాన్ । బోభూయమానః । బోభూయిష్యమాణః । బోభూయితుమ్ । బోభూయితమ్ । బోభూయనమ్ । బోభూయిత్వా । పరిబోభూయ్య । బోభూయంబోభూయమ్ బోభూయిత్వా బోభూయిత్వా ॥౫॥ యఙ్లుగన్తాత్ ॥ బోభవితవ్యం బోభవనీయమ్ । బోభవ్యమ్ । బోభువితః । బోభువితవాన్ । ఏకాజ్గ్రహణోక్తత్వాన్నేడ్నిషేధః । బోభువద్బ్రిష్మాణః । సాభ్యస్తాచ్ఛతురితినుమ్నిషేధః । బోభువతా । బోభువతః । బోభువతి । బోభవిష్యన్ । బోభవిష్యతీ । బోభవిష్యన్తీ । బోభవితుమ్ । బోభువితమ్ । బోభవనమ్ । బోభవిత్వా । పరిబోభూయ । బోభావం బోభావమ్ । బోభవిత్వా బోభవిత్వా ॥

ఘ్రా—గన్ధోపాదానే । సక । అనిట్ । పర ॥

పాఘ్రాధ్మేత్యాదినాజిఘ్రాదేశః ॥ ౧ ॥ జిఘ్రతి । జిఘ్రతః । జిఘ్రన్తి ॥౯॥౨ జఘ్రౌ । జఘ్రతుః । జఘ్రుః । జఘ్రిథ (జఘ్రాథ) అజన్తశ్చాత్థలివేట్ । జఘ్రథుః । జఘ్ర । జఘ్రౌ । జఘ్రివ । జఘ్రిమ । క్రాదినియమాన్నిత్యమిట్ ॥౩ ఘ్రాతా । ఘ్రాతారౌ । ఘ్రాతారః ॥౯॥సి॥౪। ఘ్రాస్యతి । ఘ్రాస్యతః । ఘ్రాస్యన్తి ॥౯॥౫।జిఘ్రతు (జిఘ్రతాత్) జిఘ్రతామ్ । జిఘ్రన్తు ॥౯॥౬ అజిఘ్రత్ । అజిఘ్రతామ్ । అజిఘ్రన్ ॥౯॥౭॥ జిఘ్రేత్ । జిఘ్రేతామ్ । జిఘ్రేయుః ॥౯॥ ౮ వాన్యస్యసంయోగాదేరిత్యేత్వంవా ॥ ఘ్రేయాత్ । ఘ్రాయాస్తామ్ । ఘ్రాయాసుః ॥౯॥ పక్షే—(ఘ్రేయాత్ । ఘ్రేయాస్తామ్ । ఘ్రేయాసుః ౯) ౯ విభాషాఘ్రాధేడితి సిచోలుగ్వా ॥ అఘ్రాత్ । అ

ఘ్రాతాం । అఘ్రుః । అఘ్రాః । అఘ్రాతం । అఘ్రాత । అఘ్రాం. అఘ్రావ । అఘ్రామ । లుగభావే । యమరమనమాతాం సక్చ । అఘ్రాసీత్ ।. అఘ్రాసిష్టాం । అఘ్రాసిషుః । అఘ్రాసీః । అఘ్రాసిష్టం । అఘ్రాసిష్ట । అఘ్రాసిషం । అఘ్రాసిష్వ । అఘ్రాసిష్మ ॥౧౦ అఘ్రాస్యత్ । అఘ్రాస్యతాం । అఘ్రాస్యన్ ॥౯॥ కర్మవ్యతీహారే । ౧ ॥ వ్యతిజిఘ్రతే,౯॥౨ వ్యతిజఘ్రే ॥౯ ॥(వ్యతిజఘ్రిషే । వ్యతిజఘ్రిధ్వే ।(ఢ్వే)వ్యతిజఘ్రివహే । వ్యతిజఘ్రిమహే) 3 వ్యతిఘ్రాతా ॥౯॥(సే।హే) ౪ వ్యతిఘ్రాస్యతే ॥౯॥౫ వ్యతిజిఘ్రతామ్ ॥౯॥౬ వ్యత్యజిఘ్రత ॥౯॥౭ వ్యతిజిఘ్రేత ॥౯॥౮ వ్యతిఘ్రాసీష్ట । వ్యతిఘ్రాసీయాస్తామ్ । వ్యతిఘ్రాసీరన్ । వ్యతిఘ్రాసీష్ఠాః । వ్యతిఘ్రాసీయాస్థాం । వ్యతిఘ్రాసీధ్వం । వ్యతిఘ్రాసీయ । వ్యతిఘ్రాసీవహి । వ్యతిఘ్రాసీమహి ॥౯ ॥ వ్యత్యఘ్రాస్త । వ్యత్యఘ్రాసాతాం । వ్యత్యఘ్రాసత । వ్యత్యఘ్రాస్థాః । వ్యత్యఘ్రాసాథాం । వ్యత్యఘ్రాధ్వం । వ్యత్యఘ్రాసి । వ్యత్యఘ్రాస్వహి । వ్యత్యఘ్రాస్మహి ॥౧౦ వ్యత్యఘ్రాస్యత । వ్యత్యఘ్రాస్యేతాం । వ్యత్యఘ్రాస్యన్త ॥౯॥ కర్మణి ॥౧॥ ఘ్రాయతే ॥ ౯ ॥ ౨॥ జఘ్రే ॥౯॥ వ్యతిజఘ్రే ఇత్యాదివత్ ॥ 3 ఘ్రాతా । వ్యతిఘ్రాతేత్యాదివత్ ॥౯॥ పక్షే (ఘ్రాయితా ౯॥ సే। హే) ౪ ఘ్రాయిష్యతే ॥౯॥(ఘ్రాస్యతే॥ ౯) ౫ ఘ్రాయతాం ॥ ౯ ॥౬ అఘ్రాయత ॥౯॥. ౭. ఘ్రాయేత । ఘ్రాయేయాతాం । ఘ్రాయేరన్ ॥౯॥ ౮ ఘ్రాయిషీష్ట । ఘ్రాయిషీయాస్తాం. ఘ్రాయిషీరన్ ॥౯॥ ఢ్వమ్ ॥ ధ్వమ్ ॥ (ఘ్రాసీష్ట । ఘ్రాసీయాస్తామ్ ।.) ఘ్రాసీరన్ ॥౯॥ ధ్వమ్ ॥౯॥ అఘ్రాయి । అఘ్రాయిషాతామ్ । అఘ్రాయిషత ॥౯॥ (ఢ్వమ్ । ధ్వమ్ ॥) (అఘ్రాసాతామ్ । అఘ్రాసత ॥౯)౧౦ అఘ్రాయిష్యత ॥౯॥ (అఘ్రాస్యత ౯) ణ్యన్తాత్ ।౧ ఘ్రాపయతి-౯ (తే-౯)॥౨॥ ఘ్రాపయాఞ్చకార ౯॥(చక్రే,-౯)(బభూవ,౯)ఆస-౯॥3. ఘ్రాపయితా ॥౯॥(సి)సే)హే) ఘ్రాపయిష్యతి ॥౯॥(తే,౯)౫ ఘ్రా

పయతు॥౯॥(తాత్)తామ్-౯) ౬ అఘ్రాపయత్ ।౯॥ (త్,౯) ౭ ఘ్రాప
యేత్ ॥౯॥ (త-౯) ౮ ఘ్రాప్యాత్ ॥౯॥ (ఘ్రాపయిషీష్ట॥౯॥(ఢ్వమ్।
ధ్వమ్) ౯ జిఘ్రతేర్వేతిచజ్పరేణావుపధాయాఇత్వంవా । అజిఘ్రిప
త్ । అజిఘ్రిపతామ్ । అజిఘ్రిపన్ ॥౯॥ (అజిఘ్రిపత । అజిఘ్రిపే
తామ్ । అజిఘ్రిపన్త-౯) (అజిఘ్రపత్ । అజిఘ్రపతామ్ । అజిఘ్ర
పన్,౯) (అజిఘ్రపత । అజిఘ్రపేతామ్ । అజిఘ్రపన్త-౯) ౧౦ అ
ఘ్రాపయిష్యత్ ॥౯॥(త,౯)కర్మణి ॥ ౧ఘ్రాప్యతే ॥౯॥౨॥ ఘ్రాప
యాఞ్చక్రే ॥౯॥(బభూవే-౯)ఆసే,౯)౩ఘ్రాపయితా (సే।హే, ౯)
(ఘ్రాపితా-౯) (సే।హే-) ౪ ఘ్రాపయిష్యతే ॥౯॥ (ఘ్రాపిష్య
తే-౯)౫ఘ్రాప్యతామ్-౯ ॥ ౬ అఘ్రాప్యత॥౯॥౭ఘ్రాప్యేత॥౯ ॥ ౮
ఘ్రాపయిషీష్ట ॥౯॥ (ఢ్వమ్।ధ్వమ్)(ఘ్రాపిషీష్ట ॥౯॥ (ధ్వమ్)౯అఘ్రా
పి॥౯॥(అఘ్రాపిషాతామ్। ఢ్వమ్।ధ్వమ్) (అఘ్రాపయిషాతామ్। ఢ్వమ్।
ధ్వమ్) ౧౦ అఘ్రాపయిష్యత॥౯॥ (అఘ్రాపిష్యత॥౯)ఆఘ్రాప్యతే-
హరిర్ధూపం దేవదత్తేనేత్యత్ర కర్తృవ్యాపారస్యావివక్షయామ్ ।ఆ
ఘ్రాపయతేహరిర్ధూపం స్వయమేవ ॥ అజిఘ్రిపత- అజిఘ్రపతవా
హరిర్ధూపం స్వయమేవ । యక్చిణోః ప్రతిషేధే హేతుమణ్ణి శ్రిఞ్యా
దినాయక్చిణోః ప్రతిషేధాచ్చప్చఙ్ ॥ శేషంణ్యన్తాత్మనేపదవత్॥స
న్నన్తాత్ ॥౧॥జిఘ్రాసతి,౯॥౨॥జిఘ్రాసాఞ్చకార-౯॥ బభూవ ॥ ఆ
స॥౩జిఘ్రాసితా-౯॥౪జిఘ్రాసిష్యతి-౯॥౫-జిఘ్రాసతు-౯॥ (తాత్)
౬అజిఘ్రాసత్,౯॥౭జిఘ్రాసేత్॥౯॥౮జిఘ్రాస్యాత్।జిఘ్రాస్యాస్తాం౯
౯అజిఘ్రాసీత్ । అజిఘ్రాసిష్టామ్-౯॥౧౦అజిఘ్రాసిష్యత్-౯ ॥ ప్రి
యాముఖంజిఘ్రాసతి దేవదత్తఇత్యత్ర కర్తృవ్యాపారస్య వివక్షా
యాం జిఘ్రాసతే ప్రియాముఖంస్వయమేవ । భూషాకర్మకిరాదిస
నాఞ్చాన్యత్రాత్మనేపదాదితి యక్చిణ్చిణ్వదిటాం ప్రతిషేధా దా
త్మనేపదమ్ ॥౨జిఘ్రాసాఞ్చక్రే,౯॥ (బభూవే-౯ ॥ ఆసే-౯) ౩ జి

ఘ్రాసితా-౯(సే।వే)౪ జిఘ్రాసిష్యతే ౯॥౫జిఘ్రాసతామ్-౯॥ ౬అ జిఘ్రాసత-౯॥౭ జిఘ్రాసేత॥౯॥ ౮జిఘ్రాసిషీష్ట-౯।(ధ్వమ్)౯ అజిఘ్రాసిష్ట॥౯॥(ఢ్వమ్)ధ్వమ్)౧౦ అజిఘ్రాసిష్యత;౯॥యఙి॥ ఈఘ్రాధ్మోరితీత్త్వమ్॥౧॥జేఘ్రీయతే-౯॥౨జేఘ్రీయాఞ్చక్రే,౯।౩జేఘ్రీయితా।౯ ౪ జేఘ్రీయిష్యతే-౯॥౫॥జేఘ్రీయతామ్ ౯॥౬ అజేఘ్రీయత-౯॥౭ జేఘ్రీయేత-౯॥ ౮జేఘ్రీయిషీష్ట-౯॥(ఢ్వమ్।ధ్వమ్)౯ అజేఘ్రీయిష్ట,౯। (ఢ్వం।ధ్వం)౧౦-అజేఘ్రీయిష్యత-౯॥——॥యఙ్లుకి॥జాఘ్రేతి (జాఘ్రాతి) జాఘ్రీతః। జాఘ్రతీత్యాది ॥ ౧ ఘ్రాతవ్యః। ఘ్రాణీయః॥ఘ్రేయః। అచోయదితియతి ఈద్యతీత్త్వం।ఘ్రాణః। ఘ్రాతః। ఘ్రాణవాన్। ఘ్రాతవాన్।సుదవిదోన్దత్రాఘ్రాహ్రీభ్యోఽన్యతరస్యామితి నిష్ఠాతస్యనోవా ॥ జిఘ్రన్। జిఘ్రన్తీ। వ్యతిజిఘ్రమాణః। ఘ్రాస్యన్। వ్యతిఘ్రాస్యమానః।ఘ్రాస్యన్తీ। ఘ్రాతుం। ఘ్రాతం। ఘ్రాణం॥ క్తస్యనత్వేల్ల్యుటిచతుల్యం రూపం॥ ఘ్రాత్వా। ఆఘ్రాయ। ఘ్రాయం ఘ్రాయం। ఘ్రాత్వాఘ్రాత్వా॥౨। ఘ్రాపయితవ్యః। ఘ్రాపణీయః। ఘ్రాప్యః। ఘ్రాపితః। ఘ్రాపితవాన్। ఘ్రాపయన్। ఘ్రాపయమాణః। ఘ్రాపయన్తీ। ఘ్రాపయిష్యన్। ఘ్రాపయిష్యమాణః। ఘ్రాపయిష్యతీ। ఘ్రాపయిష్యన్తీ। ఘ్రాపయితుం। ఘ్రాపితం। ఘ్రాపణం। ఘ్రాపయిత్వా। ఆఘ్రాప్య। ఘ్రాపం ఘ్రాపం। ఘ్రాపయిత్వా ఘ్రాపయిత్వా॥ ౩జిఘ్రాసితవ్యః। జిఘ్రాసనీయః। జిఘ్రాస్యః॥ జిఘ్రాసితః। జిఘ్రాసితవాన్। జిఘ్రాసన్। జిఘ్రాసన్తీ జిఘ్రాసిష్యన్। జిఘ్రాసిష్యతీ। జిఘ్రాసిష్యన్తీ। జిఘ్రాసితుం। జిఘ్రాసితం। జిఘ్రాసనం। జిఘ్రాసిత్వా। ఆజిఘ్రాస్య। జిఘ్రాసం జిఘ్రాసం। జిఘ్రాసిత్వా జిఘ్రాసిత్వా॥ ౪జేఘ్రీయితవ్యః। జేఘ్రీయణీయః। జేఘ్రీయ్యః। జేఘ్రీయితః। జేఘ్రీయితవాన్। జేఘ్రీయమాణః। జేఘ్రీయిష్యమాణః। జేఘ్రీయితుం। జేఘ్రీయితం। జేఘ్రీయణం

జేఘ్రీయిత్వా । ఆజేఘ్రీయ్య । జేఘ్రీయం జేఘ్రీయం । జేఘ్రీయిత్వా జేఘ్రీయిత్వా ॥—॥ ౫-జాఘ్రితవ్యః । ఏకాజ్గ్రహణాత్ క్త్వాయిడ్నిషేధాప్రవృత్తేరిట్ ॥ ఆతో లోప ఇటి చేత్యాకారలోపః। జాఘ్రాణీయః । జాఘ్రేయః। జాఘ్రితః । జాఘ్రితవాన్ । జాఘ్రాల్ । జాఘ్రాతా । జాఘ్రాతః। జాఘ్రాతీ । జాఘ్రిష్యన్ । జాఘ్రిష్యతీ । జాఘ్రిష్యన్తీ జాఘ్రితుం । జాఘ్రితం । జాఘ్రాణం । జాఘ్రిత్వా । ఆజాఘ్రాయ । జాఘ్రాయం జాఘ్రాయం । జాఘ్రిత్వా జాఘ్రిత్వా ॥—॥

దాణ్-దానే-సక-అని-పర-పాఘ్రాధ్మేత్యాదినా శకారాదౌ ప్రత్యయే పరే యచ్ఛాదేశః ॥ ౧ యచ్ఛతి-౯ ॥౧ ప్రణియచ్ఛతి-౯ ॥ నేర్గదేత్యాదినా ఉపసర్గస్థాన్నిమిత్తాత్పరస్య నేర్నస్య ణత్వం ॥ ౨ దదౌ । దదతుః । దదుః । దదిథ । (దదాథ) దదథుః ॥ దద । దదౌ । దదివ । దదిమ ॥ ౩ దాతా-౯ ॥(సే) ౪ దాస్యతి-౯ ॥ ౫ యచ్ఛతు । (తాత్) ౯-౬ అయచ్ఛత్-౯ ॥ ౭ యచ్ఛేత్-౯ ॥ ౮ దేయాత్ । దేయాస్తాం । దేయాసుః-౯ ॥ ఏర్లిఙీత్యేత్వం-౯ ॥ అదాత్ । అదాతాం। అదుః-౯ గాతిస్థాఘుపాభూభ్యః సిచః పరస్మైపదేష్వితి సిచో లుక్ ।౧౦-అదాస్యత్ ౯ ॥ కర్మవ్యతిహారే ౧ వ్యతియచ్ఛతే ౯ ॥౨ వ్యతిదదే ॥ వ్యతిదదాతే । వ్యతిదదిరే । వ్యతిదదిషే । వ్యతిదదాథే । వ్యతిదదిధ్వే । వ్యతిదదే । వ్యతిదదివహే । వ్యతిదదిమహే । ౩ వ్యతిదాతా-౯ (సే। హే) ౪ వ్యతిదాస్యతే ౯ ॥౫ వ్యతియచ్ఛతాం ౯ ॥ ౬ వ్యత్యయచ్ఛత ౯ ॥ ౭ వ్యతియచ్ఛేత ౯ ॥ ౮ ॥ వ్యతిదాసీష్ట ౯ ॥ (ధ్వం) ౯ వ్యత్యదిత స్థాఘ్వోరిచ్చేతీత్త్వం కిత్త్వే। వ్యత్యదిషాతాం । వ్యత్యదిషత । వ్యత్యదిథాః । వ్యత్యదిషాథాం । వ్యత్యదిఢ్వం (ధ్వం) । వ్యత్యదిషి । వ్యత్యదిష్వహి । వ్యత్యదిష్మహి । సమూ్పర్వాద్దస్మాద్దాణశ్చ సా చేచ్చతుర్థ్యర్థ ఇత్యాత్మనేపదం । అశిష్టవ్యవహారే దాణః ప్రయోగే చతుర్థ్యర్థే తృతీయేతి తృతీయా । దాస్యా సంయచ్ఛతే కాముకః-౯ ॥ ౨ ॥ సందదే-౯ ॥

(సందదిషే । సందదిధ్వే । సందదివహే । సందదిమహే) ॥౩ సంచాతా ౯॥(సే।హే) ౪ సంచాస్యతే ౯ ॥౫సంయచ్ఛతాం౯॥ ౬సమయచ్ఛత౯॥౭సంయచ్ఛేత౯॥౮సంచాసీష్ట౯॥(ధ్వం)౯సమదిత।సమదిషాతాం । సమదిషత । సమదిథాః । సమదిషాథాం । సమదిధ్వం ॥(ధ్వం) సమదిషి । సమదిష్వహి। సమదిష్మహి॥౧౦ సమదాస్యత౯॥ ధర్మ్యే౯తుభార్యాయైసంయచ్ఛతీతిపరస్మైపదమేవ । కర్మణాయమభిప్రైతీతి సంప్రదానత్వాచ్చతుర్థీ ౯ ॥ లిడాదిరూపాణి ప్రాగ్వత్ ॥ తిలేభ్యఃప్రతియచ్ఛతి మాషా౯ । ప్రతిఃప్రతినిధిప్రతిదానయోరితి కర్మప్రవచనీయసంజ్ఞాయాం ప్రతినిధిప్రతిదానే చ యస్మాదితిపఞ్చమీ ॥——॥కర్మణి ॥౧ దీయతే-౯ ॥సందీయతే-౯॥ ౧ ప్రతిదీయతే-౯॥ ఘుమాస్థేత్యాదినాఈత్వమ్॥౨దదే౯॥౩దాయితా౯(సే।హే) (దాతా।సే।హే౯) ౪ దాయిష్యతే ౯॥(దాస్యతే-౯) ౫దీయతాం-౯ ॥౬॥ అదీయత-౯॥ ౭దీయేత ౯॥ ౮దాయిషీష్ట ౯(ధ్వం।ధ్వం) దాసీష్ట-౯ ॥(ధ్వం)౯అదాయి-౯।(అదాయిషాతాం) (ధ్వం।ధ్వం)(అదిషాతాం)(ధ్వం।ధ్వం)౧౦॥అదాయిష్యత-౯॥(అదాస్యత।౯ ణ్యన్తాత్।౧ దాపయతి-౯(తే-౯)౨దాపయాఞ్చకార-౯॥(చక్రే-౯) ౩ దాపయితా-౯॥(సి)సే)హే) ౪ దాపయిష్యతి-౯॥(తే-౯)౫ దాపయతు-౯॥(తాత్)(తాం౯) ౬అదాపయత్౯॥ (త-౯)౭ దాపయేత్ ౯(త-౯) ౮దాప్యాత్ -౯॥(దాపయిషీష్ట౯(ధ్వం।ధ్వం) ౯ అదీదపత్-౯॥(త-౯) ౧౦అదాపయిష్యత్ -౯॥(త-౯)॥—— ॥ కర్మణి॥ ౧ దాప్యతే-౯॥౨ దాపయాఞ్చక్రే౯॥(బభూవే-౯)(ఆసే-౯) ౩దాపయితా-౯॥ (సే।హే) (దాపితా-౯॥ (సే।హే)౪॥దాపయిష్యతే౯॥ దాపిష్యతే౯॥౫।దాప్యతాం-౯ ॥ ౬అదాప్యత-౯॥౭దాప్యేత౯॥ ౮ దాపయిషీష్ట-౯॥ (ధ్వం।ధ్వం) దాపిషీష్ట౯॥(ధ్వం)౯అదాపి౯॥ (అదాపయిషాతాం । (ధ్వం।ధ్వం) (అదాపిషాతాం) (ధ్వం। ధ్వం)

౧౦అదాపయిష్యత-ఽ॥(అవాపిష్యత-ఽ——సన్నన్తాత్ ।సన్మిమీమా
ఘురభలభశకపతపదామచఇస్ ఇతి ఇసాదేశే సస్యార్ధధాతుక ఇతి సస్య
తత్వం॥౧దిత్సతి-ఽ॥౨ దిత్సాఞ్చకార-ఽ ॥౩దిత్సితా-ఽ॥ ౪ దిత్సిష్య
తి-ఽ॥౫దిత్సతు-ఽ॥౬అదిత్సత్-ఽ॥౭దిత్సేత్,ఽ॥౮దిత్స్యాత్,ఽ॥౯అ
దిత్సీత్-ఽ॥౧౦అదిత్సిష్యత్-ఽ॥——వ్యతిపూర్వాత్సంపూర్వాచ్చాన్నా
త్కర్తరిపూర్వవత్సన ఇత్యాత్మనేపదం॥౧వ్యతిదిత్స తే-ఽ॥౧సందిత్స తే-ఽ
౨ వ్యతిదిత్సాఞ్చక్రే-ఽ॥(బభూవ-ఽ॥ఆస-ఽ) ౩వ్యతిదిత్సితా-ఽ॥(సే।
హే)౪వ్యతిదిత్సిష్యతే-ఽ॥౫వ్యతిదిత్సతాం-ఽ॥౬వ్యత్యదిత్సత-ఽ॥౭వ్యతి
దిత్సేత-ఽ॥౮వ్యతిదిత్సిషీష్ట ఽ॥(ధ్వం)౯వ్యత్యదిత్సిష్ట-ఽ॥(ధ్వం। ధ్వం)
౧౦॥వ్యత్యదిత్సిష్యత-ఽ॥——॥యఙన్తాత్ ।ఘుమాస్థేత్యాదినా ఈత్వ॥
౧దేదీయతే-ఽ॥౨దేదీయాఞ్చక్రే-ఽ॥ ౩ దేదీయితా-ఽ॥ ౪ దేదీయిష్య
తే-ఽ॥౫దేదీయతాం-ఽ॥౬ అదేదీయత-ఽ॥౭దేదీయేత-ఽ॥౮దేదీయిషీ
ష్ట-ఽ(ధ్వం।ధ్వం)౯అదేదీయిష్ట-ఽ(ధ్వం।ధ్వం)౧౦అదేదీయిష్యత-ఽ॥——
యఙ్లుకి ॥ దాదేతి (దాదాతి) దాత్తః ॥ దాదతి । ఇత్యాది॥౧।దా
తవ్యః । దానీయః । దీయతేఽస్మై దానీయో విప్రః । కృత్యల్యుటో
బహుళమితి సంప్రదానేఽనీయర్ । దేయమ్।దత్తః । దత్తవాన్ ।
దోదద్ఘోరితిదత్ । దథ్ । దద్। దధ్ । ఇతివాదేశః । ప్రత్తః । అ
వత్తః । తాదాకిత్యచఉపసర్గాత్తఇతి ఘూరచస్తాదేశేచత్వం॥ నీ
త్తం । సూత్తం । దాదేశతకారాదావుత్తరపదేదస్తీతి దీర్ఘత్వం॥
అవదత్తం విదత్తం చ ప్రదత్తం చాదికర్మణి । సుదత్తమనుదత్తం చ నిద
త్తమపి చేష్యతే ॥ చశబ్దాద్యథాప్రాప్తం । యచ్ఛన్ । యచ్ఛన్తీ ।
వ్యతియచ్ఛమానః । దాస్యాసంయచ్ఛమానః । దాస్యన్ । దాస్య
తీ । దాస్యన్తీ। వ్యతిదాస్యమానః । దాస్యాసందాస్యమానః । దా
తుం । దత్త్వ । దానం । దత్త్వా । ప్రదాయ। నల్యపీతిత్వనిషేధః॥దా
యందాయం ॥ దత్త్వాదత్త్వా॥౨॥దాపయితవ్యః । దాపనీయః । దా

వ్యః । దాపితః । దాపితవాన్ । దాపయన్ । దాపయన్తీ । దాపయమానః । దాపయిష్యన్ । దాపయిష్యతీ । దాపయిష్యన్తీ । దాపయిష్యమాణః । దాపయితుమ్ । దాపితమ్ । దాపనం । దాపయిత్వా । ప్రదాప్య । దాపందాపమ్ । దాపయిత్వాదాపయిత్వా ॥ ॥౩॥ దిత్సితవ్యః । దిత్సనీయః । దిత్స్యః । దిత్సితః । దిత్సితవాన్ । దిత్సన్ । దిత్సిష్యన్ । దిత్సితుమ్ । దిత్సితమ్ । దిత్సనమ్ । దిత్సిత్వా । ప్రదిత్స్య । దిత్సందిత్సమ్ । దిత్సిత్వాదిత్సిత్వా ॥౪॥ దేదీయితవ్యః । దేదీయనీయః । దేదీయ్యః । దేదీయితః । దేదీయితవాన్ । దేదీయమానః । దేదీయిష్యమాణః । దేదీయితుమ్ । దేదీయితమ్ । దేదీయనమ్ । దేదీయిత్వా । ప్రదేదీయ్య । దేదీయందేదీయమ్ । దేదీయిత్వాదేదీయిత్వా ॥—॥౫॥ దాదితవ్యః । దాదానీయః । దాదేయః । దాదితః । దాదితవాన్ । దాదాత్ । దాదాతౌ । దాదాతః । (స్త్రియాం । దాచాతీ । దాదాత్యౌ । దాదాత్యః । వ్యతియచ్ఛమానః । దాస్యాసంయచ్ఛమానః । ప్రకృతిగ్రహణాయఙ్లుగన్తస్యాపిగ్రహణమితి యచ్ఛాదేశః ॥ దాదాస్యన్ । దాదాస్యతీ । దాదాస్యన్తీ వ్యతిదాదాస్యమానః । దాస్యాసందాదాస్యమానః । దాదితుమ్ । దాదితమ్ । దాదానమ్ । దాదిత్వా । ప్రదాదాయ । దాదాయం దాదాయమ్ ॥ దాదిత్వాదాదిత్వా ॥

ధ్మా—శబ్దాగ్నిసంయోగయోః । ఇహాగ్నిసంయోగో
ముఖవాయునాగ్నేస్సంయోగః । సక । అని । పర ॥

పాఘ్రాధ్మేత్యాదినా శకారాదౌ ప్రత్యయే పరే ధమాదేశః ॥ ౧ ॥ ధమతి-న్ ॥ ౨, దధ్మౌ । దధ్మతుః । దధ్ముః । దధ్మిథ । (దధ్మాథ) దధ్మథుః । దధ్మ । దధ్మౌ । దధ్మివ । దధ్మిమ ॥ ౩-ధ్మాతా-న్ । (సి) ౪ ధ్మాస్యతి-న్ ౫-ధమతు-న్ ॥ (తాత్) ౬-అధమత్-న్ ॥ ౭-ధమేత్-న్ ॥ ౮-ధ్మేయాత్-న్ ॥ (ధ్మాయాత్) -న్ ॥ వాన్యస్యసంయోగాదేరిత్యేత్వం వా ।

౯॥అధ్మాసీల్ । అధ్మాసిష్టామ్। అధ్మాసిషుః-౯॥ ౧౦-అధ్మాస్యత్ -౯ ॥కర్మవ్యతిహారే ॥ ౧-వ్యతిధమతే-౯ । ౨-వ్యతిదధ్మే॥౯॥(వ్యతిదధ్మిషే) (వ్యతిదధ్మిధ్వే) (వ్యతిదధ్మివహే)(వ్యతిదధ్మిమహే)౩,వ్యతిధ్మాతా-౯ (సే।హే)౪- వ్యతిధ్మాస్యతే-౯ ॥ ౫, వ్యతిధమతామ్-౯ ॥ ౬, వ్యత్యధమత-౯ ॥ ౭,వ్యతిధమేత-౯ ॥ ౮, వ్యతిధ్మాసీష్ట-౯ (ధ్వమ్) ౯-వ్యత్యధ్మాస్త । వ్యత్యధ్మాసాతామ్ । వ్యత్యధ్మాసత-౯ ॥ ౧౦-వ్యత్యధ్మాస్యత-౯ ॥—॥ కర్మణి ॥ ౧,ధ్మాయతే-౯ ॥ ౨-దధ్మే-౯ ॥ ౩-ధ్మాయితా,౯ ॥ (సే।హే) (ధ్మాతా) ౯(సే।హే) ౪,ధ్మాయిష్యతే,౯॥(ధ్మాస్యతే-౯ ॥ ౫,ధ్మాయతాం-౯ ॥ ౬-అధ్మాయత-౯ ॥ ౭,ధ్మాయేత-౯ ॥ ౮,ధ్మాయిషీష్ట,౯ ॥(ఢ్వం।ధ్వం) (ధ్మాసీష్ట-౯॥ (ధ్వం)౯-అధ్మాయి-౯ (అధ్మాయిషాతామ్ ।(ఢ్వం।ధ్వం) అధ్మాసాతామ్ । (ధ్వం)౧౦-అధ్మాయిష్యత,౯ (అధ్మాస్యత-౯॥) కర్మకర్తరి । ధ్మాయతేశబ్దస్స్వయమేవ । కర్మవత్కర్మణాతుల్యక్రియఇతి [కర్మవత్త్వాతి దేశాద్యగాత్మనేపదే ॥ శేషంకర్మలకారవత్ ॥—॥ లుఙి ॥ అధ్మాయి । (అధ్మాయిష్ట) (అధ్మాస్త) అచఃకర్మకర్తరీతిశబ్దే పరెచ్లెశ్చిణ్వా । చిణ్భావేసిచశ్చిణ్వద్భావవికల్పః । అధ్మాయిషాతామ్ । అధ్మాసాతామ్ । ఇత్యాదిద్వైరూప్యం ప్రాగ్వత్ ॥—॥

ణ్యన్తాత్ ॥ ౧, ధ్మాపయతి-౯ ॥ (తే)-౯ ॥ ౨,ధ్మాపయాఞ్చకార-౯ ॥ (చక్రే-౯) ౩-ధ్మాపయితా-౯ ॥ (సి।సే।హే) ॥ ౪,ధ్మాపయిష్యతి-౯ ॥ (తే)౯ ॥ ౫ధ్మాపయతు- ॥ (తాత్।౯।)తాం-౯ । ౬- అధ్మాపయత్-౯ । (త-౯) ౭;ధ్మాపయేత్-౯ ॥ (త-౯)౮,ధ్మాప్యాత్-౯ (ధ్మాపయిషీష్ట-౯ (ఢ్వం।ధ్వం) ౯అదిధ్మపత్,౯ ॥ (త-౯) కర్మణి॥ ౧,ధ్మాప్యతే-౯ ॥ ౨,ధ్మాపయాఞ్చక్రే-౯ ॥ (బభూవే-౯।(ఆసే,౯) ౩,ధ్మాపయితా-౯ ॥ (సే।హే) (ధ్మాపితా-౯॥(సే।హే)౪,ధ్మాపయిష్యతే,౯ ధ్మాపిష్యతే-౯॥ ౫ధ్మాప్యతాం-౯॥౬,అధ్మాప్యత,౯ ॥ ౭,ధ్మాప్యే

తే-౯॥౮,ధ్మాపయిషీష్ట,౯ (ఢ్వమ్।ధ్వమ్) (ధ్మాపిషీష్ట,౯॥ (ధ్వమ్)౯,అ
ధ్మాపి,౯ ॥ (అధ్మాపయిషాతామ్) (ఢ్వమ్। ధ్వమ్) అధ్మాపిషాతామ్ ।
(ఢ్వమ్।ధ్వమ్)౧౦,అధ్మాపయిష్యత-౯ ॥ (అధ్మాపిష్యత-౯) దేవదత్త
శ్శఙ్ఖంధ్మాప్య తే యజ్ఞదత్తేనేత్యత్ర కర్తృవ్యాపారస్యావివక్షాయాం దే
వదత్తశ్శఙ్ఖంధ్మాపయతె ॥ దేవదత్తశ్శఙ్ఖమదిధ్మపత॥ యక్చిణోఃప్రతి
షేధే హేతుమణ్ణిశ్రిఞిత్యాదినా యక్చిణోఃప్రతిషేధాచ్ఛప్చజౌ ॥ శే
షణ్యన్తాత్తనేపదవత్ । సన్నన్తాత్ ॥ ౧-దిధ్మాసతి,౯ ॥ ౨, దిధ్మా
సాంచకార॥౩,దిధ్మాసితా ॥ ౪,దిధ్మాసిష్యతి,౯ ॥ ౫,దిధ్మాసతు-౯ ॥
౬,అదిధ్మాసత్-౯॥౭,దిధ్మాసేత్,౯ ॥ ౮,దిధ్మాస్యాత్,౯ ॥ ౯,అది
ధ్మాసీత్,౯ ॥ ౧౦, అదిధ్మాసిష్యత్-౯॥ దేవదత్తశ్శఙ్ఖందిధ్మాసతీత్య
త్రకర్తృవ్యాపారస్య వివక్షాయాం దిధ్మాసతేశ్శఙ్ఖస్స్వయమేవ ॥
భూషాకర్మకిరాదిసనాం చాన్యత్రాత్మనేపదాదితి యక్చిణ్చిణ్వది
టాం ప్రతిషేధాదాత్మనే పదమేవ ॥ ౨,దిధ్మాసాంచక్రే-౯ ॥ ౩,ది
ధ్మాసితా,౯ ॥ (సే।హే) ౪,దిధ్మాసిష్యతే,౯ ॥౫-దిధ్మాసతామ్,౯॥
౬,అదిధ్మాసత,౯ ॥ ౭,దిధ్మాసేత,౯॥౮,దిధ్మాసిషీష్ట,౯॥ ౯-అదిధ్మా
సిష్ట,౯ ॥ ౧౦,అదిధ్మాసిష్యత,౯॥ యఙన్తాత్ ॥ ఈఘ్రాధ్మోరితీత్వే
౧, దేధ్మీయతే,౯ ॥ ౨, దేధ్మీయాంచక్రే,౯॥ ౩, దేధ్మీయితా,౯॥౪, దే
ధ్మీయిష్యతే,౯॥ ౫, దేధ్మీయతాం,౯॥౬,అదేధ్మీయత,౯ ॥ ౭, దేధ్మీ
యేత-౯ ॥ ౮, దేధ్మీయిషీష్ట,౯ ॥(ఢ్వమ్।ధ్వమ్) ౯,అదేధ్మీయిష్ట,౯॥
(ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦,అదేధ్మీయిష్యత,౯ ॥—॥ యఙ్లుగన్తాత్ ॥ ౧,దా
ధ్మీతి (దాధ్మాతి) దాధ్మతః। దాధ్మతీత్యాది॥—॥ధ్మాతవ్యః।ధ్మానీయః
ఆధ్మేయః । ఆధ్మాతః । ఆధ్మాతవాన్ ।ధమన్ । ధమన్తీ ॥ వ్యతిధమ
మానః । ధ్మాస్యన్ । ధ్మాస్యతీ।ధ్మాస్యన్తీ । వ్యతిధ్మాస్యమానః। ఆ
ధ్మాతుం। ఆధ్మాతం।ఆధ్మానం। ధ్మాత్వా।ఆధ్మాయ।ధ్మాయంధ్మాయం।
ధ్మాత్వాధ్మాత్వా ॥౨॥ ధ్మాపయితవ్యః । ధ్మాపనీయః ।ఆధ్మాప్యః।ఆ

ధ్మాపితః। ఆధ్మాపితవాన్। ఆధ్మాపయన్। ఆధ్మాపయన్తీ। ఆధ్మాపయమానః। ఆధ్మాపయిష్యన్। ఆధ్మాపయిష్యతీ। ఆధ్మాపయిష్యన్తీ। ఆధ్మాపయిష్యమాణః। ఆధ్మాపయితుం। ఆధ్మాపితమ్। ఆధ్మాపనం। ధ్మాపయిత్వా। ఆధ్మాప్య। ధ్మాపంధ్మాపం। ధ్మాపయిత్వా ధ్మాపయిత్వా।౩॥ దిధ్మాసితవ్యః। దిధ్మాసనీయః। దిధ్మాస్యః। దిధ్మాసితః। దిధ్మాసితవాన్। దిధ్మాసన్। దిధ్మాసన్తీ। వ్యతిదిధ్మాసమానః। దిధ్మాసిష్యన్। దిధ్మాసిష్యతీ। దిధ్మాసిష్యన్తీ। వ్యతిదిధ్మాసిష్యమాణః। దిధ్మాసితుం। దిధ్మాసితం। దిధ్మాసనం। దిధ్మాసిత్వా। ఆదిధ్మాస్య। దిధ్మాసందిధ్మాసం। దిధ్మాసిత్వా దిధ్మాసిత్వా ॥౪॥ దేధ్మీయితవ్యం। దేధ్మీయనీయం। దేధ్మీయ్యః। దేధ్మీయితః। దేధ్మీయితవాన్। దేధ్మీయమానః। దేధ్మీయిష్యమాణః। దేధ్మీయితుం। దేధ్మీయితం। దేధ్మీయనం। దేధ్మీయిత్వా। ఆదేధ్మీయ్య। దేధ్మీయందేధ్మీయం। దేధ్మీయిత్వా దేధ్మీయిత్వా॥౫॥ దాధ్మితవ్యః। దాధ్మానీయః। దాధ్మ్యః। దాధ్మితః। దాధ్మితవాన్। దాధ్మత్। దాధ్మతౌ॥ దాధ్మతః। దాధ్మతీ। వ్యతిదాధ్మానః। దాధ్మిష్యన్॥ దాధ్మిష్యతీ। దాధ్మిష్యన్తీ। వ్యతిదాధ్మిష్యమాణః। దాధ్మితుం। దాధ్మితం। దాధ్మనం। దాధ్మిత్వా। ఆదాధ్మ్య। దాధ్మ్యందాధ్మ్యం। దాధ్మిత్వా దాధ్మిత్వా॥——॥

పా—పానే-సక, అని- పర.

శతారాదావప్రత్యయేపరే పాఘ్రాధ్మేత్యాదినా పిబాదేశః। ౧-పిబతి-ప॥ ౨-పపౌ। పపతుః। పపుః। పపిథ। (పపాథ) పపథుః। పప। పపౌ। పపివ। పపిమ। ౩,పాతా-ప॥ (సే)॥ ౪,పాస్యతి-ప। ౫, పిబతు-ప॥ (తాత్) ౬।అపిబత్,ప॥ ౭,పిబేత్,ప॥ ౮-పేయాత్-ప॥ ఏర్లిఙి జీత్యేత్వమ్-ప, అపాత్। అపాతామ్। అపుః-ప। గాతిస్థేత్యాదినా సిచోలుక్॥ ౧౦। అపాస్యత్,ప॥——॥ కర్మణివ్యతిహారే॥ ౧,వ్యతిపిబతే,ప॥ ౨-వ్యతిపపే-ప॥(వ్యతిపపిషే। వ్యతి-

పపిధ్వే । వ్యతిపపివహే । వ్యతిపపిమహే ॥ ౩,వ్యతిపాతా,౯ ॥(సే॥
హే) ౪,వ్యతిపాస్యతే,౯॥౫,వ్యతిపిబతామ్,౯ ॥ ౬,వ్యత్యపిబత-౯ ॥
౭,వ్యతిపిబేత,౯ ॥ ౮,వ్యతిపాసీష్ట,౯॥(ధ్వమ్)౯,వ్యత్యపాస్త।వ్యత్యపా
సాతాం।వ్యత్యపాసత,౯॥౧౦వ్యత్యపాస్యత-౯॥కర్మణి॥౧పీయతే,౯॥
ఘుమాస్థేత్యాదినా ఈత్వం ॥ ౨,పపే,౯ ॥ ౩,పాయితా,౯ ॥ (పా
తా-౯) ౪-పాయిష్యతే-౯ ॥ (పాస్యతే-౯) ౫,పీయతామ్-౯ ॥ ౬అ
పీయత,౯ ॥ ౭ పీయేత,౯ ॥ ౮ పాయిషీష్ట,౯ ॥ (ధ్వం।ధ్వం) (పాసీ
ష్ట-౯ ॥ (ధ్వమ్) ౯ అపాయి,౯ ॥ (అపాయిషాతామ్) (ధ్వమ్।ధ్వమ్)
(అపాసాతామ్) (ధ్వమ్) ౧౦ అపాయిష్యత-౯ ॥ (అపాస్యత,౯)అ
స్నాణ్ణిఏ ॥——॥ శాచ్ఛాసాహ్వావ్యావేపాంయుగితియక్ ॥——॥ నిగర
ణచలనార్థేభ్యశ్చేతి క్రియాఫలేకర్త్రభిప్రాయేఽపిప్రాప్తస్య ప
రస్మైపదస్య నపాదమ్యాఙ్యమేతినిషేధః ॥ అకర్త్రభిప్రాయే శేషా
త్కర్తరీతిపరస్మైపదస్యాదేవ । ౧,పాయయతి-౯॥ (తే-౯) ౨ పా
యయాఞ్చకార-౯ ॥ (చక్రే)-౯ ॥ (బభూవ,౯)(ఆస-౯) ౩పాయ
యితా-౯ ॥ (సి।సే।హే) ౪ పాయయిష్యతి-౯ ॥ (తే,౯) ౫ పాయ
యతు-౯ ॥ (తాత్) (తామ్-౯) ౬ అపాయయత్-౯ ॥(త)౯॥౭పా
యయేత్-౯ ॥ (త-౯) ౮ పాయ్యాత్ । పాయ్యాస్తామ్ । పాయ్యా
సుః। (పాయయిషీష్ట-౯) (ధ్వం।ధ్వం) ౯ అపీప్యత్ । అపీప్యతాం
అపీప్యన్ ॥౯॥ (అపీప్యత । అపీప్యేతాం । అపీప్యన్త॥౯॥ లోపఃపిబ
తేరీచ్చాభ్యాసస్యేతిచఙ్పరేణావుపధాలోపోఽభ్యాసస్య ఈదాదేశ
శ్చ।౧౦॥ అపాయయిష్యత్,౯ ॥ (త-౯)కర్మణి ॥౧పాయ్యతే-౯ ॥
౨ పాయయాఞ్చక్రే-౯ ॥ (బభూవే-౯) (ఆసే,౯)౩పాయయితా,౯
(సే।హే) (పాయితా,౯ ॥ సే।హే।) ౪ పాయయిష్యతే-౯ ॥ (పా
యిష్యతే,౯)౫।పాయ్యతాం-౯॥ ౬,అపాయ్యత,౯ ॥౭,పాయ్యేత-౯
౮ పాయయిషీష్ట,౯ ॥ (ధ్వం।ఢ్వం) పాయిషీష్ట,౯ ॥(ధ్వం।ఢ్వం)౯అ

పాయ్యిరే,ఁ ॥ (అపాయిషాతామ్) (ఢ్వం।ధ్వం) (అపాయయిషాతామ్) (ఢ్వం।ధ్వమ్) ౧౦ అపాయయిష్యత-ఁ ॥ (అపాయిష్యత,ఁ ॥సని॥ ౧ పిపాసతి,ఁ ॥ ౨ పిపాసాఞ్చకార,ఁ ॥ 3 పిపాసితా,ఁ ॥ ౪ పిపాసిష్యతి,ఁ ॥ ౫ పిపాసతు,ఁ ॥ (తాత్) ౬ అపిపాసత్-ఁ ॥ ౭ పిపాసేత్-ఁ ॥ ౮ పిపాస్యాత్,ఁ ॥ ౯ అపిపాసీత్,ఁ ॥ ౧౦ అపిపాసిష్యత్,ఁ ॥ యఙి ॥ ఘుమాస్థేత్యాదినాఈత్వే ॥ ౧ పేపీయతే,ఁ ॥ పేపీయాఞ్చక్రే,ఁ ॥ (బభూవ,ఁ) (ఆస,ఁ) 3 పేపీయితా,ఁ ॥౪ పేపీయిష్యతే,ఁ ॥ ౫ పేపీయతాం,ఁ ॥ ౬ అపేపీయత,ఁ ॥ ౭ పేపీయేత,ఁ ॥ ౮ పేపీయిషీష్ట,ఁ ॥ (ఢ్వమ్।ధ్వమ్) ౯ అపేపీయిష్ట,ఁ ॥ (ఢ్వం।ధ్వమ్) ౧౦ అపేపీయిష్యత,ఁ ॥ యఙ్లుకి॥ పాపేతి(పాపాతి) పాపీతః। పాపతీత్యాది ॥ ౧ పాతవ్యం। పానీయం । పేయం । పీతం పీతవాన్ । పిబన్ । పిబన్తీ । వ్యతిపిబమానః । పాస్యన్ । పాస్యతీ। పాస్యన్తీ। వ్యతిపాస్యమానః । పాతుం । పీతమ్ । పానం। పీత్వా నిపాయ। నల్యపీతిత్వనిషేధః । నిపీయయస్యేత్యాదౌ పీఙ్పానఇతి దైవాదికాల్ల్యపిరూపమ్ ॥ పాయంపాయం । పీత్వాపీత్వా ॥౨॥ పాయయితవ్యః । పాయనీయః । పాయ్యః । పాయితః । పాయితవాన్ ॥ పాయయన్ । పాయయన్తీ । పాయయమానః । పాయయిష్యన్ । పాయయిష్యతీ ॥ పాయయిష్యన్తీ । పాయయిష్యమాణః । పాయయితుం । పాయితమ్ । పాయనం । పాయయిత్వా । నిపాయ్య । పాయం పాయం । పాయయిత్వాపాయయిత్వా ॥3॥ పిపాసితవ్యః । పిపాసనీయః ॥ పిపాస్యః । పిపాసితః । పిపాసితవాన్ । పిపాసన్ । పిపాసన్తీ । వ్యతిపిపాసమానః । పిపాసిష్యన్ । పిపాసిష్యతీ । పిపాసిష్యన్తీ । వ్యతిపిపాసిష్యమాణః । పిపాసితుం । పిపాసితమ్ । పిపాసనమ్ ॥ పిపాసిత్వా । నిపిపాస్య । పిపాసంపిపాసం। పిపాసిత్వాపిపాసిత్వా ॥౪॥ పేపీయితవ్యః । పేపీయనీయః । పేపీయ్యః ॥ పేపీయితః।

పెపీయితవాన్ । పెపీయమానః । పెపీయిష్యమాణః । పెపీయితుం ॥ పెపీయితం । పెపీయనం । పెపీయిత్వా । నిపెపీయ్య । పెపీయం పెపీయమ్ । పెపీయిత్వా పెపీయిత్వా ॥౫॥ పాపితవ్యః । పాపానీయః । పాపేయః । పాపితః । పాపితవాన్ । పాపాత్ । పాపాతౌ । పాపాతః । పాపాతీ । పాపాత్యౌ । పాపాత్యః । వ్యతిపాపానః । పాపాస్యన్ । పాపాస్యతీ । పాపాస్యన్తీ । వ్యతిపాపాస్యమానః ॥ పాపితుమ్ । పాపితమ్ । పాపానమ్ । పాపిత్వా । నిపాపాయ । నల్యపీతీత్వనిషేధః ॥ పాపాయం పాపాయమ్ ॥ పాపిత్వా పాపిత్వా ॥

మ్నా—అభ్యాసే-సక-అని, పర

పాఘ్రాధ్మేత్యాదినా ఇత్సంజ్ఞకశకారాదౌ ప్రత్యయే పరే మనాదేశః ॥ ప్రాయేణాస్యాఙ్పూర్వకస్యైవ ప్రయోగో రూఢః ॥ ౧ ఆమనతి । ఆమనతః । ఆమనన్తి౯ । ౨ ఆమమ్నౌ౯ ॥ (ఆమమ్నిథ । ఆమమ్నాథ । ఆమమ్నివ । ఆమమ్నిమ) ౩ ఆమ్నాతా౯ ॥ (సి) ౪ ఆమ్నాస్యతి-౯ ॥ ౫ ఆమనతు-౯ ॥ (తాత్) ౬ ఆమనత్ । ఆమనతాం । ఆమనన్౯ ॥ ౭ ఆమనేత్ । ఆమనేతామ్ । ఆమనేయుః౯ ॥ ౮ ఆమ్నాయాత్ । ఆమ్నాయాస్తామ్ । ఆమ్నాయాసుః । (ఆమ్నేయాత్ । ఆమ్నేయాస్తామ్ । ఆమ్నేయాసుః౯ ॥ ౯ ఆమ్నాసీత్, ఆమ్నాసిష్టాం । ఆమ్నాసిషుః ॥౯॥ ౧౦ ఆమ్నాస్యత్-౯ ॥ కర్మవ్యతీహారే ॥ ౧ వ్యత్యామనతే౯ ॥ ౨ వ్యత్యామమ్నే-౯ ॥ వ్యత్యామమ్నిషే) (వ్యత్యామమ్నిధ్వే । వ్యత్యామమ్నివహే । వ్యత్యామమ్నిమహే ॥ ౩ వ్యత్యామ్నాతా౯ ॥ (సే ॥ హే) ౪ వ్యత్యామ్నాస్యతే౯ ॥ ౫ వ్యత్యామనతామ్ । ౯ ॥ ౬ వ్యత్యామనత౯ ॥ ౭ వ్యత్యామనేత౯ ॥ ౮ వ్యత్యామ్నాసీష్ట౯ ॥ ౯ వ్యత్యామ్నాస్త-౯ ॥ ౧౦ వ్యత్యామ్నాస్యత౯ ॥ కర్మణి ॥ ౧ ఆమ్నాయతే౯ ॥ ౨ ఆమమ్నే౯ । ౩ ఆమ్నాయితా౯ ॥ (సే । హే) (ఆమ్నాతా)-౯ ॥ (సే । హే) ౪ ఆ

మ్నాయిష్యత్రే ॥ (ఆమ్నాస్యత్రే) ౫ ఆమ్నాయతాం ॥ ౬ ఆమ్నాయత ॥ ౭ ఆమ్నాయేత ॥ ౮ ఆమ్నాయిషీష్ట ॥ (ధ్వం। ధ్వమ్) (ఆమ్నాసీష్ట (ధ్వమ్) ౯ ఆమ్నాయి ॥ (ఆమ్నాయిషాతామ్ ।) (ఢ్వం।ధ్వం) ఆమ్నాసాతాం (ధ్వం) ౧౦ ఆమ్నాయిష్యత ॥ (ఆమ్నాస్యత ॥ ఆమనతిర్ధర్మస్స్వయమేవ । అత్రాకర్మకత్వ క్రియ త్వాద్ భావాన్నకర్మవద్భావః ॥ణ్యన్తాత్ ॥ ౧ ఆమ్నాపయతి ॥ (త్రే) ౨ అమ్నాపయాఞ్చకార ॥ (చక్రే) బభూవ । ఆస ॥ ౩ ఆమ్నాపయితా ॥ (సి।సే।హే) ౪ ఆమ్నాపయిష్యతి ॥ (తే। ౫ ఆమ్నాపయతు ॥ (తాత్) తాం। ॥ ౬ ఆమ్నాపయత్ (త ౭ ఆమ్నాపయేత్ ॥ (త) ౮ ఆమ్నాప్యాత్। ఆమ్నాప్యాస్తాం ఆమ్నాప్యాసుః ॥ ఆమ్నాపయిసీష్ట ॥ (ధ్వం।ధ్వం) ౯ ఆమిమ్నసత్ । ఆమిమ్నపతాం । ఆమిమ్నపన్ । ఆమిమ్నపత । ఆమిమ్నపేతాం । ఆమిమ్నపన్త ॥ ౧౦ ఆమ్నాపయిష్యత్ । ॥ (త ।) కర్మణి ॥ ౧ ఆమ్నాప్యతే ॥ ౨ ఆమ్నాపయాఞ్చక్రే । (బభూవే ॥ (ఆసే) ౩ ఆమ్నాపయితా ॥ (ఆమ్నాపితా ॥ ౪ ఆమ్నాపయిష్యతే ॥ ఆమ్నాపిష్యతే ॥ ౫ ఆమ్నాప్యతాం ॥ ౬ ఆమ్నాప్యత ॥ ౭ ఆమ్నాప్యేత ॥ ౮ ఆమ్నాపయిషీష్ట ॥ (ధ్వం ధ్వం) (ఆమ్నాపిషీష్ట ॥ (ధ్వం) ౯ ఆమ్నాపి ॥ (ఆమ్నాపిషాతా ॥ (ధ్వం।ధ్వం) (ఆమ్నాపయిషాతాం । (ధ్వం।ధ్వం) ౧౦ ఆమ్నాపయిష్యత ॥ (ఆమ్నాపిష్యత ॥ ఆమ్నాప్యతేపుత్రశ్ఛన్దాంసి దేవదత్తేనేత ప్రత్రి కర్తృవ్యాపారస్య వివక్షాయాం । ఆమ్నాపయతే పుత్రశ్ఛన్దాంసి । ఆమిమ్నపత ॥ సన్నన్తాత్ ॥ ౧ ఆమిమ్నాసతి ॥ ౨ ఆమిమ్నాసాఞ్చకార ॥ ౩ ఆమిమ్నాసితా ॥ ౪ ఆమిమ్నాసిష్యతి ॥ ౫ ఆమిమ్నాసతు ॥ ౬ ఆమిమ్నాసత్ ॥ ౭ ఆమిమ్నాసేత్ ॥ ౮ ఆమిమ్నాస్యాత్ ॥ ౯ ఆమిమ్నాసీత్ ॥ ఆమిమ్నాసి

ష్టామ్ । ఆమిమ్నాసిషుః, ౯ ॥ ౧౦ ఆమిమ్నాసిష్యత్, ౯ ॥—॥ యఙ్
న్తాత్ ॥—॥ ౧ ఆమామ్నాయతే, ౯ ॥ ౨ ఆమామ్నాయాఞ్చక్రే, ౯
బభూవ, ౯ ॥ ఆస, ౯ ॥ ౩ ఆమామ్నాయితా, ౯ ॥ ౪ ఆమామ్నా
యిష్యతే । ౯ ॥ ౫ ఆమామ్నాయతామ్ । ౯ ॥ ౬ ఆమామ్నాయత । ౯ ॥
౭ ఆమామ్నాయేత । ౯ ॥ ౮ ఆమామ్నాయిషీష్ట । ౯ ॥(ఢ్వమ్ । ధ్వమ్)
౯ ఆమామ్నాయిష్ట । ౯ ॥ (ఢ్వమ్ । ధ్వమ్) ౧౦ ఆమామ్నాయి
ష్యత । ౯ ॥—॥ యఙ్లుగన్తాత్ ॥ ఆమామ్నేతి (ఆమామ్నాతి) ఆ
మామ్నితః । ఆమామ్నతీత్యాది ॥ ౧ ఆమ్నాతవ్యః । ఆమ్నానీయః ।
ఆమ్నేయః । ఆమ్నాతః । ఆమ్నాతవాన్ । ఆమనన్ । ఆమనన్తీ ॥
వ్యత్యామనమానః । ఆమ్నాస్యన్ । ఆమ్నాస్యతీ । ఆమ్నాస్యన్తీ ।
వ్యత్యామ్నాస్యమానః ॥ ఆమ్నాతుమ్ । ఆమ్నాతమ్ । ఆమ్నానమ్ ॥
మ్నాత్వా । ఆమ్నాయ । ఆమ్నాయం ఆమ్నాయమ్ । ఆమ్నాయామ్నాయ
౨- ఆమ్నాపయితవ్యమ్ । ఆమ్నాపనీయమ్ । ఆమ్నాప్యమ్ । ఆమ్నాపితః
ఆమ్నాపితవాన్ । ఆమ్నాపయన్ । ఆమ్నాపయన్తీ । ఆమ్నాపయమా
నః । ఆమ్నాపయిష్యన్ । ఆమ్నాపయిష్యతీ । ఆమ్నాపయిష్యన్తీ ॥
ఆమ్నాపయిష్యమాణః । ఆమ్నాపయితుం । ఆమ్నాపితమ్ । ఆమ్నా
పనం । మ్నాపయిత్వా । ఆమ్నాప్య । ఆమ్నాపమామ్నాపం । ఆమ్నా
ప్యామ్నాప్య ॥ ౩, ఆమిమ్నాసితవ్యమ్ । ఆమిమ్నాసనీయమ్ । ఆమి
మ్నాస్యం ॥ ఆమిమ్నాసితః । ఆమిమ్నాసితవాన్ । ఆమిమ్నాసన్ ।
ఆమిమ్నాసన్తీ । వ్యత్యామిమ్నాసమానః । ఆమిమ్నాసిష్యన్ ॥ ఆ
మిమ్నాసిష్యతీ । ఆమిమ్నాసిష్యన్తీ । వ్యత్యామిమ్నాసిష్యమాణః
ఆమిమ్నాసితుం । ఆమిమ్నాసితమ్ । ఆమిమ్నాసనమ్ । మిమ్నాసిత్వా ।
ఆమిమ్నాస్య । ఆమిమ్నాసమామిమ్నాసం । ఆమిమ్నాస్యామిమ్నా
స్య ॥ ౪- ఆమామ్నాయితవ్యః । ఆమామ్నాయనీయః ॥ ఆమామ్నాయ్యః
ఆమామ్నాయితః । ఆమామ్నాయితవాన్ । ఆమామ్నాయమానః । ఆమా

మ్నాయిష్యమాణః । ఆమామ్నాయితుమ్ । ఆమామ్నాయితమ్ । ఆ మామ్నాయనమ్ । మామ్నాయిత్వా । ఆమామ్నాయ్య । ఆమామ్నాయ మామామ్నాయమ్ । ఆమామ్నాయ్యామామ్నాయ్య । ౫ ఆమామ్నితవ్యం ఆమామ్నానీయమ్ । ఆమామ్నేయం । ఆమామ్నితః । ఆమామ్నిత వాన్ । ఆమామ్నాన్ । ఆమామ్నాతా । ఆమామ్నాతః । ఆమామ్నా తీ । వ్యత్యామామ్నానః । ఆమామ్నిష్యన్ । ఆమామ్నిష్యన్తీ । ఆ మ్నామ్నిష్యన్తీ । వ్యత్యామామ్నిష్యమాణః । ఆమామ్నితుమ్ । ఆ మామ్నితమ్ । ఆమామ్నానమ్ । మామ్నిత్వా । ఆమామ్నాయ । ఆ మామ్నాయమామామ్నాయమ్ । ఆమామ్నాయామామ్నాయ ॥

స్థా । గతినివృత్తౌ-అక-అని-పర

పాఘ్రాధ్మేత్యాదినా శకారాదౌ ప్రత్యయేపరే తిష్ఠాదేశః

౧ తిష్ఠతి । న ॥ ౨ తస్థౌ । న ॥ (తస్థిథ । తస్థాథ । తస్థివ । తస్థిమ) అధితష్ఠౌ । స్థాదిష్వభ్యాసేనచాభ్యాసస్యేతి షత్వమ్ ॥ ౩ స్థాతా । న అధిష్ఠాతా । న ॥ ఉపసర్గాత్సునోతీత్యాదినా షత్వమ్ ॥ ౪ స్థాస్యతి । న ॥ (అధిష్ఠాస్యతి । న ॥ ౫ తిష్ఠతు । న ॥ (తాత్) ౬ అతిష్ఠత్ । న ॥ ౭ తి ష్ఠేత్ । న ॥ ౮ స్థేయాత్- స్థేయాస్తామ్ । స్థేయాసుః । న ॥ ఏర్లి జీత్యేత్వమ్ । న ॥ అస్థాత్ । అస్థాతామ్ । అస్థుః । న ॥ గాతిస్థేత్యా దినా సిచోలుక్ ॥ ౧౦ అస్థాస్యత్ । న ॥ ౧ సంతిష్ఠతే । న ॥ సమవ ప్రవిభ్యస్థ ఇత్యాత్మనే పదమ్ ॥ ౨ సంతస్థే । న ॥ (సంతస్థిషే- । సంత స్థిధ్వే । సంతస్థివహే । సంతస్థిమహే । ౩ సంస్థాతా । న ॥ (సే । హే) ౪ సంస్థాస్యతే- న ॥ ౫ సంతిష్ఠతామ్, న ॥ ౬ సమతిష్ఠత, న ॥ ౭ సం తిష్ఠేత, న ॥ ౮ సంస్థాసీష్ట । న ॥ సంస్థాసీయాస్తామ్ । సంస్థాసీరన్ । సంస్థాసీష్ఠాః । సంస్థాసీయాస్థామ్ । సంస్థాసీధ్వమ్ । సంస్థాసీయ । సంస్థాసీవహి । సంస్థాసీమహి । న । సమస్థిత । స్థాఘ్వోరిచ్చేతీత్వం సిచఃకిత్త్వంచ । సమస్థిషాతామ్ । సమస్థిషత । సమస్థిథాః । సమస్థి

షాథామ్ । సమస్థిధ్వమ్ । ధ్వమ్ । సమస్థిషి । సమస్థిష్వహి । సమస్థి
ష్మహి ॥ ౧౦ సమస్థాస్యత । సమస్థాస్యేతామ్ । సమస్థాస్యన్త । ఏవంఅవతి
ష్ఠతే । ప్రతిష్ఠతే । వితిష్ఠతే । వ్యతితిష్ఠతే ఇత్యాదిషుదశలకారాఉన్నేయాః
గోపీ స్మరాత్కృష్ణాయతిష్ఠతే । ఆశయంప్రకాశయతీత్యర్థః । శ్లా
ఘహ్నుఙ్ స్థాశపాంజ్ఞీప్స్యమానఇతి బోధయితుమిష్టస్య సంప్రదా
నత్వాచ్చతుర్థీ । సంశయ్యకర్ణాదిషుతిష్ఠతేయః । కర్ణాదీన్నిర్ణే
తృత్వేనాశ్రయతీత్యర్థః । ప్రకాశనస్థేయాఖ్యయోశ్చేత్యుభయత్రా
త్మనేపదమ్ । శబ్దంనిత్యమాతిష్ఠతే । నిత్యత్వేన ప్రతిజానీత ఇత్యర్థః
ఆఙఃప్రతిజ్ఞాయాముపసంఖ్యానమితి తఙ్ । ముక్తావుత్తిష్ఠతే । ఉద్య
తో భవతీత్యర్థః । ఉదోఽనూర్ధ్వకర్మణీత్యుత్పూర్వాదాత్మనేప
దమ్ । అనూర్ధ్వకర్మణీత్యుక్త్యా పీఠాదుత్తిష్ఠతీత్యత్రోర్ధ్వదేశ సం
యోగానుకూలవ్యాపారార్థాన్నాత్మనేపదమ్ ॥ ముక్తావుత్తిష్ఠత ఇ
త్యత్రాపి తద్విషయేహాయామేవేతి వివక్షణాద్గ్రామాచ్ఛతముత్తిష్ఠతీ
త్యత్రోత్పత్త్యర్థకాన్నాత్మనేపదమ్ । ఆగ్నేయ్యాగ్నీధ్రముపతిష్ఠతే ।
సేవతఇత్యర్థః । ఉపాన్మన్త్రకరణ ఇత్యాత్మనేపదమ్ । మన్త్రకరణ
ఇత్యస్యమంత్రరూపసాధకతమఇతి వివక్షణాద్భర్తారముపతిష్ఠతియౌ
వనేనేత్యత్రనాత్మనేపదమ్ । ఆదిత్యముపతిష్ఠతే । సేవతఇత్యర్థః । గ
ఙ్గాయమునాముపతిష్ఠతే । ఉపశ్లిష్యతీత్యర్థః । రథికానుపతిష్ఠతే ।
మిత్రీకరోతీత్యర్థః । పన్థాస్స్రుఘ్నముపతిష్ఠతే । ప్రాప్నోతీత్యర్థః ॥
ఉపాద్దేవపూజాసంగతికరణమిత్రీకరణ పథిష్వితివాచ్యమితిక్రమాచ్చ
తుష్వర్థవిశేషేషుతఙ్ । కథంతర్హిస్తుత్యంస్తుతిభిరర్థ్యాభిరుప
తస్థేసరస్వతీతి । దేవతాత్వారోపాన్నప్రయోగస్యదేవతాంశత్వాద్వా । భి
క్షుకః ప్రభుముపతిష్ఠతే । ఉపతిష్ఠతివా । లిప్సయోపగచ్ఛతీత్యర్థః
వాలిప్సాయామితివాచ్యమితితఙ్వా । భోజనకాలఉపతిష్ఠతే । సన్ని
హితోభవతీత్యర్థః । అకర్మకాచ్చేత్యుపపూర్వాదాత్మనేపదమ్ ॥

భావే ॥ ౧ స్థీయతే । ౨ తస్థే । ౩ స్థాయితా (స్థాతా) ౪ స్థాయిష్య
తే (స్థాస్యతే) ౫ స్థీయతాం । ౬ అస్థీయత । ౭ స్థీయేత ॥ ౮ స్థాయి
షీష్ట (స్థాసీష్ట) ౯ అస్థాయి ॥ ౧౦ అస్థాయిష్యత । (అస్థాస్యత) క
ర్మణి । ఆదిత్యః । ౧ ఉపస్థీయతే,౯ ॥ ౨ ఉపతస్థే,౯ ॥ ౩ ఉపస్థా
యితా,౯ ॥ (ఉపస్థాతా,౯) ౪ ఉపాస్థాయిష్యతే,౯ ॥ (ఉపస్థాస్య
తే) ౫ ఉపస్థీయతామ్,౯ ॥ ౬ ఉపాస్థీయత,౯ ॥ ౭ ఉపస్థీయేత,౯ ॥
౮ ఉపస్థాయిషీష్ట,౯ ॥ (ధ్వమ్।ధ్వమ్) (ఉపస్థాసీష్ట,౯॥ ధ్వమ్॥౯ ఉపా
స్థాయి,౯॥(ఉపాస్థాయిషాతామ్)ధ్వమ్।ధ్వం)ఉపాస్థిషాతాం।ధ్వం।ధ్వం
౧౦ఉపాస్థాయిష్యత,౯॥(ఉపాస్థాస్యత,౯॥ణ్యన్తాత్ ॥౧స్థాపయతి-౯॥
(తే-౯) ౨ స్థాపయాఞ్చకార-౯ ॥ (చక్రే-౯) (బభూవ-౯)ఆస-౯
౩ స్థాపయితా-౯ ॥ (సి।సే॥హే॥) ౪ స్థాపయిష్యతి-౯ ॥ (తే-౯)
౫ స్థాపయతు-౯ ॥ (తాత్)(తామ్-౯)౬అస్థాపయత్ -౯ ॥ (త-౯)
౭ స్థాపయేత్ -౯ (త-౯) ౮ స్థాప్యాత్ -౯ ॥ స్థాపయిషీష్ట,౯(ధ్వం)
ధ్వం) ౯ అతిష్ఠిపత్,౯ ॥ (త-౯) తిష్ఠతేరిదితిచఙ్పరేణావుపధాయా
ఇత్వం ॥ ౧౦ అస్థాపయిష్యత్ -౯ ॥(త,౯)కర్మణి ॥ ౧ స్థాప్యతే,౯
౨ స్థాపయాఞ్చక్రే-౯ ॥ బభూవే,౯ ॥ (ఆసే,౯)౩స్థాపయితా,౯ ॥
(సే।హే) స్థాపితా,౯ ॥ (సే।హే) ౪ స్థాపయిష్యతే,౯ ॥ స్థాపిష్య
తే,౯ ॥ ౫ (స్థాప్యతాం,౯ ॥ ౬ అస్థాప్యత-౯ ॥ ౭ స్థాప్యేత,౯ ॥
౮ స్థాపయిషీష్ట,౯ (ధ్వమ్। ధ్వం) (స్థాపిషీష్ట,౯ ॥) (ధ్వం)౯ అ
స్థాపి,౯ ॥ (అస్థాపయిషాతాం) (ధ్వం।ధ్వం) (అస్థాపిషాతాం)(ధ్వం।
ధ్వం) ౧౦ అస్థాపయిష్యత,౯ ॥ (అస్థాపిష్యత,౯) సన్నన్తాత్ ॥
౧ తిష్ఠాసతి,౯ ॥౨ తిష్ఠాసాంచకార-౯ ॥ బభూవ-౯ ॥ ఆస-౯॥
౩ తిష్ఠాసితా-౯ ॥ ౪ తిష్ఠాసిష్యతి-౯ ॥ ౫ తిష్ఠాసతు,౯॥౬ అతి
ష్ఠాసత్,౯ ॥ ౭తిష్ఠాసేత్,౯ ॥౮ తిష్ఠాస్యాత్,౯ ॥౯ అతిష్ఠాసీ
త్ -౯ ॥ ౧౦ అతిష్ఠాసిష్యత్,౯ ॥ ప్రతిష్ఠాసతఇత్యాద్యాత్మనేపదే

షాహ్వయం । యజ్ఞస్తాత్ ॥ ౧ తెష్ఠేయతేన్ ॥ ఘుమాస్థేతీత్వం॥ ౨ తెష్ఠేయాశ్చకేన్ ॥ (బభూవన్) ఆసన్ ॥ ౩ తెష్ఠేయితాన్ । (సేహో) ౪ తెష్ఠేయిష్యతేన్ ॥ ౫ తెష్ఠేయతాంన్ ॥ ౬ అతెష్ఠేయతన్ ॥ ౭ తెష్ఠేయేతన్ ॥ ౮ తెష్ఠేయిషీష్టన్ ॥ (ఢ్వంధ్వం)న్ అతెష్ఠేయిష్టన్ ॥ (ఢ్వంధ్వం) ౧౦। అతెష్ఠేయిష్యతన్॥ యజ్ఞగన్తాత్ ॥ తాస్థేతి (తాస్థాతి) తాస్థీతః।తాస్థతీత్యాది । కృత్ప్రత్యయాః ॥ ౧ స్థాతవ్యం । ప్రస్థాతవ్యం । స్థాతుంయోగ్యంస్థానీయం।ప్రస్థానీయం। స్థేయం । ప్రతిష్ఠేయం । ఉపతిష్ఠత ఇత్యుపస్థానీయః । భవ్యగేయ ప్రవచనీయోపస్థానీయజన్యాప్లావ్యాపాత్యా వేతికర్తరివానీయర్ ప్రత్యయాంతానిపాత్యతే । పక్షేభావకర్మణోః ॥ ఉపస్థానీయోఽనేనాదిత్యః । భోజనకాలఉపస్థానీయ మనేన। స్థితః । స్థితవాన్ । ద్యతిస్యతీత్యాదినా ఇకారోన్తాదేశః । తిష్ఠన్ । తిష్ఠన్తీ । ఉపతిష్ఠమానః । ఉత్తిష్ఠమానః । స్థాస్యన్ । స్థాస్యతీ । స్థాస్యన్తీ । ఉత్థాస్యన్ । ఉపస్థాస్యమానః । ఉత్థాస్యమానః । స్థాతుం । ఉత్థాతుం । స్థితం । స్థానం । ఉత్థితం ॥ ఉత్థానం । స్థిత్వా ।ఉత్థాయ ।ప్రస్థాయ। ఉపస్థాయ । స్థాయంస్థాయం । స్థిత్వాస్థిత్వా ॥ ౨ స్థాపయితవ్యః। స్థాపనీయః । స్థాప్యః । స్థాపితః। స్థాపితవాన్ । స్థాపయన్ ॥ స్థాపయన్తీ । స్థాపయమానః । స్థాపయిష్యన్ । స్థాపయిష్యతీ। స్థాపయిష్యన్తీ । స్థాపయిష్యమాణః । స్థాపయితుం । స్థాపితం। స్థాపనం । స్థాపయిత్వా । ప్రస్థాప్య । స్థాపంస్థాపం । స్థాపయిత్వాస్థాపయిత్వా । ౩ తిష్ఠాసితవ్యం। తిష్ఠాసనీయం । తిష్ఠాస్యం। తిష్ఠాసితః । తిష్ఠాసితవాన్ । తిష్ఠాసన్ । ప్రతిష్ఠాసమానః । తిష్ఠాసిష్యన్ । తిష్ఠాసిష్యతీ । తిష్ఠాసిష్యన్తీ । ప్రతిష్ఠాసిష్యమాణః । తిష్ఠాసితుం । తిష్ఠాసితం । తిష్ఠాసనం । తిష్ఠాసిత్వా । ప్రతిష్ఠాస్య ॥ తిష్ఠాసంతిష్ఠాసం ।తిష్ఠాసిత్వాతిష్ఠాసిత్వా ॥ ౪ తేష్ఠీ

యితవ్యం । తేష్ఠీయనీయం । తైష్ఠీయ్యం । తేష్ఠీయితః ॥ తేష్ఠీయితవాన్ । తైష్ఠీయమానః ॥ తైష్ఠీయిష్యమాణః । తైష్ఠీయితుం । తేష్ఠీయితమ్ । తైష్ఠీయనం ॥ తైష్ఠీయిత్వా । ప్రతైష్ఠీయ్య । తైష్ఠీయం౽ తైష్ఠీయం । తైష్ఠీయిత్వా తైష్ఠీయిత్వా ॥ ౫ తాస్థితవ్యం। తాస్థనీయం । తాస్థేయం । తాస్థితః । తాస్థితవాన్। తాస్థల్। తాస్థితా । తాస్థతః । తాస్థీ ॥ ప్రతాస్థనః । తాస్థస్యన్ ॥ తాస్థస్యతి । తాస్థస్యన్తీ । ప్రతాస్థస్యమానః । తాస్థితుం ।తాస్థితం । తాస్థనం। తాస్థిత్వా । ప్రతాస్థయ । తాస్థయంతాస్థాయం। తాస్థిత్వాతాస్థిత్వా ।

ఇతి శబ్దవ్యాకరణపరస్మైపదిషాడ్వదన్తాః ॥

జి,జయే-జయఉత్కర్షప్రాప్తిః ॥ అక ॥ అనిపర॥

౧ జయతి,౯ ॥ సన్లిటో౽ర్జేరితికుత్వం । ౨ జిగాయ । జిగ్యతుః । జిగ్యుః । జిగయిథ । జిగేథ । జిగ్యథుః । జిగ్య । జిగాయ । జిగయ । జిగ్యివ । జిగ్యిమ ॥ 3 జేతా । జేతారౌ । జేతారః-౯ ॥ (సి) ౪ జేష్యతి,౯ ॥ ౫ జయతు,౯ ॥ ౬ అజయత్, ౯ ॥ ౭ జయేత్-౯ ॥ ౮ జీయాత్ । జీయాస్తాం-౯ ॥౯ అజైషీత్ । అజైష్టాం । అజైషుః । అజైషీః । అజైష్టం । అజైష్ట । అజైషం । అజైష్వ । అజైష్మ ॥౧౦॥ అజేష్యత్ । అజేష్యతాం । అజేష్యన్- ౯ ॥ కర్మవ్యతీహారే । ౧ వ్యతిజయతే- ౯ ॥ ౨ వ్యతిజిగ్యే- ౯ ॥ (వ్యతిజిగ్యిషే । వ్యతిజిగ్యిఢ్వే ॥ ధ్వే ॥ వ్యతిజిగ్యివహే । వ్యతిజిగ్యిమహే ॥ 3 వ్యతిజేతా(సే)(హే) ౪ వ్యతిజేష్యతే-౯ ॥ ౫ వ్యతిజయతాం,౯॥౬ వ్యత్యజయత-౯ ౭ వ్యతిజయేత-౯ ॥ ౮ వ్యతిజేషీష్ట,౯ ॥(ధ్వం)౯ వ్యత్యజేష్ట ॥ వ్యత్యజేషాతాం । వ్యత్యజేషత । వ్యత్యజేష్ఠాః । వ్యత్యజేషాథాం । వ్యత్యజేఢ్వం । వ్యత్యజేషి । వ్యత్యజేష్వహి । వ్యత్యజేష్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యజేష్యత,౯ ॥ విపరాభ్యాంజేః ॥ విపరోపసృష్టాదస్మాద్విపరాభ్యాం జేరిత్యాత్మనేప

దం ॥ ౧ విజయతే,౯ ॥ ౨విజిగ్యే-౯॥ ౩ విజేతా,౯ ॥(సే॥హే) ౪వి జేష్యతే,౯ ॥ ౫ విజయతాం-౯ ॥ ౬ వ్యజయత,౯ ॥ ౭ విజయేత,౯ ౮ విజేషీష్ట-౯ ॥ (ఢ్వం) ౯ వ్యజేష్ట,౯ (ఢ్వం) ౧౦ వ్యజేష్యత-౯॥ఏ వం పరాజయతఇత్యాది ॥ భావే ॥ ౧ జీయతే ॥ ౨ జిగ్యే । ౩జాయి తా (జేతా)౪జాయిష్యతే॥(జేష్యతే) ౫ జీయతాం ॥౬ అజీయత। ౭జీ యేత॥౮జాయిషీష్ట। జేషీష్ట॥౯అజాయి॥౧౦అజాయిష్యత।అజేష్యత,।ణ్య న్తాత్ । క్రీఙ్జీనాం ణావితిణావాత్వే పుగాగమః ॥ ౧ జాపయతి-౯ ॥ (తే-౯) ౨ జాపయాఞ్చకార-౯ ॥ (చక్రే-౯) (బభూవ-౯) (ఆ స-౯) ౩ జాపయితా-౯ ॥ (సి।సే।హే) ౪ జాపయిష్యతి-౯ ॥(తే-౯) ౫ జాపయతు,౯ ॥ (తాం,౯) ౬ అజాపయత్-౯ ॥ (త-౯) ౭ జాప యేత్,౯ ॥(త-౯) ౮ జాప్యాత్-౯ ॥ జాపయిషీష్ట-౯ ॥(ఢ్వం।ధ్వం) ౯ అజీజపత్-౯ ॥ (త,౯) ౧౦ అజాపయిష్యత్-౯ ॥ (త-౯)కర్మ ణి ॥ ౧ జాప్యతే-౯ ॥ ౨జాపయాఞ్చక్రే-౯॥(బభూవే-౯)(ఆసే-౯) ౩ జాపయితా-౯ (సే।హే)(జాపితా-౯) సే।హే॥౪ జాపయిష్యతే-౯ (జాపిష్యతే-౯)౫జాప్యతాం,౯॥౬అజాప్యత,౯॥౭జాప్యేత-౯౮జాప యిషీష్ట,౯(ఢ్వం।ధ్వం)జాపిషీష్ట,౯।ధ్వం।౯అజాపి-౯(అజాపిషాతాం) ఢ్వం।ధ్వం॥(అజాపయిషాతామ్)(ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ అజాపయిష్యత,౯ ॥ అజాపిష్యత,౯ ॥ సన్నన్తాత్ ॥ ౧ జిగీషతి-౯ ॥౨జిగీషాఞ్చకార-౯। (బభూవ,౯) (ఆస,౯) ౩ జిగీషితా-౯ ॥ ౪ జిగీషిష్యతి-౯॥౫ జిగీష తు,౯॥౬ అజిగీషత్-౯॥౭ జిగీషేత్-౯ ॥ ౮ జిగీష్యాత్-౯॥౯అజిగీషీ త్-౯ ॥ ౧౦ అజిగీషిష్యత్,౯ । విపూర్వాదస్మాద్విజిగీషత ఇత్యా ద్యాత్మనే పదమూహ్యమ్। యఙ్లన్తాత్ ॥౧ జేజీయతే,౯ ॥ ౨ జేజీ యాఞ్చక్రే-౯ ॥ (బభూవ-౯) (ఆస,౯) ౩ జేజీయితా-౯॥(సే।హే) ౪ జేజీయిష్యతే-౯ ॥ ౫ జేజీయతాం-౯ ॥౬ అజేజీయత-౯ ॥ ౭ జేజీ యేత-౯ ॥ ౮ జేజీయిషీష్ట-౯॥(ఢ్వం।ధ్వం) ౯ అజేజీయిష్ట,౯॥ (ఢ్వం।

ష్యం)౧౦ అజేజీయిష్యత్,న్ ॥ యఙ్లుగన్తాత్ ॥ ౧జేజయీతి(జేజేతి)
జేజతః। జెజ్యతీత్యాది ॥ కృత్ప్రత్యయాః ॥౧ జేతవ్యం। జయనీయం।
జేతుంశక్యమ్। జయ్యం। క్షయ్యజయ్యౌ శక్యార్థ ఇత్యయాదేశోని
పాత్యతే। అన్యత్ర। జేతుంయోగ్యం। జేయం। జితమనేన। భావే
క్తః। ఇదమేషాంజితమ్। అధికరణే క్తః। ప్రజితం। జేతుంప్రక్రాన్త
వానిత్యర్థః ॥ ఆదికర్మణికర్తరి క్తః। జితవాన్। కర్తరి క్తవతుః
జయన్। జయన్తీ। విజయమానః। జేష్యన్। జేష్యతీ। జేష్యన్తీ
విజేష్యమాణః। జేతుం। జితం। జయనం। జిత్వా। విజిత్య। జా
యంజాయం। జిత్వాజిత్వా ॥ ౨ జాపయితవ్యః। జాపనీయః। జా
ప్యః। జాపితః। జాపితవాన్। జాపయన్। జాపయమానః। జాప
యిష్యన్। జాపయిష్యమాణః। జాపయితుం। జాపితం ॥ జాపనం।
జాపయిత్వా। విజాప్య। జాపంజాపం। జాపయిత్వాజాపయిత్వా ॥౩
జిగీషితవ్యః। జిగీషణీయం। జిగీష్యం। జిగీషితః। జిగీషితవాన్। జిగీ
షన్। జిగీషన్తీ। విజిగీషమాణః। జిగీషిష్యన్ ॥ జిగీషిష్యతీ। జిగీ
షిష్యన్తీ। విజిగీషిష్యమాణః। జిగీషితుం। జిగీషితం। జిగీషణం। జి
గీషిత్వా। విజిగీష్య। జిగీషంజిగీషం ॥ జిగీషిత్వాజిగీషిత్వా। ౪ జేజీ
యితవ్యం। జేజీయనీయం। జేజీయ్యం। జేజీయితం। జేజీయితవాన్
(జేజీయమానః। జేజీయిష్యమాణః ॥ జేజీయితుం। జేజీయితమ్। జేజీ
యనం। జేజీయిత్వా। విజేజీయ్య। జేజీయం జేజీయం। జేజీయిత్వా
జేజీయిత్వా ॥ ౫ జేజయితవ్యం। జేజయనీయం। జేజేయం। జేజ్యతః
జేజ్యతవాన్। జేజ్యత్। జేజ్యతౌ। జేజ్యతః। జేజ్యతీ। జేజయిష్యన్
జేజయిష్యతీ। జేజయిష్యన్తీ। జేజయితుం। జేజ్యతం। జేజయనం।
జేజయిత్వా। విజేజ్య। జేజాయంజేజాయమ్। జేజయిత్వాజేజయిత్వా॥

జి-జ్రి- అభిభవే। అభిభవోన్యూనీకరణం న్యూనీభవనంచ। ఆ
ద్యానకర్మకః। ద్వితీయోఽకర్మకః। శత్రూన్జయతి। అభిభవతీత్య

 లర్ఫ

ర్థః ॥ అధ్యయనాత్పరాజయతే ॥ అధ్యేతుం గ్లాయతీత్యర్థః ॥ వి పరాభ్యాంజేరిత్యాత్మనేపదమ్ ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదినౌ ॥ జయతీత్యాదిసర్వం ప్రాగ్వత్ ॥ న్యూనీకరణార్థేసకర్మకత్వాత్కర్మణి ॥ ౧ జీయతే-౯ ॥ ౨ జిగ్యే-౯ ॥ ౩ జాయితా-౯ ॥ (జేతా-౯) ॥ ౪-జాయిష్యతే-౯ ॥ (జేష్యతే-౯) ౫ జీయతామ్-౯ ॥ ౬ అజీయత-౯ ౭ జీయేత-౯ ॥ ౮ జాయిషీష్ట-౯ ॥ (ఢ్వమ్) (ధ్వమ్) (జేషీష్ట-౯) ॥ (ఢ్వమ్) ౯ అజాయి-౯ ॥ (అజాయిషాతామ్) (ఢ్వమ్) (ధ్వమ్) (అజేషాతామ్) (ఢ్వమ్) ॥ ౧౦ అజాయిష్యత-౯ ॥ అజేష్యత-౯ ॥ ఇతివిశేషః ।జ్రియతీత్యాది ప్రాగ్వత్ ॥లిటి ॥ జిజ్రాయ । జిజ్రియతుః। జిజ్రియుః ॥ కర్మణిలటి ॥జ్రియతే ।లిటి।జిజ్రియే । జిజ్రియాతే। జిజ్రియిరఇతీయఙ్విశేషః ॥ ణిచి ॥ జ్రాయయతి । అజిజ్రయత్ ॥ సని ॥ జిజ్రీషతి ॥ యఙి ॥ జేజ్రీయతే। యఙ్లుకి ॥ జేజ్రియీతి । జేజ్రేతి । జేజ్రితః । జేజ్రియతీత్యాది ॥

టు-ఓ-శ్వి-గతివృద్ధ్యోః ॥ అక ॥ సేట్ ॥ పర ॥

౧ శ్వయతి-౯ ॥ ౨ శుశావ । విభాషా శ్వేరితి లిటి సమ్ప్రసారణవికల్పః ॥ శుశువతుః । శుశువుః ॥ శుశవిథ । శుశువథుః । శుశువ॥ శుశావ-శుశవ । శుశువివ । శుశువిమ ॥ పక్షే । శిశ్వాయ ॥ శ్వయతేర్లిట్యభ్యాసలక్షణప్రతిషేధఇతిలిట్యభ్యాసస్యేతిసమ్ప్రసారణంన ॥ శిశ్వియతుః । శిశ్వియుః ॥ శిశ్వయిథ । శిశ్వియథుః । శిశ్వియ ॥ శిశ్వాయ । శిశ్వయ । శిశ్వియివ । శిశ్వియిమ ॥ ౩ శ్వయితా-౯ ॥ (సి) ॥౪ శ్వయిష్యతి-౯ ॥ ౫ శ్వయతు-౯ ॥ ౬ అశ్వయత్-౯ ॥ ౭ శ్వయేత్-౯ ॥ ౮ శూయాత్ - వచిస్వపీత్యాదినాసమ్ప్రసారణమ్ ॥ అకృత్సార్వధాతుకయోరితిదీర్ఘః ॥ శూయాస్తాం । శూయాసుః-౯ ॥ ౯ అశ్వత్ ॥ జృస్తమ్భ్విత్యఙ్వా ॥ శ్వయతేరఇతీకారస్యాకారః॥ అశ్వతాం॥ అశ్వన్ ॥ అశ్వః । అశ్వతమ్ । అశ్వత ॥ అశ్వమ్ । అశ్వావ । అశ్వా

మ ॥ అజభావే॥ విభాషాధేట్శ్వ్యోరితిచఙ్వా ॥ అశిశ్వియత్ । అశిశ్వియతామ్ । అశిశ్వియన్ ॥ అశిశ్వియః । అశిశ్వియతమ్ । అశిశ్వియత ॥ అశిశ్వియం । అశిశ్వియావ । అశిశ్వియామ ॥ చఙభావే ॥ హ్మ్యన్తేతినవృద్ధిః ॥ అశ్వయీత్ । అశ్వయిష్టామ్ । అశ్వయిషుః ॥ అశ్వయీః । అశ్వయిష్టమ్ । అశ్వయిష్ట ॥ అశ్వయిషమ్ । అశ్వయిష్వ । అశ్వయిష్మ ॥ ౧౦ అశ్వయిష్యత్-౯ ॥ వృద్ధ్యర్థేఽకర్మ వ్యతీహారే ॥ ౧ వ్యతిశ్వయతే-౯ ॥ ౨ వ్యతిశుశువే । వ్యతిశుశువాతే । వ్యతిశుశువిరే ॥ వ్యతిశుశువిషే । వ్యతిశుశువాథే । వ్యతిశుశువిఢ్వే (ధ్వే) ॥వ్యతిశుశువే । వ్యతిశుశువివహే । వ్యతిశుశువిమహే ॥ పక్షే ॥ వ్యతిశిశ్వియే । వ్యతిశిశ్వియాతే । వ్యతిశిశ్వియిరే॥వ్యతిశిశ్వియిషే । వ్యతిశిశ్వియాథే । వ్యతిశిశ్వియిఢ్వే (ధ్వే) ॥ వ్యతిశిశ్వియే । వ్యతిశిశ్వియివహే। వ్యతిశిశ్వియిమహే ॥ ౩ వ్యతిశ్వయితా-౯॥ (సే)(హే) ॥ ౪ వ్యతిశ్వయిష్యతే-౯ ॥ ౫ వ్యతిశ్వయతామ్-౯ ॥౬ వ్యత్యశ్వయత-౯ ॥ ౭ వ్యతిశ్వయేత-౯ ॥ ౮ వ్యతిశ్వయిషీష్ట-౯ ॥ (ధ్వమ్)(ఢ్వమ్) ॥ ౯వ్యత్యశ్వత । వ్యత్యశ్వేతామ్ । వ్యత్యశ్వన్త ॥ వ్యత్యశ్వథాః। వ్యత్యశ్వేథాం । వ్యత్యశ్వధ్వమ్ ॥ వ్యత్యశ్వే । వ్యత్యశ్వావహి । వ్యత్యశ్వామహి ॥ పక్షే ॥ వ్యత్యశిశ్వియత । వ్యత్యశిశ్వియేతామ్ । వ్యత్యశిశ్వియన్త ॥వ్యత్యశిశ్వియథాః । వ్యత్యశిశ్వియేథామ్ । వ్యత్యశిశ్వియఢ్వమ్ (ధ్వమ్) ॥ వ్యత్యశిశ్వియే । వ్యత్యశిశ్వియావహి । వ్యత్యశిశ్వియామహి ॥ చఙభావే ॥ సిచి ॥ వ్యత్యశ్వయిష్ట । వ్యత్యశ్వయిషాతామ్ । వ్యత్యశ్వయిషత ॥ వ్యత్యశ్వయిష్ఠాః । వ్యత్యశ్వయిషాథామ్ । వ్యత్యశ్వయిఢ్వమ్ (ధ్వమ్) వ్యత్యశ్వయిషి । వ్యత్యశ్వయిష్వహి । వ్యత్యశ్వయిష్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యశ్వయిష్యత-౯ ॥ భావే ॥ ౧ శూయతే ॥ ౨ శుశువే (శిశ్వియే)। ౩ శ్వాయితా (శ్వయితా) ॥ ౪ శ్వాయిష్యతే (శ్వయిష్యతే) ॥ ౫ శూయతామ్ ॥ ౬ అశూయత ॥ ౭ శూయేత ॥ ౮ శ్వాయిషీష్ట (శ్వయి

షీష్ట) ॥ ౯ అశ్వాయి ॥ ౧౦ అశ్వాయిష్యత (అశ్వయిష్యత) ॥ణ్యన్తా
త్ ॥ ౧ శ్వాయయతి-౯ ॥ (తె)-౯ ॥ ౨ శ్వాయయాంచకార-౯॥ (చ
క్రే)-౯ ॥ (బభూవ-౯) ॥ (ఆస-౯) ॥ ౩ శ్వాయయితా-౯ ॥ (సి)
(సే) (హే) ॥ ౪ శ్వాయయిష్యతి-౯॥(తె-౯) ॥ ౫ శ్వాయయతు-౯
(తామ్-౯) ॥ ౬ అశ్వాయయత్-౯ ॥ (త-౯) ॥ ౭ శ్వాయయేత్-౯॥
(త-౯)॥ ౮ శ్వాయ్యాత్ । శ్వాయ్యాస్తామ్-౯॥౮ శ్వాయయిషీష్ట-౯॥
(ఢ్వమ్) (ధ్వమ్) ॥ ౯ అశూశువత్-౯ ॥ (త-౯) ॥ అశిశ్వయత్-౯॥
(త-౯) ॥ ణౌ చ సంశ్చజో రితి సమ్ప్రసారణం వా ॥ సమ్ప్రసారణం త
దాశ్రితం చ కార్యం బలవదితి వచనాద్దాదౌ సమ్ప్రసారణం పూర్వ
రూపమ్ ॥ ౧౦ అశ్వాయయిష్యత్-౯ ॥ (త-౯) ॥ కర్మణి ॥ ౧ శ్వా
య్యతే-౯ ॥ ౨ శ్వాయయాంచక్రే-౯ ॥ (బభూవే-౯ ॥ (ఆసే-౯)॥
౩ శ్వాయయితా-౯ ॥ (సే) (హే) ॥ (శ్వాయితా-౯ ॥ (సే)(హే) ॥
౪ శ్వాయయిష్యతే-౯ ॥ (శ్వాయిష్యతే-౯) ॥ ౫ శ్వాయ్యతామ్-౯॥
౬ అశ్వాయ్యత-౯ ॥ ౭ శ్వాయ్యేత-౯ ॥ ౮ శ్వాయయిషీష్ట-౯ ॥
(ఢ్వమ్) (ధ్వమ్) ॥ శ్వాయిషీష్ట-౯ ॥ (ఢ్వమ్)(ధ్వమ్) ॥ ౯ అశ్వాయి-
౯ ॥ అశ్వాయిషాతామ్ ॥ (ఢ్వమ్) (ధ్వమ్) ॥ అశ్వాయయిషాతామ్॥
(ఢ్వమ్) (ధ్వమ్)॥ ౧౦ అశ్వాయయిష్యత-౯ ॥ (అశ్వాయిష్యత ౯)
సని ॥ ౧ శిశ్వయిషతి-౯ ॥ శిశ్వయిషాంచకార-౯ ॥ (బభూవ-౯) ॥
(ఆస-౯) ౩ శిశ్వయిషితా-౯ ॥ (సి) ॥ ౪ శిశ్వయిషిష్యతి-౯ ॥ ౫ శి
శ్వయిషతు-౯ ॥ ౬ అశిశ్వయిషత్-౯ ॥ ౭ శిశ్వయిషేత్-౯ ॥ ౮ శి
శ్వయిష్యాత్-౯ ॥ ౯ అశిశ్వయిషీత్-౯॥౧౦ అశిశ్వయిషిష్యత్-౯॥
ణ్యన్తాత్సని ణౌ చ సంశ్చజో రితి సమ్ప్రసారణం వా ॥ ౧ శుశావయిష
తి-౯ ॥ (తె-౯) ॥ ౨ శుశావయిషాంచకార-౯ ॥ (చక్రే-౯) ॥ (బ
భూవ-౯) ॥ (ఆస-౯)॥ ౩ శుశావయిషితా-౯ ॥ (సి)(సే) (హే) ॥
౪ శుశావయిషిష్యతి-౯ ॥ (తె-౯) ॥ ౫ శుశావయిషతు-౯ ॥ (తాం

-౯) ॥ ౬ అశుశావయిషత్-౯ ॥ (త-౯) ॥ ౭ శుశావయిషేత్-౯ ॥ (త-౯ ॥ ౮ శుశావయిష్యాత్-౯ ॥ శుశావయిషీష్ట-౯ ॥ (ధ్వమ్) (ధ్వమ్) ॥ ౯ అశుశావయిషీత్-౯ ॥ అశుశావయిషిష్ట-౯ ॥ (ధ్వమ్) (ధ్వమ్) ॥ ౧౦ అశుశావయిషిష్యత్-౯ (త ౯) ॥ పక్షే॥ ౧ శిశ్వాయయిషతి-౯ ॥ (తే-౯) ॥ ౨ శిశ్వాయయిషాంచకార-౯ ॥ (చక్రే-౯) (బభూవ-౯) ॥ (ఆస-౯) ॥ ౩ శిశ్వాయయిషితా-౯ ॥(సి)(సే)(హే) ౪ శిశ్వాయయిషిష్యతి-౯ ॥ (తే-౯) ॥ ౫ శిశ్వాయయిషతు-౯ ॥ (తామ్-౯)॥ ౬ అశిశ్వాయయిషత్-౯॥(త-౯) ॥ ౭ శిశ్వాయయిషేత్-౯॥(త-౯)॥ ౮ శిశ్వాయయిష్యాత్-౯ ॥శిశ్వాయయిషీష్ట-౯॥ (ధ్వమ్) (ధ్వం)॥ ౯ అశిశ్వాయయిషీత్-౯॥అశిశ్వాయయిషిష్ట। (ధ్వం)(ధ్వం) -౯ ॥ ౧౦ అశిశ్వాయయిషిష్యత్-౯॥ (త-౯)—యజి- విభాషాశ్వేరితిసమ్ప్రసారణంవా॥ ౧ శోశూయతే-౯॥ శేశ్వీయతే॥ ౨ శోశూయాంచక్రే-౯॥(బభూవ-౯)॥(ఆస-౯)॥శేశ్వీయాంచక్రే-౯ ॥(బభూవ-౯)॥ (ఆస-౯)॥ ౩ శోశూయితా-౯ ॥(సే) (హే) ॥ శేశ్వీయితా-౯॥(సే) (హే)॥ ౪ శోశూయిష్యతే-౯॥శేశ్వీయిష్యతే-౯ ॥ ౫ శోశూయతామ్-౯ ॥ శేశ్వీయతాం-౯॥ ౬ అశోశూయత-౯ ॥అశేశ్వీయత-౯॥౭ శోశూయేత-౯ శేశ్వీయేత-౯॥౮ శోశూయిషీష్ట-౯॥ (ధ్వం) (ధ్వం)॥ శేశ్వీయిషీష్ట(ధ్వం)(ధ్వం)॥౯ అశోశూయిష్ట-౯॥(ధ్వం)(ధ్వం)॥అశేశ్వీయిష్ట-౯ ॥(ధ్వం)(ధ్వం)॥౧౦ అశోశూయిష్యత-౯॥అశేశ్వీయిష్యత-౯॥—

యఙ్లుకి— శేశ్వయీతి । శేశ్వేతి । శేశ్వితః । శేశ్వియతీత్యాది॥ ౧శ్వయితవ్యం । శ్వయనీయం । శ్వేయం । శూనః । శూనవాన్ । ఉచ్ఛూనః । ఉచ్ఛూనవాన్ । శ్వీదితో నిష్ఠాయామితీణ్నిషేధః । ఓదితశ్చేతి నిష్ఠానత్వమ్॥ శ్వయన్ । శ్వయంతీ । వ్యతిశ్వయమానః । శ్వయిష్యన్ । (శ్వయిష్యతీ । శ్వయిష్యంతీ) వ్యతిశ్వయిష్యమాణః । శ్వయితుం । శూషం । శ్వయనం । శ్వయిత్వా । (ఉచ్ఛూయ । యజాదిత్వాత్సమ్ప్రసా

రణమ్) శ్వాయం శ్వాయం । శ్వయిత్వా శ్వయిత్వా ॥ ౨ శ్వాయ
యితవ్యః । శ్వాయనీయః । శ్వాయ్యః । శ్వాయితః । శ్వాయిత
వాన్ । శ్వాయయన్ । శ్వాయయంతీ । శ్వాయయమానః । శ్వా
యయిష్యన్ (శ్వాయయిష్యతీ । శ్వాయయిష్యంతీ)శ్వాయయిష్య
మాణః । శ్వాయయితుం । శ్వాయితం। శ్వాయనం ।శ్వాయయిత్వా।
ఉచ్ఛ్వాయ్య । శ్వాయం శ్వాయం । శ్వాయయిత్వా శ్వాయయిత్వా॥
౩ ॥ శిశ్వయిషితవ్యః । శిశ్వయిషణీయః । శిశ్వయిష్యః । శిశ్వయిషి
తః । శిశ్వయిషితవాన్ । శిశ్వయిషన్ । శిశ్వయిషంతీ । వ్యతిశిశ్వయి
షమాణః । శిశ్వయిషిష్యన్ (శిశ్వయిషిష్యతీ । శిశ్వయిషిష్యంతీ) ।
వ్యతిశిశ్వయిషిష్యమాణః । శిశ్వయిషితుం । శిశ్వయిషితం । శిశ్వయిష
ణం । శిశ్వయిషిత్వా । ఉచ్ఛిశ్వయిష్య । శిశ్వయిషం శిశ్వయిషం । శి
శ్వయిషిత్వా శిశ్వయిషిత్వా ॥ ౪ ॥ శోశూయితవ్యః । శేశ్వీయితవ్యః ।
(శోశూయనీయః । శేశ్వీయనీయః) (శోశూయ్యః । శేశ్వీయ్యః) (శో
శూయితః । శేశ్వీయితః) (శోశూయితవాన్ । శేశ్వీయితవాన్) (శో
శూయమానః । శేశ్వీయమానః) (శోశూయిష్యమాణః । శేశ్వీయిష్య
మాణః) (శోశూయితుం । శేశ్వీయితుం) (శోశూయితం । శేశ్వీయి
తం) శోశూయనం । శేశ్వీయనం । శోశూయిత్వా । శేశ్వీయిత్వా ॥
(ఉచ్ఛోశూయ్య । ఉచ్ఛేశ్వీయ్య)(శోశూయం శోశూయం । శో
శూయిత్వా శోశూయిత్వా ॥ శేశ్వీయం శేశ్వీయం । శేశ్వీయిత్వా శేశ్వీ
యిత్వా)॥ ౫ శేశ్వయితవ్యః । శేశ్వయనీయః । శేశ్వేయః । శేశ్వీయి
తః । శేశ్వీయితవాన్ (శేశ్వయత్ । శేశ్వియతా । శేశ్వియతః । శే
శ్వియతీ । శేశ్వయిష్యన్ । (శేశ్వయిష్యతీ । శేశ్వయిష్యంతీ) శేశ్వ
యితుం । శేశ్వీయితం। శేశ్వయనం । శేశ్వయిత్వా । ఉచ్ఛేశ్వీయ ।శే
శ్వాయం శేశ్వాయం । శేశ్వయిత్వా శేశ్వయిత్వా ॥

క్షి, క్షయే ॥ అకర్మకః ॥ అంతర్భావితణ్యర్థస్తు
సకర్మకః । అనిట్ । పరస్మైపదీ ॥

౧ క్షయతి-౯ ॥ ౨ చిక్షాయ । చిక్షియతుః । చిక్షియుః ॥ చిక్షయిథ । చిక్షేథ । చిక్షియివ । చిక్షియిమ ॥ ౩ క్షేతా-౯ ॥ (సి) ॥ ౪ క్షేష్యతి-౯ ॥ ౫ క్షయతు-౯ ॥ ౬ అక్షయత్-౯ ॥ ౭ క్షయేత్-౯ ॥ ౮ క్షీయాత్-౯ ॥ ౯ అక్షైషీత్ । అక్షైష్టాం । అక్షైషుః ॥ అక్షైషీః । అక్షైష్టం । అక్షైష్ట ॥ అక్షైషం । అక్షైష్వ । అక్షైష్మ ॥ ౧౦ అక్షేష్యత్-౯ ॥ —కర్మవ్యతీహారే— ॥ ౧ వ్యతిక్షయతే-౯ ॥ ౨ వ్యతిచిక్షియే । వ్యతిచిక్షియిషే । వ్యతిచిక్షియిఢ్వే (ధ్వే) ॥ వ్యతిచిక్షియివహే । వ్యతిచిక్షియిమహే ॥ ౩ ॥ వ్యతిక్షేతా-౯ ॥ (సే) (హే) ॥ ౪ వ్యతిక్షేష్యతే-౯ ॥ ౫ వ్యతిక్షయతాం-౯ ॥ ౬ వ్యత్యక్షయత-౯ ॥ ౭ వ్యతిక్షయేత-౯ ॥ ౮ వ్యతిక్షేషీష్ట । (ఢ్వం) ॥ ౯ వ్యత్యక్షేష్ట । వ్యత్యక్షేషాతామ్ । వ్యత్యక్షేషత ॥ వ్యత్యక్షేష్ఠాః । వ్యత్యక్షేషాథాం । వ్యత్యక్షేఢ్వమ్ ॥ వ్యత్యక్షేషి । వ్యత్యక్షేష్వహి । వ్యత్యక్షేష్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యక్షేష్యత-౯ ॥ భావే ॥ —క్షీయతే ॥ ౨ చిక్షియే-౯ ॥ ౩ క్షాయితా । క్షేతా ॥ ౪ క్షాయిష్యతే । క్షేష్యతే ॥ ౫ క్షీయతామ్ ॥ ౬ అక్షీయత ॥ ౭ క్షీయేత ॥ ౮ క్షాయిషీష్ట-క్షేషీష్ట ॥ ౯ అక్షాయి ॥ ౧౦ అక్షాయిష్యత । అక్షేష్యత ॥ ణ్యంతాత్— ॥ ౧ క్షాయయతి-౯ ॥ (తే-౯) ॥ ౨ క్షాయయాంచకార-౯ ॥ (చక్రే-౯) ॥ (బభూవ-౯) ॥ (ఆస-౯ ॥ ౩ క్షాయయితా-౯ ॥ (సి)(సే)(హే) ॥ ౪ క్షాయయిష్యతి-౯ ॥ (తే-౯) ॥ ౫ క్షాయయతు-౯ ॥ (తాం-౯) ॥ ౬ అక్షాయయత్-౯ ॥ (త-౯) ॥ ౭ క్షాయయేత్-౯ ॥ (త-౯) ౮ క్షాయ్యాత్-౯ ॥ క్షాయయిషీష్ట-౯ ॥ (ఢ్వం) (ధ్వం) ॥ ౯ అచిక్షయత్-౯ ॥ (త-౯) ॥ ౧౦ అక్షాయయిష్యత్-౯ ॥ (త-౯) ॥—కర్మణి—॥ ౧ క్షాయ్యతే-౯ ॥ ౨ క్షాయయాంచక్రే-౯ ॥ (బభూవే-౯) ॥ (ఆసే-౯) ॥ ౩ క్షాయ

యితా-౯ ॥ క్షాయితా ॥ ౪ క్షాయయిష్యతే-౯ ॥ క్షాయిష్యతే-౯ ॥ ౫ క్షాయ్యతామ్-౯ ॥ ౬ అక్షాయ్యత-౯ ॥ ౭ క్షాయ్యేత-౯ ॥ ౮ క్షాయయిషీష్ట-౯ ॥ (ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ క్షాయిషీష్ట ॥ (ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౯ అక్షాయి । అక్షాయయిషాతాం ॥ (ఢ్వం) (ధ్వం) అక్షాయిషాతాం-౯ ॥ (ఢ్వం) (ధ్వం) ॥ ౧౦ అక్షాయయిష్యత-౯ ॥ అక్షాయిష్యత-౯ ॥ —॥సని॥ ౧ చిక్షీషతి-౯ ॥ ౨ చిక్షీషాంచకార-౯ ॥ (బభూవ-౯) ॥ (ఆస-౯) ౩ చిక్షీషితా-౯ ॥ ౪ చిక్షీషిష్యతి-౯ ॥ ౫ చిక్షీషతు-౯ ॥ ౬ అచిక్షీషత్-౯ ॥ ౭ చిక్షీషేత్-౯ ॥ ౮ చిక్షీష్యాత్-౯ ॥ ౯ అచిక్షీషీత్-౯ ॥ ౧౦ అచిక్షీషిష్యత్-౯ ॥ —యఙి— ౧ చేక్షీయతే-౯ ॥ చేక్షీయాంచక్రే-౯ ॥ (బభూవ-౯) ॥ (ఆస-౯) ॥ ౩ చేక్షీయితా-౯ ॥ ౪ చేక్షీయిష్యతే-౯ ॥ ౫ చేక్షీయతామ్-౯ ॥ ౬ అచేక్షీయత-౯ ॥ చేక్షీయేత-౯ ॥ ౮ చేక్షీయిషీష్ట-౯ ॥ (ఢ్వమ్) (ధ్వమ్) ॥ ౯ అచేక్షీయిష్ట-౯ - (ఢ్వమ్)(ధ్వమ్) ॥ ౧౦ అచేక్షీయిష్యత-౯ ॥—యఙ్లుకి— ॥ ౧ చేక్షయీతి । చెక్షేతి ; చెక్షితః । చేక్షియతీత్యాది ॥

౧ క్షేతవ్యమ్ । క్షయణీయం । క్షేతుంశక్యం క్షయ్యం । క్షయ్యజయ్యౌ శక్యార్థ ఇతి యతియాంతాదేశో నిపాతితః. అన్యత్ర క్షేతుం యోగ్యం క్షేయం పాపం ॥ క్షీణః । ప్రక్షీణస్సః । క్షీణవాన్ । ప్రక్షీణవాన్ । ఆదికర్మణి క్తః కర్తరి చ. నిష్ఠాయామణ్యదర్థ ఇతిదీర్ఘః. క్షియోదీర్ఘాదితినత్వం. భావకర్మణోస్తు ॥ క్షితః కామో మయా । క్షీణాయుర్భవక్షితాయుర్వా । క్షీణోయంతపస్వీక్షితోవా । వాక్రోశదైన్యయోరితిదీర్ఘోవా ॥ క్షయన్ । క్షయంతీ । వ్యతిక్షయమాణః । క్షేష్యన్ (క్షేష్యతీ । క్షేష్యంతీ) ॥ వ్యతిక్షేష్యమాణః । క్షేతుం । క్షితం । క్షయణం । క్షిత్వా । ప్రక్షీయ । క్షియోల్యపి క్షియఇతిదీర్ఘః ॥ క్షాయంక్షాయం । క్షిత్వాక్షిత్వా ॥

౨ ॥ క్షాయయితవ్యః । క్షాయణీయః । క్షాయ్యః । క్షాయితః । క్షా

యితవాన్ । క్షాయయన్ । క్షాయయంతీ । క్షాయయమాణః । క్షా
యయిష్యన్ । (క్షాయయిష్యతీ । క్షాయయిష్యంతీ) । క్షాయయి
ష్యమాణః । క్షాయయితుం । క్షాయితం । క్షాయణమ్ । క్షాయయి
త్వా । ప్రక్షాయ్య । క్షాయంక్షాయమ్ । క్షాయయిత్వాక్షాయయిత్వా ॥

3 ॥ చికీషితవ్యమ్ । చికీషణీయమ్ । చికీష్యమ్ । చికీషితః । చి
కీషితవాన్ । చికీషన్ । చికీషంతీ । వ్యతిచికీషమాణః । చికీషితుం
చికీషితం । చికీషణమ్ । చికీషిత్వా । ప్రచికీష్య । చికీషంచికీషం
చికీషిత్వాచికీషిత్వా ॥

౪ ॥ చేకీయితవ్యం । చేకీయణీయమ్ । చేకీయ్యం । చెకీయితః
చేకీయితవాన్ । చేకీయమాణః । చేకీయిష్యమాణః । చెకీయితుం ।
చెకీయితం । చేకీయణం । చేకీయిత్వా । ప్రచెకీయ్య । చేకీయం చె
కీయం । చేకీయిత్వాచేకీయిత్వా ॥

౫ ॥ చెక్షయితవ్యమ్ । చెక్షయణీయమ్ । చేక్షయ్యః । చేక్షేయః ।
చెక్షియితః । చెక్షియితవాన్ । చెక్షియత్ । చేక్షియతౌ । చేక్షియతః ॥
చేక్షియతీ । చెక్షయిష్యన్ । చేక్షయిష్యతీ । చెక్షయిష్యంతీ । చెక్ష
యితుం । చేక్షియితం । చెక్షయణం । చెక్షయిత్వా । ప్రచెకీయ । చే
క్షాయంచేక్షాయం । చెక్షయిత్వాచేక్షయిత్వా ॥

దుద్రుగతౌ । అకర్మకౌ । అనిటౌ । పరస్మైపదినౌ ॥

౧ దవతి-౯ ॥ ౨ దుదావ । దుదువతుః । దుదువుః ॥ దుదవిథ
దుదోథ । దుదువథుః । దుదువ ॥ దుదావ-దుదవ । దుదువివ । దుదు
విమ ॥ 3 దోతా-౯ - (సి) ॥ ౪ దోష్యతి-౯ ॥ ౫ దవతు-౯ ॥ ౬ అ
దవత్-౯ ॥ ౭ దవేత్-౯ ॥ ౮ దూయాత్-౯ ॥ ౯ అదౌషీత్-౬ ॥
౧౦ అదోష్యత్-౬ ॥

•గత్యర్థత్వాత్కర్మవ్యతీహారేనాత్మనేపదమ్॥

భావే—౧ దూయతే॥ ౨ దుదువే॥3 దావితా-దోతా ॥ ౪ దా

విష్యతే-దోష్యతే॥ ౫ దూయతామ్॥ ౬ అదూయత॥ ౭ దూయేత॥ ౮ దావిషీష్ట-దోషీష్ట ॥ ౯ అదావి ॥ ౧౦ అదావిష్యత-అదోష్యత ॥ శేషం వక్ష్యమాణద్రవతివత్ ॥

౧ ద్రవతి-౯ ॥ ౨ దుద్రావ । దుద్రువతుః । దుద్రువుః ॥ దుద్రోథ । దుద్రువథుః । దుద్రువ ॥ దుద్రావ-దుద్రవ । దుద్రువ । దుద్రుమ ॥ క్రాదిత్వాన్నేట్ ॥ ౩ ద్రోతా-౯ ॥ ౪ ద్రోష్యతి-౯ ॥ ౫ ద్రవతు ౯ ॥ ౬ అద్రవత్-౯ ॥ ౭ ద్రవేత్-౯ ॥ ౮ ద్రూయాత్-౯ ॥ ౯ ణిశ్రిద్రుస్రుభ్యః కర్తరి చఙ్ ॥ అదుద్రువత్ । అదుద్రువతామ్ । అదుద్రువన్ ॥ అదుద్రువః । అదుద్రువతమ్ । అదుద్రువత ॥ అదుద్రువమ్ । అదుద్రువావ । అదుద్రువామ ॥ ౧౦ అద్రోష్యత్-౯ ॥ భావే — ౧ ద్రూయతే ॥ ౨ దుద్రువే ॥ ౩ ద్రావితా-ద్రోతా ॥ ౪ ద్రావిష్యతే-ద్రోష్యతే ॥ ౫ ద్రూయతామ్ ॥ ౬ అద్రూయత ॥ ౭ ద్రూయేత ॥ ౮ ద్రావిషీష్ట-(ఢ్వమ్)(ధ్వమ్) ద్రోషీష్ట ॥ (ఢ్వమ్) ౯ అద్రావి ॥ ౧౦ అద్రావిష్యత-అద్రోష్యత ॥

ణ్యన్తాత్ — ౧ ద్రావయతి-౯ ॥ విలాపయతీత్యర్థః. ణిచశ్చేత్యస్యాపవాదేన బుధయుధనశజనేఙ్ప్రుద్రుస్రుభ్యో ణేరిత్యనేన పరస్మైపదమ్ ॥ ౨ ద్రావయాంచకార-౯ (బభూవ-౯) (ఆస-౯) ॥ ౩ ద్రావయితా-౯-(సి) ॥ ౪ ద్రావయిష్యతి-౯ ॥ ౫ ద్రావయతు-౯ ॥ ౬ అద్రావయత్ ॥ ౭ ద్రావయేత్ ॥ ౮ ద్రావ్యాత్ ॥ ౯ అదిద్రవత్-అదుద్రవత్ ॥ స్రవతి శృణోతి ద్రవతి ప్రవతి ప్లవతి చ్యవతీనాం వేత్యభ్యాసస్యేత్త్వం వా ॥ ౧౦ అద్రావయిష్యత్ ॥

సని — ౧ దుద్రూషతి ॥ ౨ దుద్రూషాంచకార (బభూవ)(ఆస) ౩ దుద్రూషితా ॥ ౪ దుద్రూషిష్యతి ॥ ౫ దుద్రూషతు ॥ ౬ అదుద్రూషత్ ॥ ౭ దుద్రూషేత్ ॥ ౮ దుద్రూష్యాత్ ॥ ౯ అదుద్రూషీత్ ॥ ౧౦ అదుద్రూషిష్యత్ ॥—॥ యఙి ॥—॥ ౧ కుటిలం ద్రవతి దోద్రూయతే ॥ ౨ దోద్రూయాంచక్రే ॥ (బభూవ) (ఆస) ॥ ౩ దో

దూద్రాయితా ॥ (సే)(వె)॥౪ దోదూద్రాయిష్యతే॥ ౫ దోదూద్రాయతాం ౬ అదోదూద్రాయత॥ ౭దోదూద్రాయేత॥ ౮దోదూద్రాయిషీష్ట(ధ్వం)(ఢ్వం)॥ ౯ అదోదూద్రాయిష్ట(ధ్వం)(ఢ్వం) ॥ ౧౦ అదోదూద్రాయిష్యత ॥—॥యఙ్లుకి— ॥౧ దోద్రవీతి-దోద్రోతి ॥ దోద్రుతః । దోద్రువతీత్యాది ॥

౧ ॥ విద్రోతవ్యమ్ । విద్రవణీయమ్ ॥ (ద్రావ్యం । విద్రావ్యం ఓరావశ్యకఇతిణ్యత్) అనావశ్యకేతు యదేవ । ద్రవ్యంవిద్రవ్యం॥ విద్రుత మనేన । ఇదమస్య విద్రుతమ్ । విద్రుతస్సః । ప్రద్రుతస్సః ।విద్రుతవాన్ । విద్రవన్ । విద్రవన్తీ । విద్రోష్యన్ ॥ (విద్రోష్యతీ। విద్రోష్యంతీ) విద్రోతుం । విద్రుతం । విద్రవణం । ద్రుత్వా । విద్రుత్య । ద్రావంద్రావం ॥ ద్రుత్వాద్రుత్వా ॥

౨ విద్రావయితవ్యః । విద్రావణీయః । విద్రావ్యః । విద్రావితః । విద్రావితవాన్ । విద్రావయన్ । విద్రావయంతీ। విద్రావయిష్యన్ ॥ (విద్రావయిష్యతీ । విద్రావయిష్యంతీ) ద్రావయితుం । విద్రావితం । విద్రావణమ్ । ద్రావయిత్వా । విద్రావ్య । ద్రావం ద్రావం । ద్రావయిత్వా ద్రావయిత్వా ॥

3 ॥ దుద్రూషితవ్యం । దుద్రూషణీయం । దుద్రూష్యం । దుద్రూషితః । దుద్రూషితవాన్ । దుద్రూషన్ । దుద్రూషంతీ । దుద్రూషిష్యన్ । (దుద్రూషిష్యతీ । దుద్రూషిష్యంతీ) ॥ దుద్రూషితుం । దుద్రూషితం । దుద్రూషణం। దుద్రూషిత్వా । విదుద్రూష్య। దుద్రూషందుద్రూషం । దుద్రూషిత్వా దుద్రూషిత్వా ॥

౪ ॥ దోదూద్రాయితవ్యం । దోదూద్రాయణీయం । దోదూద్రాయ్యం । దోదూద్రాయితః । దోదూద్రాయితవాన్ । దోదూద్రాయమాణః । దోదూద్రాయిష్యమాణః । దోదూద్రాయితుం । దోదూద్రాయితం । దోదూద్రాయణం । దోదూద్రాయిత్వా । విదోదూద్రాయ్య । దోదూద్రాయం దోదూద్రాయం । దోదూద్రాయిత్వా దోదూద్రాయిత్వా ॥

౫ ॥ దోద్రవితవ్యం । దోద్రవణీయం । దోద్రవ్యం । దోద్రువితః । దోద్రువితవాన్ । (దోద్రువత్ । దోద్రువతౌ । దోద్రువతః) దోద్రువతీ । దోద్రవిష్యన్ । (దోద్రవిష్యతీ । దోద్రవిష్యంతీ) ॥ దోద్రవితుమ్ । దోద్రువితం । దోద్రవణమ్ । దోద్రవిత్వా । విదోద్రుత్య । దోద్రావందోద్రావమ్ । దోద్రవిత్వా దోద్రవిత్వా ॥

ధ్రు-స్థైర్యే-అకర్మకః-అనిట్-పరస్మైపదీ ॥

౧ ధ్రువతి ॥ ౨ దుధ్రావ । దుధ్రువతురిత్యాదిసర్వం ద్రవతివత్ ॥ దుధ్రవిథ-దుధ్రోథ ॥ దుధ్రువివ-దుధ్రువిమేతి రూపభేదః ॥ పునఃపునరతిశయేనవా ॥ ధ్రువతీతియఙ్విగ్రహాశ్చవిశేషః ॥

శ్రు-శ్రవణే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ ॥

శ్రువశ్శృచేతికర్తరిసార్వధాతుకే. పరేశ్నుప్రత్యయశ్శృఇత్యాదేశశ్చ

౧ శృణోతి । శృణుతః । శృణ్వంతి ॥ శృణోషి । శృణుథః । శృణుథ ॥ శృణోమి । శృణువః - శృణ్వః । శృణుమః - శృణ్మః ॥ లోపశ్చాస్యాన్యతరస్యాంమ్వోరితి మ్వోః పరయోః ప్రత్యయోకారస్య వాలోపః ॥ ౨ శుశ్రావ । శుశ్రువతుః । శుశ్రువుః ॥ శుశ్రోథ । శుశ్రువథుః । శుశ్రువ । శుశ్రావ-శుశ్రవ । శుశ్రువ । శుశ్రుమ ॥ క్రాదిత్వాల్లిటినేట్ ॥ ౩ శ్రోతా-(సి) ॥ ౪ శ్రోష్యతి ॥ ౫ శృణోతు - శృణుతాత్ । శృణుతాం। శృణ్వంతు॥ శృణు॥ ఉతశ్చప్రత్యయాదసంయోగపూర్వాదితి హేర్లుక్ ॥ శృణుతాత్ । శృణుతమ్ । శృణుత ॥ శృణవాని । శృణవావ । శృణవామ ॥ ౬ అశృణోత్ । అశృణుతాం । అశృణ్వన్ ॥ అశృణోః । అశృణుతం । అశృణుత ॥ అశృణవం । (అశృణువ-అశృణ్వ) (అశృణుమ-అశృణ్మ)॥ ౭ శృణుయాత్ । శృణుయాతామ్ । శృణుయుః ॥ శృణుయాః । శృణుయాతమ్ । శృణుయాత ॥ శృణుయామ్ । శృణుయావ । శృణుయామ ॥ ౮ శ్రూయాత్ । శ్రూయాస్తామ్ । శ్రూయాసుః ॥ ౯ అశ్రౌషీత్ । అశ్రౌష్టామ్ । అశ్రౌ

షుః ॥ అశ్రౌషీః । అశ్రౌష్టం । అశ్రౌష్ట ॥ అశ్రౌషం । అశ్రౌష్వ ।
అశ్రౌష్మ ॥ ౧౦ అశ్రోష్యత్ । అశ్రోష్యతాం । అశ్రోష్యన్ ॥—॥
కర్మవ్యతిహారే ॥—॥ ౧ వ్యతిశృణుతే । వ్యతిశృణ్వాతే । వ్యతిశృణ్వ
తే ॥ వ్యతిశృణుషే । వ్యతిశృణ్వాథే । వ్యతిశృణుధ్వే ॥ వ్యతిశృణ్వే ।
వ్యతిశృణ్వహే-వ్యతిశృణువహే । వ్యతిశృణ్మహే-వ్యతిశృణుమహే ॥
౨ వ్యతిశుశ్రువే । వ్యతిశుశ్రువాతే । వ్యతిశుశ్రువిరే ॥ వ్యతిశుశ్రుషే ।
వ్యతిశుశ్రువాథే । వ్యతిశుశ్రుఢ్వే ॥ వ్యతిశుశ్రువే । వ్యతిశుశ్రువహే । వ్య
తిశుశ్రుమహే ॥ ౩ వ్యతిశ్రోతా ॥ (సే)(హే) ॥ ౪ వ్యతిశ్రోష్యతే ॥
౫ వ్యతిశృణుతామ్ । వ్యతిశృణ్వాతాం । వ్యతిశృణ్వతామ్ ॥ వ్యతిశృ
ణుష్వ । వ్యతిశృణ్వాథాం । వ్యతిశృణుధ్వమ్ ॥ వ్యతిశృణవై । వ్యతి
శృణవావహై । వ్యతిశృణవామహై ॥ ౬ వ్యత్యశృణుత । వ్యత్యశృ
ణ్వాతామ్ । వ్యత్యశృణ్వత ॥ వ్యత్యశృణుథాః । వ్యత్యశృణ్వాథామ్ ।
వ్యత్యశృణుధ్వమ్ ॥ వ్యత్యశృణ్వి । (వ్యత్యశృణ్వహి-వ్యత్యశృణువహి)
(వ్యత్యశృణ్మహి-వ్యత్యశృణుమహి) ॥ ౭ వ్యతిశృణ్వీత । వ్యతిశృణ్వీ
యాతామ్ । వ్యతిశృణ్వీరన్ ॥ వ్యతిశృణ్వీథాః । వ్యతిశృణ్వీయా
థామ్ । వ్యతిశృణ్వీధ్వమ్ ॥ వ్యతిశృణ్వీయ । వ్యతిశృణ్వీవహి । వ్య
తిశృణ్వీమహి ॥ ౮ వ్యతిశ్రోషీష్ట । వ్యతిశ్రోషీయాస్తామ్ । వ్యతిశ్రో
షీరన్ ॥ వ్యతిశ్రోషీష్ఠాః । వ్యతిశ్రోషీయాస్థామ్ । వ్యతిశ్రోషీఢ్వం ॥
వ్యతిశ్రోషీయ । వ్యతిశ్రోషీవహి । వ్యతిశ్రోషీమహి ॥ ౯ వ్యత్యశ్రో
ష్ట । వ్యత్యశ్రోషాతామ్ । వ్యత్యశ్రోషత ॥ వ్యత్యశ్రోష్ఠాః । వ్యత్య
శ్రోషాథాం । వ్యత్యశ్రోఢ్వమ్ ॥ వ్యత్యశ్రోషి ॥ వ్యత్యశ్రోష్వహి ।
వ్యత్యశ్రోష్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యశ్రోష్యత । వ్యత్యశ్రోష్యేతామ్ । వ్య
త్యశ్రోష్యంత ॥ సమ్పూర్వకాదస్మాదకర్మకాదర్తిశ్రుదృశిభ్యశ్చేతి వ
క్తవ్యమిత్యాత్మనేపదమ్ ॥ సంశృణుతే । సంశృణ్వాతే । సంశృణ్వత
ఇత్యాదివ్యతిశృణుతఇత్యాదివత్ ॥ హితాన్నయస్సంశృణుతే సకిం ప్రభుః

రితి ధారవిః ॥ అకర్మకాదితి వివక్షణాదేవ రక్షాంసీతి పురాపి సంశ్రుణుమహ ఇతి మురారిప్రయోగః (ప్రా)మాదిక ఇత్యాహుః. ఇతిశబ్దేన గమ్యమానస్య వాక్యార్థరూపకర్మణస్సత్త్వాచ్చ ॥ అధ్యాహారో వా ఇతి కథయద్భ్య ఇతి ॥

కర్మణి—౧ శ్రూయతే ॥ ౨ శుశ్రువే । శుశ్రువిషే । శుశ్రుఢ్వే ॥ శుశ్రువహే । శుశ్రుమహే । ౩ (శ్రావితా-శ్రోతా)-(సే)(హే) ॥ ౪ (శ్రావిష్యతే-శ్రోష్యతే) ॥ ౫ శ్రూయతామ్ ॥ ౬ అశ్రూయత ॥ ౭ శ్రూయేత ॥ ౮ (శ్రావిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం)॥శ్రోషీష్ట) -ధ్వమ్ ॥ ౯ అశ్రావి-అశ్రావిషాతాం ॥ (ఢ్వమ్)(ధ్వమ్) ॥ (అశ్రోషాతామ్-ధ్వమ్ । ధ్వమ్)। ౧౦ (అశ్రావిష్యత-అశ్రోష్యత) ॥ ణ్యంతాత్ ॥

౧ శ్రావయతి-తే ॥ ౨ శ్రావయాంచకార (చక్రే) (బభూవ) (ఆస) ॥ ౩ శ్రావయితా । (సి)(సే)(హే) ॥ ౪ శ్రావయిష్యతి-తే ॥ ౫ శ్రావయతు-తామ్ ॥ ౬ అశ్రావయత్ -త ॥ ౭ శ్రావయేత్ -త ॥ ౮ శ్రావ్యాత్ -శ్రావయిషీష్ట-ఢ్వమ్-ధ్వమ్ ॥ ౯ (అశిశ్రవత్ -త ॥ అశుశ్రవత్ -త) స్రవతి శృణోతి ద్రవతీత్యాదినాభ్యాసస్యేత్త్వం వా॥ ౧౦ అశ్రావయిష్యత్ -త ॥ —ణ్యంతాత్కర్మణి— ॥ ౧ శ్రావ్యతే ॥ ౨ శ్రావయాంచక్రే-బభూవే-ఆసే॥ ౩ శ్రావితా-శ్రావయితా॥ ౪ శ్రావిష్యతే-శ్రావయిష్యతే॥ ౫ శ్రావ్యతామ్॥ ౬ అశ్రావ్యత ॥ ౭ శ్రావ్యేత॥ ౮ (శ్రావిషీష్ట-ఢ్వమ్ । ధ్వమ్ ॥ శ్రావయిషీష్ట-ఢ్వమ్ । ధ్వమ్) ౯ అశ్రావి - అశ్రావిషాతాం ॥ (ఢ్వమ్)(ధ్వమ్)॥ అశ్రావయిషాతాం ॥ (ఢ్వమ్)(ధ్వం) ౧౦ అశ్రావిష్యత-అశ్రావయిష్యత ॥ — ॥ సన్నంతాత్ ॥ — ॥ జ్ఞాశ్రుస్మృదృశాం సన ఇత్యాత్మనేపదమ్ ॥ ౧ శుశ్రూషతే॥ ౨ శుశ్రూషాంచక్రే । (బభూవ) (ఆస) ॥ ౩ శుశ్రూషితా । (సే)(హే)॥ ౪ శుశ్రూషిష్యతే ॥ ౫ శుశ్రూషతామ్ ॥ ౬ అశుశ్రూషత ॥ ౭ శుశ్రూషేత ॥ ౮ శుశ్రూషిషీష్ట । (ధ్వమ్) ॥ ౯ అశుశ్రూషిష్ట । (ధ్వమ్)

(ధ్వమ్) ॥ ౧౦ అశుశ్రూషిష్యత ॥ ప్రత్యాఙ్భ్యాముపసర్గాభ్యాం
పరాదస్మాత్సన్నన్తాత్ప్రత్యాఙ్భ్యాం శ్రువఇతినాత్మనేపదమ్ ॥ ప్రతిశు
శ్రూషతి । ఆశుశ్రూషతి ॥ కర్మప్రవచనీయాత్పూర్వ దేవ । దేవదత్తం ప్రతి
శుశ్రూషతే ॥ — యఙన్తాత్ — ॥ ౧ శోశ్రూయతే ॥ ౨ శో
శ్రూయాంచక్రే । (బభూవ)(ఆస) ॥ ౩ శోశ్రూయితా ॥ ౪ శోశ్రూ
యిష్యతే ॥ ౫ శోశ్రూయతామ్ ॥ ౬ అశోశ్రూయత ॥ ౭ శోశ్రూ
యేత ॥ ౮ శోశ్రూయిషీష్ట ॥ ౯ అశోశ్రూయిష్ట ॥ ౧౦ అశోశ్రూ
యిష్యత ॥ —యఙ్లుగన్తాత్— ॥ శోశ్రవీతి । శోశ్రోతి । శోశ్రు
తః । శోశ్రువతీత్యాది ॥

౧ ॥ శ్రోతవ్యః । శ్రవణీయః । (శ్రావ్యః । ఓరావశ్యక ఇతి ణ్యత్)
అనావశ్యకేతు (శ్రవ్యః । అచో యదితియత్) శ్రుతః । శ్రుతవాన్ ॥
శృణ్వన్ । వ్యతిశృణ్వానః । శృణ్వతీ । శ్రోష్యన్ । (శ్రోష్యతీ శ్రో
ష్యన్తీ) వ్యతిశ్రోష్యమాణః । శ్రోతుం శ్రుతమ్ । శ్రవణమ్ । శ్రు
త్వా । ప్రతిశ్రుత్య । శ్రావం శ్రావమ్ । శ్రుత్వాశ్రుత్వా ॥

౨ ॥ శ్రావయితవ్యః । శ్రావణీయః । శ్రావ్యః । శ్రావితః । శ్రా
వితవాన్ । శ్రావయన్ । శ్రావయన్తీ । శ్రావయమాణః । శ్రావయి
ష్యన్ । (శ్రావయిష్యతీశ్రావయిష్యన్తీ) । శ్రావయిష్యమాణః । శ్రా
వయితుమ్ । శ్రావితమ్ । శ్రావణమ్ । శ్రావయిత్వా । విశ్రావ్య । శ్రా
వంశ్రావమ్ । శ్రావయిత్వాశ్రావయిత్వా ॥

౩ ॥ శుశ్రూషితవ్యః । శుశ్రూషణీయః । శుశ్రూష్యః । శుశ్రూ
షితః । శుశ్రూషితవాన్ । శుశ్రూషమాణః । అశుశ్రూషన్ । ప్రతి
శుశ్రూషన్ । అశుశ్రూషన్తీ । ప్రతిశుశ్రూషన్తీ । శుశ్రూషిష్యమా
ణః । ఆశుశ్రూషిష్యన్ । ప్రతిశుశ్రూషిష్యన్ ।(ఆశుశ్రూషిష్యన్తీ ।
ఆశుశ్రూషిష్యతీ) (ప్రతిశుశ్రూషిష్యతీ । ప్రతిశుశ్రూషిష్యన్తీ) । శు
శ్రూషితుం । శుశ్రూషితమ్ । శుశ్రూషణమ్ । శుశ్రూషిత్వా । ఆశు

శూష్య । శుశూషంశుశూషమ్ । శుశూషిత్వాశుశూషిత్వా ॥

౪ ॥ శోశూయితవ్యమ్ । శోశూయనీయమ్ । శోశూయ్యమ్ । శోశూయితమ్ । శోశూయితవాన్ । శోశూయ్యమానః । శోశూయిష్యమాణః । శోశూయితుం । శోశూయితమ్ । శోశూయనం । శోశూయిత్వా । అశోశూయ్య । శోశూయంశోశూయమ్ । శోశూయిత్వాశోశూయిత్వా ॥

౫ ॥ శోశ్వితవ్యం । శోశవనీయం। శోశ్వ్యం। శోశ్రువితం।శోశ్రువితవాన్। (శోశ్రువత్। శోశ్రువతా। శోశ్రువతః)॥శోశ్రువతీ। శోశ్విష్యన్ । (శోశ్విష్యతీ । శోశ్విష్యంతీ) శోశవితుం । శోశ్రువితం । శోశ్వనమ్। శోశవిత్వా । అశోశ్రూత్య ।. శోశావం శోశ్వావమ్ । శోశ్విత్వాశోశవిత్వా ॥

షు- ప్రసవైశ్వర్యయోః । ప్రసవోఽభ్యనుజ్ఞానం । ఆద్యే సకర్మకః । ద్వితీయేఽకర్మకః । అనిట్ । పరస్మైపదీ

౧ సవతి ॥ ౨ సుషావ । సుషువతుః । సుషువుః ॥ (సుషవిథ-సుషోథ) సుషువథుః । సుషువ ॥ (సుషావ-సుషవ) సుషువివ । సుషువిమ ॥ ౩ సోతా ॥ ౪ సోష్యతి ॥ ౫ సవతు ॥ ౬ అసవత్ ॥ ౭ సవేత్ - ౮ సూయాత్ ॥ ౯ అసావీత్ । అసావిష్టాం । అసావిషుః ॥ స్తుసుధూఞ్భ్యః పరస్మైపదేష్వితీడాగమః ॥ పూర్వోత్తరాభ్యాం ఞిద్భ్యాం సాహచర్యాత్సునోతేరేవ గ్రహణమితిపక్షే ॥ అసౌషీత్ అసౌష్టాం । అసౌషురిత్యాది ॥ ౧౦ అసోష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిసవతే ॥ ౨ వ్యతిసుషువే ॥ ౩ వ్యతిసోతా ॥ ౪ వ్యతిసోష్యతే ॥ ౫ వ్యతిసవతామ్ ॥ ౬ వ్యత్యసవత ॥ ౭ వ్యతిసవేత ॥ ౮ వ్యతిసోషీష్ట ॥ (ఢ్వమ్) ॥ ౯ వ్యత్యసోష్ట -వ్యత్యసోషాతాం । వ్యత్యసోషత ॥ వ్యత్యసోష్ఠాః । వ్యత్యసోషాథాం । వ్యత్యసోఢ్వం॥వ్యత్యసోషి।వ్యత్యసోష్వహి । వ్యత్యసోష్మహి॥౧౦వ్యత్యసోష్యత॥

కర్మణి—౧ సూయతే ॥ ౨ సుషువే-(ఢ్వే)(ధ్వే) ॥ ౩ సావితా-(సే)(హే) ॥ సోతా-(సే)(హే) ॥ ౪ సావిష్యతే-సోష్యతే ॥ ౫ సూయతాం ॥ ౬ అసూయత ॥ ౭ సూయేత ॥ ౮ సావిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం)॥ సోషీష్ట-(ధ్వం) ॥ ౯ అసావి। అసావిషాతాం। (ఢ్వం)(ధ్వం)॥ అసోషాతాం। (ఢ్వం) ॥ ౧౦ అసావిష్యత - అసోష్యత ॥ — ॥ భావేత్వస్యైకవచనాంతమున్నేయం ॥ — ణ్యంతాత్ — ॥౧ సావయతి - తే ॥ ౨ సావయాంచకార-చక్రే (బభూవ)(ఆస) ॥ ౩ సావయితా - (సి)(సే)(హే) ॥ ౪ సావయిష్యతి- తే ॥ ౫ సావయతు-తాం ॥ ౬ అసావయత్-త ॥ ౭ సావయేత్-త ॥ ౮ సావ్యాత్-సావయిషీష్ట। (ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౯ అసీషవత్-త ॥ ౧౦ అసావయిష్యత్-త ॥ —కర్మణి— ॥ ౧ సావ్యతే ॥ ౨ సావయాంచక్రే (బభూవె) (ఆసే) ॥ ౩ సావయితా-సావితా ॥ ౪ సావయిష్యతే-సావిష్యతె ॥ ౫ సావ్యతాం ॥ ౬ అసావ్యత ॥ ౭ సావ్యేత ॥ ౮ సావయిషీష్ట।(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ సావిషీష్ట। (ఢ్వం)(ధ్వం)॥ ౯ అసావి।అసావిషాతాం। (ఢ్వం)(ధ్వం) అసావయిషాతాం। (ఢ్వం)(ధ్వం) ౧౦ అసావిష్యత। అసావయిష్యత॥ సని ॥ —౧ సుషూషతి ॥ ౨ సుషూషాంచకార (బభూవ)(ఆస) ॥ ౩ సుషూషితా ॥ ౪ సుషూషిష్యతి ॥ ౫ సుషూషతు ॥ ౬ అసుషూషత్॥ ౭ సుషూషేత్ ॥ ౮ సుషూష్యాత్ ॥౯ అసుషూషీత్ - ॥ ౧౦ అసుషూషిష్యత్ ॥ — యఙి — ॥ ౧ సోషూయతే ॥ ౨ సోషూయాంచక్రే (బభూవ)(ఆస) ॥ ౩ సోషూయితా (సే) (హే)॥ ౪ సోషూయిష్యతె ॥ ౫ సోషూయతాం ॥ ౬ అసోషూయత ॥ ౭ సోషూయేత ॥ ౮ సోషూయిషీష్ట (ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౯ అసోషూయిష్ట। (ఢ్వం) (ధ్వం) ॥ ౧౦ అసోషూయిష్యత ॥ —యఙ్లుకి— ॥ సోషవీతి । సోషోతి । సోషుతః । సోషువతీత్యాది ॥

౧ ॥ సోతవ్యం । సవనీయం । (సావ్యః । ఓరావశ్యక ఇతిణ్యత్)

అన్యత్ర (సవ్యః । అచోయదితియల్) సుతః । సుతవాన్ ॥ సవన్ । సవంతీ । వ్యతిసవమానః । సోష్యన్ । (సోష్యతీ । సోష్యంతీ) ॥వ్యతిసోష్యమాణః । సోతుం । సుతం । సవనం । సుత్వా । అభిసుత్య । సావంసావం । సుత్వాసుత్వా ॥

౨ ॥ సావయితవ్యః । సావనీయః (సావ్యః । సావితః । సావితవాన్ । సావయన్ । సావయంతీ । సావయమానః । సావయిష్యన్ । (సావయిష్యతీ-సావయిష్యంతీ) సావయిష్యమాణః । సావయితుం । సావితం । సావనం । సావయిత్వా । అభిసావ్య । సావంసావం । సావయిత్వాసావయిత్వా ॥

3 ॥ సుషూషితవ్యః । సుషూషణీయః । సుషూష్యః । సుషూషితః । సుషూషితవాన్ । సుషూషన్ । సుషూషంతీ । సుషూషిష్యన్ । (సుషూషిష్యతీ-సుషూషిష్యంతీ) సుషూషితుం । సుషూషితం । సుషూషణమ్ । సుషూషిత్వా । అభిసుషూష్య । సుషూషంసుషూషం। సుషూషిత్వాసుషూషిత్వా ॥

౪ ॥ సోషూయితవ్యమ్ । సోషూయణీయమ్ । సోషూయ్యమ్ । సోషూయితః । సోషూయితవాన్ । సోషూయమానః । సోషూయిష్యమాణః । సోషూయితుమ్ । సోషూయితమ్ । సోషూయణమ్। సోషూయిత్వా । అభిసోషూయ్య । సోషూయంసోషూయం ।సోషూయిత్వాసోషూయిత్వా ॥

౫ ॥ సోషవితవ్యమ్ । సోషవణీయం (సోషావ్యం । ణ్యత్ప్రాగ్వత్) అన్యత్ర సోషవ్యం । సోషువితః । సోషువితవాన్ (సోషువత్ । సోషువతౌ । సోషువతః) సోషువతీ । సోషవిష్యన్ । (సోషవిష్యతీ సోషవిష్యంతీ) సోషవితుం । సోషువితం । సోషవణం । సోషవిత్వా। అభిసోషుత్య । సోషావంసోషావం । సోషవిత్వాసోషవిత్వా ॥

స్రు-గతౌ ॥ అకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ ॥

౧ స్రవతి ॥ ౨ సుస్రావ । సుస్రువతుః । సుస్రువుః ॥ సుస్రోథ । సుస్రువథుః । సుస్రువ ॥ సుస్రావ-సుస్రవ । సుస్రువ । సుస్రుమ ॥ ౩ ॥ స్రోతా ॥ ౪ స్రోష్యతి ॥ ౫ స్రవతు ॥ ౬ అస్రవత్ ॥ ౭ స్రవేత్ ॥ ౮ స్రూయాత్ । స్రూయాస్తాం ॥ ౯ అసుస్రువత్ । అసుస్రువతాం । అసుస్రువన్ ॥ ణిశ్రీత్యాదినా చఙ్ ॥ ౧౦ అస్రోష్యత్

గత్యర్థత్వాత్కర్మవ్యతిహారే న తఙ్ — భావే — ౧ స్రూయతే ॥ ౨ ॥ సుస్రువే ॥ ౩ స్రావితా-స్రోతా ॥ ౪ స్రావిష్యతే-స్రోష్యతే ॥ ౫ స్రూయతామ్ ॥ ౬ అస్రూయత ॥ ౭ స్రూయేత ॥ ౮ స్రావిషీష్ట-స్రోషీష్ట ॥ ౯ అస్రావి ॥ ౧౦ అస్రావిష్యత-అస్రోష్యత ॥ ణ్యన్తాత్ — ౧ స్రావయతి ॥ ణిచశ్చేత్యస్యాపవాదేన బుధయుధేత్యనేన కర్తృగేపి ఫలే పరస్మైపదమ్ ॥ ౨ స్రావయాంచకార ॥ (బభూవ)(ఆస) ౩ స్రావయితా ॥ ౪ స్రావయిష్యతి ॥ ౫ స్రావయతు ॥ ౬ అస్రావయత్ ॥ ౭ స్రావయేత్ ॥ ౮ స్రావ్యాత్ ॥ ౯ అసిస్రవత్ । అసుస్రవత్ ॥ స్రవతి శృణోతీత్యాదినా చఙ్పరేణావభ్యాసోకారస్యేత్త్వం వా ॥ ౧౦ అస్రావయిష్యత్ ॥ అన్యత్సర్వం శృణోతివత్ ॥ సన్నన్తాచ్ఛృణోతేరివాస్మాన్నాత్మనేపదమ్ ॥

ఋ-గతిప్రాపణయోః ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ ॥

పాఘ్రాధ్మేత్యాదినా ఋచ్ఛాదేశః ॥ ౧ ఋచ్ఛతి ॥ ౨ ఆర । ఆరతుః । ఆరుః ॥ ఇడత్త్యర్తీతి నిత్యమిట్ ॥ ఆరిథ । ఆరథుః । ఆర ॥ ఆర । ఆరివ । ఆరిమ ॥ ౩ అర్తా ॥ ౪ అరిష్యతి ॥ ఋద్ధనోస్స్యే ఇతీట్ ॥ ౫ ఋచ్ఛతు ॥ ౬ ఆర్ఛత్ ॥ ౭ ఋచ్ఛేత్ ॥ ౮ అర్యాత్-అర్యాస్తాం ॥ గుణోర్తిసంయోగాద్యోరితి గుణః ॥ ౯ ఆర్షీత్ । ఆర్ష్టాం । ఆర్షుః ॥ ఆర్షీః । ఆర్ష్టం । ఆర్ష్ట ॥ ఆర్షం । ఆర్ష్వ, ఆర్ష్మ ॥ ౧౦ ఆరిష్యత్ ॥ గత్యర్థత్వాత్కర్మవ్యతిహారే నాత్మనేపదం సంపూర్వాదస్మాత్సమోగమ్యృచ్ఛిభ్యామర్తిశ్రుదృశిభ్యశ్చేతి వక్తవ్యమితి

త్మనేపదం ॥ ౧ సమృచ్ఛతే । సమృచ్ఛేతే । సమృచ్ఛంతే ॥ ౨ సమారే । సమారాతే । సమారిరే ॥ సమారిషే । సమారాథే । సమారిఢ్వే-ధ్వే ॥ సమారే । సమారివహే । సమారిమహే ॥ ౩ సమర్తా । సమర్తారౌ । సమర్తారః ॥ (సే) (హే) ॥ ౪ సమరిష్యతే । సమరిష్యేతే । సమరిష్యంతే ॥ ౫ సమృచ్ఛతాం । సమృచ్ఛేతాం । సమృచ్ఛంతాం ॥ ౬ సమార్ఛత । సమార్ఛేతాం । సమార్ఛంత ॥ ౭ సమృచ్ఛేత । సమృచ్ఛేయాతాం । సమృచ్ఛేరన్ ॥ ౮ సమృషీష్ట । సమృషీయాస్తాం । సమృషీరన్-(ధ్వం) ॥ ౯ సమార్త । సమార్షాతాం । సమార్షత ॥ సమార్థాః । సమార్షాథాం । సమార్ధ్వం ॥ సమార్షి । సమార్ష్వహి । సమార్ష్మహి ॥ పక్షే మాఙ్యోగాదాడభావః ॥ మాసమృత । మాసమృషాతాం । మాసమృషత ॥ మాసమృథాః మాసమృషాథాం । మాసమృఢ్వం ॥ మాసమృషి । మాసమృష్వహి మాసమృష్మహి ॥ ౧౦ సమారిష్యత । సమారిష్యేతాం । సమారిష్యంత ॥

కర్మణి—౧ అర్యతే ॥ గుణోఽర్తిసంయోగాద్యోర్గుణః ॥ ౨ ఆరే । ఆరాతే । ఆరిరే ॥ ఆరిషే । ఆరాథే । ఆరిఢ్వే ॥ ఆరే । ఆరివహే । ఆరిమహే ॥ ౩ ఆరితా-అర్తా ॥ ౪ ఆరిష్యతే । అరిష్యతే ॥ ౫ అర్యతాం ॥ ౬ ఆర్యత ॥ ౭ అర్యేత ॥ ౮ ఆరిషీష్ట-ఋషీష్ట ॥ ౯ ఆరి । ఆరిషాతాం । ఆరిషత ॥ ఆర్షాతాం । ఆర్షత ॥ ౧౦ ఆరిష్యత ॥ — ॥ ణౌ—ఋర్తి హ్రీ...పుక్— ॥ ౧ అర్పయతి-తే ॥ ౨ అర్పయాంచకార-చక్రే-(బభూవ)(ఆస) ॥ ౩ అర్పయితా-(సి) (సే) (హే) ॥ ౪ అర్పయిష్యతి-తే ॥ ౫ అర్పయతు-తాం ॥ ౬ ఆర్పయత్-త ॥ ౭ అర్పయేత్-త ॥ ౮ అర్ప్యాత్ । అర్పయిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౯ ఆర్పిపత్-త ॥ ౧౦ ఆర్పయిష్యత్-త ॥

కర్మణి ॥ — ॥ ౧ అర్ప్యతే ॥ ౨ అర్పయాంచక్రే - (బభూవే) (ఆసే) ॥ ౩ అర్పయితా-(సే) (హే) ॥ అర్పితా-(సే) (హే) ॥ ౪ అర్పయిష్యతే అర్పిష్యతే ॥ ౫ అర్ప్యతాం ॥ ౬ ఆర్ప్యత ॥ ౭ అ

ర్పైష్యత ॥ ౮ అర్పయిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ అర్పిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఆర్పి । ఆర్పిషాతాం-(ఢ్వం)(ధ్వం)॥ ఆర్పయిషాతాం-(ఢ్వ)(ధ్వం)॥ ౧౦ ఆర్పయిష్యత-ఆర్పిష్యత ॥ —— సని —— ॥ స్మిపూఙ్రఞ్జ్వశాంసనీతి ఇట్. రిస్ శబ్దస్యద్విత్వే॥ ౧ అరిరిషతి ॥ ౨ అరిరిషాంచకార- (బభూవ) (ఆస) ॥ ౩ అరిరిషితా-సి॥౪ అరిరిషిష్యతి ॥ ౫ అరిరిషతు ॥ ౬ ఆరిరిషత్ ॥ ౭ అరిరిషేత్ ॥ ౮ అరిరిష్యాత్ ॥౯ ఆరిరిషీత్ ॥౧౦ ఆరిరిషిష్యత్ ॥ సూచిసూత్రిమూత్ర్యట్యర్త్యశూర్ణోతిభ్యో యఙ్వక్తవ్య ఇతి యఙి యఙి చేతి గుణః ॥ కుటిలమ్ప్రచ్ఛతి ॥ —— ॥ ౧ అరార్యతే ॥ ౨ అరార్యాంచక్రే-(బభూవ)(ఆస) ॥ ౩ అరారితా-(సే)(హే) ॥ ౪ అరారిష్యతే ॥ ౫ అరార్యతాం ॥ ౬ ఆరార్యత ॥ ౭ అరార్యేత ॥ ౮ అరారిషీష్ట-(ఢ్వమ్) ॥ ౯ ఆరారిష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౧౦ ఆరారిష్యత ॥ —— యఙ్లుకి—— ॥ అరరీతి-అరియరీతి-అరర్తి-అరియర్తి-అర్యృతః-అరియృతః-ఆరతి-అరియ్రతీత్యాది ॥

౧ ॥ ఆర్తవ్యం । అరణీయం । అర్యః స్వామీ వైశ్యోవా । అర్యస్స్వామివైశ్యయోరితియత్ప్రత్యయాంతో నిపాత్యతే ॥ స్వామివైశ్యాభ్యామన్యత్ర ఆర్యో బ్రాహ్మణః ప్రాప్తవ్య ఇత్యర్థః॥ఋహలోర్ణ్యదితి ణ్యత్ ॥ ఋణం । ఋణమాధమర్ణ్య ఇతి క్తే తకారస్యనత్వంనిపాత్యతే ఋతమన్యత్ ॥ సత్యమిత్యర్థః ॥ ఋతస్సః - గతవానిత్యర్థః ॥ గత్యర్థాకర్మకేత్యాదినాభూతేకర్తరి క్తః ॥ ఇదమేషామృతం॥ గత్యర్థత్వాదధికరణే క్తః ॥ అధికరణవాచినశ్చేతిషష్ఠీ ॥ ఋతవాన్ । ఋచ్ఛన్ । ఋచ్ఛంతీ । సమృచ్ఛమానః । అరిష్యన్ । అరిష్యతీ । అరిష్యంతీ ॥ సమరిష్యమాణః। అర్తుం । ఋతం । అరణం । ఋత్వా । సమృత్య । ఆరంఆరం । ఋత్వాఋత్వా ॥

౨ ॥ అర్పయితవ్యం । అర్పణీయం । అర్ప్యం । అర్పితః । అర్పితవాన్ । అర్పయన్ । అర్పయంతీ । అర్పయమానః । అర్పయిష్యన్ ।

అర్పయిష్యతీ । అర్పయిష్యంతీ । అర్పయిష్యమాణః । అర్పయితుం ।
అర్పితం । అర్పణం । అర్పయిత్వా । సమర్ప్య । అర్పంఅర్పం । అ
ర్పయిత్వాఅర్పయిత్వా ॥

3 ॥ అరిరిషితవ్యం । అరిరిషణీయం । అరిరిష్యం । అరిరిషితః । అ
రిరిషితవాన్ । అరిరిషన్ । అరిరిషంతీ । అరిరిషిష్యన్ । అరిరిషిష్య
తీ । అరిరిషిష్యంతీ । అరిరిషితుం । అరిరిషితం । అరిరిషణం । అరిరి
షిత్వా । సమరిరిష్య । అరిరిషంఅరిరిషం । అరిరిషిత్వాఅరిరిషిత్వా ॥

౪ ॥ అరారితవ్యం । అరారణీయం । అరార్యం । అరారితః । అ
రారితవాన్ । అరార్యమాణః । అరారిష్యమాణః । అరారితుం । అ
రారితం । అరారణం । అరారిత్వా । సమరార్య । అరారంఅరారం ।
అరారిత్వాఅరారిత్వా ॥

౫ ॥ అరర్తవ్యం । అరియర్తవ్యం । అరరణీయం । అరియరణీయం ।
అరార్యం । అరియార్యం । అరితం । అరియ్రితం । అరితవాన్ । అరి
య్రితవాన్ । అరత్ -అరతౌ-అరతః ॥ అరతీ । అరియ్రత్ - అరియ్రి
తౌ-అరియ్రితః ॥ అరియ్రితీ । అరిష్యన్-అరిష్యతీ-అరిష్యంతీ । అ
రియ్రిష్యన్-అరియ్రిష్యతీ-అరియ్రిష్యంతీ ॥ అరర్తుం । అరియర్తుం ।
అరితం । అరియ్రితం । అరరణం । అరియరణం । అరిత్వా । అరియ్రి
త్వా । సమభ్యుత్య । సమరియ్రుత్య । అరారంఅరారం । అరిత్వాఅ
రిత్వా ॥ అరియారంఅరియారం । అరియ్రిత్వాఅరియ్రిత్వా ॥

గృ-ఘృ-సేచనే ॥ సకర్మకౌ ॥ అనిటౌ ॥ పరస్మైపదినౌ ॥

౧ గరతి ॥ ౨ జగార । జగ్రతుః ॥ 3 గర్తా ॥ ౪ గరిష్యతీత్యాదీ
వక్ష్యమాణఘరతివత్ ॥ —— ॥ ౧ ఘరతి ॥ అభిపూర్వస్యైవాస్య ప్ర
చురః ప్రయోగః ॥ ౨ జఘార - జఘర్థ । జఘార- జఘర । జఘ్రి
వ । జఘ్రిమ ॥ 3 ఘర్తా । ఘర్తారౌ । ఘర్తారః ॥ ఘర్తాసి ॥ ౪ ఘ
రిష్యతి ॥ ౫ ఘరతు-ఘరాణి ॥ ౬ అఘరత్ ॥ ౭ ఘరేత్ ॥ ౮

యాత్ । ఘ్రియాస్తాం ॥ రిఙ్శయగ్లిఙ్క్ష్వితిరిఙాదేశః ॥ ౯ అఘార్షీత్ । అఘార్ష్టాం । అఘార్షుః ॥ ౧౦ అఘరిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే — ౧ వ్యతిఘరతే ॥ ౨ వ్యతిజఘ్రే । వ్యతిజఘ్రిషే । వ్యతిజఘ్రిఢ్వే ॥ వ్యతిజఘ్రివహే । వ్యతిజఘ్రిమహే ॥ ౩ వ్యతిఘర్తా-(సే)(హే) ॥ ౪ వ్యతిఘరిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిఘరతాం ॥ ౬ వ్యత్యఘరత ॥ ౭ వ్యతిఘరేత ॥ ౮ వ్యతిఘృషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ వ్యత్యఘృత । వ్యత్యఘృషాతాం । వ్యత్యఘృషత-ఢ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యఘరిష్యత ॥

కర్మణి — ౧ ఘ్రియతే ॥ ౨ జఘ్రే । జఘ్రిషే । జఘ్రిఢ్వే ॥ జఘ్రివహే । జఘ్రిమహే ॥ ౩ ఘారితా-ఘర్తా ॥ ౪ ఘారిష్యతే-ఘరిష్యతే ॥ ౫ ఘ్రియతాం ॥ ౬ అఘ్రియత ॥ ౭ ఘ్రియేత ॥ ౮ ఘారిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ఘృషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అఘారి। అఘారిషాతాం-(ఢ్వమ్)(ధ్వమ్) ॥ అఘృషాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦ అఘారిష్యత-అఘరిష్యత ॥—

ణ్యన్తాత్ ॥ — ౧ ఘారయతి-తే ॥ ౨ ఘారయాంచకార-చక్రే ॥ (బభూవ) (ఆస) ॥ ౩ ఘారయితా-(సి)(సే)(హే) ॥ ౪ ఘారయిష్యతి-తే ॥ ౫ ఘారయతు-తాం ॥ ౬ అఘారయత్-త ॥ ౭ ఘారయేత్-త ॥ ౮ ఘార్యాత్ । ఘారయిషీష్ట-(ఢ్వమ్)(ధ్వమ్) ॥ ౯ అజీఘరత్-త ॥ ౧౦ అఘారయిష్యత్-త ॥ — కర్మణి — ౧ ఘార్యతే ॥ ౨ ఘారయాంచక్రే-(బభూవే)(ఆసే) ॥ ౩ ఘారయితా-(సే)(హే) ॥ ఘారితా ॥ సే-హే ॥ ౪ ఘారయిష్యతే-ఘారిష్యతే ॥ ౫ ఘార్యతాం ॥ ౬ అఘార్యత ॥ ౭ ఘార్యేత ॥ ౮ ఘారయిషీష్ట-(ఢ్వమ్)(ధ్వం) ॥ ఘారిషీష్ట-(ఢ్వం) (ధ్వం) ॥ ౯ అఘారి । అఘారయిషాతాం-(ఢ్వం) (ధ్వం) ॥ అఘారిషాతాం-(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౧౦ అఘారయిష్యత-అఘారిష్యత ॥ సని — ॥ ౧ జిఘీర్షతి ॥ ౨ జిఘీర్షాంచకార-(బభూవ) (ఆస) ॥ ౩ జిఘీర్షితా-సి ॥ ౪ జిఘీర్షిష్యతి ॥ ౫ జిఘీర్షతు ॥ ౬ అజిఘీర్షత్ ॥ ౭ జిఘీర్షేత్ ॥ ౮ జిఘీర్ష్యాత్ ॥ ౯ అజిఘీర్షీత్ ॥ ౧౦ అజిఘీర్షిష్యత్ ॥

యజి ॥ — రీఙృతఇతి రీఙాదేశః ॥ ౧ జేఘ్రీయతే ॥ ౨ జేఘ్రీయాంచక్రే-(బభూవ) (ఆస) ॥ ౩ జేఘ్రీయితా-(సే)(హే) ॥ ౪ జేఘ్రీయిష్యతే ॥ ౫ జేఘ్రీయతాం ॥ ౬ అజేఘ్రీయత ॥ ౭ జేఘ్రీయేత ॥ ౮ జేఘ్రీయిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౯ అజేఘ్రీయిష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౧౦ అజేఘ్రీయిష్యత ॥ — యఙ్లుకి — ॥ జర్ఘరీతి- జరిఘరీతి । జరీఘరీతి । జర్ఘర్తి । జరిఘర్తి । జరీఘర్తి ॥ జర్ఘృతః । జరిఘృతః । జరీఘృతః ॥ జర్ఘ్రతి । జరిఘ్రతి । జరీఘ్రతీత్యాది ॥

౧ ॥ ఘర్తవ్యం । ఘరణీయం । ఘార్యం ।ఋహలోర్ణ్యదితి ణ్యత్ ఘృతః । ఘృతవాన్ । ఘరన్ । ఘరన్తీ । ఘరిష్యన్ । ఘరిష్యతీ । ఘరిష్యన్తీ । ఘర్తుం । ఘృతం । ఘరణం । ఘృత్వా । అభిఘృత్య । ఘారంఘారం । ఘృత్వాఘృత్వా ॥

౨ ॥ ఘారయితవ్యం । ఘారణీయం-(ఘార్యం-అచో యదితి యత్) ఘారితః । ఘారితవాన్ । ఘారయన్ । ఘారయన్తీ । ఘారయమాణః । ఘారయిష్యన్ । ఘారయిష్యతీ । ఘారయిష్యన్తీ । ఘారయిష్యమాణః । ఘారయితుం । ఘారితం । ఘారణమ్ । ఘారయిత్వా । అభిఘార్య । ఘారంఘారం । ఘారయిత్వాఘారయిత్వా ॥

౩ జిఘీర్షితవ్యం । జిఘీర్షణీయం । జిఘీర్ష్యం । జిఘీర్షితం । జిఘీర్షితవాన్ । జిఘీర్షన్ । జిఘీర్షన్తీ । జిఘీర్షిష్యన్ । జిఘీర్షిష్యతీ । జిఘీర్షిష్యన్తీ । జిఘీర్షితుమ్ । జిఘీర్షితమ్ । జిఘీర్షణమ్ । జిఘీర్షిత్వా । అభిజిఘీర్ష్య । జిఘీర్షం జిఘీర్షమ్ । జిఘీర్షిత్వాజిఘీర్షిత్వా ॥

౪ ॥ జేఘ్రీయితవ్యం । జేఘ్రీయణీయం । జేఘ్రీయితః । జేఘ్రీయితవాన్ । జేఘ్రీయమాణః । జేఘ్రీయిష్యమాణః । జేఘ్రీయితుం । జేఘ్రీయితమ్ । జేఘ్రీయణమ్ । జేఘ్రీయిత్వా । అభిజేఘ్రీయ్య । జేఘ్రీయం జేఘ్రీయమ్ ॥ జేఘ్రీయిత్వాజేఘ్రీయిత్వా ॥

౫ జర్ఘరితవ్యం । జర్ఘరణీయమ్ । జరిఘరితవ్యం । జరిఘరణీయం ।

జరీఘరితవ్యమ్ । జరీఘరణీయమ్ । జఘ్ఘార్యమ్ । జరిఘార్యమ్ । జరీఘార్యమ్ । జఘ్రితమ్ । జరిఘ్రితమ్ । జరీఘ్రితమ్। జఘ్రితవాన్ । జరిఘ్రితవాన్ । జరీఘ్రితవాన్ । జర్ఘ్రిత్ । జర్ఘ్రితౌ । జర్ఘ్రితః ॥ జర్ఘ్రితీ । జరిఘ్రిత్ । జరిఘ్రితౌ । జరిఘ్రితః ॥ జరిఘ్రితీ । జరీఘ్రిత్ । జరీఘ్రితౌ । జరీఘ్రితః ॥ జరీఘ్రితీ । జర్ఘరిష్యన్ । జర్ఘరిష్యతీ । జర్ఘరిష్యంతీ । జరిఘరిష్యన్ । జరిఘరిష్యతీ । జరిఘరిష్యంతీ। జరీఘరిష్యన్ । జరీఘరిష్యతీ । జరీఘరిష్యంతీ । జర్ఘరితుమ్ । జరిఘరితుమ్ । జరీఘరితుమ్ । జఘ్రితమ్ । జరిఘ్రితమ్ । జరీఘ్రితమ్ । జర్ఘరణమ్ । జరిఘరణమ్ । జరీఘరణమ్ । జఘ్రిత్వా । జరిఘ్రిత్వా । జరీఘ్రిత్వా । అభిజర్ఘృత్య । అభిజరిఘృత్య । అభిజరీఘృత్య । జర్ఘారం జర్ఘారం । జఘ్రిత్వాజఘ్రిత్వా । జరిఘారంజరిఘారమ్ । జరిఘ్రిత్వాజరిఘ్రిత్వా ॥ జరీఘారంజరీఘారం । జరీఘ్రిత్వాజరీఘ్రిత్వా

ద్వృ-సంవరణే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ ॥

౧ ద్వరతి ॥ ౨ దద్వార-దద్వరతురిత్యాదిసర్వం వక్ష్యమాణస్మరతివత్ ॥ సనిదీర్ఘ ఉదోష్ఠ్యపూర్వస్యేత్యుత్వే దుద్వూర్షతీత్యాదిపరస్మైపదమేవ ॥

ధ్వృ-హూర్ఛనే ।హూర్ఛనంకౌటిల్యం॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ ॥

అస్యాపి ॥ ౧ ధ్వరతి ॥ దధ్వార । దధ్వరతురిత్యాదిసర్వం రూపం వక్ష్యమాణస్మరతివత్ । అత్రాపి సనిదీర్ఘేఉత్వేరపరత్వే పునర్దీర్ఘే దుధ్వూర్షతీత్యాదిపరస్మైపదమేవ ॥

సృ-గతౌ ॥ అకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపది ॥

౧ ॥ సరతి ॥ ౨ ససార-ససృతుః-ససృః ॥ క్రాదిత్వాన్నేట్ ॥ ససర్థ-ససృథుః-ససృ ॥ ససార-ససర-ససృవ-ససృమ ॥ 3 సర్తాసి ॥ ౪ సరిష్యతి ॥ ౫ సరతు ॥ ౬ అసరత్ ॥ ౭ సరేత్ ॥ ౮ స్రియాత్-స్రియాస్తాం॥ ౯ అసార్షీత్ ।అసార్ష్టాం॥ సర్తిశాస్త్యర్తిభ్యశ్చేత్యఙి

లుప్తశపా, శాసినాసాహచర్యాత్సర్తృర్త్యోర్జుహోత్యాదికయో రె
వ గ్రహణాన్నాఙ్ ॥ ౧౦ అసరిష్యత్ ॥ — శీఘ్రగతౌతు ॥ పా
ఘ్రాధ్మేతి శితిధౌరాదేశః ॥ ౧ ధావతి ॥ ౫ ధావతు ॥ ౬ అధావ
త్ ॥ ౭ ధావేత్ ॥ నగతిహింసార్థేభ్య ఇతికర్మవ్యతిహారేనాత్మనేప
దమ్ ॥—భావే—॥ ౧ స్రియతే ॥ ౨ ససే్ర-ప్రసస్రే । సాహాయ
కవ్యగ్రభుజంప్రససే్ర ఇతిమాఘః ॥ ౩ సర్తా-సారితా ॥ ౪ సరిష్య
తే-సారిష్యతే ॥ ౫ స్రియతామ్ ॥ ౬ అస్రియత ॥ ౭ స్రియేత ॥ ౮
సారిషీష్ట-సృషీష్ట ॥ ౯ అసారి ॥ ౧౦ అసరిష్యత-అసారిష్యత॥—
ణ్యంతాత్ — ॥ ౧ సారయతి-తే ॥ ౨ సారయాంచకార-చక్రే - (బ
భూవ) (ఆస) ॥ ౩ సారయితా-(సి)(సే)(హే)॥ ౪ సారయిష్యతి-తే॥
౫ సారయతు-తామ్ ॥ ౬ అసారయత్-త ॥ ౭ సారయేత్ -త ॥ ౮
సార్యాత్-సార్యాస్తాం-సారయిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౯ అసీసరత్-
త ॥౧౦ అసారయిష్యత్-త ॥—కర్మణి— ॥ ౧ సార్యతే ॥ ౨సార
యాంచక్రే-(బభూవే) (ఆసే)॥౩సారయితా-సారితా॥౪సారయిష్యతే-
సారిష్యతే॥౫ సార్యతామ్॥౬ అసార్యత॥ ౭సార్యేత॥ ౮సారయిషీష్ట-
(ఢ్వం)(ధ్వం)సారిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం)॥౯ అసారి-అసారిషాతాం-(ఢ్వం)
(ఢ్వం)-అసారయిషాతాం-(ఢ్వం)(ధ్వం)॥౧౦అసారయిష్యత-అసారిష్య
త ॥ —సని— ॥ ౧ సిసీర్షతి ॥ ౨ సిసీర్షాంచకార-(బభూవ)(ఆ
స) ॥ ౩ సిసీర్షితా ॥ ౪ సిసీర్షిష్యతి ॥ ౫ సిసీర్షతు ॥ ౬ అసిసీర్షత్ ॥
౭ సిసీర్షేత్ ॥ ౮ సిసీర్ష్యాత్ ॥ ౯ అసిసీర్షీత్॥ ౧౦ అసిసీర్షి
ష్యత్ ॥ కుటిలంసరతీత్యర్థేయఙి ॥ — ౧ సేస్రీయతే ॥ ౨సేస్రీ
యాంచక్రే-(బభూవ)(ఆస) ॥ ౩ సేస్రీయితా-(సే)(హే) ॥ ౪ సేస్రీ
యిష్యతే ॥ ౫ సేస్రీయతాం ॥ ౬ అసేస్రీయత ॥ ౭ సేస్రీయేత ॥
౮ సేస్రీయిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం) ౯ అసేస్రీయిష్ట-(ఢ్వం) (ధ్వం) ॥ ౧౦
అసేస్రీయిష్యత ॥ —యఙ్లుకి— ॥ సర్సర్తి-సరిసర్తి-సరీసర్తి ॥స

ర్సృతః-సరిసృతః-సరీసృతః ॥ సర్స్రితి-సరిస్రితి-సరీస్రితీత్యాది॥—

౧ ॥ సర్తవ్యమ్ । సరణీయమ్। సార్యమ్ । సృతమ్ । ఇదమస్యాః సృతమ్ అధికరణే క్తః ॥ ప్రసృతస్సః । ప్రసృతమనేన ॥ ఆదికర్మణి కర్తరిభావే క్తః ॥ సృతస్సః। గత్యర్థాకర్మకేత్యాదినాకర్తరిభూతే క్తః సృతవాన్ । సరన్-సరంతీ ॥ శీఘ్రగతౌతు ॥ ధావన్-ధావంతీ ॥ సరిష్యన్-సరిష్యతీ-సరిష్యంతీ ॥ సర్తుం-సృతమ్॥ సరణం-సృత్వా। అభిసృత్య । సారంసారమ్ । సృత్వాసృత్వా ॥

౨ ॥ సారయితవ్యః । సారణీయః । సార్యః - సారితః ॥ సారితవాన్ । సారయన్ । సారయంతీ । సారయమాణః । సారయిష్యన్ । సారయిష్యతీ । సారయిష్యంతీ । సారయిష్యమాణః । సారయితుం। సారితమ్ । సారణమ్ । సారయిత్వా । అభిసార్య । సారంసారమ్ ।సారయిత్వాసారయిత్వా ॥

౩ ॥ సిసీర్షితవ్యః । సిసీర్షణీయః । సిసీర్ష్యః । సిసీర్షితః । సిసీర్షితవాన్ । సిసీర్షన్ । సిసీర్షంతీ । సిసీర్షిష్యన్ । సిసీర్షిష్యతీ । సిసీర్షిష్యంతీ । సిసీర్షితుమ్ । సిసీర్షితమ్ । సిసీర్షణమ్ । సిసీర్షిత్వా । అభిసిసీర్ష్య । సిసీర్షంసిసీర్షమ్ । సిసీర్షిత్వాసిసీర్షిత్వా ॥

౪ ॥ సేస్రీయితవ్యమ్ । సేస్రీయణీయమ్। సేస్రీయ్యః । సేస్రీయితః । సేస్రీయితవాన్ । సేస్రీయమాణః । సేస్రీయిష్యమాణః । సేస్రీయితుమ్ । సేస్రీయితమ్ । సేస్రీయణమ్ । సేస్రీయిత్వా । అభిసేస్రీయ్య । సేస్రీయంసేస్రీయమ్ । సేస్రీయిత్వాసేస్రీయిత్వా ॥

౫ ॥ సర్సర్తవ్యమ్-సరిసర్తవ్యమ్-సరీసర్తవ్యమ్ ॥ సర్సరణీయం-సరిసరణీయం-సరీసరణీయమ్ ॥ సర్సార్యః-సరిసార్యః-సరీసార్యః ॥సర్స్రితః-సరిస్రితః-సరీస్రితః ॥ సర్స్రితవాన్-సరిస్రితవాన్-సరీస్రితవాన్ ॥ సర్స్రత్-సర్స్రతౌ-సర్స్రతః ॥ సర్స్రతీ ॥ సరిస్రత్-సరిస్రతౌ-సరిస్రతః॥ సరిస్రతీ ॥ సరీస్రత్-సరీస్రతౌ-సరీస్రతః ॥సరీస్ర

తి ॥ సర్సరిష్యతే । సర్సరిష్యతీ-సర్సరిష్యంతి ॥ సరిసరిష్యతే-సరిసరిష్యతీ - సరిసరిష్యంతీ ॥ సరీసరిష్యతే - సరీసరిష్యతీ - సరీసరిష్యంతీ ॥ సర్స్రితుమ్ - సరిస్రితుమ్ - సరీస్రితుమ్ ॥ సర్స్రితమ్-సరిస్రితమ్-సరీస్రితమ్ ॥ సర్సరణమ్-సరిసరణమ్- సరీసరణమ్ ॥ సర్స్రిత్వా-సరిస్రిత్వా-సరీస్రిత్వా ॥ అభిసర్స్సృత్య-అభిసరిస్సృత్య-అభిసరీస్సృత్య ॥ సర్సారంసర్సారమ్ ॥ సర్స్రిత్వా సర్స్రిత్వా ॥ సరిసారంసరిసారమ్ ॥ సరిస్రిత్వాసరిస్రిత్వా ॥ సరీసారంసరీసారమ్ ॥ సరీస్రిత్వాసరీస్రిత్వా ॥

స్మృ-చింతాయామ్॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ॥

౧ స్మరతి ॥ ౨ సస్మార-ఋతశ్చసంయోగాదేర్గుణ ఇతిగుణః - సస్మరతుః-సస్మరుః ॥ సస్మర్థ-సస్మరథుః । సస్మర ॥ సస్మార-సస్మర । సస్మరివ । సస్మరిమ ॥ ౩ స్మర్తా-సి ॥ ఋద్ధనోస్స్యే ఇతీట్॥ ౪ స్మరిష్యతి ॥ ౫ స్మరతు ॥ ౬ అస్మరత్ ॥ ౭ స్మరేత్ ॥ గుణోర్తిసంయోగాద్యోరితిగుణః ॥ ౮ స్మర్యాత్-స్మర్యాస్తామ్ ॥ ౯ అస్మార్షీత్-అస్మార్ష్టాం-అస్మార్షుః ॥ ౧౦ అస్మరిష్యత్ ॥—కర్మవ్యతీహారే— ౧ వ్యతిస్మరతె ॥ ౨ వ్యతిసస్మరే-వ్యతిసస్మరాతే-వ్యతిసస్మరిరె ॥వ్యతిసస్మరిషే-వ్యతిసస్మరిఢ్వే-ధ్వే॥ వ్యతిసస్మరివహే-వ్యతిసస్మరిమహే॥౩ వ్యతిస్మర్తా-(సే)(హే)౪ వ్యతిస్మరిష్యతె॥ ౫వ్యతిస్మరతామ్ ॥౬ వ్యత్యస్మరత॥ ౭వ్యతిస్మరేత॥౮వ్యతిస్మృషీష్ట-ఢ్వం॥౯వ్యత్యస్మృత-వ్యత్యస్మృషాతామ్-వ్యత్యస్మృషత ॥ వ్యత్యస్మృథాః-వ్యత్యస్మృషాథాం-వ్యత్యస్మృఢ్వమ్ ॥ వ్యత్యస్మృషి-వ్యత్యస్మృష్వహి-వ్యత్యస్మృష్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యస్మరిష్యత ॥—కర్మణి—॥ గుణోర్తీతిగుణః ॥౧ స్మర్యతే॥ ఋతశ్చసంయోగాదేరితిగుణః॥ సస్మరే-సస్మరాతే-సస్మరిరె-సస్మరిషె॥౩ స్మారితా-స్మర్తా ॥ ౪ స్మారిష్యతె-స్మరిష్యతె॥ ౫ స్మర్యతామ్ ॥ ౬అస్మర్యత ॥ ౭ స్మర్యేత ॥ ౮ స్మారిషీష్ట-స్మృషీష్ట ॥ ౯ అస్మారి-అస్మారిషాతాం

(ఢ్వం)(ధ్వమ్) ॥ అస్మృషాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦ అస్మారిష్యత-అస్మరిష్యత ॥ —ణిచి— ॥ ఆధ్యానార్థకస్యఘటాదిత్వాన్మిత్త్వే హ్రస్వః ॥ ౧ స్మరయతి-తే ॥ ౨ స్మరయాంచకార-చక్రే-(బభూవ) (ఆస) ॥ ౩ స్మరయితా-(సి)(సే)(హే) ॥ ౪ స్మరయిష్యతి-తే ॥ ౫ స్మరయతు-తామ్ ॥ ౬ అస్మరయిత్-త ॥ ౭ స్మరయేత్-త ॥ ౮ స్మర్యాత్ - స్మరయిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం) అత్ర స్మృధ్వర్యాత్వరేత్యాదినాభ్యాసస్యాత్త్వమ్ ॥ ౯ అసస్మరత్-త ॥ ౧౦ అస్మరయిష్యత్-త ॥ —కర్మణి — ౧ స్మర్యతే ॥ ౨ స్మరయాంచక్రే-(బభూవే)(ఆసే) ౩ స్మారితా-(సే)(హే) స్మరితా-(సే)(హే)॥ స్మరయితా(సే)(హే) ॥ చిణ్ణములోర్దీర్ఘోన్యతరస్యామితి దీర్ఘవికల్పః॥౪ స్మారిష్యతే--స్మరిష్యతే-స్మరయిష్యతే॥ ౫ స్మర్యతామ్ ॥ ౬-అస్మర్యత॥౭స్మర్యేత॥౮స్మారిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం)స్మరిషీష్ట(ఢ్వం)(ధ్వం) స్మరయిషీష్ట(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౯అస్మరి-అస్మారి । అస్మారిషాతాం (ఢ్వం)(ఢ్వం) ॥ అస్మరిషాతాం(ఢ్వం)(ఢ్వం)॥అస్మరయిషాతాం(ఢ్వం)(ధ్వం)॥ ౧౦ అస్మరిష్యత । అస్మారిష్యత । అస్మరయిష్యత ॥—అధ్యానాదన్యత్ర క్లొక్ర్తరి ॥ —౧ స్మారయతి-తే ॥ ౨ స్మారయాంచకార-చక్రే(బభూవ)(ఆస) ॥ ౩ స్మారయితా(సి)(సే)(హే) ॥ ౪ స్మారయిష్యతి-తే॥ ౫ స్మారయతు-తామ్ ॥ ౬ అస్మారయత్-త ॥ ౭ స్మారయేత్-త ॥ ౮స్మార్యాత్ । స్మారయిషీష్ట(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౯ అసస్మరత్-త ॥ ౧౦ అస్మారయిష్యత్-త ॥ —కర్మణి— ॥ ౧ స్మార్యతే॥ ౨ స్మారయాంచక్రే (బభూవే)(ఆసే) ॥ ౩ స్మారయితా(సే)(హే) స్మారితా(సే)(హే) ॥ ౪ స్మారయిష్యతే । స్మారిష్యతే ॥ ౫ స్మార్యతాం ॥ ౬ అస్మార్యత ॥ ౭ స్మార్యేత ॥ ౮ స్మారయిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం) స్మారిషీష్ట(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౯ అస్మారి-అస్మారిషాతామ్ (ఢ్వం)(ఢ్వం)॥ అస్మారయిషాతాం(ఢ్వం)(ధ్వం) ౧౧ అస్మారిష్యత-అస్మారయిష్యత ॥ —సని— ॥ అజ్ఝనేతిదీర్ఘః । ఉదోష్ఠ్యపూర్వస్యేత్యుత్త్వే రపరత్వే హలిచేతిదీర్ఘే జ్ఞాశ్రుస్మృదృశాంసనః

త్యాత్మనేపదమ్ ॥ ౧ సుస్మూర్షతే ॥ ౨ సుస్మూర్షాంచక్రే(బభూవ) (ఆస) ॥ ౩ సుస్మూర్షితా(సే)(హే) ॥ ౪ సుస్మూర్షిష్యతే ॥ ౫ సుస్మూర్షతామ్ ॥ ౬ అసుస్మూర్షత ॥ ౭ సుస్మూర్షేత ॥ ౮ సుస్మూర్షిషీష్ట (ఢ్వం) ౯ అసుస్మూర్షిష్ట (ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౧౦ అసుస్మూర్షిష్యత ॥—యఙి— యఙిచేతిసంయోగాదెర్బుదంతస్యయాదావార్ధధాతుకెగుణః ॥ ౧ సాస్మర్యతే ॥ ౨ సాస్మరాంచక్రే(బభూవ) (ఆస) ॥ ౩ సాస్మరితా ॥ ౪ సాస్మరిష్యతే ॥ ౫ సాస్మర్యతామ్ ॥ ౬ అసాస్మర్యత ॥ ౭ సాస్మర్యేత ॥ ౮ సాస్మరిషీష్ట(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౯ అసాస్మరిష్ట (ఢ్వం) (ధ్వం) ॥ ౧౦ అసాస్మరిష్యత ॥ —యఙ్లుకి— ॥ సర్స్మరీతి । సరిస్మరీతి । సరీస్మరీతి । సర్స్మర్తి । సరిస్మర్తి । సరీస్మర్తి ॥ సర్స్మృతః । సరిస్మృతః । సరీస్మృతః ॥ సర్స్మ్రతి । సరిస్మ్రతి । సరీస్మ్రతీత్యాది ॥

౧ ॥ స్మర్తవ్యః । స్మరణీయః । స్మార్యః । స్మృతః । స్మృతవాన్ । స్మరన్ । స్మరంతీ । వ్యతిస్మరమాణః । స్మరిష్యన్ । స్మరిష్యతీ । స్మరిష్యంతీ ॥ వ్యతిస్మరిష్యమాణః । స్మర్తుం । స్మృతం । స్మరణమ్ । స్మృత్వా । విస్మృత్య । స్మారంస్మారమ్ । స్మృత్వాస్మృత్వా ॥

౨ ॥ ఆధ్యానే ॥ స్మరయితవ్యః । స్మరణీయః । స్మర్యః । స్మరితః । స్మరితవాన్ । స్మరయన్ । స్మరయంతీ । స్మరయమాణః । స్మరయిష్యన్ । స్మరయిష్యతీ । స్మరయిష్యంతీ ॥ స్మరయిష్యమాణః । స్మరయితుం । స్మరితం । స్మరణమ్ । స్మరయిత్వా । సంస్మర్య । స్మరంస్మరమ్ । స్మారం స్మారమ్ । స్మరయిత్వాస్మరయిత్వా ॥

ఆధ్యానాదన్యత్ర ॥ స్మారయితవ్యః । స్మారణీయః । స్మార్యః । స్మారితః । స్మారితవాన్ । స్మారయన్ । స్మారయంతీ । స్మారయమాణః । స్మారయిష్యన్ । స్మారయిష్యతీ । స్మారయిష్యంతీ । స్మారయిష్యమాణః । స్మారయితుమ్ । స్మారితమ్ । స్మారణమ్ । స్మారయిత్వా । సంస్మార్య । స్మారంస్మారమ్ । స్మారయిత్వాస్మారయిత్వా ॥

౩ ॥ సుస్మూర్షితవ్యమ్ । సుస్మూర్షణీయం । సుస్మూర్ష్యమ్ । సుస్మూర్షితః । సుస్మూర్షితవాన్ । సుస్మూర్షమాణః । సుస్మూర్షిష్యమాణః । సుస్మూర్షితుమ్ । సుస్మూర్షితం । సుస్మూర్షణం । సుస్మూర్షిత్వా । విసుస్మూర్ష్య । సుస్మూర్షంసుస్మూర్షం ॥ సుస్మూర్షిత్వాసుస్మూర్షిత్వా ॥

౪ ॥ సాస్మరితవ్యమ్ । సాస్మరణీయమ్ । సాస్మర్యమ్ । సాస్మరితః । సాస్మరితవాన్ । సాస్మర్యమాణః । సాస్మరిష్యమాణః । సాస్మరితుం । సాస్మరితమ్ । సాస్మరణమ్ । సాస్మరిత్వా । విసాస్మర్య । సాస్మరం సాస్మరం । అల్లోపస్యస్థానివత్త్వాన్నవృద్ధిః ॥ సాస్మరిత్వాసాస్మరిత్వా ॥

౫ ॥ సర్స్మరితవ్యః । సర్స్మరణీయః । సర్స్మార్యః । సరిస్మరితవ్యః సరిస్మరణీయః । సరిస్మార్యః ॥ సరీస్మరితవ్యః । సరీస్మరణీయః । సరీస్మార్యః । సర్స్మృతః । సర్స్మృతవాన్ । సరిస్మృతః । సరిస్మృతవాన్ । సరీస్మృతః । సరీస్మృతవాన్ । సర్స్మ్రిల్ । సర్స్మ్రితా । సర్స్మ్రితః ॥ సర్స్మ్రితి ॥ సరిస్మ్రిల్ । సరిస్మ్రితా । సరిస్మ్రితః ॥ సరిస్మ్రితి ॥ సరీస్మ్రిల్ । సరీస్మ్రితా । సరీస్మ్రితః ॥ సరీస్మ్రితి ॥ సర్స్మరిష్యన్ । సర్స్మరిష్యతీ । సర్స్మరిష్యన్తీ ॥ సరిస్మరిష్యన్ । సరిస్మరిష్యతీ । సరిస్మరిష్యంతీ ॥ సరీస్మరిష్యన్ । సరీస్మరిష్యతీ । సరీస్మరిష్యంతీ ॥ సర్స్మరితుమ్ । సరిస్మరితుం । సరీస్మరితుం । సర్స్మృతం । సర్స్మరణం । సరిస్మృతం । సరిస్మరణం । సరీస్మృతం । సరీస్మరణం । సర్స్మరిత్వా । సరిస్మరిత్వా । సరీస్మరిత్వా । విసర్స్మృత్య । విసరిస్మృత్య । విసరీస్మృత్య ॥ సర్స్మారంసర్స్మారం । సర్స్మరిత్వాసర్స్మరిత్వా । సరిస్మారంసరిస్మారం । సరిస్మరిత్వాసరిస్మరిత్వా । సరీస్మారంసరీస్మారం । సరీస్మరిత్వాసరీస్మరిత్వా ॥

స్వృ-శబ్దోపతాపయోః ॥ అకర్మకః ॥ వేట్ ॥ పరస్మైపదీ ॥

౧ స్వరతి ॥ ౨ సస్వార-సస్వరతుః-సస్వరుః ॥ స్వరతిసూతీత్యాది

నావేట్ ॥ సస్వరిథ-సస్వర్థ । సస్వరథుః । సస్వర । సస్వార-సస్వర । పరమపి స్వరతీత్యాదివికల్పం బాధిత్వా శ్ర్యుకః కితీతి నిషేధ ప్రాప్తౌ క్రాదినియమాన్నిత్యమిట్ ॥ సస్వరివ । సస్వరిమ ॥ ౩ స్వరితా-సి॥ స్వర్తా-సి ॥ ౪ పరత్వాదృద్ధనోరితి నిత్యమిట్ ॥ స్వరిష్యతి ॥ ౫ స్వరతు ॥ ౬ అస్వరత్ ॥ ౭ స్వరేత్ ॥ ౮ స్వర్యాత్ ॥ ౯ అస్వారీత్-అస్వారిష్టాం-అస్వారిషుః ॥ అస్వార్షీత్-అస్వార్ష్టాం-అస్వార్షుః ॥ ౧౦ అస్వరిష్యత్ ॥—కర్మవ్యతీహారే—॥ ౧ వ్యతిస్వరతే॥ ౨ వ్యతిసస్వరే । వ్యతిసస్వరిషే । వ్యతిసస్వర్షే-వ్యతిసస్వరిధ్వే-ఢ్వే॥ వ్యతిసస్వర్ఢ్వే-వ్యతిసస్వరివహే-వ్యతిసస్వర్వహే-వ్యతిసస్వరిమహే॥ వ్యతిసస్వర్మహే ॥ ౩ వ్యతిస్వర్తా-సే-హే॥ వ్యతిస్వరితా-సే-హే॥ ౪ వ్యతిస్వరిష్యతే॥ ౫ వ్యతిస్వరతామ్॥ ౬ వ్యత్యస్వరత॥ ౭ వ్యతిస్వరేత ॥ ౮ వ్యతిస్వరిషీష్ట-ధ్వం-ఢ్వం । వ్యతిస్వృషీష్ట-ఢ్వం॥ ౯ వ్యత్యస్వరిష్ట-వ్యత్యస్వరిషాతాం-వ్యత్యస్వరిషత-(ధ్వం)(ఢ్వం) ॥ వ్యత్యస్వృత-వ్యత్యస్వృషాతాం-వ్యత్యస్వృషత-ఢ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యస్వరిష్యత ॥ —సంపూర్వాదస్మాద్విధిపృచ్ఛిస్వరతీనాముపసంఖ్యానమిత్యాత్మనేపదే సంస్వరత ఇత్యాది ॥ వ్యతిస్వరత ఇత్యాదివత్ ॥ —భావే— ॥ ౧ స్వర్యతే ॥ ౨ సస్వరే ॥ ౩ స్వారితా-స్వర్తా-స్వరితా ॥ ౪ స్వారిష్యతే-స్వరిష్యతే ॥ ౫ స్వర్యతాం ॥ ౬ అస్వర్యత ॥ ౭ స్వర్యేత ॥ ౮ స్వారిషీష్ట-స్వరిషీష్ట-స్వృషీష్ట॥ ౯ అస్వారి॥ ౧౦ అస్వరిష్యత-అస్వారిష్యత॥—ణ్యంతాత్— ౧ స్వారయతి-తే ॥ ౨ స్వారయాంచకార-చక్రే-(బభూవ) (ఆస) ॥ ౩ స్వారయితా-(సి) (సే) (హే) ॥ ౪ స్వారయిష్యతి-తే ॥ ౫ స్వారయతు-తామ్ ॥ ౬ అస్వారయత్-త ॥ ౭ స్వారయేత్-త॥ ౮ స్వార్యాత్-స్వారయిషీష్ట-(ధ్వమ్)(ఢ్వమ్) ॥ ౯ అసిస్వరత్-త ॥ ౧౦ అస్వారయిష్యత్-త ॥ —కర్మణి— ॥ ౧ స్వార్యతే ॥ ౨ స్వారయాంచక్రే-(బభూవే)(ఆసే) ॥ ౩ స్వారయితా-(సే) (హే) స్వారితా-(సే)(హే)॥

౪ స్వారిష్యతే-స్వారయిష్యతె ॥ ౫ స్వార్యతాం ॥ ౬ అస్వార్యత ॥ ౭ స్వార్యేత ॥ ౮ స్వారయిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ స్వారిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౯ అస్వారి-అస్వారయిషాతాం-(ఢ్వమ్)(ధ్వం)॥ అస్వారిషాతాం-(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౧౦ అస్వారిష్యత-అస్వారయిష్యత ॥ —సని॥ శ్రునిగ్రిహగుహోశ్చేతినిషేధేప్రాప్తే సనీవంతర్ధభ్రిస్జదమ్భుశ్రిస్వృయూర్ణుభరజ్ఞపిసనామితీడ్వికల్పః ॥ ౧ సిస్వరిషతి ॥ ౨ సిస్వరిషాంచకార-(బభూవ)(ఆస) ॥ ౩ సిస్వరిషితా ॥ ౪ సిస్వరిషిష్యతి ॥ ౫ సిస్వరిషతు ॥ ౬ అసిస్వరిషత్ ॥ ౭ సిస్వరిషేత్ ॥ ౮ సిస్వరిష్యాత్ ॥ ౯ అసిస్వరిషీత్ ॥ ౧౦ అసిస్వరిషిష్యత్ ॥ పక్షే ॥ ౧ సుస్వూర్షతి ॥ ౨ సుస్వూర్షాంచకార-(బభూవ)(ఆస) ॥ ౩ సుస్వూర్షితా-సి॥ ౪ సుస్వూర్షిష్యతి ॥ ౫ సుస్వూర్షతు ॥ ౬ అసుస్వూర్షత్ ॥ ౭ సుస్వూర్షేత్ ॥ ౮ సుస్వూర్ష్యాత్ ॥ ౯ అసుస్వూర్షీత్ ॥ ౧౦ అసుస్వూర్షిష్యత్ ॥ — యఙి — ॥ యఙిచేతిగుణః॥ ౧ సాస్వర్యతె ॥ ౨ సాస్వరాంచకె-(బభూవ)(ఆస)॥ ౩ సాస్వరితా-(సే)(హే) ॥ ౪ సాస్వరిష్యతే ॥ ౫ సాస్వర్యతాం ॥ ౬ అసాస్వర్యత ॥ ౭ సాస్వర్యేత ॥ ౮ సాస్వరిషీష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం)॥౯అసాస్వరిష్ట-(ఢ్వం)(ధ్వం) ॥ ౧౦ అసాస్వరిష్యత ॥ —యఙ్లుకి— ॥ సర్స్వరీతి । సరిస్వరీతి । సరీస్వరీతి ॥ సర్స్వర్తి । సరిస్వర్తి । సరీస్వర్తి ॥ సర్స్వృతః । సరిస్వృతః । సరీస్వృతః॥సర్స్వ్రతి।సరిస్వ్రతి । సరీస్వ్రతీత్యాది

౧ ॥ స్వర్తవ్యం । స్వరితవ్యం । స్వరణీయం ॥ స్వార్యం । స్వృతః। స్వృతవాన్ । స్వరన్ । స్వరంతీ । సంస్వరమాణః । స్వరిష్యన్ । స్వరిష్యతీ । స్వరిష్యంతీ ॥ సంస్వరిష్యమాణః । స్వరితుం । స్వర్తుం । స్వృతం । స్వరణం । స్వరిత్వా । స్వృత్వా । సంస్వృత్య । స్వారం స్వారం ! స్వృత్వాస్వరిత్వా ॥ స్వృత్వాస్వృత్వా ॥

౨ ॥ స్వారయితవ్యః । స్వారణీయః । స్వార్యః । స్వారితః । స్వారితవాన్ । స్వారయన్ । స్వారయంతీ । స్వారయమాణః । స్వారయిష్యన్ -స్వారయిష్యతీ-స్వారయిష్యంతీ ॥ స్వారయితుం । స్వారితం। స్వారణం । స్వారయిత్వా । ప్రస్వార్య । స్వారం స్వారం । స్వారయిత్వాస్వారయిత్వా ॥

3 ॥ సిస్వరిషితవ్యం । సిస్వరిషణీయం । సిస్వరిష్యం । సిస్వరిషితః । సిస్వరిషితవాన్ । సిస్వరిషన్ । సిస్వరిషంతీ ।సిస్వరిషిష్యన్ । సిస్వరిషిష్యతీ । సిస్వరిషిష్యంతీ । సిస్వరిషితుం । సిస్వరిషితం । సిస్వరిషణం । సిస్వరిషిత్వా । ప్రసిస్వరిష్య । సిస్వరిషంసిస్వరిషం ।సిస్వరిషిత్వాసిస్వరిషిత్వా ॥

పక్షే—సుస్వూర్షితవ్యం । సుస్వూర్షణీయం । సుస్వూర్ష్యం సుస్వూర్షితః । సుస్వూర్షితవాన్ । సుస్వూర్షన్ । సుస్వూర్షన్తీ । సుస్వూర్షిష్యన్ । సుస్వూర్షిష్యతీ । సుస్వూర్షిష్యంతీ । సుస్వూర్షితుం । సుస్వూర్షితం । సుస్వూర్షణం। సుస్వూర్షిత్వా । సంసుస్వూర్ష్య । సుస్వూర్షంసుస్వూర్షం।సుస్వూర్షిత్వాసుస్వూర్షిత్వా ॥

౪ ॥ సాస్వరితవ్యం । సాస్వరణీయం । సాస్వర్యం । సాస్వరితః । సాస్వరితవాన్ । సాస్వర్యమాణః । సాస్వరిష్యమాణః । సాస్వరితుం సాస్వరితం । సాస్వరణం । సాస్వరిత్వా । సంసాస్వర్య । సాస్వరంసాస్వరం । సాస్వరిత్వాసాస్వరిత్వా ॥

౫ ॥ సర్స్వరితవ్యం । సరిస్వరితవ్యం । సరీస్వరితవ్యం ॥ సర్స్వరణీయం । సరిస్వరణీయం । సరీస్వరణీయం ॥ సర్స్వార్యం । సరిస్వార్యం । సరీస్వార్యం ॥ సర్స్వ్రితః । సరిస్వ్రితః । సరీస్వ్రితః ॥ సర్స్వ్రితవాన్ । సరిస్వ్రితవాన్ । సరీస్వ్రితవాన్ ॥ సర్స్వ్రిత్-సర్స్వ్రితా-సర్స్వ్రితః ॥ సర్స్వ్రితీ ॥ సరిస్వ్రిత్-సరిస్వ్రితా-సరస్వ్రి

తః ॥ సరిస్వ్రీతి ॥ సరీస్వ్రీత్-సరీస్వ్రితా-సరీస్వ్రితః ॥ సరీస్వ్రీతి ॥
సర్స్వరిష్యత్-సర్స్వరిష్యతీ-సర్స్వరిష్యంతీ ॥ సరిస్వరిష్యత్-స
రిస్వరిష్యతీ-సరిస్వరిష్యంతీ॥ సరీస్వరిష్యత్-సరీస్వరిష్యతీ-సరీస్వరి
ష్యంతీ ॥ సర్స్వరితుం । సరిస్వరితుం । సరీస్వరితుం ॥ సర్స్వ్రితం।
సరిస్వ్రితం । సరీస్వ్రితం ॥ సర్స్వరణం । సరిస్వరణం । సరీస్వరణం
సర్స్వరిత్వా । సరిస్వరిత్వా । సరీస్వరిత్వా ॥ సంసర్స్వృత్య । సం
సరిస్వృత్య । సంసరీస్వృత్య ॥ సర్స్వారంసర్స్వారం॥ సర్స్వరిత్వా
సర్స్వరిత్వా ॥ సరిస్వారంసరిస్వారం ॥ సరిస్వరిత్వాసరిస్వరిత్వా ॥స
రీస్వారంసరీస్వారం ॥ సరీస్వరిత్వాసరీస్వరిత్వా ॥

హ్వృ-కౌటిల్యే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ హ్వరతి ॥ ౨ జహ్వార-జహ్వరతురిత్యాదిసర్వం స్మరతివత్ ॥ స
నితు జుహ్వూర్షతీతిపరస్మైపదమేవ ॥

తౄ-ప్లవనతరణయోః ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ.

౧ తరతి ॥ ఋచ్ఛత్యౄతామితిగుణః ॥ తౄ ఫలభజత్రపశ్చే
త్యేత్వాభ్యాసలోపౌ ॥ ౨ తతార-తేరతుః-తేరుః ॥ తేరిథ-తేరథుః-
తేర ॥ తతార-తతర-తేరివ-తేరిమ ॥ వౄతో వేతిటో వాదీర్ఘః ॥ ౩ త
రీతా-తరీతారౌ-తరీతారః ॥ పక్షే ॥—తరితా-తరితారౌ-తరితారః ॥
౪ తరీష్యతి (తరిష్యతి) ॥ ౫ తరతు ॥ ౬ అతరత్ ॥ ౭ తరేత్ ॥ౠ
తఇద్ధాతోరితీత్వం ॥ ౮ తీర్యాత్-తీర్యాస్తాం-తీర్యాసుః ॥ సిచిచపర
స్మైపదేష్వితీటోదీర్ఘనిషేధః ॥ ౯ అతారీత్- అతారిష్టాం- అతారి
షుః ॥ అతారీః-అతారిష్టం-అతారిష్ట ॥ అతారిషం-అతారిష్వ-అతారి
ష్మ ॥ ౧౦ అతరిష్యత్-అతరీష్యత్ ॥—కర్మవ్యతీహారే— ౧ వ్యతిత
రతే ॥ ౨ వ్యతితతరే-వ్యతితతరిషే-వ్యతితతరిఢ్వే(ధ్వే) ॥ వ్యతితతరివ
హే-వ్యతితతరిమహే ॥ ౩ వ్యతితరీతా-సే-హే॥(వ్యతితరితా-సే-హే)
౪ వ్యతితరీష్యతే ।(వ్యతితరిష్యతే)॥ ౫ వ్యతితరతాం ॥ ౬ వ్యత్యతర

త ॥ ౭ వ్యతితరేత॥౮ వ్యతితీర్షీష్ట-ధ్వం ॥ లిఙ్సిచోరాత్మనేపదేష్వితీడ్వికల్పః —ఇడభావే—ఉశ్చేతికిత్వాన్న గుణః ॥ ఇట్పక్షేనలిఙీతి దీర్ఘనిషేధః॥౮వ్యతితరిషీష్ట-ధ్వం-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యతీర్ష్ట-వ్యత్యతీర్షాతాం-వ్యత్యతీర్షత-ధ్వం॥లిఙ్సిచోరాత్మనేపదేష్వితీడ్వికల్పః ॥ ఇడభావే ॥ ఉశ్చేతికిత్వాన్న గుణః ఇట్పక్షే పాక్షికోదీర్ఘశ్చ ॥ వ్యత్యతరిష్ట-వ్యత్యతరిషాతాం-వ్యత్యతరిషత-ధ్వం-ధ్వం ॥ (వ్యత్యతరిష్ట- వ్యత్యతరిషాతాం- వ్యత్యతరిషత - ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యతరిష్యత-వ్యత్యతరీష్యత॥

కర్మణి—౧ తీర్యతే ॥ ౨ తేరే-ధ్వే-ధ్వే ॥ చిణ్వదిటో నదీర్ఘత్వం। ప్రకృతస్య వలాదిలక్షణస్యైవేటో వౄతో వేతిదీర్ఘవిధానాత్॥ ౩ తారితా-సే-హే ॥ (తరీతా-సే-హే) (తరితా-సే-హే) ॥ ౪ తారిష్యతే (తరిష్యతే)(తరీష్యతే) ॥ ౫ తీర్యతాం ॥ ౬ అతీర్యత ॥ ౭ తీర్యేత ॥ ౮ తారిషీష్ట-ధ్వం-ధ్వం॥ (తరిషీష్ట-ధ్వం-ధ్వం)(తీర్షీష్ట-ధ్వం) ౯ ॥ అతారి-అతారిషాతాం-ధ్వం-ధ్వం॥ (అతరిషాతాం-ధ్వం-ధ్వం) ॥ (అతరీషాతాం- ధ్వం-ధ్వం) (అతీర్షాతాం। ధ్వం) ౧౦అతారిష్యత (అతరీష్యత)(అతరిష్యత)

ణ్యంతాత్—౧ తారయతి-తే ॥ ౨ తారయాంచకార-చక్రే-బభూవ-ఆస ॥ ౩ తారయితా-సి-సే-హే ॥ ౪ తారయిష్యతి-తే ॥ ౫ తారయతు,తాం ॥ ౬ అతారయత్-త ॥ ౭ తారయేత్-త ॥ ౮ తార్యాత్-తారయిషీష్ట-ధ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అతీతరత్-త ॥ ౧౦ అతారయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ తార్యతే ॥ ౨ తారయాంచక్రే- బభూవే-ఆసే ॥ ౩ తారయితా-సే-హే ॥ తారితా-సే-హే ॥ ౪ తారయిష్యతే-తారిష్యతే ॥ ౫ తార్యతాం ॥ ౬ అతార్యత ॥ ౭ తార్యేత ॥ ౮ తారయిషీష్ట-ధ్వం-ధ్వం ॥ తారిషీష్ట-ధ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అతారి-అతారిషాతాం-ధ్వం-ధ్వం॥అతారయిషాతాం-ధ్వం-ధ్వం॥ ౧౦ అతారిష్యత-అతారయిష్యత

సని—ఇట్సనివేతిర్వికల్పః ॥ ౧ తితరిషతి (తితరీషతి)(తితీర్షతి) ౨ తితరిషాంచకార (తితరీషాంచకార) (తితీర్షాంచకార-బభూవ-ఆస-) ॥ ౩ తితరిషితా-సి (తితరీషితా-సి) (తితీర్షితా-సి) ॥ ౪ తితరిషిష్యతి (తితరీషిష్యతి) (తితీర్షిష్యతి) ॥ ౫ తితరిషతు (తితరీషతు)(తితీర్షతు) ॥ ౬ అతితరిషత్ (అతితరీషత్)(అతితీర్షత్ ॥ ౭ తితరిషేత్ (తితరీషేత్)(తితీర్షేత్) ॥ ౮ తితరిష్యాత్ (తితరీష్యాత్) (తితీర్ష్యాత్) ॥ ౯ అతితరిషీత్-అతితరిషిష్టాం- (అతితరీషీత్-అతితరిషిష్టాం) (అతితీర్షీత్-అతితీర్షిష్టాం) ॥ ౧౦ అతితరిషిష్యత్ (అతితరీషిష్యత్) (అతితీర్షిష్యత్) ॥

యఙి—౧ తేతీర్యతే ॥ ౨ తేతీరాంచక్రే-బభూవ-ఆస ॥ ౩ తేతీరితా-సే-హే ॥ ౪ తేతీరిష్యతే ॥ ౫ తేతీర్యతాం ॥ ౬ అతేతీర్యత ॥ ౭ తేతీర్యేత ॥ ౮ తేతీరిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అతేతీరిష్ట-అతేతీరిషాతాం-అతేతీరిషత-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ అతేతీరిష్యత ॥

యఙ్లుకి—తాతరీతి-తాతర్తి-తాతీర్తః-తాతిరతీత్యాది ॥

౧—తరితవ్యః । తరీతవ్యః । తరణీయః ॥ తార్యః ణ్యన్తాత్కేతి నిషేధః । తీర్ణః । తీర్ణవాన్ । తరన్ । తరంతీ । వ్యతితరమాణః । తరిష్యన్-తరిష్యతీ-తరిష్యంతీ ॥ వ్యతితరిష్యమాణః । తరితుం । తరీతుం తీర్ణం । తరణం । తీర్త్వా । వితీర్య । తారంతారం । తీర్త్వాతీర్త్వా ॥

౨—తారయితవ్యః । తారణీయః । తార్యః । తారితః । తారితవాన్ । తారయన్ । తారయంతీ । తారయమాణః । తారయిష్యన్-తారయిష్యతీ-తారయిష్యంతీ ॥ తారయిష్యమాణః । తారయితుం । తారితం । తారణం । తారయిత్వా । ఉత్తార్య । తారంతారం । తారయిత్వాతారయిత్వా ॥

౩—తితరిషితవ్యః । తితరీషితవ్యః । తితీర్షితవ్యః । తితరిషణీయః । తితరీషణీయః । తితీర్షణీయః । తితరిష్యః । తితరీష్యః । తితీ

ష్యన్తః । తితరిషితః । తితరీషితః । తితీర్షితః । తితరిషితవాన్ । తితరీషితవాన్ । తితీర్షితవాన్ । తితరిషన్ । తితరిషంతీ । తితరీషన్ । తితరీషంతీ । తితీర్షన్ । తితీర్షంతీ । తితరిషిష్యన్-తితరిషిష్యతీ-తితరిషిష్యంతీ ॥ తితరీషిష్యన్-తితరీషిష్యతీ-తితరీషిష్యన్తీ ॥ తితీర్షిష్యన్ । తితీర్షిష్యతీ-తితీర్షిష్యంతీ ॥ తితరిషితుం । తితరీషితుం । తితీర్షితుం । తితరిషితం- తితరీషితం-తితీర్షితం । తితరిషణం । తితరీషణం । తితీర్షణం । తితరిషిత్వా । తితరీషిత్వా । తితీర్షిత్వా । ఉత్తితరిష్య । ఉత్తితరీష్య । ఉత్తితీర్ష్య । తితరిషం।తితరిషం।తితరిషిత్వాతితరిషిత్వా ॥ తితరీషంతితరీషం ॥ తితరీషిత్వాతితరీషిత్వా ॥ తితీర్షంతితీర్షం ॥ తితీర్షిత్వా తితీర్షిత్వా ॥

౪—తేతీరితవ్యః। తేతీరణీయః। తేతీర్యః। తేతీరితః। తేతీరితవాన్ తేతీర్యమాణః। తేతీరిష్యమాణః। తేతీరితుం। తేతీరితం। తేతీరణం। తేతీరిత్వా। ఉత్తేతీర్య। తేతీరంతేతీరం॥ తేతీరిత్వాతేతీరిత్వా॥

౫—తాతరితవ్యః। తాతరీతవ్యః। తాతరణీయః। తాతార్యః। తాతరితః। తాతరీతః। తాతరితవాన్। తాతరీతవాన్। (తాతరత్-తాతరతౌ-తాతరతః)॥తాతరతి। తాతరిష్యన్। తాతరీష్యన్। తాతరిష్యతీ-తాతరిష్యంతీ-తాతరీష్యతీ-తాతరీష్యంతీ॥ తాతరితుం। తాతరీతుం। తాతరితం। తాతరీతం। తాతరణం।తాతరిత్వా-తాతరీత్వా।ఉత్తాతీర్య।తాతారంతాతారం॥తాతరిత్వాతాతరిత్వా॥తాతరీత్వాతాతరీత్వా

ధేట్-పానే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ.

౧ ధయతి । ౨ దధౌ-దధతుః-దధుః ॥ దధిథ,దధాథ-దధథుః-దధ॥ దధౌ-దధివ-దధిమ ॥ ౩ ధాతా-ధాతారౌ-ధాతారః-సి ॥ ౪ ధాస్యతి ౫ ధయతు ॥ ౬ అధయత్ ॥ ౭ ధయేత్ ॥ ఏలిఙీత్యేత్వమ్ ॥ ౮ ధేయాత్-ధేయాస్తాం-ధేయాసుః ॥ విభాషాధేట్శ్వ్యోరితిచ్లేశ్చఙ్వా॥

౯ అదధత్-అదధతాం-అదధన్ ॥ చఙభావే । విభాషాఘ్రాధేట్శాచ్ఛాసఇతిసిచోలుగ్వా ॥ అధాత్-అధాతాం-అధుః ॥అధాః-అధాతం-అధాత ॥ అధాం -అధావ-అధామ ॥ లుగభావే— యమరమనమాతాంసక్చేతీట్సకౌ ॥ అధాసీత్-అధాసిష్టాం-అధాసిషుః ॥ అధాసీః-అధాసిష్టం-అధాసిష్ట ॥ అధాసిషం-అధాసిష్వ-అధాసిష్మ ॥ ౧౦ అధాస్యత్-అధాస్యతాం-అధాస్యన్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిధయతే ॥ ౨ వ్యతిదధే-వ్యతిదధిషే-వ్యతిదధిధ్వే ॥ వ్యతిదధివహే-వ్యతిదధిమహే ॥ ౩ వ్యతిధాతా-సే-హే ॥ ౪ వ్యతిధాస్యతే ॥ ౫ వ్యతిధయతాం ॥ ౬ వ్యత్యధయత ॥౭ వ్యతిధయేత ॥ ౮ వ్యతిధాసీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యదధత-వ్యత్యదధేతాం-వ్యత్యదధంత ॥ వ్యత్యదధథాః-వ్యత్యదధేథాం-వ్యత్యదధధ్వం ॥ వ్యత్యదధే-వ్యత్యదధావహి-వ్యత్యదధామహి ॥ విభాషాధేట్శ్వ్యోరితి చ్లేశ్చఙ్వా —చఙభావేసిచ్—స్థాఘ్వోరితిసిచఃకిత్త్వేహ్రస్వాదంగాదితి సిచోలోపః ॥ వ్యత్యధిత-వ్యత్యధిషాతాం-వ్యత్యధిషత ॥ వ్యత్యధిథాః-వ్యత్యధిషాథాం-వ్యత్యధిఢ్వం,ధ్వం ॥ వ్యత్యధిషి-వ్యత్యధిష్వహి-వ్యత్యధిష్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యధాస్యత ॥

కర్మణి—౧ ధీయతే ॥ ౨ దధే-దధిషే-దధిధ్వే-దధివహే-దధిమహే ॥౩ ధాయితా-సే-హే ॥ ధాతా-సే-హే ॥ ౪ధాయిష్యతే-ధాస్యతే ॥ ౫ ధీయతాం ॥ ౬ అధీయత ॥ ౭ ధీయేత ॥ ౮ ధాయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ధాసీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అధాయి-అధాయిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం, అధిషాతాం,ఢ్వం-ధ్వమ్ ॥౧౦ అధాయిష్యత-అధాస్యత॥

ణౌ-నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతి(ప్రా)ప్తస్యపరస్మైపదస్యనపాదమిత్యాదిసూత్రస్థేన ధేటఉపసంఖ్యానమితివార్తికేననిషేధః ॥ అకర్త్రభిప్రాయే శేషాదితిపరస్మైపదంస్యాదేవ ॥ ఆదేచఉపదేశేఽశితీత్యాత్వే అర్తిహ్రీత్యాదినాపుక్ ॥ ౧ ధాపయతి-తే ॥ ౨ ధాపయాంచ

కార-చక్రే-బభూవ-ఆస ॥ ౩ ధాపయితా-సి-సే-హే ॥ ౪ధాపయిష్య తి-తే ॥ ౫ ధాపయతు-తాం ॥ ౬ అధాపయత్-త ॥ ౭ ధాపయేత్-త ౮ ధాప్యాత్-ధాప్యాస్తాం ॥ ధాపయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అదీధప త్-త ॥ ౧౦ అధాపయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ ధాప్యతే ॥ ౨ ధాపయాంచక్రే-బభూవే, ఢ్వే-ధ్వే-ఆసే ॥ ౩ ధాపయితా-సే-హే ॥ ధాపితా-సే-హే ॥ ౪ ధాపయిష్య తె-ధాపిష్యతె ॥ ౫ ధాప్యతాం ॥ ౬ అధాప్యత ॥ ౭ ధాప్యేత ॥ ౮ ధాపయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ధాపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అధాపి, అధాపిషా తాం-ఢ్వం,ధ్వం ॥ అధాపయిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ అధాపిష్యత। అధాపయిష్యత ॥

సని ॥ సనిమీమాఘురభలభశకపతపదామచఇసితి ఇసాదేశః ॥ ౧ ధిత్సతి ॥ ౨ ధిత్సాంచకార-బభూవ-ఆస ॥ ౩ ధిత్సితా ॥ ౪ ధిత్సి ష్యతి ॥ ౫ ధిత్సతు ॥ ౬ అధిత్సత్ ॥ ౭ ధిత్సేత్॥ ౮ ధిత్స్యాత్-ధి త్స్యాస్తాం ॥ ౯ అధిత్సీత్-అధిత్సిష్టాం ॥ ౧౦ అధిత్సిష్యత్ ॥

యఙిఘుమాస్థేతిత్వం ॥ ౧ దేధీయతె ॥ ౨ దేధీయాంచక్రే-బభూ వ-ఆస ॥ ౩ దెధీయితా-సే-హే ॥ ౪ దెధీయిష్యలె ॥ ౫ దేధీయతాం ౬ అదెధీయత ॥ ౭ దెధీయేత ॥ ౮ దెధీయిషీష్ట,ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అదె ధీయిష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ అదేధీయిష్యత ॥

యఙ్లుకి—దాధేతి-దాధాతి-దాధీతః-దాధతీత్యాది॥

౧—ధాతవ్యం । ధానీయం । ధేయం । ధీతం । ధీతవాన్। ధయన్ -ధయంతీ । వ్యతిధయమానః । ధాస్యన్-ధాస్యతీ-ధాస్యంతీ॥ వ్యతిధా స్యమానః । ధాతుం । ధీతం। ధయనం। ధీత్వా । ప్రధాయ । నల్యపీ తిత్వనిషేధః । ధాయంధాయం ॥ ధీత్వాధీత్వా॥

౨—ధాపయితవ్యః । ధాపనీయః। ధాప్యః । ధాపితః । ధాపిత వాన్ । ధాపయన్-ధాపయంతీ । ధాపయమానః ।ధాపయిష్యన్-ధా

ధయిష్యతీ-ధాపయిష్యంతీ ॥ ధాపయిష్యమాణః । ధాపయితుం। ధాపితం । ధాపనం । ధాపయిత్వా । ప్రధాప్య । ధాపంధాపం । ధాపయిత్వాధాపయిత్వా ॥

3—ధిత్సితవ్యం । ధిత్సనీయం । ధిత్స్యం । ధిత్సితః । ధిత్సితవాన్ ॥ ధిత్సన్-ధిత్సంతీ। వ్యతిధిత్సమానః । ధిత్సిష్యన్-ధిత్సిష్యతీ-ధిత్సిష్యంతీ। వ్యతిధిత్సిష్యమాణః । ధిత్సితుం । ధిత్సితం । ధిత్సనం । ధిత్సిత్వా ప్రధిత్స్య । ధిత్సంధిత్సం । ధిత్సిత్వాధిత్సిత్వా ॥

౪—దేధీయితవ్యం । దేధీయనీయం । దేధీయ్యం । దేధీయితః। దేధీయితవాన్ । దేధీయమానః । దేధీయిష్యమాణః । దేధీయితుం । దేధీయితం । దేధీయనం। దేధీయిత్వా ।ప్రదేధీయ్య । దేధీయం దేధీయం। దేధీయిత్వాదేధీయిత్వా ॥

౫—దాధితవ్యం। దాధానీయం । దాధేయం । దాధితః । దాధితవాన్ । దాధత్-దాధతౌ-దాధతః । దాధతీ। దాధిష్యన్-దాధిష్యతీ-దాధిష్యంతీ। దాధితుం । దాధితం । దాధానం। దాధిత్వా। ప్రదాధాయ । దాధాయందాధాయమ్ । దాధిత్వాదాధిత్వా ॥

కై-శబ్దే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ కాయతి ॥ ౨ చకౌ ॥ 3 కాతా ॥ ౪ కాస్యతీత్యాది ॥ సర్వం। ప్రాయేణ వక్ష్యమాణగాయతివత్ ॥ యఙ్లుక్యాకాత్వాను ॥ చాకాయతె ॥ కితం । కితవాన్ । కిత్వేతివిశేషః ॥

క్షై-క్షయే॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ క్షాయతి ॥ చక్షౌ-చక్షిథ-చక్షాథ-చక్షివ-చక్షిమ ॥ 3క్షాతా-సి ౪ క్షాస్యతి ॥ ౫ క్షాయతు-క్షాయాణి ॥ ౬ అక్షాయత్ ॥ ౭క్షాయేత్। ౮ క్షాయాత్-క్షేయాత్ ॥ వాన్యస్యసంయోగాదేరిత్యేత్వంవా ॥ ౯అక్షాసీత్-అక్షాసిష్టాం-అక్షాసిషుః ॥ ౧౦ అక్షాస్యత్ ॥

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిక్షాయతె ॥ ౨ వ్యతిచక్షే-వ్యతిచక్షిషే-వ్యతిచక్షిధ్వే-వ్యతిచక్షివహే-వ్యతిచక్షిమహే ॥ ౩ వ్యతిక్షాతా-సే-హే ౪ వ్యతిక్షాస్యతె ॥ ౫ వ్యతిక్షాయతాం ॥ ౬ వ్యత్యక్షాయత ॥ ౭ వ్యతిక్షాయేత ॥ ౮ వ్యతిక్షాసీష్ట-ధ్వమ్ ॥ ౯ వ్యత్యక్షాస్త - వ్యతక్షాసాతాం-వ్యత్యక్షాసత ॥ ౧౦ వ్యత్యక్షాస్యత ॥

భావే—౧ క్షాయతె ॥ ౨ చక్షే ॥ ౩ క్షాయితా-క్షాతా ॥ ౪ క్షాయిష్యతె-క్షాస్యతే ॥ ౫ క్షాయతాం ॥ ౬ అక్షాయత ॥ ౭ క్షాయేత ॥ ౮ క్షాయిషీష్ట-క్షాసీష్ట ॥ ౯ అక్షాయి ॥ ౧౦ అక్షాయిష్యత-అక్షాస్యత

ఘటాదావస్యానువాదాజ్ఞామిత్త్వహ్రస్వః ॥ ౧ క్షపయతి-తే ॥ ౨ క్షపయాంచకార-చక్రేబభూవ-ఆస ॥ ౩ క్షపయితా-సి-సే-హే ॥ ౪ క్షపయిష్యతి-తే ॥ క్షపయతు-తాం ॥ ౬ అక్షపయత్-త ॥ ౭ క్షపయేత్-త ॥ ౮ క్షప్యాత్-క్షపయిషీష్ట-(ధ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ అచిక్షపత్-త ॥ ౧౦ అక్షపయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ క్షప్యతె ॥ ౨ క్షపయాంచక్రే (బభూవే-ధ్వే-ధ్వే-ఆసే) ॥ ౩ క్షాపితా(సే-హే) క్షపితా-(సే హే)-క్షపయితా-(సే హే)॥ ౪ క్షాపిష్యతె-క్షపిష్యతే-క్షపయిష్యతె॥ ౫ క్షప్యతాం॥ ౬ అక్షప్యత॥ ౭ క్షప్యేత॥ ౮ క్షాపిషీష్ట(ధ్వం) క్షపిషీష్ట(ధ్వం) క్షపయిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం)॥ ౯ అక్షాపి-అక్షపి-అక్షాపిషాతాం (ధ్వం-ధ్వం) అక్షపిషాతాం (ధ్వం-ధ్వం) అక్షపయిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం)॥ ౧౦ అక్షాపిష్యత-అక్షపిష్యత-అక్షపయిష్యత ॥

సని—౧ చిక్షాసతి ॥ చిక్షాసాంచకార(బభూవ-ఆస) ౩ చిక్షాసితా ॥ ౪ చిక్షాసిష్యతి ॥ ౫ చిక్షాసతు ॥ ౬ అచిక్షాసత్ ॥ ౭ చిక్షాసేత్ ॥ ౮ చిక్షాస్యాత్ ॥ ౯ అచిక్షాసీత్ ॥ ౧౦ అచిక్షాసిష్యత్ ॥

యఙి—౧ చాక్షాయతె ॥ ౨ చాక్షాయాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ॥ ౩ చాక్షాయితా(సే-హే) ॥ ౪ చాక్షాయిష్యతే ॥ ౫ చాక్షాయతాం॥

౬ అచాక్షాయత ॥ ౭ చాక్షాయేత ॥ ౮ చాక్షాయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం)॥ ౯ అచాక్షాయిష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ॥ ౧౦ అచాక్షాయిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చాక్షేతి । చాక్షాతి । చాక్షీతః । చాక్షతీత్యాది ॥

౧—క్షాతవ్యం । క్షాణీయం । క్షేయం । క్షామః । క్షామవాన్ । క్షామోమఇతినిష్ఠాతస్యమః॥ క్షాయన్ । క్షాయంతీ । వ్యతిక్షాయమాణః । క్షాస్యన్-క్షాస్యతీ-క్షాస్యంతీ ॥ వ్యతిక్షాస్యమానః । క్షాతుం । క్షామం । క్షాణం । క్షాత్వా । ప్రక్షాయ । క్షాయం క్షాయం । క్షాత్వాక్షాత్వా ॥

౨—క్షపయితవ్యః । క్షపణీయః । క్షప్యః । క్షపితః। క్షపితవాన్ క్షపయన్ । క్షపయంతీ । క్షపయమాణః । క్షపయిష్యన్-క్షపయిష్యతీ-క్షపయిష్యంతీ ॥ క్షపయిష్యమాణః । క్షపయితుం । క్షపితం । క్షపణం। క్షపయిత్వా । ప్రక్షప్య । క్షపంక్షపం ॥ క్షాపంక్షాపం ॥ క్షపయిత్వాక్షపయిత్వా ॥

౩—చిక్షాసితవ్యం । చిక్షాసనీయం । చిక్షాస్యం । చిక్షాసితః । చిక్షాసితవాన్ । చిక్షాసన్ । చిక్షాసంతీ । చిక్షాసిష్యన్-చిక్షాసిష్యతీ-చిక్షాసిష్యంతీ ॥ చిక్షాసితుం । చిక్షాసితం। చిక్షాసనం । చిక్షాసిత్వా ప్రచిక్షాస్య । చిక్షాసంచిక్షాసం ॥ చిక్షాసిత్వాచిక్షాసిత్వా ॥

౪—చాక్షాయితవ్యం । చాక్షాయణీయం । చాక్షయ్యం। చాక్షాయితః । చాక్షాయితవాన్ । చాక్షాయమాణః। చాక్షాయిష్యమాణః చాక్షాయితుం । చాక్షాయితం । చాక్షాయణం । చాక్షాయిత్వా ।ప్రచాక్షాయ్య । చాక్షాయంచాక్షాయం ॥ చాక్షాయిత్వాచాక్షాయిత్వా

౫—చాక్షితవ్యం । చాక్షాణీయం । చాక్షేయం । చాక్షితః । చాక్షితవాన్ । చాక్షత్-చాక్షతౌ-చాక్షతః ॥ చాక్షతీ । చాక్షిష్యన్-చాక్షిష్యతీ-చాక్షిష్యంతీ ॥ చాక్షితుం । చాక్షితం । చాక్షాణం । చాక్షిత్వా । ప్రచాక్షాయ ॥ చాక్షాయంచాక్షాయం॥ చాక్షిత్వాచాక్షిత్వా

ఖై-ఖదనే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ.

ఖాయతీత్యాదిసర్వం గాయతివత్ ॥

గై-శబ్దే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ.

౧ గాయతి ॥ ౨ జగౌ-జగతుః-జగుః ॥ జగిథ-జగాథ ॥ జగివ-జగిమ ॥ ౩ గాతా-సి ॥ ౪ గాస్యతి ॥ ౫ గాయతు ॥ ౬ అగాయత్ ॥ ౭ గాయేత్ ॥ ఏర్లిఙీత్యేత్వే ॥ ౮ గేయాత్-గేయాస్తాం ॥ ౯ అగాసీత్-అగాసిష్టాం-అగాసిషుః ॥ ౧౦ అగాస్యత్ ॥ శబ్దవ్యాపారార్థత్వాత్ప్రతిషేధే హసాదీనాముపసంఖ్యానమితి కర్మవ్యతీహారే నతఙ్ ॥

కర్మణి—ఘుమాస్థేతీత్వం ॥ ౧ గీయతే ॥ ౨ జగే-జగిషే-జగిఢ్వే ॥ జగివహే-జగిమహే ॥ ౩ గాయితా(సే-హే) గాతా(సే-హే) ॥ ౪ గాయిష్యతే-గాస్యతే ॥ ౫ గీయతాం ॥ ౬ అగీయత ॥ ౭ గీయేత ॥ ౮ గాయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) గాసీష్ట(ధ్వం) ౯ అగాయి-అగాయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)అగాసాతాం(ధ్వం) ॥ ౧౦ అగాయిష్యత-అగాస్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ గాపయతి-తే ॥ ౨ గాపయాంచకార (చక్రే-బభూవ-ఆస) ॥ ౩ గాపయితా(సి-సే-హే) ౪ గాపయిష్యతి-తే ॥ ౫ గాపయతు-తాం ॥ ౬ అగాపయత్-త ॥ ౭ గాపయేత్-త ॥ ౮ గాప్యాత్-గాపయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ అజీగపత్-త ॥ ౧౦ అగాపయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ గాప్యతే ॥ ౨ గాపయాంచక్రే(బభూవే-ఢ్వే-ధ్వే-ఆసే) ॥ ౩ గాపయితా (సే-హే) ॥ గాపితా (సే,హే) ॥ ౪ గాపయిష్యతే,గాపిష్యతే ॥ ౫ గాప్యతాం ॥ ౬ అగాప్యత ॥ ౭ గాప్యేత ॥ ౮ గాపయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ గాపిషీష్ట (ధ్వం) ॥ ౯ అగాపి, అగాపిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అగాపయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)॥ ౧౦ అగాపిష్యత,అగాపయిష్యత ॥

సని—౧ జిగాసతి ॥ ౨ జిగాసాంచకార(బభూవ,ఆస)॥ ౩ జిగాసితా ॥ ౪ జిగాసిష్యతి ॥ ౫ జిగాసతు ॥ ౬ అజిగాసత్ ॥ ౭ జిగాసే

త్ ॥ ౮ జిగాస్యాత్ ॥ ౯ అజిగాసీత్-అజిగాసిష్టాం ॥౧౦అజిగాసిష్యత్

యఙి—౧ జేగీయతే ॥ ౨ జేగీయాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ॥ ౩ జేగీయితా(సే,హే) ॥ ౪ జేగీయిష్యతే ॥ ౫ జేగీయతాం ॥ ౬ అజేగీయత ॥ ౭ జేగీయేత ॥ ౮ జేగీయిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ॥ ౯ అజేగీయిష్ట(ధ్వం ఢ్వం) ॥ ౧౦ అజేగీయిష్యత ॥

యఙ్లుకి—జాగేతి । జాగాతి । జాగీతః । జాగతీత్యాది ॥

౧— గాతవ్యం । గానీయం । గేయం । గీతం । గీతవాన్ । గాయన్ । గాయంతీ । గాస్యన్,గాస్యతీ,గాస్యంతీ । గాతుం । గీతం । గానం । గీత్వా । ప్రగాయ । నల్యపీతీత్వనిషేధః । గాయంగాయం । గీత్వాగీత్వా ॥

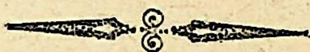
౨—గాపయితవ్యం । గాపనీయం । గాప్యం । గాపితః । గాపితవాన్ । గాపయన్ । గాపయంతీ । గాపయమానః । గాపయిష్యన్ గాపయిష్యతీ,గాపయిష్యంతీ ॥ గాపయిష్యమాణః । గాపయితుం । గాపితం । గాపనం । గాపయిత్వా । ప్రగాప్య । గాపంగాపం ॥ గాపయిత్వాగాపయిత్వా ॥

౩—జిగాసితవ్యం । జిగాసనీయం । జిగాస్యం । జిగాసితః । జిగాసితవాన్ । జిగాసన్ । జిగాసంతీ । జిగాసిష్యన్,జిగాసిష్యతీ, జిగాసిష్యంతీ ॥ జిగాసితుం । జిగాసితం । జిగాసనం । జిగాసిత్వా । ప్రజిగాస్య । జిగాసంజిగాసం ॥ జిగాసిత్వాజిగాసిత్వా ॥

౪—జేగీయితవ్యం । జేగీయనీయం । జేగీయ్యం । జేగీయితః । జేగీయితవాన్ । జేగీయమానః । జేగీయిష్యమాణః । జేగీయితుం । జేగీయితం । జేగీయనం । జేగీయిత్వా । ప్రజేగీయ్య॥ జేగీయంజేగీయం । జేగీయిత్వాజేగీయిత్వా ॥

౫—జాగితవ్యం । జాగానీయం । జాగేయం । జాగితః । జాగితవాన్ । జాగత్-జాగతౌ-జాగతః ॥ జాగతీ । జాగిష్యన్, జాగిష్యతీ,

జాగిష్యంతి ॥ జాగితుం । జాగితం । జాగానం । జాగిత్వా । ప్రజాగా-య । జాగాయం జాగాయం । జాగిత్వా జాగిత్వా ।

గ్లై—హర్షక్షయే- హర్షక్షయో ధాతుక్షయః ॥ అకర్మకః- అనిట్ పరస్మైపదీ ॥

౧ గ్లాయతి ॥ ౨ జగ్లౌ- జగ్లతుః । జగ్లిథ-జగ్లాథ । జగ్లివ - జగ్లిమ ॥ ౩ గ్లాతా - సి ॥ ౪ గ్లాస్యతి । ౫ గ్లాయతు । ౬ అగ్లాయత్ ॥ ౭ గ్లాయేత్ । ౮ గ్లాయాత్ । గ్లేయాత్ ॥ వాఽన్యస్య సంయోగాదేరితి ఏత్వం వా. ౯ అగ్లాసీత్ - అగ్లాసిష్టాం - అగ్లాసిషుః ॥ ౧౦ అగ్లాస్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిగ్లాయతే ॥ ౨ వ్యతిజగ్లే । వ్యతిజగ్లిషే. వ్యతిజగ్లిధ్వే । వ్యతిజగ్లివహే- వ్యతిజగ్లిమహే ॥ ౩ వ్యతిగ్లాతా-(సే - హే) ౪ వ్యతిగ్లాస్యతే ॥ ౫ వ్యతిగ్లాయతాం । ౬ వ్యత్యగ్లాయత । ౭ వ్యతిగ్లాయేత ॥ ౮ వ్యతిగ్లాసీష్ట(ధ్వం) ౯ వ్యత్యగ్లాస్త -వ్యత్యగ్లాసాతాం- వ్యత్యగ్లాసత ॥ ౧౦ వ్యత్యగ్లాస్యత ॥

భావే—౧ గ్లాయతే । ౨ జగ్లే ॥ ౩ గ్లాయితా- గ్లాతా ॥ ౪ గ్లాయిష్యతే- గ్లాస్యతే ॥ ౫ గ్లాయతాం ॥ ౬ అగ్లాయత ॥ ౭ గ్లాయేత ॥ ౮ గ్లాయిషీష్ట- గ్లాసీష్ట ॥ ౯ అగ్లాయి ॥ ౧౦ అగ్లాయిష్యత । అగ్లాస్యత ॥

ణిచి—గ్లాస్నావనువమాం చేత్యుపసర్గరహితస్యాస్య మిత్త్వవికల్పాత్పక్షే హ్రస్వః । సోపసర్గస్య తు నిత్యం మిత్త్వం । ౧ గ్లపయతి-తే ॥ గ్లపయాంచకార, చక్రే - బభూవ-ఆస ॥ ౩ గ్లపయితా(సి- సే) హే ॥ ౪ గ్లపయిష్యతి-తే ॥ ౫ గ్లపయతు- తాం ॥ ౬ అగ్లపయత్-త ॥ ౭ గ్లపయేత్ - త ॥ ౮ గ్లప్యాత్ - గ్లపయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అజిగ్లపత్- త ॥ ౧౦ అగ్లపయిష్యత్-త ॥

పక్షే—౧ గ్లాపయతి, తే ॥ ౨ గ్లాపయాంచకార-చక్రే, బభూవ-

ఆస ॥ ౩ గ్లాపయితా-సి-సే-హే ॥ ౪ గ్లాపయిష్యతి - తే ॥ ౫ గ్లాపయతు-తాం ॥ ౬ అగ్లాపయత్ - త. ॥ గ్లాపయేత్ -త॥ ౮ గ్లాప్యాత్ - గ్లాపయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అజిగ్లపత్ -త ॥ ౧౦ అగ్లాపయిష్యత్ -త॥

సోపసర్గస్యతు—ప్రగ్లపయతి-ప్రగ్లపయత ఇత్యాద్యూహ్యం ॥

కర్మణి—అనుపసర్గస్య మిత్త్వపక్షే ౧ గ్లప్యతే ౨ గ్లపయాంచక్రే- బభూవే(ఢ్వే-ధ్వే) ఆసే ॥ ౩ గ్లాపితా-సే-హే॥ గ్లపితా-సే-హే గ్లపయితా-సే-హే ॥ ౪ గ్లాపిష్యతే। గ్లపిష్యతే -గ్లపయిష్యతే ॥ ౫ గ్లప్యతాం ॥ ౬ అగ్లప్యత । ౭ గ్లప్యేత ॥ ౮ గ్లాపిషీష్ట(ఢ్వం) గ్లపిషీష్ట (ఢ్వం) గ్లపయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అగ్లపి- అగ్లాపి - అగ్లపిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అగ్లాపిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)అగ్లపయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అగ్లాపిష్యత,అగ్లపిష్యత,అగ్లపయిష్యత ॥

మిత్త్వాభావే—౧ గ్లాప్యతే ॥ ౨ గ్లాపయాంచక్రే- బభూవే- ఆసే ॥ ౩ గ్లాపితా -సే-హే । గ్లాపయితా - సే-హే ॥ ౪ గ్లాపిష్యతే గ్లాపయిష్యతే । ॥ ౫ గ్లాప్యతాం ॥ ౬ అగ్లాప్యత ॥౭ గ్లాప్యేత ॥ ౮ గ్లాపిషీష్ట (ఢ్వం) గ్లాపయిషీష్ట (ఢ్వం - ధ్వం) ౯ అగ్లాపి, అగ్లాపిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అగ్లాపయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అగ్లాపిష్యత । అగ్లాపయిష్యత

సోపసర్గస్య నిత్యమిత్త్వాత్ప్రగ్లపరూపాణ్యున్నేయాని

సని—౧ జిగ్లాసతి। ౨ జిగ్లాసాంచకార-బభూవ-ఆస ॥ ౩ జిగ్లాసితా-సి ॥౪ జిగ్లాసిష్యతి ॥ ౫జిగ్లాసతు ॥౬ అజిగ్లాసత్ ॥౭ జిగ్లాసేత్ ॥౮ జిగ్లాస్యాత్ ॥ ౯ అజిగ్లాసీత్ ॥౧౦ అజిగ్లాసిష్యత్॥

యఙి—౧ జాగ్లాయతే॥౨ జాగ్లాయాంచక్రే-బభూవ- ఆస ॥౩జాగ్లాయితా-సే-హే ॥౪ జాగ్లాయిష్యతే ॥ ౫జాగ్లాయతాం ॥ ౬ అజాగ్లాయత ॥ ౭ జాగ్లాయేత ॥౮ జాగ్లాయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అజాగ్లాయిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం)౧౦ అజాగ్లాయిష్యత॥

యఙ్లుకి—జాగ్లైతి-జాగ్లాతి- జాగ్లీతః। జాగ్లతీత్యాది ॥ ౧గ్లాతవ్యం గ్లానీయం-గ్లేయం (గ్లానః-గ్లానవాన్- సంయోగాదేరిత్యాదినా నిష్ఠాతస్యనత్వం) గ్లాయన్-గ్లాయన్తీ- వ్యతిగ్లాయమానః-గ్లాస్యన్- గ్లాస్యతీ- గ్లాస్యన్తీ-గ్లాతుం- గ్లానం- క్తస్యనత్వే ల్యుటాయస్యానాదేశేచ తుల్యం రూపం। గ్లాత్వా, ప్రగ్లాయ, గ్లాయంగ్లాయం-గ్లాత్వా గ్లాత్వా ॥

౨—గ్లపయితవ్యః। గ్లాపయితవ్యః। గ్లపనీయః। గ్లాపనీయః। గ్లప్యః।గ్లాప్యః।గ్లపితః। గ్లపితవాన్ ।గ్లాపితః।గ్లాపితవాన్।గ్లపయన్। గ్లపయన్తీ। గ్లాపయన్। గ్లాపయన్తీ। గ్లపయిష్యమాణః। గ్లాపయిష్యమాణః। గ్లపయితుం। గ్లాపయితుం। గ్లపితం। గ్లాపితం। గ్లపనం। గ్లాపనం। గ్లపయిత్వా। గ్లాపయిత్వా। ప్రగ్లప్య। ప్రగ్లాప్య గ్లపంగ్లపం। గ్లపయిత్వాగ్లపయిత్వా। గ్లాపంగ్లాపం। గ్లాపయిత్వా గ్లాపయిత్వా ॥

౩—జిగ్లాసితవ్యం। జిగ్లాసనీయం। జిగ్లాస్యం। జిగ్లాసితః। జిగ్లాసితవాన్। జిగ్లాసన్। జిగ్లాసన్తీ। జిగ్లాసిష్యన్। జిగ్లాసిష్యతీ। జిగ్లాసిష్యన్తీ। జిగ్లాసితుం। జిగ్లాసితం। జిగ్లాసనం। జిగ్లాసిత్వా। ప్రజిగ్లాస్య। జిగ్లాసంజిగ్లాసం। జిగ్లాసిత్వాజిగ్లాసిత్వా ॥

౪—జాగ్లాయితవ్యం।జాగ్లాయనీయం।జాగ్లాయ్యం। జాగ్లాయితః జాగ్లాయితవాన్। జాగ్లాయమానః। జాగ్లాయిష్యమాణః। జాగ్లాయితుం। జాగ్లాయితం। జాగ్లాయనం। జాగ్లాయిత్వా। ప్రజాగ్లాయ్య।జాగ్లాయంజాగ్లాయం। జాగ్లాయిత్వాజాగ్లాయిత్వా ॥

౫—జాగ్లితవ్యం। జాగ్లానీయం। జాగ్లేయం। జాగ్లితః। జాగ్లితవాన్। జాగ్లత్।జాగ్లతౌ। జాగ్లతః। జాగ్లతీ। జాగ్లిష్యన్। జాగ్లిష్యతీ। జాగ్లిష్యన్తీ। జాగ్లితుం। జాగ్లితం। జాగ్లానం। జాగ్లిత్వా।ప్రజాగ్లాయ। జాగ్లాయంజాగ్లాయం। జాగ్లిత్వాజాగ్లిత్వా

జైక్షయే అకర్మకః అనిట్ పరస్మైపదీ

౧—జాయతి । ౨జజౌ ॥ ౩ జాతా॥ ౪ జాస్యతీత్యాదిసర్వం శాయతిఖాయతివత్ ॥

దైప్ । శోధనే । సకర్మకః । అనిట్ । పరస్మైపదీ ॥

౧ దాయతి ॥ ౨ దదౌ । దదిథ। దదాథ । దదివ। దదిమ ॥౩ దాతాసి ॥౪ దాస్యతి । ౫ దాయతు । ౬ అదాయత్ । ౭ దాయేత్। ౮ దాయాత్ । దాయాస్తాం । దాయాసుః । అఘుత్వాదెత్వసిజ్లుకౌ న।౯ అదాసీత్ । అదాసిష్టాం । అదాసిషుః । ౧౦అదాస్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిదాయతే। ౨ వ్యతిదదే । వ్యతిదదిషే వ్యతిదదిధ్వే। వ్యతిదదివహే । వ్యతిదదిమహే।౩ వ్యతిదాతా(సే-హే) ౪ వ్యతిదాస్యతే। ౫ వ్యతిదాయతాం। ౬ వ్యత్యదాయత ॥ ౭ వ్యతిదాయేత ॥౮వ్యతిదాసీష్ట ।౯వ్యత్యదాస్త । వ్యత్యదాసాతాం । వ్యత్యదాసత । వ్యత్యదాస్థాః। వ్యత్యదాసాథాం । వ్యత్యదాధ్వం । వ్యత్యదాసి । వ్యత్యదాస్వహి । వ్యత్యదాస్మహి । ౧౦ వ్యత్యదాస్యత॥

కర్మణ్యఘుత్వాదీత్వంన ।౧దాయతే। ౨దదే । దదిషే।దదిధ్వే। దదివహే । దదిమహే॥ ౩ దాయితా । దాతా ॥ ౪ దాయిష్యతే । దాస్యతే । ౫దాయతాం।౬అదాయత॥ ౭దాయేత ॥౮ దాయిషీష్ట । (ఢ్వం-ధ్వం) దాసీష్ట-ధ్వం॥౯ అదాయి। అదాయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అదాసాతాం (ధ్వం)౧౦ అదాయిష్యత। అదాస్యత॥

ణిచి—౧ దాపయతి-తే॥ ౨ దాపయాంచకార (చక్రే-బభూవ-ఆస) ౩ దాపయితా (సి-సే-హే) ౪ దాపయిష్యతి-తే ॥ ౫దాపయతు-తాం॥ ౬ అదాపయత్-త॥ ౭ దాపయేత్-త॥౮దాప్యాత్।దాపయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అదీదపత్-త ॥ ౧౦అదాపయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ దాప్యతే।౨ దాపయాంచక్రే-(బభూవే-ఢ్వే-ధ్వే-ఆసే) ౩దాపయితా(సే-హే) దాపితా(సే-హే) ౪ దాపిష్యతే।దాపయిష్యతే । ౫ దాప్యతాం। ౬అదాప్యత॥౭దాప్యేత॥౮దాపయిషీష్ట।

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ఢ్వం-ధ్వం) దాపిషీష్ట । (ఢ్వం)౯ అదాపి । అదాపిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అదాపయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అదాపయిష్యత । అదాపిష్యత ॥

సని—అఘుత్వాన్నేసాదేశః । ౧ దిదాసతి ॥ ౨ దిదాసాంచకార । బభూవ । ఆస ॥ ౩ దిదాసితా ॥౪ దిదాసిష్యతి । ౫ దిదాసతు । ౬ అదిదాసత్ । ౭ దిదాసేత్ ॥ ౮ దిదాస్యాత్ । ౯ అదిదాసీత్ ౧౦ అదిదాసిష్యత్ ॥

యఙి—అఘుత్వాదీత్వంన ॥ ౧ దాదాయతే । ౨ దాదాయాంచక్రే-బభూవ । ఆస ।౩ దాదాయితాసే-హే॥౪ దాదాయిష్యతే॥౫ దాదాయతాం । ౬ అదాదాయత । ౭ దాదాయేత । ౮ దాదాయిషీష్ట-(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అదాదాయిష్ట ఢ్వం-ధ్వం)।౧౦అదాదాయిష్యత॥

యఙ్లుకి—దాదేతి-దాదాతి-దాదీతః । అఘుత్వాదీహల్యఘోరితీత్వం ॥ దాదతీత్యాది॥

౧—దాతవ్యః । దానీయః। దేయః। దాతః । అవదాతః । దాతవాన్। అఘుత్వాద్దోదద్ఘోరితి నదథాదేశః। ప్రదాతః। అఘుత్వాదచ ఉపసర్గాత్తఇతి నాస్యాచస్తాదేశః । దాయన్। దాయన్తీ । వ్యతిదాయమానః । దాస్యన్ - దాస్యతీ- దాస్యన్తీ ॥ దాతుం-దాతం-దానం- దాత్వా। ప్రదాయ। దాయందాయం। దాత్వాదాత్వా॥

౨—దాపయితవ్యః । దాపనీయః । దాప్యః । దాపితః-దాపితవాన్- దాపయన్- దాపయన్తీ । దాపయమానః। దాపయిష్యన్ । దాపయిష్యతీ। దాపయిష్యన్తీ । దాపయిష్యమాణః । దాపయితుం దాపితం। దాపనం। దాపయిత్వా। అవదాప్య । దాపందాపం । దాపయిత్వాదాపయిత్వా॥

౩—దిదాసితవ్యః।దిదాసనీయః। దిదాస్యః। దిదాసితః। దిదాసితవాన్। దిదాసన్। దిదాసన్తీ। దిదాసిష్యన్। దిదాసిష్యతీ। దిదాసి

ష్యన్తీ। దిదాసితుం। దిదాసితం। దిదాసనం। దిదాసిత్వా। ప్రదిదాస్య। దిదాసందిదాసం। దిదాసిత్వాదిదాసిత్వా॥

౪—దాదాయితవ్యః। దాదాయనీయః। దాదాయ్యః। దాదాయితః। దాదాయితవాన్। దాదాయమానః। దాదాయిష్యమాణః। దాదాయితుం। దాదాయితం। దాదాయనం। దాదాయిత్వా। ప్రదాదాయ్య। దాదాయందాదాయం। దాదాయిత్వాదాదాయిత్వా॥

౫—దాదితవ్యః। దాదానీయః। దాదేయః। దాదితః। దాదితవాన్। (దాదత్-దాదతౌ-దాదతః। దాదతీ। దాదిష్యన్। దాదిష్యతీ। దాదిష్యన్తీ। దాదితుం। దాదితం। దాదానం। దాదిత్వా। ప్రదాదాయ। దాదాయందాదాయం। దాదిత్వాదాదిత్వా॥

ధ్యై-న్యక్కరణే-సకర్మకః-అనిట్-పరస్మైపదీ

౧—ధ్యాయతి। ౨ దధ్యౌ॥ ధ్యాతేత్యాదిసర్వం వక్ష్యమాణధ్యాయతివత్॥

ద్రై-స్వప్నే-అకర్మకః-అనిట్-పరస్మైపదీ

ద్రాయతి। దద్రౌ। ద్రాతేత్యాది ప్రాగ్వత్

ధ్యై-చింతాయాం-సకర్మకః-అనిట్-పరస్మైపదీ

౧-ధ్యాయతి। ౨ దధ్యౌ। దధ్యతుః। దధ్యుః। దధ్యథ। దధ్యాథ। దధ్యథుః। దధ్య। దధ్యౌ। దధ్యివ। దధ్యిమ। ౩ ధ్యాతా (సి) ౪ ధ్యాస్యతి ॥౫ ధ్యాయతు। ౬ అధ్యాయత్। ౭ ధ్యాయేత్। ౮ ధ్యేయాత్। ధ్యేయాస్తాం। ధ్యాయాత్। ధ్యాయాస్తాం। వాన్యస్యసంయోగాదేరిత్యేత్వం వా। ౯ అధ్యాసీత్। అధ్యాసిష్టాం। ౧౦ అధ్యాస్యత్॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిధ్యాయతే। ౨ వ్యతిదధ్యే। వ్యతిదధ్యిషే। వ్యతిదధ్యిధ్వే। వ్యతిదధ్యిఢ్వే। వ్యతిదధ్యివహే। వ్యతిదధ్యిమహే। ౩ వ్యతిధ్యాతా। (సే-హే) ౪ వ్యతిధ్యాస్యతే। ౫ వ్యతిధ్యాయతాం। ౬ వ్యత్యధ్యాయత। ౭ వ్యతిధ్యాయేత। ౮ వ్యతిధ్యాసీష్ట। (ఢ్వం) ౯ వ్యత్య

ధ్యాస్త । ౧౦ వ్యత్యధ్యాస్యత॥

కర్మణి—౧ ధ్యాయతే। ౨ దధ్యే। దధ్యిషే। (దధ్యిఢ్వే-ధ్వే)దధ్యివహే। దధ్యిమహే। ౩ ధ్యాతా (సే-హే) ధ్యాయితా (సే-హే) ౪ ధ్యాయిష్యతే- ధ్యాస్యతే॥ ౫ ధ్యాయతాం। ౬ అధ్యాయత । ౭ ధ్యాయేత ॥ ౮ ధ్యాయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ధ్యాసీష్ట(ధ్వం) ౯ అధ్యాయి । అధ్యాయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అధ్యాసాతాం (ధ్వం) ॥ ౧౦ అధ్యాయిష్యత । అధ్యాస్యత ॥

ణిచి—౧ ధ్యాపయతి(తే) ౨ ధ్యాపయాంచకార(చక్రే) బభూవ ఆస। ౩ ధ్యాపయితా(సి-సే-హే) ౪ ధ్యాపయిష్యతి- (తే) ౫ ధ్యాపయతు (తాం) ౬ అధ్యాపయత్ (త) ౭ ధ్యాపయేత్-త । ౮ ధ్యాప్యాత్। ధ్యాపయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అదిధ్యపత్ - త ॥ ౧౦ అధ్యాపయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ ధ్యాప్యతే । ౨ ధ్యాపయాంచక్రే - బభూవే(ఢ్వే-ధ్వే) ఆసే॥ ౩ ధ్యాపయితా(-సే-హే) ధ్యాపితా (సే-హే) ౪ ధ్యాపయిష్యతే। ధ్యాపిష్యతే। ౫ ధ్యాప్యతాం। ౬ అధ్యాప్యత । ౭ ధ్యాప్యేత। ౮ ధ్యాపయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ధ్యాపిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అధ్యాపి। అధ్యాపిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అధ్యాపయిషాతాం-(ఢ్వం-ధ్వం)౧౦ అధ్యాపయిష్యత। అధ్యాపిష్యత॥

సని—౧ దిధ్యాసతి। ౨ దిధ్యాసాంచకార । బభూవ-ఆస ॥ ౩ దిధ్యాసితా । ౪ దిధ్యాసిష్యతి । ౫ దిధ్యాసతు।౬ అదిధ్యాసత్ । ౭ దిధ్యాసేత్। ౮ దిధ్యాస్యాత్ । ౯ అదిధ్యాసీత్ । ౧౦ అదిధ్యాసిష్యత్

యఙి—౧ దాధ్యాయతే॥ ౨ దాధ్యాయాంచక్రే। బభూవ-ఆస॥ ౩ దాధ్యాయితా। ౪ దాధ్యాయిష్యతే । ౫ దాధ్యాయతాం। ౬ అదాధ్యాయత। ౭ దాధ్యాయేత। ౮ దాధ్యాయిషీష్ట-(ఢ్వం-ధ్వమ్)౯ అదాధ్యాయిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అదాధ్యాయిష్యత॥

యఙ్లుకి—దాధ్యేతి-దాధ్యాతి-దాధీతః- దాధ్యతీత్యాది ॥

౧—ధ్యాతవ్యం। ధ్యానీయం। ధ్యేయం। ధ్యాతః। ధ్యాతవాన్। న ధ్యాఖ్యాపౄమూర్ఛిమదామితి నిష్ఠానత్వనిషేధః। ధ్యాయన్। ధ్యాయన్తీ। వ్యతిధ్యాయమానః। ధ్యాస్యన్। ధ్యాస్యతీ॥ ధ్యాస్యన్తీ। వ్యతిధ్యాస్యమానః। ధ్యాతుం। ధ్యాతః। ధ్యానం। ధ్యాత్వా। నిధ్యాయ। ధ్యాయంధ్యాయం। ధ్యాత్వాధ్యాత్వా॥

౨—ధ్యాపయితవ్యః। ధ్యాపనీయః। ధ్యాప్యః। ధ్యాపితః। ధ్యాపితవాన్। ధ్యాపయన్। ధ్యాపయన్తీ। ధ్యాపయమానః। ధ్యాపయిష్యన్। ధ్యాపయిష్యతీ। ధ్యాపయిష్యన్తీ। ధ్యాపయిష్యమాణః। ధ్యాపయితుం। ధ్యాపితః। ధ్యాపనం। ధ్యాపయిత్వా। నిధ్యాప్య। ధ్యాపంధ్యాపం, ధ్యాపయిత్వాధ్యాపయిత్వా॥

3—దిధ్యాసితవ్యః। దిధ్యాసనీయః। దిధ్యాస్యః। దిధ్యాసితః। దిధ్యాసితవాన్। దిధ్యాసన్। దిధ్యాసన్తీ। వ్యతిదిధ్యాసమానః। దిధ్యాసిష్యన్। దిధ్యాసిష్యతీ। దిధ్యాసిష్యన్తీ। వ్యతిదిధ్యాసిష్యమాణః॥ దిధ్యాసితుం। దిధ్యాసితః। నిదిధ్యాసనం। దిధ్యాసిత్వా। నిదిధ్యాస్య। దిధ్యాసందిధ్యాసం। దిధ్యాసిత్వాదిధ్యాసిత్వా॥

౪—దాధ్యాయితవ్యః। దాధ్యాయనీయః। దాధ్యాయ్యః। దాధ్యాయితః। దాధ్యాయితవాన్। దాధ్యాయమానః। దాధ్యాయిష్యమాణః। దాధ్యాయితుం। దాధ్యాయితః। దాధ్యాయనం। దాధ్యాయిత్వా। నిదాధ్యాయ్య। దాధ్యాయందాధ్యాయం। దాధ్యాయిత్వాదాధ్యాయిత్వా॥

౫—దాధీతవ్యః। దాధ్యానీయః। దాధ్యేయః। దాధీతః। దాధీతవాన్। దాధ్యత్। దాధ్యతీ। దాధ్యతః। దాధ్యతీ। దాధీష్యన్। దాధీష్యతీ। దాధీష్యన్తీ। దాధీతుం। దాధీతః। దాధ్యానం। దాధీత్వా। నిదాధ్యాయ। దాధ్యాయందాధ్యాయం। దాధీత్వాదాధీత్వా॥

ధ్రై-తృప్తౌ-సకర్మకః- అనిట్ పరస్మైపదీ

ధ్రాయతి।దధ్రౌ। ధ్రాతా। ధ్రాస్యతీత్యాది సర్వం ధ్యాయతివత్ ॥

పై. శోషణే-సకర్మకః- అనిట్ పరస్మైపదీ.

పాయతి। పపౌ। పాతా। పాస్యతీత్యాదిసర్వం కాయతిఖ్యాయతివత్॥ ఘుమాస్థేత్యత్ర ప్రతిపదోక్తస్య పా ఇత్యస్య గ్రహణాన్నాస్య ఈత్వం. పాతః।పాతవానిత్యాది॥

మ్లై-హర్షక్షయే-హర్షక్షయో ధాతుక్షయః -అకర్మకః అనిట్ పరస్మైపదీ

౧—మ్లాయతి। ౨ మమ్లౌ। మమ్లిథ। మమ్లాథ। మమ్లివ। మమ్లిమ। ౩ మ్లాతా। ౪ మ్లాస్యతి । ౫ మ్లాయతు। ౬ అమ్లాయత్। ౭ మ్లాయేత్। ౮ మ్లాయాత్। మ్లేయాత్ । వాన్యస్యేత్యేత్వం వా ॥ ౯ అమ్లాసీత్ । అమ్లాసిష్టాం॥ ౧౦ అమ్లాస్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిమ్లాయతే। ౨ వ్యతిమమ్లే। వ్యతిమమ్లిషే। వ్యతిమమ్లిధ్వే-ఢ్వే। వ్యతిమమ్లివహే। వ్యతిమమ్లిమహే। ౩ వ్యతిమ్లాతా (సే-హే) ౪ వ్యతిమ్లాస్యతే। ౫ వ్యతిమ్లాయతాం। ౬ వ్యత్యమ్లాయత। ౭ వ్యతిమ్లాయేత। ౮ వ్యతిమ్లాసీష్ట। ౯ వ్యత్యమ్లాస్త। ౧౦ వ్యత్యమ్లాస్యత॥

భావే—౧ మ్లాయతే। ౨ మమ్లే। ౩ మ్లాయితా। మ్లాతా। ౪ మ్లాయిష్యతే। మ్లాస్యతే। ౫ మ్లాయతాం। ౬ అమ్లాయత। ౭ మ్లాయేత। ౮ మ్లాయిషీష్ట। మ్లాసీష్ట। ౯ అమ్లాయి। ౧౦ అమ్లాయిష్యత। అమ్లాస్యత॥

ణ్యన్తాత్—౧ మ్లాపయతి(తే) ౨ మ్లాపయాంచకార।చక్రే।బభూవ-ఆస॥ ౩ మ్లాపయితా(సి-సే-హే) ౪ మ్లాపయిష్యతి(తే) ౫ మ్లాపయతు-తాం॥ ౬ అమ్లాపయత్-త॥ ౭ మ్లాపయేత్-త॥ ౮ మ్లాప్యాత్। మ్లాపయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అమిమ్లపత్-త॥ ౧౦ అమ్లాపయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ మ్లాప్యతే॥ ౨ మ్లాపయాంచక్రే-బభూవే(ఢ్వే-ధ్వే) ఆసే॥ ౩ మ్లాపయితా(సే-హే) మ్లాపితా(సే-హే) ౪ మ్లాపయిష్యతే।

మ్లాపిష్యతే॥ ౫ మ్లాప్యతాం॥ ౬ అమ్లాప్యత॥ ౭ మ్లాప్యేత ॥ ౮ మ్లాపయిషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) మ్లాపిషీష్ట(ధ్వం) ౯ అమ్లాపి। అమ్లాపిషాతాం (ధ్వం-ఢ్వం). అమ్లాపయిషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అమ్లాపిష్యత। అమ్లాపయిష్యత ॥

సని—౧ మిమ్లాసతి॥ ౨ మిమ్లాసాంచకార-బభూవ-ఆస ॥ ౩ మిమ్లాసితా॥ ౪ మిమ్లాసిష్యతి॥ ౫ మిమ్లాసతు॥ ౬ అమిమ్లాసల్ । ౭ మిమ్లాసేల్॥ ౮ మిమ్లాస్యాల్॥ ౯ అమిమ్లాసీత్ ॥ ౧౦ అమిమ్లాసిష్యల్॥

యఙి—౧ మామ్లాయతే॥ ౨ మామ్లాయాంచక్రే-బభూవ-ఆస॥ ౩ మామ్లాయితా(సే-హే) ౪ మామ్లాయిష్యతే॥ ౫ మామ్లాయతాం॥ ౬ అమామ్లాయత॥ ౭ మామ్లాయేత॥ ౮ మామ్లాయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అమామ్లాయిష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అమామ్లాయిష్యత॥

యఙ్లుకి—మామ్లేతి। మామ్లాతి। మామ్లితః। మామ్లతీత్యాది ॥

౧—మ్లాతవ్యః। మ్లానీయః। మ్లేయం। మ్లానః। మ్లానవాన్। సంయోగాదేరాతో ధాతోర్యణ్వత ఇతి నిష్ఠాతస్య నత్వం ॥ మ్లాయన్। మ్లాయన్తీ। వ్యతిమ్లాయమానః। మ్లాస్యన్। మ్లాస్యతీ। మ్లాస్యన్తీ। మ్లాతుం। మ్లానం। నిష్ఠాతస్య నత్వే ల్యుట్ ఆయస్యానాదేశే చ తుల్యం రూపం మ్లాత్వా। పరిమ్లాయ। మ్లాయం మ్లాయం। మ్లాత్వా మ్లాత్వా॥

౨—మ్లాపయితవ్యః। మ్లాపనీయః। మ్లాప్యః। మ్లాపితః॥ మ్లాపితవాన్॥ మ్లాపయన్॥ మ్లాపయన్తీ॥ మ్లాపయమానః ॥ మ్లాపయిష్యన్ ॥ మ్లాపయిష్యతీ। మ్లాపయిష్యన్తీ ॥ మ్లాపయిష్యమాణః ॥ మ్లాపయితుం॥ మ్లాపితః॥ మ్లాపనం॥ మ్లాపయిత్వా॥ పరిమ్లాప్య॥ మ్లాపం మ్లాపం॥ మ్లాపయిత్వా మ్లాపయిత్వా॥

౩—మిమ్లాసితవ్యః॥ మిమ్లాసనీయః ॥ మిమ్లాస్యః- మిమ్లాసితః॥ మిమ్లాసితవాన్- మిమ్లాసన్ ॥ మిమ్లాసన్తీ ॥ వ్యతిమిమ్లాసమానః॥ మిమ్లాసిష్యన్॥ మిమ్లాసిష్యతీ। మిమ్లాసిష్యన్తీ ॥ వ్యతిమిమ్లాసిష్యమాణః ॥ మిమ్లాసితుం ॥ మిమ్లాసితం । మిమ్లాసనం ॥

మిమ్లాసిత్వా॥ పరిమిమ్లాస్య॥మిమ్లాసం-మిమ్లాసం॥ మిమ్లాసిత్వా మిమ్లాసిత్వా॥

౪—మామ్లాయితవ్యం- మామ్లాయనీయం- మామ్లాయ్యం॥ మామ్లాయితః- మామ్లాయితవాన్ - మామ్లాయమానః ॥ మామ్లాయిష్యమాణః ॥ మామ్లాయితుం- మామ్లాయితం- మామ్లాయనం- మామ్లాయిత్వా- పరిమామ్లాయ్య- మామ్లాయం-మామ్లాయం-మామ్లాయిత్వామామ్లాయిత్వా॥

౫—మామ్లితవ్యం- మామ్లనీయం- మామ్లేయం- మామ్లితః-మామ్లితవాన్- మామ్లల్- మామ్లతా - మామ్లతః - మామ్లతీ - మామ్లిష్యన్- మామ్లిష్యతీ- మామ్లిష్యన్తీ- మామ్లితుం - మామ్లితం - మామ్లానం- మామ్లిత్వా- పరిమామ్లాయ - మామ్లాయంమామ్లాయం-మామ్లిత్వామామ్లిత్వా॥

ఓ వైశోషణె॥ అకర్మకః॥ అనిట్॥ పరస్మైపదీ

౧—౧ వాయతి॥ ౨ వవౌ- వవిథ- వవాథ- వవిమ- వవిమ॥3 వాతా(సి) ౪ వాస్యతి॥ ౫ వాయతు॥ ౬ అవాయత్॥ ౭ వాయేత్॥౮ వాయాత్- వాయాస్తాం వాయాసుః॥ ౯ అవాసీత్- అవాసిష్టాం- అవాసిషుః॥ ౧౦ అవాస్యత్॥

౨—కర్మవ్యతీహారె— ౧ వ్యతివాయతె॥ ౨ వ్యతివవె - వ్యతివవిషె- వ్యతివవిఢ్వె-ధ్వె ॥ వ్యతివవివహె- వ్యతివవిమహె ॥ 3 వ్యతివాతా(సే-హె)౪ వ్యతివాస్యతె ॥ ౫ వ్యతివాయతాం ॥ ౬ వ్యత్యవాయత ॥ ౭ వ్యతివాయేత ॥ ౮ వ్యతివాసీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యవాస్త ॥ ౧౦ వ్యత్యవాస్యత ॥

3—భావే—౧ వాయతె॥౨ వవె॥ 3 వాయితా-వాతా॥ ౪ వాయిష్యతే- వాస్యతె॥ ౫ వాయతాం॥ ౬ అవాయత॥౭ వాయేత॥ ౮ వాయిషీష్ట- వాసీష్ట ॥ ౯ అవాయి ॥ ౧౦ అవాయిష్యత - అవాస్యత॥

ణ్యన్తాత్ — ౧ వాపయతి-తే॥ ౨ వాపయాంచకార- చక్రే-బభూవ, ఆస॥ ౩ వాపయితా(సి- సే హే) ౪ వాపయిష్యతి (తే) ౫ వాపయతు(తాం) ౬ అవాపయత్ (త) ౭ వాపయేత్ (త) ౮ వాప్యాత్-వాపయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అవీవపత్ (త) ౧౦ అవాపయిష్యత్ (త) వా విధూననే జుగిత్యత్రప్రతిపదోక్తస్య వాతేర్గ్రహణాన్నాస్యజుక్॥

కర్మణి — ౧ వాప్యతే॥ ౨ వాపయాంచక్రే- బభూవే(ఢ్వే, ధ్వే) ఆసే ॥ ౩ వాపయితా (సే-హే- వాపితా(సే-హే) ౪ వాపిష్యతే-వాపయిష్యతే ॥ ౫ వాప్యతాం॥ ౬ అవాప్యత॥ ౭ వాప్యేత ॥ ౮ వాపయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) వాపిషీష్ట (ఢ్వం) ౯ అవాపి-అవాపిషాతాం-(ఢ్వం-ధ్వం) అవాపయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అవాపిష్యత - అవాపయిష్యత॥

సని — ౧ వివాసతి ॥ ౨ వివాసాంచకార-బభూవ-ఆస॥ ౩ వివాసితా(సి) ౪ వివాసిష్యతి॥ ౫ వివాసతు॥ ౬ అవివాసత్ ॥ ౭ వివాసేత్ ॥ ౮ వివాస్యాత్॥ ౯ అవివాసీత్ ॥ ౧౦ అవివాసిష్యత్॥

యఙి — ౧ వావాయతే॥ ౨ వావాయాంచక్రే-బభూవ-ఆస॥ ౩ వావాయితా(సే-హే) ౪ వావాయిష్యతే॥ ౫ వావాయతాం॥ ౬ అవావాయత॥ ౭ వావాయేత॥ ౮ వావాయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అవావాయిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అవావాయిష్యత॥

యఙ్లుకి — వావేతి-వావాతి- వావీతః- వావతీత్యాది

౧ — వాతవ్యం-వానీయం- వేయం- వానం- వానవాన్॥ ఓదితశ్చేతి నిష్ఠానత్వం ॥ వాయన్, వాయన్తీ - వాస్యన్- వాస్యతీ- వాస్యన్తీ వాతుం- వానం- నిష్ఠానత్వేల్యుటోఽయస్యానాదేశేచ తుల్యం రూపం। వాత్వా-ప్రవాయ-వాయంవాయం- వాత్వావాత్వా॥

౨ — వాపయితవ్యః-వాపనీయః- వాప్యః-వాపితః- వాపితవాన్ వాపయన్-వాపయన్తీ-వాపయమానః-వాపయిష్యన్-వాపయిష్యతీ

వాపయిష్యంతీ ॥ వాపయితుం । వాపితం । వాపనం । వాపయిత్వా । పరివాప్య । వాపంవాపం । వాపయిత్వావాపయిత్వా ॥

౩—వివాసితవ్యః । వివాసనీయః । వివాస్యః । వివాసితః । వివాసితవాన్ । వివాసన్-వివాసంతీ । వివాసిష్యన్-వివాసిష్యతీ-వివాసిష్యంతీ ॥ వివాసితుం । వివాసితం । వివాసనం । వివాసిత్వా । పరివివాస్య । వివాసంవివాసం ॥ వివాసిత్వావివాసిత్వా ॥

౪—వావాయితవ్యం । వావాయనీయం । వావాయ్యం । వావాయితః । వావాయితవాన్ । వావాయమానః । వావాయిష్యమాణః । వావాయితుం । వావాయితం । వావాయనం । వావాయిత్వా । పరివావాయ్య । వావాయంవావాయం । వావాయిత్వావావాయిత్వా ।

౫—వావితవ్యం । వావానీయం । వావేయం । వావితః । వావితవాన్ । వావన్-వావతౌ-వావతః ॥ వావతీ । వావిష్యన్-వావిష్యతీ-వావిష్యంతీ ॥ వావితుం । వావితం । వావానం । వావిత్వా । పరివావాయ । వావాయంవావాయం ॥ వావిత్వావావిత్వా ॥

శై-పాకే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ

శాయతి-శశౌ-శాతా-శాస్యతీత్యాదిసర్వంవక్ష్యమాణశ్రాయతివత్ ఆశీర్లిజి-శాయాత్ -విభాషాఘ్రాధేడిత్యత్రశ్యతేరేవగ్రహణాన్నసిజ్లుక్ ॥ అశాసీత్- ణిచి-అమిత్త్వాత్-శాపయతీత్యాదిదీర్ఘశ్రుతిర్విశేషః

శ్రై-పాకే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ.

౧ శ్రాయతి ॥ ౨ శశ్రౌ ॥ శశ్రిథ-శశ్రాథ ॥ శశ్రివ-శశ్రిమ ॥ ౩ శ్రాతా ॥ ౪ శ్రాస్యతి ॥ ౫ శ్రాయతు ॥ ౬ అశ్రాయత్ ॥ ౭ శ్రాయేత్ ॥ ౮ శ్రాయాత్-శ్రేయాత్ ॥ వాన్యస్యసంయోగాదేరిత్యేత్వంవా ౯ అశ్రాసీత్-అశ్రాసిష్టాం-అశ్రాసిషుః ॥ ౧౦ అశ్రాస్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే ॥ ౧ వ్యతిశ్రాయతే ॥ ౨ వ్యతిశశ్రే-వ్యతిశశ్రిషే-వ్యతిశశ్రిఢ్వే-ధ్వే ॥ వ్యతిశశ్రివహే-వ్యతిశశ్రిమహే ॥ ౩ వ్యతిశ్రాతా (సే-హే) ౪ వ్యతిశ్రాస్యతే ॥ ౫ వ్యతిశ్రాయతాం ॥ ౬ వ్యత్యశ్రాయత ॥ ౭ వ్యతిశ్రాయేత ॥ ౮ వ్యతిశ్రాసీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యశ్రాస్త ॥ ౧౦ వ్యత్యశ్రాస్యత ॥

కర్మణి—౧ శ్రాయతే ॥ ౨ శశ్రే-శశ్రిషే-శశ్రిఢ్వే-ధ్వే ॥ శశ్రివహే-శశ్రిమహే ॥ ౩ శ్రాయితా-సే-హే ॥ శ్రాతా-సే-హే ॥ ౪ శ్రాయిష్యతే-శ్రాస్యతే ॥ ౫ శ్రాయతాం ॥ ౬ అశ్రాయత ॥ ౭ శ్రాయేత ॥ ౮ శ్రాయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ శ్రాసీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అశ్రాయి-అశ్రాయిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ అశ్రాసాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అశ్రాయిష్యత-అశ్రాస్యత ॥

ణిచి ॥ ఘటాదౌ శ్రాపాక ఇత్యస్య కృతాత్వస్యానుకరణాన్మిత్త్వహ్రస్వః

౧ శ్రపయతి-తే ॥ ౨ శ్రపయాంచకార-చక్రే-బభూవ-ఆస ॥ ౩ శ్రపయితా-సి-సే-హే ॥ ౩ శ్రపయిష్యతి-తే ॥ ౫ శ్రపయతు-తాం ॥ ౬ అశ్రపయత్-త ॥ ౭ శ్రపయేత్-త ॥ ౮ శ్రప్యాత్-శ్రపయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అశిశ్రపత్-త ॥ ౧౦ అశ్రపయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ శ్రప్యతే ॥ ౨ శ్రపయాంచక్రే బభూవే-ఢ్వే-ధ్వే, ఆసే ॥ ౩ శ్రాపితా-సే-హే ॥ శ్రపితా-సే-హే ॥ శ్రపయితా-సే-హే ॥ చిణ్ణములోరితి దీర్ఘవికల్పః ॥ ౪ శ్రాపిష్యతే-శ్రపిష్యతే-శ్రపయిష్యతే ॥ ౫ శ్రప్యతాం ॥ ౬ అశ్రప్యత ॥ ౭ శ్రప్యేత ॥ ౮ శ్రాపిషీష్ట-ధ్వం ॥ శ్రపిషీష్ట-ధ్వం ॥ శ్రపయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అశ్రాపి-అశ్రాపి-అశ్రాపిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ అశ్రపిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ అశ్రపయిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ అశ్రాపిష్యత-అశ్రపిష్యత-అశ్రపయిష్యత

సని—౧ శిశ్రాసతి ॥ ౨ శిశ్రాసాంచకార-బభూవ-ఆస ॥ ౩ శిశ్రాసితా ॥ ౪ శిశ్రాసిష్యతి ॥ ౫ శిశ్రాసతు ॥ ౬ అశిశ్రాసత్ ॥ ౭ శిశ్రాసేత్ ॥ ౮ శిశ్రాస్యాత్ ॥ ౯ అశిశ్రాసీత్ ॥ ౧౦ అశిశ్రాసిష్యత్,

యఙి—౧ శాశ్రాయతే ॥ శాశ్రాయాంచక్రే-బభూవ-ఆస ॥ ౩ శాశ్రాయితా-సే-హే ॥ ౪ శాశ్రాయిష్యతే ॥ ౫ శాశ్రాయతాం ॥ ౬ అశాశ్రాయత ॥ ౭ శాశ్రాయేత ॥ ౮ శాశ్రాయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అశాశ్రాయిష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ అశాశ్రాయిష్యత ॥

యఙ్లుకి—శాశ్రైతి-శాశ్రాతి-శాశ్రీతః-శాశ్రతీత్యాది ॥

౧—శ్రాతవ్యః । శ్రాణీయః । శ్రేయః । శ్రాణః । శ్రాతైరేవ క్తే శృభావనిపాతనాన్నిష్ఠానత్వం ॥ శ్రాణవాన్ । శ్రాయన్-శ్రాయంతీ। వ్యతిశ్రాయమాణః। శ్రాస్యన్-శ్రాస్యతీ-శ్రాస్యంతీ॥ వ్యతిశ్రాస్యమానః । శ్రాతుం । శ్రాణం । క్తల్యుటోస్తుల్యంరూపమ్ । శ్రాత్వా । పరిశ్రాయ । శ్రాయంశ్రాయం ॥ శ్రాత్వాశ్రాత్వా ॥

౨—శ్రపయితవ్యం । శ్రపణీయమ్ । శ్రప్యమ్ । శృతంక్షీరం ।స్వయమేవవిక్లిన్నం పక్వంవేత్యర్థః ॥ శృతంపాక ఇతి క్షీరహవిషోః పాకే వాచ్యే శ్రపయతేః క్తే శృభావో నిపాత్యతే క్షీరహవిర్భ్యామన్యత్తు ॥ శ్రపితం । శ్రపితవాన్ । శ్రపయన్-శ్రపయంతీ ॥ శ్రపయిష్యన్-శ్రపయిష్యతీ-శ్రపయిష్యంతీ ॥ శ్రపయిష్యమాణః । శ్రపయితుం । శ్రపితం । శ్రపణం । శ్రపయిత్వా । విశ్రప్య । శ్రపంశ్రపం । శ్రాపంశ్రాపం । శ్రపయిత్వాశ్రపయిత్వా ॥

౩—శిశ్రాసితవ్యః । శిశ్రాసనీయః । శిశ్రాస్యః । శిశ్రాసన్-శిశ్రాసంతీ । శిశ్రాసిష్యన్-శిశ్రాసిష్యతీ-శిశ్రాసిష్యంతీ ॥ శిశ్రాసితుం । శిశ్రాసితం । శిశ్రాసనం । శిశ్రాసిత్వా । విశిశ్రాస్య । శిశ్రాసంశిశ్రాసం॥ శిశ్రాసిత్వాశిశ్రాసిత్వా ॥

౪—శాశ్రాయితవ్యః । శాశ్రాయణీయః । శాశ్రాయ్యః । శాశ్రాయితః । శాశ్రాయితవాన్ । శాశ్రాయమాణః । శాశ్రాయిష్యమాణః । శాశ్రాయితుం । శాశ్రాయితం । శాశ్రాయణం। శాశ్రాయిత్వా । విశాశ్రాయ్య । శాశ్రాయం శాశ్రాయం । శాశ్రాయిత్వాశాశ్రాయిత్వా ॥

౫—శాశ్రితవ్యః । శాశ్రాణీయః ॥ శాశ్రేయః । శాశ్రితః-శాశ్రితవాన్ । శాశ్రిల్ - శాశ్రిత్రౌ - శాశ్రితః ॥ శాశ్రతి । శాశ్రిష్యన్-శాశ్రిష్యతీ-శాశ్రిష్యంతీ ॥ శాశ్రితుం। శాశ్రితమ్ । శాశ్రాణమ్ । శాశ్రిత్వా । విశాశ్రాయ । శాశ్రాయం శాశ్రాయమ్ । శాశ్రిత్వా శాశ్రిత్వా ॥

—·శ్రీ·—

షై-క్షయే ॥ అకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ

సాయతి । ససౌ-సాతా-సాస్యతీత్యాది ॥ ఘుమాస్థేత్యత్ర విభాషా ఘ్రాధేటిత్యత్ర చ స్యాతేరేవ గ్రహణాదేత్వసిజ్లుకౌ న ॥ సాయాత్-అసాసీత్-అన్యత్సర్వం గాయతివత్ ॥

—·శ్రీ·—

ష్టై-వేష్టనే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ

స్తాయతి-తస్తౌ-స్తాతా-స్తాస్యతీత్యాది సర్వం గ్లాయతివత్ ॥

ష్ణై-వేష్టనే ॥ శోభాయాం చేత్యేకే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ

స్నాయతీత్యాది పూర్వవత్ ॥

—·శ్రీ·—

స్త్యై-ష్ట్యై శబ్దసంఘాతయోః అకర్మకౌ అనిటౌ-పరస్మైపదినౌ ౧ స్త్యాయతి। ౨ తస్త్యౌ-తస్త్యిథ-తస్త్యాథ-తస్త్యివ-తస్త్యిమ ॥ ౩ స్త్యాతా(సి) ౪ స్త్యాస్యతి। ౫ స్త్యాయతు ॥ ౬ అస్త్యాయత్ ॥ ౭ స్త్యాయేత్ ॥ ౮ స్త్యేయాత్ । స్త్యాయాత్ ॥ ౯ అస్త్యాసీత్ । ౧౦ అస్త్యాస్యత్ ॥

సంఘాతే కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిస్త్యాయతే ॥ ౨ వ్యతితస్త్యే- వ్యతితస్త్యిషే- వ్యతితస్త్యిధ్వే-ధ్వే ॥ వ్యతితస్త్యివహే - వ్యతితస్త్యిమహే ॥ ౩ వ్యతిస్త్యాతా(సే-హే) ౪ వ్యతిస్త్యాస్యతే ॥ ౫ వ్యతిస్త్యాయతాం ॥ ౬ వ్యత్యస్త్యాయత । ౭ వ్యతిస్త్యాయేత । ౮ వ్యతిస్త్యాసీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యస్త్యాస్త । వ్యత్యస్త్యాసాతాం- వ్యత్యస్త్యాసత - వ్యత్యస్త్యాస్థాః- వ్య

త్యస్త్యాసాథాం- వ్యత్యస్త్యాధ్వం- వ్యత్యస్త్యాసి- వ్యత్యస్త్యాస్వహి- వ్యత్యస్త్యాస్మహి॥ ౧౦ వ్యత్యస్త్యాస్యత- ప్రతిషేధే హసాదీనాముపసంఖ్యానమితి నిషేధాచ్ఛుద్ధాద్ధాతోః కర్మవ్యతిహారే తఙ్ ॥

భావే—౧ స్త్యాయతే॥ ౨ తస్త్యే- స్త్యాయితా- స్త్యాతా॥ ౪ స్త్యాయిష్యతే- స్త్యాస్యతే॥ ౫ స్త్యాయతాం॥ ౬ అస్త్యాయత॥ ౭ స్త్యాయేత॥ ౮ స్త్యాయిషీష్ట। స్త్యాసీష్ట॥ ౯ అస్త్యాయి॥ ౧౦ అస్త్యాయిష్యత - అస్త్యాస్యత ॥

ణ్యన్తాత్—౧ స్త్యాపయతి(తే) ౨ స్త్యాపయాంచకార(చక్రే) బభూవ (ఆస) ౩ స్త్యాపయితా(సి-సే-హే) ౪ స్త్యాపయిష్యతి (తే) ౫ స్త్యాపయితు(తాం) ౬ అస్త్యాపయత్ (త) ౭ స్త్యాపయేత్ (త) ౮ స్త్యాప్యాత్- స్త్యాపయిషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అతిస్త్యపత్ (త) ౧౦ అస్త్యాపయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ స్త్యాప్యతే॥ ౨ స్త్యాపయాంచక్రే- బభూవే(ఢ్వే-ధ్వే) ఆసే ॥ ౩ స్త్యాపయితా(సే-హే) స్త్యాపితా (సే, హే) ౪ స్త్యాపయిష్యతే- స్త్యాపిష్యతే॥ ౫ స్త్యాప్యతాం॥ ౬ అస్త్యాప్యత ॥ ౭ స్త్యాప్యేత॥ ౮ స్త్యాపయిషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) స్త్యాపిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అస్త్యాపి- అస్త్యాపిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అస్త్యాపయిషాతామ్- (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అస్త్యాపిష్యత- అస్త్యాపయిష్యత॥

సని—౧ తిస్త్యాసతి॥ ౨ తిస్త్యాసాంచకార -బభూవ(ఆస) ౩ తిస్త్యాసితా॥ ౪ తిస్త్యాసిష్యతి॥ ౫ తిస్త్యాసతు॥ ౬ అతిస్త్యాసత్॥ ౭ తిస్త్యాసేత్॥ ౮ తిస్త్యాస్యాత్॥ ౯ అతిస్త్యాసీత్ ॥ ౧౦ అతిస్త్యాసిష్యత్॥

యఙి—౧ తాస్త్యాయతే॥ ౨ తాస్త్యాయాంచక్రే,బభూవ(ఆస) ౩ తాస్త్యాయితా॥ ౪ తాస్త్యాయిష్యతే॥ ౫ తాస్త్యాయతాం॥ ౬ అతాస్త్యాయత। ౭ తాస్త్యాయేత। ౮ తాస్త్యాయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అతాస్త్యాయిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అతాస్త్యాయిష్యత ॥

యఙ్లుకి—తాస్త్యైతి-తాస్త్యాతి, తా స్తీస్త్యతః। తా స్త్యతీత్యాది॥

౧—స్త్యాతవ్యం-స్త్యానీయం-స్త్యేయం- స్త్యానః- ప్రస్తీమః। ప్రస్తీతః- స్త్యః పూర్వస్యేతి సంప్రసారణం. ప్రస్త్యోన్యతరస్యామితినిష్ఠాత స్యమోవా- స్త్యానవాన్- ప్రస్తీమవాన్- ప్రస్తీతవాన్ - స్త్యాయన్ స్త్యాయన్తీ- వ్యతిస్త్యాయమానః- స్త్యాస్యన్- స్త్యాస్యతీ- స్త్యాస్యన్తీ- వ్యతిస్త్యాస్యమానః- స్త్యాతుం- స్త్యానం- క్త్యల్యుటోస్తుల్యం రూపం - స్త్యాత్వా-ప్రస్త్యాయ - స్త్యాయంస్త్యాయం- స్త్యాత్వా స్త్యాత్వా ॥

౨—స్త్యాపయితవ్యః-స్త్యాపనీయః, స్త్యాప్యః- స్త్యాపితః స్త్యాపితవాన్- స్త్యాపయన్ - స్త్యాపయన్తీ- స్త్యాపయమానః - స్త్యాపయిష్యన్ - స్త్యాపయిష్యతీ - స్త్యాపయిష్యన్తీ- స్త్యాపయిష్యమాణః- స్త్యాపయితుం - స్త్యాపితం - స్త్యాపనం- స్త్యాపయిత్వా-ప్రస్త్యాప్య- స్త్యాపంస్త్యాపం-స్త్యాపయిత్వా స్త్యాపయిత్వా ॥

3— తిస్త్యాసితవ్యః- తిస్త్యాసనీయః, తిస్త్యాస్యః,తిస్త్యాసితః, తిస్త్యాసితవాన్, తిస్త్యాసన్, తిస్త్యాసన్తీ - తిస్త్యాసిష్యన్-తిస్త్యాసిష్యతీ- తిస్త్యాసిష్యంతీ, తిస్త్యాసితుం-తిస్త్యాసితం, తిస్త్యాసనం, తిస్త్యాసిత్వా, ప్రతిస్త్యాస్య - తిస్త్యాసం తిస్త్యాసం- తిస్త్యాసిత్వాతిస్త్యాసిత్వా॥

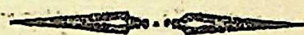
౪—తాస్త్యాయితవ్యం, తాస్త్యాయనీయం, తాస్త్యాయ్యం-తాస్త్యాయితః- తాస్త్యాయితవాన్-తాస్త్యాయమానః - తాస్త్యాయిష్యమాణః-తాస్త్యాయితుం- తాస్త్యాయితం- తాస్త్యాయనం- తాస్త్యాయిత్వా- ప్రతాస్త్యాయ్య - తాస్త్యాయంతాస్త్యాయం - తాస్త్యాయిత్వాతాస్త్యాయిత్వా॥

౫—తాస్తీస్త్యితవ్యః-తాస్త్యనీయః- తాస్తేస్త్యేయః- తాస్త్యితః-తా

స్త్యైతవ్యః- తా స్త్యైత్- తా స్త్యైతాం- తా స్త్యైతః - తా స్త్యైతీ- తా స్త్యై
షుర్, తా స్త్యైషయతీ, తా స్త్యైషయ్యతి - తా స్త్యైతుం, తా స్త్యైతం। తా
స్త్యాయనం, తా స్త్యైత్వా, ప్రతాస్త్యాయ- తాస్త్యాయం తాస్త్యాయం,
తా స్త్యైత్వా తా స్త్యైత్వా॥

షోపదేశస్యాపి సత్వేకృతే రూపం తుల్యం, షోపదేశఫలం తు - తిష్ఠాస్యతి అతిష్ఠిపదిత్యత్ర షత్వమ్ ॥

ఇతి భ్వాదావజంతాః పరస్మైపదినః-అథ హలంత పరస్మైపదినః

అక-కుటిలాయాంగతౌ-అకర్మకః-సేట్-పరస్మైపదీ

౧ అకతి॥ ౨ ఆక, ఆకతుః-ఆకుః॥ ౩ అకితా॥ ౪ అకిష్యతి॥ ౫ అకతు ౬ ఆకత్॥ ౭ అకేత్॥ ౮ అక్యాత్-అక్యాస్తాం॥ ౯ మాభవానాకీత్ మాభవన్తావాకిష్టాం- మాభవన్తఆకిషుః- మాభవానకీత్। మాభవన్తావకిష్టాం- మాభవన్తోకిషుః, అతో హలాదేర్లఘోరితి వోపధావృద్ధిః॥ ౧౦ ఆకిష్యత్॥

గత్యర్థత్వాన్నకర్మవ్యతీహారే తఙ్

భావే—౧ అక్యతే॥ ౨ ఆకే ॥ ౩ అకితా॥ ౪ అకిష్యతే ॥ ౫ అక్యతాం॥ ౬ ఆక్యత॥ ౭ అక్యేత॥ ౮ అకిషీష్ట॥ ౯ ఆకి॥ ౧౦ ఆకిష్యత॥

ణిచి—ఘటాదిత్వేన మిత్త్వాద్ధ్రస్వః—౧ అకయతి (తే) ౨ అకయాంచకార (చక్రే) బభూవ (ఆస) ౩ అకయితా (సి, సే-హే) ౪ అకయిష్యతి (తే) ౫ అకయతు (తాం) ౬ ఆకయత్ (త) ౭ అకయేత్ (త) ౮ అక్యాత్-అకయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ ఆచికత్-ఆచికతాం, ఆచికన్ ఆచికత- ఆచికేతాం-ఆచికంత॥ ౧౦ ఆకయిష్యత్-(త)॥

కర్మణి—౧ అక్యతే॥ ౨ అకయాంచక్రే-బభూవే (ఢ్వే-ధ్వే) ఆసే॥ ౩ ఆకితా (సే-హే) అకితా (సే-హే) అకయితా (సే-హే) ౪ ఆకిష్యతే అకిష్యతే, అకయిష్యతే॥ ౫ అక్యతాం॥ ౬ ఆక్యత॥ ౭ అక్యేత॥ ౮ ఆకిషీ

ష్ట (ధ్వం) అకిషీష్ఠ (ధ్వం) అకయిషీష్ఠ (ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అకి-అకిషాతాం (ధ్వం-ఢ్వం) ఉపధాదీర్ఘాభావే ఆడాగమే సతి యద్యపి దీర్ఘః తథా తుల్యం రూపమ్ ॥ తథాపి మాఙ్యోగముదాహృత్యాడభావం సంపాద్య రూపవైలక్షణ్యం బోధ్యమ్ ॥ అకిషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం) అకయిషాతాం (ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అకిష్యత। దీర్ఘాభావే ఆడాగమే తుల్యం రూపం ॥ అకయిష్యత॥

సని—౧ అచికిషతి॥ ౨ అచికిషాంచకార. బభూవ(ఆస)౩ అచికిషితా॥౪ అచికిషిష్యతి॥ ౫ అచికిషతు॥ ౬ ఆచికిషల్ ॥ ౭ అచికిషేల్ ॥ ౮ అచికిష్యాల్ ॥ ౯ ఆచికిషీల్ ॥ ౧౦ ఆచికిషిష్యల్ ॥ అజాదిత్వాన్నా ష్మాద్యట్ ॥

౧—అకితవ్యం-అకనీయం- ఆక్యం, అకితః, అకితవాన్- అకన్, అకంతీ- అకిష్యన్- అకిష్యతీ, అకిష్యంతీ. అకితుం, అకితం- అకనం, అకిత్వా, ప్రోదక్య, ఆకంఆకం, అకిత్వాఅకిత్వా॥

౨—అకయితవ్యం, అకనీయం, ఆక్యం, అకితః- అకితవాన్-అకయన్- అకయంతీ, అకయమానః, అకయిష్యన్, అకయిష్యతీ, అకయిష్యంతీ, అకయిష్యమాణః- అకయితుం, అకితం, అకనం, అకయిత్వా, ఆన్వాక్య,అకమకం, ఆకమాకం, అకయిత్వాఅకయిత్వా॥

3—అచికిషితవ్యం,అచికిషణీయం, అచికిష్యం, అచికిషితః, అచికిషితవాన్, అచికిషన్, అచికిషంతీ, అచికిషిష్యన్, అచికిషిష్యతీ,అచికిషిష్యంతీ, అచికిషితుం, అచికిషితం,అచికిషణం, అచికిషిత్వా,అత్యచికిష్య, ఆచికిషమచికిషం, అచికిషిత్వాచికిషిత్వా॥

అగకుటిలాయాంగతౌ అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

అగతి।ఆగ।అగితా। అగిష్యతీత్యాది సర్వమక ధాతువల్ ॥ అయమపిఘటాదిత్వాన్మిత్ ॥

—∞—

అగి, గతౌ,అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ ఇదిత్త్వాన్నుమ్

౧అఙ్గతి॥౨ఆనఙ్గ,ఆనఙ్గతుః ॥ఆనంగిథ॥ ౩ అంగితా-సి౪అంగిష్యతి
౫అంగతు॥౬ఆంగత్॥౭అంగేత్॥౮అఙ్గ్యాత్॥౯ఆంగీత్।౧౦ఆఙ్గిష్యత్॥

గత్యర్థత్వాన్న కర్మవ్యతీహారే తఙ్

భావే—౧ అంగ్యతే ॥ ౨ ఆనంగే ॥ ౩ అంగితా ॥ ౪ అంగిష్యతే ౫ అంగ్యతాం ॥ ౬ ఆంగ్యత ॥ ౭ ఆంగ్యేత ॥ ౮ అంగిషీష్ట ॥ ౯ ఆంగి ॥ ౧౦ ఆంగిష్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ అంగయతి-తే ॥ ౨ అంగయాంచకార-చక్రే-బభూవ-ఆస ॥ ౩ అంగయితా-సి-సే-హే ॥ ౪ అంగయిష్యతి-తే ॥౫అంగయతు-తాం ॥ ౬ ఆంగయత్-త ॥ ౭ అంగయేత్-త ॥ ౮ అంగ్యాత్-అంగయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ ఆంజిగత్-త ॥౧౦ ఆంగయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ అంగ్యతే ॥ ౨ అంగయాంచక్రే-బభూవే, ఢ్వే, ధ్వే-ఆసే ॥ ౩ అంగయితా-సే-హే ॥ అంగితా-సే-హే ॥ ౪ అంగయిష్యతే-అంగిష్యతే ॥ ౫ అంగ్యతాం ॥ ౬ ఆంగ్యత ॥ ౭ అంగ్యేత ॥ ౮అఙ్గయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ అంగిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఆంగి-ఆంగిషాతాం-ఢ్వంధ్వం ॥ అంగయిషాతాం-ఢ్వం,ధ్వం ॥ ౧౦ అంగయిష్యత-ఆంగిష్యత॥

సని—౧ అంజిగిషతి ॥ ౨ అంజిగిషాంచకార-బభూవ-ఆస ॥ ౩అఞ్జిగిషితా ॥ ౪ అంజిగిషిష్యతి ॥ ౫ అంజిగిషతు ॥ ౬ ఆంజిగిషత్ ॥ ౭ అంజిగిషేత్ ॥౮ అంజిగిష్యాత్ ॥౯ ఆంజిగిషీత్ ॥౧౦ఆంజిగిషిష్యత్

అజాదిత్వాన్న యఙ్యఙ్లుకౌ

౧—అంగితవ్యం । అంగనీయం ।అఙ్గ్యం ।అంగితః । అంగితవాన్ అంగితస్సః । ప్రాంగితః । ఇదమేషామంగితం । అంగన్ - అంగంతీ । అంగిష్యన్-అంగిష్యతీ-అంగిష్యంతీ । అంగితుం । అంగితం । అంగనం అంగిత్వా । ప్రాంగ్య । అంగమంగం । అంగిత్వాంగిత్వా ॥

౨—అంగయితవ్యః । అంగనీయః । అంగ్యః । అంగితః । అంగిత

వాన్ । అంగయన్-అంగయంతీ । అంగయమానః । అంగయిష్యన్-అఙ్గయిష్యతీ-అంగయిష్యంతీ । అంగయిష్యమాణః । అంగయితుం।అంగితం।అంగనం।అంగయిత్వా।ప్రాంగ్య।అంగమంగం। అంగయిత్వాంగయిత్వా—3—అంజిగిషితవ్యం ।అంజిగిషణీయం।అంజిగిష్యం । అంజిగిషితః । అంజిగిషితవాన్ । అంజిగిషన్-అంజిగిషంతీ । అంజిగిషిష్యన్ అంజిగిషిష్యతీ-అంజిగిషిష్యంతీ । అంజిగిషితుం । అంజిగిషితం । అంజిగిషణం । అంజిగిషిత్వా । ప్రాంజిగిష్య । అంజిగిషమంజిగిషం । అంజిగిషిత్వాంజిగిషిత్వా ॥

అఞ్చు-గతిపూజనయోః॥సకర్మకః॥ సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ అఞ్చతి ॥ ౨ ఆనఞ్చ-ఆనఞ్చతుః-ఆనఞ్చుః॥ ఆనఞ్చిథ-ఆనఞ్చథుః-ఆనఞ్చ ॥ ఆనఞ్చ-ఆనఞ్చివ-ఆనఞ్చిమ ॥ 3 అఞ్చితా-సి ॥ ౪ అఞ్చిష్యతి ॥ ౫ అఞ్చతు ॥ ౬ ఆఞ్చత్ ॥ ౭ అఞ్చేత్ ॥ ౮ గతౌ నలోపః ॥ అచ్యాత్ , పూజాయాంతు అఞ్చ్యాత్ ॥ ౯ ఆఞ్చీత్ ॥ ౧౦ ఆఞ్చిష్యత్ ॥

పూజనార్థేకర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యత్యఞ్చతే ॥ ౨ వ్యత్యానంచే॥ 3 వ్యత్యఞ్చితా-సే-హే ॥ ౪ వ్యత్యఞ్చిష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యఞ్చతాం ॥ ౬ వ్యత్యాఞ్చత ॥ ౭ వ్యత్యఞ్చేత ॥ ౮ వ్యత్యఞ్చిషీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యాఞ్చిష్ట ॥ ౧౦ వ్యత్యాఞ్చిష్యత ॥

పూజార్థాత్కర్మణి —౧ అఞ్చ్యతె ॥ ౨ ఆనఞ్చే ॥ 3 అంచితా-సే-హే॥౪అఞ్చిష్యతె॥ ౫అఞ్చ్యతాం॥౬ఆఞ్చ్యత॥౭అఞ్చ్యేత॥ ౮అఞ్చిషీష్ట-ధ్వం॥౯ఆఞ్చి-ఆఞ్చిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥౧౦ఆఞ్చిష్యత॥

గత్యర్థాత్కర్మణి—లట్-లోట్-లఙ్-లిఙ్క్షు-అచ్యతే - అచ్యతాం । ఆచ్యత । అచ్యేతైతివిశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్ ॥ సంయోగాత్పరస్య లిటఃకిత్త్వాభావాద్గతావపి లిటినలోపః ॥

ణిచి—౧ అఞ్చయతి-తే ॥ ౨ అఞ్చయాంచకార-చక్రే-బభూవ

-ఆస ॥ ౩ అఞ్చయితా-సి-సే-హే ॥ ౪ అఞ్చయిష్యతి-తే ॥ ౫ అఞ్చయతు-తాం ॥ ౬ ఆఞ్చయత్-త ॥ ౭ అఞ్చయేత్-త ॥ ౮ అఞ్చ్యాత్ -అఞ్చయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ ఆఞ్చిచత్-త ॥ ౧౦ ఆఞ్చయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ అఞ్చ్యతే ॥ ౨ అఞ్చయాంచక్రే-బభూవే-ఢ్వే-ధ్వే-ఆసే ॥ ౩ అఞ్చయితా-సే-హే ॥ అఞ్చితా-సే-హే ॥ ౪ అఞ్చయిష్యతే-అఞ్చిష్యతే ॥ ౫ అఞ్చ్యతాం ॥ ౬ ఆఞ్చ్యత ॥ ౭ అఞ్చ్యేత ౮ అఞ్చిషీష్ట-ధ్వం ॥ అఞ్చయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ ఆఞ్చి-ఆఞ్చిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ఆఞ్చయిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ ఆఞ్చయిష్యత-ఆఞ్చిష్యత ॥

సని—౧ అఞ్చిచిషతి ॥ ౨ అఞ్చిచిషాంచకార-బభూవ-ఆస ॥ ౩ అఞ్చిచిషితా-సి ॥ ౪ అఞ్చిచిషిష్యతి ॥ ౫ అఞ్చిచిషతు ॥ ౬ ఆఞ్చిచిషత్ ॥ ౭ అఞ్చిచిషేత్ -౮ అఞ్చిచిష్యాత్ ॥ ౯ ఆఞ్చిచిషీత్ ॥ ౧౦ ఆఞ్చిచిషిష్యత్ ॥

అజాదిత్వాన్న యఙ్యఙ్లుకౌ

౧—అఞ్చితవ్యం । అఞ్చనీయం । అఙ్క్యం ణ్యతి జోరితి కుత్వమ్ ॥ నిష్ఠాయామనిట ఇతి వార్తికపక్షే కుత్వం సమక్నః । సమక్నవాన్ । యస్య విభాషేతి నిషేధః ॥ అఞ్చోऽనపాదాన ఇతి నిష్ఠానస్య నత్వమ్ । అపాదానే తు ఉదక్తముదకం కూపాత్-ఉద్ధృతమిత్యర్థః-ఉదక్తవాన్-ఉద్ధృతవానిత్యర్థః ॥ పూజార్థే త్వేత్వఞ్చేః పూజాయామితీడాగమః । అఞ్చితః । అఞ్చితవాన్ । గతౌ తు యస్య విభాషేతి నిషేధః ॥ అక్తః । అక్తవాన్ ॥ అంచన్-అఞ్చన్తీ । అఞ్చిష్యన్-అఞ్చిష్యతీ-అఞ్చిష్యన్తీ । అఞ్చితుం అఞ్చితం । అఞ్చనం । అఞ్చిత్వా । అఞ్చేః పూజాయామితి నిత్యమిట్ గతౌ తు ఇట్పక్షే అఞ్చిత్వా ॥ క్త్వస్సేట్త్వేన కిత్త్వాన్న నలోపః ॥ ఇడభావే కిత్త్వాన్నలోపః ॥ అక్త్వా । అన్వఞ్చ్య । అఞ్చమఞ్చం । అఞ్చిత్వాఞ్చిత్వా ॥ అక్త్వాక్త్వా ॥

౨—అఞ్చయితవ్యః । అఞ్చనీయః । అఞ్చ్యః । అఞ్చితః । అఞ్చితవాన్ । అఞ్చయన్ । అఞ్చయంతీ । అఞ్చయమానః । అఞ్చయిష్యన్ అఞ్చయిష్యతీ-అఞ్చయిష్యంతీ । అఞ్చయిష్యమాణః । అఞ్చయితుం అఞ్చితం । అఞ్చనం । అఞ్చయిత్వా । సమఞ్చ్య । అఞ్చమఞ్చం । అఞ్చయిత్వాఞ్చయిత్వా ॥

3—అఞ్చిచిషితవ్యః । అఞ్చిచిషణీయం । అఞ్చిచిష్యం । అఞ్చిచిషితః । అఞ్చిచిషితవాన్ । అఞ్చిచిషన్-అఞ్చిచిషంతీ । అఞ్చిచిషిష్యన్ అఞ్చిచిషిష్యతీ-అఞ్చిచిషిష్యంతీ । అఞ్చిచిషితుం । అఞ్చిచిషితం । అఞ్చిచిషణం । అఞ్చిచిషిత్వా । సమఞ్చిచిష్య । అఞ్చిచిషమఞ్చిచిషం । అఞ్చిచిషిత్వాఞ్చిచిషిత్వా ॥

అర్చ-పూజాయాం ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ అర్చతి ॥ ౨ ఆనర్చ-ఆనర్చతుః-ఆనర్చుః । 3 అర్చితా ॥ ౪ అర్చిష్యతి ॥ ౫ అర్చతు ॥ ౬ ఆర్చత్ ॥ ౭ అర్చేత్ ॥ ౮ అర్చ్యాత్ ౯ ఆర్చీత్ ॥ ౧౦ ఆర్చిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యత్యర్చతే ॥ ౨ వ్యత్యానర్చే ॥ 3 వ్యత్యర్చితా-సే-హే ॥ ౪ వ్యత్యర్చిష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యర్చతాం ॥ ౬ వ్యత్యార్చత ॥ ౭ వ్యత్యర్చేత ॥ ౮ వ్యత్యర్చిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యార్చిష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యార్చిష్యత ॥

కర్మణి—౧ అర్చ్యతే ॥ ౨ ఆనర్చే ॥ 3 అర్చితా ॥ ౪ అర్చిష్యతే ॥ ౫ అర్చ్యతాం ॥ ౬ ఆర్చ్యత ॥ ౭ అర్చ్యేత ॥ ౮ అర్చిషీష్ట ॥ ౯ ఆర్చి-ఆర్చిషాతాం-ఆర్చిషత ॥ ఢ్వం-ధ్వం- ౧౦ ఆర్చిష్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ అర్చయతి-తే ॥ ౨ అర్చయాంచకార-చక్రే-బభూవ-ఆస ॥ 3 అర్చయితా-సి-సే-హే ॥ ౪ అర్చయిష్యతి-తే ॥ ౫ అర్చయతు-తాం ॥ ౬ ఆర్చయత్-త ॥ ౭ అర్చయేత్-త ॥ ౮ అర్చ్యాత్

త్-అర్చయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం. ॥ ౯ ఆర్చివత్-త ॥ ౧౦ ఆర్చయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ అర్చ్యతే ॥ ౨ అర్చయాంచక్రే బభూవే-ఆసే ॥ ౩ అర్చయితా-సే-షే ॥ అర్చితా-సే-షే ॥ ౪ అర్చయిష్యతే- అర్చిష్యతే ॥ ౫ అర్చ్యతాం ॥ ౬ ఆర్చ్యత ॥ ౭ అర్చ్యేత ॥ ౮ అర్చయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ అర్చిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఆర్చి-ఆర్చిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ఆర్చయిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ ఆర్చయిష్యత-ఆర్చిష్యత ॥

సని—౧ అర్చిచిషతి ॥ ౨ అర్చిచిషాంచకార-బభూవ-ఆస ॥ ౩ అర్చిచిషితా ॥ ౪ అర్చిచిషిష్యతి ॥ ౫ అర్చిచిషతు ॥ ౬ ఆర్చిచిషత్ ॥ ౭ అర్చిచిషేత్ ॥ ౮ అర్చిచిష్యాత్ ॥ ౯ ఆర్చిచిషీత్ ॥ ౧౦ ఆర్చిచిషిష్యత్ ॥

౧—అర్చితవ్యః । అర్చనీయః । అర్చ్యః । నిష్ఠాయాం సేట్కత్వాన్నకుత్వమ్ । అర్చితః । అర్చితవాన్ । అర్చన్-అర్చంతీ । వ్యత్యర్చమానః । అర్చిష్యన్-అర్చిష్యతీ-అర్చిష్యంతీ । అర్చితుం । అర్చితం । అర్చనం । అర్చిత్వా । సమర్చ్య । అర్చమర్చం । అర్చిత్వార్చిత్వా ॥

౨—అర్చయితవ్యః । అర్చనీయః । అర్చ్యః । అర్చితః । అర్చితవాన్ । అర్చయన్-అర్చయంతీ । అర్చయమానః । అర్చయిష్యన్-అర్చయిష్యతీ-అర్చయిష్యంతీ । అర్చయితుం । అర్చితం । అర్చనం । అర్చయిత్వా । సమర్చ్య । అర్చమర్చం । అర్చయిత్వార్చయిత్వా ॥

౩—అర్చిచిషితవ్యం । అర్చిచిషణీయం । అర్చిచిష్యం । అర్చిచిషితః । అర్చిచిషితవాన్ । అర్చిచిషన్-అర్చిచిషంతీ । అర్చిచిషిష్యన్-అర్చిచిషిష్యతీ-అర్చిచిషిష్యంతీ । అర్చిచిషితుం । అర్చిచిషితం । అర్చిచిషణం । అర్చిచిషిత్వా । సమర్చిచిష్య । అర్చిచిషమర్చిచిషం ॥ అర్చిచిషిత్వార్చిచిషిత్వా ॥

అజ-గతిక్షేపణయోః ॥ గతావకర్మకః ॥ క్షేపణే సకర్మకః
సేట్ ॥ వ్యాదేశస్త్వనిట్ ॥ పరస్మైపదీ ॥

౧ అజతి ॥ ౨ అజేర్వ్యఘఞపోరిత్యార్ధధాతుకవిషయే వ్యాదేశః

వలాద్యార్ధధాతుకే వేష్యతఇత్యార్ధధాతుకెవలాదౌ వైకల్పికః ॥ వివాయ-వివ్యతుః-వివ్యుః ॥ వివయిథ-వివేథ-ఆజిథ-వివ్యథుః-వివ్య। వివాయ-వివయ-వివ్యివ-ఆజివ-వివ్యిమ,ఆజిమ ॥ ౩ వేతా-వేతారౌ-వేతారః-సి ॥ అజితా-అజితారౌ-సి ॥ ౪ వేష్యతి- అజిష్యతి ॥ ౫ అజతు ॥ ౬ ఆజత్ ॥ ౭ అజేత్ ॥ ౮ వీయాత్-వీయాస్తాం-వీయాసుః ॥ ౯ అవైషీత్-అవైష్టాం-అవైషుః ॥ ఆజీత్-ఆజిష్టాం-ఆజిషుః ॥ ౧౦ అవేష్యత్-ఆజిష్యత్ ॥

క్షేపణార్థేకర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యత్యజతే ॥ ౨ వ్యతివివ్యే-వ్యతివివ్యాతే-వ్యతివివ్యిరే ॥ వ్యతివివ్యిషే-ధ్వే-ఢ్వే ॥ వ్యతివివ్యివహే వ్యతివివ్యిమహే ॥ ౩ వ్యతివేతా-సే-హే ॥ వ్యత్యజితా-సే-హే ॥ ౪ వ్యతివేష్యతే॥వ్యత్యజిష్యతే॥౫వ్యత్యజతాం॥౬వ్యత్యాజత॥౭వ్యత్యజేత॥ ౮వ్యతివేషీష్ట।ధ్వం- ఢ్వం -వ్యత్యజిషీష్ట - ధ్వం ॥ ౯వ్యత్యవేష్ట-వ్యత్యవేషాతాం-వ్యత్యవేషత-ధ్వం-ఢ్వం ॥ ౯ వ్యత్యాజిష్ట-వ్యత్యాజిషాతాం-వ్యత్యాజిషత-ధ్వం-ఢ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యవేష్యత-వ్యత్యాజిష్యత ॥

కర్మణి—౧వీయతే ॥ ౨ వివ్యే-వివ్యాతే-వివ్యిరే ॥ వివ్యిషే-వివ్యాథే-వివ్యిఢ్వే-ధ్వే ॥ వివ్యే-వివ్యివహే-వివ్యిమహే ॥ ౩ వాయితా-సే-హే। వేతా-సే,హే ॥ అజితా-సే-హే ॥ ౪ వాయిష్యతే-వేష్యతే ॥ అజిష్యతే ॥ ౫ వీయతాం ॥ ౬ అవీయత ॥ ౭ వీయేత ॥ ౮ వాయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ వేషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ అజిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అవాయి-అవాయిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం॥ అవేషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ఆజిషాతాం ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ అవాయిష్యత-అవేష్యత-ఆజిష్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ వాయయతి-తే ॥ ౨ వాయయాంచకార-చక్రే-బభూవ-ఆస ॥ ౩ వాయయితా-సి-సే-హే ॥ ౪ వాయయిష్యతి,తే ॥ ౫ వాయయతు-తాం॥౬ అవాయయత్ -త॥౭ వాయయేత్-త॥ ౮వాయ్యాత్,వాయయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం॥౯అవీవయత్ -త॥౧౦అవాయయిష్యత్ -త

కర్మణి—౧ వాయ్యతే ॥ ౨ వాయయాంచక్రే-బభూవే-ఢ్వే-ఆసే ॥ 3 వాయయితా-సే-హే ॥ వాయితా-సే-హే ॥ ౪ వాయయిష్యతే-వాయిష్యతె ॥ ౫ వాయ్యతాం ॥ ౬ అవాయ్యత ॥ ౭ వాయ్యేత ॥ ౮ వాయయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ వాయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అవాయి-అవాయయిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ అవాయిషాతాం,ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ ॥ అవాయయిష్యత-అవాయిష్యత ॥

సని—౧ వివీషతి ॥ అజిజిషతి ॥ ౨ వివీషాంచకార-బభూవ-అస॥ ఆజిజిషాంచకార-బభూవ-ఆస ॥ 3 వివీషితా-సి ॥ అజిజిషితా-సి ॥ ౪ వివీషిష్యతి । అజిజిషిష్యతి ॥ ౫ వివీషతు । అజిజిషతు ॥ ౬ అవివీషత్ ఆజజిషత్ ॥ ౭ వివీషేత్ । అజిజిషేత్ ॥ ౮ వివీష్యాత్ । అజిజిష్యాత్ ॥ ౯ అవివీషిత్ । ఆజిజీషీత్ ॥ ౧౦ అవివీషిష్యత్-ఆజిజిషిష్యత్

యఙి—కుటిలమజతి ॥ ౧ వేవీయతె । ఆర్ధధాతుక ఇతివిషయసప్తమీ । తెనయఙివివక్షితే అజేర్వీభావః ॥ ౨ వేవీయాంచక్రే-బభూవ-ఆస ॥ 3 వేవీయితా-సే-హే ॥ ౪ వేవీయిష్యతె ॥ ౫ వేవీయతాం॥ ౬ అవెవీయత ॥ ౭ వేవీయేత ॥ ౮ వెవీయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అవేవీయిష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ అవెవీయిష్యత॥

అస్య యఙ్లుఙ్నాస్త్యేవ ॥ యఙోలుకాపసారెవిషయత్వాసంభవే నవీభావస్యాప్రవృత్తేః ॥

౧—వేతవ్యం । అజితవ్యం । వయనీయః । వేయః । వీతః। అజితః। వీతవాన్ । అజితవాన్ । అజన్-అజంతీ । వెష్యన్ । అజిష్యన్ । వెష్యతీ-వేష్యంతీ । అజిష్యతీ-అజిష్యంతీ । వెతుం । అజితుం । వీతం। అజితం । వయనం । వీత్వా । అజిత్వా । ప్రవీయ । ప్రాజ్య ।వాయం వాయం । వీత్వావీత్వా ॥అజిత్వాజిత్వా॥

౨ వాయయితవ్యః । వాయనీయః । వాయ్యః । వాయితః । వాయితవాన్ । వాయయన్-వాయయంతీ । వాయయమానః । వాయయి

ష్యత్-వాయయిష్యతీ-వాయయిష్యంతీ । వాయయిష్యమాణః । వాయయితుం । వాయితం । వాయనం । వాయయిత్వా । ప్రవాయ్య । వాయంవాయం । వాయయిత్వావాయయిత్వా ॥

౩—వివీషితవ్యః।అజిజిషితవ్యః।వివీషణీయః।అజిజిషణీయః।వివీష్యః-అజిజిష్యః।వివీషితః।అజిజిషితః॥వివీషితవాన్।అజిజిషితవాన్।వివీషన్।అజిజీషన్-వివీషంతీ-అజిజీషంతీ-వివీషిష్యన్-అజిజీషిష్యన్।వివీషిష్యతీ-వివీషిష్యంతీ। అజిజిషిష్యతీ-అజిజిషిష్యంతీ । వివీషితుం । అజిజిషితుం । వివీషితం । అజిజిషితం । వివీషణం। అజిజిషణం । వివీషిత్వా॥ అజిజిషిత్వా । ప్రవివీష్య । ప్రాజిజిష్య । వివీషంవివీషం । వివీషిత్వా వివీషిత్వా । అజిజిషమజిజిషం । అజిజిషిత్వాజిజిషిత్వా ॥

౪—వేవీయితవ్యం । వేవీయనీయం । వేవీయ్యం । వేవీయితః । వేవీయితవాన్ । వేవీయమానః । వేవీయిష్యమాణః । వేవీయితుం । వేవీయితం । వేవీయనం । వేవీయిత్వా । ప్రవేవీయ్య। వేవీయంవేవీయం వేవీయిత్వావేవీయిత్వా ॥

అర్జ -అర్జనే॥సకర్మకః॥సేట్ పరస్మైపదీ

అర్జతి । ఆనర్జ । అర్జితేత్యాదిసర్వమర్చతివత్ ॥

అట-గతౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ అటతి ॥ ౨ ఆట-ఆటతుః-ఆటుః ॥ ౩ అటితా ॥ ౪ అటిష్యతి ॥ ౫ అటతు । ౬ ఆటత్॥ ౭ అటేత్ ॥ ౮ అట్యాత్ ॥ ౯ ఆటీత్ -ఆటిష్టాం-ఆటిషుః ॥ ౧౦ ఆటిష్యత్ ॥

గత్యర్థత్వాన్నకర్మవ్యతీహారేతఙ్

భావే—౧ అట్యతే । ౨ ఆటే ॥ ౩ అటితా ॥ ౪ అటిష్యతే ॥ ౫ అట్యతాం॥ ౬ ఆట్యత ॥ ౭ అట్యేత॥౮ అటిషీష్ట ॥౯ ఆటి॥ ౧౦ఆటిష్యత॥

ణ్యంతాత్—౧ ఆటయతి-తే ॥ ౨ఆటయాంచకార-చక్రే-బభూవ-ఆస ॥ ౩ ఆటయితా-సి-స్మే ॥ ౪ ఆటయిష్యతి-తే ॥ ౫ ఆటయ

తు-తాం ॥ ౬ ఆటయల్-త ॥ ౭ ఆటయేల్-త ॥ ౮ ఆట్యాల్-ఆటయిషీష్ట-ధ్వం-ధ్వం ॥ ౯ ఆటిటల్-త ॥ ౧౦ ఆటయిష్యల్-త ॥

కర్మణి—౧ ఆట్యతే ॥ ౨ ఆటయాంచక్రే-బభూవే-ఆసే ॥ 3 ॥ ఆటయితా,సే-హే ॥ ఆటితా-సే-హే ॥ ౪ ఆటయిష్యతే-ఆటిష్యతే ॥ ౫ ఆట్యతాం ॥ ౬. ఆట్యత ॥ ౭ ఆట్యేత ॥ ౮ ఆటయిషీష్ట-ధ్వం-ధ్వం ఆటిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఆటి-ఆటిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం॥ఆటయిషాతాం-ఢ్వం -ధ్వం ॥ ౧౦ ఆటయిష్యత-ఆటిష్యత ॥

సని—౧ అటిటిషతి ॥ ౨ అటిటిషాంచకార-బభూవ-ఆస ॥ 3 అటిటిషితా ॥ ౪ అటిటిషిష్యతి ॥ ౫ అటిటిషతు ॥ ౬ ఆటిటిషత్ ॥ ౭ ఆటిటిషేత్ ॥ ౮ అటిటిష్యాత్ ॥ ౯ ఆటిటిషీత్ ॥ ౧౦ఆటిటిషిష్యత్

కుటిలమటతీత్యర్థే- సూచిసూత్రిమూత్ర్యట్యర్త్యశూర్ణోతిభ్యో యఙ్వక్తవ్య ఇతియఙి ॥ ౧ అటాట్యతే ॥ ౨ అటాటాంచక్రే-బభూవ-అస ॥ 3 అటాటితా ॥ ౪ అటాటిష్యతే ॥ ౫అటాట్యతాం॥ ౬ ఆటాట్యత ॥౭ అటాట్యేత॥౮ అటాటిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ ఆటాటిష్ట-ఢ్వం-ధ్వం॥ ౧౦ ఆటాటిష్యత ॥

యఙ్లుకి—సన్యఙోరిత్యస్యప్రవృత్తత్వాద్యఙపేక్షయా పూర్వస్య కార్యాభావాన్నలుమతేతిప్రత్యయలక్షణనిషేధాభావాద్యఙంతత్వాద ట్శబ్దస్య ద్విర్వచనేహలాదిశేషేదీర్ఘోకితఇతిదీర్ఘేసవర్ణదీర్ఘే చ తిపష్టుత్వే ఆట్టి ఈట్పక్షే ఆటీతి ఆట్టః ఆటతీత్యాది ॥

౧—అటితవ్యం । అటనీయం । ఆట్యం । అటితః । అటితవాన్ ।అటన్-అటంతీ । అటిష్యన్-అటిష్యతీ-అటిష్యంతీ ॥ ఆటితుం ।అటితం। అటనం। అటిత్వా । సమట్య । ఆటమాటం । అటిత్వాటిత్వా ॥

౨—ఆటయితవ్యః । ఆటనీయః । ఆట్యః । ఆటితః । ఆటితవాన్ ఆటయన్-ఆటయంతీ । ఆటయమానః । ఆటయిష్యన్-ఆటయిష్యతీ-ఆటయిష్యంతీ । ఆటయిష్యమాణః । ఆటయితుం । ఆటితం । ఆటనం

ఆటయిత్వా । ఉపాట్య । ఆటమాటం । ఆటయిత్వాఽఽటయిత్వా॥

౩—అటిటిషితవ్యం । అటిటిషణీయం । అటిటిష్యం । అటిటిషితః। అటిటిషితవాన్ । అటిటిషన్ । అటిటిషంతీ। అటిటిషిష్యన్ ।అటిటిష్యతీ। అటిటిషిష్యంతీ । అటిటిషితుం । అటిటిషితం । అటిటిషణం । అటిటిషిత్వా । సమటిటిష్య । అటిటిషమటిటిషం ।అటిటిషిత్వాఽటిటిషిత్వా

౪—అటాటితవ్యం । అటాటనీయం । అటాట్యం । అటాటితం ।అటాటితవాన్ । అటాట్యమానః । అటాటిష్యమాణః । అటాటితుం । అటాటితం । అటాటనం । అటాటిత్వా । సమటాట్య । అటాటమటాటం । అటాటిత్వాఽటాటిత్వా ॥

౫—ఆటితవ్యం । ఆటనీయం । ఆట్యం । ఆటితః । ఆటితవాన్ । ఆటల్-ఆటతౌ-ఆటతః ॥ ఆటతీ । ఆటిష్యన్-ఆటిష్యతీ-ఆటిష్యంతీ । ఆటితుం । ఆటితం । ఆటనం । ఆటిత్వా । సమాట్య । ఆటమాటం । ఆటిత్వాఽటిత్వా ॥

అడ-ఉద్యమనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

అడతి । ఆడ।అడితేత్యాదిసర్వంయఙ్యఙ్లుగ్వర్జమటధాతువత్॥ కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యత్యడతే ॥ ౨ వ్యత్యాడే ॥ ౩ వ్యత్యడితా-సే-హే ॥ ౪ వ్యత్యడిష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యడతాం ॥ ౬ వ్యత్యాడత ॥ ౭ వ్యత్యడేత ॥ ౮వ్యత్యడిషీష్ట ॥ ౯వ్యత్యాడిష్ట॥౧౦వ్యత్యాడిష్యతేతివిశేషః

అడ్డ-అభియోగే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

అడ్డతి । ఆనడ్డ । అడ్డితేత్యాదిసర్వమర్చతివత్ ॥

అణ-శబ్దార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

అణతి । ఆణ । అణితేత్యాదిసర్వమడధాతువత్ ॥

అత-సాతత్యగమనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
అతతి।ఆత-ఆతతుః-ఆతుఃఅతితేత్యాదిసర్వంయఙ్ యఙ్లుగ్వర్జమటతివత్

అతి-బంధనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
అంతతి । ఆనంత । అంతితేత్యాదిసర్వమగిధాతువత్ ॥

అది-బంధనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
అందతి । ఆనంద । అందితేత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥
అత్యదీ నతిజ్విషయావితికాశ్యపః । అన్యేతుతిజమపీచ్ఛంతి

అర్ద -గతౌయాచనేచ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
అర్దతి । ఆనర్ద । అర్దితేత్యాద్యర్చతివత్ ॥
గతౌనకర్మవ్యతీహారేతఙ్ ॥ సమర్ణః । సమర్ణవాన్ । న్యర్ణః న్యర్ణవాన్ । వ్యర్ణః । వ్యర్ణవాన్ । అర్దితః।అర్దితవాంశ్చాన్యః॥
అర్దేస్సన్నివిభ్యఇతి,నిష్ఠాయాఇడభావః,అభ్యర్ణం-నాతిదూరమాసన్నంవా, అభ్యర్దితమన్యత్, అభేశ్చావిదూర్యఇతినిష్ఠాయా ఇడభావః, అన్యత్ప్రాగ్వత్ ॥

అర్బ-గతౌ, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ
అర్బతి, ఆనర్బేత్యాదిసర్వమర్చతివత్ ॥

అభ్ర-గత్యర్థః, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ
అభ్రతి, ఆనభ్ర, అభ్రితేత్యాదిప్రాగ్వత్॥

అమ-గత్యాదిషు; కనీ, దీప్తికాంతిగతీత్యత్రగతేఃపరయోశ్శబ్ద
సంభక్త్యోరాదిశబ్దేనగ్రహః, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

అమతి, ఆమ, అమితేత్యాద్యకతివత్, శబ్దసంభక్త్యర్థేకర్మవ్య
తీహారేతఙ్—౧ వ్యత్యమతే ॥ ౨ వ్యత్యామే ॥ 3 వ్యత్యమితా-సే-
హే ॥ ౪ వ్యత్యమిష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యమతాం ॥ ౬ వ్యత్యామత॥ ౭వ
త్యమేత॥౮వ్యత్యమిషీష్ట॥౯వ్యత్యామిష్ట॥౧౦వ్యత్యామిష్యతేతివిశేషః॥
నకమ్యమిచమామితి, మిత్త్వనిషేధాదామయతీత్యాది

అతఏవ ణ్యంతాత్కర్మణి, చిణ్ణములోరితి నప్రవర్తతే, నిష్ఠా
యాం, ఆంతః, అమితః, ఆంతవాన్, అమితవాన్,రుష్యమత్వరసం
ఘుషాస్వనామితినిష్ఠాయామిడ్వికల్పః, అన్యత్ప్రాగ్వత్ ॥

అల-భూషణపర్యాప్తివారణేషు. సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

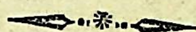
అలతి । ఆల, అలితేత్యాద్యటతివత్, లుఙి—మాభవానాలీత్,అ
తోల్రాంతస్యేత్యనేన నేటీతి నిషేధస్యాతోహలాదేరితి వికల్పస్యచాప
వాదోవృద్ధిః ॥ కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యత్యలతే ॥ ౨ వ్యత్యాలే ॥3వ్య
త్యలితా-సే-హే ॥ ౪ వ్యత్యలిష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యలతాం ॥ ౬ వ్యత్యాల
త ॥ ౭ వ్యత్యలేత ॥ ౮ వ్యత్యలిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౯ వ్యత్యాలిష్ట
(ఢ్వం,ధ్వం)॥ ౧౦వ్యత్యాలిష్యత॥అయంస్వరితేదిత్యేకే, తన్మతే,అలతే,
ఆలేఇత్యాద్యపిప్రాగ్వత్ ॥

అవ-రక్షణగతికాంతిప్రీతితృప్త్యవగమప్రవేశశ్రవణస్వామ్యర్థ
యాచనక్రియేచ్ఛాదీప్త్యవాప్త్యాలింగనహింసాదానభా
గవృద్ధిషు, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

అవతి । ఆవ ।అవితేత్యాద్యటతివత్, గతేరన్యత్ర కర్మవ్యతీహారే
తఙ్—౧ వ్యత్యవతే ॥ ౨వ్యత్యావే ॥ 3 వ్యత్యవితా-సే-హే ॥ ౪వ్య

త్యవిష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యవతాం ॥ ౬ వ్యత్యావత ॥౭ వ్యత్యవెత ॥౮ వ్యత్యవిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)॥ ౯ వ్యత్యావిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)॥౧౦వ్యత్యావిష్యత॥

అర్వ-హింసాయాం, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

అర్వతి । ఆనర్వ । అర్వితేత్యాద్యర్బతివత్ ।హింసార్థత్వాన్నకర్మవ్యతీహారేతఙ్ ॥

అక్షూ-వ్యాప్తౌ, సకర్మకః, వేట్, పరస్మైపదీ

అక్షోఽన్యతరస్యామితికర్త్రర్థే సార్వధాతుకే శ్నుర్వా, పక్షే శప్—౧అక్ష్ణోతి-అక్ష్ణుతః-అక్ష్ణువంతి ॥ అక్ష్ణోషి-అక్ష్ణుథః-అక్ష్ణుథ అక్ష్ణోమి-అక్ష్ణువః-అక్ష్ణుమః ॥ పక్షే—అక్షతి-అక్షతః-అక్షంతీత్యాది. ౨ ఆనక్ష-ఆనక్షతుః-ఆనక్షుః ॥ స్వరతిసూతీత్యాదినా వేట్ ॥ ఆనక్షిథ-ఆనష్ఠ-ఆనక్షథుః-ఆనక్ష ॥ ఆనక్ష-ఆనక్షివ-ఆనక్ష్వ-ఆనక్షిమ-అనక్ష్మ ౩ అక్షితా-అక్షితారౌ-అక్షితారః-సి ॥ పక్షే ॥ అష్టా-అష్టారౌ-అష్టారః - సి ॥ ౪ అక్షిష్యతి । అక్ష్యతి. ॥ ౫ అక్ష్ణోతు - అక్ష్ణుతాత్ - అక్ష్ణుతాం-అక్ష్ణువంతు ॥ అక్ష్ణుహి-అక్ష్ణుతాత్-అక్ష్ణుతం-అక్ష్ణుత ॥ అక్ష్ణవాని,అక్ష్ణవావ-అక్ష్ణవామ ॥ పక్షే — అక్షతు-అక్షతాత్- అక్షతాం-అక్షంతు ॥ అక్షాణి-అక్షావ-అక్షామ ॥ ౬ ఆక్ష్ణోత్-ఆక్ష్ణుతాం-ఆక్ష్ణువన్ ॥ ఆక్ష్ణోః-ఆక్ష్ణుతం-ఆక్ష్ణుత ॥ ఆక్ష్ణవం-ఆక్ష్ణువ-ఆక్ష్ణుమ॥ పక్షే—ఆక్షత్-ఆక్షతాం-ఆక్షన్ ॥ ౭ అక్ష్ణుయాత్-అక్ష్ణుయాతాం-అక్ష్ణుయుః ॥ అక్ష్ణుయాః-అక్ష్ణుయాతం-అక్ష్ణుయాత ॥ అక్ష్ణుయాం- అక్ష్ణుయావ-అక్ష్ణుయామ ॥పక్షే—అక్షేత్-అక్షేతాం-అక్షేయుః॥ ౮ అక్ష్యాత్-అక్ష్యాస్తాం-అక్ష్యాసుః ॥౯ ఇటినేటీతి వృద్ధిప్రతిషేధే మాభవానక్షీత్ ॥ అక్షిష్టాం-అక్షిషుః ॥ఇడభావే—మాభవానాక్షీత్, ఆష్టాం-ఆక్షుః ॥ ఆక్షీః-ఆష్టం-ఆష్ట ॥ ఆక్షం-ఆక్ష్వ-ఆక్ష్మ ॥ ౧౧ ఆక్షిష్యత్-

ఆక్షిష్యతాం-ఆక్షిష్యన్ ॥ పక్షే ॥ ఆక్ష్యత్-ఆక్ష్యతాం-ఆక్ష్యన్ ॥
కర్మవ్యతిహారే—౧వ్యత్యక్ష్ణుతే-వ్యత్యక్ష్ణువాతే।వ్యత్యక్ష్ణువతే॥ వ్యత్య
క్ష్ణుషే-వ్యత్యక్ష్ణువాథే-వ్యత్యక్ష్ణుధ్వే॥వ్యత్యక్ష్ణువే-వ్యత్యక్ష్ణువహే-వ్య
త్యక్ష్ణుమహే॥పక్షే—వ్యత్యక్షతే-వ్యత్యక్షేతే-వ్యత్యక్షంతే॥ ౨వ్యత్యా
నక్షే-వ్యత్యానక్షాతే-వ్యత్యానక్షిరే ॥ వ్యత్యానక్షిషే-వ్యత్యానక్షే-వ్య
త్యానక్షాథే-వ్యత్యానక్షిధ్వే-వ్యత్యానక్ష్వే । వ్యత్యానక్షే-వ్యత్యానక్షివ
హే-వ్యత్యానక్ష్వహే-వ్యత్యానక్షిమహే ॥ వ్యత్యానక్ష్మహే ॥ ౩ వ్య
త్యక్షితా-సే-హే ॥ పక్షే—వ్యత్యష్టా-వ్యత్యష్టారౌ-వ్యత్యష్టారః-సే-
హే ॥ ౪ వ్యత్యక్షిష్యతే ॥ పక్షే—వ్యత్యక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యక్ష్ణుతాం-
వ్యత్యక్ష్ణువాతాం-వ్యత్యక్ష్ణువతాం ॥ వ్యత్యక్ష్ణుష్వ-వ్యత్యక్ష్ణువాథాం
వ్యత్యక్ష్ణుధ్వం ॥ వ్యత్యక్ష్ణవై-వ్యత్యక్ష్ణవావహై-వ్యత్యక్ష్ణవామహై ॥
పక్షే—వ్యత్యక్షతాం-వ్యత్యక్షేతాం-వ్యత్యక్షంతాం ॥ ౬ వ్యత్యాక్ష్ణుత
-వ్యత్యాక్ష్ణువాతాం-వ్యత్యాక్ష్ణువత । వ్యత్యాక్ష్ణుథాః-వ్యత్యాక్ష్ణువా
థాం-వ్యత్యాక్ష్ణుధ్వం ॥ వ్యత్యాక్ష్ణువి-వ్యత్యాక్ష్ణువహి-వ్యత్యాక్ష్ణుమ
హి ॥ పక్షే—వ్యత్యాక్షత-వ్యత్యాక్షేతాం-వ్యత్యాక్షంత ॥ ౭వ్యత్యక్ష్ణు
వీత-వ్యత్యక్ష్ణువీయాతాం-వ్యత్యక్ష్ణువీరన్॥ వ్యత్యక్ష్ణువీథాః-వ్యత్యక్ష్ణు
వీయాథాం-వ్యత్యక్ష్ణువీధ్వం ॥ వ్యత్యక్ష్ణువీయ-వ్యత్యక్ష్ణువీవహి-వ్యత్య
క్ష్ణువీమహి ॥ పక్షే—వ్యత్యక్షేత-వ్యత్యక్షేయాతాం- వ్యత్యక్షేరన్ ॥
౮ వ్యత్యక్షీష్ట-వ్యత్యక్షీయాస్తాం-వ్యత్యక్షీరన్ ॥ వ్యత్యక్షీష్ఠాః-వ్యత్యక్షీ
యాస్థాం-వ్యత్యక్షీధ్వం ॥ వ్యత్యక్షీయ-వ్యత్యక్షీవహి-వ్యత్యక్షీమహి ॥
పక్షే — వ్యత్యక్షిషీష్ట - వ్యత్యక్షిషీయాస్తాం - వ్యత్యక్షిషీరన్-ధ్వం
౯ వ్యత్యాష్ట - వ్యత్యాక్షాతాం - వ్యత్యాక్షత ॥ వ్యత్యాష్ఠాః - వ్య
త్యాక్షాథాం-వ్యత్యాడ్ఢ్వం ॥ వ్యత్యాక్షి-వ్యత్యాక్ష్వహి-వ్యత్యాక్ష్మహి ॥
పక్షే—వ్యత్యాక్షిష్ట-వ్యత్యాక్షిషాతాం-వ్యత్యాక్షిషత-ఢ్వం,ధ్వం ॥ ౧౦
వ్యత్యాక్ష్యత-వ్యత్యాక్ష్యేతాం-వ్యత్యాక్ష్యంత ॥ పక్షే — వ్యత్యాక్షి

ష్యత-వ్యత్యాక్షిష్యేతాం-వ్యత్యాక్షిష్యంత ॥

కర్మణి—౧ అక్ష్యతే ॥ ఆనక్షే, ఆనక్షిషే-ఆనక్షే, ఆనక్షిధ్వే-ఆనఢ్వే ॥ ఆనక్షివహే,ఆనక్ష్వహే,ఆనక్షిమహే, ఆనక్ష్మహే ॥ ౩ అక్షితా,సే,హే ॥ అష్టా,సే,హే ॥ ౪ అక్షిష్యతే, అక్ష్యతే ॥ ౫ అక్ష్యతాం ॥ ౬ ఆక్ష్యత ॥ ౭ అక్ష్యేత ॥ ౮ అక్షిషీష్ట,ధ్వం ॥ అక్షీష్ట,ధ్వం ౯ ఆక్షి,ఆక్షిషాతాం-ఆక్షిషత, ఢ్వం,ధ్వం ॥ పక్షే—ఆక్షాతాం,ఆక్షత, ఢ్వం ॥ ౧౦ ఆక్షిష్యత, ఆక్ష్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ అక్షయతి, తే ॥ ౨ అక్షయాంచకార, చక్రే, బభూవ, ఆస ॥ ౩ అక్షయితా, (సి, సే, హే) ॥ ౪ అక్షయిష్యతి, తే॥ ౫ అక్షయతు,తాం ॥ ౬ ఆక్షయత్,త ॥ ౭ అక్షయేత్,త ॥ ౮ అక్ష్యాత్, అక్షయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౯ ఆచిక్షత్,త ॥ ౧౦ఆక్షయిష్యత్,త

కర్మణి—౧ అక్ష్యతే ॥ ౨ అక్షయాంచక్రే (బభూవే,ఆసే) ॥ ౩ అక్షయితా (సే,హే) ॥ అక్షితా (సే,హే) ॥౪ అక్షయిష్యతే, అక్షిష్యతే ॥ ౫ అక్ష్యతాం ॥ ౬ ఆక్ష్యత ॥ ౭ అక్ష్యేత ॥ ౮ అక్షయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) అక్షిషీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ ఆక్షి,ఆక్షిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ఆక్షయిషాతాం,(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౧౦ ఆక్షిష్యత,ఆక్షయిష్యత ॥

సని—ఇడభావే ॥ ౧ అచిక్షతి ॥ ౨ అచిక్షాంచకార (బభూవ,ఆస) ॥ ౩ అచిక్షితా,సి ॥ ౪ అచిక్షిష్యతి ॥ ౫ అచిక్షతు ॥ ౬ ఆచిక్షత్ ౭ అచిక్షేత్ ॥ అచిక్ష్యాత్ ॥ ౯ ఆచిక్షీత్ [illegible]॥ ౧౦ ఆచిక్షిష్యత్ ॥

ఇట్పక్షే—౧ అచిక్షిషతి ॥ ౨ అచిక్షిషాంచకార (బభూవ,ఆస)॥ ౩ అచిక్షిషితా ॥ ౪ అచిక్షిషిష్యతి ॥ ౫ అచిక్షిషతు ॥ ౬ ఆచిక్షిషత్॥ ౭ అచిక్షిషేత్ ॥౮ అచిక్షిష్యాత్॥౯ ఆచిక్షిషీత్ ॥ ౧౦ఆచిక్షిషిష్యత్

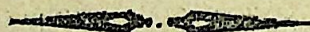
౧—అక్షితవ్యం । అష్టవ్యం । అక్షణీయం । అక్ష్యం । అష్టః । అష్టవాన్ । అక్ష్ణువన్ । అక్షన్ । అక్ష్ణువతీ । అక్షంతీ । వ్యత్యక్ష్ణువానః । వ్యత్యక్షమాణః।అక్షిష్యన్।అక్షిష్యతీ । అక్షిష్యంతీ । అక్ష్యన్

అక్ష్యతీ । అక్ష్యంతీ ॥ అక్షితుం । అష్టుం । అష్టం । అక్షణం । అక్షిత్వా । అష్ట్వా ॥ సమక్ష్య । అక్షమక్షం । అక్షిత్వాక్షిత్వా । అష్ట్వాష్ట్వా

౨—అక్షయితవ్యః । అక్షణీయః । అక్ష్యః । అక్షితః । అక్షితవాన్ అక్షయన్ । అక్షయంతీ । అక్షయమాణః ॥ అక్షయిష్యన్ । అక్షయిష్యతీ । అక్షయిష్యంతీ । అక్షయిష్యమాణః । అక్షయితుం । అక్షితం అక్షణం । అక్షయిత్వా । సమక్ష్య । అక్షమక్షం అక్షయిత్వాక్షయిత్వా॥

3—అచిక్షితవ్యం । అచిక్షణీయం । అచిక్ష్యం । అచిక్షితః । అచిక్షితవాన్ । అచిక్షన్ । అచిక్షన్తీ । అచిక్షిష్యన్ । అచిక్షిష్యతీ । అచిక్షిష్యంతీ । అచిక్షితుం । అచిక్షితం । అచిక్షణం । అచిక్షిత్వా ॥ సమచిక్ష్య । అచిక్షమచిక్షం । అచిక్షిత్వాచిక్షిత్వా ॥

ఇట్పక్షే—అచిక్షిషితవ్యం । అచిక్షిషణీయం । అచిక్షిష్యం ॥ అచిక్షిషితః । అచిక్షిషితవాన్ । అచిక్షిషన్ । అచిక్షిషంతీ ॥ అచిక్షిషిష్యన్ అచిక్షిషిష్యతీ । అచిక్షిషిష్యంతీ ॥ అచిక్షిషితుం । అచిక్షిషితం । అచిక్షిషణం । అచిక్షిషిత్వా । సమచిక్షిష్య । అచిక్షిషమచిక్షిషం । అచిక్షిషిత్వాచిక్షిషిత్వా ॥

అర్హ, పూజాయాం ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ అర్హతి ॥ ౨ ఆనర్హ ॥ 3 అర్హితా,సి ॥ ౪ అర్హిష్యతి ॥ అర్హతు ॥ ౬ అర్హత్ ॥ ౭ అర్హేత్ ॥ ౮ అర్హ్యాత్ । ౯ ఆర్హీత్ । ఆర్హిష్టాం ॥ ౧౦ ఆర్హిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యత్యర్హతే ॥ ౨ వ్యత్యానర్హే (షే, ధ్వే) ॥ 3 వ్యత్యర్హితా (సే, హే) ॥ ౪ వ్యత్యర్హిష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యర్హతాం ॥ ౬ వ్యత్యార్హత ॥ ౭ వ్యత్యర్హేత ॥ ౮ వ్యత్యర్హిషీష్ట (ధ్వం,ధ్వం) ॥ ౯ వ్యత్యార్హిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యార్హిష్యత ॥

కర్మణి—౧ అర్హ్యతే ॥ ౨ ఆనర్హే ॥ 3 అర్హితా ॥ ౪ అ

ర్హిష్యతే ॥ ౫ అర్హ్యతాం ౬ ఆర్హ్యత ॥ ౭ అర్హ్యేత ॥ ౮ ॥ అర్హిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ॥ ౯ ఆర్హి, ఆర్హిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) ॥ ౧౦ ఆర్హిష్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ అర్హయతి-తే ॥ ౨ అర్హయాంచకార (చక్రే, బభూవ, ఆస ॥ ౩ అర్హయితా (సి, సే, హే) ౪ అర్హయిష్యతి, తే ॥ ౫ అర్హయతు, తాం ॥ ౬ ఆర్హయత్, త ॥ ౭ అర్హయేత్, త ॥ ౮ అర్హ్యాత్, అర్హయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ॥ ౯ ఆర్జిహత్, త ॥ ౧౦ ఆర్హయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ అర్హ్యతే ॥ ౨ అర్హయాంచక్రే (బభూవే-ఢ్వే-ఆసే) ॥ ౩ అర్హయితా (సే-హే) అర్హితా (సే-హే) ॥ ౪ అర్హయిష్యతే-అర్హిష్యతే ॥ ౫ అర్హ్యతాం ॥ ౬ ఆర్హ్యత ॥ ౭ అర్హ్యేత ॥ ౮ అర్హయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం)-అర్హిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ ఆర్హి-ఆర్హయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం)-ఆర్హిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ ఆర్హయిష్యత-ఆర్హిష్యత ॥

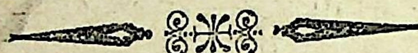
సని—౧ అర్జిహిషతి ॥ ౨ అర్జిహిషాంచకార (బభూవ-ఆస) ॥ ౩ అర్జిహిషితా-సి ॥ ౪ అర్జిహిషిష్యతి ॥ ౫ అర్జిహిషతు ॥ ౬ ఆర్జిహిషత్ ॥ ౭ అర్జిహిషేత్ ॥ ౮ అర్జిహిష్యాత్ ॥ ౯ ఆర్జిహిషీత్ ॥ ౧౦ ఆర్జిహిషిష్యత్ ॥

౧—అర్హితవ్యః । అర్హణీయః । అర్హ్యః । అర్హితః । అర్హితవాన్ । ప్రశస్తమర్హతీత్యర్హన్ । అర్హః ప్రశంసాయామితి శతా । అర్హన్తీ । వ్యత్యర్హమాణః । అర్హిష్యన్-అర్హిష్యతీ-అర్హిష్యంతీ । అర్హితుం । అర్హితం । అర్హణం । అర్హిత్వా । సమర్హ్య । అర్హమర్హం । అర్హిత్వార్హిత్వా ॥

౨—అర్హయితవ్యః । అర్హణీయః । అర్హ్యః । అర్హితః । అర్హితవాన్ । అర్హయన్-అర్హయంతీ । అర్హయమాణః । అర్హయిష్యన్ అర్హయిష్యతీ-అర్హయిష్యంతీ । అర్హయితుం । అర్హితం । అర్హ

౹౦। అర్హ్మాయిత్వా।సమర్హ్మ్య। అర్హ్మమర్హ్మం।అర్హ్మాయిత్వార్హ్మాయిత్వా॥

3—అర్జిహిషితవ్యః। అర్జిహిషణీయః। అర్జిహిష్యః। అర్జిహిషితః। అర్జిహిషితవాన్। అర్జిహిషన్। అర్జిహిషంతీ। అర్జిహిషిష్యన్ అర్జిహిషిష్యతీ-అర్జిహిషిష్యంతీ। అర్జిహిషితుం। అర్జిహిషితం। అర్జిహిషణం। అర్జిహిషిత్వా। సమర్జిహిష్య। అర్జిహిషమర్జిహిషం।అర్జిహిషిత్వార్జిహిషిత్వా॥

ఆఛి-ఆయామే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఆఞ్ఛతి॥ ౨ ఆనాఞ్ఛ॥ 3 ఆఞ్ఛితా॥ ౪ ఆఞ్ఛిష్యతి॥౫ఆఞ్ఛతు॥ ౬ఆఞ్ఛత్॥ ౭ ఆఞ్ఛేత్॥ ౮ ఆఞ్ఛ్యాత్॥ ౯ఆఞ్ఛీత్॥ ౧౦ ఆఞ్ఛిష్యత్॥—కర్మవ్యతీహారే—॥ ౧ వ్యత్యాఞ్ఛతే॥ ౨ వ్యత్యానాఞ్ఛే॥ 3 వ్యత్యాఞ్ఛితా(సే-హే)॥ ౪ వ్యత్యాఞ్ఛిష్యతే॥౫ వ్యత్యాఞ్ఛతాం॥ ౬ వ్యత్యాఞ్ఛత॥ ౭ వ్యత్యాఞ్ఛేత॥ ౮ వ్యత్యాఞ్ఛిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ వ్యత్యాఞ్ఛిష్ట-(ఢ్వం-ధ్వం)॥ ౧౦ వ్యత్యాఞ్ఛిష్యత॥

కర్మణి—౧ ఆఞ్ఛ్యతే॥ ౨ ఆనాఞ్ఛే॥ 3 ఆఞ్ఛితా(సే-హే) ౪ ఆఞ్ఛిష్యతే॥ ౫ ఆఞ్ఛ్యతాం॥ ౬ ఆఞ్ఛ్యత॥ ౭ ఆఞ్ఛ్యేత॥ ౮ఆఞ్ఛిషీష్ట-ధ్వం॥౯ఆఞ్ఛి-ఆఞ్ఛిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)॥౧౦ఆఞ్ఛిష్యత॥

ణ్యంతాత్—౧ ఆఞ్ఛయతి-తే॥ ౨ ఆఞ్ఛయాంచకార(చక్రే)-బభూవ-ఆస)॥ 3 ఆఞ్ఛయితా(సి-సే-హే) ౪ ఆఞ్ఛయిష్యతి-తే॥ ౫ ఆఞ్ఛయతు-తాం॥ ౬ ఆఞ్ఛయత్-త॥ ౭ ఆఞ్ఛయేత్-త॥౮ఆఞ్ఛ్యాత్।ఆఞ్ఛయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ ఆఞ్చిఛత్-త॥౧౦ఆఞ్ఛయిష్యత్-త॥

కర్మణి—౧ ఆఞ్ఛ్యతే॥ ౨ ఆఞ్ఛయాంచక్రే(బభూవె-ఆసే)॥ 3 ఆఞ్ఛయితా-ఆఞ్ఛితా॥ ౪ ఆఞ్ఛయిష్యతే-ఆఞ్ఛిష్యతే॥ ౫ ఆఞ్ఛ్యతాం॥ ౬ ఆఞ్ఛ్యత॥ ౭ ఆఞ్ఛ్యేత॥ ౮ ఆఞ్ఛయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం)-ఆఞ్ఛిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ ఆఞ్ఛి-ఆఞ్ఛిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)॥ ఆఞ్ఛ

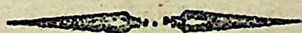
యిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ ఆఞ్ఛయిష్యత-ఆఞ్ఛిష్యత ॥

సని—౧ ఆఞ్చిఛిషతి ॥ ౨ ఆఞ్చిఛిషాంచకార(బభూవ-ఆస)। ౩ ఆఞ్చిఛిషితా-సి ॥ ౪ ఆఞ్చిఛిషిష్యతి ॥ ౫ ఆఞ్చిఛిషతు ॥ ౬ ఆఞ్చిఛిషత్ ॥ ౭ ఆఞ్చిఛిషేత్ ॥ ౮ ఆఞ్చిఛిష్యాత్ ॥ ౯ ఆఞ్చిఛిషీత్ ॥ ౧౦ ఆఞ్చిచ్ఛిషిష్యత్॥

౧—ఆఞ్ఛితవ్యః । ఆఞ్ఛనీయః । ఆఞ్ఛ్యః । ఆఞ్ఛితః । ఆఞ్ఛితవాన్ । ఆఞ్ఛన్ । ఆఞ్ఛంతీ । వ్యత్యాఞ్ఛమానః । ఆఞ్ఛిష్యన్-ఆఞ్ఛిష్యతీ-ఆఞ్ఛిష్యంతీ । ఆఞ్ఛితుం । ఆఞ్ఛితం । ఆఞ్ఛనం । ఆఞ్ఛిత్వా । సమాఞ్ఛ్య । ఆఞ్ఛమాఞ్ఛం । ఆఞ్ఛిత్వాఞ్ఛిత్వా ॥

౨ ఆఞ్ఛయితవ్యః ।ఆఞ్ఛనీయః। ఆఞ్ఛ్యః । ఆఞ్ఛితః । ఆఞ్ఛితవాన్ । ఆఞ్ఛయన్-ఆఞ్ఛయంతీ । ఆఞ్ఛయమానః । ఆఞ్ఛయిష్యన్ ఆఞ్ఛయిష్యతీ-ఆఞ్ఛయిష్యంతీ । ఆఞ్ఛయితుం। ఆఞ్ఛితం।ఆఞ్ఛనం। ఆఞ్ఛయిత్వా।సమాఞ్ఛ్య।ఆఞ్ఛమాఞ్ఛం।ఆఞ్ఛయిత్వాఞ్ఛయిత్వా ॥

౩—ఆఞ్చిఛిషితవ్యం । ఆఞ్చిఛిషణీయం । ఆఞ్చిఛిష్యం । ఆంచిఛిషితః । ఆఞ్చిఛిషితవాన్ । ఆఞ్చిఛిషన్ । ఆఞ్చిఛిషంతీ । ఆఞ్చిఛిషిష్యన్-ఆఞ్చిఛిషిష్యతీ-ఆఞ్చిఛిషిష్యంతీ। ఆఞ్చిఛిషితుం। ఆఞ్చిఛిషితం । ఆఞ్చిఛిషణం । ఆఞ్చిఛిషిత్వా ।సమాఞ్చిఛిష్య। ఆఞ్చిఛిషమాఞ్చిఛిషం । ఆఞ్చిఛిషిత్వాఞ్చిఛిషిత్వా ॥

ఇఖ గతౌ సకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ

౧ ఏఖతి। ౨ ఇయేఖ,ఈఖతుః-ఈఖుః । ఇయేఖిథ - ఈఖథుః ఈఖ ।. ఇయేఖ,ఈఖివ, ఈఖిమ । ౩ ఏఖితా। ౪ ఏఖిష్యతి। ౫ ఏఖతు। ౬ ఐఖత్ । ౭ ఏఖేత్ ॥ ౮ ఇఖ్యాత్ - ఇఖ్యాస్తాం ॥ ౯ ఐఖీత్, ఐఖిష్టాం ॥౧౦ ఐఖిష్యత్ ॥

గత్యర్థత్వాన్నకర్మవ్యతీహారేతఙ్

కర్మణి—౧ ఇఖ్యతే। ౨ఈఖే। ౩ ఏఖితా ॥ ౪ ఏఖిష్యతే । ౫ ఇఖ్యతాం । ౬ ఐఖ్యత । ౭ ఇఖ్యేత ॥ ౮ ఏఖిషీష్ట-ఢ్వం,। ౯ ఐఖి-ఐఖిషాతాం-ఢ్వం-ఢ్వం॥ ౧౦ ఐఖిష్యత ॥

ణ్యన్తాత్—౧ఏఖయతి-తే ॥ ౨ ఏఖయాంచకార, చక్రే—బభూవ । ఆస ॥ ౩ ఏఖయితా, (సి, సే, హే) ౪ ఏఖయిష్యతి-తే ॥ ౫ ఏఖయతు-తాం ॥ ౬ ఐఖయత్-త॥ ౭ ఏఖయేత్- త ॥ ౮ ఏఖ్యాత్- ఏఖ్యాస్తాం - ఏఖయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ ఐచిఖత్-త ॥ ౧౦ ఐఖయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ ఏఖ్యతే । ౨ ఏఖయాంచక్రే । బభూవే- ఆసే ॥ ౩ఏఖయితా-సే-హే ॥ ఏఖితా, సే, హే ॥ ౪ ఏఖయిష్యతే । ఏఖిష్యతే॥ ౫ ఏఖ్యతాం ॥ ౬ ఐఖ్యత ॥ ౭ఏఖ్యేత ॥ ౮ ఏఖయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ఏఖిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఐఖి-ఐఖిషా తాం- (ఢ్వం-ధ్వం) ఐఖయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ఐఖయిష్యత- ఐఖిష్యత ॥

సని—౧ ఏచిఖిషతి । ౨ ఏచిఖిషాంచకార - బభూవ, ఆస ॥౩ఏచిఖిషితా ॥ ౪ ఏచిఖిషిష్యతి । ౫ ఏచిఖిషతు ॥ ౬ ఐచిఖిషత్ ॥౭॥ఏచిఖిషేత్ ॥ ౮ ఏచిఖిష్యాత్ ॥ ౯ ఐచిఖిషీత్ ॥ ౧౦ ఐచిఖిషిష్యత్ ॥

౧—ఏఖితవ్యం, ఏఖనీయం- ఏఖ్యం- ఇఖితః- ఇఖితవాన్, ఏఖన్ ఏఖన్తీ- ఏఖిష్యన్- ఏఖిష్యతీ, ఏఖిష్యంతీ - ఏఖితుం- ఇఖితం- ఏఖనం- ఏఖిత్వా- ప్రేఖ్య- ఏఖమేఖం- ఏఖిత్వైఖిత్వా ॥

౨—ఏఖయితవ్యః- ఏఖనీయః, ఏఖ్యః- ఏఖితః- ఏఖితవాన్- ఏఖయన్- ఏఖయంతీ- ఏఖయిష్యన్- ఏఖయిష్యతీ- ఏఖయిష్యంతీ ॥ ఏఖయితుం- ఏఖితం- ఏఖనం- ఏఖయిత్వా- ప్రేఖ్య- ఏఖమేఖం - ఏఖయిత్వై ఏఖయిత్వా ॥

౩—ఏచిఖిషితవ్యం-ఏచిఖిషణీయం - ఏచిఖిష్యం- ఏచిఖిషితః, ఏచిఖిషితవాన్- ఏచిఖిషన్- ఏచిఖిషంతీ, ఏచిఖిషిష్యన్ - ఏచిఖిషిష్య

తీ- ఏచిఖిషిషఁ్యంతీ- ఏచిఖిషితుం- ఏచిఖిషితం- ఏచిఖిషణం- ఏచిఖిషిత్వా- ప్రేచిఖిష్య-ఏజేపరరూపమితిపరరూపం - ఏచిఖిష మేచిఖిషం- ఏచిఖిషిత్రైవచిఖిషిత్వా ॥

ఇఖిగతౌ సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

౧ ఇఙ్ఖతి । ౨ ఇఙ్ఖాఞ్చకార । బభూవ-ఆస ॥ ౩ ఇఙ్ఖితా॥ ౪ ఇంఖిష్యతి । ౫ ఇంఖతు ॥ ౬ ఐంఖత్ ॥ ౭ ఇంఖేత్ ॥ ౮ ఇంఖ్యాత్॥ ౯ ఐంఖీత్ ॥ ౧౦ ఐంఖిష్యత్ ॥

కర్మణి—౧ ఇఙ్ఖ్యతే ॥ ౨ ఇంఖాంచక్రే—బభూవే-ఆసే ॥ ౩ఇంఖితా ॥ ౪ ఇంఖిష్యతే ॥ ౫ ఇంఖ్యతాం ॥౬ ఐంఖ్యత । ౭ ఇంఖ్యేత ॥ ౮ ఇంఖిషీష్ట-ఢ్వం॥ ౯ ఐంఖి-ఢ్వం-ధ్వం॥౧౦ ఐంఖిష్యత॥

ణ్యన్తాత్—౧ ఇఙ్ఖయతి-తే ॥ ౨ ఇంఖయాంచకార - చక్రే - బభూవ- ఆస ॥ ౩ ఇంఖయితా (సి-సే-హే) ౪ ఇంఖయిష్యతి, తే ॥ ౫ ఇంఖయతు-తాం ॥ ౬ ఐంఖయత్- త ॥ ౭ ఇంఖయేత్-త ॥ ౮ఇంఖ్యాత్, ఇంఖయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ ఐంచిఖత్ త ॥ ౧౦ ఐంఖయిష్యత్—త ॥

కర్మణి—౧ ఇఙ్ఖ్యతే। ౨ ఇంఖయాంచక్రే-బభూవే (ఆసే) ౩ఇంఖయితా (సే-హే) ఇంఖితా(సే, హే) ౪ ఇంఖయిష్యతే-ఇంఖిష్యతే ౫ ఇంఖ్యతాం ॥ ౬ఐఙ్ఖ్యత ॥ ౭ ఇంఖ్యేత ॥ ౮ ఇఙ్ఖయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ఇఙ్ఖిషీష్ట-(ధ్వం) ౯ ఐంఖి - ఐంఖిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ఐఙ్ఖయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ ఐఙ్ఖయిష్యత-ఐంఖిష్యత ॥

సని— ౧ ఇఞ్చిఖిషతి ॥ ౨ ఇంచిఖిషాఞ్చకార - బభూవ (ఆస) ౩ ఇంచిఖిషితా ॥ ౪ ఇంచిఖిషిష్యతి ॥ ౫ ఇంచిఖిషతు ॥ ౬ ఐంచిఖిషత్ ॥ ౭ ఇంచిఖిషేత్ ॥ ౮ ఇంచిఖిష్యాత్ ॥ ౯ ఐంచిఖిషీత్ ॥ ౧౦ ఐంచిఖిషిష్యత్ ॥

౧—ఇంఖితవ్యం, ఇఙ్ఖనీయం- ఇఙ్ఖ్యం, ఇంఖితః, ఇంఖితవాన్-ఇంఖన్, ఇఙ్ఖంతీ - ఇంఖిష్యన్, ఇంఖిష్యతీ, ఇఙ్ఖిష్యంతీ, ఇంఖితుం ఇంఖితం- ఇఙ్ఖనం- ఇంఖిత్వా, ప్రేఙ్ఖ్య-ఇఙ్ఖమిఙ్ఖం, ఇంఖిత్వేంఖిత్వా

౨—ఇఙ్ఖయితవ్యః- ఇఙ్ఖనీయః- ఇఙ్ఖ్యః, ఇంఖితః- ఇంఖితవాన్, ఇఙ్ఖయన్- ఇఙ్ఖయంతీ- ఇఙ్ఖయమానః - ఇఙ్ఖయిష్యన్- ఇఙ్ఖయిష్యతీ- ఇఙ్ఖయిష్యంతీ ఇంఖయిష్యమాణః- ఇంఖయితుం- ఇంఖితం- ఇంఖనం- ఇంఖయిత్వా- ప్రేంఖ్య- ఇంఖమింఖం -ఇంఖయిత్వేంఖయిత్వా॥

౩—ఇంచిఖిషితవ్యం- ఇంచిఖిషణీయం- ఇంచిఖిష్యం - ఇంచిఖిషితః ఇంచిఖిషితవాన్ - ఇంచిఖిషన్- ఇంచిఖిషంతీ- ఇంచిఖిషిష్యన్, ఇంచిఖిషిష్యతీ- ఇంచిఖిషిష్యంతీ, ఇంచిఖిషితుం, ఇంచిఖిషితం- ఇంచిఖిషణం, ఇంచిఖిషిత్వా, ప్రేంచిఖిష్య, ఇంచిఖిషమించిఖిషం-ఇంచిఖిషిత్వేంచిఖిషిత్వా ॥

ఇగి, గతౌ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ ఇఙ్గతి ॥ ౨ ఇంగాంచకార, ఇంగితేత్యాదిసర్వమిఙ్ఖతివత్ సని, అభ్యాసస్యజకారో విశేషః

ఇట గతౌ॥ అకర్మకః॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

ఏటతి, ఇయేట-ఏటితేత్యాదిసర్వమిఖధాతువత్ ॥

ఇది పరమైశ్వర్యే—అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఇన్దతి- ఇందాంచకార, ఇందితేత్యాదిసర్వమింఖతివత్॥ అయం నతిజ్విషయ ఇతి కాశ్యపః, అన్యేతు తిజమపీచ్ఛంతి ॥

ఇవి-వ్యాప్తౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఇన్వతి ॥ ౨ ఇన్వాంచకార(బభూవ-ఆస) ౩ ఇన్వితా ॥ ౪ ఇన్విష్యతి ॥ ౫ ఇన్వతు ॥ ౬ ఐన్వత్ ॥ ౭ ఇన్వేత్ ॥ ౮ ఇన్వ్యాత్-ఇన్వ్యాస్తాం ॥ ౯ ఐన్వీత్-ఐన్విష్టాం ॥ ౧౦ ఐన్విష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతీన్వతే ॥ ౨ వ్యతీన్వాఞ్చక్రే (బభూవ-ఆస) ౩ వ్యతీన్వితా(సే-హే) ౪ వ్యతీన్విష్యతే ॥ ౫ వ్యతీన్వతాం ॥ ౬ వ్యత్యైన్వత ॥ ౭ వ్యతీన్వేత ॥ ౮ వ్యతీన్విషీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యైన్విష్ట ॥ ౧౦ వ్యత్యైన్విష్యత ॥

కర్మణి—౧ ఇన్వ్యతే ॥ ౨ ఇన్వాఞ్చక్రే(బభూవే-ఆసే) ॥ ౩ ఇన్వితా(సే-హే)౪ ఇన్విష్యతే॥౫ ఇన్వ్యతాం॥౬ ఐన్వ్యత ॥ ౭ ఇన్వ్యేత ॥ ౮ ఇన్విషీష్ట ॥ ౯ ఐన్వి-ఐన్విషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)౧౦ ఐన్విష్యత

ణ్యంతాత్—౧ ఇన్వయతి-తే ॥ ౨ ఇన్వయాంచకార (చక్రే)-బభూవ-ఆస)౩ ఇన్వయితా(సి-సే-హే) ౪ ఇన్వయిష్యతి-తే ॥ ౫ ఇన్వయతు-తాం ॥ ౬ ఐన్వయత్-త ॥ ౭ ఇన్వయేత్-త ॥ ౮ ఇన్వ్యాత్-ఇన్వయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ ఐన్వివత్-ఐన్వివతాం॥ఐన్వివత ॥ ఐన్వివేతాం ॥ ౧౦ ఐన్వయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ ఇన్వ్యతే ॥ ౨ ఇన్వయాంచక్రే(బభూవే-ఆసే) ౩ ఇన్వయితా(సే-హే)-ఇన్వితా(సే-హే) ౪ ఇన్వయిష్యతే-ఇన్విష్యతే ॥ ౫ ఇన్వ్యతాం ॥ ౬ ఐన్వ్యత ॥ ౭ ఇన్వ్యేత ॥ ౮ ఇన్వయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)-ఇన్విషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ ఐన్వి-ఐన్విషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ఐన్వయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ ఐన్వయిష్యత-ఐన్విష్యత ॥

సని—౧ ఇన్వివిషతి ॥ ౨ ఇన్వివిషాంచకార(బభూవ-ఆస) ౩ ఇన్వివిషితా ॥ ౪ ఇన్వివిషిష్యతి ॥ ౫ ఇన్వివిషతు ॥ ౬ ఐన్వివిషత్ ॥ ౭ ఇన్వివిషేత్ ॥ ౮ ఇన్వివిష్యాత్ ॥ ౯ ఐన్వివిషీత్ ॥ ౧౦ ఐన్వివిషిష్యత్

౧—ఇన్వితవ్యః । ఇన్వనీయః । ఇన్వ్యః। ఇన్వితః। ఇన్వితవాన్।

ఇన్వన్ । ఇన్వంతీ । వ్యతీన్వమానః । ఇన్విష్యన్-ఇన్విష్యతీ-ఇన్విష్యన్తీ । ఇన్వితుం । ఇన్వితం । ఇన్వనం । ఇన్విత్వా । ప్రేన్వ్య । క్షుభ్నాదిత్వాన్నణత్వం । ఇన్వమిన్వం । ఇన్విత్వేన్విత్వా ॥

౨—ఇన్వయితవ్యః । ఇన్వనీయః । ఇన్వ్యః । ఇన్వితః । ఇన్వితవాన్ । ఇన్వయన్-ఇన్వయంతీ । ఇన్వయమానః । ఇన్వయిష్యన్-ఇన్వయిష్యతీ-ఇన్వయిష్యంతీ । ఇన్వయిష్యమాణః । ఇన్వయితుం । ఇన్వితం । ఇన్వనం । ఇన్వయిత్వా । ప్రేన్వ్య । ఇన్వమిన్వం ।ఇన్వయిత్వేన్వయిత్వా ॥

౩—ఇన్వివిషితవ్యః । ఇన్వివిషణీయం । ఇన్వివిష్యం । ఇన్వివిషితః । ఇన్వివిషితవాన్ । ఇన్వివిషన్-ఇన్వివిషంతీ । ఇన్వివిషిష్యన్-ఇన్వివిషిష్యతీ-ఇన్వివిషిష్యంతీ । ఇన్వివిషితుం । ఇన్వివిషితం । ఇన్వివిషణం । ఇన్వివిషిత్వా । ప్రేన్వివిష్య । ఇన్వివిషమిన్వివిషం ।ఇన్వివిషిత్వేన్వివిషిత్వా ॥

ఈఖి-గత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

ఈఙ్ఖతి-ఈఙ్ఖాంచకార-ఈఙ్ఖితేత్యాదిసర్వమిఙ్ఖతివత్ ॥

ఈష-ఉఞ్ఛే-ఉఞ్ఛః=కణశఆదానం కణిశాద్యర్జనంసిలమితియాదవః

సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఈషతి-ఈషాంచకార-ఈషితేత్యాదిసర్వం వక్ష్యమాణేర్ష్యతివత్ ॥ చఙి సని చ షిశబ్దస్య ద్విత్వం విశేషః ॥

ఈర్ష్యన్-ఈర్ష్యార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఈర్ష్యతి ॥ ౨ ఈర్ష్యాంచకార-బభూవ-ఆస ॥ ౩ ఈర్ష్యితా ॥ ౪ ఈర్ష్యిష్యతి ॥ ౫ ఈర్ష్యతు ॥ ౬ ఐర్ష్యత్ ॥ ౭ ఈ

ర్ష్యేత్ ॥ ౮ ఈర్ష్యాత్-ఈర్ష్యాస్తాం ॥ ౯ ఐర్ష్యీత్-ఐర్ష్యిష్టాం-ఐర్ష్యిషుః ॥ ౧౦ ఐర్ష్యిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతీర్ష్యతే ॥ ౨ వ్యతీర్ష్యాఞ్చక్రే(బభూవ-ఆస) ॥ ౩ వ్యతీర్ష్యితా-(సే-హే) ॥ ౪ వ్యతీర్ష్యిష్యతే ॥ ౫ వ్యతీర్ష్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యైర్ష్యత ॥ ౭ వ్యతీర్ష్యేత ॥ ౮ వ్యతీర్ష్యిషీష్ట-(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ వ్యత్యైర్ష్యిష్ట-వ్యత్యైర్ష్యిషాతాం-వ్యత్యైర్ష్యిషత(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యైర్ష్యిష్యత ॥

కర్మణి—౧ ఈర్ష్యతే ॥ ౨ ఈర్ష్యాఞ్చక్రే(బభూవే-ఆసే) ॥ ౩ ఈర్ష్యితా(సే,హే) ౪ ఈర్ష్యిష్యతే ॥ ౫ ఈర్ష్యతాం ॥ ౬ ఐర్ష్యత ॥ ౭ ఈర్ష్యేత ॥ ౮ ఈర్ష్యిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ ఐర్ష్యి(ఢ్వం,ధ్వం)॥౧౦ ఐర్ష్యిష్యత ॥

ణ్యన్తాత్—౧ ఈర్ష్యయతి-తే ॥ ౨ ఈర్ష్యయాఞ్చకార(చక్రే,బభూవ,ఆస) ౩ ఈర్ష్యయితా(సి,సే,హే) ॥ ౪ ఈర్ష్యయిష్యతి-తే ॥ ౫ ఈర్ష్యయతు-తాం ॥ ౬ ఐర్ష్యయత్-త ॥ ౭ ఈర్ష్యయేత్-త ॥ ౮ ఈర్ష్యాత్- ఈర్ష్యయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౯ ఐర్ష్యియత్-త ॥ ఐర్షిష్యత్-త ॥

ఈర్ష్యతేస్తృతీయస్యేతి వక్తవ్యమితి వార్తికే తృతీయవ్యంజనస్యేత్యర్థాంగీకారే యిశబ్దస్య ద్విత్వం, తృతీయైకాచ ఇత్యర్థాంగీకారే తు చజిపరే తృతీయైకాచోఽభావాత్ప్రకృతవార్తికాప్రవృత్తేరజాదేర్ద్వితీయస్యేత్యస్యైవప్రవృత్తౌ ష్యిశబ్దస్య ద్విత్వే హలాదిశేషేణయకారస్యలోపే షకారఏవాభ్యాసేశ్రూయతే, తదా ప్రకృతవార్తికస్య సన్నన్తఏవప్రవృత్తిః ॥ ౧౦ ఐర్ష్యయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ ఈర్ష్యతే ॥ ౨ ఈర్ష్యయాఞ్చక్రే(బభూవే, ఆసే) ౩ ఈర్ష్యితా(సే,హే) ॥ ఈర్ష్యయితా(సే,హే) ॥ ౪ ఈర్ష్యిష్యతే-ఈర్ష్యయిష్యతే ॥ ౫ ఈర్ష్యతాం ॥ ౬ ఐర్ష్యత ॥ ౭ ఈర్ష్యేత ॥

౮ ఈర్ష్యిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ఈర్ష్యయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౯ ఐర్ష్యి -ఐర్ష్యిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ఐర్ష్యయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ॥౧౦ ఐర్ష్యిష్యత-ఐర్ష్యయిష్యత ॥

సని—ఈర్ష్యతేస్తృతీయస్యేతియిసనో ద్విర్వత్వం ॥ ౧ ఈర్ష్యియిషతి । ఈర్ష్యిషిషతి ॥ ౨ ఈర్ష్యియిషాఞ్చకార-ఈర్ష్యిషిషాఞ్చకార (బభూవ,ఆస) ౩ ఈర్ష్యియిషితా-ఈర్ష్యిషిషితా॥ ౪ ఈర్ష్యియిషిష్యతి-ఈర్ష్యిషిషిష్యతి ॥ ౫ ఈర్ష్యియిషతు-ఈర్ష్యిషిషతు ॥ ౬ ఐర్ష్యియిషత్ -ఐర్ష్యిషిషత్ ॥ ౭ ఈర్ష్యియిషేత్ -ఈర్ష్యిషిషేత్ ॥ ౮ ఈర్ష్యియిష్యాత్ -ఈర్ష్యిషిష్యాత్ ॥ ౯ ఐర్ష్యియిషీత్ -ఐర్ష్యిషిషీత్॥ ౧౦ ఐర్ష్యియిషిష్యత్ -ఐర్ష్యిషిషిష్యత్ ॥

౧—ఈర్ష్యితవ్యం । ఈర్ష్యణీయం । ఈర్ష్యం। ఈర్ష్యితః। ఈర్ష్యితవాన్ । ఈర్ష్యన్ । ఈర్ష్యంతీ । వ్యతీర్ష్యమాణః । ఈర్ష్యిష్యన్ । ఈర్ష్యిష్యతీ-ఈర్ష్యిష్యంతీ । ఈర్ష్యితుం । ఈర్ష్యితం । ఈర్ష్యణం । ఈర్ష్యిత్వా । సమీర్ష్య । ఈర్ష్యమీర్ష్యం । ఈర్ష్యిత్వేర్ష్యిత్వా ॥

౨—ఈర్ష్యయితవ్యః । ఈర్ష్యణీయః । ఈర్ష్యః । ఈర్ష్యితః । ఈర్ష్యితవాన్ । ఈర్ష్యయన్ । ఈర్ష్యయంతీ । ఈర్ష్యయమాణః । ఈర్ష్యయిష్యన్-ఈర్ష్యయిష్యతీ-ఈర్ష్యయిష్యంతీ । ఈర్ష్యయితుం । ఈర్ష్యితం । ఈర్ష్యణం । ఈర్ష్యయిత్వా । సమీర్ష్య । ఈర్ష్యమీర్ష్యం ఈర్ష్యయిత్వేర్ష్యయిత్వా ॥

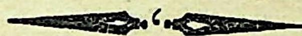
౩—ఈర్ష్యియిషితవ్యః-ఈర్ష్యిషిషితవ్యః ।ఈర్ష్యియిషణీయః।ఈర్ష్యిషిషణీయః । ఈర్ష్యియిష్యః । ఈర్ష్యిషిష్యః । ఈర్ష్యియిషితః । ఈర్ష్యిషిషితః । ఈర్ష్యియిషితవాన్ ।ఈర్ష్యిషిషితవాన్। ఈర్ష్యియిషన్ । ఈర్ష్యిషిషన్ । ఈర్ష్యియిషంతీ ।ఈర్ష్యిషిషంతీ।ఈర్ష్యియిషిష్యన్ । ఈర్ష్యిషిషిష్యన్ ।ఈర్ష్యియిషిష్యతీ-ఈర్ష్యియిషిష్యంతీ।ఈర్ష్యిషిషిష్యతీ । ఈర్ష్యిషిషిష్యంతీ।ఈర్ష్యియిషితుం। ఈర్ష్యిషిషితుం।

ఈర్ష్యియిషితం। ఈర్ష్యిషిషితం। ఈర్ష్యియిషణం। ఈర్ష్యిషిషణం। ఈర్ష్యియిషిత్వా। ఈర్ష్యిషిషిత్వా। సమీర్ష్యియిష్య। సమీర్ష్యిషిష్య। ఈర్ష్యియిషమీర్ష్యియిషం। ఈర్ష్యియిషిత్వేర్ష్యియిషిత్వా। ఈర్ష్యిషిషమీర్ష్యిషిషం। ఈర్ష్యిషిషిత్వేర్ష్యిషిషిత్వా॥

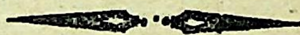
ఈర్క్ష్య-ఈర్ష్యార్థః॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ.

ఈర్క్ష్యతి-ఈర్క్ష్యాఞ్చకార-ఈర్క్ష్యితేత్యాదిసర్వమీర్ష్యతివత్॥ చఙిసనిచద్విత్వేహలాదిశేషేణాభ్యాసే కకారస్యావశేషే కుహోశ్చురితిచుత్వే ఐర్చిక్ష్యత్-త॥ ఈర్చిక్షిషతీతిరూపేవిశేషః॥

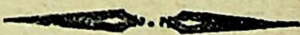
ఉఖ-గత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఓఖతి॥ ఉవోఖ-ఊఖతుః-ఊఖుః॥ ఉవోఖిథ-ఊఖథుః-ఊఖ॥ ఉవోఖ-ఊఖివ-ఊఖిమ॥ ఓఖితేత్యాదిసర్వమిఖధాతువత్॥

ఉఖి-గత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్-పరస్మైపదీ.

ఉఙ్ఖతి-ఉఙ్ఖాఞ్చకార-ఉఙ్ఖితేత్యాది ఇఙ్ఖతివత్॥

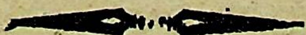

ఉఛి-ఉఞ్ఛే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఉఞ్ఛతి-ఉఞ్ఛాఞ్చకార-ఉఞ్ఛితేత్యాదిఇఙ్ఖతివత్॥

ఉఛీ-వివాసే॥ అకర్మకః॥సేట్ పరస్మైపదీ వివాసస్సమాప్తిః ప్రాయేణాయంవిపూర్వః, ఛే చేతితుగాగమః॥ వ్యుచ్ఛతి-వ్యుచ్ఛాఞ్చకార-వ్యుచ్ఛితేత్యాద్యుఞ్ఛతివత్॥ ఈదిత్వాచ్ఛ్వదిత్వాన్నిష్ఠాయామితీట్ప్రతిషేధే ఛ్వోరితిఛస్యశః॥ వ్యుష్టం-వ్యుష్టవానితివిశేషః॥

ఉర-ఉపఘాతే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

ఓరతి ॥ ఉవోర-ఊరతుః-ఊరుః ॥ ఉవోరిథ-ఉవోర- ఓరితేత్యాద్యూఖివత్ ॥

ఉర్వీ-హింసార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఉపధాయాఞ్చేతిదీర్ఘః ॥ ఊర్వతి-ఊర్వాఞ్చకార-ఊర్వితా-ఊర్విష్యతీత్యాద్యుర్దతివత్ ॥ హింసార్థత్వాన్నకర్మవ్యతీహారేతఙ్ ఈదిత్వాచ్ఛ్వీదితోనిష్ఠాయామితి నేట్ ॥ రాల్లోప ఇతి వకారలోపః, రదాభ్యామితినిష్ఠానత్వమ్ । ణత్వం, ఊర్ణః ఊర్ణవానితివిశేషః ॥

ఉష-దాహే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఓషతి ॥ లిటి, ఉష విదజాగృభ్యోఽన్యతరస్యామిత్యామ్వా ॥ ఓషాఞ్చకార(బభూవ,ఆస) పక్షే ॥ ఉవోష-ఊషతుః-ఊషుః॥ ఉవోషిథ-ఊషథుః-ఊష॥ఉవోష-ఊషివ-ఊషిమ॥ఓషితేత్యాద్యూఖివత్.

ఉక్ష-సేచనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఉక్షతి ॥ ౨ ఉక్షాఞ్చకార (బభూవ,ఆస) 3 ఉక్షితా ॥ ౪ ఉక్షిష్యతి ॥ ౫ ఉక్షతు ॥ ౬ ఔక్షత్ ॥ ౭ ఉక్షేత్ ॥ ౮ ఉక్ష్యాత్ ॥ ౯ ఔక్షీత్ ॥ ౧౦ ఔక్షిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యత్యుక్షతే ॥ ౨ వ్యత్యుక్షాఞ్చక్రే(బభూవ,ఆస) 3 వ్యత్యుక్షితా(సే,హే) ౪ వ్యత్యుక్షిష్యతే॥ ౫వ్యత్యుక్షతాం॥ ౬ వ్యత్యౌక్షత ॥ ౭ వ్యత్యుక్షేత ॥ ౮ వ్యత్యుక్షిషీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యౌక్షిష్ట॥ ౧౦ వ్యత్యౌక్షిష్యత ॥

కర్మణి—౧ ఉక్ష్యతే ॥ ౨ ఉక్షాఞ్చక్రే(బభూవే,ఆసే) 3 ఉక్షితా(సే-హే) ౪ ఉక్షిష్యతే ॥ ౫ ఉక్ష్యతాం ॥ ౬ ఔక్ష్యత ॥ ౭ ఉక్ష్యే

త ॥౮ ఉక్షిషీష్ట-ధ్వం॥౯ ఔక్షి-ఔక్షిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)౧౦ ఔక్షిష్యత॥

ణ్యంతాత్—౧ ఉక్షయతి-తే ॥ ౨ ఉక్షయాఞ్చకార(చక్రే,బభూవ,ఆస) ౩ ఉక్షయితా-సి సే-హే ॥ ౪ ఉక్షయిష్యతి-తే ॥ ౫ ఉక్షయతు-తాం ॥ ౬ ఔక్షయత్-త ॥ ౭ ఉక్షయేత్-త ॥ ౮ ఉక్ష్యాత్-ఉక్షయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ ఔచిక్షత్-త ॥ ౧౦ ఔక్షయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ లట్-లోట్-లఙ్-లిఙ్క్షు ప్రాగ్వత్ ॥ ౨ ఉక్షయాఞ్చక్రే (బభూవే-ఆసే) ౩ ఉక్షయితా-సే-హే ॥ ఉక్షితా-సే-హే ౪ ఉక్షయిష్యతే-ఉక్షిష్యతె ॥ ౮ ఉక్షయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ఉక్షిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఔక్షి-ఔక్షిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ఔక్షయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ ఔక్షయిష్యత-ఔక్షిష్యత ॥

సని—౧ ఉచిక్షిషతి ॥ ౨ ఉచిక్షిషాఞ్చకార (బభూవ-ఆస) ॥ ౩ ఉచిక్షిషితా-సి ॥ ౪ ఉచిక్షిషిష్యతి ॥ ౫ ఉచిక్షిషతు ॥ ౬ ఔచిక్షిషత్॥ ౭ ఉచిక్షిషేత్ ॥ ౮ ఉచిక్షిష్యాత్ ॥౯ ఔచిక్షిషీత్॥౧౦ ఔచిక్షిషిష్యత్

౧ ఉక్షితవ్యం । ఉక్షణీయం । ఉక్ష్యం । ఉక్షితః । ఉక్షితవాన్ । ఉక్షన్ । ఉక్షంతీ । వ్యభ్యుక్షమాణః । ఉక్షిష్యన్ । ఉక్షిష్యతీ । ఉక్షిష్యంతీ । ఉక్షితుం । ఉక్షితం । ఉక్షణం । ఉక్షిత్వా । ప్రోక్ష్య । ఉక్షముక్షం । ఉక్షిత్వోక్షిత్వా ॥

౨—ఉక్షయితవ్యః । ఉక్షణీయః । ఉక్ష్యః ।ఉక్షితః । ఉక్షితవాన్ ఉక్షయన్ । ఉక్షయంతీ । ఉక్షయమాణః । ఉక్షయిష్యన్-ఉక్షయిష్యతీ-ఉక్షయిష్యంతీ । ఉక్షయితుం । ఉక్షితం । ఉక్షణం । ఉక్షయిత్వా । సంప్రోక్ష్య । ఉక్షముక్షం । ఉక్షయిత్వోక్షయిత్వా ॥

౩—ఉచిక్షిషితవ్యం । ఉచిక్షిషణీయం । ఉచిక్షిష్యం । ఉచిక్షిషితః । ఉచిక్షిషితవాన్ । ఉచిక్షిషన్ । ఉచిక్షిషంతీ। ఉచిక్షిషిష్యన్।ఉచిక్షిషిష్యతీ । ఉచిక్షిషిష్యంతీ । ఉచిక్షిషితుం । ఉచిక్షిషితం । ఉచిక్షిషణం । ఉచిక్షిషిత్వా । ప్రోచిక్షిష్య । ఉచిక్షిషముచిక్షిషం । ఉచిక్షి

షిత్వావిదిక్షిషిత్వా ॥

ఉహిర్-అర్దనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఓహతి ॥ ఉవోహ-ఓహితేత్యాది లుఙి ఇరిత్వోవేతిచ్లేరఙ్వా, మా భవానుహత్ - మాభవానోహీత్ అన్యత్సర్వముఖధాతువత్ ॥

ఊరఁ-ఉపఘాతే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఊరతి-ఊరాఞ్చకార-ఊరితేత్యాదిసర్వమీష్యధాతువత్, చఙి సనిచ .ఔటిరత్-త ఊటిరిషతీతివిశేషః ॥

ఊష-రుజాయాం॥సంఘాతేచ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఊషతి-ఊషాఞ్చకార-ఊషితేత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥

ఏజృ-కంపనే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

-౧ ఏజతి ॥ ౨ ఏజాఞ్చకార(బభూవ-ఆస) 3 ఏజితా-సి ॥ ౪ ఏజిష్యతి ॥ ౫ ఏజతు ॥ ౬ ఐజత్ ॥ ౭ ఏజేత్ ॥ ౮ ఏజ్యాత్ ॥ ౯ ఐజీత్ ॥ ౧౦ ఐజిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యత్యేజతే ॥ ౨ వ్యత్యేజాఞ్చక్రే(బభూవ-ఆస) 3 వ్యత్యేజితా(సే-హే) ౪ వ్యత్యేజిష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యేజతాం ॥ ౬ వ్యత్యైజత ॥ ౭ వ్యత్యేజేత ॥ ౮ వ్యత్యేజిషీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యైజిష్ట ౧౦ వ్యత్యైజిష్యత ॥

భావే—౧ ఏజ్యతే ॥ ౨ ఏజాఞ్చక్రే(బభూవే-ఆసే) 3 ఏజితా ॥ ౪ ఏజిష్యతే ॥ ౫ ఏజ్యతాం ॥ ౬ ఐజ్యత ॥ ౭ ఏజ్యేత ॥ ౮ ఏజిషీష్ట ౯ ఏజి ॥ ౧౦ ఐజిష్యత ॥

ణ్యంతాత్—నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతిపరస్మైపదమ్ ॥ ౧ ఏజ

యతి ॥ ౨ ఏజయాఞ్చకార(బభూవ-ఆస) ౩ ఏజయితా-సి ॥ ౪ ఏజయిష్యతి ॥ ౫ ఏజయతు ॥ ౬ ఐజయత్ ॥ ౭ ఏజయేత్ ॥ ౮ ఏజ్యాత్ ॥ నాగ్లోపీతిహ్రస్వనిషేధః ॥ ౯ మాభవానైజిజత్ ॥ ౧౦ ఐజయిష్యత్

కర్మణి—౧ ఏజ్యతే ॥ ౨ ఏజయాఞ్చక్రే(బభూవే-ఆసే) ౩ ఏజయితా(సే-హే) ఏజితా(సే-హే) ॥ ౪ ఏజయిష్యతే-ఏజిష్యతే ॥ ౫ ఏజ్యతాం ॥ ౬ ఐజ్యత ॥ ౭ ఏజ్యేత ॥ ౮ ఏజయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ఏజిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఐజి-ఐజిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ఐజయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ ఐజయిష్యత-ఐజిష్యత ॥

సని—౧ ఏజిజిషతి ॥ ౨ ఏజిజిషాఞ్చకార(బభూవ-ఆస) ౩ ఏజిజిషితా ॥ ౪ ఏజిజిషిష్యతి ॥ ౫ ఏజిజిషతు ॥ ౬ ఐజిజిషత్ ॥ ౭ ఏజిజిషేత్ ॥ ౮ ఏజిజిష్యాత్ ॥ ౯ ఐజిజిషీత్ ॥ ౧౦ ఐజిజిషిష్యత్ ॥

౧—ఏజితవ్యం ॥ ఏజనీయం । ఏజ్యం । ఏజితః । ఏజితవాన్ । ఏజన్-ఏజంతీ । వ్యత్యేజమానః । ఏజిష్యన్-ఏజిష్యతీ-ఏజిష్యంతీ । ఏజితుం । ఏజితం । ఏజనం । ఏజిత్వా । ఉదేజ్య । ఏజమేజం । ఏజత్వైజిత్వా

౨—ఏజయితవ్యః । ఏజనీయః । ఏజ్యః । ఏజితః । ఏజితవాన్ । ఏజయన్-ఏజయంతీ । ఏజయమానః । ఏజయిష్యన్-ఏజయిష్యతీ-వ ఏజయిష్యంతీ । ఏజయిష్యమాణః । ఏజయితుం । ఏజితం । ఏజనం । ఏజయిత్వా । ఉదేజ్య । ఏజమేజం । ఏజయిత్వైజయిత్వా ॥

౩—ఏజిజిషితవ్యం । ఏజిజిషణీయం । ఏజిజిష్యం । ఏజిజిషితః । ఏజిజిషితవాన్ । ఏజిజిషన్-ఏజిజిషంతీ । ఏజిజిషిష్యన్-ఏజిజిషిష్యతీ-ఏజిజిషిష్యంతీ । ఏజిజిషితుం । ఏజిజిషితం । ఏజిజిషణం । ఏజిజిషిత్వా । ప్రేజిజిష్య । ఏజిజిషమేజిజిషం । ఏజిజిషిత్వైజిజిషిత్వా ॥

ఓఖృ-శోషణాలమర్థయోః॥ అకర్మకః॥ సేట్ పరస్మైపదీ

ఓఖతి-ఓఖాఞ్చకార-ఓఖితేత్యాదిసర్వమేజతివత్ । ణ్యంతాల్లుఙి

మాభవానోచిఖత్ ॥

ఓణృ-అపనయనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఓణతి-ఓణాఞ్చకార-ఓణితేత్యాది ణ్యన్తో ల్లుఙి మాభవానోణిణత్

కఖే-హసనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ కఖతి ॥ ౨ చకాఖ-చకఖతుః ॥ ౩ కఖితా ॥ ౪ కఖిష్యతి ॥౫ కఖతు ॥ ౬ అకఖత్ ॥ ౭ కఖేత్ ॥ ౮ కఖ్యాత్-కఖ్యాస్తాం ॥ ౯ అకఖీత్,అకఖిష్టాం ఏదిత్వాన్నవృద్ధిః ॥ ౧౦ అకఖిష్యత్, ప్రతిషేధేహసాదీనాముపసంఖ్యానమితినిషేధాన్నాస్మాత్కర్మవ్యతిహారేతఙ్ ॥

కర్మణి—౧ కఖ్యతే ॥ ౨ చకఖే-చకఖాతే-చకఖిరే ॥ ౩ కఖితా (సే-హే) ౪ కఖిష్యతే ॥ ౫ కఖ్యతాం ॥ ౬ అకఖ్యత ॥ ౭ కఖ్యేత ॥ ౮ కఖిషీష్ట(ధ్వం) ॥ ౯ అకాఖి-అకఖిషాతాం ॥ ౧౦ అకఖిష్యత ॥

ణౌ-ఘటాదిత్వాన్మిత్త్వహ్రస్వః ॥ ౧ కఖయతి-తే ॥ ౨ కఖయాఞ్చకార(చక్రే-బభూవ-ఆస) ౩ కఖయితా-(సి-సే-హే) ౪ కఖయిష్యతి,తే ॥ ౫ కఖయతు-తాం ॥ ౬ అకఖయత్-త ॥ ౭ కఖయేత్-త ॥౮ కఖ్యాత్-కఖయిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం)౯ అచీకఖత్-త॥౧౦అకఖయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ కఖ్యతే ॥ ౨ కఖయాంచక్రే(బభూవే-ఆసే) చిణ్ణములోరితిదీర్ఘవికల్పః ॥ ౩ కాఖితా(సే-హే)కఖితా(సే-హే)కఖయితా (సే-హే) ౪ కాఖిష్యతే-కఖిష్యతే-కఖయిష్యతే ॥ ౫ కఖ్యతాం ॥౬ అకఖ్యత ॥ ౭ కఖ్యేత ॥ ౮ కాఖిషీష్ట-ధ్వం॥కఖిషీష్ట-ధ్వం ॥ కఖయిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ౯ అకఖి-అకాఖి-అకాఖిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం) అకఖిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం) అకఖయిషాతాం (ధ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అకాఖిష్యత-అకఖిష్యత-అకఖయిష్యత ॥

సని—౧ చికఖిషతి ॥ ౨ చికఖిషాంచకార (బభూవ-ఆస) ౩ చిక

ఖిషితా ॥ ౪ చికఖిషిష్యతి ॥ ౫ చికఖిషతు ॥ ౬ అచికఖిషత్ ॥ ౭ చికఖిషేత్ ॥ ౮ చికఖిష్యాత్ ॥ ౯ అచికఖిషీత్ ॥ ౧౦ అచికఖిషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ చాకఖ్యతే ॥ ౨ చాకఖాంచక్రే (బభూవ-ఆస) 3 చాకఖితా ॥ ౪ చాకఖిష్యతే ॥ ౫ చాకఖ్యతాం ॥ ౬ అచాకఖ్యత ॥ ౭ చాకఖ్యేత ॥ ౮ చాకఖిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అచాకఖిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అచాకఖిష్యత ॥

యఙ్లుకి—౧ చాకఖితి-చాకక్తి-చాకక్తః-చాకఖతీత్యాది ॥

౧—కఖితవ్యం । కఖనీయం । కాఖ్యం । కఖితః । కఖితవాన్ । కఖన్-కఖంతీ । కఖిష్యన్,కఖిష్యతీ-కఖిష్యంతీ । కఖితుం । కఖితం । కఖనం । కఖిత్వా । ప్రకఖ్య । కాఖంకాఖం । కఖిత్వాకఖిత్వా ॥

౨—కఖయితవ్యం । కఖనీయం । కఖ్యం । కఖితః । కఖితవాన్ । కఖయన్-కఖయంతీ । కఖయమానః । కఖయిష్యన్-కఖయిష్యతీ-కఖయిష్యంతీ । కఖయితుం । కఖితం । కఖనం । కఖయిత్వా । ప్రకఖ్య కఖంకఖం । కాఖంకాఖం । కఖయిత్వాకఖయిత్వా ॥

3—చికఖిషితవ్యం । చికఖిషణీయం । చికఖిష్యం । చికఖిషితః । చికఖిషితవాన్ । చికఖిషన్-చికఖిషంతీ । చికఖిషిష్యన్-చికఖిషిష్యతీ-చికఖిషిష్యంతీ । చికఖిషితుం । చికఖిషితం । చికఖిషణం । చికఖిషిత్వా । ప్రచికఖిష్య । చికఖిషంచికఖిషం । చికఖిషిత్వాచికఖిషిత్వా

౪—చాకఖితవ్యం । చాకఖనీయం । చాకఖ్యం । చాకఖితః । చాకఖితవాన్ । చాకఖ్యమానః । చాకఖిష్యమాణః । చాకఖితుం । చాకఖితం । చాకఖనం । చాకఖిత్వా । ప్రచాకఖ్య । చాకఖంచాకఖం । చాకఖిత్వాచాకఖిత్వా ॥

౫ — చాకఖితవ్యం । చాకఖనీయం । చాకాఖ్యం । చాకఖితః । చాకఖితవాన్ । చాకఖత్-చాకఖతౌ-చాకఖతః । చాకఖతీ । చాకఖిష్యన్-చాకఖిష్యతీ-చాకఖిష్యంతీ । చాకఖితుం । చాకఖితం । చాకఖనం । చాకఖిత్వా । ప్రచాకఖ్య । చాకాఖంచాకాఖం । చాకఖిత్వాచాకఖిత్వా ॥

కక్ష-హసనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

కక్షతీత్యాదిపూర్వవత్ లుఙి-అకక్షత్- అయంనమిత్ ॥

కగ నోచ్యతే। అస్యాయమర్థఇతి విశిష్యనోచ్యతే, క్రియాసామాన్యార్థత్వాత్, అనేకార్థత్వాదిత్యన్యే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

కగతి-చకాగ-కగితేత్యాది, లుఙి- అకగీత్ ఏదిత్వాన్నవృద్ధిః, అస్యాపి ఘటాదిత్వేన మిత్వాత్సర్వంకఖధాతువత్ ॥

కర్జ-వ్యథనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ కర్జతి ॥ ౨ చకర్జ ॥ 3 కర్జితా ॥ ౪ కర్జిష్యతి ॥ ౫ కర్జతు ॥౬ అకర్జత్ ॥ ౭కర్జేత్ ॥ ౮ కర్జ్యాత్ ॥ ౯ అకర్జీత్ ॥౧౦అకర్జిష్యత్

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతికర్జతే ॥ ౨ వ్యతిచకర్జే ॥ 3 వ్యతికర్జితా-సే-హేః వ్యతికర్జిష్యతే॥౫ వ్యతికర్జతాం॥౬ వ్యత్యకర్జత ॥ ౭ వ్యతికర్జేత ॥ ౮ వ్యతికర్జిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యకర్జిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ వ్యత్యకర్జిష్యత ॥

కర్మణి—౧ కర్జ్యతే ॥ ౨ చకర్జే ॥ 3 కర్జితా (సే-హే) ౪ కర్జిష్యతే ॥ ౫ కర్జ్యతాం ॥ ౬ అకర్జ్యత ॥౭కర్జ్యేత॥౮కర్జిషీష్ట-ధ్వం ౯ అకర్జి(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అకర్జిష్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ కర్జయతి-తే ॥ ౨ కర్జయాఞ్చకార (చక్రే-బభూవ-ఆస) 3 కర్జయితా(సి-సే-హే) ॥ ౪ కర్జయిష్యతి-తే ॥ ౫ కర్జయతు-తాం ॥ ౬ అకర్జయత్-త ॥ ౭ కర్జయేత్-త ॥ ౮ కర్జ్యాత్-కర్జయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అచకర్జత్-త ॥ ౧౦ అకర్జయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ కర్జ్యతే ॥ ౨ కర్జయాంచక్రే(బభూవే-ఆసే) 3 కర్జయితా(సే-హే) కర్జితా(సే-హే) ౪ కర్జయిష్యతే-కర్జిష్యతే ॥౫కర్జ్యతాం ॥ ౬ అకర్జ్యత ॥ ౭ కర్జ్యేత ॥ ౮ కర్జయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)॥

కర్జిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అకర్జి-అకర్జిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అకర్జయిషాతాం-(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అకర్జిష్యత-అకర్జయిష్యత ॥

సని—౧ చికర్జిషతి ॥ ౨ చికర్జిషాంచకార (బభూవ-ఆస) ౩ చికర్జిషితా ॥ ౪ చికర్జిషిష్యతి ॥ ౫ చికర్జిషతు ॥ ౬ అచికర్జిషత్ ॥ ౭ చికర్జిషేత్ ॥ ౮ చికర్జిష్యాత్ ॥ ౯ అచికర్జిషీత్ ॥ ౧౦ అచికర్జిషిష్యత్

యఙి—౧ చాకర్జ్యతే ॥ ౨ చాకర్జాంచక్రే (బభూవ-ఆస) ౩ చాకర్జితా ॥ ౪ చాకర్జిష్యతే ॥ ౫ చాకర్జ్యతాం ॥ ౬ అచాకర్జ్యత ॥ ౭ చాకర్జ్యేత ॥ ౮ చాకర్జిషీష్ట ॥ ౯ అచాకర్జిష్ట॥ ౧౦ అచాకర్జిష్యత॥

యఙ్లుకి—౧ చాకర్జీతి।చాకర్క్తి-చాకర్క్తః-చాకర్జతీత్యాది ॥

౧—కర్జితవ్యం । కర్జనీయం । కర్జ్యం । కర్జితః । కర్జితవాన్ । కర్జన్-కర్జంతీ । వ్యతికర్జమానః । కర్జిష్యన్-కర్జిష్యతీ-కర్జిష్యంతీ । కర్జితుం । కర్జితం।కర్జనం । కర్జిత్వా।ప్రకర్జ్య।కర్జంకర్జం।కర్జిత్వాకర్జిత్వా

౨—కర్జయితవ్యః । కర్జనీయః । కర్జ్యః । కర్జితః । కర్జితవాన్ । కర్జయన్-కర్జయంతీ । కర్జయమానః । కర్జయిష్యన్-కర్జయిష్యతీకర్జయిష్యంతీ । కర్జయితుం । కర్జితం । కర్జనం । కర్జయిత్వా । ప్రకర్జ్య। కర్జంకర్జం । కర్జయిత్వాకర్జయిత్వా ॥

౩—చికర్జిషితవ్యం। చికర్జిషణీయం । చికర్జిష్యం । చికర్జిషితః। చికర్జిషితవాన్ । చికర్జిషన్-చికర్జిషంతీ । చికర్జిషిష్యన్-చికర్జిషిష్యతీ-చికర్జిషిష్యంతీ । చికర్జిషితుం। చికర్జిషితం । చికర్జిషణం । చికర్జిషిత్వా । ప్రచికర్జిష్య । చికర్జిషంచికర్జిషం । చికర్జిషిత్వాచికర్జిషిత్వా

౪—చాకర్జితవ్యం । చాకర్జనీయం । చాకర్జ్యం । చాకర్జితః। చాకర్జితవాన్ । చాకర్జ్యమానః । చాకర్జిష్యమాణః । చాకర్జితుం । చాకర్జితం । చాకర్జనం । చాకర్జిత్వా । ప్రచాకర్జ్య । చాకర్జంచాకర్జం । చాకర్జిత్వాచాకర్జిత్వా ॥

౫—యఙ్లుగంతాదప్యేవమేవరూపం, శతరి-చాకర్జత్-చాకర్జతా

చాకర్జతః।చాకర్జతీ।చాకర్జిష్యఽ-చాకర్జిష్యతీ-చాకర్జిష్యన్తీతి విశేషః॥

కటె-వర్షావరణయోః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

కటతి-చకాట ఇత్యాదికఖతివత్ ॥ అస్యణౌమిత్త్వాభావో విశేషః॥

కటీ-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

కటతి-చకాట ఇత్యాది ప్రాగ్వత్ ॥ లుఙి-అకాటీత్ - అకటీదితి ఈదిత్త్వాన్నిష్ఠాయాం శ్వీదిత ఇతీడ్నిషేధే । కట్టః । కట్టవానితి చ విశేషః అన్యే తు అత్ర ఇ-ఈ, ఇతి ధాతుద్వయం ప్రశ్లిష్య, అయతి, ఇయాయ-ఏతా-ఏష్యతి-అయతు-ఆయత్-అయేత్ -ఈయాత్-ఐషీత్-ఐష్యత్-దీర్ఘస్య తు, అయతి-అయాంచకార-ఏతేత్యాదిరూపాణ్యాహుః ॥

కఠ-కృచ్ఛ్రజీవనే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

కఠతి-చకాఠేత్యాదిసర్వం కఖధాతువత్, అనేదిత్త్వాల్లుఙి నవృద్ధివికల్పనిషేధః, అమిత్త్వాన్న తత్కార్యం ॥

కడ-మదె, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

కడతి-చకాడేత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥

కడ్డ-కార్కశ్యే, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

కడ్డతి-చకడ్డేత్యాదికజతివత్ ॥

కడి-మదే, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

కండతి-చకండేత్యాదివక్ష్యమాణక్రందతివత్ ॥

కణ-శబ్దార్థః, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

కణతి-చకాణేత్యాదికఖతివత్ ॥ అనేదిత్వాన్న వృద్ధినిషేధః ॥ యఙ్లుకి-చంకణీతి-చంకణ్టి-చఙ్కణ్టః-చఙ్కణతీత్యాది ॥

క్వణ-శబ్దార్థః, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

క్వణతి-చక్వాణేత్యాదిప్రాగ్వత్, అనేదిత్వాన్న వృద్ధినిషేధః ॥ యఙ్లుకి-చఙ్క్వణీతి-చఙ్క్వణ్టి-చఙ్క్వణ్టః-చఙ్క్వణతీత్యాది ॥

కణ-గతౌ, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

కణతీత్యాదిప్రాగ్వత్, అస్య ఘటాదిత్వేన మిత్త్వాణ్ణౌహ్రస్వే కణయతీత్యాదిమిత్త్వకార్యం కగధాతువద్బోధ్యం, ణ్యన్తాచ్చఙి కాణ్యాదీనాంవేతి వక్తవ్యమిత్యుపధాహ్రస్వవికల్పః ॥ అచీకణత్-త ॥ అచకాణత్-త ॥ అన్యత్సర్వం ప్రాగ్వత్ ॥

క్రథ-హింసార్థః, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

క్రథతి-చక్రాథేత్యాది। అస్యాపి ఘటాదిత్వాన్మిత్త్వకార్యం ప్రాగ్వత్ ॥ యఙ్లుకి-చాక్రథీతి-చాక్రత్తి-చాక్రత్తః, చాక్రథతీత్యాది ॥

క్లథ-హింసార్థః, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

క్లథతి-చక్లాథేత్యాదిపూర్వవత్, అయమపి ఘటాదిః ॥

క్వథే-నిష్పాకే, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

క్వథతి-చక్వాథేత్యాది ఏదిత్వాన్న వృద్ధిః, అక్వథీత్-అన్యత్సర్వం క్వణతివత్ ॥

కది-క్రది-క్లది-ఆహ్వానే-రోదనేచ, ఆహ్వానే- సకర్మ
కాః, సేటః, పరస్మై పదినః

కందతి-చకందేత్యాదిసర్వం వక్ష్యమాణక్రందతివత్ ॥

౧ క్రందతి ॥ ౨ చక్రంద ॥ ౩ క్రందితా ॥ ౪ క్రందిష్యతి॥ ౫ క్రన్దతు । ౬ అక్రందత్ ॥ ౭ క్రందేత్ ॥ ౮ క్రంద్యాత్ ॥ ౯ అక్రందీత్ ॥ ౧౦ అక్రందిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిక్రందతే ॥ ౨ వ్యతిచక్రందే ॥ ౩ వ్యతిక్రందితా-(సే।హే) ॥ ౪ వ్యతిక్రందిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిక్రందతాం ॥ ౬ వ్యత్యక్రందత ॥ ౭ వ్యతిక్రందేత॥ ౮ వ్యతిక్రందిషీష్ట'ధ్వం॥ ౯ వ్యత్యక్రన్దిష్ట।ఢ్వం।ధ్వం॥ ౧౦ వ్యత్యక్రందిష్యత ॥

కర్మణి—౧ క్రంద్యతే ॥ ౨ చక్రందే ॥ ౩ క్రందితా (సే-హే)॥ ౪ క్రందిష్యతే ॥ ౫ క్రంద్యతాం ॥ ౬ అక్రంద్యత ॥ ౭ క్రంద్యేత ॥ ౮ క్రందిషీష్ట ॥ ౯ అక్రంది ॥ ౧౦ అక్రందిష్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ క్రందయతి-తే ॥ ౨ క్రందయాంచకార(చక్రే-బభూవ-ఆస) ॥ ౩ క్రందయితా(సి-సే-హే) ॥ ౪ క్రందయిష్యతి-తే ॥ ౫ క్రందయతు-తాం ॥ ౬ అక్రందయత్-త ॥ ౭ క్రందయేత్-త ౮ క్రన్ద్యాత్-క్రందయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)॥ ౯ అచక్రందత్-త ॥ ౧౦ అక్రన్దయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ క్రంద్యతే ॥ ౨ క్రందయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే) ॥ ౩ క్రందయితా(సే-హే) క్రందితా(సే-హే) ౪ క్రందయిష్యతే-క్రన్దిష్యతే ॥ ౫ క్రంద్యతాం ॥ ౬ అక్రంద్యత ॥ ౭ క్రంద్యేత ॥ ౮ క్రందయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) క్రందిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అక్రంది-అక్రందయిషాతాం-ఢ్వం-ధ్వం॥అక్రందిషాతాం।ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ అక్రందయిష్యత-అక్రందిష్యత ॥

సని—౧ చిక్రందిషతి ॥ ౨ చిక్రందిషాంచకార(బభూవ-ఆస) ౩ చిక్రందిషితా ॥ ౪ చిక్రందిషిష్యతి ॥ ౫ చిక్రందిషతు । ౬ అచిక్రంది

షత్ ॥ ౭ చిక్రందిషేత్ । ౮ చిక్రందిష్యాత్ । ౯ అచిక్రందిషీత్ । ౧౦ అచిక్రందిషిష్యత్.

యఙి—౧ చాక్రంద్యతే । ౨ చాక్రందాంచక్రే(బభూవ-ఆస) । ౩ చాక్రందితా(సే-హే) ౪ చాక్రందిష్యతే । ౫ చాక్రంద్యతాం । ౬ అచాక్రంద్యత । ౭ చాక్రంద్యేత । ౮ చాక్రందిషీష్ట । ౯ అచాక్రందిష్ట ౧౦ అచాక్రందిష్యత.

యఙ్లుకి—చాక్రన్దీతి-చాక్రన్తి-చాక్రన్తః-చాక్రన్దతీత్యాది ॥

౧—క్రందితవ్యః । క్రందనీయః । క్రంద్యః । క్రందితః । క్రందితవాన్ । క్రందన్-క్రందంతీ । వ్యతిక్రందమానః । క్రందిష్యన్-క్రందిష్యతీ-క్రందిష్యంతీ । క్రందితుం । క్రందితం । క్రందనం । క్రందిత్వా । ఆక్రంద్య । క్రందంక్రందం । క్రందిత్వాక్రందిత్వా.

౨—క్రందయితవ్యః । క్రందనీయః । క్రంద్యః । క్రందితః । క్రందితవాన్ । క్రందయన్-క్రందయంతీ । క్రందయమానః । క్రందయిష్యన్-క్రందయిష్యతీ-క్రందయిష్యంతీ । క్రందయితుం । క్రందితం । క్రందనం । క్రందయిత్వా । ఆక్రంద్య । క్రన్దంక్రన్దం । క్రన్దయిత్వాక్రన్దయిత్వా

౩—చిక్రందిషితవ్యః । చిక్రందిషణీయః । చిక్రందిష్యః । చిక్రందిషితః । చిక్రందిషితవాన్ । చిక్రందిషన్-చిక్రందిషంతీ । చిక్రందిషిష్యన్-చిక్రందిషిష్యతీ-చిక్రందిషిష్యంతీ । చిక్రందిషితుం । చిక్రందిషితం । చిక్రందిషణం । చిక్రందిషిత్వా । ఆచిక్రందిష్య । చిక్రందిషంచిక్రందిషం । చిక్రందిషిత్వాచిక్రందిషిత్వా.

౪—చాక్రందితవ్యః । చాక్రందనీయః । చాక్రంద్యః । చాక్రందితః । చాక్రందితవాన్ । చాక్రంద్యమానః । చాక్రందిష్యమాణః । చాక్రందితుం । చాక్రందితం । చాక్రందనం । చాక్రందిత్వా । ఆచాక్రంద్య । చాక్రందంచాక్రందం । చాక్రందిత్వాచాక్రందిత్వా.

౫—యఙ్లుకి శతరి- చాక్రందత్-చాక్రందతౌ-చాక్రందతః (స్త్రీ)

యాంచాక్రందతీతివిశేషః, అన్యత్సర్వంయఙంతవత్, క్లందతి-చక్లందే త్యాదిక్రందతివత్.

కర్ద-కుత్సితేశబ్దే, కుత్సితే-కౌక్షే,అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

కర్దతీత్యాది కర్జతివత్, యఙ్లుకి-చాకర్దీతి-చాకర్తి-చాకర్తః చాకర్దతీత్యాది.

కనీ-దీప్తికాంతిగతిషు, దీప్తావకర్మకః, అన్యత్ర సకర్మకః,
సేట్- పరస్మైపదీ

కనతి-చకానేత్యాదికఖధాతువత్,అమిత్త్వాన్నతత్కార్యం,గతౌనకర్మ వ్యతీహారేతఙ్,తథాగతౌకుటిలంకనతీత్యర్థేయఙ్,చఙ్క్నన్యత ఇత్యాది

యఙ్లుకి-చఙ్కనీతి-చఙ్కంతి-చఙ్కంతః- చఙ్కనతీత్యాది-ఈది త్వాన్నిష్ఠాయామిణ్నిషేధః, కాంతః-కాంతవాన్.

కర్బ-గతౌ, సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

కర్బతి-చకర్బేత్యాదికర్దతివత్.

యఙ్లుకి-చాకర్బీతి-చాకర్ప్తి-చాకర్ప్తః- చాకర్బతీత్యాది.

క్రము-పాదవిక్షేపే,సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

కర్త్రర్థకే సార్వధాతుకేపరేవాభ్రాశభ్లాశభ్రముక్రముక్లముత్రసిత్రుటి లషఇతిశ్యన్వా. పక్షేశప్- పరస్మైపదపరేశితిక్రమః పరస్మైపదే ష్ఠివ్వితిదీర్ఘః,

౧ క్రామ్యతి-క్రామతి । ౨ చక్రామ-చక్రమతుః-చక్రముః । 3 క్రమితా-సి । ౪ క్రమిష్యతి । ౫ క్రామ్యతు-క్రామతు । ౬ అక్రామ్యత్-అక్రామత్ । ౭ క్రామ్యేత్,క్రామేత్ । ౮ క్రమ్యాత్ । ౯ అ

క్రమీత్, అక్రమిష్టాం । హ్మ్యన్తేతి న వృద్ధిః, స్నుక్రమోరనాత్మనేపద
నిమిత్త ఇతీట్, ౧౦ అక్రమిష్యత్, పక్షే అనుపసర్గాద్వేతి వికల్పేనా
త్మనేపదే పరస్మైపదపరత్వాభావాన్న దీర్ఘః। ౧ క్రమ్యతే, క్రమతే। ౨ చ
క్రమే-చక్రమిషే-చక్రమిఢ్వే-చక్రమివహే-చక్రమిమహే ॥ ౩ క్రం
తా-సే-హే ॥ స్నుక్రమోరనాత్మనేపదనిమిత్త ఇత్యాత్మనేపదనిమిత్త
త్వాభావాదేవ వలాద్యార్ధధాతుక ఇడ్విధానాన్నేట్ ॥ ౪ క్రంస్యతే॥
౫ క్రమ్యతాం-క్రమతాం ॥ ౬ అక్రమ్యత-అక్రమత ॥ ౭ క్రమ్యేత -
క్రమేత ॥ ౮ క్రంసీష్ట-క్రంసీయాస్తాం ॥ ౯ అక్రంస్త-అక్రంసాతాం
-అక్రంసత ॥ ౧౦ అక్రంస్యత ॥

కర్మవ్యతిహారే—వ్యతిక్రమ్యతే-వ్యతిక్రమత ఇత్యాది ప్రాగ్వత్ ॥ వృత్తిసర్గతాయనేషు క్రమ ఇతి వృత్త్యాదిష్వర్థేషు నిత్యమాత్మనేపదం, వృత్తిరప్రతిబన్ధః, ఋచి క్రమతే బుద్ధిః, న ప్రతిహన్యత ఇత్యర్థః, సర్గ ఉత్సాహః, అధ్యయనాయ క్రమతే, ఉత్సహత ఇత్యర్థః, తాయస్సంవృద్ధిః, క్రమన్తేఽస్మిన్ శాస్త్రాణి, స్ఫీతాని భవన్తీత్యర్థః, అయం చ వృత్త్యాదివిషయస్తఙ్, ఉపపరాభ్యామితి సిద్ధే సత్యారమ్భాన్నియమాదన్యోపసృష్టాన్న భవతి, ఉపక్రమతే పరాక్రమతే, నేహ సంక్రామతి, ఆక్రమతే సూర్యః, ఉదయత ఇత్యర్థః, ఆఙ ఉద్గమన ఇతి నిత్యమాత్మనేపదం, జ్యోతిరుద్గమన ఇతి వక్తవ్యమిత్యుక్తత్వాదాక్రామతి ధూమో హర్మ్యతలాదిత్యత్ర నాత్మనేపదం, సాధు విక్రమతే వాజీ, సుష్ఠు పదాని నిక్షిపతీత్యర్థః, వేః పాదవిహరణ ఇతి నిత్యమాత్మనేపదం, అశ్వాదీనాం గతిర్విక్రమ ఇతి వృత్తిః, పాదవిహరణాదన్యత్ర విక్రామతి సన్ధిః, ద్విధా భవతి, స్ఫుటతీత్యర్థః, ప్రక్రమతే ఉపక్రమతే వా భోక్తుం, ప్రోపాభ్యాం సమర్థాభ్యామిత్యారమ్భార్థే నిత్యస్తఙ్, అన్యత్ర ప్రక్రామతి గచ్ఛతీత్యర్థః- ఉపక్రామతి-ఆగచ్ఛతీత్యర్థః.

కర్మణి—౧ క్రమ్యతే ॥ ౨ చక్రమే ॥ ౩ క్రంతా-సే-హే ॥ ౪

క్రంస్యతే ॥ ౫ క్రమ్యతాం ॥ ౬ అక్రమ్యత ॥ ౭ క్రమ్యేత ॥ ౮ క్రంసీష్ట ॥ ౯ అక్రమి ॥ నోదాత్తోపదేశస్యేతి నవృద్ధిః । అక్రంసాతాం-అక్రంసత ॥ ౧౦ అక్రంస్యత ॥

ణ్యంతాత్—అమంతత్వాన్మిత్త్వే హ్రస్వః ॥ ౧ క్రమయతి-తే ॥ ౨ క్రమయాంచకార(చక్రే-బభూవ-ఆస) ॥ ౩ క్రమయితా(సే-సే-హే) ॥ ౪ క్రమయిష్యతి-తే ॥ ౫ క్రమయతు-తాం ॥ ౬ అక్రమయత్-త ॥ ౭ క్రమయేత్-త ॥ ౮ క్రమ్యాత్-క్రమయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ అచక్రమత్-త ॥ ౧౦ అక్రమయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ క్రమ్యతే ॥ ౨ క్రమయాంచక్రే (బభూవే-ఆసే) చిణ్ణములోరితివాదీర్ఘః ॥ ౩ క్రామితా-క్రమితా-క్రమయితా ॥ ౪ క్రామిష్యతే-క్రమిష్యతే-క్రమయిష్యతే ॥ ౫ క్రమ్యతాం ॥ ౬ అక్రమ్యత ॥ ౭ క్రమ్యేత ॥ ౮ క్రామిషీష్ట-ఢ్వం ॥ క్రమిషీష్ట-ఢ్వం ॥ క్రమయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ అక్రమి అక్రామి-అక్రామిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ అక్రమిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ అక్రమయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)॥ ౧౦ అక్రామిష్యత-అక్రమిష్యత-అక్రమయిష్యత ॥

కథం సంక్రామయతీతి ॥ మితాంహ్రస్వ ఇతి సూత్రే వాచిత్తవిరాగ ఇత్యతోఽనైత్యనువృత్త్యవ్యవస్థితవిభాషాశ్రయణాదితి వృత్తికృత్, ఏతేన రజో విశ్రామయన్ రాజ్ఞాం ధుర్యాన్ విశ్రామయేతి స ఇత్యాదివ్యాఖ్యాతం

సని—౧ చిక్రమిషతి ॥ చిక్రమిషాంచకార(బభూవ-ఆస) ౩ చిక్రమిషితా ॥ ౪ చిక్రమిషిష్యతి ॥ ౫ చిక్రమిషతు ॥ ౬ అచిక్రమిషత్ ॥ ౭ చిక్రమిషేత్ ॥ ౮ చిక్రమిష్యాత్ ॥ ౯ అచిక్రమిషీత్ ॥ ౧౦ అచిక్రమిషిష్యత్ ॥ అనుపసర్గాద్వేత్యాత్మనేపదపక్షే.

౧ చిక్రంసతే ॥ ౨ చిక్రంసాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ చిక్రంసితా (సే-హే) ౪ చిక్రంసిష్యతే ॥ ౫ చిక్రంసతాం ॥ ౬ అచిక్రంసత ॥ ౭

చిక్రంసేత ॥ ౮ చిక్రంసిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అచిక్రంసిష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ అచిక్రంసిష్యత ॥

యఙంతాత్—౧ చంక్రమ్యతె ॥ ౨ చంక్రమాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ చఙ్క్రమితా(సే-హే) ॥ ౪ చఙ్క్రమిష్యతే ॥ ౫ చఙ్క్రమ్యతాం ॥ ౬ అచఙ్క్రమ్యత । ౭ చఙ్క్రమ్యేత ॥ ౮ చఙ్క్రమిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అచఙ్క్రమిష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ॥ ౧౦ అచఙ్క్రమిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చంక్రమీతి-చంక్రన్తి-చంక్రాంతః-చంక్రమతీత్యాది ॥

౧—క్రమితవ్యం । క్రమణీయం । క్రమ్యం । పోరదుపధాదితియత్, క్రాంతః । క్రాంతవాన్ । ఉదిత్త్వేనక్త్వాయాం వేట్త్వాన్నేట్ ॥ అనునాసికస్య క్విఝలోరితిదీర్ఘః, క్రామ్యన్ । క్రామన్ । క్రామ్యంతీ । క్రామంతీ । క్రమ్యమాణః । క్రమమాణః । క్రమిష్యన్-క్రమిష్యతీ-క్రమిష్యంతీ । క్రంస్యమానః । క్రమితుం । క్రాంతం । క్రమణం । క్రాంత్వా । క్రమిత్వా । ఉదితోవేతివేట్ ॥ క్రామంక్రామం । క్రాంత్వాక్రాంత్వా । క్రమిత్వాక్రమిత్వా ॥

౨—క్రమయితవ్యః । క్రమణీయః । క్రమ్యః । అచోయదితియత్ । క్రమితః । క్రమితవాన్ । క్రమయన్ । క్రమయంతీ । క్రమయమాణః । క్రమయిష్యన్-క్రమయిష్యతీ-క్రమయిష్యంతీ । క్రమయిష్యమాణః । క్రమయితుం । క్రమితం । క్రమణం । క్రమయిత్వా పరిక్రమ్య । క్రమం-క్రమం । క్రామంక్రామం । క్రమయిత్వాక్రమయిత్వా ॥

౩—చిక్రమిషితవ్యం । చిక్రంసితవ్యం । చిక్రమిషణీయం । చిక్రంసనీయం । చిక్రమిష్యం । చిక్రంస్యం । చిక్రమిషితః । చిక్రంసితః । చిక్రమిషితవాన్ । చిక్రంసితవాన్ । చిక్రమిషన్-చిక్రమిషంతీ । చిక్రంసమానః । చిక్రమిషిష్యన్-చిక్రమిషిష్యతీ-చిక్రమిషిష్యంతీ । చిక్రంస్యమానః । చిక్రమిషితుం । చిక్రంసితుం । చిక్రమిషితం । చిక్రంసితం । చిక్రమిషిత్వా । చిక్రంసిత్వా । విచిక్రమిష్య । విచిక్రంస్య । చిక్రమి

షంచిక్రమిషం । చిక్రమిషిత్వాచిక్రమిషిత్వా । చిక్రంసంచిక్రంసం ॥ చిక్రంసిత్వాచిక్రంసిత్వా ॥

౪—చఙ్క్రమితవ్యం। చఙ్క్రమణీయం । చఙ్క్రమ్యం । చఙ్క్రమితః । చఙ్క్రమితవాన్ । చఙ్క్రమ్యమాణః । చఙ్క్రమిష్యమాణః । చఙ్క్రమితుం । చఙ్క్రమితం । చఙ్క్రమణం । చఙ్క్రమిత్వా । విచఙ్క్రమ్య । చఙ్క్రమంచఙ్క్రమం । అల్లోపస్య స్థానివత్త్వాన్నోపధావృద్ధిః । చఙ్క్రమిత్వాచఙ్క్రమిత్వా ॥

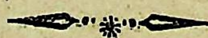
౫—చఙ్క్రమితవ్యః । చఙ్క్రమణీయః । చఙ్క్రమ్యః । చఙ్క్రమితః । చఙ్క్రమితవాన్ । చఙ్క్రమత్-చఙ్క్రమతౌ-చఙ్క్రమతః । చఙ్క్రమతీ । చఙ్క్రమిష్యన్-చఙ్క్రమిష్యతీ-చఙ్క్రమిష్యంతీ । చఙ్క్రమితుం । చఙ్క్రమితం । చఙ్క్రమణం । చఙ్క్రమిత్వా । విచఙ్క్రమ్య । చఙ్క్రమం చఙ్క్రమం । చఙ్క్రమిత్వాచఙ్క్రమిత్వా ॥

క్మర-హూర్ఛనే,హూర్ఛనం-కౌటిల్యం॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

క్మరతి-చక్మారేత్యాదికఖధాతువత్, అమిత్వాన్నతత్కార్యం ॥

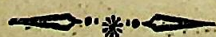
యఙ్లుకి—చాక్మరీతి-చాక్మర్తి-చాక్మర్తః-చాక్మరతీత్యాది ॥

క్షర-సంచలనే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

క్షరతి-చక్షారేత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥

యఙ్లుకి—చాక్షరీతి-చాక్షర్తి-చాక్షర్తః-చాక్షరతీత్యాది ॥

కర్వ-దర్పే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

కర్వతి-చకర్వేత్యాదికజతివత్ ॥

యఙ్లుకి—చాకర్వీతి-చాకర్తి-చాకర్తః-చాకర్వతీత్యాది । లోప

వ్యారితిసల్లాపః ॥

కష-హింసార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

కషతి-చకాషేత్యాదికఖధాతువత్ ॥ అమిత్త్వాన్నతత్కార్యమ్ ॥

యఙ్లుకి—చాకషీతి-చాకష్టి-చాకష్టః-చాకషతీత్యాది ॥ హింసార్థత్వాన్నకర్మవ్యతీహారేతఙ్ ॥

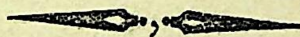

కస-గతౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

కసతి-చకాసేత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥

యఙ్లుకి—చాకసీతి-చాకస్తి-చాకస్తః-చాకసతీత్యాది ॥

గత్యర్థత్వాన్నకర్మవ్యతీహారేతఙ్ ॥

కాక్షి-కాంక్షాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ కాంక్షతి ॥ ౨ చకాంక్ష ॥ ౩ కాంక్షితా ॥ కాంక్షిష్యతి॥౫కాంక్షతు ॥ ౬ అకాంక్షత్ ॥ ౭ కాంక్షేత్ ॥ ౮ కాంక్ష్యాత్ ॥ ౯ అకాంక్షీత్ ॥ ౧౦ అకాంక్షిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧వ్యతికాంక్షతే ॥ ౨ వ్యతిచకాంక్షే ॥ ౩ వ్యతికాంక్షితా(సే-హే) ॥ ౪ వ్యతికాంక్షిష్యతే ॥ ౫ వ్యతికాంక్షతాం ॥ ౬ వ్యత్యకాంక్షత ॥ ౭ వ్యతికాంక్షేత ॥౮వ్యతికాంక్షిషీష్ట-ధ్వం॥౯వ్యత్యకాంక్షిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ॥౧౦ వ్యత్యకాంక్షిష్యత ॥

కర్మణి—౧ కాంక్ష్యతే ॥ ౨ చకాంక్షే ॥ ౩ కాంక్షితా(సే-హే) ౪ కాంక్షిష్యతే ॥ ౫ కాంక్ష్యతాం ॥ ౬ అకాంక్ష్యత ॥ ౭ కాంక్ష్యేత ॥ ౮ కాంక్షిషీష్ట ॥ ౯ అకాంక్షి-అకాంక్షిషాతాం॥౧౦అకాంక్షిష్యత.

ణ్యన్తాత్—౧ కాంక్షయతి-తే ॥ ౨ కాంక్షయాఞ్చకార(చక్రే-బభూవ-ఆస) ౩ కాంక్షయితా(-సి సే -హే) ॥ ౪ కాంక్షయిష్యతి-తే॥

౫ కాంక్షయతు-తాం ॥ ౬ అకాంక్షయత్-త ॥ ౭ కాంక్షయేత్-త ॥ ౮ కాంక్ష్యాత్-కాంక్షయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అచకాంక్షత్-త ॥ ౧౦ అకాంక్షయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ కాంక్ష్యతే ॥ ౨ కాంక్షయాఞ్చక్రే(బభూవే-ఆసే)॥ ౩ కాంక్షయితా-కాంక్షితా(సే-హే) ॥ ౪ కాంక్షయిష్యతే-కాంక్షిష్యతే ॥ ౫ కాంక్ష్యతాం ॥ ౬ అకాంక్ష్యత ॥ ౭ కాంక్ష్యేత ॥ ౮ కాంక్షయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) కాంక్షిషీష్ట(ధ్వం) ॥ ౯ అకాంక్షి-అకాంక్షిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అకాంక్షయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అకాంక్షిష్యత-అకాంక్షయిష్యత ॥

సని—౧ చికాంక్షిషతి ॥ చికాంక్షిషాఞ్చకార(బభూవ-ఆస) ॥ ౩ చికాంక్షిషితా ॥ ౪ చికాంక్షిషిష్యతి ॥ ౫ చికాంక్షిషతు ॥ ౬ అచికాంక్షిషత్ ॥ ౭ చికాంక్షిషేత్ ॥ ౮ చికాంక్షిష్యాత్ ॥ ౯ అచికాంక్షిషీత్ ॥ ౧౦ అచికాంక్షిషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ చాకాంక్ష్యతే ॥ ౨ చాకాంక్షాఞ్చక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ చాకాంక్షితా(సే-హే) ॥ ౪ చాకాంక్షిష్యతే ॥ ౫ చాకాంక్ష్యతాం ॥ ౬ అచాకాంక్ష్యత ॥ ౭ చాకాంక్ష్యేత ॥ ౮ చాకాంక్షిషీష్ట -ధ్వం ॥ ౯ అచాకాంక్షిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అచాకాంక్షిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చాకాంక్షీతి-చాకాంష్టి-చాకాంష్టః-చాకాంక్షతీత్యాది॥

౧—కాంక్షితవ్యః । కాంక్షణీయః । కాంక్ష్యః । కాంక్షితః । కాంక్షితవాన్ । కాంక్షన్ । కాంక్షన్తీ। కాంక్షిష్యన్-కాంక్షిష్యతీ-కాంక్షిష్యన్తీ । కాంక్షితుం । కాంక్షితం । కాంక్షణం । కాంక్షిత్వా । ఆకాంక్ష్య । కాంక్షంకాంక్షం । కాంక్షిత్వాకాంక్షిత్వా ॥

౨—కాంక్షయితవ్యః । కాంక్షణీయః । కాంక్ష్యః । కాంక్షితః । కాంక్షితవాన్ । కాంక్షయన్ । కాంక్షయన్తీ । కాంక్షయమాణః । కాంక్షయిష్యన్- కాంక్షయిష్యతీ- కాంక్షయిష్యన్తీ। కాంక్షయిష్య

మాణః । కాంక్షయితుం । కాంక్షితం । కాంక్షణం । కాంక్షయిత్వా ఆకాంక్ష్య । కాంక్షంకాంక్షం । కాంక్షయిత్వాకాంక్షయిత్వా ॥

౩—చికాంక్షిషితవ్యః । చికాంక్షిషణీయః । చికాంక్షిష్యః । చికాంక్షిషితః । చికాంక్షిషితవాన్ । చికాంక్షిషన్ । చికాంక్షిషన్తీ । చికాంక్షిషిష్యన్-చికాంక్షిషిష్యతీ-చికాంక్షిషిష్యన్తీ । చికాంక్షిషితుం । చికాంక్షిషితం । చికాంక్షిషణం । చికాంక్షిషిత్వా । ఆచికాంక్షిష్య । చికాంక్షిషంచికాంక్షిషం । చికాంక్షిషిత్వాచికాంక్షిషిత్వా ॥

౪—చాకాంక్షితవ్యః । చాకాంక్షణీయః । చాకాంక్ష్యః । చాకాంక్షితః । చాకాంక్షితవాన్ । చాకాంక్ష్యమాణః । చాకాంక్షిష్యమాణః । చాకాంక్షితుం । చాకాంక్షితం । చాకాంక్షణం । చాకాంక్షిత్వా । ఆచాకాంక్ష్య । చాకాంక్షంచాకాంక్షం । చాకాంక్షిత్వాచాకాంక్షిత్వా ॥

౫—చాకాంక్షితవ్యః । చాకాంక్షణీయః । చాకాంక్ష్యః । చాకాంక్షితః । చాకాంక్షితవాన్ । చాకాంక్షత్-చాకాంక్షతౌ-చాకాంక్షతః । చాకాంక్షతీ । చాకాంక్షిష్యన్-చాకాంక్షిష్యతీ-చాకాంక్షిష్యన్తీ । చాకాంక్షితుం । చాకాంక్షితం । చాకాంక్షణం । చాకాంక్షిత్వా ఆచాకాంక్ష్య । చాకాంక్షంచాకాంక్షం । చాకాంక్షిత్వాచాకాంక్షిత్వా

కిట-త్రాసే ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ కేటతి ॥ ౨ చికేట-చికిటతుః-చికిటుః । చికేటిథ-చికిటథుః ॥ ౩ కేటితా ॥ ౪ కేటిష్యతి ॥ ౫ కేటతు-కేటతాత్ ॥ ౬ అకేటత్ ॥ ౭ కేటేత్ ॥ ౮ కిట్యాత్ ॥ ౯ అకేటీత్ ॥ ౧౦ అకేటిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతికేటతే ॥ ౨ వ్యతిచికిటే । ౩ వ్యతికేటితా (సే-హే) ౪ వ్యతికేటిష్యతే ॥ ౫ వ్యతికేటతాం ॥ ౬ వ్యత్యకేటత ॥ ౭ వ్యతికేటేత ॥ ౮ వ్యతికేటిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యకేటిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ వ్యత్యకేటిష్యత ॥

భావే—౧ కిట్యతే ॥ ౨ చికిటే ॥ ౩ కేటితా ॥ ౪ కేటిష్యతే ॥ ౫ కిట్యతాం ॥ ౬ అకిట్యత ॥ ౭ కిట్యేత ॥ ౮ కేటిషీష్ట ॥ ౯ అకేటి ॥ ౧౦ అకేటిష్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ కేటయతి-తే ॥ ౨ కేటయాంచకార(చక్రే)-బభూవ-ఆస) ॥ ౩ కేటయితా(సి-సే-హే) ॥ ౪ కేటయిష్యతి-తే ॥ ౫ కేటయతు-తాం ॥ ౬ అకేటయత్-త ॥ ౭ కేటయేత్-త ॥ ౮ కేట్యాత్-కేటయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ అచీకిటత్-త ॥ ౧౦ అకేటయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ కేట్యతే ॥ ౨ కేటయాఞ్చక్రే(బభూవే-ఆసే ॥ ౩ కేటయితా(సే-హే) కేటితా(సే-హే) ॥ ౪ కేటయిష్యతే॥కేటిష్యతే ॥ ౫ కేట్యతాం ॥ ౬ అకేట్యత ॥ ౭ కేట్యేత ॥ ౮ కేటయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) కేటిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అకేటి-అకేటిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అకేటయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అకేటయిష్యత-అకేటిష్యత ॥

సని—రలోవ్యుపధాదితివాకిత్త్వమ్ ॥ ౧ చికిటిషతి -చికేటిషతి ॥ చికిటిషాంచకార-చికేటిషాంచకార(బభూవ-ఆస) ॥ ౩ చికిటిషితా-చికేటిషితా ॥ ౪ చికిటిషిష్యతి-చికేటిషిష్యతి ॥ ౫ చికిటిషతు-చికేటిషతు ౬ అచికిటిషత్-అచికేటిషత్ ॥ ౭ చికిటిషేత్-చికేటిషేత్ ॥ ౮ చికిటిష్యాత్-చికేటిష్యాత్ ॥ ౯ అచికిటిషీత్-అచికేటిషీత్ ॥ ౧౦ అచికిటిషిష్యత్-అచికేటిషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ చేకిట్యతే ॥ ౨ చేకిటాఞ్చక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ చేకిటితా(సే-హే) ॥ ౪ చేకిటిష్యతే ॥ ౫ చేకిట్యతాం ॥ ౬ అచేకిట్యత ॥ ౭ చేకిట్యేత ॥ ౮ చేకిటిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అచేకిటిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అచేకిటిష్యత

యఙ్లుకి—చేకిటీతి-చేకేట్టి-చేకిట్టః-చేకిటతీత్యాది.

౧ — కేటితవ్యం । కేటనీయం । కేట్యం । కిటితః । కిటితవాన్ । కేటన్-కేటన్తీ । కేటిష్యన్-కేటిష్యతీ-కేటిష్యన్తీ॥ కేటితుం।కిటితం। కేటనం। కేటిత్వా ।వికిట్య। కేటం కేటం।కిటిత్వాకిటిత్వా కేటిత్వా కేటిత్వా

౨—కెటయితవ్యః । కెటనీయః । కేట్యః । కెటితః। కెటితవాన్।
కెటయన్-కెటయంతీ । కేటయమానః । కెటయిష్యన్-కెటయిష్యతీ-
కేటయిష్యంతీ । కెటయిష్యమాణః । కెటయితుం । కెటితం । కేట
నం । కెటయిత్వా । వికెట్య । కెటంకేటం । కెటయిత్వాకెటయిత్వా ॥

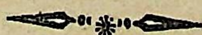
3—చికిటిషితవ్యం-చికెటిషితవ్యం ।చికిటిషణీయం-చికేటిషణీయం
చికిటిష్యం-చికెటిష్యం । చికిటిషితః-చికెటిషితః । చికిటిషితవాన్-
చికెటిషితవాన్।చికిటిషన్-చికెటిషన్-చికిటిషంతీ-చికేటిషంతీ।చికిటిషి
ష్యన్-చికెటిషిష్యన్- చికిటిషిష్యతీ,చికేటిషిష్యతీ-చికిటిషిష్యంతీ,
చికేటిషిష్యంతీ।చికిటిషితుం,చికెటిషితుం।చికిటిషితం-చికెటిషితం।చి
కిటిషణం-చికేటిషణం । చికిటిషిత్వా-చికేటిషిత్వా । విచికిటిష్య-విచి
కెటిష్య । చికిటిషంచికిటిషం । చికిటిషిత్వాచికిటిషిత్వా । చికెటిషంచి
కెటిషం । చికెటిషిత్వాచికేటిషిత్వా ॥

౪—చేకిటితవ్యం । చెకిటనీయం । చెకిట్యం । చేకిటితః । చేకిటిత
వాన్ । చేకిట్యమానః । చెకిటిష్యమాణః । చేకిటితుం । చెకిటితం ।చే
కిటనం । చేకిటిత్వా । విచెకిట్య । చేకిటంచేకిటం । చేకిటిత్వాచేకిటిత్వా.

౫—చెకెటితవ్యం । చేకెటనీయం । చేకేట్యం । చేకెటితః । చెకే
టితవాన్ । చేకిటల్-చేకిటతా-చేకిటతః । చేకిటతీ । చేకెటిష్యన్-చే
కెటిష్యతీ-చేకెటిష్యంతీ । చెకేటితుం । చేకిటితం । చేకెటనం । చెకె
టిత్వా । విచేకిట్య । చేకెటంచేకేటం । చేకేటిత్వాచెకెటిత్వా ॥

కిట-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
కెటతీత్యాదిసర్వంప్రాగ్వత్ ॥

కిత-నివాసే॥రోగాపనయనేచ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
అస్మాద్వావృధిప్రతీకారార్థే గుప్తిజ్కిద్భ్యస్సన్నితిసార్థానని

సనాద్యంతాధాతవఇతిధాతుత్వాల్లడాదయః॥

౧చికిత్సతి ॥ ౨ చికిత్సాఞ్చకార(బభూవ-ఆస) ॥ ౩ చికిత్సితా-సి ॥ చికిత్సిష్యతి ॥ ౫ చికిత్సతు ॥ ౬ అచికిత్సల్ ॥ ౭ చికిత్సేల్ ॥ ౮ చికిత్స్యాల్ ॥ ౯ అచికిత్సీల్ ॥ ౧౦ అచికిత్సిష్యల్ ॥

కర్మవ్యతిహారే— ౧ వ్యతిచికిత్సతే ॥ ౨ వ్యతిచికిత్సాంచక్రే (బభూవ-అస) ॥ ౩ వ్యతిచికిత్సితా (సే-హే) ॥ ౪ వ్యతిచికిత్సిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిచికిత్సతాం॥ ౬వ్యత్యచికిత్సత॥ ౭ వ్యతిచికిత్సేత॥ ౮వ్యతిచికిత్సిషీష్ట-ధ్వం॥౯వ్యత్యచికిత్సిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)॥౧౦వ్యత్యచికిత్సిష్యత॥

కర్మణి—౧ చికిత్స్యతే॥ ౨ చికిత్సాంచక్రే(బభూవే-ఆసే) ॥ ౩ చికిత్సితా(సే-హే) ॥ ౪ చికిత్సిష్యతే ॥ ౫ చికిత్స్యతాం ॥ ౬ అచికిత్స్యత ॥ ౭ చికిత్స్యేత॥ ౮చికిత్సిషీష్ట-ధ్వం॥౯అచికిత్సి(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అచికిత్సిష్యత ॥

ణ్యంతాల్—౧ చికిత్సయతి-తే ॥ ౨ చికిత్సయాంచకార (చక్రే)-బభూవ-ఆస) ॥ ౩ చికిత్సయితా(సి-సే-హే) ॥ ౪ చికిత్సయిష్యతి-తే ౫ చికిత్సయతు-తాం ॥ అచికిత్సయల్-త ॥ ౭ చికిత్సయేల్-త ॥ ౮ చికిత్స్యాల్-చికిత్సయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥౯అచికిత్సల్-త ॥ ౧౦ అచికిత్సయిష్యల్-త ॥

కర్మణి—౧ చికిత్స్యతే॥౨ చికిత్సయాంచక్రే(బభూవే-ఆసే)॥౩చికిత్సయితా(సే-హే)చికిత్సితా(సే-హే)॥౪చికిత్సయిష్యతే-చికిత్సిష్యతే॥ ౫ చికిత్స్యతాం॥౬ అచికిత్స్యత॥౭చికిత్స్యేత॥౮ చికిత్సయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)చికిత్సిషీష్ట-ధ్వం౯అచికిత్సి-అచికిత్సిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)-అచికిత్సయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అచికిత్సిష్యత-అచికిత్సయిష్యత ॥

సన్నంతాన్నసనిష్యతఇతినిషేధస్య సరూపసన్విషయత్వాత్సనర్థసన్నంతాదిచ్ఛాసంస్తుస్యాదేవ ॥

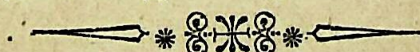
౧ చికిత్సిషతి ॥ చికిత్సిషాంచకార(బభూవ-ఆస)॥౩ చికిత్సిషితా ॥

౪ చికిత్సిషిష్యతి ॥ ౫ చికిత్సిషతు ॥ ౬ అచికిత్సిషత్ ॥ ౭ చికిత్సిషేత్ ॥ ౮ చికిత్సిష్యాత్ ॥ ౯ అచికిత్సిషీత్-అచికిత్సిషిష్టాం ॥ ౧౦ అచికిత్సిషిష్యత్ ॥ అనేకాచ్త్వాన్నాస్త్యాద్యజ్ఝల్వుకౌ ॥

౧—చికిత్సితవ్యం । చికిత్సనీయం । చికిత్స్యం । చికిత్సితః । చికిత్సితవాన్ । చికిత్సన్-చికిత్సంతీ । చికిత్సిష్యన్-చికిత్సిష్యతీ-చికిత్సిష్యంతీ । చికిత్సితుం । చికిత్సితం । చికిత్సనం । చికిత్సిత్వా । విచికిత్స్య । చికిత్సంచికిత్సం । చికిత్సిత్వాచికిత్సిత్వా ॥

౨—చికిత్సయితవ్యః । చికిత్సనీయః । చికిత్స్యః । చికిత్సితః । చికిత్సితవాన్ । చికిత్సయన్-చికిత్సయంతీ । చికిత్సయమానః । చికిత్సయిష్యన్-చికిత్సయిష్యతీ-చికిత్సయిష్యంతీ । చికిత్సయిష్యమాణః । చికిత్సయితుం । చికిత్సితం । చికిత్సనం । చికిత్సయిత్వా । విచికిత్స్య । చికిత్సంచికిత్సం । చికిత్సయిత్వాచికిత్సయిత్వా ॥

3—చికిత్సిషితవ్యః । చికిత్సిషణీయః । చికిత్సిష్యః । చికిత్సిషితః చికిత్సిషితవాన్ । చికిత్సిషన్-చికిత్సిషంతీ । చికిత్సిషిష్యన్-చికిత్సిషిష్యతీ-చికిత్సిషిష్యంతీ । చికిత్సిషితుం । చికిత్సిషితం । చికిత్సిషణం । చికిత్సిషిత్వా । విచికిత్సిష్య । చికిత్సిషంచికిత్సిషం । చికిత్సిషిత్వాచికిత్సిషిత్వా

క్లిది- పరిదేవనే-సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

౧ క్లిందతి । ౨ చిక్లింద । 3 క్లిందితా । ౪ క్లిందిష్యతి । ౫ క్లిందతు । ౬ అక్లిందత్ । ౭ క్లిందేత్ । ౮ క్లింద్యాత్ । ౯ అక్లిందీత్ । ౧౦ అక్లిందిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—వ్యతిక్లిందతే । ౨ వ్యతిచిక్లిందే । 3 వ్యతిక్లిందితా; సే-హే । ౪ వ్యతిక్లిందిష్యతే । ౫ వ్యతిక్లిందతాం । ౬ వ్యత్యక్లిందత । ౭ వ్యతిక్లిందేత । ౮ వ్యతిక్లిందిషీష్ట । ధ్వం । ౯ వ్యత్యక్లిందిష్ట । ఢ్వం । ధ్వం ॥ వ్యత్యక్లిందిష్యత ॥

కర్మణి—ఇదిత్వాన్ననలోపః ౧ క్లింద్యతే । ౨ చిక్లిందే । 3 క్లిందితా

సే-హా ॥ ౪ క్లిదిష్యతే । ౫ క్లిద్యతాం । ౬ అక్లిద్యత । ౭ క్లిద్యేత । ౮ క్లిదిషీష్ట ధ్వం । ౯ అక్లిది-ఢ్వం ॥ ధ్వం । అక్లిదిష్యత ॥

ణ్యన్తాత్—౧ క్లిదయతి, తే । ౨ క్లిదయాంచకార-చక్రే బభూవ, ఆస । ౩ క్లిదయితా, సి, సే-హే। ౪ క్లిదయిష్యతి-తే । ౫ క్లిదయతు- తాం । ౬ అక్లిదయత్, త । ౭ క్లిదయేత్, త । ౮ క్లిద్యాత్, క్లిదయిషీష్ట, ఢ్వం।ధ్వం । ౯ అచిక్లిదత్, త । ౧౦ అక్లిదయిష్యత్, త ॥

కర్మణి— ౧ క్లిద్యతే । ౨ క్లిదయాంచక్రే, బభూవే, ఆసే । ౩ క్లిదయితా । సే; హే। క్లిదితా, సే-హే ॥ ౪ క్లిదయిష్యతె-క్లిదిష్యతె ॥ ౫ క్లిద్యతాం । ౬ అక్లిద్యత । ౭ క్లిద్యేత । ౮ క్లిదయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) క్లిదిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అక్లిది । అక్లిదయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అక్లిదిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)౧౦ అక్లిదయిష్యత-అక్లిదిష్యత ॥

సని—౧ చిక్లిదిషతి । ౨ చిక్లిదిషాంచకార- బభూవ, ఆస ॥ ౩ చిక్లిదిషితా । ౪ చిక్లిదిషిష్యతి । ౫ చిక్లిదిషతు । ౬ అచిక్లిదిషత్ । ౭ చిక్లిదిషేత్ । ౮ చిక్లిదిష్యాత్ । ౯ అచిక్లిదిషీత్ । ౧౦ అచిక్లిదిషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ చేక్లిద్యతె । ౨ చేక్లిద్యాంచక్రే, బభూవ- ఆస । ౩ చేక్లిదితా(సే-హే)౪ చేక్లిదిష్యతె।౫ చేక్లిద్యతాం। ౬ అచేక్లిద్యత। ౭ చేక్లిద్యేత । ౮ చేక్లిదిషీష్ట-ధ్వం।౯ అచేక్లిదిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)౧౦ అచేక్లిదిష్యత॥

యఙ్లుకి— చేక్లిదీతి, చేక్లిత్తి-చేక్లిత్తః, చేక్లిదతీత్యాది ॥

౧ — క్లిదితవ్యః- క్లిదనీయః-క్లేద్యః, క్లిదితః, క్లిదితవాన్, క్లిదన్, క్లిదంతీ- క్లిదిష్యన్, క్లిదిష్యతీ, క్లిదిష్యంతీ-క్లిదితుం।క్లిదితుం-క్లిదనం, క్లిదిత్వా- విక్లిద్య- క్లిదంక్లిదం- క్లిదిత్వాక్లిదిత్వా॥

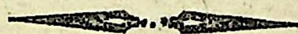
౨— క్లిదయితవ్యః- క్లిదనీయః- క్లేద్యః- క్లిదితః-క్లిదితవాన్, క్లిదయన్, క్లిదయంతీ - క్లిదయన్తీ- క్లిదయిష్యన్- క్లిదయిష్యతీ- క్లిదయిష్యన్తీ- క్లిదయితుం- క్లిదయితుం- క్లిదనం- క్లిదయిత్వా- వి

క్లిన్ద్య- క్లిన్దం క్లిన్దం- క్లిన్దయిత్వా క్లిన్దయిత్వా॥

౩—చిక్లిన్దిషితవ్యం- చిక్లిన్దిషణీయం, చిక్లిన్దిష్యం - చిక్లిన్దిషితః చిక్లిన్దిషితవాన్, చిక్లిన్దిషన్-చిక్లిన్దిషన్తీ-చిక్లిన్దిషిష్యన్-చిక్లిన్దిషిష్యతీ-చిక్లిన్దిషిష్యన్తీ, చిక్లిన్దిషితుం- చిక్లిన్దిషితం- చిక్లిన్దిషణం, చిక్లిన్దిషిత్వా- విచిక్లిన్దిష్య, చిక్లిన్దిషఞ్చిక్లిన్దిషం-చిక్లిన్దిషిత్వా చిక్లిన్దిషిత్వా

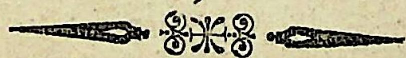
౪—చేక్లిన్దితవ్యః, చేక్లిన్దనీయః, చేక్లిన్ద్యః, చేక్లిన్దితః, చేక్లిన్దితవాన్, చేక్లిన్ద్యమానః, చేక్లిన్దిష్యమాణః, చేక్లిన్దితుం- చేక్లిన్దితం, చేక్లిన్దనం, చేక్లిన్దిత్వా-విచేక్లిన్ద్య, చేక్లిన్దఞ్చేక్లిన్దం, చేక్లిన్దిత్వా చేక్లిన్దిత్వా ॥

౫—చేక్లిన్దితవ్యం- చేక్లిన్దనీయం- చేక్లిన్ద్యం, చేక్లిన్దితః- చేక్లిన్దితవాన్- చేక్లిన్దల్, చేక్లిన్దతా, చేక్లిన్దతః, చేక్లిన్దతీ- చేక్లిన్దిష్యన్ చేక్లిన్దిష్యతీ - చేక్లిన్దిష్యన్తీ, చేక్లిన్దితుం, చేక్లిన్దితం-చేక్లిన్దనం, చేక్లిన్దిత్వా, విచేక్లిన్ద్య, చేక్లిన్దఞ్చేక్లిన్దం, చేక్లిన్దిత్వా చేక్లిన్దిత్వా ॥

క్షీజ అవ్యక్తే శబ్దే—అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

క్షీజతీత్యాదిసర్వంవక్ష్యమాణక్రీడతివల్ ॥ ణౌ చఙి-అచిక్షిజల్-త ॥

క్రీడృ విహారే- అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

౧ క్రీడతి । ౨ చిక్రీడ । ౩ క్రీడితా। ౪ క్రీడిష్యతి। ౫ క్రీడతు । ౬ అక్రీడల్। ౭ క్రీడేల్। ౮ క్రీడ్యాల్ । ౯ అక్రీడీల్। ౧౦ అక్రీడిష్యల్॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిక్రీడతే । ౨ వ్యతిచిక్రీడే । ౩ వ్యతిక్రీడితా। సే, హే। ౪ వ్యతిక్రీడిష్యతే। ౫ వ్యతిక్రీడతాం। ౬ వ్యత్యక్రీడత॥ ౭ వ్యతిక్రీడేత । ౮ వ్యతిక్రీడిషీష్ట-ధ్వం । ౯ వ్యత్యక్రీడిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యక్రీడిష్యత ॥

అను సమ్ పరి ఇత్యేభ్యః పరాదస్మాత్ క్రీడోఽనుసంపరిభ్యశ్చేత్యా

త్మనేపదే అనుక్రీడతే- సంక్రీడతే పరిక్రీడత ఇత్యాది॥

సమో౽కూజన ఇతివక్తవ్యమితి సంపూర్వాత్కూజనభిన్నార్థ ఏవా త్మనేపదం- కూజనేతు- సంక్రీడతిచక్రమితివరస్మైపదమేవ॥

భావే—౧ క్రీడ్యతే । ౨ చిక్రీడే । 3 క్రీడితా। ౪ క్రీడిష్యతే। ౫ క్రీడ్యతాం। ౬ అక్రీడ్యత। ౭ క్రీడ్యేత। ౮ క్రీడిషీష్ట। ౯ అక్రీడి । ౧౦ అక్రీడిష్యత ॥

ణ్యన్తాత్—౧ క్రీడయతి-తే । ౨ క్రీడయాంచకార।చక్రే-బభూవ ఆస । 3 క్రీడయితా(సి-సే-హే) ౪ క్రీడయిష్యతి-తే।౫క్రీడయతు-తాం ౬అక్రీడయత్-త। ౭ క్రీడయేత్-త। ౮ క్రీడ్యాత్ - క్రీడయిషీష్ట(ఢ్వం, ధ్వం)౯ అచిక్రీడత్-త।నాగ్లోపిశాస్వృదితామితిహ్రస్వనిషేధః॥౧౦అక్రీడయిష్యత్-త॥

కర్మణి—౧ క్రీడ్యతే। ౨క్రీడయాంచక్రే-బభూవే-ఆసే।3 క్రీడయితా-సే,హే। క్రీడితా,సేహే। ౪ క్రీడయిష్యతే-క్రీడిష్యతే॥ ౫ క్రీడ్యతాం। ౬ అక్రీడ్యత। ౭ క్రీడ్యేత। ౮ క్రీడయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) క్రీడిషీష్ట(ధ్వం) ౯ అక్రీడి। అక్రీడిషాతాం -.(ఢ్వం-ధ్వం) అక్రీడయిషాతాం, (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అక్రీడయిష్యత-అక్రీడిష్యత॥

సని—౧ చిక్రీడిషతి। ౨ చిక్రీడిషాఞ్చకార,బభూవ ఆస। 3 చిక్రీడిషితా। ౪ చిక్రీడిషిష్యతి । ౫ చిక్రీడిషతు । ౬అచిక్రీడిషత్ ।౭ చిక్రీడిషేత్ । ౮ చిక్రీడిష్యాత్ । ౯ అచిక్రీడిషీత్ । ౧౦ అచిక్రీడిషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ చేక్రీడ్యతే। ౨ చేక్రీడాఞ్చక్రే-బభూవ- ఆస॥ 3 చేక్రీడితా-సే-హే । ౪ చేక్రీడిష్యతే। ౫ చేక్రీడ్యతాం । ౬అచేక్రీడ్యత ౭ చేక్రీడ్యేత। ౮ చేక్రీడిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అచేక్రీడిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦అచేక్రీడిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చేక్రీడీతి, చేక్రీట్టి- చేక్రీట్టః- చేక్రీడతీత్యాది॥

౧—క్రీడితవ్యం- క్రీడనీయం- క్రీడ్యం, క్రీడితః- క్రీడితవాన్,క్రీడన్- క్రీడన్తీ, అనుక్రీడమానః- క్రీడిష్యన్- క్రీడిష్యతీ,క్రీడిష్యన్తీ,

అనుక్రీడిష్యమాణః, క్రీడితుం, క్రీడితం, క్రీడనం, క్రీడిత్వా,సంక్రీడ్య, క్రీడఙ్క్రీడం, క్రీడిత్వాక్రీడిత్వా ॥

౨—క్రీడయితవ్యః, క్రీడనీయః, క్రీడ్యః, క్రీడితః, క్రీడితవాన్, క్రీడయన్, క్రీడయంతీ, క్రీడయమానః, క్రీడయిష్యన్, క్రీడయిష్యతీ క్రీడయిష్యంతీ, క్రీడయిష్యమాణః, క్రీడయితుం, క్రీడితం, క్రీడనం క్రీడయిత్వా, విక్రీడ్య, క్రీడఙ్క్రీడం, క్రీడయిత్వాక్రీడయిత్వా ॥

3—చిక్రీడిషితవ్యః, చిక్రీడిషణీయః, చిక్రీడిష్యః,చిక్రీడిషితః, చిక్రీడిషితవాన్, చిక్రీడిషన్, చిక్రీడిషన్తీ, చిక్రీడిషిష్యన్- చిక్రీడిషిష్యతీ, చిక్రీడిషిష్యంతీ, చిక్రీడిషితుం- చిక్రీడిషితం, చిక్రీడిషణం-చిక్రీడిషిత్వా- పరిచిక్రీడిష్య - చిక్రీడిషఞ్చిక్రీడిషం,చిక్రీడిషిత్వాచిక్రీడిషిత్వా ॥

౪—చేక్రీడితవ్యం, చేక్రీడనీయం, చేక్రీడ్యం, చేక్రీడితః, చేక్రీడితవాన్, చేక్రీడ్యమానః, చేక్రీడిష్యమాణః, చేక్రీడితుం-చేక్రీడితం చేక్రీడనం- చేక్రీడిత్వా విచేక్రీడ్య- చేక్రీడఞ్చేక్రీడం- చేక్రీడిత్వాచేక్రీడిత్వా ॥

౫—యఙ్లుగన్తాదప్యేవం—శతరి,చేక్రీడత్-చేక్రీడతౌ, చేక్రీడతః-స్త్రియాం చేక్రీడతీ-చేక్రీడిష్యన్-చేక్రీడిష్యతీ-చేక్రీడిష్యంతీతివిశేషః॥

కీల—బంధనే-సకర్మకః-సేట్ పరస్మైపదీ

కీలతి-చికీలేత్యాదిక్రీడతివత్ ॥ణౌచఙి ॥ అచీకిలత్-త॥

క్ష్మీల—నిమేషణే, సకర్మకః-సేట్-పరస్మైపదీ

క్ష్మీలతి- చిక్ష్మీలేత్యాదిపూర్వవత్ ॥ అచిక్ష్మిలత్-త ॥

క్షిపు—నిరసనే-సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

క్షీవతి- చిక్షీవేత్యాదిప్రాగ్వత్ —ఉదిత్వాత్క్త్వాయాం వేట్ -క్షీవిత్వా,క్ష్యూత్వా- అతఏవ నిష్ఠాయాం నేట్. క్ష్యూతః, క్ష్యూతవాన్- వాన్తత్వాన్నయజ్లుక్

కుచ—శబ్దేతారే అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

౧కోచతి। ౨చుకోచ- చుకుచతుః- చుకుచుః। చుకోచిథ, చుకుచథుః। ౩ కోచితా। ౪ కోచిష్యతి। ౫ కోచతు। ౬ అకోచత్। ౭కోచేత్। ౮ కుచ్యాత్। ౯ అకోచీత్। ౧౦ అకోచిష్యత్ ॥ శబ్దార్థత్వాన్నకర్మవ్యతీహారేతఙ్ ॥

భావే—౧ కుచ్యతే। ౨ చుకుచే। ౩ కోచితా। ౪ కోచిష్యతే। ౫ కుచ్యతాం। ౬ అకుచ్యత। ౭ కుచ్యేత। ౮ కోచిషీష్ట। ౯ అకోచి ౧౦ అకోచిష్యత॥

ణ్యన్తాత్—౧ కోచయతి,తే। ౨ కోచయాంచకార-చక్రే బభూవ-ఆస। ౩ కోచయితా(సి, సే-హే) ౪ కోచయిష్యతి,తే। ౫ కోచయతు,తాం। ౬ అకోచయత్,త। ౭ కోచయేత్-త ॥ ౮ కోచ్యాత్-కోచయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అచూకుచత్-త ॥ ౧౦ అకోచయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ కోచ్యతే। ౨ కోచయాంచక్రే బభూవే -ఆసే॥ ౩ కోచయితా(సే-హే) కోచితా(సే-హే) ॥ ౪ కోచయిష్యతే-కోచిష్యతే ॥ ౫ కోచ్యతాం ॥ ౬ అకోచ్యత ॥ ౭ కోచ్యేత ॥ ౮ కోచయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) కోచిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అకోచి-అకోచయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అకోచిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦అకోచయిష్యత-అకోచిష్యత

సని—రలోవ్యుపధాదితివాకిత్త్వమ్ ॥ ౧ చుకుచిషతి-చుకోచిషతి ॥ ౨ చుకుచిషాంచకార-చుకోచిషాంచకార(బభూవ-ఆస) ॥ ౩ చుకుచిషితా-చుకోచిషితా ॥ ౪ చుకుచిషిష్యతి-చుకోచిషిష్యతి ॥ ౫ చుకుచిషతు-చుకోచిషతు ॥ ౬ అచుకుచిషత్-అచుకోచిషత్ ॥ ౭ చుకు

చిషేత్-చుకోచిషేత్ ॥ ౮ చుకుచిష్యాత్-చుకోచిష్యాత్ ॥ ౯ అచుకు
చిషీత్-అచుకోచిషీత్ ॥ ౧౦ అచుకుచిషిష్యత్-అచుకోచిషిష్యత్ ॥

యజి—౧ చోకుచ్యతే ॥ ౨ చోకుచాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ॥ ౩
చోకుచితా(సే-హే) ॥ ౪ చోకుచిష్యతే ॥ ౫ చోకుచ్యతాం ॥ ౬ అ
చోకుచ్యత ॥ ౭ చోకుచ్యేత ॥ ౮ చోకుచిషీష్ట-ధ్వం॥౯అచోకుచిష్ట-
(ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ అచోకుచిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చోకుచీతి-చోకోచ్చి-చోకుచ్చః-చోకుచతీత్యాది ॥

౧—కోచితవ్యం ।కోచనీయం । కోచ్యం । నిష్ఠాయాంసేట్క్త్వా
స్నకుత్వం । కుచితం కోచితం లేన-ప్రకుచితః । ప్రకోచితః । ప్ర
కుచితవాన్ । ప్రకోచితవాన్ ।ఉదుపధాద్భావాదికర్మణోరన్యతరస్యా
మితికిత్త్వవికల్పః ॥ కోచన్-కోచంతీ । కోచిష్యన్-కోచిష్యతీ-కో
చిష్యంతీ । కోచితుం । కోచితం । కుచితం । కోచనం । కుచిత్వా ।
కోచిత్వా । రలోవ్యుపధాదితివాకిత్త్వం ॥ సంకుచ్య । సంకోచ్య ॥
కోచంకోచం । కుచిత్వాకుచిత్వా । కోచిత్వాకోచిత్వా ॥

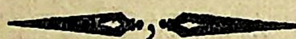
౨—కోచయితవ్యః । కోచనీయః । కోచ్యః । కోచితః । కోచిత
వాన్ । కోచయన్)కోచయంతీ । కోచయమానః । కోచయిష్యన్-
కోచయిష్యతీ-కోచయిష్యంతీ । కోచయిష్యమాణః । కోచయితుం ।
కోచితం । కోచనం । కోచయిత్వా । సంకోచ్య । కోచంకోచం । కో
చయిత్వాకోచయిత్వా ॥

౩—చుకుచిషితవ్యం-చుకోచిషితవ్యం । చుకుచిషణీయః-చుకోచి
షణీయః । చుకుచిష్యం-చుకోచిష్యం । చుకుచిషితః-చుకోచిషితః ।
చుకుచిషితవాన్-చుకోచిషితవాన్ । చుకుచిషన్-చుకోచిషన్ । చుకు
చిషంతీ-చుకోచిషంతీ । చుకుచిషిష్యన్-చుకోచిషిష్యన్ । చుకుచిషి
ష్యతీ-చుకోచిషిష్యతీ-చుకుచిషిష్యంతీ-చుకోచిషిష్యంతీ। చుకుచిషి
తుం । చుకోచిషితుం । చుకుచిషితం । చుకోచిషితం । చుకుచిషణం

చుకోచిషణం । చుకుచిషిత్వా । చుకోచిషిత్వా । సంచుకుచిష్య । సఞ్చుకోచిష్య । చుకుచిషంచుకుచిషం । చుకోచిషంచుకోచిషం । చుకుచిషిత్వాచుకుచిషిత్వా । చుకోచిషిత్వాచుకోచిషిత్వా ॥

౪—చోకుచితవ్యం । చోకుచనీయం । చోకుచ్యం । చోకుచితః । చోకుచితవాన్ । చోకుచ్యమానః । చోకుచిష్యమాణః । చోకుచితుం । చోకుచితం । చోకుచనం । చోకుచిత్వా । సంచోకుచ్య । చోకుచం చోకుచం । చోకుచిత్వాచోకుచిత్వా ॥

౫—చోకోచితవ్యం । చోకోచనీయం । చోకోచ్యం । చోకుచితః । చోకుచితవాన్ । చోకుచత్-చోకుచతౌ-చోకుచతః । చోకుచతీ । చోకోచిష్యన్-చోకోచిష్యతీ-చోకోచిష్యంతీ । చోకోచితుం । చోకుచితం । చోకోచితం । చోకోచనం । చోకుచిత్వా । చోకోచిత్వా । సంచోకుచ్య । సంచోకోచ్య । చోకోచంచోకోచం । చోకుచిత్వాచోకుచిత్వా । చోకోచిత్వాచోకోచిత్వా ॥

కుచ - సంపర్చనకౌటిల్యప్రతిష్టంభవిలేఖనేషు ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥
పరస్మైపదీ ॥

కోచతీత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥

కుఞ్చ-క్రుఞ్చ కౌటిల్యాల్పీభావయోః ॥ సకర్మకౌ ॥ సేటౌ ॥ పరస్మైపదినౌ
౧ కుఞ్చతి ॥ ౨ చుకుఞ్చ ॥ ౩ కుఞ్చితా ॥ ౪ కుఞ్చిష్యతి ॥ ౫ కుఞ్చతు ॥ ౬ అకుఞ్చత్ ॥ ౭ కుఞ్చేత్ ॥ ౮ కుఞ్చ్యాత్ ॥ ౯ అకుఞ్చీత్ ॥ ౧౦ అకుఞ్చిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతికుఞ్చతే ॥ ౨ వ్యతిచుకుఞ్చే ॥ ౩ వ్యతికుఞ్చితా (సే-హే) ॥ ౪ వ్యతికుఞ్చిష్యతే ॥ ౫ వ్యతికుఞ్చతాం ౬ వ్యత్యకుఞ్చత ॥ ౭ వ్యతికుఞ్చేత ॥ ౮ వ్యతికుఞ్చిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యకుఞ్చిష్ట ॥ ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యకుఞ్చిష్యత ॥

కర్మణి—౧ కుచ్యతే ॥ ౨ చుకుఞ్చే ॥ ౩ కుఞ్చితా (సే-హే) ॥ ౪ కుఞ్చిష్యతే ॥ ౫ కుచ్యతాం ॥ ౬ అకుచ్యత ॥ ౭ కుచ్యేత ॥ ౮ కుఞ్చిషీష్ట ॥ ౯ అకుఞ్చి ॥ ౧౦ అకుఞ్చిష్యత ॥

ణ్యన్తాత్—౧ కుఞ్చయతి-తే ॥ ౨ కుఞ్చయాంచకార(చక్రే-బభూవ-ఆస) ॥ ౩ కుఞ్చయితా(సి-సే-హే) ॥ ౪ కుఞ్చయిష్యతి-తే ॥ ౫ కుఞ్చయతు-తాం ॥ ౬ అకుఞ్చయత్-త ॥ ౭ కుఞ్చయేత్-త ॥ ౮ కుఞ్చ్యాత్-కుఞ్చయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ అచుకుఞ్చత్-త ॥ ౧౦ అకుఞ్చయిష్యత్-త ॥

ణ్యన్తాత్కర్మణి—౧ కుఞ్చ్యతే ॥ ౨ కుఞ్చయాంచక్రే (బభూవే-ఆసే) ౩ కుఞ్చితా(సే-హే) కుఞ్చయితా(సే-హే) ॥ ౪ కుఞ్చయిష్యతే-కుఞ్చిష్యతే ॥ ౫ కుఞ్చ్యతాం ॥ ౬ అకుఞ్చ్యత ॥ ౭ కుఞ్చ్యేత ॥ ౮ కుఞ్చయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) కుఞ్చిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అకుఞ్చి-అకుఞ్చిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అకుఞ్చయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అకుఞ్చిష్యత-అకుఞ్చయిష్యత ॥

సని—౧ చుకుఞ్చిషతి ॥ ౨ చుకుఞ్చిషాంచకార(బభూవ-ఆస) ॥ ౩ చుకుఞ్చిషితా ॥ ౪ చుకుఞ్చిషిష్యతి ॥ ౫ చుకుఞ్చిషతు ॥ ౬ అచుకుఞ్చిషత్ ॥ ౭ చుకుఞ్చిషేత్ ॥ ౮ చుకుఞ్చిష్యాత్ ॥ ౯ అచుకుఞ్చిషీత్-అచుకుఞ్చిషిష్టాం-అచుకుఞ్చిషిషుః ॥ ౧౦ అచుకుఞ్చిషిష్యత్.

యఙి—౧ చోకుచ్యతే ॥ ౨ చోకుచాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ చోకుచితా(సే-హే) ॥ ౪ చోకుచిష్యతే ॥ ౫ చోకుచ్యతాం ॥ ౬ అచోకుచ్యత ॥ ౭ చోకుచ్యేత ॥ ౮ చోకుచిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అచోకుచిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౧౦ అచోకుచిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చోకుఞ్చీతి-చోకుఙ్క్తి-చోకుఙ్క్తః-చోకుఞ్చీతీత్యాది ॥

౧—కుఞ్చితవ్యః । కుఞ్చనీయః । కుఞ్చ్యః । కుఞ్చితః । కుఞ్చితవాన్ । కుఞ్చన్-కుఞ్చన్తీ ॥ వ్యతికుఞ్చమానః । కుఞ్చిష్యన్-కు

ఞ్చిష్యతీ-కుఞ్చిష్యంతీ । కుఞ్చితుం । కుఞ్చితం । కుఞ్చనం ॥ కుఞ్చిత్వా । ఆకుఞ్చ్య । కుఞ్చంకుఞ్చం । కుఞ్చిత్వాకుఞ్చిత్వా ॥ ।

౨—కుఞ్చయితవ్యః।కుఞ్చనీయః।కుఞ్చ్యః।కుఞ్చితః।కుఞ్చితవాన్ కుఞ్చయన్-కుఞ్చయంతీ । కుఞ్చయమానః । కుఞ్చయిష్యన్-కుఞ్చయిష్యతీకుఞ్చయిష్యంతీ । కుఞ్చయిష్యమాణః । కుఞ్చయితుం । కుఞ్చితం । కుఞ్చనం । కుఞ్చయిత్వా । ఆకుఞ్చ్య । కుఞ్చంకుఞ్చం ।కుఞ్చయిత్వాకుఞ్చయిత్వా ॥

౩—చుకుఞ్చిషితవ్యః । చుకుఞ్చిషణీయః । చుకుఞ్చిష్యః । చుకుఞ్చిషితః । చుకుఞ్చిషితవాన్ । చుకుఞ్చిషన్-చుకుఞ్చిషంతీ। చుకుఞ్చిషిష్యన్-చుకుఞ్చిషిష్యతీ-చుకుఞ్చిషిష్యంతీ।చుకుఞ్చిషితుం చుకుఞ్చిషితం । చుకుఞ్చిషణం । చుకుఞ్చిషిత్వా । ఆచుకుఞ్చిష్య చుపఞ్చిషంచుకుఞ్చిషం । చుకుఞ్చిషిత్వాచుకుఞ్చిషిత్వా ॥

౪—చోకుచితవ్యః । చోకుచనీయః । చోకుచ్యః । చోకుచితః చోకుచితవాన్ । చోకుచ్యమానః । చోకుచిష్యమాణః। చోకుచితుం చోకుచితం । చోకుచనం । చోకుచిత్వా । ఆచోకుచ్య । చోకుచం చోకుచం । చోకుచిత్వాచోకుచిత్వా ॥

౫—చోకుంచితవ్యః । చోకుంచనీయః । చోకుంచ్యః। చోకుచితః। చోకుచితవాన్।చోకుచత్-చోకుచతీ-చోకుచతః। చోకుచతీ। చోకుంచిష్యన్-చోకుంచిష్యతీ-చోకుంచిష్యంతీ।చోకుంచితుం।చోకుచితం । చోకుంచనం। చోకుంచిత్వా । ఆచోకుంచ్య । చోకుంచం । చోకుంచం। చోకుంచిత్వాచోకుంచిత్వా॥

కుంచతీత్యాది॥

కుజ-స్తేయకరణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

కోజతీత్యాదికోచతివత్, ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాంవేట్, కోజిత్వా, కుక్త్వా-అతఏవ నిష్ఠాయాం నేట్, కుక్తః-కుక్తవాన్ ॥

కుడి-దాహే-సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

కుండతీత్యాదిక్లిందతివల్ ॥

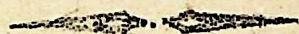
కుబి-ఆచ్ఛాదనే-సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

కుంబతీత్యాదిక్లిందతివల్ ॥

కుల-సంస్త్యానే బంధుషుచ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

కోలతీత్యాదికోచతివల్ ॥

క్రుశ-ఆహ్వానే-రోదనేచ॥ఆద్యస్సకర్మకః, ద్వితీయోఽ
కర్మకః॥అసిట్॥పంస్మైపదీ

౧ క్రోశతి ॥ ౨ చుక్రోశ-చుక్రోశిథ-చుక్రుశివ-చుక్రుశిమ ॥ ౩ క్రోష్టా-క్రోష్టారౌ-సి ॥ ౪ క్రోక్ష్యతి ॥ ౫ క్రోశతు ॥ ౬ అక్రోశల్ ॥ ౭ క్రోశేల్ ॥ ౮ క్రుశ్యాల్ ॥ ౯ అక్రుక్షల్-అక్రుక్షతాం-అక్రుక్షన్ ॥ శలఇగుపధాదనిటః క్సః ఇతి చ్లేః క్సాదేశః॥౧౦ అక్రోక్ష్యల్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిక్రోశతే ॥ ౨ వ్యతిచుక్రుశే ॥ ౩ వ్యతిక్రోష్టా(సే-హే) ॥ ౪ వ్యతిక్రోక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిక్రోశతాం ॥ ౬ వ్యత్యక్రోశత॥ ౭ వ్యతిక్రోశేత ॥ ౮ వ్యతిక్రుక్షీష్ట-వ్యతిక్రుక్షీయాస్తాం-వ్యతిక్రుక్షీరన్ ॥ లిఙ్సిచావాత్మనేపదేష్వితి కిత్త్వం ॥౯ వ్యత్యక్రుక్షత ॥ వ్యత్యక్రుక్షాతాం-వ్యత్యక్రుక్షంత ॥ వ్యత్యక్రుక్షథాః-వ్యత్యక్రుక్షాథాం వ్యత్యక్రుక్షధ్వం ॥ వ్యత్యక్రుక్షి-వ్యత్యక్రుక్షావహి-వ్యత్యక్రుక్షామహి॥ ౧౦ వ్యత్యక్రోక్ష్యత ॥

కర్మణి—౧ క్రుశ్యతే ॥ ౨ చుక్రుశే ॥ ౩ క్రోష్టా(సే-హే)॥౪ క్రోక్ష్యతే ॥ ౫ క్రుశ్యతాం ॥ ౬ అక్రుశ్యత ॥ ౭ క్రుశ్యేత ॥ ౮ క్రుక్షీష్ట క్రుక్షీయాస్తాం ॥ ౯ అక్రోశి-అక్రుక్షాతాం-అక్రుక్షంత ॥ అక్రుక్షథాః

-అక్రుక్షాథాం-అక్రుక్షధ్వం ॥ అక్రుక్షి-అక్రుక్షావహి-అక్రుక్షామహి ॥ ౧౦ అక్రోక్ష్యత ॥

ణ్యంతాల్—౧ క్రోశయతి-తే ॥ ౨ క్రోశయాంచకార(చక్రే-బభూవ-ఆస) ॥ ౩ క్రోశయితా(సి-సే-హే) ॥ ౪ క్రోశయిష్యతి-తే ॥ ౫ క్రోశయతు-తాం ॥ ౬ అక్రోశయత్-త ॥ ౭ క్రోశయేత్-త ॥ ౮ క్రోశ్యాత్-క్రోశయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అచుక్రుశత్-త ॥ ౧౦ అక్రోశయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ క్రోశ్యతే ॥ ౨ క్రోశయాంచక్రే(బభూవే-ఆసే) ॥ ౩ క్రోశయితా(సే-హే)క్రోశితా(సే-హే) ॥ ౪ క్రోశయిష్యతే-క్రోశిష్యతే ॥ ౫ క్రోశ్యతాం ॥ ౬ అక్రోశ్యత ॥ ౭ క్రోశ్యేత ॥ ౮ క్రోశయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) క్రోశిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అక్రోశి-అక్రోశయిషాతాం(ఢ్వం ధ్వం) అక్రోశిషాతాం-(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అక్రోశిష్యత-అక్రోశయిష్యత

సని—హలంతాచ్చేతికిత్త్వాన్నగుణః ॥ ౧ చుక్రుక్షతి॥ ౨ చుక్రుక్షాంచకార(బభూవ-ఆస) ॥ ౩ చుక్రుక్షితా ॥ ౪ చుక్రుక్షిష్యతి ॥ ౫ చుక్రుక్షతు ॥ ౬ అచుక్రుక్షత్ ॥ ౭ చుక్రుక్షేత్ ॥ ౮ చుక్రుక్ష్యాత్ ॥ ౯ అచుక్రుక్షీత్ ॥ ౧౦ అచుక్రుక్షిష్యత్..

యఙి—౧ చోక్రుశ్యతే ॥ ౨ చోక్రుశాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ చోక్రుశితా ॥ ౪ చోక్రుశిష్యతే ॥ ౫ చోక్రుశ్యతాం ॥ ౬ అచోక్రుశ్యత ॥ ౭ చోక్రుశ్యేత ॥ ౮ చోక్రుశిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అచోక్రుశిష్ట-అచోక్రుశిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అచోక్రుశిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చోక్రుశీతి-చోక్రోష్టి-చోక్రుష్టః-చోక్రుశతీత్యాది ॥

౧—క్రోష్టవ్యః । క్రోశనీయః । క్రోశ్యః । క్రుష్టః । క్రుష్టవాన్ । క్రోశన్ । క్రోశంతీ । వ్యతిక్రోశమానః । క్రోక్ష్యన్-క్రోక్ష్యతీ-క్రోక్ష్యంతీ । క్రోష్టుం । క్రుష్టం । క్రోశనం । క్రుష్ట్వా । ఆక్రుశ్య 'క్రోశంక్రోశం । క్రుష్ట్వాక్రుష్ట్వా ॥

౨—కోశయితవ్యః । కోశనీయః । కోశ్యః । కోశితః । కోశితవాన్ । కోశయన్-కోశయంతీ । కోశయమానః । కోశయిష్యన్ కోశయిష్యతీ-కోశయిష్యంతీ । కోశయిష్యమాణః। కోశయితుం కోశితం । కోశనం । కోశయిత్వా । ఆకోశ్య । కోశంకోశం కోశయిత్వా । కోశయిత్వా ॥

౩—చుకుక్షితవ్యః । చుకుక్షణీయః । చుకుక్ష్యః । చుకుక్షితః చుకుక్షితవాన్ । చుకుక్షన్-చుకుక్షంతీ । చుకుక్షిష్యన్-చుకుక్షిష్యతీ-చుకుక్షిష్యంతీ । చుకుక్షితుం । చుకుక్షితం । చుకుక్షణం।చుకుక్షిత్వా।ఆచుకుక్ష్య ।చుకుక్షంచుకుక్షం।చుకుక్షిత్వాచుకుక్షిత్వా॥

౪—చోకుశితవ్యః । చోకుశనీయః। చోకుశ్యః । చోకుశితః చోకుశితవాన్ । చోకుశ్యమానః । చోకుశిష్యమాణః । చోకుశితుం । చోకుశితం । చోకుశనం । చోకుశిత్వా । ఆచోకుశ్య।చోకుశంచోకుశం। చోకుశిత్వాచోకుశిత్వా ॥

౫—చోకోశితవ్యః । చోకోశనీయః । చోకోశ్యః । చోకుశితః । చోకుశితవాన్ । చోకుశత్-చోకుశతా-కోకుశతః । చోకుశతీ । చోకోశిష్యన్-చోకోశిష్యతీ-చోకోశిష్యంతీ।చోకోశితుం । చోకుశితం । చోకోశనం । చోకోశిత్వా । నక్త్వాసేడితి కిత్త్వనిషేధాత్ గుణః । ఆచోకుశ్య । చోకోశంచోకోశం । చోకోశిత్వాచోకోశిత్వా ॥

కూజ-అవ్యక్తే శబ్దే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

౧ కూజతి ॥ ౨ చుకూజ ॥ ౩ కూజితా ॥ ౪ కూజిష్యతి ॥ ౫ కూజతు । ౬ అకూజత్ ॥ ౭ కూజేత్ ॥ ౮ కూజ్యాత్ ॥ ౯ అకూజీత్ ॥ ౧౦ అకూజిష్యత్ ॥

శబ్దక్రియత్వేనహసాదిత్వాన్నకర్మవ్యతీహారేతఙ్ ॥

భావే—౧ కూజ్యతే । ౨ చుకూజే । ౩ కూజితా । ౪ కూజిష్యతే । ౫ కూజ్యతాం ॥ ౬ అకూజ్యత । ౭ కూజ్యేత । ౮ కూజిషీష్ట । ౯ అకూజి । ౧౦ అకూజిష్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ కూజయతి-తే॥-౨ కూజయాంచకార(చక్రే)-బభూవ-ఆస) ॥ ౩ కూజయితా(సి-సే-హే) ౪ కూజయిష్యతి-తే ॥ ౫ కూజయతు-తాం ॥ ౬ అకూజయత్-త ॥ ౭ కూజయేత్-త ॥ ౮ కూజ్యాత్-కూజయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం॥౯ అచుకూజత్-త॥౧౦అకూజయిష్యత్-త॥

కర్మణి—౧కూజ్యతే ॥ ౨ కూజయాంచక్రే(బభూవే-ఢ్వే-ధ్వే-ఆసే) ॥ ౩ కూజయితా(సే-హే)కూజితా(సే-హే) ॥ ౪ కూజయిష్యతే-కూజిష్యతే ॥ ౫ కూజ్యతాం ॥ ౬ అకూజ్యత ॥ ౭ కూజ్యేత॥౮కూజయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం)కూజిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అకూజి-అకూజయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం)అకూజిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం)౧౦అకూజయిష్యత-అకూజిష్యత

సని—౧ చుకూజిషతి ॥ ౨ చుకూజిషాంచకార (బభూవ-ఆస) ౩ చుకూజిషితా ॥ ౪ చుకూజిషిష్యతి ॥ ౫ చుకూజిషతు ॥ ౬ అచుకూజిషత్ ॥ ౭ చుకూజిషేత్ ॥ ౮ చుకూజిష్యాత్ ॥ ౯ అచుకూజిషీత్ ॥ అచుకూజిషిష్టాం ॥ ౧౦ అచుకూజిషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ చోకూజ్యతే ॥ ౨ చోకూజాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ॥౩ చోకూజితా(సే-హే) ॥ ౪ చోకూజిష్యతే ॥ ౫ చోకూజ్యతాం ॥౬ అచోకూజ్యత ॥ ౭చోకూజ్యేత ॥ ౮ చోకూజిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯అచోకూజిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అచోకూజిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చోకూజీతి-చోకూక్తి-చోకూక్తః-చోకూజతీత్యాది ॥

౧—కూజితవ్యం । కూజనీయం । కూజ్యం । కూజితం । కూజితవాన్ । ప్రకూజితః । ప్రకూజితంతేన ఇదమస్యకూజితం। కూజితన్నః కూజన్-కూజంతీ । కూజిష్యన్-కూజిష్యతీ-కూజిష్యంతీ । కూజితుం కూజితం । కూజనం । కూజిత్వా । ఉత్కూజ్య । కూజంకూజం ॥కూ

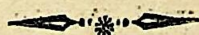
జిత్వాకూజిత్వా ॥

౨—కూజయితవ్యః । కూజనీయః । కూజ్యః । కూజితః । కూజితవాన్ । కూజయన్-కూజయంతీ । కూజయమానః । కూజయిష్యన్-కూజయిష్యతీ-కూజయిష్యంతీ । కూజయితుం । కూజితం । కూజనం । కూజయిత్వా । ఉత్కూజ్య । కూజంకూజం । కూజయిత్వాకూజయిత్వా ॥

౩—చుకూజిషితవ్యః । చుకూజిషణీయః । చుకూజిష్యః । చుకూజిషితః । చుకూజిషితవాన్ । చుకూజిషన్-చుకూజిషంతీ । చుకూజిషిష్యన్-చుకూజిషిష్యతీ-చుకూజిషిష్యంతీ । చుకూజిషితుం । చుకూజిషితం । చుకూజిషణం । చుకూజిషిత్వా । ఉచ్చుకూజిష్య । చుకూజిషంచుకూజిషం । చుకూజిషిత్వాచుకూజిషిత్వా ॥

౪— చోకూజితవ్యం । చోకూజనీయం । చోకూజ్యం । చోకూజితః । చోకూజితవాన్ । చోకూజ్యమానః । చోకూజిష్యమాణః । చోకూజితుం । చోకూజితం । చోకూజనం । చోకూజిత్వా । ఉచ్చోకూజ్య । చోకూజంచోకూజం । చోకూజిత్వాచోకూజిత్వా ॥

యఙ్లుకి సర్వంప్రాగ్వత్, శతరి ॥ చోకూజత్-చోకూజతౌ-చోకూజతః ॥ స్త్రియాంచోకూజతీతిచోకూజిష్యన్ । చోకూజిష్యతీ । చోకూజిష్యంతీతిచవిశేషః ।

కృష-విలేఖనే విలేఖనమాకర్షణం సకర్మకః అనిట్-పరస్మైపదీ

౧—కర్షతి । ౨ చకర్ష । చకృషతుః । చకృషుః । చకర్షిథ । చకృషథుః । చకృష । చకర్ష । చకృషివ । చకృషిమ । ౩ అనుదాత్తస్య చర్దుపధస్యాన్యతరస్యామిత్యమ్వా-క్రష్టా- క్రష్టారౌ- క్రష్టారః, పక్షే కర్ష్టా- కర్ష్టారౌ- కర్ష్టారః । ౪ క్రక్ష్యతి- కర్క్ష్యతి । ౫ కర్షతు । ౬ అకర్షత్ । ౭ కర్షేత్ । ౮ కృష్యాత్- కృష్యాస్తాం । ౯ స్పృశమృశకృషతృపదృపాం, చ్లేస్సిజ్వావాచ్య ఇతిసిజ్వా - సిచితి

ష్వా । పక్షే శలఇగుపధేతి క్సః-అక్రాక్షీత్ - అక్రాష్టాం - అక్రాక్షుః । అక్రాక్షీః- అక్రాష్టం- అక్రాష్ట । అక్రాక్షం- అక్రాక్ష్వ- అక్రాక్ష్మ- పక్షే అకార్క్షీత్ -అకార్ష్టాం- అకార్క్షుః-అకార్క్షీః,అకార్ష్టం- అకార్ష్ట । అకార్క్షం- అకార్క్ష్వ- అకార్క్ష్మ ॥ పక్షే- అకృక్షత్ - అకృక్షతాం, అకృక్షన్ । అకృక్షః-అకృక్షతం, అకృక్షత । అకృక్షం- అకృక్షావ- అకృక్షామ ॥ ౧౦ అక్రక్ష్యత్ । అకర్క్ష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతికర్షతే । ౨ వ్యతిచకృషే ॥ వ్యతిచకృషిషే । వ్యతిచకృషిధ్వే । వ్యతిచకృషివహే-వ్యతిచకృషిమహే ॥౩ వ్యతిక్రష్టా-సే-హే ॥ వ్యతికర్ష్టా- సే హే ॥ ౪ వ్యతిక్రక్ష్యతే । వ్యతికర్క్ష్యతే । ౫ వ్యతికర్షతాం । ౬ వ్యత్యకర్షత ॥౭ వ్యతికర్షేత ॥ ౮ వ్యతికృక్షీష్ట । లిఙ్సిచావాత్మనేపదేష్వితి కిత్త్వాన్న గుణో నాప్యమ్ ॥ ౯ వ్యత్యకృష్ట వ్యత్యకృక్షాతాం- వ్యత్యకృక్షత । వ్యత్యకృష్ఠాః - వ్యత్యకృక్షాథాం- వ్యత్యకృఢ్వం। వ్యత్యకృక్షి-వ్యత్యకృక్ష్వహి- వ్యత్యకృక్ష్మహి । పక్షే,వ్యత్యకృక్షత,వ్యత్యకృక్షాతాం-వ్యత్యకృక్షన్త । వ్యత్యకృక్షథాః- వ్యత్యకృక్షాథాం, వ్యత్యకృక్షధ్వం । వ్యత్యకృక్షి-వ్యత్యకృక్షావహి- వ్యత్యకృక్షామహి ॥౧౦ వ్యత్యక్రక్ష్యత-వ్యత్యక్రక్ష్యేతాం-వ్యత్యక్రక్ష్యన్త। పక్షే, వ్యత్యకర్క్ష్యత। వ్యత్యకర్క్ష్యేతాం । వ్యత్యకర్క్ష్యన్త ॥

కర్మణి—౧ కృష్యతే। ౨ చకృషే, చకృషిషే,చకృషిధ్వే । చకృషివహే। చకృషిమహే। ౩క్రష్టా,క్రష్టారౌ(సే,హే)కర్ష్టా-కర్ష్టారౌ(సే-హే)౪క్రక్ష్యతే. కర్క్ష్యతే।౫కృష్యతాం।౬అకృష్యత । ౭కృష్యేత । ౮కృక్షీష్ట-కృక్షీయాస్తాం। ౯అకర్షి-అకృక్షాతాం-అకృక్షత । అకృష్ఠాః, అకృక్షాథాం, అకృఢ్వం । అకృక్షి, అకృక్ష్వహి - అకృక్ష్మహి ॥ పక్షే- అకృక్షాతాం-అకృక్షన్త, అకృక్షథాః, అకృక్షాథాం, అకృక్షధ్వం- అకృక్షి, అకృక్షావహి- అకృక్షామహి ॥ ౧౦ అక్రక్ష్యత - అకర్క్ష్యత ॥

ణ్యన్తాత్ — ౧ కర్షయతి, తే॥ ౨ కర్షయాంచకార (చక్రే) బభూవ(ఆస) ౩ కర్షయితా(సి, స్వే, హే) ౪ కర్షయిష్యతి-తే । ౫ కర్షయతు(తాం) ౬ అకర్షయత్ (త) ౭ కర్షయేత్ (త) ౮ కర్ష్యాత్, కర్షయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అచీకృషత్-త।౧౦ అచకర్షత్ (త)అక ర్షయిష్యత్ (త)

కర్మణి — ౧ కర్ష్యతె । ౨ కర్షయాంచక్రే-బభూవే(ఢ్వే-ధ్వే) ఆసే ॥ ౩ కర్షయితా(సే-హే) కర్షితా (సే-హే) ౪ కర్షయిష్యతె, కర్షిష్యతె। ౫ కర్ష్యతాం । ౬ అకర్ష్యత । ౭ కర్ష్యేత । ౮ కర్షయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) కర్షిషీష్ట-ధ్వం । ౯ అకర్షి । అకర్షిషాతాం । ఢ్వం।ధ్వం। అకర్షయిషాతాం-ఢ్వం,ధ్వం ॥ ౧౦ అకర్షిష్యత-అకర్షయిష్యత॥

సనిహలన్తాచ్చేతి కిత్వాన్న గుణః ౧ చికృక్షతి । ౨ చికృక్షాంచకార బభూవ(ఆస) ౩ చికృక్షితా-సి । ౪ చికృక్షిష్యతి ॥ ౫ చికృక్షతు। ౬ అచికృక్షత్ ।౭ చికృక్షేత్ । చికృక్ష్యాత్ - చికృక్ష్యాస్తాం । ౯ అచికృక్షీత్, అచికృక్షిష్టాం ॥ ౧౦ అచికృక్షిష్యత్ ॥

యఙి — రీగృదుపధస్య చేత్యభ్యాసస్య రీగాగమః — ౧ చరీకృష్యతె। ౨ చరీకృషాంచక్రే బభూవ(ఆస) ౩ చరీకృషితా(సే-హే) చరీకృషిష్యతె । ౫ చరీకృష్యతాం । ౬ అచరీకృష్యత । ౭ చరీకృష్యేత। ౮ చరీకృషిషీష్ట(ఢ్వం) ౯ అచరీకృషిష్ట । అచరీకృషిషాతాం । అచరీకృషిషత (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అచరీకృషిష్యత ॥

యఙ్లుకి — రుగ్రికౌ చ లుకీతి రుగ్రిగ్రీగాగమాః - చర్కృషీతి, చరికృషీతి, చరీకృషీతి చర్కర్ష్టి, చరికర్ష్టి చరీకర్ష్టి-చర్కృష్టః. చరికృష్టః, చరీకృష్టః, చర్కృషతి, చరికృషతి, చరీకృషతీత్యాది ॥

౧ — క్రష్టవ్యః, కర్ష్టవ్యః, కర్షణీయః, కృష్యః, ఋదుపధాచ్చాకౢపిచృతేరితి క్యప్। కృష్టః, కృష్టవాన్ - కర్షన్, కర్షన్తీ-కర్షన్తీ

క్రక్ష్యతీ, క్రక్ష్యంతీ, కర్క్ష్యన్, కర్క్ష్యన్తీ, కర్క్ష్యంతీ, క్రష్టుం, కర్ష్టుం, కృష్టం, కర్షణం, కృష్ట్వా- ఆకృష్య, కర్షంకర్షం, కృష్ట్వా కృష్ట్వా ॥

౨—కర్షయితవ్యః, కర్షణీయః, కర్ష్యః కర్షితః, కర్షితవాన్, కర్షయన్, కర్షయన్తీ, కర్షయమాణః; కర్షయిష్యన్, కర్షయిష్యతీ, కర్షయిష్యంతీ, కర్షయిష్యమాణః, కర్షయితుం, కర్షితం, కర్షణం, కర్షయిత్వా, ఆకర్ష్య, కర్షంకర్షం, కర్షయిత్వాకర్షయిత్వా ॥

3—చికృక్షితవ్యః, చికృక్షణీయః, చికృక్ష్యః, చికృక్షితః- చికృక్షితవాన్, చికృక్షన్, చికృక్షంతీ, చికృక్షిష్యన్, చికృక్షిష్యతీ, చికృక్షిష్యంతీ, చికృక్షితుం, చికృక్షితం, చికృక్షణం, చికృక్షిత్వా, ఆచికృక్ష్య, చికృక్షంచికృక్షం, చికృక్షిత్వాచికృక్షిత్వా ॥

౪—చరీకృషితవ్యః, చరీకృషణీయః, చరీకృష్యః, చరీకృషితః, చరీకృషితవాన్, చరీకృష్యమాణః, చరీకృషిష్యమాణః, చరీకృషితుం, చరీకృషితం, చరీకృషణం (చరీకృషిత్వా, అల్లోపస్యస్థానివద్భావాన్న గుణః) ఆచరీకృష్య, చరీకృషంచరీకృషం, చరీకృషిత్వాచరీకృషిత్వా;

౫—చర్కర్షితవ్యః-చరికర్షితవ్యః, చరీకర్షితవ్యః' చర్కర్షణీయః-చరికర్షణీయః, చరీకర్షణీయః, చర్కృష్యః-చరికృష్యః, చరీకృష్యః-చర్కృషితః-చరికృషితః, చరీకృషితః, చర్కృషితవాన్, చరికృషితవాన్, చరీకృషితవాన్, చర్కృషత్, చర్కృషతౌ, చర్కృషతః- చర్కృషతీ, చరికృషత్, చరికృషతౌ, చరికృషతః, చరికృషతీ, చరీకృషత్, చరీకృషతౌ చరీకృషతః, చరీకృషతీ, చర్కర్షిష్యన్ చర్కర్షిష్యతీ చర్కర్షిష్యన్తీ, చరికర్షిష్యన్, చరికర్షిష్యతీ చరికర్షిష్యంతీ। చరీకర్షిష్యన్, చరీకర్షిష్యతీ, చరీకర్షిష్యంతీ, చర్కర్షితుం, చరికర్షితుం, చరీకర్షితుం, చర్కృషితం, చరికృషితం- చరీకృషితం- చర్కర్షణం- చరికర్షణం-చరీకర్షణం- చర్కర్షిత్వా, చరికర్షిత్వా- చరీకర్షిత్వా- ఆచర్కృష్య, ఆచ

రీకృష్య, ఆచరీకృష్య, చర్కృష్టంచర్కర్ష్టం,చర్కృష్ట్వాచర్కర్షిత్వా చరికృష్టంచరికర్ష్టం, చరికృష్ట్వాచరికర్షిత్వా-చరీకృష్టంచరీకర్ష్టం, చరీకృష్ట్వాచరీకర్షిత్వా

కేలృ-క్షేలృ-చలనేఅకర్మకౌ సేటౌ-పరస్మైపదినౌ

కేలతి చికేల చికేలతురిత్యాది కజతివత్। క్షేలతి చిక్షేల చిక్షేలతురిత్యాదిచ। ఋదిత్వాణ్ణౌచఙ్యుపధాహ్రస్వః। అచికేలత్ -అచిక్షేలదిత్యాది ॥

క్షేవునిరసనే-సకర్మకః-సేట్ పరస్మైపదీ

క్షేవతి చిక్షేవ చిక్షేవతురిత్యాది, ఉదిత్వాన్నిష్ఠాయాంవేట్ ఇడభావేచ్ఛ్వోరిత్యూఠ్। క్షేవిత్వాక్షయూత్వా - అతఏవనిష్ఠాయాంనేట్, క్షయూతః, క్షయూతవాన్, వాన్తత్వాన్నయఙ్లుక్ ॥

॥ఇతి కాదయః॥

ఖజ-మన్థే,సకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ

ఖజతి,చఖాజ,చఖజతురిత్యాది కఖధాతువత్, అనేదిత్వాల్లుఙి అఖాజీత్,అఖజీదిత్యాదిరూపద్వయం ణౌమిత్త్వాభావశ్చవిశేషః

ఖజి, గతివైకల్యే, అకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ

ఖఞ్జతి,చఖఞ్జేత్యాది సర్వం క్రన్దతివత్

ఖర్జ-పూజనే, సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఖర్జతి,చఖర్జేత్యాది కర్జతివత్॥

ఖట-కాంక్షాయాం, సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ.

ఖటతి. చఖాటేత్యాదికఖధాతువత్. అనేదిత్త్వాల్లుఙి వృద్ధినిషేధాభావోణ్ణామిత్త్వాభావశ్చవిశేషః.

ఖద స్థైర్యే, హింసాయాంచ, చాద్భక్షణే స్థైర్యేఽకర్మకః ॥

ఖదతి. చఖాద- చఖదతురిత్యాది ఖటతివత్ హింసాయాం కర్మవ్యతిహారేనతఙ్ ॥

ఖర్ద, దందశూకే: దంశనహింసాదిరూపాయాం దందశూకక్రియాయామిత్యర్థః ॥ సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ.

ఖర్దతి. చఖర్దేత్యాదికర్దతివత్ ॥

ఖర్బ్బ గతౌ అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ.

ఖర్బ్బతి. చఖర్బేత్యాదిప్రాగ్వత్.

ఖర్వ-దర్పే, అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ.

ఖర్వతి, చఖర్వేత్యాది (ప్రా) గ్వత్ ॥

ఖల, సంచయే సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ.

ఖలతి చఖాలేత్యాది ఖజతివత్, లుఙి, అతోలాన్తస్యేతినిత్యం వృద్ధిః, అఖాలీత్ ॥

ఖష, హింసార్థః సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ.

ఖషతి చఖాషేత్యాది సర్వం ఖజతివత్ హింసార్థత్వాత్కర్మవ్యతిహారేనతఙ్।

ఖాదృ భక్షణే సకర్మకః -సేట్ పరస్మైపదీ.

౧—ఖాదతి। ౨చఖాద, చఖాదతుః। ౩ ఖాదితాసి। ౪ ఖాదిష్యతి। ౫ ఖాదతు। ౬ అఖాదత్ । ౭ ఖాదేత్ । ౮ ఖాద్యాత్, ఖాద్యాస్తాం.

౯ అఖాదీత్ । ౧౦ అఖాదిష్యత్॥

కర్మవ్యతీహారే— ౧వ్యతిఖాదతే। ౨ వ్యతిచఖాదే। ౩ వ్యతిఖాదితా(సే, హే) ౪ వ్యతిఖాదిష్యతే । ౫వ్యతిఖాదతాం । ౬ వ్యత్యఖాదత ౭ వ్యతిఖాదేత । ౮ వ్యతిఖాదిషీష్ట-ధ్వం । ౯ వ్యత్యఖాదిష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) । ౧౦ వ్యత్యఖాదిష్యత ॥

కర్మణి—౧ ఖాద్యతే॥ ౨చఖాదే । ౩ ఖాదితా (సే-హే) ౪ ఖాదిష్యతే। ౫ ఖాద్యతాం। ౬ అఖాద్యత। ౭ఖాద్యేత। ౮ఖాదిషీష్ట-ధ్వం ౯ అఖాది,అఖాదిషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం)। ౧౦ అఖాదిష్యత ॥

ణ్యంతాత్—నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతి క్రియాఫలేకర్తృగేపి పరస్మైపదమేవ । ౧ ఖాదయతి। ౨ ఖాదయాంచకార(బభూవ-ఆస) ౩ ఖాదయితా(సి) ౪ ఖాదయిష్యతి। ౫ ఖాదయతు॥౬ అఖాదయత్ ॥౭ఖాదయేత్ ॥ ౮ ఖాద్యాత్, ఖాద్యాస్తాం ॥ ౯ ణిశ్రిద్రుస్రుభ్య ఇతి ప్రాప్తనిషేధే అచఖాదత్ ॥ ౧౦ అఖాదయిష్యత్ ॥

కర్మణి—౧ ఖాద్యతే॥ ౨ ఖాదయాంచక్రే బభూవే,ఢ్వే,ధ్వే (ఆసే) ౩ ఖాదయితా(సే,హే) ఖాదితా(సే-హే) ౪ ఖాదయిష్యతే,ఖాదిష్యతే॥౫ ఖాద్యతాం। ౬ అఖాద్యత॥౭ ఖాద్యేత॥ ౮ ఖాదయిషీష్ట ఢ్వం,ధ్వం-ఖాదిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯అఖాది.అఖాదయిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం)అఖాదిషాతాం,(ఢ్వం,ధ్వం)౧౦ అఖాదయిష్యత,అఖాదిష్యత॥

సని—౧ చిఖాదిషతి॥౨ చిఖాదిషాంచకార,బభూవ(ఆస) ౩చిఖాదిషితా-సి॥౪చిఖాదిషిష్యతి॥౫ చిఖాదిషతు॥౬ అచిఖాదిషత్॥ ౭చిఖాదిషేత్ ॥ ౮చిఖాదిష్యాత్ ॥ ౯అచిఖాదిషీత్, అచిఖాదిషిష్టాం॥ ౧౦ అచిఖాదిషిష్యత్॥

యఙి—౧ చాఖాద్యతే॥ ౨ చాఖాదాంచక్రే,బభూవ(ఆస) ౩ చాఖాదితా(సే-హే) ౪చాఖాదిష్యతే॥౫ చాఖాద్యతాం॥౬అచాఖాద్యత॥ ౭చాఖాద్యేత॥౮చాఖాదిషీష్ట - ధ్వం॥౯ అచాఖాదిష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) ॥

ణంబచాఖాదిషృత ॥

యఙ్లుకి—చాఖాదీతి,చాఖా త్తి,చాఖా త్తః, చాఖాదతీత్యాది॥

౧—ఖాదితవ్యః,ఖాదనీయః,ఖాద్యః ఖాదితః, ఖాదితవాన్, ఖాదన్, ఖాదంతీ, వ్యతిఖాదమానః, ఖాదిష్యన్,ఖాదిష్యతీ,ఖాదిష్యంతీ ఖాదితుం, ఖాదితం;ఖాదనం ఖాదిత్వా- అఖాద్య; ఖాదఙ్ఖాదం, ఖాదిత్వాఖాదిత్వా॥

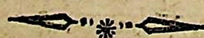
౨—ఖాదయితవ్యః, ఖాదనీయః- ఖాద్యః ఖాదితః;ఖాదితవాన్ ఖాదయన్, ఖాదయంతీ,ఖాదయిష్యన్-ఖాదయిష్యతీ, ఖాదయిష్యంతీ, ఖాదయితుం. ఖాదితం, ఖాదనం ఖాదయిత్వా' అఖాద్య ,ఖాదఙ్ఖాదం, ఖాదయిత్వాఖాదయిత్వా॥

౩—చిఖాదిషితవ్యః, చిఖాదిషణీయః, చిఖాదిషృః; చిఖాదిషితః, చిఖాదిషితవాన్, చిఖాదిషన్, చిఖాదిషంతీ, చిఖాదిషిష్యన్ చిఖాదిషిష్యతీ- చిఖాదిషిష్యంతీ- చిఖాదిషితుం-చిఖాదిషితం-చిఖాదిషణం- చిఖాదిషిత్వా, అచిఖాదిష్య- చిఖాదిషం,చిఖాదిషం- చిఖాదిషిత్వాచిఖాదిషిత్వా॥

౪—చాఖాదితవ్యః, చాఖాదనీయః, చాఖాద్యః, చాఖాదితః, చాఖాదితవాన్- చాఖాద్యమానః, చాఖాదిష్యమాణః, చాఖాదితుం చాఖాదితం, చాఖాదనం, చాఖాదిత్వా; అచాఖాద్య,చాఖాదంచాఖాదం, చాఖాదిత్వాచాఖాదిత్వా॥

యఙ్లుకి—శతరి, చాఖాదత్ , చాఖాదతౌ- చాఖాదతః,చాఖాదతీ, చాఖాదిష్యన్- చాఖాదిష్యతీ- చాఖాదిష్యంతీతి విశేషః ॥

అన్యత్సర్వంయఙవత్

ఖిట-త్రాసే-అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఖేటతి। చిఖేట చిఖటతురిత్యాది కిటధాతువత్॥

ఖుజ-స్తేయకరణె సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఖోజతి-చుఖోజ-చుఖుజతురిత్యాది- ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాంవేట్ ఖోజిత్వా- ఖుక్త్వా । అతఏవనిష్ఠాయాంనేట్ ఖుక్తః ఖుక్తవాన్ అన్య త్సర్వంకుచధాతువత్ ॥

ఖల- చలనే అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

౧ ఖలతి॥ ౨ చిఖాల- చిఖలతుః ॥ ౩ ఖలితా॥ ౪ ఖలిష్యతి ॥ ౫ ఖలతు ॥ ౬ అఖలత్ ॥ ౭ ఖలేత్ ॥ ౮ ఖల్యాత్ ॥ ౯ అఖాలీత్ ॥ ౧౦ అఖలిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిఖలతే ॥ ౨ వ్యతిచిఖలే॥ ౩ వ్యతిఖలితా (సే-హే) ౪ వ్యతిఖలిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిఖలతాం ॥ ౬ వ్యత్యఖలత ॥ ౭ వ్యతిఖలేత ॥ ౮ వ్యతిఖలిషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) ౯ వ్యత్యఖలిష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ వ్యత్యఖలిష్యత॥

భావే—౧ ఖల్యతే॥ ౨ చిఖలే॥ ౩ ఖలితా ॥ ౪ ఖలిష్యతే ॥ ౫ ఖల్యతాం ॥ ౬ అఖల్యత ॥ ౭ ఖల్యేత ॥ ౮ ఖలిషీష్ట ॥ ౯ అఖాలి ॥౧౦ అఖలిష్యత ॥

ణ్యన్తాదస్మాన్నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతికర్తృగేపిఫలే పరస్మైపదమేవ

౧ ఖాలయతి ॥ ౨ ఖాలయాఞ్చకార - బభూవ (ఆస) ౩ ఖాలయితాసి ॥ ౪ ఖాలయిష్యతి ॥ ౫ ఖాలయతు ॥ ౬ అఖాలయత్ ॥ ౭ ఖాలయేత్ ౮ ఖాల్యాత్ ॥ (౯ అచిఖలత్ । ఋదిత్వాన్నాగ్లోపిశాస్వృదితామితిహ్రస్వనిషేధః) ౧౦ అఖాలయిష్యత్ ॥

కర్మణి—౧ ఖాల్యతే॥ ౨ ఖాలయాఞ్చక్రే-బభూవే(ధ్వే-ఢ్వే) ఆసే॥ ౩ ఖాలయితా(సే-హే) ఖాలితా॥ సే-హే॥ ౪ ఖాలయిష్యతే । ఖాలిష్యతే ౫ ఖాల్యతాం ॥ ౬ అఖాల్యత॥ ౭ ఖాల్యేత ॥ ౮ ఖాలయిషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) ఖాలిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అఖాలి - అఖాలిషాతాం (ధ్వం-ఢ్వం) అఖాలయి

షాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అఖేలిష్యత - అఖేలయిష్యత ॥

సని—౧ చిఖేలిషతి ॥ ౨చిఖేలిషాంచకార-బభూవ-ఆస ॥3 చిఖే లిషితా। సి॥ ४ చిఖేలిషిష్యతి ॥ ౫ చిఖేలిషతు ॥ ౬అచిఖేలిషత్ । ౭ చి ఖేలిషేత్ ॥౮ చిఖేలిష్యాత్ ॥ ౯ అచిఖేలిషీత్ ॥౧౦ అచిఖేలిషిష్యత్॥

యఙి—౧ చేఖేల్యతే ॥ ౨ చెఖెలాఞ్చక్రే,బభూవ(ఆస) 3 చెఖే లితా(సే,హే)४చేఖెలిష్యతే।౫చెఖేల్యతాం।౬ అచేఖెల్యత॥౭చేఖెల్యేత ౮చెఖేలిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం)౯ అచెఖేలిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అచేఖేలిష్యత

యఙ్లుకి—౧ చేఖేలీతి, చెఖేల్తి।చేఖేల్తః।చెఖేలతీత్యాది ॥

౧—ఖేలితవ్యం।ఖేలనీయం।ఖేల్యం।ఖెలితః।ఖేలితవాన్।ప్రఖేలితః।ప్రఖే లితం తేన । ఇదమస్యఖేలితం । ఖేలన్। ఖేలంతీ । వ్యతిఖేలమానః । ఖేలి ష్యన్। ఖేలిష్యతీ। ఖేలిష్యంతీ । ఖేలితుం । ఖెలితం। ఖెలనం। ఖలిత్వా ప్రఖెల్య। ఖెలఙ్ఖేలం । ఖలిత్వాఖలిత్వా॥

౨—ఖెలయితవ్యః। ఖెలనీయః। ఖెల్యః।ఖెలితః॥ఖెలితవాన్ । ఖెల యన్-ఖెలయంతీ। ఖెలయిష్యన్। ఖెలయిష్యతీ।ఖెలయిష్యంతీ। ఖెల యితుం। ఖెలితం । ఖెలనం । ఖెలయిత్వా। ప్రఖెల్య । ఖేలఙ్ఖెలం ఖె లయిత్వాఖెలయిత్వా ॥

3—చిఖెలిషితవ్యం। చిఖెలిషణీయం। చిఖెలిష్యం । చిఖేలిషితః।చి ఖేలిషితవాన్। చిఖేలిషన్। చిఖెలిషంతీ। చిఖెలిషిష్యన్ । చిఖెలిషిష్య తీ। చిఖేలిషిష్యంతీ। చిఖెలిషితుం। చిఖెలిషితం। చిఖేలిషణం। చిఖలిషి త్వా। ఆచిఖెలిష్య। చిఖెలిషఞ్చిఖెలిషం। చిఖేలిషిత్వా చిఖెలిషిత్వా॥

४—చేఖెలితవ్యం। చేఖెలనీయం , చెఖేల్యం। చేఖెలితః । చెఖెలిత వాన్। చేఖెల్యమానః। చేఖెలిష్యమాణః। చేఖెలితుం। చేఖెలితం। చేఖే లనం । చేఖెలిత్వా। ఆచేఖెల్య। చెఖెలఞ్చెఖెలం। చేఖెలిత్వాచేఖెలిత్వా

౫—యఙ్లుకి,శతరి చేఖెలత్। చేఖేలతౌ। చేఖేలతః । (స్త్రి)యాంచే ఖెలతీతి చెఖెలిష్యన్-చేఖెలిష్యతీ-చెఖెలిష్యంతీతిచవిశేషః । అన్యత్సు

ర్ణ్వంయజ న్తవత్॥

ఖోౄ,గతిప్రతిఘాతే,అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఖోరతి। చఖోరేత్యాదిఖెలతివత్ । ఋదిత్వాణ్ణౌచఙినోపధాహ్రస్వః, అచఖోరత్ ॥

ఖోౢ,గతిప్రతిఘాతె అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఖోలతి। చఖోలేత్యాది ప్రాగ్వత్ (ఇతిఖాదయః)

గజ-శబ్దార్థః- అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

గజతీత్యాదివక్ష్యమాణగదతివత్ ॥

గజి. శబ్దార్థః-అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

గఞ్జతీత్యాదిక్రన్దతివత్॥

గర్జ;శబ్దే- అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

గర్జతీత్యాది-కర్జతివత్॥

గడ-సేచనే-సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

గడతీత్యాదికఖతివత్ అస్యానేదిత్వాదిడాదౌ సిచివృద్ధినిషేధాభావాదతో హలాదేరితివావృద్ధిః అగాడీత్- అగడీత్ ॥

ణౌ-గాడయతీత్యాది

గడి-వదనైకదేశే- సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

గణ్డతీత్యాదిక్రందతివత్ టవర్గీయాన్తపరస్మైపదీ

మధ్యస్థస్యాప్యేవమేవరూపాణి బోధ్యాని.

గద-వ్యక్తాయాం వాచి-సక. కర్తరి సేట్ పరస్మైపదీ.

౧ గదతి॥ ౨ జగాద॥ ౩ జగదతుః జగదుః గదితా॥ ౪ గదిష్యతి॥ ౫ గదతు॥ ౬ అగదత్॥ ౭ గదేత్॥ ౮ గద్యాత్। ౯ అగాదీత్। అగదీత్॥ ౧౦ అగదిష్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిగదతే॥ ౨ వ్యతిజగదే॥ ౩ వ్యతిగదితా-సే-హే. ౪ వ్యతిగదిష్యతే॥ ౫ వ్యతిగదతాం॥ ౬ వ్యత్యగదత॥ ౭ వ్యతిగదేత॥ ౮ వ్యతిగదిషీష్ట (ధ్వం) ౯ వ్యత్యగదిష్ట॥ (ధ్వం। ఢ్వం) ౧౦ వ్యత్యగదిష్యత॥

కర్మణి—౧ గద్యతే॥ ౨ జగదే॥ ౩ గదితా। ౪ గదిష్యతే॥ ౫ గద్యతాం॥ ౬ అగద్యత॥ ౭ గద్యేత॥ ౮ గదిషీష్ట (ధ్వం)। ౯ అగాది అగదిషాతాం (ధ్వం-ఢ్వం)। ౧౦ అగదిష్యత॥

ణ్యన్తాత్—౧ గాదయతి, తే॥ ౨ గాదయాంచకార, చక్రే బభూవ (ఆస) ౩ గాదయితా-సి-సే-హే॥ ౪ గాదయిష్యతి-తే॥ ౫ గాదయతు-తాం॥ ౬ అగాదయత్-త॥ ౭ గాదయేత్-త॥ ౮ గాద్యాత్-గాదయిషీష్ట-ధ్వం-ఢ్వం॥ ౯ అజీగదత్-త॥ ౧౦ అగాదయిష్యత్-త॥

కర్మణి—౧ గాద్యతే॥ ౨ గాదయాంచక్రే-బభూవే (ఢ్వే, ధ్వే) ఆసే॥ ౩ గాదయితా-సే-హే- గాదితా (సే, హే) ౪ గాదయిష్యతే-గాదిష్యతే॥ ౫ గాద్యతాం॥ ౬ అగాద్యత॥ ౭ గాద్యేత। ౮ గాదయిషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) గాదిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అగాది-అగాదిషాతాం (ధ్వం ఢ్వం) అగాదయిషాతాం (ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అగాదిష్యత-అగాదయిష్యత

సని—౧ జిగదిషతి॥ ౨ జిగదిషాంచకార-బభూవ (ఆస) ౩ జిగదిషితా॥ ౪ జిగదిషిష్యతి। ౫ జిగదిషతు॥ ౬ అజిగదిషత్॥ జిగదిషేత్। ౮ జిగదిష్యాత్॥ ౯ అజిగదిషీత్॥ ౧౦ అజిగదిషిష్యత్॥

యఙి—౧ జాగద్యతే॥ ౨ జాగదాంచక్రే బభూవ (ఆస) ౩ జాగదితా (సే-హే) ౪ జాగదిష్యతే ॥ ౫ జాగద్యతాం ॥ ౬ అజాగద్యత । ౭ జాగద్యేత ॥ ౮ జాగదిషీష్ట-ధ్వం ॥౯ అజాగదిష్ట(ధ్వం-ఢ్వం)॥౧౦ అజాగదిష్యత ॥

యఙ్లుకి—జాగదీతి జాగత్తి జాగత్తః జాగదతీత్యాది

౧—గదితవ్యం। గదనీయం (గద్యం,గదమదచరయమశ్చానుపసర్గ ఇతియత్) ఉపసర్గేతు- ప్రగాద్యః । గదితః । గదితవాన్ । గదన్ । గదంతీ । వ్యతిగదమానః। గదిష్యన్ । గదిష్యంతీ । గదిష్యంతీ । గదితుం । గదితం । గదనం। గదిత్వానిగద్య । గాదంగాదం । గదిత్వాగదిత్వా॥

౨—గాదయితవ్యః। గాదనీయః। గాద్యః। గాదితః। గాదితవాన్ గాదయన్। గాదయంతీ। గాదయమానః। గాదయిష్యన్। గాదయిష్యంతీ । గాదయిష్యన్తీ। గాదయితుం। గాదితం। గాదనం। గాదయిత్వా। నిగాద్య। గాదంగాదం। గాదయిత్వాగాదయిత్వా ॥

౩—జిగదిషితవ్యః। జిగదిషణీయః। జిగదిష్యం । జిగదిషితః। జిగదిషితవాన్ । జిగదిషన్ । జిగదిషంతీ । జిగదిషిష్యన్। జిగదిషిష్యంతీ జిగదిషిష్యంతీ। జిగదిషితుం । జిగదిషితం । జిగదిషణం।జిగదిషిత్వా నిజిగదిష్య। జిగదిషంజిగదిషం। జిగదిషిత్వాజిగదిషిత్వా॥

౪—జాగదితవ్యః । జాగదనీయః। జాగద్యః । జాగదితః । జాగదితవాన్ । జాగద్యమానః । జాగదిష్యమాణః । జాగదితుం।జాగదితం జాగదనం। జాగదిత్వా । నిజాగద్య । జాగదంజాగదం । జాగదిత్వా జాగదిత్వా॥

౫—యఙ్లుగన్తాదప్యేవం యతి-జాగద్యః । శతరిజాగదత్। జాగదతౌ। జాగదతః । తదన్తాత్ (స్త్రి)యాంజాగదతీ జాగదిష్యన్ । జాగదిష్యంతీ। జాగదిష్యంతీ ణములిజాగాదంజాగాదమితివిశేషః॥

గర్ద, శబ్దే సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

గర్దతి । జగర్దేత్యాదికర్దతివత్ ॥

గర్బ గతౌ అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

గర్బతి । జగర్బేత్యాది(ప్రా)గ్వత్ ॥

గమ్లృ । గతౌ । అకర్మకః అనిట్ పరస్మైపదీ.

శితిప్రత్యయే పరే ఇషగమియమాం ఛ ఇతి ఛాదేశః - తుగాది

౧ గచ్ఛతి ॥ ౨ జగామ జగ్మతుః । గమహనజనఖనఘసామిత్యుపధాలోపః । జగ్ముః ॥ జగమిథ-జగన్థ- జగ్మథుః । జగ్మ । జగామ।జగమ । జగ్మివ। జగ్మిమ ॥ ౩ గంతా గంతారౌ-సి। ౪ గమేరిట్పరస్మైపదేష్వితీట్ । గమిష్యతి ॥ ౫ గచ్ఛతు । ౬ అగచ్ఛత్ ।౭ గచ్ఛేత్ ౮ గమ్యాత్ ।గమ్యాస్తాం॥ ౯ పుషాదిద్యుతాదీత్యాదినా చ్లేరఙ్ అగమత్- అగమతాం। అగమన్ ॥౧౦ అగమిష్యత్

గత్యర్థత్వాత్కర్మవ్యతీహారేనతఙ్ —సంపూర్వాద్వదస్తాత్సమో గమ్యృచ్ఛిభ్యామిత్యాత్మనేపదం । ౧ సంగచ్ఛతె ॥ ౨ సంజగ్మే । సంజగ్మాతే। సంజగ్మిరే। ౩ సఙ్గన్తా-సంగంతారౌ । స్యే, హే. ॥ ౪ సఙ్గంస్యతే । సంగంస్యేతే। ౫ సంగచ్ఛతాం । ౬ సమగచ్ఛత । ౭ సంగచ్ఛేత ॥౮ వా గమ ఇతి ఝలాదిలిఙ్సిచోర్వా కిత్త్వం ॥ కిత్త్వపక్షే- అనుదాత్తోపదేశేత్యనునాసికలోపః ।సంగసీష్ట।సంగసీయాస్తాం। సంగసీరన్ ।పక్షే-సంగంసీష్ట । సంగంసీయాస్తాం।సంగంసీరన్ ।౯ సమగత ।సమగసాతాం। సమగసత । సమగథాః । సమగసాథాం। సమగధ్వం । సమగసి।సమగస్వహి। సమగస్మహి॥ సమగంస్త । సమగంసాతాం । సమగంసత।సమగంస్థాః। సమగంసాథాం । సమగంధ్వం । సమగంసి। సమగంస్వహి సమగంస్మహి। ౧౦ సమగంస్యత। సమగంస్యేతాం । సమగంస్యంత ॥

భావే—౧ గమ్యతే ॥ ౨ జగ్మే ॥ ౩ గంతా ॥ ౪ గంస్యతే ॥ ౫ గమ్యతాం ॥ ౬ అగమ్యత ॥ ౭ గమ్యేత ॥ ౮ గసీష్ట-గంసీష్ట ॥ ౯ అగామి, అనుదాత్తోపదేశత్వాన్నోదాత్తోపదేశస్యేతి నవృద్ధిప్రతిషేధః ॥ ౧౦ అగంస్యత ॥

అస్యప్రాప్త్యర్థత్వే కర్మణ్యపి లడాదిషు ద్వివచనాదికమప్యూహ్యమ్ ॥ ఆశీర్లిఙి—గసీష్ట-గసీయాస్తాం-గసీరన్ ॥ గంసీష్ట-గంసీయాస్తాం-గంసీరన్ ॥ లుఙి—అగామి-అగసాతాం-అగసత ॥ అగథాః-అగసాథాం-అగధ్వం ॥ అగసి-అగస్వహి-అగస్మహి ॥ పక్షే—అగంసాతాం-అగంసత ॥ అగంస్థాః-అగంసాథాం-అగంధ్వం ॥ అగంసి-అగంస్వహి-అగంస్మహి ॥

ణిచి—అమంతత్వేన మిత్త్వాదుపధాహ్రస్వః ॥ ౧ గమయతి-తే॥ ౨ గమయాంచకార (చక్రే,బభూవ,ఆస) ॥ ౩ గమయితా (స్కో స్కే వా) ॥ ౪ గమయిష్యతి-తే ॥ ౫ గమయతు-తాం ॥ ౬ అగమయత్-త ॥ ౭ గమయేత్-త ॥ ౮ గమ్యాత్-గమ్యాస్తాం ॥ గమయిషీష్ట-గమయిషీయాస్తాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అజీగమత్-త॥ ౧౦ అగమయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ గమ్యతే ॥ ౨ గమయాంచక్రే (బభూవే, ఢ్వే, ధ్వే ఆసే) ౩ చిణ్ణములోరితి దీర్ఘవికల్పః ॥ గామితా(సే,వే) గమితా (సే,వే) గమయితా(సే,వే)॥ ౪ గామిష్యతే-గమిష్యతే-గమయిష్యతే ॥ ౫ గమ్యతాం ॥ ౬ అగమ్యత ॥ ౭ గమ్యేత ॥ ౮ గామిషీష్ట-ధ్వం ॥ గమిషీష్ట-ధ్వం ॥ గమయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౯ అగామి-అగామిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అగమిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అగమయిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అగామిష్యత-అగమిష్యత-అగమయిష్యత ॥

సని—౧ జిగమిషతి ॥ ౨ జిగమిషాంచకార(బభూవ,ఆస) ॥ ౩ జిగమిషితా ॥ ౪ జిగమిషిష్యతి ॥ ౫ జిగమిషతు ॥ ౬ అజిగమిషత్॥ ౭ జిగమిషేత్॥ ౮ జిగమిష్యాత్॥ ౯ అజిగమిషీత్॥ ౧౦ అజిగమిషిష్యత్

సంపూర్వాత్— ౧ సంజిగంసతే ॥ ౨ సంజిగంసాంచక్రే (బభూవ, ఆస) ౩ సంజిగంసితా ॥ ౪ సంజిగంసిష్యతే ॥ ౫ సంజిగంసతాం ॥ ౬ సమజిగంసత ॥ ౭ సంజిగంసేత ॥ ౮ సంజిగంసిషీష్ట ॥ ౯ సమజిగంసిష్ట ॥ ౧౦ సమజిగంసిష్యత ॥

యఙి— కుటిలం గచ్ఛతి ॥ ౧ జంగమ్యతే ॥ ౨ జంగమాంచక్రే (బభూవ, ఆస) ౩ జంగమితా (సే-హే) ౪ జంగమిష్యతే ॥ ౫ జంగమ్యతాం ॥ ౬ అజంగమ్యత ॥ ౭ జంగమ్యేత ॥ ౮ జంగమిషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అజంగమిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ॥ ౧౦ అజంగమిష్యత ॥

యఙ్లుకి— జంగమీతి, జంగంతి, జంగతః, జంగ్మతీత్యాది ॥

౧— గంతవ్యం । గమనీయం । గమ్యం । పోరదుపధాదితి యత్ । గతం తేన ॥ గతవాన్ । గతస్సః । ప్రగతస్సః । ఇదమేషాం గతం ॥ గచ్ఛన్-గచ్ఛంతీ । సంగచ్ఛమానః । గమిష్యన్-గమిష్యతీ-గమిష్యంతీ । సంగంస్యమానః । గంతుం । గతం । గమనం । గత్వా । ఆగత్య ఆగమ్య । వాల్యపీత్యనునాసికలోపో వా । గామం-గామం । గత్వా గత్వా

౨— గమయితవ్యః । గమనీయః । గమ్యః । గమితః । గమితవాన్ । గమయన్-గమయంతీ । గమయమానః । గమయిష్యన్-గమయిష్యతీ-గమయిష్యంతీ । గమయిష్యమాణః । గమయితుం । గమితం । గమనం । గమయిత్వా । ఆగమ్య । గామం గామం । గమం గమం । చిణ్ణములోర్దీర్ఘోన్యతరస్యామిత్యుపధా దీర్ఘో వా । గమయిత్వా గమయిత్వా ॥

౩— జిగమిషితవ్యం । జిగమిషణీయం । జిగమిష్యం । జిగమిషితః । జిగమిషితవాన్ । జిగమిషన్-జిగమిషంతీ । సంజిగంసమానః । జిగమిషిష్యన్-జిగమిషిష్యతీ-జిగమిషిష్యంతీ । సంజిగంసిష్యమాణః । జిగమిషితుం । జిగమిషితం । జిగమిషణం । జిగమిషిత్వా । అజిగమిష్య । సంజిగంస్య । జిగమిషం జిగమిషం । జిగమిషిత్వా జిగమిషిత్వా ।

సంజిగంసంసంజిగంసం । సంజిగంస్యసంజిగంస్య॥

౮—జంగమితవ్యం । జంగమనీయం । జంగమ్యం । జంగమితః । జంగమితవాన్ । జంగమ్యమానః । జంగమిష్యమాణః। జంగమితుం జంగమితం । జంగమనం । జంగమిత్వా । సంజంగమ్య । జంగమంజ జ్గమం । జంగమిత్వాజంగమిత్వా ॥

౯—యఙ్లుక్యప్యేవమున్నేయమ్, శతరి, జంగ్మత్-జంగ్మతౌ-జంగ్మతః । జంగ్మతీ, జంగమిష్యన్-జంగమిష్యతీ-జంగమిష్యంతీ, ణములి, జంగామంజంగామమితిచవిశేషః॥

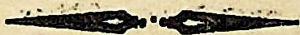
గళ-స్రవణే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

గళతి, జగాళేత్యాది గదతివత్, అగాళీత్, అతోలాంతస్యేతి సిత్యంవృద్ధిః ॥

గర్వ-మానే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

గర్వతి, జగర్వేత్యాదికర్జతివత్, యఙ్లుకి, జాగర్విత-జాగర్తి-జాగర్తః-జాగర్వతీత్యాది, ఈడభావే తసాదావలిలోపః ॥

గుంచు;గ్లుచు-స్తేయకరణే॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥ పరస్మైపదినౌ.

గ్రోంచతి-జగ్రోంచ,గ్లోచతి,జుగ్లోచేత్యాదికోచతివత్ ॥ లుజి-జ్వాస్తన్భుముంచుమ్లు చుగుంచుగ్లు చుగ్లుంచుశ్విభ్యశ్చేతిఙ్లైరజ్వా-పక్షేసిచ్, అగుంచత్-అగ్రోంచీత్- అగ్లుచత్-అగ్లోచీత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—వ్యత్యగ్రోంచిష్ట-వ్యత్యగ్లోచిష్టేత్యాదివిశేషః, ఆదికర్మణిగుంచితం,గ్రోంచితం,గ్లుచితం, గ్లోచితమిత్యాదికంతుతుల్యమేవ.

గ్లుఞ్చు-గతౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

గ్లుఞ్చతి- చుగ్లుఞ్చేత్యాది కుఞ్చతివత్, లుఙి- జౄస్తన్భువత్యాదినా చ్లేరఙ్వా, అగ్లుచత్-అగ్లుఞ్చీత్ ఇతివిశేషః॥

గత్యర్థత్వాన్నకర్మవ్యతీహారేతఙ్ ॥

గుజి-అవ్యక్తేశబ్దే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

గుఞ్జతి, జుగుఞ్జేత్యాదికుఞ్చతివత్॥ ఆశిషి గుఞ్జ్యాత్ ॥

గుపూ-రక్షణే॥సకర్మకః॥వేట్॥పరస్మైపదీ

గుపూధూపవిచ్ఛిపణిపనిభ్య ఆయ ఇత్యాయప్రత్యయస్స్వార్థే ॥ ౧ గోపాయతి । ఆయాదయ ఆర్ధధాతుకే వేత్యాయప్రత్యయవికల్పః। కాస్ప్రత్యయాదామమన్త్రే లిటీత్యామ్ ॥ ౨ గోపాయాఞ్చకార (బభూవ-ఆస) ॥ ఆయప్రత్యయాభావే- జుగోప-జుగుపతుః-జుగుపుః । జుగోపిథ-జుగోప్థ-జుగుపథుః-జుగుప । జుగోప-జుగుపివ-జుగుప్వ- జుగుపిమ । జుగుప్మ ॥ ౩ గోపాయితా-సి॥గోపితా-సి॥గోప్తా-సి ॥ ౪ గోపాయిష్యతి॥గోపిష్యతి॥గోప్స్యతి ॥ ౫ గోపాయతు ॥ ౬ అగోపాయత్ ॥ ౭ గోపాయేత్ ॥ ౮ గోపాయ్యాత్॥గుప్యాత్ ॥ ౯ అగోపాయీత్-అగోపీత్-అగౌప్సీత్ ॥ ౧౦ అగోపాయిష్యత్-అగోపిష్యత్ అగోప్స్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిగోపాయతే । ౨ వ్యతిగోపాయాఞ్చక్రే (బభూవ-ఆస) వ్యతిజుగుపే-వ్యతిజుగుపాతే-వ్యతిజుగుపిరే । వ్యతిజుగుపిషే-వ్యతిజుగుప్సే- వ్యః జుగుపాథే- వ్యతిజుగుపిధ్వే- వ్యతిజుగుబ్ధ్వే । వ్యతిజుగుపే-వ్యతిజుగుపివహే-వ్యతిజుగుప్వహే-వ్యతిజుగుప్మహే వ్యతిజుగుపిమహే ॥ ౩ వ్యతిగోపాయితా(సే-హే) వ్యతిగోపితా(సే-హే)వ్యతిగోప్తా(సే-హే) ॥ ౪ వ్యతిగోపాయిష్యతే-వ్యతిగోపిష్యతే వ్యతిగోప్స్యతే ॥ ౫ వ్యతిగోపాయతాం ॥ ౬ వ్యత్యగోపాయత ॥ ౭

వ్యతిగోపాయెత ॥ ౮ వ్యతిగోపాయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) వ్యతిగోపిషీష్ట (ధ్వం) వ్యతిగోప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యగోపాయిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)వ్యత్యగోపిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ఇడభావే, లిఙ్సిచావితికిత్త్వాన్న గుణః, ఝలో ఝలీతి సలోపః, వ్యత్యగుప్త-వ్యత్యగుప్సాతాం-వ్యత్యగుప్సత । వ్యత్యగుప్థాః-వ్యత్యగుప్సాథాం-వ్యత్యగుబ్ధ్వం । వ్యత్యగుప్సి-వ్యత్యగుప్స్వహి-వ్యత్యగుప్స్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యగోపాయిష్యత-వ్యత్యగోపిష్యత-వ్యత్యగోప్స్యత ॥

కర్మణి—౧ గోపాయ్యతే,గుప్యతే ॥ ౨ గోపాయాంచక్రే(బభూవే, ఢ్వే, ధ్వే, ఆసే) జుగుపే-జుగుపిషే-జుగుప్సే । జుగుపిఢ్వే-జుగుబ్ధ్వే-జుగుపివహే-జుగుప్వహే-జుగుపిమహే-జుగుప్మహే ॥ ౩ గోపాయితా (సే,హే)గోపితా(సే,హే)గోప్తా(సే,హే) ॥ ౪ గోపాయిష్యతే-గోపిష్యతే-గోప్స్యతే ॥ ౫ గోపాయ్యతాం-గుప్యతాం ॥ ౬ అగోపాయ్యత-అగుప్యత ॥ ౭ గోపాయ్యేత-గుప్యేత ॥ ౮ గోపాయిషీష్ట(ఢ్వం ధ్వం)గోపిషీష్ట-ధ్వం-గుప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అగోపాయి-అగోపి-అగోపాయిషాతాం- (ఢ్వం,ధ్వం) అగోపిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అగుప్సాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అగోపాయిష్యత-అగోపిష్యత-అగోప్స్యత॥

ణ్యంతాత్—౧ గోపాయయతి-తే॥గోపయతి-తే ॥ ౨ గోపాయయాంచకార(చక్రే,బభూవ,ఆస)గోపయాఞ్చకార(చక్రే,బభూవ,ఆస ౩ గోపాయయితా(సి,సే,హే) గోపయితా (సి,సే,హే) ॥ ౪ గోపాయయిష్యతి-తే ॥ గోపయిష్యతి-తే ॥ ౫ గోపాయయతు-తాం।గోపయతు-తాం ॥ ౬ అగోపాయయత్-త॥అగోపయత్-త ॥ ౭ గోపాయయేత్-త॥గోపయేత్-త॥౮గోపాయ్యాత్-గోప్యాత్-గోపాయయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం)గోపయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౯ అజుగోపాయత్-త॥ అజూగుపత్-త ॥ ౧౦ అగోపాయయిష్యత్-త ॥ అగోపయిష్యత్-త॥

కర్మణి—గోపాయ్యతే,గోప్యతే ॥ ౨ గోపాయయాంచక్రే (బ

ఘూవే,ఘ్వే,ఢ్వే,ఆసే) గోపయాంచక్రే (బభూవే, ఢ్వే,ఢ్వే,ఆసే) ॥ ౩
గోపాయయితా (సే,వే)గోపాయితా (సే,వే) ॥ గోపయితా (సే,
వే)గోపితా (సే-వే) ॥ ౪ గోపాయయిష్యతే, గోపాయిష్యతే,
గోపయిష్యతే,గోపిష్యతే ॥ ౫ గోపాయ్యతాం,గోప్యతాం ॥ ౬ అ
గోపాయ్యత, అగోప్యత ॥ ౭ గోపాయ్యేత, గోప్యేత ॥ ౮ గోపా
యయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)గోపాయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) గోపయిషీష్ట(ఢ్వం
-ధ్వం)గోపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అగోపాయి-అగోపాయయిషాతాం (ఢ్వం-
ధ్వం) అగోపాయిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం అగోపి-అగోపయిషాతాం (ఢ్వం,
ధ్వం) అగోపిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౧౦ అగోపాయయిష్యత- అగోపా
యిష్యత-అగోపయిష్యత-అగోపిష్యత ॥

సని—౧ జుగోపాయిషతి-జుగోపిషతి,జుగుప్సతి ॥ ౨ జుగోపాయిషా
ఞ్చకార(బభూవ,ఆస) జుగోపిషాఞ్చకార(బభూవ,ఆస) జుగుప్సాఞ్చ
కార(బభూవ,ఆస) ॥ ౩ జుగోపాయిషితా,జుగోపిషితా,జుగుప్సితా ॥
౪ జుగోపాయిషిష్యతి-జుగోపిషిష్యతి-జుగుప్సిష్యతి ॥ ౫ జుగోపా
యిషతు,జుగోపిషతు,జుగుప్సతు ॥ ౬ అజుగోపాయిషత్,అజుగోపిష
త్,అజుగుప్సత్ ॥ ౭ జుగోపాయిషేత్,జుగోపిషేత్,జుగుప్సేత్ ॥ ౮
జుగోపాయిష్యాత్,జుగోపిష్యాత్,జుగుప్స్యాత్ ॥ ౯ అజుగోపాయి
షీత్,అజుగోపిషీత్,అజుగుప్సీత్-అజుగుప్సిష్టాం ॥ ౧౦ అజుగోపాయి
షిష్యత్,అజుగోపిషిష్యత్,అజుగుప్సిష్యత్ ॥

యఙి—వివక్షితే ఆయప్రత్యయసంభావనాయాం ధాతోరనేకా
చ్త్వేబుద్ధ్యానయఙ్, తదసంభావనాయాంతుస్యాదేవ, ౧ జోగుప్యతే
౨ జోగుపాఞ్చక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ జోగుపితా(సే,వే) ॥ ౪ జోగు
పిష్యతే ॥ ౫ జోగుప్యతాం ॥ ౬ అజోగుప్యత ॥ ౭ జోగుప్యేత ॥ ౮
జోగుపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అజోగుపిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౧౦ అజోగుపిష్యత ॥

యఙ్లుకి—౧ జోగుపీతి,జోగోప్తి,జోగుప్తః,జోగుపతీత్యాది ॥

౧—గోపాయితవ్యః,గోపితవ్యః- గోప్తవ్యః । గోపాయనీయః, గోపనీయః, । గోపాయ్యః । గోప్యః । గోపాయితః । గుప్తః । గోపాయితవాన్ । గుప్తవాన్ । గోపాయన్,గోపాయంతీ । గోపాయిష్యన్-గోపాయిష్యతీ-గోపాయిష్యంతీ । గోపిష్యన్- గోపిష్యతీ-గోపిష్యంతీ । గోప్స్యన్-గోప్స్యతీ-గోప్స్యంతీ ॥ గోపాయితుం । గోపితుం । గోప్తుం । గోపాయితం । గుప్తం । గోపాయనం । గోపనం గోపాయిత్వా,గోపిత్వా,గుప్త్వా । నిగోపాయ్య । నిగుప్య । గోపాయం గోపాయం । గోపాయిత్వాగోపాయిత్వా । గోపంగోపం । గోపిత్వా గోపిత్వా । గుప్త్వాగుప్త్వా ॥

౨—గోపాయయితవ్యః,గోపయితవ్యః । గోపాయనీయః,గోపనీయః । గోపాయ్యః,గోప్యః । కుప్యం సువర్ణరజతభిన్నంధనం, రాజసూయసూర్యమృషోద్యేత్యాదినా గుపేరాదేః కత్వంచ సంజ్ఞాయామితిక్యప్, ధాత్వాదేః కత్వంచ నిపాత్యతే,గోపాయితః,గోపితః ।గోపాయితవాన్ గోపితవాన్ । గోపాయయన్-గోపాయయంతీ। గోపయన్,గోపయంతీ ॥ గోసాయయమానః,గోపయమానః । గోపాయయిష్యన్-గోపాయయిష్యతీ - గోపాయయిష్యంతీ । గోపాయయిష్యమాణః । గోపయిష్యన్-గోపయిష్యతీ-గోపయిష్యంతీ ॥ గోపయిష్యమాణః । గోపాయయితుం-గోపయితుం । గోసాయితం,గోపితం । గోపాయనం । గోపనం । గోపాయయిత్వా,గోపయిత్వా । నిగోపాయ్య ॥ నిగోప్య । గోపాయంగోపాయం । గోపాయయిత్వాగోపాయయిత్వా। గోపంగోపం। గోపయిత్వాగోపయిత్వా ॥

౩—జుగోపాయిషితవ్యః- జుగోపిషితవ్యః- జుగుప్సితవ్యః- జుగోపాయిషణీయః- జుగోపిషణీయః - జుగుప్సనీయః. జుగోపాయిష్యః-జుగోపిష్యః- జుగుప్స్యః- జుగోపాయిషితః- జుగోపిషితః- జుగుప్సితః జుగోపాయిషితవాన్- జుగోపిషితవాన్- జుగుప్సితవాన్ - జుగోపా

యిషన్ - జుగోపిషన్ - జుగుప్సన్ - జుగోపాయిషంతీ - జుగోపిషంతీ - జుగుప్సంతీ - జుగోపాయిషిష్యన్ - జుగోపాయిషిష్యతీ - జుగోపాయిషిష్యంతీ - జుగోపిషిష్యన్ - జుగోపిషిష్యతీ - జుగోపిషిష్యంతీ, జుగుప్సిష్యన్ జుగుప్సిష్యతీ - జుగుప్సిష్యంతీ - జుగోపాయిషితుం - జుగోపిషితుం - జుగుప్సితుం । జుగోపాయిషితం, జుగోపిషితం - జుగుప్సితం - జుగోపాయిషణం - జుగోపిషణం - జుగుప్సనం । జుగోపాయిషిత్వా - జుగోపిషిత్వా - జుగుప్సిత్వా । నిజుగోపాయిష్య, నిజుగోపిష్య నిజుగుప్స్య । జుగోపాయిషం జుగోపాయిషం । జుగోపాయిషిత్వా జుగోపాయిషిత్వా । జుగోపిషం జుగోపిషం - జుగోపిషిత్వా జుగోపిషిత్వా । జుగుప్సం జుగుప్సం - జుగుప్సిత్వా జుగుప్సిత్వా ॥

౪—జోగుపితవ్యః - జోగుపనీయః - జోగుప్యః - జోగుపితః - జోగుపితవాన్ - జోగుప్యమానః - జోగుపిష్యమాణః - జోగుపితుం - జోగుపితం - జోగుపనం । జోగుపిత్వా - నిజోగుప్య - జోగుపం జోగుపం - జోగుపిత్వా జోగుపిత్వా ॥

౫—జోగోపితవ్యః - జోగోపనీయః - జోగోప్యః - జోగుపితః - జోగుపితవాన్ - (జోగుపత్ - జోగుపతౌ - జోగుపతః) జోగుపతీ - జోగోపిష్యన్ - జోగోపిష్యతీ - జోగోపిష్యంతీ । జోగోపితుం । జోగుపితం - జోగోపనం - జోగోపిత్వా - నిజోగుప్య - జోగోపం జోగోపం - జోగోపిత్వా జోగోపిత్వా ॥

గుర్వీ-ఉద్యమనే-సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఉపధాయాం చేతి దీర్ఘః—౧ గూర్వతి । ౨ జుగూర్వ - జుగూర్వతుః । ౩ గూర్వితా । ౪ గూర్విష్యతి । ౫ గూర్వతు । ౬ అగూర్వత్ ॥ ౭ గూర్వేత్ । ౮ గూర్వ్యాత్ ॥ ౯ అగూర్వీత్ । ౧౦ అగూర్విష్యత్ ।

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిగూర్వతే । ౨ వ్యతిజుగూర్వే । ౩ వ్యతి

గూర్విశా (సే-హే) ४ వ్యతిగూర్విష్యతే। ५ వ్యతిగూర్వతాం।౬ వ్య త్యగూర్వత। ७ వ్యతిగూర్వేత । ౮ వ్యతిగూర్విషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం)౯ వ్య త్యగూర్విష్ట (ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యగూర్విష్యత॥

కర్మణి—౧ గూర్వ్యతే। ౨ జుగూర్వే । 3 గూర్వితా(సే- హే) ४ గూర్విష్యతే। ५ గూర్వ్యతాం ॥ ౬ అగూర్వ్యత । ७ గూర్వ్యేత ౮ గూర్విషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ౯ అగూర్విఅగూర్విషాతాం। ధ్వం।ధ్వం। ౧౦ అగూర్విష్యత॥

ణ్యంతాత్—౧ గూర్వయతి-తే॥౨ గూర్వయాంచకార-చక్రే బ భూవ (ఆస) 3 గూర్వయితా,సి-సే-హే॥ ४ గూర్వయిష్యతి-తే ॥ ५ గూర్వయతు-తాం ॥ ౬ అగూర్వయత్-త॥७ గూర్వయేత్,త॥౮ గూ ర్వ్యాత్ - గూర్వయిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ౯ అజుగూర్వత్-త॥ ౧౦అగూ ర్వయిష్యత్-త॥

కర్మణి—౧ గూర్వ్యతే। ౨ గూర్వయాంచక్రే-బభూవ(ధ్వే. ధ్వే ఆసే) 3 గూర్వయితా(సే-హే) గూర్వితా(సే-హే) ४ గూర్వయిష్య తే-గూర్విష్యతే। ५ గూర్వ్యతాం । ౬ అగూర్వ్యత । ७ గూర్వ్యేత ౮ గూర్వయిషీష్ట (ధ్వం-ధ్వం) ౯ అగూర్వి అగూర్విషాతాం (ధ్వం-ధ్వం) అగూర్వయిషాతాం (ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ అగూర్విష్యత అగూర్వ యిష్యత॥

సని—౧ జుగూర్విషతి । జుగూర్విషాంచకార బభూవ(ఆస) 3 జు గూర్విషితా । ४ జుగూర్విషిష్యతి। ५ జుగూర్విషతు । ౬ అజుగూర్వి షత్ ॥ ७ జుగూర్విషేత్ ॥౮ జుగూర్విష్యాత్ । ౯ అజుగూర్విషీత్ ॥ ౧౦ అజుగూర్విషిష్యత్॥

యఙి—౧ జోగూర్వ్యతే । ౨ జోగూర్వాంచక్రే బభూవ (ఆస) 3 జోగూర్వితా । ४ జోగూర్విష్యతే । ५ జోగూర్వ్యతాం ॥ ౬ అ జోగూర్వ్యత ॥ ७ జోగూర్వ్యేత। ౮ జోగూర్విషీష్ట (ధ్వం-ధ్వం)

౯ అజోగూర్విష్ట (ధ్వం-ధ్వ) ౧౦ అజోగూర్విష్యత॥

అనూడ్భావివకారాంతత్వాదస్మాద్యఙ్లుక్యాన్యదేవ॥

జోగూర్వీతి। జోగూర్త్తః। జోగూర్త్రతః రాల్లోప ఇతి వలోపః జోగూర్వతీత్యాది ॥

౧—గూర్వితవ్యః। గూర్వణీయః। గూర్వ్యః। శ్వీదితో నిష్ఠాయామితీడ్నిషేధః। రాల్లోప ఇతి వలోపః। గూర్ణః। గూర్ణవాన్। గూర్వన్ గూర్వంతీ। గూర్విష్యన్। గూర్విష్యతీ। గూర్విష్యంతీ। గూర్వితుం గూర్వితం। గూర్వణం। గూర్విత్వా। నిగూర్వ్య। గూర్వంగూర్వం। గూర్విత్వాగూర్విత్వా ॥

౨—గూర్వయితవ్యః। గూర్వణీయః। గూర్వ్యః। గూర్వితః। గూర్వితవాన్। గూర్వయన్। గూర్వయంతీ। గూర్వయమాణః। గూర్వయిష్యన్। గూర్వయిష్యతీ। గూర్వయిష్యంతీ। గూర్వయిష్యమాణః। గూర్వయితుం। గూర్వితః। గూర్వణం। గూర్వయిత్వా। నిగూర్వ్య। గూర్వంగూర్వం। గూర్వయిత్వాగూర్వయిత్వా ॥

3—జుగూర్విషితవ్యం। జుగూర్విషణీయం। జుగూర్విష్యం। జుగూర్విషితః। జుగూర్విషితవాన్। జుగూర్విషన్। జుగూర్విషంతీ। జుగూర్విషిష్యన్। జుగూర్విషిష్యతీ। జుగూర్విషిష్యంతీ। జుగూర్విషితుం। జుగూర్విషితం। జుగూర్విషణం। జుగూర్విషిత్వా। నిజుగూర్విష్య। జుగూర్విషంజుగూర్విష। జుగూర్విషిత్వాజుగూర్విషిత్వా ॥

౪—జోగూర్వితవ్యం। జోగూర్వణీయం। జోగూర్వ్యం। జోగూర్వితః। జోగూర్వితవాన్। జోగూర్వ్యమాణః। జోగూర్విష్యమాణః। జోగూర్వితుం। జోగూర్వితం। జోగూర్వణం। జోగూర్విత్వా। నిజోగూర్వ్య। జోగూర్వంజోగూర్వం। జోగూర్విత్వాజోగూర్విత్వా।

యఙ్లుగంతాదప్యేవమేవ (శతరి, జోగూర్వత్ - జోగూర్వతా జోగూర్వతః) జోగూర్వతీ। జోగూర్విష్యన్। జోగూర్విష్యతీ। జోగూ

శ్చివ్యృంతీతివిశేషః।

గృజ-శబ్దార్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ గర్జతి ॥ జగర్జ-జగృజతుః । జగర్జిథ-జగృజివ-జగృజిమ ॥ ౩ గర్జితా ॥ ౪ గర్జిష్యతి ॥ ౫ గర్జతు ॥ ౬ అగర్జత్ ॥ ౭ గర్జేత్ ॥ ౮ గృజ్యాత్-గృజ్యాస్తాం ॥ ౯ అగర్జీత్ ॥౧౦అగర్జిష్యత్ ప్రతిషేధే హసాదీనాముపసంఖ్యానాత్కర్మవ్యతిహారేణతఙ్॥

భావే—౧ గృజ్యతే ॥ ౨ జగృజే ॥ ౩ గర్జితా ॥ ౪ గర్జిష్యతే ॥ ౫ గృజ్యతాం ॥ ౬ అగృజ్యత ॥ ౭ గృజ్యేత ॥ ౮ గర్జిషీష్ట ॥ ౯ అగర్జి ॥ ౧౦ అగర్జిష్యత ॥

ణ్యంతాత్—౧ గర్జయతి-తే ॥ ౨ గర్జయాంచకార(చక్రే)-బభూవ-ఆస) ॥ ౩ గర్జయితా(సి,సే,హే) ౪ గర్జయిష్యతి-తే ॥ ౫ గర్జయతు-తాం ॥ ౬ అగర్జయత్-త ॥ ౭ గర్జయేత్-త ॥ ౮ గర్జ్యాత్-గర్జయిషీష్ట(ఢ్వం,-ధ్వం) ॥ ౯ అజీగృజత్-త ॥ అజగర్జత్-త ॥ ౧౦ అగర్జయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ గర్జ్యతే । ౨ గర్జయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే) ॥౩ గర్జయితా(సే,హే) గర్జితా(సే,హే) ॥ ౪ గర్జయిష్యతే-గర్జిష్యతే ॥ ౫ గర్జ్యతాం ॥ ౬ అగర్జ్యత ॥ ౭ గర్జ్యేత ॥ ౮ గర్జయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) గర్జిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అగర్జి-అగర్జిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం)అగర్జయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)॥౧౦అగర్జిష్యత-అగర్జయిష్యత

సని—౧ జిగర్జిషతి ॥ ౨ జిగర్జిషాంచకార(బభూవ,ఆస) ౩ జిగర్జిషితా ॥ ౪ జిగర్జిషిష్యతి ॥ ౫ జిగర్జిషతు ॥ ౬ అజిగర్జిషత్ ౭ జిగర్జిషేత్ ॥ ౮ జిగర్జిష్యాత్ ॥ ౯ అజిగర్జిషీత్ ॥౧౦అజిగర్జిషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ జరీగృజ్యతే ॥ ౨ జరీగృజాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ జరీగృజితా(సే,హే) ॥ ౪ జరీగృజిష్యతే ॥ ౫ జరీగృజ్యతాం ॥ ౬ అజ

రిగృజ్యత ॥ ౭ జరీగృజ్యేత ॥ ౮ జరీగృజిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అజరీగృజిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అజరీగృజిష్యత ॥

యఙ్లుకి—జర్గృజీతి, జరిగృజీతి, జరీగృజీతి, జగర్క్తి, జరిగర్క్తి, జరీగర్క్తి, జర్గృక్తః, జరిగృక్తః, జరీగృక్తః, జర్గృజతి, జరిగృజతి, జరీగృజతీత్యాది ॥

౧—గర్జితవ్యం, గర్జనీయం, గర్జ్యం, గృజితః, గృజితవాన్, గర్జన్-గర్జన్తీ, గర్జిష్యన్-గర్జిష్యతీ-గర్జిష్యన్తీ, గర్జితుం; గృజితం, గర్జనం, గర్జిత్వా, అనుగృజ్య, గర్జంగర్జం, గర్జిత్వాగర్జిత్వా.

౨—గర్జయితవ్యః, గర్జనీయః, గర్జ్యః, గర్జితః, గర్జితవాన్, గర్జయన్-గర్జయన్తీ, గర్జయమానః, గర్జయిష్యన్-గర్జయిష్యతీ-గర్జయిష్యన్తీ, గర్జయితుం, గర్జితం; గర్జనం, గర్జయిత్వా, నిగర్జ్య. గర్జంగర్జం, గర్జయిత్వాగర్జయిత్వా ॥

౩—జిగర్జిషితవ్యం, జిగర్జిషణీయం, జిగర్జిష్యం, జిగర్జిషితః, జిగర్జిషితవాన్, జిగర్జిషన్-జిగర్జిషన్తీ, జిగర్జిషిష్యన్-జిగర్జిషిష్యతీ-జిగర్జిషిష్యన్తీ, జిగర్జిషితుం, జిగర్జిషితం, జిగర్జిషణం, జిగర్జిషిత్వా, నిజిగర్జిష్య, జిగర్జిషంజిగర్జిషం, జిగర్జిషిత్వాజిగర్జిషిత్వా ॥

౪—జరీగృజితవ్యః, జరీగృజనీయః, జరీగృజ్యః, జరీగృజితః, జరీగృజితవాన్, జరీగృజ్యమానః, జరీగృజిష్యమాణః, జరీగృజితుం, జరీగృజితం, జరీగృజనం, జరీగృజిత్వా, నిజరీగృజ్య, జరీగృజంజరీగృజం, జరీగృజిత్వాజరీగృజిత్వా ॥

౫—జర్గర్జితవ్యం, జరిగర్జితవ్యం, జరీగర్జితవ్యం, జర్గర్జనీయం, జరిగర్జనీయం, జరీగర్జనీయం, జర్గర్జ్యం, జరిగర్జ్యం, జరీగర్జ్యం, జర్గృజితః, జరిగృజితః, జరీగృజితః, జర్గృజితవాన్, జరిగృజితవాన్, జరీగృజితవాన్, జర్గృజత్-జర్గృజతౌ-జర్గృజతః, జర్గృ

జతి, జరిగృజల్-జరిగృజతౌ-జరిగృజతః, జరిగృజతి, జరీగృజల్-జరీగృజతౌ-జరీగృజతః, జరీగృజతి; జర్గర్జిష్యన్-జర్గర్జిష్యతీ-జర్గర్జిష్యన్తీ, జరిగర్జిష్యన్-జరిగర్జిష్యతీ-జరిగర్జిష్యంతీ; జరీగర్జిష్యన్-జరీగర్జిష్యతీ-జరీగర్జిష్యంతీ, జర్గర్జితుం- జరిగర్జితుం, జరీగర్జితుం, జర్గృజితం, జరిగృజితం, జరీగృజితం, జర్గర్జనం, జరిగర్జనం, జరీగర్జనం, జర్గర్జిత్వా, జరిగర్జిత్వా, జరీగర్జిత్వా, నిజర్గృజ్య, నిజరిగృజ్య, నిజరీగృజ్య, జర్గర్జంజర్గర్జం, జర్గర్జిత్వాజర్గర్జిత్వా, జరిగర్జంజరిగర్జం, జరిగర్జిత్వాజరిగర్జిత్వా, జరీగర్జంజరీగర్జం, జరీగర్జిత్వాజరీగర్జిత్వా ॥

గృజి-శబ్దార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ గృంజతి ॥ ౨ జగృంజ ॥ ౩ గృంజితా ॥ ౪ గృంజిష్యతి ॥ ౫ గృంజతు ॥ ౬ అగృంజల్ ॥ ౭ గృంజేల్ ॥ ౮ గృంజ్యాల్ ॥ ౯ అగృంజీల్ ॥ ౧౦ అగృంజిష్యల్ ॥

హసాదిత్వాత్కర్మవ్యతీహారేనతజ్—

కర్మణి—౧గృంజ్యతే ॥ ౨ జగృంజే ॥ ౩గృంజితా(సే,హే)॥గృంజిష్యతే ॥ ౫ గృంజ్యతాం ॥ ౬ అగృంజ్యత ॥ ౭ గృంజ్యేత ॥ ౮గృంజిషీష్ట-ధ్వం॥౯అగృంజి-అగృంజిషాతాం(ధ్వం,ధ్వం)॥౧౦అగృంజిష్యత.

ణ్యంతాల్—౧ గృంజయతి-తే ॥ ౨ గృంజయాంచకార(చక్రే, బభూవ,ఆస) ॥ ౩ గృంజయితా(సి,సే,హే) ॥ ౪ గృంజయిష్యతి-తే ॥ ౫ గృంజయతు-తాం ॥ ౬ అగృంజయత్-త ॥ ౭ గృంజయేల్-త ॥ ౮ గృంజ్యాత్, గృంజయిషీష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ౯ అజగృంజల్-త॥ ౧౦అగృంజయిష్యల్-త ॥

కర్మణి—౧ గృంజ్యతే ॥ ౨ గృంజయాంచక్రే (బభూవ-ఆసే ॥ ౩ గృంజయితా(సే-హే) ॥ గృంజితా(సే-హే)౪ గృంజయిష్యతే-గృం

జిష్యతే ॥ ౫ గృంజ్యతాం ॥ ౬ అగృంజ్యత ॥ ౭ గృంజ్యేత ॥ ౮ గృం జయిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ॥ ౯ అగృంజి-అగృంజిషాతాం (ధ్వం,ఢ్వం) అ గృంజయిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం) ॥ ౧౦ అగృంజయిష్యత-అగృంజిష్యత ॥

సని—౧ జిగృంజిషతి ॥ ౨ జిగృంజిషాంచకార(బభూవ,ఆస) ౩ జిగృంజిషితా ॥ ౪ జిగృంజిషిష్యతి ॥ ౫ జిగృంజిషతు ॥ ౬ అజిగృంజిషత్ ॥ ౭ జిగృంజిషేత్ ॥ ౮ జిగృంజిష్యాత్ ॥ ౯ అజిగృంజిషీత్ ॥ ౧౦ అజిగృంజిషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ జరీగృఞ్జ్యతే ॥ ౨ జరీగృంజాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ జరీగృంజితా(సే,హే) ॥ ౪ జరీగృంజిష్యతే ॥ ౫ జరీగృంజ్యతాం ॥ ౬ అజరీగృంజ్యత ॥ జరీగృంజ్యేత ॥ ౮ జరీగృంజిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అజరీగృంజిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ॥ ౧౦ అజరీగృంజిష్యత ॥

యఙ్లుకి—జర్గృంజీతి, జరిగృంజీతి, జరీగృంజీతి, జర్గృఙ్క్తి, జరిగృఙ్క్తి, జరీగృఙ్క్తి, జర్గృఙ్క్తః, జరిగృఙ్క్తః, జరీగృఙ్క్తః, జర్గృంజతి, జరిగృంజతి, జరీగృంజతీత్యాది ॥

౧—గృంజితవ్యః, గృంజనీయః, గృంజ్యః, గృంజితః, గృంజితవాన్, గృంజన్-గృంజంతీ, గృంజిష్యన్-గృంజిష్యతీ-గృంజిష్యంతీ, గృంజితుం, గృంజితం, గృంజనం, గృంజిత్వా, ఉద్గృంజ్య, గృంజంగృంజం, గృంజిత్వాగృంజిత్వా ॥

౨—గృంజయితవ్యః, గృంజనీయః, గృంజ్యః, గృంజితః, గృంజితవాన్, గృంజయన్-గృంజయంతీ, గృంజయమానః, గృంజయిష్యన్-గృంజయిష్యతీ-గృంజయిష్యంతీ, గృంజయితుం, గృంజితం, గృంజనం, గృంజయిత్వా, ఉద్గృంజ్య, గృంజంగృంజం, గృంజయిత్వాగృంజయిత్వా

౩—జిగృంజిషితవ్యం, జిగృంజిషణీయం, జిగృంజిష్యం, జిగృంజిషితః, జిగృంజిషితవాన్, జిగృంజిషన్, జిగృంజిషంతీ, జిగృంజిషిష్యన్-జిగృంజిషిష్యతీ-జిగృంజిషిష్యంతీ, జిగృంజిషితుం, జిగృంజిషితం, జిగృంజి

జిషణం, తిగృంజిషిత్వా, ఉజ్జిగృంజిషష్య, జిగృంజిషం జిగృంజిషం, జిగృంజిషిత్వాజిగృంజిషిత్వా॥

౪—జరీగృంజితవ్యం, జరీగృంజనీయం, జరీగృంజ్యం, జరీగృంజితః, జరీగృంజితవాన్, జరీగృంజ్యమానః, జరీగృంజిష్యమాణః, జరీగృంజితుం, జరీగృంజితం జరీగృంజనం, జరీగృంజిత్వా, ఉజ్జరీగృంజ్య, జరీగృంజంజరీగృంజం; జరీగృంజిత్వాజరీగృంజిత్వా॥

౫—జర్గృంజితవ్యం, జరిగృంజితవ్యం, జరీగృంజితవ్యం, జర్గృంజనీయం, జరిగృంజనీయమ్, జరీగృంజనీయం, జర్గృంజ్యం, జరిగృంజ్యం, జరీగృంజ్యం, జర్గృంజితః, జరిగృంజితః, జరీగృంజితః, జర్గృంజితవాన్ జరిగృంజితవాన్, జరీగృంజితవాన్, జర్గృంజల్-జర్గృంజతౌ-జర్గృంజతః, జర్గృంజతీ, జరిగృంజల్-జరిగృంజతౌ-జరిగృంజతః, జరిగృంజతీ, జరీగృంజల్-జరీగృంజతౌ-జరీగృంజతః, జరీగృంజతీ, జర్గృంజిష్యన్-జర్గృంజిష్యతీ-జర్గృంజిష్యంతీ, జరిగృంజిష్యన్-జరిగృంజిష్యతీ-జరిగృంజిష్యంతీ, జరీగృంజిష్యన్-జరీగృంజిష్యతీ, జరీగృంజిష్యంతీ, జర్గృంజితుం, జరిగృంజితుం, జరీగృంజితుం, జర్గృంజితం-జరిగృంజితం, జరీగృంజితం, జర్గృంజనం, జరిగృంజనం, జరీగృంజనం, జర్గృంజిత్వా-జరిగృంజిత్వా, జరీగృంజిత్వా, ఉజ్జర్గృంజ్య, ఉజ్జరిగృంజ్య, ఉజ్జరీగృంజ్య, జర్గృంజంజర్గృంజం, జర్గృంజిత్వాజర్గృంజిత్వా, జరిగృంజంజరిగృంజం, జరిగృంజిత్వాజరిగృంజిత్వా, జరీగృంజంజరీగృంజం, జరీగృంజిత్వాజరీగృంజిత్వా॥ ॥ఇతిగాదయః॥

ఘుఘు-హసనే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

ఘుఘతి, జఘూఘ, ఘుఘితేత్యాదిసర్వంగదతివత్,హసాదిత్వాన్నక్యర్మ్యవ్యతీహారేతఙ్॥

ఘస్లృ- అదనే సక ర్మకః - అనిట్ పరస్మైపదీ

అయం న సార్వత్రికః - లిట్యన్యతరస్యా మిత్య దేఘస్లాదేశవిధా నాల్ జ్ఞాపకాల్ తతశ్చయత్రలింగం వచనం చాస్తి తత్రైవాస్య ప్రయోగః అత్రైవపాఠః శపిపరస్మైపదేలింగం-లృదిత్కరణమజి- అనిట్కారికాసుపాఠోవలాద్యార్ధధాతుకే క్రరచితువిశిష్యోపాదానం॥

౧. ఘసతి । ౨. జఘసిథ । జఘస్థ । జక్షివ । జక్షిమ । ౩. ఘస్తా। ౪. ఘత్స్యతి । ౫. ఘసతు । అఘసత్ । ౭. ఘసేత్ లింగాద్యభావాదాశిష్యస్యాప్రయోగః॥ ౯. లృదిత్త్వాదజ్ । అఘసత్ ॥౧౦.అఘత్స్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే— ౧. వ్యతిఘసతే । ౨. వ్యతిజక్షిషే । వ్యతిజక్షిధ్వే । వ్యతిజక్షివహే । వ్యతిజక్షిమహే । ౩.వ్యతిఘస్తా(సే-హే)౪.వ్యతిఘత్స్యతే । ౫. వ్యతిఘసతాం । ౬. వ్యత్యఘసత । ౭. వ్యతిఘసేత । ౮. వ్యతిఘత్సీష్ట । వ్యత్యఘస్త । వ్యత్యఘత్సాతాం । వ్యత్యఘత్సత। వ్యత్యఘస్థాః । వ్యత్యఘత్సాథాం।వ్యత్యఘధ్వం । వ్యత్యఘత్సి' వ్యత్యఘస్వహి. । వ్యత్యఘత్స్మహి। ౧౦.వ్యత్యఘత్స్యత- వ్యత్యఘత్స్యేతాం వ్యత్యఘత్స్యంత ॥

కర్మణి— ౨. జక్షిషే । జక్షిధ్వే। జక్షివహే ।జక్షిమహే।౩ ఘస్తా। సే। హే।౪ ఘత్స్యతే । ౮. ఘత్సీష్ట(ధ్వం) ౯. అఘత్సాతాం - అఘత్సత । అఘస్థాః అఘత్సాథాం । అఘధ్వం। అఘత్సి। అఘత్స్వహి । అఘత్స్మహి। ౧౦ అఘత్స్యత ।

అవలాద్యార్ధధాతుకత్వాన్నాస్మాణ్ణిచ్ । అతఏవ నతదంతాత్కర్మణ్యపిలకారాః॥

సని— ౧. ఘస్తుమిచ్ఛతి। జిఘత్సతి । ౨. జిఘత్సాంచకార । బభూవ(ఆస) ౩ జిఘత్సితా। ౪. జిఘత్సిష్యతి । ౫. జిఘత్సతు ।౬.అజిఘత్సత్ ౭. జిఘత్సేత్ । ౮.జిఘత్స్యాత్ । ౯. అజిఘత్సీత్ ॥ ౧౦ అజిఘత్సిష్యత్, అవలాద్యార్ధధాతుకత్వాన్నయఙ్యఙ్లుకౌ॥

౧—ఘుస్తవ్యం। ఘుస్తం। ఘుస్తవాన్ । ఘుసన్ । ఘుసంతీ । ఘుత్స్యన్ । ఘుత్స్యతి।ఘుత్స్యంతీ। ఘుస్తుం। ఘుస్తం । ఘుస్త్వా। నిఘుస్య

౩—జిఘుత్సితవ్యం। జిఘుత్సనీయం। జిఘుత్స్యం । జిఘుత్సితః । జిఘుత్సితవాన్ । జిఘుత్సన్। జిఘుత్సంతీ । జిఘుత్సిష్యన్ । జిఘుత్సిష్యతీ । జిఘుత్సిష్యంతీ ॥ జిఘుత్సితుం।జిఘుత్సితం। జిఘుత్సనం। జిఘుత్సిత్వా అభిజిఘుత్స్య, జిఘుత్సంజిఘుత్సం- జిఘుత్సిత్వాజిఘుత్సిత్వా॥

ఘుషిర్- విశబ్దనే విశబ్దనం ప్రతిజ్ఞానం తతో౽న్యస్మిన్నర్థే ఇత్యేకే శబ్ద ఇత్యన్యే పేఠుః సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఘోషతి। జఘోష ఘోషితేత్యాదిసర్వంకోచతివత్॥ లుఙి, ఇరిత్త్వాదఙ్వా। అఘుషత్। అఘోషీత్ (ఘుష్టారజ్జుః ఘుషిరవిశబ్దనఇతి విశబ్దనభిన్నార్థేనిష్ఠాయామనిట్త్వం నిపాత్యతే । విశబ్దనేతు ఘుషితంవాక్యం శబ్దేనప్రకటీకృతాభిప్రాయమిత్యర్థః సంపూర్వాదస్మాత్ రుష్యమత్వరసంఘుషాస్వనామితి నిష్ఠాయాఇడ్వా।సంఘుష్టఃసంఘుషితః। సంఘుష్టవాన్ । సఙ్ఘుషితవాన్ అన్యత్సర్వంకోచతివత్॥

ఘృషు,సంఘర్షే సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఘర్షతి। జఘర్ష। ఘర్షితేత్యాదిసర్వంగృజధాతువత్ ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాంవేట్, ఘర్షిత్వా। ఘృష్ట్వా అతఏవనిష్ఠాయాంనేట్ ఘృష్టః ఘృష్టవానితి విశేషః ॥

—ఇతిఘూదయః—

చక- తృప్తౌ, అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

చకతీత్యాదిసర్వంగదతివత్ అస్మాణ్ణౌమితాం (హ్ర)స్వ ఇత్యుపధాహ్రస్వః । ౧ చకయతి-తే । ౨చకయాంచకార - చకైబభూవ-ఆ

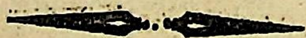
స। 3 చకయితా-సి-సే,హే। ౪ చకయిష్యతి-తే। ౫ చకయతు-తాత్
౬ అచకయత్-త। ౭ చకయేత్-త। ౮ చక్యాత్, చకయిషీష్ట (ఢ్వం ధ్వం) ౯ అచీచకత్-త॥౧౦ అచకయిష్యత్-త॥

ణ్యంతాత్కర్మణి—౧ చక్యతే। ౨ చకయాంచక్రే బభూవే (ఆసె)3 చాకితా(సే, హే)చకితా(సే, హే) చకయితా(సే-హే) ౪ చకయిష్యతే, చాకిష్యతే। చకిష్యతే। ౫ చక్యతాం। ౬ అచక్యత। ౭ చక్యేత। ౮ చకయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) చాకిషీష్ట(ధ్వం) చకిషీష్ట(ధ్వం)౯ అచకి। అచాకి। అచాకిషాతాం,(ఢ్వంధ్వం)అచకిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అచకయిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అచాకిష్యత అచకిష్యత। అచకయిష్యత॥

ణ్యంతాత్కృత్సు—చకయితవ్యం। చకనీయం। చక్యం। చకితః।చకితవాన్ చకయన్। చకయంతీ। చకయమానః। చకయిష్యన్। చకయిష్యతీ। చకయిష్యంతీ। చకయితుం। చకితం। చకనం। చకయిత్వా-విచక్య। చకంచకం। చాకంచాకం। చకయిత్వాచకయిత్వాఇతివిశేషః।

చర్చ-పరిభాషణభర్త్సనయోః అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ చర్చతీత్యాదిసర్వంగర్జతివత్॥

చఞ్చు-గత్యర్థాః-అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ
చంచతీత్యాదిసర్వంచర్చతివత్ ఉదిత్త్వాత్త్క్వాయాంవేట్ - చంచిత్వా-చక్త్వా, అతఏవనిష్ఠాయాం నేట్ చక్తఃచక్తవాన్॥
చటె,ఇత్యేకేవర్షావరణయోరిత్యర్థః సకర్మకః,సేట్ పరస్మైపదీ
చటతీత్యాదిసర్వం కటతివత్ ఏదిత్త్వాల్లుఙినవృద్ధిః। అచటీత్ అచటిష్టాం అచటిషుః॥

చణ- దానేచ॥చాద్గతావపి సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

చణతీత్యాదిసర్వం గదతివత్ ణౌమిత్త్వాదుపధాహ్రస్వః ॥ ౧ చణయతి-తే। ౨ చణయాంచకార (చక్రే-బభూవ-ఆస) ౩ చణయితా-(సిసే,హే) ౪ చణయిష్యతి- తే। ౫చణయతు-తాం। ౬ అచణయత్-త. ౭ చణయేత్-త। ౮ చణ్యాత్। చణయిషీష్ట(ఢ్వం।ధ్వం) ౯ అచీచణత్-త।పక్షే— ణాణ్యాదీనాంవేతివక్తవ్యమిత్యుపధాహ్రస్వవికల్పాత్ అచచాణత్-త। ౧౦ అచణయిష్యత్-త॥

ణ్యంతాత్కర్మణి—౧ చణ్యతే। ౨ చణయాంచక్రే-బభూవే (ఆసే) ౩ చాణితా(సే,హే) చణితా(సే. హే) చణయితా(సే,హే) ౪ చాణిష్యతే। చణిష్యతే॥ చణయిష్యతే। ౫ చణ్యతాం। ౬ అచణ్యత। ౭ చణ్యేత। ౮ చాణిషీష్ట(ఢ్వం) చణిషీష్ట(ఢ్వం) చణయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అచణి-అచాణి-అచాణిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)అచణిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అచణయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అచాణిష్యత - అచణిష్యత। అచణయిష్యత ॥

ణ్యన్తాత్కృత్సు—చణయితవ్యః।చణనీయః చణ్యః। చణితః।చణితవాన్। చణయన్ ।చణయంతీ । చణయమానః । చణయిష్యన్। చణయిష్యతీ । చణయిష్యంతీ । చణయితుం। చణితం। చణనం । చణయిత్వా। విచణ్య। చాణంచాణం। చణశ్చణం। చణయిత్వాచణయిత్వా ॥

చది-ఆహ్లాదనే సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

చందతీత్యాదిసర్వం క్రందతివత్ ॥

చప- సాంత్వనే సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

చపతీత్యాదిగదతివత్ ॥

చర్బ - గతౌ సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ
చర్బతీత్యాదిగర్జతివత్॥

చము-భక్షణె సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

౧ చమతి॥ ౨ చచామ । చేమతుః । చేముః । చేమిథ। చేమథుః। చేమ। చచామ । చచమ। చేమివ। చేమిమ । 3 చమితా-సి ॥ ४ చమిష్యతి ॥ ౫ చమతు । ౬ అచమత్ । ౭ చమేత్ ౮ చమ్యాత్॥ ౯ అచమీత్-అచమిష్టాం। అచమిషుః । ౧౦ అచమిష్యత్ ॥

ఏవంవిచమతీత్యాది । అస్యాఙ్పూర్వత్వే దీర్ఘత్వమాఙిచమఇతి వక్తవ్యమితిదీక్షౌ॥

౧ ఆచామతి । ౨ ఆచచామ । ఆచేమతుః । ఆచేముః ॥ 3 ఆచమితా । ४ ఆచమిష్యతి । ౫ ఆచామతు । ౬ఆచామత్ ॥ ౭ఆచామేత్ । ౮ ఆచమ్యాత్ ॥ ౯ ఆచమీత్ । ఆచమిష్టాం। ౧౦ఆచమిష్యత్

కర్మవ్యతీహారె—౧ వ్యతిచమతె । ౨ వ్యతిచెమె । 3 వ్యతిచమితా । (సే।హె) ४ వ్యతిచమిష్యతె ॥౫ వ్యతిచమతాం । ౬వ్యత్యచమత ॥ ౭ వ్యతిచమేత । ౮ వ్యతిచమిషీష్ట (ధ్వం) ౯ వ్యత్యచమిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦-వ్యత్యచమిష్యత ॥

౧ వ్యత్యాచామతె । ౨ వ్యత్యాచేమె।3 వ్యత్యాచమితా(సే।హె) ४ వ్యత్యాచమిష్యతె । ౫ వ్యత్యాచామతాం । ౬ వ్యత్యాచామత। ౭ వ్యత్యాచామేత । ౮ వ్యత్యాచమిషీష్ట(ధ్వం) ౯ వ్యత్యాచమిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యాచమిష్యత॥

కర్మణి—౧ చమ్యతే-। ౨ చేమే । 3 చమితా(సే।హే) ४ చమిష్యతె । ౫ చమ్యతాం॥ ౬ అచమ్యత । ౭ చమ్యేత ॥ ౮ చమిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అచమి । ఆఙ్పూర్వస్యత్వనాచమేరితి పర్యుదాసాన్నవృద్ధినిషెధః । ఆచామి । ఆచమిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ ఆచమి

ష్యతే। కౌనకమ్యమిచమామితిమి త్వనిషేధాదుపధావృద్ధిః।

౧ చామయతి-తే॥ చామయాంచకార (చక్రే)బభూవ। ఆస। 3 చామయితా। (సి।సే।హే) ౪ చామయిష్యతి-తే॥ ౫ చామయతు-తాం॥ ౬ అచామయత్-త॥ ౭ చామయేత్-త॥ ౮ చామ్యాత్। చామయిషీష్ట (ఢ్వం।ధ్వం) ౯ అచీచమత్-త॥ ౧౦ అచామయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ చామ్యతే॥ ౨ చామయాంచక్రే।బభూవె(ధ్వే-ఢ్వే) అసే॥ 3 చామయితా (సే।హే) చామితా (సే।హే) ౪ చామయిష్యతే। చామిష్యతే। ౫ చామ్యతాం। ౬ అచామ్యత ।౭ చామ్యేత॥౮ చామయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) చామిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అచామి। అచామిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అచామయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అచామిష్యత। అచామయిష్యత॥

సని—౧ చిచమిషతి। ౨ చిచమిషాంచకార। బభూవ।ఆస। 3 చిచమిషితా-సి॥ ౪ చిచమిషిష్యతి-। ౫ చిచమిషతు। ౬ అచిచమిషత్। ౭ చిచమిషేత్। ౮ చిచమిష్యాత్। ౯ అచిచమిషీత్॥ ౧౦ అచిచమిషిష్యత్॥

యఙి—౧. చంచమ్యతే। ౨ చంచమాంచక్రే। బభూవ। ఆస ॥3 చంచమితా(సే-హే) ౪ చంచమిష్యతే॥ ౫ చంచమ్యతాం। ౬ అచంచమ్యత। ౭ చంచమ్యేత॥ ౮ చంచమిషీష్ట। ధ్వం। ౯ అచంచమిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అచంచమిష్యత॥

యఙ్లుకి—చఞ్చమీతి। చంచంతి। చంచాంతః। చ-చమతీత్యాది

౧— చమితవ్యం। చమనీయం। చామ్యం। ఆచామ్యం। ఆసుయవపిరపిలపి త్రపిచమశ్చేతి యతోఽపవాదోణ్యత్। ఉదిత్త్వేన క్త్వాయాంనెట్ట్వాన్నేట్। చాంతః। చాంతవాన్। చమన్-చమంతీ। ఆచామన్। ఆచామంతీ। చమిష్యన్। చమిష్యతీ। చమిష్యంతీ। చమితుం। చాంతం। చమనం। చమిత్వా। చాంత్వా। అచమ్య

చామంచామం । చమిత్వాచమిత్వా । చాంత్వాచాంత్వా ॥

౨—చామయితవ్యః । చామనీయః । చామ్యః । చామితః । చామితవాన్ । చామయన్ । చామయంతీ । చామయిష్యన్ । చామయిష్యతీ । చామయిష్యంతీ । చామయితుం । చామితం । చామనం ॥ చామయిత్వా । ఆచామ్య । చామంచామం । చామయిత్వాచామయిత్వా

౩—చిచమిషితవ్యం । చిచమిషణీయం । చిచమిష్యం । చిచమిషితః । చిచమిషితవాన్ । చిచమిషన్ । చిచమిషంతీ । చిచమిషిష్యన్ చిచమిషిష్యతీ । చిచమిషిష్యంతీ । చిచమిషితుం । చిచమిషితం । చిచమిషణం । చిచమిషిత్వా । ఆచిచమిష్య । చిచమిషం చిచమిషం । చిచమిషిత్వాచిచమిషిత్వా ॥

౪—చఞ్చమితవ్యం । చంచమనీయం । చఞ్చమ్యం । చఞ్చమితః చఞ్చమితవాన్ । చఞ్చమ్యమానః । చఞ్చమిష్యమాణః । చంచమితుం । చంచమితం । చంచమనమ్ । చంచమిత్వా । ఆచంచమ్య । చంచమంచంచమం । చంచమిత్వాచంచమిత్వా ॥

౫—ణ్యంతే । చంచామ్యం । శతరి । చంచమత్ । చంచమతా । చంచమతః । చఞ్చమతీ । చఞ్చమిష్యన్ । చఞ్చమిష్యతీ । చంచమిష్యంతీ ॥ ణముల్ -చంచామంచంచామమ్ । ఇతివిశేషః । శేషంప్రాగ్వత్ ॥

చర-గత్యర్థః ॥ అయంభక్షణేపి ॥ గతావకర్మకః ॥ భక్షణే సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ.

౧ చరతి ॥ ౨ చచార-చేరతుః-చేరుః ॥ చేరిథ-చేరథుః-చేర । చచార-చచర-చేరివ-చేరిమ । ౩ చరితా-సి । ౪ చరిష్యతి । ౫ చరతు । ౬ అచరత్ । ౭ చరేత్ । ౮ చర్యాత్ । ౯ అచారీత్ । అతోలాంతస్యేతివృద్ధిః ॥ ౧౦ అచరిష్యత్.

భక్షణార్థేత్వకర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిచరతే । ౨ వ్యతిచేరే-

(ఢ్వే-ధ్వే) । ౩ వ్యతిచరితా(సే-హే) । ౪ వ్యతిచరిష్యతే । ౫ వ్యతిచరతాం । ౬ వ్యత్యచరత । ౭ వ్యతిచరేత ౮వ్యతిచరిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ వ్యత్యచరిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) । ౧౦ వ్యత్యచరిష్యత.

ఉత్పూర్వాత్సకర్మకాదస్మాదుచ్చరస్సకర్మకాదిత్యాత్మనేపదమ్,ధర్మముచ్చరతే-ఉల్లఙ్ఘ్య గచ్ఛతీత్యర్థః, లిడాదిమాచ్చేఇత్యాది ప్రాగ్వత్ । సమ్పూర్వాత్తృతీయాన్తేనయుక్తాదస్మాత్సమస్తృతీయాయుక్తాదిత్యాత్మనేపదమ్, రథేనసఞ్చరతే ।లిడాదిమసఞ్చేరఇత్యాదిప్రాగ్వత్

కర్మణి—౧ చర్యతే ॥ ౨ చేరే ॥ ౩ చరితా(సే-హే) ॥ ౪ చరిష్యతే ॥ ౫ చర్యతాం ॥ ౬ అచర్యత ॥ ౭ చర్యేత ॥ ౮ చరిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ అచారి-అచరిషాతాం-అచరిషత(ఢ్వం-ధ్వం)౧౦అచరిష్యత

ణ్యన్తాత్—౧ చారయతి-తే ॥ ౨ చారయాఞ్చకార (చక్రే-బభువ-ఆస) ॥ ౩ చారయితా(సి-సే-హే) ॥ ౪ చారయిష్యతి-తే ॥౫ చారయతు-తాం ॥ అచారయత్-త ॥ ౭ చారయేత్-త ॥ ౮ చార్యాత్-చారయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అచీచరత్-త ౧౦ అచారయిష్యత్-త॥

అస్మాత్కర్మణి—౧ చార్యతే ॥ ౨ చారయాఞ్చక్రే (బభూవే-ఆసే) ౩ చారయితా(సే-హే)చారితా(సే-హే) ॥ ౪ చారయిష్యతే-చారిష్యతే ॥ ౫ చార్యతాం ॥ ౬ అచార్యత ॥ ౭ చార్యేత ॥ ౮ చారయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)చారిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)॥ ౯ అచారి-అచారిషాతాం-(ఢ్వం-ధ్వం) అచారయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అచారయిష్యత-అచారిష్యత ॥

సని—౧ చిచరిషతి ॥ ౨ చిచరిషాఞ్చకార(బభూవ-ఆస) ౩ చిచరిషితా ॥ ౪ చిచరిషిష్యతి ॥ ౫ చిచరిషతు ॥ ౬ అచిచరిషత్ ॥ ౭చిచరిషేత్ ॥ ౮ చిచరిష్యాత్ ॥ ౯ అచిచరిషీత్॥ ౧౦ అచిచరిషిష్యత్

అస్మాద్గర్హితంచరతీతివివక్షాయాంలుపసదచరజపజభదహదశగౄభ్యోభావగర్హాయామితియఙ్- చరఫలోశ్చేత్యభ్యాసస్యనుక్ ఉత్పరస్యాత ఇత్యుత్వం దీర్ఘశ్చ ॥ ౧ చఞ్చూర్యతే ॥ ౨ చఞ్చూరాఞ్చక్రే

(బభూవ-ఆస) ॥ ౩ చంచురితా(సే-హే) ॥ ౪ చంచురిష్యతే ॥ ౫ చం చూర్యతాం ॥ ౬ అచంచూర్యత ॥ ౭ చంచూర్యేత ॥ ౮ చంచురిషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అచంచురిష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అచంచురిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చంచురీతి, చంచూర్త్రి, చంచూర్త్రః, చంచురతీత్యాది॥

౧—చరితవ్యం, చరణీయం, చర్యం, గదమదచరయమశ్చానుపసర్గే ఇతి యత్ ॥ ఆచరితుంయోగ్యః ఆచర్యో దేశః గంతవ్య ఇత్యర్థః, చరేరాఙిచాగురావితి యత్ గురౌతు ఆచార్యోగురుః, ఋహలోర్ణ్యదితిణ్యత్, చరితః, చరితవాన్, చరన్, చరంతీ, రథేన సఞ్చరమాణః చరిష్యన్-చరిష్యతీ-చరిష్యంతీ, చరితుం, చరితం, చరణం, చరిత్వా ప్రచర్య, చారంచారం, చరిత్వాచరిత్వా ॥

౨—చారయితవ్యః, చారణీయః, చార్యః, చారితః, చారితవాన్ చారయన్-చారయంతీ, చారయమాణః, చారయిష్యన్-చారయిష్యతీ-చారయిష్యంతీ, చారయితుం, చారితం, చారణం, చారయిత్వా, విచార్య, చారంచారం, చారయిత్వాచారయిత్వా ॥

౩—చిచరిషితవ్యం, చిచరిషణీయం, చిచరిష్యం, చిచరిషితః, చిచరిషితవాన్, చిచరిషన్, చిచరిషంతీ, చిచరిషిష్యన్-చిచరిషిష్యతీ-చిచరిషిష్యంతీ, చిచరిషితుం, చిచరిషితం, చిచరిషణం, చిచరిషిత్వా, వివిచరిష్య, చిచరిషంచిచరిషం, చిచరిషిత్వాచిచరిషిత్వా ॥

౪—చఞ్చురితవ్యం, చంచురణీయం, చంచూర్యం, చంచురితః, చంచురితవాన్, చంచూర్యమాణః, చంచురిష్యమాణః, చంచురితుం చంచురితం, చంచురణం, చంచురిత్వా, విచంచూర్య, చంచురంచంచురం, చంచురిత్వాచంచురిత్వా,

౫—చంచూరితవ్యం, చంచూరణీయం, చంచూర్యం, చంచురితః చంచురితవాన్, చంచురత్-చంచురతౌ, చంచురతః, చంచురతీ, చంచూరిష్యన్-చంచూరిష్యతీ-చంచూరిష్యంతీ, చంచూరితుం, చంచూ

రితం, చంచోరణం, చంచోరిత్వా, విచంచూర్య, చంచోరంచంచోరం, చంచోరిత్వాచంచోరిత్వా ॥

చల-కమ్పనే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

చలతీత్యాదిసర్వంచరతివత్ ॥ కమ్పనార్థాదస్మాణ్ణిచికమ్పనే చలిరితిమిత్త్వాద్ధుపధాహ్రస్వః ॥ ౧ చలయతి, శాఖాం । నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతి, ణ్యన్తాత్పరస్మైపదమేవ॥ ౨ చలయాఞ్చకార(బభూవ-ఆస) 3 చలయితా-సి ॥ ౪ చలయిష్యతి ॥ ౫ చలయతు ॥ ౬ అచలయత్ ౭ చలయేత్ ॥ ౮ చల్యాత్ ॥ ౯ అచీచలత్ ॥ ౧౦ అచలయిష్యత్

అస్మాత్కర్మణి—౧ చల్యతే ॥ ౨ చలయాఞ్చక్రే(బభూవే-ఆసే) 3 చాలితా(సే-హే) ॥ చలితా(సే-హే)చలయితా(సే-హే) ॥ ౪ చాలిష్యతే-చలిష్యతే-చలయిష్యతే ॥ ౫ చల్యతాం ॥ ౬ అచల్యత ॥ ౭ చల్యేత ॥ ౮ చాలిషీష(ధ్వం-ఢ్వం) చలిషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) చలయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ॥ ౯ అచలి-అచాలి- చిణ్ణములోరితివాదీర్ఘః॥అచాలిషాతాం (ధ్వం-ఢ్వం) ॥ అచలిషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం)అచలయిషాతాం (ధ్వం-ఢ్వం) ॥ ౧౦ అచాలిష్యత-అచలిష్యత-అచలయిష్యత ॥

కమ్పనాదన్యత్ర శీలంచాలయతి, అన్యథాకరోతీత్యర్థః, హాటతీత్యర్థ ఇతిస్వామీ, సూత్రంచాలయతి-క్షిపతీత్యర్థః ॥ పక్షే- ౧ చాలయతి-తే॥౨చాలయాఞ్చకా(చక్రే-బభూవ-ఆస) ॥ 3 చాలయితా (సి-సే-హే) ॥ ౪ చాలయిష్యతి-తే ॥ ౫ చాలయతు-తాం ॥౬అచాలయత్-త ॥ ౭ చాలయేత్-త ॥ ౮ చాల్యాత్-చాలయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అచీచలత్-త ॥ ౧౦ అచాలయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ చాల్యతే ॥ ౨ చాలయాఞ్చక్రే (బభూవే-ఆసే) 3 చాలితా(సే-హే)చాలయితా(సే-హే) ॥ ౪ చాలిష్యతే-చాలయిష్యతే ॥ ౫ చాల్యతాం ॥ ౬ అచాల్యత ॥ ౭ చాల్యేత ॥ ౮ చాలయిషీష్ట

(ధ్వం-ఢ్వం)చాలిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ॥ ౯ అచాలి-అచాలిషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం) అచాలయిషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం)౧౦ అచాలిష్యత-అచాలయిష్యత।

సని—౧ చిచలిషతి ॥ ౨ చిచలిషాఞ్చకార(బభూవ-ఆస) ౩ చిచలిషితా ॥ ౪ చిచలిషిష్యతి ॥ ౫ చిచలిషతు ॥ ౬ అచిచలిషత్ ॥ ౭ చిచలిషేత్ ॥ ౮ చిచలిషిష్యాత్ ॥ ౯ అచిచలిషీత్ ॥ ౧౦ అచిచలిషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ చాచల్యతే ॥ ౨ చాచలాఞ్చక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ చాచలితా(సే-హే) ॥ ౪ చాచలిష్యతే ॥ ౫ చాచల్యతాం ॥ ౬ అచాచల్యత ॥ ౭ చాచల్యేత ॥ ౮ చాచలిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అచాచలిష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ॥ ౧౦ అచాచలిష్యత -

యఙ్లుకి—చాచలీతి, చాచల్తి, చాచల్తః, చాచలీత్యాదిః

౧—చలితవ్యం, చలనీయం, చాల్యం - చలితః, చలితవాన్- చలన్-చలన్తీ, చలిష్యన్-చలిష్యతీ-చలిష్యన్తీ, చలితుం, చలితం, చలనం, చలిత్వా, ప్రచల్య, చాలంచాలం, చలిత్వాచలిత్వా ॥

౨—చలయితవ్యః, చలనీయః, చల్యః, చలితః, చలితవాన్, చలయన్-చలయన్తీ, చలయిష్యన్-చలయిష్యతీ-చలయిష్యన్తీ, చలయితుం, చలితం, చలనం, చలయిత్వా, ప్రచల్య, చలంచలం,చాలంచాలం, చలయిత్వాచలయిత్వా.

కమ్పనాదన్యత్ర చాలయితవ్యః, చాలనీయః, చాల్యః, చాలితః చాలితవాన్, చాలయన్-చాలయన్తీ, చాలయమానః, చాలయిష్యన్ చాలయిష్యతీ-చాలయిష్యన్తీ, చాలయితుం, చాలితం, చాలనం,చాలయిత్వా, ప్రచాల్య, చాలంచాలం, చాలయిత్వాచాలయిత్వా.

౩—చిచలిషితవ్యః, చిచలిషణీయః, చిచలిష్యః,చిచలిషితః;చిచలిషితవాన్,చిచలిషన్-చిచలిషన్తీ,చిచలిషిష్యన్-చిచలిషిష్యతీ-చిచలిషిష్యన్తీ, చిచలిషితుం, చిచలిషితం, చిచలిషణం, చిచలిషిత్వా, ప్రచిచలిష్య, చిచలిషం చిచలిషం, చిచలిషిత్వాచిచలిషిత్వా.

౪—చాచలితవ్యం, చాచలనీయం, చాచల్యం,చాచలితః, చాచలితవాన్, చాచల్యమానః, చాచలిష్యమాణః, చాచలితుం, చాచలితం, చాచలనం, చాచలిత్వా, విచాచల్య, చాచలంచాచలం, చాచలిత్వాచాచలిత్వా.

౫—చాచలితవ్యం, చాచలనీయం, చాచాల్యం, చాచలితః, చాచలితవాన్, చాచలత్ -చాచలతౌ-చాచలతః,చాచలతీ,చాచలిష్యన్ చాచలిష్యతీ-చాచలిష్యంతీ, చాచలితుం, చాచలితం, చాచలనం, చాచలిత్వా, విచాచల్య; చాచాలంచాచాలం,చాచలిత్వాచాచలిత్వా

చర్వ-అదనే॥సకర్మకః॥ సేట్॥పరస్మైపదీ

చర్వతి, చచర్వేత్యాదికర్జతివత్, యఙ్లుకి - చాచర్తి, చాచర్తి, చాచర్తః, చాచర్వతీత్యాది. ఊడభావే, తసాహచర్యవసలిలోపః.

చహ-పరికల్కనే।పరికల్కనం-దంభశ్శాఠ్యంచ॥అకర్మకః
సేట్॥పరస్మైపదీ.

చహతి-చచాహేత్యాదిగదతివత్, ఇడాదావసిద్ధిష్వేతి సన్వృద్ధిః, అచహీత్.

చిట-పరప్రేష్యే॥అకర్మకః॥ సేట్॥పరస్మైపదీ.

చేటతి-చిచేటేత్యాదికిటధాతువత్.

చితీ-సంజ్ఞానే॥అకర్మకః॥ సేట్॥పరస్మైపదీ

చేతతి-చిచేతేత్యాదికేటతివత్. ఈదిత్వాన్నిష్ఠాయాం శ్వీదితఇతి నేట్. చిత్తః-చిత్తవాన్.

చిల్ల-శైథిల్యే॥భావకరణేచ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

చిల్లతి-చిచిల్లేత్యాదిక్లిందతివత్.

చుడ్డ-భావకరణే॥భావకరణమభిప్రాయసూచనం॥

అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

చుడ్డతి-చుచుడ్డేత్యాదిక్లిందతివత్.

చుడి-అల్పీభావే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥

చుండతి-చుచుండేత్యాదిక్లిందతివత్.

చ్యుతిర్-ఆసేచనే॥సేచనమార్ద్రీకరణం॥ఆజీషదర్థేఽభివ్యాప్తౌచ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

౧ చ్యోతతి ॥ ౨ చుచ్యోత-చుచ్యుతతుః ॥ ౩ చ్యోతితా॥౪చ్యోతిష్యతి ॥ ౫ చ్యోతతు ॥ ౬ అచ్యోతత్ ॥ ౭ చ్యోతేత్ ॥ ౮ చ్యుత్యాత్ ॥ ౯ అచ్యుతత్ ॥ ఇరిత్త్వాదఙ్వా, అచ్యోతీత్-అచ్యోతిష్టాం ౧౦ అచ్యోతిష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిచ్యోతతే ॥ ౨వ్యతిచుచ్యుతే-వ్యతిచుచ్యుతాతే ॥ ౩ వ్యతిచ్యోతితా (సే-హే) ॥ ౪ వ్యతిచ్యోతిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిచ్యోతతాం ॥ ౬ వ్యత్యచ్యోతత ॥ ౭ వ్యతిచ్యోతేత ॥ ౮ వ్యతిచ్యోతిషీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యచ్యోతిష్ట ॥ ౧౦ వ్యత్యచ్యోతిష్యత.

కర్మణి—౧ చ్యుత్యతే ॥ ౨ చుచ్యుతే ॥ ౩ చ్యోతితా(సే-హే) ౪ చ్యోతిష్యతే ॥ ౫ చ్యుత్యతాం ॥ ౬ అచ్యుత్యత ॥ ౭ చ్యుత్యేత ॥ ౮ చ్యోతిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అచ్యోతి-అచ్యోతిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అచ్యోతిష్యత॥

ణ్యంతాత్—౧ చ్యోతయతి-తే ॥ ౨ చ్యోతయాంచకార(చకే)-

బభూవ-ఆస) ౩ చ్యోతయితా(సి-సే-హే) ॥ ౪ చ్యోతయిష్యతి-తే ॥ ౫ చ్యోతయతు-తాం ॥ ౬ అచ్యోతయత్-త ॥ ౭ చ్యోతయేత్-త ॥ ౮ చ్యోత్యాత్-చ్యోతయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ॥ అచుచ్యుతత్-త ॥ ౧౦ అచ్యోతయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ చ్యోత్యతే ॥ ౨ చ్యోతయాఞ్చక్రే (బభూవే-ఆసే) ॥ ౩ చ్యోతయితా(సే-హే) చ్యోతితా(సే-హే) ॥ ౪ చ్యోతయిష్యతే-చ్యోతిష్యతే ॥ ౫ చ్యోత్యతాం ॥ ౬ అచ్యోత్యత ॥ ౭ చ్యోత్యేత ॥ ౮ చ్యోతిషీష్ట-ధ్వం ॥ చ్యోతయిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ॥ ౯ అచ్యోతి-అచ్యోతిషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం) అచ్యోతయిషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం) ॥ ౧౦ అచ్యోతిష్యత-అచ్యోతయిష్యత ॥

సని—రలోవ్యుపధాదితి వా కిత్త్వమ్ ॥ ౧ చుచ్యుతిషతి-చుచ్యోతిషతి । చుచ్యుతిషాఞ్చకార(బభూవ-ఆస) చుచ్యోతిషాఞ్చకార (బభూవ-ఆస) ౩ చుచ్యుతిషితా-సి ॥ చుచ్యోతిషితా-సి ॥ ౪ చుచ్యుతిషిష్యతి-చుచ్యోతిషిష్యతి । ౫ చుచ్యుతిషతు-చుచ్యోతిషతు । ౬ అచుచ్యుతిషత్-అచుచ్యోతిషత్ । ౭ చుచ్యుతిషేత్-చుచ్యోతిషేత్ । ౮ చుచ్యుతిష్యాత్-చుచ్యోతిష్యాత్ । ౯ అచుచ్యుతిషీత్-అచుచ్యోతిషీత్ । అచుచ్యుతిషిష్యత్-అచుచ్యోతిషిష్యత్.

యఙి—౧ చోచ్యుత్యతే । చోచ్యుతాఞ్చక్రే (బభూవ-ఆస) ।౩ చోచ్యుతితా(సే-హే) ౪ చోచ్యుతిష్యతే । ౫ చోచ్యుత్యతాం ।౬ అచోచ్యుత్యత । ౭ చోచ్యుత్యేత । ౮ చోచ్యుతిషీష్ట-ధ్వం ।౯ అచోచ్యుతిష్ట (ధ్వం-ఢ్వం)। ౧౦ అచోచ్యుతిష్యత.

యఙ్లుకి—చోచ్యుతీతి-చోచ్యోత్తి. చోచ్యుత్తః-చోచ్యుతతీత్యాది

౧—చ్యోతితవ్యః, చ్యోతనీయః, చ్యోత్యః, చ్యుతితః, చ్యుతితవాన్, చ్యుతితుం, చ్యోతితుం, ఒలేన, ప్రచ్యుతితః, ప్రచ్యోతితః, ప్రచ్యుతితవాన్-ప్రచ్యోతితవాన్, ఉదుపధాద్భావాదికర్మణోరన్య

తరస్యామితి కిత్త్వవికల్పః, చ్యోతన్-చ్యోతన్తీ. వ్యతిచ్యోతమానః, చ్యోతిష్యన్-చ్యోతిష్యతీ-చ్యోతిష్యన్తీ, చ్యోతితుం, చ్యుతితం, చ్యోతనం, చ్యోతిత్వా, విచ్యుత్య, చ్యోతం చ్యోతం, చ్యోతిత్వా చ్యోతిత్వా

౨—చ్యోతయితవ్యః, చ్యోతనీయః, చ్యోత్యః, చ్యోతితః, చ్యోతితవాన్, చ్యోతయన్-చ్యోతయన్తీ, చ్యోతయమానః, చ్యోతయిష్యన్-చ్యోతయిష్యతీ-చ్యోతయిష్యన్తీ, చ్యోతయితుం, చ్యోతితం చ్యోతనం, చ్యోతయిత్వా, విచ్యోత్య, చ్యోతం చ్యోతం, చ్యోతయిత్వా చ్యోతయిత్వా.

౩—చుచ్యుతిషితవ్యః-చుచ్యోతిషితవ్యః, చుచ్యుతిషణీయః-చుచ్యోతిషణీయః, చుచ్యుతిష్యః-చుచ్యోతిష్యః, చుచ్యుతిషితః-చుచ్యోతిషితః, చుచ్యుతిషితవాన్-చుచ్యోతిషితవాన్, చుచ్యుతిషన్-చుచ్యుతిషన్తీ-చుచ్యోతిషన్-చుచ్యోతిషన్తీ, చుచ్యుతిషిష్యన్-చుచ్యుతిషిష్యతీ-చుచ్యుతిషిష్యన్తీ, చుచ్యోతిషిష్యన్-చుచ్యోతిషిష్యతీ-చుచ్యోతిషిష్యన్తీ, చుచ్యుతిషితుం-చుచ్యోతిషితుం, చుచ్యుతిషితం-చుచ్యోతిషితం, చుచ్యుతిషణం-చుచ్యోతిషణం, చుచ్యుతిషిత్వా, విచుచ్యుతిష్య, చుచ్యోతిషిత్వా, విచుచ్యోతిష్య, చుచ్యుతిషం చుచ్యుతిషం, చుచ్యుతిషిత్వా చుచ్యుతిషిత్వా, చుచ్యోతిషం చుచ్యోతిషం, చుచ్యోతిషిత్వా చుచ్యోతిషిత్వా.

౪—చోచ్యుతితవ్యః, చోచ్యుతనీయః, చోచ్యుత్యః, చోచ్యుతితః, చోచ్యుతితవాన్, చోచ్యుత్యమానః, చోచ్యుతిష్యమాణః, చోచ్యుతితుం, చోచ్యుతితం, చోచ్యుతనం, చోచ్యుతిత్వా, విచోచ్యుత్య, చోచ్యుతం చోచ్యుతం, చోచ్యుతిత్వా చోచ్యుతిత్వా.

౫—చోచ్యోతితవ్యః, చోచ్యోతనీయః, చోచ్యోత్యః, చోచ్యుతితః, చోచ్యుతితవాన్, చోచ్యుతత్-చోచ్యుతతా. చోచ్యుతతః, చోచ్యుతతీ, చోచ్యోతిష్యన్-చోచ్యోతిష్యతీ-చోచ్యోతిష్యన్తీ

ప్సి, చోచ్యోతిషు, చోచ్యుతిషం, చోచ్యోతం-చోచ్యోతిత్వా-వి
చోచ్యుత్య-చోచ్యోతంచోచ్యోతం-చోచ్యోతిత్వాచోచ్యోతిత్వా

చుప-మందాయాం గతౌ। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ
చోపతి-చుచోపేత్యాది కోచతివత్.

చుబి-వక్త్రసంయోగే। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ
చుమ్బతి-చుచుమ్బేత్యాదిగుంజతివత్-

చుచ్య-ఇత్యేకే అభిషవసత్కథనః-అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ
చుచ్యతి- చుచుచ్యేత్యాదిచుడ్డతివత్.

చుల్ల- భావకరణే భావకరణమభిప్రాయసూచకశారః
అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ
చుల్లతి చుచుల్లేత్యాది వల్గతివత్ ॥

చూష-పానే సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ
చూషతి- చుచూషేత్యాది కూజతివత్

చేలృ-చలనే అకర్మకః॥ సేట్ పరస్మైపదీ
చేలతి- చిచేలేత్యాది ఖేలతివత్ ॥

ఇతిచాదయః

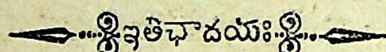
ఛర్ద- వమనే- అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ
ఛర్దతి- చచ్ఛర్దేత్యాది ఖర్జతివత్

ధాతురూపప్రకాశికాయాం-జపధాతుః

ఛము-అదనే॥సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

ఛమతి- చచ్ఛామేత్యాదిసర్వం చమతివత్, కర్మణిలుఙి- చిణినాం ఛాత్త్వోపదేశస్యేతి వృద్ధినిషేధః- అఛమి। యఙ్లుకి- చంఛమీతి। చఞ్ఛన్తి, చఞ్ఛన్తః- చఞ్ఛమతీత్యాది

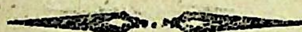
జజ- యుద్ధే- అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

జజతి- జజాజేత్యాదిగదతివత్

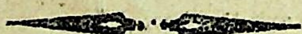
జర్జ,పరిభాషణభర్త్సనయోః సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ-

జర్జతి జజర్జేత్యాదికర్జతివత్

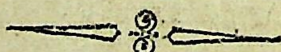
జజి- యుద్ధే సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

జఞ్జతి- జజఞ్జేత్యాది క్రిన్దతివత్

జట, సంఘాతేసకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ

జటతి, జజాటేత్యాదిగదతివత్

జప-వ్యక్తాయాంవాచి॥అయంమానసేచ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ-

౧ జపతి॥ ౨ జజాప- జేపతుః, జేపుః ॥ ౩ జపితా-సి। ౪ జపిష్యతి। ౫ జపతు॥ ౬ అజపత్ ॥ ౭ జపేత్ ॥ ౮ జప్యాత్ ॥ ౯ అజాపీత్, అజాపిష్టాం ॥అజపీత్-అజపిష్టాం ॥ ౧౦ అజపిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిజపతే। ౨ వ్యతిజేపే ॥ ౩ వ్యతిజపితా (సే-హే)౪ వ్యతిజపిష్యతే। ౫ వ్యతిజపతాం। ౬ వ్యత్యజపత ॥ ౭ వ్యతిజపేత। ౮ వ్యతిజపిషీష్ట-ధ్వం। ౯ వ్యత్యజపిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం)॥

౧౦ వ్యత్యజపిష్యత ॥

కర్మణి—౧ జప్యతే ॥ ౨ జేపే ॥ ౩ జపితా(సే,షే) ౪ జపిష్యతే ॥ ౫ జప్యతాం। ౬. అజప్యత । ౭ జప్యేత । ౮ జపిషీష్ట । ౯ అజాపి- అజపిషాతాం, ౧౦ అజపిష్యత

ణ్యన్తాత్—౧ జాపయతి, తే ॥ ౨ జాపయాంచకార, చక్రే। బభూవ - ఆస ॥ ౩ జాపయితా,సి- సేహే ॥ ౪ జాపయిష్యతి- తే॥ ౫ జాపయతు-తాం । ౬ అజాపయత్-త । ౭ జాపయేత్-త । ౮ జాప్యాత్- జాపయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అజీజపత్-త ॥ ౧౦ అజాపయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ జాప్యతే । ౨ జాపయాంచక్రే- బభూవె- ఆసే ॥ ౩ జాపయితా (సే-హె) జాపితా(సే-హె) ౪ జాపయిష్యతే । జాపిష్యతే ॥ ౫ జాప్యతాం । ౬ అజాప్యత । ౭ జాప్యేత । ౮ జాపయిషీష్ట ॥ (ధ్వం,ఢ్వం) జాపిషీష(ఢ్వం) ౯ అజాపి- అజాపిషాతాం (ధ్వం-ఢ్వం) అజాపయిషాతాం (ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ అజాపిష్యత- అజాపయిష్యత

సన్నంతాత్—౧ జిజపిషతి । జిజపిషాంచకార- బభూవ- ఆస ॥ ౩ జిజపిషితా ॥ ౪ జిజపిషిష్యతి । ౫ జిజపిషతు । ౬ అజిజపిషత్ ॥ ౭ జిజపిషేత్ ॥ ౮ జిజపిష్యాత్ ॥ ౯ అజిజపిషీత్ ॥ ౧౦ అజిజపిషిష్యత్ ॥

అస్మాల్లుపసదచరజపజభేత్యాదినా గర్హితంజపతీతి వివక్షాయాం యఙి- జపజభదహదశభంజపసాంచేత్యభ్యాసస్య నుకి - ౧ జంజప్యతే। ౨ జంజపాంచక్రే బభూవ -ఆస ॥ ౩ జంజపితా । ౪ జంజపిష్యతే । ౫ జంజప్యతాం । ౬ అజంజప్యత । ౭ జంజప్యేత । ౮ జంజపిషీష్ట-ధ్వం ౯ అజంజపిష్ట (ధ్వం-ఢ్వం)॥ ౧౦ అజంజపిష్యత ॥

యఙ్లుకి—జంజపీతి, జంజప్మి, జంజప్తః - జంజపతీత్యాది—

౧—జపితవ్యః, జపనీయః, జప్యః- పోరదుపధాదితియత్, జపితః, జపితవాన్- జపన్, జపంతీ- వ్యతిజపమానః- జపిష్యన్ -జపిష్యతీ, జపిష్యంతీ, జపితుం, జపితం, జపనం- జపిత్వా, ఉపజప్య,

జాపంజాపం జపిత్వాజపిత్వా

౨—జాపయితవ్యః-జాపనీయః,జాప్యః-జాపితః,జాపితవాన్-జాపయన్-జాపయంతీ, జాపయమానః.జాపయిష్యన్.జాపయిష్యతీ, జాపయిష్యంతీ, జాపయితుం,జాపితం,జాపనం, జాపయిత్వా,ఉపజాప్య, జాపంజాపం, జాపయిత్వాజాపయిత్వా॥

౩ జిజపిషితవ్యః; జిజపిషణీయః, జిజపిష్యః, జిజపిషితః, జిజపిషితవాన్, జిజపిషన్ జిజపిషంతీ, జిజపిషిష్యన్, జిజపిషిష్యతీ- జిజపిషిష్యంతీ, జిజపిషితుం । జిజపిషితం, జిజపిషణం, జిజపిషిత్వా, ఉపజిజపిష్య, జిజపిషంజిజపిషం, జిజపిషిత్వా జిజపిషిత్వా

౪—జంజపితవ్యః, జంజపనీయః జంజప్యః - జంజపితః, జంజపితవాన్,జంజప్యమానః,జంజపిష్యమాణః,జంజపితుం,జంజపితం,జంజపనం,జంజపిత్వా,ఉపజంజప్య, జంజపంజంజపం,జంజపిత్వాజంజపిత్వా

౫—యఙ్లుకి శతరి, జంజపత్। జంజపతా, జంజపతః, జంజపతీ, జంజపిష్యన్ జంజపిష్యతీ, జంజపిష్యంతీ (శేషంలిటి జాపంజ. జాపమితివిశేషః)

జల్ప,వ్యక్తాయాంవాచి,సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ.

జల్పతి, జజల్పేత్యాదిప్రాగ్వత్, హసాదిత్వాత్ ... రేనతజ్ యజీ యఙ్లుకిబాధ ... విశేషః

జము-అదనే సకర్మకః-సేట్ పరస్మైపదీ

జమతి, జజామ- జెమతురిత్యాది చంతివత్ ॥ లుఙి - అజమీత్ ష్యాన్తే నవృద్ధిః— కర్మణి- ౧ జమ్యతే । ౨ జెమే । ౩ జమితా,సేహే । ౪ జమిష్యతే ॥ ౫ జమ్యతాం । ౬ అజమ్యత । ౭ జమ్యేత ౮ జమిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ - జమి । ... స్యతి నవృద్ధిః ॥ అజమిషాతాం- అజమిషత (ఢ్వం -ధ్వం) ॥ ౧౦ అజమిష్యత ॥

అన్యత్సర్వంగచ్ఛతివత్ ॥ యఙ్లుకి—జంజమీతి - జంజంతి, జంజ

జాంతః, జంజమతీత్యాది. ఉదిత్త్వాత్త్వాయాం వేట్- జమిత్వా, జాంత్వా, అతఏవనిష్ఠాయాం నేట్, జాంతః-జాంతవాన్.

జష-హింసార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ,

జషతి, జజాష-జెషతురిత్యాదిజపతివత్, హింసార్థత్వాత్కర్మవ్యతీహారేనతఙ్, యఙి- జాజష్యతే. యఙ్లుకి- జాజషీతి- జాజష్టి- జాజష్టః, జాజపతీత్యాది.

జ్వర-రోగే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ. ఞిత్

౧ జ్వరతి ॥ ౨ జజ్వార ॥ ౩ జ్వరితా ॥ ౪ జ్వరిష్యతి ॥ ౫ జ్వరతు ॥ ౬ అజ్వరత్ ॥ ౭ జ్వరేత్ ॥ ౮ జ్వర్యాత్ ॥ ౯ అజ్వారీత్ ॥ అతోలాన్తస్యేతివృద్ధిః ॥ ౧౦ అజ్వరిష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే— ౧ వ్యతిజ్వరతే ॥ ౨ వ్యతిజజ్వరే ॥ ౩ వ్యతిజ్వరితా(సే-హే) ॥ ౪ వ్యతిజ్వరిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిజ్వరతాం ॥ ౬ వ్యత్యజ్వరత ॥ ౭ వ్యతిజ్వరేత ॥ ౮ వ్యతిజ్వరిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ వ్యత్యజ్వరిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ వ్యత్యజ్వరిష్యత,

భావే—౧ జ్వర్యతే ॥ ౨ జజ్వరే ॥ ౩ జ్వరితా ॥ ౪ జ్వరిష్యతే ॥ ౫ జ్వర్యతాం ॥ ౬ అజ్వర్యత ॥ ౭ జ్వర్యేత ॥ ౮ జ్వరిషీష్ట ॥ ౯ అజ్వారి ॥ ౧౦ అజ్వరిష్యత.

ణౌ మితాంహ్రస్వఇతిహ్రస్వః—౧ జ్వరయతి-తే ॥ ౨ జ్వరయాఞ్చకార(చక్రే-బభూవ-ఆస) ॥ ౩ జ్వరయితా(సి-సే-హే) ॥ ౪ జ్వరయిష్యతి-తే ॥ ౫ జ్వరయతు-తాం ॥ ౬ అజ్వరయత్-త ॥ ౭ జ్వరయేత్-త ॥ ౮ జ్వర్యాత్-జ్వరయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అజిజ్వరత్-త ॥ ౧౦ అజ్వరయిష్యత్-త.

కర్మణి—౧ జ్వర్యతే ॥ ౨ జ్వరయాంచక్రే(బభూవే-ఆసే) ॥ ౩

జ్వారితా(సే-హే)జ్వరితా(సే-హే)జ్వరయితా(సే-హే) ॥ ౪జ్వారిష్యతే-జ్వరిష్యతె-జ్వరయిష్యతె ॥ ౫ జ్వర్యతాం ॥ ౬ అజ్వర్యత ॥ ౭జ్వర్యేత ॥ ౮ జ్వారిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) జ్వరిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం)జ్వరయిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ అజ్వరి-అజ్వారి, చిణ్ణములోరితిదీర్ఘవికల్పః ॥ అజ్వారిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం)అజ్వరిషాతాం(ధ్వం,ధ్వం)॥అజ్వరయిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం) ॥౧౦అజ్వారిష్యత-అజ్వరిష్యత-అజ్వరయిష్యత.

సని—౧ జిజ్వరిషతి॥౨జిజ్వరిషాంచకార (బభూవ-ఆస) ౩ జిజ్వరిషితా ॥ ౪ జిజ్వరిషిష్యతి ॥ ౫ జిజ్వరిషతు ॥ ౬ అజిజ్వరిషత్ ॥ ౭ జిజ్వరిషేత్ ॥ ౮ జిజ్వరిష్యాత్ ॥ ౯అజిజ్వరిషీత్ ॥౧౦అజిజ్వరిషిష్యత్

యఙి ౧ జాజ్వర్యతే ॥ ౨ జాజ్వరాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ॥ ౩జాజ్వరితా(సే-హే) ॥ ౪ జాజ్వరిష్యతే ॥ ౫ జాజ్వర్యతాం ॥ ౬ అజాజ్వర్యత ॥ ౭ జాజ్వర్యేత ॥ ౮ జాజ్వరిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ౯ అజాజ్వరిష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అజాజ్వరిష్యత.

యఙ్లుకి—జాజ్వరీతి, జాజూర్తః, జాజూర్తః, జాజ్వరతీత్యాది. జ్వరత్వరేత్యాదినోపధావకారయోరూఠ్.

౧—జ్వరితవ్యం, జ్వరణీయం, జ్వార్యం, జ్వరితః, జ్వరితవాన్, జ్వరన్-జ్వరంతీ, జ్వరిష్యన్-జ్వరిష్యతీ-జ్వరిష్యంతీ, జ్వరితుం, జ్వరితం, జ్వరణం, జ్వరిత్వా, విజ్వర్య, జ్వారంజ్వారం, జ్వరిత్వాజ్వరిత్వా

౨—జ్వరయితవ్యః, జ్వరణీయః, జ్వర్యః, జ్వరితః, జ్వరితవాన్, జ్వరయన్-జ్వరయంతీ, జ్వరయమాణః, జ్వరయిష్యన్-జ్వరయిష్యతీ-జ్వరయిష్యంతీ, జ్వరయితుం, జ్వరితం, జ్వరణం, జ్వరయిత్వా, విజ్వర్య, జ్వరంజ్వరం, జ్వారంజ్వారం, జ్వరయిత్వాజ్వరయిత్వా,

౩— జిజ్వరిషితవ్యం, జిజ్వరిషణీయం, జిజ్వరిష్యం, జిజ్వరిషితః, జిజ్వరిషితవాన్, జిజ్వరిషన్-జిజ్వరిషంతీ, జిజ్వరిషిష్యన్-జిజ్వరిషిష్యతీ-జిజ్వరిషిష్యంతీ, జిజ్వరిషితుం, జిజ్వరిషితం, జిజ్వరిషణం, జిజ్వ

రిషిత్వా,విజజ్వరిష్య,జజ్వరిషంజజ్వరిషం,జజ్వరిషిత్వాజజ్వరిషిత్వా॥

౪—జాజ్వరితవ్యం, జాజ్వరణీయం, జాజ్వర్యం, జాజ్వరితః, జాజ్వరితవాన్, జాజ్వర్యమాణః, జాజ్వరిష్యమాణః, జాజ్వరితుం, జాజ్వరితం, జాజ్వరణం, జాజ్వరిత్వా, విజాజ్వర్య,జాజ్వరంజాజ్వరం, జాజ్వరిత్వాజాజ్వరిత్వా.

౫—ణ్యతి-జాజ్వర్యం,శతరి-జాజ్వరత్ -జాజ్వరతౌ-జాజ్వరతః స్త్రియాంజాజ్వరతీ,ణముల్-జాజ్వారంజాజ్వారం అన్యత్సర్వంయజంతవత్.

జల-ఘాతనే॥ఘాతనం-తైక్ష్ణ్యం॥సకర్మకః॥సేట్॥ పరస్మైపదీ

జలతి, జజాల-జేలతురిత్యాదిజపతివత్. లుఙి అతోలాంతస్యేతివృద్ధిః- అజాలీత్. యఙి-జాజల్యతే. యఙ్లుకి- జాజలీతి, జాజల్తి,జాజల్తః జాజలతీత్యాది.

జ్వల-దీప్తౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

జ్వలతి, జజ్వాల-జజ్వలతురిత్యాదిసర్వంజ్వరతివత్. సోపసర్గస్యాస్య నిత్యంమిత్త్వం.ప్రజ్వలయతి-తే,అనుపసృష్టస్యతు,జ్వలహ్వలహ్మలనమామనుపసర్గాద్వేతి వామిత్త్వం. జ్వలయతి-తే॥జ్వాలయతి-తేఇత్యాది.

జిమిం కేచిత్పఠంతి, అదనార్థః,అనిదిత్॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

జేమతి, జిజేమేత్యాదిసర్వంకిటధాతువత్,పుంర్గాగా.యఙ్లుకి-జేజిమీతి,జేజన్తి, జేజింతః, జేజమతీత్యాది.

జివి-ప్రీణనార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ జన్వతి ॥ ౨ జిజిన్వ-జిజిన్వతుః॥ ౩ జిన్వితా ॥ ౪ జిన్విష్యతి ॥ ౫ జిన్వతు ॥ ౬ అజిన్వత్ ॥ ౭ జిన్వేత్ ॥ ౮ జిన్వ్యాత్ ॥ ౯ అజిన్వీత్ ॥ ౧౦ అజిన్విష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిజన్వతే ॥ ౨ వ్యతిజిజిన్వే ॥ ౩ వ్యతిజి

న్వితా(సే-హే) ॥ ౪ వ్యతిజిన్విష్యతే ॥ ౫ వ్యతిజిన్వతాం ॥ ౬ వ్యత్యజిన్వత ॥ ౭ వ్యతిజిన్వేత ॥ ౮ వ్యతిజిన్విషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ వ్యత్యజిన్విష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ వ్యత్యజిన్విష్యత.

కర్మణి—౧ జిన్వ్యతే ॥ ౨ జిజిన్వే ॥ ౩ జిన్వితా ॥ ౪ జిన్విష్యతే. ॥ ౫ జిన్వ్యతాం ॥ ౬ అజిన్వ్యత ॥ ౭ జిన్వ్యేత ॥ ౮ జిన్విషీష్ట ॥ (ఢ్వం,ధ్వం)౯ అజిన్వి-అజిన్విషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)॥ ౧౦ అజిన్విష్యత,

ణ్యంతాత్—౧ జిన్వయతి-తే ॥ ౨ జిన్వయాంచకార (చక్రే)-బభూవ-ఆస) ౩ జిన్వయితా(సి-సే-హే) ౪ జిన్వయిష్యతి-తే ॥ ౫ జిన్వయతు-తాం॥౬ అజిన్వయత్-త ॥ ౭ జిన్వయేత్-త ॥ ౮ జిన్వ్యాత్ జిన్వయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)౯ అజీజిన్వత్-త ౧౦ అజిన్వయిష్యత్-త,

కర్మణి—౧ జిన్వ్యతే ॥ ౨ జిన్వయాంచక్రే(బభూవే-ఆసే) ॥ ౩ జిన్వయితా(సే-హే)జిన్వితా(సే-హే) ౪ జిన్వయిష్యతే-జిన్విష్యతే ౫ జిన్వ్యతాం ॥ ౬ అజిజిన్వ్యత ॥౭ జిన్వ్యేత ॥౮ జిన్వయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)జిన్విషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అజిన్వి-అజిన్విషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)అజిన్వయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అజిన్విష్యత-అజిన్వయిష్యత.

సని—౧ జిజిన్విషతి ॥ ౨ జిజిన్విషాంచకార(బభూవ,ఆస) ౩ జిజిన్విషితా । ౪ జిజిన్విషిష్యతి । ౫ జిజిన్విషతు ॥ ౬ అజిజిన్విషత్ । ౭ జిజిన్విషేత్ । ౮ జిజిన్విష్యాత్ ।౯ అజిజిన్విషీత్ ॥౧౦ అజిజిన్విషిష్యత్

యఙి— జేజిన్వ్యతే । జేజిన్వాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ జేజిన్వితా ౪ జేజిన్విష్యతే ॥ ౫ జేజిన్వ్యతాం ॥ ౬ అజేజిన్వ్యత ॥ ౭ జేజిన్వ్యేత॥౮ జేజిన్విషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)౯ అజేజిన్విష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)౧౦ అజేజిన్విష్యత

యఙ్లుకి— జేజిన్వీతి, జేజింతి, జేజింతః, జేజిన్వతీత్యాది.

౧—జిన్వితవ్యః, జిన్వనీయః । జిన్వ్యః । జిన్వితః । జిన్వితవాన్ । జిన్వన్-జిన్వంతీ । వ్యతిజిన్వమానః । జిన్విష్యన్-జిన్విష్యతీ-జిన్విష్యంతీ । జిన్వితుం । జిన్వితం । జిన్వనం । జిన్విత్వా । ప్రజిన్వ్య । జిన్వంజి

న్వం । జిన్విత్వాజిన్విత్వా.

౨—ణ్యంతాచ్ఛతరి- జిన్వయన్-జిన్వయంతీ । జిన్వయమానః । జిన్వయిష్యన్-జిన్వయిష్యతీ - జిన్వయిష్యంతీ । జిన్వయిష్యమాణః । క్త్వాయాం జిన్వయిత్వేతి విశేషః ॥ అన్యత్సర్వంప్రాగ్వత్.

౩—జిజిన్విషితవ్యః । జిజిన్విషణీయః । జిజిన్విష్యః । జిజిన్విషితః। జిజిన్విషితవాన్ । జిజిన్విషన్-జిజిన్విషంతీ । జిజిన్విషిష్యన్- జిజిన్విషిష్యతీ-జిజిన్విషిష్యంతీ । జిజిన్విషితుం । జిజిన్విషితం । జిజిన్విషణం జిజిన్విషిత్వా । ప్రజిజిన్విష్య । జిజిన్విష జిజిన్విషం । జిజిన్విషిత్వా జిజిన్విషిత్వా.

౪—జేజిన్వితవ్యః । జేజిన్వనీయః । జేజిన్వ్యః । జేజిన్వితః । జేజిన్వితవాన్ । జేజిన్వ్యమానః । జేజిన్విష్యమాణః । జేజిన్వితుం । జేజిన్వితం । జేజిన్వనం । జేజిన్విత్వా । ప్రజేజిన్వ్య । జేజిన్వం జేజిన్వం । జేజిన్విత్వా జేజిన్విత్వా.

౫—శతరి- జేజిన్వత్-జేజిన్వతౌ-జేజిన్వతః ॥ స్త్రియాం జేజిన్వతీతి విశేషః ॥ అన్యత్సర్వంయజంతవత్..

జిషు-సేచనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

జేషతి- జిజేషేత్యాదికేటతివత్ పూర్ణః.॥ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాం వేట్ ॥ జేషిత్వా-జిష్ట్వా, అత ఏవ నిష్ఠాయాం నేట్, జిష్టః-జిష్టవాన్

జీవ-ప్రాణధారణే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ జీవతి ॥ ౨ జిజీవ-జిజీవతుః ॥ ౩ జీవితా । ౪ జీవిష్యతి ॥ ౫ జీవతు॥ ౬ అజీవత్ ॥ ౭ జీవేత్ ॥ ౮ జీవ్యాత్ ॥ ౯ అజీవీత్ ॥౧౦ అజీవిష్యత్

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిజీవతే ॥ ౨ వ్యతిజిజీవే ॥ ౩ వ్యతిజీవితా(సే-హా.) ౪ వ్యతిజీవిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిజీవతాం ॥ ౬ వ్యత్యజీవత ॥

౭ వ్యతిజీవేత ॥ ౮ వ్యతిజీవిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ౯ వ్యత్యజీవిష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యజీవిష్యత,

భావే—౧ జీవ్యతే ॥ ౨ జజీవే ॥ ౩ జీవితా ॥ ౪ జీవిష్యతే ॥ ౫ జీవ్యతాం॥ ౬ అజీవ్యత ॥ ౭ జీవ్యేత ॥ ౮ జీవిషీష్ట॥౯ అజీవి॥౧౦ అజీవిష్యత

ణౌ—౧ జీవయతి-తే ॥ ౨ జీవయాంచకార (చక్రే)-బభూవ-ఆస) ౩ జీవయితా(సి-సే-హే) ౪ జీవయిష్యతి-తే ॥ ౫ జీవయతు - తాం ॥ ౬ అజీవయత్-త ॥ ౭ జీవయేత్-త ॥ ౮ జీవ్యాత్-జీవయిషీష్ట (ధ్వం-ధ్వం) ౯ అజీజపత్-త।అజిజీవత్-త ॥ భ్రాజభాసభాషదీపజీవమీలపీడామన్యతరస్యామితిణౌచజీవోపధాహ్రస్వః ॥ ౧౦ అజీవయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ జీవ్యతే ॥ ౨ జీవయాంచక్రే(బభూవే-ఆసే) ౩ జీవయితా(సే-హే)జీవితా(సే-హే) ౪ జీవయిష్యతే-జీవిష్యతే ॥ ౫ జీవ్యతాం ॥ ౬ అజీవ్యత ॥ ౭ జీవ్యేత ॥ ౮ జీవయిషీష్ట (ధ్వం-ధ్వం) జీవిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ౯ అజీవి-అజీవిషాతాం (ధ్వం-ధ్వం) అజీవయిషాతాం-(ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ అజీవిష్యత-అజీవయిష్యత.

సని—౧ జిజీవిషతి ॥ ౨ జిజీవిషాంచకార(బభూవ-ఆస) ౩ జిజీవిషితా-సి॥౪ జిజీవిషిష్యతి ॥ ౫ జిజీవిషతు ॥ ౬ అజిజీవిషత్ ॥ ౭ జిజీవిషేత్ ॥ ౮ జిజీవిష్యాత్ ॥ ౯ అజిజీవిషీత్ ॥ ౧౦ అజిజీవిషిష్యత్.

యఙి—౧ జేజీవ్యతే ॥ ౨ జేజీవాంచక్రే (బభూవ-ఆస) ౩ జేజీవితా(సే-హే)౪ జేజీవిష్యతే ॥ ౫ జేజీవ్యతాం ॥ ౬ అజేజీవ్యత ॥ ౭ జేజీవ్యేత ॥ ౮ జేజీవిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ౯ అజేజీవిష్ట (ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ అజేజీవిష్యత-

యఙ్లుకి—జేజీవీతి, జేజతి, జేజీతః, జేజీవతీత్యాది.

౧— జీవితవ్యం। జీవనీయం। జీవ్యం। జీవితః। జీవితవాన్। జీవన్-జీవంతీ। వ్యతిజీవమానః। జీవిష్యన్-జీవిష్యతీ-జీవిష్యంతీ। జీవితుం.। జీవితం। జీవనం। జీవిత్వా। ఉపజీవ్య।జీవంజీవం।జీవిత్వాజీవిత్వా

౨—జీవయితవ్యః । జీవనీయః । జీవ్యః । జీవితః । జీవితవాన్ । జీవయన్-జీవయంతీ । జీవయమానః । జీవయిష్యన్-జీవయిష్యతీ-జీవయిష్యంతీ । జీవయిష్యమాణః । జీవయితుం । జీవితం । జీవనం । జీవయిత్వా । ఉపజీవ్య । జీవంజీవం । జీవయిత్వాజీవయిత్వా.

౩—జిజీవిషితవ్యం । జిజీవిషణీయం । జిజీవిష్యం । జిజీవిషితః । జిజీవిషితవాన్ । జిజీవిషన్ । జిజీవిషంతీ । జిజీవిషిష్యన్-జిజీవిషిష్యతీ-జిజీవిషిష్యంతీ । జిజీవిషితుం । జిజీవిషితం । జిజీవిషణం । జిజీవిషిత్వా । ఉపజిజీవిష్య । జిజీవిషంజిజీవిషం । జిజీవిషిత్వాజిజీవిషిత్వా.

౪—జేజీవితవ్యం । జేజీవనీయం । జేజీవ్యం । జేజీవితః । జేజీవితవాన్ । జేజీవ్యమానః । జేజీవిష్యమాణః । జేజీవితుం । జేజీవితం । జేజీవనం । జేజీవిత్వా । ఉపజేజీవ్య । జేజీవంజేజీవం । జేజీవిత్వాజేజీవిత్వా

౫—శతరి- జేజీవత్-జేజీవతౌ-జేజీవతః । స్త్రియాం జేజీవతీతివిశేషః । అన్యత్సర్వంప్రాగ్వత్.

జుగి-వర్జనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

జుంగతి-జుజుంగేత్యాదికుంచతివత్. పు ౨౧౦ఆశిషి- జుంగ్యాత్.

జూషచ-హింసాయామిత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

జూషతి-జుజూషేత్యాదిఖూజతివత్.పు,౨౧౫.

ఝర్ఝ-పరిభాషణభర్త్సనయోః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

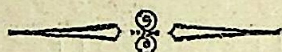
ఝర్ఝతి-జఝర్ఝేత్యాదికర్జతివత్-పు-౧౮౬.

ఝట-సంఘాతే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

ఝటతి-జఝాటేత్యాదిగదతివత్,పు-౨౨౪.

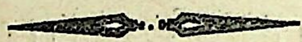
ఝము-అదనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఝమతి-జఝామ-జఝమతురిత్యాదిసర్వంగచ్ఛతివత్-పు,౨౩౦ ఉదిత్వాత్క్త్వాయాంవేట్,ఝమిత్వా-ఝాంత్వా-అతఏవనిష్ఠాయాం, నేట్,ఝాంతః-ఝాంతవాన్-

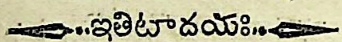
ఝష-హింసార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఝషతి-జఝాష-జఝషతురిత్యాదిగదతివత్.పు, ౨౯౨.

టల-ట్వల-వైక్లవ్యే॥అకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

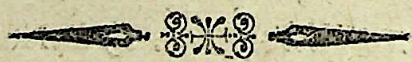
టలతి-టటాల-టేలతుః,ట్వలతి-టట్వాల,టట్వలతుఃఇత్యాదిగదతివత్.పు.౨౨౭లుజి-అతోలాన్తస్యేతివృద్ధిః,అటాలీత్-అట్వాలీత్.

..ఇతిటాదయః..

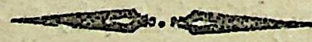
ణఖ-గత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

నఖతి- ననాఖ-నేఖతురిత్యాది. అన్యత్సర్వంకఖతివత్.పు-౧౯౮.లుజి- అనాఖీత్-అనఖీత్.

ణఖ-గత్యర్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

నంఖతి, ననంఖేత్యాదిక్రందతివత్.పు,౧౯౦.

ణట-నృత్తౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥కరస్మైపదీ

౧ నటతి । ౨ ననాట-నేటతుః-నేటుః । ౪ నటితా-సి । ౪ నటిష్యతి । ౫ నటతు । ౬ అనటత్ । ౭ నటేత్ । ౮ నట్యాత్ । ౯ అనాటీత్-అనటీత్ । ౧౦ అనటిష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతినటతే । ౨ వ్యతినేటే ॥ 3 వ్యతినటితా(సే-హే) ౪ వ్యతినటిష్యతే । ౫ వ్యతినటతాం । ౬ వ్యత్యనటత ।

౭ వ్యతినటేత । ౮ వ్యతినటిషీష్ట-ధ్వం । ౯ వ్యత్యనటిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యనటిష్యత.

భావే—౧ నట్యతే ॥ ౨ నేటే ॥ ౩ నటితా ॥ ౪ నటిష్యతే ॥ ౫ నట్యతాం ॥ ౬ అనట్యత ॥ ౭ నట్యేత ॥ ౮ నటిషీష్ట ॥ ౯ అనాటి॥ ౧౦ అనటిష్యత.

ణౌ ఘటాదిత్వేనమిత్త్వాద్ధ్రస్వః, ౧ నటయతి-తే ॥ ౨ నటయాఞ్చకార(చక్రే-బభూవ-ఆస) ౩ నటయితా(సి-సే-హే) ౪ నటయిష్యతి-తే ॥ ౫ నటయతు-తాం ॥ ౬ అనటయత్-త ॥ ౭ నటయేత్-త॥ ౮ నట్యాత్-నటయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)౯ అనీనటత్-త॥౧౦ అనటయిష్యత్-త॥

కర్మణి—౧ నట్యతే ॥ ౨ నటయాంచక్రే(బభూవే-ఆసే) ౩ నాటితా(సే-హే) నటితా(సే-హే)నటయితా(సే-హే) ౪ నాటిష్యతే, నటిష్యతే-నటయిష్యతే ॥ ౫ నట్యతాం ॥ ౬ అనట్యత ॥ ౭ నట్యేత ॥ ౮ నాటిషీష్ట-ధ్వం । నటిషీష్ట-ధ్వం । నటయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౯ అనటి-అనాటి-అనటిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)అనాటిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అనటయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)౧౦ అనాటిష్యత-అనటిష్యత-అనటయిష్యత

సని—౧ నినటిషతి ॥ ౨ నినటిషాంచకార(బభూవ-ఆస) ౩ నినటిషితా ॥ ౪ నినటిషిష్యతి ॥ ౫ నినటిషతు ॥ ౬ అనినటిషత్ ॥ ౭ నినటిషేత్ ॥ ౮ నినటిష్యాత్ ॥ ౯ అనినటిషీత్ ॥ ౧౦అనినటిషిష్యత్

యఙి—౧ నానట్యతే ॥ ౨ నానటాంచక్రే(బభూవ-ఆస)౩ నానటితా(సే,హే) ॥ ౪ నానటిష్యతే ॥ ౫ నానట్యతాం ॥ ౬ అనానట్యత ॥ ౭నానట్యేత ॥౮ నానటిషీష్ట-ధ్వం॥౯ అనానటిష్ట ॥ (ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦అనానటిష్యత.

యఙ్లుకి—నానటీతి-నానట్టి-నానట్టః-నానటతీత్యాది.

౧— నటితవ్యం, నటనీయం, నాట్యం, నటితః, నటితవాన్, నటన్-నటంతీ, వ్యతినటమానః, నటిష్యన్-నటిష్యతీ-నటిష్యంతీ, నటి

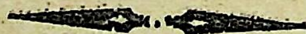
తుం,నటితం,నటనం,నటిత్వా,ప్రణట్య,నాటంనాటం; నటిత్వానటిత్వా

౨—నటయితవ్యః, నటనీయః, నట్యః, నటితః, నటితవాన్, నటయన్-నటయంతీ, నటయమానః, నటయిష్యన్-నటయిష్యతీ-నటయిష్యంతీ, నటయిష్యమాణః, నటయితుం, నటితం, నటనం, నటయిత్వా. ప్రణట్య, నటంనటం, నాటంనాటం- నటయిత్వానటయిత్వా.

౩—నినటిషితవ్యం, నినటిషణీయం, నినటిష్యం, నినటిషితః, నినటిషితవాన్, నినటిషన్-నినటిషంతీ, నినటిషిష్యన్-నినటిషిష్యతీ నినటిషిష్యంతీ, నినటిషితుం, నినటిషితం. నినటిషణం, నినటిషిత్వా, ప్రణినటిష్య, నినటిషంనినటిషం, నినటిషిత్వానినటిషిత్వా.

౪—నానటితవ్యం, నానటనీయం, నానట్యం, నానటితః, నానటితవాన్, నానట్యమానః, నానటిష్యమాణః, నానటితుం, నానటితం, నానటనం, నానటిత్వా, ప్రణానట్య, నానటంనానటం, నానటిత్వా నానటిత్వా.

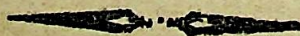
౫—ణ్యతి- నానాట్యం, శతరి- నానటత్-నానటతౌ-నానటతః, స్త్రియాం-నానటతీ; ణముల్- నానాటంనానాటంఇతివిశేషః, శేషం యఙంతవత్, ఘటాదేరన్యస్యనట తేణౌ నాటయతీత్యాది దీర్ఘశ్రుతిర్విశేషః.

ణద-అవ్యక్తే శబ్దే॥అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

నదతి, ననాద- నేదతురిత్యాదిసర్వంజపతివత్.పు-౨౬౩.

యఙి-నానద్యతే, యఙ్లుకి-నానదీతి,నానత్తీత్యాదిర్విశేషః.

ణమ-ప్రహ్వత్వేశబ్దే॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ నమతి ॥ ౨ ననామ-నేమతుః-నేముః॥ నేమిథ-ననన్థ-నెమథుః నెమ ॥ ననామ-ననమ-నేమివ-నేమిమ ॥ ౩ నంతా-నంతారౌ-సి ॥

౪ నంస్యతి ॥ ౫ నమతు ॥ ౬ అనమత్ ॥ ౭ నమేత్ ॥ ౮ నమ్యాత్ ॥ ౯ అనంసీత్-అనంసిష్టాం-అనంసిషుః ॥ యమరమనమేతిసగాగమస్సిచఇట్చ ॥ ౧౦ అనంస్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతినమతే ॥ ౨ వ్యతినేమే-వ్యతినేమిషే-వ్యతినేమిధ్వే । వ్యతినేమివహే-వ్యతినేమిమహే ॥ ౩ వ్యతినంతా (సే హే) ౪ వ్యతినంస్యతే ॥ ౫ వ్యతినమతాం ॥ ౬ వ్యత్యనమత ॥ ౭ వ్యతినమేత ॥ ౮ వ్యతినంసీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యనంస్త ॥ ౧౦ వ్యత్యనంస్యత.

భావే—౧ నమ్యతే ॥ ౨ నేమే ॥ ౩ నంతా ॥ ౪ నంస్యతే ॥ ౫ నమ్యతాం ॥ ౬ అనమ్యత ॥ ౭ నమ్యేత ॥ ౮ నంసీష్ట ॥ ౯ అనామి ॥ ౧౦ అనంస్యత.

అంతర్భావితణ్యర్థస్యాస్య కర్మణః కర్తృత్వవివక్షాయాం కర్మవత్కర్మణాతుల్యక్రియ ఇతికర్మవద్భావాతిదేశాత్ప్రాప్తయోర్యక్చిణోః నదుహస్నునమాంయక్చిణౌ ఇతి నిషేధః.

౧ నమతే దండః అంతర్భావితణ్యర్థోఽత్ర నమిః ॥ ౨ నేమే ॥ ౩ నంతా (సే-హే) ౪ నంస్యతే ॥ ౫ నమతాం ॥ ౬ అనమత ॥ ౭ నమేత ౮ నంసీష్ట ॥ ౯ అనంస్త ॥ ౧౦ అనంస్యత.

అమంతత్వేనమిత్త్వాణ్ణౌ మితాంహ్రస్వః ॥ ౧ నమయతి-తే ॥ ౨ నమయాంచకార (చక్రే-బభూవ-ఆస) ౪ నమయితా (సి-సే-హే) ॥ ౪ నమయిష్యతి-తే ॥ ౫ నమయతు-తాం ॥ ౬ అనమయత్-త ॥ ౭ నమయేత్-త ॥ ౮ నమ్యాత్-నమయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అనీనమత్-త ॥ ౧౦ అనమయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ నమ్యతే ॥ ౨ నమయాంచక్రే (బభూవే-ఆసే) ౩ నామితా (సే-హే) నమితా (సే-హే) నమయితా (సే-హే) ॥ ౪ నామిష్యతే-నమిష్యతే-నమయిష్యతే ॥ ౫ నమ్యతాం ॥ ౬ అనమ్యత ॥ ౭ నమ్యేత ॥ ౮ నామిషీష్ట-ఢ్వం ॥ నమిషీష్ట-ఢ్వం । నమయిషీష్ట (ఢ్వం-

ధ్వం) ౯ అనమి-అనామి-అనామిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం)అనమిషాతాం-(ధ్వం-ధ్వం)అనమయిషాతాం (ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ అనామిష్యత-అనమిష్యత-అనమయిష్యత.

యఙి—౧ నంనమ్యతే ॥ ౨ నంనమాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ నంనమితా(సే-హే) ౪ నంనమిష్యతే ॥ ౫ నంనమ్యతాం ॥ ౬ అనంనమ్యత ॥ నంనమ్యేత ॥ ౮ నంనమిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అనంనమిష్ట-ధ్వం) ధ్వం) ౧౦ అనంనమిష్యత.

యఙ్లుకి—నంనమీతి-నంనంతి, నంనాంతః, నంనమతీత్యాది.

౧—నంతవ్యం, నమనీయం, నమ్యం, పోరదుపధాదితియత్. నతః, నతవాన్, నమన్-నమంతీ, వ్యతినమమానః, నంస్యన్-నంస్యతీ-నంస్యంతీ, నంతుం, నతం, నమనం, నత్వా, ప్రణమ్య, నామంనామం నత్వానత్వా.

౨—నమయితవ్యః, నమనీయః, నమ్యః, నమితః, నమితవాన్, నమయన్-నమయంతీ, నమయమానః, నమయిష్యన్-నమయిష్యతీ-నమయిష్యంతీ, నమయిష్యమాణః, నమయితుం, నమితం, నమనం, నమయిత్వా, ప్రణమయ్య, నమంనమం, నామంనామం, నమయిత్వా నమయిత్వా.

౩—నినంసితవ్యం, నినంసనీయం, నినంస్యం, నినంసితః, నినంసితవాన్, నినంసన్-నినంసంతీ, నినంసిష్యన్-నినంసిష్యతీ-నినంసిష్యంతీ, నినంసితుం, నినంసితం, నినంసనం, నినంసిత్వా, అనినంస్య, నినంసంనినంసం, నినంసిత్వానినంసిత్వా.

౪—నంనమితవ్యం, నంనమనీయం, నంనమ్యం, నంనమితః, నంనమితవాన్, నంనమ్యమానః, నంనమిష్యమాణః, నంనమితుం, నంనమితం, నంనమనం, నంనమిత్వా, అనంనమ్య, నంనమంనంనమం, నంనమిత్వానంనమిత్వా.

౫—నన్నమితవ్యం, నన్నమనీయం, నన్నామ్యం, నన్నమితః, నన్నమితవాన్, నన్నమన్-నన్నమంతౌ-నన్నమంతః. నన్నమతీ, నన్నమిష్యన్-నన్నమిష్యతీ-నన్నమిష్యంతీ, నన్నమితుం, నన్నమితం,నన్నమనం, నన్నమిత్వా, ఆనన్నమ్య, నన్నామంనన్నామం, నన్నమిత్వానన్నమిత్వా,

ణల-గంధే॥అకర్మకః॥బంధనఇత్యేకే॥సేట్॥పరస్మైపదీ

నలతి, ననాల-నేలతురిత్యాదిజపతివత్. పు,౭౬౩.లుఙి-అనాలీత్.

ణక్ష-గతౌ.సంఘాతఇత్యేకే,అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

నక్షతి, ననక్ష-ననక్షతురిత్యాదిగదతివత్. పు,౬౨౭. లుఙి-అనక్షీ,త్-అనక్షిష్టామిత్యాది.

ణిది,కుత్సాయాం,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

నిందతి- నినింద-నినిందతురిత్యాదిక్లిందతివత్.పు,౨౦౩.

ణివి-సేచనే,సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

నిన్వతి, నినిన్వ-నినిన్వతురిత్యాదిజిన్వతివత్.పు-౨౬౮.

ణిశ-సమాధౌ.అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

నేశతి, నినేశ-నినిశతురిత్యాదికేటతివత్.పు,౯౯.

ణిక్ష-చుంబనే.సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

నిక్షతి, నినిక్ష-నినిక్షతురిత్యాదిక్లిందతివత్.పు.౨౦౩.

ణీవ-స్థౌల్యే,అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ.

ణీవతి, నిణీవ-నిణీవతురిత్యాదిజీవతివత్.పు-౭౬౯.ణౌచఙి, అనీనివత్

ఇతిణాదయః

తక-హసనే,అకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

తకతి, తతాక- తేకతురిత్యాదిజపతివత్. పు-౭౬౩. హసాదిత్వాత్కర్మవ్యతీహారేనతఙ్. యఙి- తాతక్యతే. యఙ్లుకి-తాతకీతి-తాతక్తీత్యాదిర్విశేషః.

తకి-కృచ్ఛ్రజీవనే,అకర్మకః॥ సేట్;పరస్మైపదీ

తఙ్కతి, తతఙ్క-తతఙ్కతురిత్యాదికన్దతివత్.పు-౧౯౦.

త్రిఖ-గత్యర్థః,అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ.

త్రిఖతి, తత్రాఖ,తత్రిఖతురిత్యాదిజ్వరతివత్. పు,౭౬౬.లుఙి-అత్రాఖీత్-అత్రిఖీత్. ణౌ, త్రాఖయతి, అతిత్రిఖదిత్యాది.

త్రిఖి-గత్యర్థః,అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ.

త్రింఖతి- తత్రింఖేత్యాదికన్దతివత్.పు-౧౯౦

తగి,త్వగి-గత్యర్థౌ,అకర్మకౌ,సేటౌ,పరస్మైపదినౌ

తంగతి, తతంగేత్యాది.త్వంగతి,తత్వంగేత్యాదిచకన్దతివత్.పు-౧౯౦

తంచు,త్వంచు-గత్యర్థౌ,సకర్మకౌ,సేటౌ, పరస్మైపదినౌ.

తఞ్చతి, తతఞ్చ, త్వఞ్చతి, తత్వంచేత్యాదికన్దతివత్.పు-౧౯౦ ఆశిషి, తచ్యాత్, త్వచ్యాత్, ఇతి నలోపోవిశేషః, ఉదిత్వాత్క్త్వాయాం వేట్, తంచిత్వా, తక్త్వా, త్వంచిత్వా, త్వక్త్వా, అతఏవ నిష్ఠా

యాం నేట్, తక్తః, తక్తవాన్-త్వక్తః-త్వక్తవాన్.

తర్జ-భర్త్సనే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

తర్జతి-తతర్జేత్యాదికర్జతివత్.పు-౯౬.

త్యజ-హానౌ।సకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ

౧ త్యజతి ॥ ౨ తత్యాజ-తత్యజతుః । తత్యజిథ-తత్యక్థ-తత్యజవ-త త్యజిమ ॥ ౩ త్యక్తా-సి ॥ ౪ త్యక్ష్యతి ॥ ౫ త్యజతు ॥ ౬ అత్యజత్ ॥ ౭ త్యజేత్ ॥ ౮ త్యజ్యాత్ ॥ ౯ అత్యాక్షీత్-అత్యాక్తాం-అత్యాక్షుః ॥ ౧౦ అత్యక్ష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిత్యజతె ॥ ౨ వ్యతితత్యజె । వ్యతితత్యజిషే-వ్యతితత్యజిధ్వే । వ్యతితత్యజివహే-వ్యతితత్యజిమహే ॥ ౩ వ్యతిత్యక్తా(సే-హే) ॥ ౪ వ్యతిత్యక్ష్యతె ॥ ౫ వ్యతిత్యజతాం ॥ ౬ వ్యత్యత్యజత ॥ ౭ వ్యతిత్యజేత ॥ ౮ వ్యతిత్యక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యత్యక్త-వ్యత్యత్యక్షాతాం-వ్యత్యత్యక్షత-ధ్వం । ౧౦ వ్యత్యత్యక్ష్యత.

కర్మణి—౧ త్యజ్యతె । ౨ తత్యజె,తత్యజిషె । ౩ త్యక్తా (సే-హే) ॥ ౪ త్యక్ష్యతె । ౫ త్యజ్యతాం । ౬ అత్యజ్యత । ౭ త్యజ్యేత ॥ ౮ త్యక్షీష్ట-ధ్వం । ౯ అత్యాజి,అత్యక్షాతాం-అత్యక్షత ॥ అత్యక్థాః-అత్యక్షాథాం-అత్యగ్ధ్వం।అత్యక్షి-అత్యక్ష్వహి-అత్యక్ష్మహి।౧౦అత్యక్ష్యత

ణౌ-౧ త్యాజయతి-తె । ౨ త్యాజయాంచకార(చక్రే)-బభూవ-ఆస) ౩ త్యాజయితా(సి-సే-హే) ౪ త్యాజయిష్యతి-తే । ౫ త్యాజయతు-తాం । ౬ అత్యాజయత్-త । ౭ త్యాజయేత్-త । ౮ త్యాజ్యాత్ త్యాజయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అతిత్యజత్-త।౧౦ అత్యాజయిష్యత్-త.

కర్మణి—౧ త్యాజ్యతె । ౨ త్యాజయాంచక్రే(బభూవే-ఆసే)। ౩ త్యాజయితా(సే-హే)త్యాజితా(సే-హే) ౪ త్యాజయిష్యతె-త్యాజి

ష్యతే । ౫ త్యాజ్యతాం । ౬ అత్యాజ్యత । ౭ త్యాజ్యేత । ౮ త్యాజయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం)త్యాజిషీష్ట-ధ్వం । ౯ అత్యాజి-అత్యాజయిషాతాం-(ఢ్వం-ధ్వం) అత్యాజిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦అత్యాజయిష్యత-అత్యాజిష్యత.

సని—౧ తిత్యక్షతి । తిత్యక్షాంచకార(బభూవ,ఆస) ౩ తిత్యక్షితా-సి । ౪ తిత్యక్షిష్యతి । ౫ తిత్యక్షతు । ౬ అతిత్యక్షత్ । ౭ తిత్యక్షేత్ ౮ తిత్యక్ష్యాత్ । ౯ అతిత్యక్షీత్-అతిత్యక్షిష్టాం । ౧౦అతిత్యక్షిష్యత్.

యఙి—౧ తాత్యజ్యతే । ౨ తాత్యజాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ తాత్యజితా(సే,హే)౪ తాత్యజిష్యతే । ౫ తాత్యజ్యతాం । ౬ అతాత్యజ్యత । ౭తాత్యజ్యేత । ౮తాత్యజిషీష్ట । ౯అతాత్యజిష్ట।౧౦అతాత్యజిష్యత

యఙ్లుకి—తాత్యజీతి, తాత్యక్తి,తాత్యక్తః,తాత్యజతీత్యాది.

౧—త్యక్తవ్యః, త్యజనీయః, త్యాజ్యః, త్యక్తః, త్యక్తవాన్,త్యజన్,త్యజంతీ,వ్యతిత్యజమానః,త్యక్ష్యన్,త్యక్ష్యతీ,త్యక్ష్యంతీ,త్యక్తుం త్యక్తం,త్యజనం,త్యక్త్వా,పరిత్యజ్య,త్యాజంత్యాజ ,త్యక్త్వా త్యక్త్వా.

౨—త్యాజయితవ్యః, త్యాజనీయః, త్యాజ్యః, త్యాజితః , త్యాజితవాన్, త్యాజయన్,త్యాజయంతీ, త్యాజయమానః, త్యాజయిష్యన్, త్యాజయిష్యతీ,త్యాజయిష్యంతీ, త్యాజయిష్యమాణః, త్యాజయితుం త్యాజితం, త్యాజనం, త్యాజయిత్వా, పరిత్యాజ్య,త్యాజం త్యాజం,త్యాజయిత్వాత్యాజయిత్వా

౩—తిత్యక్షితవ్యః, తిత్యక్షణీయః, తిత్యక్ష్యః, తిత్యక్షితః, తిత్యక్షితవాన్, తిత్యక్షన్,తిత్యక్షంతీ, తిత్యక్షిష్యన్, తిత్యక్షిష్యతీ,తిత్యక్షిష్యంతీ, తిత్యక్షితుం, తిత్యక్షితం, తిత్యక్షణం, తిత్యక్షిత్వా, పరితిత్యక్ష్య, తిత్యక్షంతిత్యక్షం, తిత్యక్షిత్వాతిత్యక్షిత్వా.

౪—తాత్యజితవ్యః, తాత్యజనీయః, తాత్యజ్యః, తాత్యజితః, తాత్యజితవాన్, తాత్యజ్యమానః, తాత్యజిష్యమాణః, తాత్యజితుం, తాత్యజితం, తాత్యజనం, తాత్యజిత్వా, పరితాత్యజ్య- తాత్యజంతాత్యజం తాత్యజిత్వా తాత్యజిత్వా.

౫—తాత్యజితవ్యః, తాత్యజనీయః; తాత్యాజ్యః, తాత్యజితః;తాత్యజితవాన్, తాత్యజల్-తాత్యజతౌ,తాత్యజతః, తాత్యజతీ, తాత్యజిష్యన్-తాత్యజిష్యతీ-తాత్యజిష్యంతీ, తాత్యజతుం, తాత్యజతం, తాత్యజనం, తాత్యజిత్వా, పరితాత్యజ్య,తాత్యాజం తాత్యాజం, తాత్యజిత్వా తాత్యజిత్వా.

తట-ఉచ్ఛ్రాయే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

తటతి, తతాట-తేటతురిత్యాది శేషంగదతివల్.పు-౨౨౹.

తర్ద-హింసాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

తర్దతి-తతర్ద-తతర్దతురిత్యాదికర్జతివల్.పు-౧౮౬.

హింసార్థత్వాన్నకర్మవ్యతీహారేతఙ్.

త్రిది-చేష్టాయాం॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

త్రిందతి, తత్రిందేత్యాదిక్రిందతివల్.పు-౧౯౦.

తప-సంతాపే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ.

౧ తపతి ॥ ౨ తతాప-తేపతుః-తేపుః ॥ తేపిథ-తతప్థ,తేపివ-తేపిమ ॥ ౩ తప్తా-సి ॥ ౪ తప్స్యతి ॥ ౫ తపతు ॥ ౬ అతపత్ ॥ ౭ తపేత్॥౮తప్యాత్॥౯ అతాప్సీత్-అతాప్తాం-అతాప్సుః॥౧౦ అతప్స్యత్.

కర్మవ్యతీహారే— ౧ వ్యతితపతే ॥ ౨ వ్యతితేపే-వ్యతితేపిషే-వ్యతితేపిధ్వే । వ్యతితేపివహే-వ్యతితేపిమహే ॥ ౩ వ్యతితప్తా (సే-హే) ౪ వ్యతితప్స్యతే ॥ ౫ వ్యతితపతాం ॥ ౬ వ్యత్యతపత ॥ ౭ వ్యతితపేత ॥ ౮ వ్యతితప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యతప్త-వ్యత్యతప్సాతాం ॥ ౧౦ వ్యత్యతప్స్యత.

అకర్మకాదస్మాదుద్విభ్యాంతప ఇత్యాత్మనేపదమ్ ! ఉత్తపతే వితపతే । దీప్యత ఇత్యర్థః, అపారిభాషికస్వాంగకర్మకాదస్మాత్స్వాంగకర్మకాచ్చేతి వక్తవ్యమితి తఙ్. ఉత్తపతే-వితపతే పాణిం- లకారాంతశేయా పాణికర్మవ్యతీహారవదూహ్యాని, అస్వాంగకర్మకాత్తు న తఙ్, ఉత్తపతి సువర్ణం సువర్ణకారః । సంతాపయతి విలాపయతి వేత్యర్థః అన్యదీయస్వాంగకర్మకాదపి న తఙ్, చైత్రో మైత్రస్య పాణిముత్తపతి-సంతాపయతీత్యర్థః.

కర్మణి—౧ తప్యతే ॥ ౨ తేపే-తేపాతే-తేపిరే ॥ ౩ తప్తా(సే-హే) ౪ తప్స్యతే ॥ ౫ తప్యతాం, ౬ అతప్యత ॥ ౭ తప్యేత ॥ ౮ తప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అతాపి-అతప్సాతాం ॥ ౧౦ అతప్స్యత.

అస్యానుతాపార్థత్వే తపోనుతాపే చేతి భావకర్మణోశ్చ్లేశ్చిణ్ణ భవతి, అనుతప్యతే పాపేన పురుషః, అభ్యూహ్యత ఇత్యర్థః, పాపంకర్తృ పురుషః కర్మ, అన్వతప్త పాపేన-పాపంకర్తృతేనాభ్యూహత ఇత్యర్థః

భావే—౧ పాపేన పుంసానుతప్యతే-శోచ్యత ఇత్యర్థః, పాపేన పుంసాన్వతప్త-అశోచీత్యర్థః, తప్యతే తపస్తాపసః-అర్జయతీత్యర్థః. తపస్తపః కర్మకస్యైవేతి కర్తుః కర్మవత్త్వాతిదేశాద్యక్ ॥ అన్వతప్త తపస్తాపసః, అర్జీజదిత్యర్థః, తపోనుతాపే చేతి చిణ్ణిషేధాత్సిచ్,

ణౌ—౧ తాపయతి-తే ॥ ౨ తాపయాంచకార(చక్రే)-బభూవ-ఆస) ౩ తాపయితా(సి-సే-హే) ౪ తాపయిష్యతి-తే ॥ ౫ తాపయతు-తాం ॥ ౬ అతాపయత్-త ॥ ౭ తాపయేత్-త ॥ ౮ తాప్యాత్-తాపయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అతీతపత్-త ॥ ౧౦ అతాపయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ తాప్యతే ॥ ౨ తాపయాంచక్రే (బభూవే-ఆసే) ౩ తాపయితా(సే-హే) తాపితా(సే-హే) ౪ తాపయిష్యతే-తాపిష్యతే ౫ తాప్యతాం । ౬ అతాప్యత ॥ ౭ తాప్యేత ॥ ౮ తాపయిషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) తాపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అతాపి-అతాపిషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం)అతాపయి

షాతాం(ధ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అతాపయిష్యత-అతాపిష్యత.

సని—౧ తితప్సతి॥ ౨తితప్సాంచకార(బభూవ-ఆస) ౩తితప్సితా ౪ తితప్సిష్యతి ॥ ౫ తితప్సతు ॥ ౬ అతితప్సత్ ॥ ౭ తితప్సేత్ ॥ ౮ తితప్స్యాత్ ॥ ౯ అతితప్సీత్ ॥ ౧౦ అతితప్సిష్యత్.

యఙి—౧ తాతప్యతే ॥ ౨ తాతపాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ తాతపితా(సే-హే)౪ తాతపిష్యతే ॥ ౫ తాతప్యతాం ॥ ౬ అతాతప్యత ॥ ౭ తాతప్యేత ॥ ౮ తాతపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అతాతపిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అతాతపిష్యత,

యఙ్లుకి—తాతపీతి, తాతప్తి, తాతప్తః, తాతపతీత్యాది.

౧—తప్తవ్యం, తపనీయం, తప్యం, పోరదుపధాదితియత్, తప్తః తప్తవాన్, తపన్-తపంతీ, వ్యతితపమానః, తప్స్యన్-తప్స్యతీ-తప్స్యన్తీ, తపుః, తప్తుం, తపనం, తప్త్వా, పరితప్య, తాపంతాపం, తప్త్వాతప్త్వా

౨—తాపయితవ్యః, తాపనీయః, తాప్యః, తాపితః, తాపితవాన్ తాపయన్, తాపయంతీ, తాపయమానః, తాపయిష్యన్-తాపయిష్యతీ-తాపయిష్యంతీ, తాపయితుం, తాపితం, తాపనం, తాపయిత్వా, పరితాప్య, తాపంతాపం, తాపయిత్వాతాపయిత్వా.

౩—తితప్సితవ్యం, తితప్సనీయం, తితప్స్యం, తితప్సితః, తితప్సితవాన్, తితప్సన్-తితప్సంతీ,తితప్సిష్యన్-తితప్సిష్యతీ-తితప్సిష్యంతీ, తితప్సితుం, తితప్సితం, తితప్సనం, తితప్సిత్వా, ఉత్తితప్స్య, తితప్సంతితప్సం, తితప్సిత్వాతితప్సిత్వా.

౪—తాతపితవ్యం, తాతపనీయం, తాతప్యం, తాతపితః, తాతపితవాన్, తాతప్యమానః, తాతపిష్యమాణః,తాతపితుం,తాతపితం,తాతపనం,తాతపిత్వా,ఉత్తాతప్య,తాతపంతాతపం,తాతపిత్వాతాతపిత్వా.

౫—ణ్యతి- తాతాప్యం, శతరి-తాతపత్-తాపతా-తాతపతః.స్త్రి యాం తాతపతీ, తాతపిష్యన్-తాతపిష్యతీ-తాతపిష్యంతీ, ణముళి—

 ధాతురూపప్రకాశికాయాం-త్సరాదిధాతవః

తాతాపంతాతాపమితివిశేషః, శేషంప్రాగ్వల్.

త్సర-ఛద్మగతౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

త్సరతి, తత్సార-తత్సరతురిత్యాదిజ్వరతివల్.పు-౨౬౫.

తక్ష-త్వచనే॥త్వచనం-సంవరణం,త్వచోగ్రహణంచ.

అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

తక్షతి. తతక్ష-తతక్షతురిత్యాదికజతివల్.పు-౧౮౬.

తక్షూ-త్వక్షూ-తనూకరణే॥సకర్మకౌ॥వేటౌ॥ పరస్మైపదినౌ.

తనూకరణే తక్షఇతి శబ్విషయేశ్నుర్వా,తక్ష్ణోతి-తక్ష్ణుతః-తక్ష్ణువంతి । తక్ష్ణోషి-తక్ష్ణుథః-తక్ష్ణుథ ॥ తక్ష్ణోమి-తక్ష్ణువః-తక్ష్ణుమః ॥ తక్షతి-తక్షతః-తక్షంతి ॥౨ తతక్ష-తతక్షతుః । తతక్షిథ-తతష్ఠ-తతక్షివ-తతక్ష్వ । తతక్షిమ-తతక్ష్మ ॥ ౩ తక్షితా-సి॥తష్టా-సి ॥ ౪ తక్షిష్యతి-తక్ష్యతి ॥ ౫ తక్ష్ణోతు-తక్ష్ణుతాత్-తక్ష్ణుతాం-తక్ష్ణువంతు । తక్ష్ణుహి-తక్ష్ణుతాత్-తక్ష్ణుతం-తక్ష్ణుత । తక్ష్ణవాని-తక్ష్ణవావ-తక్ష్ణవామ॥పక్షే తక్షతు-తక్షతాత్,తక్షతాం-తక్షంతు ॥ ౬ అతక్ష్ణోత్-అతక్ష్ణుతాం-అతక్ష్ణువన్ । అతక్ష్ణోః-అతక్ష్ణుతం-అతక్ష్ణుత । అతక్ష్ణవం-అతక్ష్ణువ-అతక్ష్ణుమ ॥ పక్షే-అతక్షత్-అతక్షతాం,అతక్షన్ ॥ ౭ తక్ష్ణుయాత్-తక్ష్ణుయాతాం-తక్ష్ణుయుః । తక్ష్ణుయాః-తక్ష్ణుయాతం-తక్ష్ణుయాత । తక్ష్ణుయాం-తక్ష్ణుయావ-తక్ష్ణుయామ ॥ పక్షే-తక్షేత్-తక్షేతాం-తక్షేయుః । ౮ తక్ష్యాత్-తక్ష్యాస్తాం,తక్ష్యాసుః ॥ ౯ అతాక్షీత్,అతాష్టాం-అతాక్షుః ॥ అతాక్షీః,అతాష్టం;అతాష్ట ॥ అతాక్షం-అతాక్ష్వ-అతాక్ష్మ ॥ పక్షే-అతక్షీత్-అతక్షిష్టాం-అతక్షిషుః ॥ ఇడభావే నేటీతినిషేధాభావాద్ధలంతలక్షణవృద్ధిః ॥ ౧౦ అతక్షిష్యత్-అతక్ష్యత్,

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతితక్ష్ణుతే-వ్యతితక్ష్ణువాతే-వ్యతితక్ష్ణువతే। వ్యతితక్ష్ణుషే-వ్యతితక్ష్ణువాథే-వ్యతితక్ష్ణుధ్వే। వ్యతితక్ష్ణువే-వ్యతితక్ష్ణువహే-వ్యతితక్ష్ణుమహే॥ వ్యతితక్షతే-వ్యతితక్షేతే-వ్యతితక్షంతే॥ ౨ వ్యతితతక్షే,వ్యతితతక్షాతే-వ్యతితతక్షిరే। వ్యతితతక్షిషే-వ్యతితతక్షే-వ్యతితతక్షాథే,వ్యతితతక్షిధ్వే-వ్యతితతఢ్వే॥ వ్యతితతక్షే,వ్యతితతక్షివహే-వ్యతితతక్షిమహే॥ వ్యతితతక్ష్వహే - వ్యతితతక్ష్మహే॥ ౩ వ్యతితక్షితా (సే-హే) వ్యతితష్టా (సే-హే)॥ ౪ వ్యతితక్షిష్యతే- వ్యతితక్ష్యతే ౫ వ్యతితక్ష్ణుతాం-వ్యతితక్ష్ణువాతాం,వ్యతితక్ష్ణువతాం। వ్యతితక్ష్ణుష్వ-వ్యతితక్ష్ణువాథాం-వ్యతితక్ష్ణుధ్వం। వ్యతితక్ష్ణవై-వ్యతితక్ష్ణవావహై-వ్యతితక్ష్ణవామహై॥ పక్షే- వ్యతితక్షతాం-వ్యతితక్షేతాం,వ్యతితక్షంతాం। ౬ వ్యత్యతక్ష్ణుత-వ్యత్యతక్ష్ణువాతాం-వ్యత్యతక్ష్ణువత। వ్యత్యతక్ష్ణుథాః-వ్యత్యతక్ష్ణువాథాం,వ్యత్యతక్ష్ణుధ్వం। వ్యత్యతక్ష్ణ్వి-వ్యత్యతక్ష్ణువహి,వ్యత్యతక్ష్ణుమహి। పక్షే-వ్యత్యతక్షత-వ్యత్యతక్షేతాం-వ్యత్యతక్షంత॥ ౭ వ్యతితక్ష్ణువీత-వ్యతితక్ష్ణువీయాతాం-వ్యతితక్ష్ణువీరన్। వ్యతితక్ష్ణువీథాః-వ్యతితక్ష్ణువీయాథాం-వ్యతితక్ష్ణువీధ్వం।వ్యతితక్ష్ణువీయ-వ్యతితక్ష్ణువీవహి-వ్యతితక్ష్ణువీమహి॥ పక్షే- వ్యతితక్షేత,వ్యతితక్షేయాతాం- వ్యతితక్షేరన్॥ ౮ వ్యతితక్షిషీష్ట-వ్యతితక్షిషీయాస్తాం. వ్యతితక్షిషీరన్-ధ్వం। పక్షే-వ్యతితక్షీష్ట-వ్యతితక్షీయాస్తాం,వ్యతితక్షీరన్-ధ్వం। ౯ వ్యత్యతక్షిష్ట-వ్యత్యతక్షిషాతాం,వ్యత్యతక్షిషత॥ పక్షే,వ్యత్యతష్ట,వ్యత్యతక్షాతాం,వ్యత్యతక్షత। వ్యత్యతష్ఠాః,వ్యత్యతక్షాథాం-వ్యత్యతఢ్వం। వ్యత్యతక్షి-వ్యత్యతక్ష్వహి-వ్యత్యతక్ష్మహి॥ ౧౦ వ్యత్యతక్షిష్యత। పక్షే-వ్యత్యతక్ష్యత,వ్యత్యతక్ష్యేతాం॥

కర్మణి—౧ తక్ష్యతే॥ ౨ తతక్షే,తతక్షిషే,తతక్షే,తతక్షిధ్వే,తతఢ్వే, తతక్షివహే,తతక్ష్వహే,తతక్షిమహే,తతక్ష్మహే॥ ౩ తక్షితా (సే,హే) తష్టా(సే,హే) ౪ తక్షిష్యతే,తక్ష్యతే॥ ౫ తక్ష్యతాం॥ ౬

అతక్ష్యత ॥ ౭ తక్షేృత,తక్షేృయాతాం ॥ ౮ తక్షిషీష్ట,ధ్వం । తక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అతక్షి-అతక్షిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం) అతక్షాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అతక్షిష్యత-అతక్ష్యత.

ణౌ—౧ తక్షయతి-తే ॥ అతక్షయాంచకార (చకే)-బభూవ-ఆస) 3 తక్షయితా(సి-సే-హే) ॥ ౪ తక్షయిష్యతి-తే ॥ ౫ తక్షయతు-తాం। ౬ అతక్షయత్-త ॥౭తక్షయేత్-త ॥ ౮ తక్ష్యాత్-తక్షయిషీష్ట (ధ్వం-ధ్వం) ౯ అతతక్షత్-త ॥ ౧౦ అతక్షయిష్యత్-త.

కర్మణి—౧ తక్ష్యతే ॥ ౨ తక్షయాంచక్రే(బభూవే-ఆసే) 3 తక్షయితా (సే-హే) తక్షితా (సే-హే) ౪ తక్షయిష్యతే-తక్షిష్యతే ॥ ౫ తక్ష్యతాం ॥ ౬ అతక్ష్యత ॥ ౭ తక్షేృత ॥ ౮ తక్షయిషీష్ట (ధ్వం-ధ్వం) తక్షిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అతక్షి-అతక్షిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం) అతక్షయిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ అతక్షిష్యత-అతక్షయిష్యత.

సని—౧ తితక్షిషతి-తితక్షతి ॥ అతితక్షిషాంచకార(బభూవ-ఆస) తితక్షాంచకార(బభూవ-ఆస) 3 తితక్షిషితా-సి ॥ తితక్షితా-సి ॥ ౪ తితక్షిషిష్యతి-తితక్షిష్యతి ॥ ౫ తితక్షిషతు-తితక్షతు ॥ ౬ అతితక్షిషత్॥ అతితక్షత్ ॥ ౭ తితక్షిషేత్-తితక్షేత్ ॥ ౮ తితక్షిష్యాత్-తితక్ష్యాత్ - ౯ అతితక్షిషీత్-అతితక్షీత్ ॥ ౧౦ అతితక్షిషిష్యత్-అతితక్ష్యత్.

యఙి—౧ తాతక్ష్యతే ॥ ౨ తాతక్షాంచక్రే(బభూవ-ఆస) 3 తాతక్షితా ॥ ౪ తాతక్షిష్యతే ॥ ౫ తాతక్ష్యతాం ॥ ౬ అతాతక్ష్యత ॥౭ తాతక్షేృత ॥ ౮ తాతక్షిషీష్ట ॥ ౯ అతాతక్షిష్ట ॥ ౧౦ అతాతక్షిష్యత.

యఙ్లుకి—తాతక్షీతి. తాతష్టి, తాతష్టః, తాతక్షతీత్యాది.

౧—తక్షితవ్యః, తష్టవ్యః, తక్షణీయః, తక్ష్యః, తష్టః, తష్టవాన్ తక్ష్ణువన్-తక్ష్ణువతీ, తక్షన్-తక్షంతీ, వ్యతితక్షమాణః, వ్యతితక్ష్ణువానః, తక్షిష్యన్-తక్షిష్యతీ-తక్షిష్యంతీ, తక్ష్యన్-తక్ష్యతీ తక్ష్యంతీ, తక్షితుం-తష్టుం,తష్టం-తక్షణం,తక్షిత్వా, తష్ట్వా,నిస్తక్ష్య,తక్షః తక్షుః

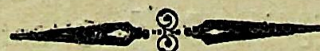
తక్షిత్వాతక్షిత్వా, తష్ట్వాతష్ట్వా.

౨—తక్షయితవ్యః, తక్షణీయః, తక్ష్యః, తక్షితః, తక్షితవాన్, తక్షయన్-తక్షయంతీ, తక్షయమాణః, తక్షయిష్యన్-తక్షయిష్యతీ-తక్షయిష్యంతీ, తక్షయితుం, తక్షితం, తక్షణం, తక్షయిత్వా, సంతక్ష్య తక్షంతక్షం, తక్షయిత్వాతక్షయిత్వా.

౩—తితక్షిషితవ్యః, తితక్షితవ్యః, తితక్షిషణీయః, తితక్షణీయః; తితక్షిష్యః, తితక్ష్యః, తితక్షిషితః, తితక్షితః, తితక్షిషితవాన్-తితక్షితవాన్, తితక్షిషన్-తితక్షిషంతీ, తితక్షన్-తితక్షంతీ, తితక్షిషిష్యన్-తితక్షిషిష్యతీ-తితక్షిషిష్యంతీ, తితక్ష్యన్-తితక్ష్యతీ-తితక్ష్యంతీ, తితక్షిషితుం, తితక్షితుం, తితక్షిషితం-తితక్షితం, తితక్షిషణం, తితక్షణం, తితక్షిషిత్వా, తితక్షిత్వా, సంతితక్షిష్య, సంతితక్ష్య, తితక్షిషంతితక్షిషం, తితక్షిషిత్వాతితక్షిషిత్వా, తితక్షంతితక్షం, తితక్షిత్వాతితక్షిత్వా.

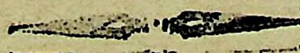
౪—తాతక్షితవ్యః, తాతక్షణీయః, తాతక్ష్యః, తాతక్షితః, తాతక్షితవాన్, తాతక్ష్యమాణః, తాతక్షిష్యమాణః తాతక్షితుం, తాతక్షితం, తాతక్షణం, తాతక్షిత్వా, సంతాతక్ష్య, తాతక్షంతాతక్షం, తాతక్షిత్వాతాతక్షిత్వా.

౫—శతరి- తాతక్షత్-తాతక్షతౌ-తాతక్షతః, స్త్రియాం తాతక్షతీ తాతక్షిష్యన్-తాతక్షిష్యతీ-తాతక్షిష్యంతీతి విశేషః, అన్యత్సర్వం యఙన్తవత్॥ తనూకరణభిన్నేఽర్థే సన్ప్రత్యయః, కింతు శబేవ। వాగ్భిస్సన్తక్షతి-భర్త్సయతీత్యర్థః, త్వక్షతీత్యాదిష్వప్రత్యయవర్జం సర్వం తక్షతివద్బోధ్యమ్.

తిల-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

తేలతి, తితేల-తితిలతురిత్యాది కేటతివత్. పు-౧౯౯.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

తిల్ల-ఇత్యేకే॥ గతావిత్యర్థః॥ సకర్మకః॥ సేట్, పరస్మైపదీ.
తిల్లతి, తితిల్లేత్యాదిచిల్లతివత్. పు-౨౪౮

తివ-స్థౌల్యే॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ,
తివతి, తితీవేత్యాదిజీవతివత్. పు-౨౬౯. యఙ్లుకి-తేతీవీతి, తేతేతి తేతీతః, తేతీవతీత్యాది.

తుజ-హింసాయాం॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ
తోజతి, తుతోజ-తోజతేత్యాదికోచతివత్. పు-౨౦౮. హింసార్థత్వాన్నకర్మవ్యతీహారేతఙ్.

తుజి-పాలనే॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ
తుంజతి, తుతుంజేత్యాదికుంచతివత్. పు-౨౧౦. ఆశిషి-తుంజ్యాత్-తుంజ్యాస్తాం,

తుడృ-తోడనే, తోడనం-దారణం॥ హింసనంచ
సకర్మకః॥ సేట్, పరస్మైపదీ
తోడతి, తుతోడేత్యాదికోచతివత్. పు-౨౦౮. ఋదిత్వాణ్ణౌచఙి-నోపధాహ్రస్వః, అతుతోడత్.

తుబి-అర్దనే॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ
తుంబతి, తుతుంబేత్యాదికుంచతివత్. పు-౨౧౦. ఆశిషి, తుంబ్యాత్, తుంబ్యాస్తాం,

తుర్వీ-హింసార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥ పరస్మైపదీ

తూర్వతి, తుతూర్వేత్యాది గుర్వీధాతువత్. పు-౨౩౮. హింసార్థత్వాన్నకర్మవ్యతీహారేతఙ్.

తుస-శబ్దే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

తోసతి, తుతోసేత్యాదికుచధాతువత్. పు-౨౦౮.

తుహిర్-అర్దనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

తోహతి, తుతోహేత్యాదిశోచతివత్. పు-౨౦౮. ఇరిత్వాల్లుఙి, అజ్వా, అతుహత్,అతుహతాం, అతోహీత్, అతోహిష్టామిత్యాది.

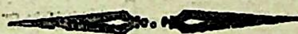
తూల-నిష్కర్షే,నిష్కర్షో,నిష్కర్షణం,తచ్చాంతర్గతస్య బహిర్నిస్సారణం॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

తూలతి, తుతూలేత్యాదికూజతివత్. పు, ౨౧౫.

తూష-తుష్టౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

తూషతి,తుతూషేత్యాదికూజతివత్. పు- ౨౧౫

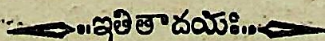
తృక్ష-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

తృక్షతి,తతృక్షేత్యాదికర్జతివత్,పు-౧౮౬ సౌచఙి-అతతృక్షత్.

తేజ-పాలనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

తేజతి, తితేజేత్యాదిఖేలతివత్. పు-౨౨౫ సౌచఙి-అతీతిజత్,

॥ఇతితాదయః॥

 ధాతురూపప్రకాశికాయాం-ధుర్వాదిధాతవః

ధుర్వీ-హింసార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ధూర్వతి, తుధూర్వేత్యాదిగుర్వీధాతువత్. పు-౨౩౮

—:శ్రీ.ఇతిధాదయః.శ్రీ:—

ధ్రిమ-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

ధ్రిమతి, దధ్రామేత్యాదిగచ్ఛతివత్. పు-౨౩౦. లుఙి-హ్మ్యం తేతినవృద్ధిః, అధ్రిమీత్.

—:—

దళ-విశరణే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

దళతి, దదాళేత్యాదిచలతివత్ పు-౨౪౫. ణౌమిత్త్వాదుపధాహ్రస్వః, దళయతీత్యాదిసర్వం కమ్పనార్థకచలతివత్.

—:—

దంశ-దశనే॥దశనం దంష్ట్రావ్యాపారః॥పృషోదరాది త్వాదనునాసికలోపః॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

శపి-దంశసంజస్వంజాంశపీతినలోపః ॥ ౧ దశతి ॥ ౨ దదంశ-దదంశతుః । దదంశిథ-దదంష్ఠ-దదంశివ-దదంశిమ ॥ ౩ దంష్టా-సి ॥ ౪ దంక్ష్యతి ॥ ౫ దశతు ॥ ౬ అదశత్ ॥ ౭ దశేత్ ॥ ౮ దశ్యాత్ - దశ్యాస్తాం ॥౯ అదాంక్షీత్-అదాంష్టాం-అదాంక్షుః ॥అదాంక్షీః-అదాంష్టం -అదాంష్ట ॥ అదాంక్షం-అదాంక్ష్వ-అదాంక్ష్మ ॥ ౧౦ అదంక్ష్యత్-అదంక్ష్యతాం ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిదశతే ॥ ౨ వ్యతిదదంశే ॥ ౩వ్యతిదంష్టా(సే,హే) ౪ వ్యతిదంక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిదశతాం ॥ ౬ వ్యత్యదశత॥ ౭ వ్యతిదశేత ॥ ౮ వ్యతిదంక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యదంష్ట-వ్యత్యదంక్షాతాం-వ్యత్యదంక్షత ॥ వ్యత్యదంష్ఠాః-వ్యత్యదంక్షాథాం-వ్యత్యదండ్ఢ్వం॥ వ్యత్యదంక్షి-వ్యత్యదంక్ష్వహి,వ్యత్యదంక్ష్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యదంక్ష్యత-వ్యత్యదంక్ష్యేతాం-వ్యత్యదంక్ష్యంత,

కర్మణి—౧ దశ్యతే ॥ ౨ దదంశే-దదంశిషే-దదంశిధ్వే । దదం
శివహే-దదంశిమహే ॥ ౩ దంష్టా-దంష్టారౌ(సే-హే) ౪ దంక్ష్యతే।
౫ దశ్యతాం ॥ ౬ అదశ్యత ॥ ౭ దశ్యేత ॥ ౮ దంక్షీష్ట ॥ ౯ అదంశి-
అదంక్షాతాం-అదంక్షత ॥ అదంష్ఠాః-అదంక్షాథాం-అదండ్ఢ్వం । అదం
క్షి-అదంక్ష్వహి-అదంక్ష్మహి ॥ ౧౦ అదంక్ష్యత.

ణౌ—౧ దంశయతి-తే ॥ ౨ దంశయాంచకార(చక్రే-బభూవ-ఆస)
౩ దంశయితా(సి,సే,హే) ౪ దంశయిష్యతి-తే ॥ ౫ దంశయతు-తాం
౬ అదంశయత్-త ॥ ౭ దంశయేత్-త ॥ ౮ దంశ్యాత్,దంశయిషీష్ట(
ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అదదంశత్-త ॥ ౧౦ అదంశయిష్యత్-త.

కర్మణి—౧ దంశ్యతే ॥ ౨ దంశయాంచక్రే (బభూవే,ఆసే) ౩
దంశయితా(సే,హే) దంశితా(సే,హే) ౪ దంశయిష్యతే,దంశిష్యతే
౫ దంశ్యతాం ॥ ౬ అదంశ్యత ॥ ౭ దంశ్యేత ॥ ౮ దంశయిషీష్ట(ఢ్వం,
ధ్వం)దంశిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అదంశి-అదంశిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అదంశ
యిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అదంశిష్యత-అదంశయిష్యత.

సని—౧ దిదంక్షతి ॥ ౨ దిదంక్షాంచకార(బభూవ,ఆస) ౩ దిదం
క్షితా-సి ॥ ౪ దిదంక్షిష్యతి ॥ ౫ దిదంక్షతు ॥ ౬ అదిదంక్షత్ ॥ ౭ దిదం
క్షేత్ ॥ ౮ దిదంక్ష్యాత్ ॥ ౯ అదిదంక్షీత్-అదిదంక్షిష్టాం । ౧౦ అదిదంక్షిష్యత్

గర్హితం దశతీత్యర్థే, లుపసదచరజపజభదహదశగౄభ్యో భావ
గర్హాయామితి యఙి జపజభదహదశభంజపశాం చేత్యభ్యాసస్య నుక్—
౧ దందశ్యతే ॥ ౨ దందశాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ దందశితా(సే,హే)
౪ దందశిష్యతే ॥ ౫ దందశ్యతాం ॥ ౬ అదందశ్యత ॥ ౭ దందశ్యేత ॥
౮ దందశిషీష్ట ॥ ౯ అదందశిష్ట ॥ ౧౦ అదందశిష్యత.

యఙ్లుకి—దందంశీతి, దందంష్టి, దందంష్టః,దందంశతీత్యాది.

౧—దంష్టవ్యః । దంశనీయః । దంశ్యః । దష్టః । దష్టవాన్ । ద
శన్-దశంతీ । స్వతిదశమానః । దంక్ష్యన్-దంక్ష్యతీ-దంక్ష్యంతీ । దం

ష్టుం । దష్టం । దంశనం । దష్ట్వా । విదశ్య । దంశందంశం । దష్ట్వాదష్ట్వా.

౨—దంశయితవ్యః । దంశనీయః । దంశ్యః । దంశితః । దంశితవాన్ । దంశయన్-దంశయంతీ । దంశయమానః । దంశయిష్యన్-దంశయిష్యతీ-దంశయిష్యంతీ । దంశయితుం । దంశితం । దంశనం । దంశయిత్వా । విదంశ్య । దంశందంశం । దంశయిత్వాదంశయిత్వా.

౩—దిదంక్షితవ్యః । దిదంక్షణీయః । దిదంక్ష్యః । దిదంక్షితః । దిదంక్షితవాన్ । దిదంక్షన్-దిదంక్షంతీ । దిదంక్షిష్యన్-దిదంక్షిష్యతీ-దిదంక్షిష్యంతీ । దిదంక్షితుం । దిదంక్షితం । దిదంక్షణం । దిదంక్షిత్వా । విదిదంక్ష్య । దిదంక్షందిదంక్షం । దిదంక్షిత్వాదిదంక్షిత్వా.

౪—దందశితవ్యః । దందశనీయః । దందశ్యః । దందశితః । దందశితవాన్ । దందశ్యమానః । దందశిష్యమాణః । దందశితుం । దందశితం । దందశనం । దందశిత్వా । విదందశ్య । దందశందందశం । దందశిత్వాదందశిత్వా.

౫—దందంశితవ్యః । దందంశనీయః । దందంశ్యః । దందంశితః । దందంశితవాన్ । దందశత్-దందశతౌ-దందశతః । దందశతీ । దందంశిష్యన్-దందంశిష్యతీ-దందంశిష్యంతీ । దందంశితుం । దందంశితం । దందంశనం । దందంశిత్వా । విదందశ్య । దందంశందందంశం । దందంశిత్వాదందంశిత్వా.

దహ-భస్మీకరణే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ.

౧ దహతి ॥ ౨ దదాహ-దేహతుః-దేహుః ॥ దేహిథ-దదగ్ధ-దేహివ-దేహిమ ॥ ౩ దగ్ధా-దగ్ధారౌ-సి ॥ ౪ ధక్ష్యతి ॥ ౫ దహతు ॥ ౬ అదహత్ ॥ ౭ దహేత్ ॥ ౮ దహ్యాత్ ॥ ౯ అధాక్షీత్-అదాగ్ధాం-అధాక్షుః ॥ అధాక్షీః-అదాగ్ధం-అదాగ్ధ ॥ అధాక్షం-అధాక్ష్వ-అధాక్ష్మ ॥ ౧౦ అధక్ష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిదహతే ॥ ౨ వ్యతిదేహే, వ్యతిదేహిషే, వ్యతిదేహిఢ్వే-ధ్వే । వ్యతిదేహివహే-వ్యతిదేహిమహే ॥ ౩ వ్యతిదగ్ధా (సే, హే) ౪ వ్యతిధక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిదహతాం । ౬ వ్యత్యదహత ॥ ౭ వ్యతిదహేత ॥ ౮ వ్యతిధక్షీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యదగ్ధ-వ్యత్యధక్షాతాం వ్యత్యధక్షత ॥ వ్యత్యదగ్ధాః-వ్యత్యధక్షాథాం-వ్యత్యధగ్ధ్వం । వ్యత్యధక్షి-వ్యత్యధక్ష్వహి-వ్యత్యధక్ష్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యధక్ష్యత.

కర్మణి—౧ దహ్యతే ॥ ౨ దేహే, దేహిషే, దేహిఢ్వే-ధ్వే ॥ దేహివహే, దేహిమహే ॥ ౩ దగ్ధా (సే, హే) ౪ ధక్ష్యతే ॥ ౫ దహ్యతాం ॥ ౬ అదహ్యత ॥ ౭ దహ్యేత ॥ ౮ ధక్షీష్ట ॥ ౯ అదాహి, అధక్షాతాం, అధక్షత ॥ ౧౦ అధక్ష్యత.

ణౌ—౧ దాహయతి-తే ॥ ౨ దాహయాంచకార(చక్రే), బభూవ, ఆస) ౩ దాహయితా(సి, సే, హే) ౪ దాహయిష్యతి-తే ॥ ౫ దాహయతు-తాం ॥ ౬ అదాహయత్-త ॥ ౭ దాహయేత్-త ॥ ౮ దాహ్యాత్, దాహయిషీష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౯ అదీదహత్, త ॥ ౧౦ అదాహయిష్యత్, త.

కర్మణి—౧ దాహ్యతే ॥ ౨ దాహయాంచక్రే(బభూవే, ఆసే) ౩ దాహయితా(సి, సే, హే) దాహితా(సే, హే) ౪ దాహిష్యతే, దాహయిష్యతే ॥ ౫ దాహ్యతాం ॥ ౬ అదాహ్యత ॥ ౭ దాహ్యేత ॥ ౮ దాహయిషీష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) దాహిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అదాహి-అదాహిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అదాహయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అదాహిష్యత-అదాహయిష్యత.

సని—౧ దిధక్షతి ॥ ౨ దిధక్షాంచకార(బభూవ-ఆస) ౩ దిధక్షితా, సి ॥ ౪ దిధక్షిష్యతి ॥ ౫ దిధక్షతు ॥ ౬ అదిధక్షత్ ॥ ౭ దిధక్షేత్ ॥ ౮ దిధక్ష్యాత్ ॥ ౯ అదిధక్షీత్ ॥ ౧౦ అదిధక్షిష్యత్.

గర్హితం దహతీత్యర్థే లుపసదచరజపజభదహేత్యాదినా యఙి-

౧. దందహ్యతే ॥ ౨ దందహాంచక్రే(బభూవ-అస) 3 దందహితా(సే-హే) ౪. దందహిష్యతే ॥ ౫. దందహ్యతాం ॥ ౬ అదందహ్యత ॥౭దం దహ్యేత ॥ ౮ దందహిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం)౯ అదందహిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అదందహిష్యత.

యఙ్లుకి—దందహీతి, దందగ్ధి, దందగ్ధః, దందహతీత్యాది.

౧—దగ్ధవ్యః, దహనీయః, దాహ్యః, దగ్ధః, దగ్ధవాన్, దహన్-దహంతీ, వ్యతిదహమానః, ధక్ష్యన్-ధక్ష్యతీ-ధక్ష్యంతీ, దగ్ధుం, దగ్ధం, దహనం, దగ్ధ్వా, విదహ్య, దాహందాహం, దగ్ధ్వాదగ్ధ్వా.

౨—దాహయితవ్యః, దాహనీయః, దాహ్యః, దాహితః, దాహితవాన్, దాహయన్-దాహయంతీ, దాహయమానః, దాహయిష్యన్-దాహయిష్యతీ-దాహయిష్యంతీ, దాహయితుం, దాహితం దాహనం, దాహయిత్వా, విదాహ్య, దాహందాహం, దాహయిత్వాదాహయిత్వా.

3—దిధక్షితవ్యః, దిధక్షణీయః, దిధక్ష్యః, దిధక్షితః, దిధక్షితవాన్, దిధక్షన్-దిధక్షంతీ, దిధక్షిష్యన్-దిధక్షిష్యతీ-దిధక్షిష్యంతీ, దిధక్షితుం, దిధక్షితం, దిధక్షణం, దిధక్షిత్వా, విదిధక్ష్య, దిధక్షందిధక్షం దిధక్షిత్వాదిధక్షిత్వా.

౪—దందహితవ్యః, దందహనీయః, దందహ్యః, దందహితః, దందహితవాన్, దందహ్యమానః, దందహిష్యమాణః, దందహితుం, దందహితం, దందహనం, దందహిత్వా, విదందహ్య, దందహందందహం, దందహిత్వాదందహిత్వా.

౫—ణ్యతి-దందాహ్యః, శతరి-దందహత్-దందహతౌ-దందహతః, దందహతీ, దందహిష్యన్-దందహిష్యతీ-దందహిష్యంతీ, ణముళి-దందాహందందాహమితి విశేషః. అన్యత్ప్రాగ్వత్.

ధ్రాఖృ-శోషణాలమర్థయోః॥ శోషణ్యాసకర్మకః॥ సెట్॥ పరస్మైపదీ.
౧ ధ్రాఖతి ॥ ౨. దధ్రాఖ ॥ ౩ ధ్రాఖితా ॥ ౪ ధ్రాఖిష్యతి ॥ ౫ ధ్రాఖతు ॥ ౬. అధ్రాఖత్ ॥ ౭ ధ్రాఖేత్ ॥ ౮ ధ్రాఖ్యాత్ ॥ ౯ అధ్రాఖీత్ ॥ ౧౦ అధ్రాఖిష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిధ్రాఖతే ॥ ౨ వ్యతిదధ్రాఖే ॥ ౩వ్యతిధ్రాఖితా(సే-హే)॥ ౪వ్యతిధ్రాఖిష్యతే॥ ౫వ్యతిధ్రాఖతాం ॥ ౬వ్యత్యధ్రాఖత ॥ ౭ వ్యతిధ్రాఖేత ॥ ౮ వ్యతిధ్రాఖిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యధ్రాఖిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యధ్రాఖిష్యత.

కర్మణి—౧ ధ్రాఖ్యతే॥ ౨దధ్రాఖే॥ ౩ధ్రాఖితా(సే-హే)॥ ౪ధ్రాఖిష్యతే ॥ ౫ ధ్రాఖ్యతాం ॥ ౬ అధ్రాఖ్యత ॥ ౭ ధ్రాఖ్యేత॥ ౮ధ్రాఖిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అధ్రాఖి(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అధ్రాఖిష్యత.

ణౌ—౧ ధ్రాఖయతి-తే ॥ ౨ ధ్రాఖయాంచకార(చక్రే-బభూవ-ఆస) ॥ ౩ ధ్రాఖయితా (సి-సే-హే) ॥ ౪ ధ్రాఖయిష్యతి-తే ॥ ౫ ధ్రాఖయతు-తాం ॥ ౬ అధ్రాఖయత్-త ॥ ౭ ధ్రాఖయేత్-త ॥ ౮ ధ్రాఖ్యాత్-ధ్రాఖయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అదధ్రాఖత్-త॥ ఋదిత్త్వాన్నోపధాహ్రస్వః ॥ ౧౦ అధ్రాఖయిష్యత్-త.

కర్మణి—౧ ధ్రాఖ్యతే ॥ ౨ ధ్రాఖయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే) ౩ ధ్రాఖయితా(సే,హే)ధ్రాఖితా(సే,హే) ౪ ధ్రాఖయిష్యతే-ధ్రాఖిష్యతే ॥ ౫ ధ్రాఖ్యతాం । ౬అధ్రాఖ్యత ॥ ౭ధ్రాఖ్యేత ॥ ౮ధ్రాఖిషీష్ట-ధ్వం । ధ్రాఖయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯అధ్రాఖి-అధ్రాఖిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అధ్రాఖయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ॥ ౧౦ అధ్రాఖిష్యత-అధ్రాఖయిష్యత.

సని—౧ దిధ్రాఖిషతి ॥ ౨ దిధ్రాఖిషాంచకార(బభూవ.ఆస) ౩ దిధ్రాఖిషితా ॥ ౪ దిధ్రాఖిషిష్యతి ॥ ౫ దిధ్రాఖిషతు॥ ౬అదిధ్రాఖిషత్ ॥ ౭ దిధ్రాఖిషేత్ ॥ ౮ దిధ్రాఖిష్యాత్ ॥ ౯ అదిధ్రాఖిషీ

త్ ॥ ౧౦ అదిద్రాక్షిషిష్యత్.

యఙి—౧ దాద్రాక్ష్యతే ॥ ౨ దాద్రాక్షాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ దాద్రాక్షితా ॥ ౪ దాద్రాక్షిష్యతే ॥ ౫ దాద్రాక్ష్యతాం ॥ ౬ అదాద్రాక్ష్యత ॥ ౭ దాద్రాక్ష్యేత ॥ ౮ దాద్రాక్షిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అదాద్రాక్షిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అదాద్రాక్షిష్యత.

యఙ్లుకి—దాద్రాక్షీతి, దాద్రాక్తి, దాద్రాక్తః, దాద్రాక్షతీత్యాది

౧—ద్రాక్షితవ్యః, ద్రాక్షణీయః, ద్రాక్ష్యః, ద్రాక్షితః, ద్రాక్షితవాన్, ద్రాక్షన్-ద్రాక్షంతీ, ద్రాక్షిష్యన్-ద్రాక్షిష్యతీ-ద్రాక్షిష్యంతీ, ద్రాక్షితుం, ద్రాక్షితం, ద్రాక్షణం, ద్రాక్షిత్వా, విద్రాక్ష్య, ద్రాక్షం ద్రాక్షం, ద్రాక్షిత్వా ద్రాక్షిత్వా.

౨—ద్రాక్షయితవ్యః, ద్రాక్షణీయః, ద్రాక్ష్యః, ద్రాక్షితః, ద్రాక్షితవాన్, ద్రాక్షయన్-ద్రాక్షయంతీ, ద్రాక్షయిష్యన్-ద్రాక్షయిష్యతీ-ద్రాక్షయిష్యంతీ, ద్రాక్షయితుం- ద్రాక్షితం, ద్రాక్షణం, ద్రాక్షయిత్వా, విద్రాక్ష్య, ద్రాక్షం ద్రాక్షం, ద్రాక్షయిత్వా ద్రాక్షయిత్వా.

౩—దిద్రాక్షిషితవ్యః, దిద్రాక్షిషణీయః, దిద్రాక్షిష్యః, దిద్రాక్షిషితః, దిద్రాక్షిషితవాన్, దిద్రాక్షిషన్-దిద్రాక్షిషంతీ, దిద్రాక్షిషిష్యన్-దిద్రాక్షిషిష్యతీ-దిద్రాక్షిషిష్యంతీ, దిద్రాక్షిషితుం, దిద్రాక్షిషితం, దిద్రాక్షిషణం, దిద్రాక్షిషిత్వా, విదిద్రాక్షిష్య, దిద్రాక్షిషం దిద్రాక్షిషం, దిద్రాక్షిషిత్వా దిద్రాక్షిషిత్వా.

౪—దాద్రాక్షితవ్యః, దాద్రాక్షణీయః, దాద్రాక్ష్యః, దాద్రాక్షితః, దాద్రాక్షితవాన్, దాద్రాక్ష్యమాణః, దాద్రాక్షిష్యమాణః దాద్రాక్షితుం, దాద్రాక్షితం, దాద్రాక్షణం, దాద్రాక్షిత్వా, విదాద్రాక్ష్య, దాద్రాక్షం దాద్రాక్షం, దాద్రాక్షిత్వా దాద్రాక్షిత్వా

౫—శతరి-దాద్రాక్షత్ -దాద్రాక్షతౌ-దాద్రాక్షతః, దాద్రాక్షతీ- దాద్రాక్షిష్యన్-దాద్రాక్షిష్యతీ-దాద్రాక్షిష్యంతీ ఇతి విశేషః. శేషం ప్రాగ్వత్.

ద్రాక్షి-ఘోరవాశితేచ॥చాత్కాంక్షాయాం॥
సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ద్రాంక్షతి, దద్రాంక్ష-ద్రాంక్షితేత్యాదికాంక్షతివత్. పు-౧౯౭, ౧౯౮,౧౯౯.

దివి-ప్రీణనార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

దిన్వతి, దిదిన్వేత్యాదిజిన్వతివత్. పు-౨౬౭,౨౬౮,౨౬౯.

దుర్వీ-హింసార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

దూర్వతి, దుదూర్వేత్యాదిగుర్వీధాతువత్. పు-౨౩౭,౨౩౮,౨౪౦ హింసార్థత్వాత్సకర్మవ్యతీహారేతఙ్, ఈదిత్వాన్నిష్ఠాయాంనేట్॥దూర్ణః-దూర్ణవాన్.

దుహిర్-అర్దనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

దోహతి, దుదోహ,దోహితేత్యాదిచ్యుతిర్ధాతువత్; పు-౨౫౭ ౨౫౮-౨౬౦.

దృశిర్-ప్రేక్షణే,సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

పాఘ్రాధ్మేత్యాదినా శితిపశ్యాదేశః ॥ ౧ పశ్యతి ॥ ౨ దదర్శ-ద
దర్శిథ-దద్రష్ఠ ॥ విభాషాసృజిదృశోరితీడ్వా, దదృశివ-దదృశిమ ॥ ౩
ద్రష్టా-సి ॥ ౪ ద్రక్ష్యతి ॥ ౫ పశ్యతు ॥ ౬ అపశ్యత్ ॥ ౭ పశ్యేత్॥
౮ దృశ్యాత్ ॥ ౯ అదర్శత్ ॥ ఙ్లేరజిబుదృశోఙిగుణఇతిగుణః ॥ అ
ద్రాక్షీత్-అద్రాష్టాం-అద్రాక్షుః॥సదృశఇతిక్సైర్నక్సః॥౧౦అద్రక్ష్యత్
కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిపశ్యతే ॥ ౨ వ్యతిదదృశే ॥ ౩ వ్యతి
ద్రష్టా (సే-హే) ౩ వ్యతిద్రక్ష్యతే ॥ ౪ వ్యతిపశ్యతాం ॥ ౫ వ్యత్యప
శ్యత ॥ ౭ వ్యతిపశ్యేత ॥ ౮ వ్యతిదృక్షీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యదృష్ట-వ్యత్యదృ
క్షాతాం-వ్యత్యదృక్షత ॥ ౧౦ వ్యత్యద్రక్ష్యత ॥

సంపూర్వకాదకర్మకాదస్మాదర్తిశ్రుదృశిభ్యశ్చేతి వక్తవ్యమిత్యాత్మనేపదమ్ ॥ సంపశ్యతే, సందదృశే ఇత్యాదిప్రాగ్వత్.

కర్మణి—౧ దృశ్యతే ॥ ౨ దదృశే-దదృశిషే-దదృశిధ్వే ॥ దదృశివహే-దదృశిమహే ॥ ౩ స్యసిచ్సీయుడిత్యాదినా చిణ్వద్భావవికల్పః ॥ దర్శితా (సే, హే) ద్రష్టా (సే, హే) ౪ దర్శిష్యతే, ద్రక్ష్యతే ॥ ౫ దృశ్యతాం ॥ ౬ అదృశ్యత ॥ ౭ దృశ్యేత ॥ ౮ దర్శిషీష్ట-ధ్వం ॥ దృక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అదర్శి-అదర్శిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అదృక్షాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అదర్శిష్యత, అద్రక్ష్యత.

ణౌ—౧ దర్శయతి-తే ॥ ౨ దర్శయాంచకార (చక్రే, బభూవ, ఆస) ౩ దర్శయితా (సి, సే, హే) ౪ దర్శయిష్యతి-తే ॥ ౫ దర్శయతు-తాం ॥ ౬ అదర్శయత్-త ॥ ౭ దర్శయేత్-త ॥ ౮ దర్శ్యాత్-దర్శయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౯ అదీదృశత్-త ॥ అదదర్శత్-త ॥ ౧౦ అదర్శయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ దర్శ్యతే ॥ ౨ దర్శయాంచక్రే (బభూవ, ఆసే) ౩ దర్శయితా (సే, హే) దర్శితా (సే, హే) ౪ దర్శిష్యతే-దర్శయిష్యతే ॥ ౫ దర్శ్యతాం ॥ ౬ అదర్శ్యత ॥ ౭ దర్శ్యేత ॥ ౮ దర్శయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) దర్శిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అదర్శి-అదర్శిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) అదర్శయిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అదర్శిష్యత-అదర్శయిష్యత ॥

సని—జ్ఞాశ్రుస్మృదృశాంసన ఇత్యాత్మనేపదమ్ ॥ ౧ దిదృక్షతే ॥ ౨ దిదృక్షాంచక్రే (బభూవ, ఆస) ౩ దిదృక్షితా (సే, హే) ౪ దిదృక్షిష్యతే ౫ దిదృక్షతాం ॥ ౬ అదిదృక్షత ॥ ౭ దిదృక్షేత ॥ ౮ దిదృక్షిషీష్ట ॥ ౯ అదిదృక్షిష్ట ॥ ౧౦ అదిదృక్షిష్యత.

యఙి—౧ దరీదృశ్యతే ॥ ౨ దరీదృశాంచక్రే (బభూవ, ఆస) ౩ దరీదృశితా (సే, హే) ౪ దరీదృశిష్యతే ॥ ౫ దరీదృశ్యతాం ॥ ౬ అదరీదృశ్యత ॥ ౭ దరీదృశ్యేత ॥ ౮ దరీదృశిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అదరీదృశిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అదరీదృశిష్యత.

యఙ్లుకి — దర్దృశీతి, దరిదృశీతి, దరీదృశీతి, దర్దర్షి, దరిదర్షి, దరీదర్షి, దర్దృష్టః, దరిదృష్టః, దరీదృష్టః, దర్దృశతి, దరిదృశతి, దరీదృశతీత్యాది.

౧—ద్రష్టవ్యః । దర్శనీయః । దృశ్యః । ఋదుపధాచ్చాక్లృపి చృతేరితి యత్ । దృష్టః । దృష్టవాన్ । పశ్యన్-పశ్యంతీ । వ్యతిపశ్యమానః । సంపశ్యమానః । ద్రక్ష్యన్-ద్రక్ష్యతీ-ద్రక్ష్యంతీ । ద్రష్టుం । దృష్టం । దర్శనం । దృష్ట్వా । సందృశ్య । దర్శం దర్శం । దృష్ట్వాదృష్ట్వా.

౨—దర్శయితవ్యః । దర్శనీయః । దర్శ్యః । దర్శితః । దర్శితవాన् । దర్శయన్-దర్శయంతీ । దర్శయమానః । దర్శయిష్యన్,దర్శయిష్యతీ-దర్శయిష్యంతీ । దర్శయిష్యమాణః । దర్శయితుం । దర్శితం । దర్శనం । దర్శయిత్వా । ప్రదర్శ్య । దర్శం దర్శం। దర్శయిత్వాదర్శయిత్వా

౩—దిదృక్షితవ్యః । దిదృక్షణీయః । దిదృక్ష్యః । దిదృక్షితః । దిదృక్షితవాన్ । దిదృక్షమాణః । దిదృక్షిష్యమాణః। దిదృక్షితుం । దిదృక్షితం । దిదృక్షణం । దిదృక్షిత్వా । సందిదృక్ష్య। దిదృక్షం దిదృక్షం దిదృక్షిత్వాదిదృక్షిత్వా.

౪—దరీదృశితవ్యః । దరీదృశనీయః । దరీదృశ్యః । దరీదృశితః । దరీదృశితవాన్ । దరీదృశ్యమానః । దరీదృశిష్యమాణః । దరీదృశితుం । దరీదృశితం । దరీదృశనం । దరీదృశిత్వా । ప్రదరీదృశ్య । దరీదృశం దరీదృశం । దరీదృశిత్వాదరీదృశిత్వా.

౫—దర్దర్శితవ్యః । దర్దర్శనీయః । దర్దర్శ్యః । దరిదర్శితవ్యః । దరిదర్శనీయః । దరిదర్శ్యః। దరీదర్శితవ్యః । దరీదర్శనీయః। దరీదర్శ్యః దర్దృశితః । దరిదృశితః । దరీదృశితః । దర్దృశితవాన్ । దరిదృశితవాన్ । దరీదృశితవాన్ । దర్దృశత్ దర్దృశతౌ,దర్దృశతః । దర్దృశతీ దరిదృశత్-దరిదృశతౌ-దరిదృశతః ॥ దరిదృశతీ । దరీదృశత్-దరీదృశతౌ-దరీదృశతః ॥ దరీదృశతీ । దర్దర్శిష్యన్-దర్దర్శిష్యతీ-దర్దర్శిష్యంతీ

తి । దరిదర్శిష్యత్ - దరిదర్శిష్యతీ - దరిదర్శిష్యంతి । దరీదర్శిష్యత్--దరీదర్శిష్యతీ - దరీదర్శిష్యంతి । దర్దర్శితుం - దరిదర్శితుం - దరీదర్శితుం । దర్దృశితం-దరిదృశితం-దరీదృశితం । దర్దర్శనం-దరిదర్శనం-దరీదర్శనం । దర్దర్శిత్వా-దరిదర్శిత్వా,దరీదర్శిత్వా । ప్రదర్దృశ్య । ప్రదరిదృశ్య । ప్రదరీదృశ్య । దర్దర్శందర్దర్శం । దర్దర్శిత్వాదర్దర్శిత్వా । దరిదర్శందరిదర్శం । దరిదర్శిత్వాదరిదర్శిత్వా । దరీదర్శందరీదర్శం । దరీదర్శిత్వాదరీదర్శిత్వా.

దృహ-వృద్ధౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

దర్హతి, దదర్హేత్యాదిగృజధాతువత్. పు-౨౪౧

దృహి-వృద్ధౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

దృంహతి, దదృంహేత్యాదిగృంజతివత్. పు-౨౪౩. దృఢః, దృహ-దృహిభ్యాం స్థూలే ఖలవతి చార్థే దృఢః స్థూలబలయోరితి క్తస్యేడభావస్తస్య ఢత్వం హస్య లోపశ్చ ఇతి నలోపశ్చ నిపాత్యతే, దృహితః దృంహితోఽన్యః। దృహితవాన్-దృంహితవాన్ —ఇతి దాదయః—

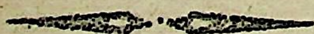
ధ్రజ,ధ్రజి,ధ్వజ,ధ్వజి-గతౌ॥సకర్మకాః॥సేటః॥పరస్మైపదినః

ధ్రజతి, దధ్రాజేత్యాదిగదతివత్. పు-౨౨౮.

ధ్రంజతి, దధ్రంజేత్యాదికందతివత్. పు-౧౯౦

ధ్వజతి, దధ్వాజేత్యాదిగదతివత్. పు-౨౨౮

ధ్వంజతి, దధ్వంజేత్యాదికందతివత్. పు-౧౯౧

ధణ ఇతి కేచిత్ ధ్రణ ఇత్యన్యే-శబ్దార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ధణతి, దధాణ-దధణతురిత్యాదిగదతివత్. పు-౨౨౮

యఙ్లుకి—దంధణీతి, దంధణ్టి, దంధాణ్ణి, దంధణీత్యాది

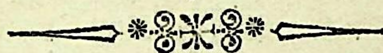
ధ్వణ-శబ్దార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ధ్వణతి, దధ్వాణ,దధ్వణతురిత్యాదిప్రాగ్వత్. పు; ౨౨౮
యఙ్లుకి—దంధ్వణీతి, దంధ్వంతి, దంధ్వాంటః, దంధ్వణీత్యాది

ధ్రణ-శబ్దార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ధ్రణతి, దధ్రాణ,దధ్రణతురిత్యాదిప్రాగ్వత్. పు-౨౨౮. ఉపదే
శేనాంత్రాయం, రేఫాత్పరత్వాణ్ణత్వస్య, ణోపదేశఫలం యఙ్లుకి ఈఢ
భావే దంధ్రంతి, దంధ్రణీతి, దంధ్రంతి, దంధ్రాంతః,దంధ్రణీత్యాది

ధ్వన-శబ్దే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

ధ్వనతీత్యాదిచలతివత్. పు, ౨౫౫. దధ్వాన,దధ్వనతురిత్యాది గదతివ
త్, పు-౨౨౮. లుఙి అధ్వనీత్, అధ్వానీత్, భావేఽనిటి, దధ్వనే॥
ణౌ-శబ్దార్థే, మిత్త్వాత్కంపనార్థకచలతివత్. పు, ౨౫౫. ధ్వన
యతిఘంటాం॥ లుఙి అదిధ్వనత్-త॥ శబ్దాదన్యత్ర ధ్వానయతి॥ అ
స్పష్టాక్షరముచ్చారయతీత్యర్థః, అన్యత్సర్వమన్యథాకరణార్థకచా
లయతివత్. పు-౨౨౫. లుఙి, అదిధ్వనత్-త॥ యఙి-౧ దంధ్వన్యతే।
౨ దంధ్వనాంచక్రే (బభూవ,ఆస) ౩ దంధ్వనితా(సే,హే) ౪ దంధ్వ
నిష్యతే॥ ౫ దంధ్వన్యతాం॥ ౬ అదంధ్వన్యత॥ ౭ దంధ్వన్యేత॥ ౮
దంధ్వనిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అదంధ్వనిష్ట (ధ్వా,ధ్వం) ౧౦ అదంధ్వనిష్య
త॥ యఙ్లుకి, దంధ్వనీతి, దంధ్వంతి, దంధ్వాంతః, దంధ్వనీత్యాది॥
ధ్వాంతం-తమః, క్షుబ్ధస్వాంతేత్యాదినాతమసి వాచ్యే క్తస్యేడభావో
నిపాత్యతే, అన్యత్ర ధ్వనితం, ధ్వనితవానితివిశేషః.

ధవి-గత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ధన్వతి, దధన్వ, దధన్వతురిత్యాదికృన్వతివత్. పు, ౧౯౦. గత్యర్థా

త్వాన్నకర్మవ్యతీహారేతఙ్, యఙ్లుకి, దాధన్వీతి, దాధంతి, దాధాంతః, దాధన్వతీత్యాది.

ధ్రాఖృ-శోషణాలమర్థయోః॥సకర్మకః॥ సేట్॥పరస్మైపదీ

ధ్రాఖతి, దధ్రాఖ-దధ్రాఖతురిత్యాదిద్రాఖతివత్. పు-౨౯౫.

ధ్రాక్షి-ధ్వాక్షి, ఘోరవాశితేచ॥అకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

ధ్రాంక్షతి; దధ్రాంక్ష ॥ ధ్వాంక్షతి, దధ్వాంక్షేత్యాది కాంక్షతివత్. పు-౧౯౭.

ధివి-ప్రీణనార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ధిన్వతి, దిధిన్వ-దిధిన్వతురిత్యాదిజిన్వతివత్. పు-౨౬౭. యఙ్లుకి దేధిన్వీతి, దేధింతి, దేధింతః, దేధిన్వతీత్యాది.

ధుర్వీ-హింసార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ధూర్వతి, దుధూర్వ-దుధూర్వతురిత్యాదిగుర్వీధాతువత్. పు. ౩౩౭ హింసార్థత్వాన్నకర్మవ్యతీహారేతఙ్॥ఈదిత్వాన్నిష్ఠాయాం నేట్॥ధూర్ణః-ధూర్ణవాన్.

ధూప-సంతాపే॥సకర్మకః॥సేట్॥ పరస్మైపదీ

గుపూధూపేత్యాదినాస్వార్థఆయప్రత్యయః ॥ ౧ ధూపాయతి ॥ ఆయాదయఆర్ధధాతుకేవేత్యార్ధధాతుకేవాయప్రత్యయః ॥ ౨ ధూపాయాంచకార(బభూవ,ఆస) దుధూప-దుధూపతుః ॥ ౩ ధూపాయితా-సి ॥ ధూపితా-సి ॥ ౪ ధూపాయిష్యతి,ధూపిష్యతి ॥ ౫ ధూపాయతు ౬ అధూపాయత్ ॥ ౭ ధూపాయేత్ ॥ ౮ ధూపాయ్యాత్-ధూప్యాత్

౯ అధూపాయీత్-అధూపాయిష్టాం ॥ అధూపీత్-అధూపిష్టాం॥ ౧౦ అధూపాయిష్యత్-అధూపిష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిధూపాయతే ॥ ౨ వ్యతిధూపాయాం చక్రే (బభూవ,ఆస) వ్యతిదుధూపే ॥ 3 వ్యతిధూపాయితా(సే, హే) వ్యతిధూపితా(సే, హే) ౪ వ్యతిధూపాయిష్యతే-వ్యతిధూపిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిధూపాయతాం ॥ ౬ వ్యత్యధూపాయత ॥ ౭ వ్యతిధూపాయేత ॥ ౮ వ్యతిధూపాయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)వ్యతిధూపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯వ్యత్యధూపాయిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) వ్యత్యధూపిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యధూపాయిష్యత-వ్యత్యధూపిష్యత.

కర్మణి—౧ ధూపాయ్యతే-ధూప్యతే ॥ ౨ధూపాయాంచక్రే(బభూవే,భూవిషే,ఆసే) దుధూపే ॥ 3 ధూపాయితా(సే, హే)ధూపితా (సే, హే) ౪ ధూపాయిష్యతే-ధూపిష్యతే ॥ ౫ధూపాయ్యతాం,ధూప్యతాం ॥ ౬ అధూపాయ్యత-అధూప్యత ॥ ౭ధూపాయ్యేత,ధూప్యేత ౮ధూపాయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)ధూపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అధూపాయి-అధూపాయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అధూపి-అధూపిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)॥ ౧౦ అధూపాయిష్యత-అధూపిష్యత.

ణౌ—౧ ధూపాయయతి-తే ॥ ధూపయతి-తే ॥ ౨ధూపాయయాంచకార(చక్రే,బభూవ,ఆస) ధూపయాంచకార (చక్రే,బభూవ;ఆస) 3 ధూపాయయితా(సి, సే-హే) ధూపయితా(సి, సే, హే) ౪ ధూపాయయిష్యతి, తే ॥ ధూపయిష్యతి-తే ॥ ౫ ధూపాయయతు-తాం ॥ ధూపయతు-తాం ॥ ౬ అధూపాయయత్-త॥ అధూపయత్-త ॥౭ ధూపాయయేత్,త ॥ ధూపయేత్-త ॥ ౮ ధూపాయ్యాత్-ధూపాయయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ధూప్యాత్-ధూపయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)౯ అదుధూపాయత్-త॥అదుధూపత్-త॥౧౦అధూపాయయిష్యత్-త॥అధూపయిష్యత్-త.

కర్మణి—౧ ధూపాయ్యతే-ధూప్యతే ॥ ౨ధూపాయయాంచక్రే

(బభూవే, ఢ్వే, ధ్వే, ఆసే) ధూపయాంచక్రే(బభూవే, ఢ్వే, ధ్వే, ఆసే) ౩ ధూపాయయితా (సే, హే) ధూపాయితా (సే, హే) ధూపయితా(సే హే) ధూపితా (సే, హే) ॥ ౪ ధూపాయయిష్యతే-ధూపాయిష్యతే-ధూపయిష్యతే - ధూపిష్యతే ॥ ౫ ధూపాయ్యతాం. ధూప్యతాం ॥ ౬ అధూపాయ్యత-అధూప్యత ॥ ౭ ధూపాయ్యేత-ధూప్యేత ॥ ౮ ధూపాయయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ధూపాయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ధూపయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ధూపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అధూపాయి-అధూపాయయిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అధూపాయిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అధూపి- అధూపయిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అధూపిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అధూపాయయిష్యత-అధూపాయిష్యత-అధూపయిష్యత-అధూపిష్యత.

సని—౧ దుధూపాయిషతి-దుధూపిషతి ॥ ౨ దుధూపాయిషాంచకార(బభూవ,ఆస) దుధూపిషాంచకార(బభూవ,ఆస) ౩దుధూపాయిషితా-సి ॥-దుధూపిషితా-సి ॥ ౪ దుధూపాయిషిష్యతి-దుధూపిషిష్యతి ॥ ౫ దుధూపాయిషతు-దుధూపిషతు ॥ ౬ అదుధూపాయిషత్ -అదుధూపిషత్ ॥ దుధూపాయిషేత్ -దుధూపిషేత్ ॥ ౮ దుధూపాయిష్యాత్-దుధూపిష్యాత్ ॥ అదుధూపాయిషీత్ -అదుధూపిషీత్ ॥ ౧౦ అదుధూపాయిషిష్యత్-అదుధూపిషిష్యత్.

అస్మాద్యఙివివక్షితే ఆయప్రత్యయసమ్భావనాయాం ధాతోరనేకాచ్త్వాన్నయఙ్ ॥ తదసమ్భావనాయాంతుస్యాదేవ ॥ ౧దోధూప్యతే ౨ దోధూపాఞ్చక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ దోధూపితా (సే,హే) ౪ దోధూపిష్యతే ॥౫ దోధూప్యతాం ॥ ౬ అదోధూప్యత ॥ ౭దోధూప్యేత ౮దోధూపిషీష్ట-ధ్వం॥౯అదోధూపిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)౧౦అదోధూపిష్యత.

యఙ్లుకి—దోధూపీతి, దోధూప్తి, దోధూప్తః, దోధూపతీత్యాది

౧—ధూపాయితవ్యః, ధూపితవ్యః,ధూపాయనీయః. ధూపనీయః, ధూపాయ్యః, ధూప్యః, ధూపాయితః, ధూపితః, ధూపాయితవాన్,

ధూపితవాన్, ధూపాయన్-ధూపాయంతీ, ధూపాయిష్యన్-ధూపాయిష్యతీ-ధూపాయిష్యంతీ । ధూపిష్యన్-ధూపిష్యతీ-ధూపిష్యంతీ ధూపాయితుం । ధూపితుం । ధూపాయితం । ధూపితం । ధూపాయనం । ధూపనం । ధూపాయిత్వా । ధూపిత్వా । పరిధూపాయ్య । పరిధూప్య । ధూపాయం ధూపాయం । ధూపాయిత్వా ధూపాయిత్వా । ధూపంధూపం । ధూపిత్వా ధూపిత్వా.

౨—ధూపాయయితవ్యః, ధూపయితవ్యః, ధూపాయనీయః, ధూపనీయః, ధూపాయ్యః, ధూప్యః, ధూపాయితః, ధూపితః, ధూపాయితవాన్; ధూపితవాన్, ధూపాయయన్-ధూపాయయంతీ, ధూపాయయమానః, ధూపయన్-ధూపయంతీ, ధూపయమానః, ధూపాయయిష్యన్-ధూపాయయిష్యతీ-ధూపాయయిష్యంతీ, ధూపాయయిష్యమాణః, ధూపయిష్యన్-ధూపయిష్యతీ-ధూపయిష్యంతీ, ధూపయిష్యమాణః, ధూపాయయితుం, ధూపయితుం, ధూపాయితం, ధూపితం, ధూపాయనం, ధూపనం, ధూపాయయిత్వా, ధూపయిత్వా, పరిధూపాయ్య, పరిధూప్య, ధూపాయంధూపాయం, ధూపాయయిత్వాధూపాయయిత్వా, ధూపంధూపం, ధూపయిత్వాధూపయిత్వా.

౩—దుధూపాయిషితవ్యః; దుధూపిషితవ్యః, దుధూపాయిషణీయః దుధూపిషణీయః, దుధూపాయిష్యః, దుధూపిష్యః, దుధూపాయిషితః, దుధూపాయిషితవాన్, దుధూపిషితః, దుధూపిషితవాన్, దుధూపాయిషన్-దుధూపాయిషంతీ, దుధూపిషన్-దుధూపిషంతీ, దుధూపాయిషిష్యన్-దుధూపాయిషిష్యతీ-దుధూపాయిషిష్యంతీ, దుధూపిషిష్యన్, దుధూపిషిష్యతీ-దుధూపిషిష్యంతీ, దుధూపాయిషితుం, దుధూపిషితుం, దుధూపాయిషితం, దుధూపిషితం, దుధూపాయిషణం, దుధూపిషణం, దుధూపాయిషిత్వా, దుధూపిషిత్వా, పరిదుధూపాయిష్య, పరిదుధూపిష్య, దుధూపాయిషందుధూపాయిషం,

దుధూపాయిషిత్వాదుధూపాయిషిత్వా, దుధూపిషందుధూపిషం; దుధూపిషిత్వాదుధూపిషిత్వా.

౪—దోధూపితవ్యః, దోధూపనీయః, దోధూప్యః, దోధూపితః, దోధూపితవాన్, దోధూప్యమానః, దోధూపిష్యమాణః, దోధూపితుం, దోధూపితం, దోధూపనం, దోధూపిత్వా, ప్రదోధూప్య, దోధూపందోధూపం, దోధూపిత్వాదోధూపిత్వా.

౫—శతరి-దోధూపన్-దోధూపతౌ-దోధూపతః, (స్త్రి)యాందోధూపతీ, దోధూపిష్యన్-దోధూపిష్యతీ-దోధూపిష్యంతీతివిశేషః, శేషంప్రాగ్వత్.

ధృజ-గతౌ,సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ.

ధర్జతి, దధర్జ-దధృజతురిత్యాదిగృజధాతువత్. పు-౨౪౧

శ్రీ

ధృజి-గతౌ,సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

ధృంజతి, దధృంజ-దధృంజతురిత్యాదిగృంజతివత్. పు-౨౪౩.

ధోర్ృ-గతిచాతుర్యే,అకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

౧ ధోరతి ॥ ౨ దుధోర ॥ ౩ ధోరితా-సి ॥ ౪ ధోరిష్యతి ॥ ౫ ధోరతు ॥ ౬ అధోరత్ ॥ ౭ ధోరేత్ ॥ ౮ ధోర్యాత్ ॥ ౯ అధోరీత్ ॥ ౧౦ అధోరిష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిధోరతే ॥ ౨ వ్యతిదుధోరే ॥ ౩ వ్యతిధోరితా(సే-హే) ౪ వ్యతిధోరిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిధోరతాం ॥ ౬ వ్యత్యధోరత । ౭ వ్యతిధోరేత ॥ ౮ వ్యతిధోరిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ వ్యత్యధోరిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)౧౦ వ్యత్యధోరిష్యత.

భావే—౧ ధోర్యతే ॥ ౨ దుధోరే ॥ ౩ధోరితా ౪ ధోరిష్యతే

౫ ధోర్యతాం ॥ ౬ అధోర్యత ॥ ౭ ధోర్యేత ॥ ౮ధోరిషీష్ట ॥ ౯ అధోరి ॥ ౧౦ అధోరిష్యత.

ణౌ—౧ ధోరయతి-తే ॥౨ధోరయాఞ్చకార(చక్రే)బభూవ,ఆస) ౩ధోరయితా(సి,సే,హే)౪ధోరయిష్యతి-తే ॥౫ధోరయతు-తాం॥౬అధోరయత్-త ॥ ౭ ధోరయేత్-త ॥ ౮ధోర్యాత్-ధోరయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౯ అదుధోరత్-త ॥౧౦ అధోరయిష్యత్-త.

కర్మణి—౧ ధోర్యతే । ౨ ధోరయాఞ్చక్రే (బభూవె, ఢ్వే, ధ్వే, ఆసే) ౩ ధోరయితా(సే,హే) ధోరితా (సే,హే) ౪ ధోరయిష్యతే-ధోరిష్యతే ॥ ౫ ధోర్యతాం ॥ ౬ అధోర్యత ॥ ౭. ధోర్యేత ॥ ౮ధోరయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ధోరిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అధోరి, అధోరిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అధోరయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అధోరయిష్యత-అధోరిష్యత.

సని—౧ దుధోరిషతి - ౨ దుధోరిషాఞ్చకార (బభూవ, ఆస) ౩ దుధోరిషితా-సి ॥ ౪ దుధోరిషిష్యతి ॥ ౫ దుధోరిషతు । ౬ అదుధోరిషత్॥ ౭దుధోరిషేత్ ॥ ౮ దుధోరిష్యాత్ ॥ ౯ అదుధోరిషీత్ ॥ ౧౦ అదుధోరిషిష్యత్.

యఙి—౧దోధోర్యతే ॥ ౨దోధోరాఞ్చక్రే(బభూవ,ఆస) ౩దోధోరితా(సే,హే) ౪ దోధోరిష్యతే ॥ ౫ దోధోర్యతాం ॥ ౬.అదోధోర్యత ॥ ౭.దోధోర్యేత ॥ ౮ దోధోరిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అదోధోరిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అదోధోరిష్యత.

యఙ్లుకి—దోధోరీతి, దోధోర్తి, దోధోర్తః,దోధోరతీత్యాది

౧—ధోరితవ్యం, ధోరణీయం,ధోర్యం, ధోరితః, ధోరితవాన్ ధోరన్-ధోరంతీ, ధోరిష్యన్-ధోరిష్యతీ-ధోరిష్యంతీ-ధోరితుం, ధోరితం, ధోరణం, ధోరిత్వా, విధోర్య ధోరం ధోరం, ధోరిత్వా ధోరిత్వా.

౨—ఢౌరయితవ్యః, ఢౌరణీయః, ఢౌర్యః, ఢౌరితః, ఢౌరితవాన్, ఢౌరయన్-ఢౌరయంతీ, ఢౌరయమాణః, ఢౌరయిష్యన్-ఢౌరయిష్యతీ-ఢౌరయిష్యంతీ, ఢౌరయిష్యమాణః, ఢౌరయితుం, ఢౌరితం, ఢౌరణం, ఢౌరయిత్వా, ఆఢౌర్య, ఢౌరంఢౌరం, ఢౌరయిత్వాఢౌరయిత్వా.

౩—దుఢౌరిషితవ్యం, దుఢౌరిషణీయం, దుఢౌరిష్యం, దుఢౌరిషితః, దుఢౌరిషితవాన్; దుఢౌరిషన్-దుఢౌరిషంతీ, దుఢౌరిషిష్యన్-దుఢౌరిషిష్యతీ-దుఢౌరిషిష్యంతీ, దుఢౌరిషితుం, దుఢౌరిషితం, దుఢౌరిషణం, దుఢౌరిషిత్వా, ఆదుఢౌరిష్య, దుఢౌరిషం దుఢౌరిషం, దుఢౌరిషిత్వాదుఢౌరిషిత్వా.

౪—డోఢౌరితవ్యం, దోఢౌరణీయం, డోఢౌర్యం, డోఢౌరితః, డోఢౌరితవాన్, దోఢౌర్యమాణః, దోఢౌరిష్యమాణః, డోఢౌరితుం; డోఢౌరితం, డోదౌరణం, దోఢౌరిత్వా, ఆడోఢౌర్య, దోఢౌరండోఢౌరం, దోఢౌరిత్వాడోఢౌరిత్వా.

౫—శతరి, డోఢౌరత్-దోఢౌరతౌ-దోఢౌరతః, డోఢౌరతీ, డోఢౌరిష్యన్-డోఢౌరిష్యతీ-డోఢౌరిష్యంతీతి విశేషః, శేషం ప్రాగ్వత్

—॥ఇతి ధాదయః॥—

నట-నృత్తౌ, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

నటతి-ననాట-నేటతుః-నేటురిత్యాదిణటధాతువత్. పు-౨౭౬.

అస్య ఘటాదిత్వాభావాదమిత్త్వేనణౌహ్రస్వోన ॥ ౧ నాటయతి-తే ౨ నాటయాఞ్చకార(చక్రే-బభూవ-ఆస) ౩ నాటయితా (సి-సే-హే) ౪ నాటయిష్యతి-తే ॥ ౫ నాటయతు-తాం ॥ ౬ అనాటయత్-త ॥ ౭ నాటయేత్-త ॥ ౮ నాట్యాత్-నాటయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అనీనటత్-త ॥ ౧౦ అనాటయిష్యత్-త.

కర్మణి—౧ నాట్యతే ॥ ౨ నాటయాఞ్చక్రే (బభూవే-ఢ్వే-ధ్వే-

ఆసే) 3 నాటయితా(సే-హే) నాటితా(సే-హే) ౪ నాటయిష్యతే-నాటిష్యతే ॥ ౫ నాట్యతాం ॥ ౬ అనాట్యత ॥ ౭ నాట్యేత ॥ ౮నాటయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)నాటిషీష్ట-ధ్వం ౯ అనాటి-అనాటిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అనాటయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అనాటిష్యత-అనాటయిష్యత ॥ శేషంఘటాదినటతివత్. పు-౭౭౨.

నర్ద-శబ్దే,అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

నర్దతి-ననర్దేత్యాదికర్జతివత్. పు-౯౬.

టునది-సమృద్ధౌ,అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

నందతి-ననంద-నదందతురిత్యాదిక్రందతివత్. పు-౯౦.

నీల-వర్ణే,అకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

నీలతి- నినీలేత్యాదిక్రీడతివత్. పు-౭౦౫. ణౌచఙి-అనీనిలదిత్యాది

ఇతినాదయః.

పట-గతౌ. అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

పటతి॥పపాట-పేటతురిత్యాది, శేషంగదతివత్. పు-౭౭౮.

పఠ-వ్యక్తాయాంవాచి,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

పఠతి-పపాఠ-పేఠతురిత్యాదిప్రాగ్వత్. పు-౭౭౮.

పర్వ,పర్బ-గతౌ,సకర్మకౌ, సేటౌ,పరస్మైపదినౌ

పర్వతి-పపర్వేత్యాది, పర్బతి-పపర్బేత్యాదిచకర్జతివత్.పు-౯౬

పత్లృ-గతౌ,అకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ.

౧ పతతి ॥ ౨ పపాత-పేతతుః-పేతుః ॥ ౩ పతితా-సి ॥ ౪ పతిష్యతి ॥ ౫ పతతు ॥ ౬ అపతత్ ॥ ౭ పతేత్ ॥ ౮ పత్యాత్ ॥ లృదిత్త్వాదఙ్, పతఃపుమితిపుమాగమః ॥ ౯ అపప్తత్-అపప్తతాం-అపప్తన్ ॥ అపప్తః-అపప్తతం-అపప్తత ॥ అపప్తం-అపప్తావ-అపప్తామ ॥ ౧౦ అపతిష్యత్.

గత్యర్థత్వాన్న కర్మవ్యతీహారే తఙ్, భావే — ౧ పత్యతే ॥ ౨ పేతే ॥ ౩ పతితా ॥ ౪ పతిష్యతే ॥ ౫ పత్యతాం ॥ ౬ అపత్యత ॥ ౭ పత్యేత ॥ ౮ పతిషీష్ట ॥ ౯ అపాతి ॥ ౧౦ అపతిష్యత.

ణౌ — ౧ పాతయతి-తే ॥ ౨ పాతయాఞ్చకార(చక్రే)-బభూవ-ఆస) ౩ పాతయితా(సి-సే-హే) ౪ పాతయిష్యతి-తే ॥ ౫ పాతయతు-తాం ॥ ౬ అపాతయత్-త ॥ ౭ పాతయేత్-త ॥ ౮ పాత్యాత్-పాతయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అపాతి-అపాతిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అపాతయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అపాతిష్యత-అపాతయిష్యత.

కర్మణి — ౧ పాత్యతే ౨ పాతయాఞ్చక్రే(బభూవే-ఢ్వే-ధ్వే-ఆసే) ౩ పాతయితా(సే-హే) పాతితా(సే-హే) ౪ పాతయిష్యతే-పాతిష్యతే ॥ ౫ పాత్యతాం ॥ ౬ అపాత్యత ॥ ౭ పాత్యేత ॥ ౮ పాతయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) పాతిషీష్ట;ధ్వం, ౯ అపాతి-అపాతిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అపాతయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అపాతిష్యత-అపాతయిష్యత.

సని — తనిపతిదరిద్రాతిభ్యస్సన ఇడ్వావాచ్య ఇతి వేట్ ॥ ఇడభావే సనిమీమాఘురభలభశకపతపదామచ ఇస్ ఇతీసాదేశః ॥ ౧ పిత్సతి-పిపతిషతి ॥ ౨ పిత్సాఞ్చకార-పిపతిషాఞ్చకార(బభూవ-ఆస) ౩ పిత్సితా-సి ॥ పిపతిషితా-సి ॥ ౪ పిత్సిష్యతి-పిపతిషిష్యతి ॥ ౫ పిత్సతు-పిపతిషతు ॥ ౬ అపిత్సత్-అపిపతిషత్ ॥ ౭ పిత్సేత్-పిపతిషేత్ ॥ ౮ పిత్సాస్యాత్-పిపతిష్యాత్ ॥ ౯ అపిత్సీత్-అపిపతిషీత్ ॥ ౧౦ అపిత్సిష్యత్-అ

పిపతిషిష్యత్.

యజ్‌—నీగ్వంచుస్రింసుధ్వంసుభ్రింసుకసపతవదస్కందామిత్య భ్యాసస్యనీగాగమః. ౧ పనీపత్యతే ॥ ౨ పనీపతాఞ్చక్రే(బభూవ ఆస) 3 పనీపతితా(సే,హే)౪ పనీపతిష్యతే ॥ ౫ పనీపత్యతాం ॥ ౬ అపనీపత్యత ॥ ౭ పనీపత్యేత ॥ ౮ పనీపతిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అపనీపతిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అపనీపతిష్యత.

యఙ్లుకి—పనీపతీతి-పనీపత్తి-పనీపత్తః,పనీపతతీత్యాది.

౧—పతితవ్యం, పతనీయం, పాత్యం, పతితః, పతితవాన్,పతన్ పతంతీ, పతిష్యన్-పతిష్యతీ-పతిష్యంతీ, పతితుం, పతితం, పతనం, పతిత్వా, నిపత్య, పాతంపాతం, పతిత్వాపతిత్వా.

౨—పాతయితవ్యః, పాతనీయః, పాత్యః,పాతితః, పాతితవాన్ పాతయన్-పాతయంతీ, పాతయమానః, పాతయిష్యన్-పాతయిష్యతీ-పాతయిష్యంతీ, పాతయిష్యమాణః, పాతయితుం, పాతితం, పాతనం, పాతయిత్వా, నిపాత్య,పాతంపాతం,పాతయిత్వాపాతయిత్వా.

3—పిత్సితవ్యం-పిపతిషితవ్యం, పిత్సనీయం.పిపతిషణీయం, పిత్స్యం-పిపతిష్యం, పిత్సితః-పిపతిషితః,పిత్సితవాన్-పిపతిషితవాన్ పిత్సన్,పిత్సంతీ-పిపతిషన్-పిపతిషంతీ పిత్సిష్యన్-పిత్సిష్యతీ-పిత్సిష్యంతీ, పిపతిషిష్యన్,పిపతిషిష్యతీ-పిపతిషిష్యంతీ, పిత్సితుం-పిపతిషితుం, పిత్సితం-పిపతిషితం,పిత్సనం-పిపతిషణం,పిత్సిత్వా-పిపతిషిత్వా, నిపిత్స్య-నిపిపతిష్య, పిత్సంపిత్సం, పిత్సిత్వాపిత్సిత్వా, పిపతిషంపిపతిషం, పిపతిషిత్వాపిపతిషిత్వా.

౪—పనీపతితవ్యం, పనీపతనీయం, పనీపత్యం, పనీపతితః, పనీపతితవాన్, పనీపత్యమానః, పనీపతిష్యమాణః, పనీపతితుం,పనీపతితం పనీపతనం, పనీపతిత్వా, నిపనీపత్య, పనీపతంపనీపతం, పనీపతిత్వా పనీపతిత్వా.

గ——ణ్యతి-పనీపాత్యం ॥ శతరి, పనీపతత్-పనీపతతౌ-పనీపతతః ॥ పనీపతతీ-పనీపతిష్యన్, పనీపతిష్యతీ-పనీపతిష్యంతీ ॥ ణముల్- పనీపాతంపనీపాతం, ఇతివిశేషః, శేషంయజంతవత్.

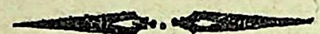
పథే-గతౌ, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

పథతి, పపాథ-పేథతురిత్యాది, శేషంగదతివత్. పు-౨౨౮. ఏదిత్త్వాన్నవృద్ధిః, అపథీత్-అపథిష్యామిత్యాది.

పర్వ-పూరణే, సకర్మకః, సేట్. పరస్మైపదీ

పర్వతి, పపర్వ-పపర్వతురిత్యాదికర్జతివత్. పు-౨౮౬.

పల-గతౌ, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

పలతి, పపాల-పేలతురిత్యాది, లుఙి-అతోలాంతస్యేతివృద్ధిః, అపాలీత్, అపాలిష్యామిత్యాది, శేషంగదతివత్. పు, ౨౨౮.

పక్ష-పరిగ్రహ ఇత్యేకే, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

పక్షతి, పపక్ష-పపక్షతురిత్యాదికర్జతివత్. పు-౨౮౬.

పిట-శబ్దసంఘాతయోః॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

పిటతి- పిపేట, పిపిటతురిత్యాదికిటధాతువత్. పు-౪౯౯.

పిఠ-హింసాసంక్లేశనయోః॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

పేఠతి, పిపేఠ-పిపిఠతురిత్యాదిప్రాగ్వత్. పు-౪౯౯.

పివి-సేచనే॥ సేవన ఇతితరంగిణ్యాం, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

పిన్వతి- పిపిన్వేత్యాదిజిన్వతివత్, పు. ౨౬౭.

పిస్పృ-గతౌ,సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

పెసతి, పిపేస-పిపిసతురిత్యాదికిటధాతువత్. పు-౧౯౯. ఋదిత్త్వాణ్ణౌచఙినోపధాహ్రస్వః ॥ అపిపెసత్-అపిపేసతామిత్యాది.

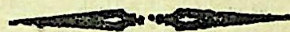
పీల-ప్రతిష్టంభే,ప్రతిష్టంభో-రోధనం,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

పీలతి,పిపీల-పిపీలతురిత్యాదిక్రీడతివత్.పు-౨౦౫. ణౌచఙి-అపీపిలత్

పీవ-స్థౌల్యే,అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

పీవతి, పిపీవ-పిపీవతురిత్యాదిప్రాగ్వత్. పు-౨౦౫.ణౌచఙి-అపీపివత్

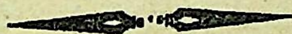
పుడ,ప్రుడ-మర్దనే,సకర్మకౌ, సేటౌ,పరస్మైపదినౌ,

పోడతి,పుపోడేత్యాది;ప్రోడతి,పుప్రోడేత్యాదిచకోచతివత్.పు-౨౦౫

పుడిచ-సంఘాతఇత్యర్థః,అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ.

పుండతి; పుపుండేత్యాదికుఞ్చతివత్, పు-౨౧౦.ఆశిషిపుండ్యాత్.

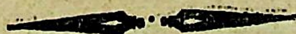
పుథి-హింసాసంక్లేశనయోః,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ.

పుంథతి, పుపుంథేత్యాదికుఞ్చతివత్.పు-౨౧౦. ఆశిషి-పుంథ్యాత్

పుల-మహత్త్వే,అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

పోలతి, పుపోల-పుపులతురిత్యాదికోచతివత్. పు-౨౦౫

పుర్వ-పూరణే,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

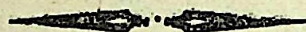
పూర్వతి, పుపూర్వ-పుపూర్వతురిత్యాదిగుర్వీధాతువత్. పు-౨౩౭

నిష్ఠాయాంపూర్వితః-పూర్వితవాన్.

పుష-పుష్టౌ,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ.
పోషతి, పుపోష-పుపుషతురిత్యాదికోచతివత్. పు. ౨౦౯

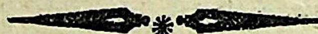
పుషు,ప్లుషు-దాహే,సకర్మకౌ, సేటౌ,పరస్మైపదినౌ
ప్రోషతి, పుప్రోషేత్యాది॥ ప్లోషతి, పుప్లోషేత్యాదికోచతివత్.
పు. ౨౦౮. ఉదిత్త్వాత్త్క్వాయాంవేట్, ప్రోషిత్వా, ప్రుష్ట్వా, ప్లోషిత్వా,ప్లుష్ట్వా అతఏవనిష్ఠాయాంనేట్, ప్రుష్టః, ప్లుష్టః, ప్రుష్టవాన్-ప్లుష్టవాన్.

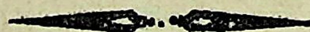
పూల-సంఘాతే,అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ.
పూలతి, పుపూలేత్యాదికూజతివత్. పు. ౨౧౫

పూష-వృద్ధౌ,అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ
పూషతి, పుపూషేత్యాదిప్రాగ్వత్. పు. ౨౧౫

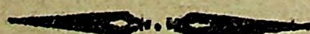
పృషు- సేచనే,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ.
పర్షతి,పపర్షేత్యాదిగృజధాతువత్.పు. ౨౪౧- ఉదిత్త్వాత్త్క్వాయాం వేట్.పర్షిత్వా-పృష్ట్వా,అతఏవనిష్ఠాయాంనేట్,పృష్టఃపృష్టవాన్.

పేల్రు-గతౌ,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ
పేలతి, పిపేలేత్యాదిక్రీడతివత్. పు. ౨౦౫. ణౌచఙి-అపిపేలత్.

పేస్రు-గతౌ,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ
పేసతి, పిపేసేత్యాదిప్రాగ్వత్. పు. ౨౦౫. ణౌచఙి-అపిపేసత్.

పైణృ, గతిప్రేరణశ్లేషణేషు, సకర్మకః, సేట్; పరస్మైపదీ

పైణతి-పిపైణేత్యాదిప్రాగ్వత్. పు. ౨౦౫. ణౌ చఙి-అపిపైణత్.

..ఇతిపాదయః..

*

ఫక్క-నీచైర్గతౌ, నీచైర్గతిర్మందగమనమసద్వ్యవహారశ్చ.

అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

ఫక్కతి-పఫక్క-పఫక్కతురిత్యాదికర్జతివత్. పు౧౮౬.

*

ఫణ-గతౌ, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

౧ ఫణతి । ఫణాంచసప్తానామిత్యేత్వాభ్యాసలోపవికల్పః॥ ౨ పఫాణ-ఫేణతుః-ఫేణుః ॥ పఫణతుః, పఫణుః ॥ ౩ ఫణితా ॥ ౪ ఫణిష్యతి ॥ ౫ ఫణతు ॥ ౬ అఫణత్ ॥ ౭ ఫణేత్ ॥ ౮ ఫణ్యాత్ ॥ ౯ అఫాణీత్-అఫణీత్ ॥ ౧౦ అఫణిష్యత్.

గత్యర్థత్వాన్నకర్మవ్యతీహారే తఙ్—కర్మణి ॥ ౧ ఫణ్యతే ॥ ౨ ఫేణే-ఫేణాతే-ఫేణిరే ॥ పఫణే-పఫణాతే-పఫణిరే ॥ ౩ ఫణితా (సే-హే) ౪ ఫణిష్యతే ॥ ౫ ఫణ్యతాం ॥ ౬ అఫణ్యత ॥ ౭ ఫణ్యేత॥ ౮ ఫణిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అఫాణి ॥ ౧౦ అఫణిష్యత.

ణౌ—ఘటాదిత్వేనమిత్త్వాద్ధ్రస్వః ॥ ౧ ఫణయతి-తే ॥ ౨ ఫణయాంచకార (చక్రే, బభూవ, ఆస) ౩ ఫణయితా (సి, సే, హే) ౪ ఫణయిష్యతి-తే ॥ ౫ ఫణయతు-తాం ॥ ౬ అఫణయత్-త॥ ౭ ఫణయేత్-త॥ ౮ ఫణ్యాత్-ఫణయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అపీఫణత్-త॥ ౧౦ అఫణయిష్యత్-త

కర్మణి—ఫణ్యతే ॥ ౨ ఫణయాంచక్రే (బభూవే, ఢ్వే, ధ్వే, ఆసే) ౩ ఫాణితా (సే-హే) ఫణితా (సే-హే) ఫణయితా (సే, హే) ౪ ఫాణిష్యతే, ఫణిష్యతే, ఫణయిష్యతే ॥ ౫ ఫణ్యతాం ॥ ౬ అఫణ్యత ॥ ౭ ఫణ్యేత॥ ౮ ఫణయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ఫాణిషీష్ట-ధ్వం॥ ఫణిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అఫాణి-

-అఫాణిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అఫణిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అఫణయిషా తాం (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అఫాణిష్యవ-అఫణిష్యత-అఫణయిష్యత ॥ ఫణః ప్రాగేవవృద్ధిత్యేతే ॥ తన్మతేఽస్యఘటాదిత్వాభావాన్నహ్రస్వః ॥ ౧ ఫాణయతి-తే ॥ ౨ ఫాణయాంచకార(చకే,బభూవ,ఆస) ౩ ఫాణయితా(సి,సే,హే) ౪ ఫాణయిష్యతి-తే ॥ ౫ ఫాణయతు-తాం ॥౬ అఫాణయత్-త ॥ ౭ ఫాణయేత్-త ॥ ౮ ఫాణ్యాత్-ఫాణయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అపీఫణత్-త ॥ ౧౦ అఫాణయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ ఫాణ్యతే ॥ ౨ ఫాణయాంచకే(బభూవే,ఢ్వే, ధ్వే, ఆసే) ౪ ఫాణయితా(సే,హే)ఫాణితా(సే,హే)౪ ఫాణయిష్యతే,ఫాణిష్యతే ॥ ౫ ఫాణ్యతాం ॥ ౬ అఫాణ్యత ॥ ౭ ఫాణ్యేత ॥ ౮ ఫాణయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)ఫాణిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అఫాణి-అఫణిషాతాం(ఢ్వం, ధ్వం) అఫాణయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)౧౦అఫాణిష్యత-అఫాణయిష్యత

సని—పిఫణిషతి॥౨ పిఫణిషాంచకార(బభూవ;ఆస) ౩ పిఫణిషితా-సి ॥పిఫణిషిష్యతి ॥ ౫ పిఫణిషతు ॥౬ అపిఫణిషత్ ॥ ౭ పిఫణిషేత్ ॥ ౮ పిఫణిష్యాత్ ॥ ౯ అపిఫణిషీత్ ॥ ౧౦ అపిఫణిషిష్యత్.

యఙి—౧ పంఫణ్యతే ॥ ౨ పంఫణాంచకే(బభూవ,ఆస)౩ పంఫణితా(సే,హే) ౪ పంఫణిష్యతే ॥ ౫ పంఫణ్యతాం ॥౬ అపంఫణ్యత॥ ౭ పంఫణ్యేత ॥ ౮ పంఫణిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అపంఫణిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అపంఫణిష్యత.

యఙ్లుకి—పంఫణీతి,పంఫణ్టి,పంఫాణ్టః,పంఫణతీత్యాది.

౧—ఫణితవ్యం, ఫణనీయం, ఫాణ్యం, ఫాంటం,అనాయాససాధ్యోకషాయవిశేషః ॥ మాధవస్తునవనీతభావాత్ప్రాగవస్థాపన్నం ద్రవ్యం ఫాంటమితి వేదభాష్యఆహ ॥ క్షుబ్ధస్వాంతేత్యాదినాఫణేః క్తస్యేడభావోనిపాత్యతే ॥అన్యత్రి, ఫణితం, ఫణితవాన్, ఫణన్-ఫణంతీ, ఫణిష్యన్-ఫణిష్యతీ-ఫణిష్యంతీ,ఫణితుం,ఫణితం,ఫణనం, ఫణిత్వా, ప్ర

రిఫణ్య, ఫాణంఫాణం, ఫణిత్వాఫణిత్వా.

౨—ఫణయితవ్యం, ఫణనీయం, ఫణ్యం, ఫణితః, ఫణితవాన్, ఫణయన్-ఫణయంతీ, ఫణయమానః, ఫణయిష్యన్-ఫణయిష్యతీ-ఫణయిష్యంతీ, ఫణయిష్యమాణః, ఫణయితుం, ఫణితం, ఫణనం, ఫణయిత్వా, పరిఫణ్య, ఫణంఫణం, ఫాణంఫాణం, ఫణయిత్వాఫణయిత్వా.

పక్షే—ఫాణయితవ్యం। ఫాణనీయం। ఫాణ్యం। ఫాణితః। ఫాణితవాన్। ఫాణయన్। ఫాణయంతీ। ఫాణయమానః। ఫాణయిష్యన్। ఫాణయిష్యతీ। ఫాణయిష్యంతీ। ఫాణయిష్యమాణః। ఫాణయితుం। ఫాణితం। ఫాణనం। ఫాణయిత్వా। పరిఫాణ్య। ఫాణంఫాణం। ఫాణయిత్వాఫాణయిత్వా॥

౩—పిఫణిషితవ్యం। పిఫణిషణీయం। పిఫణిష్యం। పిఫణిషితః। పిఫణిషితవాన్। పిఫణిషన్। పిఫణిషంతీ। పిఫణిషిష్యన్। పిఫణిషిష్యతీ। పిఫణిషిష్యంతీ। పిఫణిషితుం। పిఫణిషితం। పిఫణిషణం। పిఫణిషిత్వా। పరిపిఫణిష్య। పిఫణిషంపిఫణిషం। పిఫణిషిత్వాపిఫణిషిత్వా॥

౪—పంఫణితవ్యం। పంఫణనీయం। పంఫణ్యం। పంఫణితః। పంఫణితవాన్। పంఫణ్యమానః। పంఫణిష్యమాణః। పంఫణితుం। పంఫణితం। పంఫణనం। పంఫణిత్వా। పరిపంఫణ్య। పంఫణంపంఫణం, పంఫణిత్వాపంఫణిత్వా॥—

౫—ణ్యతి। పంఫాణ్యం। శతరి। పంఫణత్। పంఫణతౌ। పంఫణతః। పంఫణిష్యన్। పంఫణిష్యతీ। పంఫణిష్యంతీ। ణములి।పంఫాణంపంఫాణమితివిశేషః॥ శేషంయఙ్వత్॥

---

౫౦ ఫలా విశరణే। అకర్మకః। సేట్ పరస్మైపదీ

౧—ఫలతి। పఫాల। ఫేలతుః। ఫేలుః। త్వం ఫలెత్వే ఫలిథ

సలోపౌ ॥ 3. ఫలితా ॥ ౪ ఫలిష్యతి ॥ ౫ ఫలతు ॥ ౬ అఫలత్ ॥ ౭ ఫలేత్ ॥ ౮ ఫల్యాత్ ॥ ౯ అఫాలీత్ ॥౧౦ అఫలిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే । ౧ వ్యతిఫలతే ॥ ౨ వ్యతిఫేలే । వ్యతిఫేలాతే ॥ 3 వ్యతిఫలితా(స్సే,హే) ౪ వ్యతిఫలిష్యతే౫ వ్యతిఫలతాం ॥ ౬ వ్యత్యఫలత ॥ ౭ వ్యతిఫలేత ॥ ౮ వ్యతిఫలిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ వ్యత్యఫలిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యఫలిష్యత ॥

భావే—౧ ఫల్యతే ॥ ౨ ఫేలే ॥ 3ఫలితా ॥ ౪ ఫలిష్యతే । ఫల్యతాం ॥ ౬అఫల్యత॥ ౭ ఫల్యేత॥ ౮ ఫలిషీష్ట ॥ ౯ అఫాలి । ౧౦ అఫలిష్యత ॥—

ణౌ—౧ఫాలయతి,తే ॥ ౨ ఫాలయాంచకార । చక్రే । బభూవ । ఆస ॥ 3ఫాలయితా(సి-స్సే-హే) ౪ ఫాలయిష్యతి । తే॥ ౫ ఫాలయతు। తాం॥ ౬ అఫాలయత్ । త। ౭ ఫాలయేత్ । త। ౮ ఫాల్యాత్ । ఫాలయిషీష్ట । ఢ్వం।ధ్వం॥౯ అపీఫలత్ ।త।౧౦అఫాలయిష్యత్ ।త

కర్మణి॥ ౧ఫాల్యతే॥ ౨ ఫాలయాంచక్రే । బభూవే। ఢ్వే-ధ్వే ॥ ఆసే ॥ 3 ఫాలయితా(సే।హే) ఫాలితా(స్సే,హే) ౪ఫాలయిష్యతే।ఫాలిష్యతే। ౫ ఫాల్యతాం । ౬ అఫాల్యత ॥ ౭ ఫాల్యేత॥ ౮ ఫాలయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ఫాలిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అఫాలి। అఫాలిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం)అఫాలయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)౧౦ అఫాలిష్యత। అఫాలయిష్యత॥

సని—౧ పిఫలిషతి॥ ౨ పిఫలిషాంచకార ।బభూవ। ఆస ॥ 3 పిఫలిషితా ।సి। ౪ పిఫలిషిష్యతి॥ ౫ పిఫలిషతు ॥౬ అపిఫలిషత్। ౭పిఫలిషేత్ ॥౮ పిఫలిష్యాత్ । ౯ అపిఫలిషీత్ । ౧౦ అపిఫలిషిష్యత్ ॥

యఙిచరఫలోశ్చేత్యభ్యాసస్యనుక్ । ఉత్పరస్యాతఇత్యభ్యాసాత్పరస్యాతఉత్వం ॥ ౧ పంఫుల్యతే ।౨ పంఫులాంచక్రే । బభూవ। ఆస ॥ 3 పంఫులితా । సే।హే॥ ౪ పంఫులిష్యతే ॥ ౫ పంఫుల్యతాం । ౬ అపంఫుల్యత। ౭ పంఫుల్యేత । ౮ పంఫులిషీష్ట ॥ఢ్వం,ధ్వం॥ ౯ అ

షంఫులిష్ట (ధ్వం।ఢ్వం) ౧౦ అపంఫులిష్యత ॥

యఙ్లుకి—పంఫులీతి । పంఫోల్తి । పంఫుల్తః । పంఫులతీత్యాది ॥

౧—ఫలితవ్యం । ఫలనీయం । ఫాల్యం । ఫుల్లః । ఫుల్లవాన్ । అ నుపసర్గాత్ఫుల్లక్షీబకృశోల్లాఘా ఇతి క్తవత్వేక దేశస్యాపీదంలత్వం నిపాతనమిష్యత ఇతి చతస్యలత్వం । సోపసర్గాత్తు। ప్రఫుల్తః । ప్రఫుల్త వాన్ । ఆదితశ్చేతీడ్నిషేధః । తిచేతితాదాకితి ఫలతేరితఉక్తం ॥ ఉ త్ఫుల్లః । సంఫుల్లః ॥ ఉత్ఫుల్లసంఫుల్లయోరుపసంఖ్యానమితి నిష్ఠాత స్యలత్వం నిపాత్యతే । ఫలన్ । ఫలంతీ । ఫలిష్యన్ । ఫలిష్యతీ । ఫ లిష్యంతీ ॥ ఫలితుం ॥ ఫలితం । ఫలనం॥ఫలిత్వా ॥ ప్రఫల్య। ఫాలంఫా లం ॥ ఫలిత్వాఫలిత్వా ॥

౨—ఫాలయితవ్యః ॥ ఫాలనీయః ॥ ఫాల్యః ॥ ఫాలితః । ఫాలిత వాన్ । ఫాలయన్ ॥ ఫాలయంతీ ॥ ఫాలయమానః ॥ ఫాలయిష్యన్ ఫాలయిష్యతీ ॥ ఫాలయిష్యంతీ ॥ ఫాలయిష్యమాణః ॥ఫాలయితుం ఫాలితం । ఫాలనం ॥ ఫాలయిత్వా ॥ ప్రఫాల్య । ఫాలంఫాలం । ఫా లయిత్వాఫాలయిత్వా ॥

౩—పిఫలిషితవ్యం ॥ పిఫలిషణీయం । పిఫలిష్యం । పిఫలిషితః ॥ పిఫలిషితవాన్ । పిఫలిషన్ । పిఫలిషంతీ । పిఫలిషిష్యన్ । పిఫలిషి ష్యతీ । పిఫలిషిష్యంతీ ॥ పిఫలిషితుం । పిఫలిషితం ॥ పిఫలిషణం ॥ పిఫలిషిత్వా । ప్రపిఫలిష్య । పిఫలిషం పిఫలిషం । పిఫలిషిత్వాపిఫ లిషిత్వా ॥

౪—పంఫులితవ్యం ॥ పంఫులనీయం ॥ పంఫుల్యం ॥ పంఫులితః ॥ పంఫులితవాన్ ॥ పంఫుల్యమానః ॥ పంఫులిష్యమాణః । పంఫులితుం పంఫులితం ॥ పంఫులనం ॥ పంఫులిత్వా । ప్రపంఫుల్య । పంఫులం పంఫులం । పంఫులిత్వా । పంఫులిత్వా ॥

౫—పంఫోలితవ్యం ॥ పంఫోలనీయం ॥ పంఫోల్యం ॥ పంఫులితః

పంఫులితవాః ॥ పంఫులల్ ॥ పంఫులతాం ॥ పంఫులతః । పంఫులత॥ పంఫోలిష్యతే । పంఫోలిష్యతీ ॥ పంఫోలిష్యంతి ॥ పంఫోలితుం ॥పంఫులితం । పంఫోలనం । పంఫోలిత్వా ॥ ప్రపంఫుల్య । పంఫోలంపంఫోలం ॥ పంఫోలిత్వాపంఫోలిత్వా ॥

ఫలనిష్పత్తౌ ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ పరస్మైపదీ

ఫలతి । పఫాల । ఫేలతుః । ఫేలురిత్యాది ॥ శేషంగదతివత్ ॥ పు (౨౨౮) లుఙి అతోలాన్తస్యేతివృద్ధిః ॥ అఫాలీత్ ॥ అఫాలిష్టాం ॥ అఫాలిషుః ॥

ఫుల్ల-వికసనే-అకర్మకః ।సేట్ ।పరస్మైపదీ

ఫుల్లతి ॥ పుఫుల్లేత్యాదిదుఃఖ్యతివత్ ॥ పు (౨౧౦)

ఫేల్ఱగతౌ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ పరస్మైపదీ

ఫేలతి॥ పిఫేలేత్యాదిక్రీడతివత్ ॥పు-౨౧౫) లాఙ్చజి । అపిఫేలత్॥ ఋదిత్త్వాన్నోపధాహ్రస్వః॥

ఇతిఫాదయః.

బణ శబ్దఇతి కేచిత్ ॥ అకర్మకః ॥సేట్ పరస్మైపదీ

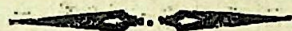
బణతి॥ బబాణ ॥ బెణతురిత్యాది ॥ శేషంగదతివత్ (పు-౨౨౮) యఙి బంబణ్యతఇత్యాది ॥ యఙ్లుకి ॥ బంబణీతి ॥ బంబణ్టి । బంబణ్టః । బంబణతీత్యాది ॥

బద,స్థైర్యే ॥ అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

బదతి, బబాద- బేదతుః-బెదుః, శేషంగదతివత్. పు-౨౨౮.

బర్బ-గతౌ,సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ.

బర్బతి,బబర్బేత్యాది కర్జతివత్.పు.౨౬౬.సకర్మవ్యతిహారేతఙ్.

బల-ప్రాణనే,ధాన్యావరోధనేచ,సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

బలతి, బబాల-బేలతుః-బేలురిత్యాది, శేషంగదతివత్. పు.౨౩౭ బుజీ-అతోలాన్తస్యేతివృద్ధిః, అబాలీత్.

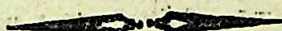
బిట,ఆక్రోశే,పవర్గతృతీయాదిః, అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

బేటతి, బిబేట-బిబిటతురిత్యాది కేటతివత్. పు.౯౯.

బిది-అవయవే,పవర్గతృతీయాదిః,అకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

బిందతి, బిబిందేత్యాది క్రందతివత్. పు.౯౦

బుక్క-భషణే,ఇహభషణంశ్వారవః,అకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

బుక్కతి, బుబుక్కేత్యాది కుఞ్చతివత్. పు.౨౧౦, ఆశిషి - బుక్క్యాత్-బుక్క్యాస్తాం.

బుగి-వర్జనే,సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

బుంగతి, బుబుంగేత్యాది కుఞ్చతివత్. పు.౨౧౦. ఆశిషి బుంగ్యాత్-బుంగ్యాస్తాం.

బుధ-అవగమే,సకర్మకః.సేట్,పరస్మైపదీ

బోధతి, బుబోధేత్యాది కోచతివత్. పు.౨౦౮. అస్మాణ్ణౌ బుధయుధనశజనేఙ్ ప్రుద్రుస్రుభ్యోణేరితి కర్తృగామిఫలే పరస్మైపదమేవ, బోధయతీత్యాది.

బృహ, బృహి-వృద్ధౌ అకర్మకౌ, సేటౌ, పరస్మైపదినౌ

బర్హతి, బబర్హ-బబృహతురిత్యాదిగృజధాతువత్. పు-౨౪౧. బృంహతి, బబృంహ-బబృంహతురిత్యాదిగృంజతివత్. పు-౨౪౩. పరిబృఢః ప్రభుః ప్రభౌ పరిబృఢఇతి క్తస్యేడభావ స్తస్యఢత్వం హస్య లోప ఇదితోనలోపశ్చనిపాత్యతె; పరిబృహితః, పరిబృంహితోన్యః, పరిబృహితవాన్-పరిబృంహితవాన్.

బృహిర్-ఇత్యేకే, వృద్ధావిత్యర్థః, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

బర్హతి-బబర్హ-బబృహతురిత్యాదిగృజధాతువత్, పు ౨౪౧. ఇరిత్త్వాదఙ్వా, అబృహత్. అబర్హీత్. ఇతిబాదయః

భట-భృతౌ, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

భటతి, బభాట-బభటతురిత్యాదిగదతివత్. పు ౨౨

భట-పరిభాషణె, పరిహాసస్సనిందోపాలంభశ్చపరిభాషణం సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

భటతీత్యాదిపాగ్వత్. పు ౨౨. ణౌ—మిత్త్వాద్ధ్రస్వ భటయతీత్యాదిగమయతివత్. పు ౨౩౧.

భణ-శబ్దే, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

భణతి, బభాణ-బభణతుః. బభణురిత్యాదిగదతివత్. పు ౨౨. ణౌ చఙి, అబీభణత్, అబభాణత్, భాణ్యాదీనాం పేతివక్తవ్యమిత్యుపధాహ్రస్వవికల్పః, యఙి-బంభణ్యతే, బంభణాంచక్రఇత్యాది, యఙ్లుకి బంభణీతి, బంభణ్తి, బంభణ్టః, బంభణతీత్యాది.

భ్రీణ-శబ్దార్థః, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ
భ్రీణతి, బభ్రీణ, బభ్రీణతురిత్యాదిప్రీణ్వత్. పు. ౨౨౯.

భ్రము-చలనే, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

వాభ్రాశేతిశ్యన్వా ॥ ౧ భ్రమ్యతి, భ్రమతి ॥ ౪ భ్రమ్యతు, భ్రమతు, । ౬ అభ్రమ్యత్. అభ్రమత్, ౭ భ్రమ్యేత్, భ్రమేత్, లుఙిహ్మ్యంతేతినవృద్ధిః, అభ్రమీత్, అభ్రమిష్టాం- శేషంగచ్ఛతివత్. పు ౨౩౧। ౨౩౨। ౨౩౩ జ్ఞావమన్తత్వేసమిత్త్వాద్ధ్రస్వేభ్రమయతీత్యాదిగమయతివత్. పు ౨౩౧. నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతిణ్యంతాత్పరస్మైపదమేవ. యఙ్లుకి, బంభ్రమీతి, బంభ్రంతి, బంభ్రాంతః, బంభ్రమతీత్యాది.

ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాంవెట్, భ్రమిత్వా, భ్రాంత్వా, అతఏవ నిష్ఠాయాంనేట్, భ్రాంతః, భ్రాంతవాన్, శేషంగచ్ఛతివత్. పు ౨౩౧ ౨౩౨। ౨౩౩.

భర్వ-హింసాయాం, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ.
భర్వతి, బభర్వ-బభర్వతురిత్యాదికర్జతివత్. పు ౨౬౬

భష, భర్త్సనే॥ఇహభర్త్సనంశ్వరవః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.
భషతి- బభాష, బభషతుః, బభషుః॥శేషంగదతివత్. పు. ౨౨౯.

భ్లిదీతిపాఠాంతరం॥అవయవ ఇత్యర్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
భిందతి, బిభింద-బిభిందతురిత్యాదిక్లిందతివత్. పు ౨౦౩

భూష-అలంకారే॥సకర్మకః॥సేట్॥ పరస్మైపదీ
భూషతి, బుభూష-బుభూషతురిత్యాదికూజతివత్. పు ౨౧౪

ఇతిభాదయః॥

మఖ, మఖి-గత్యర్థౌ॥ అకర్మకౌ॥ సేటౌ॥ పరస్మైపదినౌ.

మఖతి, మమాఖ-మేఖతుః-మేఖుః॥ శేషంగదతివత్. పు-౨-౨౫.

మంఖతి, మమంఖ-మమంఖతురిత్యాదికంరదతివత్. పు-౧౯౦

మగి-గత్యర్థః॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

మంగతి, మమంగ-మమంగతురిత్యాదిప్రాగ్వత్. పు-౧౯౦.

మఘి-మండనే॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

మంఘతి, మమంఘ, మమంఘతురిత్యాదిప్రాగ్వత్. పు-౧౯౦.

మజ-శబ్దార్థః॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

మజతి, మమాజ-మేజతుః-మేజుః॥ శేషంగదతివత్. పు-౨-౨౫

మఠ-మదనివాసయోః॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

మఠతి; మమాఠ-మేఠతుః-మేఠుః॥ శేషంగదతివత్. పు-౨-౨౪.

మడి-భూషాయాం॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

మండతి, మమండ-మమండతుః-మమండుః॥ ఇత్యాదికంరదతివత్. పు-౧౯౦.

మణ-శబ్దార్థః॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ.

మణతి, మమాణ-మేణతుః-మేణుః॥ శేషంగదతివత్. పు-౨-౨౫.

యఙి-మంమణ్యతే॥ మంమణాంచక్రే ఇత్యాది॥ యఙ్లుకి-మంమణీతి, మంమంణ్టి, మంమాణ్టి, మంమణతీత్యాది.

మథే-విలోడనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

మథతి, మమాథ-మేథతుః-మేథుః॥సిచి ఏదిత్త్వాన్న వృద్ధిః॥అమథీత్-అమథిష్టాం, అమథిషుః॥శేషం గదతివత్. పు ౨౨౮.

మథి-హింసాసంక్లేశనయోః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

మంథతి, మమంథ-మమంథతురిత్యాదిక్రందతివత్. పు౯౫౦.

మన్థ-విలోడనే॥విలోడనం-ప్రతిఘాతః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

మంథతి, మమంథ-మమంథతురిత్యాదిక్రందతివత్ పు౯౫౦ ఆశిషి, మథ్యాత్, మథ్యాస్తాం॥యఙి-మామథ్యతే॥మామథాంచక్రే ఇత్యాది అస్మాత్కృత్సు॥మామథితవ్యః॥మామథనీయ ఇత్యాది॥ణముల్-మామథం మామథం॥మామథిత్వా మామథిత్వా॥యఙ్లుకి-మామంథీతి, మామన్త్తి॥మామన్త్తః మామంథతీత్యాది॥అస్మాత్కృత్సు॥మామంథితవ్యః, మామంథనీయః, మామంథ్యః, మామథితః, మామథితవాన్, మామథత్-మామథతౌ-మామథతః, మామథతీ. మామథిష్యన్-మామథిష్యతీ-మామథిష్యంతీ॥మామంథితుం-మామథితం, మామంథనం, మామంథిత్వా, ప్రమామంథ్య, మామంథం మామంథం, మామంథిత్వా మామంథిత్వా.

మర్బ-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

మర్బతి, మమర్బ-మమర్బతురిత్యాదికర్జతివత్. పు ౯౬౬.

మభ్రి-గత్యర్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

మభ్రతి-మమభ్ర-మమభ్రతురిత్యాది ప్రాగ్వత్. పు ౨౬౬. యఙ్లుకి-మామభీభ్రతి, మామభ్ర్తి, మామభ్ర్తః, మామభ్రతీత్యాది.

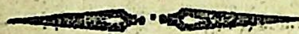
మవ్య-బంధనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

మవ్యతి,మమవ్య-మమవ్యతుః-మమవ్యురిత్యాది॥సిచి,అమవ్యీత్-అమవ్యిష్టాం॥యాంతత్వాన్నవృద్ధిః॥ఊడ్భావియాంతత్వాన్నయఙ్లుక్, శేషంకర్జతివత్. పు.౨౬.౬.

మవ-బంధనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

మవతి ॥ మమావ॥ మేవతుః ॥ మేవుః ॥ మవితేత్యాది ॥ గడతివత్ పు. ౨౨౭. యఙ్లుకి ఝలాదౌప్రత్యయేపరఉపధావకారయోర్జ్వరత్వరేత్యాదినోఠాదేశః ॥ మామవీతి ॥ మామోతి ॥ మామూతః ॥మామవతీత్యాది ॥

మర్వ,పూరణే॥సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ.

మర్వతి॥మమర్వ॥ మమర్వతుః॥మమర్వురిత్యాదికర్జతివత్.పు,౨౬౬.

మశ-శబ్దేరోషకృతేచ॥చాద్బంధనేగతౌచ॥సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

మశతి॥మమాశ॥మేశతుః॥మేశుః॥మశితేత్యాదిగదతివత్ ౨౨౮ పు।

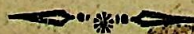
మష,హింసార్థః॥సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

మషతి॥మమాష॥మేషతుః॥మేషుః॥మషితేత్యాదిప్రాగ్వత్ ౨౨౮.

మ్రక్ష-ఇత్యేకే॥సంఘాతఇత్యర్థః ॥అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

మ్రక్షతి॥మమ్రక్ష॥మమ్రక్షతుః॥మమ్రక్షుః॥మ్రక్షితేత్యాదిప్రాగ్వత్ ౨౨౮,పు,లుఙి-అమ్రక్షీత్ ॥ యఙ్లుకి-మామ్రక్షీతి॥మామ్రష్టి॥ మామ్రష్టః॥ మామ్రక్షతీత్యాది॥

మహ,పూజాయాం॥సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ.

మహతి॥ మమాహ॥ మేహతుః॥ మెహుః ॥ మహితేత్యాది॥గదతి వత్ ॥ పు, ౨౨౭ ప్స్యంలేతినవృద్ధిః ॥ అమహీత్ ॥ అమహిష్టాం అమహిషుః ॥

మాక్షి, కాంక్షాయాం, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

మాఙ్క్షతి ॥ మమాఙ్క్షేత్యాది కాఙ్క్షతివత్॥ ౫౯౭ పు.

మివి-సేచనే; సేవనఇత్యేకే॥సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

మిన్వతి ॥ మిమిన్వ । మిమిన్వతురిత్యాది ॥ జిన్వతివత్ పు౫౬౭

మిశ-శబ్దేరోషకృతేచ-చాద్బంధనేగతౌచసకర్మకఃసేట్,పరస్మైపదీ

మేశ॥మిమేశ ॥ మిమిశతురిత్యాది కేటతివత్ ॥ ౯౯౯ పు,

మిషు-సేచనే। సేవనఇత్యేకే॥సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

మెషతి ॥మిమేష ॥ మిమిషతురిత్యాదికేటతివత్॥ ౯౯౯ పు, ఉదిత్త్వాత్క్త్వాయాంవేట్ ॥ మెషిత్వా ॥ మిష్ట్వా॥ అతఏవనిష్ఠాయాం నేట్॥ మిష్టః ॥ మిష్టవాన్ ॥

మిహ, సేచనే, సకర్మకః, అనిట్, పరస్మైపదీ

౧ మెహతి॥ ౨మిమేహ ॥ మిమిహతుః । మిమిహుః । మిమేహిథ ॥ మిమిహివ ॥ మిమిహిమ॥ ౩ మేఢా ॥ మేఢారౌ॥ ౪ మెక్ష్యతి ॥ ౫ మేహతు ॥ ౬ అమేహత్ ॥ ౭ మెహేత్ ॥ ౮ మిహ్యాత్ ॥ మిహ్యాస్తాం ॥ ౯ అమిక్షత్ ॥ అమిక్షతాం ॥ అమిక్షన్ ॥ శలఇగుపధేతితిక్సః ॥ ౧౦ అమేక్ష్యత్ ।

కర్మవ్యతీహారే—౧వ్యతిమెహతె॥ ౨వ్యతిమిమిహే । వ్యతిమిమి

షాత ॥ వ్యతిమిమిహిరె ॥ వ్యతిమిమిహిషె ॥ వ్యతిమిమిహాథె ॥ వ్య తిమిమిహిఢ్వే ॥ ఢ్వే॥ వ్యతిమిమిహె॥ వ్యతిమిమిహివహే॥ వ్యతిమి మిహిమహే ॥ 3 వ్యతిమేఢా ॥సే,హే॥ ౪ వ్యతిమెక్ష్యతె ॥ ౫ వ్యతి మేహతాం ॥ ౬ వ్యత్యమెహత ॥ ౭ వ్యతిమేహేత ॥ ౮ వ్యతిమిక్షీష్ట ౯ వ్యత్యమిక్షత । వ్యత్యమిక్షాతాం ॥ వ్యత్యమిక్షన్త ॥ వ్యత్యమి క్షథాః ॥ వ్యత్యమిక్షాథాం ॥ వ్యత్యమిక్షధ్వం ॥ వ్యత్యమిక్షి ॥ వ్యత్య మిక్షావహి । వ్యత్యమిక్షామహి ॥ ౧౦ వ్యత్యమేక్ష్యత । వ్యత్యమే క్ష్యేతాం ॥ వ్యత్యమెక్ష్యన్త॥

కర్మణి—౧ మిహ్యతె ॥ ౨ మిమిహే ॥ మిమిహిషె ॥ మిమి హిఢ్వే/ఢ్వే॥ మిమిహివహే ॥ మిమిహిమహే ॥ 3 మేఢా॥సే,హే॥ ౪ మెక్ష్యతె ॥ ౫ మిహ్యతాం ॥ ౬ అమిహ్యత ॥ ౭ మిహ్యేత ॥౮ మి క్షీష్ట ॥ ౯ అమేహి । అమిక్షాతాం ॥ అమిక్షన్త॥౧౦ అమేక్ష్యత॥

ణౌ॥ ౧మేహయతి ॥ తె॥ ౨ మేహయాంచకార ॥ చక్రె॥ బభూ వ ॥ ఆస ॥ 3 మేహయితా ॥ సి,సే,హే ॥ ౪ మేహయిష్యతి ॥ తె॥ ౫ మెహయతు ॥ తాం ॥ ౬ అమేహయత్ ।త; ౭ మేహయెత్-త॥ ౮ మెహ్యాత్ ॥ మేహయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అమీమిహత్-త॥౧౦ అ మెహయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ మెహ్యతె ॥ ౨మేహయాంచక్రే ॥ బభూవే(ఢ్వే- ఢ్వే॥ఆసే) 3 మేహయితా (సే, హే) మేహితా (సే-హే) ౪ మేహ యిష్యతె ॥ మేహిష్యతె ॥ ౫ మేహ్యతాం ॥ ౬ అమేహ్యత ॥ ౭ మే హ్యేత ॥ ౮ మెహయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) మెహిషీష్ట (ఢ్వం;ధ్వం) ౯ అ మేహి ॥ అమేహిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అమేయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అమెహయిష్యత । అమేహిష్యత ॥

సని—౧మిమిక్షతి ॥ ౨మిమిక్షాంచకార ॥ బభూవ॥ ఆస ॥ 3 మిమిక్షితా,సి ॥ ౪ మిమిక్షిష్యతి ॥ ౫ మిమిక్షతు ॥ ౬ అమిమిక్షత్

౭ మిమిక్షేత్ । ౮ మిమిక్ష్యాత్ ॥౯అమిమిక్షీత్॥౧౦అమిమిక్షిష్యత్

యజి—౧ మేమిహ్యతే । ౨ మేమిహాంచక్రే ॥ బభూవ ॥ఆస ॥ ౩ మేమిహితా ॥సే-హే ॥ ౪ మేమిహిష్యతే ॥ ౫ మేమిహ్యతాం ॥ ౬ అమేమిహ్యత॥ ౭ మేమిహ్యేత ॥ ౮మేమిహిషీష్ట ॥ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯అమేమిహిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)౧౦ అమేమిహిష్యత॥—యఙ్లుకి ॥మేమిహీతి । మేమేఢి॥మేమీఢః మేమిహతీత్యాది॥

౧—మేఢవ్యం ॥ మేహనీయం, మేహ్యం, మీఢం- మీఢవాన్ - మేహన్- మెహంతీ, మేక్ష్యన్, మేక్ష్యతీ, మేక్ష్యన్తీ, మేఢుం- మీఢం, మేహనం, మీఢ్వా, అభిమిహ్య ॥ మేహంమేహం ॥ మీఢ్వా మీఢ్వా॥

౨—మేహయితవ్యః, మేహనీయః - మేహ్యః, మేహితః- మేహితవాన్- మేహయన్, మేహయంతీ, మేహయమానః, మేహయిష్యన్, మేహయిష్యతీ, మేహయిష్యంతీ, మేహయిష్యమాణః, మేహయితుం- మేహితం - మేహనం, మేహయిత్వా- ప్రమేహ్య, మేహంమేహం, మేహయిత్వామేహయిత్వా ॥

౩—మిమిక్షితవ్యః, మిమిక్షణీయః, మిమిక్ష్యః, మిమిక్షితః,మిమిక్షితవాన్, మిమిక్షన్, మిమిక్షంతీ, మిమిక్షిష్యన్, మిమిక్షిష్యతీ మిమిక్షిష్యంతీ, మిమిక్షితుం, మిమిక్షితం, మిమిక్షణం,మిమిక్షిత్వా అభిమిమిక్ష్య, మిమిక్షంమిమిక్షం, మిమిక్షిత్వామిమిక్షిత్వా॥

౪—మేమిహితవ్యః, మేమిహనీయః, మేమిహ్యః, మేమిహితః మేమిహితవాన్, మేమిహ్యమానః, మేమిహిష్యమాణః, మేమిహితుం, మేమిహితం, మేమిహనం, మేమిహిత్వా, అభిమేమిహ్య, మేమిహంమేమిహం, మేమిహిత్వామేమిహిత్వా॥

౫—మేమేహితవ్యః, మేమేహనీయః, మేమేహ్యః, మేమిహితః, మేమిహితవాన్, మేమిహత్, మేమిహతా, మేమిహతః,

 ధాతురూపప్రకాశికాయాం మిహాదిధాతవః

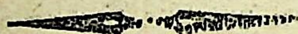
మెమిహతీ, మెమెహిష్యన్, మేమెహిష్యతీ, మెమేహిష్యంతీ, మే మెహితుం, మేమిహితం, మెమెహనం, మెమిహిత్వా, మెమెహిత్వా, రలోవ్యుపధాదితివాకిత్త్వం. అభిమెమిహ్య, మెమెహం మెమెహం-మేమిహిత్వా మేమిహిత్వా, మెమెహిత్వా, మెమెహిత్వా ॥

మీమృ, గతౌ, అయంశబ్దేచ ॥ గత్యానకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ మీమతి, మిమీమ, మిమీమతురిత్యాది॥ క్రీడతివత్॥ ౨౦౫ పుట ॥గత్యర్థత్వాత్కర్మవ్యతీహారేనతఙ్ । ఋదిత్త్వాణ్ణౌచఙినోపధాహ్రస్వః । అమిమీమత్,త॥

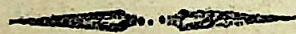
మీవ, స్థౌల్యే, అకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ

మీవతీత్యాది, జీవతివత్ ౨౮౯ పుట ॥ ణౌచఙి ॥ అమీమివత్ ॥త॥

మీల, నిమేషణె, సకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ

మీలతి- మిమీలేత్యాది- జీవతివత్ ౨౮౯ పు ॥ అమీమిలత్-త॥అమిమీలత్-త॥ భ్రాజభాసేత్యాదినావోపధాహ్రస్వః ॥

ముచు, మ్రుచు-మ్లుచు-గత్యర్థాః-సకర్మకాః॥సేటః॥పరస్మైపదినః మోచతి- ముమోచ, ముముచతురిత్యాది- కోచతివత్-౨౫౮ పు॥ ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాంవేట్ । మోచిత్వా- ముక్త్వా, ముక్తః, ముక్తవాన్ మ్రోచతి- ముమ్రోచ, మ్లోచతి- ముమ్లోచేత్యాదికోచతివత్ ౨౫౮పు లుజీ-జ్యాస్తమ్భ్విత్యాదినా వైరజ్వా- అమ్రుచత్ - అమ్రోచీత్ - అమ్లుచత్, అమ్లోచీత్, మ్రోచిత్వా-మ్రుక్త్వా-మ్లోచిత్వా-మ్లుక్త్వా-మ్రుక్తః- మ్రుక్తవాన్- మ్లుక్తః- మ్లుక్తవాన్॥

ముర్ఛా-మోహసముచ్ఛ్రాయయోః, అకర్మకః- సేట్ పరస్మైపదీ మూర్ఛతి- ముమూర్ఛ- ముమూర్ఛతురిత్యాది- గుర్వీధాతువత్ ౨౯౭

పు॥ నిష్ఠాయామాదితశ్చేతీడ్నిషేధః- రాల్లోప ఇతి ఛస్యలోపః - మూర్తః- మూర్తవాన్ ॥

ముజి-శబ్దార్థః-అకర్మకః-సేట్ పరస్మైపదీ

ముఞ్జతి; ముముఞ్జేత్యాది కుఞ్చతివత్ ౨౧౦ పు॥ ఆశిషిముంజ్యాత్ ॥

ముడి-ఖండనే- సకర్మకః-సేట్ పరస్మైపదీ

ముండతి- ముముండేత్యాదిప్రాగ్వత్ ౨౧౦ పు॥ ఆశిషిముండ్యాత్ ॥

ముర్వీ- బన్ధనే- సకర్మకః-సేట్ పరస్మైపదీ

మూర్వతి- ముమూర్వేత్యాదిగుర్వీధాతువత్ ౨౩౮ పు ॥

మూల,రోహణే-అకర్మకః-సేట్ పరస్మైపదీ

మూలతి- ముమూలేత్యాదికూజతివత్ ౨౧౫ పు॥

మూష-స్తేయే- సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

మూషతి- ముమూషేత్యాదిప్రాగ్వత్ ౨౧౫ పు॥

మృషు- సేచనే- సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

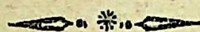
మర్షతి, మమర్ష- మర్షితేత్యాదిగృజధాతువత్ ౨౪౧ పు॥

మృక్ష-సంఘాతే-అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

మృక్షతి- మమృక్ష- మృక్షితేత్యాదికర్జతివత్- ౧౯౬ పు॥ ణౌ చఙి, అమమృక్షత్, తఙ యఙి, మామృక్ష్యతే, యఙ్లుకి-మామృక్షీతి, మామృష్టి, మామృష్టః, మామృక్షతీత్యాది॥

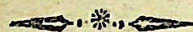
మ్లేచ్ఛ, అవ్యక్తే శబ్దే - అకర్మకః - సేట్ పరస్మైపదీ

మ్లేచ్ఛతి - మిమ్లేచ్ఛేత్యాదికీడతివత్ ౨౦౫ పు ॥ మ్లిష్టం, అవిస్పష్టం - క్షుబ్ధస్వాంతేత్యాదినా విస్పష్టార్థే క్తస్యేడభావ ఉపధాయా ఇత్వమపి నిపాత్యతే: అన్యత్ర మ్లేచ్ఛితం, మ్లేచ్ఛితవాన్ ॥

మ్రేట్ృ, మ్రేడృ, ఉన్మాదే, సకర్మకౌ - సేటౌ, పరస్మైపదినౌ

మ్రేటతి - మిమ్రేట, మ్రేడతీత్యాదిచపాట్ృగ్వత్ ౨౦౫ పు ॥ ణౌ చఙి. అమిమ్రేటత్, త॥ అమిమ్రేడత్, త॥

యభ, మైథునే, సకర్మకః అనిట్ పరస్మైపదీ

౧. యభతి॥ ౨ యయాభ, యేభతుః, యేభిథ. యయబ్ధ, యేభివ, యేభిమ॥ ౩ యబ్ధా-సి॥ ౪ యప్స్యతి॥ ౫ యభతు॥ ౬ అయభత్॥ ౭ యభేత్॥ ౮ యభ్యాత్॥ ౯ అయాప్సీత్, అయాబ్ధాం - అయాప్సుః, అయాప్సీః, అయాబ్ధం. అయాబ్ధ - అయాప్సం, అయాప్స్వ - అయాప్స్మ ౧౦ అయప్స్యత్॥

కర్మవ్యతీహారే — ౧. వ్యతియభతే ॥ ౨ వ్యతియేభే, వ్యతియేభిషే, వ్యతియేభిధ్వే - వ్యతియేభివహే - వ్యతియేభిమహే - ౩ వ్యతియబ్ధా-సే హే॥ ౪ వ్యతియప్స్యతే॥ ౫ వ్యతియభతాం॥ ౬. వ్యత్యయభత ॥ ౭ వ్యతియభేత॥ ౮ వ్యతియప్సీష్ట. ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యయబ్ధ. వ్యత్యయప్సాతాం వ్యత్యయప్సత - వ్యత్యయబ్ధాః. వ్యత్యయప్సాథాం - వ్యత్యయబ్ధ్వం, వ్యత్యయప్సి - వ్యత్యయప్స్వహి - వ్యత్యయప్స్మహి॥ ౧౦ వ్యత్యయప్స్యత ॥

కర్మణి — ౧ యభ్యతే॥ ౨ యేభే - యేభిషే - యేభిధ్వే - యేభివహే - యేభిమహే॥ ౩ యబ్ధా(సే-హే) ౪ యప్స్యతే॥ ౫ యభ్యతాం ౬ అయభ్యత ॥ ౭ యభ్యేత ॥ ౮ యప్సీష్ట ॥ ౯ అయాభి - అయప్సాతాం - అయప్సత - అయబ్ధాః - అయప్సాథాం - అయబ్ధ్వం - అయప్సి - అ

యప్స్వహి- అయప్స్మహి॥ ౧౦ అయప్స్యత॥

ణౌ—౧ యాభయతి-తే ॥ ౨ యాభయాంచకార(చక్రే) ౩యాభయితాసి(సే,హే) ౪ యాభయిష్యతి-తే ॥ ౫ యాభయతు-తాం ॥ ౬ అయాభయత్-త ॥ ౭ యాభయేత్-త ॥ ౮ యాభ్యాత్-యాభయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అయీయభత్-త ॥ ౧౦ అయాభయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧యాభ్యతే॥ ౨యాభయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే) ౩యాభయితా(సే,హే)యాభితా(సే,హే)౪ యాభయిష్యతే-యాభిష్యతే॥ ౫యాభ్యతాం ॥ ౬అయాభ్యత ॥ ౭ యాభ్యేత ॥ ౮యాభయిషీష్ట(ఢ్వం ధ్వం) యాభిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అయాభి-అయాభిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం ॥ అయాభయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)౧౦ అయాభిష్యత-అయాభయిష్యత ॥

సని—౧ యియప్సతి ॥ ౨ యియప్సాంచకార(బభూవ,ఆస) ౩ యియప్సితా-సి ॥ ౪ యియప్సిష్యతి ॥ ౫ యియప్సతు ॥ ౬అయియప్సత్ ॥ ౭ యియప్సేత్ ॥ ౮ యియప్స్యాత్ ॥ ౯ అయియప్సీత్ ౧౦ అయియప్సిష్యత్ ॥

యఙి—౧ యాయభ్యతే ॥ ౨ యాయభాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ యాయభితా ॥ ౪ యాయభిష్యతే ॥ ౫ యాయభ్యతాం ॥ ౬అయాయభ్యత ॥ ౭ యాయభ్యేత ॥ యాయభిషీష్ట(ధ్వం) ౯ అయాయభిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అయాయభిష్యత.

యఙ్లుకి—యాయభీతి; యాయబ్ధి, యాయబ్ధః, యాయభతీత్యాది.

౧—యబ్ధవ్యం, యభనీయం, యభ్యం, పోరదుపధాదితియత్ ॥ యబ్ధః, యబ్ధవాన్, యభన్-యభంతీ, వ్యతియభమానః. యప్స్యన్ యప్స్యతీ-యప్స్యంతీ, యబ్ధుం, యబ్ధిః, యభనం, యబ్ధ్వా, నియభ్య, యాభంయాభం, యబ్ధ్వాయబ్ధ్వా.

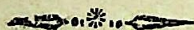
౨—యాభయితవ్యః, యాభనీయః, యాభ్యః, యాభితః, యాభితవాన్, యాభయన్ యాభయంతీ, యాభయమానః, యాభయిష్యన్,

యాభయిష్యతీ-యాభయిష్యంతీ, యాభయితుం, యాభితం, యాభనం, యాభయిత్వా, నియాభ్య, యాభంయాభం, యాభయిత్వాయాభయిత్వా.

३—యియప్సితవ్యం, యియప్సనీయం, యియప్స్యం, యియప్సితః, యియప్సితవాన్, యియప్సన్- యియప్సంతీ, యియప్సిష్యన్- యియప్సిష్యతీ-యియప్సిష్యంతీ, యియప్సితుం. యియప్సితం, యియప్సనం, యియప్సిత్వా, నియియప్స్య, యియప్సంయియప్సం, యియప్సిత్వాయియప్సిత్వా.

४—యాయభితవ్యం. యాయభనీయం, యాయభ్యం, యాయభితః, యాయభితవాన్, యాయభ్యమానః, యాయభిష్యమాణః, యాయభితుం, యాయభితం, యాయభనం, యాయభిత్వా, నియాయభ్య, యాయభంయాయభం, యాయభిత్వాయాయభిత్వా.

५—శతరి-యాయభల్-యాయభతౌ-యాయభతః, యాయభతీ, యాయభిష్యన్, యాయభిష్యతీ-యాయభిష్యంతీ, ణములి-యాయాభంయాయాభమితివిశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్.

యమ-ఉపరమే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

ఇషగమీత్యాదినాఛః ॥ ౧ యచ్ఛతి. ॥ ౨ యయామ-యేమతుః-యేముః ॥ యెమిథ-యయంథ-యేమథుః-యేమ ॥ యయామ్-యయమ, యెమివ-యేమిమ ॥ ३ యంతా,సి ॥ ४ యంస్యతి ॥ ५ యచ్ఛతు ౬ అయచ్ఛత్ ॥ ౭ యచ్ఛేత్ ॥ ౮ యమ్యాత్-యమ్యాస్తాం ॥ ౯ అయంసీత్-అయంసిష్టాం-అయంసిషుః ॥ యమరమేతీట్సకౌ ॥ ౧౦ అయంస్యత్-అయంస్యతాం.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతియచ్ఛతే ॥ ౨ వ్యతియెమే, వ్యతియెమిషే;వ్యతియేమిధ్వే ॥ వ్యతియేమివహే,వ్యతియేమిమహే ॥ ३ వ్యతియంతా(స్సే,హే.)४ వ్యతియంస్యతే ॥ ५ వ్యతియచ్ఛతాం ॥ ౬ వ్యత్య

యచ్ఛత ॥ ౭ వ్యతియచ్ఛేత ॥ ౮ వ్యతియంసీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యయంస్త, వ్యత్యయంసాతాం ॥ ౧౦ వ్యత్యయంస్యత.

అకర్మకాత్స్వాంగకర్మకాచ్చ ఆఙ్పూర్వాదస్మాదాఙోయమహన ఇతితఙ్ ॥ ౧ ఆయచ్ఛతే ॥ ౨ ఆయేమే ॥ ౩ ఆయంతా(సే-హే) ౪ ఆయంస్యతే ॥ ౫ ఆయచ్ఛతాం ॥ ౬ ఆయచ్ఛత ॥ ౭ ఆయచ్ఛేత ॥ ౮ ఆయంసీష్ట ॥ ౯ ఆయంస్త, ఆయంసాతాం, ఆయంసత ॥ ౧౦ ఆయంస్యత ॥ పరదోషావిష్కరణరూపగంధనార్థాదుదాఙ్పూర్వాదస్మాద్యమోగంధన ఇతిసిచః కిత్త్వం ॥ అనుదాత్తోపదేశేత్యనునాసికలోపః ఉదాయత-ఉదాయసాతాం, ఉదాయసత ॥ ఉదాయథాః-ఉదాయసాథాం-ఉదాయధ్వం॥ ఉదాయసి-ఉదాయస్వహి-ఉదాయస్మహిగంధనాదన్యత్రనకిత్త్వం ॥ ఉదాయంస్త పాదం ఆకృష్టవానిత్యర్థః ॥ ఉదాయంసాతాం-ఉదాయంసత॥ ఉదాయంస్థాః. ఉదాయంసాథాం-ఉదాయంధ్వం॥ ఉదాయంసి-ఉదాయంస్వహి-ఉదాయంస్మహి॥ ఉపపూర్వాద్వివాహార్థాదస్మాదుపాద్యమస్స్వకరణ ఇత్యాత్మనేపదం॥ ౧ ఉపయచ్ఛతే-౨ ఉపయేమే-ఉపయేమిషే-ఉపయేమిధ్వే ॥ ఉపయేమివహే, ఉపయేమిమహే ॥ ౩ ఉపయంతా(సే, హే) ౪ ఉపయంస్యతే ॥ ఉపయచ్ఛతాం ॥ ౬ ఉపాయచ్ఛత ॥ ౭ ఉపయచ్ఛేత ॥ ౮ ఉపయంసీష్ట-ఉపయంసీయాస్తాం ౯ విభాషోపయమన ఇతిసిచః కిత్త్వం వా । కిత్త్వపక్షేఽనునాసికలోపః । రామస్సీతాముపాయత । ఉపాయసాతాం, ఉపాయసత ॥ ఉపాయథాః, ఉపాయసాథాం ఉపాయధ్వం ॥ ఉపాయసి, ఉపాయస్వహి, ఉపాయస్మహి॥ కిత్త్వాభావే । ఉపాయంస్త-ఉపాయంసాతాం, ఉపాయంసత ॥ ఉపాయంస్థాః, ఉపాయంసాథాం. ఉపాయంధ్వం ॥ ఉపాయంసి, ఉపాయంస్వహి, ఉపాయంస్మహి ॥ గంధనాంగే ఉపయమనేతు సర్వ విప్రతిషేధాన్నిత్యం కిత్త్వమ్ ॥ ఉదాయత, ఉదాయసాతామిత్యాది ॥ అగ్రంథార్థాత్పుముదాఙ్పూర్వాదస్మాత్కర్త్రభిప్రాయే క్రి

యాఫలె సముదాఙ్భ్యోయమో౽గ్రంథఇతితఙ్ । వ్రీహీన్ సంయచ్ఛతే । భారముద్యచ్ఛతే-వస్త్రమాయచ్ఛతే, సంయమే, ఉద్యమే, ఆయమేఇత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥ గ్రంథార్థత్వేతునతఙ్ । ఉద్యచ్ఛతి వేదం అధిగంతుముద్యమంకరోతీత్యర్థః । సముదాఙ్భ్యఃప్రాగ్వస్యాస్యసమీపోచ్చారితేనపదేన క్రియాఫలస్య కర్తృగామిత్వద్యోత్యే విభాషాపపదేన ప్రతీయమానఇతితఙ్వా । స్వంవ్రీహిం సంయచ్ఛతి సంయచ్ఛతే వా ॥ స్వంభారముద్యచ్ఛతిఉద్యచ్ఛతేవా । స్వంవస్త్రమాచ్ఛయతి ఆయచ్ఛతేవా । ఏవంలకారాంతగరూపాణిప్రాగ్వదూహ్యాని.

కర్మణి— ౧ యమ్యతే ॥ ౨ యేమె-యేమాతే ॥ ౩ యంతా ॥ ౪ యంస్యతే ॥ ౫ యమ్యతాం ॥ ౬ అయమ్యత ॥ ౭యమ్యేత ॥౮ యంసీష్ట ॥ ౯ అయామి,అయంసాతాం । అనుదాత్తోపదేశత్వాన్నోదాత్తోపదేశస్యేత్యాదినానవృద్ధినిషేధః ॥ ౧౦ అయంస్యత.

అస్నాణ్విదియమో౽పరివేషణఇతిభోజనానుకూలవ్యాపారాదన్యత్రనమిత్త్వం । నపాదమ్యాఙ్యమాఙ్యసేత్యాదినా పరస్మైపదప్రతిషేధః

౧ ఆయామయతే। దీర్ఘయతి వ్యాపారయతి వేత్యర్థః । ౨ఆయామయాంచక్రే। బభూవ॥ఆస॥ ౩ ఆయామయితా॥సే,హే॥ ౪ ఆయామయిష్యతే ॥ ౫ ఆయామయతాం ॥ ౬ ఆయామయత । ౭ ఆయామయేత । ౮ ఆయామయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ ఆయీయమత ॥ ౧౧ఆయామయిష్యత॥

కర్మణి— ౧ఆయామ్యతే। ౨ఆయామయాంచక్రే,బభూవే (ఆ,సే) ౩ ఆయామయితా,సే,హే, ఆయామితా;సే,హే, ౪ ఆయామయిష్యతే, ఆయామిష్యతే ॥ ౫ఆయామ్యతాం॥ ౬ ఆయామ్యత॥ ౭ఆయామ్యేత॥ ౮ ఆయామయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ఆయామిషీష్ట (ధ్వం) ౯ ఆయామి॥ ఆయామిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) ఆయామయిషాతాం, (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ ఆయామిష్యత॥ఆయామయిష్యత॥

పరివేషణేతు—౧యమయతిబ్రాహ్మణాన్, భోజయతీత్యర్థః ॥ ౨ యమయాంచకార,చక్రే, బభూవ, ఆస ॥ ౩ యమయితా (సి,సే, హే) ౪ యమయిష్యతి, తే ॥ ౫ యమయతు,తాం॥౬ అయమయత్,త॥ ౭ యమయేత్,త ॥ ౮ యమ్యాత్, యమయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)౯ అయీయమత్,త॥ ౧౦ అయమయిష్యత్,త॥

కర్మణి—౧ యమ్యతే॥ ౨యమయాంచక్రే,బభూవే॥ ఆసే॥ ౩ యామితా,సే,హే॥ యమితా,సే,హే॥ యమయితా,సే,హే॥ ౪యామిష్యతే,యమిష్యతే, యమయిష్యతే ॥ ౫యమ్యతాం ॥ ౬ అయమ్యత॥ ౭ యమ్యేత ॥ ౮ యామిషీష్ట(ఢ్వం) యమిషీష్ట(ఢ్వం) యమయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అయమి,అయామి, చిణ్ణములోరితిదీర్ఘవికల్పః ॥ అయామిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అయమిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అయమయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అయామిష్యత, అయమిష్యత॥ అయమయిష్యత॥ పర్యవసితంనియమయన్నిత్యాదితునియమవచ్ఛబ్దాత్తత్కరోతీతిణౌబోధ్యం

సని—౧ యియంసతి॥ ౨ యియంసాంచకార॥ బభూవ॥ ఆస॥ ౩ యియంసితా,సి॥ ౪ యియంసిష్యతి ॥ ౫ యియంసతు ॥ ౬అయియంసత్ ॥ ౭ యియంసేత్॥ ౮ యియంస్యాత్ ॥ ౯ అయియంసీత్ ॥ ౧౦అయియంసిష్యత్ ॥

యఙి—౧ యంయమ్యతే॥ ౨ యంయమాంచక్రే- బభూవ,ఆస॥ ౩ యంయమితా-సే,హే॥ ౪ యంయమిష్యతే॥ ౫ యంయమ్యతాం ॥ ౬ అయంయమ్యత॥ ౭ యంయమ్యేత॥ ౮ యంయమిషీష్ట (ఢ్వం)౯ అయంయమిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అయంయమిష్యత॥

యఙ్లుకి—యంయమీతి,యంయంతి,యంయాన్తః, యంయమతీత్యాది,

౧—యంతవ్యః॥ యమనీయః। యమ్యః । గదమదచరయమశ్చానుపసర్గ ఇతియత్ । ఘోరదుర్ధాదిత్యేవసిద్ధేయమగ్రహణస్య నియ

మార్థత్వాత్సోపసర్గాణ్ణ్యదేవ । ప్రయామ్యం । తేనతత్రనభవేద్వి నియమ్యమితివార్తిక ప్రయోగాన్నిపూర్వాద్యత్స్యదేవ । నియమ్యః । తేనానియమ్యస్యనాయుక్తిః। ఏతేనత్వయానియమ్యానసుదివ్య చక్షుషేత్యాది వ్యాఖ్యాతం । నియమసాధురితివా । యతః। నియతః ప్రయతః । యతవాన్ । సంయతవాన్ । యచ్ఛన్ । యచ్ఛంతీ॥ఆయచ్ఛమానః । యంస్యన్ । యంస్యతీ । యంస్యంతీ। యంతుం । యతం । యమనం । యత్వా । సంయమ్య ॥ సంయత్య । వాల్యపీత్యనునాసిక లోపోవా । యామంయామం ॥ యత్వాయత్వా ।

౨—ఆయామయితవ్యః।ఆయామనీయః। ఆయామ్యః । ఆయామితః । ఆయామితవాన్ । ఆయామయన్ । ఆయామయన్తీ। ఆయామయమానః । ఆయామయిష్యన్। ఆయామయిష్యతీ । ఆయామయిష్యన్తీ । ఆయామయిష్యమాణః । ఆయామయితుం। ఆయామితం । ఆయామనం। యామయిత్వా। ఆయామ్య । ఆయామంఆయామం। ఆయామ్యాయామ్య॥

పరివేషణే—౧ యమయితవ్యః । యమనీయః । యమ్యః । యమితః। యమితవాన్। యమయన్। యమయంతీ। యమయమానః ।యమయిష్యన్। యమయిష్యతీ । యమయిష్యంతీ । యమయిష్యమాణః । యమయితుం। యమితం । యమనం। యమయిత్వా। నియమ్య । యామంయామం । యమంయమం। యమయిత్వాయమయిత్వా॥

౩—ఉపయియంసితవ్యా। ఉపయియంసనీయా। ఉపయియంస్యా। ఉపయియంసితా । ఉపయియంసితవతీ। ఉపయియంసన్ । ఉపయియంసంతీ । ఉపయియంసిష్యన్। ఉపయియంసిష్యతీ। ఉపయియంసిష్యంతీ । ఉపయియంసితుం । ఉపయియంసితం। ఉపయియంసనం। యియంసిత్వా । ఉపయియంస్య । యియంసంయియంసం । యియంసిత్వాయియంసిత్వా॥

౪—యంయమితవ్యః। యంయమనీయః । యంయమ్యః । యంయమితః। యంయమితవాన్। యంయమ్యమానః । యంయమిష్యమాణః । యంయమితుం । యంయమితం। యంయమనం। యంయమిత్వా। నియంయమ్య ।। యంయమంయంయమం । యంయమిత్వా యంయమిత్వా ॥

౫ శతరి—యంయమత్।యంయమతౌ।యంయమతః। యంయమతీ॥ యంయమిష్యన్ । యంయమిష్యతీ॥ యంయమిష్యంతీ । ణముల్ యంయామంయంయామమితివిశేషః, శేషంప్రాగ్వత్ ॥

యుగి,వర్జనే,సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

యుఙ్గతి। యుయుఙ్గేత్యాది॥ కుఞ్చతివత్॥పు,౨౧౦.

యూష,భూషాయాం, సకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ

యూషతి। యుయూషేత్యాదికూజతివత్॥ పు, ౨౧౫.

యాట్ఋ,బన్ధనే-సకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ

యాటతి । యయాటేత్యాదిధోరతివత్ ॥ పు.౩౦౬, ౩౦౭,ఋదిత్త్వాణ్ణౌచఙినోపధాహ్రస్వః ॥ అయయాటత్-త॥

ఇతియాదయః

రఖ-రఖి-గతౌ॥అకర్మకౌ॥ సేటౌ పరస్మైపదినౌ

రఖతి।రరాఖ॥ రేఖతుః । రేఖుః । శేషంగదతివత్॥ పు. ౨౨౭.

రఙ్ఖతి। రరఙ్ఖ ॥ రరఙ్ఖతుః । రరఙ్ఖుః । ఇత్యాదికన్దతివత్ ॥పు ౧౯౦

రగే- శంకాయాం సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

రగతి॥ రరాగ॥ రేగతుః-అరగీత్- ఏదిత్త్వాన్నవృద్ధిః ॥ శేషంగచ్ఛతివత్ ॥ పు-౨౨౭॥

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

రగి-గత్యర్థః- అకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ.
రఙ్గతి, రరఙ్గ- రరఙ్గతురిత్యాది, క్రిన్దతివత్ ॥ పు, ౧౯౧ ॥

రట-పరిభాషణే. అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ.
రటతి. రరాట, రేటతుః, రేటుః- శేషంగదతివత్ ॥ పు, ౨౨౮ ॥

రఠ- ఇత్యేకే-పరిభాషణ ఇత్యర్థః, అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ.
రఠతి, రరాఠ, రేఠతుః, రేఠుః, ఇత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥ పు, ౨౨౮.

రణ, శబ్దే, అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ.
రణతి- రరాణ- రేణతుః- రేణుః- శేషంగదతివత్ ॥ ణౌచజి ॥ అరీరణత్-త ॥ అరరాణత్-త ॥ కాణ్యాదీనాం వేతి వక్తవ్యమిత్యుపధా హ్రస్వవికల్పః ॥

రణ-గతౌ ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ ॥ ఘటాదిర్మిత్
రణతీత్యాదిప్రాగ్వత్, పు, ౨౨౮. ణౌ-హ్రస్వే, రణయతీత్యాదిగణయతివత్, పు, ౨౩౯.

రద-విలేఖనే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ.
రదతి; రరాద- రేదతుః- రేదుః ॥ రదితేత్యాదిగదతివత్, పు, ౨౨౮.

రప-వ్యక్తాయాంవాచి, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ.
రపతి, రరాప- రేపతుః- రేపుః ॥ శేషంప్రాగ్వత్. పు, ౨౨౮ ॥ రాష్ట్రః, ఆసుయువపిరపిలపిత్రపిచమశ్చేతియత్ ఉపవాదోణ్యత్.

రఫ,రఫి-గతౌ,అకర్మకౌ,సేటౌ,పరస్మై పదినౌ.

రఫతి, రరాఫ-రేఫతుః-రేఫుః, శేషంప్రాగ్వత్, పు-౨-౨,రమ్ఫతి, రరమ్ఫ-రరమ్ఫతుః-రరమ్ఫుః, శేషంక్రందతివత్, పుం౧౯౦.

రవి-గత్యర్థః;అకర్మకః,సేట్,పరస్మై పదీ.

౧. రణ్వతి ॥ ౨. రరణ్వ-రరణ్వతుః-రరణ్వుః ॥ ౩. రణ్వితా ॥ ౪. రణ్విష్యతి ॥ ౫. రణ్వతు ॥ ౬. అరణ్వత్ ॥ ౭. రణ్వేత్ ॥ ౮. రణ్వ్యాత్ ॥ ౯. అరణ్వీత్-అరణ్విష్టాం ॥ ౧౦. అరణ్విష్యత్.

గత్యర్థత్వాత్కర్మణ్యపి-రణ్వ్యతేనతజ్—భావే—౧. రణ్వ్యతే ॥ ౨. రరణ్వే ॥ ౩. రణ్వితా ॥ ౪. రణ్విష్యతే ॥ ౫. రణ్వ్యతాం ॥ ౬. అరణ్వ్యత ॥ ౭. రణ్వ్యేత ॥ ౮. రణ్విషీష్ట ॥ ౯. అరణ్వి ॥౧౦.అరణ్విష్యత.

ణౌ—౧. రణ్వయతి-తే ॥ ౨. రణ్వయాంచకార(చక్రే), బభూవ, ఆస) ౩. రణ్వయితాసి(సే,హే)౪. రణ్వయిష్యతి-తే ॥ ౫. రణ్వయతు-తాం ॥ ౬. అరణ్వయత్-త॥౭. రణ్వయేత్-త॥౮. రణ్వ్యాత్-రణ్వయిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం)౯.అరరణ్వత్-త॥౧౦.అరణ్వయిష్యత్-త ॥.

కర్మణి—౧. రణ్వ్యతే ॥ ౨. రణ్వయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే) ౩. రణ్వయితా(సే,హే)రణ్వితా (సే,హే) ౪. రణ్వయిష్యతే-రణ్విష్యతే ॥ ౫. రణ్వ్యతాం ॥ ౬. అరణ్వ్యత ॥ ౭. రణ్వ్యేత ॥ ౮. రణ్వయిషీష్ట (ధ్వం,ఢ్వం) రణ్విషీష్ట (ధ్వం,ఢ్వం) ౯. అరణ్వి-అరణ్విషాతాం (ధ్వం-ఢ్వం) అరణ్వయిషాతాం (ధ్వం-ఢ్వం)౧౦.అరణ్విష్యత-అరణ్వయిష్యత.

సని—౧. రిరణ్విషతి ॥ ౨. రిరణ్విషాంచకార(బభూవ-ఆస) ౩. రిరణ్విషితాసి ॥ ౪. రిరణ్విషిష్యతి ॥ ౫. రిరణ్విషతు ॥ ౬. అరిరణ్విషత్ ౭.రిరణ్విషేత్॥౮.రిరణ్విష్యాత్॥౯.అరిరణ్విషీత్॥౧౦.అరిరణ్విషిష్యత్.

యజి—౧. రారణ్వ్యతే ॥ ౨. రారణ్వాంచక్రే (బభూవ,ఆస) ౩. రారణ్వితా(సే,హే) ౪. రారణ్విష్యతే ॥ ౫. రారణ్వ్యతాం ॥ ౬. అ

రారణ్వ్యేత ॥ ౭ రారణ్వ్యేత ॥ ౮ రారణ్విషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౯ అరారణ్విష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ అరారణ్విష్యత..

యఙ్లుకి—రారణ్వీతి, రారంటి, రారంటః, రారణ్వతీత్యాది

౧—రణ్వితవ్యం, రణ్వనీయం, రణ్వ్యం, రణ్వితః, రణ్వితవాన్, రణ్వన్-రణ్వంతీ, రణ్విష్యన్-రణ్విష్యతీ-రణ్విష్యంతీ, రణ్వితుం, రణ్వితం, రణ్వనం, రణ్విత్వా, విరణ్వ్య, రణ్వంరణ్వం, రణ్విత్వారణ్విత్వా

౨—రణ్వయితవ్యం, రణ్వనీయం, రణ్వ్యం, రణ్వితః, రణ్వితవాన్, రణ్వయన్-రణ్వయంతీ, రణ్వయమానః, రణ్వయిష్యన్-రణ్వయిష్యతీ-రణ్వయిష్యంతీ, రణ్వయిష్యమాణః, రణ్వయితుం, రణ్వితం, రణ్వనం, రణ్వయిత్వా, విరణ్వ్య, రణ్వంరణ్వం, రణ్వయిత్వారణ్వయిత్వా

౩—రిరణ్విషితవ్యం, రిరణ్విషణీయం, రిరణ్విష్యం, రిరణ్విషితః, రిరణ్విషితవాన్, రిరణ్విషన్-రిరణ్విషంతీ, రిరణ్విషిష్యన్-రిరణ్విషిష్యతీ-రిరణ్విషిష్యంతీ, రిరణ్విషితుం, రిరణ్విషితం, రిరణ్విషణం, రిరణ్విషిత్వా, విరరణ్విష్య, రిరణ్విషంరిరణ్విషం, రిరణ్విషిత్వారిరణ్విషిత్వా

౪—రారణ్వితవ్యం, రారణ్వనీయం, రారణ్వ్యం, రారణ్వితః, రారణ్వితవాన్, రారణ్వ్యమానః రారణ్విష్యమాణః, రారణ్వితుం రారణ్వితం, రారణ్వనం, రారణ్విత్వా, విరారణ్వ్య, రారణ్వంరారణ్వం, రారణ్విత్వారారణ్విత్వా.

౫—శతరి-రారణ్వత్-రారణ్వతౌ-రారణ్వతః, రారణ్వతీ, రారణ్విష్యన్-రారణ్విష్యతీ-రారణ్విష్యంతీతి విశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్.

రక్ష-పాలనే, సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ..

రక్షతి, ররక్ష-ররక్షతురిత్యాదికర్జతివత్. పు ౧౮౬. యఙ్లుకి-రారక్షీతి, రారక్షి, రారష్టః, రారక్షతీత్యాది..

రస-శబ్దే,అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

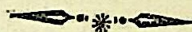
రసతి, రరాస-రేసతుః-రేసుః, రసిఇత్యాదిగదతివత్. పు. ౨౨౮.

రహ-త్యాగే,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

రహతి; రరాహ-రేహతుః-రేహుః, హ్మ్యంతేతినవృద్ధిః, అరహీత్-అరహిష్టాం, శేషంగదతివత్. పు. ౨౨౮.

యఙ్లుకి- రారహీతి, రారాఢి, రారాఢః, రారహతీత్యాది.

రహి-గతౌ,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

రంహతి, రరంహ-రరంహతుః-రరంహుః, రంహిఇత్యాదిక్రందతివత్. పు. ౯౦. యఙ్లుకి, రారంహీతి, రారంఢి, రారంఢః, రారంహతీత్యాది.

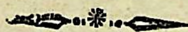
రాఖృ శోషణాలమర్థయోః,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

రాఖతి,రరాఖ-రరాఖతుః-రరాఖుః,రాఖఇత్యాదిఖాదతివత్ ౨౨౩

రిఖ-ఇత్యపికేచిత్పఠంతి,గత్యర్థః, సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

రేఖతి, రిరేఖ-రిరిఖతుః-రిరిఖుః, రేఖిఇత్యాదికిటధాతువత్. ౯౯

రిగి-గత్యర్థః,సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

రింగతి, రిరింగ-రిరింగతుః-రిరింగుః, రింగిఇత్యాదిక్రందతివత్. ౯౦

రివి-గత్యర్థః,సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

రిణ్వతి, రిరిణ్వ-రిరిణ్వతురిత్యాదిజిన్వతివత్. పు. ౨౬౭

రిష-హింసార్థః,సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

రేషతి, రిరేష-రిరిషతురిత్యాదికిటధాతువత్. పు. ౯౯. తాడా

వార్థధాతుకే౽స్యతీషసహ లుభరుషరిషఇతివేట్, రేషితా-సి॥ రే ష్టా-సి॥ రేషితవ్యః-రేష్టవ్యః,రిష్టః, రిష్టవాన్, రేషితుం, రేష్టుం,రిష్టం, రిషిత్వా, రేషిత్వా, రిష్ట్వేతివిశేషః రలోవ్యుపధాదితివాకిత్త్వమ్.

రుటి-స్తేయే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

రుణ్టతి, రురుణ్ట-రురుణ్టతురిత్యాదికుఞ్చతివత్. పు-౨౧౦.ఆశిషి-రుణ్ట్యాత్

రుఠ-ఉపఘాతే,సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

రోఠతి, రురోఠ-రురుఠతురిత్యాదికోచతివత్. పు-౨౦౪

రుఠి-స్తేయే,సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ.

రుణ్ఠతి,రురుణ్ఠ-రురుణ్ఠతురిత్యాదికుఞ్చతివత్.పు-౨౧౦.ఆశిషి-రుణ్ఠ్యాత్

రుఠి-గతౌ,సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

రుణ్ఠతీత్యాదిప్రాగ్వత్. పు-౨౧౦

రుడి-స్తేయఇత్యపరే,సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

రుణ్డతీత్యాదిప్రాగ్వత్. పు-౨౧౦

రుష-హింసార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

రోషతి, రురోష-రురుషతురిత్యాదికోచతివత్. పు-౨౦౪. తీషస హేతివేట్, రోషితా, రోష్టా, రోషితవ్యః, రోష్టవ్యః, రుష్టః, రుష్ట వాన్, రోషితుం, రోష్టుం, రుష్టం, రుషిత్వా, రోషిత్వా, రుష్ట్వా. రలోవ్యుపధాదితివాకిత్త్వం, ఇతివిశేషః.

రుహ-బీజజన్మని ప్రాదుర్భావే చ॥ అకర్మకః॥ అనిట్॥ పరస్మైపదీ

౧ రోహతి ॥ ౨ రురోహ-రురుహతుః ॥ రురోహిథ-రురుహిన-రురుహిమ ॥ ౩ రోఢా ॥ ౪ రోక్ష్యతి ॥ ౫ రోహతు ॥ ౬ అరోహత్ ౭ రోహేత్ ॥ ౮ రుహ్యాత్ ॥ ౯ శల ఇగుపధాదితిక్సః ॥ అరుక్షత్-అరుక్షతాం-అరుక్షన్ ॥ ౧౦ అరోక్ష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిరోహతే ॥ ౨ వ్యతిరురుహే-వ్యతిరురుహిషే-వ్యతిరురుహిఢ్వే-ధ్వే ॥ వ్యతిరురుహివహే-వ్యతిరురుహిమహే ॥ ౩ వ్యతిరోఢా(సే, హే) ౪ వ్యతిరోక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిరోహతాం ॥ ౬ వ్యత్యరోహత ॥ ౭ వ్యతిరోహేత ॥ ౮ వ్యతిరుక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యరుక్షత-వ్యత్యరుక్షాతాం-వ్యత్యరుక్షంత ॥ ౧౦ వ్యత్యరోక్ష్యత.

భావే—౧ రుహ్యతే ॥ ౨ రురుహే ॥ ౩ రోఢా ॥ ౪ రోక్ష్యతే ॥ ౫ రుహ్యతాం ॥ ౬ అరుహ్యత ॥ ౭ రుహ్యేత ॥ ౮ రుక్షీష్ట ॥ ౯ అరోహి ॥ ౧౦ అరోక్ష్యత.

ణౌ—రుహః పోఽన్యతరస్యామితి వికల్పేన హస్య పః॥ ౧ రోపయతి-తే ॥ రోహయతి-తే ॥ ౨ రోపయాంచకార(చక్రే, బభూవ, ఆస) రోహయాంచకార (చక్రే బభూవ, ఆస) ౩ రోపయితా (సి, సే, హే) రోహయితా (సి, సే, హే) ౪ రోపయిష్యతి-తే ॥ రోహయిష్యతి-తే ॥ ౫ రోపయతు-తాం ॥ రోహయతు-తాం ॥ ౬ అరోపయత్-త ॥ అరోహయత్-త ॥ ౭ రోపయేత్-త ॥ రోహయేత్-త ॥ ౮ రోప్యాత్-రోపయిషీష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) రోహ్యాత్-రోహయిషీష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ॥ ౯ అరూరుపత్-త॥ అరూరుహత్-త ॥ ౧౦ అరోపయిష్యత్-త ॥ అరోహయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ రోప్యతే-రోహ్యతే ॥ ౨ రోపయాంచక్రే (బభూవే, ఢ్వే, ధ్వే, ఆసే) రోహయాంచక్రే(బభూవే, ఢ్వే, ధ్వే, ఆసే) ౩ రోపయితా(సే, హే) రోపితా(సే, హే) రోహయితా(సే, హే) రోహితా (సే,

హా) ౪ రోపయిష్యతే-రోపిష్యతే ॥ రోహయిష్యతే-రోహిష్యతే ॥ ౫ రోప్యతాం-రోహ్యతాం ॥ ౬ అరోప్యత-అరోహ్యత ॥ ౭ రోప్యేత-రోహ్యేత ॥ ౮ రోపయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)రోపిషీష్ట-ధ్వం॥రోహయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)రోహిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అరోపి-అరోపిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం)అరోపయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అరోహి-అరోహిషాతాం)ఢ్వం-ధ్వం)అరోహయిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦అరోపిష్యత-అరోపయిష్యత ॥ అరోహిష్యత-అరోహయిష్యత ॥

సని—౧ రురుక్షతి ॥ ౨ రురుక్షాంచకార(బభూవ,ఆస) ౩ రురుక్షితా-సి ॥ ౪ రురుక్షిష్యతి ॥ ౫ రురుక్షతు ॥ ౬ అరురుక్షత్ ॥ ౭ రురుక్షేత్ ॥ ౮ రురుక్ష్యాత్ ॥ ౯ అరురుక్షీత్ ॥ ౧౦ అరురుక్షిష్యత్,

యఙి—౧రోరుహ్యతే॥౨ రోరుహాంచక్రే(బభూవ,ఆస)౩ రోరుహితా(సే,హే) ౪ రోరుహిష్యతే ॥ ౫ రోరుహ్యతాం ॥ ౬ అరోరుహ్యత ॥ ౭ రోరుహ్యేత ॥ ౮ రోరుహిషీష్ట (ఢ్వం;ధ్వం) ౯ అరోరుహిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అరోరుహిష్యత.

యఙ్లుకి—రోరుహీతి- రోరోఢి, రోరూఢః, రోరుహతీత్యాది.

౧—రోఢవ్యం, రోహణీయం, రోహ్యం, రూఢః, రూఢవాన్, రోహన్-రోహంతీ, వ్యతిరోహమాణః, రోక్ష్యన్-రోక్ష్యతీ-రోక్ష్యంతీ, రోఢుం, రూఢం, రోహణం, రూఢ్వా, ఆరుహ్య, రోహం రోహం, రూఢ్వారూఢ్వా.

౨—రోపయితవ్యః-రోహయితవ్యః, రోపణీయః-రోహణీయః, రోప్యః, రోహ్యః, రోపితః-రోహితః, రోపితవాన్-రోహితవాన్, రోపయన్-రోహయన్, రోపయంతీ-రోహయంతీ, రోపయమాణః-రోహయమాణః, రోపయిష్యన్-రోపయిష్యతీ-రోపయిష్యంతీ,రోపయిష్యమాణః, రోహయిష్యన్-రోహయిష్యతీ-రోహయిష్యంతీ, రోహయిష్యమాణః, రోపయితుం-రోహయితుం, రోపితం-రోప

ణం, రోహితం, రోహణం, రోపయిత్వా-రోహయిత్వా, ఆరోప్య-ఆరోహ్య; రోపం రోపం, రోపయిత్వారోపయిత్వా, రోహంరోహం, రోహయిత్వారోహయిత్వా.

3—రురుక్షితవ్యం, రురుక్షణీయం, రురుక్ష్యం, రురుక్షితః, రురుక్షితవాన్, రురుక్షన్-రురుక్షంతీ, రురుక్షిష్యన్-రురుక్షిష్యతీ-రురుక్షిష్యంతీ, రురుక్షితుం, రురుక్షితం, రురుక్షణం, రురుక్షిత్వా, ఆరురుక్ష్య, రురుక్షంరురుక్షం, రురుక్షిత్వారురుక్షిత్వా.

4—రోరుహితవ్యం, రోరుహణీయం. రోరుహ్యం, రోరుహితః, రోరుహితవాన్, రోరుహ్యమాణః, రోరుహిష్యమాణః,రోరుహితుం రోరుహితం, రోరుహణం, రోరుహిత్వా,ఆరోరుహ్య,రోరుహంరోరుహం, రోరుహిత్వారోరుహిత్వా.

5—రోరోహితవ్యం,రోరోహణీయం,రోరోహ్యం,రోరుహితః,రోరుహితవాన్,రోరుహత్-రోరుహతౌ-రోరుహతః,రోరుహతీ, రోరోహిష్యన్-రోరోహిష్యతీ-రోరోహిష్యంతీ, రోరోహితుం,రోరుహితం, రోరోహణం, రోరోహిత్వా, ప్రరోరుహ్య, రోరోహం రోరోహం, రోరోహిత్వారోరోహిత్వా.

రూష-భూషాయాం॥సకర్మకః॥ సేట్ ॥పరస్మైపదీ

రూషతి,రురూష-రురూషతుః-రూషితేత్యాదికూజతివత్ పు-105. నిష్ఠాయాం రూషితః. రూషితవాన్,

రేుడృ-ఉన్మాదే॥సకర్మకః॥ సేట్ ॥పరస్మైపదీ

రేడతి,రురేడేత్యాదిక్రీడతివత్ ,పు-105. ణౌచఙి-అరురేడత్-త

రాడృ-అనాదరే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

రాడతి,రరాడ-రాడితేత్యాదిప్రాగ్వత్.పు-౩౦౯, ణౌచఙి-అరరాడత్-త.

——ఇతి రాదయః——

లఖ,లఖి-గత్యర్థౌ॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

లఖతి, లలాఖ-లేఖతురిత్యాది॥శేషంగదతివత్. పు-౨౩౮. లంఖతి, లలంఖేత్యాదికన్దతివత్. పు-౧౯౦.

———

లగే-సంగే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లగతి, లలాగ-లేగతుః-లేగుః, ఇత్యాదికంపనార్థచలతివత్ పు-౩౫౫. లగ్నం-సక్తం, క్షుబ్ధస్వాంతేత్యాదినాసక్తమిత్యర్థే క్తస్యేడభావో నిష్ఠానత్వమపినిపాత్యతే, అన్యత్ర లగితం లగితవాన్.

———

లగి-గత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥ పరస్మైపదీ

లంగతి, లలంగ, లంగితేత్యాదికన్దతివత్. పు-౧౯౦.

———

లచ్ఛ-లక్షణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లచ్ఛతి, లలచ్ఛ-లలచ్ఛతుః, లచ్ఛితేత్యాదికజతివత్,పు-౧౯౬.

———

లజ, లజి-భర్జనే॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

లజతి, లలాజ-లేజతుః-లేజుః, లజితేత్యాదిగదతివత్, పు-౨౩౮. లంజతి, లలంజ-లలంజతుః-లలంజుః,లంజితేత్యాదికన్దతివత్,పు-౧౯౦

———

లట-బాల్యే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లటతి, లలాట-లేటతుః-లేటుః, లటితేత్యాదిగదతివత్, పు-౨౩౮

———

లడ-విలాసే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లడతి, లలాడ-లేడతుః-లేడుః, లడితేత్యాదిగదతివత్, పు ౨.౨౮. అస్యార్థవిశేషె మిత్త్వార్థం ఘటాదావనువాదాత్పక్షే ణౌ కంపనార్థచలతివద్రూపం, పు ౯౪౪, తథాహి, జిహ్వోన్మథనేలడిః, ఉన్మథనం జ్ఞాపనం, జిహ్వాశబ్దేనషష్ఠీతత్పురుషః, లడయతిజిహ్వాం, తృతీయాతత్పురుషోవా, లడయతిజిహ్వయా, అన్యేతు జిహ్వాశబ్దేన తద్వ్యాపారోలక్ష్యతే, సమాహారద్వంద్వోఽయం, లడయతిశత్రుం, లడయతిదధి, అన్యత్ర లాడయతిపుత్రం, మిత్త్వపక్షే కంపనార్థచలతివత్, పు ౯౪౪, అన్యత్రగదతివచ్చ, పు ౨.౨౮. ణౌ సర్వాణిరూపాణిబోధ్యాని.

లప-వ్యక్తాయాంవాచి॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లపతి, లలాప-లేపతుః-లేపుః, లపితేత్యాదిగదతివత్, పు ౨.౨౮. లాప్యం, ఆసుయువపిరపిలపిత్రపిచమశ్చేతియతోఽపవాదోణ్యత్,

లర్బ-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లర్బతి, లలర్బ-లలర్బతుః-లలర్బుః, లర్బితేత్యాదికర్జతివత్, ౧౯౬.

లస-శ్లేషణక్రీడనయోః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లసతి, లలాస-లేసతుః-లేసుః, లసితేత్యాదిగదతివత్, పు ౨.౨౮

లాఖృ-శోషణాలమర్థయోః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లాఖతి, లలాఖ-లలాఖతుః-లలాఖుః, లాఖితేత్యాదిఖాదతివత్, ౨౨౫.

లాఛి-లక్షణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లాఞ్ఛతి, లలాఞ్ఛ-లలాఞ్ఛతుః-లలాఞ్ఛుః, లాఞ్ఛితేత్యాదికాం

క్షతివత్. పు౧౯౭.

లాజ,లాజి-భర్త్సనేచ॥చాద్భర్జనే॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

లాజతి, లలాజ-లలాజతుః-లలాజుః, లాజితేత్యాదిఖాదతివత్, పు, ౨౨౨. ణౌచఙి-అలీలజత్, లాంజతి, లలాంజ-లలాంజతుః-లలాంజుః లాంజితేత్యాదికాంక్షతివత్, పు౧౯౭.

లిగి-గత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లింగతి, లిలింగ-లిలింగతుః-లిలింగుః, లింగితేత్యాదిక్రందతివత్ ౧౯౦

లుఞ్ఛ-అపనయనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లుఞ్ఛతి, లులుఞ్ఛ-లులుఞ్ఛతుః-లులుఞ్ఛుః, లుఞ్ఛితేత్యాదిఋఞ్ఛతివత్. పు ౨౧౦, క్త్వాయాం-లుచిత్వా, లుఞ్ఛిత్వా, వఞ్చిలుఞ్చ్యృతశ్చేతి వాకిత్త్వమ్.

లుట-విలోడనే॥డాంతోఽయమిత్యేకే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లోటతి, లులోట-లులుటతుః-లులుటుః, లోటితేత్యాదికోచతివత్, పు౨౦౮. అస్మాణ్ణౌచఙి శాణ్యాదీనాంవేతివక్తవ్యమిత్యుపధాహ్రస్వవికల్పే, అలూలుటత్-త॥అలులోటత్-త.

లుటి-స్తేయే॥సకర్మకః॥సేట్॥ పరస్మైపదీ

లుంటతి, లులుంట-లులుంటతుః-లులుంటుః, లుంటితేత్యాది కుఞ్చతివత్, పు౨౧౦; ఆశిషి-లుంట్యాత్.

లుఠ-ఉపఘాతే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

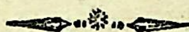
లోఠతి, లులోఠ-లులుఠతురిత్యాదికోచతివత్, పు౨౦౮, ణౌచ

జి-కాణ్యాదీనాం వేతివక్తవ్యమిత్యుపధాహ్రస్వవికల్పే, అలూణ్ఠిత్-త॥అలులూణఠత్-త.

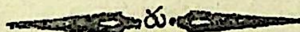
లుఠి-స్తేయ ఇత్యేకే॥లుఠి-గతౌ॥లుఠి-ఆలస్యే, ప్రతిఘాతేచ
త్రయోఽపిసకర్మకాః॥అర్థవిశేషేఽకర్మకాః॥సేటః॥ పరస్మైపదినః

లుంఠతి, లులుంఠ-లులుంఠతుః-లులుంఠుః, లుంఠితేత్యాదిప్రాగ్వత్, పు-౨౧౦.

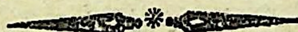
లుడి స్తేయ ఇత్యపరే॥సకర్మకః॥సేట్॥ పరస్మైపదీ

లుండతి, లులుండ-లులుండతుః-లులుండుః, లుండితేత్యాది ప్రాగ్వత్, పు-౨౧౦,

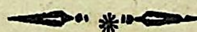
లుథి-హింసాసంక్లేశనయోః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లున్థతి, లులున్థ-లులున్థతుః-లులున్థుః,లున్థితేత్యాదిక్లిందతివత్-౨౧౩

లుబి-అర్దనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లుమ్బతి, లులుమ్బ-లులుమ్బతుః-లులుమ్బుః,లుమ్బితేత్యాదిప్రాగ్వత్, పు-౨౧౩.

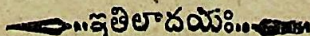
లూష-భూషాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లూషతి. లులూష-లులూషతుః-లులూషుః, లూషితేత్యాది కూజతివత్, పు-౨౧౪

లోడృ-ఉన్మాదే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

లోడతి, లులోడ-లులోడతురిత్యాదిసర్వం క్రీడతివత్, పు-౨౧౪

॥ఇతిలాదయః॥

వఖ, వఖి, వల్గ, వగి-గత్యర్థాః॥ సకర్మకాః॥ సేటః॥ పరస్మైపదినః

వఖతి, వవాఖ-వవఖతుః-వవఖుః, వఖితేత్యాదిగదతివత్, పు-౨౨౮ వఙ్ఖతి, వవఙ్ఖ-వవఙ్ఖతుః-వవఙ్ఖుః, వఙ్ఖితేత్యాదిక్రిందతివత్-పు-౯౯౦, వల్గతి, వవల్గ-వవల్గతుః-వవల్గుః, వల్గితేత్యాదికర్జతివత్, ౯౯౬ వఙ్గతి, వవఙ్గ-వవఙ్గతుః-వవఙ్గుః, వఙ్గితేత్యాదిక్రిందతివత్, ౧౯౦.

వఞ్చు-గత్యర్థః॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

వఞ్చతి, వవఞ్చ-వవఞ్చతుః-వవఞ్చుః, వఞ్చితేత్యాదికఞ్చతివత్ పు-౨౧౦. అస్థానే ప్రతారణే వాచ్యే గృధివఞ్చ్యోః ప్రలమ్భనఇత్యాత్మనేపదమ్. మాణవకం వఞ్చయతే, అవవఞ్చత, ప్రతారణాదన్యత్ర, అహిం వఞ్చయతి, వర్జయతీత్యర్థః, అవవఞ్చత్॥ యఙి- నీగ్వఞ్చుస్రంసుధ్వంసుభ్రంసుకసపతపదస్కన్దామిత్యభ్యాసస్య నీగాగమే, వనీవచ్యతే, వనీవచాఞ్చక్రే, వనీవచితేత్యాది, యఙ్లుకి-వనీవఞ్చీతి, వనీవఙ్క్తే, వనీవక్తః, వనీవచతీత్యాది, యఙన్తాన్నిష్ఠాయాం, వనీవఞ్చితః, వనీవఞ్చితవాన్, క్త్వాయాం, వనీవఞ్చిత్వా- యఙ్లుగన్తాత్- వనీవచితః, వనీవఞ్చితవాన్, క్త్వాయాం వనీవచిత్వా వనీవఞ్చిత్వా, గత్యర్థాదస్మాణ్ణ్యతి వఞ్చ్యం వఞ్చేర్గతావితి కుత్వనిషేధః, గతేరన్యత్ర చజోరితి కుత్వమ్, వఙ్క్యం కాష్ఠమ్, కుటిలీకృతమిత్యర్థః, ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాం వేట్. ఇట్పక్షే వఞ్చిలుఞ్చ్యృతశ్చేతి కిత్త్వవికల్పః, వచిత్వా వఞ్చిత్వా, వక్త్వా, అతఏవ నిష్ఠాయాం నేట్, వక్తః, వక్తవాన్.

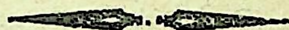

వజ, వ్రజ-గతౌ॥ అకర్మకౌ॥ సేటౌ॥ పరస్మైపదినౌ

వజతి, వవాజ-వవజతుః-వవజుః, వజితేత్యాదిగదతివత్, పు-౨౨౮ వ్రజతి, వవ్రాజ-వవ్రజతురిత్యాదిచ, వదవ్రజేత్యాదినా వృద్ధిః, అవ్రాజీత్, ణ్యతి వ్రాజ్యం, అజివ్రజ్యోశ్చేతి కుత్వనిషేధః,

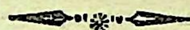
వట-వేష్టనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

వటతి, వవాట-వవటతుః-వవటుః,ఇత్యాది, శేషంగదతివత్, పు-౨౨. అస్యైవపరిభాషణార్థే ఘటాదావనుపాదాణ్ణామిత్త్వాద్ధ్రస్వే కంపనార్థచలయతివత్, పు-౨౫. సర్వాణిరూపాణి, అన్యతాన్యథాకరణార్థకచాలయతివత్, పు-౨౫౫.

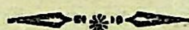
వఠ-స్థౌల్యే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

వఠతి-వవాఠ-వవఠతురిత్యాది శేషంగదతివత్, పు-౨౨.

వణ,వ్రణ,శబ్దార్థౌ॥ అకర్మకౌ। సేటౌ,పరస్మైపదినౌ

వణతి, వవాణ, వవణతుః-వవణురిత్యాది- వ్రణతి- వవ్రాణ। వవ్రణతుః, వవ్రణురిత్యాదిచగదతివత్ ౨౨ పు॥ యఙ్లుకి॥ వంవణీతి, వంవంటి, వంవాణ్టః, వంవణతి, వంవ్రణీతి, వంవ్రంటి, వంవ్రాణ్టః, వంవ్రణతీత్యాది॥

వద,వ్యక్తాయాంవాచి, సకర్మకః,సేట్-పరస్మైపదీ

౧ వదతి॥ ౨ ఉవాద, ఊదతుః, ఊదుః, ఉవదిథ, ఊదథుః।ఊద, ఉవాద, ఉవద, ఊదివ, ఊదిమ, లిట్యభ్యాసస్యోభయేషాం వచిస్వపియజాదీనాంకితీత్యాభ్యాం సంప్రసారణం॥ 3 వదితా,సి॥ ౪ వదిష్యతి॥ ౫ వదతు॥ ౬ అవదత్॥ ౭ వదేత్॥ ౮ ఉద్యాత్॥ ౯ అవాదీత్, వదవ్రజేతివృద్ధిః॥ ౧౦ అవదిష్యత్॥

కర్తృవ్యతీహారే,—౧ వ్యతివదతే॥ ౨వ్యత్యూదే- వ్యత్యూదాతే వ్యత్యూదిరే- వ్యత్యూదిషే, వ్యత్యూదాథే, వ్యత్యూదిధ్వే,వ్యత్యూదే, వ్యత్యూదివహే, వ్యత్యూదిమహే- 3 వ్యతివదితా,(సే,హే)౪వ్యతివదిష్యతే॥౫ వ్యతివదతాం, ౬ వ్యత్యవదత, ౭ వ్యతివదేత॥౮ వ్యతివదిషీష్ట(ధ్వం) ౯వ్యత్యవదిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యవదిష్యత॥

అస్మాద్భాసనోపసంభాషాజ్ఞానయత్నవిమత్యుపమంత్రణేషు వద ఇతిభాసనాద్యర్థవిశేషేష్వాత్మనేపదం భవతి । అతోఽత్రోపసంభాషోపమంత్రణే ధాతోర్వాచ్యే ॥ ఇతరే ప్రయోగోపాధయః । తథాహి । శాస్త్రే వదతే భాసమానో బ్రవీతీత్యర్థః ॥ ఉపసంభాషోపసాంత్వనం । భృత్యానుపవదతే సాంత్వయతీత్యర్థః । జ్ఞానే, శాస్త్రే వదతే, యత్నే, క్షేత్రే వదతే, విమతౌ । క్షేత్రే వివదంతే । ఉపమంత్రణముపచ్ఛందనం ఉపవదతే । ప్రార్థయత ఇత్యర్థః । వ్యక్తవాచాం సముచ్చారణ ఇత్యనేన మనుష్యాదీనాం సంభూయోచ్చారణార్థగమ్యేఽస్మాదాత్మనేపదం భవతి । సంప్రవదంతే బ్రాహ్మణాః । మనుష్యాదిభ్యోఽన్యత్ర సంప్రవదంతి ఖగాః । వ్యక్తవాగ్విషయాదనుపూర్వాదస్మాదకర్మకాదనారకర్తృకాదిత్యాత్మనేపదం । అనువదతే కఠః కలాపస్య । అకర్మకాదిత్యుక్తేరుక్తమనువదతీత్యత్ర నాత్మనేపదం, వ్యక్తవాగ్విషయాదిత్యేవ వివక్షణాదనువదతి వీణేత్యత్ర న తఙ్ । విరుద్ధోక్తిరూపవ్యక్తవాక్సముచ్చారణార్థేఽస్మాద్విభాషా విప్రలాప ఇతి తఙ్వా । విప్రవదంతే విప్రవదంతి వా వైద్యాః । అస్మాత్కర్త్రభిప్రాయే క్రియాఫలే అపాద్వద ఇతి తఙ్ । న్యాసమపవదతే । అకర్త్రభిప్రాయే పరస్మైపదమేవ । అపవదతి । సమీపోచ్చారితేన పదేన క్రియాఫలస్య కర్తృగామిత్వే ద్యోత్యేఽస్మాద్విభాషోపపదేన ప్రతీయమాన ఇతి తఙ్వా । స్వంపుత్రమపవదతి అపవదతే వా ॥

కర్మణి—౧ ఉద్యతే ॥ ౨ ఊదే-ఊదాతే, ఊదిరే ॥ ౩ వదితా (సే, హే) ౪ వదిష్యతే । ౫ ఉద్యతాం । ౬ ఔద్యత ॥ ౭ ఉద్యేత ॥ ౮ వదిషీష్ట(ధ్వం) ౯ అవాది, అవదిషాతాం । అవదిషత । ఢ్వం । ధ్వం ॥ ౧౦ అవదిష్యత ॥

ణ్యంతాత్—న పాదమ్యాఙ్యమాఙ్యసేత్యాదినా పరస్మైపదప్రతిషేధః ౧ వాదయతే ॥ ౨ వాదయాంచక్రే-బభూవ(ఆస) ౩ వాదయితా (సే, హే) ౪ వాదయిష్యతే ॥ ౫ వాదయతాం ॥ ౬ అవాదయత ॥ ౭

వాదయేత। ౮ వాదయిషీష్ట (ధ్వం,ఢ్వం) ౯ అవీవదత ॥ ౧౦ అవాదయిష్యత ॥

కర్మణి—౧ వాద్యతే॥ ౨వాదయాంచక్రే। బభూవే। ఆసే 3 వాదయితా (సే-హె) వాదితా (సే-హె) ४ వాదయిష్యతే,వాదిష్యతే। ౫ వాద్యతాం ॥ ౬ అవాద్యత। ౭ వాద్యేవ.॥ ౮ వాదయిషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) వాదిషీష్ట (ధ్వం) ౯అవాది। అవాదిషాతాం (ధ్వం,ఢ్వం) అవాదయిషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అవాదిష్యత। అవాదయిష్యత॥

సని—౧ వివదిషతి॥ ౨ వివదిషాంచకార। బభూవ। ఆస॥ 3 వివదిషితా (సి) ४ వివదిషిష్యతి ॥ ౫ వివదిషతు॥ ౬ అవివదిషత్॥౭ వివదిషేత్॥ ౮ వివదిష్యాత్ ॥ ౯అవివదిషీత్॥ ౧౦ అవివదిషిష్యత్॥

యఙి—౧ వావద్యతే॥ ౨ వావదాంచక్రే। బభూవ ॥ ఆస ॥ 3 వావదితా (సే,హే) ४ వావదిష్యతే॥ ౫ వావద్యతాం ॥ ౬అవావద్యత॥ ౭ వావద్యేత ॥ ౮ వావదిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అవావదిష్ట (ధ్వం।ఢ్వం) ౧౦ అవావదిష్యత ॥

యఙ్లుకి—వావదీతి।వావత్తి। వావత్తః। వావదతీత్యాది ॥

౧—వదితవ్యం, వదనీయం, అనువాద్యం, అపవాద్యం, బ్రహ్మవాద్యం, బ్రహ్మవద్యం, బ్రహ్మవేదః, తస్యవదనమిత్యర్థః। వదఃసుపిక్యప్చేతిభావేక్యప్యతౌ। కర్మణిచప్రత్యయావిత్యేకే।అవద్యంపాపం,అవద్యపణ్యవర్యాగర్హ్యపణితవ్యానిరోధేష్వితిగర్హాయామేవయద్దేవనిపాత్యతే।అగర్హాయాంతు। అనుద్యంగురునామ। వదఃసుపిక్యప్చేతిక్యప్। తద్ధినగర్హ్యం। వదనానర్హంచ। ఆత్మనామగురోర్నామ నామాతికృపణస్యచ। శ్రేయస్కామోనగృహ్ణీయాజ్జ్యేష్ఠాపత్యకళత్రయోరితిస్మృతేః। మృషోద్యతఇతిమృషోద్యం। రాజసూయసూర్యమృషోద్యేత్యాదినాకర్మణినిత్యంక్యబంతో నిపాత్యతే॥ఉదితః। ఉదితవాన్। వదన్। వదంతీ। వివదమానః। వదిష్యన్। వదిష్య

తీ ॥వదిష్యంతీ । వదితుం । ఉదితం ।-వదనం । ఉదిత్వా । మృడమృద గుధకుషెత్యాదినా సేటః క్త్వాకిత్త్వం.। అనూద్య । వాదంవాదం । ఉది త్వాఽవదిత్వా ॥

౨—వాదయితవ్యం । వాదనీయం । వాద్యం । వాదితః। వాదిత వాన్। వాదయమానః । వాదయిష్యమాణః। వాదయితుం। వాదితం ॥ వాదనం। వాదయిత్వా। సంవాద్య। అనువాద్య। వాదంవాదం । వాద యిత్వావాదయిత్వా॥

౩—వివదిషితవ్యం- వివదిషణీయం, వివదిష్యం, వివదిషితః,వివ దిషితవాన్, వివదిషన్, వివదిషంతీ- వివదిషిష్యన్, వివదిషిష్యతీ- వివదిషిష్యంతీ; వివదిషితుం, వివదిషితం,వివదిషణం, వివదిషిత్వా, అనువివదిష్య, వివదిషంవివదిషం,వివదిషిత్వావివదిషిత్వా ॥

౪ వావదితవ్యం,వావదనీయం,వావద్యం,వావదితః,వావదితవాన్, వావద్యమానః, వావదిష్యమాణః, వావదితుం।వావదితం, వావదనం, వావదిత్వా, అనువావద్య, వావదంవావదం, వావదిత్వావావదిత్వా ॥

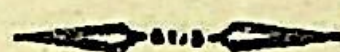
౫—ణ్యతి, అనువావాద్యం,అపవావాద్యం, కృపిగణనిర్దిష్టత్వా దసంప్రసారణేయతిచతుల్యం రూపం,బ్రహ్మవావద్యం, శతరి,వావదత్ వావదతౌ, వావదతః, వావదతీ, వావదిష్యన్ - వావదిష్యతీ, వావ దిష్యంతీ- ణముని॥ వావాదంవావాదం, ఇతివిశేషః॥ శేషంయజన్తవత్

వన-శబ్దే, అకర్మకః॥ సేట్ పరస్మైపదీ॥ వన, సంభక్తౌ,సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ వనేరర్థభేదాత్పునఃపాఠః
వనతి,వవాన, వవనతుః, వవనుః, వనితేత్యాదిగదతివత్ ౨౨౮పు॥

వనచ;ఘటాదిః, హింసాయామితి శేషః-సకర్మకః- సేట్ పరస్మైపదీ
వనతీత్యాదిసర్వంగచ్ఛతివత్ ౨౩౦పు;

వనుచ,నోచ్యతే,అయమపిఘటాదిః- సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

అస్యాయమర్థ ఇతివిశిష్యనోచ్యతే,క్రియాసామాన్యార్థత్వాత్ అయమపూర్వ ఏవ ధాతుర్నతు తానాదికస్యానువాదః, ఉదిత్కరణసామర్థ్యాత్,. తేనక్రియాసామాన్యే ॥ వనతి, వవాన-వవనతుః-వవనుః,వని తేత్యాదిగదతివత్,పు-౨-౫. సోపసర్గస్యాస్యణౌనిత్యం మిత్త్వమ్॥తదాగమయతివద్రూపమ్,పు-౩౫. ప్రవనయతీత్యాది,అనుపసృష్టస్యతుర్గ్లాస్నావనువమాంచేతివామిత్త్వమ్ ॥ తదా వనయతి।వానయతీత్యాదిచ గదతివత్,పు-౨-౫,గమయతివచ్చ,-౩౫.సర్వం బోధ్యం.

టు,వము-ఉద్గిరణే॥ఇహైవనిపాతనాద్వాంత ఇత్వమితిసుధాకరః.

సకర్మకః॥ సేట్ ॥పరస్మైపదీ

౧ వమతి-వమతః-వమంతి ॥ వమసి-వమథః-వమథ ॥ వమామి-వమావః-వమామః ॥ ౨ వవామ-వవమతుః-వవముః ॥ వవమిథ-వవమథుః-వవమ ॥ వవామ,వవమ-వవమివ-వవమిమ ॥ ౩ వమితా ॥ ౪ వమిష్యతి ॥ ౫ వమతు ॥ ౬ అవమత్ ॥ ౭ వమేత్ ॥ ౮ వమ్యాత్ ॥ ౯ అవమీత్ ॥ హ్మ్యంతేతినవృద్ధిః ॥ ౧౦ అవమిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతివమతే ॥ ౨ వ్యతివవమే ॥ ౩ వ్యతివమితా(సే,హే). ౪ వ్యతివమిష్యతే ॥ ౫ వ్యతివమతాం ॥ ౬ వ్యత్యవమత ॥ ౭ వ్యతివమేత ॥ ౮ వ్యతివమిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యవమిష్ట -(ధ్వం,ఢ్వం). ౧౦ వ్యత్యవమిష్యత ॥

కర్మణి—౧ వమ్యతే ॥ ౨ వవమే ॥ ౩ వమితా(సే.హే) ౪ వమిష్యతే ॥ ౫ వమ్యతాం ॥ ౬ అవమ్యత ॥ ౭ వమ్యేత ॥ ౮ వమిషీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ అవామి, అనాచమికమివమీనామిత్యుక్తేర్నోదాత్తోపదేశస్యేతినవృద్ధిప్రతిషేధః॥అవమిషాతాం-అవమిషత ॥ అవమిష్ఠాః-అవమిషాథాం(ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అవమిష్యత.

అమంతత్వాత్సోపసర్గస్యాస్యణౌ నిత్యంమిత్త్వమ్ ॥ ఉద్వమయతీత్యాది ॥ అనుపసర్గస్య గ్లాస్నావనువమాంచేతివా మిత్త్వమ్ ॥ ౧ వమయతి-తే ॥ వామయతి-తే ॥ ౨ వమయాంచకార-చక్రే ॥ వామయాంచకార(చక్రే,బభూవ,ఆస) ౩ వమయితా(సి,సే,హే) వామయితా(సి,సే,హే) ౪ వమయిష్యతి-తే॥వామయిష్యతి-తే ॥ ౫ వమయతు-తాం ॥ వామయతు-తాం ॥ ౬ అవమయత్-త ॥ అవామయత్-త ॥ ౭ వమయేత్-త ॥ వామయేత్-త ॥ ౮ వమ్యాత్-వమయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) వామ్యాత్-వామయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అవీవమత్-త ౧౦ అవమయిష్యత్-త ॥ అవామయిష్యత్-త.

కర్మణి—౧ వమ్యతే-వామ్యతే ॥ ౨ వమయాంచక్రే-వామయాఞ్చక్రే(బభూవే-ఆసే) ౩ వామితా(సే-హే) వమితా (సే-హే) వమయితా(సే,హే)వామితా(సే-హే)వామయితా(సే-హే) ౪ వామిష్యతే-వమిష్యతే-వమయిష్యతే-వామిష్యతే-వామయిష్యతే॥౫ వమ్యతాం-వామ్యతాం ॥ ౬ అవమ్యత-అవామ్యత ॥ ౭ వమ్యేత-వామ్యేత ౮ వామిషీష్ట-ధ్వం॥వమిషీష్ట-ధ్వం॥వమయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) వామిషీష్ట-ధ్వం॥వామయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)౯ అవమి-అవామి-అవామిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అవమిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం)అవమయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) మిత్త్వాభావే—అవామి-అవామిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అవామయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అవమిష్యత-అవామిష్యత-అవమయిష్యత-అవామిష్యత-అవామయిష్యత.

సని—౧ వివమిషతి ॥ ౨ వివమిషాంచకార(బభూవ,ఆస) ౩ వివమిషితా-సి ॥ ౪ వివమిషిష్యతి ॥ ౫ వివమిషతు ॥ ౬ అవివమిషత్ ౭ వివమిషేత్ ॥౮ వివమిష్యాత్ ॥౯ అవివమిషీత్ ॥౧౦ అవివమిషిష్యత్

యఙి—౧ వంవమ్యతే ॥ ౨ వంవమాంచక్రే(బభూవ-ఆస) ౩ వంవమితా(సే-హే)౪ వంవమిష్యతే ॥౫ వంవమ్యతాం ॥ ౬ అవంవమ్య

త ॥ ౭ వంవమ్యేత ॥ ౮ వంవమిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అవంవమిష్ట (ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ అవంవమిష్యత.

యఙ్లుకి—వంవమీతి, వంవంతి, వంవాంతః, వంవమతీత్యాది

౧—వమితవ్యః । వమనీయః । వమ్యః । పోరదుపధాదితియత్ ॥ వాంతః । వాంతవాన్ । వమన్-వమంతీ ॥ వ్యతివమమానః । వమిష్యన్-వమిష్యతీ-వమిష్యంతీ । వమితుం । వాంతం । క్త్వాయాం వెట్త్వాన్నేట్ ॥ వమనం । వమిత్వా । వాంత్వా । వామంవామం । వమిత్వావమిత్వా । వాంత్వావాంత్వా.

౨—వమయితవ్యః-వామయితవ్యః । వమనీయః-వామనీయః । వమ్యః-వామ్యః । వమితః-వామితః । వమితవాన్-వామితవాన్ । వమయన్-వమయంతీ । వమయమానః । వామయన్-వామయంతీ।వామయమానః । వమయిష్యన్-వమయిష్యతీ-వమయిష్యంతీ । వామయిష్యన్-వామయిష్యతీ-వామయిష్యంతీ । వమయితుం-వామయితుం ॥ వమితం-వామితం । వమయిత్వా-వామయిత్వా । ఉద్వమయ్య వమంవమం । వామంవామం । వమయిత్వావమయిత్వా । వామయిత్వావామయిత్వా.

౧—వివమిషితవ్యం । వివమిషణీయం।వివమిష్యం।వివమిషితః। వివమిషితవాన్।వివమిషన్-వివమిషంతీ। వివమిషిష్యన్-వివమిషిష్యతీ-వివ మిషిష్యంతీ। వివమిషితుం।వివమిషితం।వివమిషణం। వివమిషిత్వా । ఉద్వివమిష్య॥వివమిషంవివమిషం।వివమిషిత్వావివమిషిత్వా

౪—వంవమితవ్యః । వంవమనీయః । వంవమ్యః । వంవమితః। వంవమితవాన్ । వంవమ్యమానః । వంవమిష్యమాణః । వంవమితుం । వంవమితం । వంవమనం । వంవమిత్వా । ఉద్వంవమ్య । వంవమంవం వమం । వంవమిత్వావంవమిత్వా ॥

౫—శతరి-వంవమత్-వంవమతౌ-వంవమతః ః వంవమతీ । వంవ

మిష్యత్-వంవమిష్యతీ-వంవమిష్యంతీ ॥ ణముళి-వంవామంవంవా మమితివిశేషః ॥ శేషం ప్రాగ్వత్.

వభ్ర-గత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

వభ్రతి, వవభ్రేత్యాదికజతివత్, పుం౧౬.

వష-హింసార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

వషతి, వవాష-వవషతురిత్యాదిగదతివత్, పు౨౨.

వక్ష-రోషే॥సంఘాతఇత్యేకే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

వక్షతి, వవక్ష-వవక్షతురిత్యాదికజతివత్, పుం౧౬,

వస-నివాసే॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ వసతి ॥ ౨ ఉవాస-ఊషతుః-ఊషుః ॥ ఉవసిథ-ఉవస్థ-ఊషథుః,ఊష ॥ ఉవాస-ఉవస-ఊషివ-ఊషిమ ॥ ౩ వస్తా-వస్తారౌ-సి॥ ౪ వత్స్యతి ॥ ౫ వసతు ॥ ౬ అవసత్ ॥ ౭ వసేత్ ॥ ౮ ఉష్యాత్॥ ౯ అవాత్సీత్-అవాత్తాం-అవాత్సుః ॥ అవాత్సీః-అవాత్తం-అవాత్త ॥ అవాత్సం-అవాత్స్వ-అవాత్స్మ ॥ ౧౦ అవత్స్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతివసతే ॥ ౨ వ్యతూషే-వ్యతూషాతే-వ్యతూషిరే ॥ ౩ వ్యతివస్తా(సే; హే) ౪ వ్యతివత్స్యతే ॥ ౫ వ్యతివసతాం ॥ ౬ వ్యత్యవసత ॥ ౭ వ్యతివసేత ॥ ౮ వ్యతివత్సీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యవస్త-వ్యత్యవత్సాతాం-వ్యత్యవత్సత ॥ ౧౧ వ్యత్యవత్స్యత॥

భావే—౧ ఉష్యతే ॥ ౨ ఊషే ॥ ౩ వస్తా ॥ ౪ వత్స్యతే ॥౫ ఉష్యతాం ॥ ౬ ఔష్యత ॥౭ ఉష్యేత ॥ ౮ వత్సీష్ట ॥ ౯ అవాసి ॥ ౧౦ అవత్స్యత.

ణౌ-నపాదమ్యాఙ్యమెత్యాదినా పరస్మైపదప్రతిషేధః ॥ ౧ వాసయతే ॥ ౨ వాసయాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ వాసయితా(సే,హా) ౪ వాసయిష్యతే ॥ ౫ వాసయతాం ॥ ౬ అవాసయత ॥ ౭ వాసయేత ౮ వాసయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అవీవసత ౧౦ ఆవాసయిష్యత

కర్మణి—౧ వాస్యతే ॥ ౨ వాసయాంచక్రే(బభూవే.ఆసే) ౩ వాసయితా(సే,హే)వాసితా(సే,హే) ౪ వాసయిష్యతే-వాసిష్యతే ॥ ౫ వాస్యతాం ॥ ౬ అవాస్యత ॥ ౭ వాస్యేత ॥ ౮ వాసయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)వాసిషీష్ట(ధ్వం) ౯ అవాసి- అవాసిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) అవాసయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అవాసిష్యత-అవాసయిష్యత.

సని—౧ వివత్సతి ॥ ౨ వివత్సాంచకార(బభూవ,ఆస) ౩ వివత్సితా ॥ ౪ వివత్సిష్యతి ॥ ౫ వివత్సతు ॥ ౬ అవివత్సత్ ॥ ౭ వివత్సేత్ ॥ ౮ వివత్స్యాత్ ॥ ౯ అవివత్సీత్ ॥ ౧౦ అవివత్సిష్యత్,

యఙి—౧ వావస్యతే॥ ౨ వావసాంచక్రే, బభూవ ॥ ఆస ॥ ౩ వావసితా (సే,హే) ౪ వావసిష్యతే ॥ ౫ వావస్యతాం ॥ ౬ అవావస్యత ౭ వావస్యేత । ౮ వావసిషీష్ట ॥ ధ్వం ॥ ౯ అవావసిష్ట ॥ ఢ్వం। ధ్వం ॥ ౧౦ అవావసిష్యత॥

యఙ్లుకి —వావసీతి । వావస్తి । వావస్తః । వావసతీత్యాది ॥

౧—వస్తవ్యం । వసనీయం, వాస్యం, అమాసహావసతోఽస్యాం చంద్రార్కావమావస్యాఽమావాస్యా వా, అమావస్యదన్యతరస్యామిత్యధికరణేణ్యతా పాక్షికో హ్రస్వశ్చ నిపాత్యతే । ఉషితః, ఉషితవాన్, వసతిక్షుధోరిడితి క్త్వా నిష్ఠయోర్నిత్యమిట్ ॥ వసన్-వసంతీ వ్యతివసమానః, వత్స్యన్, వత్స్యతీ-వత్స్యంతీ, వస్తుం- ఉషితం- వసనం- ఉషిత్వా, మృడమృదగుధకుషక్లిశవదవసః క్త్వేతి సేటః క్త్వః కిత్త్వం, న్యుష్య, వాసంవాసం, ఉషిత్వోషిత్వా॥

౨—వాసయితవ్యః, వాసనీయః-వాస్యః-వాసితః, వాసితవాన్,

వాసయన్ - వాసయంతీ- వాసయమానః- వాసయిష్యన్ - వాసయిష్యతీ, వాసయిష్యంతీ- వాసయితుం- వాసితం- వాసనం- వాసయిత్వా, నివాస్య- వాసం వాసం- వాసయిత్వా వాసయిత్వా ॥

౩—వివత్సితవ్యం, వివత్సనీయం, వివత్స్యం- వివత్సితః - వివత్సితవాన్- వివత్సన్, వివత్సంతీ, వివత్సిష్యన్, వివత్సిష్యతీ, వివత్సిష్యంతీ, వివత్సితుం, వివత్సితం, వివత్సనం, వివత్సిత్వా. సవివత్స్య. వివత్సంవివత్సం- వివత్సిత్వావివత్సిత్వా॥

౪—వావసితవ్యం, వావసనీయం, వావస్యం, వావసితః, వావసితవాన్, వావస్యమానః, వావసిష్యమాణః, వావసితుం, వావసితం, వావసనం- వావసిత్వా- నివావస్య, వావసంవావసం, వావసిత్వావావసిత్వా॥

౫—ణ్యతి। వావాస్యం, శతరి, వావసత్- వావసతౌ, వావసతః, వావసతీ. వావసిష్యన్, వావసిష్యతీ, వావసిష్యంతీ- ణములి॥ వావాసంవావాసం॥ ఇతి విశేషః శేషంప్రాగ్వత్ ॥

వాఛి-ఇచ్ఛాయాం। సకర్మకః। సేట్ పరస్మైపదీ

వాఞ్ఛతి, వవాఞ్ఛ, వవాఞ్ఛతురిత్యాది॥ కాంక్షతివత్ రూపాణి జ్ఞేయాని ॥

వాక్షి-కాంక్షాయాం। సకర్మకః॥ సేట్ పరస్మైపదీ

వాంక్షతి- వవాంక్ష, వవాంక్షతురిత్యాదిప్రాగ్వత్॥ రూపాణి జ్ఞేయాని ॥

విట,శబ్దే। అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

వేటతి, వివేట- వివిటతురిత్యాది కేటతివత్ రూపాణి జ్ఞేయాని॥

విషు, సేచనే।సకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ

వేషతి, వివేష. వివిషతురిత్యాది ప్రాగ్వత్ రూపాణి జ్ఞేయాని॥ ఉదిత్త్వాత్

తీ క్త్వా యాం వేట్. వేషిత్వా- విష్ట్వా- అతఏవనిష్ఠాయాం నేట్. వి ష్టః, విష్టవాన్ ॥

వృషు- సేచనే సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ.

౧ వర్షతి॥ ౨ వవర్ష। వవృషతుః॥ ౩ వర్షితా ॥ ౪ వర్షి-ష్యతి ౫ వర్షతు॥ ౬ అవర్షత్॥ ౭ వర్షేత్॥ ౮ వృష్యాత్॥ ౯ అవర్షీత్ ॥ ౧౦ అవర్షిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతివర్షతే॥ ౨ వ్యతివవృషే ॥ ౩ వ్యతివర్షి తా ॥సే.హే॥ ౪ వ్యతివర్షిష్యతే ॥ ౫ వ్యతివర్షతాం ॥ ౬ వ్యత్యవర్ష త ॥ ౭ వ్యతివర్షేత॥ ౮ వ్యతివర్షిషీష్ట ॥ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యవర్షిష్ట ॥ ఢ్వం।ధ్వం॥ ౧౦వ్యత్యవర్షిష్యత ॥

కర్మణి—౧ వృష్యతే ॥ ౨ వవృషే ॥ ౩ వర్షితా॥సే,హే॥ ౪ వర్షిష్యతే ॥ ౫ వృష్యతాం ॥ ౬ అవృష్యత ॥ ౭ వృష్యేత ॥ ౮ వర్షి షీష్ట ॥ధ్వం॥౯ అవర్షి॥అవర్షిషాతాం।ఢ్వం।ధ్వం॥౧౦అవర్షిష్యత ॥

ణౌ—౧ వర్షయతి, తే॥ ౨ వర్షయాంచకార- చక్రే-బభూవ॥ ఆస॥ ౩ వర్షయితా-సి. సే,హే॥ ౪ వర్షయిష్యతి. తే॥ ౫ వర్షయతు- తాం॥ ౬ అవర్షయత్।త॥ ౭ వర్షయేత్-త ॥ ౮ వర్ష్యాత్॥ వర్ష యిషీష్ట -ఢ్వం,ధ్వం ॥ ౯ అవీవృషత్-త ॥ అవవర్షత్-త ॥ ౧౦ అవ ర్షయిష్యత్॥త॥

కర్మణి—౧ వర్ష్యతే । ౨ వర్షయాంచక్రే ॥ బభూవే॥అసే ౩ వర్షయితా; సే, హే॥ వర్షితా॥సే;హే॥ ౪ వర్షయిష్యతే । వర్షి ష్యతే॥ ౫ వర్ష్యతాం ॥ ౬ అవర్ష్యత ॥ ౭ వర్ష్యేత ॥ ౮ వర్ష యిషీష్ట ।ఢ్వం,ధ్వం॥ వర్షిషీష్ట ॥ధ్వం-౯ అవర్షి। అవర్షిషాతాం। ఢ్వం-ధ్వం । అవర్షయిషాతాం॥ ఢ్వం-ధ్వం॥ ౧౦ అవర్షిష్యత, అవ ర్షయిష్యత ॥

సని—౧ వివర్షిషతి । ౨ వివర్షిషాంచకార, బభూవ। ఆస ॥ ౩వివర్షిషితా॥సి॥౪ వివర్షిషిష్యతి॥౫వివర్షిషతు ॥ ౬ అవివర్షిషత్ ॥ ౭ వివర్షిషేత్ ॥౮ వివర్షిష్యాత్ ॥ ౯ అవివర్షిషీత్॥ ౧౦అవివర్షిషిష్యత్-

యఙి—౧ వరీవృష్యతే ॥ ౨ వరీవృషాంచక్రే॥బభూవ॥ ఆస॥౩వరీవృషితా॥సే-వే॥ ౪ వరీవృషిష్యతే ॥ ౫ వరీవృష్యతాం ॥ ౬ అవరీవృష్యత॥ ౭వరీవృష్యేత ॥౮ వరీవృషిషీష్ట ।ఢ్వం ॥ ౯ అవరీవృషిష్ట ।ఢ్వం।ధ్వం ॥ ౧౦ అవరీవృషిష్యత ॥

యఙ్లుకి— వర్వర్షీతి। వరివృషీతి। వరీవృషీతి।వర్వర్ష్టి।వరివర్ష్టి। వరీవర్ష్టి। వర్వృష్టః । వరివృష్టః । వరీవృష్టః।వర్వృషతి। వరివృషతి ॥ వరీవృషతీత్యాది ॥

౧—వర్షితవ్యం। వర్షణీయం; వృష్యం, వర్ష్యం,విభాషాకృవృషోరితి క్యబ్వా ॥ పక్షేఋదుపధాదిత్యాదినా యత్ । వృష్టః । వృష్టవాన్ । ఉదిత్త్వేనక్త్వాయాం వేట్త్వాదిహ నేట్ ॥ వర్షన్-వర్షంతీ । వర్షిష్యన్-వర్షిష్యతీ-వర్షిష్యంతీ ॥ వర్షితుం । వృష్టం । వర్షణం । వర్షిత్వా । వృష్ట్వా।అభివృష్య 'వర్షంవర్షం।వర్షిత్వావర్షిత్వా।వృష్ట్వావృష్ట్వా.

౨—వర్షయితవ్యం । వర్షణీయం । వర్ష్యం । వర్షితః। వర్షితవాన్ వర్షయన్-వర్షయంతీ । వర్షయమాణః । వర్షయిష్యన్-వర్షయిష్యతీ-వర్షయిష్యంతీ । వర్షయితుం । వర్షితం । వర్షణం । వర్షయిత్వా । అభివర్ష్య । వర్షంవర్షం । వర్షయిత్వావర్షయిత్వా.

౩—వివర్షిషితవ్యం । వివర్షిషణీయం । వివర్షిష్యం । వివర్షిషితః ॥ వివర్షిషితవాన్ । వివర్షిషన్-వివర్షిషంతీ । వివర్షిషిష్యన్-వివర్షిషిష్యతీ-వివర్షిషిష్యంతీ ॥ వివర్షిషితుం । వివర్షిషితం । వివర్షిషణం । వివర్షిషిత్వా । అభివివర్షిష్య । వివర్షిషంవివర్షిషం।వివర్షిషిత్వావివర్షిషిత్వా.

౪—వరీవృషితవ్యః । వరీవృషణీయః । వరీవృష్యః । వరీవృషితః

వరీవృషితవాన్ । వరీవృషిష్యమాణః । వరీవృషిష్యమాణః । వరీవృషితుం । వరీవృషితం । వరీవృషణం । వరీవృషిత్వా । అభివరీవృష్య । వరీవృషంవరీవృషం । వరీవృషిత్వావరీవృషిత్వా.

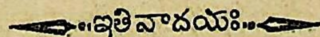
౫—వర్వర్షితవ్యం । వరివర్షితవ్యం । వరీవర్షితవ్యం । వర్వర్షణీయం-వరివర్షణీయం-వరీవర్షణీయం । వర్వర్ష్యం-వరివర్ష్యం-వరీవర్ష్యం । వర్వృష్యం-వరివృష్యం-వరీవృష్యం । వర్వృషితః-వరివృషితః-వరీవృషితః । వర్వృషితవాన్-వరివృషితవాన్-వరీవృషితవాన్ । వర్వృషత్ వర్వృషతౌ-వర్వృషతః । వర్వృషతీ । వరివృషత్-వరివృషతౌ-వరివృషతః । వరివృషతీ । వరీవృషత్-వరీవృషతౌ-వరీవృషతః । వరీవృషతీ । వర్వర్షిష్యన్-వర్వర్షిష్యతీ-వర్వర్షిష్యంతీ । వరివర్షిష్యన్-వరివర్షిష్యతీ-వరివర్షిష్యంతీ । వరీవర్షిష్యన్-వరీవర్షిష్యతీ-వరీవర్షిష్యంతీ । వర్వర్షితుం-వరివర్షితుం-వరీవర్షితుం । వర్వృషితం-వరివృషితం వరీవృషితం। వర్వర్షణం-వరివర్షణం-వరీవర్షణం ।వర్వర్షిత్వా-వరివర్షిత్వా-వరీవర్షిత్వా అభివర్వృష్య-అభివరివృష్య-అభివరీవృష్య । వర్వర్షంవర్వర్షం । వర్వర్షిత్వావర్వర్షిత్వా । వరివర్షంవరివర్షం । వరివర్షిత్వావరివర్షిత్వా । వరీవర్షంవరీవర్షం । వరీవర్షిత్వావరీవర్షిత్వా.

వెల్ల, వెల్ల-చలనే॥అకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

వెలతి, వివేలేత్యాదిఖేలతివత్, పు౧౭౫. వేల్లతి, వివేల్లేత్యాదిచ॥

చలనార్థత్వాణ్ణ్యంతాభ్యామాభ్యాం పరస్మైపదమేవ.

॥ఇతివాదయః॥

శ్లగి, శ్లగి-గత్యర్థౌ॥అకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

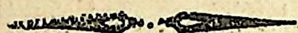
శ్లంగతి, శశ్లంగేత్యాది॥శ్లంగతి, శశ్లంగేత్యాదిచక్రందతివత్ ౧౫౦

శట-రుజావిశరణగత్యవసాదనేషు॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

శటతి, శశాట-శేటతుః-శేటుః ॥ శేటితేత్యాదిగదతివత్, పు౨౩౫

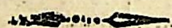
శత- శైత్యేచ॥చాద్ధింసాసంశ్లేషణయోః॥హింసాయాం
సకర్మకః॥అన్యత్రాకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

శతతి, శశాత- శేతతుః- శేతుః ॥ శేతిథేత్యాదిగదతివత్, పు-౨-౨౫.

శణ,శ్రణ-దానేచ॥చాద్గతౌ॥అకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ
మితౌచ,

శణతి, శశాణ-శేణతుః-శేణుః ॥ శేణిథేత్యాది ॥ శ్రణతి, శశ్రాణ-శశ్రణతుః-శశ్రణుః ॥ శశ్రణిథేత్యాదిచసర్వంగదతివత్ ॥ పు-౨-౨౮.
అనయోర్ఘటాదిత్వేన మిత్త్వాద్ధ్రస్వే శణయతి, శ్రణయతీత్యాది సర్వం గమయతివద్బోధ్యమ్, పు-౨౬౧. ణ్యంతస్య శ్రణయతేర్ణౌచఙి, శాణ్యాదీనాంవేతి వక్తవ్యమిత్యుపధాహ్రస్వవికల్పే॥అశిశ్రణత్-త॥అ శశ్రాణత్-త.

శ్రథ,శ్లథ-హింసార్థౌ॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

శ్రథతి, శశ్రాథ-శశ్రథతుః ॥ శశ్రథిథేత్యాది ॥ శ్లథతి, శశ్లాథ-శశ్లథతుః ॥ శశ్లథిథేత్యాదిచసర్వంగదతివత్,పు-౨-౨౫. అనయోరపిఘటాదిత్వేనమిత్త్వాణ్ణౌహ్రస్వే శ్రథయతి।శ్లథయతీత్యాదిచ గమయతివత్ ౨౬౧,

శద్లృ-శాతనే॥విశీర్ణతాయామయంశాతనంతు విష
యతయానిర్దిశ్యతే॥అకర్మకః॥సేట్॥ పరస్మైపదీ

శిద్భావినోస్మాచ్ఛదేశ్శితఇత్యాత్మనేపదమ్, పాఘ్రాధ్మేత్యాదిన శీయాదేశః ॥ ౧ శీయతే-శీయేతే-శీయంతే ॥ ౨ శశాద- శేదతుః-శేదుః । శేదిథ-శశత్థ- శేదథుః- శేద ॥ శశాద-శశద- శేదివ- శేదిమ ॥ ౩ శత్తా-శత్తారౌ-సి ॥ ౪ శత్స్యతి ॥ ౫ శీయతాం ॥ ౬ అశీయత ॥ ౭ శీయేత ॥ ౮ శద్యాత్-శద్యాస్తాం ॥ ౯ అశదత్-అశదతాం-అశదన్ ॥ ౧౦ అశత్స్యత్.అశత్స్యతాం.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిశీయతే ॥ ౨ వ్యతిశేదె-వ్యతిశేదాతే ౩ వ్యతిశత్తా(సే, హే) ౪ వ్యతిశత్స్యతె ॥ ౫ వ్యతిశీయతాం ॥ ౬ వ్యత్యశీయత ॥ ౭ వ్యతిశీయేత ॥ ౮ వ్యతిశత్సీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యశత్త-వ్యత్యశత్సాతాం,వ్యత్యశత్సత ॥ వ్యత్యశత్థాః-వ్యత్యశత్సాథాం.వ్యత్యశద్ధ్వం॥ వ్యత్యశత్సి-వ్యత్యశత్స్వహి-వ్యత్యశత్స్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యశత్స్యత, వ్యత్యశత్స్యేతాం.

భావే—౧శద్యతే ॥ ౨ శేదే ॥ ౩ శత్తా ॥ ౪ శత్స్యతే ॥ ౫ శద్యతాం॥౬ అశద్యత ॥ ౭శద్యేత ॥ ౮ శత్సీష్ట ॥ ౯ అశాది॥౧౦అశత్స్యత.

ణ్యంతస్యాస్యాగత్యర్థస్య, శదేరగతౌతఇతి తోంతాదేశః ॥ ౧ శాతయతి-తె ॥ ౨ శాతయాంచకార(చక్రే,బభూవ-ఆస) ౩ శాతయితా(సి, సే, హే) ౪ శాతయిష్యతి-తె ॥ ౫ శాతయతు-తాం ॥ ౬ అశాతయత్-త ॥ ౭ శాతయేత్-త ॥ ౮ శాత్యాత్-శాతయిషీష్ట (ధ్వం, ధ్వం) ౯ అశీశతత్-త ॥ ౧౦ అశాతయిష్యత్-త.

కర్మణి—౧ శాత్యతె ॥ ౨ శాతయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే)౩శాతితా(సే, హే)శాతయితా(సే,హే)౪ శాతిష్యతే-శాతయిష్యతె ॥ ౫ శాత్యతాం ॥ ౬ అశాత్యత ॥ ౭ శాత్యేత ॥ ౮ శాతిషీష్ట(ధ్వం) శాతయిషీష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ౯ అశాతి-అశాతిషాతాం (ధ్వం,ధ్వం) అశాతయిషాతాం(ధ్వం,ధ్వం) ౧౦ అశాతిష్యత-అశాతయిష్యత.

గత్యర్థస్యతు గాశ్శాదయతిగోవిందః ॥ గమయతీత్యర్థః ॥ శాదయాంచకారేత్యాద్యున్నేయమ్.

సని—౧ శిశత్సతి ॥ ౨ శిశత్సాంచకార (బభూవ,ఆస) ౩ శిశత్సితా-సి ॥ ౪ శిశత్సిష్యతి ॥ ౫ శిశత్సతు ॥ ౬ అశిశత్సత్ ॥ ౭ శిశత్సేత్ ॥ ౮ శిశత్స్యాత్ ॥ ౯ అశిశత్సీత్ ॥ ౧౦ అశిశత్సిష్యత్.

యఙి—౧ శాశద్యతే ॥ ౨ శాశదాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ శాశదితా(సే,హే) ౪ శాశదిష్యతె ॥ ౫ శాశద్యతాం ॥ ౬ అశాశద్యత ॥

౭ శాశద్యేత ॥ ౮ శాశదిషీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ అశాశదిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అశాశదిష్యత.

యఙ్లుకి—శాశదీతి, శాశత్తి, శాశత్తః, శాశదతీత్యాది.

౧—శత్తవ్యం, శదనీయం, శాద్యం, శన్నః, శన్నవాన్, శీయమానః, శత్స్యమానః, శత్తుం; శన్నం, శదనం, శత్త్వా, విశద్య, శాదంశాదం, శత్త్వాశత్త్వా.

౨—శాతయితవ్యః, శాతనీయః, శాత్యః, శాతితః, శాతితవాన్ శాతయన్-శాతయంతీ, శాతయమానః, శాతయిష్యన్-శాతయిష్యతీ శాతయిష్యంతీ, శాతయితుం, శాతితం- శాతనం, శాతయిత్వా, విశాత్య, శాతంశాతం, శాతయిత్వాశాతయిత్వా.

గతౌతు-శాదయితవ్యః, శాదనీయఇత్యాది,

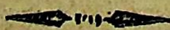
౩—శిశత్సితవ్యం, శిశత్సనీయం, శిశత్స్యం- శిశత్సితః, శిశత్సితవాన్, శిశత్సన్-శిశత్సంతీ, శిశత్సిష్యన్-శిశత్సిష్యతీ-శిశత్సిష్యంతీ, శిశత్సితుం, శిశత్సితం, శిశత్సనం, శిశత్సిత్వా, విశిశత్స్య, శిశత్సంశిశత్సం, శిశత్సిత్వాశిశత్సిత్వా.

౪—శాశదితవ్యం, శాశదనీయం, శాశద్యం, శాశదితః, శాశదితవాన్, శాశద్యమానః, శాశదిష్యమాణః,శాశదితుం,శాశదితం,శాశదనం,శాశదిత్వా,విశాశద్య,శాశదంశాశదం,శాశదిత్వాశాశదిత్వా

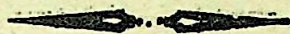
౫—ణ్యతి, శాశాద్యం, శతరి- శాశదత్-శాశదతౌ-శాశదతః। శాశదతీ, శాశదిష్యన్-శాశదిష్యతీ,శాశదిష్యంతీ ॥ ణముల్-శాశాదంశాశాదం ఇతివిశేషః, అన్యత్సర్వంయఙంతవత్,

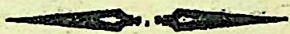
శద్లృ గతౌ-అకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ
శద్లృ శాతనే,శశాదేత్యాదికర్జాతి ౧౦౬ పు॥ వత్

శల, గతౌ, అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ
శలతి, శశాల, శేలతుః శలితేత్యాదిగదతి ౨-౨౮ పు॥వత్

శ్వల-శ్వల్ల- ఆశుగమనే అకర్మకౌ సేటౌ పరస్మైపదినౌ
శ్వలతి-శశ్వాల, శశ్వలతుః శ్వలితేత్యాది గదతి ౨-౨౮ పు॥వత్
శ్వల్లతి, శశ్వల్ల- శశ్వల్లతురిత్యాది కర్జతి ౧౮౬ పు॥ వత్

శవ, గతౌ అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ
శవతి- శశావ, శేవతుః- శేవుః-శవితేత్యాదిగదతి ౨-౨౮ పు ॥ వత్
అనూడ్భావివకారాంతత్వాద్యఙ్లుక్, శాశవీతి, శాశతి శాశతః, శాశవతీత్యాది ॥

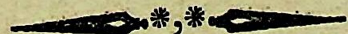
శశ-ప్లుత, గతౌ॥అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ
శశతి, శశాశ, శేశతుః-శేశుః శశితేత్యాదిగదతి ౨-౨౮ పు॥వత్

శష, హింసార్థః సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ
శషతి- శశాష, శేషతుః-శేషుః శషితేత్యాది ప్రాగ్వత్ ౨-౨౮ పు

శసు, హింసాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
శసతి, శశాస, శశసతుః, శశసుః, నశసదదేత్యాది నైత్వాభ్యాస లోపప్రతిషేధః, శసితేత్యాదిప్రాగ్వత్ ౨-౨౮ పు ॥ ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాం వేట్ శసిత్వా శస్త్వా, ధృషిశసీవైయాత్యే ఇతి నిష్ఠాయా మవినయ ఏవాయమనిట్ విశస్తః విశస్తవాన్ అన్యత్ర విశసితః విశసితవాన్ ।

శంసు, స్తుతౌ సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ
౧ శంసతి॥ ౨ శశంస- శశంసతుః॥ 3 శంసితాసి॥ ౪ శంసిష్యతి॥

౫శంసతు॥ ౬ అశంసత్॥ ౭ శంసేత్॥ ౮ శస్యాత్॥ ౯ అశంసీత్ అశంసిష్టాం ॥ ౧౦ అశంసిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧వ్యతిశంసతే॥ ౨ వ్యతిశశంసే॥ ౩ వ్యతిశంసితాసే-హే ॥౪ వ్యతిశంసిష్యతే॥ ౫ వ్యతిశంసతాం ॥ ౬ వ్యత్యశంసత॥ ౭ వ్యతిశంసేత ॥ ౮ వ్యతిశంసిషీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యశంసిష్ట ॥ ౧౦ వ్యత్యశంసిష్యత ॥

కర్మణి—౧ శస్యతే॥ ౨శశంసే॥ ౩ శంసితా॥ ౪ శంసిష్యతే॥౫ శస్యతాం॥ ౬ అశస్యత॥౭ శస్యేత॥౮ శంసిషీష్ట ॥ ౯ అశంసి,అశంసిషాతాం ॥ ౧౦ అశంసిష్యత॥

ణౌ—౧ శంసయతి,తే॥౨ శంసయాంచకార- చక్రే-బభూవ,ఆస॥ ౩శంసయితా-సి,సే-హే॥ ౪శంసయిష్యతి, తే॥౫ శంసయతు-తాం। ౬ అశంసయత్-త ॥ ౭ శంసయేత్-త ॥౮ శంస్యాత్ । శంసయిషీష్ట ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అశశంసత్-త। ౧౦ అశంసయిష్యత్-త॥

కర్మణి—౧ శంస్యతే॥ శంసయాంచక్రే,బభూవే-ఆసే ॥ ౩ శంసయితా-సే-హే॥ శంసితా-సే-హే॥ ౪ శంసయిష్యతే-శంసిష్యతే ॥౫ శంస్యతాం॥౬ అశంస్యత। ౭ శంస్యేత॥౮ శంసయిషీష్ట,ఢ్వం,ధ్వం॥ శంసిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అశంసి- అశంసిషాతాం,- ఢ్వం-ధ్వం ॥ అశంసయిషాతాం-ఢ్వం,ధ్వం॥ ౧౦ అశంసయిష్యత। అశంసిష్యత॥

సని—౧ శిశంసిషతి । ౨ శిశంసిషాంచకార, బభూవ-ఆస ॥ ౩ శిశంసిషితా,సి॥౪ శిశంసిషిష్యతి ॥౫ శిశంసిషతు ॥ ౬ అశిశంసిషత్॥ ౭ శిశంసిషేత్॥ ౮ శిశంసిష్యాత్ ॥ ౯ అశిశంసిషీత్ ॥౧౦ అశిశంసిషిష్యత్

యఙి—౧శాశస్యతే॥ ౨ శాశసాంచక్రే;బభూవ,ఆస ॥ ౩ శాశసితా,సే-హే॥ ౪ శాశసిష్యతే ॥ ౫ శాశస్యతాం ॥ ౬ అశాశస్యత ॥ ౭ శాశస్యేత॥౮ శాశసిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అశాశసిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦అశాశసిష్యత ॥

యఙ్లుకి—శాశంసీతి, శాశంస్తి, శాశంస్తః- శాశంసతీత్యాది॥

౧—శంసితవ్యః- శంసనీయః- శస్యః, శంస్యః- శంసిదుహిగుహిభ్యోవేతి కాశికా-కః క్యప్, ణ్యతౌ। శస్తః- శస్తవాన్ - ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాం వేట్త్వాదిహనేట్ ॥శంసన్-శంసంతీ, వ్యతిశంసమానః॥ శంసిష్యన్, శంసిష్యతీ- శంసిష్యంతీ, శంసితుం, శస్తం- శంసనం, శస్త్వా; శంసిత్వా, ప్రశస్య-శంసంశంసం, శంసిత్వాశంసిత్వా, శస్త్వాశస్త్వా

౨—శంసయితవ్యః, శంసనీయః, శంస్యః, శంసితః, శంసితవాన్ శంసయన్, శంసయంతీ- శంసయమానః, శంసయిష్యన్, శంసయిష్యతీ, శంసయిష్యంతీ- శంసయితుం, శంసితం- శంసనం, శంసయిత్వా- ప్రశంస్య, శంసంశంసం, శంసయిత్వాశంసయిత్వా॥

౩—శిశంసిషితవ్యః- శిశంసిషణీయః- శిశంసిష్యః, శిశంసిషితః- శిశంసిషితవాన్-శిశంసిషన్- శిశంసిషంతీ- శిశంసిషిష్యన్, శిశంసిషిష్యతీ, శిశంసిషిష్యంతీ- శిశంసిషితుం- శిశంసిషితం- శిశంసిషణం- శిశంసిషిత్వా- ప్రశిశంసిష్య, శిశంసిషం-శిశంసిషం, శిశంసిషిత్వా శిశంసిషిత్వా॥

౪—శాశసితవ్యః- శాశసనీయః, శాశస్యః- శాశసితః - శాశసితవాన్- శాశస్యమానః, శాశసిష్యమాణః శాశసితుం, శాశసితం -శాశసనం- శాశసిత్వా, ప్రశాశస్య, శాశసంశాశసం-శాశసిత్వాశాశసిత్వా;

౫—శాశంసితవ్యః, శాశంసనీయః, శాశస్యః, శాశంస్యః, శాశంసితః, శాశంసితవాన్, శాశసత్, శాశసతౌ, శాశసతః- శాశసతీ, శాశంసిష్యన్. శాశంసిష్యతీ, శాశంసిష్యంతీ, శాశంసితుం- శాశంసితం- శాశంసనం, శాశంసిత్వా, ప్రశాశస్య, శాశంసంశాశంసం. శాశంసిత్వాశాశంసిత్వా॥

శాఖృ- శ్లాఖృ- వ్యాప్తౌ సకర్మకౌ, సేటౌపరస్మైపదినౌ
శాఖతి, శశాఖ, శశాఖతుః, శాఖితేత్యాది శ్లాఖతి, శశ్లాఖ, శశ్లాఖతుః శ్లాఖితేత్యాదిచ ద్రాఖతి ఽగ్రవు॥ వత్
ణ్ణౌచఙి, అశశాఖత్, త ॥ అశశ్లాఖత్, త ॥

మతాంతరే॥శిఖి-గత్యర్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
శింఖతి । శిశింఖేత్యాదిక్రందతివత్, పూర్ణం.

శిఘి-ఆఘ్రాణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
శింఘతి । శిశింఘేత్యాదిప్రాగ్వత్, పూర్ణం.

శిట-అనాదరే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
శేటతి ॥ శిశేట-శిశిటతుః-శిశిటుః ॥ ఇత్యాదికేటతివత్, పూర్ణం

శిష-హింసార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
శేషతి ॥ శిశేష-శిశిషతుః-శిశిషుః ఇత్యాదిప్రాగ్వత్, పూర్ణం.

శ్రిషు, శ్లిషు-దాహే॥ సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ
శ్రేషతి, శిశ్రేష-శిశ్రిషతుః-శిశ్రిషుఃఇత్యాది ॥ శ్లేషతి, శిశ్లేష, శిశ్లిషతురిత్యాదిపూర్వవత్, పూర్ణం.

శీల-సమాధౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
శీలతి, శిశీల-శిశీలతురిత్యాదికీడతివత్, పుఽంగః.
ణ్ణౌచఙి—అశీశిలత్.త ॥

శ్మీల-నిమేషణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
శ్మీలతి. శిశ్మీలేత్యాదిపూర్వవత్, పు-౨౦౫. ణౌచఙి-అశిశ్మీలత్-త॥

శుచ-శోకే॥ అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
శోచతి, శుశోచ-శుశుచతుః॥శోచిలేత్యాదికోచతివత్, పు-౨౦౪॥

శుఠ-ప్రతిఘాతే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.
శోఠతి, శుశోఠ-శుశుఠతుః॥శోఠిలేత్యాదికోచతివత్, పు-౨౦౪-

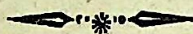
శుఠి, ప్రతిఘాత ఇతి స్వామీ॥శుఠి-శోషణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ,
శుంఠతి, శుశుంఠ-శుశుంఠతుః॥శుంఠితేత్యాదికుఞ్చతివత్, పు-౨౧౦

శ్చ్యుతిర్-క్షరణే॥సకారరహితోఽప్యయం॥శ్చుతిర్-క్షరణే॥
సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ
శ్చ్యోతతి, చుశ్చ్యోత-చుశ్చ్యుతతుః॥శ్చ్యోతితేత్యాది॥ శ్చోతతి, చుశ్చోత-చుశ్చుతతుః॥శ్చోతితేత్యాదిశ్చ్యోతతివత్, పు-౨౫౪॥

శుంధ-శుద్ధౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
శుంధతి, శుశుంధ-శుశుంధతురిత్యాదికుఞ్చతివత్, పు-౨౧౦,

శుభ, శుంభ-భాషణే॥భాసన ఇత్యేకే॥హింసాయామిత్యన్యే,
సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ
శోభతి, శుశోభ-శుశుభతురిత్యాదికోచతివత్, పు-౨౦౪, శుంభతి శుశుంభ-శుశుంభతురిత్యాదికుఞ్చతివత్, పు-౨౧౦

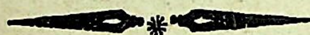
శుచ్య-అభిషవే॥అభిషవః-స్నపనం, పీడనం స్నానం, సురాసంధానం. చ, తత్ర స్నానేఽకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
శుచ్యతి, శుశుచ్యేత్యాదిరుఞ్ఛతివత్, పు-౨౧౦

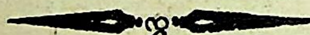
శూల-రుజాయాం॥సంఘాతేచ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.
శూలతి- శుశూలేత్యాదికూజతివత్, పు-౨౧౫, చఙి, అశూశులత్, త

శూష-ప్రసవే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.
శూషతి, శుశూషేత్యాదిప్రాగ్వత్, పు-౨౧౫, చఙి, అశూశుషత్, త

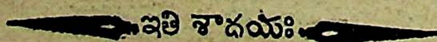
శైల్య-గతౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
శైలతి, శిశైల-శిశైలతురిత్యాదిఖేలతివత్, పు-౨-౨౫

శోణృ-వర్ణగత్యోః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.
శోణతి, శుశోణ-శుశోణతురిత్యాదిధోరతివత్, పు౩౦౬, ౩౦౭, ౩౦
యఙి—శోశోణ్యతే, శోశోణాంచక్రే ఇత్యాది, యఙ్లుకి- శోశోణీతి, శోశోంటి, శోశోణ్టః, శోశోణతీత్యాది,
శ్రోణృ-సంఘాతే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
శ్రోణతి, శుశ్రోణ-శుశ్రోణతురిత్యాదిప్రాగ్వత్, పు
శ్లోణృచ, సంఘాత ఇత్యర్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
శ్లోణతి, శుశ్లోణ-శుశ్లోణతురిత్యాదిప్రాగ్వత్, పు౩౦౬, ౩౦౭, ౩౦

శౌటృ-గర్వే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
శౌటతి, శుశౌట-శుశౌటతురిత్యాదిక్రీడతివత్, పు-౨౦౫ చఙి, అశుశౌటత్, త॥

ఇతి శాదయః

ష్టక-ప్రతిఘాతే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥ఘటాదిర్మిత్ స్తకతి, తస్తాక తస్తకతురిత్యాదిగదతివత్, పు-౭-౮. ణౌ- మిత్త్వాద్ధ్రస్వే స్తకయతీత్యాదికమ్పనార్థచలయతివత్,పు-౨౫౫ చఙి,అతిష్టకత్,త ॥ సని,తి స్తకిషతీత్యాది ॥

షగె, ష్టగే-సంవరణే॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ ఘటాదీ,మితౌ॥సగతి,ససాగ-సేగతుః-సేగుః॥సగితేత్యాది॥ స్తగతి తస్తాగ-తస్తగతుః,తస్తగురిత్యాదిచగదతివత్,పు-౨-౮.అసగీత్॥అస్తగీత్॥ణౌ.మిత్త్వాద్ధ్రస్వేసగయతి, స్తగయతీత్యాదిగమయతివత్,౨౩౧ అసీసగత్,త॥అతిష్టగత్,త॥సని,సిసగిషతి,తిస్తగిషతీత్యాది ॥

షస్జ-గతౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥ అయమాత్మనేపద్యపి

౧ సజ్జతి,తె ॥ ౨ ససజ్జ,ససజ్జె ॥ ౩ సజ్జితా(సి,సే,హే) ౪సజ్జిష్యతి,తే ॥ ౫ సజ్జతు-తాం ॥ ౬ అసజ్జత్;త ॥ ౭ సజ్జేత్,త ॥ ౮ సజ్జ్యాత్,సజ్జిషీష్ట,ధ్వం ॥ ౯అసజ్జీత్,అసజ్జిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)౧౦అసజ్జిష్యత్,త

గత్యర్థత్వాత్కర్మవ్యతీహారేనతఙ్—భావే— ౧ సజ్జ్యతే ॥ ౨ ససజ్జే ॥ ౩ సజ్జితా ॥ ౪ సజ్జిష్యతే ॥ ౫ సజ్జ్యతాం ॥ ౬ అసజ్జ్యత ౭ సజ్జ్యేత ॥ ౮ సజ్జిషీష్ట ॥ ౯ అసజ్జి ॥ ౧౦ అసజ్జిష్యత॥

ణౌ—సజ్జయతి-తె ॥ ౨ సజ్జయాంచకార(చక్రే,బభూవ,ఆస) ౩సజ్జయితా(సి-సే-హే) ౪ సజ్జయిష్యతి-తె ॥ ౫ సజ్జయతు,తాం ॥ ౬ అసజ్జయత్;త ॥ ౭ సజ్జయేత్-త॥ ౮ సజ్జ్యాత్,సజ్జయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అససజ్జత్.త ॥ ౧౦ అసజ్జయిష్యత్-త॥

కర్మణి—౧ సజ్జ్యతె ॥ ౨ సజ్జయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే) ౩సజ్జయితా(సే-హే)సజ్జితా(సే,హే) ౪ సజ్జయిష్యతే-సజ్జిష్యతె ॥ ౫సజ్జ్యతాం ॥ ౬ అసజ్జ్యత॥ ౭ సజ్జ్యేత ॥ ౮ సజ్జయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) సజ్జి

-క్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అసజ్జి, అసజ్జిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అసజ్జయిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అసజ్జిష్యత, అసజ్జయిష్యత ॥

సని—౧ సిసజ్జిషతి ॥ ౨ సిసజ్జిషాంచకార (బభూవ, ఆస) ౩ సిసజ్జిషితా-సి ॥ ౪ సిసజ్జిషిష్యతి ॥ ౫ సిసజ్జిషతు ॥ ౬ అసిసజ్జిషత్ ॥ ౭ సిసజ్జిషేత్ ॥ ౮ సిసజ్జిష్యాత్ ॥ ౯ అసిసజ్జిషీత్-అసిసజ్జిషిష్టాం-అసిసజ్జిషిషుః ॥ అసిసజ్జిషీః, అసిసజ్జిషిష్టం అసిసజ్జిషిష్ట ॥ అసిసజ్జిషిషం-అసిసజ్జిషిష్వ, అసిసజ్జిషిష్మ ॥ ౧౦ అసిసజ్జిషిష్యత్ ॥ పక్షే—౧ సిసజ్జిషతే ॥ ౨ సిసజ్జిషాంచక్రే (బభూవ, ఆస) ౩ సిసజ్జిషితా (సే. హే) ౪ సిసజ్జిషిష్యతే ॥ ౫ సిసజ్జిషతాం ॥ ౬ అసిసజ్జిషత ॥ ౭ సిసజ్జిషేత ॥ ౮ సిసజ్జిషిషీష్ట-సిసజ్జిషిషీయాస్తాం-సిసజ్జిషిషీరన్ ॥ సిసజ్జిషిషీష్ఠాః-సిసజ్జిషిషీయాస్థాం సిసజ్జిషిషీధ్వం ॥ సిసజ్జిషిషీయ-సిసజ్జిషిషీవహి, సిసజ్జిషిషీమహి ॥ ౯ అసిసజ్జిషిష్ట-అసిసజ్జిషిషాతాం-అసిసజ్జిషిషత ॥ అసిసజ్జిషిష్ఠాః-అసిసజ్జిషిషాథాం-అసిసజ్జిషిషి (ఢ్వం-ధ్వం) అసిసజ్జిషిషి-అసిసజ్జిషిష్వహి, అసిసజ్జిషిష్మహి ॥ ౧౦ అసిసజ్జిషిష్యత-అసిసజ్జిషిష్యేతాం, అసిసజ్జిషిష్యన్త

యఙి—౧ సాసజ్జ్యతే ॥ ౨ సాసజ్జాంచక్రే (బభూవ. ఆస) ౩ సాసజ్జితా (సే. హే) ౪ సాసజ్జిష్యతే ॥ ౫ సాసజ్జ్యతాం ॥ ౬ అసాసజ్జ్యత ॥ ౭ సాసజ్జ్యేత ॥ ౮ సాసజ్జిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అసాసజ్జిష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ౧౦ అసాసజ్జిష్యత ॥

యఙ్లుకి—సాసజ్జీతి- సాసక్తి, సాసక్తః, సాసజ్జతీత్యాది ॥

౧—సజ్జితవ్యం- సజ్జనీయం, సజ్జ్యం, నిష్ఠాయాం సేట్కత్వాన్న కుత్వం, సజ్జితః, సజ్జితవాన్, సజ్జన్- సజ్జన్తీ. సజ్జమానః, సజ్జిష్యన్ సజ్జిష్యన్తీ, సజ్జిష్యతీ, సజ్జిష్యమాణః- సజ్జితుం, సజ్జితం, సజ్జనం, సజ్జిత్వా-ప్రసజ్జ్య, సజ్జంసజ్జం, సజ్జిత్వాసజ్జిత్వా ॥

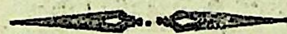
౨—సజ్జయితవ్యః, సజ్జనీయః, సజ్జ్యః- సజ్జితః, సజ్జితవాన్-సజ్జయన్, సజ్జయన్తీ, సజ్జయమానః, సజ్జయిష్యన్, సజ్జయిష్యన్తీ, స

జ్జయిష్యంతీ, సజ్జయితుం- సజ్జితం, సజ్జనం, సజ్జయిత్వా, ప్రసజ్జ్య, సజ్జంసజ్జం, సజ్జయిత్వాసజ్జయిత్వా॥

౩—సిసజ్జిషితవ్యం, సిసజ్జిషణీయం- సిసజ్జిష్యం, సిసజ్జిషితః, సిసజ్జిషితవాన్, సిసజ్జిషన్, సిసజ్జిషంతీ, సిసజ్జిషమాణః, సిసజ్జిషిష్యన్ సిసజ్జిషిష్యతీ, సిసజ్జిషిష్యంతీ, సిసజ్జిషిష్యమాణః, సిసజ్జిషితుం, సిసజ్జిషితం, సిసజ్జిషణం- సిసజ్జిషిత్వా- ప్రసిసజ్జిష్య, సిసజ్జిషం సిసజ్జిషం, సిసజ్జిషిత్వాసిసజ్జిషిత్వా॥

౪—సాసజ్జితవ్యం, సాసజ్జనీయం, సాసజ్జ్యః, సాసజ్జితః, సాసజ్జితవాన్, సాసజ్జ్యమానః, సాసజ్జిష్యమాణః, సాసజ్జితుం, సాసజ్జితం సాసజ్జనం, సాసజ్జిత్వా, ప్రసాసజ్జ్య, సాసజ్జంసాసజ్జం, సాసజ్జిత్వా సాసజ్జిత్వా ॥

౫—శతరి-సాసజ్జత్, సాసజ్జతౌ, సాసజ్జతః, సాసజ్జతీ, సాసజ్జిష్యన్- సాసజ్జిష్యతీ, సాసజ్జిష్యంతీతివిశేషః॥ శేషంయఙ్వత్॥

షఞ్జ,సంగే॥సకర్మకః॥ అనిట్ పరస్మైపదీ

దంశసంజస్వంజాంశపీతినలోపః॥ ౧ సజతి॥ ౨ ససఞ్జ॥ ససఞ్జతుః॥ ససంజుః, ససంజిథ, ససఙ్క్థ। ససఞ్జథుః॥ ౩ సఙ్క్తా,సి॥ ౪ సఙ్క్ష్యతి ౫ సజతు॥ ౬ అసజత్॥ ౭ సజేత్॥ ౮ సజ్యాత్ । సజ్యాస్తాం ॥ ౯ అసాఙ్క్షీత్ । అసాఙ్క్తాం । అసాంక్షుః । అసాఙ్క్షీః । అసాఙ్క్తం । అసాఙ్క్త । అసాఙ్క్షం । అసాఙ్క్ష్వ । అసాఙ్క్ష్మ ॥ ౧౦ అసఙ్క్ష్యత్-అసఙ్క్ష్యతాం । అసఙ్క్ష్యన్॥

కర్మవ్యతీహారే — ౧ వ్యతిషజతే ॥ ౨ వ్యతిషసంజే । వ్యతిషసంజాతే- వ్యతిషసంజిరే । వ్యతిషసంజిషే ॥ వ్యతిషసంజాథే, వ్యతిషసంజిధ్వే ॥ వ్యతిషసంజే, వ్యతిషసంజివహే, వ్యతిషసంజిమహే ॥ ౩ వ్యతిషఙ్క్తా,సే॥హే॥ ౪ వ్యతిషఙ్క్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిషజతాం ॥ ౬ వ్య

త్యషజత ॥ ౭ వ్యతిషజేత॥ ౮ వ్యతిషఙ్క్షీష్ట, ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యషఙ్క్త-
వ్యత్యషఙ్క్షాతాం। వ్యత్యషఙ్క్షత, వ్యత్యషఙ్క్థాః-వ్యత్యషఙ్క్షాథాం-వ్య
త్యషఙ్గ్ధ్వం। వ్యత్యషఙ్క్షి। వ్యత్యషఙ్క్ష్వహి-వ్యత్యషఙ్క్ష్మహి ॥ ౧౦
వ్యత్యషఙ్క్ష్యత। వ్యత్యషఙ్క్ష్యేతాం। వ్యత్యషఙ్క్ష్యన్త॥

కర్మణి—౧ సజ్యతే॥ ౨ ససంజే, ససంజిషే। ససంజిఢ్వే। ససం
జివహే। ససంజిమహే ॥ ౩ సఙ్క్తా-సే-హే॥ ౪ సంక్ష్యతే॥ ౫ సజ్య
తాం ॥ ౬ అసజ్యత ॥ ౭ సజ్యేత॥ ౮ సఙ్క్షీష్ట, ధ్వం॥ ౯ అసంజి-అసం
క్షాతాం। అసంక్షత। అసఙ్క్థాః। అసంక్షాథాం-అసఙ్గ్ధ్వం। అసంక్షి-అ
సంక్ష్వహి। అసంక్ష్మహి ॥ ౧౦ అసంక్ష్యత- అసంక్ష్యేతాం ॥

ణౌ—౧ సంజయతి। తే॥ ౨ సంజయాంచకార। చక్రే। బభూవ ॥
ఆస। ౩ సంజయితా। సి, సే॥ హే॥ ౪ సంజయిష్యతి॥ తే॥ ౫ సంజయతు।
తాం॥ ౬ అసంజయత్, త॥ ౭ సంజయేత్. త। ౮ సంజ్యాత్। సంజయిషీ
ష్ట-ఢ్వంధ్వం॥ ౯ అససంజత్-త॥ ౧౦ అసంజయిష్యత్, త ॥

కర్మణి—౧ సంజ్యతే॥ ౨ సంజయాంచక్రే, బభూవే। ఆసే॥ ౩ సంజ
యితా (సే। హే) సంజితా- సే। హే॥ ౪ సంజయిష్యతే, సంజిష్యతే॥ ౫ సం
జ్యతాం। ౬ అసంజ్యత। ౭ సంజ్యేత। ౮ సంజయిషీష్ట। ఢ్వం। ధ్వం ॥
సంజిషీష్ట ధ్వం॥ ౯ అసంజి। అసంజిషాతాం। ఢ్వం, ధ్వం ॥ అసంజయిషా
తాం॥ ఢ్వం, ధ్వం॥ ౧౦ అసంజయిష్యత। అసంజిష్యత ॥

సని—౧ సిసంక్షతి। ౨ సిసంక్షాంచకార। బభూవ। ఆస ॥ ౩ సి
సంక్షితా-సి ॥ ౪ సిసంక్షిష్యతి ॥ ౫ సిసంక్షతు ॥ ౬ అసిసంక్షత్ ॥ ౭
సిసంక్షేత్ ॥ ౮ సిసంక్ష్యాత్ ॥ ౯ అసిసంక్షీత్ ॥ ౧౦ అసిసంక్షిష్యత్

యఙి—౧ సాసజ్యతే ॥ ౨ సాసజాంచక్రే (బభూవ, ఆస) ౩ సా
సజితా (సే, హే) ౪ సాసజిష్యతే ॥ ౫ సాసజ్యతాం ॥ ౬ అసాసజ్య
త ॥ ౭ సాసజ్యేత ॥ ౮ సాసజిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అసాసజిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం)
౧౦ అసాసజిష్యత॥

యఙ్లుకి—సాసజ్జీతి, సాసజ్క్తః, సాసజ్క్తతి, సాసఙ్జతీత్యాది ॥

౧—సఙ్క్తవ్యం, సంజనీయం. సంజ్యం, సక్తః, సక్తవాన్, సజన్-సజంతీ, వ్యతిషజమానః, సంక్ష్యన్-సంక్ష్యతీ-సంక్ష్యంతీ, సఙ్క్తుం. సక్తం, సంజనం, సక్త్వా, సఙ్క్త్వా, జాంతనశాంవిభాషేతి నలోపో వా॥ ఆసజ్య. సంజంసంజం, సక్త్వాసక్త్వా, సఙ్క్త్వాసఙ్క్త్వా

౨—సంజయితవ్యః, సంజనీయః, సంజ్యః, సంజితః-సంజితవాన్ సంజయన్-సంజయంతీ, సంజయమానః, సంజయిష్యన్-సంజయిష్యతీ-సంజయిష్యంతీ, సంజయితుం, సంజితం, సంజనం, సంజయిత్వా, ఆసంజ్య, సంజంసంజం, సంజయిత్వాసంజయిత్వా॥

౩—సిసంక్షితవ్యం, సిసంక్షణీయం, సిసంక్ష్యం, సిసంక్షితః, సిసంక్షితవాన్, సిసంక్షన్-సిసంక్షంతీ, సిసంక్షిష్యన్-సిసంక్షిష్యతీ-సిసంక్షిష్యంతీ, సిసంక్షితుం, సిసంక్షితం, సిసంక్షణం, సిసంక్షిత్వా, ఆసిసంక్ష్య, సిసంక్షంసిసంక్షం, సిసంక్షిత్వాసిసంక్షిత్వా॥

౪—సాసజితవ్యం, సాసజనీయం, సాసజ్యం, సాసజితః. సాసజితవాన్, సాసజ్యమానః, సాసజిష్యమాణః, సాసజితుం, సాసజితం, సాసజనం, సాసజిత్వా, ఆసాసజ్య, సాసజంసాసజం, సాసజిత్వాసాసజిత్వా॥

౫—సాసంజితవ్యం, సాసంజనీయం, సాసంజ్యం, సాసజితః, సాసజితవాన్, సాసజత్, సాసజతౌ-సాసజతః, సాసంజతీ, సాసజిష్యన్-సాసంజిష్యతీ-సాసంజిష్యంతీ, సాసంజితుం, సాసజితం, సాసంజనం, సాసంజిత్వా, ఆసాసజ్య, సాసంజంసాసంజం, సాసంజిత్వాసాసంజిత్వా.

షర్జ-అర్జనే॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

సర్జతి, ససర్జ-ససర్జతురిత్యాదికర్జతివత్, పుంర్గ్,.

షట-అవయవే॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

సటతి, ససాట-సేటతుః, సటితేత్యాదిగదతివత్, పుంటః.

షద్లృ- విశరణగత్యవసాదనేషు॥గతౌ సకర్మకః॥అన్యత్రాఽక
ర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

పాఘ్రాధ్మేత్యాదినా శితిసీదాదేశః ॥ ౧ సీదతి ॥ ౨ ససాద-సేద
తుః-సేదుః ॥ సేదిథ-ససత్థ-సేదథుః,సేద ॥ ససాద-ససద-సేదివ-సేది
మ ॥ ౩ సత్తా-సత్తారౌ-సత్తారః-సి ॥ ౪ సత్స్యతి ॥ ౫ సీదతు ॥ ౬
అసీదత్ ॥ ౭ సీదేత్ ॥ ౮ సద్యాత్-సద్యాస్తాం ॥ లృదిత్త్వాదఙ్ ॥
౯ అసదత్-అసదతాం,అసదన్ ॥ ౧౦ అసత్స్యత్-అసత్స్యతాం ॥

౫ తేరన్యత్రకర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిషీదతే ॥ సదిరప్రతేరితిష
త్వం ॥ ౨ వ్యతిషెదే-వ్యతిషెదిషె-వ్యతిషెదిధ్వే ॥ వ్యతిషేదివహే-వ్య
తిషెదిమహే ॥ ౩ వ్యతిషత్తా(సే,హే) ౪ వ్యతిషత్స్యతే ॥ ౫ వ్యతిషీ
దతాం ॥ ౬ వ్యత్యషీదత ॥ ౭ వ్యతిషీదేత ॥ ౮ వ్యతిషత్సీష్ట ॥ ౯ వ్య
త్యషత్త-వ్యత్యషత్సాతాం-వ్యత్యషత్సత ॥ వ్యత్యషత్థాః-వ్యత్యషత్సా
థాం-వ్యత్యషద్ధ్వం ॥ వ్యత్యషత్సి-వ్యత్యషత్స్వహి-వ్యత్యషత్స్మహి ॥
౧౦ వ్యత్యషత్స్యత॥

కర్మణి—౧ సద్యతే ॥ ౨ సేదే-ధ్వే ॥ ౩ సత్తా(సే,హే) ౪ స
త్స్యతే ॥ ౫ సద్యతాం ॥ ౬ అసద్యత ॥ ౭ సద్యేత ॥ ౮ సత్సీష్ట ॥
౯ అసాది-అసత్సాతాం-అసత్సత ॥ అసత్థాః-అసత్సాథాం-అసద్ధ్వం॥
అసత్సి-అసత్స్వహి-అసత్స్మహి ॥ ౧౦ అసత్స్యత-అసత్స్యేతాం॥

ణౌ—౧ సాదయతి-తే ॥ ౨ సాదయాంచకార(చక్రే),బభూవ,ఆ
స) ౩ సాదయితా(సి,సే,హే) ౪ సాదయిష్యతి-తే ॥ ౫ సాదయతు-
తాం ॥ ౬ అసాదయత్-త ॥ ౭ సాదయేత్-త ॥ ౮ సాద్యాత్-సాద
యిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం)౯ అసీషదత్-త ॥ ౧౦ అసాదయిష్యత్-త ॥
కర్మణి—౧ సాద్యతే ॥ ౨ సాదయాంచక్రే(బభూవే.ఆసే) ౩ సా
దయితా(సే-హే)సాదితా(సే,హే) ౪ సాదయిష్యతే-సాదిష్యతే ॥ ౫
సాద్యతాం ॥ ౬ అసాద్యత ॥ ౭ సాద్యేత॥౮సాదయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం)

సాదిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అసాది-అసాదిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) అసాదయిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అసాదిష్యత-అసాదయిష్యత ॥

సని—౧ సిషత్సతి ॥ ౨ సిషత్సాంచకార (బభూవ, ఆస) ౩ సిషత్సితాసి ॥ ౪ సిషత్సిష్యతి ॥ ౫ సిషత్సతు ॥ ౬ అసిషత్సత్ ॥ ౭ సిషత్సేత్ ॥ ౮ సిషత్స్యాత్ ॥ ౯ అసిషత్సీత్ ॥ ౧౦ అసిషత్సిష్యత్ ॥

యఙి—౧ సాసద్యతే ॥ ౨ సాసదాంచక్రే (బభూవ, ఆస) ౩ సాసదితా (సే, హే) ౪ సాసదిష్యతే ॥ ౫ సాసద్యతాం ॥ ౬ అసాసద్యత ౭ సాసద్యేత ॥ ౮ సాసదిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అసాసదిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అసాసదిష్యత ॥

యఙ్లుకి—సాసదీతి; సాసత్తి, సాసత్తః, సాసదతీత్యాది ॥

౧—సత్తవ్యః । సదనీయం । సాద్యః । సన్నః । సన్నవాన్ ।సీదన్.సీదంతీ । సత్స్యన్-సత్స్యతీ-సత్స్యంతీ । సత్తుం । సన్నం । సదనం । సత్త్వా । నిషద్య । సాదంసాదం । సత్త్వాసత్త్వా ॥

౨—సాదయితవ్యః । సాదనీయః । సాద్యః । సాదితః । సాదితవాన్ । సాదయన్-సాదయంతీ । సాదయమానః । సాదయిష్యన్-సాదయిష్యతీ-సాదయిష్యంతీ । సాదయితుం । సాదితం । సాదనం సాదయిత్వా । ఆసాద్య । సాదంసాదం । సాదయిత్వాసాదయిత్వా ॥

౩—సిషత్సితవ్యం । సిషత్సనీయం । సిషత్స్యం । సిషత్సితః ।సిషత్సితవాన్ । సిషత్సన్-సిషత్సంతీ । సిషత్సిష్యన్-సిషత్సిష్యతీ- సిషత్సిష్యంతీ । సిషత్సితుం । సిషత్సితం । సిషత్సనం । సిషత్సిత్వా । నిషిషత్స్య । సిషత్సంసిషత్సం । సిషత్సిత్వాసిషత్సిత్వా

౪—సాసదితవ్యం । సాసదనీయం । సాసద్యం । సాసదితః ।సాసదితవాన్ । సాసద్యమానః । సాసదిష్యమాణః । సాసదితుం । సాసదితం । సాసదనం । సాసదిత్వా । నిషాసద్య । సాసదంసాసదం । సాసదిత్వాసాసదిత్వా ॥

౫—ణ్యతి-సాసాద్యం, శతరి- సాసదత్-సాసదతౌ-సాసదతః సాసదతి। సాసదిష్యన్-సాసదిష్యతీ-సాసదిష్యంతీ। ణముళి- సాసాదం సాసాదమితి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగ్వత్ ॥

షణ-సంభక్తౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥

౧సనతి ॥ ౨ ససాన-సేనతుః ॥ ౩సనితా-సి॥ ౪ సనిష్యతి ॥ ౫సనతు ॥ ౬ అసనత్ ॥ ౭ సనేత్ ॥ ౮ సాయాత్,సన్యాత్॥ యేవిభాషేత్యాత్వంవా ॥ ౯ అసానీత్,అసనీత్ ॥ ౧౦ అసనిష్యత్॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిసనతే ॥ ౨ వ్యతిసేనే ॥ ౩ వ్యతిసనితా ॥ ౪ వ్యతిసనిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిసనతాం ॥ ౬ వ్యత్యసనత ॥ ౭ వ్యతిసనేత ॥ ౮ వ్యతిసనిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యసనిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦వ్యత్యసనిష్యత ।

కర్మణి—౧ సాయతే,సన్యతే ॥ యేవిభాషేత్యాత్వంవా ॥ ౨ సేనే,సేనాతే,సేనిరే ॥ ౩ సనితా(సే,హే) ౪ సనిష్యతే ॥ ౫ సాయతాం-సన్యతాం ॥ ౬ అసాయత,అసన్యత ॥ ౭ సాయేత,సన్యేత ౮ సనిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అసాని,అసనిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అసనిష్యత॥

ణౌ—సానయతి,తే ॥ ౨సానయాంచకార(చక్రే,బభూవ,ఆస)౩ సానయితా(సి,సే,హే) ౪ సానయిష్యతి,తే ॥ ౫ సానయతు,తాం ॥ ౬ అసానయత్,త ॥ ౭ సానయేత్,త ॥ ౮ సాన్యాత్,సానయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అసీషణత్,త ॥ ౧౦ అసానయిష్యత్,త ॥

కర్మణి—౧ సాన్యతే ॥ ౨ సానయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే)౩సానయితా(సే,హే) సానితా(సే,హే) ౪ సానయిష్యతే,సానిష్యతే ॥౫ సాన్యతాం ॥ ౬ అసాన్యత॥ ౭సాన్యేత॥ ౮ సానయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) సానిషీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ అసాని,అసానిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అసానయిషాతాం,ఢ్వం,ధ్వం ॥ ౧౦ అసానిష్యత,అసానయిష్యత ॥

సని—సనీవంతర్ధభ్రస్జ దమ్భుశ్రిస్వృయూర్ణుభరజ్ఞపిసనామితీ
డ్వికల్పః । ఇడభావేజనసనఖనాం సన్ఝలోరిత్యాత్వమ్ । ౧ సిషాస
తి, సిసనిషతి- స్తౌతిణ్యోరేవేతి నియమాన్నషః ॥ ౨ సిషాసాంచకా
ర- బభూవ.అస- సిసనిషాంచకార- బభూవ, ఆస॥ ౩ సిషాసితా-సి।
సిసనిషితాసి॥ ౪ సిషాసిష్యతి- సిసనిషిష్యతి॥ ౫ సిషాసతుః సిసనిష
తు ॥ ౬ అసిషాసత్ । అసిసనిషత్ ॥ ౭ సిషాసేత్-సిసనిషేత్॥౮ సి
షాస్యాత్। సిసనిష్యాత్ ॥౯ అసిషాసీత్ । అసిసనిషీత్ ॥ ౧౦ అసి
షాసిష్యత్। అసిసనిషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ సాసాయతె- సంసన్యతే॥ ౨ సాసాయాంచక్రే-బభూవ
ఆస। సంసనాంచక్రే-బభూవ॥ ఆస ॥ ౩ సాసాయితా- సే-హే॥ సంస
నితా ॥సే-హే॥ ౪ సాసాయిష్యతె। సంసనిష్యతే॥ ౫ సాసాయతాం।
సంసన్యతాం ॥౬ అసాసాయత। అసంసన్యత । ౭ సాసాయేత । సంస
న్యేత॥ ౮ సాసాయిషీష్ట ॥ఢ్వం।ధ్వం ॥ సంసనిషీష్ట ॥ధ్వం ॥౯ అసా
సాయిష్ట। ఢ్వం।ధ్వం॥ అసంసనిష్ట,ఢ్వం.ధ్వం ॥ ౧౦ అసాసాయిష్యత ।
అసంసనిష్యత॥

యఙ్లుకి—సంసనీతి,సంసంతి- సంసాంతః। సంసనతీత్యాది ॥

౧సనితవ్యః,సననీయః- సాన్యః- సనితః- సనితవాన్- సనన్- స
నంతీ- సనిష్యన్- సనిష్యతీ-సనిష్యంతీ- సనితుం - సనితం- సననం-
సనిత్వా-విసాయ- విసన్య- సానంసానం- సనిత్వాసనిత్వా॥

౨—సానయితవ్యః- సాననీయః- సాన్యః- సానితః- సానితవాన్
సానయన్- సానయంతీ- సానయమానః, సానయిష్యన్- సానయిష్య
తీ- సానయిష్యంతీ- సానయిష్యమాణః. సానయితుం- సానితం - సా
ననం- సానయిత్వా- విసాన్య- సానంసానం-సానయిత్వాసానయిత్వా।

౩—సిషాసితవ్యః,సిసనిషితవ్యః- సిషాసనీయః-సిసనిషణీయః, సి
షాస్యః- సిసనిష్యః- సిషాసితః- సిసనిషితః- సిషాసితవాన్ - సిసని

షితవాన్, సిషాసన్।సిషాసంతీ, సిసనిషన్-సిసనిషంతీ,సిషాసిష్యన్ సిషాసిష్యతీ,సిషాసిష్యంతీ,సిసనిషిష్యన్,సిసనిషిష్యతీ,సిసనిషిష్యంతీ-సిషాసితుం,సిసనిషితుం-సిషాసితం,సిసనిషితం, సిషాసనం,సిసనిషణం,సిషాసిత్వా-సిసనిషిత్వా,విసిషాస్య।విసిసనిష్య,సిషాసంసిషాసం సిషాసిత్వాసిషాసిత్వా; సిసనిషంసిసనిషం.సిసనిషిత్వాసిసనిషిత్వా॥

౪—సాసాయితవ్యః - సంసనితవ్యః సాసాయనీయః - సంసననీయః- సాసాయ్యః- సంసన్యః- సాసాయితః- సాసాయితవాన్ - సంసనితః- సంసనితవాన్- సాసాయమానః- సంసన్యమానః- సాసాయిష్యమాణః- సంసనిష్యమాణః- సాసాయితుం- సంసనితుం, సాసాయితం- సంసనితం- సాసాయిత్వా-సంసనిత్వా, విసాసాయ్య - విసంసన్య- సాసాయంసాసాయం, సాసాయిత్వాసాసాయిత్వా-సంసనంసంసనం- సంసనిత్వాసంసనిత్వా॥

౫—సంసనితవ్యం- సంసనీయం- సంసాన్యం- సంసనితః - సంసనితవాన్- సంసనన్- సంసనతౌ-సంసనతః-సంసనతీ. సంసనిష్యన్ సంసనిష్యతీ- సంసనిష్యంతీ। సంసనితుం - సంసనితం - సంసననం, సంసనిత్వా- విసంసన్య, సంసానంసంసానం- సంసనిత్వాసంసనిత్వా

ష్టన-శబ్దే।అకర్మకః।సేట్ పరస్మైపదీ

స్తనతి। తస్తాన। తస్తనతుః॥ స్తనితేత్యాదిసర్వమకృతా త్వసనతివత్ । సని। తిస్తనిషతీత్యాది। యఙి॥ తంస్తన్యత ఇత్యాది ॥

షప-సమవాయే।అకర్మకః।సేట్ పరస్మైపదీ

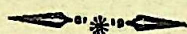
సపతి। ససాప। సేపతుః। సపితేత్యాదిగదతివత్॥ ౨౨౦ పు

షర్బ-గతౌ। అకర్మకః।సేట్ పరస్మైపదీ

సర్బతి।ససర్బ।ససర్బతుః। సర్బితేత్యాదికర్జతివత్ ౧౭౬ పు

షమ,ష్టమ-అవైక్లవ్యే॥అకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

సమతి । ససామ-సేమతుః-సేముః ॥ సమితేత్యాది ॥ అసమీత్ ॥ హ్మ్యంతేతినవృద్ధిః ॥ స్తమతి । తస్తామ,తస్తమతుః-తస్తముః ॥ స్తమితేత్యాది ॥ అస్తమీత్ ॥ శేషంగదతివత్ ॥ పు ౨-౨౮ ॥ ణావమంతత్వేనమిత్త్వాద్ధ్రస్వః ॥ సమయతి ॥ స్తమయతీత్యాది ॥ అసీషమత్,త ॥ అతిష్టమత్-త ॥ శేషంగచ్ఛతివత్ ॥ పు ౨౩ ౨,౨౩౩ ॥

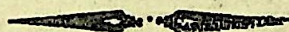
షర్వ-హింసాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

సర్వతి । ససర్వ-ససర్వతుః-సర్వితేత్యాదికర్జతివత్ ॥పు౧౯౬

షల, గతౌ।అకర్మకః-సేట్ పరస్మైపదీ

సలతి।ససాల। సేలతుః। సలితేత్యాదిగదతివత్ ౨-౨౮ పు॥ అతోలాంతస్యేతివృద్ధిః । అసాలీత్ ॥

షిట-అనాదరే-సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ

సేటతి।సిషేట। సిషిటతుః। సేటితేత్యాదికేటతివత్ ౯౯ పు॥

షిభు-షింభు, ఇత్యేకే। హింసార్థావితిశేషః । సకర్మకౌ

సేటౌ । పరస్మైపదినౌ

సేభతి। సిషేభ। సిషిభతుః । సేభితేత్యాదికేటతివత్ ౯౯ పు ॥ సింభవతి। సిషింభ। సిషింభతుః । సింభితేత్యాదిక్లిందతివత్ ౨౦౩ ॥ ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాంవేట్ ॥సేభిత్వా। సిబ్ధ్వా । సింభిత్వా। సిబ్ధ్వా। అతఏవనిష్ఠాయాంనేట్ । సిబ్ధః। సిబ్ధవాన్ ॥

ఞి-ష్విదా। అవ్యక్తేశబ్దే। అకర్మకః। సేట్ పరస్మైపదీ

స్వేదతి। సిష్వేద । సిషిర్వదతుః। స్వేదితేత్యాది కేటతివత్ ౯౯

ఆదితశ్చేతి నిష్ఠాయాం నేట్ । రదాభ్యామితి తస్య నత్వం । స్విన్నః । అకర్మకత్వాత్కర్తరి క్తః । స్విన్నవాన్ । ప్రస్విదితశ్చైత్రః । ప్రస్విదితం తేన । విభాషా భావాదికర్మణోరితి నిష్ఠాయా ఇడ్వా । నిష్ఠాశీఙ్ స్విదిమిదీత్యాదినా నిష్ఠాయాః కిత్త్వనిషేధః । ఇడభావే ప్రస్విన్నశ్చైత్రః । ప్రసిన్నం తేన । ఆదికర్మణీడభావే రదాభ్యామిత్యాదినా నత్వం ॥

షిధ-గత్యాం। సకర్మకః। సేట్ పరస్మైపదీ

సేధతి। సిషేధ। సిషిధతుః। సేధితేత్యాది కేటతివత్ జ్ఞేయం॥

షిధూ-శాస్త్రే మాంగల్యే చ । సకర్మకః వేట్ పరస్మైపదీ

౧ సేధతి॥ ౨ సిషేధ॥ సిషిధతుః. సిషిధుః, సిషేధిథ, సిషేద్ధ- సిషిధివ- సిషిధ్వ, సిషిధిమ. సిషిధ్మ ॥ ౩ సేధితా. సేధితారౌ-సి॥ సేద్ధా। సేద్ధారౌ,సి ॥ ౪ సేధిష్యతి, సేత్స్యతి॥ ౫ సేధతు॥ ౬ అసేధత్ ॥ ౭ సేధేత్ ॥ ౮ సిధ్యాత్- సిధ్యాస్తాం ॥ ౯ అసేధీత్। అసేధిష్టాం । అసేధిషుః- పక్షే॥ అసైత్సీత్ । అసైద్ధాం । అసైత్సుః । అసైత్సీః । అసైద్ధం- అసైద్ధ । అసైత్సం। అసైత్స్వ । అసైత్స్మ ॥౧౦ అసేత్స్యత్ । అసేధిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧వ్యతిషేధతే ॥ ౨ వ్యతిషిషిధే । వ్యతిషిషిధాతే। వ్యతిషిషిత్సే । వ్యతిషిషిధాథే । వ్యతిషిషిధిధ్వే । వ్యతిషిషిద్ధ్వే। వ్యతిషిషిధివహే । వ్యతిషిషిధ్వహే। వ్యతిషిషిధిమహే । వ్యతిషిషిధ్మహే॥౩వ్యతిషేద్ధా, సే-హే॥వ్యతిషేధితా, సే, హే ॥౪వ్యతిషేత్స్యతే।వ్యతిషేధిష్యతే॥౫వ్యతిషేధతాం।౬వ్యత్యషేధత॥ప్రాక్సితాదడ్వ్యవాయేఽపీతి షత్వం॥౭వ్యతిషేధేత॥౮వ్యతిషేధిషీష్ట-ధ్వం॥వ్యతిషిత్సీష్ట.ధ్వం ౯వ్యత్యషిద్ధ । వ్యత్యషిత్సాతాం ।వ్యత్యషిత్సత।వ్యత్యషిద్ధాః ।వ్యత్యషిత్సాథాం । వ్యత్యషిద్ధ్వం । వ్యత్యషిత్సి । వ్యత్యషిత్స్వహి। వ్యత్యషి

ష్ణేహి । పక్షే ॥ వ్యత్యషేధిష్ట । వ్యత్యషేధిషాతాం । వ్యత్యషేధిషత, ఢ్వం,ధ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యషేధిష్యత। వ్యత్యషేత్స్యత॥

కర్మణి—౧ సిధ్యతే॥ ౨ సిషిధే । సిషిధిషే । సిషిత్సే । సిషిధిధ్వే । సిషిద్ధ్వే । సిషిధివహే । సిషిధ్వహే । సిషిధిమహే॥ సిషిధ్మహే ॥ ౩ సేద్ధా-సే।హే॥ సేధితా॥సే।హే॥ ౪ సేధిష్యతే । సేత్స్యతే ॥ ౫ సిధ్యతాం ॥ ౬ అసిధ్యత ॥ ౭ సిధ్యేత ॥౮ సేధిషీష్ట। ధ్వం॥సిత్సీష్ట- ధ్వం ॥ ౯ అసేధి । అసేధిషాతాం (ఢ్వం।ధ్వం) ఆసిత్సాతాం. ధ్వం ॥ ౧౦ అసేధిష్యత । అసేత్స్యత॥

ణౌ—౧ సేధయతి। తే॥ ౨ సేధయాంచకార। చక్రే॥ బభూవ॥ఆస ॥ ౩ సేధయితా । సి।సే.హే॥ ౪ సేధయిష్యతి।తే॥ ౫ సేధయతు । తాం ॥ ౬ అసేధయత్ ।త॥ ౭ సేధయేత్ । త॥ ౮ సేధ్యాత్ । సేధయిషీష్ట (ఢ్వం।ధ్వం) ౯ అసీషిధత్ ।త॥ ౧౦ అసేధయిష్యత్। త॥

కర్మణి—౧ సేధ్యతే ॥ ౨ సేధయాంచక్రే॥బభూవే॥ ఆసే॥౩ సేధయితా ॥ సే।హే॥ సేధితా॥ ।సే।హే॥౪ సేధయిష్యతే । సేధిష్యతే ॥ ౫ సేధ్యతాం ॥ ౬ అసేధ్యత ॥ ౭ సేధ్యేత ॥ ౮ సేధిషీష్ట-ధ్వం ॥ సేధయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అసేధి-అసేధిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అసేధయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)౧౦ అసేధిష్యత-అసేధయిష్యత ॥

సని—౧ సిసేధిషతి-సిషిత్సతి ॥ ౨ సిసేధిషాంచకార-సిషిత్సాంచకార(బభూవ,ఆస) ౩ సిసేధిషితా-సి ॥ సిషిత్సితా-సి ॥ ౪ సిసేధిషిష్యతి-సిషిత్సిష్యతి ॥ ౫ సిసేధిషతు-సిషిత్సతు ॥ ౬ అసిసేధిషత్-అసిషిత్సత్ ॥ ౭ సిసేధిషేత్ -సిషిత్సేత్ ॥ ౮ సిసేధిష్యాత్ -సిషిత్స్యాత్ ॥౯ అసిసేధిషీత్ -అసిషిత్సీత్ ॥౧౦అసిసేధిషిష్యత్ -అసిషిత్సిష్యత్, ఇట్పక్షేఽలఘూపధత్వాదితికిత్త్వవికల్పాత్, సిసిధిషతి।సిసిధిషాంచకారేత్యాదీనిరూపాణ్యూహ్యాని.

యఙి—౧ సేషిధ్యతే ॥ ౨ సేషిధాంచక్రే (బభూవ,ఆస) ౩ సేషి

ధితా(స్మే, హే) ४ సేషిధిష్యతే ॥ ౯ సేషిధ్యతాం ॥ ౬ అసేషిధ్యత॥
౭ సేషిధ్యేత ॥ ౮ సేషిధిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అసేషిధిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం)
౧౧ అసేషిధిష్యత ॥

యఙ్లుకి—సేషిధీతి, సేషెద్ధి, సేషిద్ధః, సేషిధతీత్యాది ॥

౧—సేధితవ్యః; సేద్ధవ్యః, సేధనీయః, సేధ్యః, సిద్ధః, సిద్ధవాన్
సేధన్-సేధంతీ, వ్యతిషేధమానః, సేధిష్యన్-సేధిష్యతీ-సేధిష్యంతీ,
సేత్స్యన్-సేత్స్యతీ-సేత్స్యంతీ, సేధితుం, సేద్ధుం, సిద్ధం, సేధనం,
సిధిత్వా, సేధిత్వా, సిద్ధ్వా, నిషిధ్య, నిషెధ్య, ప్రతిషిధ్య, ప్రతిషే
ధ్య, సేధంసేధం, సేధిత్వాసేధిత్వా, సిధిత్వాసిధిత్వా,సిద్ధ్వాసిద్ధ్వా.

౨—సేధయితవ్యః, సేధనీయః, సేధ్యః, సేధితః. సేధితవాన్, సే
ధయన్-సేధయంతీ, సేధయమానః, సేధయిష్యన్-సేధయిష్యతీ-సేధ
యిష్యంతీ, సేధయితుం, సేధితం, సేధనం, సేధయిత్వా, ప్రతిషేధ్య,
సేధంసేధం, సేధయిత్వాసేధయిత్వా.

3—సిసేధిషితవ్యం-సిషిత్సితవ్యం, సిసేధిషణీయం-సిషిత్సనీయం,
సిసేధిష్యః-సిషిత్స్యః, సిసేధిషితః-సిషిత్సితః, సిసేధిషితవాన్-సి
షిత్సితవాన్, సిసేధిషన్ - సిసేధిషంతీ; సిషిత్సన్, సిషిత్సంతీ, సి
సేధిషిష్యన్-సిసేధిషిష్యతీ-సిసేధిషిష్యంతీ, సిషిత్సిష్యన్-సిషిత్సి
ష్యతీ-సిషిత్సిష్యంతీ, సిసేధిషితుం,సిషిత్సితుం, సిసేధిషితం, సిషి
త్సితం, సిసేధిషణం, సిషిత్సనం, సిసేధిషిత్వా, సిషిత్సిత్వా, నిషి
సేధిష్య, నిషిషిత్స్య, సిసేధిషంసిసేధిషం, సిసేధిషిత్వాసిసేధిషిత్వా
సిషిత్సంసిషిత్సం, సిషిత్సిత్వాసిషిత్సిత్వా. సనఃకిత్త్వపక్షే సిసిధిషిత
వ్యమిత్యాద్యూహ్యన్యేయమ్.

४—సేషిధితవ్యః, సేషిధనీయః, సేషిధ్యః, సేషిధితః, సేషిధిత
వాన్, సేషిధ్యమానః- సేషిధిష్యమాణః; సేషిధితుం, సేషిధితం, సేషి
ధనం, సేషిధిత్వా,నిషేషిధ్య, సేషిధంసేషిధం, సేషిధిత్వాసేషిధిత్వా.

౫—సేషెధితవ్యః, సేషెధనీయః, సేషెధ్యః, సేషిధితః-సేషిధిత వాన్, సేషిధత్ - సేషిధతౌ - సేషిధతః, సేషిధతీ, సేషెధిష్యన్ - సేషె ధిష్యతీ-సేషెధిష్యంతీ, సేషెధితుం, సేషిధితం, సేషెధనం, సేషెధి త్వా, సేషిధిత్వా, నిసేషెధ్య, నిషేషిధ్య, సేషెధం సేషెధం, సేషిధి త్వా సేషిధిత్వా, సేషెధిత్వా సేషెధిత్వా.

ష్ఠివు-నిరసనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

అస్యద్వితీయస్థకారస్థకారో వతివృత్తిః ॥ ష్ఠీవతి, టిష్ఠీవ-టిష్ఠీవ తుః-టిష్ఠీవుః, తిష్ఠీవ-తిష్ఠీవతుః-తిష్ఠీవుః, ష్ఠీవితేత్యాదిజీవతివత్_౨౮౯ ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాం వేట్ ॥ ష్ఠీవిత్వా, ష్ఠ్యూత్వా, అతఏవనిష్ఠాయాం నేట్, ష్ఠ్యూతః, ష్ఠూతవాన్, ఊఠ్భావివకారాంతత్వాన్నాస్యయఙ్లుక్

ష్ట్రక్ష-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

స్త్రక్షతి, తస్త్రక్ష-తస్త్రక్షతుః-తస్త్రక్షుః, స్త్రక్షితేత్యాది క్ష జతివత్, పు_౪౬. లౌచఙి-అతస్త్రక్షత్-త ॥

షృభు,షృంభు-హింసార్థౌ॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

సర్భతి. ససర్భ-ససృభతుః-సర్భితేత్యాదిగృజధాతువత్. పు_౪౧౧- ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాం వేట్, సర్భిత్వా- సృబ్ధ్వా, అతఏవ నిష్ఠాయాం నేట్ ॥ సృబ్ధః-సృబ్ధవాన్ ॥ సృంభతి, ససృంభ-ససృంభతుః సృంభి తేత్యాదిగృజధాతువత్. పు_౪౧౩ ॥ ఆశిషి-సృభ్యాత్, ఉదిత్త్వాత్ క్త్వా యాం వేట్ ॥ సృంభిత్వా-సృబ్ధ్వా ॥ అతఏవనిష్ఠాయాం నేట్॥ సృబ్ధః సృబ్ధవాన్.

షెల్ల-గత్యావిత్యే కే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

సేలతి, సిషెలేత్యాదిఖలతివత్ పు_౨౨౫. —ఇతిషాదయః—

స్కందిర్ - గతిశోషణయోః ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ ౧ స్కందతి ॥ ౨ చస్కంద-చస్కందతుః ॥ చస్కందిథ-చస్కంథ-చస్కందివ-చస్కందిమ ॥ ౩ స్కంతా-సి ॥ ౪ స్కంత్స్యతి ॥ ౫ స్కందతు ॥ ౬ అస్కందత్ ॥ ౭ స్కందేత్ ॥ ౮ స్కద్యాత్ ॥ ౯ అస్కాంత్సీత్-అస్కాంత్తాం-అస్కాంత్సుః ॥ అస్కాంత్సీః-అస్కాంత్తం-అస్కాంత్త ॥ అస్కాంత్సం-అస్కాంత్స్వ-అస్కాంత్స్మ ॥ ౧౦ అస్కంత్స్యత్ ॥

శోషణేకర్మవ్యతీహారే — ౧ వ్యతిస్కందతే ॥ ౨ వ్యతిచస్కందే ॥ వ్యతిచస్కందిషే-వ్యతిచస్కందిధ్వే ॥ వ్యతిచస్కందివహే-వ్యతిచస్కందిమహే ॥ ౩ వ్యతిస్కంతా(సే, హే) ౪ వ్యతిస్కంత్స్యతే ॥ ౫ వ్యతిస్కందతాం ॥ ౬ వ్యత్యస్కందత ॥ ౭ వ్యతిస్కందేత ॥ ౮ వ్యతిస్కంత్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యస్కంత-వ్యత్యస్కంత్సాతాం-వ్యత్యస్కంత్సత ॥ వ్యత్యస్కంథాః-వ్యత్యస్కంత్సాథాం-వ్యత్యస్కంధ్వం ॥ వ్యత్యస్కంత్సి-వ్యత్యస్కంత్స్వహి-వ్యత్యస్కంత్స్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యస్కంత్స్యత ॥

కర్మణి — ౧ స్కద్యతే ॥ ౨ చస్కందే-చస్కందిషే-చస్కందిధ్వే ॥ చస్కందివహే-చస్కందిమహే ॥ ౩ స్కంతా(సే-హే) ౪ స్కంత్స్యతే ॥ ౫ స్కద్యతాం ॥ ౬ అస్కద్యత ॥ ౭ స్కద్యేత ॥ ౮ స్కంత్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అస్కంది-అస్కంత్సాతాం-అస్కంత్సత ॥ అస్కంథాః-అస్కంత్సాథాం-అస్కంద్ధ్వం ॥ అస్కంత్సి-అస్కంత్స్వహి-అస్కంత్స్మహి ॥ ౧౦ అస్కంత్స్యత ॥

ణౌ — ౧ స్కందయతి-తే ॥ ౨ స్కందయాంచకార(చక్రే), బభూవ, ఆస) ౩ స్కందయితా(సి, సే, హే) ౪ స్కందయిష్యతి-తే ॥ ౫ స్కందయతు-తాం ॥ ౬ అస్కందయత్-త ॥ ౭ స్కందయేత్-త ॥ ౮ స్కంద్యాత్-స్కందయిషీష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౯ అచస్కందత్-త ॥ ౧౦ అస్కందయిష్యత్-త ॥

కర్మణి — ౧ స్కంద్యతే ॥ ౨ స్కందయాంచక్రే(బభూవే, ఆ

సే) ౩ స్కందయితా(సే, వే) స్కందితా(సే, వే) ౪ స్కందయిష్యతే-స్కందిష్యతే ॥ ౫ స్కంద్యతాం ॥ ౬ అస్కంద్యత ॥ ౭ స్కంద్యేత ॥ ౮ స్కందయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం ॥ స్కందిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అస్కంది-అస్కందిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)అస్కందయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అస్కందయిష్యత-అస్కందిష్యత ॥

సని—౧ చిస్కన్త్సతి॥ ౨ చిస్కన్త్సాంచకార, బభూవ,ఆస ౩ చిస్కన్త్సితా,సి॥ ౪ చిస్కన్త్సిష్యతి॥ ౫ చిస్కన్త్సతు ॥ ౬ అచిస్కన్త్సత్, అచిస్కన్త్సతాం - అచిస్కన్త్సన్ ॥ ౭ చిస్కన్త్సేత్ ॥ ౮ చిస్కన్త్స్యాత్, చిస్కన్త్స్యాస్తాం॥ ౯ అచిస్కన్త్సీత్, అచిస్కన్త్సిష్టాం, అచిస్కన్త్సిషుః అచిస్కన్త్సీః అచిస్కన్త్సిష్టం, అచిస్కన్త్సిష్ట, అచిస్కన్త్సిషం, అచిస్కన్త్సిష్వ, అచిస్కన్త్సిష్మ ॥ ౧౦ అచిస్కన్త్సిష్యత్ ॥

యఙి—౧ చాస్కద్యతే॥ చాస్కదాంచక్రే,బభూవ-ఆస ॥ ౩ చాస్కదితా, సే, వే॥ ౪ చాస్కదిష్యతే ॥ ౫ చాస్కద్యతాం ॥ ౬ అచాస్కద్యత ॥ ౭ చాస్కద్యేత ॥ ౮ చాస్కదిషీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ అచాస్కదిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అచాస్కదిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చాస్కంతీతి,చాస్కంత్తి,చాస్కంత్తః,చాస్కందతీత్యాది

౧—స్కన్త్తవ్యః, స్కందనీయః,స్కంద్యః, స్కన్నః, స్కన్నవాన్, స్కందన్, స్కందంతీ,స్కన్త్స్యన్,స్కన్త్స్యంతీ,స్కన్త్స్యతీ, స్కన్త్తుం, స్కన్నం, స్కందనం, స్కన్త్త్వా, క్త్వి స్కందిస్యందోరితినలోపప్రతిషేధః, ప్రస్కంద్య స్కందంస్కందం స్కన్త్త్వాస్కన్త్త్వా॥

౨—స్కందయితవ్యః, స్కందనీయః, స్కంద్యః, స్కందితః, స్కందితవాన్- స్కందయన్, స్కందయంతీ, స్కందయమానః, స్కందయిష్యన్ స్కందయిష్యతీ, స్కందయిష్యంతీ, స్కందయి

తుం, స్కాందితం, స్కందనం- స్కందయిత్వా- పరిస్కంద్య - స్కం దంస్కందం- స్కందయిత్వాస్కందయిత్వా ॥

3—చిస్కాంత్సితవ్యః. చిస్కాంత్సనీయః - చిస్కాంత్స్యః- చి స్కాంత్సితః- చిస్కాంత్సితవాన్- చిస్కాంత్సన్ - చిస్కాంత్సంతీ- చిస్కాంత్సిష్యన్- చిస్కాంత్సిష్యతీ - చిస్కాంత్సిష్యంతీ-చిస్కాం త్సితుం, చిస్కాంత్సితం-చిస్కాంత్సనం.చిస్కాంత్సిత్వా- పరిచిస్కాం త్స్య,చిస్కాంత్సం చిస్కాంత్సం. చిస్కాంత్సిత్వాచిస్కాంత్సిత్వా॥

౪—చాస్కదితవ్యం- చాస్కదనీయం - చాస్కద్యం - చాస్క దితః- చాస్కదితవాన్- చాస్కద్యమానః- చాస్కదిష్యమాణః-చా స్కదితుం- చాస్కదితం- చాస్కదనం - చాస్కదిత్వా పరిచాస్క ద్య, చాస్కదంచాస్కదం- చాస్కదిత్వాచాస్కదిత్వా.

౫—చాస్కందితవ్యః, చాస్కందనీయః- చాస్కంద్యః- చాస్కం దితః, చాస్కదితవాన్. చాస్కదత్ - చాస్కదతౌ- చాస్కదతః, చాస్కదతీ- చాస్కందిష్యన్- చాస్కందిష్యతీ- చాస్కందిష్యంతీ చాస్కందితుం- చాస్కదితం- చాస్కందనం - చాస్కందిత్వా- పరి చాస్కంద్య,చాస్కందంచాస్కందం॥చాస్కందిత్వాచాస్కందిత్వా.

స్వన, శబ్దే అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ.

స్వనతి. సస్వాన, సస్వనతుః- సస్వనుః।స్వేనతుః-స్వేనుః॥ ఫణా దిత్వాదేత్వాభ్యాసలోపౌవా ॥ స్వనితేత్యాదిగదతివత్ ॥పు-౨౨౮ ॥

యఙి, సంస్వన్యతే-సంస్వనాంచక్రే ఇత్యాది॥

యఙ్లుకి, సంస్వనీతి, సంస్వంతి, సంస్వాన్తః సంస్వనతీత్యాది ॥ అస్య స్వన, అవతంసనఇతి, ఘటాదావనువాదాదవతంసనేమిత్త్వే సణౌ వుపధాహ్రస్వః, స్వనయతీత్యాది, గమయతివత్॥ పు-౩౧౦ ॥ అ పిష్వణత్-త॥అన్యత్రస్వానయతీత్యాది॥ స్వాంతంమనః॥క్షుబ్ధస్వాంతే

త్యాదినా క్తస్యానిట్త్వం నిపాత్యతే । అన్యత్రస్వనితం । ఆజుప్వారాదస్మాదుత్ప్రత్యమత్వరసంఘుషాస్వనామితీడ్వా । ఆస్వాంతః । ఆస్వనితః ॥

స్యము-శబ్దే అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ.

స్యమతి। సస్యామ। సస్యమతుః, సస్యముః- స్యేమతుః। స్యేముః। ఫణాంచసప్తానామిత్యేత్వాభ్యాసలోపౌవా ॥ స్యమితేత్యాది గదతివత్ పు ౨౭౮ ॥ లుఙ్,సిచి, హ్మ్యంతేతినవృద్ధిః. అస్యమీత్ । అమంతత్వేనమిత్త్వేస్యమయతీత్యాది. సర్వం గచ్ఛతివత్ ॥ పు ౨౩౩ ॥ ఉదిత్త్వేనక్త్వాయాంవేట్. స్యమిత్వా-స్యన్త్వా అతఏవనిష్ఠాయాంనేట్, స్యాంతః స్యాంతవాన్ అస్మాద్యజి-స్వపిస్యమివ్యేఞాంయఙీతి సంప్రసారణే తతో ద్విత్వే సేసిమ్యతే- సేసిమాంచక్రే సేసిమితా- సేసిమిష్యతఇత్యాది

స్ఖల సఞ్చలనే అకర్మకః ॥ సేట్ పరస్మైపదీ.

స్ఖలతి, చస్ఖాల, చస్ఖలతురిత్యాది సర్వంకంపనార్థచలతివత్ ॥ ౨౯౫ పు। దళివలిస్ఖలీత్యాదినా మిత్త్వాత్తత్కార్యం- స్ఖలయతీత్యాది॥

స్థల- స్థానే అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ.

స్థలతి- తస్థాలేత్యాది సర్వమకంపనార్థ చలతి ౨౯౫ పు ॥ వత్ ॥ ణౌ, స్థాలయతి, అతిష్ఠలదిత్యాది.

స్మీల నిమేషణే. నిమేషణం సంకోచః। సకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ.

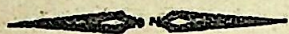
స్మీలతి, సిష్మీలేత్యాది క్రీడతి ౨౦౫ పు ॥ వత్ ॥ ణౌచఙ్, అసిష్మిలత్-త.

స్ఫుర్ఛా- విస్తృతౌ సకర్మకః ॥ సేట్ పరస్మైపదీ.

స్ఫూర్ఛతి- పుస్ఫూర్ఛ, పుస్ఫూర్ఛి తేత్యాదిగుర్వీధాతువత్ పు ౨౩౮.

యఙ్లుకి—పోస్ఫూర్జీతి- పోస్ఫూర్క్తి, పోస్ఫూర్క్తః, పోస్ఫూర్జతీత్యాది.

ఆదిత్త్వాన్నిష్ఠాయాం నేట్ స్ఫూర్ణః, స్ఫూర్ణవాన్.

టు-ఓ, స్ఫూర్జా-వజ్రనిర్ఘోషే, అకర్మకః॥ సేట్ పరస్మైపదీ.

౧ స్ఫూర్జతి॥ ౨ పుస్ఫూర్జ, పుస్ఫూర్జతుః ॥ ౩ స్ఫూర్జితా,సి ॥ ౪ స్ఫూర్జిష్యతి ॥ ౫ స్ఫూర్జతు ॥ ౬ అస్ఫూర్జత్ ॥ ౭ స్ఫూర్జేత్ ॥ ౮ స్ఫూర్జ్యాత్ ॥ ౯ అస్ఫూర్జీత్ ॥౧౧ అస్ఫూర్జిష్యత్

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిస్ఫూర్జతే॥ ౨ వ్యతిపుస్ఫూర్జే ॥౩ వ్యతిస్ఫూర్జితా, సే।హే॥ ౪ వ్యతిస్ఫూర్జిష్యతే॥ ౫ వ్యతిస్ఫూర్జతాం॥ ౬ వ్యత్యస్ఫూర్జత॥ ౭ వ్యతిస్ఫూర్జేత॥ ౮ వ్యతిస్ఫూర్జిషీష్ట, ధ్వం ౯ వ్యత్యస్ఫూర్జిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యస్ఫూర్జిష్యత॥

భావే—౧ స్ఫూర్జ్యతే ॥ ౨ పుస్ఫూర్జే॥ ౩ స్ఫూర్జితా ॥ ౪ స్ఫూర్జిష్యతే ॥ ౫ స్ఫూర్జ్యతాం ॥ ౬ అస్ఫూర్జ్యత ॥ ౭ స్ఫూర్జ్యేత ॥ ౮ స్ఫూర్జిషీష్ట ॥ ౯ అస్ఫూర్జి ॥ ౧౦ అస్ఫూర్జిష్యత॥

ణౌ—౧ స్ఫూర్జయతి-తే ॥ ౨ స్ఫూర్జయాంచకార, చక్రే, బభూవ॥ ఆస॥ ౩ స్ఫూర్జయితా, సి, సే, హే॥ ౪ స్ఫూర్జయిష్యతి, తే॥ ౫ స్ఫూర్జయతు, తాం ॥ ౬ అస్ఫూర్జయత్, త ॥ ౭ స్ఫూర్జయేత్-త॥ ౮ స్ఫూర్జ్యాత్॥ ౧౦ స్ఫూర్జయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౯ అపుస్ఫూర్జత్, త ॥౧౦ అస్ఫూర్జయిష్యత్।త॥

కర్మణి—౧ స్ఫూర్జ్యతే ॥ ౨ స్ఫూర్జయాంచక్రే బభూవే, ఆసే ॥ ౩ స్ఫూర్జయితా-సే।హే॥ స్ఫూర్జితా, సే, హే॥ ౪ స్ఫూర్జయిష్యతే। స్ఫూర్జిష్యతే ॥ ౫ స్ఫూర్జ్యతాం ॥ ౬ అస్ఫూర్జ్యత। ౭ స్ఫూర్జ్యేత ॥ ౮ స్ఫూర్జిషీష్ట, ధ్వం॥ స్ఫూర్జయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అస్ఫూర్జి, అస్ఫూర్జిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) అస్ఫూర్జయిషా

తాం (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అస్ఫూర్జయిష్యత అస్ఫూర్జిష్యత॥

సని—౧ పుస్ఫూర్జిషతి ॥ ౨ పుస్ఫూర్జిషాంచకార, బభూవ, ఆస ॥ ౩ పుస్ఫూర్జిషితా, సి॥ ౪ పుస్ఫూర్జిషిష్యతి ॥ ౫ పుస్ఫూర్జిషతు ॥ ౬ అపుస్ఫూర్జిషత్ ॥ ౭ పుస్ఫూర్జిషేత్ ॥ ౮ పుస్ఫూర్జిష్యాత్ ॥ ౯ అపుస్ఫూర్జిషీత్ ॥ ౧౦ అపుస్ఫూర్జిషిష్యత్ ॥

యఙి—౧ పోస్ఫూర్జ్యతే ॥ ౨ పోస్ఫూర్జాంచక్రే. బభూవ, ఆస ॥ ౩ పోస్ఫూర్జితా. సే। హే ॥ ౪ పోస్ఫూర్జిష్యతే ॥ ౫ పోస్ఫూర్జ్యతాం ॥ ౬ అపోస్ఫూర్జ్యత ॥ ౭ పోస్ఫూర్జ్యేత ॥ ౮ పోస్ఫూర్జిషీష్ట, (ధ్వం) ౯ అపోస్ఫూర్జిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అపోస్ఫూర్జిష్యత ॥

యఙ్లుకి—పోస్ఫూర్జీతి- పోస్ఫూర్క్తి- పోస్ఫూర్క్తః పోస్ఫూర్జతీత్యాది ॥

౧—స్ఫూర్జితవ్యం, స్ఫూర్జనీయం. స్ఫూర్జ్యం, స్ఫూర్గ్ణః- స్ఫూర్గ్ణవాన్- స్ఫూర్జన్- స్ఫూర్జంతీ- స్ఫూర్జిష్యన్ - స్ఫూర్జిష్యతీ- స్ఫూర్జిష్యంతీ- స్ఫూర్జితుం, స్ఫూర్గ్ణం స్ఫూర్జనం- స్ఫూర్జిత్వా- విస్ఫూర్జ్య- స్ఫూర్జంస్ఫూర్జం-స్ఫూర్జిత్వాస్ఫూర్జిత్వా ॥

౨—స్ఫూర్జయితవ్యః- స్ఫూర్జనీయః- స్ఫూర్జ్యః, స్ఫూర్జితః, స్ఫూర్జితవాన్, స్ఫూర్జయన్, స్ఫూర్జయంతీ- స్ఫూర్జయమానః, స్ఫూర్జయిష్యన్, స్ఫూర్జయిష్యతీ, స్ఫూర్జయిష్యంతీ, స్ఫూర్జయితుం, స్ఫూర్జితం, స్ఫూర్జనం- స్ఫూర్జయిత్వా, విస్ఫూర్జ్య, స్ఫూర్జంస్ఫూర్జం, స్ఫూర్జయిత్వాస్ఫూర్జయిత్వా ॥

౩—పుస్ఫూర్జిషితవ్యం- పుస్ఫూర్జిషణీయం; పుస్ఫూర్జిష్యం. పుస్ఫూర్జిషితః, పుస్ఫూర్జిషితవాన్- పుస్ఫూర్జిషన్, పుస్ఫూర్జిషంతీ, పుస్ఫూర్జిషిష్యన్, పుస్ఫూర్జిషిష్యతీ, పుస్ఫూర్జిషిష్యం

తి, పుస్ఫూర్జిషితుం, పుస్ఫూర్జిషితం, పుస్ఫూర్జిషణం, పుస్ఫూర్జిషిత్వా, విపుస్ఫూర్జిష్య- పుస్ఫూర్జిషమ్పుస్ఫూర్జిషం-పుస్ఫూర్జిషిత్వా పుస్ఫూర్జిషిత్వా

౮—పోస్ఫూర్జితవ్యం, పోస్ఫూర్జనీయం. పోస్ఫూర్జ్యం, పోస్ఫూర్జితః, పోస్ఫూర్జితవాన్, పోస్ఫూర్జ్యమానః, పోస్ఫూర్జిష్యమాణః, పోస్ఫూర్జితుం, పోస్ఫూర్జితం, పోస్ఫూర్జనం- పోస్ఫూర్జిత్వా, విపోస్ఫూర్జ్య- పోస్ఫూర్జంపోస్ఫూర్జం, పోస్ఫూర్జిత్వాపోస్ఫూర్జిత్వా॥

౯—శతరిపోస్ఫూర్జత్, పోస్ఫూర్జతౌ, పోస్ఫూర్జతః, పోస్ఫూర్జతీ, పోస్ఫూర్జిష్యన్-పోస్ఫూర్జిష్యతీ- పోస్ఫూర్జిష్యంతీతివిశేషః ॥ అన్యత్సర్వంయజన్తవత్ ॥

స్ఫుటిర్, విశరణే, అకర్మకః సేట్ పరస్మై.

స్ఫోటతి, పుస్ఫోట, పుస్ఫుటతుః, స్ఫోటితేత్యాది సర్వంచోటతివత్ ౨౪౮ పు॥ వత్.

స్ఫుటి, ఇత్యపి కేచిత్ ॥ విశరణ ఇత్యర్థః ॥ అకర్మకః సేట్ పరస్మైపదీ. స్ఫుంటతి. పుస్ఫుంట, పుస్ఫుంటతుః స్ఫుంటితేత్యాదికన్దతివత్ ౧౯౦.

స్మాక్షి॥ ఆదరే అకర్మకః సేట్ పరస్మై

అనాదరఇతి క్వాచిత్కోపపాఠః. అవజ్ఞావహేళనమస్మార్క్షణమిత్యమరః

స్మాక్షతి, సుస్మాక్షేత్యాదిసర్వం కూజతి ౨౭౪ పు॥వత్ ॥

స్మాక్ష్యి, ఈర్ష్యార్థః అకర్మకః సేట్ పరస్మై.

స్మాక్ష్యతి, సుస్మాక్ష్య, సుస్మాక్ష్యతుః స్మాక్షితేత్యాది ఈర్ష్యవత్ ॥ పు ౨౭౪ ॥

సృప్లృగతౌ, సకర్మకః అనిట్పరస్మై.

౧ సర్పతి॥ అససర్ప, ససృపతుః, ససర్పిథ. ససర్ప్థ-ససృపివ, ససృపిమ ౩ సర్ప్తా,సి॥ సప్తా,సి॥ అనుదాత్తచదుపధస్యేత్యమ్వా ॥ ౪ సర్ప్స్యతి, సప్స్యతి ॥ ౫ సర్పతు ॥ ౬ అసర్పత్ ॥౭ సర్పేత్॥ ౮ సృప్యాత్ ॥ ౯ అసృపత్ । అసృపతాం। లృదిత్త్వాదఙ్ ॥౧౦ అసర్ప్స్యత్ అసప్స్యత్ ॥ గత్యర్థత్వాత్కర్మవ్యతిహారేనతఙ్.

కర్మణి—౧ సృప్యతే॥ ౨ ససృపే ॥ ససృపిషే, ససృపిధ్వే, ససృపివహే, ససృపిమహే ॥ ౩ సర్ప్తా,సే-హే ॥ సప్తా । సే-హే॥ ౪ సర్ప్స్యతే ॥ సప్స్యతే ॥ ౫ సృప్యతాం ॥ ౬ అసృప్యత॥ ౭ సృప్యేత ॥ ౮ సర్ప్సీష్ట-ధ్వం ॥ సృప్సీష్ట।ధ్వం॥౯ అసర్పి-అసృప్సాతాం-అసృప్త॥అసర్ప్సాతాం- అసర్ప్సత ॥ ౧౦ అసర్ప్స్యత. అసప్స్యత.

ణౌ—౧ సర్పయతి-తే ॥ ౨ సర్పయాంచకార- చక్రే, బభూవ-ఆస ॥ ౩ సర్పయితా-సి-సే-హే॥ ౪ సర్పయిష్యతి॥ తే ॥ ౫ సర్పయతు,తాం ॥ ౬ అసర్పయత్-త॥ ౭ సర్పయేత్-త ॥ ౮ సర్ప్యాత్- సర్పయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ ౯ అసీసృపత్-త-॥ అససర్పత్-త॥ ౧౦ అసర్పయిష్యత్,త ॥

కర్మణి—౧ సర్ప్యతే॥ ౨ సర్పయాంచక్రే-బభూవే॥ ఆసే॥౩ సర్పయితా,సే-హే॥ సర్పితా-సే,హే॥ ౪ సర్పయిష్యతే- సర్పిష్యతే॥ ౫ సర్ప్యతాం ॥ ౬ అసర్ప్యత॥ ౭ సర్ప్యేత॥ ౮ సర్పయిషీష్ట-ఢ్వం ధ్వం॥ సర్పిషీష్ట ।ధ్వం ॥౯ అసర్పి, అసర్పిషాతాం,ఢ్వం,ధ్వం॥అసర్పయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అసర్పిష్యత।అసర్పయిష్యత

సని—౧ సిసృప్సతి॥ ౨ సిసృప్సాంచకార।బభూవ॥ ఆస ॥౩ సిసృప్సితా,సి ॥ ౪ సిసృప్సిష్యతి ॥ ౫ సిసృప్సతు॥ ౬ అసిసృప్సత్॥ ౭ సిసృప్సేత్ ॥౮ సిసృప్స్యాత్ ॥ ౯ అసిసృప్సీత్॥ ౧౦ అసిసృప్సిష్యత్

యఙి—౧ సరీసృప్యతే ॥ ౨ సరీసృపాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ స

రీసృపితా(సే, హే) ౪ సరీసృపిష్యతే ॥ ౫ సరీసృప్యతాం ॥ ౬ అస
రీసృప్యత ॥ ౭ సరీసృప్యేత ॥ ౮ సరీసృపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అసరీసృపి
ష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అసరీసృపిష్యత ॥

యఙ్లుకి—సర్సృపీతి, సరిసృపీతి, సరీసృపీతి ॥ సర్సర్ప్తి, సరి
సర్ప్తి, సరీసర్ప్తి ॥ సర్సృప్తః, సరిసృప్తః, సరీసృప్తః ॥ సర్సృప
తి, సరిసృపతి, సరీసృపతీత్యాది ॥

౧—స్రప్తవ్యః। సర్ప్తవ్యః। సర్పణీయః। సృప్యః। ఋదుపధా
త్క్యప్ ॥ సృప్తః। సృప్తవాన్। సర్పన్-సర్పంతీ। స్రప్స్యన్-స్ర
ప్స్యతీ-స్రప్స్యంతీ। సర్ప్స్యన్-సర్ప్స్యతీ-సర్ప్స్యంతీ ॥ స్రప్తుం।
సర్ప్తుం। సృప్తం। సర్పణం। సృప్త్వా। ఉపసృప్య। సర్పంసర్పం
సృప్త్వాసృప్త్వా ॥

౨—సర్పయితవ్యః। సర్పణీయః। సర్ప్యః। సర్పితః। సర్పిత
వాన్। సర్పయన్-సర్పయంతీ। సర్పయమాణః। సర్పయిష్యన్-స
ర్పయిష్యతీ-సర్పయిష్యంతీ। సర్పయితుం। సర్పితం। సర్పణం। స
ర్పయిత్వా। ఉపసర్ప్య। సర్పంసర్పం। సర్పయిత్వాసర్పయిత్వా ॥

౩ సిసృప్సితవ్యం। సిసృప్సనీయం। సిసృప్స్యః। సిసృప్సితః। సి
సృప్సితవాన్। సిసృప్సన్-సిసృప్సంతీ। సిసృప్సిష్యన్-సిసృప్సిష్యతీ-
సిసృప్సిష్యంతీ। సిసృప్సితుం। సిసృప్సితం। సిసృప్సనం। సిసృప్సి
త్వా। ఉపసిసృప్స్య। సిసృప్సంసిసృప్సం। సిసృప్సిత్వాసిసృప్సిత్వా.

౪—సరీసృపితవ్యం। సరీసృపణీయం। సరీసృప్యం। సరీసృపితః
సరీసృపితవాన్। సరీసృప్యమాణః। సరీసృపిష్యమాణః। సరీసృ
పితుం। సరీసృపితం। సరీసృపణం। సరీసృపిత్వా। ఉపసరీసృప్య। స
రీసృపంసరీసృపం। సరీసృపిత్వాసరీసృపిత్వా ॥

౫—సర్సర్పితవ్యం-సరిసర్పితవ్యం-సరీసర్పితవ్యం। సర్సర్పణీ
యం-సరిసర్పణీయం-సరీసర్పణీయం। సర్సృప్యం-సరిసృప్యం-సరీసృ

ప్యం । సర్సృపితః-సరిసృపితః-సరీసృపితః । సర్సృపితవాన్-సరిసృపితవాన్-సరీసృపితవాన్ । సర్సృపత్-సర్సృపతౌ-సర్సృపతః । సర్సృపతీ ॥ సరిసృపత్-సరిసృపతౌ-సరిసృపతః । సరిసృపతీ । సరీసృపత్-సరీసృపతౌ-సరీసృపతః । సరీసృపతీ । సర్సర్పిష్యన్-సర్సర్పిష్యతీ-సర్సర్పిష్యంతీ । సరిసర్పిష్యన్-సరిసర్పిష్యతీ-సరిసర్పిష్యంతీ । సరీసర్పిష్యన్-సరీసర్పిష్యతీ-సరీసర్పిష్యంతీ । సర్సర్పితుం-సరిసర్పితుం-సరీసర్పితుం । సర్సృపితం-సరిసృపితం-సరీసృపితం సర్సర్పణం-సరిసర్పణం-సరీసర్పణం । సర్సర్పిత్వా-సరిసర్పిత్వా-సరీసర్పిత్వా । ఉపసర్సృప్య-ఉపసరిసృప్య-ఉపసరీసృప్య । సర్సర్పంసర్సర్పం । సర్సర్పిత్వాసర్సర్పిత్వా । సరిసర్పంసరిసర్పం । సరిసర్పిత్వాసరిసర్పిత్వా । సరీసర్పంసరీసర్పం । సరీసర్పిత్వాసరీసర్పిత్వా ॥

॥ఇతిసాదయః॥

*

హ్రగే, హ్లగే-సంవరణే॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

హ్రగతి,జహ్రాగ-జహ్రగతుః । హ్రగితేత్యాదిగదతివత్॥పు౨౨౮

హ్లగతి, జహ్లాగ-జహ్లగతుః । హ్లగితేత్యాదిచ, ఏదిత్త్వాన్నవృద్ధిః । అహ్రగీత్-అహ్లగీత్ ॥ అనయోర్ఘటాదిత్వేనమిత్త్వాణ్ణౌహ్రస్వేహ్రగయతి ॥ హ్లగయతీత్యాదిసర్వంగమయతివత్॥పు౨౩౧ ॥

*

హట-దీప్తౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

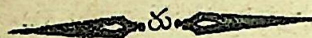
హటతి, జహాట-జహటతురిత్యాదిగదతివత్॥పు౨౨౮ ॥

హఠ,ప్లుతిశఠత్వయోః॥బలాత్కారఇత్యేకే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

హఠతి, జహాఠ-జహఠతుః । హఠితేత్యాదిప్రాగ్వత్॥పు౨౨౮ ॥

హమ్మ-గతౌ॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ.

హమ్మతి, జహమ్మ-జహమ్మతుః॥ హమ్మితేత్యాది కజతివత్ ॥౧౮౬

హయ-గతౌ॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

హయతి, జహాయ-జహయతుః॥ హయితేత్యాది గదతివత్॥ పు-౨౨౮ హ్మ్యంతత్వాన్న వృద్ధిః॥ అహయత్ ॥

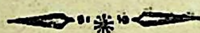
హర్య-గతికాంత్యోః॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

హర్యతి, జహర్య-జహర్యతుః॥ హర్యితేత్యాది కజతివత్॥ పు౧౮౬

హల-విలేఖనే॥ విలేఖనమాకర్షణం॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

హలతి, జహాల-జహలతుః॥ హలితేత్యాది గదతివత్॥ పు-౨౨౮ ॥ అహాలీత్ ॥ అతో లాంతస్యేతి వృద్ధిః ॥

హ్వల, హ్మల-చలనే॥ అకర్మకౌ॥ సేటౌ॥ పరస్మైపదినౌ

హ్వలతి, జహ్వాల-జహ్వలతుః॥ హ్వలితేత్యాది॥ హ్మలతి, జహ్మాల-జహ్మలతుః॥ హ్మలితేత్యాది చ గదతివత్॥ పు-౨౨౮ ॥ లుఙి-అతో లాంతస్యేతి వృద్ధిః, అహ్వాలీత్-అహ్మాలీత్ ॥ అనుపసర్గయోరనయోర్ఘటాదౌ జ్వల, హ్వల, హ్మల, నమామనుపసర్గాద్వేతి ణౌ మిత్త్వస్య వికల్పితత్వాత్ ॥ హ్వలయతి, హ్మలయతీత్యాది ॥ మిత్త్వపక్షే సర్వం గమయతివత్॥ పు-౩౨౧ ॥ మిత్త్వాభావే ॥ హ్వాలయతి, హ్మాలయతీత్యాది ॥ సోపసర్గయోస్తు నిత్యం మిత్త్వమ్ ॥

హసే-హసనే॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

హసతి, జహాస-జహసతుః॥ హసితేత్యాది గదతివత్॥ పు-౨౨౮॥ ఏ

దిత్త్వాన్నవృద్ధిః ॥ అహసీత్ ॥ ప్రతిషేధేహసాదీనాముపసంఖ్యానమితి కర్మవ్యతీహారేణతజ్ ॥

హ్రస, హ్లస॥శబ్దే॥అకర్మకౌ॥ సేటౌ ॥పరస్మైపదినౌ

హ్రసతి, జహ్రాస-జహ్రసతుః॥హ్రసితేత్యాది ॥ హ్లసతి, జహ్లాస-జహ్లసతుః॥హ్లసితేత్యాదివగదతివత్ ॥ పు-౨౨౭ ॥

హిట-ఇత్యేకే॥ఆక్రోశఇత్యర్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

హేటతి, జిహేట-జిహిటతుః॥హేటితేత్యాదికేటతివత్ ॥పు-౯౯

హివి-ప్రీణనార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

హిన్వతి, జిహిన్వ, హిన్వితేత్యాదిజిన్వతివత్ ॥ పు-౯౬౭ ॥

హ్రీచ్ఛ-లజ్జాయాం॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

హ్రీచ్ఛతి, జిహ్రీచ్ఛ-జిహ్రీచ్ఛతుః, హ్రీచ్ఛితేత్యాదిక్రీడతివత్ ॥ పు-౨౦౪

హుర్ఛా-కౌటిల్యే॥కౌటిల్యమపసర్పణమితి మైత్రేయః

అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥ఉపధాయాంచేతిదీర్ఘః

హూర్ఛతి, జుహూర్ఛ-జుహూర్ఛతుః॥హూర్ఛితేత్యాదిగుర్వీధాతువత్ ॥ పు-౨౩౭ ॥

హుడృ-గతౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

హోడతి, జుహోడ, హోడితేత్యాదికోచతివత్॥పు-౨౦౭॥ణౌచజి అజుహోడత్-త ॥

హుల-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

హోలతి, జుహోల-జుహులతుః॥హోలితేత్యాదికోచతివత్ పు-౨౦౭

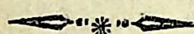
హ్లాదృ-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥ పరస్మైపదీ

హ్లాదతి, జహ్లాద-జహ్లాదతుః-జహ్లాదుః॥హ్లాదితేత్యాదిహ్రాజవత్ ॥ పు ౨౧౫ ॥ ణౌచజి-అజుహ్లాదత్-త ॥

హృషు-అలీకే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

హర్షతి, జహర్ష,జహృషతుః, హర్షితేత్యాదిసర్వంగృజధాతువత్॥ పు ౨౪౧,౨౪౨,౨౪౩॥ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాంవేట్॥ హర్షిత్వా,హృష్ట్వా, అతఏవనిష్ఠాయాంనేట్॥హృష్టః, హృష్టవాన్ ॥

హేడ-వేష్టనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

హేడతి, జహేడ-జిహేడతుః-జిహేడుః ॥ హేడితేత్యాది ఫలతివత్॥పు ౨౨౫ ॥ అస్య ఘటాదిత్త్వేనమిత్త్వాణ్ణావుపధాహ్రస్వ ॥— ౧ హిడయతి-తె ॥ ౨ హిడయాంచకార(చక్రే,బభూవ,ఆస)౩ హిడయితా(సి,సె,హె) ౪ హిడయిష్యతి-తె ॥ ౫ హిడయతు-తాం ॥ ౬అహిడయత్-త ॥ ౭ హిడయేత్-త ॥ ౮ హిడ్యాత్-హిడయిషీష్ట(ధ్వం; ఢ్వం) ౯ అజీహిడత్-త॥ ౧౦ అహిడయిష్యత్-త ॥

ణ్యన్తాత్కర్మణి—౧ హిడ్యతే ॥ ౨ హిడయాంచక్రే(బభూవె,ఆసే) ౩ హీడితా(సే,హే)హిడితా(సే,హే) హిడయితా(సే,హే) ౪ హీడిష్యతె-హిడిష్యతె-హిడయిష్యతే ॥ ౫ హిడ్యతాం ॥ ౬ అహిడ్యత ॥ ౭ హిడ్యేత ॥ ౮ హీడిషీష్ట-ధ్వం ॥ హిడిషీష్ట-ధ్వం ॥హిడయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అహిడి, అహీడి ॥ చిణ్ణములోరితిదీర్ఘవికల్పః। అహిడిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం) అహీడిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం)అహిడయిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ అహిడిష్యత-అహీడిష్యత-అహిడయిష్యత ॥

కృత్సుణ్యన్తాత్—హిడయితవ్యః । హిడనీయః । హిడ్యః । హిడితః । హిడితవాన్ । హిడయన్-హిడయన్తీ । హిడయమానః । హిడ

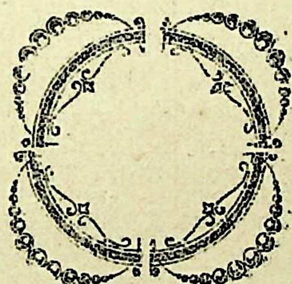
యిష్యన్-హిడయిష్యతీ-హిడయిష్యంతీ । హిడయిష్యమాణః । హిడయితుం । హిడితం । హిడనం । హిడయిత్వా । ప్రహిడ్య । హిడంహిడం।హీడంహీడం।హిడయిత్వాహిడయిత్వా॥అన్యత్సర్వంఖేలతివత్ ౨౨౫

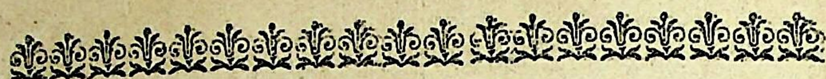
హోడృ-గతౌ ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

హోడతి । జుహోడ-జుహోడతుః-జుహోడుః ॥ హోడితేత్యాదిఖోరతివత్ ॥ పు౩౦౬,౩౦౭,౩౦౮॥ అస్యాపి ఋదిత్త్వాన్నాచఙి-నోపధాహ్రస్వః ॥అజుహోడత్-త॥ ...ఇతిహోదయః...

...ఇతి భ్వాది కాఃపరస్మైపదినః...

...*...

శ్రీరామాయనమః.

అథాత్మనేపదినః.

గాఙ్-గతౌ॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ గాతే-గాతే-గాతే ॥ గాసే-గాథే-గాధ్వే ॥ గై-గావహే-గామహే ॥ ౨ జగే-జగాతే-జగిరే ॥ జగిషే-జగాథే-జగిధ్వే ॥ జగే-జగివహే-జగిమహే ॥ ౩ గాతా-గాతారౌ-గాతారః ॥ గాతాసే-గాతాసాథే-గాతాధ్వే ॥ గాతాహే-గాతాస్వహే- గాతాస్మహే ॥ ౪ గాస్యతే-గాస్యేతే-గాస్యంతే ॥ గాస్యసే-గాస్యేథే-గాస్యధ్వే ॥ గాస్యే గాస్యావహే-గాస్యామహే ॥ ౫ గాతాం-గాతాం-గాతాం ॥ గాస్వ గాథాం-గాధ్వం ॥ గై-గావహై-గామహై ॥ ౬ అగాత-అగాతాం-అగాత ॥ అగాథాః-అగాథాం-అగాధ్వం ॥ అగే-అగావహి-అగామహి ॥ ౭ గేత-గేయాతాం-గేరన్ ॥ గేథాః-గేయాథాం-గేధ్వం ॥ గేయ-గేవహి-గేమహి ॥ ౮ గాసీష్ట- గాసీయాస్తాం-గాసీరన్ ॥ గాసీష్ఠాః-గాసీయాస్థాం-గాసీఢ్వం ॥ గాసీయ-గాసీవహి-గాసీమహి ॥ ౯ అగాస్త-అగాసాతాం-అగాసత ॥ అగాస్థాః-అగాసాథాం-అగాధ్వం॥ అగాసి-అగాస్వహి-అగాస్మహి ॥ ౧౦ అగాస్యత-అగాస్యేతాం, అగాస్యంత॥ అగాస్యథాః-అగాస్యేథాం-అగాస్యధ్వం ॥అగాస్యే-అగాస్యావహి-అగాస్యామహి ॥

కర్మణి—ణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణో ప్యదన్తాత్కృత్సుచ,యఙ్య ఙ్లుకో స్త్రిజీకృతిచసర్వంగాయతివత్, పు౹౩౧ ॥

సని—౧ జిగాసతే ॥ ౨ జిగాసాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ జిగాసితా(సే,హే) ౪ జిగాసిష్యతే ॥ ౫ జిగాసతాం ॥ ౬ అజిగాసత ॥ ౭జిగాసేత ॥ ౮ జిగాసిషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అజిగాసిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౧౦ అజిగాసిష్యత ॥ కృత్సు—కేవలాచ్ఛానచి-గానః, గాస్యమానః, సన్న

స్తాచ్ఛాసనది-జిగాసమానః, జిగాసిష్యమాణః, ఇతివిశేషః ॥ అన్యత్సర్వంప్రాగ్వత్, పుఁ౧౩౦ ॥ ——ఇత్యాద్యంతః——

ష్మిఙ్ -ఈషద్ధసనే॥అకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

౧స్మయతే॥౨సిష్మియే-సిష్మియాతే-సిష్మియిరే॥సిష్మియిషే-సిష్మియిఢ్వే-ధ్వే ॥ సిష్మియివహే-సిష్మియిమహే ॥ ౩ స్మేతా(స్మే,హే) ४ స్మేష్యతే॥ ५ స్మయతాం ॥ ౬ అస్మయత ॥ ౭ స్మయేత ॥ ౮ స్మేషీష్ట ॥ ౯ అస్మేష్ట-అస్మేషాతాం-అస్మేషత-ఢ్వం ॥ అస్మేషి ॥ ౧౦ అస్మేష్యత ॥

భావే——౧ స్మీయతే ॥ ౨ సిష్మియే ॥ ౩ స్మాయితా-స్మేతా ॥ ४స్మాయిష్యతే-స్మేష్యతే ॥ ५ స్మీయతాం ॥ ౬ అస్మీయత ॥ ౭ స్మీయేత ॥ ౮ స్మాయిషీష్ట-స్మేషీష్ట ॥ ౯ అస్మాయి ॥ ౧౦ అస్మేష్యత ॥

అస్మాణ్ణ్ప్రయోజకాత్ స్మయతేగమ్యేనిత్యంస్మయతేరిత్యాత్వేపుకి తస్మిన్నేవార్థే భీస్మ్యోర్హేతుభయఇత్యాత్మనేపదం ॥ ౧ జటిలోవిస్మాపయతే ॥ ౨ విస్మాపయాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ విస్మాపయితా (సే, హే) ४ విస్మాపయిష్యతే ॥ ५ విస్మాపయతాం ॥ ౬ వ్యస్మాపయత ॥ ౭ విస్మాపయేత ॥ ౮ విస్మాపయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ వ్యసిష్మపత-వ్యసిష్మపేతాం-వ్యసిష్మపంత ॥ ౧౦ వ్యస్మాపయిష్యత ॥ హేతోరన్యతస్సుయే నాత్వమాత్మనేపదంచ ॥

౧ కుంచికయైనం విస్మాయయతి ॥ ౨ విస్మాయయాంచకార(బభూవ,ఆస) ౩ విస్మాయయితా-సి ॥ ४ విస్మాయయిష్యతి॥ ५ విస్మాయయతు ॥ ౬ వ్యస్మాయయత్ ॥ ౭ విస్మాయయేత్ ॥ ౮ విస్మాయ్యాత్ ॥౯ వ్యసిష్మయత్ ॥ ౧౦ వ్యస్మాయయిష్యత్ ॥

కర్మణి——౧ విస్మాప్యతే, ౨ విస్మాపయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే) ౩ విస్మాపయితా(సే,హే)విస్మాపితా(సే,హే)४ విస్మాపయిష్యతే-విస్మాపిష్యతే ॥ ५ విస్మాప్యతాం ॥ ౬ వ్యస్మాప్యత ॥ ౭ విస్మాప్యేత ॥ ౮ విస్మాపయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) విస్మాపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యస్మాపి-వ్యస్మాపి

షాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) వ్యస్మాపయిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యస్మాపయి
ష్యత-వ్యస్మాపిష్యత ॥

హేతౌ రన్యతస్కన్నమేణ్యన్తాత్కర్మణి—౧ విస్మాయ్యతే ॥ ౨ వి
స్మాయయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే) ౩ విస్మాయయితా(సే,హే) ౪ విస్మా
యయిష్యతే-విస్మాయిష్యతే ॥ ౫ విస్మాయ్యతాం ॥ ౬ వ్యస్మాయ్యత
౭ విస్మాయ్యేత ॥ ౮ విస్మాయయిషీష్ట(ఢ్వం;ధ్వం) విస్మాయిషీష్ట(ఢ్వం
ధ్వం ॥ ౯ వ్యస్మాయి-వ్యస్మాయయిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) వ్యస్మాయిషా
తాం(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౧౦ వ్యస్మాయయిష్యత-వ్యస్మాయిష్యత ॥

సని—౧ సిస్మయిషతే ॥ స్మిపూఙ్రఞ్జ్వశాంసనీతీడాగమః, స్మా
తి ణ్యో గెవేతినియమాన్నషః ॥ ౨ సిస్మయిషాంచక్రే (బభూవ,ఆస)
౩ సిస్మయిషితా(సే,హే) ౪ సిస్మయిషిష్యతే ॥ ౫ సిస్మయిషతాం ॥
౬ అసిస్మయిషత ॥ ౭ సిస్మయిషేత ॥ ౮ సిస్మయిషిషీష్ట ధ్వం ॥ ౯ అ
సిస్మయిషిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అసిస్మయిషిష్యత ॥

యఙ్యఙ్లుకోః సర్వేభ్యఃకృత్సుచ క్షయతివత్, పుట ౫,౯౬, కేవ
లాన్నిష్ఠాయాం స్మితః, స్మితవాన్, జీత్త్వాచ్ఛానచి- స్మయమానః, స్మే
ష్యమాణః, ణ్యంతస్యాత్వపక్షే కృదూపాణి గాపయతివదూహ్యాని॥
పు ౧౩౨, సన్నన్తాచ్ఛానచి-సిస్మయిషమాణః, సిస్మయిషిష్యమాణ
ఇతివిశేషః ॥

డీఙ్-విహాయసాంగతౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ డయతే ॥ ౨ డిడ్యే-డిడ్యిషే-డిడ్యిఢ్వే,ధ్వే॥డిడ్యివహే- డిడ్యిమ
హే ॥ ౩ డయితా(సే,హే) ౪ డయిష్యతే ॥ ౫ డయతాం ॥ ౬ అ
డయత ॥ ౭ డయేత ॥ ౮ డయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అడయిష్ట (ఢ్వం,
ధ్వం) ౧౦ అడయిష్యత ॥

భావే—౧ డీయతే ॥ ౨ డిడ్యే ॥ ౩ డాయితా-డయితా ॥ ౪
డాయిష్యతే-డయిష్యతే ॥ ౫ డీయతాం ॥ ౬ అడీయత ॥ ౭ డీయే

త॥౮ డాయిషీష్ట-డయిషీష్ట॥౯ అడాయి॥౧౦ అడాయిష్యత-అడయిష్యత

ణౌ—౧ డాయయతి-తే ॥ ౨ డాయయాంచకార(చక్రే),బభూవ,ఆస) ౩ డాయయితా(సి, సే. హే) ౪ డాయయిష్యతి-తే ॥ ౫ డాయయతు-తాం॥౬ అడాయయత్-త॥౭ డాయయేత్-త॥౮ డాయ్యాత్ డాయయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)౯ అడీడయత్-త॥౧౦ అడాయయిష్యత్-త॥

కర్మణి—౧ డాయ్యతే ॥ ౨ డాయయాంచక్రే(బభూవే; ఆసే) ౩ డాయయితా(సే, హే) డాయితా(సే, హే) ౪ డాయయిష్యతే,డాయిష్యతే ॥ ౫ డాయ్యతాం ॥ ౬ అడాయ్యత ॥ ౭ డాయ్యేత ౮ డాయయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) డాయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అడాయి,అడాయయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అడాయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అడాయయిష్యత,అడాయిష్యత ॥

సని—౧ డిడయిషతే ॥ ౨ డిడయిషాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ డిడయిషితా(సే, హే) ౪ డిడయిషిష్యతే ॥ ౫ డిడయిషతాం ॥ ౬ అడిడయిషత ॥ ౭ డిడయిషేత ॥ ౮ డిడయిషిషీష్ట,ఢ్వం॥ ౯ అడిడయిషిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అడిడయిషిష్యత.

యఙి—౧ డేడీయతే ॥ ౨ డేడీయాంచక్రే (బభూవ,ఆస) ౩ డేడీయితా(సే, హే) ౪ డేడీయిష్యతే ॥ ౫ డేడీయతాం ॥ ౬ అడేడీయత ॥ ౭ డేడీయేత ॥ ౮ డేడీయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అడేడీయిష్ట(ఢ్వం ధ్వం) ౧౦ అడేడీయిష్యత ॥

యఙ్లుకి—డేడయీతి, డేడేతి, డేడీతః, డేడ్యతీత్యాది ॥

౧—డయితవ్యం, డయనీయం, డేయం, డయితస్సః, డయితవాన్, డయితం తేన, తస్యేదండయితం, డయమానః, డయిష్యమాణః, డయితుం, డయితం, డయనం, డయిత్వా, ఉడ్డీయ, డాయం డాయం, డయిత్వాడయిత్వా.

౨—డాయయితవ్యః, డాయనీయః, డాయ్యః, డాయితః, డా

యితవాన్, డాయయన్, డాయయంతీ, డాయయమానః, డాయయిష్యన్, డాయయిష్యతీ, డాయయిష్యంతీ, డాయయిష్యమాణః, డాయయితుం, డాయితం, డాయనం, డాయయిత్వా, ఉడ్డాయ్య, డాయండాయం, డాయయిత్వాడాయయిత్వా.

౩—డిడయిషితవ్యః, డిడయిషణీయః, డిడయిష్యః, డిడయిషితః డిడయిషితవాన్, డిడయిషమాణః. డిడయిషిష్యమాణః, డిడయిషితుం డిడయిషితం, డిడయిషణం, డిడయిషిత్వా, ఉడ్డిడయిష్య, డిడయిషం డిడయిషం, డిడయిషిత్వాడిడయిషిత్వా.

౪—డేడీయితవ్యం, డేడీయనీయం, డేడీయ్యం, డేడీయితః- డేడీయితవాన్, డేడీయమానః, డేడీయిష్యమాణః, డేడీయితుం, డేడీయితం, డేడీయనం, డేడీయిత్వా, ఉడ్డేడీయ్య, డేడీయండేడీయం; డేడీయిత్వాడేడీయిత్వా.

౫—డేడయితవ్యం, డేడయనీయం, డేడేయం, డేడ్యితః, డేడ్యితవాన్, డేడ్యత్, డేడ్యతా, డేడ్యతః, డేడ్యతీ, డేడయిష్యన్, డేడయిష్యతీ, డేడయిష్యంతీ, డేడయితుం, డేడ్యితం, డేడయనం, డేడయిత్వా, ఉడ్డేడీయ- డేడాయండేడాయం, డేడయిత్వాడేడయిత్వా.

ఇతి ఈదంతః

ఉఙ్, శబ్దే అకర్మకః ॥ అనిట్ ఆత్మనేపదీ.

౧ అవతే॥ ౨ ఊవే । ఊవిషే । ఊవిఢ్వే।ధ్వే ॥ ఊవివహే ॥ఊవిమహే ॥ ౩ ఓతా(సే-హే) ౪ ఓష్యతే ॥ ౫ అవతాం ॥ ౬ ఆవత। ౭ అవేత ॥ ౮ ఓషీష్ట(ఢ్వం) ౯ ఔష్ట,ఔషాతాం (ఢ్వం) ౧౦ ఔష్యత

భావే—౧ ఊయతే। ౨ ఊవే॥ ౩ ఆవితా । ఓతా ॥ ౪ ఆవిష్యతే। ఓష్యతే । ౫ ఊయతాం ॥ ౬ ఔయత॥ ౭ ఊయేత ॥ ౮ ఆవిషీష్ట । ఓషీష్ట ॥ ౯ ఆవి ॥ ౧౦ ఆవిష్యత । ఔష్యత

ణౌ—౧ ఆవయతి-తే॥ ౨ ఆవయాంచకార,చక్రే బభూవ ఆస॥ ౩ ఆవయితా-సి॥సే,హే॥ ౪ ఆవయిష్యతి-తే॥ ౫ ఆవయతు-తాం ॥ ౬ ఆవయత్,త ॥ ౭ ఆవయేత్,త॥ ౮ ఆవ్యాత్-ఆవయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ ఆవివత్-త॥ ౧౦ ఆవయిష్యత్,త.

కర్మణి—౧ ఆవ్యతే॥ ౨ ఆవయాంచక్రే,బభూవే-ఆసే॥ ౩ ఆవయితా-సే-హే॥ ఆవితా,సే-హే॥ ౪ ఆవయిష్యతే, ఆవిష్యతే ॥ ౫ ఆవ్యతాం ॥ ౬ ఆవ్యత ॥ ౭ ఆవ్యేత ॥ ౮ ఆవయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ఆవిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ ఆవి, ఆవిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ఆవయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ ఆవయిష్యత,ఆవిష్యత,

సని—౧ ఊషిషతే॥ ౨ ఊషిషాంచక్రే- బభూవ-ఆస॥ ౩ ఊషిషితా(సే।హే) ౪ ఊషిషిష్యతే॥ ౫ ఊషిషతాం ॥ ౬ ఔషిషత ॥ ౭ ఊషిషేత ॥ ౮ ఊషిషిషీష్ట(ఢ్వం) ౯ ఔషిషిష్ట । ఔషిషిషాతాం। ఔషిషిషత । ఔషిషిష్ఠాః । ఔషిషిషాథాం।ఔషిషి ఢ్వం-ధ్వం॥ ఔషిషిషి, ఔషిషిష్వహి । ఔషిషిష్మహి ॥ ౧౦ ఔషిషిష్యత-

అజాదిత్వాన్నాస్యయఙ్ యఙ్లుకౌ

౧—ఓతవ్యం, అవనీయం. ఆవ్యం, ఓరావశ్యక ఇతిణ్యత్ ॥అవ్యం అచో యత్, ఊతం,ఊతవాన్, అవమానః- ఓష్యమాణః. ఓతుం, ఊతం, అవనం, ఊత్వా, ప్రోత్య, ఆవమావం, ఊత్వావిత్వా

౨—ఆవయితవ్యః, ఆవనీయః. ఆవ్యః, ఆవితః, ఆవితవాన్,ఆవయన్, ఆవయంతీ- ఆవయమానః- ఆవయిష్యన్, ఆవయిష్యతీ, ఆవయిష్యంతీ, ఆవయిష్యమాణః,ఆవయితుం, ఆవితం- ఆవనం, ఆవయిత్వా, ప్రావ్య,ఆవమావం, ఆవయిత్వాఽవయిత్వా,

౩—ఊషిషితవ్యం, ఊషిషణీయం, ఊషిష్యం, ఊషిషితః,ఊషిషితవాన్, ఊషిషమాణః, ఊషిషిష్యమాణః-ఊషిషితుం, ఊషిషితం, ఊషిషణం- ఊషిషిత్వా. ప్రోషిష్య - ఊషిషమూషిషం,

ఊషిషిత్వా వషిషీత్వా,

కుఙ్-శబ్దే- అకర్మకః అనిట్ ఆత్మనేపదీ

౧ కవతే॥ ౨ చుకువే॥ చుకువిషే, చుకువిఢ్వే-ధ్వే॥ చుకువివహే చుకువిమహే॥ ౩ కోతా-సే-హే॥ ౪ కోష్యతే॥ ౫ కవతాం॥ ౬ అకవత॥ ౭ కవేత॥ ౮ కోషీష్ట(ఢ్వం) ౯ అకోష్ట-అకోషాతాం(ఢ్వం) ౧౦ అకోష్యత॥

భావేణ్యంతాత్కర్తృగకర్మణోశ్చనవతివత్ ౧౦౪ పు॥

సని—౧చుకూషతే॥ చుకూషాంచక్రే బభూవ। ఆస॥ ౩ చుకూషితా సే,హే॥ ౪ చుకూషిష్యతే॥ ౫ చుకూషతాం॥ ౬ అచుకూషత॥ ౭ చుకూషేత॥ ౮ చుకూషిషీష్ట (ఢ్వం) ౯ అచుకూషిష్ట(ఢ్వం ధ్వం) ౧౦ అచుకూషిష్యత,

యఙి—నకవతేర్యఙీత్యభ్యాసస్య కుత్వప్రతిషేధః.

౧ కోకూయతే॥ ౨ కోకూయాంచక్రే బభూవ ఆస॥ ౩ కోకూయితా-సే-హే॥ ౪ కోకూయిష్యతే॥ ౫ కోకూయతాం॥ ౬ అకోకూయత॥ ౭ కోకూయేత॥ ౮ కోకూయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అకోకూయిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అకోకూయిష్యత॥

యఙ్లుకి—చోకవీతి - చోకోతి - చోకుతః, చోకువతీత్యాది. సర్వేభ్యఃకృత్సుసర్వత్రనవతివత్ ౧౦౪। ౧౦౫ పు॥ కేవలాత్సన్నంతాచ్చశానచి॥ కవమానః।కోష్యమాణః।చుకూషమాణః।చుకూషిష్యమాణః। యఙంతాత్కృత్సుకోకవితవ్యమిత్యాది॥ యఙ్లుగన్తాత్। చోకవితవ్యమిత్యాది॥

క్లుఙ్ ఇత్యేకే గతావితి శేషః। అకర్మకః॥అనిట్ ఆత్మనేపదీ

క్లవతే చుక్లువే॥ క్లోతేత్యాదిసర్వం ప్రాగ్వత్॥

యఙి—చోక్లూయతఇత్యాది—

ఖుఙ్, గుఙ్-ఘుఙ్, ఙుఙ్ శబ్దే గుఙ్ అవ్యక్తశబ్ద ఇత్యపరః

అకర్మకాః. అనిటః ఆత్మనేపదినః-

ఖవతే- చుఖువె, ఖోతేత్యాది గవతే, జుగువే. గోతేత్యాదిద్వయోరూపం । ఘవతే- జుఘువె. ఘోతేత్యాది— ఙవతే, ఙుఙువె, ఙోతేత్యాదిచకవతివత్-

యఙి—చోఖూయతే, జోగూయతే, జోఘూయతే, ఙోఙూయత ఇత్యాది.

చ్యుఙ్ గతౌ అకర్మకః, అనిట్ ఆత్మనేపదీ

చ్యవతే- చుచ్యువే ఇత్యాదిసర్వంకవతివత్ ॥ భావేణ్యంతాత్కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుయఙియఙ్లుకిచతిఙ్కృతౌ స్సర్వంద్రవతివత్ (౯౭।౯౦।౯౯ పు॥

సని—చుచ్యూషతే, చుచ్యూషాంచక్రే । చుచ్యూషితేత్యాద్యాత్మనెపదంవిశేషః॥ శేషంసమానం॥ చఙి॥ అచిచ్యవత్, త॥ అచుచ్యవత్ త

జ్యుఙ్, ప్రుఙ్, గతౌ అకర్మకౌ॥ అనిటౌ ఆత్మనేపదినౌ

జ్యవతే- జుజ్యువే- జ్యోతా- ప్రవతే. పుప్రువే - ప్రోతేత్యాదిచకవతివత్ । ప్రవతేణౌ బుధయుధనశేత్యాదినా కర్తృగేఽపిఫలేపరస్మైపదమేవ । ప్రావయతీత్యాది । ణౌచ జిస్రవతిశృణోతీత్యాదినాభ్యాసోకారస్యేత్త్వంవా । అపిప్రవత్ । అపుప్రవత్ ॥

ప్లుఙ్-గతౌ- అకర్మకః। అనిట్ । ఆత్మనేపదీ

ప్లవతే। పుప్లువ ఇత్యాదికవతివత్ । ణౌకర్తృగేఫలె ఆత్మనేపదం అన్యత్రపరస్మైపదం। చఙి ॥ స్రవతిశృణోతీత్యాదినా భ్యసోకారస్యేత్త్వంవా । అపిప్లవత్ । త॥ అపుప్లవత్ । త ॥ కృత్సు । ప్లవ్యం । ప్లావ్యం । ఆప్లవతఇత్యాప్లావ్యః- భవ్యగేయేత్యాదినాకర్తరివాణ్యత్ప్ర

త్యయాన్తో నిపాత్యతే ॥ పక్షే భావే ఽపిణ్యత్, ఆప్లావ్యం

రుఙ్-గతిరేషణయోః। అకర్మకః। అనిట్ ఆత్మనేపదీ

రవతే। రురువే। రోతా। రోష్యత ఇత్యాదికవతిపత్ । సేట్స్వజంతేషు యాతిసాహచర్యాద్ధాతోరేవ గ్రహణాదయమనిట్ । ణౌ చ ఙిటః పుయణ్జ్యపర ఇత్యభ్యాసోకారస్యేత్వం । అరీరవత్ ।త॥

పూఙ్-పవనే సకర్మకః సేట్ ఆత్మనేపదీ

౧ పవతే। ౨ పుపువే ॥ ౩ పవితా ।సే-షే-॥౪ పవిష్యతే ॥ ౫ పవతాం ॥ ౬ అపవత॥ ౭ పవేత॥౮ పవిషీష్ట ॥ ఢ్వం ।ధ్వం ॥ ౯ అపవిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అపవిష్యత ॥

కర్మణి—౧ పూయతే ॥ ౨ పుపువే ॥ ౩ పవితా(సే-షే) పావితా।సే-షే॥ ౪ పవిష్యతే। పావిష్యతే ॥ ౫ పూయతాం॥ ౬ అపూయత ॥ ౭ పూయేత ॥ ౮ పావిషీష్ట (ఢ్వం।ధ్వం) పవిషీష్ట(ఢ్వం।ధ్వం) ౯ అపావి । అపావిషాతాం (ఢ్వం।ధ్వం) అపవిషాతాం (ఢ్వం।ధ్వం)౧౦ అపావిష్యత,అపవిష్యత॥

ణౌ—౧ పావయతి।తే॥ ౨ పావయాంచకార । చక్రే ॥ బభూవ॥ఆస॥ ౩ పావయితా-సి-సే,షే॥౪ పావయిష్యతి।తే ॥ ౫ పావయతు-తాం॥ ౬ అపావయత్-త॥ ౭ పావయేత్-త॥ ౮ పావ్యాత్॥ పావయిషీష్ట (ఢ్వం।ధ్వం) ౯ అపీపవత్-త । ఓః పుయణ్జ్యపర ఇత్యభ్యాసోకారస్యేత్వం ॥ ౧౦ అపావయిష్యత్-త॥

కర్మణి—౧ పావ్యతే॥ ౨ పావయాంచక్రే। బభూవ॥ఆస॥౩ పావయితా ।సే।షే॥ పావితా॥సే।షే॥ ౪ పావయిష్యతే। పావిష్యతే॥ ౫ పావ్యతాం ॥ ౬ అపావ్యత ॥ ౭ పావ్యేత ॥ ౮ పావిషీష్ట(ఢ్వం।ధ్వం) పావయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౯ అపావి-అపావిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం):అ

పావయిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ అపావిష్యత-అపావయిష్యత ॥

సని—సనిగ్రహగుహోశ్చేతీట్ప్రతిషేధే ప్రాప్తే స్మిపూఙ్ రఞ్జ్వశాం సనీతీట్ ॥ ౧ పిపవిషతే ॥ ౨ పిపవిషాంచక్రే (బభూవ,ఆస) ౩ పిపవిషితా(సే,హే) ౪ పిపవిషిష్యతే ॥ ౫ పిపవిషతాం ॥ ౬ అపిపవిషత ॥ ౭ పిపవిషేత ॥ ౮ పిపవిషిషీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ అపిపవిషిష్ట(ధ్వం ఢ్వం) ౧౦ అపిపవిషిష్యత ॥

యఙి—౧ పోపూయతే ॥ ౨ పోపూయాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ పోపూయితా(సే,హే) ౪ పోపూయిష్యతే ॥ ౫ పోపూయతాం ॥ ౬ అపోపూయత ॥ ౭ పోపూయేత ॥ ౮ పోపూయిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౯ అపోపూయిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ అపోపూయిష్యత ॥

యఙ్లుకి—పోపవీతి, పోపోతి, పోపూతః, పోపువతీత్యాది ॥

౧—పవితవ్యం । పవనీయం । విపూయతఇతి విపూయో ముంజః । రజ్జ్వాదికరణాయ శోధయితవ్య ఇత్యర్థః । పావమితి వా విపూయవినీయేత్యాదినా క్యబంతో నిపాత్యతే ॥ పావ్యః । ఓరావశ్యక ఇతి ణ్యత్ ॥ అనావశ్యకే తు పవ్యః । అచో యదితి యత్ । పవితః । పూతః । పవితవాన్ । పూతవాన్ । శ్ర్యుకః కితీతీడ్నిషేధే ప్రాప్తే పూఙశ్చేతీడ్వికల్పః । ఇట్పక్షే పూఙః క్త్వా చేతి కిత్త్వనిషేధాద్గుణః । పవమానః । పూఙ్యజోః శానన్నితి శానన్ప్రత్యయః । పవిష్యమాణః । లృటస్సద్వేతి శానచ్ । పవితుం । పూతం । పవితం । పవనం । పవిత్వా । పూత్వా । పూఙశ్చేతి కిత్త్వ ఇడ్వికల్పః । ఉత్పూయ । పావంపావం । పూత్వా పూత్వా । పవిత్వా పవిత్వా ॥

౨—పావయితవ్యః । పావనీయః । పావ్యః । పావితః । పావితవాన్ । పావయమానః । పావయన్-పావయంతీ । పావయిష్యమాణః పావయిష్యన్-పావయిష్యతీ-పావయిష్యంతీ । పావయితుం । పావితం । పావనం । పావయిత్వా । ఉత్పావ్య । పావంపావం । పావయి

త్వాపా నయిత్వా ॥

౩—పిపవిషితవ్యః । పిపవిషణీయః । పిపవిష్యః । పిపవిషితః । పిపవిషితవాన్ । పిపవిషమాణః । పిపవిషిష్యమాణః। పిపవిషితుం। పిపవిషితం । పిపవిషణం । పిపవిషిత్వా । ఉత్పిపవిష్య । పిపవిషం పిపవిషం । పిపవిషిత్వాపిపవిషిత్వా ॥

౪—పోపూయితవ్యం । పోపూయనీయం । పోపూయ్యం । పోపూయితః । పోపూయితవాన్। పోపూయమానః । పోపూయిష్యమాణః । పోపూయితుం । పోపూయితం.। పోపూయనం। పోపూయిత్వా ఉత్పోపూయ్య। పోపూయంపోపూయం। పోపూయిత్వాపోపూయిత్వా

౫—పోపవితవ్యం । పోపవనీయం । పోపావ్యం ; అనావశ్యకే పోపవ్యః । పోపవితః । పోపవితవాన్ । పోపువత్-పోపువతా-పోపువతః । పోపువతీ । పోపవిష్యన్-పోపవిష్యతీ-పోపవిష్యంతీ । పోపవితుం । పోపవితం । పోపవనం । పోపవిత్వా । ఉత్పోపూయ। పోపావంపోపావం । పోపవిత్వాపోపవిత్వా ॥

మూఙ్-బంధనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

మవతే । ముమువే। మవితేత్యాదిపవతివత్॥ణౌ-మావయతి-తే॥అమీమవత్-త॥ ఓఃపుయణ్జ్యపరఇత్యభ్యాసోకారస్యేత్త్వం॥సని-సనిగ్రహగుహోశ్చేతీట్ప్రతిషేధః । ముమూషతే । నిష్ఠాయాం శ్ర్యుకఃకితీతీడ్నిషేధః । మూతః। మూతవాన్ ఇతివిశేషః ॥ అన్యత్సమానమ్ ॥

ధృఙ్-అవస్థానే॥అకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ ధరతే ॥ ౨ దధ్రే ॥ క్రాదినియమాదిట్ । దధ్రిషే-దధ్రిధ్వే-ఢ్వే ॥ దధ్రివహే-దధ్రిమహే ॥ ధర్తా(సే, హే)బుద్ధన్యోస్యసఇతీట్॥ ౪ ధరిష్యతే ॥ ౫ ధరతాం ॥ ౬ అధరత ॥ ౭ ధరేత ॥ ౮ధృషీష్ట-ఢ్వం

ఉశ్చేతికిత్త్వం ॥౯అధృత-అధృషాతాం-అధృషత-ధ్వం॥౧౦అధరిష్యత.

భావే—౧ ధ్రియతె ॥ ౨ దధ్రే ॥ ౩ ధారితా-ధర్తా॥ ౪ ధారిష్య తె-ధరిష్యతె ॥ ౫ ధ్రియతాం ॥ ౬ అధ్రియత ॥ ౭ ధ్రియేత ॥ ౮ ధారిషీష్ట-ధృషీష్ట ॥ ౯ అధారి ॥ ౧౦ అధారిష్యత-అధరిష్యత॥

ణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణో ధారయతి-తె॥ఇత్యాదిణ్యంతఘురతివత్ ౧౧౦

సని—౧ దిధీర్షతె । కిరాదా తాదాదికస్యైవ ధృఙో గ్రహణా దస్య కిరశ్చపంచభ్య ఇతి నేట్॥అజ్ఝనేతి దీర్ఘః ॥ ఇత్వం । రపరత్వం॥ హలిచేతిదీర్ఘః ॥ ౨ దిధీర్షాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ దిధీర్షితా-(సే,హె) ౪ దిధీర్షిష్యతే ॥ ౫ దిధీర్షతాం ॥ ౬ అదిధీర్షత ॥ ౭ దిధీర్షేత ॥ ౮ దిధీర్షిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అదిధీర్షిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అదిధీర్షిష్యత ॥

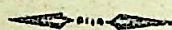
యఙ్యఙ్లుకోస్సర్వేభ్యఃకృత్సుచఘురతివత్॥పు౧౧౧ ॥ కేవలాచ్ఛా నచి ధరమాణః । ధరిష్యమాణః ॥ సన్నన్తాచ్ఛానచి-దిధీర్షమాణః ।దిధీర్షిష్యమాణఇతివిశేషః ॥

దేఙ్-రక్షణె॥సకర్మకః॥అనిట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ దయతె-దయేతే-దయంతె ॥ దయతేర్దిగిలిటీతిదిగ్యాదేశేనద్విత్వబాధనమిష్యతఇతివృత్తిః ॥ ౨ దిగ్యే-దిగ్యాతె-దిగ్యిరె ॥ దిగ్యిషె-దిగ్యాథె-దిగ్యిఢ్వే-ధ్వే ॥ దిగ్యే-దిగ్యివహె-దిగ్యిమహె ॥ ఆదేచఉపదేశేఽశితీత్యాత్వం ॥ ౩ దాతా(సే,హె) ౪ దాస్యతే ॥ ౫దయతాం ౬ అదయత ॥ ౭ దయేత ॥ ౮ దాసీష్ట ॥ ౯ అదిత-అదిషాతాం-అదిషత ॥ అదిథాః-అదిషాథాం-అదిఢ్వం ॥ అదిషి-అదిష్వహి-అదిష్మహి ॥ ౧౦ అదాస్యత ॥

కర్మణి—ఆత్వేఘుమాస్థేతీత్వం ॥ ౧ దీయతె ॥ ౨దిగ్యే-దిగ్యాతె-దిగ్యిరె ॥ దిగ్యిషె-దిగ్యిఢ్వే-ధ్వే ॥ దగ్యివహె-దిగ్యిమహె ॥ లుడాదిషు దాయితా దాతేత్యాదీనియచ్ఛతివత్ ॥ పు ౭౧ ॥ ణ్యన్తా

త్కర్తృకర్మణోర్యఙ్యఙ్లుకోస్సన్నేభ్యః కృత్సుచ ప్రాగ్వత్ ॥ పు౭౧-౭౩ ॥ సని సనిమీమెత్యాదినా ఘోరచ ఇసాదేశః ॥ అభ్యాసలోపః ౧ దిత్సతే ॥ ౨ దిత్సాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ దిత్సితా(స్సే,హే) ౪ దిత్సిష్యతే ॥ ౫ దిత్సతాం ॥ ౬ అదిత్సత ॥ ౭ దిత్సేత ॥ ౮ దిత్సిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అదిత్సిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అదిత్సిష్యత ॥ కేవలాచ్ఛానచి-దయమానః-దాస్యమానః ॥ సన్నన్తాచ్ఛానచి-దిత్సమానః ॥ దిత్సిష్యమాణ ఇతి విశేషః ॥

మేఙ్-ప్రణిదానే॥ప్రణిదానం వినిమయః ప్రత్యర్పణంచ
సకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ మయతే । ప్రణిమయతే ॥ ౨ మమే-మమాతే ॥ మమిషే-మమిధ్వే ॥ మమివహే-మమిమహే ॥ ౩ మాతా (స్సే,హే) ౪ మాస్యతే ॥ ౫ మయతాం ॥ ౬ అమయత । ౭ మయేత ॥ ౮ మాసీష్ట-మాసీయాస్తాం-ధ్వం ॥ ౯ అమాస్త-అమాసాతాం-అమాసత ॥౧౦అమాస్యత

కర్మణి—ణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణోర్యఙిచయచ్ఛతివత్ ॥పు౭౧,౭౩॥

సని—సనిమీమెత్యాదినాచఇసాదేశః ॥ అభ్యాసలోపః ॥ ౧ మిత్సతే ॥ ౨ మిత్సాంచక్రే ॥ ౩ మిత్సితా(స్సే,హే) ౪ మిత్సిష్యతే ॥ ౫ మిత్సతాం ॥ ౬ అమిత్సత ॥ ౭ మిత్సేత ॥ ౮ మిత్సిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అమిత్సిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అమిత్సిష్యత ॥

యఙ్లుకి—మామేతి। మామాతి। మామీతః। మామతీత్యాది

కేవలాత్కృత్సు । మాతవ్యః । మానీయః । మేయః । ద్యతిస్యతీత్యాదినేత్త్వం । మితః । మితవాన్ । మయమానః । మాస్యమానః । మాతుం । మిత్రం । మానం । మిత్వా । అపమిత్యయాచతే । అపమాయ । అపూర్వకాలార్థేనోదీచాంమాఙోవ్యతీహారఇత్యనేనక్త్వా । తస్యల్యబాదేశే మయతేరిదన్యతరస్యామితిల్యపీత్త్వవికల్పః । ఏవంప్రమిత్య ప్రమాయేత్యాది । మాయంమాయం । మిత్వామిత్వా ॥

ణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణోఽస్తదన్తాత్కృత్సుసన్నన్తాద్యజన్తాద్య
ఙ్లుగన్తాచ్చతిఙ్కృతోర్యచ్ఛతివత్ ౭౧॥౭౨ ॥ కేవలాత్కృత్సుశానచ్।
మయమానః । మాస్యమానః । సన్నన్తాచ్ఛానచ్ । మిత్సమానః ।మి
త్సిష్యమాణ ఇతి విశేషః-

త్రైఙ్ -పాలనే॥సకర్మకః॥అనిట్ ఆత్మనేపదీ

౧ త్రాయతే॥ ౨ తత్రే । తత్రిషే। తత్రిఢ్వే (ధ్వే) తత్రివహే।తత్రి
మహే ॥ ౩ త్రాతా॥ సేహే ॥ ౪ త్రాస్యతే ॥ ౫ త్రాయతాం॥౬ అ
త్రాయత ॥ ౭ త్రాయేత ॥ ౮ త్రాసీష్ట. ధ్వం ॥ ౯ అత్రాస్త॥౧౦ అ
త్రాస్యత ॥

కర్మణిణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణోస్తదన్తాత్కృత్సు యఙ్యఙ్లు
కోస్తిఙికృతిచధ్యాయతివత్ పు౧౩౯-౧౪౦.

సని—౧ తిత్రాసతే ॥ ౨ తిత్రాసాంచక్రే । బభూవ । ఆస। ౩ తి
త్రాసితా । సే।హే॥ ౪ తిత్రాసిష్యతే ॥ ౫ తిత్రాసతాం। ౬ అతిత్రా
సత ॥ ౭ తిత్రాసేత ॥ ౮ తిత్రాసిషీష్ట। ధ్వం॥ ౯ అతిత్రాసిష్ట(ధ్వం
ఢ్వం) ౧౦ అతిత్రాసిష్యత.

కృత్సుసర్వత్రధ్యాయతివత్। కేవలాన్నిష్ఠాయాంనుదవిదోన్దత్రా
ఘ్రాహ్రీభ్యోఽన్యతరస్యామితివానిష్ఠానత్వే ॥ త్రాణం । త్రాతం
త్రాణవాన్ । త్రాతవాన్ । శానచ్ । త్రాయమాణః । త్రాస్యమానః ।
సన్నన్తాచ్ఛానచ్ ॥ తిత్రాసమానః । తిత్రాసిష్యమాణః । నపుంసకే
భావేక్తేత్రాణం । త్రాతం। ఇతివిశేషః ॥ శేషంసమానమ్

ప్యైఙ్, వృద్ధౌ ॥ అకర్మకః॥ అనిట్ । ఆత్మనేపదీ

౧ ప్యాయతే । ౨ పప్యే ॥ ౩ ప్యాతా। సే,హే॥ ౪ ప్యాస్యతే॥
॥౫ ప్యాయతాం ॥ ౬ అప్యాయత ॥ ౭ ప్యాయేత ॥ ౮ ప్యాసీష్ట ॥ ౯ అ
ప్యాస్త। అప్యాసాతాం । అప్యాసత ॥ ౧౦ అప్యాస్యత.

త్కర్తృకకర్మణోఽర్థ్యజ్యఙ్లుకోస్సర్వేభ్యః కృత్సు చ ప్రాగ్వత్ ॥ పు౭౨-౭౩ ॥ సని సనీమి మేత్యాదినా ఘోరచ ఇసాదేశః ॥ అభ్యాసలోపః ౧ దిత్సతే ॥ ౨ దిత్సాంచక్రే (బభూవ, ఆస) ౩ దిత్సితా (సే, హే) ౪ దిత్సిష్యతే ॥ ౫ దిత్సతాం ॥ ౬ అదిత్సత ॥ ౭ దిత్సేత ॥ ౮ దిత్సిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అదిత్సిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అదిత్సిష్యత ॥ కేవలాచ్ఛానచి-దయమానః-దాస్యమానః ॥ సన్నన్తాచ్ఛానచి-దిత్సమానః ॥ దిత్సిష్యమాణ ఇతి విశేషః ॥

మేఙ్-ప్రణిదానే ॥ ప్రణిదానం వినిమయః ప్రత్యర్పణం చ

సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

౧ మయతే । ప్రణిమయతే ॥ ౨ మమే-మమాతే ॥ మమిషే-మమిధ్వే ॥ మమివహే-మమిమహే ॥ ౩ మాతా (సే, హే) ౪ మాస్యతే ॥ ౫ మయతాం ॥ ౬ అమయత । ౭ మయేత ॥ ౮ మాసీష్ట-మాసీయాస్తాం-ధ్వం ॥ ౯ అమాస్త-అమాసాతాం-అమాసత ॥ ౧౦ అమాస్యత

కర్మణి—ణ్యన్తాత్కర్తృకకర్మణోఽర్థ్యజిచయచ్ఛతివత్ ॥ పు౭౧,౭౩ ॥

సని—సనీమి మేత్యాదినా చ ఇసాదేశః ॥ అభ్యాసలోపః ॥ ౧ మిత్సతే ॥ ౨ మిత్సాంచక్రే ॥ ౩ మిత్సితా (సే, హే) ౪ మిత్సిష్యతే ॥ ౫ మిత్సతాం ॥ ౬ అమిత్సత ॥ ౭ మిత్సేత ॥ ౮ మిత్సిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అమిత్సిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అమిత్సిష్యత ॥

యఙ్లుకి—మామేతి । మామాతి । మామీతః । మామతీత్యాది

కేవలాత్కృత్సు । మాతవ్యః । మానీయః । మేయః । ద్యతిస్యతీత్యాదినేత్త్వం । మితః । మితవాన్ । మయమానః । మాస్యమానః । మాతుం । మితం । మానం । మిత్వా । అపమిత్యయాచతే । అపమాయ । అపూర్వకాలార్థేనాదీచాం మాఙోఽవ్యతీహార ఇత్యనేన క్త్వా । తస్యల్యబాదేశే మయతేరిదన్యతరస్యామితిల్యపీత్త్వవికల్పః । ఏవం ప్రమిత్య ప్రమాయేత్యాది । మాయం మాయం । మిత్వా మిత్వా ॥

ణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణోఽస్తద న్తాత్కృత్సుసన్నంతాద్యజంతాద్య ఙ్లుగన్తాచ్చతిఙ్కృతోఽర్యచ్ఛతివత్ ౭౧॥౭౨ ॥ కేవలాత్కృత్సుశానచ్, మయమానః । మాస్యమానః । సన్నంతాచ్ఛానచి । మిత్సమానః ।మిత్సిష్యమాణఇతివిశేషః-

త్రైఙ్ -పాలనే॥సకర్మకః॥అనిట్ ఆత్మనేపదీ

౧ త్రాయతే॥ ౨ తత్రే । తత్రిషే। తత్రిఢ్వ (ధ్వే) తత్రివహే।తత్రిమహే ॥ ౩ త్రాతా॥ సేహే ॥ ౪ త్రాస్యతే ॥ ౫ త్రాయతాం॥౬ అత్రాయత ॥ ౭ త్రాయేత ॥ ౮ త్రాసీష్ట. ధ్వం ॥ ౯ అత్రాస్త॥౧౦ అత్రాస్యత ॥

కర్మణిణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణో స్తదం తాత్కృత్సు యజ్యఙ్లుకోస్తిఙికృతిచధ్యాయతివత్ పు౧౩౯-౧౪౦.

సని—౧ తిత్రాసతే ॥ ౨ తిత్రాసాంచక్రే। బభూవ । ఆస। ౩తిత్రాసితా । సే।హే॥ ౪ తిత్రాసిష్యతే ॥ ౫ తిత్రాసతాం। ౬అతిత్రాసత ॥ ౭ తిత్రాసేత ॥ ౮ తిత్రాసిషీష్ట। ధ్వం॥ ౯ అతిత్రాసిష్ట(ధ్వం ఢ్వం) ౧౦ అతిత్రాసిష్యత.

కృత్సుసర్వత్రధ్యాయతివత్। కేవలాన్నిష్ఠాయాంనుదవిదోందత్రాఘ్రాహ్రీభ్యోఽన్యతరస్యామితివానిష్ఠానత్వే ॥ త్రాణం । త్రాతం త్రాణవాన్ । త్రాతవాన్ । శానచి। త్రాయమాణః । త్రాస్యమానః । సన్నంతాచ్ఛానచి ॥ తిత్రాసమానః । తిత్రాసిష్యమాణః । నపుంసకే భావేక్తేత్రాణం । త్రాతం। ఇతివిశేషః ॥ శేషంసమానమ్

స్ప్యైఙ్, వృద్ధౌ ॥ అకర్మకః॥ అనిట్ । ఆత్మనేపదీ

౧ ప్యాయతే। ౨ పప్యే ॥ ౩ ప్యాతా। సే,హే॥ ౪ ప్యాస్యతే॥ ॥౫ ప్యాయతాం ॥ ౬ అప్యాయత ॥ ౭ ప్యాయేత ॥ ౮ ప్యాసీష్ట ॥ ౯ అప్యాస్త। అప్యాసాతాం । అప్యాసత ॥ ౧౦ అప్యాస్యత.

భావే—౧ ప్యాయతే ॥ ౨ పప్యే ॥ ౩ ప్యాయితా । ప్యాతా ॥ ౪ ప్యాయిష్యతే । ప్యాస్యతే ॥ ౫ ప్యాయతాం ॥ ౬ అప్యాయత॥ ౭ప్యాయేత ॥ ౮ ప్యాయిషీష్ట । ప్యాసీష్ట । ౯ అప్యాయి॥౧౦అప్యాయిష్యత అప్యాస్యత ॥ ణ్యంతాదిషుసర్వత్రప్రాయతివత్ ॥ నిష్ఠాయాం । ప్యానః । ప్యానవాన్ । భావే క్తల్యుటోః ప్యానమితివిశేషః,

శ్త్యైఙ్ - గతౌ । అకర్మకః । అనిట్ । ఆత్మనేపదీ

శ్త్యాయతే। శశ్త్యే ఇత్యాది సర్వంప్యాయతివత్ । కేవలాత్ప్యాత్సు నిష్ఠాయాం । శీనంఘృతం । ద్రవమూర్తిస్పర్శయోః శ్య ఇతి సంప్రసారణే శ్యోఽస్పర్శ ఇత్యస్పర్శార్థే నిష్ఠాతస్య నత్వే హల ఇతి దీర్ఘః । స్పర్శార్థేతునత్వం॥ శీతంజలం। ద్రవమూర్తిస్పర్శభిన్నేఽర్థే నసంప్రసారణం । సంశ్యానోవృశ్చికః। శీతాత్సంకుచితఇత్యర్థః। తథాప్రతిపూర్వస్యాస్య ప్రతేశ్చేతినిష్ఠాయాం సంప్రసారణం । ప్రతిశీనః । ప్రతిశీనవాన్ । అభ్యవపూర్వస్యాస్యవిభాషాభ్యవపూర్వస్యేతి సంప్రసారణంవా । అభిశ్యానంఘృతం । అభిశీనం । అవశ్యానోఽవశీనోవృశ్చికః । అస్యావిభాషాయావ్యవస్థితతావత్సమవశ్యానః ఇత్యత్రనసంప్రసారణం ॥ శ్యానవాన్ ॥ భావేక్తల్యుటోః । శ్యానమితి విశేషః ॥ అన్యత్సమానమ్॥ ॥ఇత్యజన్తా ఆత్మనేపదినః॥

అకి-లక్షణే । సకర్మకః ॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

౧ అఙ్కతే ॥ ౨ ఆనఙ్కే ॥ ౩ అఙ్కితా ॥ సేవా ॥ ౪ అఙ్కిష్యతే । ౫ అఙ్కతాం ౬ ఆఙ్కత ॥ ౭ అఙ్కేత॥౮ అఙ్కిషీష్ట ధ్వం ౯ ఆఙ్కిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౧౦ ఆఙ్కిష్యత.

కర్మణి—౧ అఙ్క్యతే ॥ ౫ అఙ్క్యతాం ॥ ౬ ఆఙ్క్యత ॥౭అఙ్క్యేత ॥ ౯ ఆఙ్కి ఇతివిశేషః ॥ శేషం కర్తృలకారవత్ ॥

ణౌ—కర్తృకర్మణోస్సనిత్యత్తదంతేభ్యః కృత్సుచఅగిధాతువత్ ౧౫౩ । ౧౫౪పు॥

సని—అఞ్చికిషతఇత్యాది ॥ ఆత్మనేపదంవిశేషః ॥

అఘి-గత్యాక్షేపే। ఆక్షేపోనిందా।గతౌగత్యారమ్భేచేత్యన్యే అకర్మకః ॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

అఙ్ఘతే। ఆనఙ్ఘఇత్యాది,కర్తరిభావేచాజ్యతివత్ ॥ ణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణోస్సనిత్యత్తదంతేభ్యఃకృత్సుచఅగిధాతువత్(౧౫౩॥౧౫౪ పు) ॥ సని, అఞ్జిఘిషతఇత్యాది-

---

అట్ట-అతిక్రమహింసయోః । దోపధోఽయం । తోపధోఽయమిత్యేకే॥ సకర్మకః॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ,

కర్తృకర్మణోరట్టతే ॥ ఆనట్టే,అట్ట్యత ఇత్యాద్యజ్యతివత్ ॥ ణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణోస్సనిత్యత్తదంతేభ్యఃకృత్సుచఅంగతివత్ ౧౫౩. ౧౫౪ పు॥ సని ॥ అటిట్టిషతే ! అటిట్టిషాంచక్రఇత్యాది,

---

అఠి-గతౌ ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ఆత్మనేపదీ.

అణ్ఠతే। ఆనణ్ఠఇత్యాదికర్తృకర్మణోరజ్యతివత్ । ణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణోస్సనిత్యత్తదంతేభ్యః కృత్సుచ అంగతివత్ ॥ సని - అంటిఠిషతఇత్యాది.

అబిశబ్దే॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ.

అమ్బతే ॥ ఆనమ్బఇత్యాది (ప్రా)గ్వత్॥ సని- అమ్బిబిషాంచక్ర ఇత్యాది.

అభి-ఇతిక్వచిత్పఠ్యతే ॥ శబ్దార్థః॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ,

అమ్భతే ॥ ఆనంభఇత్యాదిప్రాగ్వత్ । సని- అమ్బిభిషతఇత్యాది

అయ-గతౌ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ఆత్మనేపదీ.

౧. అయతే ॥ ౨. అయాంచక్రే॥ దయాయాసశ్చ్రైత్యామ్ ॥ బభూవ ॥ ఆస॥ ౩ అయితా॥సే. హే॥ ౪ అయిష్యతే ॥ ౫ అయతాం ॥౬ ఆయత ॥ ౭ అయేత ॥ ౮ అయిషీష్ట ।ధ్వం।ఢ్వం॥ ౯ ఆయిష్ట(ధ్వం-ఢ్వం. ౧౦ ఆయిష్యత ॥

ఉపసర్గస్యాయతావిత్యుపసర్గస్య స్థిన్నరేలత్వం॥ ప్లాయతే పలాయతే ॥ పల్యయతే ఇత్యాది । నిస్ దుసోరుత్వస్యాసిద్ధత్వాన్నలత్వం । నిరయతే । దురయతే । నిర్మరోస్తు ॥ నిలయతే । దులయతే

భావే—౧ అయ్యతే॥ ౨ అయాంచక్రే ॥ బభూవే॥ ఆసే ॥ ౩ఆయితా ॥ ౪అయిష్యతే ॥ ౫ అయ్యతాం ॥౬ ఆయ్యత ॥ ౭ అయ్యేత ౮ అయిషీష్ట ॥ ౯ఆయి ॥ ౧౦ ఆయిష్యత॥

ణౌ—౧ ఆయయతి। తే॥ ౨ ఆయయాంచకార । చక్రే। బభూవ॥ ఆస॥ 3. ఆయయితా।సి సే।హే॥ ౪. ఆయయిష్యతి। తే॥౫ఆయయతు।తాం. ౬ ఆయయత్-త ॥ ౭ ఆయయేత్-త ॥ ౮ ఆయ్యాత్-ఆయయిషీష్ట) ధ్వం,ఢ్వం) ౯ ఆయియత్-త ॥ ౧౦ ఆయయిష్యత్-త॥

కర్మణి—౧ ఆయ్యతే ॥ ౨ ఆయయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే)౩ఆయయితా(స్సే,హే)ఆయితా(సే,హే) ౪. ఆయయిష్యతే-ఆయిష్యతే॥ ౫ ఆయ్యతాం ॥ ౬ ఆయ్యత ॥ ౭ ఆయ్యేత ॥ ౮ ఆయయిషీష్ట (ధ్వం, ఢ్వం)ఆయిషీష్ట(ధ్వం,) ౯ఆయి-ఆయిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం)ఆయయిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ ఆయయిష్యత,ఆయిష్యత ॥

సని—౧ అయియిషతే. ॥ ౨ ఆయియిషాంచక్రే (బభూవ,ఆస) ౩ అయియిషితా(సే,హే) ౪ అయియిషిష్యతే ॥ ౫ అయియిషతాం ॥౬ ఆయియిషత ॥ ౭ అయియిషేత ॥ ౮ అయియిషిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఆయియిషిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ఆయియిషిష్యత ॥

౧—అయితవ్యం, అయనీయం, ఆయ్యం, అయితః, అయితవాన్,

అయమానః, అయిష్యమాణః, అయితుం, అయితం, ఆయనం, అయిత్వా, పలాయ్య, ఆయమాయం, అయిత్వా౽యిత్వా ॥

౨—ఆయయితవ్యః, ఆయనీయః, ఆయ్యః, ఆయితః, ఆయితవాన్, ఆయయమానః, ఆయయన్-ఆయయంతీ, ఆయయిష్యమాణః; ఆయయిష్యన్-ఆయయిష్యతీ, ఆయయిష్యంతీ, ఆయయితుం, ఆయితం, ఆయనం, ఆయయిత్వా, పలాయ్య, ఆయమాయం, ఆయయిత్వా౽యయిత్వా ॥

౩—అయియిషితవ్యః, అయియిషణీయః, అయియిష్యః, అయియిషితః, అయియిషితవాన్, అయియిషమాణః, అయియిషిష్యమాణః, అయియిషితుం, అయియిషితం, అయియిషణం, అయియిషిత్వా, పలాయియిష్య, అయియిషమయియిషం, అయియిషిత్వా౽యియిషిత్వా.

అహి-గతౌ ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

కర్తరిభావేచ అంహతే, ఆనంహే. అంహ్యతఇత్యాద్యజ్యతివత్ ॥ ణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణోస్సనితద్దంలేభ్యః కృత్స్నచ అంగతివత్, పు౧౫౩ ౧౫౪, సని- అంజిహిషతఇత్యాది, కేవలాత్సన్నన్తాచ్ఛానచ్ విశేషః ॥

ఈజ-గతికుత్సనయోః ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

ఈజతే, ఈజాంచక్రే ఇత్యాదివక్ష్యమాణఈక్షతివత్ ॥ సని—ఈజిజిషతఇత్యాది ॥

ఈష-గతిహింసాదర్శనేషు ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

ఈషతే, ఈషాంచక్రే ఇత్యాది ॥ అయమపీక్షతివత్ ॥ సని—ఈషిషిషతఇత్యాది ॥

ఈక్ష-దర్శనే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

౧ ఈక్షతే ॥ ౨ ఈక్షాంచక్రే (బభూవ, ఆస) ౩ ఈక్షితా (సేహా)

౪ ఈక్షిష్యతే ॥ ౫ ఈక్షతాం ॥ ఐక్షత ॥ ౭ ఈక్షేత ॥ ౮ ఈక్షిషీష్ట (ధ్వం)౯ ఐక్షిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ ఐక్షిష్యత ॥

కర్మణి—౧ ఈక్ష్యతే ॥ ౫ ఈక్ష్యతాం ॥ ౬ ఐక్ష్యత ॥ ౭ఈక్ష్యేత ॥ ౯ ఐక్షీతివిశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్ ॥

ణౌ—౧ ఈక్షయతి-తే ॥ ౨ ఈక్షయాంచకార(చక్రే,బభూవ, ఆస) ౩ ఈక్షయితా(సి,సే,హే) ౪ ఈక్షయిష్యతి-తే ॥ ౫ ఈక్షయతు-తాం ॥ ౬ ఐక్షయత్-త ॥ ౭ ఈక్షయేత్-త ॥ ౮ ఈక్ష్యాత్-ఈక్షయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ ఐచిక్షత్-త ॥ ౧౦ ఐక్షయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ ఈక్ష్యతే ॥ ౨ ఈక్షయాంచక్రే (బభూవే, ఆసే) ౩ ఈక్షయితా(సే,హే)ఈక్షితా(సే;హే)౪ ఈక్షయిష్యతే-ఈక్షిష్యతే ॥ ౫ ఈక్ష్యతాం ॥ ౬ ఐక్ష్యత ॥ ౭ ఈక్ష్యేత ॥ ౮ ఈక్షయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ఈక్షిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఐక్షి-ఐక్షిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)ఐక్షయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)౧౦ ఐక్షిష్యత-ఐక్షయిష్యత ॥

సని—౧ ఈచిక్షిషతే ॥ ౨ ఈచిక్షిషాంచక్రే(బభూవ;ఆస) ౩ఈచిక్షిషితా(సే,హే) ౪ ఈచిక్షిషిష్యతే ॥ ౫ ఈచిక్షిషతాం ॥ ౬ ఐచిక్షిషత ॥ ౭ ఈచిక్షిషేత ॥ ౮ ఈచిక్షిషిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఐచిక్షిషిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ ఐచిక్షిషిష్యత ॥

౧—ఈక్షితవ్యం, ఈక్షణీయం, ఈక్ష్యం, ఈక్షితః, ఈక్షితవాన్, ఈక్షమాణః, ఈక్షిష్యమాణః, ఈక్షితుం, ఈక్షితం, ఈక్షణం, ఈక్షిత్వా, సమీక్ష్య, ఈక్షమీక్షం, ఈక్షిత్వేక్షిత్వా ॥

౨—ఈక్షయితవ్యః, ఈక్షణీయః, ఈక్ష్యః, ఈక్షితః, ఈక్షితవాన్, ఈక్షయన్-ఈక్షయంతీ, ఈక్షయమాణః, ఈక్షయిష్యన్-ఈక్షయిష్యతీ-ఈక్షయిష్యంతీ, ఈక్షయిష్యమాణః, ఈక్షయితుం, ఈక్షితం, ఈక్షణం. ఈక్షయిత్వా, సమీక్ష్య, ఈక్షమీక్షం, ఈక్షయిత్వేక్షయిత్వా ॥

౩—ఈచిక్షిషితవ్యం, ఈచిక్షిషణీయం, ఈచిక్షిష్యం, ఈచిక్షిషితః, ఈచిక్షిషితవాన్, ఈచిక్షిషమాణః, ఈచిక్షిషిష్యమాణః, ఈచిక్షిషితుం, ఈచిక్షిషితం, ఈచిక్షిషణం, ఈచిక్షిషిత్వా, సమీచిక్షిష్య, ఈచిక్షిషమీచిక్షిషం, ఈచిక్షిషిత్వేచిక్షిషిత్వా ॥

ఈహ- చేష్టాయాం ॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

ఈహతే- ఈహాంచక్రే(బభూవ,ఆస)ఈహితేత్యాదీక్షతివత్ ॥ సని - ఈజిహిషతే ॥ ఈజిహిషాంచక్రేఇత్యాది॥

ఉర్ద-మానేక్రీడాయాంచ ॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ఆత్మనేపదీ

ఉపధాయాంచేతిదీర్ఘః। ౧ ఊర్దతే ॥ ఊర్దాంచక్రే॥ఊర్దితేత్యాదీక్షతివత్ ॥ ణౌచజి - నన్ద్రాస్సంయోగాదయఇతి నిషేధాద్దిశబ్దస్య ద్విత్వే ॥ ఔర్దిదత్ - త ॥ సని-ఊర్దిదిషతే । ఊర్దిదిషాంచక్రేఇత్యాది॥

ఊయీ తంతుసంతానే।సకర్మకః॥ సేట్॥ఆత్మనేపదీ

ఊయతే। ఊయాంచక్రే। ఊయితేత్యాదీక్షతివత్ ॥ ణౌచజి॥ఔయియత్-త॥ సని॥ ఊయియిషతే॥ఊయియిషాంచక్రేఇత్యాది

ఊహ-వితర్కే॥సకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

ఊహతే। ఊహాంచక్రే- ఊహితేత్యాదీక్షతివత్॥ ణౌచజి॥ ఔజిహత్ ॥ సని॥ ఊజిహిషతే- ఊజిహిషాంచక్రేఇత్యాది ॥ సోపసర్గాదస్మాదనుపసర్గాదస్య త్యాఙ్పర్యోరేవేతి వాచ్యమిత్యాత్మనేపదవికల్పః సమూహతఇత్యాదీక్షతివత్ ॥ ౧ సమూహతి ॥ ౨ సమూహాంచకార-బభూవ-ఆస॥ ౩ సమూహితా-సి॥౪ సమూహిష్యతి ॥ ౫ సమూహతు॥ ౬ సమూహత్॥ ౭ సమూహేత్ ॥ ౮ బ్రిష్మాసమూహ్యాత్ ।సము

హ్యాస్తాం॥ సమూహ్యాసుః। యాడాశ్లిత్యస్యోపగాద్ధ్రిస్వాఢోపహలేరితి హ్రస్వః । ఏవమగ్నింసమూహ్య । ౯ సమూహిత్ । సమూహిష్టాం। సమూహిషుః ॥ ౧౦ సమూహిష్యత్ ॥

కృత్సు—సమూహ్యత ఇతి సమూహ్యః । అగ్నిధారణార్థః స్థలవిశేషః ॥ అగ్నౌపరిచాయ్యోపచాయ్యసమూహ్యాఇతి ణ్యదంతో నిపాత్యతే ఇతి విశేషః । శేషం ప్రాగ్వత్ ॥

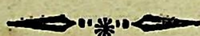

ఋజ-గతిస్థానార్జనోపార్జనేషు, సకర్మకః। సేట్ ఆత్మనేపదీ

౧ అర్జతే- అర్జేతే ॥ ౨ ఆనృజే। ఆనృజాతే। ఆనృజిరే ॥ ౩ అర్జితా-సే-హే॥ ౪ అర్జిష్యతే॥ ౫ అర్జతాం॥ ౬ ఆర్జత॥ ౭ అర్జేత ॥ ౮ అర్జిషీష్ట (ధ్వం) ౯ ఆర్జిష్ట(ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ ఆర్జిష్యత ॥

కర్మణి—౧ ఋజ్యతే॥ ౫ ఋజ్యతాం॥ ౬ ఆర్జ్యత॥ ౭ ఋజ్యేత॥ ౯ ఆర్జి ఇతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగ్వత్ ॥

ణ్యంతాత్కర్తరి కర్మణోస్సని సర్వేభ్యః కృత్సు చ అర్చతివత్ ॥పు ౧౫౬॥౧౫౭॥ సని॥ ౧ అర్జిజిషతే ॥ ౨ అర్జిజిషాంచక్రే ॥ బభూవ ఆస॥ ౩ అర్జిజిషితా॥సే-హే॥ ౪ అర్జిజిషిష్యతే॥ ౫ అర్జిజిషతాం ౬ ఆర్జిజిషత ॥ ౭ అర్జిజిషేత ॥ ౮ అర్జిజిషిషీష్ట ॥ధ్వం॥ ౯ ఆర్జిజిషిష్ట ॥ఢ్వం-ధ్వం) ఆర్జిజిషిష్యత॥ కేవలాచ్ఛానచ్॥ అర్జమానః। అర్జిష్యమాణః ॥ సన్నంతాచ్ఛానచ్ । అర్జిజిషమాణః । అర్జిజిషిష్యమాణ ఇతి విశేషః ॥

ఋజి-భర్జనే। సకర్మకః।సేట్।ఆత్మనేపదీ

౧ ఋంజతే ॥ ౨ ఋంజాంచక్రే॥ బభూవ॥ఆస॥౩ ఋంజితా॥ సే-హే॥ ౪ ఋంజిష్యతే ॥ ౫ ఋంజతాం ॥ ౬ ఆర్ఞ్జత। ౭ ఋఞ్జేత ౮ ఋఞ్జిషీష్ట ధ్వం॥ ౯ ఆర్ఞ్జిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ ఆర్ఞ్జిష్యత ॥

కర్మణి—౧ ఋంజ్యతే॥ ౫ ఋంజ్యతాం॥ ౬ ఆర్ఞ్జ్యత॥౭ ఋం

జ్యేత॥ ౯ అఙ్క్ష్జితివిశేషః ॥ శేషంకర్తృలకారవత్

సని—౧బుభుంజిజిషతే॥ ౨ బుభుంజిజిషాంచక్రే। బభూవ।ఆస ॥ 3 బుభుంజిజిషితా-సే॥హే॥ ౪ బుభుంజిజిషిష్యతే ॥ ౫ బుభుంజిజిషతాం ॥ ౬ అబుభుంజిజిషత॥ ౭ బుభుంజిజిషేత ॥ ౮ బుభుంజిజిషిషీష్ట,ధ్వం॥౯అబుభుం జిజిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అబుభుంజిజిషిష్యత ॥

ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోఃసర్వేభ్యః కృత్సుచ ఇన్వ్వతెరిన్వయతీత్యాదివత్ పు ౧౭౫।౧౭౬॥ కేవలాచ్ఛానచి । బుభుంజమానః। బుభుంజిష్యమాణః । సన్నంతాచ్ఛానచి ॥ బుభుంజిజిషమాణః,బుభుంజిజిషిష్యమాణఇతివిశేషః ॥

ఏజృ-కంపనే।ఏజృ-దీప్తౌ॥ అకర్మకౌ ॥ సేటౌ॥ ఆత్మనేపదినౌ

౧ ఏజతే॥౨ ఏజాంచక్రే॥ 3 ఏజితా-సే-హే॥ ౪ ఏజిష్యతే॥౫ ఏజతాం ॥౬ ఐజత॥౭ ఏజేత॥౮ ఏజిషీష్ట, ధ్వం ॥ ౯ ఐజిష్ట,ఢ్వం-ధ్వం॥ ౧౦ ఐజిష్యత-

భావే—౧ ఏజ్యతే॥ ౫ ఏజ్యతాం ॥ ౬ ఐజ్యత॥ ౭ ఏజ్యేత॥౯ఐజితివిశేషః ॥ శేషంకర్తృలకారవత్॥ణ్యన్తాదిషుసర్వంపరస్మైపద్యేజతివత్ ॥ ౧౮౨।౧౮3 పు ॥ సని- ఏజిజిషతెఇత్యాద్యాత్మనేపదంవిశేషః ॥ కెవలాత్సన్నంతాచ్చశానచి ॥ ఏజమానః । ఏజిష్యమాణః । ఏజిజిషమాణః । ఏజిజిషిష్యమాణః॥

ఏఠ-చ॥ వివాధాయామిత్యర్థః। అకర్మకః।సేట్ ఆత్మనేపదీ

ఏఠతే। ఏఠాంచక్రే ఇత్యాద్యేజతివత్ ॥ ణౌచజి॥మాభవానిటిఠత్।త

ఏధ-వృద్ధౌ-అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ఏధతే॥ ౨ ఏధాంచక్రే॥బభూవ ॥ఆస॥ 3 ఏధితా॥సే।హే॥౪ ఏధిష్యతే॥౫ ఏధతాం॥౬ ఐధత॥ ౭ఏధేత॥ ౮ ఏధిషీష్ట(ఢ్వం) ౯ ఐధిష్ట

(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ ఐధిష్యత॥

భావే—౧ ఏధ్యతే॥౫ ఏధ్యతాం। ౬ ఐధ్యత ॥ ౭ ఏధ్యేత॥౯ ఐధి తిపూర్వస్మాద్విశేషః ॥

ణౌ—౧ ఏధయతి। తే॥ ౨ ఏధయాంచకార। చక్రే॥బభూవ॥ ఆస॥ ౩ ఏధయితా।సి। సే। హే॥ ౪ ఏధయిష్యతి, తే॥ ౫ ఏధయతు।తాం ॥ ౬ ఐధయత్। త॥౭ ఏధయేత్-త॥౮ ఏధ్యాత్-ఏధయిషీష్ట (ధ్వం,ఢ్వం) ౯ ఐదిధత్-త॥౧౦ ఐధయిష్యత్,త॥

కర్మణి—౧ ఏధ్యతే॥౨ ఏధయాంచక్రే। బభూవే॥ ఆసే।౩ ఏధయితా, సే-హే॥ ఏధితా, సే. హే॥౪ ఏధయిష్యతే। ఏధిష్యతే॥ ౫ ఏధ్యతాం। ౬ ఐధ్యత।౭ ఏధ్యేత॥ ౮ఏధయిషీష్ట (ధ్వం,ఢ్వం) ఏధిషీష్ట(ధ్వం) ౯ ఐధి। ఐధిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం)ఐధయిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ఐధిష్యత।ఐధయిష్యత ॥

సని—౧ ఏదిధిషతే॥ ౨ ఏదిధిషాంచక్రే। బభూవ॥ఆస॥౩ ఏదిధిషితా॥సే,హే ॥౪ఏదిధిషిష్యతే ॥ ౫ ఏదిధిషతాం॥ ౬ ఐదిధిషత॥౭ఏదిధిషేత॥ ౮ ఏదిధిషిషీష్ట (ధ్వం) ౯ ఐదిధిషిష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ ఐదిధిషిష్యత ॥

౧—ఏధితవ్యం, ఏధనీయం- ఏధ్యం- ఏధితః. ఏధితవాన్, ఏధమానః- ఏధిష్యమాణః, ఏధితుం, ఏధితం- ఏధనం; ఏధిత్వా ॥ ప్రైధ్య, ఏధమేధం, ఏధిత్వైధిత్వా

౨—ఏధయితవ్యః, ఏధనీయః, ఏధ్యః, ఏధితః- ఏధితవాన్. ఏధయన్,ఏధయంతీ, ఏధయమానః, ఏధయిష్యన్, ఏధయిష్యతీ, ఏధయిష్యంతీ,ఏధయిష్యమాణః-ఏధయితుం, ఏధితుం, ఏధితం, ఏధనం, ఏధయిత్వా ప్రైధ్య ఏధమేధం- ఏధయిత్వైధయిత్వా

౩—ఏదిధిషితవ్యం, ఏదిధిషణీయం, ఏదిధిష్యం, ఏదిధిషితః ఏదిధిషితవాన్- ఏదిధిషమాణః,ఏదిధిషిష్యమాణః-ఏదిధిషితుం-ఏదిధిషి

షం- ఏదిధిషణం- ఏదిధిషిత్వా.ప్రైదిధిష్య- ఎదిధిషమేదిధిషం- ఎదిధిషిత్వైదిధిషిత్వా॥

ఏష్ఋ-ప్రయత్నే॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

ఏషతే, ఏషాంచక్రే, (బభూవ-ఆస)ఏషితేత్యాద్యేధతివత్॥ ణౌ చజి - మాంభవానేషిషత్-త ॥

కక లౌల్యే॥లౌల్యంగర్వశ్చాపల్యంచ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ కకతే ॥ ౨ చకకే-చకకాతే-చకకిరే ॥ ౩ కకితా(సే,హే) ౪ కకిష్యతే ॥ ౫ కకతాం ॥ ౬ అకకత ॥ ౭ కకేత ॥౮ కకిషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అకకిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అకకిష్యత ॥

భావె—౧ కక్యతే ॥ ౫ కక్యతాం ॥ ౬ అకక్యత ॥ ౭ కక్యేత ॥ ౯ అకాకితివిశేషః ॥ శేషం కర్తృవల్లకారవత్ ॥

ణౌ—౧ కాకయతి-తే ॥ ౨ కాకయాంచకార (చక్రే,బభూవ,ఆస) ౩ కాకయితా(స్మి,సే,హే) ౪ కాకయిష్యతి-తే ॥ ౫ కాకయతు-తాం ౬ అకాకయత్-త ॥ ౭ కాకయేత్-త ॥ ౮ కాక్యాత్-కాకయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అచీకకత్-త ॥ ౧౦ అకాకయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ కాక్యతే ॥ ౨ కాకయాంచక్రే (బభూవే,ఆసే) ౩ కాకయితా(సే,హే)కాకితా(సే,హే) ౪ కాకయిష్యతే-కాకిష్యతే ॥ ౫ కాక్యతాం ॥ ౬ అకాక్యత ॥ ౭ కాక్యేత ॥ ౮ కాకయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) కాకిషీష్ట-ఢ్వం॥౯ అకాకి-అకాకిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) అకాకయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అకాకిష్యత-అకాకయిష్యత ॥

సని—౧ చికకిషతే ॥ ౨ చికకిషాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ చికకిషితా (సే,హే) ౪ చికకిషిష్యతే ॥ ౫ చికకిషతాం ॥ ౬ అచికకిషత ॥ ౭ చికకిషేత ॥ ౮ చికకిషిషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అచికకిషిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)౧౦ అచికకిషిష్యత ॥

యజి—౧ చాకక్యతే ॥ ౨ చాకకాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ చా

కకితా(సే,హే) ४ చాకకిష్యతే ॥ ५ చాకక్యతాం ॥ ६ అచాకక్యత ७ చాకక్యేత ॥ ८ చాకకిషీష్ట,ధ్వం ॥ ९ అచాకకిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ๑๐ అచాకకిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చాకకీతి, చాకక్తి, చాకక్తః, చాకకతీత్యాది ॥

१—కకితవ్యం, కకనీయం, కాక్యం. కకితః, కకితవాన్,కకమానః, కకిష్యమాణః, కకితుం, కకితం, కకనం, కకిత్వా. ప్రకక్య, కాకంకాకం, కకిత్వాకకిత్వా ॥

२—కాకయితవ్యః, కాకనీయః, కాక్యః, కాకితః, కాకితవాన్ కాకయన్,కాకయంతీ, కాకయమానః. కాకయిష్యన్-కాకయిష్యతీ;కాకయిష్యంతీ, కాకయిష్యమాణః, కాకయితుం, కాకితం, కాకనం. కాకయిత్వా, ప్రకాక్య,కాకంకాకం, కాకయిత్వాకాకయిత్వా

3—చికకిషితవ్యం, చికకిషణీయం, చికకిష్యం, చికకిషితః, చికకిషితవాన్, చికకిషమాణః, చికకిషిష్యమాణః, చికకిషితుం, చికకిషితం- చికకిషణం, చికకిషిత్వా, ప్రచికకిష్య, చికకిషంచికకిషం, చికకిషిత్వాచికకిషిత్వా॥

४—చాకకితవ్యం, చాకకనీయం, చాకక్యం, చాకకితః, చాకకితవాన్- చాకక్యమానః, చాకకిష్యమాణః, చాకకితుం- చాకకితం।చాకకనం। చాకకిత్వా।ప్రచాకక్య।చాకకంచాకకం।చాకకిత్వాచాకకిత్వా।

५—ప్యతి। చాకాక్యం। శతరి । చాకకత్ । చాకకతా।చాకకతః చాకకతీ। చాకకిష్యన్। చాకకిష్యతీ। చాకకిష్యంతీ। ణములి। చాకాకంచాకాకమితివిశేషః॥ శేషంయఙన్తవత్॥

కకి,గత్యర్థః। సకర్మకః।సేట్ ఆత్మనేపదీ

१కఙ్క్తే ॥ २ చకంకే । 3 కంకితా,సే,హే॥ ४ కంకిష్యతే ॥ ५ కంకతాం ॥ ६ అకంకత ॥ ७ కంకేత॥ ८ కంకిషీష్ట (ఢ్వం) ९ అకం

కిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అకంకిష్యత ॥

కర్మణి—౧కంక్యతే॥౫ కంక్యతాం ॥ ౬ అకంక్యత ॥ ౭ కంక్యేత ॥ ౯ అకంకీతివిశేషః ॥ శేషంకర్తృలకారవత్ ॥

సని—౧చికంకిషతే ॥ ౨ చికఙ్క్షాంచక్రే(బభూవ ఆస) ౩చికఙ్క్షితా (సే।హే) ౪ చికంకిషిష్యతే ॥ ౫ చికంకిషతాం ॥ ౬ అచికంకిషత॥ ౭ చికంకిషేత । ౮ చికంకిషిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అచికంకిషిష్ట ॥ (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అచికంకిషిష్యత॥

ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోర్యఙ్యఙ్లుకోః సర్వేభ్యః కృత్సుచక్రందతివత్ ౯౮౦।౯౮౧ పు॥ కేవలాత్సంన్నంతాచ్చశానచ్। కఙ్క్షమానః। కంకిష్యమాణః।చికంకిషమాణః । చికంకిషిష్యమాణఃఇతివిశేషః॥

కచ,బంధనే,సకర్మకః ॥ సేట్॥ఆత్మనేపదీ

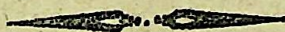
కచతే । చకచే ॥ కచితేత్యాదికకతివత్ । ణౌచజి॥ అచీకచత్ ॥ త। సని, చికచిషతే॥ చికచిషాంచక్రేఇత్యాది ॥

కచి,దీప్తిబంధనయోః ॥ దీప్తావకర్మకః॥ బంధనేసకర్మకః

సేట్॥ ఆత్మనేపదీ.

కఞ్చతే। చకంచే। కఞ్చితేత్యాదికఙ్కతివత్ ॥ ణౌచజి ॥ అచకఞ్చత్ ।త॥ సని, చికంఞ్చిషతే । చికఞ్చిషాంచక్రేఇత్యాది॥

క్షజి—గతిదానయోః॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

ఘటాదిః ॥ మిత్ ॥ క్షంజతే। చక్షంజే। క్షంజితేత్యాదికంకతివత్ ణ్యంతాత్కర్మణిలుఙిచిణిణముళిచ-మిత్త్వసామర్థ్యాదనుపధాత్వేఽపిచిణ్ణముళోరితిదీర్ఘవికల్పః । క్షంజితా।సే।హే ॥క్షాంజితా ॥ సే।హే॥ క్షంజయితా।సే హే ॥ క్షంజిష్యతే । క్షాంజిష్యతే । క్షంజ

యిష్యతే॥ క్షంజిషీష్ట । ధ్వం॥ క్షాంజిషీష్ట ధ్వం ॥ క్షంజయిషీష్ట(ధ్వం ధ్వం) అక్షంజి। అక్షాంజి। అక్షంజిషాతాం (ధ్వం-ధ్వం) ॥ అక్షాంజిషాతాం (ధ్వం,ధ్వం) అక్షంజయిషాతాం (ధ్వం,ధ్వం) అక్షంజిష్యత ॥ అక్షాంజిష్యత । అక్షంజయిష్యత । క్షంజంక్షంజం । క్షాంజంక్షాంజం ॥ ఇతివిశేషః ॥

కఠ,కృచ్ఛ్రజీవనే, అకర్మకః, సేట్॥ఆత్మనేపదీ

కఠతే। చకఠఇత్యాదికకతివత్॥ ణౌచఙి॥ అచీకఠత్ త॥ సని-చికఠిషతే। చికఠిషాంచక్రఇత్యాది।

కఠి,శోకే।శోకఇహాధ్యానం। అకర్మకః। సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

కంఠతే। చకంఠఇత్యాదికఙ్కతివత్ ॥ ఉత్పూర్వోఽయముత్కంఠాయాం। ఉత్కంఠతఇత్యాది ॥

కత్థ- శ్లాఘాయాం। సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ కత్థతే ॥ ౨ చకత్థే ॥ ౩ కత్థితా సే॥హే॥ ౪ కత్థిష్యతే ॥ ౫ కత్థతాం ॥ ౬ అకత్థత ॥ ౭ కత్థేత॥ ౮ కత్థిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అకత్థిష్ట (ధ్వం,ధ్వం) ౧౦ అకత్థిష్యత॥

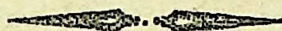
కర్మణిక్యంతాత్కర్తృకర్మణోస్సన్యఙ్యజ్లుక్ క్షునర్వేభ్యః ప్రత్యేకజతివత్ ॥౧౨౬।౧౨౭ పు ॥ సని ॥ చికత్థిషతఇత్యాదిచికిషతఇత్యాది పదాత్మనేపదం । కేవలాత్సన్నంతాదపిశానజ్విశేషః ॥ కత్థమానః । కత్థిష్యమాణః ॥ చికత్థిషమాణః ॥ చికత్థిషిష్యమాణః ॥

కడి,మదే॥ అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

కండతే। చకండే। కండితేత్యాదికంకతివత్ । ణౌచఙి । అచకండత్ ।త॥ సని ॥ చికండిషతే । చికండిషాంచక్రఇత్యాది ॥

ఘటాదౌ,క్రిద- క్లద,హింసార్థావితి మైత్రేయః।సకర్మకౌ॥ సేటౌ॥ఆత్మనేపదినౌ ॥ మితౌ॥

క్రిదతే । చక్రిదే । క్లదతే । చక్లదఇత్యాదికకతివత్ ॥ సని-చిక్రిదిషతే । చిక్లిదిషతఇత్యాది ॥ ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోర్యఙ్యఙ్లుకోః సర్వేభ్యఃకృత్సుచకఖతివత్ ౮౭౪॥౧౭౫।౧౭౬ పు ॥ కేవలాత్సన్నంతాచ్చ శానజ్విశేషః ॥

కది-క్రిది-క్లది- వైక్లబ్యే ॥ వైకల్యఇత్యేకే త్రయోఽప్యనిదితఇతినందీ । ఇదితఇతిస్వామి । కదిక్రిదీఇదితౌ । క్లదేతిచానిదితిమైత్రేయః । కదిక్రిదిక్లదీనామాహ్వానరోదనయోఃపరస్మైపదిషూక్తానాం ఘటాదౌ పునఃపాఠో మిత్త్వార్థఆత్మనేపదార్థశ్చ । అకర్మకాః॥సేటః ॥

ఆత్మనేపదినః.

కందతే। క్రిందతే। క్లందతఇత్యాదికజతివత్ ॥ ణౌచఙి ॥ అచకందత్ త॥ అచక్రిందత్-త॥ అచక్లందత్, త॥ మిత్త్వసామర్థ్యాదనుపధాత్వేఽపిచిణ్ణములోరితి దీర్ఘవికల్పఇత్యాది సర్వం క్షంజతివద్బోధ్యమ్ ॥

కపి,చలనే అకర్మకః- సేట్-ఆత్మనేపదీ.

౧ కమ్పతే॥ ౨ చకమ్పే॥ ౩ కమ్పితా,సే॥హే॥ ౪ కమ్పిష్యతే॥ ౫ కమ్పతాం ॥ ౬ అకమ్పత॥ ౭ కమ్పేత । ౮ కమ్పిషీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ అకమ్పిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అకమ్పిష్యత ॥

భావే—౧ కంప్యతే ॥ ౫ కంప్యతాం ॥ ౬ అకంప్యత । ౭ కంప్యేత । ౯ అకంపీతివిశేషః । శేషంకర్తృలకారవత్ ॥

సని—చికంపిషతఇత్యాదిసన్నంతకంకతివత్ ॥ ణౌనిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతి పరస్మైపదం ॥ ణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణోర్యఙ్యఙ్లుకోస్సర్వేభ్యఃకృత్సుచక్రిందతివత్ ౯౦।౯౧।౯౨ పు॥ కేవలాత్సన్నం

తాచ్ఛీలానచికంపమానః కంపిష్యమాణః। చికంపిషమాణః। చికంపిషిష్యమాణ ఇతి విశేషః॥

కబృ-వర్ణే- అకర్మకః।సేట్॥ ఆత్మనేపదీ.

కబతే॥ చకబ ఇత్యాదికకతిపత్। చజీ। అచకాబత్-త॥బుదిత్త్వా న్నాపధాయా హ్రస్వః॥ సని- చికబిషతే॥ చికబిషాంచక్రే ఇత్యాది॥

కము-కాంతౌ।కాంతిరిచ్ఛా। సకర్మకః॥సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

కమేర్ణిఙితి స్వార్థే ణిఙ్ప్రత్యయః। ఙిత్త్వాత్తఙ్॥ అమంతత్వాత్ప్రాప్తస్య మిత్త్వస్య న కమ్యమిచమామితి నిషేధాన్న హ్రస్వః॥ ౧ కామయతే। అయామంతాల్వాయ్యేత్యాదినా ణేరయాదేశః॥ ౨ కామయాంచక్రే (బభూవ,ఆస) ఆయాదయ ఆర్ధధాతుకే వేతి ణిజభావే॥ చకమే। చకమాతే। చకమిరే॥ ౩ కామయితా .సే।హే॥ కమితా। సే।హే॥ ౪ కామయిష్యతే॥ కమిష్యతే॥ ౫ కామయతాం॥ ౬ అకామయత॥ ౭ కామయేత॥ ౮ కామయిషీష్ట (ధ్వా.ధ్వం) కమిషీష్ట, ధ్వం॥ ౯ అచీకమత। అచకమత॥౧౦అకామయిష్యత।అకమిష్యత

కర్మణి—౧ కామ్యతే। కమ్యతే। ౨ కామయాంచక్రే। బభూవే ఆసే॥ చకమే॥ 3 కామయితా-సే।హే॥ కామితా-సే।హే॥ కమితా సే।హే॥ ౪ కామయిష్యతే। కామిష్యతే। కమిష్యతే॥ ౫ కామ్యతాం॥ కమ్యతాం।౬ అకామ్యత।అకమ్యత॥౭ కామ్యేత।కమ్యేత॥౮ కామయిషీష్ట (ధ్వం-ధ్వం) కామిషీష్ట। ధ్వం॥ కమిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అకామి। అకామయిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం)అకామిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం)అకమిషాతాం(ధ్వం-ధ్వం)౧౦అకామయిష్యత అకామిష్యత।అకమిష్యత

ణౌ—కామయమానం ప్రేరయతి॥ ౧ కామయతి-తే॥ ౨ కామయాంచకార(చక్రే,బభూవ,ఆస) 3 కామయితా(సి,సే.హే) ౪ కామయిష్యతి-తే॥ ౫ కామయతు-తాం॥ ౬ అకామయత్-త॥ ౭ కా

మయేత్-త ॥ ౮ కామ్యాత్-కామయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అచీకమత్-త ॥ ౧౦ అకామయిష్యత్‌త ॥ ఆయాదయ ఇతి ణిజభావే కేవలణ్యన్తాదప్యేవమేవ బోధ్యమ్ ॥ హేతుమణ్ణ్యన్తాత్ఆ-ష్టాణ్యపి స్వార్థణిజన్తాత్కర్మణి లకారవద్బోధ్యమ్ ॥

సని—౧ చికామయిషతే - ౨ చికామయిషాంచక్రే (బభూవ,ఆస) ౩ చికామయిషితా(సే,హే) ౪ చికామయిషిష్యతే ॥ ౫ చికామయిషతాం ॥ ౬ అచికామయిషత ॥ ౭ చికామయిషేత ॥ ౮ చికామయిషిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అచికామయిషిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౧౦ అచికామయిషిష్యత ॥

ణిజభావే—౧ చికమిషతే ॥ ౨ చికమిషాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ॥ ౩ చికమిషితా(సే,హే) ౪ చికమిషిష్యతే ॥ ౫ చికమిషతాం ॥ ౬ అచికమిషత ॥ ౭ చికమిషేత ॥ ౮ చికమిషిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అచికమిషిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం ॥ ౧౦ అచికమిషిష్యత ॥

యజివివక్షితే ఆయాదయ ఇతి ణిజభావే ఏకాచ్త్వాద్యఙ్ । ౧ చంకమ్యతే ॥ ౨ చంకమాంచక్రే (బభూవ,ఆస) ౩ చంకమితా(సే,హే) ॥ ౪ చంకమిష్యతే ॥ ౫ చంకమ్యతాం ॥ ౬ అచంకమ్యత ॥ ౭ చంకమ్యేత ॥ ౮ చంకమిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అచంకమిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అచంకమిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చంకమీతి, చంకంతి, చంకాంతః, చంకమతీత్యాది ॥

౧—కామయితవ్యః-కమితవ్యః । కామనీయః-కమనీయః । కామ్యః-కమ్యః । ణిజభావే పోరదుపధాదితి యత్ ॥ కామితః । కాంతః ఉదిత్త్వేన క్త్వాయాం వేట్త్వాన్నేట్ ॥ కామితవాన్-కాంతవాన్ । కామయమానః । కామయిష్యమాణః-కమిష్యమాణః । కామయితుం-కమితుం । కామితం-కాంతం । కామనా-కామనం । కామయిత్వా-కమిత్వా । కాంత్వా । అభికామ్య-అభికమ్య । కామంకామం । కామయిత్వా కామయిత్వా । కమిత్వా కమిత్వా । కాన్త్వా కాన్త్వా ॥

౨—కామయితవ్యః । కామనీయః । కామ్యః । కామితః । కా

మితవాన్ । కామయమానః । కామయన్-కామయంతీ । కామయిష్యమాణః । కామయిష్యన్-కామయిష్యతీ-కామయిష్యంతీ । కామయితుం । కామితం । కామనం । కామనా । కామయిత్వా । అభికామ్య । కామం కామం । కామయిత్వాకామయిత్వా ॥

3—చికామయిషితవ్యః-చికమిషితవ్యః । చికామయిషణీయః-చికమిషణీయః । చికామయిష్యః-చికమిష్యః । చికామయిషితః-చికమిషితః । చికామయిషితవాన్-చికమిషితవాన్ । చికామయిషమాణః-చికమిషమాణః । చికామయిషిష్యమాణః-చికమిషిష్యమాణః । చికామయిషితుం-చికమిషితుం । చికామయిషితం-చికమిషితం । చికామయిషణం-చికమిషణం । చికామయిషిత్వా-చికమిషిత్వా । అభిచికామయిష్య-అభిచికమిష్య । చికామయిషంచికామయిషం । చిచికామయిషిత్వాచికామయిషిత్వా ॥ చికమిషంచికమిషం । చికమిషిత్వాచికమిషిత్వా ॥

౪—చంకమితవ్యం । చంకమనీయం । చంకమ్యః । చంకమితః । చంకమితవాన్ । చంకమ్యమానః । చంకమిష్యమాణః ।చంకమితుం చంకమితం । చంకమనం । చంకమిత్వా । అభిచంకమ్య । చంకమం చంకమం । చంకమిత్వాచంకమిత్వా ॥

౫—యతి-చంకమ్యః । శతరి ॥ చంకమత్-చంకమతౌ-చంకమతః । చంకమిష్యన్-చంకమిష్యతీ-చంకమిష్యంతీ ॥ ణములి-చంకామంచంకామమితివిశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్ ॥

క్షమూష్-సహనే॥సకర్మకః॥వేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧క్షమతే॥౨చక్షమే-చక్షమిషే-చక్షంసే-చక్షమిధ్వే-చక్షంధ్వే॥చక్షమివహే-చక్షణ్వహే-చక్షమిమహే-చక్షణ్మహే॥ వమయోఃపరయోర్మ్వోశ్చేతి ధాతోర్మస్యనకారః॥౩క్షమితా(స్మహే) క్షన్తా(స్మహే)

౪ క్షమిష్యతే-క్షంస్యతే ॥ ౫ క్షమతాం ॥ ౬ అక్షమత ॥ ౭ క్షమేత॥ ౮ క్షమిషీష్ట-ధ్వం ॥ క్షంసీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అక్షమిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) పక్షే- అక్షంస్త-అక్షంసాతాం-అక్షంసత ॥ అక్షంస్థాః-అక్షంసాథాం-అక్షంధ్వం అక్షంసి-అక్షంస్వహి-అక్షంస్మహి ॥ ౧౦ అక్షమిష్యత-అక్షంస్యత ॥

కర్మణి—౧ క్షమ్యతే ॥ ౫ క్షమ్యతాం ॥ ౬ అక్షమ్యత ॥ ౭ క్షమ్యేత ॥ ౯ అక్షమీతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగ్వత్ ॥

ణౌ—కర్తృకర్మణోః క్రామతివత్ ॥ పు ౯౯౪ ॥ సని—చిక్షమిషతే ॥ ౨ చిక్షమిషాంచక్రే (బభూవ,ఆస) ౩ చిక్షమిషితా (సే, హే) ౪ చిక్షమిషిష్యతే ॥ ౫ చిక్షమిషతాం ॥ ౬ అచిక్షమిషత ॥ ౭ చిక్షమిషేత ॥ ౮ చిక్షమిషిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అచిక్షమిషిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అచిక్షమిషిష్యత॥ఇడభావే-చిక్రంసతఇత్యాదివత్ ॥పు౯౯౪,౯౯౫

యఙ్యఙ్లుకోస్సన్వైభ్యః కృత్సుచ సర్వం క్రామతివత్ ॥ పు ౯౯౫, ౯౯౬ ॥ కేవలాత్సన్నన్తాచ్చ శానజ్విశేషః ॥ క్షమమాణః । క్షమిష్యమాణః । క్షంస్యమానః । చిక్షమిషమాణః । చిక్షమిషిష్యమాణః । చిక్షంసమానః । చిక్షంసిష్యమాణః ॥ కేవలాత్కృత్సు॥క్షమితవ్యం-క్షంతవ్యం-క్షమ్యం,క్షాంతం,క్షాంతవాన్,క్షమితుం।క్షంతుం. క్షమిత్వా. క్షాంత్వా, ఇతి విశేషః॥శేషం క్రామతివత్.

కల-శబ్దసంఖ్యానయోః॥శబ్దేఽకర్మకః॥సంఖ్యానే సకర్మకః సేట్॥ఆత్మనేపదీ

కలతే ॥ చకలే । కలితేత్యాదికకతివత్ ॥ ణౌచఙి-అచీకలత్-త ॥ సని ॥ చికలిషతఇత్యాది ॥

కల్ల-అవ్యక్తేశబ్దే॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

కల్లతే । చకల్లే । కల్లితేత్యాదికత్థతివత్ ॥ ణౌచఙి-అచకల్లత్-త॥ సని-చికల్లిషతఇత్యాది ॥

కాచి-దీప్తిబంధనయోః॥దీప్తావకర్మకః॥బంధనేసకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనే॰ కాంచతే । చకాంచే । కాఞ్చితేత్యాది వక్ష్యమాణకాశతివత్ ॥ ణౌచఙి-అచకాంచత్-త ॥ సని-చికాఞ్చిషతఇత్యాది ॥

క్ష్మాయీ-విధూననే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ క్ష్మాయతే ॥ ౨ చక్ష్మాయే ॥ ౩ క్ష్మాయితా(సే,హే)౪ క్ష్మాయిష్యతే ॥ క్ష్మాయతాం ॥ ౬ అక్ష్మాయత ॥ ౭ క్ష్మాయేత ॥ ౮ క్ష్మాయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అక్ష్మాయిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)౧౦ అక్ష్మాయిష్యత ॥

కర్మణి—౧ క్ష్మాయ్యతే ॥ ౫ క్ష్మాయ్యతాం ॥ ౬ అక్ష్మాయ్యత ॥ క్ష్మాయ్యేత ॥ ౯ అక్ష్మాయీతివిశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్ ॥

ణౌ—అర్తిహ్రీబ్లీరీక్నూయీక్ష్మాయ్యాతాంపుఙ్ణావితిపుకికర్తృకర్మణోః క్ష్మాపయతి । క్ష్మాప్యతఇత్యాదిచణ్యన్తధ్యాయతివత్ ॥ చఙి-అచిక్ష్మపత్-త ॥ పుగర్భ ॥ చలనార్థత్వాత్కర్తరినతఙ్ ॥సన్యఙో ర్వక్ష్యమాణకాశతివత్ ॥ చిక్ష్మాయిషతే ॥ చాక్ష్మాయ్యతఇత్యాది॥ యఙ్లుకి-చాక్ష్మాయీ, చాక్ష్మాతి, చాక్ష్మీతః, చాక్ష్మాయతీత్యాది సర్వేభ్యఃకృత్సువక్ష్యమాణకాశతివత్ ॥ కేవలాన్నిష్ఠాయాం శ్వీదితఇతీడ్నిషిద్ధే యలోపే ॥ క్ష్మాతః । క్ష్మాతవాన్ ॥

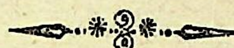
కాశృ-దీప్తౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ కాశతే ॥ ౨ చకాశే ॥ ౩ కాశితా (సే,హే) ౪ కాశిష్యతే ॥ ౫ కాశతాం ॥ ౬ అకాశత ॥ ౭ కాశేత ॥ ౮ కాశిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అకాశిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అకాశిష్యత ॥

భావే—౧ కాశ్యతే ॥ ౫ కాశ్యతాం ॥ ౬ అకాశ్యత ॥ ౭ కాశ్యేత ॥ ౯ అకాశీతివిశేషః । శేషం కర్తృలకారవత్ ॥

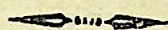
ణౌ—కర్తృకర్మణోస్తదన్తాత్కృత్సుచ ఖాదతివత్, పు-౨-౨౩

సన్నన్తాచ్ఛికకిషత ఇత్యాదివత్ తఙ్ ॥ యఙ్యఙ్లుకోస్సర్వేభ్యః కృత్సుచ ఖాదతివత్, పు ౨౨౩,౨౨౪ ॥ కేవలాత్సన్నన్తాచ్చ శానచి - కాశమానః, కాశిష్యమాణః ॥ చికాశిషమాణః । చికాశిషిష్యమాణ ఇతి విశేషః ॥

కాసృ-శబ్దకుత్సాయాం॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

కాసతే । కాసాంచక్రే (బభూవ,ఆస) కాస్ప్రత్యయాదామమం త్రేలిటీత్యామ్ ॥ కాసితేత్యాది కాశతివత్ ॥

క్లిది-పరిదేవనే॥శోక ఇత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ క్లిన్దతే చైత్రః ॥ ౨ చిక్లిన్దే ॥ ౩ క్లిన్దితా(సే,హే) ౪ క్లిన్దిష్యతే ॥ ౫ క్లిన్దతాం ॥ ౬ అక్లిన్దత ॥ ౭ క్లిన్దేత ॥ ౮ క్లిన్దిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అక్లిన్దిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)౧౦ అక్లిన్దిష్యత ॥

కర్మణి—౧ క్లిన్ద్యతే ॥ ౫ క్లిన్ద్యతాం ॥ ౬ అక్లిన్ద్యత ॥ ౭ క్లిన్ద్యేత ॥ ౯ అక్లిన్దీతి విశేషః ॥ శేషం కర్తృలకారవత్ ॥ ణౌ — కర్తృకర్మణోఽపరస్మైపది క్లిన్దతివత్ ॥ పు ౨౦౪,౨౦౫ ॥ కేవలాత్సన్నన్తాచ్చ శానచి ॥ క్లిన్దమానః, క్లిన్దిష్యమాణః, చిక్లిన్దిషమాణః, చిక్లిన్దిషిష్యమాణ ఇతి విశేషః ॥

ఞి-క్ష్విదా చేత్యేకే॥స్నేహనమోచనయోరిత్యర్థః॥
సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ।

౧ క్ష్వేదతే ॥ ౨ చిక్ష్విదే ॥ ౩ క్ష్వేదితా (సే,హే) ౪ క్ష్వేదిష్యతే ॥ ౫ క్ష్వేదతాం ॥ ౬ అక్ష్వేదత ॥ ౭ క్ష్వేదేత ॥ ౮ క్ష్వేదిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అక్ష్విదత్-అక్ష్విదతాం-అక్ష్విదన్ ॥ అక్ష్వేదిష్ట-అక్ష్వేదిషాతాం-అక్ష్వేదిషత (ఢ్వం,ధ్వం) ద్యుద్భ్యో లుఙీతి పరస్మైపదపక్షే పుషాదీత్యాదినాచ్లేరఙ్ ॥ ౧౦ అక్ష్వేదిష్యత

కర్మణి—౧ క్షీవ్యతే ॥ ౫ క్షీవ్యతాం ॥ ౬ అక్షీవ్యత ॥ ౭ క్షీవ్యేత ॥ ౯ అక్షేవిషీతివిశేషః॥ శేషంకర్తృలకారవత్ ॥

ణౌ—కర్తృకర్మణోః కేటతివత్ ॥పు ౨౦౦ ॥ సని-రలోవ్యుప ధాదితివాకిత్త్వ ॥ చిక్షీవిషతే ॥ చిక్షేవిషతఇత్యాద్యసర్వత్రరూప ద్వయం ॥ యఙ్యఙ్లుకోః కేటతివత్ ॥పు ౨౦౦॥ కేవలాత్కృత్సు ॥ క్షేవ్ ితవ్యం. క్షేవనీయం, క్షేవ్యం, క్షీవ్ణం తేన ॥ క్షీవ్ణవాన్ ॥వి భాషాభావాదికర్మణోరితినిష్ఠాయామిడ్వా ॥ ఇడభావే సంయోగా దేరాతఇత్యాదినానత్వమ్ ॥ ఇట్పక్షే॥ ప్రక్షేవితశ్చేత్రః ॥ ప్రక్షేవ్ ితం తేన ॥ నిష్ఠాశీఙ్స్విదిమిదీత్యాదినా సేడ్నిష్ఠాయానకిత్త్వమ్ ॥ ప్ర క్షీవ్ణః-ప్రక్షీవ్ణవాన్,ప్రక్షీవ్ణం తేనేత్యాది ॥ క్షేవమానః, క్షేవ్ిష్యమాణః- క్షేవితుం, క్షీవ్ణం, క్షేవితం, క్షీవిత్వా-క్షేవి త్వా, ప్రక్షీవ్య,ప్రక్షేవ్య, క్షేవంక్షేవం॥ క్షీవిత్వాక్షీవిత్వా క్షేవిత్వాక్షేవిత్వా ॥

ణ్యన్తాత్సన్నన్తాద్యఙ్యఙ్లుగన్తాచ్చ కేటతివత్ ॥పు ౨౦౧॥ సన్నన్తాచ్ఛాన చి-చిక్షీవిషమాణః, చిక్షేవిషమాణః, చిక్షీవిషిష్యమాణః.చిక్షేవ్ ిషిష్యమాణఇతివిశేషః ॥

క్లీబృ-అధార్ష్ట్యే॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ క్లీబతే ॥ ౨ చిక్లీబే ॥ ౩ క్లీబితా(సే,హే) ౪ క్లీబిష్యతే ॥ ౫ క్లీబతాం ॥ ౬ అక్లీబత ॥ ౭ క్లీబేత ॥ ౮ క్లీబిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అక్లీబి ష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అక్లీబిష్యత ॥

భావే—౧ క్లీబ్యతే ॥ ౫ క్లీబ్యతాం ॥ ౬ అక్లీబ్యత ॥ ౭ క్లీబ్యేత ౯ అక్లీబీతివిశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్ ॥ ణౌ- కర్తృకర్మణోఃక్రీడ తివత్ ॥పు ౨౦౬॥సన్నన్తాదాత్మనేపదంవిశేషః॥ యఙ్యఙ్లుకోస్సర్వే భ్యఃకృత్సుచప్రాగ్వత్ ॥ పు ౨౦౬,౨౦౭॥ కేవలాత్సన్నన్తాచ్చశానచి ॥ క్లీబమానః, క్లీబిష్యమాణః, చిక్లీబిషమాణః, చిక్లీబిషిష్యమాణః ॥

క్షీబృ-మదే॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

క్షీబతే, చిక్షీబఇత్యాదిసర్వం క్లీబతివత్॥ క్షీబో-మత్తః, అనుప సర్గాత్ఫుల్లక్షీబకృశోల్లాఘాఇతి క్తప్రత్యయస్యతలోప స్తస్యాసిద్ధత్వా త్ప్రాప్తస్యేటోఽభావశ్చనిపాత్యతే॥క్షీబితవానిత్యాదిశేషంప్రాగ్వత్

కుక-ఆదానే॥సకర్మకః॥సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ కోకతే॥ ౨ చుకుకే ॥ ౩ కోకితా(సే,హే) ౪ కోకిష్యతే ॥ ౫ కోకతాం ॥ ౬ అకోకత ॥ ౭ కోకేత ॥ ౮ కోకిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అకోకిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అకోకిష్యత ॥

కర్మణి—౧ కుక్యతే ॥ ౫ కుక్యతాం ॥ ౬ అకుక్యత ॥ ౭ కుక్యేత ॥ ౯ అకోకితివిశేషః॥ణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణోస్సన్యఙ్యఙ్లుక్ క్షుత త్తదంతేభ్యఃకృత్సుచకోచతివత్॥పు ౨౦౮, ౨౧౯, ౨౧౦ ॥ అత్ర సన్నన్తాదాత్మనేపదం కేవలాత్సన్నన్తాచ్చశానచ్చవిశేషః ॥

కుడి-దాహే॥సకర్మకః॥సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

కుండతే, చుకుండ, ఇత్యాదిసర్వం క్లిందతివత్ ॥

కుర్ద-క్రీడాయామేవ॥అకర్మకః॥సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

ఉపధాయాంచేతిదీర్ఘః॥౧ కూర్దతే ॥ ౨ చుకూర్దే ॥ ౩ కూర్దితా (సే,హే) ౪ కూర్దిష్యతే ॥ ౫ కూర్దతాం ॥ ౬ అకూర్దత ॥ ౭ కూర్దేత ॥ ౮ కూర్దిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అకూర్దిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)౧౦ అకూర్దిష్యత

భావే—౧ కూర్ద్యతే ॥ ౫ కూర్ద్యతాం ॥ ౬ అకూర్ద్యత ॥ ౭ కూర్ద్యేత ॥ ౯ అకూర్దీతివిశేషః ॥ ణౌ- కర్తృకర్మణోస్సన్యఙ్యఙ్లుక్ క్షుసర్వేభ్యఃకృత్సుచకుర్దిధాతువత్ ॥పు ౩౯, ౨౪౦॥సన్నన్తాదాత్మనేపదంవిశేషః॥చుకూర్దిషతఇత్యాది॥నిష్ఠాయాం కూర్దితః॥ కూర్దితవాన్, శానచి॥ కూర్దమానః, కూర్దిష్యమాణః, చుకూర్దిషమా

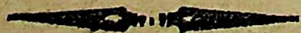
ణాః, చుక్షుభిషిష్యమాణాః॥

క్షుభ-సంచలనే॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ క్షోభతే ॥ ౨ చుక్షుభే ॥ ౩ క్షోభితా(సే,హే) ౪ క్షోభిష్యతే ॥ ౫ క్షోభతాం ॥ ౬ అక్షోభత ॥ క్షోభేత ॥ ౮ క్షోభిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అక్షుభత్-అక్షుభతాం,అక్షుభన్ ॥ అక్షోభిష్ట-అక్షోభిషాతాం-అక్షోభిషత(ఢ్వం,ధ్వం) ద్యుద్భ్యోలుఙీతి పరస్మైపదపక్షే పుషాదిత్యాదినా చ్లేరఙ్ । ౧౦ అక్షోభిష్యత.

భావే—౧ క్షుభ్యతే । ౫ క్షుభ్యతాం । ౬ అక్షుభ్యత । ౭ క్షుభ్యేత । ౯ అక్షోభితి విశేషః । ణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణోస్సన్యఙ్ల్యఙ్లుక్ క్షుసర్వేభ్యఃకృత్సుచకోచితివత్ । పు ౨౦౮, ౬౯, ౨౧౦ । ణ్యన్తాత్కర్తరి నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతి పరస్మైపదమేవ । సన్నంతాదాత్మనేపదం । యఙ్లుకి-చోక్షుభీతి, చోక్షోబ్ధి, చోక్షుబ్ధః,చోక్షుభతీత్యాది । కేవలాత్కృత్సు - క్షోభితవ్యం, క్షోభణీయం, క్షోభ్యం, క్షుబ్ధో మన్థః, క్షుబ్ధస్వాంతేత్యాదినా క్తస్యానిట్త్వం నిపాత్యతే । అన్యత్ర క్షుభితః, క్షుభితవాన్, క్షుభితం క్షోభితం వా తేన, పరిక్షుభితః పరిక్షోభితో వా చైత్రః పరిక్షుభితవాన్, పరిక్షోభితవాన్, ఉదుపధాద్భావాదికర్మణోరన్యతరస్యామితి వా కిత్త్వనిషేధః । క్షోభమాణః, క్షోభిష్యమాణః, క్షోభితుం, క్షుభితం, క్షోభణం, క్షుభిత్వా, క్షోభిత్వా. పరిక్షుభ్య పరిక్షోభ్య- క్షోభం క్షోభం- క్షోభిత్వా క్షోభిత్వా- క్షుభిత్వా క్షుభిత్వా । సన్నన్తాచ్చానచి । చుక్షుభిషమాణః । చుక్షోభిషమాణః । చుక్షుభిషిష్యమాణః। చుక్షోభిషిష్యమాణః॥ శేషంప్రాగ్వత్

క్నూయీ, శబ్దే ఉందనేచ॥ శబ్దే, అకర్మకః॥ ఉందనేసకర్మకః
సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ క్నూయతే॥ ౨ చుక్నూయే॥ ౩ క్నూయితా-సే-హే॥ ౪ క్నూయిష్యతే॥ ౫ క్నూయతాం॥ ౬. అక్నూయత ॥౭ క్నూయేత॥ ౮ క్నూయిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ౯ అక్నూయిష్ట(ధ్వం, ధ్వం) ౧౦ అక్నూయిష్యత

భావకర్మణోః—౧ క్నూయ్యతే॥ ౫ క్నూయ్యతాం॥ ౬ అక్నూయ్యత॥ ౭ క్నూయ్యేత॥ ౯ అక్నూయీతి విశేషః। శేషంకర్తృలకారవత్ ॥

ణౌ—అర్తిహ్రీత్యాదినాపుకిపుగంతత్వాద్గుణాకర్తృకర్మణోః క్నోపయతి।తే॥ క్నోపయ్యః ఇత్యాది ॥ కూజతివత్ ౨౧౬ పు॥ చజి అచుక్నుపత్ ।త ॥ సని॥ చుక్నూయిషత ఇత్యాద్యాత్మనేపదంవిశేషః యజి। చోక్నూయత ఇత్యాది కూజతివత్ ॥ యఙ్లుకి॥ చోక్నూయీతి- చోక్నోతి- చోక్నూతః, చోక్నూయతీత్యాది॥ సర్వేభ్యః కృత్సు కూజతివత్ ౧౧౬। ౧౧౭ ॥ కేవలాత్సన్నంతాచ్చ శానచి - క్నూయమానః. క్నూయిష్యమాణః, చుక్నూయిషమాణః - చుక్నూయిషిష్యమాణః। ణ్యంతాణ్ణముల్, చేలక్నోపంవృష్టో దేవః। వస్త్రక్నోపం। చేలార్థేషూపపదేషు చేలక్నోపేరితిణములంతరంచవిశేషః ॥

కృపూ- సామర్థ్యే॥ అకర్మకః। వేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

కృపోరోలఇతిలత్వం—౧కల్పతే॥ ౨చక్లృపే॥ చక్లృపిషే-చక్లృప్సే చక్లృపిధ్వే। చక్లృబ్ధ్వే- చక్లృపివహే- చక్లృప్వహే, చక్లృపిమహే- చక్లృప్మహే- లుటిచక్లృప ఇతిపరస్మైపదంవా । పరస్మైపదపక్షే తాసిచక్లృపఇతితాసేస్సకారాదెరార్థధాతుకస్యచెణ్నిషేధః। ఆత్మనేపదపక్షఇడ్వికల్పః ॥ ౩కల్ప్తా- కల్ప్తారౌ ॥ కల్ప్తారః, కల్ప్తాసి- కల్ప్తాస్థః-కల్ప్తాస్థ-కల్ప్తాస్మి-కల్ప్తాస్వః-కల్ప్తాస్మః-పక్షే-కల్ప్తాసే-కల్ప్తా

సాథే,కల్ప్తాధ్వే। కల్ప్తావహే, కల్ప్తాస్వహే,కల్ప్తాస్మహే- పక్షే ॥ కల్పి
తా । కల్పితారౌ॥ కల్పితారః। సే, హే॥ ౪ కల్ప్స్యతి, కల్ప్స్యతః। క
ల్ప్స్యంతి, పక్షే; కల్ప్స్యతే,కల్ప్స్యేతేకల్ప్స్యంతే,కల్పిష్యతే, క
ల్పిష్యేతే॥కల్పిష్యంతె॥౫కల్ప్తాం॥ ౬అకల్పత॥ ౭కల్పేత॥కల్పేయా
తాం॥౮కల్పిషీష్ట,కల్పిషీయాస్తాం। కల్పిషీరన్(ధ్వం)క్లృప్సీష్ట, క్లృప్సీ
యాస్తాం, క్లృప్సీరన్,ధ్వం॥ ద్యుద్భ్యోలుజీతివాపరస్మైపదం॥తదా
పుషాదీత్యాదినాచ్లేరఙ్॥ ౯ అక్లృపత్, అక్లృపతాం, అక్లృపన్, అ
క్లృపః, అక్లృపతం, అక్లృపత, అక్లృపం, అక్లృపావ, అక్లృపా
మ, పక్షే॥ అకల్పిష్ట, అకల్పిషాతాం, అకల్పిషత(ఢ్వం।ధ్వం) పక్షే॥
అక్లృప్త, అక్లృప్సాతాం, అక్లృప్సత, అక్లృప్థాః, అక్లృప్సాథాం,
అక్లృబ్ధ్వం, అక్లృప్సి-అక్లృప్స్వహి-అక్లృప్స్మహి॥ ౧౦ అకల్ప్స్య
త్ -అకల్ప్స్యతాం॥అకల్ప్స్యన్॥అకల్పిష్యత॥అకల్పిష్యేతాం-అక
ల్పిష్యంత ॥ పక్షే ॥ అకల్ప్స్యత-అకల్ప్స్యేతాం-అకల్ప్స్యంత॥

భావే—౧ క్లృప్యతే ॥ ౨ చక్లృపే ॥ ౩ కల్ప్తా ॥ కల్పితా॥ ౪
కల్ప్స్యతే । కల్పిష్యతే । ౫ క్లృప్యతాం ॥ ౬ అక్లృప్యత ॥ ౭ క్లృ
ప్యేత ॥ ౮కల్పిషీష్ట । క్లృప్సీష్ట । ౯ అకల్పి ॥ ౧౦ అకల్పిష్యత ॥
అకల్ప్స్యత ॥

ణౌ—౧ కల్పయతి, తే॥ ౨ కల్పయాంచకార,చక్రే॥ బభూవ ॥
ఆస ॥ ౩ కల్పయితా,సి, సే, హే॥ ౪ కల్పయిష్యతి, తే ॥ ౫ కల్పయ
తు,తాం॥౬ అకల్పయత్,త॥ ౭ కల్పయేత్, త ॥ ౮ కల్ప్యాత్, క
ల్పయిషీష్ట,ఢ్వం,ధ్వం॥ ౯అచీక్లృపత్,త॥ అచకల్పత్,త ॥ ౧౦ అకల్ప
యిష్యత్,త॥

కర్మణి—౧ కల్ప్యతే ॥ ౨ కల్పయాంచక్రే (బభూవే,ఆసే)॥
౩ కల్పయితా (సే,హే)కల్పితా(సే,హే);౪ కల్పయిష్యతే, కల్పిష్య
తే ॥ ౫కల్ప్యతాం॥ ౬ అకల్ప్యత ॥ ౭ కల్ప్యేత ॥ ౮ కల్పయిషీష్ట

(ఢ్వం,ధ్వం)కల్పిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అకల్పి, అకల్పిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అకల్పయిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అకల్పయిష్యత ॥ అకల్పిష్యత ॥

సని—లుటిచక్లృపఇతిపరస్మై పదంవా। తాసిచక్లృపఇతిపరస్మై పదఇడ్నిషేధః । ఆత్మనేపదఇడ్వా॥

౧—చిక్లృప్సతి। చిక్లృప్సతే। చికల్పిషతే॥౨ చిక్లృప్సాంచకార బభూవ ।ఆస। చిక్లృప్సాంచక్రే। చికల్పిషాంచక్రే॥బభూవ,ఆస॥ 3 చిక్లృప్సితా । సి।సే॥వా॥ చికల్పిషితా ॥సే।వా॥౪ చిక్లృప్సిష్యతి, తే॥చికల్పిషిష్యతే ॥ ౫ చిక్లృప్సతు । తాం ॥ చికల్పిషతాం ॥ ౬ అచిక్లృప్సత్ ।త॥ అచికల్పిషత ॥ ౭ చిక్లృప్సేత్, త॥ చికల్పిషేత॥ ౮ చిక్లృప్స్యాత్ । చిక్లృప్సిషీష్ట (ధ్వం) చికల్పిషీష్ట (ధ్వం) అచిక్లృప్సీత్ । అచిక్లృప్సిష్టాం । అచిక్లృప్సిష్ట । అచిక్లృప్సిషాతాం । (ఢ్వం,ధ్వం) అచికల్పిషిష్ట। అచికల్పిషిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అచిక్లృప్సిష్యత్। త ॥ అచికల్పిషిష్యత ॥

యఙి—ఉభయత్రలత్వం । ౧ చలీక్లృప్యతే ॥౨చలీక్లృపాంచక్రే (బభూవ)ఆస॥ 3 చలీక్లృపితా।సే।వా॥ ౪ చలీక్లృపిష్యతే ॥ ౫ చలీక్లృప్యతాం ॥ ౬ అచలీక్లృప్యత ॥ ౭ చలీక్లృప్యేత । ౮ చలీక్లృపిషీష్ట। ధ్వం॥ ౯ అచలీక్లృపిష్ట(ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ అచలీక్లృపిష్యత ॥

యఙ్లుకి—చల్క్లృపీతి । చలిక్లృపీతి ॥ చలీక్లృపీతి॥చల్కల్ప్తి। చలికల్ప్తి।చలీకల్ప్తి । చల్క్లృప్తః । చలిక్లృప్తః । చలీక్లృప్తః । చల్క్లృపతి।చలిక్లృపతి । చలీక్లృపతీత్యాది ॥

౧—కల్పితవ్యం। కల్ప్తవ్యం । కల్పనీయం । కల్ప్యం ।ఋదుపధాచ్చాక్లృపిచృతేరితి నిషేధాన్నక్యప్ ॥ క్లృప్తః । క్లృప్తవాన్।కల్పమానః । కల్పస్యన్। కల్పస్యతీ । కల్పస్యంతీ । కల్పస్యమానః । కల్పిష్యమాణః। కల్పితుం ! కల్ప్తుం । క్లృప్తం । కల్పనం । కల్పిత్వా।క్లృప్త్వా । పరిక్లృప్య। కల్పం కల్పం। కల్పిత్వాకల్పిత్వా ।క్లృ

ప్తాక్లృప్త్వా ॥

౨—కల్పయితవ్యః । కల్పనీయః । కల్ప్యః। కల్పితః । కల్పితవాన్ । కల్పయమానః। కల్పయన్। కల్పయంతీ। కల్పయిష్యమాణః। కల్పయిష్యన్। కల్పయిష్యతీ। కల్పయిష్యంతీ । కల్పయితుం। కల్పితం। కల్పనం। కల్పయిత్వా। పరికల్ప్య। కల్పంకల్పం । కల్పయిత్వా కల్పయిత్వా॥

౩—చిక్లృప్సితవ్యం- చికల్పిషితవ్యం- చిక్లృప్సనీయం, చికల్పిషణీయం- చిక్లృప్స్యం, చికల్పిష్యం- చిక్లృప్సితః। చికల్పిషితః , చిక్లృప్సితవాన్ । చికల్పిషితవాన్ । చిక్లృప్సన్ । చిక్లృప్సంతీ । చిక్లృప్సమానః । చికల్పిషమాణః। చిక్లృప్సిష్యన్। చిక్లృప్సిష్యతీ। చిక్లృప్సిష్యంతీ । చిక్లృప్సిష్యమాణః । చికల్పిషిష్యమాణః । చిక్లృప్సితుం । చికల్పిషితుం। చిక్లృప్సితం । చికల్పిషితం । చిక్లృప్సనం । చికల్పిషణం । చిక్లృప్సిత్వా । చికల్పిషిత్వా । పరిచిక్లృప్స్య । పరిచికల్పిష్య । చిక్లృప్సంచిక్లృప్సం । చిక్లృప్సిత్వాచిక్లృప్సిత్వా॥ చికల్పిషంచికల్పిషం । చికల్పిషిత్వాచికల్పిషిత్వా॥

౪—చలీక్లృపితవ్యం । చలీక్లృపనీయం । చలీక్లృప్యం । చలీక్లృపితః । చలీక్లృపితవాన్ । చలీక్లృప్యమానః ।చలీక్లృపిష్యమాణః । చలీక్లృపితుం। చలీక్లృపితం । చలీక్లృపనం ।చలీక్లృపిత్వా । పరిచలీక్లృప్య ।చలీక్లృపంచలీక్లృపం । చలీక్లృపిత్వాచలీక్లృపిత్వా॥

౫—చల్కల్పితవ్యం । చలికల్పితవ్యం । చలీకల్పితవ్యం । చల్కల్పనీయం । చలికల్పనీయం । చలీకల్పనీయం। చల్కల్ప్యం । చలికల్ప్యం । చలీకల్ప్యం । చల్క్లృపితః । చలిక్లృపితః । చలీక్లృపితః చల్క్లృపితవాన్ । చలిక్లృపితవాన్ ।చలీక్లృపితవాన్। చల్క్లృపత్ ।చల్క్లృపతౌ।చల్క్లృపతః । చల్క్లృపతీ । చలిక్లృపత్ ।చలిక్లృపతౌ । చలిక్లృపతః ।చలిక్లృపతీ । చలీక్లృపత్। చలీక్లృపతౌ - చలీ.

క్లృపతః॥ చలీక్లృపతి ॥ చల్కల్పిష్యతే । చల్కల్పిష్యతి । చలల్పిష్యతి । చలికల్పిష్యతే । చలికల్పిష్యతి । చలికల్పిష్యతి । చలీకల్పిష్యతే । చలీకల్పిష్యతి । చలీకల్పిష్యతి । చల్కల్పితుం । చలికల్పితుం । చలీకల్పితుం । చల్క్లృపితం । చలిక్లృపితం । చలీక్లృపితం॥ చలల్పనం చలికల్పనం। చలీకల్పనం। చల్కల్పిత్వా। చలికల్పిత్వా। చలీకల్పిత్వా । పరిచల్క్లృప్య। పరిచలిక్లృప్య । పరిచలీక్లృప్య । చలల్పం చల్కల్పం । చల్కల్పిత్వా చలల్పిత్వా ॥ చలికల్పం చలికల్పం॥ చలికల్పిత్వా చలికల్పిత్వా॥ చలీకల్పం చలీకల్పం। చలీకల్పిత్వా చలీకల్పిత్వా

కేపృ-చ। చాలనే గతౌ చ ॥ అకర్మకః సేట్ ఆత్మనేపదీ

కేపతే, చికేపే, కేపితేత్యాది వక్ష్యమాణ క్లేశతివత్ ॥ చఙి ॥ అచికేపత్ ॥త॥

కేవృ-సేవన ఇత్యేకే ॥ సకర్మకః। సేట్ ఆత్మనేపదీ

కేవతే, చికేవే, కేవితేత్యాది క్లేశతివత్ ॥ చఙి॥ అచికేవత్-త॥ క్త్వాఘఞోరిత్యాద్యభావిత్వాన్నాస్య యఙ్లుక్ ॥

క్లిశ, అవ్యక్తాయాం వాచి, బాధన ఇత్యదుర్గః, సకర్మకః సేట్ ఆత్మనేపదీ

౧ క్లేశతే॥ ౨ చిక్లిశే। ౩ క్లేశితా। ౪ క్లేశిష్యతే ॥ ౫ క్లేశతాం॥ ౬ అక్లేశత। ౭ క్లేశేత ॥ ౮ క్లేశిషీష్ట(ధ్వం) ౯ అక్లేశిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అక్లేశిష్యత॥

కర్మణి—౧ క్లిశ్యతే॥ ౫ క్లిశ్యతాం॥ ౬ అక్లిశ్యత॥ ౭ క్లిశ్యేత॥ ౯ అక్లేశి విశేషః ॥ శేషం కర్తృలకారవత్ । ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోః యఙ్యఙ్లుకోః సర్వేభ్యః కృత్సు చ ఫలతివత్ ॥ (పు-౨-౫ ॥ ౨-౬) చఙి॥ అచిక్లిశత్ ।త। సని చిక్లిశిషత ఇత్యాద్యాత్మనేపదం । కృత్సు కేవలాత్సన్నంతాచ్చ శానచి ॥ క్లిశమానః, క్లేశిష్యమాణః। చిక్లిశిషమాణః। ౯ క్లేశిషిష్యమాణః॥

॥ ఇతి కాదయః ॥

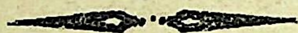
ఖడి-మంథే- సకర్మకః॥ సేట్, ఆత్మనేపదీ

ఖండతే, చఖండే, ఖండితేత్యాదికజ్జతివత్ పు, ౪౭౬-౪౭౯ ॥

ఖుర్ద, క్రీడాయామేవ, అకర్మకః, సేట్ ఆత్మనేపదీ.

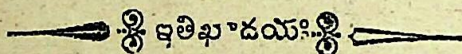
ఖూర్దతే, చుఖూర్దే- ఖూర్దితేత్యాదికూర్దతివత్ ॥ పు ౪౩౯, ౪౪౦ ॥

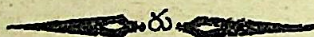

ఖేవృ. సేవన ఇత్యేకే, సకర్మకః॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

ఖేవతే, చిఖేవ ఇత్యాదిక్లేశతివత్ ।పు, ౪౪౫॥ ణౌచఙి, అచిఖేవత్, త॥

ఊడ్భావివకారాంతత్వాన్నయఙ్లుక్ ॥

గ్రథి-కౌటిల్యే, అకర్మకః ॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

గ్రంథతే, జగ్రంథే- గ్రంథితేత్యాదికంకతివత్ ॥ పు ౪౭౭, ౪౭౯ ॥

గల్భ-ధార్ష్ట్యే- అకర్మకః॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

గల్భతే। జగల్భ ఇత్యాదిసర్వంకత్థతివత్ ॥ పు ౪౩౦ ॥

గ్రసు, గ్లసు-అదనే॥ సకర్మకౌ॥ సేటౌ। ఆత్మనేపదినౌ

౧ గ్రసతే॥ ౨ జగ్రసే॥ 3 గ్రసితా॥ ౪ గ్రసిష్యతే॥ ౫ గ్రసతాం ॥ ౬ అగ్రసత॥ ౭ గ్రసేత ॥ ౮ గ్రసిషీష్ట(ధ్వం) ౯ అగ్రసిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అగ్రసిష్యత॥

కర్మణి—౧ గ్రస్యతే॥ ౫ గ్రస్యతాం॥ ౬ అగ్రస్యత॥ ౭ గ్రస్యేత॥ ౯ అగ్రాసీతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగ్వత్ । ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్ప్రత్యయాః॥ సన్యఙ్యఙ్లుక్షు తిజికృతిచ సర్వం కకతివత్ ॥ పు, ౪౭౭, ౪౭౮ ౪౭౯ ॥ చఙి ॥ అజిగ్రసత్

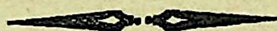
నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతి పరస్మైపదం ॥ కేవలాత్తు-కృత్సు । గ్రసితవ్యం। గ్రసనీయం, గ్రాస్యం, గ్రస్తః, గ్రస్తవాన్, గ్రసమానః-గ్రసిష్యమాణః, గ్రసితుం, గ్రస్తం, గ్రసనం, గ్రసిత్వా-గ్రస్త్వా, గ్రాసంగ్రాసం, గ్రసిత్వాగ్రసిత్వా, గ్రస్త్వాగ్రస్త్వా॥ ఏవంగ్లసత ఇత్యాద్యపి॥

గర్హ, గల్హ కుత్సాయాం॥ సకర్మకౌ। సేటౌ, ఆత్మనేపదినౌ

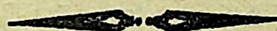
౧ గర్హతే॥ ౨ జగర్హే॥ ౩ గర్హితా॥ ౪ గర్హిష్యతే॥ ౫ గర్హతాం॥ ౬ అగర్హత॥ ౭ గర్హేత । ౮ గర్హిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯ అగర్హిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అగర్హిష్యత॥

కర్మణి—౧ గర్హ్యతే॥ ౫ గర్హ్యతాం॥ ౬ అగర్హ్యత॥ ౭ గర్హ్యేత॥ ౯ అగర్హీతి విశేషః । శేషం ప్రాగ్వత్ ॥ ణౌ—కర్తృకర్మణోర్యజ్యఙ్లుకోస్సర్వేభ్యః కృత్సు చకర్జతివత్ ॥ పు ౧౮౬ ॥ ౧౮౭,౧౮౮ ॥ సని- జిగర్హిషత ఇత్యాద్యాత్మనేపదం కేవలాత్సన్నంతాచ్చ శానచ్చ విశేషః । గర్హమాణః, గర్హిష్యమాణః, జిగర్హిషమాణః- జిగర్హిషిష్యమాణః ॥ ఏవంగల్హతే- జగల్హే ఇత్యాది ॥

గ్లహ-చ। గర్హణ ఇతి శేషః । సకర్మకః సేట్ । ఆత్మనేపదీ

గ్లహతే, జగ్లహే ఇత్యాది గ్రసతివత్ । ణౌ చఙి అజిగ్లహత్ । త కేవలాన్నిష్ఠాయాం గ్లహితః। గ్లహితవాన్ । క్త్వాయాం । గ్లహిత్వా॥

గాహూ-విలోడనే॥ సకర్మకః। వేట్ ।ఆత్మనేపదీ

౧ గాహతే॥ ౨ జగాహే- జగాహిషే-జఘాక్షే, జగాహిఢ్వే(ధ్వే) జఘాఢ్వే । జగాహివహే, జగాహ్వహే, జగాహిమహే, జగాహ్మహే ౩ గాహితా(సే।హే) గాఢా(సే-హే) ౪ గాహిష్యతే । ఘాక్ష్యతే ౫ గాహతాం ॥ ౬ అగాహత॥ ౭ గాహేత॥ ౮ గాహిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)

ఘూక్షీష్ట(ధ్వం) ౯ అగాహిష్ట, అగాహిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అగాఢ- అఘూక్షాతాం-అఘూక్షత - అగాఢాః, అఘూక్షాథాం, అఘూఢ్వం, అఘూక్షి, అఘూక్ష్వహి- అఘూక్ష్మహి॥ ౧౦ అగాహిష్యత-అఘూక్ష్యత

కర్మణి—౧ గాహ్యతే॥౫ గాహ్యతాం। ౬ అగాహ్యత ॥ ౭ గాహ్యేత॥ ౯ అగాహీతివిశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్, ణౌ- కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు చ కాశతివత్ ॥ పు, ౪౩౬,౪౩౭

సని—౧ జిగాహిషతే,జిఘూక్షతే॥ ౨ జిగాహిషాంచక్రే, జిఘూక్షాంచక్రే, బభూవ॥ ఆస॥ ౩ జిగాహిషితా(సే.హే) జిఘూక్షితా(సే హే) ౪ జిగాహిషిష్యతే,జిఘూక్షిష్యతే॥౫ జిగాహిషతాం, జిఘూక్షతాం॥ ౬ అజిగాహిషత,అజిఘూక్షత॥౭ జిగాహిషేత, జిఘూక్షేత॥౮ జిగాహిషిషీష్ట(ధ్వం) జిఘూక్షిషీష్ట(ధ్వం) ౯ అజిగాహిషిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) అజిఘూక్షిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అజిగాహిషిష్యత, అజిఘూక్షిష్యత ॥ కృత్సు జిగాహిషితవ్యం,జిఘూక్షితవ్యమిత్యాది ॥ యఙి జాగాహ్యతఇత్యాది కాశతివత్ ॥పు, ౪౩౭,౪౩౮॥

యఙ్లుకి—జాగాహీతి,జాగాఢి-జాగాఢః - జాగాహతీత్యాది॥ యఙ్ణ్యఙ్లుగంతాత్కృత్సు చ కాశతివత్॥

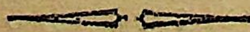
కేవలాత్కృత్సు। గాహితవ్యః,గాఢవ్యః,గాఢః, గాఢవాన్-గాఢుం, గాహితుం, గాఢం, గాహిత్వా, గాఢ్వేతి విశేషః, శేషంకాశతివత్॥

గుద,క్రీడాయామేవ॥అకర్మకః॥సేట్॥ ఆత్మనేపదీ
గోదతే, జుగుదఇత్యాదికౌకతివత్॥పు,౪౩౯

గుర్ద-క్రీడాయామేవ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ
గూర్దతే-జుగూర్దఇత్యాదికూర్దతివత్॥పు,౪౩౯

గుప, గోపనే। సకర్మకః॥ నిత్యసనంతః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

అస్మాన్నిందార్థే నిత్యం గుప్తిజ్కిద్భ్యస్సన్నితి స్వార్థే సన్ప్రత్యయే ॥ ౧ జుగుప్సతే ॥ ౨ జుగుప్సాం చక్రే (బభూవ, ఆస) ౩ జుగుప్సితా (సే, హే) ౪ జుగుప్సిష్యతే ॥ ౫ జుగుప్సతాం ॥ ౬ అజుగుప్సత। ౭ జుగుప్సేత ॥ ౮ జుగుప్సిషీష్ట- ఢ్వం ॥ ౯ అజుగుప్సిష్ట (ధ్వం, ఢ్వం) ౧౦ అజుగుప్సిష్యత ॥

కర్మణి—౧ జుగుప్స్యతే ॥ ౫ జుగుప్స్యతాం॥ ౬ అజుగుప్స్యత॥ ౭ జుగుప్స్యేత॥ ౯ అజుగుప్సీతి విశేషః॥ శేషం ప్రాగ్వత్॥

ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోశ్చికిత్సతివత్ ॥ పు ౨౦౨, ౨౦౩ సన్నంతాజ్జుగుప్సిషత ఇత్యాత్మనేపదమ్ ॥ సర్వేభ్యః కృత్సు చికిత్సతివత్ శానచి- జుగుప్సమానః- జుగుప్సిష్యమాణః- జుగుప్సిషమాణః- జుగుప్సిషిష్యమాణః ॥

గృహూ- గ్రహణే॥ సకర్మకః॥ వేట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ గర్హతే ॥ ౨ జగృహే- జగృహిషే- జఘృక్షే- జగృహిఢ్వే- ధ్వే జఘృఢ్వే॥ జగృహివహే- జగృహ్వహే- జగృహిమహే, జగృహ్మహే॥ ౩ గర్హితా (సే, హే) గర్ఢా (సే, హే) ౪ గర్హిష్యతే- ఘర్క్ష్యతే॥ ౫ గర్హతాం ॥ ౬ అగర్హత ॥ ౭ గర్హేత ॥ ౮ గర్హిషీష్ట (ధ్వం, ఢ్వం) ఘృక్షీష్ట- ధ్వం ॥ ౯ అగర్హిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) అఘృక్షత- అఘృక్షాతాం- అఘృక్షంత ॥ అఘృక్షథాః- అఘృక్షాథాం- అఘృక్షధ్వం ॥ అఘృక్షి। అఘృక్షావహి। అఘృక్షామహి। ౧౦ అగర్హిష్యత- అఘర్క్ష్యత ॥

కర్మణి—౧ గృహ్యతే ॥ ౫ గృహ్యతాం ॥ ౬ అగృహ్యత ॥ ౭ గృహ్యేత ॥ అగర్హీతి విశేషః ॥ శేషం కర్తృలకారవత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణోః కర్షతివత్ (పు ౨౧౯) సని జిగర్హిషతే। జిఘృక్షత ఇత్యాది చికల్పిప్సతే చికల్పిషత ఇత్యాదివదాత్మనేపదమాత్రం। యఙ్యఙ్లుకోః సర్వేభ్యః కృత్సు చ కర్షతివత్ (పు ౨౧౯। ౨౨౦। ౨౨౧)

కేవలాత్సన్నంతాచ్ఛ శానచ్। గర్హమాణః। గర్హిష్యమాణః। ఘర్క్ష్యమాణః। జిగర్హిషమాణః। ౩ జిఘృక్షమాణః। జిగర్హిషిష్యమాణః। జిఘృక్షిష్యమాణః

గ్లెపృ, దైన్యే- గెపృ- గ్లెపృ-చ। చాత్కంపనే గతౌచ । సూత్రవిభాగాదితిస్వామీ । మైత్రేయస్తుచకారమంతరేణ పఠిత్వాకంపన ఇత్యపేక్షత ఇత్యాహ । గ్లెపేరర్థభేదాత్పునఃపాఠః। సకర్మకాః। సేటః ఆత్మనేపదినః।

గేపతే-జిగేప ఇత్యాది క్లేశతివత్. శరణ్యంతాత్కంపనేనిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతి కర్తృగామిఫలేపరస్మైపదం । అన్యత్రోభయం। చఙి అజిగేపత్- త। ఏవం గ్లెపతేరప్యూహ్యం।

గేషృ అన్విచ్ఛాయాం గ్లెషృ ఇత్యేకే అన్విచ్ఛాన్వేషణం । సకర్మకౌ। సేటౌ । ఆత్మనేపదినౌ

గేషతే జిగేష ఇత్యాది- గ్లేషతే-జిగ్లేష ఇత్యాదిచ క్లేశతివత్ । చఙి। అజిగేషత్।త। అజిగ్లేషత్।త

గోష్ట- సంఘాతే। అకర్మకః। సేట్ ఆత్మనేపదీ

గోష్టతే। జగోష్ట ఇత్యాది క్లీబతివత్ ।వృ ౪౩౮

॥ ఇతి గాదయః ॥

ఘట, చేష్టాయాం। అకర్మకః। సేట్ ఆత్మనేపదీ- మిత్

౧ ఘటతే। ౨ జఘటే। ౩ ఘటితా (సే-షే) ౪ ఘటిష్యతే । ౫ ఘటతాం । ౬ అఘటత। ౭ ఘటేత । ౮ ఘటిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అఘటిష్ట । (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అఘటిష్యత

భావే—౧ ఘట్యతే। ౫ ఘట్యతాం। ౬ అఘట్యత। ౭ ఘట్యేత। ౯ అఘాటి ఇతి విశేషః శేషం ప్రాగ్వత్ ।ణ్యంతాత్కర్తృగామిక్రియాఫలేఽకర్మకాణి సర్వాణ్యణ్యన్తేషు పఠితవ్యాః కృత్స్నచక్రమితివత్ (వృ ౧౬౪- ౧౬౫) సన్నంతాదాత్మనేపదం- కేవలాత్సన్నంతాచ్ఛ శానచ్చ విశేషః ।

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ధాతురూపప్రకాశికాయాం-ఘట్టాదిధాతవః

ఘట్ట, చలనే- అకర్మకః-సేట్ ఆత్మనేపదీ

ఘట్టతే-జఘట్టఇత్యాదికత్థతివత్ ।పు ౪౩౦

ఘప, ఇత్యేదుపధం కేచిత్పఠంతి, కాంతికరణ ఇత్యర్థః, అకర్మకః
సేట్- ఆత్మనేపదీ

ఘపతే, జఘపఇత్యాదికకతివత్. పు ౪_౨౭, ౪_౨౮

ఘిణ్ణి, గ్రహణే। సకర్మకః సేట్-ఆత్మనేపదీ

ఘిణ్ణతే- జఘిణ్ణఇత్యాదిక్లిందతివత్ ॥ పు ౪౩౭

ఘుట, పరివర్తనే- సకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

ఘోటతే, జఘుటఇత్యాదిశ్లోకతివత్ (౪౪౦ పు) లుఙి। అఘుటత్- అఘోటిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ద్యుద్భ్యోలుఙీతి పరస్మైపదంవా-పరస్మైపదెపుషాదీత్యాదినాచ్లైరఙ్

ఘుణ-భ్రమణే అకర్మకః సేట్ ఆత్మనేపదీ

ఘోణతే, జఘుణఇత్యాది శ్లోకతివత్॥ పు ౪౩౯ ॥ యఙి జోఘుణ్యతే-యఙ్లుకి, జోఘుణీతి; జోఘోంటి, జోఘూంటః, జోఘుణతీత్యాది

ఘుణి, గ్రహణే సకర్మకః- సేట్ ఆత్మనేపదీ

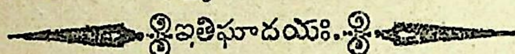
ఘుణ్ణతే, జఘుణ్ణఇత్యాదిక్లిందతివత్ ౪౩౭ ॥

ఘూర్ణ-భ్రమణే॥ అకర్మకః। సేట్ ఆత్మనేపదీ

౧ ఘూర్ణతే॥ ౨ జఘూర్ణే ౩ ఘూర్ణితా (స్తే, హే) ౪ ఘూర్ణిష్యతే॥ ౫ ఘూర్ణతాం॥ ౬ అఘూర్ణత॥ ౭ ఘూర్ణేత ॥ ౮ ఘూ

ర్ణిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అఘూర్ణిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అఘూర్ణిష్యత ॥

భావే—౧ ఘూర్ణ్యతే ॥ ౫ ఘూర్ణ్యతాం ॥ ౬ అఘూర్ణ్యత ॥ ౭ ఘూర్ణ్యేత ॥ ౯ అఘూర్ణీతి పూర్వస్మాద్విశేషః ॥ ణౌ కర్తృకర్మణోః సన్యఙ్యఙ్లుక్షు సర్వేభ్యః కృత్సుచ కూజతివత్ - పు ౨౧౬। ౨౧౭ కేవలాత్సన్నంతాచ్చాత్మనేపదం విశేషః ॥

శ్రీ ఇతిఘూదయః శ్రీ

చక తృప్తౌ ప్రతిఘాతేచ । అకర్మకః ॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

౧ చకతే ॥ ౨ చేకే, చకాతే ॥ చేకిరే ॥ ౩ చకితా (సే; హే) ౪ చకిష్యతే ॥ ౫ చకతాం ॥ ౬ అచకత ॥ ౭ చకేత ॥ ౮ చకిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అచకిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అచకిష్యత ॥

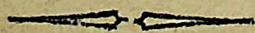
ఘటాదౌ తృప్తిమాత్రేమిత్త్వార్థంపరస్మైపదిష్వనువాదాత్పరస్మైపదమపి ॥ ౧ చకతి ॥ ౨ చచాక ॥ చేకతుః ॥ చేకుః ॥ ౩ చకితా, సి ॥ ౪ చకిష్యతి ॥ ౫ చకతు ॥ ౬ అచకత్ ॥ ౭ చకేత్ ॥ ౮ చక్యాత్ ॥ ౯ అచాకీత్ । అచకీత్ ॥ ౧౦ అచకిష్యత్ ॥

భావే—౧ చక్యతే ॥ ౫ చక్యతాం ॥ ౬ అచక్యత ॥ ౭ చక్యేత ॥ ౯ అచాకీతివిశేషః ॥ శేషం కర్తృలకారస్యాత్మనేపదవత్ ॥ ణౌ తృప్తిమాత్రేమిత్త్వాద్ధ్రస్వే కర్తృకర్మణోః కఖతివత్ ॥ పు ౧౮౪।౧౮౫ ॥ తృప్తేరన్యత్ర కకతివత్ పు ౪౨౭।౪౨౮ ॥ సన్యఙ్యఙ్లుక్షు సర్వేభ్యః కృత్సుచ కకతివత్ । సన్నంతాత్పరస్మైపదమాత్మనేపదంచ ॥

చడ్కోపే ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

చండతే-చచండ ఇత్యాదికంకతివత్ ॥

చయ-గతౌ ॥ అకర్మకః । సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ.

చయతే, చేయే, చేయాతే, చెయిరే, చయితేత్యాదికకతివత్ ॥

౪-౭౨॥౪-౬౫॥ యఙ్లుకి ॥ చాచయీతి । చాచతి। చాచతః। చాచయతీ
త్యాది ॥

చేష్ట, చేష్టాయాం ॥ అకర్మకః, సేట్ ఆత్మనేపదీ

చేష్టతే। చిచేష్టఇత్యాది శ్లాఘతివత్ ౪౪౫ ॥ ణౌచఙి అచచేష్టత్।ఏ।
అచిచేష్టత్,త। విభాషావేష్టిచేష్ట్యోరిత్యభ్యాసస్యాత్వం వా ॥

॥ఇతిచాదయః॥

జభీ గాత్రవినామే ॥ అకర్మకః సేట్ ఆత్మనేపదీ

రధిజభోరచీతినుమ్ ॥ ౧ జమ్భతే ॥ ౨ జజమ్భే ॥ ౩ జమ్భితా-
సే-హే ॥ ౪ జమ్భిష్యతే ॥ ౫ జమ్భతాం ॥ ౬ అజమ్భత । ౭ జమ్భేత
౮ జమ్భిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అజమ్భిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అజమ్భిష్యత ॥

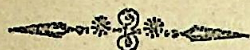
భావే—౧ జభ్యతే ॥ ౫ జభ్యతాం॥ ౬ అజభ్యత॥ ౭ జభ్యేత॥౯
అజమ్భీతి విశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్ ॥ ణౌకర్త్రకర్మణోః సనిచ
కంకతివత్ ॥ ౪-౬౫।౪-౭౫ ॥ గర్హితంజమ్భతఇత్యర్థే లుపసదచర
జపజభేత్యాదినా ॥

యఙి-జపజభదహదశేత్యాదినాభ్యాసస్యనుకి । ౧జంజభ్యతే॥౨ జం
జభాంచక్రే (బభూవ ॥ ఆస)॥ ౩ జంజభితా॥సే,హే॥ ౪ జంజభిష్య
తే ॥ ౫ జంజభ్యతాం । ౬ అజంజభ్యత । ౭ జంజభ్యేత- జంజభిషీష్ట ।
(ధ్వం)౯ అజంజభిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం)అజంజభిష్యత ॥

యఙ్లుకి—జంజమ్భీతి। జంజబ్ధి। జంజబ్ధః । అజంజంభతీత్యాది।సర్వే
భ్యః కృత్సుకంకతివత్ ॥ కేవలాత్కృత్సు। జంభితవ్యం। జంభనీయం।
పోరదుపధాదితియత్ । జభ్యః । శ్విదిత ఇతినేట్ । జబ్ధః। జబ్ధవాన్
జంభమానః। జంభిష్యమాణః। జంభితుం। జబ్ధుం। జంభనం। జంభిత్వా
ప్రజభ్య । జంభంజంభం। జంభిత్వాజంభిత్వా ॥ యఙన్తాత్తవ్యదాదీ
షు జంజభితవ్యమిత్యాదిషునుమభావః । యఙ్లుగన్తాచ్చాజాదౌ చా
కంకితవ్యమిత్యాదివజ్జంజంభితవ్యమిత్యాదిషు నుమ్విశేషః॥

జుతృ, భాసనే- అకర్మకః। సేట్। ఆత్మనేపదీ

జోతతే। జజుతఇత్యాదికోకతివత్ ౪౩౯ ॥ ణౌచఙి॥ అజుజోతత్ త॥

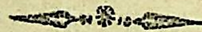

జృభి, గాత్రవినామే॥ అకర్మకః ॥ సేట్। ఆత్మనేపదీ

౧ జృంభతే॥ ౨ జజృమ్భే॥ ౩ జృమ్భితా (సే।హా) ౪ జృమ్భిష్యతే ॥ ౫ జృంభతాం। ౬ అజృంభత॥ ౭ జృమ్భేత॥ ౮ జృమ్భిషీష్ట(ధ్వం) ౯ అజృమ్భిష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అజృమ్భిష్యత॥

భావే—౧ జృంభ్యతే॥ ౫ జృంభ్యతాం॥ ౬ అజృంభ్యత॥ ౭ జృంభ్యేత ॥ ౯ అజృమ్భి ఇతి విశేషః। శేషం ప్రాగ్వత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణోస్సన్యఙ్చఙ్ణుకృత్సు సర్వేభ్యః కృత్సు చ గృంజతివత్ ॥ పు ౨౦౩॥౨౦౪॥౨౦౫॥ కేవలాత్ సన్నంతాచ్చాత్మనేపదం విశేషః।

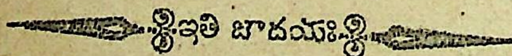
జేషృ-గతౌ- సకర్మకః సేట్ ఆత్మనేపదీ

జేషతే- జిజేషఇత్యాది క్లైనతివత్ ॥ ణౌచఙి॥ అజిజేషత్-త॥

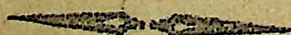
జేహృ-ప్రయత్నే- అకర్మకః ॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

జేహతే। జిజేహఇత్యాది క్లైనతివత్ ॥౪౪౫॥ ణౌచఙి॥ అజిజేహత్ త

టికృ-గత్యర్థః- అకర్మకః॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

టేకతే ॥ టిటికఇత్యాదిశ్వేదతివత్ ॥ పు ౪౩౭,౪౩౮ ॥ లుఙితు నాత్మనేపదవికల్పః ॥ ణౌచఙి-అటిటేకత్-త॥ నిష్ఠాయాం నేడ్విమెధకిత్త్వవికల్పౌ ॥ టికితః-టేకితవాన్ ॥

టీకృ-గత్యర్థః-అకర్మకః సేట్। ఆత్మనేపదీ

౧ టీకతే॥ ౨ టిటీకే ॥ ౩ టీకితా (సే, హా) ౪ టీకిష్యతే ॥ ౫ టీక

తాం॥ ౬ అటీకత॥ ౭ టీకేత ॥ ౮ టీకిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అటీకిష్ట (ఢ్వం ధ్వం) ౧౦ అటీకిష్యత ॥

భావే—౧ టీక్యతే॥ ౫ టీక్యతాం। ౬ అటీక్యత ॥౭ టీక్యేత ౯ అటీకీతివిశేషః॥ శేషంప్రాగ్వత్ ॥ ణౌ- కర్తృకర్మణోస్సన్యఙ్యఙ్లుక్షు సర్వేభ్యః కృత్సుచక్లీబతివత్ ॥౪౩౮ పు॥

ఢౌకృ గత్యర్థః॥ అకర్మకః సేట్ ఆత్మనేపదీ

౧ఢౌకతే। ౨ డుఢౌకే। ౩ ఢౌకితా(సేహి) ౪ ఢౌకిష్యతే॥౫ ఢౌకతాం ॥ ౬ అఢౌకత ॥ ౭ ఢౌకేత ॥ ౮ ఢౌకిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అఢౌకిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అఢౌకిష్యత ॥

భావే—౧ ఢౌక్యతే ॥ ౫ ఢౌక్యతాం ॥ ౬ అఢౌక్యత ॥ ౭ ఢౌక్యేత ॥ ౯ అఢౌకీతివిశేషః॥ణౌ-కర్తృకర్మణోస్సన్యఙ్యఙ్లుక్షుసర్వేభ్యఃకృత్సుచ ఢౌకతివత్ ॥ పు, ౩౦౬,౩౦౭,౩౦౮ ॥ కేవలాత్సన్నంతాచ్చాత్మనేపదంవిశేషః ॥

ణభ-హింసాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ నభతే ॥ ౨ నేభే-నేభాతే-నేభిరే ॥ నభితేత్యాదిసర్వంకకతివత్॥ పు,౪౨౭,౪౨౮ ॥ లుఙి-ద్యుతాదిత్వాత్పరస్మైపదంవా॥ తదాపుషాదిత్యాదినా చ్లేరఙ్ ॥ అనభత్-అనభతాం-అనభన్ ॥ అనభిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ఇతివిశేషః ॥

ణయ- గతౌ,అకర్మకః॥సేట్,ఆత్మనేపదీ.

నయతే ॥ నేయే నేయాతే-నేయిరే ॥ నయితేత్యాది ॥ లుఙి- అనయిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) శేషంకకతివత్॥ యఙి-నానయ్యతే ॥ యఙ్లుకి-నానయీతి-నానతి- నానతః-నానయతీత్యాది ॥

ణస-కౌటిల్యే,అకర్మకః, సేట్,ఆత్మనేపదీ

నసతే॥ నేసే-నేసాతే-నేసిరే॥నసితేత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥

ణాసృ-శబ్దే॥అకర్మకః॥సేట్,ఆత్మనేపదీ

నాసతే ॥ ననాసే ॥ నాసితేత్యాదికాశతివత్ ॥పు,౪౨౬,౪౨౭ ॥ ణౌచజి-అననాసత్-త ॥

ణేషృ-గతౌ,అకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

నేషతే ॥ నినేష ఇత్యాదిక్లేశతివత్ ॥ పు౪౪౫॥ ణౌచజి-అనినేషత్-త ॥

ఇతిణాదయః

తకి-గత్యర్థః,అకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

తంకతే ॥ తతంక ఇత్యాదికంకతివత్ ॥ పు ౪౫౦-౪౫౧ ॥

తడి-తాడనే,సకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

తండతే ॥ తతండఇత్యాదికంకతివత్॥

త్రపూష్-లజ్జాయాం,అకర్మకః,వేట్,ఆత్మనేపదీ

౧ త్రపతే ॥ తౄఫలభజత్రపశ్చేత్యేత్వాభ్యాసలోపౌ ॥ ౨ త్రేపే-త్రేపాతే,త్రేపిరే ॥ త్రేపిషే-త్రేప్సే-త్రేపిధ్వే-త్రేబ్ధ్వే ॥ త్రేపివహే-త్రేప్వహే-త్రేపిమహే-త్రేప్మహే ॥ ౩ త్రపితా (సే,హా) త్రప్తా(సే,హా) ౪ త్రపిష్యతే-త్రప్స్యతే ॥ ౫ త్రపతాం ॥ ౬ అత్రపత॥ ౭ త్రపేత ॥ ౮ త్రపిషీష్ట-ధ్వం ॥ త్రప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అత్రపిష్ట(ఢ్వం ధ్వం) అత్రప్త-అత్రప్సాతాం-అత్రప్సత ॥ అత్రబ్ధాః-అత్రప్సాథాం-అత్రబ్ధ్వం ॥ అత్రప్సి -అత్రప్స్వహి-అత్రప్స్మహి ॥ ౧౦ అత్రపిష్యత -అత్రప్స్యత ॥

భావే—౧ త్రప్యతే ॥ ౫ త్రప్యతాం ॥ ౬ అత్రప్యత ॥ ౭త్రప్యేత ॥ ౯ అత్రాపీతివిశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్ ॥ దళివలిస్ఖలిరణిధ్వని త్రపిక్షపయశ్చేతి ణౌ మిత్త్వాద్ధ్రస్వేకర్తృకర్మణోః క్షపయతివత్॥పు౧-౬౯

సని—౧ తిత్రపిషతే-తిత్రప్సతే ॥ ౨ తిత్రపిషాంచక్రే-తిత్రప్సాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ తిత్రపిషితా (సే,హా) తిత్రప్సితా (సే,హా)

౪ తిత్రిపిషిష్యతే-తిత్రిప్సిష్యతే ॥ ౫ తిత్రిపిషతాం-తిత్రిప్సతాం॥ ౬ అతిత్రిపిషత-అతిత్రిప్సత ॥ ౭ తిత్రిపిషేత-తిత్రిప్సేత ॥ ౮ తిత్రిపిషిషీ ష్ట-ధ్వం ॥ తిత్రిప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అతిత్రిపిషిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) అతిత్రిప్స ష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అతిత్రిపిషిష్యత-అతిత్రిప్సిష్యత ॥ యఙ్యఙ్లుకోః కఖితివత్ ॥ పు ౧౮౫

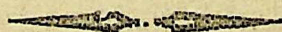
కేవలాత్కృత్సు ॥ త్రపితవ్యం-త్రప్తవ్యం, త్రపణీయం, త్రాప్యం అసుయువపిరపిలపిత్రపిచమశ్చేతిణ్యత్ ॥ త్రపకః-త్రప్తవాక, త్రప మాణః, త్రపిష్యమాణః, త్రప్స్యమానః, త్రపితుం,త్రప్తుం, త్రప్తః, త్రపణం, త్రపిత్వా, త్రప్త్వా, పరిత్రప్య, త్రాపంత్రాపం; త్రపిత్వా త్రపిత్వా, త్రప్త్వాత్రప్త్వా ॥

ణ్యంతాత్త్రపయతివత్, పు ౧౩౦ ॥ ప్రాగుక్తద్విరూపసన్నంతాత్తి త్రపిషితవ్యం తిత్రిప్సితవ్యమిత్యాదికకతివత్, పుట ౭౭-౪౭౮, యఙం తాద్యఙ్లుగంతాచ్చకర్జతివత్, పు ౧౮౭.

తయ-గతౌ,అకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

తయతే । తేయే-తేయాతే-తేయిరే । తయితేత్యాదికకతివత్ ॥యఙ్లుకి- తాతయీతి, తాతతి, తాతతః, తాతయతీత్యాది.

ఞి-త్వరా-సంభ్రమే,అకర్మకః.సేట్,ఆత్మనేపదీ

౧ త్వరతే । ౨ తత్వరే । ౩ త్వరితా(సే,హే) ౪ త్వరిష్యతే । ౫ త్వరతాం । ౬ అత్వరత । ౭ త్వరేత । ౮ త్వరిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం)౯ అత్వరిష్ట(ఢ్వం;ధ్వం)౧౦ అత్వరిష్యత.

భావే—౧ త్వర్యతే । ౫ త్వర్యతాం । ౬ అత్వర్యత । ౭ త్వర్యేత । ౯ అత్వారితివిశేషః । శేషంప్రాగ్వత్.

ణౌ-ఘటాదిత్వేనమిత్త్వాద్ధ్రస్వే కర్తృకర్మణోర్జ్వరతివత్ ।

పు ౪౬౫, ౪౬౬ । లుఙి-అత్స్మృదృత్వరప్రథమ్రదస్తౄస్పశామి త్యభ్యాసస్యాత్త్వం । అతత్వరత్-త । సని- తిత్వరిషతఇత్యాద్యాత్మనెపదమ్ । యఙి- తాత్వర్యతఇత్యాది జ్వరతివత్ । పు ౪౬౬, యఙ్లుకి- తాత్వరీతి, తాతూర్తి, తాతూర్త్తః, తాత్వరతీత్యాది । ఝలాదౌ ప్రత్యయె జ్వరత్వరేత్యాదినోపధావకారయోరూఠ్ । కృత్సు-త్వరితవ్యం, త్వరణీయం, త్వార్యం, ఆదితశ్చేతీణ్నిషేధే ప్రాప్తె రుష్యమత్వరసంఘుషాస్వనామితీడ్వా । ఇడభావె - జ్వరత్వరేత్యాదినూఠ్ । తూర్ణః, తూర్ణవాన్, త్వరితః, త్వరితవాన్, తూర్ణః, సః - ఞీతః క్తఇతివర్తమానె క్తః ॥ తూర్ణం త్వరితంవా యేన । ప్రతూర్ణః । ప్రత్వరితః । ప్రతూర్ణవాన్ । ప్రత్వరితవాన్ । త్వరితుం ప్రక్రాన్తఇత్యర్థః । ఇదమస్యతూర్ణంత్వరితంవా । క్తోఽధికరణె చేత్యాదినాధికరణే క్తః । త్వరమాణః । త్వరిష్యమాణః । త్వరితుం । తూర్ణం । త్వరితం । త్వరణం । త్వరిత్వా । ప్రత్వర్య । త్వారంత్వారం । త్వరిత్వాత్వరిత్వా ॥

ణ్యంతాత్సన్నంతాద్యఙంతాద్యఙ్లుగన్తాచ్చజ్వరతివత్, పు ౪౬౬, ౪౬౭

తాయృ-సంతానపాలనయోః, సంతానః-ప్రబన్ధః, సకర్మకః॥ సేట్ ॥ ఆత్మ

తాయతె । తతాయె । తాయితేత్యాదిక్ష్మాయతివత్, పు ౪౩౬, లుఙి-అతాయి-అతాయిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ఏకవచనేతశబ్దేపరె దీపజనబుధేత్యాదినాచ్లేశ్చిణ్వా ॥ ణౌచఙి-అతతాయత్-త ॥ యఙ్లుకి- తాతాయీతి । తాతాతి । తాతాతః । తాతాయతీత్యాది.

తికృ-గత్యర్థః॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

తేకతె । తితికె । తేకితెత్యాదిక్ష్వేదతివత్ ॥ పు ౪౩౭, ౪౩౮ ॥ లుఙితు నతజ్వికల్పః ॥ అతేకిష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ణౌచఙి-అతితేకత్-త.

తిజ-నిశానే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ.

అస్మాత్క్షమాయాం గుప్తిజకిద్భ్యస్సన్నితి నిత్యం స్వార్థే సన్ప్రత్యయః॥ తితిక్షతే । తితిక్షాంచక్రే ఇత్యాది సర్వం జుగుప్సతివత్ ॥ పు ౪౪౯

తిపృ-క్షరణార్థః॥సకర్మకః॥అనిట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ తేపతే॥ ౨ తితిపే-తితిపిషే-తితిపిధ్వే॥తితిపివహే,తితిపిమహే॥ ౩ తేప్తా(సే,హే) ౪ తేప్స్యతే ॥ ౫ తేపతాం ॥ ౬ అతేపత ॥ ౭ తేపేత॥ ౮ తిప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అతిప్త-అతిప్సాతాం-అతిప్సత॥ ౧౦ అతేప్స్యత

కర్మణి—౧ తిప్యతే ॥ ౫ తిప్యతాం ॥ ౬ అతిప్యత ॥ ౭ తిప్యేత॥ ౯ అతేపీతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగ్వత్ ॥ ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదన్తాత్కృత్సుచ త్రపయతివత్ ॥ పు ౪౫౭ ॥ సని తితిప్సత ఇత్యాది త్రపతెరనిడ్రూపవత్ ॥ యఙంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చ త్రపతివత్ ॥

తీకృ-గత్యర్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

తీకతే । తితీక ఇత్యాది క్లీబతివత్ ॥ పు ౪౩౮ ॥

తుడి తోడనే॥తోడనం-దారణం హింసనంచ॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేప

తుండత ఇత్యాడక్లిందతివత్ ॥ పు ౪౩౭.

తుభ-హింసాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

తోభతే। తుతుభే। అతుభత్ । అతోభిష్ట (ధ్వం.ధ్వం) ఇత్యాది క్షోభతివత్ ॥ పు ౪౪౦.

తేపృ-క్షరణార్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ.

తేపతే । తితేప ఇత్యాది క్లేశతివత్ ॥పు ౪౪౫.ణౌచఙి-అతితేపత్-త

దేవృ, దేవనే, అకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

దేవతే । దిదేవ ఇత్యాది క్లేశతివత్, ణౌచఙి-అదిదేవత్-త ॥ ఊఢ్వా

వివకారాంతత్వాన్నాస్యయఙ్లుక్ ॥ ——॥ ఇతి వాదయః ॥——

ధ్వంసు, అవస్రంసనే ॥ గతౌచ, అవస్రంసనే౽కర్మకః

గతౌ సకర్మకః ॥ సేట్, ఆత్మనేపదీ

౧ ధ్వంసతే ॥ ౨ దధ్వంసే- ౩ ధ్వంసితా (సే, హే) ౪ ధ్వంసిష్యతే ౫ ధ్వంసతాం ॥ ౬ అధ్వంసత ॥ ౭ ధ్వంసేత ॥ ౮ ధ్వంసిషీష్ట ధ్వం ౯ అధ్వసత్ । అధ్వంసిష్ట (ధ్వం-ధ్వం) ద్యుద్భ్యోలుఙీతి పరస్మైపదం వా । పరస్మైపదే పుషాదీత్యాదినా ఙినలోపః ॥౧౦ అధ్వంసిష్యత

భావే—౧ ధ్వస్యతే ॥ ౫ ధ్వస్యతాం ॥ ౬ అధ్వస్యత ॥ ౭ ధ్వస్యేత ॥ ౯ అధ్వంసీతి విశేషః । శేషం ప్రాగ్వత్ ॥ ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోః క్లిందతివత్ ॥ ౪౩౭ ॥ సని, క్లిందతివత్ ॥ యఙంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చ పనీపత్యత ఇత్యాదివద్దనీధ్వస్యతే ॥ దనీధ్వంసీతి, దనీధ్వంస్తి, దనీధ్వస్తః, దనీధ్వసతీత్యాది ॥ ౩౧౧ । ౩౧౧ ॥ కేవలాణ్ణ్యంతాత్సన్నంతాచ్చ కృత్సు క్లిందతివత్ । కేవలాన్నిష్ఠాయాం । ధ్వస్తః । ధ్వస్తవాన్ ధ్వస్త్వా । ధ్వంసిత్వా ॥ యఙంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చ దనీధ్వసితవ్యం ॥ దనీధ్వసనీయం, దనీధ్వంసితవ్యం, దనీధ్వంసనీయమిత్యాది పతతివత్ యఙ్లుగంతాచ్చ తరి । దనీధ్వసదిత్యాదౌ నలోపః-వు ॥ ౪౧౧.

——

ధ్రాఘృ ఇతి కేచిత్ ॥ సామర్థ్య ఇత్యర్థః । అకర్మకః

సేట్ ఆత్మనేపదీ

ధ్రాఘతే । దధ్రాఘ ఇత్యాది కాశతివత్ ॥

——*——

ధ్రాడృ- విశరణే ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

ధ్రాడతే । దధ్రాడ ఇత్యాది కాశతివత్ ॥౪౩౬। ౪౩౭।

ధిక్ష సందీపనక్లేశనజీవనేషు ॥ సకర్మకః సేట్ ఆత్మనేపదీ

౧ ధిక్షతే ॥ ౨ దిధిక్షే ॥ ౩ ధిక్షితా ॥ సే। షే॥ ౪ ధిక్షిష్యతే । ౫ ధిక్షతాం ॥ ౬ అధిక్షత ॥ ౭ ధిక్షేత ॥ ౮ ధిక్షిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అధిక్షిష్ట । ఢ్వం। ధ్వం ॥ ౧౦ అధిక్షిష్యత ॥

కర్మణి—౧ ధిక్ష్యతే ॥ ౫ ధిక్ష్యతాం । ౬ అధిక్ష్యత ॥ ౭ ధిక్ష్యేత ॥ ౯ అధిక్షితివిశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్ । ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోస్సన్యఙ్ల్యఙ్లుక్షుసర్వేభ్యః కృత్స్వనవక్లింధతివత్ ॥౪౩౭ ॥

ధుక్ష-సందీపనక్లేశనజీవనేషు ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

ధుక్షతే । దుధుక్షఇత్యాది ప్రాగ్వత్ ॥

ధ్రేక్ఋ- శబ్దోత్సాహయోః ॥ ఉత్సాహోవృద్ధిరౌన్నత్యం

అకర్మకః॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

ధ్రేకతే ॥ దిధ్రేకఇత్యాదిక్లైశతివత్॥ ౪౪౫ ఇతి ధాదయః

నాథృ - నాధృ, యాచ్ఞోపతాపైశ్వర్యాశీష్షు ॥ సకర్మకా ॥
సేటౌ ఆత్మనేపదినౌ

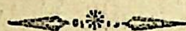
నాథతే, ననాథే, నాథితేత్యాది,అస్యాశిషినాథఇతివాచ్యమిత్యాశిష్యేవాత్మనేపదం ॥ అన్యత్రపరస్మైపదే నాథతి ననాథేత్యాది, కథంనాథసేకిముపతింనభూభృతామితి ॥ నాథసఇతిహార్యం ॥ నాథతే ॥ ననాథే ॥ నాధితేత్యాదికాశతివత్ ౪౩౬ ॥ ౪౩౭ ॥ ణౌచఙి, అననాథత్, త, అననాథత్,త ఇతి నాదయః

పచి, విస్తారవచనే సకర్మకః ॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

పఞ్చతే,పపంచఇత్యాదికమ్పతివత్ ॥౪౩౧॥౪౩౨ ॥

పడి,గతౌ, అకర్మకః, సేట్ ఆత్మనేపదీ

పండతే, పపండఇత్యాదిచకంపతివత్ ॥

పణ,వ్యవహారేస్తుతౌచ, సకర్మకః॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

వక్ష్యమాణనపనినాసాహచర్యాదస్యాపిస్తుతావేవగుపూధూపె త్యాదినాయప్రత్యయస్స్వార్థె,స్తుతావనుబంధస్య కేవలేదరితార్థత్వా దాయప్రత్యయాంతాన్నాత్మనెపదం ॥

౧పణాయతి ॥ ౨ పణాయాంచకార (బభూవ) ఆస) పెణ । పె ణాతె, పెణిరే, ౩ పణాయితా-సి॥పణితా (సే,హె) ౪ పణాయిష్యతి పణిష్యతె ॥ ౫ పణాయతు॥ ౬ అపణాయత్ ॥ ౭ పణాయెత్॥ ౮ప ణాయ్యాత్॥ పణిషీష్ట ॥ధ్వం॥ ౯ అపణాయీత్॥ అపణిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అపణాయిష్యత్, అపణిష్యత॥

వ్యవహారేతు॥ ౧ పణతే॥ ౨ పెణె ॥ పెణాతె ॥౩ పణితా (సే, హె) ౪ పణిష్యతె ॥ ౫ పణతాం ॥ ౬ అపణత ॥ ౭ పణేత ॥ ౮ పణి షీష్ట (ధ్వం) ౯ అపణిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అపణిష్యత ॥

స్తుతౌ॥ కర్మణి॥ ౧ పణాయ్యతె,పణ్యతే॥ ౨ పణాయాంచక్రె బభూవె॥ ఆసే॥ పెణె ॥ ౪ పణాయితా (సే,హె) పణితా(సే,హె) ప ణాయిష్యతె- పణిష్యతె ॥ ౫ పణాయ్యతాం- పణ్యతాం ॥ ౬అపణా య్యత, అపణ్యత ॥ ౭ పణాయ్యేత,పణ్యేత ॥ ౮ పణాయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం)పణిషీష్ట॥ధ్వం ॥ ౯ అపణాయి, అపణాయిషాతాం ॥ఢ్వం,ధ్వం॥అ పాణి. అపణిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అపణాయిష్యత, అపణిష్యత ॥

వ్యవహారేతు కర్మణీదమెవాయప్రత్యయరహితంరూపంబోధ్యం ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోః పణాయయతి-తె ॥ పాణయతి,తె ॥ ప ణాయ్యతె ॥ పణ్యతఇత్యాది ధూపాయతివత్ ॥ వ్యవహారెతుఆయ ప్రత్యయరహితధూపాయతివత్ ॥ పు ౩౦౩,౩౦౪

సని, పిపణాయిషతీత్యాదిదుధూపాయిషతీత్యాదివత్ ॥ ౩౦౩-౩౦౪-౩౦౫,౩౦౬.॥పక్షాంతరే స్యనహారేపి పిపణిషతఇత్యాద్యాత్మనేపదమ్ ॥ యఙి- పంపణ్యతఇత్యాదిదందహ్యతఇత్యాదివత్ ॥ ఆయప్రత్యయాంత ధాతోరనేకాచ్త్వాన్నయఙ్. ఆయప్రత్యయాభావేయఙి- పంపణ్యతఇత్యాదిదందహ్యతఇత్యాదివత్ ౪ ౬౪. యఙ్లుకి- పంపణీతి, పంపంటి, పంపాంటః, పంపణతీత్యాది ॥ కేవలాత్సన్నంతాద్యఙంతాద్యఙ్లుగన్తాచ్చ కృత్సుధూపాయతివత్ ॥ ఆయప్రత్యయరహితాత్తు నత్యర్థాత్కేవలాణ్ణ్యతిపాణ్యః । స్తుత్యర్హాఇత్యర్థాః । అన్యత్ర పణ్యాగాః । వ్యవహర్తవ్యేత్యర్థాః । అపద్యపణ్యవర్యాగహ్యార్హపణితవ్యానిరోధషివ్వితియత్ । ఆయప్రత్యయరహితాత్కేవలాత్సన్నంతాత్కేవలాచ్చ శానచి- పణమానః, పణిష్యమాణః, పిపణిషమాణః,పిపణిషిష్యమాణఇతివిశేషః ॥

ప్రథ-ప్రఖ్యానే,అకర్మకః॥సేట్,ఆత్మనేపదీ

ప్రథతే,పప్రథఇత్యాదిఅనిడుపసర్గం సర్వం త్రపతివత్ ॥౪౫౬,౪౫౭ ణౌచఙి-అపప్రథత్-త॥ అత్సృదృత్వరప్రథమ్రదస్తృస్పశామిత్యభ్యాసస్యాత్త్వమ్.

పర్ద;కుత్సితేశబ్దే,గుదరవఇత్యర్థః,అకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

పర్దతే । పపర్దఇత్యాదికత్థతివత్ ॥ ౪౩౦.

పన-చ,స్తుతావిత్యపసంబధ్యతే,పృథఙ్నిర్దేశాత్

సకర్మకః,సేట్, ఆత్మనేపదీ

ఆయప్రత్యయాంతాన్నాత్మనేపదమ్ ॥ పనాయతి, పనతే, పనాయాంచకార(బభూవ,ఆస) పెనఇత్యాదిసర్వంపణాయతివత్.

పయ-గతౌ,అకర్మకః; సేట్,ఆత్మనేపదీ

పయతే । పెయె-పేయాతె-పేయిరె । పయితేత్యాదికకతివత్,

పు ౪౭౭,౪౭౮.

ప్రస-విస్తారే,సకర్మకః, సేట్.ఆత్మనేపదీ

ప్రసతే । పప్రస ఇత్యాదిసర్వమనిడూప్రపరహితత్రపతివత్.౪౫౬,౪౫౭

ఓ-ప్యాయీ-వృద్ధౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ.

౧ ప్యాయతే ॥ లిడ్యఙోశ్చేతిపీభావః ॥ ౨ పిప్యే- పిప్యాతే- పిప్యిరే ॥ పిప్యిషే-పిప్యిఢ్వే-ధ్వే ॥ పిప్యివహే.పిప్యిమహే ॥ ౩ ప్యాయితా(సే,హే) ౪ ప్యాయిష్యతే ॥ ౫ ప్యాయతాం ॥ ౬ అప్యాయత ॥ ౭ ప్యాయేత ॥ ౮ ప్యాయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అప్యాయి-అప్యాయిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) దీపజనబుధపూరితాయిప్యాయిభ్యోఽన్యతరస్యామితిచ్లేశ్చిణ్వా ॥ ౧౦ అప్యాయిష్యత.

భావే—౧ ప్యాయ్యతే ॥ ౫ ప్యాయ్యతాం ॥ ౬ అప్యాయ్యత ॥ ౭ ప్యాయ్యేత ॥ ౯ అప్యాయీతి విశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్ ॥ ణౌ- కర్తృకర్మణోః ప్యాయయతి-తే॥ఇత్యాది ॥ సని- పిప్యాయిషత ఇత్యాది చక్షాయతివత్॥పు ౪౩౬ ॥ యఙిపీభావే పేపీయత ఇత్యాది క్షాయతివత్ ॥ యఙ్లుకి- పాప్యాయీతి, పాప్యాత్తి, పాప్యాతః, పాప్యాయతీత్యాది ॥ కేవలాత్కృత్సు-ప్యాయితవ్యం, ప్యాయనీయం, ప్యాయ్యం, ప్యాయః పీనిష్ఠాయామితి పీభావస్యవ్యవస్థితవిభాషత్వాత్స్వాంగే వాచ్యేనిత్యంపీభావః ॥ పీనం । ముఖం । అన్యత్ర ప్యానః పీనః స్వేదః ॥ ప్రప్యానః । సోపసర్గస్య నేతి నపీభావః । ఓదితశ్చేతి నిష్ఠానత్వం ॥ ఆఙ్పూర్వస్యాంధూధసోస్స్యాదేవ ॥ ఆపీనోఽంధుః । అపీనమూధః । పీనవాన్ । ప్యాయమానః । ప్యాయిష్యమాణః । ప్యాయితుం। ప్యానం । పీనం । ప్యాయనం । ప్యాయిత్వా । ప్రప్యాయ్య ।ప్యాయంప్యాయం । ప్యాయిత్వా2ప్యాయిత్వా.

ణ్యంతాత్సన్నంతాద్యఙంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చక్షాయతివత్ ॥ చజి -

అపిప్యయత్-త ॥ యజంతాత్పేపీయితవ్యమిత్యాది॥యఙ్లుగంతాత్పా ప్యాయితవ్యమిత్యాది

పిడి-సంఘాతే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

పిండతే । పిపిండఇత్యాదికమ్పతివత్॥పు ౪౩౧,౪౩౨.

ష్లిహ-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

ష్లేహతే । పిష్లిహఇత్యాదిక్ష్వేదతివత్ ॥పు ౪౩౭, ౪౩౮. లుఙితు నాత్మనేపదవికల్పః ॥ నిష్ఠాయాంనానిట్త్వంచ ॥

పూయీ-విశరణే॥దుర్గంధేచ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ పూయతే ॥ ౨ పుపూయే ॥ ౩ పూయితా(సే,హే) ౪ పూయిష్యతే ॥ ౫ పూయతాం ॥ ౬ అపూయత ॥ ౭ పూయేత ॥ ౮ పూయిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౯ అపూయిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అపూయిష్యత॥

భావే—౧ పూయ్యతే ॥ ౫ పూయ్యతాం ॥ ౬ అపూయ్యత ॥ ౭ పూయ్యేత ॥ ౯ అపూయీతివిశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్ ॥ ణ్యంతాత్ప్ర త్యర్థకర్మణోఽసన్నంతాచ్చప్యాయతివత్ ॥ చఙి-అపూపుయత్-త॥ యజంతాత్పోపూయతఇత్యాది॥ యఙ్లుకి-పోపూయీతి । పోపోతి । పోపూతః । పోపూయతీత్యాది ॥ సర్వేభ్యఃకృత్సుప్యాయతివత్ ॥ కేవలాన్నిష్ఠాయాంశ్వీదితఇతి నేట్ ॥ యలోపే-పూతం । పూతవాన్ ॥ భావేక్తే-పూతమ్ ॥

పెవృ-సేవనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

పేవతే । పిపేవఇత్యాదిక్లేశతివత్ ॥ పు ౪౪౫ ॥ ణౌచఙి- అపిపేవత్-త ॥ ఊడ్భావివకారాంతత్వాన్నాస్యయఙ్లుక్ ॥

పెషృ,ప్రేషృ-గతౌ॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥ఆత్మనేపదినౌ

పేషతే । పిపేషే ॥ ప్రేషతే । పిప్రేషఇత్యాదిక్లేశతివత్ ॥ ణౌ

పజి-అపి పేషల్-త । అపి ప్రేషల్-త ఇతి పాదయః

బహి-వృద్ధౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

బంహతే । బబంహఇత్యాదికఘ్నతివల్ ॥ పు ౪౩౧,౪౩౨

బర్హ,బల్హ-ప్రాధాన్యే॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥ ఆత్మనేపదినౌ

బర్హతే । బబర్హే ॥ బల్హతే । బబల్హే ఇత్యాదిగర్హతివల్ ॥౪౪౭

బధ-బంధనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

అస్మాచ్చిత్తవికారార్థే మాన్బధదాన్శాన్భ్యోదీర్ఘశ్చాభ్యాసస్యేతిస్వార్థే సని అభ్యాసస్యదీర్ఘే బీభత్సతే । బీభత్సాంచక్రే ఇత్యాదిసర్వంజుగుప్సతివల్॥పు,౪౪౯॥

బాధృ-విలోడనే॥విలోడనంప్రతిఘాతః॥సకర్మకః॥సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

బాధతే । బబాధ ఇత్యాదిసర్వంకాశతివత్॥పు ౪౩౬,౪౩౭.

బాడృ-ఆప్లవ్యే॥ఆప్లవ్యమాప్లవః॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

బాడతే । బబాడఇత్యాదిప్రాగ్వత్॥

బాహృ-ప్రయత్నే॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

బాహతే । బబాహఇత్యాదికాశతివల్॥బాఢం భృశం । క్షుబ్ధస్వాన్తేత్యాదినాభృశార్థే క్తస్యానిట్త్వంనిపాత్యతే । అన్యత్రబాహితమ్॥

ఇతిబాదయః

భడి-పరిభాషణే॥పరిహాసస్సనిందోపాలంభశ్చ పరిభాషణం

సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

భండతే । బభండఇత్యాదికమ్పతివల్ ॥ పు ౪౩౧,౪౩౨॥

భది,కల్యాణే సుఖేచ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

భందతే । బభందఇత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥

భల,భల్ల పరిభాషణహింసాదానేషు॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥ఆత్మనేపదినౌ.

భలతే । బభలఇత్యాదికకతివత్ ॥ పు ౪౨౭,౪౨౮॥ భల్లతే । బభల్లఇత్యాదికత్థతివత్ ॥ పు ౪౩౦.

భ్రంశుఇత్యపికేచిత్పఠంతి॥అధఃపతనఇత్యర్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మ,

భ్రంశతే । బభ్రంశఇత్యాదిధ్వంసతివత్ ॥ లుఙి-అభ్రంశత్ । అభ్రంశిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ద్యుద్భ్యోలుఙీతిపరస్మైపదంవా ॥ పరస్మైపదేష్లేరఙ్ । నలోపః ॥ యఙి-బాభ్రశ్యతఇత్యాది। యఙ్లుకి-బాభ్రంశీతి॥ బాభ్రంష్టి । బాభ్రష్టః । బాభ్రశతీత్యాది ॥

భ్యస-భయే॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

భ్యసతే । బభ్యసఇత్యాదికకతివత్ ॥ పు ౪౨౭,౪౨౮.

భ్రంసు-అవస్రంసనే॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

భ్రంసతే । బభ్రంసఇత్యాదిధ్వంసతివత్ ॥ యఙి-నీగ్వంచుస్రంసుధ్వంసుభ్రంస్విత్యాదినాఽభ్యాసస్యనీగాగమే ॥ బనీభ్రస్యతే । బనీభ్రసాంచక్రేఇత్యాది ॥ యఙ్లుకి-బనీభ్రంసీతి । బనీభ్రంస్తి । బనీభ్రస్తః బనీభ్రసతీత్యాది ॥

భ్రాజృ-దీప్తౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

భ్రాజతే । బభ్రాజఇత్యాదికాశతివత్॥పు౪౩౬,౪౩౭॥ణౌచఙి-భ్రాజభాసేత్యాదినావోపధాహ్రస్వః ॥ అబభ్రజత్-త ॥ అబభ్రాజత్-త యఙ్లుకి-బాభ్రాజీతి । బాభ్రాక్తి । బాభ్రాక్తః । బాభ్రాజతీత్యాది ॥

టు-భ్రాజృ-టుభ్రాశృ-టుభ్లాశృ-దీప్తౌ॥అకర్మకాః॥సేటః॥ఆత్మనేపదినః

భ్రాజతే। భ్రాజ-భ్రేజాతే-భ్రేజిరే ॥ బభ్రాజే-బభ్రాజాతే-బభ్రాజిరఇత్యాదివ ॥ ఫణాంచసప్తానామిత్యేత్వాభ్యాలోపౌవా ॥శేషంకాశతివత్॥ణౌచఙి-భ్రాజభాసేత్యాదినావోపధాహ్రస్వః ॥ అబభ్రాజల్-త ॥ అబభ్రాజిల్,త ॥ యఙ్లుకి-బాభ్రాజీతి, బాభ్రాష్టి, బాభ్రాష్టః, బాభ్రాజతీత్యాది ॥ రాజసాచర్యాదసైవవగ్రహణాద్వ్రశ్చేత్యాదినా షత్వం ॥ భ్రాశతెకర్తరిఘేసార్వధాతుకేపరెవా భ్రాశేతిశ్యన్వా ॥ భ్రాశ్యతే । భ్రాశతే । ౫ భ్రాశ్యతాం-భ్రాశతాం ॥ ౬ అభ్రాశ్యత-అభ్రాశత ॥ ౭ భ్రాశ్యేత-భ్రాశేత । ౨ భ్రేశే॥భ్రేశాతే-భ్రేశిరే ॥బభ్రాశే-బభ్రాశాతె-బభ్రాశిరె శేషంకాశతివత్ ॥ భ్లాశతెరపి సర్వం భ్రాశతివత్ ॥

భామ-క్రోధే॥అకర్మకః॥సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

భామతే ।బభామఇత్యాదికాశతివత్ ॥ యఙి-బంభామ్యతె । యఙ్లుకి॥బంభామీతి । బంభాంతి । బంభాంతః । బంభామతీత్యాది॥

భాష-వ్యక్తాయాంవాచి।అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

భాషతె। బభాసఇత్యాదికాశతివత్।ణౌచఙి-అబీభషల్-త॥ అబభాషల్-త॥భ్రాజభాసభాషేత్యాదినావోపధాహ్రస్వః ॥ అన్యత్సమానం॥

భాసృ-దీప్తౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

భాసతె । బభాసఇత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥ పు. ४३६,४३७॥ణౌచఙి- అబీభసల్-త ॥ అబభాసల్-త ॥

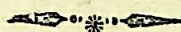
భిక్ష-భిక్షాయామలాభేలాభేచ॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

భిక్షతె। బిభిక్షఇత్యాదిక్లిందతివత్ ॥ పు. ४३७

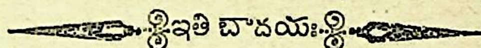
భృజీ-భర్జనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ భర్జతే ॥ ౨ బభృజే ॥ ౩ భర్జితా(సే,హే) ॥ ౪ భర్జిష్యతే ॥ ౫ భర్జతాం ॥ ౬ అభర్జత ॥ ౭ భర్జేత ॥ ౮ భర్జిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అభర్జిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ అభర్జిష్యత ॥ శేషం పక్షతివత్ ॥ పు ౩౬౩, ౩౬౪,౩౬౫ ॥ నిష్ఠాయాంశ్వీదిత ఇతీడ్నిషేధః॥భృక్తః,భృక్తవాన్ ॥

భ్రేజృ-దీప్తౌ,అకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

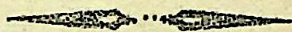
భ్రేజతే । బిభ్రేజ ఇత్యాదిక్లేశతివత్,పు ౪౪౫, ణౌచఙి-అబిభ్రేజత్-త ॥ యఙ్లుకి-బేభ్రేజీతి, బేభ్రేక్తి, బేభ్రేక్తః, బేభ్రేజతీత్యాది.

॥ఇతి బాదయః॥

మస్క-గత్యర్థః,సకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

మస్కతే । మమస్క ఇత్యాదికత్థతివత్, పు ౪౩౦, యఙ్లుకి- మామస్కీతి, మామస్క్తి, మామస్క్తః, మామస్కతీత్యాది

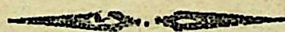
మకి-మండనే,సకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

మంకతే । మమంక ఇత్యాదికంకతివత్, పు ౪౬౮,౪౬౯.

మఘి-కైతవేచ,చాద్గత్యాక్షేపే,గతౌగత్యారంభేచేత్యన్యే

సకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

మంఘతే । మమంఘ ఇత్యాదికంకతివత్

మచ-కల్కనే,కల్కనందంభశ్శాఠ్యంచ,అకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

మచతే । మేచే-మేచాతే-మేచిరే । మచితేత్యాది ॥ శేషం కకతివత్, పు ౪౬౭,౪౬౮.

మచి-ధారణోచ్ఛ్రాయపూజనేషు,సకర్మకః,సేట్;ఆత్మనేపదీ

మంచతే । మమంచ ఇత్యాదికంకతివత్, పు ౪౬౦,౪౬౯.

మఠి-శోకే, శోక ఇహాధ్యానం, అకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

మంఠతే। మమంఠ ఇత్యాదికం కంకతివత్.

మ్రద-మర్దనే, సకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

మ్రదతే। మమ్రద ఇత్యాది సర్వం త్రపతివత్॥ చజి-అత్త్వ ఏద్వాత్వా రిత్యాదినాభ్యాసస్యాత్త్వమ్॥ అమమ్రిడల్-త.

మది-స్తుతిమోదమదస్వప్నకాన్తిగతిషు, కాన్తిగత్యోస్సకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ.

మందతే। మమంద ఇత్యాదికజ్యుతివత్

మయ-గతౌ, అకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

మయతే। మేయే-మేయాతే-మెయిరే। మయితేత్యాదికకతివత్

మల, మల్ల-ధారణే, సకర్మకౌ, సేటౌ, ఆత్మనేపదినౌ

మలతే। మెలె-మేలాతే-మెలిరే। మలితేత్యాది ప్రాగ్వత్॥ మల్లతే। మమల్ల ఇత్యాదికత్థతివత్, పు ౪౩౦

మహి-వృద్ధౌ, అకర్మకః, సేట్॥ ఆత్మనేపదీ.

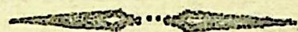
మంహతే। మమంహే ఇత్యాదికజ్యుతివత్, పు ౪౨౮, ౪౨౯

యఙ్లుకి-మామంహీతి, మామంఢి, మామంఢః, మామంహతీత్యాది

మాన-పూజాయామ్, సకర్మకః, నిత్యం సన్నన్తః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

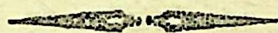
అస్మాజ్జిజ్ఞాసార్థాత్స్వార్థే సనిమాన్బధదాన్శాన్భ్యో దీర్ఘశ్చాభ్యాసస్యేత్యభ్యాసస్య దీర్ఘః। మీమాంసతే, మీమాంసాంచక్రే ఇత్యాదిసర్వం జుగుప్సతివత్ పు ౪౪౯

ఞి-మిదా-స్నేహనే,సకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

మేదతే । మిమిదఇత్యాదిక్ష్వేదతివత్, పు ౪౩౬, ౪౩౮, అమిదత్, అమేదిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)

ముచి-కల్కనే,కల్కః-సందమ్భశ్శాఠ్యంచ,అకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

ముంచతే । ముముంచఇత్యాదికఙ్కతివత్, పు ౪౨౭, ౪౨౮- యఙ్లుకి,మోముంచీతి, మోముక్తి, మోముక్తః, మోముంచతీత్యాది

మఠి-పాలనే,సకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

ముంఠతే । ముముంఠఇత్యాదిపూర్వవత్,యఙ్లుకి-మోముంఠీతి,మోముణ్టి, మోముణ్టః, మోముంఠతీత్యాది

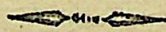

ముడి-ఖండనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

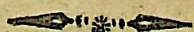
ముండతే । ముముండఇత్యాదికఙ్కతివత్.

ముద-హర్షే,అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ మోదతే ॥ ౨ ముముదే ॥ ౩ మోదితా(సే,హే) ౪ మోదిష్యతే ॥ ౫ మోదతాం ॥ ౬ అమోదత ॥ ౭ మోదేత ॥ ౮ మోదిషీష్టధ్వం ॥ ౯ అమోదిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అమోదిష్యత.

భావే—౧ ముద్యతే ॥ ౫ ముద్యతాం ॥ ౬ అముద్యత ॥ ౭ ముద్యేత ॥ ౯ అమోదీతివిశేషః॥శేషంపూర్వవత్ ॥ ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోస్సన్నంతాద్యఙంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చసర్వేభ్యఃకృత్సుచ క్షోభతివత్. పు ౪౪౦.

మేపృ-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

మేపతే । మిమేపఇత్యాదిక్లేశతివత్. పు ౪౪౫. ణౌచఙి-అమిమేపత్-త ॥

మెవృ-మ్లెవృ-సేవనే॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥ ఆత్మనేపదినౌ

మేవతే । మిమేవేఇత్యాదిక్లౌశతివత్ । ణౌచజి-అమిమేవత్-త ॥

ఏవంమ్లెవతఇత్యాది ॥ ఊడ్భావిపశారాంతత్వాన్నానయోర్యణ్లుక్ ॥

ఇతి మాదయః

యతీ-ప్రయత్నే,అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ యతతె ॥ ౨ యెతే-యెతాతే-యేతిరే ॥ ౩ యతితా(సే,హే.)౪

యతిష్యతె ॥ ౫ యతతాం ॥ ౬ అయతత ॥ ౭ యతేత ॥ ౮ యతిషీ

ష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అయతిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)౧౦ అయతిష్యత.

భావే— ౧ యత్యతె ॥ ౫ యత్యతాం ॥ ౬ అయత్యత ॥ ౭ య

త్యేత ॥ ౯ అయాతితివిశేషః॥శేషంప్రాగ్వత్॥ణ్యంతాత్కర్తృకర్మ

ణోస్సన్యఙ్యఙ్లుగన్తేభ్యః కర్తరిసర్వేభ్యఃకృత్సుచకతివత్ ॥ ౪౨౭,

౪౨౮. కెవలాన్నిష్ఠాయాంశ్వీదితఇతినేట్॥యత్తః-యత్తవాన్.

యతృ-భాసనే,అకర్మకః; సేట్,ఆత్మనేపదీ

యాతతె । యయుతఇత్యాదికౌకతివత్. ౪౩౯. ణౌచజి- అయు

యాతత్-త. ఇతియాదయః

రఘు-గత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

రంఘుతె । రరంఘుఇత్యాదికంకతివత్. పు ౪౨౮,౪౨౯.

రబి-శబ్దే,సకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

రమ్బతే । రరమ్బఇత్యాదికంకతివత్

శ్రీ

రభ-రాభస్యే,సకర్మకః,అనిట్,ఆత్మనేపదీ

అశబ్లిటోరితినిషేధాన్ననుమ్ ॥ ౧ రభతె ॥ ౨ రెభే-రెభాతే-రే

భిరే ॥ రెభిషే-రేభిధ్వే ॥ రెభివహే-రెభిమహే ॥ ౩ రబ్ధా ॥ ౪ ర

ప్స్యతే ॥ ౫ రభతాం ॥ ౬ అరభత ॥ ౭ రభేత ॥ ౮ రప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అరబ్ధ-అరప్సాతాం-అరప్సత ॥ ౧౦ అరప్స్యత.

కర్మణి—౧ రభ్యతే ॥ ౫ రభ్యతాం ॥ ౬ అరభ్యత ॥ ౭ రభ్యేత ॥ ౯ అరంభీతివిశేషః॥ శేషంప్రాగ్వత్ ॥ రభేరశబ్లిటోరితినుమ్.

ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోర్జంభయతివత్ ౪౫౩॥ సని-సనిమీమాఘురభలభశకపతపదామచఇస్ ఇతీసాదేశః ॥ ౧ రిప్సతే ॥ ౨ రిప్సాంచక్రే (బభూవ-ఆస) ౩ రిప్సితా (సే, హే) ౪ రిప్సిష్యతే ॥ ౫ రిప్సతాం ॥ ౬ అరిప్సత ॥ ౭ రిప్సేత ॥ ౮ రిప్సిషీష్ట ॥ ౯ అరిప్సిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అరిప్సిష్యత.

యఙి—౧ రారభ్యతే ॥ ౨ రారభాంచక్రే (బభూవ, ఆస) ౩ రారభితా (సే, హే) ౪ రారభిష్యతే ॥ ౫ రారభ్యతాం ॥ ౬ అరారభ్యత ॥ ౭ రారభ్యేత ॥ ౮ రారభిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అరారభిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అరారభిష్యత.

యఙ్లుకి—రారమ్భీతి, రారబ్ధి, రారబ్ధః, రారంభతీత్యాది. కేవలాత్కృత్సు-రబ్ధవ్యం, రంభణీయం, రభ్యం, రబ్ధః, రబ్ధవాన్, రభమాణః, రప్స్యమానః, రబ్ధుం, రంభణం, రబ్ధ్వా, ప్రారభ్య, రంభంరంభం, రబ్ధ్వారబ్ధ్వా ॥ ణ్యంతాత్కృత్సు- జంభయతివత్ ॥ సన్నంతాద్రిప్సితవ్యమిత్యాది ధయతేర్ధిత్సితవ్యమిత్యాదివత్. పు ౧౨౭. ప్రకృతిగ్రహణే యఙంతస్యాగ్రహణాన్నుమ్.

౪—రారభితవ్యం, రారభణీయం, రారభ్యం, రారభితః, రారభితవాన్; రారభ్యమాణః, రారభిష్యమాణః, రారభితుం, రారభితం, రారభణం, రారభిత్వా, ఆరారభ్య, రారభంరారభం, రారభిత్వారారభిత్వా

ప్రకృతిగ్రహణేయఙ్లుగంతస్యాపి గ్రహణాన్నుమ్ ॥ ౫— రారంభితవ్యం, రారంభణీయం, రారభ్యః, రారంభితః, రారమ్భితవాన్,

రారంభత్ -రారంభతా-రారంభతః ॥ రారమ్భతీ-రారమ్భిషన్తి-రారమ్భిషన్తీ-రారమ్భిషన్తి॥ రారమ్భితుం,రారమ్భితం,రారంభణం, రారంభిత్వా,ఆరారభ్య,రారంభంరారంభం,రారమ్భిత్వా రారమ్భిత్వా

రభి-శబ్ద ఇతికేచిత్పఠన్తి॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

రమ్భతే । రరమ్భఇత్యాదికఞ్చితివత్, పుర_రా_,ర_ర్. ణౌచఙి అరరంభత్-త

రమ-క్రీడాయాం,అకర్మకః,అనిట్,ఆత్మనేపదీ

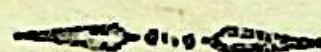
౧ రమతే ॥ ౨ రేమే,రేమాతే-రేమిరే ॥ ౩ రంతా(సే,హే) ౪ రంస్యతే ॥ ౫ రమతాం ॥ ౬ అరమత ॥ ౭ రమేత ॥ ౮ రంసీష్ట-ధ్వం ౯ అరంస్త-అరంసాతాం-అరంసత ॥ ౧౦ అరంస్యత.

భావే—౧ రమ్యతే ॥ ౫ రమ్యతాం ॥ ౬ అరమ్యత ॥ ౭ రమ్యేత ౯ అరామీతివిశేషః,శేషంప్రాగ్వత్.

వి-ఆఙ్-పరీత్యుపసర్గపూర్వాదస్మాద్వ్యాఙ్పరిభ్యోరమఇతి పరస్మైపదం ॥ ౧ విరమతి ॥ ౨ విరరామ-విరేమతుః-విరేముః ॥ విరేమిథ-విరరంథ-విరరామ-విరరమ-విరేమివ-విరేమిమ ॥ ౩ విరంతా-సి, ౪ విరంస్యతి ॥ ౫ విరమతు ॥ ౬ వ్యరమత్ ॥ ౭ విరమేత్ । ౮ విరమ్యాత్ ॥ ౯ వ్యరంసీత్ ॥ ౧౦ వ్యరంస్యత్ ॥ ఏవం ఆరమతి- పరిరమతీత్యాది ॥ ఉపపూర్వాత్సకర్మకాదుపాచ్చేతిపరస్మైపదం॥ యజ్ఞదత్తముపరమతి-ఉపరమయతీత్యర్థః,అంతర్భావితణ్యర్థోఽయం, అకర్మకాదుపపూర్వాదస్మాద్విభాషాకర్మకాదితివాపరస్మైపదం॥ఉపరమతి ఉపరమతేవా,నివర్తతఇత్యర్థః. ణౌవమంతత్వేనమిత్త్వాద్ధ్రస్వే కర్తృకర్మణోః,రమయతి-తే,ఇత్యాదినమయతీత్యాదివత్.-౭౫

సని—౧ రిరంసతే ॥ రిరంసాంచక్రే (బభూవ,ఆస) ౩ రిరంసితా (సే,హే) ౪ రిరంసిష్యతే ॥ ౫ రిరంసతాం ॥ ౬ అరిరంసత ॥ ౭ రిరంసేత ॥ ౮ రిరంసిషీష్ట-ధ్వం॥౯ అరిరంసిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం)౧౦అరిరంసిష్యత

యజంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చనమతివత్-పు ౨౭౬. తథాసర్వేభ్యఃకృత్స్వపి, పు ౨౭౬,౨౭౭. కేవలాత్సన్నంతాచ్చ శానచ్, కేవలాత్కృత్సు-రంతవ్యం,రమణీయం, రమ్యం, రతం, రతవాన్,రమమాణః, రంస్యమానః,రంతుం,రతం-రమణం,రత్వా,విరమ్య,రామంరామం,రత్వా రత్వా,

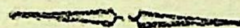
రయ-గతౌ,అకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

రయతే। రెయే, రెయాతే- రేయిరే॥రయితేత్యాదికకతివత్,పు ౨౭౭-౨౭౮, యఙి-రారయ్యతే ॥ యఙ్లుకి- రారయీతి-రారతి, రారతః - రారయతీత్యాది

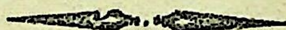
రాఘృ-సామర్థ్యే,అకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

రాఘతే। రరాఘఇత్యాదిశాశతివత్, పు ౪౩౬. ణౌచఙి-అరరాఘత్-త ॥

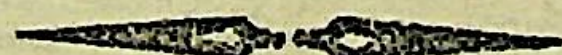
రాసృ-శబ్దే,అకర్మకః,సేట్, ఆత్మనేపదీ

రాసతే। రరాసఇత్యాదిశాశతివత్, ణౌచఙి-అరరాసత్-త,

రుచ-దీప్తావభిప్రీతౌచ;అకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

రోచతే। రురుచఇత్యాదిశ్లోఘతివత్, పు ౪౪౦, లుఙి-అరుచత్,అరోచిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ణౌ- నపాదమ్యాఙ్యమాఙ్యసేత్యాదినాపరస్మైపదప్రతిషేధః ॥ రోచయతఇత్యాది॥చఙి-అరూరుచత ॥ రోచతేఽసారుచ్యః ॥ రాజసూయసూర్యేత్యాదినాకర్తరిక్యబ్నిపాత్యతే॥ రోచ్యం యజయాచేత్యాదినాణ్యఖత్వమ్.

రుట-ప్రతిఘాతే,సకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

రోటతే । రురుటఇత్యాదిరోచతివత్ ॥ ణౌచఙి-అరూరుటత్-త,

రెకృ-శంకాయాం,సకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

రేకతే । రిరేక ఇత్యాదిక్లైకతివత్ ॥ ణౌచజి-అరిరేకత్-త.

రెపృ-గతౌ,అకర్మకః,సేట్, ఆత్మనేపదీ

రేపతే । రిరేప ఇత్యాదిపాఙ్గవత్.

రెభృ-శబ్దే,అకర్మకః,సేట్,అత్మనేపదీ

రేభతే। రిరేభ ఇత్యాది॥ విరిబ్ధః స్వరః,క్షుబ్ధ స్వాంతేత్యాదినా క్తే స్యాని ట్త్వమపధామూ ఇత్త్వంచనిపాత్యతే ॥ అన్యత్ర రేభితమ్.

రెవృ-ప్లవగతౌ,ప్లవగతిః ప్లుతగతిః,అకర్మకః,సేట్,ఆత్మనేపదీ

రేవతే । రిరేవ ఇత్యాదిక్లైకతివత్ ॥ పురవః, ఊఠ్యాలివకారాంత త్వాన్నయజ్లుక్.

రేషృ-అవ్యక్తేశబ్దే,వృకశబ్ద ఇత్యర్థః.అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

రేషతే। రిరేష ఇత్యాదిక్లైకతివత్॥ణౌచజి-అరిరేషత్-త॥

ఇతి రాదయః.

లఘి-గత్యర్థః;అయంభోజననివృత్తావపి,అకర్మకః, సేట్,ఆత్మనేపదీ

లంఘతే । లలంఘ ఇత్యాదికంకతివత్. పు ౪-౬౦,౪-౭॥ణౌచజి-అలలంఘత్-త॥

లబి-శబ్దే,అకర్మకః, సేట్,ఆత్మనేపదీ

లమ్బతే । లలమ్బ ఇత్యాదిపాఙ్గవత్॥ణౌచజి-అలలమ్బత్ -త

డు-లభష్-ప్రాప్తౌ,సకర్మకః,అనిట్,ఆత్మనేపదీ

౧ లభతే ॥ ౨ లేభే-లేభాతే-లేభిరే ॥ లేభిషే-లేభాథే । లేభిధ్వే-లేభిమహే ॥ ౩ లబ్ధా(సే,హే) ౪ లప్స్యతే ॥ ౫ లభతాం ॥౬

అలభత ॥ ౭ లభేత ॥ ౮ లప్సీష్ట ॥ ౯ అలబ్ధ-అలప్సాతాం-అలప్సత॥ అలబ్ధాః-అలప్సాథాం-అలబ్ధ్వం॥ అలప్సి- అలప్స్వహి, అలప్స్మహి ॥ ౧౦ అలప్స్యత.

కర్మణి—౧ లభ్యతే ॥ ౫ లభ్యతాం ॥ ౬ అలభ్యత ॥ ౭ లభ్యేత ॥ ౯ విభాషా చిణ్ణములోరితి వా నుమ్॥ అలమ్భి-అలాభీతి విశేషః। శేషం కర్తృలకారవత్ ॥ వ్యవస్థితవికల్పత్వాత్ప్రాదేర్నిత్యం నుమ్, ప్రాలంభి

ణౌ లభశ్చేతి నుమ్ ॥ ౧ లంభయతి-తే ॥ ౨ లంభయాంచకార (చక్రే,బభూవ,ఆస) ౩ లంభయితా(సి, సే, హే) ౪ లంభయిష్యతి-తే ౫ లంభయతు-తాం ॥ ౬ అలంభయత్-త ॥ ౭ లంభయేత్-త॥ ౮ లమ్భ్యాత్-లంభయిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౯ అలలంభత్-త॥ ౧౦ అలంభయిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ లంభ్యతే ॥ ౨ లమ్భయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే) ౩ లమ్భయితా(సే, హే) లమ్భితా(సే, హే) ౪ లంభయిష్యతే-లమ్భిష్యతే॥ ౫ లమ్భ్యతాం ॥ ౬ అలంభ్యత ॥ ౭ లంభ్యేత ॥ ౮ లంభయిషీష్ట (ధ్వం,ఢ్వం) లమ్భిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అలమ్భి॥ అలంభిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం) అలంభయిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ అలంభయిష్యత-అలంభిష్యత

సని — సనిమిమా ఘురభలభ [illegible] ఇత్యాదినా ఇస్ అచ్ఛాభ్యాసలోపౌ లిప్సత ఇత్యాదిసన్నంతరభతివత్ ॥

యఙి—౧ లాలభ్యతే ॥ ౨ లాలభాంచక్రే(బభూవ,ఆస) ౩ లాలభితా(సే, హే) ౪ లాలభిష్యతే ॥ ౫ లాలభ్యతాం॥ ౬ అలాలభ్యత॥ ౭ లాలభ్యేత॥ ౮ లాలభిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అలాలభిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ అలాలభిష్యత

౧—లబ్ధవ్యం, లంభనీయం, లభ్యం, పోరదుపధాదితియత్ ఆలంభ్యా గౌఃయాదౌపత్యయేవివక్షితే ఆఙోయీతినుమ్ అదుపధాత్వాభావాణ్ణ్యదేవ ॥ ఉపలంభ్యస్సాధుః, ఉపాత్ప్రశంసాయామితి నుమ్, ప్రశంసాయా అన్యత్ర ఉపలబ్ధుం శక్య ఉపలభ్యః, లబ్ధః, లబ్ధవాన్, లభమానః, లప్స్యమానః, లబ్ధుం, లబ్ధం, లంభనం, లబ్ధ్వా, ఉపలభ్య, లం

భంలంభం,లాభంలాభంలబ్ధ్వాలబ్ధ్వా. వ్యవస్థితవికల్పాత్వాద్దీర్ఘత్వం నుమ్ప్రలంభం ప్రలంభం.

౨—లంభయితవ్యః, లంభనీయః,లంభ్యః,లంభితః, లమ్భితవాన్ లంభయన్-లంభయంతీ, లంభయమానః. లంభయిష్యన్- లంభయిష్యతీ-లంభయిష్యంతీ, లంభయిష్యమాణః, లంభయితుం, లమ్భితం, లంభనం, లంభయిత్వాప్రలంభ్య, లంభంలంభం, లంభయిత్వా లంభయిత్వా.

౩—లిప్సితవ్యం, లిప్సనీయం, లిప్స్యం, లిప్సితః, లిప్సితవాన్, లిప్సమానః, లిప్సిష్యమాణః, లిప్సితుం,లిప్సితం,లిప్సనం, లిప్సిత్వా, ఉపలప్స్య, లిప్సం లిప్సం, లిప్సిత్వాలిప్సిత్వా.

౪—లాలభితవ్యం, లాలభనీయం, లాలభ్యం, లాలభితః, లాలభితవాన్,లాలభ్యమానః,లాలభిష్యమాణః,లాలభితుం,లాలభితం,లాలభనం,లాలభిత్వా,ఉపలాలభ్య,లాలభంలాలభం,లాలభిత్వాలాలభిత్వా.

౫—లాలమ్భితవ్యం, లాలంభనీయం, లాలభ్యం; లాలమ్భితః, లాలమ్భితవాన్, లాలంభత్-లాలంభతౌ-లాలంభతః, లాలంభతీ, లాలమ్భిష్యన్-లాలమ్భిష్యతీ-లాలమ్భిష్యంతీ, లాలమ్భితుం, లాలమ్భితం లాలంభనం, లాలమ్భిత్వా, ఉపలాలభ్య, లాలంభంలాలంభం,లాలమ్భిత్వాలాలమ్భిత్వా.

లాఘృ-సామర్థ్యే॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

లాఘతే । లలాఘఇత్యాది కాశతివత్. పు ४३६,४३८. ణౌచఙి-అలలాఘత్-త ॥ ఉత్పూర్వాదస్మాత్ క్తప్రత్యయే ఉల్లాఘోనీరోగః,అనుపసర్గాత్ఫుల్లక్షీబకృశోల్లాఘాఇతితల్లోపోనిపాత్యతే ॥ సోపసర్గాత్తుప్రోల్లాఘితః, క్తవతుప్రత్యయేఉల్లాఘితవాన్,ప్రోల్లాఘితవానిత్యాది

లుట-లుఠ-ప్రతిఘాతే॥సకర్మకా॥సేటౌ॥ఆత్మనేపదినౌ

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

లోటతే । లులోటే ॥ అలుటత్ । అలోటిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) లోఠతే । లులుఠే । అలుఠత్ । అలోఠిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ఇత్యాదిసర్వం త్రుఘతివత్ । పు ౪౪౦ ॥ ఆధ్యాంతణౌచఙి-కాణ్యాదీనాంవేతివక్తవ్యమిత్యుపధాహ్రస్వవికల్పే ॥ అలూలుటత్-త ॥ అలులోటత్-త ॥ అలూలుఠత్-త ॥ అలులోఠత్-త ॥

లెప్పృ-గతౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

లేపతే । లిలెపెఇత్యాదిక్లేశతివత్ ।పు౪౪౫॥ణౌచఙి- అలిలేపత్-త॥

లోకృ-దర్శనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ లోకతే ॥ ౨ లులోకే ॥ ౩ లోకితా(సే,హే) ౪ లోకిష్యతే ౫ లోకతాం ॥ ౬ అలోకత ॥ ౭ లోకేత ॥ ౮ లోకిషీష్ట(ధ్వం) ౯ అలోకిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అలోకిష్యత.

కర్మణి—౧ లోక్యతే ॥ ౫ లోక్యతాం ॥ ౬ అలోక్యత ॥ ౭ లోక్యేత ॥ ౯ అలోకిత్రివిశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్ ॥ ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోఃయఙియఙ్లుకి సర్వేభ్యఃకృత్సుచ ధోరతివత్ । పు ౩౦౭, ౩౦౮ ॥ సని-లులోకిషతఇత్యాద్యాత్మనేపదం ॥ కృత్సు కేవలాణ్ణ్యంతాచ్చ శానజ్విశేషః

లోష్టృ-సంఘాతే॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

లోష్టతే । లులోష్టే ఇత్యాదిలోకతివత్ ॥ —ఇతిలాదయః—

వకి-కౌటిల్యే॥వకి-గత్యర్థః॥అకర్మకౌ॥సేటౌ॥ ఆత్మనేపదినౌ

వఙ్కతే । వవఙ్కే ఇత్యాదికఙ్కతివత్ । పు ౪౨౭-౪౨౮॥

వస్కృ-గత్యర్థః॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

 ఘాతురూపప్రకాశికాయాం,వఘాదిధారవశి

వస్కతే । వవస్కఇత్యాదికత్థతివత్ । పు ४३०

వఘి-గత్యాక్షేపే॥ఆక్షేపోనిందా॥గతౌగత్యారంభేచేత్యన్యే సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

వంఘతే । వవంఘఇత్యాదికజ్కతివత్ । పు ४౨-४౨౯॥

వర్చ-దీప్తౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

వర్చతే । వవర్చఇత్యాదికత్థతివత్ । పు ४४०

వతి-ఏకచర్యాయాం॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

వంతతే । వవంతఇత్యాదికజ్కతివత్

వడి-విభాజనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

వండతే । వవండఇత్యాదికజ్కతివత్

వ్యథ-భయసంచలనయోః॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ వ్యథతే ॥ వ్యథోలిటీత్యభ్యాసస్యసంప్రసారణం॥ ౨ వివ్యథే-వి వ్యథాతే-వివ్యథిరే ॥ ౩ వ్యథితేత్యాదిసర్వమనిడూర్ధ్వపజ్జంతత్రపతివ త్-పు४౫౬-४౫౭॥ కేవలాత్కర్తృత్సు నవ్యథకెంవ్యథ్యః ॥ రాజనూయ సూర్యేత్యాదినా కర్తరిక్యబ్నిపాత్యతే ॥ శేషంసమానమ్

వది-అభివాదనస్తుత్యోః॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

వందతే । వవందే । వందితేత్యాదిసర్వంకజ్కతివత్ • పు४౨-४౨౯

వల్భ-భోజనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

వల్భతే । వవల్భఇత్యాదికత్థతివత్. పు ౪౩౦

వల-వల్ల-సంవరణేసంచరణేచ॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥ఆత్మనేపదినౌ

౧ వలతే ॥ ౨ వవలే ॥ ౩ వలితా(సే-హే) ౪ వలిష్యతే ॥ ౫ వలతాం ॥ ౬. అవలత ॥ ౭ వలేత ॥ ౮ వలిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౯ అవలిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ అవలిష్యత. .

కర్మణి—౧ వల్యతే ॥ ౫ వల్యతాం ॥ ౬ అవల్యత ॥ ౭ వల్యేత ॥ ౯ అవాలి ఇవిశేషః ॥ ణౌ-వలివలీ త్యాదినామిత్త్వాద్ధ్రస్వేకర్తృకర్మణోః వలయతీత్యాదిరమయతివత్ ॥ సన్నన్తాద్యజన్తాద్యఙ్లుగన్తాశ్చసర్వేభ్యఃకృత్సుచకకతివత్. పు ౪౬౭,౪౭౮

వల్లతే । వవల్లఇత్యాదికత్థతివత్, పు ౪౩౦

వష్ఠ-స్నేహనే సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

వష్ఠతే । వవష్ఠ ఇత్యాదిగర్హతివత్ । పు ౪౪౭

వర్హ-వల్హ-ప్రాధాన్యే॥అకర్మకౌ॥సేటౌ॥ఆత్మనేపదినౌ

వర్హతే। వవర్హఇత్యాదిగర్హతివత్॥వల్హతే।వవల్హఇత్యాదిచ.

విథృ-యాచనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

వేథతే । వివిథఇత్యాదిశ్వేడతివత్. పు ౪౩౭-౪౩౮. లుఙితు సపరస్మైపదవికల్పః ॥ ణౌచఙి-అవివేథత్-త॥.

వృక-ఆదానే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ వర్కతే ॥ ౨ వవృకే ॥ ౩ వర్కితా ॥ ౪ వర్కిష్యతే ॥ ౫ వర్కతాం ॥ ౬ అవర్కత ॥ ౭ వర్కేత ॥ ౮ వర్కిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అ

వర్క్షీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అవర్క్ష్యత

కర్మణి—౧ వృజ్యతే ॥ ౫ వృజ్యతాం ॥ ౬ అవృజ్యత ॥ ౭ వృజ్యేత ॥ ౯ అవర్జీతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగ్వత్ ॥ ణౌ- కర్తృకర్మణోః గృజివత్ ।పు ౨౪౧ ॥ సని-వివర్క్షత ఇత్యాద్యాత్మనేపదమ్ ॥ యఙి-యఙ్లుకి చ సర్వేభ్యః కృత్స్వపి గృజివత్ । పు ౨౪౧, ౨౪౨, ౨౪౩ ॥ కేవలాత్సన్నంతాచ్చ శానచ్

వృతు-వర్తనే ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

౧ వర్తతే ॥ ౨ వవృతే ॥ ౩ వర్తితా (సే-హే) వృద్భ్యస్స్యసనోరితి పరస్మైపదం వా । పరస్మైపదే న వృద్భ్యశ్చతుర్భ్య ఇతీణ్నిషేధః ॥ ౪ వర్త్స్యతి ॥ వర్తిష్యతే ॥ ౫ వర్తతాం ॥ ౬ అవర్తత ॥ ౭ వర్తేత ౮ వర్తిషీష్ట-ధ్వం ॥ ద్యుద్భ్యో లుఙీతి పరస్మైపదం వా ॥ పరస్మైపదే పుషాదీత్యాదినా ఙ్లేరఙ్ ॥ ౯ అవృతత్-అవర్తిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అవర్త్స్యత్-అవర్తిష్యత ॥

భావే—౧ వృత్యతే ॥ ౪ వర్తిష్యతే ॥ ౫ వృత్యతాం ॥ ౬ అవృత్యత ॥ ౭ వృత్యేత ॥ ౯ అవర్తి ॥ ౧౦ అవర్తిష్యతేతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగ్వత్

ణౌ-కర్తృకర్మణోః గృజివత్ ॥ పు ౨౪౧

సని-పరస్మైపదే ॥ వివృత్సతి- వివర్తిషతే ॥ ౨ వివృత్సాంచకార-వివర్తిషాంచక్రే (బభూవ-ఆస) ౩ వివృత్సితా-సి ॥ వివర్తిషితా (సే-హే) ౪ వివృత్సిష్యతి-వివర్తిషిష్యతే ॥ ౫ వివృత్సతు-వివర్తిషతాం ॥ ౬ అవివృత్సత్-అవివర్తిషత ॥ ౭ వివృత్సేత్-వివర్తిషేత ॥ ౮ వివృత్స్యాత్-వివర్తిషిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అవివృత్సీత్-అవివర్తిషిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అవివృత్సిష్యత్-అవివర్తిషిష్యత

యఙంతాద్యఙ్లుగంతాత్సర్వేభ్యః కృత్సు చ గృజివత్ ॥ పు ౨౪౧, ౨౪౨ ౨౪౩ ॥ ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాం వేట్ ॥ వర్తిత్వా-వృత్త్వా ॥ ణ్యంతాదస్మాన్నిష్ఠాయామధ్యయమానార్థే వాచ్యే ణేరధ్యయనే వృత్తమితి క్తస్యేడ

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ధానో ణిలుక్చనిపాత్యతే ॥ వృత్తం ఛందశ్శాస్త్రేణ, సంపాదితమ ధీతమితియావత్ ॥ అన్యత్ర వర్తితా రజ్జుః । హస్తవర్తంవర్తయతి ప్రకరవతేనం । హస్తేనగుళికాంకరోతీత్యర్థః । హస్తార్థేకరణఉపపదే హస్తేనవర్తిగ్రహోరితిణముల్ ॥ కషాదిత్వాద్యథావిధ్యనుప్రయోగః॥

వృధు-వృద్ధౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

వర్ధతే । వవృధఇత్యాదిసర్వంవర్తతివత్॥

వృక్ష-వరణే॥సకర్మకః, సేట్-ఆత్మనేపదీ

వృక్షతే, వవృక్షఇత్యాదిగర్హతివత్ పు,౪౪౭ ॥

వేష్ట,వేష్టనే, సకర్మకః-సేట్, ఆత్మనేపదీ

వేష్టతే- వివేష్టఇత్యాదిశ్లాఘతివత్ ॥ ణౌచఙి, అవవేష్టత్,త । అ వివేష్టత్-త ॥ విభాషా వేష్టిచేష్ట్యోరిత్యభ్యాసస్యాత్త్వంవా

వేసృ-యాచనే॥సకర్మకః॥సేట్-ఆత్మనేపదీ

వేసతే- వివేసఇత్యాదిశ్లాఘతివత్-పు,౪౪౫॥

టువెపృ,కంపనే ॥ అకర్మకః। సేట్ ఆత్మనేపదీ

వేపతే। వివేపఇత్యాది శ్లాఘతివత్ । ణ్యంతాన్నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతి పరస్మైపదమేవ ॥

వేహృ-ప్రయత్నే॥ అకర్మకః॥సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

వేహతే। వివేహఇత్యాదిశ్లాఘతివత్, ఇతి వాదయః

శకి, శంకాయాం॥ అకర్మకః॥ సేట్, ఆత్మనేపదీ

శంకతే ॥ శశంక ఇత్యాదికం పఠితవత్ పు.౪౩౧,౪౩౨॥

శ్రీ

శ్రకి, శ్లకి-శ్వకి, గత్యర్థాః॥ అకర్మకాః॥ సేటః । ఆత్మనేపదినః

శ్రంకతే, శశ్రంకే। శ్లంకతే। శశ్లంకే । శ్వంకతే। శశ్వంకే। ఇత్యాది ప్రాగ్వత్ ॥

శచ, వ్యక్తాయాం వాచి। సకర్మకః।సేట్।ఆత్మనేపదీ

శచతే। శేచే, శేచాతే। శేచిరే । శచితేత్యాది కథితవత్ పు.౪౨౭॥

శ్రీ

శ్వచ,శ్వచి, గతౌ ॥ అకర్మకౌ॥ సేటౌ॥ ఆత్మనేపదినౌ

శ్వచతే। శశ్వచ ఇత్యాది కథితవత్ । శ్వంచతే శశ్వంచ ఇత్యాదికం పఠితవత్ ॥

శడి-రుజాయాం సంఘాతేచ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ

శండతే, శశండ ఇత్యాదికం పఠితవత్ ॥

శ్రథి, శైథిల్యే॥సకర్మకః॥సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

శ్రంథతే। శశ్రంథ ఇత్యాది ప్రాగ్వత్॥

శల్భ, కత్థనే॥ సకర్మకః॥సేట్, ఆత్మనేపదీ

శల్భతే, శశల్భ ఇత్యాది కత్థితవత్ పు,౪౩౦॥

శ్రంభు, ప్రమాదే॥ అకర్మకః॥సేట్ । ఆత్మనేపదీ

శ్రంభతే। శశ్రంభ ఇత్యాదికం పఠితవత్ । లుఙి ద్యుతాదిత్వాత్పరస్మైపదపక్షే పుషాదిత్వాచ్చ్లేరఙి నాఞ్జేరనిదిత్త్వాన్నలోపః । అశ్రభత్, అశ్రంభిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) యఙి॥శాశ్రభ్యతే। యఙ్లుకి । శాశ్రంభీతి । శాశ్రంబ్ధి

శాశ్రబ్ధః। శాశ్రభతీత్యాది। తతఃకృత్స్నవపి। శాశ్రభత్। శాశ్రభతా వాశ్రభతః। శాశ్రభత్। ఇతివిశేషః ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాం వేట్। ఇట్పక్షేనోపధాత్థఫాంతాద్వేతి కిత్త్వవికల్పః। శ్రభిత్వా। శ్రంభిత్వా। శ్రబ్ధ్వా। అతఏవనిష్ఠాయాం నేట్॥ శ్రబ్ధః। శ్రబ్ధవాన్॥ శేషంసమానం॥

శల, చలనసంవరణయోః॥ చలనేఽకర్మకః। సంవరణే సకర్మకః। సేట్, ఆత్మనేపదీ
శలతే, శేలే, శేలాతే, శేలిరే। శలితేత్యాదికకతివత్॥

అఙ్శసి, ఇచ్ఛాయాం॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ
ఆశంసతే- ఆశశంసఇత్యాదికప్పతివత్॥

శ్లాఘృ, కత్థనే॥ సకర్మకః॥ సేట్ ఆత్మనేపదీ
శ్లాఘతే। శశ్లాఘఇత్యాదికాశతివత్ -పు ౪౩౯, ౪౩౭॥

శాడృ, శ్లాఘాయాం, సకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ
శాడతే, శశాడఇత్యాది ప్రాగ్వత్॥

శ్విత్తా, వర్ణే॥ అకర్మకః॥ సేట్, ఆత్మనేపదీ
శ్వేతతే, శిశ్వితఇత్యాది శ్వేదతివత్॥ లుఙి। అశ్విదత్। అశ్వేతిష్ట(ధ్వం, ఢ్వం) నిష్ఠాయాం। శ్విత్తః, శ్విత్తవాన్॥

శ్విది, శ్వైత్యే। అకర్మకః॥ సేట్। ఆత్మనేపదీ
శ్విందతే। శిశ్విందఇత్యాదిక్లిందతివత్॥ పు ౪౩౪

శిక్ష, విద్యోపాదానే, సకర్మకః॥ సేట్, ఆత్మనేపదీ

శిక్షతే, శిశిక్షఇత్యాది క్లిదతివత్ । ధనుషి శిక్షతే । ధనుర్విషయే జ్ఞానేనశక్తో భవితుమిచ్ఛతీత్యర్థః। శిక్షేర్జిజ్ఞాసాయామిత్యాత్మనేపదం

శీకృ, సేచనే॥ సకర్మకః॥ సేట్, ఆత్మనేపదీ

శీకతే। శిశీకఇత్యాదిటీకతివత్ పురస్తాత్॥ ణౌచఙి ॥ అశిశీకత్, త॥

శీభృ, కత్థనే, సకర్మకః। సేట్, ఆత్మనేపదీ

శీభతే। శిశీభఇత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥

శుభ, దీప్తౌ॥ అకర్మకః॥ సేట్, ఆత్మనేపదీ

శోభతే- శుశుభఇత్యాదిక్షోభతివత్॥ లుఙి, అశుభత్। అశోభిష్ట॥

శృధు, శబ్దకుత్సాయాం॥ అకర్మకః॥ సేట్, ఆత్మనేపదీ

శర్ధతే, శశృధఇత్యాదివర్ధతివత్

శేవృ, సేవనఇత్యేకే॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

శేవతే। శిశేవఇత్యాదిక్లేశతివత్ ॥ ణౌచఙి॥ అశిశేవత్, త॥ నాస్య ఘుఙ్లుక్ పురస్తాత్॥

శ్లోకృ, సంఘాతే, సంఘాతోగ్రంథః। సచగ్రథ్యమానస్య వ్యాపారో గ్రథితుర్వా । ఆద్యేఽకర్మకో ద్వితీయే సకర్మకః ॥

సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

శ్లోకతే। శుశ్లోకఇత్యాదిక్లీబతివత్ పురస్తాత్। ణౌచఙి॥ అశుశ్లోకత్॥ త

ఇతి శాదయః

ష్వక్క, గత్యర్థః, అకర్మకః॥ సేట్-ఆత్మనేపదీ

సుబ్ధాతుష్ఠివుష్వక్కతీనాం సత్వప్రతిషేధో వక్తవ్య ఇతి సత్వం

ష్వక్కతే। షష్వక్కే। ష్వక్కి లెత్యాదికత్థతివత్ పు౪౩౦॥

షచ, సేచనే,సేవనేచ, ॥ సకర్మకః॥సేట్, ఆత్మనేపదీ సచతే, సేచే, సేచాతె, సేచిరే, సచిలెత్యాదికకతివత్ ॥ ణౌచ జి॥ అసీషచత్,త॥ సని। సిసచిషతే। స్తౌతిణ్యోరేవేతి నియమాన్నషః

ష్వఞ్జ-పరిష్వంగే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

దంశసఞ్జస్వఞ్జాంశపీతి నలోపః ॥ ౧ స్వజతె-స్వజేతె-స్వజంతె ॥ శ్రన్థిగ్రన్థిదమ్భిస్వఞ్జీనాంలిటఃకిత్త్వంవేతి వ్యాకరణాంతరస్యోపాప్యాశ్రయణాల్లిటఃకిత్త్వవికల్పః ॥ ౨ సస్వజె సస్వజాతె-సస్వజిరె ॥ సస్వంజె-సస్వంజాతె-సస్వంజిరె ॥ ౩ స్వఙ్క్తా-స్వఙ్క్తారౌ (సే-హె) ౪ స్వఙ్క్ష్యతె ॥ ౫ స్వజతాం ॥ ౬ అస్వజత ॥ ౭ స్వజేత ౮ స్వఙ్క్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అస్వఙ్క్త-అస్వఙ్క్షాతాం-అస్వఙ్క్షత ॥ అస్వఙ్థాః-అస్వఙ్క్షాథాం-అస్వఙ్గ్ధ్వం॥ అస్వఙ్క్షి-అస్వఙ్క్ష్వహి-అస్వఙ్క్ష్మహి ॥ ౧౦ అస్వఙ్క్ష్యత-అస్వఙ్క్ష్యేతాం-అస్వఙ్క్ష్యంత ॥

కర్మణి—౧ స్వజ్యతె ॥ ౫ స్వజ్యతాం ॥ ౬ అస్వజ్యత ॥ ౭స్వజ్యేత ॥ ౯ అస్వంజీతివిశేషః ॥ శేషంపూర్వవత్ ॥

ణౌ-కర్తృకర్మణోస్సజతివత్॥పు ౩౩౮-౩౩౯

సని—స్తౌతిణ్యోరేవేతినియమాన్నషః ॥ ౧ సిస్వఙ్క్షతె ॥ ౨సిస్వఙ్క్షాంచక్రె(బభూవ,ఆస) ౩ సిస్వఙ్క్షితా(సే-హె) ౪ సిస్వఙ్క్షిష్యతె ౫ సిస్వఙ్క్షతాం ॥ ౬ అసిస్వఙ్క్షత ॥ ౭ సిస్వఙ్క్షేత ॥ ౮ సిస్వఙ్క్షిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అసిస్వఙ్క్షిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అసిస్వఙ్క్షిష్యత ॥

యఙ్యఙ్లుకోస్సన్వైభ్యఃకృత్సుచసజతివత్ ॥ సాస్వంజీతి, సాస్వఙ్క్తి, సాస్వక్తః, సాస్వజతీత్యాది॥ కేవలాత్సన్నంతాచ్చశానచివిశేషః ॥ కెవలాచ్ఛానచినలోపే ॥ స్వజమానః। పరిపూర్వస్యైవాస్యష

చురః ప్రయోగః

షస్జ-గతౌ॥ అకర్మకః॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ
అయం పరస్మైపదీ మాధావ్యాహృతః ॥ పు ३४४, ३४६, ३४४

షస్వద-ఆస్వాదనే॥ సకర్మకః॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ
స్వదతే ॥ ససస్వద ఇత్యాదిగ్రసతివత్ ॥ పు ४४६, ४४४ ॥ చఙి- అ
సిషస్వదత్-త ॥ సని-సిస్వదిషతే ॥ స్తౌతిణ్యోరేవేతి నియమాన్న షః ॥
ణ్యంతాత్సని-సిస్వాదయిషతి-తే ॥ ఇత్యాది॥ సస్విస్వదిస్వదిసహీనాం చే
తి సత్వం ॥ క్త్వాయాం స్వదిత్వేతి విశేషః ॥

ష్టభి, ప్రతిబంధే॥ అకర్మకః- సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ
౧ స్తంభతే, ఉత్తంభతే, ఉదస్థాస్తంభోః పూర్వస్యేతి పూర్వసవర్ణః ॥
౨ తస్తంభే ॥ ౩ స్తంభితా (సే, హా) ४ స్తంభిష్యతే ॥ ५ స్తంభ
తాం ॥ ६ అస్తంభత ॥ ७ స్తంభేత ॥ ८ స్తంభిషీష్ట (ధ్వం) అస్తం
భిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అస్తంభిష్యత ॥
భావే—౧ స్తంభ్యతే ॥ ५ స్తంభ్యతాం ॥ ६ అస్తంభ్యత ॥ ७ స్త
మ్భ్యేత ॥ ९ అస్తంభీతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగ్వత్ ॥ ణౌ, కర్తృకర్మ
ణోస్సన్యృజ్యజ్ఝుకుసర్వేభ్యః కృతస్సన సజతివత్, పు ३६८, ३६९
చఙి, అతస్తంభత్, త॥ కేచిదస్య టకారపాఠం పఠంతి దేశిక ఇత్యాహుః తన్మతే॥
ష్టంభతే, టష్టంభ ఇత్యాది ॥

షహ, మర్షణే ॥ సకర్మకః॥ సేట్, ఆత్మనేపదీ
౧ సహతే॥ ౨ సేహే, సేహాతే, సేహిరే। తిషసహేత్యాదినా వేట్
౩ సహితా, సే-హే॥ సోఢా- సోఢారౌ (సే, హే) ४ సహిష్యతే ॥ ५ స
హతాం ॥ ६ అసహత ॥ ७ సహేత ॥ ८ సహిషీష్ట (ధ్వం) ९ అస
హిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అసహిష్యత ॥

కర్మణి—౧ సహ్యతే ॥ ౫ సహ్యతాం ॥ ౬ అసహ్యత ॥ ౭ సహ్యేత ॥ ౯ అసాహీతి విశేషః, శేషం ప్రాగ్వత్ ॥ ణౌ, కర్తృకర్మణోస్సన్యజ్ణౌశ్చ కకతివత్ పు ౪౨౭,౪౨౯ ॥ సని, సిసహిషత ఇత్యాది । స్తౌతిణ్యోరేవేతి నియమాన్న షః । ణ్యంతాత్సని; సస్స్వదిస్వదిసహీనాంచే సత్వమేవ । సిసాహయిషతి -తే । ఇత్యాది॥

యఙ్లుకి—సాసహీతి, సాసోఢి, సాసోఢః, సాసహతీత్యాది॥

కేవలాత్కృత్సు । సహితవ్యం, సోఢవ్యం, సహనీయం- సహ్యం। శకిసహోశ్చేతి యత్ । సోఢః, సోఢవాన్ । సహమానః, సహిష్యమాణః- సోఢుం, సహితుం, సోఢుం,। సహనం, సోఢ్వా, సహిత్వా, విషహ్య, సాహంసాహం. సహిత్వా సహిత్వా॥ సోఢ్వా సోఢ్వా ॥

ణ్యంతాత్సన్నంతాద్యఙంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చ కృత్సు సర్వం కకతివత్

ఞి,ష్విదా, స్నేహనమోచనయోః।సకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

స్వేదతే, సిష్విద ఇత్యాది క్ష్వేదతివత్ పు ౪౩౭,౪౩౯ ॥ అస్విదత్ ॥ అస్వేదిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) సని, సిస్విదిషతే, సిస్వేదిషత ఇత్యాది । స్తౌతిణ్యోరేవేతి నియమాన్న షః, ణ్యంతాత్సని- సిస్వేదయిషతి- తే ॥ సస్స్వదీత్యాదినా సత్వం॥

కేవలాత్కృత్సు నిష్ఠాయాం । స్విన్నః । స్విన్నవాన్, ఆదితశ్చేతి ణ్ణిషేధః । అదికర్మణి విభాషా భావాదికర్మణోరితీడ్వికల్పే, నిష్ఠాశీఙ్ స్విదిమిదిక్ష్విదిధృష ఇతి సేడ్నిష్ఠాయాః కిత్త్వవికల్పః । ప్రస్విదితః ప్రస్వేదితశ్చైత్రః । ప్రస్విదితవాన్ । ప్రస్వేదితవాన్ ॥ ప్రస్విదితం ప్రస్వేదితం వా తేన- ఇడభావే- ప్రస్విన్నః, ప్రస్విన్నవాన్ -ప్రస్విన్నం తేనేత్యాది అన్యత్సమానం॥

ష్టిపృ,క్షరణార్థః- అకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

స్తేపతే, తిష్టిప ఇత్యాది క్ష్వేదతివత్ ॥ లుఙి। అస్తేపిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం

చజి,అతిష్టిపత్.త ॥ సని, తిస్తిపిషతే-తిస్తేపిషతఇత్యాది । స్తౌతిణ్యో
రేవేతి నియమాన్నషః॥

ష్టుచ-ప్రసాదే॥ అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

స్తోచతే, తుష్టుచఇత్యాది శోభతివత్ పు ౪౪౦ ॥ లుజి- అస్తోచి
ష్ట.(ఢ్వం,ధ్వం) సని- తుస్తుచిషతే, తుస్తోచిషతఇత్యాది ॥

ష్వద,క్షరణే॥ సకర్మకః॥సేట్- ఆత్మనేపదీ

- సూదతే, సుష్వూదఇత్యాది క్లీబతివత్ ॥ పు ౪౩౦ । ౪౩౯ ॥ ణౌచ
జి । అసూషుదత్,త॥సని॥ సుసూదిషతే॥ యజి॥ సోషూద్యతే॥యఙ్లు
కి॥ సోషూదీతి, సోషూత్తి- సోషూత్తః, సోషూదతీత్యాది ॥

ష్టేపృ, క్షరణార్థః॥ సకర్మకః॥ సేట్. ఆత్మనేపదీ

స్తేపతే,తిష్టేపఇత్యాదిక్లేశతివత్ పు ౪౪౫ ॥ చజి॥ అతిష్టేపత్,త
సని॥ తిస్తేపిషతఇత్యాది ॥యజి॥ తేష్టేప్యతే॥

షెవృ, సేవనే, సకర్మకః- సేట్,ఆత్మనేపదీ

సేవతే- సిషేవఇత్యాదిక్లేశతివత్ ॥చజి॥అసిషేవత్,త॥ సని॥ సిసేవి
షతే॥ యజి॥ సేషేవ్యతే ॥ ఉడ్భావిపకారాంతత్వాన్న యఙ్లుక్॥

ఇతిషాదయః

స్రికి,గత్యర్థః,సకర్మకః, సేట్॥ఆత్మనేపదీ

స్రింకతే,సస్రింక ఇత్యాదికంపతివత్ పు ౪౩౧,౪౩౭॥

స్వకి.గత్యర్థఇత్యేకే॥సకర్మకః ॥సేట్-అత్మనేపదీ,
స్వంకతె,సస్వంకఇత్యాదిప్రాగ్వత్॥

స్ఖద, స్ఖదనే॥ స్ఖదనం విదారణం। సకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ,
ఘటాదిర్మిత్॥ స్ఖదతే। చస్ఖద ఇత్యాది ప్రథతివత్ ॥౪౬౫
చఙి॥ అచస్ఖదత్, త॥ స్ఖదిరవపరిభ్యాం చేత్యవపరిపూర్వస్యాస్య
న మిత్త్వం॥ అవస్ఖాదయతి, తే॥ పరిస్ఖాదయతి॥ తే॥ న్యాసకారమతే అ
పస్ఖాదయతీత్యాద్యపి॥

స్వర్ద, ఆస్వాదనే - సకర్మకః, సేట్ ఆత్మనేపదీ,
స్వర్దతే, సస్వర్ద ఇత్యాది గర్హతివత్ పు ౪౪౨॥ చఙి॥ అసస్వ
ర్దత్, త॥ సని - సిస్వర్దిషతే॥

స్పది, కించిచ్చలనే, అకర్మకః॥ సేట్ - ఆత్మనేపదీ
స్పందతే. పస్పంద ఇత్యాది కంపతివత్ పు ౪౩౧-౪౩౨॥ ణౌ - నిగ
రణచలనార్థేభ్యశ్చేతి పరస్మైపదం। స్పందయతి॥ అపస్పందత్॥

స్యందూ - ప్రస్రవణే॥ అకర్మకః॥ వేట్॥ ఆత్మనేపదీ
౧ స్యందతే॥ ౨ సస్యందే, సస్యందిషే - సస్యంత్సే - సస్యందిధ్వే
సస్యంద్ధ్వే, సస్యందివహే, సస్యంద్వహే, సస్యందిమహే॥ సస్యంద్మ
హే॥ ౩ స్యందితా (సే, హే) స్యంత్తా (సే, హే) వృద్భ్యస్స్యసనో
రితి పరస్మైపదే కృతే ఊదిల్లక్షణమంతరంగమపీటం బాధిత్వా చతు
ర్గ్రహణసామర్థ్యాన్న. వృద్భ్యశ్చతుర్భ్య ఇతి నిషేధః॥ ౪ స్యం
త్స్యతి। స్యందిష్యతే। స్యంత్స్యతే॥ ౫ స్యందతాం॥ ౬ అస్యం
దత॥ ౭ స్యందేత॥ ౮. స్యందిషీష్ట (ధ్వం) స్యంత్సీష్ట (ధ్వం) పక్షే
ద్యుద్భ్యో లుఙీతి పరస్మైపదే పుషాదిద్యుతాదీత్యాదినాఙినలోపః॥
౯ అస్యదత్। అస్యదతాం, అస్యదన్, అస్యందిష్ట (ధ్వం, ధ్వం) ౧౦ అ
స్యంత్స్యత్, అస్యందిష్యత, అస్యంత్స్యత॥
భావే — ౧ స్యద్యతే॥ ౫ స్యద్యతాం॥ ౬ అస్యద్యత॥ ౭ స్యద్యేత॥

అస్యందీతి విశేషః, వృద్భ్యస్స్యసనోరితి పాక్షిక పరస్మైపదాభావశ్చ. శేషం పూర్వవత్ ॥ ణౌ, కర్తృకర్మణోస్సన్యజ్యఙ్క్షు కుచసజతివత్, పు. ౩౭౭,౩౭౯ ॥ సని॥ సిస్యందిషతే। సిస్యన్త్సత ఇత్యాది ॥ కేవలాత్కృత్సు, స్యందితవ్యం, స్యన్త్తవ్యం, స్యన్దనీయం, స్యన్ద్యం స్యన్నః, స్యన్నవాన్ - స్యందమానః, స్యన్త్స్యన్, స్యన్త్స్యన్తీ స్యన్త్స్యంతీ, స్యందిష్యమాణః, స్యన్త్స్యమానః, స్యందితుం, స్యన్త్తుం- స్యన్నం, స్యందనం, స్యందిత్వా, స్యన్త్త్వా, క్త్విస్కందిస్యందోరితి నలోపనిషేధః, ప్రస్యంద్య, స్యందం స్యందం, స్యందిత్వా స్యందిత్వా, స్యన్త్త్వా స్యన్త్త్వా। ణ్యంతాత్సన్నంతాద్యఙంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చ తిఙ్కృత్సు సర్వం సజతివత్ ॥

స్పర్ధ, సంఘర్షే। సంఘర్షః పరాభిభవేచ్ఛా। ధాత్వర్థోపసంగృహీతకర్తృత్వాదకర్మకః, సేట్। ఆత్మనేపదీ

౧ స్పర్ధతే ॥ ౨ పస్పర్ధే ॥ ౩ స్పర్ధితా। (సే, హే) ౪ స్పర్ధిష్యతే॥ ౫ స్పర్ధతాం॥ ౬ అస్పర్ధత॥ ౭ స్పర్ధేత ॥ ౮ స్పర్ధిషీష్ట(ధ్వం) ౯ అస్పర్ధిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అస్పర్ధిష్యత

భావే—౧ స్పర్ధ్యతే। ౫ స్పర్ధ్యతాం, ౬ అస్పర్ధ్యత ॥ ౭ స్పర్ధ్యేత ॥ ౯ అస్పర్ధీతి విశేషః । శేషం ప్రాగ్వత్ । ణౌ కర్తృకర్మణోస్సన్యజ్యఙ్క్షు కుసర్వేభ్యః కృత్సు చ కర్జతివత్ పు ౧౮౬, ౧౮౭, ౧౮౮, సన్నందావాత్మనేపదం విశేషః కృత్సు సన్నంతాత్కేవలాచ్చ ॥

స్కభి, ప్రతిబంధే॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ.

స్కంభతే- చస్కంభ ఇత్యాదికంపతివత్ పు ౪౩౧,౪౩౨ ॥

స్త్రిమ్భు, ప్రమాదే; అకర్మకః, సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

స్త్రింభతే, సస్త్రింభ ఇత్యాది సర్వం ధ్వంసతివత్ ॥ పు౪౬౨, యఙ్యఙ్లు

ధాతుయాంపపఠితాశికాయాం.స్రమ్భాదిధాతవః
రభ్యాసస్య నీగాగమాభావో విశేషః ॥

స్రిమ్భు,విశ్వాసే, అకర్మకః,సేట్, ఆత్మనేపదీ

స్రింభతే,సస్రింభ ఇత్యాదిధ్వంసతివత్ ః లుఙి ॥ అస్రింభిష్టేతివిశేషః । శేషంప్రాగ్వత్

స్రింసు- అవస్రంసనే॥అకర్మకః,సేట్, ఆత్మనేపదీ

స్రింసతే,ససింస ఇత్యాది సర్వంధ్వంసతివత్ ,యఙినీగాగమే సనీ స్రిస్యతఇత్యాది

స్ఫాయీ,వృద్ధౌ, అకర్మకః,సేట్, ఆత్మనేపదీ

స్ఫాయతే. పస్ఫాయఇత్యాది ప్యాయతివత్ పు ౪౩౬ ॥ ణౌ, కర్తృకర్మణో॥స్ఫాయోవఇతి వకారాదేశే- స్ఫావయతి,తే॥ఇత్యాది ణ్యంతసవతివత్ పు ౧౦౪॥ చఙి- అపిస్ఫవత్,త - సన్యఙ్యఙ్లుక్షు ప్యాయతివత్ । సర్వేభ్యఃకృత్సుప్రాయేణ ప్యాయతివత్, కేవలాన్నిష్ఠాయాం స్ఫాయస్స్ఫినిష్ఠాయామితిస్ఫిభావేస్ఫీతః- స్ఫీతవాన్

స్కుది-ఆప్రవణే-అప్రవణముత్ప్లవనముద్ధరణంచ।అద్యే ఒకర్మకో ద్వితీయేసకర్మకః, సేట్ -ఆత్మనేపదీ

స్కుందతే-చుస్కుందఇత్యాదిక్లిందతివత్ పు ౪౩౭॥

స్ఫుట- వికసనే. అకర్మకః,సేట్, ఆత్మనేపదీ

స్ఫోటతే-పుస్ఫుటఇత్యాదిక్షోభతివత్ పు ౪౪౦ ॥ లుఙి । అస్ఫోటిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం)

సేకృ- సేకృ.గతౌ,అకర్మకౌ।సేటౌ-ఆత్మనేపదినౌ

సేకతే, అషోపదేశత్వాన్నషః- సిసేకఇత్యాదిక్లేశతివత్ పు౪౪౫॥ చఙి। అసిసేకత్,త।సని- సిసేకిషతే । యఙి- సేసేక్యతే । ఇత్యాది ।

స్నీకతే- సిస్నీకఇత్యాదిప్రాగ్వత్ ।

ఇతిసాదయః

హద-పురీషోత్సర్గే॥అకర్మకః। అనిట్-ఆత్మనేపదీ

౧ హదతే। ౨ జహదే। 3 హత్తా। ౪ హత్స్యతే। ౫ హదతాం।
౬ అహదత ।౭ హదేత।౮ హత్సీష్ట (ధ్వం)౯ అహత్త।౧౦అహత్స్యత

భావే—౧ హద్యతే।౫హద్యతాం। ౬ అహద్యత। ౭హద్యేత।౯ అహాదీతివిశేషః । శేషంప్రాగ్వత్ ।

సని—జిహత్సతఇత్యాది ణౌ-కర్తృకర్మణోర్ణ్యజ్ఞ్యజ్ఞుకోస్సర్వేభ్యః కృత్సుచగదతివత్ పు౨౭౦-౨౭౧। సని।జిహత్సతఇత్యాది। దిదృక్షతఇత్యాదివత్ పు-౪౧౯ కేవలాత్కృత్సు । హత్తవ్యం- హదనీయం-హాద్యం-హన్నః, హన్నవాన్ । హదమానః। హత్స్యమానః, హత్తుం, హన్నం, హదనం-హత్త్వా, ఉపహద్య, హాదంహాదం-హత్త్వాహత్త్వా

హ్రాద-అవ్యక్తేశబ్దే, అకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

హ్రాదతే।జహ్రాదఇత్యాది కాశతివత్, పు౪౩౬,౪౩౭, చఙి-అజిహ్రదత్-త

హ్లాదీ-సుఖేచ, చాదవ్యక్తేశబ్దే, అకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

హ్లాదతే । జహ్లాదఇత్యాది కాశతివత్ ॥చఙి-అజిహ్లదత్-త॥ కేవలాన్నిష్ఠాయాంహ్లాదోనిష్ఠాయామితిహ్రస్వః॥శ్వీదితఇతి నేట్॥ప్రహ్లన్నః-ప్రహ్లన్నవాన్॥

హిడి-గత్యనాదరయోః, అకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

హిండతే ॥ జిహిండఇత్యాదిక్లిందతివత్, పు ౪౩౭,

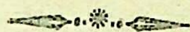
హుడి-సంఘాతే, అకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

హుడి, వరణే, సకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

హుండతే । జుహుండఇత్యాదిప్రాగ్వత్

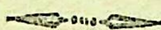
హేఠ-విబాధాయాం, సకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

హేఠతే। జిహేఠ ఇత్యాది క్లేశతివత్, పుట౨౫. ణౌచఙి-శాసాదీనాం ఇతి వక్తవ్యమిత్యుపధాహ్రస్వవికల్పే॥ అజీహిఠత్-త॥ అజిహేఠత్-త

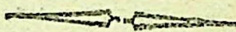
హేడృ-అనాదరే, సకర్మకః, సేట్, ఆత్మనేపదీ

హేడతే। జిహేడే ఇత్యాది క్లేశతివత్॥ చఙి- అజిహేడత్-త

హేషృ-హ్రేషృ-అవ్యక్తే శబ్దే, అశ్వశబ్ద ఇత్యర్థః, అకర్మకౌ సేటౌ, ఆత్మనేపదినౌ

హేషతే। జిహేషే॥ హ్రేషతే। జిహ్రేష ఇత్యాది క్లేశతివత్॥ పుట౪౫, ణౌచఙి-అజిహేషత్-త॥ అజిహ్రేషత్-త॥

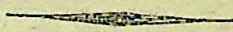

హోడృ-అనాదరే, సకర్మకః, సేట్; ఆత్మనేపదీ

హోడతే। జుహోడ ఇత్యాది క్లీబతివత్, పుట౩౮॥ చఙి-అజుహోడత్-త॥ ..ఇతి శబ్వికరణా ఆత్మనేపదినః..

అథోభయపదినస్తత్రావానజంతాః

శ్రిఞ్-సేవాయాం, సకర్మకః, సేట్, ఉభయపదీ

౧ శ్రయతి-తే॥ ౨ శిశ్రాయ-శిశ్రియతుః॥ శిశ్రయిథ-శిశ్రాయ. శిశ్రియ-శిశ్రియివ-శిశ్రియిమ। శిశ్రియే-శిశ్రియిషే-శిశ్రియిధ్వే-ఢ్వే॥ శిశ్రియివహే-శిశ్రియిమహే॥ ౩ శ్రయితా(సి, సే, హే) ౪ శ్రయిష్యతి తే॥ ౫ శ్రయతు-తాం॥ ౬ అశ్రయత్-త॥ ౭ శ్రయేత్-త॥ ౮ శ్రీయాత్-శ్రయిషీష్ట(ధ్వం, ఢ్వం) శిశ్రితి చఙ్॥ ౯ అశిశ్రియత్-త॥ ౧౦ అశ్రయిష్యత్-త

కర్మణి—౧ శ్రీయతే ॥ ౨ శిశ్రియే ॥ ౩ శ్రాయితా (సే, హే) శ్రయితా(సే, హే) ౪ శ్రాయిష్యతే-శ్రయిష్యతే ॥ ౫ శ్రీయతాం ॥ ౬ అశ్రీయత ॥ ౭ శ్రీయేత ॥ ౮ శ్రాయిషీష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) శ్రయిషీష్ట-(ఢ్వం, ధ్వం) ౯ అశ్రాయి-అశ్రాయిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) అశ్రయిషాతాం(ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అశ్రాయిష్యత-అశ్రయిష్యత॥

అస్మాత్కర్మణః కర్తృత్వవివక్షాయాం కర్మవత్కర్మణాతుల్యక్రియ ఇత్యతిదేశాద్య గాదిషు ప్రాప్తేషు యక్చిణోః ప్రతిషేధే హేతుమణ్ణిశ్రిబ్రూఞాముపసంఖ్యానమితి యక్చిణోః ప్రతిషేధః ॥ ఉచ్ఛ్రియతే దండః, స్వయమేవ, ఉదశిశ్రియత, అత్ర యక్చిణౌ న, ఆత్మనేపదం తు స్యాదేవ, ఉదశిశ్రియే దశిశ్రియాతాం-ఉదశిశ్రియంత, స్యాదిషు చిణ్వద్భావస్తు భవత్యేవ, ఉచ్ఛ్రాయితా(సే-హే) ఉచ్ఛ్రయితా(సే, హే)ఉచ్ఛ్రాయిష్యతే- ఉచ్ఛ్రయిష్యతే॥ ఉచ్ఛ్రాయిషీష్ట(ఢ్వం, ధ్వం)ఉచ్ఛ్రయిషీష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ఉదశ్రాయిష్యత-ఉదశ్రయిష్యత ॥ ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోః, శ్రాయయతి-తే ఇత్యాది ణ్యంతశ్వయతివత్-త ॥ పు ౯౧. ॥ చజి-అశిశ్రియత్, త

సని-సనీవంతేత్యాది నేడ్వికల్పః ॥ ఇట్పక్షే పరస్మైపదే శిశ్రయిషతీత్యాది శిశ్వయిషతీత్యాదివత్, పు౯౧॥ ఆత్మనేపదే శిశ్రయిషతఇత్యాది సిస్మయిషతఇత్యాది సన్నంతస్మయతివత్ । పు ౪౦౬ । ఇడభావే పరస్మైపదే శిశ్రీషతీత్యాది సన్నంతక్షయతివత్, పు ౯౫ ॥ ఆత్మనేపదే ౧ శిశ్రీషతే ॥ ౨ శిశ్రీషాంచక్రే(బభూవ, ఆస) ౩ శిశ్రీషితా (సే, హే) ౪ శిశ్రీషిష్యతే ॥ ౫ శిశ్రీషతాం ॥ ౬ అశిశ్రీషత ॥ ౭ శిశ్రీషేత ॥ ౮ శిశ్రీషిషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అశిశ్రీషిష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అశిశ్రీషిష్యత

యఙ్లుకోః క్షయతివత్, పు ౯౫, కేవలాత్కృత్సు శ్రయితవ్యః, శ్రయణీయః, శ్రేయః, శ్రయికః కీతిశిక్షిషకః ॥ శ్రితః, శ్రితవాన్, శ్రయమాణ-శ్రయంతీ, శ్రయమాణాః, శ్రయిష్యన్-శ్రయిష్యతీ-శ్రయిష్యంతీ, శ్రయిష్యమాణః, శ్రయితుం, శ్రితం, శ్రయణం, శ్రయితానా, ఆ

శ్రిత్వా, శ్రాయంశ్రాయం, శ్రయిత్వాశ్రయిత్వా.
ణ్యంతాత్సనన్తాద్యఙ్లుగంతాచ్చకృత్సునిర్దిష్ట శ్వయతి స్మయతి క్ష యతితత్తత్కృద్రూపవదూహ్యమ్.

ణీఞ్-ప్రాపణే, సకర్మకః, అనిట్, ఉభయపదీ

౧ నయతి-తే॥ ౨ నినాయ-నిన్యతుః।నినయిథ।నినేథ-నిన్యథుః।నినాయ-నినయ-నిన్యివ-నిన్యిమ । నిన్యే-నిన్యిషే-నిన్యిఢ్వే-ధ్వే॥ నిన్యివహే-నిన్యిమహే ॥ ౩ నేతా(సి, సే, హే) ౪ నేష్యతి- తే ॥ ౫ నయతు -తాం ॥ ౬ అనయత్-త ॥ ౭ నయేత్-త ॥ ౮ నీయాత్-నేషీష్ట-ఢ్వం॥ ౯ అనైషీత్-అనైష్టాం-అనైషుః ॥అనేష్ట-అనేషాతాం-అనేషత-ఢ్వం ౧౦ అనేష్యత్-త ॥

అస్మాత్సమ్మాననాదిషట్స్వర్థేషువాచ్యేషు సమ్మాననోత్సంజనాచార్యకరణజ్ఞానభృతివిగణనవ్యయేషునియఇతిక్రియాఫలె పరగామిన్యప్యాత్మనేపదమ్ ॥ అత్రోత్సంజనజ్ఞానవిగణనవ్యయానయతేర్వాచ్యాః ॥ఇతరే ప్రయోగోపాధయః । తథాహి । శాస్త్రే నయతే, శాస్త్రస్థం సిద్ధాంతంశిష్యేభ్యః ప్రాపయతీత్యర్థః, తేనచశిష్యసమ్మాననంఫలితం ఉత్సంజనే, దండమున్నయతే, ఉత్క్షిపతీత్యర్థః, మాణవకముపనయతే, విధినాత్మసమీపంప్రాపయతీత్యర్థః, ఉపనయనపూర్వకేణాధ్యాపనేనహ్యుపనేతర్యాచార్యత్వం క్రియతే, జ్ఞానే, తత్త్వంనయతే,నిశ్చినోతీత్యర్థః, కర్మకరానుపనయతే, భృతిదానేన స్వసమీపం ప్రాపయతీత్యర్థః, విగణనమృణాదేర్నిర్యాతనమ్, కరంవినయతే, రాజ్ఞేదేయంభాగంపరిశోధయతీత్యర్థః ॥ శతంవినయతే, ధర్మార్థంవినియుఙ్క్తఇత్యర్థః ॥ అస్మాత్కర్తృస్థేకర్మణియదాత్మనేపదం ప్రాప్తం తత్కర్తృస్థేచాశరీరే కర్మణీతిశరీరావయవభిన్నార్థ ఏవ భవతి; అత్ర శరీరశబ్దేన తదవయవోలక్ష్యతే, క్రోధంవినయతే, అప

గమయతి, తత్ఫలస్య చిత్తప్రసాదస్య కర్తృగతత్వాత్స్వరితఞిత ఇత్యా పస్మైపదనియమార్థమిదమ్, తేనేహ న, గడుం పనయతి, కథం తర్హి వి గణయ్యున్నయతి పౌరుషమితి, కర్తృగామిత్వావివక్షాయాం భవిష్యతి

కర్మణి—౧ నీయతే ॥ ౨ నిన్యే ॥ ౩ నాయితా(సే, హే)నేతా(సే హే) ౪ నాయిష్యతే-నేష్యతే ॥ ౫ నీయతాం ॥ ౬ అనీయత ॥ ౭ నీయేత ॥ ౮ నాయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)నేషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అనాయి-అనాయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)అనేషాతాం-ఢ్వం॥౧౦అనాయిష్యత-అనేష్యత

ణౌ-కర్తృకర్మణోర్నాయయతి-తే ॥ నాయ్యత ఇత్యాదీని ణ్యాం తవ్వయతివత్, పు ౯౧, చఙి అనీనయత్-త॥

సని—నినీషతి-తే ॥ఇత్యాదిసన్నంతశ్రియత్యనిరూపవత్ ॥౯౨ యఙ్యఙ్లుకోః క్షయతివత్, పు ౯౪; కృత్సు-నేతవ్యః, నయనీయః, నేయః; సమ్యగ్జ్ఞేయ ఏతే హోమార్థమగ్నిం ప్రతీతి సాన్నాయ్యం హవిర్విశేషః । పాయసాన్నాయ్యనికాయ్యేత్యాదినా ణ్యదాయాదేశస్సమోదీర్ఘశ్చ నిపాత్యతే । ఆఙ్పూర్వాదస్మాదానాయ్యోఽనిత్య ఇతి ణ్యదాయాదేశౌ నిపాత్యేతే ॥ ఆనాయ్యః, దక్షిణాగ్నివిశేష ఏవాయం సహి గార్హపత్యాదానీయతేఽనిత్యశ్చ, సతతమప్రజ్వలనాత్, ఆనేయోఽన్యో ఘటాదిః, వైశ్యకులాదేరానీతో దక్షిణాగ్నిశ్చ, ప్రపూర్వాదస్మాత్ప్రణాయ్యోఽసమ్మతావిత్యసమ్మతావర్థే ణ్యదాయాదేశౌ నిపాత్యేతే । ప్రణాయ్యశ్చోరః, ప్రీత్యనర్హ ఇత్యర్థః, ప్రణాయ్యోఽంతేవాసీ, విరక్త ఇత్యర్థః, సమ్మతిః ప్రీతివిషయీభవనం కర్మ వ్యాపారః, తథా భోగాస్వాదకోఽపి సమ్మతిః, వినీయః కల్కః, పిష్టౌషధవిశేష ఇత్యర్థః, పాపమితి వా, విపూర్వాదస్మాద్విపూయవినీయజిత్యా ముఞ్జకల్కహలిష్వితి కల్కార్థే క్యబ్నిపాత్యతే ॥ నీతః, నీతవాన్, నయన్-నయంతీ, నయమానః, నేష్యన్- నేష్యతీ-నేష్యంతీ, నేష్యమాణః,

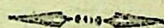
నేతుం । నీతః । నయనం । నీత్వా । ప్రణీయ । నాయంనాయం । నీత్వానీత్వా ॥

ణ్యంతాత్సనంతాద్యఙంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చ కృత్సు నిర్దిష్టశ్వయతిక్షయత్యాదితత్తద్రూపవత్ । యఙ్లుగంతే స్నిష్ఠాయాం । నేన్యితః । నేన్యితవాన్ । శతరి । నేన్యత్ । నేన్యతా । నేన్యతః । నేన్యతి ॥ క్త్వాయాం నేన్యిత్వేతి విశేషః ॥

ధృఙ్-ధారణే । సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ ఉభయపదీ

౧ ధరతి-తే ॥ ౨ దధార- దధర్థ- దధ్రివ- దధ్రిమ- దధ్రే । దధ్రిషే - దధ్రిఢ్వే-ధ్వే । దధ్రివహే- దధ్రిమహే ॥ 3 ధర్తా (సి-సే-హే) ౪ ధరిష్యతి- తే ॥ ౫ ధరతు,తాం ॥ ౬. అధరత్- త ॥ ౭ ధరేత్-త ॥ ౮ ధ్రియాత్ । ధృషీష్ట (ఢ్వం) ౯ అధార్షీత్, అధార్ష్టాం- అధార్షుః. అధృత, అధృషాతాం, అధృషత,ఢ్వం ॥ ౧౦ అధరిష్యత్-త ॥ కర్మణి ణ్యంతాత్ కర్తృకర్మణోశ్చ సన్యఙ్యఙ్లుక్షు సర్వేష్వపి కృత్స్వపి ధృఞ్ధాతువత్ పు ౪౧౪-౪౧౫ ॥ సన్నంతే పక్షే పరస్మైపదే దిధీర్షతీత్యాది సన్నంతధరతివత్ పు ౧౧౧ ॥ కృత్సు కేవలాత్సన్నంతాచ్చ శతా శానచ్చేతి విశేషః

భృఙ్-భరణే ॥ సకర్మకః-అనిట్- ఉభయపదీ

భరతి, తే ॥ బభార ॥ బభర్థ- బభృవ- బభృమ- బభ్రే- బభృషే-బభృఢ్వే-ధ్వే ॥ బభృవహే, బభృమహే ॥ 3 భర్తా-సి।సే।హే ॥ ౪ భరిష్యతి । తే ॥ ౫ భరతు। తాం ॥ ౬ అభరత్,త ॥ భరేత్ ,త ॥ ౮ భ్రియాత్ । భృషీష్ట,ఢ్వం । ౯ అభార్షీత్ । అభృత ॥ ౧౦ అభరిష్యత్,త.

కర్మణి ణ్యంతాత్ కర్తృకర్మణోశ్చ ధరతివత్ ॥

సని—సనీవంతర్ధేత్యాదినా వేట్ । ఇట్పక్షే ॥ ౧ బిభరిషతి, తే ౨ బిభరిషాంచకార । చక్రే । బభూవ । ఆస ॥ 3 బిభరిషితా (సి, సే

పే) ౪ బిభరిషిష్యతి, తే ॥ ౫ బిభరిషితు । తాం । ౬ అబిభరిషత్, త ॥ ౭ బిభరిషేత్, త ॥ ౮ బిభరిష్యాత్ । బిభరిషిషీష్ట । ధ్వం ॥ ౯ అబిభరిషీత్ । అబిభరిషిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అబిభరిషిష్యత్, త ॥

ఇడభావే, ౧ బుభూర్షతి, తే ॥ ౨ బుభూర్షాంచకార-చక్రే ॥ బభూవ । ఆస । ౩ బుభూర్షితా (సి, సే, హే) ౪ బుభూర్షిష్యతి । తే ౫ బుభూర్షతు, తాం ॥ ౬ అబుభూర్షత్, త ॥ ౭ బుభూర్షేత్, త ॥ ౮ బుభూర్ష్యాత్, బుభూర్షిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అబుభూర్షీత్ । అబుభూర్షిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) అబుభూర్షిష్యత్, త

ణ్యజంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చ భరతివత్ । కేవలాత్కృత్సు- భర్తవ్యం భరణీయం, భృత్యాః కర్మకరాః, భర్తవ్యా ఇత్యర్థః, భృఞోఽసంజ్ఞాయామితి క్యప్, క్రియాశబ్దోఽయం నతుసంజ్ఞా । సంభృత్యాస్సంభార్యాః । సమశ్చ బహులమితి క్యబ్వా । సంజ్ఞాయాంతుణ్యదేవ । భార్యానామక్షత్రియాః । భృతః, భృతవాన్, భరన్, భరంతీ, భరమాణః భరిష్యన్, భరిష్యతీ- భరిష్యంతీ, భరిష్యమాణః. భర్తుం । భృతం । భరణం, భృత్వా । సంభృత్య- భారంభారం ॥ భృత్వా భృత్వా ॥

ణ్యంతాత్సన్నంతాద్యజంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చ కృత్సు భరతివత్ ॥

హృఞ్, హరణే ॥ సకర్మకః । అనిట్ - ఉభయపదీ

హరతి- తే । జహార- జహర్థ, జహ్రివ- జహ్రిమ- జహ్రే- జహ్రిషే- జహ్రిఢ్వే-ధ్వే । జహ్రివహే- జహ్రిమహే - హర్తేత్యాదిసర్వం ప్రాగ్వత్ ॥ పైతృకమశ్వా అనుహరంతే, మాతృకం గావః । పితుర్మార్గస్యగతం ప్రకారం సతతం పరిశీలయంతీత్యర్థః- హరతేర్గతతాచ్ఛీల్యఇత్యాత్మనేపదం ॥ కర్మవ్యతీహారే । సంప్రహరంతే రాజానః । హింసార్థత్వాన్నగతిహింసార్థేభ్య ఇతి ప్రతిషిద్ధమాత్మనేపదం హరతేర ప్రతిషేధ ఇతి ప్రతిప్రసూయతే ॥

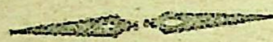
వేఞ్ - తంతుసంతానే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ఉభయపదీ

౧ వయతి. తే ॥ ౨ ఉవాయ- వశ్చాస్యాన్యతరస్యాంకితీతియస్య వా ఊయతుః । ఊవతుః । ఊయుః । ఊవుః । ఉవయిథ । వయేః స్థానివద్భావాత్థలి నిత్యమిట్ ॥ ఊయథుః । ఊవథుః । ఊయ । ఊవ । ఉవాయ । ఉవయ । ఊయివ । ఊయిమ । ఊవివ । ఊవిమ । పక్షే । ఊయే । ఊయాతే । ఊయిరే । ఊయిషే । ఊయాథే । ఊయిఢ్వే ధ్వే ॥ ఊయే । ఊయివహే । ఊయిమహే । పక్షే ॥ ఊవే । ఊవాతే । ఊవిరే । ఊవిషే । ఊవాథే । ఊవిఢ్వే ధ్వే ॥ ఊవే । ఊవివహే । ఊవిమహే ॥ వయాదేశాభావే । వవౌ । వవతుః వవుః । వవిథ । వవాథ । వవథుః । వవ । వవౌ । వవివ । వవిమ । పక్షే । వవే । వవాతే । వవిరే । వవిషే । వవాథే । వవిఢ్వే-ధ్వే ॥ వవే । వవివహే । వవిమహే । ౩ వాతా । సి-సే-హే ॥ ౪ వాస్యతి-తే ॥ ౫ వయతు । తాం ॥ ౬ అవయత్ । త ॥ ౭ వయేత్-త ॥ ౮ ఊయాత్ । ఊయాస్తాం । ఊయాసుః । వాసీష్ట । వాసీయాస్తాం । వాసీరన్ । ధ్వం ॥ ౯ అవాసీత్ । అవాసిష్టాం । అవాస్త । అవాసాతాం । అవాసత । ౧౦ అవాస్యత్ । త ॥

కర్మణి—౧ ఊయతే ॥ ౨ ఊవే । ఊవాతే । ఊయే । ఊయాతే । వవే । వవాతే । ౩ వాయితా, సే । హే ॥ వాతా-సే హే ॥ ౪ వాయిష్యతే । వాస్యతే-౫ ఊయతాం । ౬ ఔయత । ౭ ఊయేత ॥ ౮ వాయిషీష్ట-ధ్వం । ఢ్వం వాసీష్ట-ధ్వం । ౯ అవాయి । అవాయిషాతాం-ఢ్వం । ధ్వం ॥ అవాసాతాం ధ్వం । ౧౦ అవాయిష్యత । అవాస్యత ।

ణౌ ॥ శాచ్ఛాసాహ్వావ్యావేపాం యుగితి యుగాగమే కర్తృకర్మణోః వాయయతి, తే ॥ ఇత్యాది । పాయయతి-తే ॥ ఇత్యాదివత్ పు ౭౭ ॥ చఙి, అవీవయత్ । త । సని । వివాసతీత్యాది పరస్మైపదేపి పాసతీత్యాదివత్ ॥ పు ౭౮ ॥ ఆత్మనేపదే వివాసత ఇత్యాది గాఙ్ ధాతోర్జిగాసత ఇత్యాదిసన్నన్తరూపవత్ ॥ పు ౪౦౪ ॥ యఙ్యఙ్లుకోః వావాయత ఇత్యాది మానతేర్మామాన్యత ఇత్యాదిరూపవత్ పు ౨౧ ॥

కేవలాత్కృత్యప్రత్యయః। వాతవ్యం। వానీయం। వేయం। ఉతః। ఉతవాన్। వయన్। వయంతీ। వయమానః। వాస్యన్। వాస్యంతీ। వాస్యమానః। వాతుం। ఉతిః। వయనం। ఉత్వా। ప్రవాయ। ల్యపిచేతి సంప్రసారణప్రతిషేధః। వాయంవాయం। ఉత్వోత్వా॥ ణ్యంతాత్సన్నంతాచ్చ కృత్సుణ్యంతసన్నంతపిబతివత్। సన్నంతాత్ప్రక్షేశానజ్విశేషః॥ పు ౧౧౭-౮॥ యఙంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చ మనతివత్॥ పు ౪౭॥

వ్యేఞ్, సంవరణే। సకర్మకః॥ అనిట్. ఉభయపదీ

౧ వ్యయతి,తే। నవ్యోలిటీత్యాత్వప్రతిషేధే॥ ౨ వివ్యాయ। వివ్యయతుః। వివ్యయుః। ఇడత్త్యర్తీతినిత్యమిట్। వివ్యయిథ। వివ్యయథుః। వివ్యయ। వివ్యాయ। వివ్యయ। వివ్యయివ। వివ్యయిమ। పక్షే॥ వివ్యయే। వివ్యయాతే। వివ్యయిరే। వివ్యయిషే। వివ్యయాథే। వివ్యయిఢ్వే।ధ్వే॥ వివ్యయే। వివ్యయివహే। వివ్యయిమహే। ౩ వ్యాతా। సి।సే హే॥ ౪ వ్యాస్యతి।తే॥ ౫ వ్యయతు।తాం। ౬ అవ్యయత్.త॥ ౭ వ్యయేత్ ,త॥ ౮ వీయాత్। వ్యాసీష్ట। ధ్వం॥ ౯ అవ్యాసీత్। అవ్యాసిష్టాం। అవ్యాసిషుః। అవ్యాస్త। అవ్యాసాతాం, అవ్యాసత॥ ౧౦ అవ్యాస్యత్,త॥

కర్మణి॥ ౧ వ్యాయతే॥ ౨ వివ్యయే॥ వివ్యయాతే- వివ్యయిరే- ౩ వ్యాయితా॥ సే,హే॥ వ్యాతా(సే,హే)౪ వ్యాయిష్యతే॥ వ్యాస్యతే॥ ౫ వ్యాయతాం॥ ౬ అవ్యాయత॥ ౭ వ్యాయేత ౮ వ్యాయిషీష్ట ఢ్వం,ధ్వం॥ వ్యాసీష్ట ॥ధ్వం॥ ౯ అవ్యాయి, అవ్యాయిషాతాం,ఢ్వం,ధ్వం॥ అవ్యాసాతాం ।ధ్వం॥ ౧౦ అవ్యాయిష్యత॥ అవ్యాస్యత

ణౌ శాచ్ఛాసాహ్వావ్యావేపాం యుగితియుగాగమేకర్తృకకర్మణో వ్యాయయతి,తే॥ వ్యాయ్యత ఇత్యాదిణ్యంతవయతివత్ ॥సని॥ వివ్యాసతి।తే॥ ఇత్యాదిసన్నంతవయతివత్ ॥యఙి ॥స్వపిస్యమివ్యేఞాం యఙీతిసంప్రసారణే వేవీయత ఇత్యాది పేపీయత ఇత్యాదివత్॥ పు ౪౭॥

యఙ్లుకి॥ వావ్యేతి, వావ్యాతి। వావీతః। వావ్యతీత్యాది॥

కేవలాత్కృత్సు, వ్యాతవ్యం, వ్యానీయం. వ్యేయం, యజాదిత్వాత్కితి సంప్రసారణే, వీతం, వీతవాన్, వ్యయన్, వ్యయంతీ, వ్యయమానః, వ్యాస్యన్, వ్యాస్యతీ- వ్యాస్యంతీ, వ్యాస్యమానః, వ్యాతుం వీతం, వ్యానం, వీత్వా॥ ఉపవ్యాయ, వ్యశ్చేతి సంప్రసారణప్రతిషేధః॥ పరివీయ, పరివ్యాయ, విభాషాపరేరితి సంప్రసారణం వా। వ్యాయం వ్యాయం-వీత్వా వీత్వా॥ ణ్యంతాత్సన్నంతాద్యఙంతాచ్చ కృత్సు సర్వం పిబతివత్ ॥ ౭౭,౭౮ ॥ యఙ్లుగంతాత్తు షసతివత్॥పు౮౨ ॥ క్త్వానిష్ఠయోర్గుణనిర్దిష్టత్వాన్న సంప్రసారణం॥ వావ్యితః, వావ్యితవాన్। వావ్యిత్వా ॥

హ్వేఞ్-స్పర్ధాయాం శబ్దే చ॥ సకర్మకః- అనిట్. ఉభయపదీ

౧ హ్వయతి-తే ॥ ౨ జుహావ-జుహువతుః ॥ జుహవిథ-జుహోథ-జుహావ-జుహవ।జుహువివ-జుహువిమ ॥ జుహువే జుహువాతే ॥ జుహువిషే-జుహువిఢ్వే-ధ్వే ॥ జుహువివహే-జుహువిమహే ॥ ౩ హ్వాతా-(సి, సే, హే) ౪ హ్వాస్యతి-తే ॥ ౫ హ్వయతు-తాం ॥ ౬ అహ్వయత్-త ॥ ౭ హ్వయేత్-త ॥ ౮ హూయాత్-హ్వాసీష్ట-ధ్వం ॥ లిపి సిచి హ్వశ్చేతి చ్లేరఙాత్మనేపదేష్వన్యతరస్యామిత్యాత్మనేపదే వికల్పే కృతే॥ ౯ అహ్వత్-అహ్వతాం-అహ్వన్ ॥ అహ్వత-అహ్వేతాం-అహ్వంత॥ అహ్వాస్త-అహ్వాసాతాం-అహ్వాసత ॥ ౧౦ అహ్వాస్యత్-త ॥

అస్మాదకర్తృగేఽపి ఫలే నిసముపవిభ్యో హ్వః ఇత్యాత్మనేపదం ॥ నిహ్వయతే ॥ సంహ్వయతే ॥ ఉపహ్వయతే। కృష్ణశ్చాణూరమాహ్వయతే ॥ స్పర్ధాయామాఙః ఇత్యాత్మనేపదమ్ ॥

కర్మణి—హూయతే ఇత్యాది శృణోతేః కర్మలకారవత్ ॥పు౧౦౧ లుఙి-అహ్వాయి-అహ్వాయిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) అహ్వాసాతాం-ధ్వం ॥ ఆత్మనేపదేష్వన్యతరస్యామితి పక్షే చ్లేరఙి —అహ్వేతాం-అహ్వంత

త్యాదిచ ॥ ణౌ—శాచ్ఛాసాహ్వావ్యావేపాంయుగితియుగాగమే క
త్యాదిచ ॥ ణౌ—శాచ్ఛాసాహ్వావ్యావేపాంయుగితియుగాగమే । కర్తృకర్మ ణో:ఽస్వాయయతి-తే ॥ ప:వ్యయ్యల ఇత్యాదిణ్యంతన్రోతి వత్ ॥ పు ౧౦౧॥చజి-హ్వాస్సంప్రసారణమితిసంప్రసారణం । కాణ్యా దిత్వేనన్యాసేపరిగణనాద్ధ్వవధాహ్రస్వః । అజూహవత్-త ॥ అజు హావత్-త ॥ ఇతివిశేషః ॥ సని—అభ్యస్తస్యచేతిసంప్రసారణే ॥ ఆ త్మనేపదెజుహూషత ఇత్యాదిశుశూషతఇత్యాదివత్ ॥౧౦౧పరస్మైపదె జుహూషతీత్యాదిసవతేస:స్సూషతీత్యాదివత్ ॥పు ౧౦౪॥ యజ్యఙ్లుకో స్సంప్రసారణేజోహూయతేజోహవీతీత్యాదిసవతివత్ ౧౦౪

కేవలాత్కృత్సు-హ్వాతవ్యః, హ్వానీయః, హ్వేయః, హూతః,హూతవాన్, హ్వయన్-హ్వయంతీ, హ్వయమానః, హ్వాస్యన్ - హ్వాస్యంతీ-హ్వాస్యంతీ, హ్వాస్యమానః, హ్వాతుం, హూతం,హ్వానం,హూత్వా ఆహూయ, హ్వాయంహ్వాయం, హూత్వాహూత్వా.

ణ్యంతాత్సన్నంతాద్యఙ్యఙ్లుగంతాచ్చసర్వంసవతివత్ ॥పు౧౦౫

అఞ్చు-గతౌయాచనేచ,సకర్మకః, సేట్,ఉభయపదీ

పరస్మైపదెఽంచతీత్యాదిప్రాగుక్తాంచతివత్ ॥ పు ౧౫౪, ౧౫౫, ౧౫౬, ఆత్మనేపదెఽంకతివత్, పు ౫౧౮, శేషంగతిపూజనార్థకాంచతివత్

అచు-ఇత్యేకే,ఉక్తఏవార్థః,సకర్మకః, సేట్,ఉభయపదీ.

పరస్మైపదేఽచతీత్యాద్యటతివత్, పు౫౬౦, ౧౬౧.౧౬౨, ఆత్మనేపదెఽచతఇత్యాద్యయతివత్,పు౪౭౦,౪౭౧॥లిటి॥అచే-ఆచాతె-ఆచిరఇత్యాది ॥ క్త్వానిష్ఠయోరుదితాత్కార్యంప్రాగ్వత్ ॥

అచి-ఇత్యపరే,ఉక్తోఽర్థః,సకర్మకః, సేట్,ఉభయపదీ

అంచతి । అంచతఇత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥ఆశిషి- పరస్మైపదేఽంచ్యా

తే, నిష్ఠాయామంచితః, అంచితవాన్॥

అల-భూషణపర్యాప్తివారణేష్వస్యైకే, వారణే సకర్మకః, అన్యత్రాకర్మకః, సేట్, ఉభయపదీ

అయం పరస్మైపదిషు ప్రాగుదాహృతః, పు౧౬౪॥ ఆత్మనేపదే౽లత ఇత్యాద్యయతివత్, పు౪౨౦,౪౨౧, లిటి ఆలే-ఆలాతే-ఆలిరే ఇత్యాది ॥

అస-గతిదీప్త్యాదానేషు, దీప్తావకర్మకః, అన్యత్ర సకర్మకః, సేట్, ఉభ, పరస్మైపదే౽సతీత్యాద్యటతివత్ ॥ పు౧౬౦, ౧౬౧, ౧౬౨, ఆత్మనేపదే౽సత ఇత్యాద్యయతివత్ ॥ లిటి-ఆసే-ఆసాతే-ఆసిరే ఇత్యాది ॥

ఖను-అవదారణే, సకర్మకః॥ సేట్. ఉభయపదీ

౧ ఖనతి-తే , ౨ చఖాన-గమహనేత్యుపధాలోపః ॥ చఖ్నతుః-చఖ్నుః ॥ చఖనిథ-చఖ్నథుః-చఖ్న ॥ చఖాన-చఖన-చఖ్నివ-చఖ్నిమ చఖ్నే-చఖ్నాతే-చఖ్నిరే ॥ చఖ్నిషే-చఖ్నాథే-చఖ్నిధ్వే ॥ చఖ్నే-చఖ్నివహే-చఖ్నిమహే ॥ ౩ ఖనితా(సి, సే, హే) ౪ ఖనిష్యతి-తే ॥ ౫ ఖనతు-తాం ॥ ౬ అఖనత్-త ॥ ౭ ఖనేత్-త ॥ యేవిభాషేత్యాత్వం వా ॥ ౮ ఖాయాత్-ఖన్యాత్ ॥ ఖనిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అఖానీత్- అఖనీత్-అఖనిష్ట(ఢ్వం.ధ్వం) ౧౦ అఖనిష్యత్-త ॥

కర్మణి—ఖా కర్తృకర్మణోశ్చ ఖన్యతే ఇతి వత్ ॥ పు౩౭౨,౩౭౩ ॥

సని—౧ చిఖనిషతి-తే ॥ ౨ చిఖనిషాంచకార-చక్రే ॥ ౩ చిఖనిషితా(సి, సే, హే) ౪ చిఖనిషిష్యతి-తే ॥ ౫ చిఖనిషతు-తాం ॥ ౬ అచిఖనిషత్-త ॥ ౭ చిఖనిషేత్-త ॥ ౮ చిఖనిషిష్యాత్-చిఖనిషిషీష్ట-ధ్వం ౯ అచిఖనిషీత్-అచిఖనిషిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౧ అచిఖనిషిష్యత్-త ॥

యఙ్యఙ్లుకోశ్చాఖాయతే ॥ చంఖన్యత ఇత్యాదిస నతివత్ ॥ ౭౭౩,౩౭౪ సన్నంతాత్సనతి సేట్సన్నూపనత్ ॥ పక్షే, శానజ్వశేషః ॥ కేన

లాతిర్భ్యస్తు ॥ ఖనితవ్యం, ఖననీయం, ఖేయం, ఈచ ఖన ఇతి క్యపీకా
రశ్చాన్తాదేశః॥ ఉదిత్త్వేన సక్త్వాయాం వేట్త్వాన్నేట్ ॥ ఖాతః, ఖాత
వాన్, ఖనన్-ఖనన్తీ, ఖన్యమానః, ఖనిష్యన్-ఖనిష్యతీ- ఖనిష్యన్తీ,
ఖనిష్యమాణః, ఖనితుం, ఖాతం, ఖననం, ఖనిత్వా, ఖాత్వా, ఉత్ఖాయ,
ఖానంఖానం. ఖనిత్వాఖనిత్వా, ఖాత్వాఖాత్వా॥

గుహూ-సంవరణే, సకర్మకః, వేట్, ఉభయపదీ

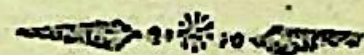
గుణహేతావజాదౌ ప్రత్యయే పరత ఊదుపధాయా గోహ ఇత్యుపధా
యా ఊత్వమ్ । ౧ గూహతి-తే ॥ ౨ జుగూహ-జుగుహతుః-జుగుహుః
జుగూహిథ-జుగోఢ-జుగుహథుః, జుగుహ॥ జుగూహ-జుగుహివ-జుగుహ్వ
జుగుహిమ-జుగుహ్మ ॥ పక్షే-జుగుహే-జుగుహాతే-జుగుహిరే ॥ జుగుహిషే
జుఘుక్షే-జుగుహాథే-జుగుహిఢ్వే-ఢ్వే॥ జుఘూఢ్వే । జుగుహే-జుగుహివ
హే-జుగుహ్వహే-జుగుహిమహే-జుగుహ్మహే ॥ ౩ గూహితా (సి, సే
హే) గోఢా (సి, సే, హే) ౪ గూహిష్యతి-తే॥ ఘోక్ష్యతి-తే॥ ౫ గూ
హతు-తాం॥ ౬ అగూహత్-త ॥ ౭ గూహేత్-త ॥ ౮ గుహ్యాత్-
గూహిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ఘుక్షీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అగూహీత్-అగూహిష్టాం
అగూహిషుః ॥ అఘుక్షత్-అఘుక్షతాం, అఘుక్షన్॥ అగూహిష్ట-అగూ
హిషాతాం-అగూహిషత (ఢ్వం, ధ్వం) అగూఢ। అఘుక్షత-అఘుక్షాతాం
అఘుక్షంత ॥ అగూఢాః, అఘుక్షథాః-అఘుక్షాథాం, అఘూఢ్వం-అఘు
క్షధ్వం ॥ అఘుక్షి అఘుక్షవహి, అఘుక్షావహి, అఘుక్ష్మహి-అఘుక్షామ
హి ॥ లుగ్వా దుహదిహలిహగుహామాత్మనేపదే దన్త్యే ఇతి దన్త్యతజీత్స
స్యలుగ్వా ॥ ౧౦ అగూహిష్యత్-త॥ అఘోక్ష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ గుహ్యతే ॥ ౫ గుహ్యతాం ॥ ౬ అగుహ్యత॥ ౭ గు
హ్యేత ౯ అగూహి ఇతి విశేషః॥ శేషం కర్తృలకారస్యాత్మనేపదరూపమేవ
ణిచి-కర్తృకర్మణోః గూహయతి-తే ఇత్యాది కూజతివత్ । పు-౨౧౬

సని—సనిగ్రహగుహోశ్చేతీణ్నిషేధే పరస్మైపదే జుఘుక్షతీత్యాదిధిఘక్షతీత్యాదివత్ ॥ పు ౪౯౩॥ ఆత్మనేపదే జుఘుక్షత ఇత్యాది దిధృక్షత ఇత్యాదివత్ పు ౪౯౮॥ యఙి, జోగుహ్యత ఇత్యాది చోకుచ్యత ఇత్యాదివత్ పు ౫౦౯॥ యఙ్లుకి-జోగుహీతి, జోగోఢి, జోగూఢః, జోగుహతీత్యాది

కేవలాత్కృత్సు, గూహితవ్యం, గోఢవ్యం, గూహనీయం, గుహ్యం గోహ్యం, కాశికాకారమతే శంసిదుహిగుహిభ్యో వేతి క్యబ్వా॥ గూఢః, గూఢవాన్, గూహన్-గూహంతీ. గూహమానః, గూహిష్యన్, గూహిష్యతీ-గూహిష్యంతీ ॥ గూహిష్యమాణః, ఘోక్ష్యన్-ఘోక్ష్యతీ-ఘోక్ష్యంతీ ॥ ఘోక్ష్యమాణః । గూహితుం, గోఢుం, గూఢం, గూహనం, గుహిత్వా, రలోవ్యుపధాదితి కిత్త్వపక్షే గుణహేతుత్వాభావాదూత్వాన । గూహిత్వా, గూఢ్వా నిగుహ్య, నిగూహ్య, గూహంగూహం, గుహిత్వా గుహిత్వా, గూహిత్వా గూహిత్వా, గూఢ్వా గూఢ్వా॥

ణ్యంతాత్కూజయతికృద్రూపవత్ ॥ సన్నంతాద్దిధక్షతికృద్రూపవత్ ॥ పక్షే శానచ్ విశేషః ॥ యఙంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చ తదంత కోచతికృద్రూపవత్ యఙ్లుకి గుణహేతుత్వ త్రత్రితత్రిజాదౌ కృత్సూత్వమున్నేయమ్॥

చతె-చదే-యాచనే, సకర్మకౌ, సేటౌ, ఉభయపదినౌ

౧ చతతి, తే ॥ చచాత-చేతతుః, చేతుః ॥ ౨ చేతే, చేతాతే. చేతిరే॥ ౩ చతితా(సి, సే, హే) ౪ చతిష్యతి, తే ॥ ౫ చతతు, తాం ॥ ౬ అచతత్, త ॥ ౭ చతేత్, త ॥ ౮ చత్యాత్, చతిషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అచతీత్, అచతిష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అచతిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ చత్యతే ॥ ౫ చత్యతాం ॥ ౬ అచత్యత ॥ ౭ చత్యేత ౯ అచాతీతి విశేషః ॥ శేషం కర్తృలకారస్యాత్మనేపదరూపవత్ ॥ ణౌ కర్తృకర్మణోస్సని చఖనతివత్ ॥ యఙి, చాచత్యత ఇత్యాది చాఖాయత ఇత్యాదివత్ ॥ యఙ్లుకి- చాచతీతి, చాచత్తి, చాచత్తః, చాచతతి

త్యాది ॥ సర్వేభ్యః కృత్సుకతివత్ । ౪-౭౭।౪-౭౮॥ ఏవంచదతి। తే॥ఇ త్యాద్యూహ్యం ॥

చష- భక్షణే। సకర్మకః॥ సేట్ । ఉభయపదీ

చషతి, చషతఇత్యాదిసర్వంచతతివత్। పరస్మైపదే।లుజి ॥ అచా షీత్। అచషీత్ ॥ ఇతివిశేషః ॥

చాయృ। పూజానిశామనయోః । సకర్మకః। సేట్ ॥ఉభయపదీ

చాయతి, తే। చచాయ చచాయఇత్యాది సర్వంచతతివత్ । ణౌచ ఙి। అచచాయత్।త॥ యఙి। చాయః కీతికీభావ చేకీయతఇత్యాదిజేగీయ తఇత్యాదివత్ ॥ తదంతాత్కృత్స్వపి చేకీయితవ్యమిత్యాదిజేగీయితవ్య మిత్యాదివత్ పు।౧౩౬॥

యఙ్లుకి—చాచాయీతి। చాచాతి। చాచాతః। చాచాయతీత్యాది తదన్తాత్కృత్స్వపి చాచాయితవ్యమిత్యాది చాఖాదితవ్యమిత్యాదివ త్ ॥పు -౧-౨౩॥ కేవలాత్కృత్సు-చాయితవ్యం। చాయనీయం।చాయ్యం చాయితః।చాయితవాన్। క్తప్రత్యయే పరేఅపచితశ్చేతిపక్షే చిభావో నిపాత్యతే॥ అపచితః।అపచాయితః । చాయన్।చాయంతీ। చాయమా నః। చాయిష్యన్ । చాయిష్యతీ।చాయిష్యంతీ। చాయిష్యమాణః । చా యితుం । చాయితం। చాయనం।చాయిత్వా। అపచాయ్య । చాయం చాయం॥చాయిత్వా౽చాయిత్వా ॥

చీవృ,ఆదానసంవరణయోః। సకర్మకః। సేట్ ఉభయపదీ

చీవతి। చీవతఇత్యాది చాయతివత్ ॥ చఙి-అచిచీవత్ -త॥యఙంతాత్తి ఙ్ప్రత్యశ్చేచీవ్యతే । చేచీవితవ్యమిత్యాది ఊచ్ఛావివకారాంతత్వా న్న యఙ్లుక్॥

భష-హింసాయాం।సకర్మకః॥ సేట్ ఉభయపదీ

భషతి, తే। బభాష-బభష ఇత్యాదిచషతివత్ ॥

ఘూఆంఝూవప్రకాశికాయాం,ఝుషాదిధాతవః

ఝుష,ఆదానసంవరణయోః।సకర్మకః।సేట్ ఉభయపదీ

ఝుషతి,తే। జఝూష । జఝుషఇత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥

ణేదృ,ణెదృ,కుత్సాసంనికర్షణయోః।సకర్మకౌ,సేటౌ।ఉభయపదినౌ

౧నేదతి-తే।౨ నినేద। నినిదతుః। నినిదే।నినిదాతే।3 నేదితా (సి। సేహే) ४ నేదిష్యతి,తే॥ ౫ నేదతు।తాం॥ ౬. అనేదత్।త॥ ౭ నేదేత్ త॥ ౮ నిద్యాత్॥ నేదిషీష్ట ధ్వం॥ ౯ అనేదీత్। అనేదిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అనేదిష్యత్,త॥

కర్మణి, ౧ నిద్యతే । ౫ నిద్యతాం॥ ౬ అనిద్యత।౭ నిద్యేత॥ ౯ అనేదీతివిశేషః।శేషంకర్తృలకారస్యాత్మనేపదరూపవత్।ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోస్సన్యజ్యజ్లుకుసర్వేభ్యః కృత్సుచకేటతివత్ ॥౧౯౯। ౨౦౦।౨౦౧పు॥ పక్షే సన్నంతాదాత్మనేపదంతతఃకృత్సుశానచ్చ విశేషః। నేదతి,తే॥ నినేద॥ నినేదే। ఇత్యాదికర్తరిప్రాగ్వత్ । ఆశిషి నేద్యాత్॥

కర్మణి। నెద్యతఇత్యాదిసర్వత్రప్రకారమాత్రభిన్నంప్రాగ్వద్రూపం ॥ ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోఃసర్వేభ్యఃకృత్సుచక్లైశతివత్।४४५

త్విష- దీప్తౌ,అకర్మకః,అనిట్,ఉభయపదీ

౧ త్వేషతి-తే॥ ౨తిత్వేష- తిత్విషిథ- తిత్విషివ- తిత్విషిమ- తిత్విషే- తిత్విషిధ్వే, తిత్విషివహే, తిత్విషిమహే, ॥3 త్వేష్టా-సి,సేహే। ४ త్వేక్ష్యతి-తే॥౫త్వేషతు-తాం॥ ౬ అత్వేషత్, త॥ ౭ త్వేషేత్;త ॥౮ త్విష్యాత్, త్విక్షీష్ట ॥ ౯ అత్విక్షత్-త అత్విక్షాతాం, అత్విక్షంత ॥ ౧౦ అత్వేక్ష్యత్-త ॥

భావే—౧ త్విష్యతే॥ ౫ త్విష్యతాం॥ ౬ అత్విష్యత॥౭ త్విష్యేత॥ ౯ అత్వేషీతివిశేషః। శేషంప్రాగుక్తాత్మనేపదరూపవత్ ॥ణ్యాకర్త్ర

కర్మణో౽ప్యజన్తాజ్ఝన్తాచ్చ కేటతివత్ ॥ పుట-౧౨,౧౭౧॥ సని॥ తి
త్విక్షతి- అతిత్విక్షత్ ఇత్యాద్యర్థమ్, జుగుప్సతి,తే॥ ఇత్యాదివత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు- త్వేష్టవ్యం- త్వేషణీయం, త్వేష్యం, త్విష్టః,త్విష్టవాన్ । త్వేషన్, త్వేషన్తీ, త్వేషమాణః, త్వేక్ష్యన్, త్వేక్ష్యన్తీ, త్వేక్ష్యన్తీ, త్వేక్ష్యమాణః- త్వేష్టుం- త్విష్టం- త్వేషణం, త్విష్ట్వా- పరిత్విష్య, త్వేషం త్వేషం- త్విష్ట్వా త్విష్ట్వా॥

ణ్యన్తాదజన్తాజ్ఝన్తాచ్చ కేటతివత్। సన్నన్తాత్తు తిత్విక్షితవ్యమిత్యాది॥

దాన,ఖండనే॥సకర్మకః-సేట్,ఉభయపదీ

అస్మాద్దానే రాజవదిత్యాజవస్యార్థే సని ॥౧ దీదాంసతి-తే॥౨ దీదాంసాంచకార,చక్రే ॥ బభూవ।ఆస॥ ౩ దీదాంసితా(సి,సే,హే) ౪ దీదాంసిష్యతి,తే॥ ౫ దీదాంసతు-తాం॥ ౬ అదీదాంసత్,త॥ ౭ దీదాంసేత్ -త॥ ౮ దీదాంస్యాత్,దీదాంసిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అదీదాంసీత్-అదీదాంసిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అదీదాంసిష్యత్,త॥

భావే—౧ దీదాంస్యతే॥౫ దీదాంస్యతాం॥ ౬ అదీదాంస్యత॥ ౭ దీదాంస్యేత,అదీదాంసీతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగుక్తాత్మనేపదరూపవత్।

ణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణో రిచ్ఛాసన్నన్తాచ్చ చికిత్సతివత్।౧౦౨ ౧౦౩॥ ఇచ్ఛాసన్నన్తాత్పక్షే ఆత్మనేపదం విశేషః సర్వేభ్యః కృత్స్వపి చికిత్సతివత్। కేవలాదిచ్ఛాసన్నన్తాచ్చ పక్షే శానజ్విశేషః॥

ధావు,గతిశుద్ధ్యోః,గతావకర్మకః॥శుద్ధౌ సకర్మకః॥ సేట్ ఉభయపదీ

౧ ధావతి-తే॥ ౨ దధావ,దధావే॥ ౩ ధావితా(సి-సే,హే) ౪ ధావిష్యతి,తే ॥ ౫ ధావతు।తాం॥ ౬ అధావత్-త॥ ౭ ధావేత్॥త ॥ ౮ ధావ్యాత్, ధావిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అధావీత్,అధావిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం ౧౦ అధావిష్యత్,త

కర్మణి—౧ ధావ్యతే॥ ౫ ధావ్యతాం॥౬ అధావ్యత॥ ౭ ధావ్యే

త ॥ ౯ అధావీతి విశేషః । శేషంకర్తృలకారస్యాత్మనేపదరూపవత్॥

ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోస్సన్యజో శ్చకానతివత్ । సన్నంతా త్పక్షేదిధావిషతీత్యాదిపరస్మైపదమపి । ఊడ్భావివకారాంతత్వా దస్మాన్నయజ్లుక్ । సర్వేభ్యః కృత్స్వపికానతివత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు। ధావితవ్యం,ధావనీయం, ధావ్యం- ధౌతః। ధౌతవాన్ ॥ యస్యవిభాషేత్యస్యానిత్యత్వాత్పక్షేఇట్ ॥ లేనధావితమిభరాజభియేత్యాదిసిద్ధం । ధావన్। ధావంతీ। ధావమానః ధావిష్యన్।ధావిష్యతీ। ధావిష్యంతీ। ధావిష్యమాణః । ధావితుం। ధౌతం । ధావన.। ధావిత్వా। ధౌత్వా। అనుధావ్య॥ ధావంధావం,ధావిత్వాధావిత్వా। ధౌత్వాధౌత్వా॥ ణౌచఙి, అదీధవత్,త॥

దాశృ,దానే, దాసృదానే,సకర్మకౌ।సేటౌ।ఉభయపదినౌ

౧ దాశతి,తే ॥ ౨దదాశ। దదాశే॥౩ దాశితా(సి।సే।హే)౪ దాశిష్యతి,తే॥ ౫ దాశతు,తాం॥ ౬ అదాశత్,త॥౭ దాశేత్,త॥౮దాశ్యాత్, దాశిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అదాశీత్। అదాశిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం)౧౦ అదాశిష్యత్,త॥

కర్మణి—౧ దాశ్యతే॥౫ దాశ్యతాం ॥౬ అదాశ్యత॥౭ దాశ్యేత॥౯ అదాశీతివిశేషః ॥ శేషంప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥ ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోస్సన్యజ్యఙ్లుక్షుచకానతివత్ పు ౪౩౬। ౪౩౭ ॥ సన్నంతాత్పక్షేదిదాశిషతీత్యాది పరస్మైపదమపి । సర్వేభ్యః కృత్స్వపికానతివత్। కేవలాత్సన్నంతాచ్చపక్షేశానచ్ ॥ ఏవందాసతి,తే॥ దదాసదదాసఇత్యాద్యప్యూహ్యం॥

డు,పచష్,పాకే।సకర్మకః॥అనిట్। ఉభయపదీ

౧ పచతి,తే ౧ పపాచ, పేచతుః, పేచిథ। పపక్థ। పేచివ, పేచి

మ, పేచే, పేచాతే, పేచిషే, పేచిధ్వే, పేచివహే। పేచిమహే॥ ౩ పక్తా (సి,సే,హే) ౪ పక్ష్యతి,తే॥ ౫ పచతు-తాం॥ ౬ అపచల్,త॥ ౭ పచేల్,త॥ ౮ పచ్యాల్,పక్షీష్ట ధ్వం ॥ ౯ అపాక్షీల్; అపాక్తాం। అపాక్షుః- అపక్త। అపక్షాతాం। అపక్షత। ౧౦ అపక్ష్యల్,త॥

కర్మణి—౧ పచ్యతే॥ ౫ పచ్యతాం॥ ౬ అపచ్యత॥ ౭ పచ్యేత॥ ౯ అపాచీతి విశేషః। శేషంప్రాగుక్తాత్మనె పదరూపవల్ ॥

కర్మకర్తరి॥ పచ్యతే ఓదనః స్వయమేవ। అపాచి। సకర్మకాణాం ప్రతిషేధో వక్తవ్య ఇతి కర్మవద్భావనిషేధస్య దుహిపచ్యోర్బహుళం సకర్మకయోరితి వాచ్యమితి బాహుళకాత్కర్మవద్భావః। ఉదుంబరఃఫలంపచ్యతే। అపాచి ॥

ణౌకర్తృకర్మణోః కాశతివల్ పు౪౩౬।౪౩౭॥ చణి। అపీపచల్-త సని, పిపక్షతి,తే॥ ఇత్యాదిగూహతేర్జుఘుక్షతి,తే॥ ఇత్యాదివల్ ॥ యఙ్లుకోః కకతివల్ పు౪౭౭,౪౭౮॥

కేవలాత్కృత్సు। పక్తవ్యం। పచనీయం। పాక్యం। చజోఃకుఘిణ్యతోరితి కుత్వం। అవశ్యపాచ్యం, ణ్యేఆవశ్యక ఇతి నకుత్వం కృష్టేస్వయమేవ పచ్యంతే కృష్టపచ్యాః। రాజసూయసూర్యేత్యాదినా కర్మకర్తరి క్యప్నిపాత్యతే ॥ శుద్ధేతుకర్మణికృష్టపాక్యాఇతిణ్యదేవ ॥ పక్వః, పక్వవాన్, పచోవఇతినిష్ఠాతస్యవకారాదేశః। పచన్-పచంతీ పచమానః, పక్ష్యన్-పక్ష్యతీ-పక్ష్యంతీ ॥ పక్ష్యమాణః, పక్తుం, పక్త్వం, పచనం, పక్త్వా, విపచ్య, పాచంపాచం, పక్త్వాపక్త్వా, ణ్యన్తాద్యఙన్తాద్యఙ్లుగన్తాచ్చ ఖనతేస్తత్తద్రూపవల్ ॥సన్నంతాత్పిపక్షతీత్యాదిగూహతివల్ ॥

ప్రోథృ-పర్యాప్తౌ। అకర్మకః। సేట్। ఉభయపదీ

౧ ప్రోథతి-తే ॥ ౨ పుప్రోథ-పుప్రోథే॥ ౩ ప్రోథితా(సి,సే,హే)

४ ప్రోథిష్యతి-తే ॥ ప్రోథతు-తాం ॥ ౬ అప్రోథత్-త ॥ ౭ ప్రోథేత్,త॥ ౮ ప్రోథ్యాత్; ప్రోథిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అప్రోథీత్, అప్రోథిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అప్రోథిష్యత్,త॥

భావే—౧ ప్రోథ్యతే॥ ౫ప్రోథ్యతాం॥ ౬ అప్రోథ్యత॥ ౭ ప్రోథ్యేత ॥ ౯ అప్రోథీతి విశేషః ॥ శేషమాత్మనేపదరూపవత్ ॥

ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోర్యఙ్యఙ్లుకో స్సిజికృతిచసర్వంధోరతివత్ పు ३०७-३०८॥ సన్నంతాత్పక్షే పుప్రోథిషత ఇత్యాత్మనేపదం విశేషః । చిక్లేశిషతఇత్యాదివత్ ॥४४५पु॥

ఉ,బుందిర్- నిశామనే।నిశామనంజ్ఞానం।సకర్మకః।సేట్-ఉభయపదీ.

౧బుందతి-తే॥౨ బుబుంద । బుబుందేఇత్యాది ॥ లుఙి, అబుదత్ అబుందీత్, అబుందిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం)సన్నంతాత్తుకృందతివత్ పు౯౯ం ౯౯౧ ॥ పక్షే ఆత్మనేపదం । ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోర్యఙ్యఙ్లుకో స్సిజికృతిచసర్వం సజతివత్ ३४८-३४९ పు॥

బుధిర్- బోధనే॥ సకర్మకః॥సేట్,ఉభయపదీ

పరస్మైపదేబోధతీత్యాదికోచతివత్ ३०७-३०९, లుఙి-అబుధత్, అబోధీత్- అబోధిష్ట। దీపజనేతిచిణ్వన । దైవాదికస్యైవ తత్ర గ్రహణాత్॥ఆత్మనేపదేద్యోతతివత్ ४६१॥కర్మణిణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోస్సని పరస్మైపదాత్మనేపదయోర్యఙ్యఙ్లుకో స్సిజికృతిచసర్వం కోచతివత్। ఆత్మనేపదంత్వస్య విశేషః ॥ ణావస్యబుధయుధేత్యాదినా కర్తృగైఫలే పరస్మైపదమేవ,బోధయతి। అబూబుధత్॥

భజ,సేవాయాం-సకర్మకః-అనిట్- ఉభయపదీ

౧ భజతి,తే ॥ తృఫలభజ్యేత్వాభ్యాసలోపౌ - ౨ బభాజ- భేజతుః- భేజథ, బభక్థ, భేజివ, భేజిమ ॥ ३భక్తా(సి-సే,హే) ४ భక్ష్య

తి-తే॥ ౫ భజతు, తాం॥ ౬ అభజత్, త॥ ౭ భజేత్-త॥ ౮ భజ్యాత్, భక్షీ
ష్ట (ధ్వం) ౯ అభాక్షీత్, అభాక్తాం- అభాక్షుః। అభక్త। అభక్షాతాం।
అభక్షత ॥ ౧౦ అభక్ష్యత్, త॥

కర్మణి—౧ భజ్యతే॥ ౫ భజ్యతాం॥ ౬ అభజ్యత॥ ౭ భజ్యేత॥ ౯ అ
భాజీతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగుక్తాత్మనే పదరూపవత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణోః కారయతివత్-వజి। అబీభజత్-త। సని। బిభక్ష
తి, తే। ఇత్యాదిగూహతేర్జుఘుక్షతి, తే॥ ఇత్యాదివత్ ౫౯॥ యఙ్యఙ్లు
కోః కకతివత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు। భక్తవ్యం। భజనీయం॥ భాగ్యం। చజోరితి కుత్వం।
భక్తః। భక్తవాన్। భజః। భజంతీ। భజమానః। భక్ష్యన్। భక్ష్యంతీ। భ
క్ష్యంతీ। భక్ష్యమాణః భక్తుం। భక్తం। భజనం। భక్త్వా। విభజ్య। భా
జం భాజం। భక్త్వా భక్త్వా

ణ్యంతాదిషు సర్వం త్యజతివత్, ౨౬, ౨౮, ౨౨ పు, సన్నం
తాదాత్మనేపదం విశేషః

భ్రక్ష, భ్లక్ష, అదనే॥ సకర్మకౌ, సేటౌ-ఉభయపదినౌ

౧ భ్రక్షతి, తే॥ ౨ బభ్రక్ష। బభక్షే॥ ౩ భ్రక్షితా-సి సే, హే ॥ ౪ భ్రక్షి
ష్యతి, తే॥ ౫ భ్రక్షతు। ౬ అభ్రక్షత్, త॥ ౭ భ్రక్షేత్, త ॥ ౮ భ్రక్ష్యా
త్, భ్రక్షిషీష్ట ధ్వం॥ ౯ అభ్రాక్షీత్। అభ్రక్షీత్। అభ్రక్షిష్ట (ఢ్వం,
ధ్వం) ౧౦ అభ్రక్షిష్యత్-త॥

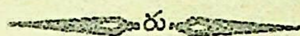
కర్మణి—౧ భ్రక్ష్యతే॥ ౫ భ్రక్ష్యతాం॥ ౬ అభ్రక్ష్యత॥ ౭ భ్రక్ష్యేత
౯ అభ్రాక్షీతి విశేషః-శేషం కర్తృలకారస్యాత్మనేపదవత్

ణ్యంతాదిషు సర్వం కర్జతివత్ ౧౮౬ పు. సన్నన్తాత్ ఏక్షిక మాత్మ
నేపదం విశేషః

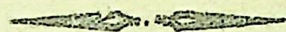
భక్ష, ఇతి మైత్రేయః। సకర్మకః। సేట్ ఉభయపదీ

భక్షతి। భక్షత ఇత్యాదిప్రాగ్వత్॥

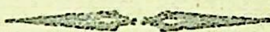
భేషృ॥ భయే। గతావిత్యేకే।అకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ
భేషతి, తే॥ ఇత్యాదిసేదతివత్ ॥

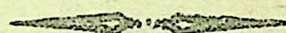
భ్రేషృ, భ్లేషృ,గతౌ, అకర్మకౌ। సేటౌ। ఉభయపదినౌ
భ్రేషతి,తే॥భ్లేషతి-తే॥ ఇత్యాదిసర్వంసేదతివత్ ॥

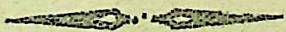
మాహృ,మానే।సకర్మకః।సేట్, ఉభయపదీ
మాహతి,తే। మమాహ,మమాహే। ఇత్యాదిసర్వంచాయతివత్॥

మిదృ, మేదృ, మేధాహింసనయోః।హింసనే సకర్మకౌ
సేటౌ,ఉభయపదినౌ
ధాంతావిమావితిస్వామీ। ధాంతావితిన్యాసః। మేథృసంగమేచ ౯
మేదతి,తే॥ ఇత్యాదిసర్వంసేదతివత్॥

మృధు,ఉందనే।ఉందనం।క్లేదనం,సకర్మకః।సేట్,ఉభయపదీ
పరస్మైపదే। మర్ధతి; మమర్ధ, మమృధతురిత్యాది సర్వంగృ
జివత్ ౨౮౧,౨౮౨పు॥ ఆత్మనేపదే। మర్ధతే। మమృధఇత్యాదివ
ర్ధతివత్॥౭౮౪పు।లృటి। మర్ధిష్యతె॥లుజీ। అమర్ధిష్ట (ధ్వం,ధ్వం
లృజీ॥ అమర్ధిష్యత। సని। మిమర్ధిషతి। తె॥ఇత్యాది॥

యజ, దేవపూజాసంగతికరణదానేషుఃసకర్మకః।అనిట్।ఉభయపదీ
౧యజతి,తే॥౨ ఇయాజ।ఈజతుః। ఈజుః। ఇయజిథ। ఇయష్ఠ।ఈ
జథుః।ఈజ। ఇయాజ। ఇయజ। ఈజివ॥ ఈజిమ। ఈజే। ఈజాతే। ఈ
జిరే। ఈజిషే। ఈజాథే। ఈజిధ్వే। ఈజే। ఈజివహే। ఈజిమహే। ౩
యష్టా(సి,సే,హే) ౪ యక్ష్యతి-తె॥౫ యజతు।తాం॥ ౬. అయజత్-త

౭ యజేత్-త॥౮ ఇజ్యాత్। ఇజ్యాస్తాం, యక్షీష్ట ॥ యక్షీయాస్తాం। ధ్వం॥ ౯ అయాక్షీత్- అయాష్టాం- అయాక్షుః- అయష్ట। అయక్షా తాం॥౧ యక్షత॥ ౧౦ అయక్ష్యత్, అయక్ష్యత॥

కర్మణి—౧ ఇజ్యతే॥౫ ఇజ్యతాం। ౬ ఐజ్యత- ౭ ఇజ్యేత॥ ౯ అయాజీతి విశేషః॥ శేషంప్రాగుక్తాత్మనేపదరూపవత్ ॥

ణ్యాకర్తృకకర్మణో స్తదంతాత్క్రృత్సు చ కారయతివత్ ॥౪౩౬-౪౩౭॥

సని తదంతాత్క్రృత్సు చ యియక్షతి-తే॥ ఇత్యాదిగూహతేర్జుఘుక్షతి తే- ఇత్యాదివత్। యఙి॥ యాయజ్యతఇత్యాది చాకక్యతఇత్యాదివత్ ॥ యఙ్లుకి॥ యాయజీతి। యాయష్టి।యాయష్టః। యాయక్షతీత్యా ది॥ తదంతాత్క్రృత్స్వపి కకతివత్ ॥

కేవలాత్క్రృత్సు। యష్టవ్యం। యజనీయం।యాజ్యం। యాజ్యా।యజియాచరుచప్రవచర్చశ్చేతి ణ్యత్కుత్వనిషేధః॥ ఇష్టః। ఇష్టవాన్ । యజన్। యజంతీ।యజమానః।యక్ష్యన్।యక్ష్యతీ।యక్ష్యంతీ।యక్ష్యమాణః। యష్టుం। ఇష్టం। యజనం। ఇష్ట్వా। అన్విజ్య। యాజంయాజం। ఇష్ట్వేష్ట్వా॥

టు-యాచృ-యాజ్ఞాయాం॥సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

౧యాచతి-తే॥౨ యయాచ। యయాచే॥ ౩యాచితా(సి-సే,హే) ౪ యాచిష్యతి-తే॥ ౫ యాచతు-తాం॥ ౬ అయాచత్।త॥౭ యాచేత్ త॥౮ యాచ్యాత్। యాచిషీష్ట। ధ్వం॥౯ అయాచీత్। అయాచిష్టాం। అయాచిషుః। అయాచిష్ట। అయాచిషాతాం। అయాచిషత (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అయాచిష్యత్,త॥

కర్మణి—౧ యాచ్యతే॥౫ యాచ్యతాం॥ ౬ అయాచ్యత॥ ౭యాచ్యేత॥ ౯ అయాచీతి విశేషః। శేషముక్తాత్మనేపదవత్ ॥

ణ్యాకర్తృకకర్మణో స్తదంతాత్క్రృత్స్వపి యజతివత్ ॥సని॥ తదంతాత్క్రృత్స్వపి యియాచిషతి, తే॥ఇత్యాదిచాయతిసన్నంతరూప

వత్। యజి॥ తదంతాత్కృత్స్వపి యాయాచ్యత ఇత్యాది చాకాశ్యత ఇత్యాదివత్। యఙ్లుకి॥ యాయాచీతి।యాయాక్తి। యాయాక్తః।యాయాచతీత్యాది॥ యఙ్లుగంతాత్కృత్స్వపి కాశతివత్॥

కేవలాత్కృత్సు। యాచితవ్యం। యాచనీయం। యాచ్యం। యజయాచరుచప్రవచర్చశ్చేతి ణ్యతుత్వనిషేధః॥ యాచితః। యాచితవాన్। యాచన్। యాచంతీ। యాచమానః। యాచిష్యన్। యాచిష్యతీ। యాచిష్యంతీ। యాచిష్యమాణః। యాచితుం। యాచితం। యాచనం। యాచిత్వా। ప్రయాచ్య। యాచంయాచం। యాచిత్వాయాచిత్వా॥

రంజ-రాగే। అకర్మకః। అనిట్। ఉభయపదీ

రంజేశ్చేతి శపినలోపః ॥౧ రజతి-తే॥౨ రరంజ।రరంజథు। రరఙ్క్థ। రరంజివ।రరంజిమ। రరంజే। రరంజిషే- రరంజిధ్వే- రరంజివహే- రరంజిమహే॥ ౩ రఙ్క్తా-(సి-సే-హే) ౪ రఙ్క్ష్యతి, తే॥ ౫ రజతు, తాం॥౬ అరజత్,త॥౭ రజేత్,త॥౮ రజ్యాత్, రఙ్క్షీష్ట(ధ్వం) ౯ అరాఙ్క్షీత్ । అరాఙ్క్తాం, అరాఙ్క్షుః, అరఙ్క్త- అరఙ్క్షాతాం, అరఙ్క్షత॥౧౦ అరఙ్క్ష్యత్ త

భావే—౧ రజ్యతే॥ ౨ రరంజే॥౩ రఙ్క్తా॥ ౪ రఙ్క్ష్యతే ॥ ౫ రజ్యతాం॥౬ అరజ్యత॥౭ రజ్యేత॥౮ రఙ్క్షీష్ట॥౯ అరఞ్జి॥౧౦ అరఙ్క్ష్యత॥

ణౌ వా ఖేటార్థే వాచ్యే రంజేర్ణౌ మృగరమణే నలోపో వక్తవ్య ఇతి నలోపః ॥ ౧ రజయతి మృగాన్ । కర్తృకర్మణోర్ణ్యన్తాత్కృత్సు చ గమయతివత్ ॥ అన్యరమణే మృగేష్వపి "రమణాదన్యస్మిన్నప్యర్థే ననలోపః । రంజయతి పక్షిణః । "రంజయతి మృగాన్ తృణదానేన । కర్తృకర్మణోస్తదన్తాత్కృత్స్వపి ణ్యన్తసజతివత్

సని- తదన్తాత్కృత్స్వపి రిరంక్షతీత్యాది సజతేస్సిసఙ్క్షతీత్యాదివజ్జిపక్షే జిఘుక్షత ఇత్యాదివద్రిరఙ్క్షత ఇత్యాత్మనేపదమ్ । యఙ్యఙ్లుకోస్త్రిత్ కృతి చ సజతివత్ ॥ కేవలాత్కృత్సు- రఙ్క్తవ్యం, రంజనీయం, రఙ్గ్యం

అపశ్యరంజ్యం, ణ్యలవశ్యక ఇతినకుత్వమ్ । రక్తః-రక్తవాన్- రజన్-ర జంతీ । రజమానః । రజ్ఞ్యన్-రజ్ఞ్యతీ-రజ్ఞ్యంతీ। రజ్ఞ్యమాణః। రఙ్క్తుం రక్తం- రంజనం- రక్త్వా- రఙ్క్త్వా- జాంతనశాంవిభాషేతినలోపో వా అనురజ్య- రంజంరంజం, రక్త్వారక్త్వా, రఙ్క్త్వారఙ్క్త్వా ॥

రాజృ-దీప్తౌ।అకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

౧ రాజతి-తే॥ ౨ రరాజ-ఫణాంచసప్తానామిత్యేత్వాభ్యాసలోపౌ వా- రేజతుః రరాజతుః- రేజుః-రరాజుః । రేజిథ-రరాజిథ- రేజథుః-రరాజథుః- రేజ ।-రరాజ-రరాజ, రేజివ-రరాజివ- రేజిమ-రరాజిమ । రేజే- రేజాతే- రేజిరే।రరాజే-రరాజాతే-రరాజిరే॥౩ రాజితా(సి-సే-హే)౪ రాజిష్యతి-తే ॥ ౫ రాజతు-తాం ॥౬ అరాజత్-త ॥ ౭ రాజేత్-త ॥ ౮ రాజ్యాత్-రాజిషీష్ట-ధ్వం ॥౯।అరాజీత్-అరాజిష్టాం. అరాజిష్ట ॥ అరాజిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అరాజిష్యత్-త

భావే—౧ రాజ్యతే ॥ ౫ రాజ్యతాం ॥ ౬ అరాజ్యత॥ ౭ రాజ్యేత ॥ ౯ అరాజిత్విశేషః ॥ శేషంప్రాగుక్తాత్మనేపదరూపవత్॥ ణౌ-కర్తృకర్మణో స్తదన్తాత్సన్యపి కాశతివత్॥ సని-తదన్తాత్సనీవ పిపాచతివత్ ॥ యఙ్యఙ్లుకో స్తదన్తాత్సన్యపి కాశతివత్

కేవలాత్కృత్సు-రాజితవ్యం, రాజనీయం, రాజ్యం, రాజితః, రాజితవాన్, రాజన్-రాజంతీ, రాజమానః, రాజిష్యన్, రాజిష్యతీ-రాజిష్యంతీ, రాజిష్యమాణః; రాజితుం, రాజితం. రాజనం, రాజిత్వా నీరాజ్య, రాజంరాజం, రాజిత్వారాజిత్వా.

రేట్ఋ-పరిభాషణే।పరిహాసస్సనిందోపాలమ్భశ్చ।పరిభాషణం।

సకర్మకః।సేట్ । ఉభయపదీ

రేటతి-తే। ఇత్యాదిసర్వంనేదతివత్.

లష-కాంతౌ।కాంతిరిచ్ఛా।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

వాభ్రాశభ్లాశేత్యాదినా శ్యన్వా ॥ ౧ లష్యతి,తె ॥ లషతి- తె ॥ ౨ లలాష।లెషతుః । లేషె,లేషాతె,లేషిరే ॥ 3 లషితా(సి,సే,హె) ౪ లషిష్యతి ,తె ॥ ౫ లష్యతు-తాం ॥ లషతు-తాం ॥ ౬ అలష్యత్-త। అలషత్-త ॥ ౭ లష్యేత్-త॥లషేత్-త ॥౮ లష్యాత్-లషిషీష్ట-ధ్వం ॥ అలాషీత్,అలషీత్ -అలషిష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ౧౦అలషిష్యత్ -త॥

కర్మణి—౧ లష్యతే ॥ ౫ లష్యతాం ॥ ౬ అలష్యత ॥ ౭ లష్యేత ॥ ౯ అలాషీతివిశేషః ॥ శేషమాత్మనేపదవత్.

ణౌ,కర్తృకర్మణోస్తదన్తాత్కృత్స్వపి కాశయతీత్యాదివత్॥ అలీలషత్-త ॥ సని- తదన్తాత్కృత్స్వపిఖగతివత్ ॥ యఙ్యఙ్లుకోస్తదన్తాత్కృత్స్వపి పాపచ్యతఇత్యాదివత్.

కేవలాత్కృత్సు,లషితవ్యం । లషణీయం । లాష్యం । లషితః ।లషితవాన్ । లషన్-లషంతీ । లషమాణః । లష్యన్ లష్యతీ-లష్యంతీ । లష్యమాణః । లషిష్యన్-లషిష్యతీ-లషిష్యంతీ ।లషిష్యమాణః లషితుం । లషితం । లషణం । లషిత్వా । అభిలష్య । లాషంలాషం। లషిత్వాలషిత్వా.

డు-వప-బీజసన్తానే।బీజసన్తానంక్షేత్రేపికిరణమ్।గర్భాధానంచ

అయంచ్ఛేదనేపి।కేశాన్వపతి।సకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ

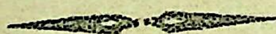
౧వపతి,తె॥ ౨ ఉవాప- ఊపతుః। ఊపుః। ఉవపిథ। ఉవప్థ। ఊపథుః। ఊప। ఉవాప। ఉవప। ఊపివ। ఊపిమ। ఊపె।ఊపాతె। ఊపిరే ఊపిషె। ఊపిధ్వే। ఊపివహే। ఊపిమహే॥3వప్తా(సి,సే,హె)వప్స్యతి తె॥ ౫ వపతు,తాం॥ ౬ అవపత్।త॥౭ వపేత్,త॥౮ ఉప్యాత్,ఉప్యాస్తాం।వప్సీష్ట(ధ్వం) ౯ అవాప్సీత్, అవాప్తాం, అవాప్సుః। అవప్త।అవప్సాతాం- అవప్సత। అవప్థాః। అవప్సాథాం। అవబ్ధ్వం। అవప్సి। అవప్స్వహి- అవప్స్మహి॥ ౧౦ అవప్స్యత్,త॥

కర్మణి—౧ ఉప్యతే॥ ౫ ఉప్యతాం॥ ౬ ఔప్యత॥ ౭ ఉప్యేత ॥ ౯ అవాపీతి విశేషః । శేషం ప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్స్వపి జాపయతివత్ ౨౬౩ ॥

సని తదంతాత్కృత్స్వపి వివప్సతీత్యాది యియప్సతీత్యాదివత్ ॥ పు ౩౩౩ ॥ పక్షే, వివప్సత ఇత్యాద్యాత్మనేపదం విశేషః । యఙితదంతాత్కృత్స్వపి వావప్యత ఇత్యాది చాకశ్యత ఇత్యాదివత్ । యఙ్లుకి, వావపీతి, । వావప్తి । వావప్తః, వావపతీత్యాది । తదంతాత్కృత్స్వపి కకతివత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు, వప్తవ్యం। వపనీయం। వాప్యం - ఆసుయువపిరపిలపిత్రపి చమశ్చేతిణ్యత్ - ఉప్తః - ఉప్తవాన్ - వపన్ - వపంతీ - వపమానః, వప్స్యన్ - వప్స్యతీ - వప్స్యంతీ - వప్స్యమానః - వప్తుం - ఉప్తం వపనం, ఉప్త్వా - న్యుప్య, వాపంవాపం - ఉప్త్వోప్త్వా ॥

వహ-ప్రాపణే సకర్మకః- అనిట్ -ఉభయపదీ

౧ వహతి, తే॥ ౨ ఉవాహ- ఊహతుః-ఊహుః, ఉవహిథ-ఉవోఢ- ఊహథుః, ఊహ. ఉవాహ, ఉవహ, ఊహివ- ఊహిమ-ఊహే- ఊహాతే, ఊహిషే- ఊహాథే-ఢ్వే-ధ్వే॥ ఊహివహే-ఊహిమహే॥ ౩ వోఢా(సి, సే, హే) ౪ వక్ష్యతి- తే॥ ౫ వహతు, తాం। ౬ అవహత్, త॥ ౭ వహేత్-త॥ ౮ ఉహ్యాత్, ఉహ్యాస్తాం, వక్షీష్ట, వక్షీయాస్తాం, ధ్వం॥ ౯ అవాక్షీత్, అవోఢాం- అవాక్షుః, అవాక్షీః, అవోఢం - అవోఢ, అవాక్షం, అవాక్ష్వ, అవాక్ష్మ, అవోఢ, అవక్షాతాం, అవక్షత, అవోఢాః, అవక్షాథాం- అవోఢ్వం, అవక్షి- అవక్ష్వహి, అవక్ష్మహి॥ ౧౦ అవక్ష్యత్, త ॥

ప్రాద్వహ ఇతి ప్రపూర్వాదస్మాత్కర్తృగేఽపి ఫలే పరస్మైపదమేవ ॥ ౧ ప్రవహతి॥ ౨ ప్రోవాహ॥ ౩ ప్రవోఢా॥ ౪ ప్రవక్ష్యతి॥ ౫

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ప్రవహతు॥ ౬ ప్రావహత్॥ ౭ ప్రవహేత్॥ ౮ ప్రోహ్యాత్। ౯ ప్రావాక్షీత్ ॥ ౧౦ ప్రావక్ష్యత్॥

కర్మణి—౧ ఉహ్యతే॥ ౫ ఉహ్యతాం॥ ౬ ఔహ్యత॥ ౭ ఉహ్యేత॥ ౯ అవాహీతి విశేషః శేషం ప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్॥ ణౌ కర్తృకర్మణోర్వాహయతీత్యాది జ్ఞాపయతీత్యాదివత్। తదంతాత్కృత్స్వపి తద్వత్॥ సని వివక్షతి, తే॥ ఇత్యాది। యఙి తదంతాత్కృత్స్వపి వావహ్యత ఇత్యాది చాకశ్యత ఇత్యాదివత్॥ యఙ్లుకి॥ వావహీతి, వావోఢి, వావోఢః, వావహతీత్యాది॥ తదంతాత్కృత్స్వపి కకతివత్

కేవలాత్కృత్సు, వోఢవ్యం, వహనీయం, వాహ్యం - వహత్యనేనేతి వహ్యం శకటం. వహ్యం కరణమితి కరణే యదంతో నిపాత్యతే, ఊఢః- ఊఢవాన్। వహన్, వహంతీ, వహమానః, వక్ష్యన్, వక్ష్యతీ, వక్ష్యంతీ, వక్ష్యమాణః, వోఢుం- ఊఢం, వహనం, ఊఢ్వా॥ ఉదుహ్య। వాహంవాహం, ఊఢ్వోఢ్వా॥ పురుషవాహంవహతి। పురుషావహతీత్యర్థః, కర్త్రోర్జీవపురుషయోర్నశివహోరితి ణముల్। ఉపపదసమాసః, కషాదిత్వాద్యథావిధ్యనుప్రయోగః॥

వేణృ, గతిజ్ఞానచింతానిశామనవాదిత్రగ్రహణేషు ॥ సకర్మకః సేట్, ఉభయపదీ

వేణతి, తే॥ ఇత్యాది నేదతివత్ ॥

శప, ఆక్రోశే- సకర్మకః-అనిట్, ఉభయపదీ

౧ శపతి, తే॥ ౨ శశాప, శేపతుః, శేపుః, శేపిథ, శశప్థ, శేపివ, శేపిమ- శేపే, శేపాతే, శేపిషే, శేపిధ్వే, శేపివహే- శేపిమహే॥ ౩ శప్తా (సి-సే, హే) ౪ శప్స్యతి, తే॥ ౫ శపతు। తాం॥ ౬ అశపత్, త॥ ౭ శపేత్, త॥ ౮ శప్యాత్, శప్యాస్తాం, శప్సీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ అశాప్సీత్, అ

శాప్తాం, అశాప్సుః. అశప్త, అశప్సాతాం, అశప్సత॥ ౧౦ అశప్స్యత్,త. ॥ కృష్ణాయశపతే, ॥ ఆక్రోశార్థాత్ప్ర్వరితేతోఽకర్త్రభిప్రాయేఽపిఫలే శపథరూపేఽర్థే ఆత్మనేపదం వక్తవ్యమిత్యర్థే నశపఉపాలంభన ఇత్యనేనాత్మనేపదమ్ ॥

కర్మణి—౧శప్యతే॥౫ శప్యతాం॥౬ అశప్యత॥౭ శప్యేత॥౮ అశాపీతి. విశేషః; శేషంప్రాగుక్తాత్మనేపదరూపవత్॥

ణౌకర్త్రకర్మణో స్తదంతాత్సన్యప్యపి జ్ఞాపయతివత్ । సని తదంతాత్సన్యప్యపి శిశప్సతి-తే॥ ఇత్యాదిజుఘుక్షతి-తే ॥ ఇత్యాదివత్ యఙ్యఙ్లుకో స్తదంతాత్సన్యప్యపి కకతివత్

కృత్సు! శప్తవ్యం - శపనీయం- శప్యం -పౌరమపధాదితి యత్॥ శప్తః- శప్తవాన్- శపన్-శపంతీ-శపమానః-శప్స్యన్-శప్స్యంతీ-శప్స్యంతీ- శప్స్యమానః-శప్తుం-శప్తం-శపనం- శప్త్వా-ప్రశప్య-శాపం-శాపం-శప్త్వాశప్త్వా

శాన-తేజనే-సకర్మకః- అనిట్ -ఉభయపదీ

అస్మాన్నిశానార్థే మాన్బధేత్యాదినా స్వార్థేసనిధాతో రిత్యవిహితత్వేన తస్యానార్ధధాతుకత్వాదిడభావః- శీశాంసతి-తే ॥ ఇత్యాదిదీదాంసతివత్ ణ్యంతాదిమం తిజికృతిచసర్వత్రచికిత్సతివత్॥ ౧౦౨-౧౦౩

శృధు-ఉందనే-ఉందనంక్లేదనం-సకర్మకః- సేట్- ఉభయపదీ

శర్ధతి-తే॥ ఇత్యాదిమర్ధతివత్

షచ-సేచనేసేవనేచ. సకర్మకః-సేట్, ఉభయపదీ

సచతి-తే॥ ఇత్యాదిశ్యన్వర్జంసర్వంలషతివత్॥

హిక్క-అవ్యక్తేశబ్దే॥ అకర్మకః-సేట్ - ఉభయపదీ

౧ హిక్కతి-తే॥౨ జహిక్క- జహిక్కతుః- జహిక్క- జహిక్క-

తే॥౩ హిక్కితా(సి-సే-హే) ౪ హిక్కిష్యతి-తే॥౫ హిక్కతు-తాం. అహిక్కత్-త॥౭ హిక్కేత్-త॥౮ హిక్కాస్యాత్ - హిక్కిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అహిక్కీత్। అహిక్కిష్ట॥ (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అహిక్కిష్యత్-త॥

భావే—౧ హిక్క్యతే॥ ౨ జిహిక్కే॥౩ హిక్కితా॥ ౪ హిక్కిష్యతే॥౫ హిక్క్యతాం॥ ౬॥ అహిక్క్యత॥౭ హిక్క్యేత॥౮ హిక్కిషీష్ట ౯ అహిక్కి॥ ౧౦అహిక్కిష్యత

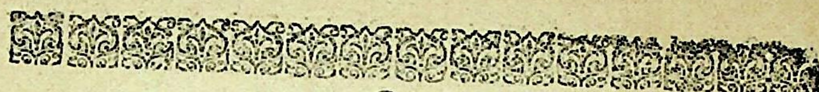
ణ్యంతాత్కర్తృగకర్మణోస్తతః కృత్సు చ క్లీందతివత్। ౨౦౪, ౨౦౫ సని తదంతాత్కృత్సు చ జిహిక్కిషతి-తే॥ ఇత్యాదిజుఘుక్షతి-తే॥ ఇత్యాదివత్॥ యఙ్యఙ్లుకోస్తిజి కృతి చ సర్వం క్లీందతివత్॥ ౨౦౪-౨౦౫ పు॥

కేవలాత్కృత్సు। హిక్కితవ్యం-హిక్కనీయం-హిక్క్యం - హిక్కితః- హిక్కితవాన్, హిక్కన్-హిక్కంతీ, హిక్కమానః-హిక్కిష్యన్-హిక్కిష్యతీ- హిక్కిష్యంతీ, హిక్కిష్యమాణః- హిక్కితుం-హిక్కితం- హిక్కనం- హిక్కిత్వా- ప్రహిక్క్య - హిక్కంహిక్కం - హిక్కిత్వాహిక్కిత్వా॥

—ఇత్యుభయపదినః—

—శ్రీ ఇతి శబ్దవ్యాకరణాభ్యాదయః శ్రీ—

శ్రీరస్తు.

అథ లుగ్వికరణాష్వజంతాః పరస్మైపదినః

ఖ్యా, ప్రకథనే॥ సకర్మకః॥ అనిట్॥ పరస్మైపదీ

కర్త్రర్థే సార్వధాతుకే పరే విహితస్య శపో౽దిప్రభృతిభ్యశ్శప ఇతి లుక్ ॥ ౧ ఖ్యాతి, ఖ్యాతః, ఖ్యాంతి ॥ ఖ్యాసి. ఖ్యాథః. ఖ్యాథ॥ ఖ్యామి, ఖ్యావః, ఖ్యామః ॥ ౨ చఖ్యౌ, చఖ్యతుః. చఖ్యుః ॥ చఖ్యిథ, చఖ్యాథ చఖ్యథుః, చఖ్య ॥ చఖ్యౌ-చఖ్యివ, చఖ్యిమ ॥ ౩ ఖ్యాతా, సి ॥ ౪ ఖ్యాస్యతి ॥ ౫ ఖ్యాతు, ఖ్యాతాత్, ఖ్యాతాం, ఖ్యాంతు ॥ ఖ్యాహి, ఖ్యాతాత్, ఖ్యాతం. ఖ్యాత ॥ ఖ్యాని, ఖ్యావ, ఖ్యామ ॥ ౬ అఖ్యాత్, అఖ్యాతాం, అఖ్యుః, అఖ్యాన్ ॥ లజశ్శాకటాయనస్యైవేతి ఝేర్జుస్వా ॥ అఖ్యాః, అఖ్యాతం, అఖ్యాత ॥ అఖ్యాం, అఖ్యావ, అఖ్యామ ॥ ౭ ఖ్యాయాత్, ఖ్యాయాతాం, ఖ్యాయుః ॥ ౮ ఖ్యాయాత్, ఖ్యాయాస్తాం ఖ్యాయాసుః ॥ ఖ్యేయాత్, ఖ్యేయాస్తాం, ఖ్యేయాసుః ॥ వాస్యస్య సంయోగాదేరిత్యేత్వంవా ॥ అస్యతి వక్తిఖ్యాతిభ్యోఙ్ ॥ ౯ అఖ్యత్, అఖ్యతాం అఖ్యన్ ॥ అఖ్యః, అఖ్యతం, అఖ్యత ॥ అఖ్యం, అఖ్యావ-అఖ్యామ ॥ ౧౦ అఖ్యాస్యత్

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిఖ్యాతే, వ్యతిఖ్యాతే, వ్యతిఖ్యాతే ॥ వ్యతిఖ్యాసే, వ్యతిఖ్యాథే, వ్యతిఖ్యాధ్వే॥ వ్యతిఖ్యే, వ్యతిఖ్యావహే, వ్యతిఖ్యామహే ॥ ౨ వ్యతిచఖ్యే । వ్యతిచఖ్యషే. వ్యతిచఖ్యిధ్వే, ధ్వే ॥ వ్యతిచఖ్యివహే, వ్యతిచఖ్యిమహే ॥ ౩ వ్యతిఖ్యాతా (సే, హే) ౪ వ్యతిఖ్యాస్యతే ॥ ౫ వ్యతిఖ్యాతాం, వ్యతిఖ్యాతాం, వ్యతిఖ్యాతాం ॥ వ్యతిఖ్యాస్వ ॥ వ్యతిఖ్యై, వ్యతిఖ్యావహై, వ్యతిఖ్యామహై ॥ ౬ వ్యత్యఖ్యాత, వ్యత్యఖ్యాతాం । వ్యత్యఖ్యాత । వ్యత్యఖ్యాథాః, వ్యత్యఖ్యే ॥ ౭ వ్యతిఖ్యాత,

వ్యతిఖ్యాయాతాం ॥ ౯ వ్యతిఖ్యాసీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యఖ్యత,వ్యత్యఖ్యేతాం,వ్యత్యఖ్యంత ॥ ౧౦ వ్యత్యఖ్యాస్యత,వ్యత్యఖ్యాస్యేతాం, వ్యత్యఖ్యాస్యంత ॥

కర్మణి—ఖ్యాయతఇత్యాదిశ్రాయతేఃకర్మాలకారవత్ ॥పు౧౪౩॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్తఙ్ప్రత్యుచ ఖ్యాపయతి, ౯ ఇత్యాది గ్లాపయతి, తేః॥ఇత్యాదివత్ ॥ సన్యఙ్యఙ్లుకుచతిజ్ఙ్ప్రత్తో ఘ్రాణయతి వత్ ॥పు౧౪౧,౧౪౨,౧౪౩.

కేవలాత్కృత్సు, ఖ్యాతవ్యం। ఖ్యానీయం,ఖ్యేయం,ఖ్యాతః,ఖ్యాతవాన్, నధ్యాఖ్యాపృమూర్ఛమదామితినిష్ఠాయానత్వమ్ ॥ఖ్యాతిః, ఖ్యాతీ,ఖ్యాంతీ।ఖ్యాన్యత్,ఖ్యాస్యతీ,ఖ్యాస్యంతీ॥ఖ్యాతుం, ఖ్యాతం, ఖ్యానం,ఖ్యాత్వా,ఆఖ్యాయ,ఖ్యాయంఖ్యాయం,ఖ్యాత్వాఖ్యాత్వా ॥

దరిద్రా-దుర్గతౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ దరిద్రాతి,దరిద్రితః, దరిద్రతి,దరిద్రాసి,దరిద్రిథః, దరిద్రిథ ॥ దరిద్రామి,దరిద్రివః,దరిద్రిమః ॥ ఇద్దరిద్రస్యేతిహలాదౌక్ఙితీత్వం ॥అ జాద్యక్ఙితిశ్నాభ్య స్తయోరాతఇత్యాలోపః ॥ జక్షిత్యాదయష్షడిత్యభ్య స్తత్వాత్ ॥ లిట్యనేకాచ్త్వాదామ్ ॥ ౨ దరిద్రాంచకార (బభూవ, ఆస) ఆతఔణలఇత్యత్ర ఓఇత్యేవసిద్ధే దరిద్రాతే రాల్లోపేకృతేశ్రవణార్థేన ఔకారవిధానేనామోవైకల్పికత్వ జ్ఞాపనా త్తదభావే ॥ ద దరిద్రౌ,దదరిద్రతుః,దదరిద్రుః ॥ దదరిద్రిథ,దదరిద్రథుః.దదరిద్ర ॥ద దరిద్రౌ-దదరిద్రివ-దదరిద్రిమ ॥ లుఙాదిషు దరిద్రాతేరార్ధధాతుకే వివక్షితేఆల్లోపోవాచ్యఇత్యాకారలోపః ॥ ౩ దరిద్రితా-దరిద్రితారౌ-సి ॥ ౪ దరిద్రిష్యతి ॥ ౫ దరిద్రాతు,దరిద్రితాత్ -దరిద్రితాం-దరిద్రతు-దరిద్రిహి-దరిద్రితాత్ -దరిద్రితం.దరిద్రిత॥దరిద్రాణి-దరిద్రావ దరిద్రామ ॥ ౬ అదరిద్రాత్,అదరిద్రితాం-అదరిద్రుః- అదరిద్రాః.

అదరిద్రితం-అదరిద్రిత ॥ అదరిద్రాం-అదరిద్రివ-అదరిద్రిమ ॥ ౭ దరిద్రియాత్-దరిద్రియాతాం, దరిద్రియుః ॥ ౮ దరిద్రాయాత్-దరిద్రాయాస్తాం - దరిద్రాసుః ॥ లుఙీ వేత్యాల్లోపవికల్పః ॥ ౯ అదరిద్రీత్ -అదరిద్రిష్టాం. అదరిద్రిషుః ॥ పక్షే అదరిద్రాసీత్-అదరిద్రాసిష్టాం, అదరిద్రాసిషుః ॥ లుఙి అల్లోపస్య వైకల్పికత్వవిధానసామర్థ్యాదాల్లోపాభావే నేట్ ॥ అన్యథా లోపఇటిచేత్యాల్లోపేకింతేన ॥ ౧౦ అదరిద్రిష్యత్

కర్మవ్యతిహారే— ౧ వ్యతిదరిద్రితే-వ్యతిదరిద్రాతే-వ్యతిదరిద్రతే-వ్యతిదరిద్రిషే-వ్యతిదరిద్రిధ్వే ॥ వ్యతిదరిద్రివహే-వ్యతిదరిద్రిమహే ౨ వ్యతిదరిద్రాంచక్రే (బభూవ, ఆస) వ్యతిదదరిద్రే-వ్యతిదదరిద్రిషే-వ్యతిదదరిద్రిఢ్వే, ధ్వే ॥ వ్యతిదదరిద్రివహే, వ్యతిదదరిద్రిమహే ॥ ౩ వ్యతిదరిద్రితా(సే, హే) ౪ వ్యతిదరిద్రిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిదరిద్రితాం - వ్యతిదరిద్రాతాం-వ్యతిదరిద్రతామ్ ॥ వ్యతిదరిద్రిష్వ-వ్యతిదరిద్రిధ్వం - వ్యతిదరిద్రై ॥ ౬ వ్యత్యదరిద్రిత-వ్యత్యదరిద్రిథాః-వ్యత్యదరిద్రిధ్వం ॥ వ్యత్యదరిద్రి-వ్యత్యదరిద్రివహి-వ్యత్యదరిద్రిమహి ॥ ౭ వ్యతిదరిద్రీత-వ్యతిదరిద్రీయాతాం ॥ ౮ వ్యతిదరిద్రిషీష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౯ వ్యత్యదరిద్రిష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) వ్యత్యదరిద్రాస్త-వ్యత్యదరిద్రాసాతాం ॥ ౧౦ వ్యత్యదరిద్రిష్యత

భావే— ౧ దరిద్ర్యతే ॥ ౨ దరిద్రాంచక్రే (బభూవే, ఆసే) దదరిద్రే ॥ ౩ దరిద్రితా ॥ ౪ దరిద్రిష్యతే ॥ ౫ దరిద్ర్యతాం ॥ ౬ అదరిద్ర్యత ॥ ౭ దరిద్ర్యేత ॥ ౮ దరిద్రిషీష్ట ॥ ౯ అదరిద్రి-అదరిద్రాయి ౧౦ అదరిద్రిష్యత ॥

ణౌ— అల్లోపే కృతే కర్మణో స్తకంతాత్కర్మణ్యస్య వృద్ధిః దరిద్రయతీత్యాదిష్లాపయతీత్యాదివత్ ॥ పు ౧౮౧, ౧౮౨

సని— తదంతాత్కర్మణ్యేవ తనిపతిదరిద్రాతిభ్యః సనో వా ఇడ్వాచ్య ఇతీడ్వికల్పే ఇట్పక్షే అల్లోపే దిదరిద్రిషతీత్యాదిపిపతిషతీత్యాదిపతతి సేనూ్రపవత్ ॥ పు ౩౧౦, ౩౧౧ ॥ ఇడభావపక్షే సనీఙ్వలిల్యుటిచ నేత్యాలోప

ప్రతిషేధే దిదరిద్రానలిత్యాదిమిమ్లానలీత్యాదివత్ ॥పు ౧౪౭ ॥

కేవలాత్కృత్సు-దరిద్రితవ్యం, దరిద్రణీయం, దరిద్ర్యం, యస్య విభాషేత్యత్ర క్రాచ ఇతి వివక్షణాన్నేడ్నిషేధః ॥ దరిద్రితః, దరిద్రితవాన్, శ్నాభ్యస్తయోరిత్యాల్లోపే ॥ దరిద్రత్-దరిద్రతౌ-దరిద్రతః ॥ దరిద్రతీ, దరిద్రిష్యన్-దరిద్రిష్యతీ-దరిద్రిష్యంతీ, దరిద్రితుం, దరిద్రితం, దరిద్రాణం, ల్యుటినాల్లోపః, దరిద్రిత్వా, నిదరిద్ర్య, దరిద్రం దరిద్రం, దరిద్రిత్వాదరిద్రిత్వా.

దాప్-లవనే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ·

౧ దాతి-దాతః-దాంతి ॥ దాసి-దాథః-దాథ ॥ దామి-దావః-దామః ॥ ౫ దాతు-దాతాత్-దాతాం దాంతు ॥ దాహి-దాతాత్-దాతం-దాత ॥ దాని-దావ-దామ ॥ ౬ అదాత్-అదాతాం-అదుః॥ అదాః॥అదాః-అదాతం-అదాత ॥ అదాం- అదావ- అదామ ॥ ౭ దాయాత్-దాయాతాం-దాయుః ॥ శేషం దాయతివత్ ॥పు౧౩౬॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిదాతే-వ్యతిదాతే-వ్యతిదాతే ॥ వ్యతిదాసే-వ్యతిదాథే-వ్యతిదాధ్వే ॥ వ్యతిదే- వ్యతిదావహే-వ్యతిదామహే ॥ ౫ వ్యతిదాతాం-వ్యతిదాతాం-వ్యతిదాతాం ॥ వ్యతిదాస్వ-వ్యతిదాథాం-వ్యతిదాధ్వం ॥ వ్యతిదై-వ్యతిదావహై-వ్యతిదామహై ॥ ౬ వ్యత్యదాత-వ్యత్యదాతాం-వ్యత్యదాత ॥ వ్యత్యదాథాః-వ్యత్యదాథాం-వ్యత్యదాధ్వం ॥ వ్యత్యదె-వ్యత్యదావహి-వ్యత్యదామహి॥ ౭ వ్యతిదేత-వ్యతిదేయాతాం-వ్యతిదేరన్ ॥ శేషం దాయతివత్ ॥

ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోః కృత్స్వపి కేవలాత్కృత్సు-సన్నంతాద్యజన్తాద్యఙ్లుగంతాచ్చ తిజిక్రుతిదసర్వత్ర దాయతివత్ ॥౧౩౬,౧౩౭॥౧౩౮.

ద్రా-కుత్సాయాం గతౌ॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

అస్య నిపూర్వస్యైవ ప్రాయేణ ప్రయోగః ॥ ౧. ద్రాతి- ద్రాతః-

ద్రాంతి ॥ ద్రాసి-ద్రాథః-ద్రాథ ॥ ద్రామి-ద్రావః-ద్రామః ॥ ౨ దద్రౌ-దద్రతుః ॥ దద్రిథ,దద్రాథ-దద్రివ-దద్రిమ ॥ ౩ ద్రాతా.సి॥ ౪ ద్రాస్యతి ॥ ౫ ద్రాతు-ద్రాతాత్ ॥ ద్రాహి,ద్రాతాత్-ద్రాణి॥ ౬ అద్రాత్-అద్రాతాం,అద్రుః,అద్రాం॥ ౭ ద్రాయాత్-ద్రాయాతాం ॥ ౮ ద్రాయాత్-ద్రాయాస్తాం ॥ ద్రేయాత్-ద్రేయాస్తాం ॥ ౯ అద్రాసీత్-అద్రాసిష్టాం ॥ ౧౦ అద్రాస్యత్॥ గత్యర్థత్వాత్కర్మవ్యతిహారేనతఙ్ ॥ శేషంసర్వంప్రాగ్వత్॥పు౧౩౬,౧౩౭,౧౩౮.

పా-రక్షణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ పాతి-పాతః-పాంతి । ౨ పపౌ.పపిథ,పపాథ-పపివ-పపిమ ॥ ౩ పాతా-సి ॥ ౪ పాస్యతి ॥ ౫ పాతు-పాతాత్,పాహి,పాతాత్,పాని ॥ ౬ అపాత్-అపాతాం-అపుః,అపాం ॥ ౭ పాయాత్-పాయాతాం॥ ౮ పేయాత్-పేయాస్తాం ॥ ౯ అపాసీత్-అపాసిష్టాం ॥౧౦ అపాస్యత్

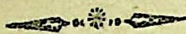
కర్మవ్యతిహారే—వ్యతిపాతఇత్యాదిసర్వంద్రాతివత్.

కర్మణి—ఘుమాస్థేత్యత్ర స్థాగాపాపాహచర్యేణ పిబతేరేవ గ్రహణాన్నస్యేత్వమ్ ॥ ౧ పాయతే ॥ ౫ పాయతాం ॥ ౬ అపాయత॥౭ పాయేతేతివిశేషః । శేషంపిబతివత్॥ పు ౭౭. ణౌ పాతేర్ణౌలుగ్వక్తవ్యఇతిలుగాగమే కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్స్వపి పాలయతి-తే ఇత్యాది పిబతేః పాయయతి-తే ఇత్యాదివత్ ॥ చఙి,అపీపలత్-త॥పు౭౭,౭౭ ॥ సని-తదంతాత్కృత్స్వపి పిబతివత్॥పు ౭౮॥యఙ్యఙ్లుకోస్తదన్తాత్కృత్స్వపి పాపాయతఇత్యాదిమాంస్లాయతఇత్యాదివత్॥౧౪౨,౧౪౩

కేవలాత్కృత్సు-పాతవ్యః, పానీయః, పేయః,పాతః,పాతవాన్ పాన్-పాతీ-పాంతీ, పాస్యన్-పాస్యతీ-పాస్యంతీ, పాతుం, పాతం, పానం, పాత్వా, పరిపాయ, పాయంపాయం, పాత్వాపాత్వా ॥

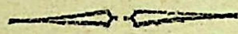
ప్రా-పూరణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

ప్రాతి-ప్రాతః-ప్రాంతీత్యాదిఖ్యాతివత్॥కర్మవ్యతీహారేవాతివత్

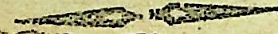
ప్సా-భక్షణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

ప్సాతి-ప్సాతః)ప్సాంతీత్యాదిపూర్వవత్॥

భా-దీప్తౌ॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ.

భాతి,భాతః-భాంతీత్యాదిసర్వంపాతివత్ ॥ ణౌ,పుగాగమే భాప యతి,తే॥ ఇత్యాది ॥సని-బిభాసతి-యఙి॥ బాభాయతే- యఙ్లుకి,బాభే తి- బాభాతి- బాభీతః- బాభతీత్యాది- కృత్సుసర్వత్రపాతివత్॥ పాతిం-

మా-మానే, సకర్మకః,అనిట్. పరస్మైపదీ

మాతి- మాతః- మాంతీత్యాదిపాతివత్- కర్మవ్యతీహారేవాతివత్ మాతి- మాతః- మాంతీత్యాదిపాతివత్- కర్మవ్యతీహారేవాతివత్ ఘుమాస్థేత్యాదినేత్వే-మీయతే-మమే- ఇత్యాదిపిబతివత్॥ కర్మణి- ఘుమాస్థేత్యాదినేత్వే-మీయతే-మమే- ఇత్యాదిపిబతివత్॥ ౭౭॥ ణౌ పుకి- కర్తృకర్మణోర్మాపయతి-తే ॥ ఇత్యాదికృత్స్వపి మాపయితవ్యమిత్యాది ॥ యఙి - తదంతాత్కృత్స్వపి మేమీయతవ్య మిత్యాది- యఙ్లుకి॥ తదంతాత్కృత్స్వపి మామాతి- మమాతి- మామీత త్యాది- యఙ్లుకి॥ తదంతాత్కృత్స్వపి మామాతి- మమాతి- మామీత మామతీత్యాదిసర్వం పిబతివత్॥ పు ౭౭-౭౮-౭౯॥ సని మిమేత్యాదినే మాసతీత్యాదితదంతాత్కృత్స్వపి మిత్సితవ్యమిత్యాది యచ్ఛ సాదేశేమిత్సతీత్యాదితదంతాత్కృత్స్వపి మిత్సితవ్యమిత్యాది యచ్ఛ దేశేమిత్సతీత్యాదివత్॥ ౭౭॥౭౩॥

శేషంతాత్కృత్సు। మాతవ్యం, మానీయం, మేయం, మీయమానః మేయం, మీయమానః మానేనాహ్యేకరణే స్త్రీపాయ్యంమానం। పాయ్యసాంనాయ్యేత్యాదినా మానేవాచ్యేకరణే త్యర్థాత్వాదౌ పత్వంచనిపాత్యతే ॥ మితః, మితవాన్, ద్యతిస్యతీ త్యాదినాఇకారాంతాదేశః,మాన్,మాతీ, మాంతీ,మాస్యన్ మాస్యతీ, మాస్యంతీ, మాతుం, మిత్వం, మానం, మిత్వాప్రమాయ

నల్యపీతి నెత్వం, మాయం-మాయం, మిత్వామిత్వా॥

యా, ప్రాపణే- ప్రాపణమిహ గతిః, అకర్మకః-అనిట్, పరస్మైపదీ

౧ యాతి, యాతః, యాంతి ॥ ౨ యయౌ, యయతుః, యయిథ, యయాథ, యయివ, యయిమ, ౩ యాతా(సి) ౪ యాస్యతి॥ ౫ యాతు యాతాత్, యాహి, యాతాత్, యాని॥ ౬ అయాత్, అయాతాం, అయుః, అయాన్॥ ౭ యాయాత్, యాయాతాం॥ ౮ యాయాత్, యాయాస్తాం॥ ౯ అయాసీత్, అయాసిష్టాం॥ ౧౦ అయాస్యత్ ॥ గత్యర్థత్వాత్కర్మవ్యతిహారే నతఙ్॥

భావే—౧ యాయతే॥ ౨ యయే ॥ ౩ యాయితా, యాతా, ౪ యాయిష్యతే, యాస్యతే॥ ౫ యాయతాం॥ ౬ అయాయత॥ ౭ యాయేత॥ ౮ యాయిషీష్ట । యాసీష్ట ॥ ౯ అయాయి॥ ౧౦ అయాయిష్యత, అయాస్యత

ణౌ కర్తృకర్మణో స్సదతాత్రృత్సు చ సనంతాద్యజంతాద్యఙ్లుగంతాచ్చ తిఙ్కృతి చ సర్వత్రోదాయతివత్॥ ౧౩౬॥౧౩౭॥౧౩౮ ॥

కేవలాత్కృత్సు। యాతవ్యం, యానీయం, యేయః। యాతః, యాతవాన్। యాన్, యాతీ। యాంతీ। యాస్యన్, యాస్యతీ, యాస్యంతీ, యాతుం। యాతం, యానం, యాత్వా, ప్రయాయ, యాయంయాయం, యాత్వాయాత్వా॥

రా, దానే, సకర్మకః, అనిట్, పరస్మైపదీ

రాతి, రాతః। రాంతీత్యాదిసర్వం దాతివత్॥

లా, ఆదానే-సకర్మకః। అనిట్- పరస్మైపదీ

లాతి, లాతః, లాంతీత్యాదికర్తృకర్మణోర్దాతివత్॥

ణౌ-లీలోర్నుగ్లుకావన్యతరస్యాం స్నేహవిపాతన ఇతి వా లుగాగమే విలాలయతి-తే॥ విలాపయతి-తే॥ వా ఘృతం, స్నేహద్రావణస్యతో,

లోహం విలాపయతి; తే॥ ఇత్యాదికర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్స్వపి సర్వత్ర ద్వివిధమపి రూపం తథా సన్యజ్యఙ్లుక్షు తదంతాత్కృత్స్వపి సర్వం దాయతివత్॥ కేవలాత్కృత్సు। లాతవ్యమిత్యాదియాతవ్యమిత్యాదివత్॥

వా-గతిగంధనయోః-అకర్మకః- అనిట్-పరస్మైపదీ

వాతి-వాతః- వాంతీత్యాది కర్తరిభావేచ యాతివత్॥ ణౌ వో విధూననే జుగితి విధూననార్థే జుకి కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్స్వపి వాజయతీత్యాది, తథా విధూననాదన్యత్ర వాపయతీత్యాది, తథా సన్నంతాత్త్రిజికృతిచ యఙ్యఙ్లుకో స్తదంతాత్కృత్స్వపి సర్వం దాయతివత్ ॥ ౧౩౬-౧౩౭,౧౩౮ పు॥

కేవలాత్కృత్సు ॥ వాతవ్యమిత్యాదియాతివత్ । నిష్ఠాయాం । నిర్వాణోఽవాతే నిర్వాణః॥ నిర్వాణోఽవాత ఇతి నిష్ఠాతస్యనత్వం నిపాత్యతే। వాతేతు నిర్వాతో వాతః। శేషం సమానమ్॥

శ్రా-పాకే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

శ్రాతి-శ్రాతః-శ్రాంతీత్యాదికర్తృకర్మణో స్తథా కర్మవ్యతిహారేచ యాతివత్ ॥ ఘటాదౌ శ్రాపాక ఇత్యనేనాస్యాప్యనువాదాన్మిత్త్వాద్ణిస్వే కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు సన్యఙ్యఙ్లుక్షు తదంతాత్కృత్స్వపి సర్వం శ్రాయతివత్ । పు౧౪౭,౧౪౮,౧౯ ॥

కేవలాత్కృత్సు-శ్రాతవ్యం, శ్రాణీయం, శ్రేయం, శృతం క్షీరం, స్వయమేవ విక్లిన్నం పక్వం వేత్యర్థః ॥ శృతంపాక ఇతి క్షీరహవిషోః పాకే క్తే శృభావో నిపాత్యతే ॥ క్షీరహవిర్భ్యామన్యత్రతు శ్రాణం, శ్రాణవాన్, శ్రాన్-శ్రాతీ-శ్రాంతీ, శ్రాస్యన్-శ్రాస్యతీ-శ్రాస్యంతీ. శ్రాతుం శ్రాణం, శ్రాత్వా, విశ్రాయ, శ్రాయంశ్రాయం, శ్రాత్వాశ్రాత్వా ॥

ష్ణా-శౌచే॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ స్నాతి-స్నాతః-స్నాంతి ॥ ౨ సస్నౌ-సస్నతుః ॥ సస్నిథ-సస్నాథ-సస్నివ-సస్నిమ ॥ ౩ స్నాతా-సి॥ ౪ స్నాస్యతి ॥౫ స్నాతు॥ స్నాతాల్-స్నాహి,స్నాని ॥ అస్నాల్-అస్నాతాం ॥ ౭ స్నాయాత్ స్నాయాతాం ॥ ౮ స్నాయాత్-స్నాయాస్తాం॥ స్నేయాల్-స్నేయాస్తాం ॥ ౯ అస్నాసీల్-అస్నాసిష్టాం ॥ ౧౦ అస్నాస్యల్॥

భావే—౧ స్నాయతే ॥ ౨ సస్నే। ౩స్నాయితా-స్నాతా॥౪స్నాయిష్యతే-స్నాస్యతే ॥ ౫ స్నాయతాం ॥ ౬. అస్నాయత ॥ ౭స్నాయేత ॥ ౮ స్నాయిషీష్ట-స్నాసీష్ట ॥ ౯ అస్నాయి - ౧౦ అస్నాయిష్యత,అస్నాస్యత ॥ ణౌవనుపసర్గస్యాస్య,గ్లాస్నావనువమాంచేతి మిత్త్వస్య వైకల్పికత్వాత్కర్తృకర్మణోః స్నపయతి, స్నాపయతీత్యాది గ్లపయతి గ్లాపయతీత్యాదివత్ ॥సోపసర్గస్యనిత్యంమిత్త్వాత్ ప్రస్నపయతీత్యాది ॥ సని-తదంతాత్కృత్స్వపి యఙ్యఙ్లుకో స్తదంతాత్కృత్స్వపిగ్లాయతివత్ ॥పు.౩౩,౧౩౪,౧౩౫॥

కేవలాత్కృత్సు-స్నాతవ్యం, స్నానీయం, స్నాంత్యనేనేతి స్నానీయంచూర్ణం । కృత్యల్యుటోబహుళమితికరణేనీయర్, స్నేయం స్నాతః, స్నాతవాన్, స్నాన్-స్నాతీ-స్నాంతీ, స్నాస్యన్-స్నాస్యతీ-స్నాస్యంతీ, స్నాతుం, స్నాతః, స్నానం, స్నాత్వా,అపస్నాయ, స్నాయంస్నాయం, స్నాత్వాస్నాత్వా॥

ఇణ్-గతౌ॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఏతి-ఇతః-యంతి ॥ ఏషి-ఇథః-ఇథ ॥ ఏమి-ఇవః-ఇమః ॥ ౨ఇయాయ-ఈయతుః-ఈయుః । ఇయయిథ-ఇయేథ-ఈయథుః-ఈయ ॥ ఇయాయ,ఇయయ-ఈయివ-ఈయిమ ॥ ౩ ఏతా,సి ॥ ౪ ఏష్యతి ॥౫ ఏతు,ఇతాత్,ఇతాం,యంతు ॥ ఇహి,ఇతాత్,ఇతం,ఇత ॥ అయాని,

అయావ, అయామ ॥ ఐత్, ఐతాం, ఆయన్ ॥ ఐః, ఐతం, ఐత ॥ ఆయం, ఐవ, ఐమ ॥ ౭ ఇయాత్, ఇయాతాం, ఇయుః ॥ ౮ ఈయాత్, ఈయాస్తాం, ఈయాసుః ॥ నిరియాత్, నిరియాస్తాం, నిరియాసుః ॥ ఏతేర్లిఙీత్యుపసర్గాత్పరస్య హ్రస్వః ॥ అభీయాత్, అభీయాస్తాం, అభీయాసుః ॥ ఉభయత ఆశ్రయణేఽంతాదివద్భావాభావాన్న హ్రస్వః ॥ అణ ఇత్యుక్తేస్సమేయాదిత్యాదౌ న హ్రస్వః ॥ సమీయాదితి ప్రయోగస్తు ధావాదికస్య ఇణో గా లుఙీతి గాదేశః ॥ గాతిస్థేతి సిచో లుక్ ॥ ౯ అగాత్, అగాతాం, అగుః ॥ ౧౦ ఐష్యత్, ఐష్యతాం, ఐష్యన్ ॥

గత్యర్థత్వాత్కర్మణ్యతీహారేనేఙ్ ॥

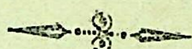
కర్మణి—౧ ఈయతే ॥ ౨ ఈయే ॥ ౩ అయితా (సే, హే) ఏతా (సే, హే) ౪ ఆయిష్యతే ॥ ఏష్యతే ॥ ౫ ఈయతాం ॥ ౬ ఐయత । ఐయేతాం । ఐయంత ॥ ౭ ఈయేత । ఈయేయాతాం ।౮ అయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ఏషీష్ట (ధ్వం) ౯ అగాయి । అగాయిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) అగాసాతాం (ధ్వం) ౧౦ ఆయిష్యత- ఐష్యత । లుఙి పరేణ విప్రతిషేధాదివాబాధాత్సకృద్గతిన్యాయేన గాదేశో న ప్రవర్తతే ॥ ఏషిషాతాం । ఆయిషతేత్యాదిరూపాంతరాణీతి కేచిత్ ॥

ణిచి—ణౌ గమిరబోధన ఇతి గమ్యాదేశే తస్యావంతత్వేన త్త్వాద్ఘోస్వేని గణచలనార్థే ఘృణ్శ్చేతి పరస్మైపదే గమయతీత్యాదీనితః కర్మణి గమ్యత ఇత్యాదీని ... తు సగమయిత్వమిత్యాదివద్భూయి గచ్ఛతివత్ । ౨౩౧, ౨౩౨ పు ॥

బోధనార్థే— ౧ ప్రత్యాయయతి-తే ॥ ప్రత్యాయయాంచకార । చక్రే (బభూవ-ఆస) ౩ ప్రత్యాయయితా (సి-సే-హే) ౪ ప్రత్యాయయిష్యతి-తే ॥ ౫ ప్రత్యాయయతు-తాం ॥ ౬ ప్రత్యాయయత్-త ॥ ౭ ప్రత్యాయయేత్-త ॥ ౮ ప్రత్యాయ్యాత్ । ప్రత్యాయయిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౯ ప్రత్యాయియత్ । ప్రత్యాయియతాం । ప్రత్యాయియన్ ॥ ప్రత్యాయ

యత। ప్రత్యాయయేతాం। ప్రత్యాయయంత॥ ౧౦ ప్రత్యాయిష్యత॥ -కర్మణి- ప్రత్యాయ్యత ఇత్యాది ప్రాయ్యత ఇత్యాదివత్ ॥ ణ్యాంతాత్కృత్స్వపి తద్వత్॥ ౭౭,౭౮ పు॥

సని—సని చేత్యబోధనే గమ్యాదేశే- గమేరిట్పరస్మైపదేష్వితీడాగమే జిగమిషతీత్యాది తతః కృత్స్వపి జిగమిషితవ్యమిత్యాద్యపి సన్నంతగచ్ఛతివత్॥ ౧౩౧,౧౩౭ ॥ బోధనే తు ప్రతీషిషతీత్యాది తతః కృత్సు ప్రతీషిషితవ్యమిత్యాదిచ ఏచిఖిషతి ॥ ఏచిఖిషితవ్యమిత్యాది సన్నంలేఖతివత్॥ పు ౧౭౭ । ౧౭౩ ॥ అజాదిత్వాన్నాన్యస్య యఙ్లుకౌ॥ కేవలాత్కృత్సు। ఏతవ్యం । అయనీయం। ఏయం॥ ఇతః॥ ఇతవాన్। అయన్ యతీ। ఏష్యన్। ఏష్యతీ। ఏష్యంతీ । ఏతుం। ఇతం, అయనం। ఇత్వా- ప్రేత్య, ఆయమాయం। ఇత్వేత్యాద్య

ఇక్, స్మరణే॥ సకర్మకః॥ అనిట్॥ పరస్మైపదీ

ఆత్మనేపదిషు వక్ష్యమాణేఙ్వదయమపి నిత్యమధిపూర్వః ॥

౧ అధ్యేతి, అధీతః, అధియంతి ॥ అధ్యేషి, అధీథః అధీథ॥ అధ్యేమి అధీవః, అధీమః ॥ ఇణ్వదిక ఇతి వక్తవ్యమిత్యతిదేశాదిణో యణితి యణ్ కేచిదార్ధధాతుకాధికారోక్తస్యైవాతిదేశమాహుః! తన్మతేయణ్ణ అధీయంతి । అతఏవ ససీతయో రాఘవయోరధీయన్నితి భట్టిః॥ అధ్యయన్ స్మరన్నిత్యర్థః ॥ అధీయాయ, అధీయయథు, అధీయేథ; అధీయాయ, అధీయయ ॥ ౩ అధ్యేతాసి ॥ ౪ అధ్యేష్యతి ॥ ౫ అధ్యేతు, అధీతాత్ । అధియంతు, అధీయంతు ॥ అధీహి, అధ్యయాని ॥ ౬ అధ్యైత్-అధ్యైతాం, అధ్యాయన్ । అధ్యైః, అధ్యాయం, అధ్యైవ ॥ ౭ అధీయాత్, అధీయాతాం ॥ ౮ అధీయాత్, అధీయాస్తాం ॥ ౯ అధ్యగాత్, అధ్యగాతాం ॥ ౧౦ అధ్యైష్యత్॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యత్యధీతే-వ్యత్యధీయాతే ॥ వ్యత్యధీయాతే,

వ్యత్యధియతే,వ్యత్యధీయతే ॥ వ్యత్యధీషే,వ్యత్యధియాథే - వ్యత్యధీయాథే,వ్యత్యధీధ్వే ॥ వ్యత్యధియే,వ్యత్యధీయే,వ్యత్యధీవహే,వ్యత్యధీమహే ॥ २ వ్యత్యధీయే,వ్యత్యధీయాతే,వ్యత్యధీయిరే - వ్యత్యధీయిషే-వ్యత్యధీయాథే.వ్యత్యధీయిఢ్వే, ధ్వే॥ వ్యత్యధీయే.వ్యత్యధీయివహే వ్యత్యధీయిమహే ॥ ३ వ్యత్యధ్యేతా(సే, హే)४వ్యత్యధ్యేష్యతే॥५వ్యత్యధీతాం,వ్యత్యధియాతాం,వ్యత్యధీయాతాం,వ్యత్యధియతాం,వ్యత్యధీయతాం,వ్యత్యధీష్వ,వ్యత్యధీయాథాం,వ్యత్యధియాథాం,వ్యత్యధీధ్వం -వ్యత్యధ్యై-వ్యత్యధ్యయావహై-వ్యత్యధ్యయామహై॥६వ్యత్యధ్యైత -వ్యత్యధ్యైయాతాం-వ్యత్యధ్యాయాతాం- వ్యత్యధ్యైయత- వ్యత్యధ్యాయత, వ్యత్యధ్యైథాః -వ్యత్యధ్యైయాథాం-వ్యత్యధ్యాయాథాం-వ్యత్యధ్యైధ్వం। వ్యత్యధ్యైయి, వ్యత్యధ్యాయి-వ్యత్యధ్యైవహి- వ్యత్యధ్యైమహి ॥ ७ వ్యత్యధీయీత-వ్యత్యధీయీయాతాం-వ్యత్యధీయీరన్ ।వ్యత్యధీథాః-వ్యత్యధీయీయాథాం-వ్యత్యధీయీధ్వం । వ్యత్యధీయీయ - వ్యత్యధీయీవహి-వ్యత్యధీయీమహి వ్యత్యధియీత-వ్యత్యధియీయాతాం- వ్యత్యధియీరన్, వ్యత్యధియీథాః, వ్యత్యధియీయాథాం- వ్యత్యధియీధ్వం- వ్యత్యధియీయ-వ్యత్యధియీవహి, వ్యత్యధీయీమహి ॥८ వ్యత్యధ్యేషీష్ట-వ్యత్యధ్యేషీయాస్తాం-ధ్వం ॥ ९ వ్యత్యధ్యగా స్త-వ్యత్యధ్యగాసాతాం-వ్యత్యధ్యగాసత ॥ १० వ్యత్యధ్యగాస్యత॥

కర్మణి—१ అధీయతే-అధీయేతే ॥ २ అధీయే-అధీయాతే-అధీయిరే ॥ అధీయిషే-అధీయిఢ్వే-ధ్వే॥ అధీయివహే-అధీయిమహే ॥३ అధ్యాయితా(సే-హే) అధ్యేతా(సే, హే) ४ అధ్యాయిష్యతే-అధ్యేష్యతే॥ ५ అధీయతాం-అధీయస్వ-అధీయై॥६అధ్యైయత-అధ్యైయేతాం -అధ్యైయంతే॥ అధ్యైయథాః-అధ్యైయేథాం.అధ్యైయధ్వం ॥ అధ్యైయే-అధ్యైయావహి-అధ్యైయామహి ॥ ७అధీయేత-అధీయేయాతాం-అధీయేరన్ । అధీయేథాః-అధీయేయాథాం-అధీయేధ్వం । అధీ

ధ్యేయ-అధీమెవహి-అధీమెమహి॥ ౮అధ్యాయిషీష్ట-అధ్యాయిషీయా స్తాం-అధ్యాయిషీరన్(ఢ్వం,ధ్వం)అధ్యేషీష్ట-అధ్యేషీయాస్తాం-అధ్యేషీరన్(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అధ్యగాయి-అధ్యగాయిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అధగాసాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అధ్యాయిష్యత-అధ్యైష్యత ॥

ణౌవిణ్వద్భావాతిదెశాణ్ణౌగమిరబోధనఇతిగమ్యాదెశె కర్తృకర్మణోరధిగమయతి-తె ॥ ఇత్యాది తదంతాత్కృత్సు అధిగమయితవ్య ఇత్యాదిచ ణ్యంతగచ్ఛతివత్ ॥ పు ౪౩౧,౪౩౨ ॥ సని - సనిచేతీణ్వద్గమ్యాదెశె గమేరిట్పరస్మైపదెష్వితీట్ ॥ అధిజిగమిషతీత్యాది తదంతాత్కృత్స్వపి అధిజిగమిషితవ్యమిత్యాదిచ సన్నంతగచ్ఛతివత్ ॥ పు ౧౩౧,౧౩౭ ॥అజాదిత్వాన్నయఙ్యఙ్లుకౌ॥ కెవలాత్కృత్సు ॥ అధ్యేతవ్యః, అధ్యయనీయః, అధ్యేయః, అధీతః, అధీతవాన్ అధియన్-అధియతీ । అధీయన్-అధీయతీ । అధ్యేష్యన్-అధ్యేష్యతీ-అధ్యేష్యంతీ । అధ్యేతుం, అధీతం, అధ్యయనం, అధీత్య,అధ్యాయం అధ్యాయం, అధీత్యాధీత్య

అనుపదం వక్ష్యమాణె పీధాతౌ ఈకారస్యాపి ప్రశ్లెషమభ్యుపగమ్య ఈఇతి ధాత్వంతరం కల్ప్యతె ॥ తస్యచగతిప్రాప్త్యాదిర్వక్ష్యమాణఏవార్థః ॥ సచతత్తదర్థానుసారేణ సకర్మకోఽకర్మకశ్చ

అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఏతి-ఈతః-ఇయంతి ॥ ఏషి-ఈథః-ఈథ ॥ ఏమి-ఈవః-ఈమః ఇజాదెరిత్యామిఅయాంచకార(బభూవ,ఆస) ౩ ఏతా-సి ॥ ౪ ఏష్యతి ౫ ఏతు-ఈతాత్-ఈతాం-ఇయంతు ॥ ఈహి-ఈతాత్,ఈతం-ఈత ॥ అయాని,అయావ-అయామ ॥ ౬ ఐత్,ఐతామిత్యాద్యైతివత్॥ ౭ఈయాత్-ఈయాతాం ॥ ౮ఈయాత్,ఈయాస్తాం॥౯ ఐషీత్.ఐష్టాం ఐషుః ॥ ౧౦ ఐష్యత్ ॥

ప్రజననాదౌ కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతీతె-వ్యతీయాతె-వ్యతీయ

తే ॥ వ్యతీషే-వ్యతీయాథే-వ్యతీధ్వే॥వ్యతీయే-వ్యతీవహే-వ్యతీమహే॥ ౨ వ్యత్యయాంచకే(బభూవ,ఆస) ౩ వ్యత్యేతా(సే,హే) ౪ వ్యత్యేష్యతే ॥ ౫ వ్యతీతాం-వ్యతీయాతాం-వ్యతీయతాం ॥ వ్యతీష్వ- వ్యతీయాథాం ॥ వ్యత్యయై,వ్యత్యయావహై-వ్యత్యయామహై ॥ ౬ వ్యత్యైత-వ్యత్యైయాతాం-వ్యత్యైయత॥ వ్యత్యైథాః-వ్యత్యైయాథాం వ్యత్యైధ్వం ॥ వ్యత్యైయి-వ్యత్యైవహి-వ్యత్యైమహి ॥ ౭ వ్యతీయీత-వ్యతీయీయాతాం-వ్యతీయీరన్ ॥ వ్యతీయీథాః- వ్యతీయీయాథాం-వ్యతీయీధ్వం ॥ వ్యతీయీయ- వ్యతీయీవహి-వ్యతీయీమహి ॥ ౮ వ్యత్యేషీష్ట-వ్యత్యేషీయాస్తాం-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యైష్ట- వ్యత్యైషాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యైష్యత ॥

కర్మణి—౨ అయాంచక్రే(బభూవే,ఆసే) ౯ ఆయి-ఆయిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం) ఐషాతాం(ఢ్వం,) ఇతివిశేషః॥ శేషమేతివత్ ॥

ణౌ-కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సుచ ॥ ఆయయతి-తే॥ ఇత్యాదిక్షాయయతీత్యాదివత్ ॥పు ౯౫,౯౭,౯౬॥సని-తదంతాత్కృత్సుచ॥ ఈషిషతి, ఈషిషితవ్యమిత్యాదిచ జిగీషతి, జిగీషితవ్యమిత్యాదివత్ ॥ పు ౯౭,౯౮ ॥ కేవలాత్కృత్సు ॥ ఏతవ్యం, అయనీయం, ఏయం.ఈతః, ఈతవాన్, ఇయన్-ఇయతీ ॥ ఏష్యన్.ఏష్యతీ-ఏష్యంతీ ॥ఏతుం. ఈతం. అయనం. ఈత్వా, ప్రేత్య, ఆయమాయం, ఈత్వేత్వా.

వీ-గతిప్రాప్తిప్రజనకాంత్యసనఖాదనేషు।ప్రజనోగర్భధారణం। అసనం క్షేపణం।యథాయథ, సకర్మకోఽకర్మకశ్చ,అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ వేతి-వీతః,వియంతి ॥ వేషి-వీథః-వీథ ॥ వేమి-వీవః-వీమః ॥౨ వివాయ-విన్యతుః ॥ వివయిథ-వివేథ,వివ్యివ-వివ్యిమ ॥ ౩ వేతా-సి ॥ ౪ వేష్యతి ॥ ౫ వేతు-వీతాత్-వియంతు ॥ వీహి,వీతాత్, వయాని ॥ ౬ అవేత్-అవీతాం,అవియన్ ॥ అడాగమేసత్యనేకాచ్త్వాద్యణితి కేచి

త్ ॥ అవ్యైత్, అవేః, అవయం, అవీవ ॥ ౭ వీయాత్-వీయాతాం ॥ ౮ వీయాత్-వీయాస్తాం ॥ ౯ అవైషీత్-అవైష్టాం ॥౧౦ అవేష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతివీతే, వ్యతివియాతే, వ్యతివియతే ॥ ౨ వ్యతివివ్యే-వ్యతివివ్యాతే (ఢ్వే, ధ్వే) ౩ వ్యతివేతా (సే, హే) ౪ వ్యతివేష్యతే ॥ ౫ వ్యతివీతాం-వ్యతివియాతాం ॥ వ్యతివీష్వ-వ్యతివయై-వ్యతివయావహై-వ్యతివయామహై ॥ ౬ వ్యత్యవీత-వ్యత్యవియాతాం, వ్యత్యవియత ॥ వ్యత్యవ్యాతాం- వ్యత్యవ్యత- వ్యత్యవీథాః, వ్యత్యవియాథాం, వ్యత్యవ్యాథాం - వ్యత్యవీధ్వం ॥ వ్యత్యవియి, వ్యత్యవ్యి, వ్యత్యవీవహి, వ్యత్యవీమహి ॥ ౭ వ్యతివియీత, వ్యతివియీయాతాం వ్యతివియీరన్, వ్యతివియీథాః, వ్యతివియీయాథాం, వ్యతివియీధ్వం, వ్యతివియీయ, వ్యతివియీవహి, వ్యతివియీమహి ॥ ౮ వ్యతివేషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౯ వ్యత్యవేష్ట-వ్యత్యవేషాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యవేష్యత

కర్మణి—౧ వీయతే ॥ ౨ వివ్యే (ఢ్వే, ధ్వే) ౩ వాయితా (సే, హే) వేతా (సే, హే) ౪ వాయిష్యతే-వేష్యతే ॥ ౫ వీయతాం ॥ ౬ అవీయత ॥ ౭ వీయేత ॥ ౮ వాయిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) వేషీష్ట (ఢ్వం) ౯ అవాయి-అవాయిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) అవేషాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦ అవాయిష్యత-అవేష్యత ॥

ణౌ-ప్రజనే వీయతేరిత్యస్యైచో వా త్వే ఆత్వపక్షే పుకి వాపయతి వాయయతి వాగాః పురోవాతః, గర్భం గ్రాహయతీత్యర్థః, వాపయతీత్యాదికర్తృకర్మణోర్ణ్యన్తాత్కృత్సు చ గాపయతీత్యాదివత్ పు ౧౩౧, ౧౩౨ ॥ వాయయతీత్యాదితు కర్తృకర్మణోః కృత్స్వపి ణ్యన్తవయతివత్ ॥ పు ౪౦౩ ॥ చఙి-అవీవయత్-త ॥

సని తదన్తాత్కృత్స్వపి యఙ్యఙ్లుకోస్తదన్తాత్కృత్స్వపి సర్వం జయతివత్ ॥ పు ౫౭, ౮౮ ॥ కేవలాత్కృత్సు-వేతవ్యం, వయనీయం-వేయం, వీతం, వీతవాన్, వియన్-వియతీ, వేష్యన్-వేష్యతీ-వేష్య

స్త్రీ, వేతుం,వీతం,వయనం,వీత్వా,నివీయ,వాయంవాయం,వీత్వావీత్వా

కు-శబ్దే॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

ఉతోవృద్ధిర్లుకిహలీతిపితిహలాదౌసార్వధాతుకేపరేవృద్ధిః ౹౧కౌతి-కుతః కువంతి ॥ కౌషి-కుథః-కుథ ॥ కౌమి-కువః-కుమః ॥ ౨చుకావ-చుకువతుః ॥ చుకవిథ-చుకోథ-చుకావ-చుకవ-చుకువివ- చుకువిమ ॥ ౩ కోతా-సి ॥ ౪ కోష్యతి ॥ ౫ కౌతు-కుతాత్,కుతాం-కువంతు ॥ కుహి-కవాని ॥ ౬ అకౌత్- అకుతాం-అకువన్ ॥ అకౌః- అకవం-అకువ ॥ ౭ కుయాత్-కుయాతాం ॥ ౮ కూయాత్ - కూయాస్తాం॥ ౯ అకౌషీత్-అకౌష్టాం ॥ ౧౦ అకోష్యత్॥

శబ్దక్రియత్వాన్నకర్మవ్యతీహారేతఙ్ ॥

భావే—౧ కూయతే ॥ ౨ చుకువే॥ ౩ కావితా-కోతా ॥ ౪ కావిష్యతే-కోష్యతే ॥ ౫ కూయతాం ॥ ౬ అకూయత ॥ ౭ కూయేత ॥ ౮ కావిషీష్ట-కోషీష్ట ॥ ౯ అకావి ॥ ౧౦ అకావిష్యత-అకోష్యత ॥

ణౌ-కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సుచ కావయతీత్యాది కావయితవ్యమిత్యాదిచసావయతి సావయితవ్యమిత్యాదివత్ ॥సని- చుకూషతి చుకూషితవ్యమిత్యాది సుసూషతి సుసూషితవ్యమిత్యాదివత్ ॥ యఙి - చోకూయతే, చోకూయితవ్యమిత్యాది, సోషూయతే సోషూయితవ్యమిత్యాదివత్ ॥ యఙ్లుకి - చోకవీతి, చోకోతి, చోకుతః, చోకువతీత్యాది ॥ తదంతాత్కృత్సు-చోకవితవ్యమిత్యాది సోషవితవ్యమిత్యాదివత్ ॥ పు ౧౦౪,౧౦౫ ॥ కేవలాత్కృత్సు-కోతవ్యం,కవనీయం, కవ్యం ఆవశ్యకేతు కావ్యం, కుతః, కుతవాన్, కువన్-కువతీ, కోష్యన్-కోష్యతీ-కోష్యంతీ, కోతుం,కుతం, కవనం, కుత్వా; ఉత్కుత్య, కావంకావం, కుత్వాకుత్వా॥

టు-క్షు-శబ్దే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ క్షౌతి-క్షుతః-క్షువంతి ॥ క్షౌషి,క్షౌమి-క్షువః ॥ ౨ చుక్షావ-చుక్షువతుః ॥ చుక్షవిథ- చుక్షావ- చుక్షవ-చుక్షువివ-చుక్షువిమ ॥ ౩ క్షవితా-సి ॥ ౪ క్షవిష్యతి ॥ ౫ క్షౌతు-క్షుతాత్-క్షుహి-క్షవాణి॥ ౬ అక్షౌత్-అక్షుతాం-అక్షువన్ ॥ అక్షౌః-అక్షవం ॥ ౭ క్షుయాత్-క్షుయాతాం ॥ ౮ క్షూయాత్-క్షూయాస్తాం ॥ ౯ అక్షావీత్-అక్షావిష్టాం ॥ ౧౦ అక్షవిష్యత్ ॥ శబ్దక్రియత్వాన్నకర్మవ్యతీహారేతఙ్ ॥

భావే—క్షూయతఇత్యాదికూయతఇత్యాదివత్ ॥ ణౌ-కర్తృకర్మణోః క్షావయతి-తే ॥ క్షావ్యతఇత్యాది॥ తదంతాత్కృత్సు క్షావయితవ్యమిత్యాదిచసావయతి-తే ॥ సావ్యతే ॥ సావయితవ్యఇత్యాదివత్ ॥

సని-చుక్షూషతి । చుక్షూషితవ్యమిత్యాదిసుసూషతి, సుసూషితవ్యమిత్యాదివత్ ॥ యఙి-చోక్షూయతే ॥ చోక్షూయితవ్యమిత్యాదిచ సోషూయతే, సోషూయితవ్యమిత్యాదివత్ ॥ యఙ్లుకి-చోక్షవీతి,చోక్షౌతి, చోక్షుతః, చోక్షువతీత్యాది ॥ తదంతాత్కృత్సు-చోక్షవితవ్యమిత్యాదిసోషవితవ్యమిత్యాదివత్ ॥పు ౧౦౪, ౧౦౫ ॥ కేవలాత్కృత్సు- క్షవితవ్యం, క్షవణీయం, క్షవ్యం, క్షావ్యం, శ్ర్యుకఃకితీతినేట్॥ క్షుతః, క్షుతవాన్, క్షువన్-క్షువతీ,క్షవిష్యన్-క్షవిష్యంతీ-క్షవిష్యతీ, క్షవితుం, క్షుతం, క్షవణం, క్షవిత్వా, ప్రక్షుత్య,క్షావంక్షావం, క్షవిత్వాక్షవిత్వా.

క్ష్ణు-తేజనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

క్ష్ణౌతీత్యాద్యక్ష్ణవిష్యదిత్యంతం క్షౌతివత్ ॥ సంపూర్వాదస్మాత్సమః క్ష్ణువఇత్యాత్మనేపదం ॥ ౧ సంక్ష్ణుతే-సంక్ష్ణువాతే-సంక్ష్ణువతే ॥ ౨ సంచుక్ష్ణువే-సంచుక్ష్ణువాతే-సంచుక్ష్ణువిరే ॥ ౩ సంక్ష్ణవితా(సే, హే) ౪ సంక్ష్ణవిష్యతే ॥ ౫ సంక్ష్ణుతాం- సంక్ష్ణువాతాం- సంక్ష్ణువతాం॥ సంక్ష్ణుష్వ-సంక్ష్ణవై ॥ ౬ సమక్ష్ణుత-సమక్ష్ణువాతాం- సమక్ష్ణువత ॥ ౭ సంక్ష్ణువీత-సంక్ష్ణువీయాతాం ॥ ౮ సంక్ష్ణవిషీష్ట (ధ్వం,

ఢ్వం) ౯ సమక్ష్ణవిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ సమక్ష్ణవిష్యత ॥

కర్మవ్యతీహారే-ష్వైవమ్ ॥ కర్మణీణ్యంతాదిష్వపి సర్వత్రోహ్యేతి వత్

ణు-స్తుతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

నౌతి-నుతః-నువంతీత్యాదిసంపూర్వస్యాత్మనేపదనర్జంసర్వంజ్ఞేతివత్ ॥ అజ్వ్రార్వాదస్మాదాజేనుప్రచ్ఛ్య్రరిత్యాత్మనేపదమ్ ॥ ౧ ఆనుతే-ఆనువాతే-ఆనువతే ॥ ఆనుషే-ఆనువాథే-ఆనుధ్వే ॥ ఆనువే-ఆనువహే-ఆనుమహే ॥ ౨ ఆనునువే-ఆనునువిషే-ఆనునువిఢ్వే-ధ్వే ॥ ఆనునువివహే-ఆనునువిమహే ॥ ౩ ఆనవితా (సే,హే) ౪ ఆనవిష్యతే ॥ ౫ ఆనుతాం-ఆనువాతాం-ఆనువతాం ॥ ఆనుష్వ-ఆనవై ॥ ౬ ఆనుత-ఆనువాతాం,ఆనువి ॥ ౭ ఆనుపీత-ఆనువీయాతాం ॥ ౮ ఆనవిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ ఆనవిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ ఆనవిష్యత ॥

కర్మవ్యతీహారేఽపివ్యనుతఇత్యాద్యేవమేవోన్నేయమ్ ॥

తు-ఇతిసౌత్రోధాతుః,గతివృద్ధిహింసాసు,హింసాయాంసకర్మకః,అనిట్,పరస్మైపదీ, అయంచ లుగ్వికరణఇతిస్మరంతి

తురుస్తుశమ్యమస్సార్వధాతుక ఇతి హలాదేస్సార్వధాతుకస్య తిఙ ఈడ్వా ॥ ౧ తవీతి । తౌతి,తువీతః,తుతః,తువంతి ॥ తవీషి,తౌషి, తువీథః,తుథః,తువీథ,తుథ ॥ తవీమి,తౌమి-తువీవః,తువః-తువీమః,తుమః ॥ ౪ తవీతు,తౌతు-తువీతాత్,తుతాత్-తువీతాం,తుతాం- తువంతు ॥ తువీహి,తుహి-తువీతాత్,తుతాత్-తువీతం,తుతం । తువీత,తుత తవాని-తవావ-తవామ ॥ ౬ అతవీత్,అతౌత్-అతువీతాం, అతుతాం, అతువన్ । అతవీః,అతౌః,అతువీతం,అతుతం,అతువీత, అతుత ॥ అతవం,అతువీవ,అతువ,అతువీమ,అతుమ ॥ ౭ తువీయాత్,తువీయాతాం, తువీయుః ॥ పక్షే తుయాత్,తుయాతాం.తుయుః ॥ అన్యత్సర్వం కౌతి

వత్ ॥ వృద్ధాకర్మవ్యతీహారే ॥ ౧ వ్యతితువీతే, వ్యతితుతే, వ్యతితువాతే,
వ్యతితువీషే, వ్యతితుషే, వ్యతితువాథే, వ్యతితువీధ్వే ॥ వ్యతితుధ్వే, వ్యతితు
వే, వ్యతితువీవహే, వ్యతితువహే, వ్యతితువీమహే, వ్యతితుమహే ॥ ౨ వ్యతి
తితుతువే, వ్యతితుతువిషే, వ్యతితుతువిధ్వే-ఢ్వే ॥ వ్యతితుతువివహే,
వ్యతితుతువిమహే ॥ ౩ వ్యతితోతా (సే, హే) ౪ వ్యతితోష్యతే ॥
౫ వ్యతితువీతాం, వ్యతితుతాం, వ్యతితువీష్వ, వ్యతితుష్వ, వ్యతితువీ
ధ్వం ॥ వ్యతితుధ్వం, వ్యతితవై ॥ ౬ వ్యత్యతువీత, వ్యత్యతుత, వ్యత్యతువీథాః
వ్యత్యతుథాః, వ్యత్యతువీధ్వం, వ్యత్యతుధ్వం । వ్యత్యతువీవహి, వ్యత్యతు
వహి ॥ ౭ వ్యతితువీత ॥ ౮ వ్యతితోషీష్ట, ఢ్వం ॥ ౯ వ్యత్యతోష్ట, ఢ్వం ॥
౧౦ వ్యత్యతోష్యతేతి విశేషః ॥

ద్యు, అభిగమే, సకర్మకః, అనిట్, పరస్మైపదీ

ద్యౌతి - ద్యుతః - ద్యువంతీత్యాదికౌతివత్ ॥

యు - మిశ్రణేఽమిశ్రణే చ ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

యౌతి - యుతః - యువంతీత్యాదిసర్వం కౌతివత్ ॥ చజి - ఓః పుయణ్జ్య
పర ఇత్యభ్యాసోవర్ణస్యేత్వే అయీయవత్ - త ॥ సని — సనిగ్రహ
గుహోశ్చేతీడ్నిషేధే ప్రాప్తే సనీవంతర్ధభ్రస్జదంభుశ్రిస్వృయూర్ణుభ
రజ్ఞపిసనామితీడ్వికల్పే యుయూషతి, యుయూషాంచకారేత్యాదియి
యవిషతి, యియవిషాంచకారేత్యాదిచ, తతఃకృత్సు యుయూషితవ్యం
యియవిషితవ్యమిత్యాదిరూపద్వయం కేవలాత్కృత్సు ఆసుయువపీ
త్యాదినాణ్యతియావ్యమితిరూపమ్ ॥ తథా కర్మవ్యతీహారే — ౧ వ్యతి
యుతే - వ్యతియువాతే - వ్యతియువతే ॥ వ్యతియుషే - వ్యతియువాథే - వ్య
తియుధ్వే ॥ వ్యతియువే - వ్యతియువహే - వ్యతియుమహే ॥ ౨ వ్యతియు
యువే. వ్యతియుయువాతే (ఢ్వే, ధ్వే) ౩ వ్యతియవితా (సే, హే) ౪ వ్యతి

యవిష్యతే ॥ ౫ వ్యతియయతాం- వ్యతియయవాతాం ॥ వ్యతియయః౬-వ్య తియయై ॥ ౬ వ్యత్యయత-వ్యత్యయవాతాం, వ్యత్యయధ్వం - వ్యత్య యవి-వ్యత్యయవహి-వ్యత్యయమహి ॥ ౭ వ్యతియయీత - వ్యతియయీ యాతాం ॥ ౮ వ్యతియవిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం)॥౯ వ్యత్యయవిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ వ్యత్యయిష్యతేతిచవిశేషః ॥

రు-శబ్దే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

తురుస్తుశమ్యమఇత్యాదినేట్ ॥ ౧ రవీతి-రౌతి- రువీతః-రుతః-రు వంతి ।,రవీషి,రౌషి-రువీథః,రుథః-రుథ,రువీథ ॥ రౌమి-రువీవః,రువః రువీమః,రుమః ॥ ఇత్యాదిసార్వధాతుకేతౌతివత్, ఆర్ధధాతుకే యౌ తివత్ ॥ నాస్యకర్మవ్యతిహారేతఙ్-ణ్యంతాదిషుసర్వత్రయౌతివత్ ॥ చ ఙి-ఓఃపుయణ్జ్యపరఇత్యాభ్యాసస్యేత్వేఅరీరవత్,త ॥ సని-రిరవిషతీతిచ విశేషః ॥

షు-ప్రసవైశ్వర్యయోః॥సకర్మకః॥అనిట్,పరస్మైపదీ

౧ సౌతి-సుతః-సువంతి ॥ ఇత్యాది ॥ లట్,లోట్,లఙ్,లిఙ్షు కౌ తివత్ ॥ లిడాదిషు సర్వత్ర భౌవాదికసవతివత్ ॥ కేవలాచ్ఛతరి - సువన్-సువతీతివిశేషః ॥ పు ౧౦౩,౧౦౪,౧౦౫.

ష్ణు-ప్రస్రవణే-సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

౧ స్నౌతి-స్నుతః ॥ స్నౌషి,స్నౌమి ॥ ౨ సుష్ణావ-సుష్ణువతుః ॥ సుష్ణవిథ, సుష్ణోథ,సుష్ణావ,సుష్ణవ ॥ ౩ స్నవితా-సి॥ ౪ స్నవిష్యతి ॥ ౫స్నౌ తు:.స్నుతాత్-స్నుహి,స్నవాని॥ ౬ అస్నౌత్-అస్నుతాం-అస్నువన్ ౭ స్నుయాత్-స్నుయాతాం ॥ ౮ స్నూయాత్-స్నూయాస్తాం ॥ ౯ అస్నావీత్-అస్నావిష్టాం ॥ ౧౦ అస్నవిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిస్నుతే-వ్యతిస్నువాతే॥ వ్యతిస్నుషే-

వ్యతిస్నువే ॥ ౨ వ్యతిసుష్ణువే-వ్యతిసుష్ణువాతే ॥ వ్యతిసుష్ణుషే, స్నుక్రమోరనాత్మనేపదనిమిత్త ఇతి నియమాన్నేట్ ॥ వ్యతిసుష్ణుధ్వే। వ్యతిసుష్ణువహే-వ్యతిసుష్ణుమహే ॥ ౩ వ్యతిస్నోతా(సే, హే)ఽ ౪ వ్యతిస్నోష్యతే ॥ ౫ వ్యతిస్నుతాం ॥ వ్యతిస్నుష్వ, వ్యతిస్నవై ॥ ౬ వ్యత్యస్నుత, వ్యత్యస్నువాతాం ॥ వ్యత్యస్నుథాః, వ్యత్యస్నువి ॥ ౭ వ్యతిస్నువీత ॥ ౮ వ్యతిస్నుషీష్ట (ఢ్వం,) ౯ వ్యత్యస్నోష్ట-ఢ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యస్నోష్యత ॥ కర్మణి క్ష్ణౌతివత్ ॥ అస్మాత్కర్మణః కర్తృత్వవివక్షాయాం కర్మవత్త్వాతిదేశాద్యగాదిషు ప్రాప్తేషు సదుహస్నునమాం యక్చిణావితి యక్చిణోః ప్రతిషేధే సత్యాత్మనేపదచిణ్వదిటామేవ ॥ ప్రస్నుతే పయస్స్వయమేవ ॥ ప్రాస్నావిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ప్రాస్నోష్ట (ఢ్వం,) అత్రసిచిణ్-ప్రాస్నావిషాతాం-ప్రాస్నోషాతామిత్యాది

ణౌ-కర్తృకర్మణోస్తతః కృత్సుచ స్నావయతి-తే ॥ స్నావయితవ్యమిత్యాదిచ క్ష్ణావయతీత్యాదివత్ ॥ సన్యఙ్యఙ్లుక్షు తిజిక్రితిచ సర్వం క్ష్ణౌతివత్ ॥ కేవలాత్కృత్సు-స్నవితవ్యం, స్నవనీయం, స్నవ్యం, అవశ్యకే తు స్నావ్యం, స్నుతం, స్నుతవాన్, స్నువన్-స్నువతీ, స్నవిష్యన్-స్నవిష్యతీ-స్నవిష్యంతీ, స్నవితుం; స్నుతం, స్నవనం, స్నవిత్వా, ప్రస్నుత్య, స్నావంస్నావం, స్నవిత్వాస్నవిత్వా.

జాగృ-నిద్రాక్షయే। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

౧ జాగర్తి-జాగృతః-జాగ్రతి । జాగర్షి-జాగృథః-జాగృథ । జాగర్మి-జాగృవః-జాగృమః ॥ ఉపవిదేత్యామ్వా ॥ ౨ జాగరాంచకార (బభూవ, ఆస) పక్షే-జజాగార, జాగ్రోఽవిచిణ్ణల్ఙిత్స్వితి గుణః ॥ జజాగరతుః-జజాగరుః ॥ జజాగరిథ, జజాగార-జజాగర-జజాగరివ ॥ ౩ జాగరితా-జాగరితాఽసి ॥ ౪ జాగరిష్యతి ॥ ౫ జాగర్తు, జాగృతాత్, జాగృతాం, జాగ్రతు, జాగృహి-జాగరాణి ॥ ౬ అజాగః, అజాగృతాం

అజాగరుః ॥ అభ్యస్తత్వాజ్జుస్ ॥ అజాగః, అజాగృతం, అజాగరం, అజా
గృవ ॥ ౭ జాగృయాత్-జాగృయాతాం-జాగృయుః ॥ ౮ జాగర్యాత్
జాగర్యాస్తాం-జాగర్యాసుః ॥ ౯ అజాగరీత్-అజాగరిష్టాం-అజాగరి
షుః ॥ అజాగరీః-అజాగరిష్టం-అజాగరిష్ట ॥ అజాగరిషం-అజాగరిష్వ ॥
అజాగరిష్మ ॥ ౧౦ అజాగరిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిజాగృతే-వ్యతిజాగ్రాతే-వ్యతిజాగ్రతే,
వ్యతిజాగృషే, వ్యతిజాగ్రాథే, వ్యతిజాగృధ్వే ॥ వ్యతిజాగ్రే, వ్యతిజాగృ
వహే, వ్యతిజాగృమహే ॥ ౨ వ్యతిజాగరాంచక్రే(బభూవ, ఆస) పక్షే
వ్యతిజజాగరే, వ్యతిజజాగరాతే, వ్యతిజజాగరిరే ॥ వ్యతిజజా..రిషే(ధ్వే
ధ్వే ॥ ౩ వ్యతిజాగరితా(సే, హే) ౪ వ్యతిజాగరిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిజా
గృతాం, వ్యతిజాగ్రాతాం-వ్యతిజాగ్రతాం ॥ వ్యతిజాగృష్వ, వ్యతిజాగ
రై ॥ ౬ వ్యత్యజాగృత, వ్యత్యజాగ్రాతాం, వ్యత్యజాగ్రత ॥ వ్యత్యజాగృ
థాః, వ్యత్యజాగ్రి ॥ ౭ వ్యతిజాగ్రీత, వ్యతిజాగ్రీయాతాం, వ్యతిజాగ్రీరన్
౮ వ్యతిజాగరిషీష్ట(ధ్వం, ధ్వం) ॥ ౯ వ్యత్యజాగరిష్ట(ధ్వం, ధ్వం) ౧౦ వ్య
త్యజాగరిష్యత ॥

భావే—౧ జాగర్యతే ॥ ౨ జాగరాంచక్రే(బభూవే, ఆసే) జజా
గరే ॥ ౩ జాగారితా, జాగరితా ॥ ౪ జాగారిష్యతే. జాగరిష్యతే ॥ ౫
జాగర్యతాం ॥ ౬ అజాగర్యత ॥ ౭ జాగర్యేత ॥ ౮ జాగారిషీష్ట, జాగ
రిషీష్ట ॥ ౯ అజాగారి ॥ ౧౦ అజాగారిష్యత, అజాగరిష్యత ॥

ణౌ—౧ జాగరయతి-తే ॥ ౨ జాగరయాంచకార(చక్రే, బభూవ
ఆస) ౩ జాగరయితా(సి, సే, హే) ౪ జాగరయిష్యతి-తే ॥ ౫ జాగర
యతు-తాం ॥ ౬ అజాగరయత్-త ॥ ౭ జాగరయేత్, త ॥ ౮ జాగర్యా
త్-జాగరయిషీష్ట(ధ్వం, ధ్వం) ౯ అజజాగరత్-త ॥ ౧౦ అజాగరయిష్యత్, త

కర్మణి—౧ జాగర్యతే ॥ ౨ జాగరయాంచక్రే (బభూవే, ఆసే)
౩ జాగరయితా-(సే, హే) జాగరితా (సే, హే) ౪ జాగరయిష్యతే_జాగ

రిష్యతే ॥ ౫ జాగర్యతాం ॥ ౬ అజాగర్యత ॥ ౭ జాగర్యేత । ౮ జాగరయిషీష్ట(ధ్వం.ధ్వం) జాగరిషీష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ౯ అజాగరి, అజాగరిషాతాం(ధ్వం,ధ్వం) ౧౦ అజాగరిష్యత,అజాగరయిష్యత.

సని-౧ జిజాగరిషతి ॥ ౨ జిజాగరిషాంచకార(బభూవ,ఆస) ౩ జిజాగరిషితా-సి ॥ ౪ జిజాగరిషిష్యతి । ౫ జిజాగరిషతు ॥౬ అజిజాగరిషత్ ॥ ౭ జిజాగరిషేత్ । ౮ జిజాగరిష్యాత్ । ౯ అజిజాగరిషీత్ । ౧౦ అజిజాగరిషిష్యత్ । అనేకాచ్త్వాన్నాస్యయఙ్యఙ్లుకౌ.

౧—జాగరితవ్యం, జాగరణీయం, జాగర్యం, జాగరితః, జాగరితవాన్, జాగ్రత్-జాగ్రతీ, జాగరిష్యన్-జాగరిష్యతీ-జాగరిష్యంతీ । జాగరితుం, జాగరితం, జాగరణం, జాగరిత్వా- ప్రజాగర్య, జాగరం జాగరం. జాగరిత్వాజాగరిత్వా.

౨—జాగరయితవ్యః, జాగరణీయః, జాగర్యః, జాగరితః, జాగరితవాన్,జాగరయన్-జాగరయంతీ,జాగరయమాణః,జాగరయిష్యన్-జాగరయిష్యతీ,జాగరయిష్యంతీ, జాగరయిష్యమాణః, జాగరితుం, జాగరితం, జాగరణం, జాగరయిత్వా, ప్రజాగర్య, జాగరం జాగరం, జాగరయిత్వాజాగరయిత్వా,

౩—జిజాగరిషితవ్యం, జిజాగరిషణీయం, జిజాగరిష్యం, జిజాగరిషితః. జిజాగరిషితవాన్. జిజాగరిషన్-జిజాగరిషంతీ.జిఘాగరిషిష్యన్ జిజాగరిషిష్యతీ,జిజాగరిషిష్యంతీ. జిజాగరిషితుం. జిజాగరిషితం. జిజాగరిషణం. జిజాగరిషిత్వా. ప్రజిజాగరిష్య. జిజాగరిషం జిజాగరిషం. జిజాగరిషిత్వాజిజాగరిషిత్వా.

ఇత్యదాదావజన్తాః పరస్మైపదినః

—అథ హలన్తాః పరస్మైపదినః—

అద-భక్షణే।సకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ

౧ అత్తి-అత్తః-అదంతి। అత్సి-అత్థః-అత్థ। అద్మి, అద్వః-అద్మః॥ లిట్యన్యతరస్యామితి ఘస్లాదేశోవా॥ ౨ జఘాస-జక్షతుః-జక్షుః॥ జఘసిథ-జక్షథుః జక్ష॥ జఘాస,జఘస-జక్షివ-జక్షిమ॥ పక్షే-ఆద-ఆదతుః॥ ఇడత్త్యర్తీతినిత్యమిట్॥ ఆదిథ-ఆదథుః॥ ఆదివ-ఆదిమ॥ ౩ అత్తా-సి॥ ౪ అత్స్యతి॥ ౫ అత్తు,-త్తాత్,అత్తాం। అద్ధి, అదాని॥ ౬ అదస్సర్వేషామిత్యపృక్తస్యాడాగమః॥ ౬ ఆదత్-ఆత్తాం, ఆదన్। ఆదః;ఆత్తం-ఆదం॥ ౭ అద్యాత్, అద్యాస్తాం॥ ౮ అద్యాత్-అద్యాస్తాం॥ లుఙ్సనోర్ఘస్లితిఘస్లాదేశఃఅఙ్॥ ౯ అఘసత్-అఘసతాం॥ ౧౦ ఆత్స్యత్॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యత్యత్తే-వ్యత్యదాతే। వ్యత్యత్సే- వ్యత్యద్వే॥ ౨ వ్యతిజక్షే,వ్యతిజక్షాతే,వ్యతిజక్షిరే। క్రాదినియమాదిట్॥ వ్యతిజక్షిషే,వ్యతిజక్షిధ్వే। వ్యతిజక్షివహే,వ్యతిజక్షిమహే॥ పక్షే-వ్యత్యాదే-వ్యత్యాదాతే। వ్యత్యాదిషే-వ్యత్యాదిధ్వే। వ్యత్యాదివహే -వ్యత్యాదిమహే॥ ౩ వ్యత్యత్తా(సే,హే) ౪ వ్యత్యాత్స్యతే॥ ౫ వ్యత్యత్తాం-వ్యత్యదాతాం। వ్యత్యత్స్వ-వ్యత్యద్ధ్వం। వ్యత్యదావహై॥ ౬ వ్యత్యాత్త-వ్యత్యాదాతాం। వ్యత్యాత్థాః-వ్యత్యాద్ధ్వం। వ్యత్యాద్వహి।౭ వ్యత్యదీత-వ్యత్యదీయాతాం॥ ౮ వ్యత్యత్సీష్ట,ధ్వం॥ ౯ వ్యత్యఘస్త-వ్యత్యఘసాతాం। వ్యత్యఘస్థాః,వ్యత్యఘత్సి॥ ౧౦ వ్యత్యాత్స్యత.

కర్మణి—౧ అద్యతే॥ ౨ ఆదే,ఆదాతే॥ పక్షే-జక్షే,జక్షాతే। ౩ అత్తా(సే,హే) ౪ అత్స్యతే॥ ౫ అద్యతాం। ౬ ఆద్యత। ౭ అద్యేత॥ ౮ అత్సీష్ట,ధ్వం॥ ౯ అఘాసి,అఘసాతాం। అఘస్థాః,అఘధ్వం। అఘత్సి॥ ౧౦ ఆత్స్యత।

ణౌ—కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచ ఆటయతీత్యాదివత్ నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతి కర్తరిపరస్మైపదమేవ॥ పు౧౬౦,౧౬౧,౧౬౭. సని-ఘస్లాదేశే జిఘత్సతీత్యాది॥ తతః కృత్స్వపి జిఘత్సితవ్యమిత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు, అత్తవ్యం, అదనీయం, ఆద్యం, జగ్ధం- జగ్ధవాన్ అదోజగ్ధిల్యప్తికితీతి జగ్ధ్యాదేశః॥ అన్నాణ్ణ ఇతి నిపాతనాజ్జ్ఞాపకాద్బహుళం జగ్ధ్యాదేశే అన్నం । అన్నవాన్ । అదన్,అదతీ । అత్స్యన్ అత్స్యతీ,అత్స్యంతీ । అత్తుం । జగ్ధం, అదనం । జగ్ధ్వా, ప్రజగ్ధ్య । ఆదమాదం । జగ్ధ్వాజగ్ధ్వా.

అన, ప్రాణనే। అకర్మకః॥ సేట్। పరస్మైపదీ

రుదాదిభ్యస్సార్వధాతుక ఇతి వలాదేస్సార్వధాతుకస్యేడాగమః ॥ ౧ అనితి,అనితః,అనంతి ॥ అనిషి,అనిథః,అనిథ । అనిమి,అనివః,అనిమః । ప్రపూర్వస్యాని తేరితిణత్వే ప్రాణితీత్యాది । ౨ఆన,ఆనతుః । ఆనిథ,ఆనివ,ఆనిమ ॥ ౩ అనితా-సి ॥ ౪ అనిష్యతి । ౫ అనితు,అనితాత్,అనితాం । అనిహి,అనితాత్,అనితం,అనిత ॥ అనాని । రుదశ్చపంచభ్య ఇత్యపృక్తసార్వధాతుకస్యేడాగమః । అడ్గార్గ్యగాలవయోరితి పక్షే ఽడాగమశ్చ ॥ ౬ ఆనీత్,ఆనత్,ఆనితాం,ఆనన్ । ఆనీః, ఆనః, ఆనితం,ఆనిత । ఆనం,ఆనివ,ఆనిమ ॥ ౭ అన్యాత్,అన్యాతాం॥ ప్రాణ్యాత్,ప్రాణ్యాతాం ॥ ౮ అన్యాత్, అన్యాస్తాం ॥ ౯ ఆనీత్, ఆనిష్టాం । ౧౦ ఆనిష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యత్యనితే-వ్యత్యనాతే । వ్యత్యనిషే-వ్యత్యనిధ్వే । వ్యత్యనివహే-వ్యత్యనిమహే ॥ ౩ వ్యత్యనితా(సే-హే) ౪ వ్యత్యనిష్యతే । ౫ వ్యత్యనితాం,వ్యత్యనిష్వ, వ్యత్యనిధ్వం । వ్యత్యనై, వ్యత్యనావహై-వ్యత్యనామహై ॥ ౬ వ్యత్యానిత-వ్యత్యానాతాం- వ్యత్యానత । వ్యత్యానిథాః,వ్యత్యానిధ్వం । వ్యత్యాని, వ్యత్యానివహి-వ్యత్యానిమహి । ౭ వ్యత్యనీత,వ్యత్యనీయాతాం- వ్యత్యనీరన్ । వ్యత్యనీ

ఘాః, వ్యత్యసీయాథాం-వ్యత్యసీధ్వం । వ్యత్యసీయ-వ్యత్యసీవహి, వ్యత్య సీమహి । ౮ వ్యత్యసిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యాసిష్ట. వ్యత్యాసిషాతాం, (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యాసిష్యత;

భావే—౧ అన్యతే ॥ ౨ ఆనే । ౩ అనితా । ౪ అనిష్యతే । ౫ అన్యతాం । ౬ ఆన్యత । ౭ అన్యేత । ౮ అనిషీష్ట । ౯ ఆని । ౧౦ ఆనిష్యత

ణౌ-కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు తథా సనితద తాత్కృత్స్వపి సర్వమటతివత్ । పు ౧౬౦, ౧౬౧, ౧౬౨ ॥ చఙి-ఆనినత్ । ప్రాణిణత్ । ఉభౌ సాభ్యాసస్యేతి ణత్వమ్ ॥ కేవలాత్కృత్సు-అనితవ్యం, అననీయం, అన్యం అనితః, అనితవాన్, అనన్, అనతీ । అనిష్యన్-అనిష్యతీ, అనిష్యంతీ । అనితుం, అనితం, అననం, అనిత్వా, ప్రాణ్య, ఆనమానం, అనిత్వానిత్వా.

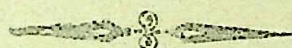
అస-భువి । అకర్మకః । సేట్ । పరస్మైపదీ

౧ అస్తి, స్తః, సంతి ॥ అసి-స్థః-స్థ । అస్మి, స్వః, స్మః ॥ ఆర్ధధాతుకేఽస్తేర్భూరితి భూభావః । ౨ బభూవ । ౩ భవితా । ౪ భవిష్యతి । ౫ అస్తు, స్తాత్, స్తాం, సంతు । ఏధి, స్తాత్, స్తం, స్త । అసాని, అసావ, అసామ । ౬ ఆసీత్ । ఆస్తాం । ఆసన్ । ఆసీః । ఆస్తం । ఆస్త । ఆసం । ఆస్వ । ఆస్మ । ౭ స్యాత్ । స్యాతాం । స్యుః । స్యాః । స్యాతం స్యాత । స్యాం । స్యావ । స్యామ । ౮ భూయాత్ । భూయాస్తాం । ౯ ॥ అభూత్ । అభూతాం । ౧౦ అభవిష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిసే । వ్యతిషాతే । వ్యతిషతే । ఉపసర్గప్రాదుర్భ్యామస్తిర్యచ్పర ఇతి షత్వం । వ్యతిసే । తాసస్త్యోర్లోప ఇతి సలోపః । వ్యతిషాథే । వ్యతిధ్వే । ధి చేతి సలోపః । వ్యతిహే । హ ఏతీతి హత్వం । వ్యతిస్వహే । వ్యతిస్మహే । ౨ వ్యతిబభూవే । ౩ వ్యతిభవితా (సే-హే) ౪ వ్యతిభవిష్యతే । ౫ వ్యతిస్తాం । వ్యతిషాతాం । వ్యతిషతాం । వ్యతిస్వ । వ్యతిషాథాం । వ్యతిధ్వం । వ్యత్యసై । వ్యత్యసావ

వహై । వ్యత్యసామహై । ౬ వ్యత్యాస్త । వ్యత్యాసాతాం। వ్యత్యాసత వ్యత్యాస్థాః; వ్యత్యాసాథాం- వ్యత్యాధ్వం, వ్యత్యాసి, వ్యత్యాస్వహి వ్యత్యాస్మహి ॥ ౭ వ్యతిషీత, వ్యతిషీయాతాం, వ్యతిషీరన్, వ్యతిషీ ధాః, వ్యతిషీయాథాం, వ్యతిషీధ్వం, వ్యతిషీయ, వ్యతిషీవహి- వ్యతి షీమహి ॥ ౮ వ్యతిభవిషీష్ట, (ధ్వం-ధ్వం) ౯ వ్యత్యభవిష్ట (ధ్వం, ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యభవిష్యత ॥

భావె—లొకత్ర్యేకర్మణో స్తదంతాత్ప్రత్యుసన్నంతాత్తిజ్ప్రత్యాత్ఛ్చసర్వంభవతి సత్ ॥ భావే పు ౫౪ ॥ రా, ౫౮, ౫౯, ౬౦, ౬౧ ॥ సని, ౬౨, ౬౩, ౬౪, ౬౫, ౬౬, ౬౭, ౬౮ ॥ కేవలాత్ప్రత్యుస్వశేలరి । సన్, సంతౌ, సంతః; సతీ, ఇతికర్మణ్యతిహారే శానచిష్యతిషాణఇతిచవిశేషః

చకాస్పృ,దీప్తౌ॥ అకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ

౧ చకాస్తి, చకాస్తః, చకాసతి, చకాస్సి, చకాస్థః, చకాస్థ, చకాస్మి, చకాస్వః, చకాస్మః, అనేకాచ్చ్వాదామ్ ॥ ౨ చకాసాంచకార, బభూవ, ఆస ॥ ౩ చకాసితాసి ॥ ౪ చకాసిష్యతి ॥ ౫ చకాస్తు, చకాస్తాత్, చకాస్తాం, చకాసతు- ధిచెతిసలొపస్సిచవివెశ్వకే చకాద్ధి,చకాధీత్యేవభావ్యం, చకాస్తాత్, చకాస్తం, చకాస్త-చకాసాని- చకాసావ - చకాసామ ॥౬ తిప్యనస్తేరితి పదాంతస్య సస్యదత్వం । అచకాత్, అచకాద్, అచకాస్తాం, అచకాసుః- సిపిధాతొరుర్వేతి పదాంతస్య ధాతొస్సస్యవారుత్వం । పక్షేదత్త్వేనదః । అచకాః, అచకాద్, అచకాస్తం, అచకాస్త, అచకాసం, అచకాస్వ అచకాస్మ ॥ ౭ చకాస్యాత్, చకాస్యాతాం, చకాస్యుః ॥ ౮ చకాస్యాత్, చకాస్యాస్తాం ॥ ౯ అచకాసీత్, అచకాసిష్టాం ॥ ౧౦ అచకాసిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిచకాస్తే, వ్యతిచకాస్సే, వ్యతిచకాసే ॥

థాః,వ్యత్యనీయాథాం-వ్యత్యనీధ్వం । వ్యత్యనీ-య-వ్యత్యనీవహి,వ్యత్య నీమహి । ౮ వ్యత్యనిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యానిష్ట. వ్యత్యానిషాతాం , (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యానిష్యత;

భావే—౧ అన్యతే ॥ ౨ ఆనే । ౩ అనితా । ౪ అనిష్యతే । ౫ అన్యతాం । ౬ ఆన్యత । ౭ అన్యేత । ౮ అనిషీష్ట । ౯ ఆని।౧౦ఆనిష్యత

ణ్యా-కర్తృకర్మణోస్తద్ధితాత్మనేపదత్సు తథా సనితద తాత్మనేప త్స్వపి సర్వమటతివత్ ।పు ౧౬౦,౧౬౧,౧౬౨॥ చఙీ-ఆనినత్ । ప్రా ణినత్ । ఉభౌ సాధాస స్యేతిణత్వమ్ ॥ కేవలాత్మనేపదే-అనితవ్యం,అ ననీయం, అన్యంఅనితః, ఆనితవాన్, అనన్,అనతీ । అనిష్యన్-అ నిష్యతీ,అనిష్యంతీ । అనితుం, అనితః, అననం, అనిత్వా, ప్రాణ్య,అ నమానం, అనిత్వానిత్వా.

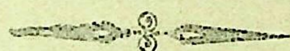
అస-భువి।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

౧ అస్తి, స్తః,సంతి ॥ అసి-స్థః-స్థ । అస్మి,స్వః,స్మః ॥ ఆర్ధధా తుకేఽస్తేర్భూరితిభూభావః । ౨ బభూవ । ౩ భవితా । ౪ భవిష్యతి। ౫ అస్తు,స్తాత్,స్తాం,సంతు । ఏధి,స్తాత్, స్తం, స్త । అసాని, అసావ, అసామ । ౬ ఆసీత్ । ఆస్తాం । ఆసన్ । ఆసీః । ఆస్తం । ఆస్త ।ఆ సం । ఆస్వ । ఆస్మ । ౭ స్యాత్ । స్యాతాం । స్యుః ।స్యాః । స్యాతం స్యాత । స్యాం । స్యావ । స్యామ । ౮ భూయాత్ । భూయాస్తాం । ౯॥అభూత్ । అభూతాం । ౧౦ అభవిష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిస్తే। వ్యతిషాతె । వ్యతిషతె । ఉపసర్గ ప్రాదుర్భ్యామస్తియచ్పరఇతిషత్వం । వ్యతిసే । తాసస్త్యోరితిసలో పః । వ్యతిషాథే। వ్యతిధ్వే । ధిచేతిసలోపః । వ్యతిహే ।హ ఏతీతిహ త్వం । వ్యతిస్వహే। వ్యతిస్మహే । ౨ వ్యతిబభూవే । ౩ వ్యతిభవితా (సే-హే) ౪ వ్యతిభవిష్యతే। ౫ వ్యతిస్తాం । వ్యతిషాతాం । వ్యతిష తాం । వ్యతిస్వ । వ్యతిషాథాం । వ్యతిధ్వం । వ్యత్యసై । వ్యత్యసావ

హై । వ్యత్యసామహై । ౬. వ్యత్యాస్త । వ్యత్యాసాతాం। వ్యత్యాసత
వ్యత్యాస్థాః, వ్యత్యాసాథాం- వ్యత్యాధ్వం, వ్యత్యాసి, వ్యత్యాస్వహి
వ్యత్యాస్మహి ॥ ౭ వ్యతిషీత, వ్యతిషీయాతాం, వ్యతిషీరన్, వ్యతిషీ
థాః, వ్యతిషీయాథాం, వ్యతిషీధ్వం, వ్యతిషీయ, వ్యతిషీవహి- వ్యతి
షీమహి ॥ ౮ వ్యతిభవిషీష్ట, (ధ్వం-ధ్వం) ౯ వ్యత్యభవిష్ట (ధ్వం, ధ్వం)
౧౦ వ్యత్యభవిష్యత ॥

భావె—ణౌకర్తృకర్మణో స్తదంతాత్ప్రత్యుసన్నంతాత్తిఙ్ప్ర
త్యోశ్చసర్వంభవతి వత్ ॥ భావే పు ౫౪ ॥ ణౌ, ౫౮, ౫౯, ౬౦, ౬౧ ॥
సని, ౬౨, ౬౩, ౬౪, ౬౫, ౬౬, ౬౭, ౬౮ ॥ కేవలాత్ప్రత్యయశకరి । సన్,
సంతౌ, సంతః; సతీ, ఇతికర్మణ్యతిపకరేశానదివ్యతిహారణఇతిచవిశేషః

చకాసృ దీప్తౌ ॥ అకర్మకః, సేట్ పరస్మైపదీ

౧ చకాస్తి, చకాస్తః, చకాసతి, చకాస్సి, చకాస్థః, చకాస్థ,
చకాస్మి, చకాస్వః, చకాస్మః, అనేకాచ్త్వాదామ్ ॥ ౨ చకాసాంచ
కార, బభూవ, ఆస ॥ ౩ చకాసితా, సి ॥ ౪ చకాసిష్యతి ॥ ౫ చకా
స్తు, చకాస్తాత్, చకాస్తాం, చకాసతు- ధిచేతిసలోపస్సిచవివక్షితే
చకాద్ధి, చకాధీత్యేవధాపక్షం, చకాస్తాత్, చకాస్తం, చకాస్త-చకా
సాని- చకాసావ - చకాసామ ॥ ౬ తిప్యనస్తేరితి పదాంతస్య సస్యద
త్వం । అచకాత్, అచకాద్, అచకాస్తాం, అచకాసుః- సిపిధాతో
రుర్వేతి పదాంతస్య ధాతోస్సస్యవారుత్వం । పక్షేజశ్త్వేనదః । అ
చకాః, అచకాద్, అచకాస్తం, అచకాస్త, అచకాసం, అచకాస్వ
అచకాస్మ ॥ ౭ చకాస్యాత్, చకాస్యాతాం, చకాస్యుః ॥ ౮ చకా
స్యాత్, చకాస్యాస్తాం ॥ ౯ అచకాసీత్, అచకాసిష్టాం ॥ ౧౦ అచ
కాసిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిచకాస్తే, వ్యతిచకాస్సే, వ్యతిచకాసే ॥

౨ వ్యతిచకాసాంచక్రే- బభూవ(ఆస) ౩ వ్యతిచకాసితా (సే, హే) ౪ వ్యతిచకాసిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిచకాస్తాం, వ్యతిచకాస్స్వ, వ్యతిచకాసై ॥ ౬ వ్యత్యచకాస్త, వ్యత్యచకాస్థాః- వ్యత్యచకాసి॥ ౭ వ్యతిచకాసీత, వ్యతిచకాసీయాతాం, వ్యతిచకాసీథాః, వ్యతిచకాసీయ॥ ౮ వ్యతిచకాసిషీష్ట(ధ్వం) ౯ వ్యత్యచకాసిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యచకాసిష్యత॥

భావే—౧ చకాస్యతే ॥ ౨ చకాసాంచక్రే (బభూవే) ఆసే ॥౩ చకాసితా ॥ ౪ చకాసిష్యతే ॥౫ చకాస్యతాం ॥ ౬ అచకాస్యత ॥ ౭ చకాస్యేత ॥౮ చకాసిషీష్ట ॥ ౯ అచకాసి ॥ ౧౦ అచకాసిష్యత ॥

ణౌకర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్స్వపి చకాసయతి,తే॥ ఇత్యాదిఖాదయతివత్ ఆత్మనేపదమప్యస్యవిశేషః ॥ చఙి- అచీచకాసత్,త, మతాంతరే, అచచకాసత్- త ॥ సని- తదంతాత్కృత్స్వపి చిచకాసిషతీత్యాది చిఖాదిషతీత్యాదివత్ పు ౨౨౩॥ ౨౨౪। అనేకాచ్త్వాన్న యఙ్యఙ్లుకౌ ॥

కేవలాత్కృత్సు । చకాసితవ్యం- చకాసనీయం - చకాస్యం- చకాసితః - చకాసితవాన్, చకాసత్ - చకాసతౌ - చకాసతః - చకాసతీ, చకాసిష్యన్, చకాసిష్యతీ- చకాసిష్యంతీ, చకాసితుం, చకాసితం- చకాసనం- చకాసిత్వా - అభిచకాస్య - చకాసంచకాసం- చకాసిత్వాచకాసిత్వా ॥

జక్ష-భక్షహసనయోః॥ భక్షణాసకర్మకః - సేట్-పరస్మైపదీ రుదాదిభ్యస్సార్వధాతుకే ఇతీట్ ॥ ౧. జక్షితి- జక్షితః - జక్షతి-జక్షిషి- జక్షిథః- జక్షిథ- జక్షిమి- జక్షివః- జక్షిమః ॥ ౨ జజక్ష - జజక్షతుః॥ ౩ జక్షితా(సి) ౪ జక్షిష్యతి ॥ ౫ జక్షితు । జక్షితాత్। జక్షితాం జక్షతు। జక్షిహి। జక్షితాత్। జక్షితం.। జక్షిత । జక్షాణి॥ ౬ అజక్షీత్ ।

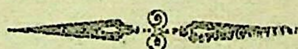
అజక్షత్। అజక్షితాం। అజక్షుః। సిజభ్యస్తేతి ఝేర్జుస్। అజక్షీః। అజక్షః అజక్షితం। అజక్షిత। అజక్షం। అజక్షివ। అజక్షిమ ॥ ౭ జక్ష్యాత్। జక్ష్యాస్తాం ॥ ౮ జక్ష్యాత్ । జక్ష్యాస్తాం ॥ ౯ అజక్షీత్ । అజక్షిష్టాం ॥౧౦ అజక్షిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧వ్యతిజక్షితే। వ్యతిజక్షిషే। వ్యతిజక్షిధ్వే। వ్యతిజక్షివహే । వ్యతిజక్షిమహే॥ ౨ వ్యతిజజక్షే ॥ ౩ వ్యతిజక్షితా (సే-హే। ౪ వ్యతిజక్షిష్యతే। ౫ వ్యతిజక్షితాం । వ్యతిజక్షిష్వ । వ్యతిజక్షిధ్వం) వ్యతిజక్షై। ౬ వ్యత్యజక్షిత। వ్యత్యజక్షిథాః। వ్యత్యజక్షిధ్వం। వ్యత్యజక్షివహి, వ్యత్యజక్షిమహి॥ ౭ వ్యతిజక్షీత। వ్యతిజక్షీయాతాం। వ్యతిజక్షీరన్ ౮ వ్యతిజక్షిషీష్ట(ధ్వం) ౯ వ్యత్యజక్షిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం)౧౦వ్యత్యజక్షిష్యత।

కర్మణి—౧జక్ష్యతే॥ ౨జజక్షే॥౩ జక్షితా(సే-హే) ౪ జక్షిష్యతే । ౫ జక్ష్యతాం ॥ ౬ అజక్ష్యత ॥ ౭ జక్షేత ॥ ౮ జక్షిషీష్ట (ధ్వం)౯ అజక్షిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అజక్షిష్యత॥

ణ్యాకర్తృకకర్మణో ఽసదంతాత్కృత్సు సన్యజ్ణ్యజ్లుక్సు తదంతాత్కృత్స్వపి సర్వం కర్తరివత్॥ పు౧౮౬-౧౮౭-౧౮౮ ॥

కేవలాత్కృత్సు । జక్షితవ్యం।జక్షణీయం। జక్ష్యం। జక్షితః । జక్షితవాన్। జక్షత్। జక్షతీ। జక్షిష్యన్। జక్షిష్యతీ। జక్షిష్యంతీ। జక్షితుం।జక్షితం। జక్షణం। జక్షిత్వా। అనుజక్ష్య। జక్షం।జక్షం।జక్షిత్వాజక్షిత్వా॥

మృజూష్-శుద్ధౌ,సకర్మకః॥ వేట్ పరస్మైపదీ

మృజేర్వృద్ధిరితివృద్ధిః। అజాదౌ క్ఙితి క్ఙిత్యజాదౌ వేష్యత ఇతివా ॥ ౧ మార్ష్టి । మృష్టః । మృజంతి।మార్జంతి।మార్క్షి।మృష్ఠః।మృష్ఠ,మార్జ్మి। మృజ్వః। మృజ్మః ॥ ౨ మమార్జ। మమృజతుః।మమార్జతుః।మమృజుః। మమార్జుః। మమార్జిథ। మమార్ష్ఠ। మమృజథుః । మమార్జథుః। మమృజ।మమార్జ। మమార్జ। మమృజివ। మమార్జివ। మమృ

జ్వ| మమృజిమ | మమార్జిమ | మమృజ్మ ॥ ౩ మార్జితా-సి| మా
ర్ష్టా(సి) ౪ మార్జిష్యతి| మార్క్ష్యతి॥ ౫ మార్ష్టు| మృష్టాత్ | మృ
ష్టాం| మృజంతు| మార్జంతు॥ మృడ్ఢి| మృష్టాత్| మృష్టం| మృష్ట|మా
ర్జాని| మార్జావ| మార్జామ| ౬ అమార్ట్ |అమృష్టాం| అమృ
జన్| అమార్జన్| అమార్ట్| అమృష్టం| అమృష్ట| అమార్జం|అమృ
జ్వ | అమృజ్మ| ౭ మృజ్యాత్| మృజ్యాతాం ॥ ౮ మృజ్యాత్ | మృ
జ్యాస్తాం ॥ ౯ అమార్జీత్| అమార్జిష్టాం|అమార్క్షీత్ |అమార్ష్టాం
౧౦ అమార్క్ష్యత్| అమార్జిష్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిమృష్టే | వ్యతిమృజాతే| వ్యతిమార్జా
తే| వ్యతిమృజతే| వ్యతిమార్జతే|వ్యతిమృక్షే| వ్యతిమృజాథే ॥ వ్యతి
మార్జాథే| వ్యతిమృడ్ఢ్వే| వ్యతిమృజే| వ్యతిమార్జే| వ్యతిమృజ్వహే
వ్యతిమృజ్మహే॥౨వ్యతిమమృజే | వ్యతిమమార్జే|వ్యతిమమృజాతే|వ్య
తిమమార్జాతే| వ్యతిమమృజిరే| వ్యతిమమార్జిరే| వ్యతిమమృజిషే |
వ్యతిమమార్జిషే| వ్యతిమమృక్షే| వ్యతిమమృజాథే|వ్యతిమమార్జాథే|
వ్యతిమమృజిధ్వే॥వ్యతిమమార్జిధ్వే|వ్యతిమమృడ్ఢ్వే|వ్యతిమమృజే|వ్యతి
మమార్జే| వ్యతిమమృజివహే|వ్యతిమమార్జివహే|వ్యతిమమృజ్వహే
వ్యతిమమృజిమహే|వ్యతిమమార్జిమహే|వ్యతిమమృజ్మహే॥ ౩వ్యతిమా
ర్జితా-సే-హే॥వ్యతిమార్ష్టా॥ సే-హే॥౪వ్యతిమార్జిష్యతే|వ్యతిమార్క్ష్య
తే॥౫ వ్యతిమృష్టాం| వ్యతిమృజాతాం| వ్యతిమార్జాతాం | వ్యతిమృజ
తాం| వ్యతిమార్జతాం|వ్యతిమృక్ష్వ | వ్యతిమృజాథాం | వ్యతిమార్జా
థాం| వ్యతిమృడ్ఢ్వం| వ్యతిమృజై | వ్యతిమార్జావహై | వ్యతిమార్జా
మహై| ౬ వ్యత్యమృష్ట| వ్యత్యమృజాతాం| వ్యత్యమార్జాతాం| వ్యత్య
మృజత| వ్యత్యమార్జత|వ్యత్యమృష్ఠాః| వ్యత్యమృజాథాం| వ్యత్యమార్జా
థాం| వ్యత్యమృడ్ఢ్వం| వ్యత్యమృజి| వ్యత్యమార్జి| వ్యత్యమృజ్వహి|వ్య
త్యమృజ్మహి॥౭వ్యతిమృజీత|వ్యతిమృజీయాతాం| వ్యతిమృజీరన్ | పక్షే-

వ్యతిమార్జీత।వ్యతిమార్జీయాతాం।వ్యతిమార్జీరన్ ॥౮వ్యతిమార్జిషీష్ట। వ్యతిమార్జిషీయాస్తాం।వ్యతిమార్జిషీరన్(ధ్వ-) పక్షే।వ్యతిమృక్షీష్ట। వ్యతిమృక్షీయాస్తాం। వ్యతిమృక్షీరన్॥ ౯ వ్యత్యమార్జిష్ట। వ్యత్యమార్జిషాతాం। వ్యత్యమార్జిషత(ధ్వం-ఢ్వం) పక్షే - వ్యత్యమృష్ట। వ్యత్యమృక్షాతాం। వ్యత్యమృక్షత(ఢ్వం)౧౦వ్యత్యమార్జిష్యత।వ్యత్యమార్క్ష్యత॥

కర్మణి—౧మృజ్యతే॥౨ మమృజే।మమార్జే। మమృజాతే। మమార్జాతే।మమృజిరే। మమార్జిరే।మమృజిషే। మమార్జిషే। మమృక్షే। మమృజాథే। మమార్జాథే। మమృజిధ్వే।మమార్జిధ్వే। మమృఢ్వే॥ మమృజే.మమార్జే। మమృజివహే। మమార్జివహే। మమృజ్వహే। మమృజిమహే।మమార్జిమహే। మమృజ్మహే॥ ౩ మార్జితా॥సే-హే॥ మార్ష్టా॥సే. హే॥ ౪మార్జిష్యతే।మార్క్ష్యతే॥౫ మృజ్యతాం॥ ౬ అమృజ్యత॥౭ మృజ్యేత॥ ౮ మార్జిషీష్ట (ధ్వం) మృక్షీష్ట-ధ్వం॥౯అమార్జి।అమార్జిషాతాం అమృక్షాతాం। అమార్జిషత। అమృక్షత। అమార్జిష్ఠాః। అమృష్ఠాః ॥ అమార్జిషాథాం। అమృక్షాథాం। అమార్జిధ్వం-ఢ్వం॥ అమృఢ్వం। అమార్జిషి। అమృక్షి। అమార్జిష్వహి। అమృక్ష్వహి।అమార్జిష్మహి।అమృక్ష్మహి ॥ ౧౦ అమార్జిష్యత। అమార్క్ష్యత॥

ణౌకర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సుచ మార్జయతి.తే॥ ఇత్యాదిమార్జయితవ్యమిత్యాదిచ గృజధాతువత్ ॥పు౨౬౧।౨౬౨॥సనిమిమార్జిషతి, మిమార్జిషితవ్యమిత్యాదిచ।సని పక్షే మిమృక్షతి మిమృక్షితవ్యమిత్యాదిక ర్షణే శ్చికృక్షతి దికృక్షితవ్యమిత్యాదివత్ । పు ౨౬౯।౨౭౦।యఙ్ళుగ్లుకోస్తదంతాత్కృత్స్వపి గృజధాతువత్ ॥ ౨౬౧।౨౬౨।౨౬౩। యఙ్లుగంతాత్కృత్సు ॥ పక్షే। నిష్ఠాయాం మర్మార్జితః।మరిమార్జితః। మరీమార్జితః। మర్మార్జితవాన్। మరిమార్జితవాన్। మరీమార్జితవాన్। శతరిపక్షే। మమార్జత్। మర్మార్జతౌ। మర్మార్జతః। మమార్జతి। మరిమార్జత్। మరిమార్జతౌ। మరిమార్జతః।

మరిమార్జతీ। మరీమార్జత్ । మరీమార్జతా। మరీమార్జతః। మరీ మార్జతీ,ఇతి । ల్ఋట్యన్తరి- మర్మార్జిష్యత్- మర్మార్జిష్యతీ - మర్మార్జిష్యంతీ- మరిమార్జిష్యత్- మరిమార్జిష్యతీ- మరిమార్జిష్యంతీ- మరీమార్జిష్యత్ మరీమార్జిష్యతీ - మరీమార్జిష్యంతీ- ఇతి - భావేక్తే ॥ క్త్వనల్- క్త్వాయాం మర్మార్జిత్వా । మరిమార్జిత్వా - మరీమార్జిత్వా- ఇతిచ విశేషః॥

కేవలాత్కృత్సు- మార్జితవ్యం-మార్ష్టవ్యం - మార్జనీయం, మృజ్యః- మార్గ్యః- మృజేర్విభాషేతి క్యబ్వా। పక్షేణ్యతిచజోరితికుత్వం మృష్టః- మృష్టవాన్-మృజన్- మార్జన్. మృజతీ-మార్జతీ మార్జిష్యన్ మార్జిష్యతీ, మార్జిష్యంతీ- మార్క్ష్యన్- మార్క్ష్యంతీ - మార్క్ష్యంతీ- మార్జితుం- మార్ష్టుం- మృష్టం- మార్జనం- మార్జిత్వా- మృష్ట్వా- పరిమృజ్య- మార్గం మార్జం- మార్జిత్వామార్జిత్వా- మృష్ట్వామృష్ట్వా॥

రుదిర్-అశ్రువిమోచనే,అకర్మకః-సేట్- పరస్మైపదీ

రుదాదిభ్యస్సార్వధాతుక ఇతీట్ —౧రోదితి-రుదితః, రుదంతి-రోదిషి, రుదిథః-రుదిథ, రోదిమి- రుదివః- రుదిమః ॥ ౨ రురోద- రురుదతుః॥ ౩ రోదితా॥ ౪ రోదిష్యతి ॥ ౫ రోదితు-రుదితాత్- రుదితాం- రుదిహి- రుదితాత్- రుదితం- రుదిత. రోదాని॥ ౬ అరోదీత్- అరోదత్- అరుదితాం, అరోదీః- అరోదః- అరుదితం-అరుదిత - అరోదం, అరుదివ- అరుదిమ- ॥౭రుద్యాత్- రుద్యాతాం॥౮ రుద్యాత్- రుద్యాస్తాం ॥ ౯ అరుదత్ । అరుదతాం- అరోదీత్ - అరోదిష్టాం ॥ ౧౦ అరోదిష్యత్ ॥

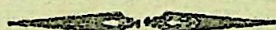
కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిరుదితే-వ్యతిరుదాతే- వ్యతిరుదిషే- వ్యతిరుదిధ్వే, వ్యతిరుదివహే- వ్యతిరుదిమహే॥ ౨ వ్యతిరురుదే- వ్యతిరురుదాతే॥ ౩ వ్యతిరోదితా(సే-హే) ౪ వ్యతిరోదిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిరుది

తాం- వ్యతిరుదివ్వ- వ్యతిరుదిఢ్వం- వ్యతిరోదై॥ ౬ వ్యత్యరుదిత - వ్యత్యరుదిథాః- వ్యత్యరుదిఢ్వం- వ్యత్యరుదివహి- వ్యత్యరుదిమహి॥౭వ్యతిరుదీత- వ్యతిరుదీయాతాం॥ ౮ వ్యతిరోదిషీష్ట (ఢ్వం) ౯ వ్యత్యరోదిష్ట (ఢ్వం-ఢ్వం) ౧౦ వ్యత్యరోదిష్యత॥

భావే—౧ రుద్యతే॥ ౨రురుదే॥ ౩ రోదితా ॥౪ రోదిష్యతే॥౫ రుద్యతాం॥ ౬ అరుద్యత ॥ ౭ రుద్యేత ॥ ౮ రోదిషీష్ట॥ ౯ అరోది॥ ౧౦ అరోదిష్యత॥

ణౌ- కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సుచ సన్యఙ్యఙ్లుక్షుతదంతాత్కృత్సుచసర్వం కోచలేస్త్రత్తద్యాప్రవల్ పు౨౦౮॥ ౨౯- ౨౧౦ సనికిత్త్వస్యరుదవిదేత్యాదినా ప్రతిపదోక్తత్వేననిత్యత్వాద్రురుదిషతి॥ రురుదిషితవ్యమిత్యాద్యేకవిధరూపంవిశేషః । తథాయఙ్లుక్యాప్యామపి

కేవలాత్కృత్సు, రోదితవ్యం, రోదనీయం- రోద్యం. రుదితః-రుదితవాన్, ప్రరుదితఃసః- ప్రరుదితం-తేన ॥ అశబ్దకరణత్వాదుదుపధాదిత్యాదినా నకిత్త్వవికల్పః, ఇదమస్యరుదితం । ధ్రౌవ్యార్థకత్వాదధికరణేక్తః । రుదన్, రుదతీ, రోదిష్యన్, రోదిష్యతీ, రోదిష్యంతీ- రోదితుం, రుదితం, రోదనం, రుదిత్వా, రుదవిదేతి ప్రతిపదోక్తమేవ నిత్యంకిత్త్వం, ప్రరుద్య, రోదంరోదం, రుదిత్వారుదిత్వా॥

వచ, పరిభాషణే,సకర్మకః అనిట్॥ పరస్మైపదీ

అయమంతిపరోనప్రయుజ్యతే, బహువచనపరఇత్యన్యే- ఝిపరఇత్యపరే—౧వక్తి,వక్తః, వక్షి, వక్థః-వచ్మి, వచ్వః॥౨ ఉవాచ, ఊచతుః, ఉవచిథ, ఉవక్థ, ఊచథుః, ఉవాచ; ఉవచ, ఊచివ॥౩ వక్తా. వక్తారౌ, వక్తాసి, వక్తాస్థః, వక్తాస్మి, వక్తాస్వః॥ ౪ వక్ష్యతి, వక్ష్యతః వక్ష్యసి, వక్ష్యథః, వక్ష్యామి- వక్ష్యావః॥ ౫ వక్తు, వక్తాత్- వగ్ధి,వక్తాత్, వచాని, వచావ, ౬ అవక్, అవక్తాం, అవక్-అవక్తం,అవచం

అవచ్వ॥ ౭ వచ్యాత్, వచ్యాస్తాం, వచ్యాసుః-వచ్యాస్తం, వచ్యాస్, వచ్యాసం, వచ్యాస్వ, వచ్యాస్మ॥ ౮ ఉచ్యాత్, ఉచ్యాస్తాం, ఉచ్యాసుః, ఉచ్యాస్తం, ఉచ్యాసం ఉచ్యాస్వ, అస్యతివక్తిఖ్యాతిభ్యో౽జ్, వచఉమిత్యుమ్ ॥ ౯ అవోచత్, అవోచతాం, అవోచః। అవోచతం, అవోచం-వోచావ॥ ౧౦ అవక్ష్యత్- అవక్ష్యతాం, అవక్ష్యః, అవక్ష్యతం॥ అవక్ష్యం, అవక్ష్యావ। హసాదిత్వాన్నకర్మవ్యతీహారేతజ్

కర్మణి—౧ ఉచ్యతే, ఉచ్యేతే, ఉచ్యసే, ఉచ్యేథే- ఉచ్యే, ఉచ్యావహే ॥ ౨ ఊచే, ఊచాతే- ఊచిషే - ఊచాథే, ఊచే- ఊచివహే ॥ 3 వక్తా, వక్తారౌ- వక్తాసే, వక్తాసాథే, వక్తాహే, వక్తాస్వహే॥ ౪ వక్ష్యతే,వక్ష్యేతే, వక్ష్యసే, వక్ష్యేథే, వక్ష్యే, వక్ష్యావహే॥౫ ఉచ్యతాం, ఉచ్యేతాం, ఉచ్యస్వ, ఉచ్యేథాం, ఉచ్యై, ఉచ్యావహై ॥౬ ఔచ్యత, ఔచ్యేతాం। ఔచ్యథాః- ఔచ్యేథాం, ఔచ్యే,ఔచ్యావహి॥ ౭ ఉచ్యేత, ఉచ్యేయాతాం- ఉచ్యేథాః, ఉచ్యేయాథాం, ఉచ్యేయ, ఉచ్యేవహి॥ ౮ వక్షీష్ట, వక్షీయాస్తాం వక్షీష్ఠాః,వక్షీయాస్థాం వక్షీయ, వక్షీవహి ॥ ౯ అవాచి- అవక్షాతాం-అవక్థాః - అవక్షాథాం- అవక్షి- అవక్ష్వహి॥౧౦ అవక్ష్యత- అవక్ష్యేతాం॥ అవక్ష్యథాః । అవక్ష్యేథాం। అవక్ష్యే- అవక్ష్యావహి॥ 3

ణ్యన్తకర్తృకకర్మణో౽సదంతాత్కృత్సుచ సన్యఙ్జన్ఙ్లుక్షు తదంతాత్కృత్సుచ సర్వంబహువచనవర్జంవహతిపత్ ॥ ఏవం-అతి యఙ్లుకి వావచీతి, వావక్తి- వావక్తః- ఇత్యాది॥

కేవలాత్కృత్సు । వక్తవ్యం- వచనీయం - ప్రవక్తిప్రవచనీయః, భవ్యగేయేత్యాదినా కర్తర్యనీయర్ప్రత్యయాంతో నిపాత్యతే - వాచ్యం- వచో౽శబ్దసంజ్ఞాయామితి నకుత్వం- శబ్దసంజ్ఞాయాంతు వాక్యం, ప్రవాచ్యంగ్రంథవిశేషః । యజయాచేత్యాదినా కుత్వనిషేధః ॥ ఉక్తః॥ఉక్తవాన్। వచన్- వచతీ- వక్ష్యన్- వక్ష్యతీ-వక్ష్యంతీ-వక్ష్యం

ఉక్త్రం, వచనం, ఉక్త్వా, ప్రోచ్య- వాచంవాచం, ఉక్త్వోక్త్వా ॥

వశ-కాన్తౌ. కాంతిరిచ్ఛా- అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

ఛాందసో ఽన్యయంలోకేఽపిప్రయుజ్యతే-గ్రహిజ్యాతిసంప్రసారణం ౧వష్టిఉష్టః, ఉశంతి, వక్షి-ఉష్ఠః- ఉష్ఠ-వశ్మి-ఉశ్వః-ఉశ్మః॥ ౨ ఉవాశ ఊశతుః- ఊశుః- ఉవశిథ- ఊశథుః, ఊశ- ఉవాశ, ఉవశ, ఊశివ- ఊశిమ॥ ౩ వశితా॥ ౪ వశిష్యతి॥ ౫ వష్టు, ఉష్టాత్, ఉష్టాం-ఉశంతు ఉడ్ఢి- ఉష్టాత్- ఉష్టం,ఉష్ట- వశాని, వశావ, వశామ- ౬ అవట్-ఔష్టాం- ఔశన్। అవట్- ఔష్టం, ఔష్ఠ, అవశం, ఔశ్వ- ఔశ్మ॥ ౭ ఉశ్యాత్, ఉశ్యాస్తాం, ఉశ్యుః॥ ౮ ఉశ్యాత్- ఉశ్యాస్తాం॥ ౯ అవాశీత్ అవశీత్ ॥౧౦ అవశిష్యత్॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యత్యష్టే, వ్యత్యుశాతే-వ్యత్యుశతే, వ్యత్యుక్షే, వ్యత్యుశాథే, వ్యత్యుడ్ఢ్వే- వ్యత్యుశే, వ్యత్యుశ్వహే, వ్యత్యుశ్మహే॥ ౨ వ్యత్యూశే- వ్యత్యూశాతే- వ్యత్యూశిరే॥౩ వ్యతివశితా (సే-హే) ౪ వ్యతివశిష్యతే॥ ౫ వ్యత్యుష్టాం- వ్యత్యుశాతాం, వ్యత్యుక్ష్వ వ్యత్యుశాథాం, వ్యత్యుడ్ఢ్వం, వ్యతివశై॥ ౬ వ్యత్యౌష్ట. వ్యత్యౌశాతాం- వ్యత్యౌశత. వ్యత్యౌష్ఠాః, వ్యత్యౌడ్ఢ్వం-వ్యత్యౌశి॥ ౭ వ్యత్యుశీత. వ్యత్యుశీయాతాం, వ్యత్యుశీరన్॥ ౮ వ్యతివశిషీష్ట (ఢ్వం) ౯ వ్యత్యవశిష్ట- వ్యత్యవశిషాతాం- వ్యత్యవశిషత(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యవశిష్యత ॥

కర్మణి—౧ఉశ్యతే॥౨ఊశే॥౩ వశితా॥సే,హే॥ ౪ వశిష్యతే॥౫ఉశ్యతాం॥ ౬ ఔశ్యత॥ ౭ ఉశ్యేత॥౮ వశిషీష్ట (ఢ్వం) ౯ అవాశి। అవశిషాతాం । ఢ్వం।ధ్వం॥ ౧౦ అవశిష్యత॥

ణ్యాకర్తృకకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు సన్యఙ్లుక్షుతదంతాత్కృత్సుచ సర్వంవహతివత్ పు౫౬౩॥ యఙ్లుకి ।వావశీతి। వావష్టి। వావ

ష్టః। వాశతీత్యాది॥

కేవలాత్కృత్యః। వశితవ్యం। వశనీయం। వాశ్యం। ఉశితః। ఉశితవాన్। ఉశన్। ఉశతీ। వశిష్యన్। వశిష్యతీ। వశిష్యంతీ। వశితుం। ఉశితం। వశనం। వశిత్వా। సముశ్య। వాశంవాశం। వశిత్వావశిత్వా॥

విద-జ్ఞానే, సకర్మకః, సేట్- పరస్మైపదీ

విదోలటో వేతి లటః పరస్మైపదానాం ణలాదయో వా నవ— ౧ వేద। విదతుః। విదుః, వేత్థ, విదథుః- విద, వేద, విద్వ, విద్మ॥ పక్షే॥ వేత్తి, విత్తః, విదంతి। వేత్సి, విత్థః-విత్థ, వేద్మి- విద్వః, విద్మః॥ ౨ వివేద. వివిదతుః, వివిదుః, వివేదిథ, ౩ వేదితా.సి॥ ౪ వేదిష్యతి॥ ౫ వేత్తు। విత్తాత్। విత్తాం। విదంతు, విద్ధి। విత్తాత్। విత్తం, విత్త। వేదాని- వేదావ, వేదామ॥ పక్షే॥ విదాంకుర్వంత్విత్యన్యతరస్యామిత్యామి లోట్ లుక్ లాడంతకరోత్యనుప్రయోగశ్చ వా నిపాత్యతే॥ పురుషవచనే న వివక్షితే। ఇతిశబ్దాత్। విదాంకరోతు। విదాంకురుతాత్। విదాంకురుతాం। విదాంకుర్వంతు। విదాంకురు। విదాంకురుతాత్। విదాంకురుతం। విదాంకురుత। విదాంకరవాణి। విదాంకరవావ। విదాంకరవామ॥ ౬ అవేత్। అవిత్తాం। అవిదుః। సిజభ్యస్తేతి ఝేర్జుస్। అవేః। అవిత్తం। అవిత్త। అవేదం। అవిద్వ। అవిద్మ। ౭ విద్యాత్ - విద్యాతాం। విద్యుః॥ ౮ విద్యాత్। విద్యాస్తాం। విద్యాసుః॥ ౯ అవేదీత్। ౧౦ అవేదిష్యత్॥ అకర్మకాత్ సంపూర్వాదస్మాద్విదిపృచ్ఛిస్వరతీనాముపసంఖ్యానమిత్యాత్మనేపదమ్॥

౧ సంవిత్తే। సంవిదాతే। వేత్తేర్విభాషేతి ఝో దేశస్యాతో రుడాగమః। సంవిద్రతే॥ సంవిదతే। సంవిత్సే। సంవిదాథే। సంవిద్ధ్వే। సంవిదే। సంవిద్వహే, సంవిద్మహే॥ ౨ సంవివిదే। సంవివిదాతే॥ ౩ సంవేదితా (సే।హే) ౪ సంవేదిష్యతే॥ ౫ సంవిత్తాం। సంవిదాతాం। సంవిద్రతాం। సంవిదతాం।

సంవిత్స్వ। సంవేదై॥ ౬ సమవిత్త। సమవిదాతాం। సమవిద్రత। సమవిదత సమవిత్థాః, సమవిదాథాం। సమవిద్ధ్వమ్। సమవిది। సమవిద్వహి। సమవిద్మహి॥ ౭ సంవిదీత। సంవిదీయాతాం॥ ౮ సంవేదిషీష్ట। సంవేదిషీయాస్తాం(ధ్వం) ౯ సమవేదిష్ట॥ ఢ్వం,ధ్వం॥ ౧౦ సమవేదిష్యత॥ ఏవంకర్మవ్యతీహారే వ్యతివిత్తే॥ వ్యతివిదాతే। వ్యతివిద్రతే। వ్యతివిదత ఇత్యాద్యూహ్యమ్ ॥

కర్మణి—౧ విద్యతే॥ ౨ వివిదే॥ ౩ వేదితా॥ సే,హే ॥ ౪ వేదిష్యతే॥ ౫ విద్యతాం॥ ౬ అవిద్యత ॥ ౭ విద్యేత ॥ ౮ వేదిషీష్ట ధ్వం॥ ౯ అవేది। అవేదిషాతాం॥ ఢ్వం,ధ్వం॥ ౧౦ అవేదిష్యత॥

ణౌకర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సుచ కేటతివత్ । తథాశ్వాసనోరస్య రుదవిదముషగ్రహిస్వపిప్రచ్ఛస్సంశ్చేతి కిత్త్వస్య నిత్యత్వాత్ గుణరూపవర్జం వివిదిషతి వివిదిషితవ్యమిత్యాదిసర్వం కేటతివత్ । తథా యజ్యజ్ఞుకోస్తిఙ్కృతో౽రపి ॥ పు ౨౦౦।౨౬౧

కేవలాత్కృత్సు॥ వేదితవ్యం। వేదనీయం। వేద్యం। విదితః। విదితవాన్। విదేశ్శతుర్వసురితి శతుర్వసురాదేశోవా। విద్వాన్। విదుషీ। విదన్॥ విదతీ। వేదిష్యన్। వేదిష్యతీ॥ వేదిష్యంతీ। వేదితుం। విదిత్వా। వేదనం। రుదవిదేతి నిత్యంకిత్త్వం। విదిత్వా। సంవిద్య। వేదంవేదం। విదిత్వావిదిత్వా॥ బ్రాహ్మణవేదంభోజయతి। యంయంబ్రాహ్మణం వేత్తితంసర్వం భోజయతీత్యర్థః। కర్మణిదృశివిదోస్సాకల్యఇతి ణముల్ ॥

శ్వస, ప్రాణనే॥ అకర్మకః॥ సేట్ పరస్మైపదీ

రుదాదిభ్యస్సార్వధాతుక ఇతీట్—౧ శ్వసితి। శ్వసితః। శ్వసిషి। శ్వసిథః। శ్వసిథ। శ్వసిమి। శ్వసివః, శ్వసిమః ॥ ౨ శశ్వాస। శశ్వసతుః॥ ౩ శ్వసితా॥ ౪ శ్వసిష్యతి॥ ౫ శ్వసితు॥ శ్వసితాత్। శ్వసితాం। శ్వసిహి। శ్వ

సితాత్। శ్వసితం। శ్వసిత। శ్వసాని॥ ౬ రుదస్పపంచభ్యఇతీట్ ॥అడ్గా గ్యాగాలవయోరిత్యడ్వా। అశ్వసీత్। అశ్వసత్ । అశ్వసితాం । అశ్వ సీః। అశ్వసః। అశ్వసితం। అశ్వసిత। అశ్వసం, అశ్వసివ, అశ్వసిమ॥ ౭ శ్వస్యాత్। శ్వస్యాతాం॥ ౮ శ్వస్యాత్। శ్వస్యాస్తాం । హ్మ్యంతేతినవృ ద్ధిః॥ ౯ అశ్వసీత్। అశ్వసిష్టాం ॥౧౦ అశ్వసిష్యత్॥

కర్తృవ్యతీహారే—౧ వ్యతిశ్వసితే। వ్యతిశ్వసిషే। వ్యతిశ్వసిధ్వే।వ్య తిశ్వసివహే। వ్యతిశ్వసిమహే॥ ౨ వ్యతిశశ్వసే॥ ౩ వ్యతిశ్వసితా॥౪వ్య తిశ్వసిష్యతే॥ ౫ వ్యతిశ్వసితాం। వ్యతిశ్వసిష్వ। వ్యతిశ్వసై॥ ౬ వ్యత్య శ్వసిత।వ్యత్యశ్వసాతాం। వ్యత్యశ్వసిథాః। వ్యత్యశ్వసిధ్వం, వ్యత్యశ్వసి వహి। వ్యత్యశ్వసిమహి ॥ ౭ వ్యతిశ్వసీత। వ్యతిశ్వసీయాతాం ॥ ౮ వ్య తిశ్వసిషీష్ట (ధ్వం) ౯ వ్యత్యశ్వసిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం)వ్యత్యశ్వసిష్యత॥

భావే—౧శ్వస్యతే॥ ౨శశ్వసే॥ ౩ శ్వసితా ॥ ౪ శ్వసిష్యతే॥౫శ్వ స్యతాం॥ ౬ అశ్వస్యత॥ ౭ శ్వస్యేత॥ ౮ శ్వసిషీష్ట ॥ ౯ అశ్వాసి॥ ౧౦ అశ్వసిష్యత॥

ణౌ-కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్స్వపి గదతివత్।చజి॥ఆశిశ్వస త్,తథాసవ్యజ్యజ్ఞుగంతాదపితిజ్కృతః॥ప్రాగ్వత్॥పు౨౨౮,౨౨౯

కేవలాత్కృత్సు ॥ శ్వసితవ్యం। శ్వసనీయం। శ్వాస్యం । శ్వసితః। శ్వసితవాన్ ॥ శ్వసన్, శ్వసతీ, శ్వసిష్యన్, శ్వసిష్యతీ । శ్వసి ష్యంతీ। శ్వసితుం, శ్వసితుం॥ శ్వసనం, శ్వసిత్వా - నిశ్వస్య, శ్వాసం శ్వాసం। శ్వసిత్వాశ్వసిత్వా ॥

శాసు, అనుశిష్టౌ,సకర్మకః॥ సేట్, పరస్మైపదీ

శాసఇదజ్హలోరితీత్వం—౧శాస్తి, శిష్టః। శాసతి, శాస్సి, శిష్ఠః, శిష్ఠ, శాస్మి, శిష్వః, శిష్మః॥ ౨ శశాస,శశాసతుః-శశాసుః॥ ౩ శాసి తా॥౪ శాసిష్యతి ॥౫ శాస్తు, శిష్టాత్, శిష్టాం, శాసతు,శాధి,శిష్టాత్

శిష్టం, శిష్ట, శాసాని॥ ౬ అశాత్, అశాద్, తిప్యనస్తేరితిదత్వం, అశి
ష్టాం। అశాసుః, అశాః, అశాత్, అశాద్, సిపిధాతో రుర్వేతివారుత్వం,
పక్షే। జశ్త్వేనదః, చర్త్వేనవాతః, అశిష్టం। అశిష్ట, అశాసం, అశిష్వ॥
అశిష్మ॥ ౭ శిష్యాత్। శిష్యాతాం, శిష్యుః, ౮ శిష్యాత్, శిష్యాస్తాం, శి
ష్యాసుః, సతిశాస్తీత్యఙ్ ॥ ౯ అశిషత్, అశిషతాం, అశిషన్,
అశిషః, అశిషతం- అశిషత, అశిషం, అశిషావ- అశిషామ ॥ ౧౦ అ
శాసిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిశిష్టే- వ్యతిశాసాతే- వ్యతిశిషతే- వ్యతిశా
సాథే- వ్యతిశిడ్ఢ్వే, వ్యతిశాసే, వ్యతిశిష్వహే- వ్యతిశిష్మహే॥ ౨ వ్య
తిశశాసే- వ్యతిశశాసాతే॥ ౩ వ్యతిశాసితా(సే-హే) ౪ వ్యతిశాసిష్యతే
౫ వ్యతిశిష్టాం। వ్యతిశాసాతాం- వ్యతిశాసతాం- వ్యతిశిక్ష్వ; వ్యతిశా
సాథాం- వ్యతిశిడ్ఢ్వం, వ్యతిశాసై - వ్యతిశాసావహై - వ్యతిశాసామ
హై॥౬ వ్యత్యశిష్ట- వ్యత్యశాసాతాం- వ్యత్యశాసత- వ్యత్యశిష్ఠాః। వ్య
త్యశాసాథాం- వ్యత్యశిడ్ఢ్వం- వ్యత్యశాసి- వ్యత్యశిష్వహి- వ్యత్యశిష్మ
హి॥౭ వ్యతిశాసీత, వ్యతిశాసీయాతాం ॥ ౮ వ్యతిశాసిషీష్ట- వ్యతిశా
సిషీయాస్తాం(ధ్వం) ౯ వ్యత్యశాసిష్ట- వ్యత్యశాసిషాతాం, వ్యత్యశా
సిషత-ఢ్వం,ధ్వం॥౧౦ వ్యత్యశాసిష్యత॥

కర్మణి—౧ శిష్యతే॥ ౨శశాసే॥౩ శాసితా॥౪ శాసిష్యతే॥౫శిష్య
తాం ॥ ౬అశిష్యత॥ ౭ శిష్యేత ॥ ౮ శాసిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అశాసి। అ
శాసిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦అశాసిష్యత॥

ణౌకర్తృకర్మణోస్సన్యఙ్జ్వఙ్లుక్షుతత్తదంతేభ్యఃకృత్సుచసర్వంఖా
దతివత్ ॥ ౨౨౩-౨౨౪ పు ॥

కేవలాత్కృత్సు। శాసితవ్యం - శాసనీయం-శిష్యః. ఏతిస్తుశాస్వృ
దృజుషః క్యబితిక్యప్॥ శిష్టః- శిష్టవాన్, [illegible]॥శా
సత్॥ శాసతౌ, శాసతః, శాసతి. శాసిష్యన్- శాసిష్యతీ- శాసిష్యం

క్తి, శాసితుం, శిష్టుం, శాసనం, శిష్ట్వా శాసిత్వా-అనుశిష్య-శాసంశా
సం- శాసిత్వాశాసిత్వా॥ శిష్ట్వాశిష్ట్వా॥

ఞి-ష్వప్,శయే, అకర్మకః- అనిట్- పరస్మైపదీ

౧ స్వపితి-స్వపితః- స్వపంతి, స్వపిషి,స్వపిథః - స్వపిథ, స్వపి
మి- స్వపివః. స్వపిమః॥౨ సుష్వాప- సుషుపతుః- సుషుపుః-సుష్వ
పిథ- సుష్వప్థ- సుషుపథుః, సుషుప, సుష్వాప, సుష్వప, సుషుపి
వ, సుషుపిమ॥ ౩స్వప్తా॥ ౪ స్వప్స్యతి ॥ ౫ స్వపితు, స్వపితాత్,
స్వపితాం।స్వపంతు, స్వపిహి, స్వపితాత్, స్వపితం, స్వపిత, స్వ
పాని ॥ ౬ అస్వపీత్, అస్వపత్- అస్వపితాం, అస్వపన్, అస్వపీః।
అస్వపః, అస్వపితం, అస్వపిత, అస్వపం, అస్వపివ, అస్వపిమ ॥ ౭
స్వప్యాత్, స్వప్యాతాం, స్వప్యుః॥ ౮ సుప్యాత్,సుప్యాస్తాం, సు
ప్యాసుః॥ ౯ అస్వాప్సీత్, అస్వాప్తాం, అస్వాప్సుః॥ ౧౦అస్వప్స్యత్

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిస్వపితే, వ్యతిస్వపాతే, వ్యతిస్వపిషే
వ్యతిస్వపిధ్వే, వ్యతిస్వపివహే, వ్యతిస్వపిమహే ॥ ౨ వ్యతిసుషుపే
వ్యతిసుషుపాతే ॥ వ్యతిసుషుపిషే, వ్యతిసుషుపిధ్వే- వ్యతిసుషుపివ
హే, వ్యతిసుషుపిమహే॥ ౩ వ్యతిస్వప్తా (సే-హే) ౪ వ్యతిస్వప్స్య
తే॥ ౫ వ్యతిస్వపితాం- వ్యతిస్వపాతాం, వ్యతిస్వపిష్వ, వ్యతిస్వపి
ధ్వం- వ్యతిస్వపై॥ ౬ వ్యత్యస్వపిత- వ్యత్యస్వపాతాం - వ్యత్యస్వపి
థాః. వ్యత్యస్వపిధ్వం- వ్యత్యస్వపి- వ్యత్యస్వపివహి- వ్యత్యస్వపిమ
హి॥ ౭ వ్యతిస్వపీత- వ్యతిస్వపీయాతాం। ౮ వ్యతిస్వప్సీష్ట ॥౯వ్యత్య
స్వప్త॥ వ్యత్యస్వప్సాతాం- వ్యత్యస్వప్సత॥ ౧౦ వ్యత్యస్వప్స్యత॥

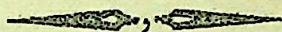
భావే—సుప్యతే॥౨సుషుపే॥ ౩ స్వప్తా॥౪ స్వప్స్యతే॥౫ సుప్య
తాం॥ ౬ అసుప్యత॥౭ సుప్యేత॥స్వప్సీష్ట॥౯అస్వాపి॥౧౦ అస్వప్స్యత

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు చ స్వాపయతి-తే ॥ స్వాప

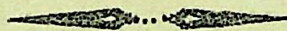
యితవ్యమిత్యాదిచ ఖాదతివత్ ॥ ౭-౬౩, ౭-౭ర వు ॥ సని, రుద విదేత్యాదినా కిత్త్వాత్సంప్రసారణె సుషుప్సతి సుషుప్సితవ్యమిత్యాదిమిమిక్షతి- మిమిక్షితవ్యమిత్యాదిసన్నంతమెహతివత్,౯౩-౭ర యజి స్వపిస్యమీత్యాదినా సంప్రసారణసోషుప్యతఇత్యాదిమెమిహ్యతఇత్యాదివత్ ॥

యఙ్లుకి, సాస్వపీతి- సాస్వప్తి। సాస్వప్తః- సాస్వపతీత్యాది- తదంతాత్కృత్స్వపి సాస్వపితవ్యమిత్యాదిమేమేహితవ్యమిత్యాదివత్

కెవలాత్కృత్సు। స్వప్తవ్యః స్వపనీయం, స్వాప్యం- సుప్తః. సుప్తవాన్- స్వపన్.స్వపతీ,స్వప్స్యన్।స్వప్స్యతీ,స్వప్స్యంతీ,స్వప్తుం- సుప్త్వం- స్వపనం,సుప్త్వా, నిషుప్య-సువినిర్దుర్భ్యస్సుపిసూతిసమాఇతిషత్వం-స్వాపంస్వాపం-సుప్త్వాసుప్త్వా॥

షస-సస్తి-స్వప్నె॥ఛాందసోయమ్।అకర్మకాసేట్।పరస్మైపదీ॥
సస్తి- సస్తః- ససంతి- సంస్తి- సంస్తః,సంస్తంతీత్యాది॥

హన,హింసాగత్యోః।సకర్మకః-అనిట్,పరస్మైపదీ

౧హంతి,హతః,ఘ్నంతి,హంసి,హథః,హథ,హన్మి,హన్వః,హన్మః॥ ౨ జఘాన, జఘ్నతుః, జఘ్నుః, జఘనిథ. జఘంథ, జఘ్నథుః, జఘ్న, జఘాన,జఘన, జఘ్నివ, జఘ్నిమ॥౩ హంతా। హంతారౌ॥౪ హనిష్యతి॥౫ హంతు, హతాత్, హతాం, ఘ్నంతు, జహి॥హతాత్, హతం, హత, హనాని, హనావ, హనామ, ౬అహన్, అహతాం, అఘ్నన్, అహన్, అహతం, అహత, అహనం, అహన్వ, అహన్మ ॥ ౭ హన్యాత్,హన్యాతాం, హన్యుః, ౮ హనోవధలిఙీతివధాదేశః। వధ్యాత్, వధ్యాస్తాం, వధ్యాసుః, లుఙిచేతివధాదేశః ॥ ౯ అవధీత్, అవధిష్టాం, అవధిషుః॥౧౦ అహనిష్యత్॥

గతిహింసార్థః ఆత్ర కర్మవ్యతీహారే న తఙ్.

ఆఙ్పూర్వాదకర్మకాదాఙోయమహనఇత్యాత్మనేపదం

౧ ఆహతే, ఆఘ్నాతే, ఆఘ్నతే, ఆహసే, ఆఘ్నాథే, ఆహధ్వే, ఆఘ్నే, ఆహన్వహే, ఆహన్మహే॥ ౨ ఆజఘ్నే, ఆజఘ్నాతే, ఆజఘ్నిషే, ఆజఘ్నిధ్వే, ఆజఘ్నివహే; ఆజఘ్నిమహే॥ ౩ ఆహంతా (సే, హే) ౪ ఆహనిష్యతే- ౫ ఆహతాం, ఆఘ్నాతాం, ఆఘ్నతాం, ఆహస్వ, ఆఘ్నాథాం, ఆహధ్వం, ఆహనై, ఆహనావహై । ఆహనామహై॥ ౬ ఆహత, ఆఘ్నాతాం, ఆఘ్నత, ఆహథాః, ఆఘ్నాథాం, ఆహధ్వం, ఆఘ్ని, ఆహన్వహి, ఆహన్మహి॥ ౭ ఆఘ్నీత । ఆఘ్నీయాతాం, ఆఘ్నీరన్, ఆఘ్నీథాః అఘ్నీయాథాం- ఆఘ్నీధ్వం- ఆఘ్నీయ, ఆఘ్నీవహి, ఆఘ్నీమహి॥ ౮ ఆవధిషీష్ట. ఆవధిషీయాస్తాం (ధ్వం) లుఙి, ఆత్మనేపదేష్వన్యతరస్యామితి వధాదేశో వా॥ ౯ ఆవధిష్ట- ఆవధిషాతాం- ఆవధిషత- (ఢ్వం-ధ్వం) పక్షే హనస్సిజతి సిచః కిత్త్వే, ఆహత- ఆహసాతాం, ఆహసత, ఆహథాః, ఆహసాథాం- ఆహధ్వం, ఆహసి- ఆహన్వహి, ఆహస్మహి॥ ౧౦ ఆహనిష్యత॥

కర్మణి—౧ హన్యతే॥ ౨ జఘ్నే॥ ౩ ఘానితా, హంతా॥ ౪ ఘానిష్యతే, హనిష్యతే॥ ౫ హన్యతాం॥ ౬ ఆహన్యత॥ ౭ హన్యేత ॥ ౮ ఘానిషీష్ట (ధ్వం) వధిషీష్ట- ధ్వం ౯ అఘాని- అఘానిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) అహసాతాం (ధ్వం) పక్షే- వధాదేశే- అవధి- అవధిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అఘానిష్యత- అహనిష్యత॥

ణౌ—౧ ఘాతయతి- తే॥ ౨ ఘాతయాంచకార॥ చక్రే॥ బభూవ॥ ఆస॥ ౩ ఘాతయితా॥ సి, సే, హే॥ ౪ ఘాతయిష్యతి- తే ॥ ౫ ఘాతయతు- తాం ॥ ౬ అఘాతయత్ । త॥ ౭ ఘాతయేత్ - త॥ ౮ ఘాత్యాత్ । ఘాతయిషీష్ట (ఢ్వం- ధ్వం) ౯ అజీఘతత్ - త॥ ౧౦ అఘాతయిష్యత్ - త ॥

కర్మణి——౧ఘాత్యతే॥ ౨ ఘాతయాంచక్రే(బభూవే) ఆ.సే॥ ౩ ఘాతయితా-సే,హే॥ఘాతితా,సే- హే॥ ౪ ఘాతయిష్యతే-ఘాతిష్యతే॥ ౫ ఘాత్యతాం॥ ౬. అఘాత్యత॥ ౭ ఘాత్యేత ॥ ౮ ఘాతయిషీష్ట, (ఢ్వం-ధ్వం) ఘాతిషీష్ట-ధ్వం॥౯ అఘాతి,అఘాతిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అఘాతయిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అఘాతిష్యత,అఘాతయిష్యత।

సని॥ అజ్ఝనగమాంసనీతిదీర్ఘః——౧జిఘాంసతి॥౨జిఘాంసాంచకార ॥ బభూవ॥ ఆస॥ ౩ జిఘాంసితా,సి ॥ ౪ జిఘాంసిష్యతి ॥ ౫ జిఘాంసతు॥ ౬ అజిఘాంసత్॥ ౭జిఘాంసేత్॥ ౮ జిఘాంస్యాత్॥ ౯ అజిఘాంసీత్॥ ౧౦ అజిఘాంసిష్యత్॥

యఙ్,హంతేర్హింసాయాం యఙీఘ్నీభావో వాచ్య ఇతి ఘ్నీభావః ౧ జేఘ్నీయతే॥ ౨ జేఘ్నీయాంచక్రే,బభూవ.ఆస॥ ౩ జేఘ్నీయితా॥ సే,హే॥ ౪ జేఘ్నీయిష్యతే॥ ౫ జేఘ్నీయతాం॥ ౬ అజేఘ్నీయత॥ ౭ జేఘ్నీయేత॥ ౮ జేఘ్నీయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ అజేఘ్నీయిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అజేఘ్నీయిష్యత॥

హింసాయా అన్యత్ర॥ ౧ జంఘన్యతే॥ ౨ జంఘనాంచక్రే॥ బభూవ॥ఆస॥ ౩ జంఘనితా॥సే,హే॥౪జంఘనిష్యతే॥౫జంఘన్యతాం॥౬అజంఘన్యత॥ ౭ జంఘన్యేత ॥ ౮ జంఘనిషీష్ట(ధ్వం) ౯ అజంఘనిష్ట।ఢ్వం ధ్వం॥ ౧౦ అజంఘనిష్యత॥

యఙ్లుకి, జంఘనీతి, జంఘంతి- జంఘతః, జంఘ్నతీత్యాది

౧ హంతవ్యః-హననీయః, హనో వా యద్వధశ్చ వక్తవ్య ఇతి యద్వధాదేశౌ వా। వధ్యః, పక్షే, ణ్యతి, ఘాత్యః- హతః - హతవాన్- ఘ్నన్, ఘ్నతీ, హనిష్యన్, హనిష్యతీ, హనిష్యంతీ- హంతుం, హతం, హననం, హత్వా, నిహత్య - ఘాతంఘాతం, హత్వాహత్వా ॥

సమూలఘాతంహంతి। సమూలంహంతీత్యర్థః। సమూలాకృతజీవేషు హన్కృఞ్గ్రహ ఇతి ణముల్ । కషాదిత్వాద్యథావిధ్యనుప్రయో

గః । పాదఘాతంహంతి । పాదేనహంతీత్యర్థః॥కరణేహనఇతిణము
ల్ । అనుప్రయోగః ప్రాగ్వత్ । దండోపఘాతంగాః కాలయతి ।
దండేనోపఘాతం । హింసార్థానాంచ సమానకర్తృకాణామితిణము
ల్, తృతీయాప్రభృతీన్యన్యతరస్యామితివా సమాసః॥

౨ ఘాతయితవ్యః- ఘాతనీయః, ఘాత్యః ఘాతితః, ఘాతితవాన్
ఘాతయన్, ఘాతయంతీ- ఘాతయిష్యన్ - ఘాతయిష్యతీ, ఘాత
యిష్యంతీ, ఘాతయితుం- ఘాతితం. ఘాతనం, ఘాతయిత్వా, నిఘా
త్య, ఘాతంఘాతం, ఘాతయిత్వాఘాతయిత్వా॥

3 జిఘాంసితవ్యః, జిఘాంసనీయః - జిఘాంస్యః- జిఘాంసితః, జి
ఘాంసితవాన్-జిఘాంసన్-జిఘాంసంతీ-జిఘాంసిష్యన్,జిఘాంసిష్యతీ
జిఘాంసిష్యంతీ, జిఘాంసితుం,జిఘాంసితం,జిఘాంసనం,జిఘాంసిత్వా,
నిజిఘాంస్య, జిఘాంసంజిఘాంసం, జిఘాంసిత్వాజిఘాంసిత్వా ॥

౪ జేఘ్నీయితవ్యః, జేఘ్నీయనీయః జేఘ్నీయ్యః- జేఘ్నీయితః-
జేఘ్నీయితవాన్- జేఘ్నీయమానః, జేఘ్నీయిష్యమాణః, జేఘ్నీయి
తుం, జేఘ్నీయితం, జేఘ్నీయనం, జేఘ్నీయిత్వా, నిజేఘ్నీయ్య, జే
ఘ్నీయం జేఘ్నీయం, జేఘ్నీయిత్వా-జేఘ్నీయిత్వా ॥

పక్షే—జంఘనితవ్యః, జంఘననీయః, జంఘన్యః, జంఘనితఃజంఘ
నితవాన్, జంఘన్యమానః- జంఘనితుం- జంఘనితం, జంఘననం,జం
ఘనిత్వా- నిజంఘన్య, జంఘనంజంఘనం। జంఘనిత్వాజంఘనిత్వా॥

౫ జంఘనితవ్యః, జంఘననీయః, జంఘాత్యః- జంఘనితః, జంఘని
తవాన్, జంఘ్నత్- జంఘ్నతౌ,జంఘ్నతః - జంఘ్నతీ.జంఘనిష్యన్
జంఘనిష్యతీ, జంఘనిష్యంతీ- జంఘనితుం- జంఘనితం,-జంఘననం,
జంఘనిత్వా,నిజంఘత్య,అనుదాత్తోపదేశేత్యనునాసికలోపఃజంఘాతం
జంఘాతం,జంఘనిత్వాజంఘనిత్వా॥

ఇతిబుక్వకగణాంతగర్తః పదినః

——అథాత్మనేపదినః——

ఇఙ్-అధ్యయనే, నిత్యమధిపూర్వోఽయం, సకర్మకః-అనిట్ ఆత్మనేపదీ

౧ అధీతే, అధీయాతే- అధీయతే- అధీషే, అధీయాథే, అధీధ్వే- అధీయే- అధీవహే, అధీమహే, గాఙ్లిటీతి గాఙాదేశః॥ ౨ అధిజగే-అధిజగాతే, అధిజగిరే, అధిజగిషే, అధిజగిధ్వే- అధిజగివహే- అధిజగిమహే॥ ౩ అధ్యేతా-సే, హే॥ ౪ అధ్యేష్యతే ॥ ౫ అధీతాం, అధీయాతాం- అధీయతాం- అధీష్వ, అధీయాథాం, అధీధ్వం- అధ్యయై, అధ్యయావహై॥ అధ్యయామహై ॥ ౬ అధ్యైత । అధ్యైయాతాం, అధ్యైయత, అధ్యైథాః॥ అధ్యైయాథాం- అధ్యైధ్వం, అధ్యైయి । అధ్యైవహి. అధ్యైమహి॥ ౭ అధీయీత, అధీయీయాతాం । అధీయీరన్, అధీయీథాః, అధీయీయాథాం- అధీయీధ్వం, అధీయీయ, అధీయీవహి- అధీయీమహి ॥ ౮ అధ్యేషీష్ట, అధ్యేషీయాస్తాం, అధ్యేషీరన్ (ఢ్వం-ధ్వం) విభాషాలుఙ్ఌఙోరితి గాఙాదేశో వా। గాఙ్కుటాదిభ్యోఽఞ్ణిన్ఙిదితి ఙిత్త్వం ॥ ౯ అధ్యగీష్ట । అధ్యగీషాతాం, అధ్యగీషత । అధ్యగీష్ఠాః, అధ్యగీషాథాం - అధ్యగీఢ్వం, అధ్యగీషి, అధ్యగీష్వహి- అధ్యగీష్మహి, పక్షే, అధ్యైష్ట- అధ్యైషాతాం, అధ్యైషత, అధ్యైష్ఠాః, అధ్యైషాథాం- అధ్యైఢ్వం॥ అధ్యైషి, అధ్యైష్వహి॥ అధ్యైష్మహి॥ ౧౦ అధ్యగీష్యత, అధ్యగీష్యేతాం, అధ్యగీష్యంత ॥ అధ్యైష్యత -అధ్యైష్యేతాం-అధ్యైష్యంత,

కర్మణి—౧ అధీయతే॥ ౨ అధిజగే॥ ౩ అధ్యాయితా॥ సే-హే॥ అధ్యేతా- సే॥ హే॥ ౪ అధ్యాయిష్యతే। అధ్యేష్యతే॥ ౫ అధీయతాం-అధీయస్వ- అధీయై। ౬ అధ్యైయత, అధ్యైయేతాం, అధ్యైయంత॥ ౭ అధీయేత, అధీయేయాతాం- అధీయేరన్॥ అధీయేథాః, అధీయేయాథాం అధీయేధ్వం, అధీయేయ- అధీయేవహి- అధీయేమహి॥ ౮ అధ్యాయిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) అధ్యేషీష్ట,ఢ్వం-॥ ౯ అధ్యగాయి, అధ్యగాయిషాతాం

(ఢ్వం-ధ్వం) అధ్యగాసాతాం-ధ్వం॥పక్షే- అధ్యాయి- అధ్యాయిషా - తాం(ఢ్వం-ధ్వం) అధ్యైషాతాం(ఢ్వం)౧౦ అధ్యగాయిష్యత- అధ్యగాస్యత- అధ్యాయిష్యత- అధ్యైష్యత॥

ణౌ క్రీఙ్జీనాం ణావిత్యాత్వే బుధయుధనశజనేఙ్జీత్యాదినా కర్తృగే ఽపి ఫలే పరస్మైపదమేవ

౧ అధ్యాపయతి॥ ౨ అధ్యాపయాంచకార॥బభూవ॥ఆస॥ ౩ అధ్యాపయితా-సి॥ ౪ అధ్యాపయిష్యతి ॥ ౫ అధ్యాపయతు॥ ౬ అధ్యాపయత్-అధ్యాపయతాం॥ ౭ అధ్యాపయేత్॥ ౮ అధ్యాప్యాత్ ॥ ణౌచసంశ్చఙోరితి గాఙ్వా॥౯ అధ్యజీగపత- అధ్యజీగపేతాం, అధ్యాపిపత్- అధ్యాపిపతాం॥ ౧౦ అధ్యాపయిష్యత్॥

కర్మణి—౧ అధ్యాప్యతే॥ ౨ అధ్యాపయాంచక్రే-బభూవే ॥ఆసే॥ ౩ అధ్యాపయితా-స్సే,హే॥ అధ్యాపితా, సే।హే॥ ౪ అధ్యాపయిష్యతే, అధ్యాపిష్యతే॥ ౫ అధ్యాప్యతాం॥౬ అధ్యాప్యత॥౭ అధ్యాప్యేత॥ ౮ అధ్యాపయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) అధ్యాపిషీష్ట(ఢ్వం)౯ అధ్యాపి। అధ్యాపిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అధ్యాపయిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అధ్యగాపిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అధ్యగాపయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అధ్యాపయిష్యత, అధ్యాపిష్యత॥

సని—ఇఙశ్చేతి గమ్యాదేశే అజ్ఝనగమాంసనీతి దీర్ఘః—౧ అధిజిగాంసతే॥ ౨ అధిజిగాంసాంచక్రే॥బభూవ॥ఆస॥ ౩ అధిజిగాంసితాసే-హే॥ ౪ అధిజిగాంసిష్యతే ॥ ౫ అధిజిగాంసతాం ॥ ౬ అధ్యజిగాంసత ॥ ౭ అధిజిగాంసేత ॥ ౮ అధిజిగాంసిషీష్ట (ఢ్వం) ౯ అధ్యజిగాంసిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అధ్యజిగాంసిష్యత॥ణ్యంతాత్సని ణౌచసంశ్చఙోరితి వా గాఙాదేశే అధిజిగాపయిష-తే॥ అధ్యాపిపయిషతే ॥

అజ్ఝానిత్యాన్యన్నయజ్ఞ్యఙ్లుకౌ ॥

౧ అధ్యేతవ్యం। అధ్యయనీయం। అధ్యేయం। అధీతః। అధీతవాన్। అధీయానః- అధీయన్। ఇఙ్ధార్యోశ్శత్రకృచ్ఛ్రిణీతి శతా॥ అధీయతీ। అధ్యేష్యమాణః। అధ్యేష్యన్॥ అధ్యేష్యతీ। అధ్యేష్యంతీ। అధ్యేతుం అధీతం। అధ్యయనం। అధీత్య। అధ్యాయమధ్యాయం। అధీత్యాధీత్య॥

౨ అధ్యాపయితవ్యః। అధ్యాపనీయః। అధ్యాప్యః। అధ్యాపితః। అధ్యాపితవాన్। అధ్యాపయన్। అధ్యాపయంతీ- అధ్యాపయిష్యన్-అధ్యాపయిష్యతీ। అధ్యాపయిష్యంతీ। అధ్యాపయితుం। అధ్యాపితం। అధ్యాపనం। అధ్యాప్య। అధ్యాపమధ్యాపం। అధ్యాప్యాధ్యాప్య॥

3 అధిజిగాంసితవ్యం। అధిజగాంసనీయం। అధిజిగాంస్యం। అధిజిగాంసితః। అధిజిగాంసితవాన్। ధిజిగాంసమానః। అధిజిగాంసిష్యమాణః। అధిజిగాంసితుం। అధిజగాంసితం॥ అధిజిగాంసనం। అధిజిగాంస్య। అధిజిగాంసమధిజిగాంసం। అధిజిగాంస్యాధిజిగాంస్య॥

దీధీఙ్-దీప్తిదేవనయోః॥ వేవీఙ్- వీతినాతుల్యే। ఛాందసావిమౌ। యథా యథంసకర్మకావకర్మకౌచ। సేటౌ। ఆత్మనేపదినౌ

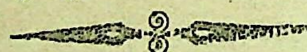
దీధీతే। దీధ్యాతే। దీధ్యతే। దీధీషే। దీధ్యాథే। దీధీధ్వే। ఇటి యీవర్ణయోర్దీధీవేవ్యోరితిలోపంబాధిత్వా నిత్యత్వాట్టేరెత్వే దీధ్యే। దీధీవహే। దీధీమహే। అనేకాచ్త్వాదామ్। దీధీవేవీటామితి గుణనిషేధః॥ ౨ దీధ్యాంచక్రే। బభూవ॥ఆస॥ 3 అంత్యలోపే॥ దీధితా। దీధితారౌ। సే-హే॥ ౪ దీధిష్యతే॥ ౫ దీధీతాం। దీధ్యాతాం। దీధ్యతాం। దీధీష్వ। దీధ్యాథాం। దీధీధ్వం। దీధ్యై। దీధ్యావహై। దీధ్యామహై॥ ౬ అదీధీత। అదీధ్యాతాం। అదీధ్యత। అదీధీథాః। అదీధ్యాథాం। అదీధీధ్వం అదీధి। అదీధీవహి। అదీధీమహి॥ ౭ దీధీత। దీధీయాతాం। దీధీరన్। దీధీథాః। దీధీయాథాం। దీధీధ్వం। దీధీయ। దీధీవహి। దీధీమహి॥ ౮ దీధిషీష్ట। దీధిషీయాస్తాం। దీధిషీరన్। ౯ అదీధిష్ట। అదీధిషాతాం। అదీధిషత (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అదీధిష్యత॥

భావకర్మణోః॥ యీవర్ణయోరిత్యంతలోపే ॥ ౧ దీధ్యతే । దె ధ్యేతే॥ ౫ దీధ్యతాం॥ ౬ అదీధ్యత॥ ౭ దీధ్యేత॥ ౯ అదీధీతి విశేషః॥ శేషం కర్తృవలకారవత్॥

కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు చ దీధయిషతే ॥ ఇత్యాది క్రీడయతీత్యాదివత్ ॥ ౨౦౬-౨౦౭ పు॥

సని-యీవర్ణయోరిత్యంతలోపే దిదీధిషత ఇత్యాత్మనేపద రూపాణ్యూహ్యాని॥ తథా తదంతాత్కృత్స్వపి। అనేజ్ఝ్వాన్తాన్నస్యయజ్ఞుకా

కేవలాత్కృత్సు। దీధితవ్యం। దీధనీయం। దీధ్యం। దీధితః। దీధితవాన్ దీధ్యానః। దీధిష్యమాణః। దీధితుం। దీధితం। దీధనం। దీధిత్వా। నిదీధ్య। దీధాయం। దీధాయం దీధిత్వా దీధిత్వా ॥ ఏవం। వేవీతే। వేవ్యాతే। వేవ్యత ఇత్యాదీన్యూహ్యాని ।

శీఙ్-స్వప్నే- అకర్మకః। సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

శీఙస్సార్వధాతుకే గుణ ఇతి గుణః ॥ ౧ శేతే। శయాతే। శీఙో రుడితి రుట్ । శేరతే- శేషే- శయాథే- శేధ్వే. శయే। శేవహే। శేమహే - ౨ శిశ్యే- శిశ్యాతే- శిశ్యిరే।శిశ్యిషే।శిశ్యిధ్వే-ఢ్వే॥శిశ్యే-శిశ్యివహే.శిశ్యిమహే॥౩ శయితా-సే-హే॥౪శయిష్యతే॥౫ శేతాం।శయాతాం।శేరతాం శేష్వ।శయాథాం। శేధ్వం, శయై। శయావహై। శయామహై ॥ ౬ అశేత। అశయాతాం- అశేరత। అశేథాః। అశయాథాం। అశేధ్వం। అశయి, అశేవహి। అశేమహి॥ ౭ శయీత। శయీయాతాం। శయీరన్ శయీథాః- శయీయాథాం। శయీధ్వం। శయీయ।శయీవహి। శయీమహి ౮ శయిషీష్ట। శయిషీయాస్తాం। ఢ్వం-ధ్వం॥౯ అశయిష్ట। ఢ్వం ధ్వం॥ ౧౦ అశయిష్యత॥

భావేయకి అయఙ్ యి క్ఙితీత్యయఙ్- ౧శయ్యతే॥ ౫ శయ్యతాం॥ ౬ అశయ్యత ॥ ౭శయ్యేత॥ ౯అశాయి ఇతి విశేషః ॥ శేషం పూర్వవత్ ॥

ణౌకర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్స్వపి శాయయతీత్యాదిశ్శాయయ యతీత్యాదిణ్యంతశ్శాయయతివత్॥ ౯౧-౯౨ పు॥ చఙి- అశీశయత్ ॥ అణావకర్తృకస్యాస్య ణౌ చిత్తవత్కర్తృకత్వే ఽణావకర్మకాచ్చిత్తవత్కర్తృకాదితి పరస్మైపదం । శేతే కృష్ణః । తం గోపీ శాయయతి । సని॥ శిశయిషత ఇత్యాది । యఙి॥ అయఙ్యి క్ఙితీత్యయఙి శాశయ్యతే ॥ శాశయాంచక్రే ఇత్యాది శేశ్వీయతే। శేశ్వీయాంచక్రే ఇత్యాదిశ్వయత్యస్సంప్రసారణ యఙ్లుగ్రివవత్ । కృత్స్వప్యేవం॥ యఙ్లుకి॥ శేశయీతి, శేశేతి శేశితః। శేశ్యతీత్యాది-శిఙ ఇత్యనుబంధనిర్దేశాన్న గుణః । కృత్స్వపి శ్వయతివత్ ।నిష్ఠాయాం శేశ్యితః। శేశ్యితవాన్॥ శతర్యప్యేవం॥

కేవలాత్కృత్సు । శయితవ్యం। శయనీయం। శేయం । శయితః। శయితవాన్- నిష్ఠాశీఙిత్యాదినా కిత్వనిషేధః ॥ శయానః - శయిష్యమాణః। శయితుం, శయితం, శయనం। శయిత్వా। ఉపశయ్య। శాయంశాయం శయిత్వా శయిత్వా॥

షూఙ్- ప్రాణిగర్భవిమోచనే॥ సకర్మకః॥ వేట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ సూతే- సువాతే- సువతే- సూషే- సువాథే- సూధ్వే, సువే సూవహే- సూమహే॥ ౨ సుషువే। సుషువాతే- సుషువిరే॥ స్వరతిసూతీత్యాది వికల్పంబాధిత్వా శ్ర్యుకః కితీతి నిషేధేప్రాప్తే క్రాదినియమాన్నిత్యమిట్ । సుషువిషే- సుషువిఢ్వే-ధ్వే- సుషువే- సుషువివహే। సుషువిమహే॥ ౩ సవితా,-సే,-హే॥ సోతా-సే-హే ॥ ౪ సవిష్యతే। సోష్యతే॥ ౫ సూతాం- సువాతాం- సువతాం। సూష్వ, సువాథాం- సూధ్వం। భూసువోస్తిఙీతి గుణనిషేధః । సువై - సువావహై। సువామహై॥ ౬ అసూత, అసువాతాం- అసువత, అసూథాః అసువాథాం। అసూధ్వం- అసువి। అసూవహి। అసూమహి॥ ౭ సువీత। సువీయాతాం, సువీరన్- ౮ సవిషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) సోషీష్ట।ధ్వం॥

౯ అసవిష్ట- అసవిషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం॥ అసోష్ట- అసోషాతాం,ఢ్వం ॥
౧౦ అసవిష్యత- అసోష్యత॥

కర్మణి—౧ సూయతే॥ ౨ సుషువే- సుషువిషే- సుషువిఢ్వే-
ఢ్వే॥ సుషువివహే- సుషువిమహే॥ ౩ సావితా। సే-హే॥ సవితా-సే
హే॥ సోతా॥ సే-హే॥ ౪ సావిష్యతే। సవిష్యతే। సోష్యతే॥౫సూయ
తాం॥౬ అసూయత॥ ౭ సూయేత॥ ౮ సావిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) సవిషీష్ట)
ఢ్వం-ధ్వం)సోషీష్ట॥ఢ్వం॥ ౯ అసావి। అసావిషాతాం॥ (ఢ్వం,ధ్వం) అ
సవిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం). అసోషాతాం ఢ్వం ॥ ౧౦ అసావిష్య
త । అసవిష్యత ॥అసోష్యత ॥

ణౌకర్తృకకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచ సవతివత్॥ సని-సనిగ్ర
హగుహోశ్చేతీడ్నిషేధేస్తౌతి ణ్యోరేవేతి నియమాదషత్వేసుసూషతఇ
త్యాద్యాత్మనేపదరూపాణ్యూహ్యాని।తదంతాత్కృత్స్వపిసవతివత్।య
ఙియఙ్లుకిచతదంతాత్కృత్సుచసవతివత్॥ ౧౦౪,౧౦౫॥

కేవలాత్కృత్సు। సోతవ్యం, సవితవ్యం- సవనీయం- సవ్యః- ఆ
వశ్యకేతుసావ్యః। సూతః- సూతవాన్। సువానః। సవిష్యమాణః। సో
ష్యమాణః। సవితుం। సోతుం। సూతం।సవనం। సవిత్వా। సూత్వా।ప్ర
సూయ। సావంసావం। సవిత్వాసవిత్వా॥ సూత్వాసూత్వా॥

హ్నుఙ్;అపనయనే-సకర్మకః,అనిట్- ఆత్మనేపదీ

౧ హ్నుతే- హ్నువాతే - హ్నువతే; హ్నుషే - హ్నువాథే-
హ్నుధ్వే- హ్నువే। హ్నువహే । హ్నుమహే॥ ౨ జుహ్నువే । జు
హ్నువాతే- జుహ్నువిరే- జుహ్నువిషే- జుహ్నువిఢ్వే,ధ్వే॥జుహ్ను
వివహే॥ జుహ్నువిమహే॥ ॥ ౩ హ్నోతా-సే-హే॥౪హ్నోష్యతే॥ ౫
హ్నుతాం।హ్నువాతాం॥ హ్నువతాం । హ్నుష్వ । హ్నువాథాం,
హ్నుధ్వం- హ్నవై। హ్నవావహై। హ్నవామహై॥ ౬ అహ్నుత ।

అహ్నువాతాం। అహ్నువత। అహ్నుథాః-అహ్నువాథాం। అహ్నుధ్వం। అహ్నువి। అహ్నువహి। అహ్నుమహి। ౭ హ్నువీత। హ్నువీయాతాం, హ్నువీరన్ ॥ ౮ హ్నోషీష్ట (ధ్వం,) ౯ అహ్నోష్ట, అహ్నోషాతాం, అహ్నోషత (ధ్వం) అహ్నోష్యత ॥

కర్మణి—౧ హ్నూయతే॥ ౨ జుహ్నువే ॥ ౩ హ్నవితా (సే, హే) హ్నోతా (సే, హే) ౪ హ్నవిష్యతే, హ్నోష్యతే ॥ ౫ హ్నూయతాం ॥ ౬ అహ్నూయత ॥ ౭ హ్నూయేత ॥ ౮ హ్నవిషీష్ట (ధ్వం, ధ్వం) హ్నోషీష్ట (ధ్వం) ౯ అహ్నావి, అహ్నావిషాతాం (ధ్వం, ధ్వం) అహ్నోషాతాం (ధ్వం) ౧౦ అహ్నావిష్యత, అహ్నోష్యత॥

ణౌకర్తృకకర్మణో స్తదంతాత్కృత్స్వపిశ్యణోతిపత్ ॥ చఙ్, అజుహ్నవత్, త ॥ సన్యఙ్యఙ్లుక్షు తదన్తాత్కృత్స్వపిశ్యణోతిపత్ ॥ పు ౧౦౧, ౧౦౨, ౧౦౩॥ కేవలాత్కృత్సు॥ హ్నోతవ్యం। హ్నవనీయం। హ్నవ్యం। అవశ్యకేతు హ్నావ్యం- హ్నుతః- హ్నుతవాన్, హ్నువానః- హ్నోష్యమాణః, హ్నోతుం, హ్నుతం, హ్నవనం, హ్నుత్వా- నిహ్నుత్య, హ్నావంహ్నావం హ్నుత్వాహ్నుత్వా ॥ ఇత్యజన్తాః ॥

శ్రీ అథ హలన్తాత్మనేపదినః శ్రీ

ఈడ, స్తుతౌ॥ సకర్మకః॥ సేట్- ఆత్మనేపదీ

౧ ఈట్టే, ఈడాతే, ఈడతే-ఈడజనోర్ధ్వే చేతి సేధ్వశబ్దయో రిడాగమః, ఈడిషే, ఈడాథే, ఈడిధ్వే। ఈడే- ఈడ్వహే। ఈడ్మహే ౨ ఈడాంచక్రే, బభూవ। ఆస ॥ ౩ ఈడితా। సే, హే॥ ౪ ఈడిష్యతే ౫ ఈట్టాం- ఈడాతాం, ఈడిష్వ। ఈడాథాం, ఈడై॥ ౬ ఐట్ట- ఐడాతాం, ఐడత। ఐట్ఠాః, ఐడాథాం- ఐడ్ఢ్వం - ఐడి, ఐడ్వహి, ఐడ్మహి॥ ౭ ఈడీత, ఈడీయాతాం- ఈడీరన్ ॥ ౮ ఈడిషీష్ట (ధ్వం) ౯

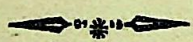
ఐడిష్ట, ఐడిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ ఐడిష్యత ॥

కర్మణి—౧ ఈడ్యతే॥౫ఈడ్యతాం॥౬ ఐడ్యత। ౭ ఈడ్యేత। ౯ ఐడీతి విశేషః। శేషఃకర్తృలకారవత్ ॥

ణౌకర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సుచేష్యతివత్॥ చఙి,ఐడిడత్-త ॥ పు ౧౭౭,౧౭౮॥

సని- తదంతాత్కృత్స్వపి ఈడిడిషతఇత్యాది ఏజిఖషతి ఏజిఖిషిత వ్యమిత్యాది వత్ ఆత్మనేపదమన్యవిశేషః పు ౧౭౨-౧౭౩॥

కేవలాత్కృత్సు। ఈడితవ్యం, ఈడనీయం, ఈడ్యం- ఈడితః- ఈడితవాన్- ఈడానః,ఈడిష్యమాణః-ఈడితుం,ఈడితం,ఈడనం, ఈడిత్వా-సమీడ్య,ఈడమీడం, ఈడిత్వేడిత్వా ॥

ఈర- గతౌకమ్పనేచ, సకర్మకః,సేట్-ఆత్మనేపదీ

౧ ఈర్తే- ఈరాతే; ఈరతే, ఈర్షే, ఈరాథే, ఈర్ధ్వే,ఈరే- ఈర్వహే, ఈర్మహే ॥ ౨ ఈరాంచక్రే, బభూవ, ఆస॥౩ ఈరితా,సే-హే॥ ౪ ఈరిష్యతే॥ ౫ ఈర్తాం ॥ ౬ ఐర్త, ఐరాతాం- ౭ ఈరీత, ఈరీయాతాం॥ ౮ ఈరిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౯ ఐరిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ ఐరిష్యత ॥

కర్మణి—౧ ఈర్యతే॥ ౨ ఈరాఞ్చక్రే(బభూవే) ఆసే) ౫ ఈర్యతాం ॥ ౬ ఐర్యత ॥ ౭ ఈర్యేత॥ ౯ ఐరీతి విశేషః ॥ శేషంకర్తృలకారవత్ ॥

ణౌ- నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతి పరస్మైపదె కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సుచ ఈక్షతివత్ ॥

చఙి,ఐరిరత్ ॥ సని, తదన్తాత్కృత్సుచ, ఈరిరిషతఇత్యాది ఈచిక్షిషత ఇత్యాదివత్ పు ౪౨౨,౪౨౩॥

కేవలాత్కృత్సు- ఈరితవ్యం- ఈరణీయం- ఈర్యం- ఈరితః- ఈ

రితవాన్- ఈరాణః- ఈరిష్యమాణః, ఈరితుం, ఈరితం- ఈరణమ్. ఈరిత్వా ఉదీర్య- ఈరమీరమ్, ఈరిత్వేరిత్వా॥

ఈశ, ఐశ్వర్యే, అకర్మకః- సేట్- ఆత్మనేపదీ

౧ ఈష్టే, ఈశాతే, ఈశతే। ఈశిషే-ఈశాథే - ఈశిధ్వే। ఈశే, ఈశ్వహే, ఈశ్మహే॥ ౨ ఈశాఞ్చక్రే, బభూవ, ఆస॥ ౩ ఈశితా, సే-హే॥ ౪ ఈశిష్యతే- ౫ ఈష్టాం- ఈశాతాం, ఈశతాం। ఈశిష్వ ఈశాథాం. ఈశిధ్వం- ఈశై- ఈశావహై, ఈశామహై॥ ౬ ఐష్ట-ఐశాతాం, ఐశత, ఐష్ఠాః, ఐశాథాం ఐడ్ఢ్వం- ఐశి, ఐశ్వహి-ఐశ్మహి॥ ౭ ఈశీత, ఈశీయాతాం, ఈశీరన్॥ ౮ ఈశిషీష్ట(ధ్వం)౯ ఐశిష్ట, ధ్వం-ధ్వం॥౧౦ ఐశిష్యత॥

భావే—౧ ఈశ్యతే। ౨ ఈశాంచక్రే-బభూవే, ఆసే॥ ౩ ఈశితా॥ సే, హే॥ ౪ ఈశిష్యతే॥ ౫ ఈశ్యతాం॥ ౬ ఐశ్యత॥ ౭ ఈశ్యేత॥ ౮ ఈశిషీష్ట॥ ౯ ఐశి॥ ౧౧ ఐశిష్యత॥

ణ్యాకర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచ॥ సని, తదంతాత్కృత్సుచ సర్వమీక్షతివత్ పు ౪ ౨ ౨- ౪ ౨౩॥

కేవలాత్కృత్సు ఈశితవ్యం, ఈశనీయం, ఈశ్యం, ఈశితః-ఈశితవాన్, ఈశానః, ఈశిష్యమాణః, ఈశితుం, ఈశితం - ఈశనం. ఈశిత్వా- అధీశ్య-ఈశమీశం -ఈశిత్వేశిత్వా॥

కశ, గతిశాసనయోరితి కేచిత్- సకర్మకస్సేట్ ఆత్మనే కష్టే- కశాతే, కశత ఇత్యాది సర్వం వక్ష్యమాణవసధాతువత్॥

కసి, గతిశాసనయోః సకర్మకః, సేట్ ఆత్మనే కంస్తే కంసాతే కంసత ఇత్యాది వక్ష్యమాణశిజిధాతువత్॥

అయమనిడిదిస్యేకే తదాకస్తే కసాతే,కసత ఇత్యాదివక్ష్యమాణపసధా తువత్ ॥ అస్మాద్యఙి యఙ్లుకిచతిఙ్కృత్సు సర్వత్రాభ్యాసస్య నీ గ్వంచుస్రం సుధ్వంస్విత్యాదినా నీగాగమేచనీకస్యతేచ నీకసాంచ క్రే। చనీకసితవ్యం। చనీకసనీయమిత్యాదివిశేషః॥

చక్షిఙ్ - వ్యక్తాయాంవాచి- సకర్మకస్సేట్ ఖ్యాఞా
దేశస్త్వనిట్, ఆత్మనేపదీ

౧ చష్టే। చక్షాతే। చక్షతే। చక్షే। చక్షాథే। చడ్ఢ్వే। చక్షే। చక్ష్వహే। చక్ష్మహే। ఆర్ధధాతుకే వివక్షితేచక్షిఙః ఖ్యాఞాదేశః ॥ వాలిటీతి విశేషమేవా, అత్రాభ్యాసస్యఖ్యాదిరయమాదేశః అసిద్ధత్వాద్దేశస్య యోఽవేతిస్థితం ఖిత్రాన్త్వత్పదద్వయం ॥ ౨ చఖ్యౌ। చఖ్యతుః చఖ్యుః। చఖ్యిథ। చఖ్యాథ। చఖ్యివ। చఖ్యిమ। పక్షే చక్శ్నౌ చక్శ్నతుః। చక్శ్నిథ। చక్శ్నాథ। చక్శ్నివ। చక్శ్నిమ। చఖ్యే। చఖ్యాతే। చఖ్యిషే/చఖ్యిఢ్వే।ధ్వే। చఖ్యివహే। చఖ్యిమహే॥ చక్శ్నే- చక్శ్నాతే ॥ చక్శ్నిషే, చక్శ్నిధ్వే ॥ చక్శ్నివహే। చక్శ్నిమహే। చచక్షే। చచక్షాతే। చచక్షిషే, చచక్షిధ్వే। చచక్షివహే। చచక్షిమహే। ౩ ఖ్యాతా (సి, సే, హే) క్శ్నాతా।సి, సే, హే॥౪ఖ్యాస్యతి,తే। క్శ్నాస్యతి,తే ॥ ౫ చష్టాం। చక్షాతాం-చక్షతాం।చక్ష్వ।చక్షాథాం చడ్ఢ్వం। చక్షై। చక్షావహై।చక్షామహై ॥ ౬ అచష్ట। అచక్షాతాం। అచక్షత। అచష్ఠాః అచక్షాథాం। అచడ్ఢ్వం। అచక్షి।అచక్ష్వహి, అచక్ష్మహి॥౭ చక్షీత। చక్షీయాతాం॥ ౮ ఖ్యాయాత్। ఖ్యేయాత్॥ వాన్యస్య సంయోగాదేరితేత్వంవా, క్శ్నాయాత్। క్శ్నేయాత్ । ఖ్యాసీష్టధ్వం॥ క్శ్నాసీష్ట(ధ్వం) అస్యతివ-క్తిత్యాదినా చ్లేరఙ్॥ ౯ అఖ్యత్ అఖ్యతాం ॥ అఖ్యన్ అఖ్యత । అఖ్యేతాం- అఖ్యంత । అక్శ్నాసీత్, అక్శ్నాసిష్టాం, అక్శ్నాసిషుః । అక్శ్నాస్త । అక్శ్నాసాతాం, అక్శ్నాసత ॥ ౧౦ అఖ్యాస్యత్ । అఖ్యాస్యత- అక్శ్నాస్యత్, అక్శ్నాస్యత,సర్వనాధర్ధ

స్యాసస్యఖ్యాఞ్ నేష్టః ॥ ౨ సంచచక్షే ॥ ౩ సంచక్షితా। సే। హే॥ ౪ సంచక్షిష్యతే ॥ ౮ సంచక్షిషీష్ట ॥ ధ్వం ॥ ౯ సమచక్షిష్ట॥ఢ్వం, ధ్వం. ౧౦ సమచక్షిష్యత॥

కర్మణి—౧ ఖ్యాయతే, క్శాయతే॥ ౨ చఖ్యే, చఖ్యిషే, చఖ్యిఢ్వే-ధ్వే ॥ చఖ్యివహే, చఖ్యిమహే॥ ఏవంచక్శ ఇత్యాది ॥ ౩ ఖ్యాయితా, సే, హే, ఖ్యాతా-సే హే॥ క్శాయితా, సే, హే॥ క్శాతా॥ సే, హే ౪ ఖ్యాయిష్యతే, ఖ్యాస్యతే, క్శాయిష్యతే, క్శాస్యతే ॥ ౫ ఖ్యాయతాం, క్శాయతాం ॥ ౬ అఖ్యాయత, అక్శాయత॥ ౭ ఖ్యాయేత । క్శాయేత॥ ౮ ఖ్యాయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ఖ్యాసీష్ట (ధ్వం) క్శాయిషీష్ట ఢ్వం,ధ్వం॥ క్శాసీష్ట ధ్వం॥ ౯ అఖ్యాయి- అఖ్యాయిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) అఖ్యాసాతాం,ధ్వం ॥ అక్శాయి,అక్శాయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అక్శాసాతాం- ధ్వం॥ ౧౦ అఖ్యాయిష్యత, అఖ్యాస్యత।అక్శాయిష్యత । అక్శాస్యత॥

ణౌ కర్తృకర్మణోః తదంతాత్కృత్సు సన్నంతాత్తిఙ్కృతోః యఙన్తాత్తిఙ్కృతోఃసర్వంధ్యాయతివత్ ॥ పు ౧౩౫,౧౪౦॥

యఙ్లుకి— లుకాపహారేప్రత్యయలక్షణాభావాన్నఖ్యాఞాదేశః చాచక్షీతి, చాచష్టి, చాచష్టః- చాచక్షతీత్యాది ॥ కృత్సు - చాచక్షితవ్యం- చాచక్షణీయం, చాచక్ష్యం, చాచక్షితః- చాచక్షితవాన్- చాచక్షత్- చాచక్షతౌ- చాచక్షతః- చాచక్షతీ, చాచక్షిష్యన్, చాచక్షిష్యతీ- చాచక్షిష్యంతీ,చాచక్షితుం- చాచక్షితం. చాచక్షణం, చాచక్షిత్వా, ఆచాచక్ష్య, చాచక్షంచాచక్షం- చాచక్షిత్వాచాచక్షిత్వా ॥ ఇతి విశేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు—ఖ్యాతవ్యః, క్శాతవ్యః- ఖ్యానీయః-క్శానీయః- ఖ్యేయః, క్శేయః- ఖ్యాతః - నధ్యాఖ్యాపృమూర్ఛమదామితి నిష్ఠానత్వ నిషేధః ॥ క్శాతః- ఖ్యాతవాన్. క్శాతవాన్ - చక్షాణః-ఖ్యా

స్యతే- ఖ్యాస్యతీ- ఖ్యాస్యంతీ। ఖ్యాస్యమానః। క్శాస్యతే- క్శాస్య తీ- క్శాస్యంతీ। క్శాస్యమానః। ఖ్యాతుం। క్శాతుం। ఖ్యాతం। క్శాతం। ఖ్యానం। క్శానం, ఖ్యాత్వా। క్శాత్వా। వ్రిఖ్యాయ। ప్రక్శాయ। ఖ్యాయం ఖ్యాయం। ఖ్యాత్వాఖ్యాత్వా॥ క్శాయంక్శాయం। క్శాత్వాక్శాత్వా॥

ణిజి-శుద్ధౌ, సకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ నింక్తే। నిఞ్జాతే। నింజతే। నిఙ్క్షే। నిఞ్జాథే। నిఙ్గ్ధ్వే। నింజే। నింజ్వహే। నింజ్మహే॥ ౨ నినింజే॥ ౩ నింజితా। సే-హే॥ ౪ నింజిష్యతే॥ ౫ నింక్తాం॥ నిఞ్జాతాం। నింజతాం। నిఙ్క్ష్వ। నిఞ్జాథాం। నిఙ్గ్ధ్వం। నిఞ్జై। నిఞ్జావహై। నిఞ్జామహై॥ ౬ అనిఙ్క్త। అనింజాతాం। అనింజత। అనిఙ్థాః, అనిఞ్జాథాం, అనిఙ్గ్ధ్వం, అనింజి, అనింజ్వహి, అనింజ్మహి॥ ౭ నింజీత, నింజీయాతాం- నింజీరన్॥ ౮ నింజిషీష్ట॥ ధ్వం॥ ౯ అనింజిష్ట ధ్వం, ధ్వం॥ ౧౦ అనింజిష్యత॥

కర్మణి—౧ నింజ్యతే॥ ౫ నింజ్యతాం॥ ౬ అనింజ్యత॥ ౭ నింజ్యేత॥ ౯ అనింజీతి విశేషః॥ శేషం కర్తృలకారవత్॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచ సన్ యఙ్ యఙ్లుక్షు తి శికృతిచ, క్లిందతివత్॥ పు ౨౦౪, ౨౦౫॥ సన్నంతాన్ని నింజిషత ఇ త్యాద్యాత్మనేపదం విశేషః॥

కేవలాత్కృత్సు—నింజితవ్యం। నింజనీయం, నింజ్యం। నింజకః॥ నింజితవాన్, నిఞ్జానః। నింజిష్యమాణః, నింజితుం। నింజితం। నింజనం॥ నింజిత్వా। ఉపనింజ్య। నింజంనింజం। నింజిత్వానిఞ్జిత్వా॥

ణిసి, చుమ్బనే॥ సకర్మకః- సేట్, ఆత్మనేపదీ

ఆభరణకారస్తుతాలవ్యాన్తో ఽయమితి బభ్రామ॥ ౧ నింస్తే। నింసాతే। నింసే। నింసాథే। నింధ్వే। నింసే। నింస్వహే। నింస్మహే॥ ౨ నినింసే॥

౩ నింసితా- సే-హే ॥ ౪ నింసిష్యతే ॥ ౫ నింస్తాం, నింసాతాం, నింసతాం- నింస్స్వ, నింసాథాం, నింధ్వం- నింసై, నింసావహై, నింసామహై॥ ౬ అనింస్త। అనింసాతాం, అనింసత ॥ ౭ నింసీత ॥ నింసీయాతాం ॥ ౮ నింసిషీష్ట ధ్వం ॥ ౯ అనింసిష్ట (ఢ్వం- ధ్వం) ౧౦ అనింసిష్యత॥

కర్మణి—౧ నింస్యతే॥ ౫ నింస్యతాం॥ ౬ అనింస్యత॥౭ నింస్యేత ॥ ౯ అనింసీతివిశేషః ॥ శేషంకర్తృలకారవత్ ణ్యంతాదిషు సర్వంప్రాగ్వత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు నింసితవ్యం। నింసనీయం। నింస్యం । నింసితః,నింసితవాన్- నింసానః- నింసిష్యమాణః, నింసితుం, నింసితం- నింసనం నింసిత్వా - ప్రణింస్య, ప్రనింస్య । వానింసనిక్షనిందామితివాణత్వం నింసంనింసం॥ నింసిత్వానింసిత్వా॥

పిజి- వర్ణే సంవర్జనఇత్యేకే ॥ ఉభయత్రేత్యన్యేఅవయవఇత్యపరే అవ్యక్తేశబ్దే ఇతీతరే

యథాయథంసకర్మకో౽కర్మకశ్చసేట్ ఆత్మనేపదీ

పింక్తే- పింజాతే- పింజతఇత్యాది సర్వం ణిజిధాతువత్॥

పృచీ, సమ్పర్చనే సకర్మకస్సేట్ ఆత్మనేపదీ

౧ పృక్తే- పృచాతే- పృచతే- పృక్షే, పృచాథే- పృగ్ధ్వే। పృచే । పృచ్వహే, పృచ్మహే॥ ౨ పపృచే, పపృచాతే॥ ౩ పర్చితా-సే-హే॥ ౪ పర్చిష్యతే ॥ ౫ పృక్తాం పృచాతాం, పృచతాం। పృక్ష్వ॥ పృచాథాం, పృగ్ధ్వం। పచై పర్చావహై। పర్చామహై॥ ౬ అపృక్త అపృచాతాం, అపృచత- అపృక్థాః అపృచాథాం అపృగ్ధ్వం॥ అపృచి, అపృచ్వహి, అపృచ్మహి॥ ౭ పృచీత- పృచీయాతాం। పృచీరన్ ॥ ౮ ప

ಕ್ಷೀಷ್ಟ ಧ್ವಂ॥ ೯ ಅಪರ್ಚ್ಛಿಷ್ಟ ಢ್ವಂ।ಧ್ವಂ॥ ೧೦ ಅಪರ್ಚ್ಛಿಷ್ಯತ ॥

ಕರ್ಮಣಿ—೧ ಪೃಚ್ಯತೇ॥ ೫ ಪೃಚ್ಯತಾಂ॥ ೬ ಅಪೃಚ್ಯತ॥ ೭ ಪೃಚ್ಯೇತ॥ ೯ ಅಪರ್ಚ್ಛಿತಿವಿಶೇಷಃ ॥ ಶೇಷಂಕರ್ತರ್ಯಲಕಾರವತ್॥

ಣೌಕರ್ತೃಕರ್ಮಣೋ ಸ್ಸದಂತಾತ್ಕೃತ್ಸು ಸನ್ಯಜ್ ಯಜ್ಲುಕ್ಸು ತಿಜಚ್ಛಾತೋಃ, ಗೃಜಧಾತುವತ್ ॥ಪು ೬೪೧।೬೪೩

ಸನ್ನಂತಾತ್ಪಿಪರ್ಚ್ಛಿಷತಇತ್ಯಾದ್ಯಾತ್ಮನೇಪದಂ ವಿಶೇಷಃ ॥

ಕೇವಲಾತ್ಕೃತ್ಸು, ಪರ್ಚ್ಛಿತವ್ಯಃ- ಪರ್ಚ್ಛನೀಯಃ, ಪೃಚ್ಯಃ, ಶ್ವಿದಿತಇತಿ। ನೇಟ್ ಪೃಕ್ತಃ, ಪೃಕ್ತವಾನ್, ಪೃಚಾನಃ, ಪರ್ಚ್ಛಿಷ್ಯಮಾಣಃ। ಪರ್ಚ್ಛಿತುಂ ಪೃಕ್ತಂ. ಪರ್ಚ್ಛನಂ, ಪರ್ಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸಂಪೃಚ್ಯ, ಪರ್ಚ್ಛಂಪರ್ಚ್ಛಮ್ । ಪರ್ಚ್ಛಿತ್ವಾಪೇರ್ಚ್ಛಿತ್ವಾ॥

ಪೃಜಿ, ಇತ್ಯೇಕೇ ಪಿಜೆರುಕ್ತಾವರ್ಣಾದಿರೇವಾರ್ಥಃ

ಯಥಾಯಥಂ ಸಕರ್ಮಕೋಽಕರ್ಮಕಶ್ಚ ಸೇಟ್ ಆತ್ಮನೇಪದೀ

ಪೃಙ್ಕ್ತೇ, ಪೃಂಜಾತೇ। ಪೃಂಜತಇತ್ಯಾದಿ ಸರ್ವಂಣಿಜೀವತ್ । ಯಜಿಪರೀಪೃಂಜ್ಯತ ಇತ್ಯಾದಿಷು ರೀಗಾಗಮೋವಿಶೇಷಃ ಯಜ್ಲುಕ್ಯಂತರಂ ಗತ್ವಾವನ್ನಾಮಾಗಮೇಸತಿ ಋದುಪಧತ್ವಾಧಾವಾನ್ನುರುಗಾದಯಃ, ಪಾಪೃಂಜೀತಿ, ಪಾಪೃಜ್ಕ್ತಿ-ಪಾಪೃಙ್ಕ್ತಃ ಪಾಪೃಂಜತೀತ್ಯಾದ್ಯೂಹ್ಯಮ್ ॥

ವಸ- ಆಚ್ಛಾದನೇ ಸಕರ್ಮಕಃ ಸೇಟ್ ಆತ್ಮನೇಪದೀ

೧ ವಸ್ತೇ। ವಸಾತೇ- ವಸತೇ- ವಸ್ಸೇ- ವಸಾಥೇ, ವಧ್ವೇ- ವಸೇ-ವಸ್ವಹೇ ವಸ್ಮಹೇ ॥ ೨ ವವಸೇ, ವವಸಿಷೇ, ವವಸಿಧ್ವೇ॥ ೩ ವಸಿತಾ (ಸೇ ಹೇ) ೪ ವಸಿಷ್ಯತೇ ॥ ೫ ವಸ್ತಾಂ। ವಸಾತಾಂ। ವಸತಾಂ, ವಸ್ಸ್ವ, ವಸಾಥಾಂ,ವಧ್ವಂ ವಸೈ, ವಸಾವಹೈ, ವಸಾಮಹೈ॥ ೬ ಅವಸ್ತ। ಅವಸಾತಾಂ, ಅವಸತ, ಅವಸ್ಥಾಃ- ಅವಸಾಥಾಂ, ಅವಧ್ವಂ- ಅವಸಿ- ಅವಸ್ವಹಿ, ಅವಸ್ಮಹಿ॥ ೭ ವಸೀತ, ವಸೀಯಾತಾಂ- ವಸೀರನ್ ॥ ೮ ವಸಿಷೀಷ್ಟ।ಧ್ವಂ॥೯ ಅವಸಿಷ್ಟ(ಢ್ವಂ,ಧ್ವಂ) ೧೦ ಅವಸಿಷ್ಯತ॥

కర్మణి—౧వస్యతే॥ ౫ వస్యతాం॥౬ అవస్యత॥ ౭ వస్యేత॥౯ అ వాసీతివిశేషః। శేషంకర్తృలకారవత్॥

ణౌ, కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు సనియఙ్యఙ్లుకుతి ఙ్కృతౌస్సర్వంవసతివత్ పు ౩౬౧,౩౬౭॥

సన్నంతాద్వివసిషత ఇత్యాద్యాత్మనేపదంవిశేషః తదంతాత్కృ త్స్వపి వివసిషితవ్యమిత్యాద్యపి ॥ కేవలాత్కృత్సు, వసితవ్యం। వస నీయం- వాస్యం- వసితః- వసితవాన్ వసానః వసిష్యమాణః, వసి తుం, వసితం- వసనం, వసిత్వా- నివస్య- వాసంవాసం - వసిత్వావ సిత్వా॥

వృజి,వర్జనఇత్యన్యేసకర్మకస్సేట్ ఆత్మనేపదీ
వృఙ్క్తే, వృంజాతే, వృంజతఇత్యాది ణిజిధాతువత్॥

వృజీ, వర్జనే - సకర్మకః, సేట్, ఆత్మనే
వృక్తే, వృజాతే, వృజతఇత్యాది పృచీవత్॥

ఆఙః శాసు ఇచ్ఛాయాం సకర్మకః సేట్ ఆత్మనే
ఆశాస్తే- ఆశాసాతే, ఆశాస్సే, ఆశాసాథే- ఆశాధ్వే, ఆశాసే- ఆశాస్వహే- ఆశాస్మహే॥ ౨ ఆశశాసే- ఆశశాసాతే, ఆశశాసిరే॥౩ ఆశాసితా, సే-హే॥ ౪ ఆశాసిష్యతే॥ ౫ ఆశాస్తాం- ఆశాసాతాం,ఆ శాసతాం, ఆశాస్స్వ, ఆశాసాథాం, ఆశాధ్వం, ఆశాసై-ఆశాసావ హై, ఆశాసామహై ॥ ౬ ఆశాస్త- ఆశాసాతాం,ఆశాసత, ౭ ఆశాసీ త, ఆశాసీయాతాం- ఆశాసీరన్॥ ౮ ఆశాసిషీష్ట ధ్వం, ౯ ఆశాసిష్ఠ ఢ్వం-ధ్వం ॥౧౦ ఆశాసిష్యత॥

కర్మణి—౧ ఆశాస్యతే॥౫ ఆశాస్యతాం ॥ ౬. ఆశాస్యత॥.౭ ఆ శాస్యేత ॥ ౯ ఆశాసీతి విశేషః ॥ శేషంకర్తృలకారవత్ ॥

ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు సన్ యఙ్ యఙ్లుక్సు తిఙ్ కృత్సు సర్వం ఖాదతివత్ పు ౨-౨౩, ౨-౨౪॥ సని, ఆశిశాసిషత ఇత్యాద్యాత్మనేపదం విశేషః॥

కేవలాత్కృత్సు—ఆశాసితవ్యం, ఆశాసనీయం- ఆశాస్యం । ఆశాసితః, ఆశాసితవాన్, ఆశాసానః. ఆశాసిష్యమాణః, ఆశాసితుం ఆశాసితం- ఆశాసనం, ఆశాస్య, ఆశాసమాశాసం-ఆశాస్యాశాస్య, అస్యాఙ్పూర్వత్వం ప్రాయికం. తేన నమోవాకం ప్రశాస్మహ ఇత్యాదిసిద్ధమ్

శిజి, అవ్యక్తే శబ్దే- అకర్మకః, సేట్- ఆత్మనేపదీ

౧ శింక్తే, శింజాతే- శింజతే, శింక్షే- శింజాథే, శింగ్ధ్వే-శింజే- శింజ్వహే, శింజ్మహే॥ ౨ శిశింజే॥ ౩ శింజితా॥ సే. హే॥ ౪ శింజిష్యతే॥ ౫ శింక్తాం, శింజాతాం- శింజతాం, శింక్ష్వ, శింజాథాం శింగ్ధ్వం-శింజై శింజావహై, శింజామహై॥ ౬ అశింక్త- అశింజాతాం- అశింజత- అశింక్థాః- అశింజాథాం- అశింగ్ధ్వం- అశింజి- అశింజ్వహి- అశింజ్మహి ౭ శింజీత- శింజీయాతాం॥ ౮ శింజిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అశింజిష్ట,ఢ్వం-ధ్వం ౧౦ అశింజిష్యత॥

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు సన్ యఙ్ యఙ్లుక్సు తిఙ్ కృతౌః సర్వం క్లిందతివత్॥ ౨౦౪—౨౦౫ పు॥

సని, శిశింజిషత ఇత్యాద్యాత్మనేపదం విశేషః

కేవలాత్కృత్సు శింజితవ్యం, శింజనీయం, శింజ్యం- శింజితః, శింజితవాన్, శింజానః, శింజిష్యమాణః- శింజితుం, శింజితం, శింజనం, శింజిత్వా- ఆశింజ్య, శింజం శింజం- శింజిత్వా శింజిత్వా..............

శ్రీ ఇతి హలంతా ఆత్మనేపదినః శ్రీ

అథాదాదావుభయపదినః—తత్రాజంతాః

ఊర్ణుఞ్- ఆచ్ఛాదనే। సకర్మకః॥ సేట్, ఉభయపదీ

హలాదౌపితిసార్వధాతుకే ఊర్ణోతేర్విభాషేతి వావృద్ధిః—౧ఊర్ణౌతి,ఊర్ణోతి-ఊర్ణుతః,ఊర్ణువంతి-ఊర్ణౌషి.ఊర్ణోషి-ఊర్ణుథః,ఊర్ణుథ-ఊర్ణౌమి-ఊర్ణోమి-ఊర్ణువః-ఊర్ణుమః-ఊర్ణుతే- ఊర్ణువాతే, ఊర్ణువతే- ఊర్ణుషే, ఊర్ణువాథే, ఊర్ణుధ్వే-ఊర్ణువే, ఊర్ణువహే- ఊర్ణుమహే- ఊర్ణోతే రామ్నేతివాచ్యమితినిషేధాన్నామ్ ॥ నంద్రాస్సంయోగాదయఇతి నిషేధాన్నశబ్దస్యద్విత్వం. ౨ ఊర్ణునావ, ఊర్ణునువతుః, ఊర్ణునువుః, విభాషోర్ణోరితీడాదిప్రత్యయస్య వాఙిత్త్వం॥ ఊర్ణునువిథ- ఊర్ణునవిథ- ఊర్ణునావ; ఊర్ణునవ, ఊర్ణునువివ, ఊర్ణునువిమ, ఊర్ణునువే- ఊర్ణునువాతె, ఊర్ణునువిషె, ఊర్ణునువిఢ్వే,ధ్వే- ఊర్ణునువివహే- ఊర్ణునువిమహే ॥ ౩ ఊర్ణవితా(సి-సే,హే) ఊర్ణువితా- సి।సే।హే- ఊర్ణవిష్యతి-తే ॥ ఊర్ణువిష్యతి-తే॥ ౪ ఊర్ణౌతు- ఊర్ణోతు- ఊర్ణుతాత్, ఊర్ణుహి- ఊర్ణవాని, ఊర్ణుతాం, ఊర్ణుష్వ-ఊర్ణవై, గుణోఽపృక్తఇతి వృద్ధ్యపవాదోగుణః ॥ ౬ ఔర్ణోత్- ఔర్ణుతాం- ఔర్ణోః- ఔర్ణవం, ఔర్ణుత- ఔర్ణువాతాం, ఔర్ణువి, జిచ్ఛపిన్నేతిభాష్యాన్నవృద్ధిః ॥ ౭ ఊర్ణుయాత్, ఊర్ణువీత - ఊర్ణువీయాతాం॥ ౮ ఊర్ణూయాత్ - ఊర్ణూయాస్తాం- ఊర్ణువిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ఊర్ణవిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ ఇడాదిప్రత్యయస్య ఙిత్త్వపక్షే॥ ఔర్ణువీత్। ఔర్ణువిష్టాం॥ఇ ఇడాదౌ సిజిపరస్మైపదె ఊర్ణోతెర్విభాషేతి వృద్ధివికల్పే। ఔర్ణావీత్। ఔర్ణావిష్టాం। వృద్ధ్యభావేగుణః। ఔర్ణవీత్, ఔర్ణవిష్టాం॥ ఔర్ణువిష్ట- ఔర్ణువిషాతాం॥ఢ్వం,ధ్వం॥ ఔర్ణవిష్ట। ఔర్ణవిషాతాం ఢ్వం,ధ్వం, ౧౦ ఔర్ణువిష్యత్-త॥ ఔర్ణవిష్యత్।త॥

కర్మణి—౧ ఊర్ణూయతే॥ ౨ ఊర్ణునువే - ఊర్ణునువిషే । ఇత్యాది ॥ ౩ ఊర్ణవితా (సే- హే) ఊర్ణువితా (సే, హే) ఊర్ణవితా(సే-హే) ౪ ఊర్ణావిష్యతే। ఊర్ణవిష్యతే। ఊర్ణువిష్యతే॥ ౫ ఊర్ణూయతాం॥ ౬ ఔర్ణూయత॥ ౭ ఊర్ణూయేత॥ ౮ ఊర్ణావిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ఊర్ణువిషీష్ట (ధ్వం,ఢ్వం) ఊర్ణవిషీష్ట (ధ్వం,ఢ్వం) ౯ ఔర్ణావి- ఔర్ణావిషాతాం, ధ్వం,ఢ్వం॥ ఔర్ణవిషాతాం (ధ్వం,ఢ్వం) ఔర్ణువిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ ఔర్ణావిష్యత॥ ఔర్ణువిష్యత-ఔర్ణవిష్యత ॥

ణ్యాకర్తృకకర్మణో స్తదంతాత్ప్రత్యస్సచ ఊర్ణావయతి;తే ॥ చఙి॥ ఔర్ణునవత్, త ॥ ఊర్ణావ్యత ఇత్యాది ఊర్ణావయితవ్యమిత్యాది చ సన్వతి సత్॥ ౧౦౪-౧౦౫ పు ॥ సని సనీవంతర్ధేత్యాదినా సన ఇడ్వా ॥ ఊర్ణునూషతి,తే॥ ఊర్ణునువిషతి-తే॥ ఊర్ణనవిషతి,తే॥ ఇతి త్రైరూప్యం కృత్స్వపి సర్వత్రోన్నేయం॥ సూచిసూత్రిమూత్ర్యట్యర్త్యశూర్ణోతిభ్యో యఙ్వక్తవ్య ఇతి యఙి ॥ ఊర్ణోనూయతే, ఇత్యాది తదంతాత్కృత్స్వపి । ఊర్ణోనూయితవ్యమిత్యాది । యఙ్లుకి ॥ ఊర్ణోనవీతి। ఊర్ణోనోతి। ఊర్ణోనూతః। ఊర్ణోనువతీత్యాది ॥ తదంతాత్కృత్స్వపి ఊర్ణోనవితవ్యమిత్యాది॥

కేవలాత్కృత్సు। ఊర్ణవితవ్యం, ఊర్ణువితవ్యం, ఊర్ణవనీయం, ఊర్ణవ్యం, ఊర్ణావ్యం, ఊర్ణుతః, ఊర్ణుతవాన్, ఊర్ణువన్, ఊర్ణువతీ, ఊర్ణువానః, ఊర్ణవిష్యన్, ఊర్ణవిష్యతీ, ఊర్ణవిష్యంతీ। ఊర్ణావిష్యమాణః, ఊర్ణువిష్యన్, ఊర్ణువిష్యతీ, ఊర్ణువిష్యంతీ, ఊర్ణువిష్యమాణః, ఊర్ణువితుం-ఊర్ణవితుం, ఊర్ణుతం, ఊర్ణవనం, ఊర్ణువిత్వా, ఊర్ణవిత్వా, ప్రోర్ణుత్య, ఊర్ణాసమూర్ణానం, ఊర్ణువిత్వోర్ణువిత్వా। ఊర్ణవిత్వోర్ణవిత్వా॥

ష్టుఞ్॥ స్తుతౌ॥ సకర్మకః। అనిట్, ఉభయపదీ

తురుస్తుశమ్యమ ఇత్యాదినా హలాదేస్సార్వధాతుకస్య తిఙ ఈడ్వా ౧ స్తవీతి; స్తౌతి, స్తువీతః, స్తుతః, స్తువంతి, స్తవీషి, స్తౌషి, స్తువీథః। స్తుథః, స్తువీథ। స్తుథ। స్తవీమి। స్తౌమి। స్తువీవః। స్తువః। స్తువీమః। స్తుమః। స్తుతే। స్తువీతే. స్తువాతే, స్తువతే॥ స్తుషే। స్తువీషే। స్తువాథే। స్తుధ్వే। స్తువీధ్వే స్తువే। స్తువహే। స్తువీవహే। స్తుమహే। స్తువీమహే॥ ౨ తుష్టావ, తుష్టువతుః తుష్టోథ- క్రాదినియమాన్నేట్। తుష్టువథుః। తుష్టావ। తుష్టవ। తుష్టువ। తుష్టుమ। తుష్టువే, తుష్టువాతే॥ తుష్టుషే। తుష్టుధ్వే। తుష్టువహే- తుష్టుమహే॥ ౩ స్తోతా(సి, సే-హే) ౪ స్తోష్యతి, తే॥ ౫ స్తవీతు। స్తౌతు। స్తువీతాత్ స్తుతాత్, స్తుతాం, స్తువీతాం, స్తువంతు। స్తుహి, స్తువీహి। స్తువీతాత్, స్తుతాత్। స్తువీతం। స్తుతం। స్తువీత। స్తుత। స్తవాని। స్తవావ। స్తవామ। స్తుతాం। స్తువీతాం। స్తువాతాం। స్తువతాం। స్తువీష్వ। స్తుష్వ। స్తువాథాం। స్తువీధ్వం। స్తుధ్వం। స్తవై। స్తవావహై। స్తవామహై॥ ౬ అస్తావీత్। అస్తౌత్। అస్తుతాం। అస్తువీతాం। అస్తువన్। అస్తావీః। అస్తౌః అస్తుతం, అస్తువీతం। అస్తుత। అస్తువీత। అస్తవం। అస్తువీవ। అస్తువ। అస్తువీమ। అస్తుమ। అస్తువీత। అస్తుత। అస్తువాతాం। అస్తువత। అస్తువీథాః। అస్తుథాః। అస్తువాథాం। అస్తువీధ్వం। అస్తుధ్వం। అస్తువి। అస్తువీవహి। అస్తువహి। అస్తువీమహి। అస్తుమహి॥ ౭ స్తువీయాత్। స్తువీయాతాం స్తువీయుః। స్తుయాత్। స్తుయాతాం। స్తుయుః। స్తువీత। స్తువీయాతాం। స్తువీరన్॥ ౮ స్తూయాత్। స్తూయాస్తాం। స్తోషీష్ట। స్తోషీయాస్తాం (ధ్వం స్తుసుధూఞ్భ్య ఇతీట్॥ ౯ అస్తావీత్। అస్తావిష్టాం। అస్తావిషుః। అస్తోష్ట। అస్తోషాతాం (ఢ్వం) ౧౦ అస్తోష్యత్, త॥

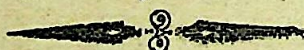
కర్మణి—౧ స్తూయతే॥ ౨ తుష్టువే। తుష్టుషే। తుష్టుధ్వే। తుష్టువహే। తుష్టుమహే॥ ౩ స్తావితా॥ స్తోతా॥ ౪ స్తావిష్యతే॥ స్తోష్యతే॥ ౫ స్తూయతాం॥ ౬ అస్తూయత॥ ౭ స్తూయేత॥ ౮ స్తావిషీష్ట (ధ్వం

ధ్వం) స్తోషీష్ట్వ ధ్వం॥ ౯ అస్తావి॥ అస్తావిషాతాం ॥ ఢ్వం। ధ్వం ॥ అ
స్తోషాతాం(ఢ్వం) ౧౦ అస్తావిష్యత-అస్తోష్యత ॥

ణ్యాకర్తృక ర్మణో స్తదంతాత్కృత్స్వచ సవతిపల్॥ ౧౦౪-౧౦౫॥ చ
ఙి॥ అతుష్టవత్-త॥

సని। స్తోతిణ్యోరేవేష్యకైష్షత్వం। తుష్టూషతి-తే॥ ఇత్యాది। కృ
త్స్వపితుష్టూషితవ్యమిత్యాది। యఙి, తోష్టూయతే, తోష్టూయిత
వ్యమిత్యాది॥ యఙ్లుకి। తోష్టవీతి- తోష్టోతి- తోష్టువీతః, తోష్టుతః
తోష్టువతీత్యాది। తోష్టవితవ్యమిత్యాదిచ। కేవలాత్కృత్సు।

స్తోతవ్యః- స్తవనీయః। స్తుత్యః। అవశ్యస్తుత్యః। ఏతిస్తుశాస్వృదృ
జుషః క్యబితి క్యప్। పునః క్యబుక్తిః పరస్యాపి ణ్యతో బాధనార్థా॥
వాసరూపవిధినాయదపి। స్తవ్యః। స్తుతః। స్తుతవాన్। స్తువన్। స్తు
వతీ। స్తువానః। స్తోష్యన్। స్తోష్యతీ। స్తోష్యంతీ। స్తోష్యమాణః। స్తో
తుం। స్తుతం। స్తవనం। స్తుత్వా। ప్రస్తుత్య। స్తావంస్తావం। స్తుత్వాస్తుత్వా

బ్రూఙ్ - వ్యక్తాయాంవాచి, సకర్మకః-సేట్, వచ్యాదేశ
స్త్వనిట్ ఉభయపదీ

బ్రువః పంచానామాదితఆహో బ్రువ ఇత్యాదితః పఞ్చానాం ణలాద
యః పంచవా। బ్రువశ్చాహ ఆదేశః॥ ౧ ఆహ। ఆహతుః। ఆహుః। ఆ
త్థ। ఆహథుః। పక్షే॥ బ్రవీతి। బ్రూతః। బ్రువంతి। బ్రవీషి। బ్రూథః।
బ్రూథ। బ్రవీమి। బ్రూవః। బ్రూమః। బ్రూతే। బ్రువాతే। బ్రువతే॥
బ్రూషే- బ్రువాథే। బ్రూధ్వే। బ్రువే। బ్రూవహే। బ్రూమహే॥ ఆర్ధ
ధాతుకే బ్రువో వచిరితి వచ్యాదేశః॥ ౨ ఉవాచ। ఊచతుః। ఉవచిథ.
ఉవక్థ। ఉవాచ। ఉవచ। ఊచివ। ఊచిమ। ఊచే। ఊచాతే। ఊచిషే। ఊ
చిధ్వే। ఊచివహే॥ ఊచిమహే॥ ౩ వక్తా॥ సి-సే-హే॥ ౪ వక్ష్యతి, తే।
౫ బ్రవీతు। బ్రూతాత్। బ్రూహి। బ్రవాణి। బ్రూతాం। బ్రువాతాం।

బ్రూష్వ। బ్రవై। బ్రవావహై॥౬ అబ్రవీత్॥ అబ్రూతాం। అబ్రూత అబ్రువాతాం। అబ్రువి। అబ్రూవహి। ౭ బ్రూయాత్। బ్రూయాతాం। బ్రువీత- బ్రువీయాతాం॥ ౮ ఉచ్యాత్। ఉచ్యాస్తాం। వక్షీష్ట। వక్షీయాస్తాం। ధ్వం॥౯ అస్యతివక్తీ్యఙ్। వచఉమిత్యుమ్। అవోచత్।అవోచతాం। అవోచత। అవోచేతాం ॥ ౧౦ అవక్ష్యత్। త ॥

కర్మణి—౧ ఉచ్యతే॥ ఊచే॥ ఊచిషే॥ ౩ వక్తా॥ సే- హే॥ ౪ వక్ష్యతే ॥ ౫ ఉచ్యతాం॥ ౬ ఔచ్యత॥ ౭ ఉచ్యేత॥ ౮ వక్షీష్ట(ధ్వం) ౯ అవాచి- అవక్షాతాం॥ ౧౦ అవక్ష్యత। అస్యకర్మణః కర్తృత్వ వివక్షాయాం శిశ్రింధిగ్రంథిబ్రూఞాత్మనేపదాకర్మకాణాముపసంఖ్యానమితి యక్చిణోః ప్రతిషేధే । బ్రూతేకథాస్వయమేవ। అవోచత॥

ణౌకర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సచవాచయతి।తే॥ ఇత్యాదిగాదయతివత్ ॥ ౨౨౭, ౨౨౯ పు॥

సని- తదంతాత్కృత్సు చ వివక్షతి-తే॥ ఇత్యాది-వివక్షితవ్యమిత్యాదిచగదతివత్। యఙి-వావచ్యతఇత్యాది,యఙోలుకాపహారేవిషయత్వాసంభవేన వచ్యాదేశాప్రవృత్తే ర్యఙ్లుకి॥ బోబ్రవీతి। బోబోతి-బోబ్రూతః- బోబ్రువతీత్యాది।కృత్సుబోబ్రువితవ్యమిత్యాదిచ॥

కేవలాత్కృత్సు- వక్తవ్యం।వచనీయం।ప్రబ్రూతఇతిప్రవచనీయః।భద్యగేయప్రవచనీయేత్యాదినా కర్తర్యనీయర్ ప్రత్యయాంతో నిపాత్యతే అశబ్దసంజ్ఞాయాం। వాచ్యం। శబ్దసంజ్ఞాయాంతువచోఽశబ్దసంజ్ఞాయామితి కుత్వేవాక్యం॥ ఉక్తః। ఉక్తవాన్। బ్రువన్। బ్రువతీ। బ్రువాణః వక్ష్యన్- వక్ష్యతీ। వక్ష్యంతీ। వక్ష్యమాణః। వక్తుం। ఉక్తం- వచనం।ఉక్త్వా। ప్రోచ్య। వాచంవాచం। ఉక్త్వోక్త్వా॥......................

॥ఇత్యజంతా ఉభయపదినః,అథహలంతాః॥

దిహ, ఉపచయే। అకర్మకః। అనిట్। ఉభయపదీ

౧ దేగ్ధి- దిగ్ధః, దిహంతి। ధేక్షి- దిగ్ధః- దిగ్ధ। దేహ్మి।దిహ్వః।దిహ్మః దిగ్ధే। దిహాతే। దిహతే- ధిక్షే, దిహాథే- ధిగ్ధ్వే। దిహే- దిహ్వహే। దిహ్మహే॥ ౨ దిదేహ। దిదిహతుః। దిదేహిథ। దిదిహివ। దిదిహే। దిదిహాతే। దిదిహిషే॥ దిదిహిఢ్వే॥ దిదిహిధ్వే। దిదిహివహే॥ ౩ దెగ్ధా (సి, స్మే, హే) ౪ ధేక్ష్యతి।తే ॥ ౫ దేగ్ధు- దిగ్ధాత్। దిగ్ధి। దిగ్ధాత్ । దేహాని। దిగ్ధాం। దిహాతాం। దిహతాం। ధిక్ష్వ- దిహాథాం, ధిగ్ధ్వం, దేహై దేహావహై॥ ౬ అధేక్। అదిగ్ధాం। అదిహన్। అధేక్ - అదేహం, అదిగ్ధ। అదిహాతాం, అదిహత- అదిగ్ధాః- అధిగ్ధ్వం- అదిహి ॥ ౭ దిహ్యాత్- దిహ్యాతాం, దిహీత- దిహీయాతాం॥ ౮ దిహ్యాత్, దిహ్యాస్తాం ధిక్షీష్ట। ధిక్షీయాస్తాం - ౯ అధిక్షత్, అధిక్షతాం। అదిగ్ధ। అధిక్షత- అధిక్షాతాం-అధిక్షన్త, లుగ్వాదుహేత్యాదినా దంత్యతఙీక్సస్యలుగ్వా అదిగ్ధాః, అధిక్షథాః, అధిక్షాథాం అధిగ్ధ్వం। అధిక్షధ్వం। అధిక్షి। అధిక్ష్వహి- అధిక్షావహి, అధిక్ష్మహి, అధిక్షామహి। ౧౦ అధేక్ష్యత్,త।

కర్మణి—౧దిహ్యతే॥ ౫ దిహ్యతాం॥ ౬ అదిహ్యత॥ ౭ దిహ్యేత ౯ అదేహీతి విశేషః। శేషంకర్తృలకారస్యాత్మనేపదరూపవత్॥

ణౌకర్తృకర్మణోస్తదంతాత్ప్రాత్సన యఙియఙ్లుకిచతిఙ్ప్రాత్సోస్సర్వంమేహతివత్॥

సని- దిధిక్షతి, తే॥ ఇత్యాత్మనేపదిరూపమపి విశేషః శేషంప్రాగ్వత్ ॥ ౩౭౮॥౩౭౯ పు॥

కేవలాత్ప్రృత్సు॥ దెగ్ధవ్యం, దేహనీయం, దేహ్యం. దిగ్ధః- దిగ్ధవాన్, దిహన్ దిహంతీ। దిహానః, ధేక్ష్యన్, ధేక్ష్యతీ, ధక్ష్యంతీ- ధేక్ష్యమాణః। దెగ్ధుం। దిగ్ధం। దేహనం। దిగ్ధ్వా। ప్రదిహ్య - దేహందేహం. దిగ్ధ్వాదిగ్ధ్వా

ద్విష్టః- ద్విష్టి-ద్విషాతె- ద్విషతె- ద్విక్షే। ద్విషాథె। ద్విడ్ఢ్వే॥ద్విషే ద్విష్వహే, ద్విష్మహే ॥ ౨ దిద్వేష, దిద్విషతుః-దిద్వేషిథ- దిద్విషి వ, దిద్విషె, దిద్విషాతె- దిద్విషిషె, దిద్విషిఢ్వే,దిద్విషివహే,౩ద్వే ష్టా(సి, సే, హె) ౪ ద్వేక్ష్యతి, తె॥ ౫ ద్వేష్టు - ద్విష్టాత్, ద్విష్టాం- ద్విషంతు- ద్విడ్ఢి, ద్వేషాణి ॥ ౬ అద్వేట్, అద్విష్టాం, అద్విషుః-అ ద్విషన్- ద్విషశ్చేతి లజో ర్జుస్వా॥ అద్వేట్, అద్విష్టం,అద్వే షం, అద్విష్వ- అద్విష్ట- అద్విషాతాం- అద్విఢ్వం,అద్విషి ॥౭ ద్విష్యా త్- ద్విష్యాతాం- ద్విషీత- ద్విషీయాతాం ॥ ౮ ద్విష్యాత్ - ద్విష్యా స్తాం, ద్విక్షీష్ట, ద్విక్షీయాస్తాం(ఢ్వం) ౯ అద్విక్షత్- అద్విక్షతాం- అ ద్విక్షత, అద్విక్షాతాం- అద్విక్షంత॥ ౧౦ అద్వేక్ష్యత్,త॥

కర్మణి—౧ద్విష్యతె॥ ౫ ద్విష్యతాం॥ ౬ అద్విష్యత॥ ౭ ద్వి క్ష్యేత॥ ౯అద్వేషితివిశేషః । శేషంప్రాగుక్తాత్మనేపదరూపవత్ ॥ణ్యం తాదితిజ్ఞ-ప్రరూపాణిమేషాతివదనుసంధేయాని ౩౭౮,౩౭౯ పు ॥

సని పక్షేదిద్విక్షతఇత్యాత్మనేపదంవిశేషః ॥ కేవలాత్కృత ॥ ద్వేష్టవ్యః, ద్వేషణీయః, ద్వేష్యః, ద్విష్టః- ద్విష్టవాన్ ॥ ద్విషన్, ద్విషతీ, ద్విషాణః- ద్వేక్ష్యన్- ద్వేక్ష్యతీ, ద్వేక్ష్యంతీ - ద్వేక్ష్య మాణా, ద్వేష్టుం- ద్విష్టం, ద్వేషణం- ద్విష్ట్వా- విద్విష్య, ద్వేషం ద్వేషం, ద్విష్ట్వాద్విష్ట్వా ॥

దుహ, ప్రపూరణె, ప్రపూరణందోహనం, సకర్మకః- అనిట్, ఉభయపదీ.

౧ దోగ్ధి, దుగ్ధః, దుహంతి, ధోక్షి, దుగ్ధః - దుగ్ధ- దోహ్మి, దు హ్వః, దుహ్మః, దుగ్ధె, దుహాతె- దుహతె, ధుక్షే, దుహాథె, ధుగ్ధ్వే దుహే, దుహ్వహే, దుహ్మహే ॥ ౨ దుదోహ, దుదుహతుః, దు దోహిథ- దుదుహివ, దుదుహె- దుదుహిషె,దుదుహిఢ్వే (ధ్వే) దు

దుహివహే॥ ౩ దోగ్ధా(సి-సే-హే) ౪ ధోక్ష్యతి, తే॥ ౫ దోగ్ధు, దుగ్ధాత్- దుగ్ధి-దుగ్ధాత్ దోహాని॥ ౬ అధోక్- అదుగ్ధాం-అదుహన్, అధోక్(గ్) అదుగ్ధం, అదోహం, అదుగ్ధ- అదుహాతాం, అదుగ్ధాః, అదుహి॥ ౭ దుహ్యాత్, దుహ్యాతాం- దుహీత- దుహీయాతాం॥ ౮ దుహ్యాత్। దుహ్యాస్తాం- ధుక్షీష్ట, ధుక్షీయాస్తాం ॥ ౯ అధుక్షత్, అధుక్షతాం, అదుగ్ధ, అధుక్షత- అధుక్షాతాం, అధుక్షంత- అదుగ్ధాః, అధుక్షథాః, అధుగ్ధ్వం, అధుక్షధ్వం- అధుక్ష్వహి, అధుక్షావహి-అధుక్ష్మహి, అధుక్షామహి లుగ్వాదుహేత్యాదినాక్సస్యలుగ్వా॥ ౧౦ అధోక్ష్యత్।త॥

కర్మణి—౧ దుహ్యతే॥ ౫ దుహ్యతాం॥ ౬ అదుహ్యత॥ ౭ దుహ్యేత ॥ ౯ అదోహీతి విశేషః। శేషం కర్తృలకారస్యాత్మనే పదవత్ అస్మాత్సకర్మకాత్కర్మకర్తరి నదుహస్నునమాం యక్చిణావితినయక్ శప్। లుక్ - గౌః పయోదుగ్ధేస్వయమేవ। దుహేరనేన యకఏవ నిషేధః। చిణ్తుదుహశ్చేతి వికల్పిష్యతే। అదోహి, అదుగ్ధ- అధుక్షత॥

ణ్యంతాదిషుసర్వంమేహతివత్ ౩౭౮॥౩౮౯ పు ॥సని, పక్షేదుధుక్షతఇత్యాద్యాత్మనేపదంవిశేషః

కేవలాత్కృత్సు। దోగ్ధవ్యం, దోహనీయం, దుహ్యం, దోహ్యం శంసిదుహిగుహిభ్యోవేతి కాశికావచనాత్పక్షేక్యప్- దుగ్ధం.దుగ్ధవాన్ దుహన్, దుహతీ, దుహానః, ధోక్ష్యన్- ధోక్ష్యతీ - ధోక్ష్యంతీ- ధోక్ష్యమాణః- దోగ్ధుం, దుగ్ధం, దోహనం, దుగ్ధ్వా - ప్రదుహ్య- దోహందోహం, దుగ్ధ్వాదుగ్ధ్వా॥

లిహ, ఆస్వాదనే। సకర్మకః। అనిట్॥ఉభయపదీ

౧ లేఢి, లీఢః, లిహంతి, లేక్షి, లీఢః, లీఢ- లేహ్మి, లిహ్వః, లిహ్మః, లీఢే, లిహాతే, లిహతే, లిక్షే, లిహాథే, లీఢ్వే, లిహే, లిహ్వ

హే, లిహ్వహే॥ ౨ లిలేహ, లిలిహతుః, లిలేహిథ, లిలిహివ-లిలిహే లిలిహాతే, లిలిహిషె, లిలిహిఢ్వే।ధ్వే, లిలిహివహే॥ ౩ లేఢా (సి,సే, హే) ౪ లేక్ష్యతి,తె॥ ౫ లేఢు, లీఢాత్, లీఢాం, లిహంతు, లీఢి, లీఢాత్, లెహాని, లీఢాం- లిహాతాం, లిక్ష్వ, లిహాథాం, లీఢ్వం - లేహై॥ ౬ అలేట్, అలీఢాం, అలిహన్- అలేట్, అలీఢం, అలెహం, అలీఢ, అలిహాతాం- అలిహత, అలీఢాః, అలీఢ్వం, అలిహి ॥ ౭ లిహ్యాత్- లిహ్యాతాం, లిహీత, లిహీయాతాం- ౮ లిహ్యాత్, లిహ్యాస్తాం లిక్షీష్ట, లిక్షీయాస్తాం, (ధ్వం) ౯ అలిక్షత్, అలిక్షతాం, అలీఢ- అలిక్షత, అలిక్షాతాం, అలిక్షంత, లుగ్వాదుహేతివాలుక్, అలీఢాః, అలిక్షథాః, అలిక్షాథాం, అలీఢ్వం, అలిక్షధ్వం, అలిక్షి। అలిక్ష్వహి, అలిక్షావహి, అలిక్ష్మహి, అలిక్షామహి॥ ౧౦ అలేక్ష్యత్,త ॥

కర్మణి—౧లిహ్యతె॥ ౫ లిహ్యతాం॥ ౬ అలిహ్యత॥ ౭ లిహ్యేత॥ ౯ అలేహితివిశేషః ॥ శేషంకర్తృలకారస్యాత్మనేపదవత్॥ ణ్యంతాదిషు సర్వంమెహతివత్॥ సన్యాత్మనేపదంవిశేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు, లేఢవ్యం, లెహనీయం, లెహ్యం, లీఢః, లీఢవాన్, లిహన్, లిహతీ, లిహానః, లెక్ష్యన్; లెక్ష్యతీ, లేక్ష్యంతీ ॥ లెక్ష్యమాణః, లెఢుం, లీఢం, లెహనం, లీఢ్వా, విలిహ్య, లేహంలెహం, లీఢ్వాలీఢ్వా॥ ..ఇత్యుభయపదినః..

..శ్రీఇతిలుగ్వికరణాఅదాదయః శ్రీ..

అథ జుహోత్యాదౌ పరస్మైపదినస్తత్రాజంతెష్వాదంతాః

గా-స్తుతౌ, ఛాందసోఽయం, సకర్మకః। అనిట్, పరస్మైపదీ

కర్తరివిహితస్య శపోజుహోత్యాదిభ్యః శ్లురితిశ్లుః, శ్లావితిద్విత్వం జిగాతి, జిగీతః, జిగతి, జిగాసి- జిగీథః, జిగీథ, జిగామి, జిగీవః

జగీమః ॥ ౫ జిగాతు, జగీతాత్, జిగీతాం, జిగతు, జగీహి, జగీతాత్, జిగీతం, జిగీత, జిగాని- జిగావ, జిగామ ॥ ౬ అజిగాత్, అజిగీతాం అజిగుః, అజిగాః, అజిగీతం, అజిగీత, అజిగాం, అజిగీవ, అజిగీమ ౭ జిగీయాత్, జిగీయాతాం, జిగీయుః॥ శేషకర్తృలకారే కర్మణి ణ్యాం తాదిషుచ సర్వత్ర తజ్జ్యోగాయతివత్ ॥ ౧౩౧॥౧౩-౭పు ॥

కేవలాత్కృత్సు శతరి, జగత్ । జగతౌ- జగతః,జగతీ।ఇతి విశేషః

ఓహాక్,త్యాగె, సకర్మకః॥ అనిట్,పరస్మైపదీ

జహాతేశ్చేతి హలాదౌక్జిత్యార్ధధాతుక ఇత్వంవా । ఇత్వాభా వఈహల్యఘోరితీత్వం॥

౧ జహాతి, జహితః, జహీతః, జహతి, జహాసి- జహిథః - జహీథః- జహిథ- జహీథ, జహామి- జహివః- జహీవః, జహిమః॥ జహీమః ౨ జహౌ- జహతుః- జహిథ- జహాథ- జహివ ॥ ౩ హాతా(సి) ౪ హాస్యతి ॥ ౫ జహాతు- జహితాత్- జహీతాత్- జహితాం. జహీతాం - జహతు; ఆదహావిత్యాత్వం ॥ చాదిదీతౌచ ॥ జహాహి- జహిహి- జహీహి- జహితాత్- జహీతాత్- జహితం - జహీతం- జహిత - జహీత- జహాని- జహావ- జహామ ॥ ౬ అజహాత్- అజహితాం- అజహీతాం ॥ సిజభ్యస్తేతి ర్జుస్ ॥ అజహుః- అజహాః- అజహితం. అజహీతం- అజహిత- అజహీత- అజహాం. అజహివ. అజహీవ- అజహిమ - అజహీమ-లోపోయాత్యాలోపః ॥ ౭ జహ్యాత్. జహ్యాతాం. జహ్యుః- ఏ. లిజీత్యేత్వం ॥ ౮ హేయాత్- హేయాస్తాం ॥ ౯ అహాసీత్; అహాసిష్టాం ॥ ౧౦ అహాస్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారె—౧ వ్యతిజహితె॥ వ్యతిజహీతె - వ్యతిజహాతె- వ్యతిజహతె- వ్యతిజహిషే- వ్యతిజహీషె- వ్యతిజహిధ్వే-వ్యతిజహీధ్వే వ్యతిజహివహే- వ్యతిజహీవహే- వ్యతిజహిమహే- వ్యతిజహీమహే-

౨ వ్యతిజహే, వ్యతిజహాతే - వ్యతిజహిషే, వ్యతిజహిఢ్వే(ధ్వే) వ్యతిజహి(హీ)వహే॥ ౩ వ్యతిహాతా(సే.హే) ౪ వ్యతిహాస్యతే ॥ ౫ వ్యతిజహి-(హీ) తాం- వ్యతిజహాతాం- వ్యతిజహతాం॥ వ్యతిజహి(హీ)ష్వ. వ్యతిజహాథాం- వ్యతిజహి(హీ)ధ్వం- వ్యతిజహై॥ ౬ వ్యత్యజహి(హీ)త ॥ వ్యత్యజహాతాం, వ్యత్యజహత, వ్యత్యజహి(హీ)థాః॥ వ్యత్యజహాథాం వ్యత్యజహి(హీ)ధ్వం। వ్యత్యజహి- వ్యజహి(హీ)వహి। వ్యత్యజహి(హీ)మహి ॥ ౭ వ్యతిజహీత - వ్యతిజహీయాతాం । వ్యతిజహీరన్ ॥ ౮ వ్యతిహాసీష్ట (ధ్వం) ౯ వ్యత్యహాస్త - వ్యత్యహాసాతాం॥ ౧౦ వ్యత్యహాస్యత ॥

కర్మణి ॥ ఘుమాస్థేతీత్వే—౧ హీయతే॥ ౨ జహే।హాయితా।సే,హే ॥హాతా, సే,హే॥ ౪ హాయిష్యతే॥హాస్యతే॥ ౫ హీయతాం॥ ౬ అహీయత॥ ౭ హీయేత॥ హాయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ।హాసీష్ట,ధ్వం॥ ౯ అహాయి।అహాయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అహాసాతాం(ధ్వం) ౧౦ అహాయిష్యత।అహాస్యత ణ్యంతాదిషు సర్వంగాయతివత్ ॥ ౧౩౧-౧౩౨ పు ॥ యఙి॥ జేహీయతే

కేవలాత్కృత్సు॥ హాతవ్యః। హానీయః। హేయః । ఓదితశ్చేతి నిష్ఠానత్వం- హీనః। హీనవాన్ ॥ జహత్, జహతౌ- జహతః-జహతీ- హాస్యన్- హాస్యతీ- హాస్యంతీ। హాతుం। హీనం- హానం-జహాతేశ్చ క్త్వి తి హిభావః- హిత్వా- ప్రహాయ। విహాయ- హాయంహాయం- హిత్వాహిత్వా ॥

కి॥ జ్ఞానే॥ ఛాందసోఽయం। సకర్మకః॥ అనిట్॥ ప-ధీ।

౧ చికేతి- చికితః- చిక్యతి । చికేషి- చికిథః- చికిథ- చికేమి- చికివః- చికిమః ॥ ౫ చికేతు, చికితాత్- చికితాం- చిక్యతు, చికిహి - చికితాత్- చికితం, చికిత- చికయాని॥ ౬ అచికేత్ - అచికితాం- అచికయుః, అచికేః- అచికితం। అచికిత। అచికయం- అచికివ। అచికిమ ॥ ౭ చికియాత్, చికియాతాం. చికియుః, లిడాదావార్ధధాతుకే కర్మణి

ణ్యాఃతాదిషు తిజికృతిచజయతివత్ ॥ ౭౭-౭౭పు॥

కేవలాచ్ఛృతరి। చికృల్ ॥ చికృతా। చికృతః। చికృతీ। ఇతి విశేషః॥

ఞి॥భీ॥ భయే॥ అకర్మకః॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ

హలాదౌక్ఙితిసార్వధాతుకేభియోఽన్యతరస్యామితీత్వం॥వా— ౧

భభేతి। బిభితః। బిభీతః। బిభ్యతి, బిభేషి, బిభి(భీ)థః, బిభి (భీ) థ, బిభేమి - బిభి(భీ)వః - బిభి(భీ)మః ॥ ౨ భీహ్రీభృహువాం శ్లువచ్చేతి లిట్యామిబిభయాంచకార (బభూవ) ఆస ॥ బిభాయ- బిభ్యతుః, బిభయిథ, బిభేథ, బిభాయ - బిభయ- బిభ్యివ ॥ 3 భేతా,సి ॥ ४ భేష్యతి ॥ ౫ బిభేతు, బిభి(భీ)తాత్ । బిభి(భీ)తాం, బిభ్యతు, బిభి(భీ)హి - బిభి(భీ)తాత్, బిభి(భీ)తం, బిభి(భీ)త, బిభయాని ॥ ౬ అబిభేత్ । అబిభి(భీ)తాం, అబిభయుః, అబిభేః, అబిభి(భీ)తం - అబిభి(భీ)త । అబిభయం - అబిభి(భీ)వ, అ బిభి (భీ)మ ॥ ౭ బిభియాత్, బిభియాతాం - బిభియుః - బిభీయాత్ -బిభీయాతాం। బిభీయుః॥ ౮ భీయాత్।భీయాస్తాం॥ ౯ అభైషీత్ । అభైష్టాం॥ ౧౦ అభేష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే— ౧ వ్యతిబిభి(భీ)తే, వ్యతిబిభ్యాతే, వ్యతిబిభ్యతే- వ్యతిబిభి(భీ)షే, వ్యతిబిభ్యాథే,వ్యతిబిభి(భీ)ధ్వే, వ్యతిబిభ్యే। వ్యతిబిభి(భీ)వహే- వ్యతిబిభి(భీ)మహే ॥ ౨ వ్యతిబిభయాంచక్రే । బభూవ- ఆస॥ వ్యతిబిభ్యే। వ్యతిబిభ్యిషే। వ్యతిబిభ్యిఢ్వే।ధ్వే ॥ వ్యతిబిభ్యివహే, వ్యతిబిభ్యిమహే॥ 3 వ్యతిభేతా॥సే,హే॥ ४ వ్యతిభేష్యతే ౫ వ్యతిబిభీ(భీ)తాం। వ్యతిబిభ్యాతాం, వ్యతిబిభ్యతాం-వ్యతిబిభి(భీ)ష్వ। వ్యతిబిభ్యాథాం, వ్యతిబిభి(భీ)ధ్వం, వ్యతిబిభయై। వ్యతిబిభయావహై ॥ ౬ వ్యత్యబిభి(భీ)త, వ్యత్యబిభ్యాతాం, వ్యత్యబిభ్యత - వ్యత్యబిభి(భీ)థాః- వ్యత్యబిభ్యాథాం, వ్యత్యబిభి(భీ)ధ్వం। వ్యత్యబిభ్యి।

వ్యత్యబిభి(భీ)వహి- వ్యత్యబిభి(భీ)మహి ॥ ౭ వ్యతిబిభీత - వ్యతిబిభీయాతాం, వ్యత్యబిభీరన్ ॥ ౮ వ్యతిభేషీష్ట(ఢ్వం) ౯ వ్యత్యభేష్ట। వ్యత్యభేషాతాం(ఢ్వం) ౧౦ వ్యత్యభేష్యత॥

భావే—౧ భీయతే॥ ౨ బిభయాంచక్రే। బభూవే॥ ఆసే॥ బిభ్యే॥ ౩ భాయితా। భేతా॥ ౪ భాయిష్యతే, భేష్యతే॥ ౫ భీయతాం॥ ౬అభీయత॥ ౭ భీయేత॥ ౮ భాయిషీష్ట. భేషీష్ట ॥ ౯ అభాయి। ౧౦ అభాయిష్యత,అభేష్యత ॥

ణౌ ప్రయోజకాద్భయే గమ్యే బిభేతేర్నిత్యం భయ ఇత్యాత్వం వా ॥ ఆత్వపక్షే పుగాగమః । భీస్మ్యోర్హేతుభయ ఇత్యాత్మనేపదం । ముండో భాపయతే । భాపయాంచక్ర ఇత్యాది ॥ చఙి, అబీభపత,భియో హేతుభయే షుగిత్యత్ర భీ-ఈ ఇతి ఈకారప్రశ్లేషాదాత్వాభావపక్షే ప్రయోజకాద్భయే గమ్యే షుగాగమః, తదాపి భీస్మ్యోర్హేతుభయ ఇత్యాత్మనేపదం । భీషయతే। భీషయాంచక్రే॥ ఇత్యాది ॥ చఙి, అబీభిషత । ప్రయోజకాదన్యతో భయే గమ్యే నాత్వషుగాగమౌ । తదాణిచశ్చేతి పదద్వయం, భాయయతి,తే ॥ భాయయాంచకార ॥ చక్ర ఇత్యాది ॥ బిభ్యః కర్మణి న్యసిజాదిషు తథా కృత్స్వపి రూపభేదా జయత్యాదిషు బహుశో దాహృతదృష్టాంతేనోన్నేయాః । సని- బిభీషతి - బిభీషితవ్యమిత్యాది ॥ యఙి॥ బేభీయతే- బేభీయాంచక్రే ॥ కృత్సు బేభీయితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి॥ బేభయీతి, బేభేతి- బేభితః। బేభీతః బేభ్యతీత్యాదికృత్సు బేభయితవ్యమిత్యాది జయతివత్॥ ౮౭,౮౮ పు ॥

కేవలాత్కృత్సు, భేతవ్యం, భయనీయం, భేయం - భీతః - భీతవాన్, బిభ్యత్, బిభ్యతౌ- బిభ్యతః. బిభ్యతీ, భేష్యన్- భేష్యతీ,భేష్యంతీ, భేతుం- భీతం. భయనం, భీత్వా- విభీయ। భాయంభాయం భీత్వాభీత్వా ॥

హ్రీ, లజ్జాయాం॥ అకర్మకః॥ అనిట్-పరస్మైపదీ

౧ జిహ్రేతి. జిహ్రీతః- జిహ్రియతి, జిహ్రేషి, జిహ్రీథః- జిహ్రీథ జిహ్రేమి, జిహ్రీవః- జిహ్రీమః, భీహ్రీభృహువాం శ్లువచ్చేత్యామ్వా ౨ జిహ్రయాంచకార॥ బభూవ॥ ఆస ॥ జిహ్రాయ - జిహ్రియతుః - జిహ్రయిథ- జిహ్రేథ, జిహ్రా(హ్ర)య, జిహ్రియివ, జిహ్రియిమ ॥ ౩ హ్రేతా। సి॥ ౪ హ్రేష్యతి॥ ౫ జిహ్రేతు, జిహ్రీతాత్। జిహ్రీతాం॥ జిహ్రియతు- జిహ్రీహి- జిహ్రీతాత్, జిహ్రీతం। జిహ్రీత, జిహ్రయాణి। జిహ్రయావ- జిహ్రయామ ॥ ౬ అజిహ్రేత్, అజిహ్రీతాం। అజిహ్రయుః, అజహ్రేః, అజిహ్రీతం। అజిహ్రీత। అజిహ్రయం, అజిహ్రీవ॥ అజిహ్రీమ ॥ ౭ జిహ్రియాత్।జిహ్రీయాతాం, జిహ్రీయుః ౮ హ్రీయాత్-హ్రీయాస్తాం।హ్రీయాసుః ॥ ౯ అహ్రైషీత్ - అహ్రైష్టాం। అహ్రైషుః॥ ౧౦ అహ్రేష్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిజిహ్రీతే- వ్యతిజిహ్రియాతే - వ్యతిజిహ్రియతే- వ్యతిజిహ్రీషే। వ్యతిజిహ్రియాథే, వ్యతిజిహ్రీధ్వే- వ్యతిజిహ్రియే।వ్యతిజిహ్రీవహే, వ్యతిజిహ్రీమహే ॥ ౨ వ్యతిజిహ్రయాంచక్రే ॥ బభూవ ॥ ఆస ॥ వ్యతిజిహ్రియే॥ వ్యతిజిహ్రియిషే।ఢ్వే-ధ్వే।వ్యతిజిహ్రియివహే ॥ ౩ వ్యతిహ్రేతా- సే, హే॥ ౪ వ్యతిహ్రేష్యతే॥ ౫ వ్యతిజిహ్రీతాం। వ్యతిజిహ్రియాతాం। వ్యతిజిహ్రియతాం।వ్యతిజిహ్రీష్వ। వ్యతిజిహ్రియాథాం-వ్యతిజిహ్రీధ్వం। వ్యతిజిహ్రయై। వ్యతిజిహ్రయావహై। వ్యతిజిహ్రయామహై ॥ ౬ వ్యత్యజిహ్రీత। వ్యత్యజిహ్రియాతాం। వ్యత్యజిహ్రియత।వ్యత్యజిహ్రీథాః। వ్యత్యజిహ్రియాథాం।వ్యత్యజిహ్రీధ్వం, వ్యత్యజిహ్రియి। వ్యత్యజిహ్రీవహి।వ్యత్యజిహ్రీమహి॥ ౭ వ్యతిజిహ్రియీత, వ్యతిజిహ్రియీయాతాం। వ్యతిజిహ్రియీరన్, వ్యతిజిహ్రియీథాః। వ్యతిజిహ్రియీయాథాం।వ్యతిజిహ్రియీధ్వం ॥ వ్యతిజిహ్రియీయ। వ్యతిజిహ్రియీవహి।వ్యతిహ్రియీమహి॥ ౮ వ్యతి

హ్రేషీఢ్వం(ధ్వం) ౯ వ్యత్యహ్రేష్ట (ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యహ్రేష్యత ॥

భావే—౧ హ్రీయతే ॥ ౨ జిహ్రయాంచక్రే । బభూవ। ఆసే జిహ్రియే ॥ ౩ హ్రాయితా, హ్రేతా॥ ౪ హ్రాయిష్యతే, హ్రేష్యతే॥ ౫ హ్రీయతాం ॥ ౬ అహ్రీయత ॥ ౭ హ్రీయేత ॥ ౮ హ్రాయిషీష్ట హ్రేషీష్ట ॥ ౯ అహ్రాయి॥ ౧౦ అహ్రాయిష్యత, అహ్రేష్యత॥

ణావర్తిః హ్రీత్యాదినా పుకి పుగంతేతి గుణే హ్రేపయతి-తే॥ ఇత్యాది । చఙి, అజిహ్రిపత్-త ॥ కర్మణి ॥ హ్రేప్యత ఇత్యాది । కృత్సు హ్రేపయితవ్యమిత్యాది చ॥ సని-జిహ్రీషతి, జిహ్రీషితవ్యమిత్యాది ॥ యఙి॥ జేహ్రీయతే, జేహ్రీయితవ్యమిత్యాది॥ యఙ్లుకి ॥ జేహ్రయీతి-జేహ్రేతి । జేహ్రీతః, జేహ్రియతీత్యాది జేహ్రయితవ్యం- జేహ్రయణీయం- ఇత్యాది చ జయతివత్ ౮౭-౮౮ పు ॥ యఙ్లుకి ॥ నిష్ఠాయాం జేహ్రియితః- జేహ్రియితవాన్॥ జేహ్రియత్ - జేహ్రియతౌ- జేహ్రియతః జేహ్రియతీతి విశేషః ॥ కేవలాత్కృత్సు॥

హ్రేతవ్యం, హ్రయణీయం, హ్రేయం- హ్రీణః- హ్రీతః, నుదవిదోందత్రాఘ్రాహ్రీభ్యోఽన్యతరస్యామితి నిష్ఠాతస్య నో వా । హ్రీణవాన్, హ్రీతవాన్; జిహ్రియత్, జిహ్రియతౌ, జిహ్రియతః। జిహ్రియతీ, హ్రేష్యన్- హ్రేష్యతీ, హ్రేష్యంతీ, హ్రేతుం, హ్రీతః, హ్రీణం, హ్రీత్వా, ప్రహ్రీయ-హ్రాయం హ్రాయం । హ్రీత్వా హ్రీత్వా

హు-దానాదనయోః, ఆదానే చేత్యేకే, ప్రీణనేఽపీతి భాష్యం।
దానం చేహ ప్రక్షేపః- స చ వైధే ఆధారే హవిషశ్చేతి స్వభా
వాల్లభ్యతే ॥ సకర్మకః- అనిట్, పరస్మైపదీ

౧ జుహోతి, జుహుతః, జుహ్వతి, జుహోషి- జుహుథః, జుహుథ- జుహోమి- జుహువః- జుహుమః ॥ ౨ జుహవాంచకార- బభూవ॥ ఆస జుహావ, జుహువతుః- జుహావిథ- జుహోథ, జుహ(హా)వ - జుహువివ,

జుహువిమ॥ ౩ హోతా-సి॥ ౪ హోష్యతి ॥ ౫ జుహోతు- జుహుతాత్ జుహుతాం- జుహ్వతు, జుహుధి, జుహుతాత్, జుహుతం, జుహుత, జుహవాని- జుహవావ, జుహవామ ॥ ౬ అజుహోత్, అజుహుతాం- అజుహవుః, అజుహోః, అజుహుతం, అజుహుత- అజుహవం, అజుహువ- అజుహుమ ॥ ౭ జుహుయాత్, జుహుయాతాం, జుహుయుః॥ ౮ హూయాత్, హూయాస్తాం॥ ౯ అహౌషీత్ ॥ ౧౦ అహోష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిజుహుతే, వ్యతిజుహ్వాతే, వ్యతిజుహ్వతే- వ్యతిజుహుషే, వ్యతిజుహ్వాథే, వ్యతిజుహుధ్వే, వ్యతిజుహ్వే- వ్యతిజుహువహే, వ్యతిజుహుమహే ॥ ౨ వ్యతిజుహవాంచక్రే, బభూవ॥ ఆస ॥ వ్యతిజుహువే, వ్యతిజుహువాతే- వ్యతిజుహువిషే- వ్యతిజుహువిధ్వే॥ఢ్వే॥ వ్యతిజుహువే, వ్యతిజుహువివహే, వ్యతిజుహువిమహే ॥ ౩ వ్యతిహోతా॥ సే,హే॥ ౪ వ్యతిహోష్యతే ॥ ౫ వ్యతిజుహుతాం- వ్యతిజుహ్వాతాం, వ్యతిజుహుష్వ - వ్యతిజుహవై, ౬ వ్యత్యజుహుత- వ్యత్యజుహ్వాతాం, వ్యత్యజుహ్వత, వ్యత్యజుహుథాః, వ్యత్యజుహ్వాథాం, వ్యత్యజుహుధ్వం, వ్యత్యజుహ్వి. వ్యత్యజుహువహి, వ్యత్యజుహుమహి ॥ ౭ వ్యతిజుహ్వీత, వ్యతిజుహ్వీయాతాం, వ్యతిజుహ్వీరన్ ౮ వ్యతిహోషీష్ట, వ్యతిహోషీయాస్తాంఢ్వం,॥ ౯ వ్యత్యహోష్ట,వ్యత్యహోషాతాం, ఢ్వం- ౧౦ వ్యత్యహోష్యత॥

కర్మణి—౧ హూయతే॥ ౨ జుహవాంచక్రే ॥ బభూవే,ఆసే ॥ జుహువే॥ ౩ హావితా, సే,హే॥ హోతా॥సే-హే॥ ౪ హావిష్యతే।హోష్యతే ॥ ౫ హూయతాం॥ ౬ అహూయత ॥ ౭ హూయేత ॥ ౮ హావిషీష్ట- ఢ్వం,ధ్వం॥ హోషీష్ట-ఢ్వం,॥ అహావి - అహావిషాతాం॥(ఢ్వం,ధ్వం) అహోషాతాం(ఢ్వం) ౧౦ అహావిష్యత,అహోష్యత ॥

ణౌకర్తృకర్మణోస్తదంతాత్ప్రత్యన్ సన్యఙ్యఙ్లుకు తిఙ్క్రి లోశ్చసర్వంసవతివత్ ౧౬౪.౧౬౫ పు ॥

కేవలాత్కృత్సు॥ హోతవ్యం, హవనీయం- హవ్యం-హావ్యం- హుతః- హుతవాన్, జుహ్వత్, జుహ్వతౌ, జుహ్వతః- జుహ్వతీ- హోష్యన్, హోష్యతీ, హోష్యన్తీ, హోతుం, హుతం, హవనం, హుత్వా, ఆహుత్య, హావం,హావం, హుత్వాహుత్వా ॥

ఋ, గతౌ। సకర్మకః। అనిట్।పరస్మైపదీ

బహుళం ఛందసీతీత్వవిధానాదయంభాషాయామపి ॥

౧ ఇయర్తి, ఇయృతః- ఇయ్రతి, ఇయర్షి, ఇయృథః, ఇయృథ ఇయర్మి, ఇయృవః- ఇయృమః- ॥ ౨ ఆర, ఆరతుః, ఆరుః, ఋచ్ఛత్యౄతామితిగుణః। ఇడత్త్యర్తీతినిత్యమిట్ ॥ ఆరిథ, ఆరివ, ఆరిమ ॥ ౩ అర్తాసి॥ ౪ అరిష్యతి ॥ ౫ ఇయర్తు - ఇయృతాత్- ఇయృతాం, ఇయ్రతు, ఇయృహి, ఇయృతాత్, ఇయృతం, ఇయృత-ఇయరాణి, ఇయరావ- ఇయరామ॥ ౬ ఐయః- ఐయృతాం-ఐయరుః ఐయః, ఐయృతం- ఐయృత- ఐయరం, ఐయృవ- ఐయృమ॥౭ ఇయృయాత్ - ఇయృయాతాం । ఇయృయుః । గుణోఽర్తీతిగుణః ॥ ౮ అర్యాత్; అర్యాస్తాం, సర్తిశాస్త్యఙ్ ॥ ఋదృశోఽఙీతిగుణః । ఆరత్, ఆరతాం- ఆరన్ ॥౧౦ ఆరిష్యత్॥

గత్యర్థత్వాత్కర్మణ్యపిహారేనతఙ్ ॥ సంపూర్వాదస్మాదకర్మకాదర్తిశ్రుదృశిభ్యశ్చేతి వక్తవ్యమిత్యాత్మనేపదం ॥ ౧ సమియృతే సమియ్రాతే, సమియ్రతే। సమియృషే। సమియ్రాథే। సమియృధ్వే। సమియ్రే । సమియృవహే। సమియృమహే । ౨ సమారే। సమారిషే। సమారిధ్వే । ధ్వే ॥ సమారివహే । సమారిమహే। సమర్తాసే,హే॥ ౪ సమరిష్యతే ॥ ౫ సమియృతాం। సమియ్రాతాం। సమియ్రతాం। సమియృష్వ । సమియ్రాథాం। సమియృధ్వం। సమియరై, సమియరావహై, సమియరామహై ॥ ౬ సమైయృత । సమై

జుహువిమ॥ ౩ హోతా-సి॥ ౪ హోష్యతి ॥ ౫ జుహోతు- జుహుతాత్
జుహుతాం- జుహ్వతు, జుహుధి, జుహుతాత్, జుహుతం, జుహుత,
జుహవాని- జుహవావ, జుహవామ ॥ ౬ అజుహోత్, అజుహుతాం-
అజుహవుః, అజుహోః, అజుహుతం, అజుహుత- అజుహవం,అజుహు
వ- అజుహుమ ॥ ౭ జుహుయాత్, జుహుయాతాం, జుహుయుః॥ ౮
హూయాత్, హూయాస్తాం॥ ౯ అహౌషీత్ ॥ ౧౦ అహోష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిజుహుతే, వ్యతిజుహ్వాతే, వ్యతిజుహ్వ
తే- వ్యతిజుహుషే, వ్యతిజుహ్వాథే, వ్యతిజుహుధ్వే, వ్యతిజుహ్వే-
వ్యతిజుహువహే, వ్యతిజుహుమహే ॥ ౨ వ్యతిజుహవాంచక్రే, బభూ
వ, ఆస ॥ వ్యతిజుహువే, వ్యతిజుహువాతే- వ్యతిజుహువిషే- వ్యతిజు
హువిధ్వే॥ ఢ్వే॥ వ్యతిజుహువే, వ్యతిజుహువివహే, వ్యతిజుహువిమ
హే ॥ ౩ వ్యతిహోతా॥ సే, హే॥ ౪ వ్యతిహోష్యతే ॥ ౫ వ్యతిజుహు
తాం- వ్యతిజుహ్వాతాం, వ్యతిజుహుష్వ - వ్యతిజుహవై, ౬ వ్యత్యజు
హుత- వ్యత్యజుహ్వాతాం, వ్యత్యజుహ్వత, వ్యత్యజుహుథాః, వ్యత్యజు
హ్వాథాం, వ్యత్యజుహుధ్వం, వ్యత్యజుహ్వి, వ్యత్యజుహువహి, వ్యత్య
జుహుమహి ॥ ౭ వ్యతిజుహ్వీత, వ్యతిజుహ్వీయాతాం, వ్యతిజుహ్వీరన్
౮ వ్యతిహోషీష్ట, వ్యతిహోషీయాస్తాంఢ్వం,॥ ౯ వ్యత్యహోష్ట,వ్యత్య
హోషాతాం, ఢ్వం- ౧౦ వ్యత్యహోష్యత॥

కర్మణి—౧ హూయతే॥ ౨ జుహవాంచక్రే ॥ బభూవే,ఆసే ॥
జుహువే॥ ౩ హావితా, సే, హే॥ హోతా॥సే- హే॥ ౪ హావిష్యతే।హో
ష్యతే ॥ ౫ హూయతాం॥ ౬ అహూయత ॥ ౭ హూయేత ॥ ౮ హా
విషీష్ట- ధ్వం,ఢ్వం॥ హోషీష్ట-ఢ్వం,॥ అహావి - అహావిషాతాం॥(ఢ్వం
,ధ్వం) అహోషాతాం(ఢ్వం) ౧౦ అహావిష్యత,అహోష్యత ॥

ణౌకర్తృకర్మణోస్తదంతాత్ప్రత్యుత్సు సన్యఙ్ణ్లుక్షు తిఙ్ప్ర
త్యోశ్చసర్వంసపత్రిసత్ ౧౪.౧౦౫ పు ॥

కేవలాత్కృత్సు॥ హోతవ్యం, హవనీయం- హవ్యం-హావ్యం- హూతః- హూతవాన్, జుహ్వత్, జుహ్వతౌ, జుహ్వతః- జుహ్వతీ- హోష్యన్, హోష్యతీ, హోష్యంతీ, హోతుం, హూతం, హవనం, హూత్వా, ఆహూత్య, హావం,హావం, హూత్వాహూత్వా॥

ఋ, గతౌ। సకర్మకః। అనిట్।పరస్మైపదీ

బహులం ఛందసీతీత్వవిధానాదయంభాషాయామపి॥

౧ ఇయర్తి, ఇయృతః- ఇయ్రతి, ఇయర్షి, ఇయృథః, ఇయృథ ఇయర్మి, ఇయృవః- ఇయృమః-॥ ౨ ఆర, ఆరతుః, ఆరుః, ఋచ్ఛత్యౄతామితి గుణః। ఇడత్త్యర్తీతి నిత్యమిట్॥ ఆరిథ, ఆరివ, ఆరిమ॥ ౩ అర్తాసి॥ ౪ అరిష్యతి॥ ౫ ఇయర్తు - ఇయృతాత్- ఇయృతాం, ఇయ్రతు, ఇయృహి, ఇయృతాత్, ఇయృతం, ఇయృత-ఇయరాణి, ఇయరావ- ఇయరామ॥ ౬ ఐయః- ఐయృతాం-ఐయరుః ఐయః, ఐయృతం- ఐయృత- ఐయరం, ఐయృవ- ఐయృమ॥౭ ఇయృయాత్ - ఇయృయాతాం। ఇయృయుః। గుణోర్తీతి గుణః॥ ౮ అర్యాత్; అర్యాస్తాం, సర్తిశాస్తీత్యఙ్॥ ఋదృశోఙీతి గుణః। ఆరత్, ఆరతాం- ఆరన్ ॥౧౦ ఆరిష్యత్॥

గత్యర్థత్వాత్కర్మవ్యతీహారేనతఙ్॥ సంపూర్వాదస్మాదకర్మకాదర్తిశ్రుదృశిభ్యశ్చేతి వక్తవ్యమిత్యాత్మనేపదం॥ ౧ సమియృతే సమియ్రాతే, సమియ్రతే। సమియృషే। సమియ్రాథే। సమియృధ్వే। సమియ్రే। సమియృవహే। సమియృమహే। ౨ సమారే। సమారిషే। సమారిఢ్వే। ఢ్వే॥ సమారివహే। సమారిమహే। సమర్తాసే,హే॥ ౪ సమరిష్యతే॥ ౫ సమియృతాం। సమియ్రాతాం। సమియ్రతాం। సమియృష్వ। సమియ్రాథాం। సమియృధ్వం। సమియరై, సమియరావహై, సమియరామహై॥ ౬ సమైయృత। సమై

యాతాం- సమైయ్రీత, సమైయ్రృథాః, సమైయ్రాథాం, సమైయ్రృధ్వం, సమైయ్రి, సమైయ్రృవహి, సమైయ్రృమహి ॥ ౭ సమియ్రీత సమియ్రీయాతాం। సమియ్రీరన్, సమియ్రీథాః। సమియ్రీయాథాః। సమియ్రీధ్వం। సమియ్రీయ। సమియ్రీవహి। సమియ్రీమహి ॥ ౮ సమృషీష్ట- సమృషీయాస్తాం- సమృషీరన్, ధ్వం ॥ ౯ సమారత; సమారేతాం, సమారంత, సమారథాః; సమారేథాం, సమారధ్వం, సమారే, సమారావహి, సమారామహి - మాఙ్యోగాదాడభావే ॥ ౧ మాసమరత, మాసమరేతాం, మాసమరంత,మాసమరథాః మాసమరేథాం। మాసమరధ్వం। మాసమరే। మాసరావహి। మాసమరామహి॥ ౧౦ సమరిష్యతి॥

కర్మణిణ్యంతాదిషు సర్వత్రభ్వాదికఋధాతువత్ ౧౦౭॥ ౧౦౮। ౧౦౯ ॥ కేవలాచ్ఛతరి। ఇయ్రత్- ఇయ్రతౌ। ఇయ్రతః। ఇయ్రతి। ఇతివిశేషః ॥

ఘృ. క్షరణదీప్త్యోః। క్షరణేసకర్మకః। దీప్తావకర్మకః అనిట్। పరస్మైపదీ- ఛాందసోఽయం

బహుళంఛందసీతిత్వం॥ ౧ జఘర్తి। జిఘృతః। జిఘ్రతి। జఘర్షి। జిఘృథః। జిఘృథ। జఘర్మి। జిఘృవః। జిఘృమః। ౨ జఘర్తు। జిఘృతాత్॥ జిఘృహి। జిఘరాణి। ౬ అజిఘః। అజిఘృతాం। అజిఘరుః। అజిఘరం॥ ౭ జిఘృయాత్। జిఘృయాతాం। శేషంభ్వాదికఘరతివత్ ॥ కర్మవ్యతీహారే ॥

౧ వ్యతిజిఘృతే। వ్యతిజిఘ్రాతే। ౨ వ్యతిజిఘృతాం। వ్యతిజిఘ్రాతాం వ్యతిజిఘృష్వ। వ్యతిజిఘరై ॥ ౬ వ్యత్యజిఘృత। వ్యత్యజిఘ్రాతాం। వ్యత్యజిఘ్రత। వ్యత్యజిఘ్రి॥ ౭ వ్యతిజిఘ్రీత। వ్యతిజిఘ్రీయాతాం। ఇతి విశేషః ॥ శేషంభ్వాదికఘరతివత్ ॥ కర్మణి। ణ్యంతాదిషు సర్వత్రాపిఘరతివత్ ౧౧౦।౧౧౧।౧౧౨ పు॥

ఛాతుడూపపస్రికాశికాయాం,పృ,స్పృ,హ్వృ-పౄధాతవః ౬౦౫
కేవలాచ్ఛతరి। జిఘ్రిల్। జిఘ్రితౌ। జిఘ్రితః। జిఘ్రితి। ఇతివిశేషః

పృ। ఇతిపాలనపూరణార్థకోహ్రస్వాంతోఽయమితి కేచిత్
సకర్మకః। అనిట్। పరస్మైపదీ
౧ పిపర్తి। పిపృతః। పిప్రతి। పిపర్షీత్యాదివక్ష్యమాణబిభర్తివ
త్సర్వంబోధ్యం ॥ ఆత్మనేపదాభావోవిశేషః ॥ కర్మణ్యతిహారె జి
ఘర్తివత్॥

స్పృ। గతౌ। సకర్మకఃఅనిట్। పరస్మైపదీ॥ఛాందసోఽయం
౧ ససర్తి।సస్పృతః। ససృతి। ఇత్యాదిసార్వధాతుకే కేవలాచ్ఛతరి
చ జిఘర్తివత్। అభ్యాసస్యేత్వాభావోవిశేషః। అన్యత్ర భ్వాది
కసరతివత్ పు ౧౧౩। ౧౧౪। ౧౧౫ ॥

హ్వృ।ప్రసహ్యకరణే। సకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ॥ఛాందసోఽయం
బహులంఛందసీతీత్వం। జిహర్తి। జిహ్వృతః। జహ్వ్రతీత్యాదిజిఘ
ర్తివత్॥

పౄ-పాలనపూరణయోః॥ సకర్మకః। సేట్-పరస్మైపదీ
అర్తిపిపర్త్యోశ్చేత్యభ్యాసస్యేత్త్వం॥ ౧ పిపర్తి। ఉదోష్ఠ్య
పూర్వస్యేత్యుత్త్వం। పిపూర్తః। పిపురతి। పిపర్షి। పిపూర్థః। పి
పూర్థ। పిపర్మి। పిపూర్వః। పిపూర్మః। కిత్యిత్యిటిబుచ్ఛత్వ్వాతా
మితి గుణేప్రాప్తేశ్వాంవ్రాప్రాంహ్రస్వవేతిహ్రస్వపక్షేయణ్। అ
న్యదాబుచ్ఛత్వ్వాతామితిగుణః ॥ ౨ పపార। పప్రతుః। పపరతుః।ప
ప్రుః। పపరుః। అలిటీత్యుక్తైర్న దీర్ఘః। పపరిథ। పప్రథుః। పపరథుః।
పప్ర। పపర। పపార। పపర। పప్రివ। పపరివ। పప్రిమ। పపరిమ। పౄ
తోవేతీటోవాదీర్ఘః ॥ ౩ పరితా,సి॥ పరీతా।సి॥ ౪ పరిష్యతి। పరీ
ష్యతి ॥ ౫ పిపర్తు। పిపూర్తాత్। పిపూర్తాం। పిపురతు। పిపూ

ర్షీ। పిపూర్త్యాత్। పిపూర్తం। పిపూర్త। పిపరాణి। పిపరావ। పిపరామ। ౬ అపిపః। అపిపూర్తాం। అపిపరుః। అపిపః। అపిపూర్తం। అపిపూర్త। అపిపరం। అపిపూర్వ। అపిపూర్మ ॥ ౭ పిపూర్యాత్ । పిపూర్యాతాం॥ ౮ పూర్యాత్। పూర్యాస్తాం ॥ ౯ అపారీత్ । అపారిష్టాం॥ ౧౦ అపరిష్యత్, అపరీష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిపిపూర్తే। వ్యతిపిపురాతే। వ్యతిపిపురతే। వ్యతిపిపూర్షే। వ్యతిపిపురాథే। వ్యతిపిపూర్ధ్వే। వ్యతిపిపురే, వ్యతిపిపూర్వహే। వ్యతిపిపూర్మహే। ౨ వ్యతిపపరే । వ్యతిపపరాతే। వ్యతిపపరిరే। వ్యతిపపరిషే। వ్యతిపపరాథే। వ్యతిపపరిఢ్వే।ధ్వే॥ వ్యతిపపరే। వ్యతిపపరివహే। వ్యతిపపరిమహే॥ 3 వ్యతిపరితా। సే-హే॥ వ్యతిపరీతా।సే।హే॥ ౪ వ్యతిపరిష్యతే। వ్యతిపరీష్యతే॥ ౫ వ్యతిపిపూర్తాం। వ్యతిపిపురాతాం। వ్యతిపిపురతాం। వ్యతిపిపూర్ష్వ । వ్యతిపిపురాథాం। వ్యతిపిపూర్ధ్వం। వ్యతిపిపరై। వ్యతిపిపరావహై। వ్యతిపిపరామహై॥ ౬ వ్యత్యపిపూర్త। వ్యత్యపిపురాతాం। వ్యత్యపిపురత । వ్యత్యపిపూర్థాః। వ్యత్యపిపురాథాం।వ్యత్యపిపూర్ధ్వం।వ్యత్యపిపురి। వ్యత్యపిపూర్వహి । వ్యత్యపిపూర్మహి ॥ ౭ వ్యతిపిపురీత । వ్యతిపిపురీయాతాం। వ్యతిపిపురీరన్ । వ్యతిపిపురీథాః । వ్యతిపిపురీయాథాం వ్యతిపిపురీధ్వం । వ్యతిపిపురీయ । వ్యతిపిపురీవహి । వ్యతిపిపురీమహి ॥ ౮ వ్యతిపరిషీష్ట। వ్యతిపరిషీయాస్తాం (ఢ్వం-ధ్వం) వలిడితిటో దీర్ఘప్రతిషేధః । లిఙ్సిచోరాత్మనేపదేష్వితిటో వైకల్పికత్వాదిడభావే । ఉశ్చేతికిత్త్వాన్న గుణః । వ్యతిపూర్షీష్ట। వ్యతిపూర్షీయాస్తాం వ్యతిపూర్షీరన్। ... ౯ వ్యత్యపరిష్ట । వ్యత్యపరిషాతాం(ఢ్వం-ధ్వం) వ్యత్యపరీష్ట వ్యత్యపరీషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) వ్యత్యపూర్ష్ట। వ్యత్యపూర్షాతాం(ఢ్వం) వ్యత్యపరిష్యత।వ్యత్యపరీష్యత॥

కర్మణి ॥ ౧ పూర్యతే॥ ౨ పపరే ॥ పపరిషే, పపరిఢ్వే।ధ్వే॥ ప

పరినహే, పపరిమహే॥ ౩ పారితా ॥ సే, హే ॥ పరితా॥సే, హే॥ పరీతా॥సే-హే॥ ౪ పారిష్యతే,పరిష్యతే,పరీష్యతే॥౫పూర్యతాం॥౬ అపూర్యత ॥ ౭ పూర్యేత ॥ ౮ పారిషీష్ట (ధ్వం-ధ్వం) పరిషీష్ట (ధ్వం) ధ్వం,పూర్షీష్ట(ధ్వం)౯అపారి,అపారిషాతాం(ధ్వం,ధ్వం)అపరిషాతాం (ధ్వం-ధ్వం) అపరీషాతాం(ధ్వం-ధ్వం) అపూర్షాతాం (ధ్వం) ౧౦ అపారిష్యత- అపరిష్యత- అపరీష్యత ॥

ణౌకర్తృకర్మణో స్తదంతాత్ ౯ృతస్సన్యజ్ యఙ్లుక్ క్తులితిజి కృతిచ సర్వంతరతివత్ । తత్రైత్త్వస్థానే౽తొ౽ ిత్త్వముస్నేయం॥౧౩-౧౪- ౧౫॥ కేవలాత్కృతౌ ॥

పరితవ్యం- పరీతవ్యం, పరణీయం, పార్యం, పూర్యకః, కితీశ్ర్నిషేధః- నధ్యాఖ్యాప్పామూర్ఛిమదామితి నిష్ఠానత్వనిషేధః, పూర్తః। పూర్తవాన్, పిపురిల్- పిపురితా- పిపురతః, పిపురిత్తీ, పరిష్యన్ పరిష్యతీ, పరిష్యంతీ- పరీష్యన్- పరీష్యతీ। పరీష్యంతీ, పరితుం । పరీతుం, పూర్తం, పరణం, పరిత్వా, పరీత్వా।అపూర్య, పారం-పారం పరిత్వా-పరిత్వా- పరీత్వాపరీత్వా॥

ఇతిజుహోత్యాదావజంతాః పరస్మైపదినః ॥

అథహలంతాః॥

జన, జననే- అకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ-ఛాందసో౽యం

౧ జజంతి, ఝలాశాక్షితిజనసనఖనాం సఝలోరితాత్వం,అజాదాక్షితిగమహనేత్యాదినోపధాలోపః- జజాతః, జజ్ఞతి, జజంసి- జజాథః, జజాథ, జజన్మి- జజన్వః, జజన్మః॥ ౨ జజాన, జజ్ఞతురిత్యాదిగచ్ఛతివత్, జజనిథ, జజ్ఞివ- జజ్ఞిమ ॥ ౩ జనితా-సి ॥ ౪ జనిష్యతి ౫ జజంతు- జజాతాత్, జజాతాం- జజ్ఞతు, జజాహి, జజాతాత్, జజాతం, జజాత- జజనాని, జజనావ, జజనామ॥ ౬ అజజన్ - అజజా

తాం, అజజ్ఞుః, అజజన్- అజజాతం, అజజాత, అజజనం, అజజన్వ-
అజజన్మ॥ ౭ జజాయాత్, జజాయాతాం, జజాయుః-జజన్యాత్ । జజ
న్యాతాం- జజన్యుః॥ జాయాత్, జాయాస్తాం, జన్యాత్, జన్యాస్తాం-
యేవిభాషేత్యాత్త్వంవా ॥ ౯ అజానీత్, అజానిష్టాం - అజనీత్, అ
జనిష్టాం॥ ౧౦ అజనిష్యత్॥

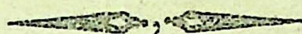
కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిజజాతే- వ్యతిజజ్ఞాతే, వ్యతిజజ్ఞతే, వ్య
తిజజాసే- వ్యతిజజ్ఞాథే- వ్యతిజజాధ్వే- వ్యతిజజ్ఞే, వ్యతిజజన్వహే, వ్య
తిజజన్మహే ॥ ౨ వ్యతిజజ్ఞే, వ్యతిజజ్ఞాతే- వ్యతిజజ్ఞిరే - ౩ వ్యతిజని
తా, సే- హే॥ ౪ వ్యతిజనిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిజజాతాం- వ్యతిజజ్ఞాతాం ।
వ్యతిజజ్ఞతాం- వ్యతిజజాస్వ । వ్యతిజజ్ఞాథాం, వ్యతిజజాధ్వం - వ్యతిజ
జనై- వ్యతిజననావహై, వ్యతిజజనామహై॥ ౬ వ్యత్యజజాత- వ్యత్యజ
జ్ఞాతాం- వ్యత్యజజ్ఞత, వ్యత్యజజాథాః, వ్యత్యజజ్ఞాథాం - వ్యత్యజజా
ధ్వం, వ్యత్యజజ్ఞి, వ్యత్యజజన్వహి- వ్యత్యజజన్మహి॥ ౭ వ్యతిజజ్ఞీత, వ్య
తిజజ్ఞీయాతాం, వ్యతిజజ్ఞీరన్॥ ౮ వ్యతిజనిషీష్ట (ధ్వం) ౯ వ్యత్యజని,
వ్యత్యజనిష్ట (ఢ్వం.ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యజనిష్యత॥

భావే—౧ జాయతే। జన్యతే॥ ౨ జజ్ఞే ॥ ౩ జనితా॥ ౪ జనిష్యతే
౫ జాయతాం- జన్యతాం। ౬ అజాయత। అజన్యత ॥ ౭ జాయేత-జన్యే
త ॥ ౮ జనిషీష్ట ॥ ౯ అజని। జనివధ్యోశ్చేతి నవృద్ధిః॥ ౧౦అజనిష్యత

ణౌఘటాదౌ ఈదిన్నిర్దేశాన్నాస్యమిత్త్వం । ఉపధావృద్ధిప్రతి
షేధే జనయతి, తే॥ ఇత్యాది కర్తృకర్మణోస్తతః కృత్స్వపి నమతివత్
జనివధ్యోశ్చేతి నవృద్ధిః ణ్యన్తాత్కర్మణి తాస్యాదౌ జనితా జనయి
తేత్యాది రూపద్వయమేవ ॥ తతశ్చ ణ్యప్యజనీత్యేవ । సని - జిజనిష
తీత్యాది ,యఙిజాజాయతే। జంజన్యత ఇత్యాదిరూపద్వయం । యఙ్లుకి,
జంజనీతి। జంజంతి। జంజాతః। జంజనతీత్యాది ౨౭౫-౨౭౬, ౨౭౭ పు ॥

కేవలాత్కృత్సు। జనితవ్యః।జననీయః।జన్యం। జనితః। జనితవాన్

జజ్ఞాత్, జజ్ఞతాౕ- జజ్ఞతః, జజ్ఞతీ- జనిష్యతి,జనిష్యతీ,జనిష్యంతీ, జని తుం;జనితవ్యం - జననం, జనిత్వా, ప్రజన్య, జనంజనం- జనివధ్యోశ్చే తి నవృద్ధిః జనిత్వాజనిత్వా ॥

ధన,ధాన్యే, అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ.ఛాందసోఽయం

౧దధంతి-దధంతః. దధనతి, దధంసి, దధంథః-దధంథ, దధన్మి, దధ న్వః-దధన్మః॥౨ దధాన, దధనతుః। దధనిథ ॥ ౩ధనితా-సి ॥౪ ధనిష్య తి ॥ ౫ దధంతు- దధంతాత్ - దధంతాం, దధనతు, దధంహి, దధం తాత్, దధనాని ॥ ౬ అదధన్, అదధంతాం, అదధనుః- అదధన్ - అ దధంతం,అదధంత॥అదధనం, అదధన్వ- అదధన్మ ॥ ౭ దధన్యాత్, దధ న్యాతాం-దధన్యుః ॥ ౮ ధన్యాత్, ధన్యాస్తాం, ధన్యాసుః॥ ౯ అధానీ త్, అధనీత్॥ ౧౦ అధనిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిదధంతే, వ్యతిదధనాతే- వ్యతిదధంసే వ్యతిదధనాథే- వ్యతిదధధ్వే, వ్యతిదధనే,వ్యతిదధన్వహే - వ్యతిదధ న్మహే ॥ ౨ వ్యతిదధనే, వ్యతిదధనాతే ॥ ౩ వ్యతిధనితా-సే,హే॥ ౪ వ్యతిధనిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిదధంతాం- వ్యతిదధనాతాం - వ్యతిదధం స్వ, వ్యతిదధంధ్వం- వ్యతిదధనై ॥ ౬ వ్యత్యదధంత, వ్యత్యదధనా తాం- వ్యత్యదధనత, వ్యత్యదధంథాః- వ్యత్యదధంధ్వం - వ్యత్యదధని- వ్యత్యదధన్వహి॥ ౭ వ్యతిదధనీత, వ్యతిదధనీయాతాం ॥ ౮ వ్యతిధనిషీ ష్ట(ధ్వం) ౯ వ్యత్యధనిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యధనిష్యత ॥

ణౌకర్తృకర్మణో స్సనిచలిఙ్ఱ్యాలోరన్యధాకరణార్థకచాలయతి వత్ ౨౨౫, యజేదంధన్యత ఇత్యాది- యఙ్లుకి ॥ దంధనీతి- దంధంతి, దంధాంతః- దంధనతీత్యాది॥

కేవలాత్కృత్సు॥ ధనితవ్యం, ధననీయం, ధాన్యం, ధనితం - ధని తవాన్, దధనత్ - దధనతౌ. దధనతః- దధనతీ - ధనిష్యన్, ధనిష్య

తి- ధనిష్యంతి, ధనితుం, ధనితం, ధననం- ధనిత్వా, ప్రధన్య ధ్యా-
ధానం- ధనిత్వాధనిత్వా ॥

భస. భర్త్సనదీప్త్యోః- భర్త్సనేసకర్మకః - సేట్,
పరస్మైపదీ ఛాందసోఽయం ॥

౧ బభస్తి, ఘసిభసోర్హలిచేత్యజాదౌ హలాదౌ చక్ఙిత్యుపధా
లోపః- ఝులోఝులీతిసలోపః॥ బబ్ధః- బప్సతి- బభస్సి-బబ్ధః, బబ్ధ
బభస్మి-బప్స్వః, బప్స్మః ॥ ౨ బభాస, బప్సతుః- బప్సుః- బభసిథ,
బప్సథుః- బప్స, బభాస, బభస,బప్సివ-బప్సిమ ॥ ౩ భసితా॥సి॥ ౪ భ
సిష్యతి ॥ ౫ బభస్తు- బబ్ధాత్, బబ్ధాం, బప్సతు, బబ్ధి, బబ్ధాత్,బ
బ్ధం, బబ్ధ- బభసాని- బభసావ, బభసామ ॥ ౬ అబభః, అబబ్ధాం-
అబప్సుః, అబభః, అబబ్ధం, అబబ్ధ - అబభసం, అబప్స్వ-అబప్స్మ
౭ బప్స్యాత్, బప్స్యాతాం, బప్స్యుః ॥ ౮ భస్యాత్ - భస్యాస్తాం
భస్యాసుః ॥ ౯ అభాసీత్, అభాసిష్టాం - అభసీత్, అభసిష్టాం ॥
౧౦ అభసిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిబబ్ధే- వ్యతిబప్సాతే, వ్యతిబప్సతే,ఝు
లోఝులీతిసలోపః ॥ వ్యతిబప్సే- వ్యతిబప్సాథే. వ్యతిబబ్ధ్వే, వ్యతి
బప్సే, వ్యతిబప్స్వహే - వ్యతిబప్స్మహే ॥ ౨ వ్యతిబప్సే, వ్యతిబ
ప్సాతే, వ్యతిబప్సిరే- వ్యతిబప్సిషే - వ్యతిబప్సాథే - వ్యతిబప్సిధ్వే,
వ్యతిబప్సే, వ్యతిబప్సివహే, వ్యతిబప్సిమహే॥ ౩ వ్యతిభసితా-సే సే
౪ వ్యతిభసిష్యతే॥ ౫ వ్యతిబబ్ధాం- వ్యతిబప్సాతాం, వ్యతిబప్సతాం,
వ్యతిబప్స్వ- వ్యతిబప్సాథాం- వ్యతిబబ్ధ్వం, వ్యతిబభసై, వ్యతిబభ
సావహై, వ్యతిబభసామహై ॥ ౬ వ్యత్యబబ్ధ- వ్యత్యబప్సాతాం- వ్య
త్యబప్సత, వ్యత్యబబ్ధాః- వ్యత్యబప్సాథాం, వ్యత్యబబ్ధ్వం, వ్యత్యబ
ప్సి- వ్యత్యబప్స్వహి॥ వ్యత్యబప్స్మహి ॥ ౭ వ్యతిబప్సీత- వ్యతిబప్సీ

యాతాం, వ్యతిబప్సీరన్ ॥ ౭ వ్యతిభసిషీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యభసిష్ట-ఢ్వం-ధ్వం॥ ౧౦ వ్యత్యభసిష్యత ॥

కర్మణి—౧ ప్స్యతే- ప్స్యేతే- ప్స్యంతే,ప్స్యసే, ప్స్యేథే,ప్స్యధ్వే- ప్స్యే- ప్స్యావహే, ప్స్యామహే ॥ ౨ బప్సే, బప్సాతే,బప్సిరే- బప్సిషే- బప్సాథే, బప్సిధ్వే- బప్సే- బప్సివహే, బప్సిమహే॥ ౩ భసితా, సే, హే ॥ ౪ భసిష్యతే- ౫ ప్స్యతాం, ప్స్యేతాం, ప్స్యంతాం, ప్స్యస్వ - ప్స్యేథాం, ప్స్యధ్వం, ప్సై, ప్స్యావహై, ప్స్యామహై ॥ ౬ అప్స్యత, అప్స్యేతాం, అప్స్యంత ॥ ౭ ప్స్యేత, ప్స్యేయాతాం- ప్స్యేరన్ ॥ ౭ భసిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అభాసి, అభసిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అభసిష్యత ॥

ణ్యాకర్తృకకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచఖాదతివత్ ॥ ౨-౩ పు వని తదంతాత్కృత్సువగదతివత్ ॥౨-౭ పు॥

యజి,తదంతాత్కృత్సుచ బాప్స్యతే బాప్సాంచక్రే । బాప్సితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి ॥ బాభసీతి, బాభస్తి- బాబ్ధః - బాప్సతీత్యాది తతఃకృత్సుచ బాప్సితవ్యమిత్యాతి ॥

కేవలాత్కృత్సు, భసితవ్యం, భసనీయం- భాస్యం- ప్సాతః, పితవాన్- బప్సన్, బప్సతౌ, బప్సతః, బప్సతీ, భసిష్యన్- భసిష్యతీ భసిష్యంతీ, భసితుం, ప్సితం, భసనం, భసిత్వా, విభస్య, భాసం భాసం, భసిత్వా భసిత్వా ॥

ధిష,శబ్దే, అకర్మకః. సేట్, పరస్మైపదీఛాందసో౽యం

౧ దిధేష్టి, దిధిష్టః- దిధిషతి॥ దిధేక్షి॥ దిధిష్ఠః॥ దిధిష్ఠ॥ దిధేష్మి॥ దిధిష్వః, దిధిష్మః ॥ ౨ దిధేష॥ దిధిషతుః ॥ ౩ ధేషితా ॥ ౪ ధేషిష్యతి ॥ ౫ దిధేష్టు ॥ దిధిష్టాత్ । దిధిష్టాం॥ దిధిషతు॥ దిధిడ్ఢి। దిధిష్టాత్ దిధిష్టం- దిధిష్ట, దిధేషాణి, దిధేషావ- దిధేషామ ॥ ౬ అదిధేట్, అ

దిధిష్టాం, అదిధిషుః - అదిధేట్ - అదిధిష్టం, అదిధిష్ట. అదిధేషం - అదిధిష్వ॥ అదిధిష్మ ॥ ౭ దిధిష్యాత్। దిధిష్యాతాం ॥ ౮ ధిష్యాత్ - ధిష్యాస్తాం ॥ ౯ అధేషీత్ - అధేషిష్టాం ॥ ౧౦ అధేషిష్యత్ ॥

హసాదిత్వాన్న కర్మవ్యతిహారేతఙ్ । కర్మాదిషు సర్వం కేటతివత్ ॥ ౨౦౦, ౨౦౧ పు ॥

కేవలాత్కృత్సు॥ ధేషితవ్యం, ధేషణీయం- ధేష్యం- ధిషితః- ధిషితవాన్- దిధిషత్ - దిధిషతౌ- దిధిషతః, దిధిషతీ - ధేషిష్యన్, ధేషిష్యతీ- ధేషిష్యంతీ. ధేషితుం - ధిషితిః, ధేషణం ధిషిత్వా- ధేషిత్వా, విధిష్య, ధేషం, ధేషం, ధిషిత్వాధిషిత్వా. ధేషిత్వాధేషిత్వా

తుర- త్వరణే—అకర్మకః- సేట్ - పరస్మైపదీ ఛాందసోఽయం ॥

తుతోర్తి॥ తుతూర్తః। తుతురతి। తుతోర్షి, తుతూర్థః- తుతూర్థ, తుతోర్మి- తుతూర్వః- తుతూర్మః, ౨ తుతోర- తుతురతుః॥ ౩ తోరితాసి॥ ౪ తోరిష్యతి॥ ౫ తుతోర్తు-తుతూర్తాత్,తుతూర్తాం,తుతురతు- తుతూర్హి. తుతూర్తాత్- తుతూర్తం -తుతోరాణి॥ ౬ అతుతోః। అతుతూర్తాం। అతుతురుః। అతుతోః । అతుతూర్తం ॥ అతుతూర్త- అతుతోరం।అతుతూర్వ।అతుతూర్మ ॥౭ తుతూర్యాత్,తుతూర్యాతాం॥౮ తూర్యాత్। తూర్యాస్తాం ॥ ౯ అతోరీత్ ॥అతోరిష్టాం ౧౦ అతోరిష్యత్॥

కర్తృవ్యతీహారే—౧ వ్యతితుతూర్తే। వ్యతితుతురాతే । వ్యతితుతురతే। వ్యతితుతూర్షే। వ్యతితుతురాథే। వ్యతితుతూర్ధ్వే। వ్యతితుతురే। వ్యతితుతూర్వహే। వ్యతితుతూర్మహే ॥ వ్యతితుతురే-వ్యతితుతురాతే। వ్యతితుతురిరే।వ్యతితుతురిషే।ధ్వే।ధ్వ॥౩ వ్యతితోరితా, సే। హే॥ ౪ వ్యతితోరిష్యతే। ౫ వ్యతితుతూర్తాం। వ్యతితుతురాతాం। వ్యతితు

తుతురతాం। వ్యతితుతూర్ష్వ । వ్యతితుతురాథాం। వ్యతితుతూర్ధ్వం, వ్యతి తుతారై। వ్యతితుతారావహై ॥ వ్యతితుతారామహై ॥ ౬ వ్యత్యతుతూర్త। వ్యత్యతుతురాతాం। వ్యత్యతుతురత। వ్యత్యతుతూర్థాః । వ్యత్యతుతురాథాం- వ్యత్యతుతూర్ధ్వం ॥ వ్యత్యతుతురి । వ్యత్యతుతూర్వహి, వ్యత్యతుతూర్మహి ॥ ౭ వ్యతితుతురీత ॥ వ్యతితుతురీయాతాం-వ్యతితుతురీరన్ ॥ ౮ వ్యతితారిషీష్ట(ధ్వం-ధ్వం) ౯ వ్యత్యతారిష్ట(ధ్వం, ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యతారిష్యత.

భావే—౧ తూర్యతే ॥ ౨ తుతురే ॥ ౩ తారితా ॥ ౪ తారిష్యతే ॥ ౫ తూర్యతాం ॥ ౬ అతూర్యత ॥ ౭ తూర్యేత ॥ ౮ తారిషీష్ట ॥ ౯ అతారి ॥ ౧౦ అతారిష్యత.

ణౌ-కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు సన్నితిజ్కృత్లోశ్చ కోచలిపల్॥పు-౨౦౭-౨౦౯-౨౧౦ ॥ యఙి తిజ్కృత్లోః తాతూర్యతే।తాతురాంచక్రే। తాతూరితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి-తాతురీతి, తాతార్తి తాతూర్తః, తాతురతీత్యాది॥తదంతాత్కృత్సు- తాతారితవ్యమిత్యాదిచ ॥ కేవలాత్కృత్సు-తారితవ్యం, తారణీయం, తార్యం- తురితః తురితవాన్- తుతురల్, తుతురతా- తుతురతః ॥ తుతురతీ ॥ తారిష్యన్-తారిష్యతీ-తారిష్యంతీ ॥ తారితుం. తురితం, తారణం, తురిత్వా, తారిత్వా, ప్రతూర్య, తారంతారం, తురిత్వాతురిత్వా,తారిత్వాతారిత్వా ॥ ॥ఇతిజాహోత్యాదికాఃపరస్మైపదినః॥

అథాత్మనేపదినః

మాఙ్ మానేశబ్దేచ॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ భృఞామిదిత్యభ్యాసస్యేత్త్వం ॥ మిమీతే-మిమాతే॥మిమతే ॥మిమీషే-మిమాథే-మిమీధ్వే । మిమే-మిమీవహే-మిమీమహే ॥ ౨ మమే-మమాతే । మమిషే-మమిధ్వే । మమివహే-మమిమహే ॥౩మా

తా(సే-హే) ౪ మాస్యతే ॥ ౫ మిమీతాం-మిమాతాం,మిమతాం ॥మి మీష్వ-మిమాథాం,మిమీధ్వం । మిమై మిమావహై,మిమామహై ॥ ౬ అమిమీత-అమిమాతాం-అమిమత ॥ అమిమీథాః-అమిమాథాం-అ మిమీధ్వం ॥ అమిమి-అమిమీవహి-అమిమీమహి ॥ ౭ మిమీత,మిమీ యాతాం-మిమీరన్ ॥ ౮ మాసీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ అమాస్త- అమాసాతాం ౧౦ అమాస్యత,

కర్మాదిషు సర్వంమయతివత్ ॥ వృ ౪౧౫॥ కేవలాత్కృత్సు-మా తవ్యం, మానీయం, మేయం, మీయతేఽనేనేతిపాయ్యం మానం, పాయ్యసాంనాయ్యేత్యాదినా ణ్యద్ధాత్వాదేశః షత్వంచనిపాత్యతే । ఆ తోయుగితియుక్॥ద్యతిస్యతీతి త్త్వం ॥ మితః,మితవాన్ మిమానః,మా స్యమానః; మాతుం, మితం, మానం మిత్వా నల్యపీతిత్వనిషేధః, ప్ర మాయ, మాయంమాయం, మిత్వామిత్వా.

ఓ,హాఙ్-గతౌ॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

భృఞామిదిత్యభ్యాసస్యేత్త్వం । ఈహల్యఘోరితీత్వం ॥ ౧ జిహీ తే-జిహాతే-జిహతే । జిహీషె-జిహాథె-జిహీధ్వే । జిహే- జిహీవహే-జి హీమహే ॥ ౨ జహే-జహాతె-జహిషె ॥ జహిధ్వే-ధ్వే । జహివహే జహిమహే ॥ ౩ హాతా(సే,హే)౪ హాస్యతే ॥ ౫ జిహీతాం-జిహాతాం జిహతాం ॥ జిహీష్వ-జిహాథాం-జిహీధ్వం॥ జిహై-జిహావహై-జిహామ హై ॥ ౬ అజిహీత-అజిహాతాం-అజిహత ॥ అజిహీథాః- అజిహాథాం- అజిహీధ్వం ॥ అజిహి-అజిహీవహి-అజిహీమహి॥ ౭ జిహీత-జిహీయా తాం-జిహీరన్ ॥ ౮ హాసీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అహాస్త-అహాసాతాం॥ ౧౦ అ హాస్యత ॥ కర్మాదిషు సర్వంజహాతివత్ ॥ సన్నంతాత్తిఙి జిహాసత ఇత్యాత్మనేపదం కృత్సుశానచ్, జిహాసమానః, జిహాసిష్యమాణఇతిచ విశేషః । యఙి-జాహాయతే ॥ కేవలాత్కృత్సు- హాతవ్యః,హానీయం,

హాయం, హానం, హానవాన్, ఓదితశ్చేతి నిష్ఠానత్వం ॥ జిహానః॥ ఉజ్జిహానః, హాస్యమానః, హాతుం, హానం, హాత్వా, ప్రహాయ, హాయం హాయం, హాత్వాహాత్వా ॥ ఇతీహ ద్వావేవాత్మనేపదినౌ.

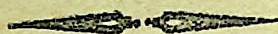
॥ అథోభయపదినః ॥

డు-దాఞ్-దానే॥ సకర్మకః॥ అనిట్॥ ఉభయపదీ

౧ దదాతి-దత్తః-దదతి । దదాసి-దత్థః-దత్థ ॥ దదామి-దద్వః-దద్మః ॥ దత్తే-దదాతే-దదతే ॥ దత్సే-దదాథే-దద్ధ్వే ॥ దదే-దద్వహే-దద్మహే ॥ ౨ దదౌ-దదతుః ॥ దదిథ,దదాథ-దదివ,దదిమ ॥ దదే-దదాతే-దదిరే ॥ దదిషే,దదిధ్వే ॥ దదివహే-దదిమహే ॥ ౩ దాతా (సి, సే, హే) ౪ దాస్యతి;తే ॥ ౫ దదాతు,దత్తాత్, దత్తాం-దదతు ॥ దేహి-దత్తాత్,దత్తం-దత్త ॥ దదాని-దదావ-దదామ॥ దత్తాం-దదాతాం-దదతాం ॥ దత్స్వ-దదాథాం-దద్ధ్వం॥ దదై-దదావహై-దదామహై ॥ ౬ అదదాత్-అదత్తాం-అదదుః ॥ అదదాః- అదత్తం-అదత్త ॥ అదదాం,అదద్వ-అదద్మ ॥ అదత్త-అదదాతాం,అదదత ॥ అదత్థాః,అదదాథాం,అదద్ధ్వం ॥ అదది,అదద్వహి,అదద్మహి ॥ ౭ దద్యాత్,దద్యాతాం,దద్యుః ॥ దదీత,దదీయాతాం,దదీరన్ ॥ ౮ దేయాత్ దేయాస్తాం ॥ ఏర్లిఙీత్యేత్వం ॥ దాసీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ అదాత్, అదాతాం,అదుః ॥ గాతిస్థేతి సిచో లుక్ ॥ అదిత,అదిషాతాం,అదిషత,ధ్వం స్థాఘ్వోరిచ్చేతీదాదేశః సిచః కిత్త్వంచ ॥ ౧౦ అదాస్యత్, త ॥ ముఖవికసనాదన్యత్రార్థే వర్తమానాదాఙ్పూర్వాద్దస్మాదాఙో దాఞోఽనాన్యవిహరణ ఇత్యకర్త్రగేఽపి ఫలఆత్మనేపదం । విద్యామాదత్తే ఆస్యవిహరణార్థే తు ముఖం వ్యాదదాతి ॥ అస్య గ్రహణమవివక్షితం॥ విపాదికాం వ్యాదదాతి । పాదస్ఫోటో విపాదికా ॥ నదీకూలం వ్యాదదాతి, పరాఙ్గకర్మకాన్న నిషేధః। వ్యాదదతే పిపీలికాః పతంగస్య ముఖం ॥ కర్త్రాదిషు సర్వం యచ్ఛతివత్ ॥ పు ౬౧,౭౨,౭౩॥ సని, పక్షే తి

త్స్నాతఇత్యాత్మనేపదంవిశేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు, దాతవ్యం, దానీయం, దీయతేఽస్మై దానీయో విప్రః ॥ కృత్యల్యుటోబహులమితిబహులగ్రహణాత్ జ్ఞాపకాత్సంప్రదానేప్యనీయర్ ॥ దేయం, నిష్ఠాయాం యచ్ఛతివత్ ॥ శతరి, దదత్,దదతౌ,దదతః ॥ దదతీ, శౌనచి, దదానః శేషం ప్రాగ్వత్ ॥

డు,ధాఞ్,ధారణపోషణయోః॥దానేఽప్యేకే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభ

౧దధాతి,ధత్తః,దధతి॥దధాసి,ధత్థః,ధత్థ॥దధామి,దధ్వః,దధ్మః.ధత్తే దధాతే,దధతే॥ధత్సే,దధాథే,ధద్ధ్వే॥దధే,దధ్వహే,దధ్మహే॥ ౨దధౌ,దధతుః॥దధిథ,దధాథ,దధివ,దధిమ॥దధే.దధాతే-దధిరే॥౩ ధాతా(సి,సే,హే)౪ ధాస్యతి, తే॥౫ దధాతు,ధత్తాత్,ధత్తాం,దధతు॥ధేహి,ధత్తాత్,ధత్తం,ధత్త॥దధాని,దధావ-దధామ॥ధత్తాం,దధాతాం,దధతాం॥ధత్స్వ,దధాతాం, ధద్ధ్వం దధై,దధావహై.దధామహై ॥ ౬ అదధాత్,అదధాతాం,అదధుః ॥ అదధాః,అదధాతం,అదధాత ॥ అదధాం,అదధావ అదధామ ॥ అధత్త,అదధాతాం,అదధత ॥ అధత్థాః,అదధాథాం, అధద్ధ్వం ॥ అదధి,అదధ్వహి॥అదధ్మహి ॥ ౭ దధ్యాత్,దధ్యాతాం,దధ్యుః॥ దధీత,దధీయాతాం,దధీరన్ ॥ ౮ ధేయాత్,ధేయాస్తాం ॥ ధాసీష్ట,ధాసీయాస్తాం,ధ్వం ॥ ౯ అధాత్,అధాతాం,అధుః ॥ అధిత,అధిషాతాం అధిషత,ధ్వం ॥ ౧౦ అధాస్యత్-త ॥ కర్త్రాదిషుసర్వత్రధామితివత్ ॥ సని పక్షే ధిత్సతఇత్యాద్యాత్మనేపదం విశేషః॥పు ౧-౨౬।౧-౨౭।౧-౨౮ ॥

కేవలాత్కృత్సు॥ధాతవ్యం।ధానీయం।ధేయం।ధీయతేఽనయాసమిదితిధాయ్యాఋక్।పాయ్యసాంనాయ్యేత్యాదినాన్యాదంతోనిపాత్యతే।హితః।నిహితః।హితవాన్।నిహితవాన్।దధాతేర్హిరితిహిభావః।దధత్ దధతౌ-దధతః । దధతీ । దధానః । ధాస్యన్-ధాస్యతీ-ధాస్యంతీ। ధాస్యమానః । ధాతుం । హితం । ధానం । హిత్వా । జహాతేశ్చ క్త్వీతి హిభావః । ప్రధాయ । నల్యపీతీత్వ నిషేధః । ధాయం ధాయం । హి

త్వా హిత్వా ॥ ఘృతనిధాయం నిహితం జలం । ఘృతమివ సురక్షితమిత్యర్థః । ఉపమానే కర్మణి చేతి ణముల్, కషాదిత్వాద్యథావిధ్యనుప్రయోగః ॥

డు, భృఞ్, ధారణపోషణయోః ॥ సకర్మకః । అనిట్ । ఉభయపదీ

భృఞామిదిత్యభ్యాసస్యేత్త్వం — ౧ బిభర్తి । బిభృతః । బిభ్రతి । బిభర్షి । బిభృథః । బిభృథ । బిభర్మి । బిభృవః । బిభృమః । బిభృతే । బిభ్రాతే । బిభ్రతే । బిభృషే । బిభ్రాథే । బిభృధ్వే । బిభ్రే । బిభృవహే ॥ బిభృమహే ॥ ౨ బభార । బభ్రతుః । బభర్థ । బభృవ । బభృమ । బభ్రే బభ్రాతే ॥ బభ్రిరే । బభృషే । బభృఢ్వే । బభృవహే । బభృమహే ॥ ౩ భర్తాసి, సే, హే ॥ ౪ భరిష్యతి, తే ॥ ౫ బిభర్తు । బిభృతాత్ । బిభృతాం బిభ్రతు । బిభృహి । బిభృతాత్ ; బిభరాణి । బిభృతాం । బిభ్రాతాం । బిభ్రతాం । బిభృష్వ । బిభరై ॥ ౬ అబిభః । అబిభృతాం । అబిభరుః । అబిభః । అబిభృతం । అబిభృత । అబిభరం । అబిభృవ । అబిభృమ ॥ అబిభృత అబిభ్రాతాం । అబిభ్రత । అబిభృథాః । అబిభ్రాథాం । అబిభృధ్వం । అబిభ్రి । అబిభృవహి । అబిభృమహి ॥ ౭ బిభృయాత్ । బిభృయాతాం । బిభృయుః । బిభ్రీత । బిభ్రీయాతాం । బిభ్రీరన్ । ౮ భ్రియాత్ । భ్రియాస్తాం । భృషీష్ట । భృషీయాస్తాం । ధ్వం । ౯ అభార్షీత్ । అభార్ష్టాం । అభృత । అభృషాతాం । ౧౦ అభరిష్యత్, త ॥

కర్మాదిషు సర్వం ఘురతివత్ ౧౧౦, ౧౧౧, ౧౧౨ ॥ సని భరతేః షానిర్దేశాన్నాస్యేడ్వికల్పః । బుభూర్షతి । బుభూర్షతే ఇత్యాదిపదద్వయం విశేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు । భర్తవ్యః । భరణీయః । భార్యాక్లైవభృత్యః । భృతః । భృతవాన్ । బిభ్రత్ । బిభ్రాణా । బిభ్రతః । బిభ్రతీ । బిభ్రాణః । భరిష్యన్ । భరిష్యతీ । భరిష్యంతీ । భర్తుం । భృతిః । భరణం । భృత్వా । సంభృత్య । భారంభారం ॥ భృత్వా భృత్వా ॥ — అథ హలంతా ఉభయపదినః —

ణిజిర్, శౌచపోషణయోః, సకర్మకః। అనిట్। ఉభయపదీ

ణిజాంత్రయాణాం గుణశ్శ్లావిత్యభ్యాసస్య గుణః। ౧ నేనేక్తి। నేనిక్తః। నేనిజతి। నేనేక్షి। నేనిక్థః। నేనిక్థ। నేనేజ్మి। నేనిజ్వః। నేనిజ్మః। నేనిక్తే। నేనిజాతే। నేనిజతే। నేనిక్షే। నేనిజాథే। నేనిగ్ధ్వే। నేనిజే నేనిజ్వహే। నేనిజ్మహే ॥ ౨ నినేజ। నినిజతుః। నినేజిథ। నినిజివ। నినిజిమ। నినిజే। నినిజాతే। నినిజిషే। నినిజిధ్వే। నినిజివహే। నినిజిమహే। 3 నేక్తా,సి,సే।హే॥ ౪ నేక్ష్యతి।తే॥ ౫ నేనేక్తు। నేనిక్తాత్। నేనిక్తాం నేనిజతు। నేనిగ్ధి। నేనిక్తాత్। నాభ్యస్తస్యాచిపితి సార్వధాతుక ఇతి లఘూపధగుణప్రతిషేధః। నేనిజాని। నేనిజావ॥ నేనిజామ। నేనిక్తాం। నేనిజాతాం। నేనిక్ష్వ। నేనిజై। నేనిజావహై। నేనిజామహై ॥ ౬ అనేనేక్। అనేనిక్తాం। అనేనిజుః। అనేనేక్। అనేనిక్తం। అనేనిక్త। అనేనిజం అనేనిజ్వ। అనేనిజ్మ। అనేనిక్త। అనేనిజాతాం। అనేనిజత। అనేనిక్థాః। అనేనిజాథాం। అనేనిగ్ధ్వం। అనేనిజి। అనేనిజ్వహి। అనేనిజ్మహి ॥ ౭ నేనిజ్యాత్। నేనిజ్యాతాం। నేనిజ్యుః। నేనిజీత। నేనిజీయాతాం। నేనిజీరన్॥ ౮ నిజ్యాత్। నిజ్యాస్తాం। నిక్షీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అనిజత్। అనిజతాం।అనైక్షీత్। అనైక్తాం। అనిక్త। అనిక్షాతాం। అనిక్షత। ౧౦ అనేక్ష్యత్,త ॥

కర్మణి—౧ నిజ్యతే। ౫ నిజ్యతాం॥ ౬ అనిజ్యత॥ ౭ నిజ్యేత॥ ౯ అనేజీతి విశేషః। శేషం కర్తృలకారస్యాత్మనేపదవత్ ॥ ణ్యాకర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు యజ్యబ్లుకో స్సిజెక్కృతిచ సర్వం కేటతివత్ ౨౦౦ ౨౦౧। సని, నినిక్షతె। నినిక్షతీత్యాది పదద్వయం। కృత్సునినిక్షితవ్య మిత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు। నేక్తవ్యం। నేజనీయం। నేజ్యం। నిక్తః। నిక్తవాన్ నేనిజత్। నేనిజతా। నేనిజతః। నేనిజతీ। నేనిజానః। నేక్ష్యన్। నేక్ష్యతీ। నేక్ష్యంతీ- నేక్ష్యమాణః। నేక్తుం। నిక్తం నేజనం। నిక్త్వా। నిర్ణిజ్య జనేం నేజం। నిక్త్వానిక్త్వా ॥

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

విజిర్, పృథగ్భావే ॥ సకర్మకః॥అనిట్ ఉభయపదీ

వేవేక్తి। వెవిక్తః। వెవిజతి। వెవిక్తే। వేవిజాతే । వెవిజతఇత్యాది సర్వంనెనేక్తివత్॥

విష్లృ, వ్యాప్తౌ॥ సకర్మకః। అనిట్ ॥ ఉభయపదీ

వేవేష్టి। వేవిష్టః। వేవిషతి। వేవెక్షి। వేవిష్ఠః। వేవిష్ఠ। వేవెష్మి । వెవిష్వః। వేవిష్మః। వెవిష్టే। వేవిషాతే। వేవిషతే।వెవిక్షే।వేవిషాథే।వెవిడ్ఢ్వే।వేవిషే।వేవిష్వహే। వేవిష్మహే॥ ౨ వివెష। వివిషతుః। వివెషిథ। వివిషివ। వివిషిమ। వివిషే। వివిషిషే। వివిషిఢ్వే। వివిషివహే। వివిషిమహే॥ ౩ వెష్టా॥సి,సే,హే ౪ వేక్ష్యతి, తే। ౫ వేవేష్టు। వెవిష్టాత్। వెవిడ్ఢి। వేవిష్టాత్। వేవిషాణి వేవిష్టాం।వేవిషాతాం।వెవిక్ష్వ। వేవిషై। వెవిషావహై। వేవిషామహై॥ ౬ అవేవేట్। అవెవిష్టాం। అవేవిషుః। అవెవెట్। అవేవిష్టం। అవేవిషం। అవేవిష్ట। అవేవిషాతాం అవెవిషత॥ ౭ వేవిష్యాత్॥ వెవిష్యాతాం॥ వెవిష్యుః। వేవిషీత। వేవిషీయాతాం। వేవిషీరన్॥ ౮ విష్యాత్। విష్యాస్తాం। విక్షీష్ట। విక్షీయాస్తాం।ధ్వం॥ ౯ అవిషత్॥ అవిషతాం। అవిషన్। అవిక్షత॥ అవిక్షాతాం। అవిక్షంత॥ ౧౦ అవేక్ష్యత్,త ॥

కర్మాదిషు సర్వంనెనెక్తివత్॥

కెవలాత్కృత్సు॥వేష్టవ్యం।వేషణీయః। వేష్యం। విష్టః। విష్టవాన్। వేవిషత్।వేవిషతా। వేవిషతః। వెవిషతీ। వెవిషాణః।వేక్ష్యన్। వెక్ష్యతీ। వెక్ష్యంతీ।వేక్ష్యమాణః।వేష్టుం।విష్టం। వేషణం, విష్ట్వా। సంవిష్య, వెషంవెషం- విష్ట్వావిష్ట్వా

---ఇత్యుభయపదినః॥ ఇతిజుహోత్యాదయః---

 ధాతురూపప్రకాశికాయాం-జౄష్, ఝౄష్ ధాతూ

॥ అథ దివాదావజంతాః పరస్మైపదినః ॥

జౄష్, ఝౄష్, వయోహానౌ ॥ అకర్మకౌ ॥
సేటౌ। పరస్మైపదినౌ

దివాదిభ్యశ్శ్యన్నితి శ్యన్। శపోఽపవాదః। ఋత ఇద్ధాతోరితీత్త్వం॥ హలి చేతి దీర్ఘః ॥ ౧ జీర్యతి। జీర్యతః। జీర్యంతి। వా జ్వాభ్రముత్రసామి జ్యైతా వా భ్యసలాం ప్లావా॥ అజజార। జేరతుః। జజరతుః। జేరుః। జజరుః॥ జేరిథ। జజరిథ। అఖిటీతి నిషేధాన్నేట్లో దీర్ఘః ॥ వృతో వేతీటో వా దీర్ఘః॥ ౩ జరీతా, సి। జరితా, సి॥ ౪ జరిష్యతి। జరీష్యతి॥ ౫ జీర్యతు। జీర్యతాత్। జీర్య, జీర్యతాత్। జీర్యాణి॥ ౬ అజీర్యత్। అజీర్యతాం। ౭ జీర్యేత్। జీర్యేతాం। ౮ జీర్యాత్। జీర్యాస్తాం। జ్వాస్తంభువశ్చ్యుజా వా। ఋదృశోఽఙీతి గుణః॥ ౯ అజరత్। అజరతాం। అజరన్। పక్షే॥ అజారీత్। సిచిచ పరస్మైపదేషు వృతి నదీర్ఘః॥ అజారిష్టాం। అజారిషుః॥ ౧౦ అజరిష్యత్। అజరీష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిజీర్యతే॥ ౨ వ్యతిజజ్రే॥ వ్యతిజేరాతే॥ వ్యతిజేరిరే॥ పక్షే॥ వ్యతిజజరే। వ్యతిజజరాతే। వ్యతిజజరిరే। వ్యతిజజరిషే(ఢ్వే, ధ్వే) ౩ వ్యతిజరితా। సే, హే॥ వ్యతిజరీతా॥ సే। హే॥ ౪ వ్యతిజరిష్యతే। వ్యతిజరీష్యతే॥ ౫ వ్యతిజీర్యతాం। వ్యతిజీర్యస్వ। వ్యతిజీర్యై॥ ౬ వ్యత్యజీర్యత॥ ౭ వ్యతిజీర్యేత। లిఙ్సిచోరాత్మనేపదేష్వితీడ్వా వలి జీటో నదీర్ఘః॥ ౮ వ్యతిజరిషీష్ట। వ్యతిజరిషీయాస్తాం। వ్యతిజరిషీరన్ (ఢ్వం-ధ్వం) ఇడభావే ఉశ్చేతి కిత్త్వాద గుణే ఇత్త్వే రపరత్వం। వ్యతిజీర్షీష్ట। వ్యతిజీర్షీయాస్తాం। వ్యతిజీర్షీరన్ (ఢ్వం) ౯ వ్యత్యజరిష్ట। వ్యత్యజరిషాతాం। వ్యత్యజరిషత (ఢ్వం। ధ్వం) వ్యత్యజరీష్ట। వ్యత్యజరీషాతాం। వ్యత్యజరీషత(ఢ్వం-ధ్వం) పక్షే, వ్యత్యజీర్ష్ట। వ్యత్యజీర్షాతాం, వ్యత్యజీర్షత(ఢ్వం) ౧౦ వ్యత్యజరిష్యత। వ్యత్యజరీష్యత ॥

భావే—౧ జీర్యతే॥ ౨ జజ్రే॥ జజరే॥ ౩ జారితా॥ జరితా॥ జరీతా॥ ౪ జారి

ష్యతే,జరిష్యేతే,జరిష్యన్తే ॥ ౫ జీర్యతాం ॥ ౬ అజీర్యత ॥ ౭ జీర్యేత ॥ ౮ జారిషీష్ట-జరిషీష్ట-జీర్షీష్ట ॥ ౯ అజారి ॥ ౧౦ అజరిష్యత-అజరీష్యత॥ ణౌ-జనీజ్రూషిత్యాదినామిత్త్వాద్ధిస్వే కర్తృకర్మణోర్ణ్యన్తాత్కృత్యప్రత్యేషు చ జరయతి-తే ॥ జర్యతే, జరయితవ్యమిత్యాదిగమయతివత్ ॥ పు ౫౩౧,౫౩౨॥ సన్యఙ్యఙ్లుక్షు తదంతాతత్కృత్యేషు చ జిజరిషతి,జిజరీషతి,జిజీర్షతి, జేజీర్యత ఇత్యాదిసర్వం తరతివత్ ॥౭౭౪,౭౭౫॥

కేవలాత్కృత్యేషు-జరితవ్యం,జరీతవ్యం,జరణీయం, జార్యం, నజీర్యతీత్యజర్యం సంగతం,అజర్యం సంగతమితి కర్తరియదంతో నిపాత్యతే॥ భావే తు సంగతకర్తృకే౽పి ణ్యదేవ ॥ అజార్యం సంగతేన॥ శ్ర్యుకః కితీతి డ్నిషేధే ఇట్స్వరపరత్వేన త్వేణత్వం ॥ జీర్ణః, జీర్ణవాన్, జీర్యన్ - జీర్యంతీ, జీర్య తే రతృనిత్యతృన్ప్రత్యయః ॥ జరన్-జరతీ, జరిష్యన్ - జరీష్యన్-జరిష్యతీ-జరిష్యంతీ, జరీష్యతీ-జరీష్యంతీ, జరితుం, జరితుం, జీర్ణం, జరణం, జరిత్వా, జరీత్వా, శ్ర్యుకః కితీతి నిషేధే ప్రాప్తే జ్వావ్రశ్చ్యోః క్త్వీతీట్ ॥ నిజీర్య, జారంజారం,జరిత్వాజరిత్వా, జరీత్వాజరీత్వా ॥

ఝీర్యతి, జఝార-జఝరతుః-జఝురుః, ఝరితా, ఝరీతేత్యాది సర్వం జీర్యతివత్ ॥ లుఙి- అఝారీత్, ణౌ - ఝారయతీత్యాద్యవృత్తిత్వాద్విశేషః ॥ తథా తరతివదేవ సర్వం బోధ్యం ॥

కేవలాత్కృత్యప్రత్యయేష్వజర్యం సర్వం జీర్యతివత్ ॥

ఛో-ఛేదనే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

ఓతఃశ్యనీత్యోకారలోపః ॥ ౧ ఛ్యతి-ఛ్యతః-ఛ్యంతి ॥ ఛ్యసి - ఛ్యథః-ఛ్యథ ॥ ఛ్యామి-ఛ్యావః-ఛ్యామః॥౨ చచ్ఛౌ-చచ్ఛతుః-చచ్ఛుః, చచ్ఛిథ,చచ్ఛాథ-చచ్ఛథుః-చచ్ఛ ॥ చచ్ఛౌ-చచ్ఛివ-చచ్ఛిమ ॥ ౩ ఛాతా-సి ॥ ౪ ఛాస్యతి ॥ ౫ ఛ్యతు,ఛ్యతాత్-ఛ్యతాం-ఛ్యన్తు ॥ ఛ్య,

ఛ్యతాత్-ఛ్యతం-ఛ్యత ॥ ఛ్యాని-ఛ్యావ-ఛ్యామ ॥ ౬ అచ్ఛ్యత్-అచ్ఛ్యతాం-అచ్ఛ్యన్ ॥ అచ్ఛ్యః-అచ్ఛ్యతం-అచ్ఛ్యత ॥ అచ్ఛ్యం అచ్ఛ్యావ-అచ్ఛ్యామ ॥ ౭ ఛ్యేత్, ఛ్యేతాం-ఛ్యేయుః ॥ ౮ ఛాయాత్. ఛాయాస్తాం-ఛాయాసుః ॥ ౯ అచ్ఛాత్-అచ్ఛాతాం-అచ్ఛుః, విభాషాఘ్రాధేడితిసిచోలుగ్వా ॥ పక్షే-అచ్ఛాసీత్-అచ్ఛాసిష్టాం-అచ్ఛాసిషుః ౧౦ అచ్ఛాస్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే— ౧ వ్యతిచ్ఛ్యతే-వ్యతిచ్ఛ్యేతే ॥ ౨ వ్యతిచచ్ఛే-వ్యతిచచ్ఛాతే ॥ వ్యతిచచ్ఛిషే-వ్యతిచచ్ఛిధ్వే ॥ వ్యతిచచ్ఛివహే వ్యతిచచ్ఛిమహే ॥ ౩ వ్యతిచ్ఛాతా(సే,హే) ౪ వ్యతిచ్ఛాస్యతే ॥౫ వ్యతిచ్ఛ్యతాం-వ్యతిచ్ఛ్యస్వ-వ్యతిచ్ఛ్యై ॥ ౬ వ్యత్యచ్ఛ్యత ॥ ౭ వ్యతిచ్ఛ్యేత-వ్యతిచ్ఛ్యేయాతాం ॥ ౮ వ్యతిచ్ఛాసీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యచ్ఛాస్త ॥ ౧౦ వ్యత్యచ్ఛాస్యత ॥

కర్మణి— ౧ ఛాయతే ॥ ౨ చచ్ఛే ॥ ౩ ఛాయితా(సే,హే) ఛాతా(సే,హే) ౪ ఛాయిష్యతే-ఛాస్యతే ॥ ౫ చాయతాం ॥ ౬ అచ్ఛాయత ॥ ౭ ఛాయేత ॥ ౮ ఛాయిషీష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ఛాసీష్ట-ధ్వం॥౯ అచ్ఛాయి-అచ్ఛాయిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అచ్ఛాసాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అచ్ఛాయిష్యత-అచ్ఛాస్యత ॥

ణౌ-శాచ్ఛాసాహ్వావ్యావేపాంయుగితియుకికర్తృకర్మణోః కృత్సుచ ఛాయయతి-తే ॥ ఛాయ్యతే, ఛాయయితవ్యమిత్యాదిపాయయతీత్యాదివత్ ॥పు ౭౭,౭౮॥ చఙి-అచిచ్ఛయత్-త ॥ సని-చిచ్ఛాసతి, చిచ్ఛాసితవ్యమిత్యాది ॥ యఙి-చాచ్ఛాయతే, చాచ్ఛాయితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి-తిఙ్కృతోః పిబతివత్ ॥పు ౭౮,౭౯ ॥

కేవలాత్కృత్సు-ఛాతవ్యం, ఛానీయం, ఛేయం, శాచ్ఛోరన్యతరస్యామితీత్వం వా । ఛితః, ఛితవాన్, ఛాతః-ఛాతవాన్, ఛ్యన్-ఛ్యన్, ఛాస్యన్-ఛాస్యతీ-ఛాస్యంతీ, ఛాతుం, ఛితం, ఛాతం, ఛానం, ఛిం

త్వా, ఛాత్వా, ప్రచ్ఛాయ, ఛాయంఛాయం, ఛిత్వాఛిత్వా, ఛాత్వా
ఛాత్వా ॥

దో-అవఖండనే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

ద్యతి,దదావిత్యాదిఛ్యతివత్ ॥ ఆశీర్లిఙి- ఏర్లిఙీత్యేత్వం ॥
దెయాత్-దేయాస్తాం ॥ లుఙి-గాతిస్థేతిసిచోలుకి ॥ అదాత్- అదా
తాం-అదుః ॥ ఇతివిశేషః ॥ కర్మవ్యతీహారేఽపి లుఙి - వ్యత్యదిత-
వ్యత్యదిషాతాం(ఘ్వాం,ఢ్వం)ఇతి ॥ కర్మణి
ణ్యంతాదిషుచసర్వంయిచ్ఛతివత్॥పు౬౧,౬౨,౬౩॥

కేవలాత్కృత్సు-దాతవ్యం, దానీయం, దెయం, ద్యతిస్యతీతీ
త్వే ॥ దితః, దితవాన్, ద్యన్-ద్యంతీ, దాస్యన్-దాస్యతీ-దాస్యం
తీ, దాతుం, దితం, దానం, దిత్వా, ప్రదాయ, నల్యపీతీత్వనిషేధః ॥
దాయందాయం, దిత్వాదిత్వా ॥

శో-తనూకరణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

శ్యతి, శశావిత్యాదిఛ్యతివత్ ॥ అస్యాపిణాయకి- శాయతీత్యాది ॥
కెవలాత్కృత్సు-శాతవ్యః, శానీయః, శెయః,శాచ్ఛోరితీత్వంవా.
శితః, శాతః, శితవాన్, శాతవాన్, శ్యన్-శ్యంతీ, శాస్యన్-శాస్యతీ
శాస్యంతీ, శాతుం, శితం, శాతం, శానం, శిత్వా, శాత్వా, ప్రశా
య, శాయంశాయం, శిత్వాశిత్వా, శాత్వాశాత్వా ॥

షోఽంతకర్మణి॥ అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

స్యతి ససావిత్యాదిఛ్యతివత్ ॥ ఆశీర్లిఙి-ఏర్లిఙీత్యేత్వే॥ సేయా
త్-సేయాస్తాం ॥ ణౌ-శాఛేత్యాదినాయుకి సాయయతీత్యాది ॥ చఙి-
అసీషయత్-త॥సని-సిషాసతీత్యాది॥యఙి-సేషీయతఇత్యాది ॥

కెవలాత్కృత్సు-సాతవ్యం, సానీయం, సేయః, ద్యతిస్యతీతీత్వే॥

సితః, సితవాన్, స్యన్-స్యంతీ,సాస్యన్-సాస్యతీ, సాస్యంతీ,సాతుం, సితం,సానం, సిత్వా, పర్యవసాయ, నల్యపీతీత్వనిషేధః, సాయంసాయం,సిత్వాసిత్వా ॥ ఇత్యజంతాః

అథ హలంతాఃపరస్మైపదినః

అసు-క్షేపణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ అస్యతి ॥ ౨ ఆస-ఆసతుః ॥ ఆసిథ ॥ ౩ అసితా ॥ ౪ అసిష్యతి ॥ ౫ అస్యతు ॥ ౬ ఆస్యత్ ॥ ౭ అస్యేత్ ॥ ౮ అస్యాత్ ॥ పుషాదిత్వాదఙ్ ॥ అస్యతేస్థుగితిథుగాగమః ॥ ౯ ఆస్థత్-ఆస్థతాం-ఆస్థన్ ౧౦ ఆసిష్యత్ ॥ సకర్మకాదకర్మకాదప్యస్మాదుపసర్గాదస్యత్యూహ్యోర్వేతివాచ్యమితితఙ్వా ॥ బంధంనిరస్యతి నిరస్యతేవా॥పరస్మైపదేప్రాగ్వత్ ॥ ఆత్మనేపదే ॥ ౧ నిరస్యతే ॥ ౨ నిరాసే-నిరాసిషే॥ ౩ నిరసితా(సే,హే) ౪ నిరసిష్యతే ॥ ౫ నిరస్యతాం ॥ ౬ నిరాస్యత॥ ౭ నిరాస్యేత ॥ ౮ నిరసిషీష్ట-ధ్వం ॥ అస్యతివక్తిఖ్యాతిభ్యోఙ్ ॥ అస్యతేస్థుగితిథుక్ ॥ ౯ నిరాస్థత-నిరాస్థేతాం-నిరాస్థంత ॥ ౧౦ నిరాసిష్యత ॥ ఏవం పర్యస్యతే । పర్యాస్థతేత్యాదికర్మవ్యతీహారే-వ్యత్యస్యతఇత్యాద్యప్యేవమేనాన్నేయమ్ ॥

కర్మణి,ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోస్తతఃకృతుసనంతాతిఙ్కృతోశ్చాటతివత్ ॥ సని, అసిసిషతీత్యాది ॥ పు ౧౬౦,౧౬౧,౧౬౨ ॥

కేవలాత్కృత్సుఅ-సితవ్యం, అసనీయం, ఆస్యం, అస్తః, అస్తవాన్, ఉదిత్వేనక్త్వాయాంవేట్త్వాన్నేట్ । అస్యన్-అస్యంతీ ॥ అసిష్యన్-అసిష్యతీ-అసిష్యంతీ ॥ అసితుం, అస్తం, అసనం,అసిత్వా అస్త్వా, నిరస్య, ఆసమాసం, అసిత్వాసిత్వా,అస్త్వాస్త్వా ॥

వ్యూహస్యాసంగాః పాయయతి, వ్యూహమత్యాసం, అత్యసనేనగవాంపాసత్క్రియాన్యవధీయతే ॥ అద్యపాయయుణావ్యూహమతిక్రమ్య

పునఃపాయయతీత్యర్థః ॥ అస్యతిత్రుషాః క్రియాంతరేకా లేష్విత్రిణము
ల్ ॥ తృతీయాప్రభృతీన్యన్యతరస్యామితివాసమాసః ॥

ఇష-గతౌ॥సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

౧ ఇష్యతి ॥ ౨ ఇయేష-ఈషతుః॥ఈషిథ ॥ ౩ఏషితా॥౪ఏషిష్యతి
౫ ఇష్యతు ॥ ౬ ఐష్యత్॥ ౭ ఇష్యేత్॥ ౮ ఇష్యాత్ ॥ ౯ఐషీత్॥
౧౦ ఐషిష్యత్ ॥ గత్యర్థత్వాత్కర్మవ్యతీహారేనతఙ్

కర్మణిణ్యంతాత్కర్తృకర్మణో స్తతః కృత్సు సని తిఙ్కృతో
శ్చ ఏఖలివత్ ॥ ౧౭౬॥౧౭౩ ॥సని-౧ఏషిషిషతి ॥౨ ఏషిషిషాంచకా
ర (బభూవ, ఆస) ౩ ఏషిషిషితా ॥ ౪ ఏషిషిషిష్యతి ॥ ౫ ఏషిషిష
తు ॥ ౬ ఐషిషిషత్ ॥ ౭ఏషిషిషేత్ ॥ ౮ ఏషిషిష్యాత్ ॥ ౯ ఐషి
షిషీత్-ఐషిషిషిష్టాం-ఐషిషిషిషుః ॥ ఐషిషిషీః-ఐషిషిషిష్టం,ఐషి
షిషిష్ట ॥ఐషిషిషిషం-ఐషిషిషిష్వ-ఐషిషిషిష్మ ॥ ౧౦ ఐషిషిషిష్య
త్ ॥ కృత్సు-ఏషిషిషితవ్యమిత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు॥ఏషితవ్యః। ఏషణీయం। ఏష్యం। ఇషితః ॥ ఇషిత
వాన్। ఇష్యన్। ఇష్యంతీ। ఏషిష్యన్। ఏషిష్యతీ॥ ఏషిష్యంతీ। ఏషి
తుం। ఇషితం।ఏషణం। ఏషిత్వా॥ ప్రేష్య। ఏషమేషం। ఏషిత్వైషిత్వా

ఉచ-సమవాయే॥అకర్మకః॥ సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఉచ్యతి॥౨ ఉవోచ। ఊచతుః। ఊచుః। ఉవోచిథ। ఉవోచ॥౩
ఓచితా॥సి॥ ౪ ఓచిష్యతి॥ ౫ ఉచ్యతు॥ ౬ ఔచ్యత్॥ ౭ ఉచ్యేత్॥౮ఉ
చ్యాత్॥ ౯ మాధవానుచత్। పుషాద్యఙ్ ॥౧౦ ఔచిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧వ్యత్యుచ్యతే॥౨ వ్యత్యూచే॥ ౩ వ్యత్యోచి
తా ॥ సే।హే॥ ౪ వ్యత్యోచిష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యుచ్యతాం॥ ౬ వ్యత్యౌ
చ్యత ॥ ౭ వ్యత్యుచ్యేత॥ ౮ వ్యత్యోచిషీష్ట॥ధ్వం॥ ౯వ్యత్యౌచిష్ట (ధ్వం

ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యారోచిష్యత ॥

భావే ణ్యంతాదిషు చ సర్వమిష్యతి వత్ ॥ చజి-ఔచిచత్ । త॥ సని-ఓచిచిషతీత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు॥ ఓచితవ్యం। ఓచనీయం। ఓచ్యం। ఉచితః । ఉచితవాన్। ఉచన్। ఉచ్యంతీ। ఓచిష్యన్। ఓచిష్యతీ। ఓచిష్యంతీ । ఓచితుం। ఉచితం। ఓచనం। ఓచిత్వా॥ ప్రోచ్య। ఓచమోచం।ఓచిత్వోచిత్వా

బుధ, వృధా। అకర్మకః। సెట్। పరస్మైపదీ

౧బుధ్యతి॥ ౨అనర్ధ। అనృధతుః। ఆనృధుః। ఆనర్ధిథ । ఆనృధథుః। ఆనృధ। ఆనర్ధ। ఆనృధివ। ఆనృధిమ॥౩ అర్ధితా॥ ౪ అర్ధిష్యతి ౫బుధ్యతు॥౬ ఆర్ధ్యత్॥ ౭బుధ్యేత్ ॥ ౮ బుధ్యాత్।బుధ్యాస్తాం పుషాద్యఙ్॥ ౯ ఆర్ధత్। ఆర్ధతాం॥౧౦ ఆర్ధిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧వ్యత్యృధ్యతే॥౨ వ్యత్యానృధే॥౩ వ్యత్యర్ధితా॥సే-హే॥ ౪ వ్యత్యర్ధిష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యృధ్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యార్ధ్యత॥ ౭ వ్యత్యృధ్యేత॥ ౮ వ్యత్యర్ధిషీష్ట(ధ్వం) ౯ వ్యత్యార్ధిష్ట (ధ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యార్ధిష్యత॥

భావే—౧బుధ్యతే॥ ౨అనృధే॥ ౩ అర్ధితా॥ ౪ అర్ధిష్యతే॥౫ బుధ్యతాం॥ ౬ ఆర్ధ్యత॥ ౭ బుధ్యేత॥ ౮ అర్ధిషీష్ట॥ ౯ ఆర్ధి॥ ౧౦ ఆర్ధిష్యత ॥

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు చ అర్ధయతీత్యాది అర్ధయతీత్యాదివత్ ౧౫౬-౧౫౭ పు॥

సని॥సనీవంతర్ధేత్యాదినా వేట్॥ ఇడభావే ఆప్ జ్ఞప్యృధామీదితీత్వే అభ్యాసలోపః ॥ ౧ ఈర్త్సతి। ౨ఈర్త్సాంచకార॥బభూవ।ఆస॥౩ ఈర్త్సితా।సి॥ ౪ ఈర్త్సిష్యతి॥౫ఈర్త్సతు॥౬ఐర్త్సత్ ॥౭ఈర్త్సేత్॥ ౮ ఈర్త్స్యాత్॥౯ ఐర్త్సీత్ ॥౧౦ఐర్త్సిష్యత్॥

పక్షే—౧ అర్దిధిషతి॥ ౨ ఆర్దిధిషాంచకార-బభూవ॥ అస॥ ౩ అర్దిధిషితా,సి॥ ౪ అర్దిధిషిష్యతి॥ ౫ అర్దిధిషతు॥ ౬ ఆర్దిధిషత్॥ ౭ అర్దిధిషేత్॥ ౮ అర్దిధిష్యాత్॥ ౯ ఆర్దిధిషీత్॥ ౧౦॥ ఆర్దిధిషిష్యత్॥

కృత్సు॥ ఈర్త్సితవ్యం। ఈర్త్సనీయమిత్యాది ఈర్ష్యతివత్॥ ౧౭౭॥ అర్దిధిషితవ్యం- అర్దిధిషణీయమిత్యాద్యర్ఛతివత్॥ ౧౫౭ పు।

కేవలాత్కృత్సు॥ అర్ధితవ్యం- అర్ధనీయం- ఋధ్యం, ఋదుపధాదితిక్యప్॥ ఋద్ధః-ఋద్ధవాన్ - క్త్వాయాం వేట్త్వాన్నేట్॥ ఋధ్యన్। ఋధ్యంతీ। అర్ధిష్యన్। అర్ధిష్యతీ, అర్ధిష్యంతీ-అర్ధితుం ఋద్ధం అర్ధనం। అర్ధిత్వా-ఋద్ధ్వా। సమృధ్య- అర్ధమర్ధం। ఋర్ధిత్వార్ధిత్వా - ఋధ్వర్ధ్వా॥

క్నసు-హ్వరణదీప్త్యోః। హ్వరణం కౌటిల్యం। అకర్మకః
సేట్॥ పరస్మైపదీ

౧ క్నస్యతి॥ ౨ చక్నాస- చక్నసతుః॥ ౩ క్నసితా-సి॥ ౪ క్నసిష్యతి॥ ౫ క్నస్యతు॥ ౬ అక్నస్యత్॥ ౭ క్నస్యేత్॥ ౮ క్నస్యాత్॥ ౯ అక్నసీత్॥ అక్నాసీత్॥ ౧౦ అక్నసిష్యత్॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిక్నస్యతే॥ ౨ వ్యతిచక్నసే॥ ౩ వ్యతిక్నసితా(సే, హే) ౪ వ్యతిక్నసిష్యతే॥ ౫ వ్యతిక్నస్యతాం-వ్యత్యక్నస్యత ౭ వ్యతిక్నస్యేత॥ ౮ వ్యతిక్నసిషీష్ట(ధ్వం) ౯ వ్యత్యక్నసిష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యక్నసిష్యత॥

భావే—క్నస్యతే॥ ౫ క్నస్యతాం॥ ౬ అక్నస్యత॥ ౭ క్నస్యేత॥ ౯ అక్నాసీతి విశేషః॥ శేషం కర్మవ్యతీహారవత్॥

ణౌ। జనీజృష్క్నసురంజోఽమంతాశ్చేతి మిత్త్వాద్ధ్రస్వే కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సుచక్నసయతీత్యాది క్రమయతీత్యాదివత్॥

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

చజి-అచిక్నసత్। తస్సన్నంతా త్తిజ్కృతో శ్చిక్నిసిషతీత్యాదిచికంమిష తీత్యాదిపరస్మైపదిక్యావ్యత్తినత్ ౧౯౮॥ ౧౯౫ ॥ యజి తిజ్కృతో శ్చాక్నస్యతె చాక్నసితవ్యమిత్యాది ॥ యజ్లుకి చాక్నసీతి ॥ చాక్న స్సి చాక్నస్తః, చాక్నసతీత్యాది। కృత్స్వపి చాక్నసితవ్యమిత్యాది కఖతినత్ ౧౮౫॥౧౮౬ ॥

కేవలాత్కృత్సు॥ క్నసితవ్యం- క్నసనీయం। క్నాస్యం- క్నస్తః- క్నస్తవాన్। క్నస్యన్, క్నస్యంతీ- క్నసిష్యన్, క్నసిష్యతీ- క్నసిష్యంతీ- క్నసితుం। క్నస్తః- క్నసనం- క్నసిత్వా। క్నస్త్వా ॥ ప్రక్న స్య, క్నాసంక్నాసం- క్నసిత్వాక్నసిత్వా॥ క్నస్త్వాక్నస్త్వా॥

క్లము-గ్లానౌ॥ అకర్మకః సేట్॥పరస్మైపదీ

వాభ్రాశభ్లాశేత్యాదినా శ్యన్వా। పక్షె శప్ ॥ ఉభయత్రాప్తివుక్ల మఁచమాంశితీతి దీర్ఘః॥ ౧ క్లామ్యతి. క్లామతి ॥ ౨ చక్లామ ॥ చక్ల మతుః॥ ౩ క్లమితా-సి ॥ ౪ క్లమిష్యతి ॥ ౫ క్లామ్యతు। క్లామతు॥౬ అక్లామ్యత్। అక్లామత్ ॥ ౭ క్లామ్యేత్। క్లామేత్॥ ౮ క్లమ్యాత్।క్ల మ్యాస్తాం ॥ ౯ అక్లమత్। పుషాదిత్వాదఙ్॥ ౧౦ అక్లమిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారె—౧వ్యతిక్లామ్యతె।వ్యతిక్లామతె। ౨ వ్యతిచక్లమే ౩ వ్యతిక్లమితా।సే-హె॥ ౪ వ్యతిక్లమిష్యతె॥ ౫ వ్యతిక్లామ్యతాం।వ్యతి క్లామతాం। ౬ వ్యత్యక్లామ్యత। వ్యత్యక్లామత॥ ౭ వ్యతిక్లామ్యేత।వ్య తిక్లామేత॥ ౮ వ్యతిక్లమిషీష్ట(ధ్వం) ౯ వ్యత్యక్లమిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యక్లమిష్యత ॥

భావె—౧క్లమ్యతె॥ ౨ చక్లమే॥ ౩ క్లమితా ॥ ౪ క్లమిష్యతె॥ ౫ క్లమ్యతాం॥ ౬అక్లమ్యత॥ ౭ క్లమ్యేత॥ ౮ క్లమిషీష్ట ॥ ౯ అక్లమి॥ నో దాత్తోపదేశస్యేతినవృద్ధిః॥ ౧౦ అక్లమిష్యత॥

ణ్యావమంతత్వేన మిత్త్వాద్ధ్రస్వే కర్తృకర్మణోస్త్విదంతాత్కృ౧

ణ్యన్తే-చక్లమయతీత్యాది, సని-చిక్లమిషతీత్యాది॥యఙి,చంక్లమ్యత ఇత్యాది॥ యఙ్లుకి- చంక్లమీతి। చంక్లంతి- చంక్లాంతః- చంక్లమతీత్యాదిసర్వం శామ్యతివత్ ౧౯౪-౧౯౫॥

కేవలాత్కృత్సు॥ క్లమితవ్యం। క్లమనీయం। క్లమ్యం। పోరదుపధాదితియత్ ॥ క్లాంతః। క్లాంతవాన్ । క్లామ్యన్ ॥ క్లామ్యంతీ। క్లామన్ । క్లామంతీ। క్లమిష్యన్ । క్లమిష్యతీ। క్లమిష్యంతీ। క్లమితుం ॥ క్లాంతం । క్లమనం। క్లమిత్వా ॥ క్లాన్త్వా ॥ ప్రక్లమ్య ॥ క్లామంక్లామం । క్లమిత్వాక్లమిత్వా ॥ క్లాంత్వా క్లాంత్వా॥

క్షమూ-సహనే॥సకర్మకః॥వేట్॥పరస్మైపదీ॥శమామష్టానామితిదీర్ఘః॥

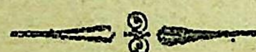
౧ క్షామ్యతి ॥ ౨ చక్షామ । చక్షమిథ-చక్షంథ । చక్షామ,చక్షమ,, చక్షమివ, చక్షణ్వ, చక్షమిమ, చక్షణ్మ ॥ ౩ క్షమితా-సి॥ క్షంతా-సి ॥ ౪ క్షమిష్యతి, క్షంస్యతి ॥ ౫ క్షామ్యతు ॥ ౬ అక్షామ్యత్॥ ౭ క్షామ్యేత్ ॥ ౮ క్షమ్యాత్ ॥ పుషాదిత్వాదఙ్ ॥ ౯ అక్షమత్ ॥ ౧౦ అక్షమిష్యత్,అక్షంస్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిక్షామ్యతే ॥ ౨ వ్యతిచక్షమే॥ వ్యతిచక్షమిషే-వ్యతిచక్షంసే-వ్యతిచక్షమిధ్వే-వ్యతిచక్షంధ్వే । వ్యతిచక్షమివహే-వ్యతిచక్షణ్వహే-వ్యతిచక్షమిమహే-వ్యతిచక్షణ్మహే॥౩వ్యతిక్షమితా(సే,హే) వ్యతిక్షంతా(సే,హే) ౪ వ్యతిక్షమిష్యతే । వ్యతిక్షంస్యతే ॥ ౫ వ్యతిక్షామ్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యక్షామ్యత ॥ ౭ వ్యతిక్షామ్యేత॥ ౮వ్యతిక్షమిషీష్ట-ధ్వం॥వ్యతిక్షంసీష్ట-ధ్వం॥౯ వ్యత్యక్షమిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) వ్యత్యక్షంస్త,వ్యత్యక్షంసాతాం॥౧౦వ్యత్యక్షమిష్యత-వ్యత్యక్షంస్యత ॥

కర్మణి—౧ క్షమ్యతే ॥ ౨ చక్షమే । చక్షమిషే । చక్షంసే । చక్షమిధ్వే । చక్షంధ్వే । చక్షమివహే । చక్షణ్వహే । చక్షమిమహే చక్షణ్మహే ॥ ౩ క్షమితా(సే,హే)క్షంతా (సే,హే) ౪ క్షమిష్యతే ।

క్షంస్యతే ॥ ౫ క్షమ్యతాం ॥ ౬ అక్షమ్యత ॥ ౭ క్షమ్యేత ॥ ౮ క్షమి షీష్ట-ధ్వం । క్షంసీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అక్షమి ॥ నోదాత్తోపదేశస్యేతి న వృద్ధిః ॥ అక్షమిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అక్షంసాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అక్ష మిష్యత-అక్షంస్యత. ణ్యంతాదిషుసర్వంకామివత్ ॥పుం౯౮,౯౫

కేవలాత్కృత్సు-క్షమితవ్యం । క్షంతవ్యం । క్షమణీయం। క్షమ్యం క్షాంతః । క్షాంతవాన్ । క్షామ్యన్-క్షామ్యంతీ । క్షమిష్యన్ । క్షం స్యన్ । క్షమిష్యతీ । క్షమిష్యంతీ ॥ క్షంస్యతీ । క్షంస్యంతీ ॥ క్షమి తుం । క్షంతుం । క్షాంతం । క్షమిత్వా । క్షాంత్వా । క్షామంక్షామం। క్షమిత్వాక్షమిత్వా। క్షాంత్వాక్షాంత్వా.

క్షిప-ప్రేరణే॥సకర్మకః॥అనిట్।పరస్మైపదీ

౧ క్షిపతి ॥ ౨ చిక్షేప । చిక్షిపతుః । చిక్షేపిథ । చిక్షిపివ । చిక్షి పిమ ॥ ౩ క్షేప్తా-సి ॥ ౪ క్షేప్స్యతి । ౫ క్షిపతు ॥ ౬ అక్షిపత్ । ౭ క్షిపేత్ ॥ ౮ క్షిప్యాత్ ॥ ౯ అక్షైప్సీత్ ॥ ౧౦ అక్షేప్స్యత్.

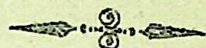
కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిక్షిపతే ॥ ౨ వ్యతిచిక్షిపే ॥ ౩ వ్యతి క్షేప్తా(సే।హే) ౪ వ్యతిక్షేప్స్యతే ॥ ౫ వ్యతిక్షిపతాం ॥ ౬ వ్యత్య క్షిపత ॥ ౭ వ్యతిక్షిపేత ॥ ౮ వ్యతిక్షిప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యక్షిప్త ॥ ౧౦ వ్యత్యక్షేప్స్యత,

కర్మణి—౧ క్షిప్యతే ॥ ౨ చిక్షిపే ॥ ౩ క్షేప్తా (సే।హే) ౪ క్షే ప్స్యతే ॥ ౫ క్షిప్యతాం । ౬ అక్షిప్యత ॥ ౭ క్షిప్యేత ॥ ౮ క్షిప్సీష్ట ॥ ౯ అక్షేపి-అక్షిప్సాతాం ॥ ౧౦ అక్షేప్స్యత.

ణౌ—కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సుచయజేయజ్లుకిచతిజ్కృ లోః కేటతివత్ ॥పు౨౦౦। ౨౦౧।చజే-అచిక్షిపత్-త ॥ సని-తిజ్కృలో శ్చిక్షిప్సతీత్యాదిమిమిక్షతీత్యాదివత్ ॥పు౩౭-౧౩౯.

కేవలాత్కృత్సు—క్షేప్తవ్యం । క్షేపణీయం । క్షేప్యః । క్షిప్తః ।

క్షిప్తవాన్ । క్షిప్యన్ । క్షిప్యంతీ । క్షేప్స్యన్ । క్షేప్స్యతీ। క్షేప్స్యంతీ । క్షేప్తుం । క్షిప్తం । క్షేపణం । క్షిప్త్వా । నిక్షిప్య । క్షేపంక్షేపం । క్షిప్త్వాక్షిప్త్వా. భ్రూవిక్షేపంకథయతి । భ్రువమపిక్షేపం। స్వాంగేఽధ్రువ ఇతిణముల్ । తృతీయాప్రభృతీన్యన్యతరస్యామితిసమాసో వా.

౫౦. క్ష్విదా- స్నేహనమోచనయోః।సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ
౧ క్ష్విద్యతి ॥ ౨ చిక్ష్వేద । చిక్ష్విదతుః । చిక్ష్వేదిథ ॥ ౩ క్ష్వేదితా-సి ॥ ౪ క్ష్వేదిష్యతి ॥ ౫ క్ష్విద్యతు ॥ ౬ అక్ష్విద్యత్ ॥ ౭ క్ష్విద్యేత్ ॥ ౮ క్ష్విద్యాత్ ॥ పుషాద్యఙ్ ॥ ౯ అక్ష్విదత్ ॥ ౧౦ అక్ష్వేదిష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిక్ష్విద్యతే ॥ ౨ వ్యతిచిక్ష్విదే ॥ ౩ వ్యతిక్ష్వేదితా(సే।హే) ॥ ౪ వ్యతిక్ష్వేదిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిక్ష్విద్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యక్ష్విద్యత ॥ ౭ వ్యతిక్ష్విద్యేత ॥ ౮ వ్యతిక్ష్వేదిషీష్ట।ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యక్ష్వేదిష్ట(ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యక్ష్వేదిష్యత.

కర్మణి—౧ క్ష్విద్యతే ॥ ౨ చిక్ష్విదే ॥ ౩ క్ష్వేదితా(సే।హే) ౪ క్ష్వేదిష్యతే ॥ ౫ క్ష్విద్యతాం ॥ ౬ అక్ష్విద్యత । ౭ క్ష్విద్యేత ॥ ౮ క్ష్వేదిషీష్ట ॥ ౯ అక్ష్వేది । ౧౦ అక్ష్వేదిష్యత.

ణౌ—కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు తథా సనిరలోవ్యుపధాదితివాకిత్త్వే సతి జ్కోశ్చిక్ష్విదిషతి । చిక్ష్వేదిషతి । చిక్ష్విదిషితవ్యం । చిక్ష్వేదిషితవ్యమిత్యాదిసర్వత్రరూపద్వయం । తథాయఙి చేక్ష్విద్యతే । చేక్ష్విదితవ్యమిత్యాది । యఙ్లుకి । చేక్ష్విదీతి । చేక్ష్వేత్తి చేక్ష్విత్తః । చేక్ష్విదతీత్యాది । కృత్సు । చేక్ష్వేదితవ్యమిత్యాదిచసర్వం [illegible]తివత్ । పు-౨౨౦।౨౦౧.

కేవలాత్కృత్సు । క్ష్వేదితవ్యం । క్ష్వేదనీయః । క్ష్వేద్యం । క్ష్విణ్ణః । క్ష్విణ్ణవాన్ । ఆదితశ్చేతీడ్నిషేధే ప్రాప్తే విభాషాభావాదికర్మణోరితీడ్వా । ఇడభావే సంయోగాదేరాతఇత్యాదినానత్వం । ణత్వం,

ఇట్పక్షే పరిక్ష్వేదితశ్చైత్రః । పరిక్ష్వేదితం తేన । నిష్ఠాశీఙ్స్విదిమిదీత్యాదినా సేణ్నిష్ఠాయా న కిత్త్వమ్ । పరిక్ష్విణ్ణః । పరిక్ష్విణ్ణవాన్ । పరిక్ష్విణ్ణం తేనేత్యాది । క్ష్విద్యన్ । క్ష్విద్యంతీ । క్ష్వేదిష్యన్ । క్ష్వేదిష్యతీ । క్ష్వేదిష్యంతీ ॥ క్ష్వేదితుం । క్ష్వేదితం । క్ష్విణ్ణం । క్ష్వేదనం । క్ష్వేదిత్వా । క్ష్విదిత్వా । పరిక్ష్విద్య । క్ష్వేదం క్ష్వేదం । క్ష్వేదిత్వా క్ష్వేదిత్వా । క్ష్విదిత్వా క్ష్విదిత్వా.

క్లిదూ ఆర్ద్రీభావే। అకర్మకః। వేట్। పరస్మైపదీ

౧ క్లిద్యతి । ౨ చిక్లేద । చిక్లిదతుః । చిక్లేదిథ । చిక్లేత్థ, చిక్లిదివ-చిక్లిద్వ । చిక్లిదిమ । చిక్లిద్మ । ౩ క్లేత్తా-సి । క్లేదితా,సి । ౪ క్లేత్స్యతి । క్లేదిష్యతి ॥ ౫ క్లిద్యతు ॥ ౬ అక్లిద్యత్ ॥ ౭ క్లిద్యేత్ ॥ ౮ క్లిద్యాత్ ॥ ౯ అక్లిదత్-అక్లిదతాం ॥ పుషాద్యఙ్ ॥ ౧౦ అక్లేత్స్యత్-అక్లేదిష్యత్

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిక్లిద్యతే ॥ ౨ వ్యతిచిక్లిదే । వ్యతిచిక్లిదిషే-వ్యతిచిక్లిత్సే, వ్యతిచిక్లిదిధ్వే-వ్యతిచిక్లిద్ధ్వే-వ్యతిచిక్లిదివహే-వ్యతిచిక్లిద్వహే-వ్యతిచిక్లిదిమహే-వ్యతిచిక్లిద్మహే ॥ ౩ వ్యతిక్లేదితా (సే, హే) వ్యతిక్లేత్తా(సే, హే) ౪ వ్యతిక్లేదిష్యతే-వ్యతిక్లేత్స్యతే ॥ ౫ వ్యతిక్లిద్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యక్లిద్యత ॥ ౭ వ్యతిక్లిద్యేత ॥ ౮ వ్యతిక్లేదిషీష్ట-ధ్వం ॥ వ్యతిక్లిత్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యక్లేదిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) వ్యత్యక్లిత్త-వ్యత్యక్లిత్సాతాం ॥ ౧౦ వ్యత్యక్లేదిష్యత-వ్యత్యక్లేత్స్యత ॥

భావే—౧ క్లిద్యతే ॥ ౨ చిక్లిదే ॥ ౩ క్లేదితా-క్లేత్తా ॥ ౪ క్లేదిష్యతే-క్లేత్స్యతే ॥ ౫ క్లిద్యతాం ॥ ౬ అక్లిద్యత ॥ ౭ క్లిద్యేత ॥ ౮ క్లేదిషీష్ట-క్లిత్సీష్ట ॥ ౯ అక్లేది ॥ ౧౦ అక్లేదిష్యత-అక్లేత్స్యత ॥

ణ్యంతాదిషు సర్వం క్ష్విద్యతివత్ ॥ సనీట్పక్షే రలో వ్యుపధాదితి కిత్త్వవికల్పే చిక్లిదిషతి, చిక్లేదిషతి, ఇడభావే హలంతాచ్చేతి కిత్త్వే చిక్లిత్సతీతి ॥ ఏవమేవ సర్వత్ర త్రైరూప్యం విశేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు-క్లేదితవ్యం, క్లేత్తవ్యం, క్లేదనీయం, క్లేద్యం, క్లిన్నః, క్లిన్నవాన్, క్లిద్యన్-క్లిద్యతీ-క్లిద్యంతీ, క్లేదిష్యన్-క్లేదిష్యతీ-క్లేదిష్యంతీ, క్లేత్స్యన్-క్లేత్స్యతీ-క్లేత్స్యంతీ, క్లేదితుం, క్లేత్తుం, క్లిన్నం క్లేదనం, క్లిదిత్వా, క్లేదిత్వా-క్లిత్త్వా, ప్రక్లిద్య, క్లేదం క్లేదం, క్లిదిత్వా క్లిదిత్వా, క్లేదిత్వా క్లేదిత్వా, క్లిత్త్వా క్లిత్త్వా

కుథ-పూతీభావే। పూతీభావో దౌర్గంధ్యం। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

౧ కుథ్యతి ॥ ౨ చుకోథ-చుకుథతుః ॥ ౩ కోథితా ॥ ౪ కోథిష్యతి ॥ ౫ కుథ్యతు ॥ ౬ అకుథ్యత్ ॥ ౭ కుథ్యేత్ ॥ ౮ కుథ్యాత్ ॥ ౯ అకోథీత్ ॥ ౧౦ అకోథిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతికుథ్యతే ॥ ౨ వ్యతిచుకుథే ॥ ౩ వ్యతికోథితా (సే, హే) ౪ వ్యతికోథిష్యతే ॥ ౫ వ్యతికుథ్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యకుథ్యత ॥ ౭ వ్యతికుథ్యేత ॥ ౮ వ్యతికోథిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యకోథిష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యకోథిష్యత,

భావే—౧ కుథ్యతే ॥ ౨ చుకుథే ॥ ౩ కోథితా ॥ ౪ కోథిష్యతే ॥ ౫ కుథ్యతాం ॥ ౬ అకుథ్యత ॥ ౭ కుథ్యేత ॥ ౮ కోథిషీష్ట ॥ ౯ అకోథి ॥ ౧౦ అకోథిష్యత.

ణౌ- కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు చ సన్యఙ్ యఙ్లుక్షు తిఙ్కృత్స్వసన్వంకోచతివత్.

కేవలాత్కృత్సు కోథితవ్యం, కోథనీయం, కోథ్యం, కుథితః, కుథితవాన్, కుథ్యన్-కుథ్యంతీ, కోథిష్యన్-కోథిష్యతీ-కోథిష్యంతీ, కోథితుం, కుథితం, కోథనం, కోథిత్వా, కుథిత్వా, ప్రకుథ్య, కోథంకోథం, కుథిత్వాకుథిత్వా, కోథిత్వాకోథిత్వా.

క్రుధ-కోపే। అకర్మకః। అనిట్। పరస్మైపదీ

౧ క్రుధ్యతి ॥ ౨ చుక్రోధ-చుక్రోధిథ- చుక్రుధివ-చుక్రుధిమ ॥ ౩

క్రోద్ధా ॥ ౪ క్రోత్స్యతి ॥ ౫ క్రుధ్యతు ॥ ౬ అక్రుధ్యత్ ॥ ౭ క్రుధ్యేత్ ॥ ౮ క్రుధ్యాత్ ॥ ౯ అక్రుధత్ ॥ పుషాద్యఙ్ ॥ ౧౦ అక్రోత్స్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిక్రుధ్యతే ॥ ౨ వ్యతిచుక్రుధే ॥ ౩ వ్యతిక్రోద్ధా(సే, హే) ౪ వ్యతిక్రోత్స్యతే ॥ ౫ వ్యతిక్రుధ్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యక్రుధ్యత ॥ ౭ వ్యతిక్రుధ్యేత ॥ ౮ వ్యతిక్రుత్సీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యక్రుద్ధ-వ్యత్యక్రుత్సాతాం ॥ ౧౦ వ్యత్యక్రోత్స్యత.

భావే—౧ క్రుధ్యతే ॥ ౨ చుక్రుధే ॥ ౩ క్రోద్ధా ॥ ౪ క్రోత్స్యతే ॥ ౫ క్రుధ్యతాం ॥ ౬ అక్రుధ్యత ॥ ౭ క్రుధ్యేత ॥ ౮ క్రుత్సీష్ట ॥ ౯ అక్రోధి ॥ ౧౦ అక్రోత్స్యత.

ణౌ-కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్ప్రత్యయాః-యఙి యఙ్లుకిచ తిఙ్ప్రత్యాః కోచతివత్ ।పు ౨౦౮, ౨౧౯, ౨౧౦. సని-తదంతాత్ప్రత్యయాశ్చ చుక్రుత్సతీత్యాదిచుక్రుక్షతీత్యాదివత్ ।పు ౨౧౪, ౨౧౫.

కేవలాత్ప్రత్యయాః-క్రోద్ధవ్యః, క్రోధనీయం, క్రోధ్యం, క్రుద్ధః, క్రుద్ధవాన్, క్రుధ్యన్-క్రుధ్యంతీ, క్రోత్స్యన్-క్రోత్స్యతీ-క్రోత్స్యంతీ, క్రోద్ధుం, క్రుధ్, క్రోధనః, క్రుద్ధ్వా, పరిక్రుధ్య, క్రోధం క్రోధం, క్రుద్ధ్వాక్రుద్ధ్వా.

కుప-క్రోధే అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

౧ కుప్యతి ॥ ౨ చుకోప-చుకుపతుః ॥ ౩ కోపితా- సి ॥ ౪ కోపిష్యతి ॥ ౫ కుప్యతు ॥ ౬ అకుప్యత్ ॥ ౭ కుప్యేత్ ॥ ౮ కుప్యాత్ ॥ ౯ అకుపత్ । పుషాద్యఙ్ ॥ ౧౦ అకోపిష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతికుప్యతే ॥ ౨ వ్యతిచుకుపే ॥ ౩ వ్యతికోపితా(సే, హే) ॥ ౪ వ్యతికోపిష్యతే ॥ ౫ వ్యతికుప్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యకుప్యత ॥ ౭ వ్యతికుప్యేత ॥ ౮ వ్యతికోపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యకోపిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ వ్యత్యకోపిష్యత.

భావే—౧ కుప్యతే ॥ ౨ చుకుపే ॥ ౩ కోపితా ॥ ౪ కోపిష్య

తే ॥ ౫ కుప్యతాం ॥ ౬ అకుప్యత ॥ ౭ కుప్యేత ॥ ౮ కోపిషీష్ట ॥ ౯ అకోపి ॥ అకోపిష్యత.

ణ్యంతాదిషుసర్వంకోచతివత్।పు ౨౦౮, ౨౦౯, ౨౧౦.

కేవలాత్(-ణ్యన్త)-కోపితవ్యం, కోపనీయం, కోప్యం, కుపితః, కుపితవాన్, కుప్యన్-కుప్యన్తీ, కోపిష్యన్-కోపిష్యన్తీ, కోపిష్యంతీ, కోపితుం, కుపితం, కోపనం, కుపిత్వా కోపిత్వా, ప్రకుప్య, కోపం కోపం, కుపిత్వాకుపిత్వా, కోపిత్వాకోపిత్వా.

క్షుభ-సంచలనే।అకర్మకః సేట్।పరస్మైపదీ

క్షుభ్యతి, చుక్షోభేత్యాదిసర్వంకుప్యతివత్.

కుస-సంశ్లేషణే।అకర్మకః।సేట్। పరస్మైపదీ

కుస్యతి, చుకోసేత్యాదికుప్యతివత్ ।పుషాద్యఙ్,అకుసత్

కృశ-తనూకరణే।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

౧ కృశ్యతి । ౨ చకర్శ-చకృశతుః । ౩ కర్శితా । ౪ కర్శిష్యతి । ౫ కృశ్యతు । ౬ అకృశ్యత్ । ౭ కృశ్యేత్ । ౮ కృశ్యాత్ । ౯ అకృశత్ । పుషాద్యఙ్ । ౧౦ అకర్శిష్యత్

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతికృశ్యతే । ౨ వ్యతిచకృశే ॥ ౩ వ్యతికర్శితా(సే, హే) ౪ వ్యతికర్శిష్యతే । ౫ వ్యతికృశ్యతాం । ౬ వ్యత్యకృశ్యత । ౭ వ్యతికృశ్యేత । ౮ వ్యతికర్శిషీష్ట-ధ్వం । ౯ వ్యత్యకర్శిష్ట(ధ్వం ధ్వం)౧౦ వ్యత్యకర్శిష్యత

భావే—౧ కృశ్యతే । ౨ చకృశే । ౩ కర్శితా । ౪ కర్శిష్యతే । ౫ కృశ్యతాం ॥ ౬ అకృశ్యత । ౭ కృశ్యేత । ౮ కర్శిషీష్ట । ౯ అకర్శి । ౧౦ అకర్శిష్యత

ణ్యంతాదిషు సర్వం కర్షతివత్ । పు. ౨౭౯, ౨౮౦, ౨౮౧

కేవలాత్కృత్యేషు-కర్శితవ్యం, కర్శనీయం, కృశ్యం, ఋదుపధా చ్చాక్లృపిచృతేరితి క్యప్ । కృశః । అనుపసర్గాత్ఫుల్లక్షీబకృశోల్లాఘా ఇతి క్తప్రత్యయస్యతలోపోనిపాత్యతే ॥ కృశితవాన్, సోపసర్గస్య తు ప్రకృశితః । ప్రకృశితవాన్, కృశ్యన్-కృశ్యంతీ, కర్శిష్యన్- కర్శిష్యతీ-కర్శిష్యంతీ, కర్శితుం, కృశం, కర్శనం, తృషిమృషికృశేః కాశ్యపస్యేతి క్త్వః కిత్త్వం వా । కృశిత్వా । కర్శిత్వా । పరికృశ్య, కర్శం, కర్శం, కృశిత్వాకృశిత్వా, కర్శిత్వాకర్శిత్వా,

గుధ-పరివేష్టనే ॥ సకర్మకః, సేట్-పరస్మైపదీ.

గుధ్యతి, జుగోధేత్యాది సర్వం కుష్యతివత్ ॥ కేవలాత్ క్త్వాయాం మృడమృడేత్యాదినా కిత్త్వే గుధిత్వేతి విశేషః ॥

గుప, వ్యాకులత్వే ॥ అకర్మకః ॥ సేట్, పరస్మైపదీ

గుప్యతి- జుగోపేత్యాది ప్రాగ్వత్ ॥ క్త్వాయాం గోపిత్వా, గుపిత్వా

గృధు; అభికాంక్షాయాం, సకర్మకః ॥ సేట్, పరస్మైపదీ

గృధ్యతి, జగర్ధ, జగృధతురిత్యాది కృశ్యతివత్. అస్మాణ్ణౌ ప్రతారణార్థే గమ్యే గృధివఞ్చ్యోః ప్రలంభన ఇత్యాత్మనేపదం । ఘ్రాణవకం గర్ధయతే, ప్రతారయతీత్యర్థః, చఙి, అజీగృధత - అజగర్ధత, ప్రతారణాదన్యత్ర, శ్వానం గర్ధయతి- అభికాంక్షామస్యోత్పాదయతీత్యర్థః ॥ చఙి, అజీగృధత్ - అజగర్ధత్ - ఉదిత్త్వాత్క్త్వాయాం వేట్ ॥ గృధిత్వా, గర్ధిత్వా, అతఏవనిష్ఠాయాం నేట్ ॥ గృద్ధః-గృద్ధవాన్

జసు-తాడనే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్; పరస్మైపదీ

జస్యతి- జజాస, జేసతుః, జేసురిత్యాది, శేషం క్నస్యతివత్ ॥

ణౌ జాసయతీత్యాదిమిత్త్వాభావో విశేషః ॥ ణ్యంతాత్లు- ఙ్ణిశ్రాస్యాద్ధి ఘుజాసయితా జాసితేత్యాది॥

డిప. క్షేపే,సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ.

డిప్యతి, డిడేపేత్యాదిక్షిప్యతివత్॥

ణభ,హింసాయాం,సకర్మకః,సేట్,పరస్మైపదీ

నభ్యతి- ననాభ. నేభతుః- నేభుః,శేషంక్షిప్యతివత్ - ణౌమిత్త్వాభావాన్నాభయతీత్యుపధావృద్ధిర్విశేషః ॥ చఙి- అనీనభత్,త॥ నభితః నభితవాన్, నభిత్వా ॥

ణశ-అదర్శనే- అకర్మకః। సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ నశ్యతి॥ ౨ ననాశ- నేశతుః, నేశుః- రధాదిభ్యశ్చేతివలాద్యార్ధధాతుకస్యవేట్ । నేశిథ- మస్జినశోర్ఝలీతినుమ్ । ననంష్ఠ, నేశివ- నేశ్వ, నేశిమ- నేశ్మ॥ ౩ నశితా-సి॥ నంష్టా,సి॥ ౪ నశిష్యతి,నఙ్క్ష్యతి॥ ౫ నశ్యతు- ౬ అనశ్యత్ ॥ ౭ నశ్యేత్॥ ౮ నశ్యాత్॥ ౯ అనశత్ - పుషాద్యఙ్ ॥ ౧౦ అనశిష్యత్- అనఙ్క్ష్యత్ ॥

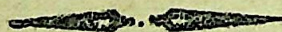
కర్మవ్యతిహారే—౧వ్యతినశ్యతే॥ ౨ వ్యతినేశే,వ్యతినేశిషే-వ్యతిననఙ్క్షే, వ్యతినేశిధ్వే॥వ్యతిననఙ్ధ్వే, వ్యతినేశివహే, వ్యతినేశ్వహే, వ్యతినేశిమహే,వ్యతినేశ్మహే ॥౩ వ్యతినశితా,సే-హే॥వ్యతినంష్టా-సే-హే॥ ౪ వ్యతినశిష్యతే, వ్యతినఙ్క్ష్యతే॥ ౫వ్యతినశ్యతాం॥ ౬ వ్యత్యనశ్యత॥౭వ్యతినశ్యేత॥ ౮వ్యతినశిషీష్ట(ధ్వం)వ్యతినఙ్క్షీష్ట(ధ్వం) ౯వ్యత్యనశిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) వ్యత్యనంష్ట, వ్యత్యనఙ్క్షాతాం। వ్యత్యనఙ్క్షత, వ్యత్యనంష్ఠాః॥వ్యత్యనఙ్క్షాథాం-వ్యత్యనఙ్ఢ్వం, వ్యత్యనఙ్క్షి, వ్యత్యనఙ్క్ష్వహి,వ్యత్యనఙ్క్ష్మహి॥౧౦వ్యత్యనశిష్యత-వ్యత్యనఙ్క్ష్యత

భావే—౧నశ్యతే॥౨ నేశే॥ ౩ నశితా- నంష్టా॥ ౪ నశిష్యతే- న

ఙ్క్ష్యతే॥ ౫ నశ్యతాం॥ ౬ అనశ్యత॥ ౭ నశ్యేత॥ ౮ నశిషీష్ట, నఙ్క్షీష్ట॥ ౯ అనాశి॥ ౧౦ అనశిష్యత; అనఙ్క్ష్యత॥

ణ్యాకర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు చ యజ్యఙ్లుకో స్సిజికృతి చ గడణివత్ ॥ ణ్యాకర్తృకే ఫలే బుధయుధేత్యాదినా పరస్మైపదమేవ । నాశయతి, అనీనశత్ ॥ ౨౨౭-౨౨౯ పు ॥ సని- ఇట్పక్షే నినశిషతీత్యాదిగడతినవత్ ॥ ఇడభావే నినఙ్క్షతీత్యాది నినఙ్క్షతీత్యాదివత్ ॥ ౩౪౯, ౨౫౦ పు॥

కేవలాత్కృత్సు॥ నశితవ్యం, నంష్టవ్యం, నశనీయం, నాశ్యం, నష్టః-నష్టవాన్, నశ్యన్, నశ్యంతీ, నశిష్యన్, నశిష్యతీ, నశిష్యంతీ, నఙ్క్ష్యన్, నఙ్క్ష్యతీ, నఙ్క్ష్యంతీ, నశితుం, నంష్టుం, నష్టం, నశనం, నశిత్వా, నష్ట్వా, నంష్ట్వా, జాంతనశాం విభాషేతి నలోపో వా, ప్రణశ్య, నాశంనాశం, నశిత్వానశిత్వా, నష్ట్వానష్ట్వా, నంష్ట్వానంష్ట్వా॥ జీవనాశం నశ్యతి, జీవో నశ్యతీత్యర్థః, కర్త్రోర్జీవపురుషయోర్నశివహోరితి ణముల్ ॥ అజకనాశం నష్టః, అజక ఇవ నష్ట ఇత్యర్థః । ఉపమానే కర్మణి చేతి ధాత్వర్థే ణముల్ ॥ కషాదిత్వాద్యథావిధ్యనుప్రయోగః ॥

తము, కాంక్షాయాం, అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

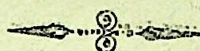
౧ తామ్యతి॥ ౨ తతామ, తేమతుః॥ ౩ తమితా॥ ౪ తమిష్యతి॥ ౫ తామ్యతు॥ ౬ అతామ్యత్॥ ౭ తామ్యేత్॥ ౮ తమ్యాత్॥ ౯ అతమత్॥ ౧౦ అతమిష్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే భావే చ తామ్యతివత్। ణ్యంతాదిషు సర్వం క్రామతివత్ ॥ ౯౫౪।౯౫౧ ॥

కేవలాత్కృత్సు॥ తమితవ్యం, తమనీయం - తమ్యం; పోరదుపధాదితి యత్॥ తాంతః, తాంతవాన్, తామ్యన్, తామ్యంతీ, తమిష్యన్। తమిష్యతీ, తమిష్యంతీ, తమితుం, తాంతం, తమనం। తమిత్వా

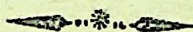
ధాతురత్నాకరప్రకాశికాయాం- తసు,త్రసీధాతూ ౬౩౯

తాంత్వా॥ఉ త్రమ్య॥తామం,తామం,తమిత్వాతమిత్వా॥తాన్త్వాతాన్త్వా

తసు-ఉపక్షయే॥అకర్మకః॥ సేట్॥పరస్మైపదీ

తస్యతి. తతాస; తేసతుః- తేసుః, తేసిథ- తతాస, తతస ॥ తేసివ- తేసిమ-తసితేత్యాదిసర్వం శబ్యుపవర్జం వక్ష్యమాణత్రస్యతివత్- క్త్వాయాం- తసిత్వా- తస్త్వేతివిశేషః ॥

త్రసీ-ఉద్వేగే-అకర్మకః॥సేట్-పరస్మైపదీ

వాభ్రాశేతిశ్యన్వా— ౧త్రస్యతి-త్రసతి-వాజ్యాభ్యాముత్రసామి త్యేత్వాభ్యాసలోపౌ వా॥ ౨ తత్రాస - త్రేసతుః - తత్రసతుః- త్రేసుః- తత్రసుః- త్రేసిథ- తత్రసిథ॥ ౩ త్రసితా॥ ౪ త్రసిష్యతి॥ ౫ త్రస్యతు- త్రసతు॥ ౬ అత్రస్యత్- అత్రసత్॥ ౭ త్రస్యేత్- త్రసేత్॥౮ త్రస్యాత్॥ ౯ అత్రాసీత్- అత్రసీత్॥ ౧౦ అత్రసిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧వ్యతిత్రస్యతే- వ్యతిత్రసతే॥ ౨ వ్యతిత్రేసే॥ వ్యతితత్రసే॥ ౩ వ్యతిత్రసితా-సే-హే॥ ౪ వ్యతిత్రసిష్యతే॥ ౫వ్యతిత్రస్యతాం- వ్యతిత్రసతాం- ౬ వ్యత్యత్రస్యత-వ్యత్యత్రసత॥ ౭ వ్యతిత్రస్యేత॥ వ్యతిత్రసేత॥ ౮ వ్యతిత్రసిషీష్ట (ధ్వం) ౯ వ్యత్యత్రసిష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యత్రసిష్యత॥

భావే—౧త్రస్యతే॥ ౨ త్రేసే॥ తత్రసే॥ ౩ త్రసితా ॥ ౪ త్రసిష్యతే ॥ ౫ త్రస్యతాం ॥ ౬ అత్రస్యత॥ ౭ త్రస్యేత॥ ౮ త్రసిషీష్ట॥ ౯ అత్రాసి॥ ౧౦ అత్రసిష్యత॥

ణ్యన్తాత్కర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు సన్యఙ్యఙ్లుక్షు తదంతాత్కృత్సుచగడతివత్ ౨౨౮॥౨౫౯ ॥

త్రసితవ్యం- త్రసనీయం- త్రాస్యం- శ్వీదితఇతినేట్ ॥ త్రస్తః ॥ త్రస్తవాన్- త్రస్యన్ - త్రస్యంతీ - త్రసన్-త్రసంతీ. త్రసిష్యన్-

త్రసిష్యతీ- త్రసిష్యంతీ- త్రసితుం- త్రస్తం- త్రసనం- త్రసిత్వా- ప
రిత్రస్య॥ త్రాసంత్రాసం- త్రసిత్వాత్రసిత్వా ॥

తిమ-ఆర్ద్రీభావే॥ అకర్మకః ॥ సేట్-పరస్మైపదీ

తిమ్యతి- తితేమ- తితిమతురిత్యాదిసర్వంక్షివ్యతివత్ ॥ లుఙ్-అ
తేమీత్- అతెమిష్టాం, ణ్యంతాల్లుఙి॥ అతీతిమత్,త॥ నిష్ఠాయాం తిమి
తః, తిమితవాన్- యఙ్- తెతిమ్యతే, తెతిమాంచక్రే, తేతిమితవ్యమి
త్యాది ॥ యఙ్లుకి॥ తెతిమీతి, తెతింతి, తెతింతః, తేతిమతీత్యాది ॥

తుభ, హింసాయాం॥సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

తుభ్యతి, తుతోభ, తుతుభతురిత్యాదిసర్వంపుష్యతివత్॥ ॥ హిం
సార్థత్వాన్నకర్మవ్యతిహారేతఙ్

తుష-తుష్టౌ॥ అకర్మకః, అనిట్ పరస్మైపదీ

౧ తుష్యతి॥ ౨ తుతోష- తుతుషతుః, తుతోషిథ- తుతుషివ,తు
తుషిమ॥ 3 తోష్టా-సి॥౪ తోక్ష్యతి॥ ౫ తుష్యతు॥ ౬ అతుష్యత్ ॥ ౭
తుష్యేత్॥౮ తుష్యాత్ ॥౯ అతుషత్॥ పుషాద్యఙ్ ॥౧౦ అతోక్ష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతితుష్యతే ॥ ౨ వ్యతితుతుషే-వ్యతితు
తుషిషే-వ్యతితుతుషిధ్వే॥వ్యతితుతుషివహే-వ్యతితుతుషిమహే । 3
వ్యతితోష్టా(స్,హే)౪ వ్యతితోక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతితుష్యతాం॥ ౬వ్య
త్యతుష్యత ॥ ౭ వ్యతితుష్యేత ॥ ౮ వ్యతితుక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్య
తుక్షత-వ్యత్యతుక్షాతాం-వ్యత్యతుక్షంత ॥ ౧౦ వ్యత్యతోక్ష్యత.

భావే—౧ తుష్యతే ॥ ౨ తుతుషే ॥ 3 తోష్టా ॥ ౪ తోక్ష్య
తే ॥ ౫ తుష్యతాం ॥ ౬ అతుష్యత॥ ౭ తుష్యేత ॥ ౮ తుక్షీష్ట ॥
౯ అతోషి ॥ ౧౦ అతోక్ష్యత.

ణౌ-కర్తృకకర్మణో॑స్తదంతాత్కృత్యస్యచ యఙ్యఙ్లుకో సిజేకృతి చసర్వంకో చతివత్ ॥ పు ౨౧౧, ౨౧౨ ॥ సని-తుతుక్షతి, తుతుక్షతస్యమిత్యాది మిమిక్షతీత్యాదివత్ ॥ పు ౩౨౮, ౩౨౯.

కేవలాత్కృత్యః- తోష్టవ్యం, తోషణీయం, తోష్యం, తుష్టః, తుష్టవాన్, తుషన్-తుషన్తీ, తోక్ష్యన్-తోక్ష్యతీ-తోక్ష్యన్తీ, తోష్టుం, తుష్టం. తోషణం, తుష్ట్వా, పరితుష్య, తోషం తోషం, తుష్ట్వాతుష్ట్వా.

తృప-ప్రీణనే। ప్రీణనంతృప్తిస్తర్పణంచ ॥ నాగ్నిస్తృప్యతి కాష్ఠానాం పిత్ర్యానతాప్సీన్దిత్యుభయత్రదర్శనాత్ ॥ ఆద్యే౽కర్మకో ద్వితీయే సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ.

౧ తృప్యతి ॥ తతర్ప-తతృపతుః-తతృపుః ॥ రధాదిభ్యశ్చేతి వలాద్యార్ధధాతుకస్యేడ్వా। ఇడభావే౽నుదాత్తస్యచర్దుపధస్యేత్యాదినామ్వా। తతర్పిథ-తత్రప్థ-తతర్థ-తతృపథుః-తతృపిన-తతృప్వ-తతృపిమ-తతృప్మ ॥ ౩ తర్పితా-సి ॥ త్రప్తా-సి ॥ తర్ప్తా-సి ॥ ౪ తర్పిష్యతి త్రప్స్యతి-తర్ప్స్యతి ॥ ౫ తృప్యతు ॥ ౬ అతృప్యత్ ॥ ౭ తృప్యేత్ ౮ తృప్యాత్ ॥ స్పృశమృశకృషతృపదృపాం చ్లేస్సిజ్వా। సిచి అమ్వా। సిజభావే పుషాదిత్వాదఙ్ ॥ ౯ అత్రాప్సీత్-అత్రాప్తాం-అత్రాప్సుః ॥ అతార్ప్సీత్-అతార్ప్తాం-అతార్ప్సుః ॥ అతర్పీత్-అతర్పిష్టాం-అతర్పిషుః అతృపత్-అతృపతాం-అతృపన్ ॥ ౧౦ అతర్పిష్యత్-అత్రప్స్యత్-అతర్ప్స్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతితృప్యతే ॥ ౨ వ్యతితతృపే-వ్యతితతృపిషే-వ్యతితతృప్సే-వ్యతితతృపిధ్వే-వ్యతితతృబ్ధ్వే - వ్యతితతృపివహే-వ్యతితతృప్వహే-వ్యతితతృపిమహే-వ్యతితతృప్మహే ॥ ౩ వ్యతితర్పితా (సే, హే) వ్యతిత్రప్తా (సే, హే) వ్యతితర్ప్తా (సే, హే) ౪ వ్యతితర్పిష్యతే-వ్యతిత్రప్స్యతే-వ్యతితర్ప్స్యతే ॥ ౫ వ్యతితృప్యతాం ॥ ౬ వ్యత్య

త్రసిష్యతే- త్రసిష్యంతి- త్రసితుం- త్రస్తం- త్రసనం- త్రసిత్వా- ప
రిత్రస్య॥ త్రాసంత్రాసం- త్రసిత్వాత్రసిత్వా ॥

తిమ-ఆర్ద్రీభావే॥ అకర్మకః ॥ సేట్ -పరస్మైపదీ

తిమ్యతి- తితేమ- తితిమతురిత్యాదిసర్వంక్షివద్యతివత్ ॥ లుఙి-అ
తేమీత్- అతెమిష్టాం, ణ్యంతాల్లుఙి॥ అతీతిమత్,త॥ నిష్ఠాయాం తిమి
తః, తిమితవాన్- యఙి- తెతిమ్యతే, తెతిమాంచక్రే, తేతిమితవ్యమి
త్యాది ॥ యఙ్లుకి॥ తెతిమీతి, తెతింతి, తెతింతః, తేతిమతీత్యాది ॥

తుభ, హింసాయాం॥సకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ

తుభ్యతి, తుతోభ, తుతుభతురిత్యాదిసర్వంపుష్యతివత్॥ ॥ హిం
సార్థత్వాన్నకర్మవ్యతీహారేతఙ్

తుష-తుష్టౌ॥ అకర్మకః, అనిట్ పరస్మైపదీ

౧ తుష్యతి॥ ౨ తుతోష- తుతుషతుః, తుతోషిథ- తుతుషివ,తు
తుషిమ॥ ౩ తోష్టా-సి॥౪ తోక్ష్యతి॥ ౫ తుష్యతు॥ ౬ అతుష్యత్ ॥ ౭
తుష్యేత్॥౮ తుష్యాత్ ॥౯ అతుషత్॥ పుషాద్యఙ్॥౧౦ అతోక్ష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతితుష్యతే ॥ ౨ వ్యతితుతుషే-వ్యతితు
తుషిషే-వ్యతితుతుషిధ్వే॥వ్యతితుతుషివహే-వ్యతితుతుషిమహే । ౩
వ్యతితోష్టా(స్సే,హే)౪ వ్యతితోక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతితుష్యతాం॥ ౬వ్య
త్యతుష్యత ॥ ౭ వ్యతితుష్యేత ॥ ౮ వ్యతితుక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్య
తుక్షత-వ్యత్యతుక్షాతాం-వ్యత్యతుక్షంత ॥ ౧౦ వ్యత్యతోక్ష్యత.

భావే—౧ తుష్యతే ॥ ౨ తుతుషే ॥ ౩ తోష్టా ॥ ౪ తోక్ష్య
తే ॥ ౫ తుష్యతాం ॥ ౬ అతుష్యత ॥ ౭ తుష్యేత ॥ ౮ తుక్షీష్ట ॥
౯ అతోషి ॥ ౧౦ అతోక్ష్యత.

ణౌ-కర్తృకకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సుచ యఙ్యఙ్లుకోః సిజేకృతి చ సర్వంకోచతివత్ ॥ పు ౨౧౧, ౨౧౨ ॥ సని-తుతుక్షతి, తుతుక్షతన్యమిత్యాది మిమిక్షతీత్యాదివత్ ॥ పు ౩౭౮, ౩౭౯.

కేవలాత్కృత్సు- తోష్టవ్యం, తోషణీయం, తోష్యం, తుష్టః, తుష్టవాన్, తుష్యన్-తుష్యంతీ, తోక్ష్యన్-తోక్ష్యతీ-తోక్ష్యంతీ, తోష్టుం, తుష్టం. తోషణం, తుష్ట్వా, పరితుష్య, తోషం తోషం, తుష్ట్వాతుష్ట్వా.

తృప-ప్రీణనే।ప్రీణనంతృప్తిస్తర్పణంచ॥నాగ్నిస్తృప్యతి కాష్ఠానాం
పిత్ౄణాన్తర్పణాదిష్వుభయత్రదర్శనాత్।ఆద్యేఽకర్మకో ద్వితీయే
సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ.

౧ తృప్యతి ॥ తతర్ప-తతృపతుః-తతృపుః ॥ రధాదిభ్యశ్చేతి వలాద్యార్ధధాతుకస్యేడ్వా। ఇడభావేఽనుదాత్తస్యచర్దుపధస్యేత్యాదినాఽమ్వా ।తతర్పిథ-తత్రప్థ-తతర్ప్థ-తతృపథుః-తతృపివ-తతృప్వ-తతృపిమ-తతృప్మ ॥ ౩ తర్పితా-సి॥త్రప్తా-సి ॥ తర్ప్తా-సి ॥ ౪ తర్పిష్యతి త్రప్స్యతి-తర్ప్స్యతి ॥ ౫ తృప్యతు ॥ ౬ అతృప్యత్ ॥ ౭ తృప్యేత్ ౮ తృప్యాత్ ॥ స్పృశమృశకృషతృపదృపాం చ్లేస్సిజ్వా । సిచి అమ్వా । సిజభావే పుషాదిత్వాదఙ్ ॥ ౯ అత్రాప్సీత్-అత్రాప్తాం-అత్రాప్సుః॥ అతార్ప్సీత్-అతార్ప్తాం-అతార్ప్సుః ॥ అతర్పీత్-అతర్పిష్టాం-అతర్పిషుః అతృపత్-అతృపతాం-అతృపన్ ॥ ౧౦ అతర్పిష్యత్-అత్రప్స్యత్-అతర్ప్స్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతితృప్యతే ॥ ౨ వ్యతితతృపే-వ్యతితతృపిషే-వ్యతితతృప్సే-వ్యతితతృపిధ్వే-వ్యతితతృబ్ధ్వే - వ్యతితతృపివహే-వ్యతితతృప్వహే-వ్యతితతృపిమహే-వ్యతితతృప్మహే ॥ ౩వ్యతితర్పితా (సే, హే)వ్యతిత్రప్తా(సే, హే)వ్యతితర్ప్తా (సే, హే) ౪ వ్యతితర్పిష్యతే-వ్యతిత్రప్స్యతే-వ్యతితర్ప్స్యతే ॥ ౫ వ్యతితృప్యతాం ॥ ౬ వ్యత్య

తృప్యత ॥ ౭ వ్యతితృప్యేత ॥ ౮ వ్యతితర్పిషీష్ట-ధ్వం ॥ వ్యతితృప్సీష్ట
-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యతర్పిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) వ్యత్యతృప్త-వ్యత్యతృప్సాతాం-
వ్యత్యతృప్సత ॥ ౧౦ వ్యత్యతర్పిష్యత-వ్యత్యత్రప్స్యత-వ్యత్యతర్ప్స్యత

భావకర్మణోః— ౧ తృప్యతే ॥ ౨ తతృపే-తతృపిషే-తతృప్సే
తతృపిధ్వే-తతృబ్ధ్వే-తతృపివహే-తతృప్వహే-తతృపిమహే - తతృప్మ
హే ॥ ౩ తర్పితా(సే, హే)త్రప్తా(సే, హే)తర్ప్తా(సే, హే) ౪ తర్పిష్య
తే-త్రప్స్యతే-తర్ప్స్యతే ॥ ౫ తృప్యతాం ॥ ౬ అతృప్యత ॥ ౭ తృ
ప్యేత ॥ ౮ తర్పిషీష్ట-ధ్వం ॥ తృప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అతర్పి-అతర్పిషా
తాం (ఢ్వం, ధ్వం) అతృప్సాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అతర్పిష్యత-అత్రప్స్యత-
అతర్ప్స్యత,

ణౌ-కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు యజి యఙ్లుకి చ తిఙ్కృ
త్సు సర్వం కర్షతివత్ ॥ పుస్పర్క్, ౨౧౦ ॥ సని-హలంతాచ్చేతి కిత్త్వా
న్న గుణో నాప్యమ్ । రధాదిత్వాద్వేట్ । తితర్పిషతి, తితృప్సతీతి రూ
పద్వయం సర్వత్ర తిఙ్కృత్సూహ్యమ్.

కేవలాత్కృత్సు-తర్పితవ్యం, త్రప్తవ్యం, తర్ప్తవ్యం, తర్పణీయం
తృప్యం, తృప్తః, తృప్తవాన్, తృప్యన్-తృప్యంతీ, త్రప్స్యన్ - త్ర
ప్స్యతీ-త్రప్స్యంతీ, తర్ప్స్యన్-తర్ప్స్యతీ-తర్ప్స్యంతీ, తర్పిష్యన్
తర్పిష్యతీ-తర్పిష్యంతీ, తర్పితుం, త్రప్తుం, తర్ప్తుం. తృప్తం, తర్ప
ణం, తర్పిత్వా, తృప్త్వా, పరితృప్య, తర్పంతర్పం, తృప్త్వాతృప్త్వా, త
ర్పిత్వాతర్పిత్వా.

౯౦, తృష-పిపాసాయాం । అకర్మకః । సేట్ । పరస్మైపదీ

తృష్యతి, తతర్ష ఇత్యాది సర్వం కృశ్యతివత్ ॥ అస్యాపి క్త్వః కిత్త్వం
వా, తృషిత్వా, తర్షిత్వా, శీతః క్త ఇతి వర్తమానే కర్తరి క్తప్రత్య
యో విశేషః, తృషితః ॥ ద్వ్యహాతర్షం గాః పాయయతి, ద్వ్యహం త
ర్షం, తర్షణేన గవాం పానక్రియా వ్యవధీయతే, అద్య పాయయిత్వా.

ద్వ్యాహ మతిక్రమ్య పునఃపాయయతీత్యర్థః, అస్యతితృషోః క్రియాం తరే కాలెషి వతి ణముల్ ॥ శేషంసమానమ్,

దము-ఉపశమే।ఉపశమ ఇతిణ్యంతస్య, తేనసకర్మకో ఽయం నతు శమివదకర్మకః। సేట్।పరస్మైపదీ

శమామష్టానామితిదీర్ఘః ॥ ౧ దామ్యతి ॥ ౨ దదామ - దెమతుః-దేముః ॥ దమి లెత్యాదిశ్యన్వికల్పవర్జంసర్వంక్లామ్యతివత్ ॥ అస్థాణ్ణానపాదమీత్యాదినాపరస్మైపదప్రతిషేధే దమయతఇత్యాద్యాత్మనెపదమేవ ॥ ణ్యంతాన్నిష్ఠాయాం ॥ దాంతః, దాంతవాన్,దమితః,దమితవాన్, వా దాంతశాం లెత్యాదినాపక్షే ఇడభావదీర్ఘౌ నిపాత్యేతె ॥

దసు,చ,ఉపక్షయఇత్యర్థః।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

దస్యతి, దదాన-దేసతుః-దేసుః ॥ దసితెత్యాది సర్వం శమ్యాప వర్జంత్రస్యతివత్॥ క్త్వాయాం, దసిత్వా, దస్త్వా ॥ ణ్యంతాన్నిష్ఠాయాం, దస్తః, దస్తవాన్- దాసితః, దాసితవాన్, వాదాంతశాన్తె త్యాదినానిష్ఠాయాఇడభావః ప్రకృతెర్వృద్ధ్యభావశ్చనిపాత్యతె,

దివు-క్రీడావిజిగీషావ్యవహారద్యుతిస్తుతిమోదమదస్వప్నకాంతిగతిషు యథాయథం సకర్మకో ఽకర్మకశ్చ।సేట్।పరస్మైపదీ

౧ దీవ్యతి ॥ ౨ దిదేవ-దిదివతుః -దిదివుః ॥ దిదేవిథ 3 దేవితా-సి। ౪ దేవిష్యతి ॥ ౫ దీవ్యతు । ౬ అదీవ్యత్ । ౭ దీవ్యేత్ ॥ ౮ దీవ్యాత్ ॥ ౯ అదెవీత్-అదెవిష్టాం ॥ ౧౦ అదెవిష్యత్.

గతింవినాన్యత్రకర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిదీవ్యతె ॥ ౨ వ్యతిదిదివే ॥ 3 వ్యతి దేవితా(సే,హే)౪ వ్యతి దెవిష్యతె ॥ ౫ వ్యతిదీవ్యతాం। ౬ వ్యత్యదీవ్యత ॥ ౭ వ్యతిదీవ్యేత ॥ ౮ వ్యతి దేవిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౯

వ్యత్యదేవిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం)౧౦ వ్యత్యదేవిష్యత.

భావకర్మణోః-౧ దీవ్యతే ॥ దిదివే(ధ్వే.ఢ్వే)౩ దెవితా(సే,హే)
౪ దెవిష్యతె ॥ ౫ దీవ్యతాం ॥ ౬ అదీవ్యత ॥ ౭ దీవ్యేత ॥ ౮ దేవి
షీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౯ అదేవి-అదేవిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం)౧౦అదేవిష్యత.

ణౌ-కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సుచ యజితిఙ్కృత్సుచ స
ర్వంకటతివల్ ॥పు-౭౧౦,౭౦౧-

యజి-దేదీవ్యతఇత్యాదౌధీత్యర్థః, పరంపశిష్యతే ॥ కృత్సు-దేదీవిత
వ్యమిత్యాది॥ఊడ్భవిసకారాంతత్వాన్నాస్యయఙ్లుక్ ॥సని-సనీవంతర్ధ
త్యాదినావేట్ ॥దుద్యూషతి-దిదెవిషతీత్యాదిరూపద్వయంతిఙకృత్సో
స్సర్వత్రబోధ్యమ్.

కేవలాత్కృత్సు-దేవితవ్యం, దేవనీయం, దేవ్యం,ద్యూనః,ద్యూ
నవాన్, దివోఽవిజిగీషాయామితినిష్ఠాతస్యనత్వమ్ । విజిగీషాయాం
తు । ద్యూతం, ద్యూతవాన్, దివ్యన్-దీవ్యంతీ, దేవిష్యన్-దెవిష్య
తీ- దేవిష్యంతీ, దేవితుం, ద్యూతం, దేవనం, దేవిత్వా, ద్యూత్వా,
ప్రదీవ్య, దేవందేవం, దెవిత్వాదేవిత్వా- ద్యూత్వాద్యూత్వా.

దుష-వైకృత్యే।అకర్మకః అనిట్।పరస్మైపదీ

౧ దుష్యతి ॥ ౨ దుదోష-దుదుషతుః॥దుదోషిథ-దుదుషివ-దుదు
షిమ ॥ ౩ దోష్టా-సి ॥ ౪ దోక్ష్యతి ॥ ౫ దుష్యతు ॥ ౬ అదుష్య
త్ ॥ ౭ దుష్యేత్ ॥ ౮ దుష్యాత్ ॥ పుషాద్యఙ్ ॥ ౯ అదుషత్ ॥
౧౦ అదోక్ష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే-౧ వ్యతిదుష్యతె ॥ ౨ వ్యతిదుదుషే ॥ ౩వ్య
తిదోష్టా(సె,హే) ౪ వ్యతిదోక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిదుష్యతాం ॥ ౬ వ్య
త్యదుష్యత ॥ ౭ వ్యతిదుష్యేత ॥ ౮ వ్యతిదుక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యదు
క్షత-వ్యత్యదుక్షాతాం వ్యత్యదుక్షంత ॥ ౧౦ వ్యత్యదోక్ష్యత.

భావే—౧ దుష్యతే। ౨ దుదుషే ॥ ౩ దోష్టా ॥ ౪ దోక్ష్యతే ౫ దుష్యతాం ॥ ౬ అదుష్యత ॥ ౭ దుష్యేత ॥ ౮ దుక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అదోషి ॥ ౧౦ అదోక్ష్యత.

ణౌ దోషో ణావితి గుణహేతావజాదౌ ప్రత్యయే పర ఉపధాయా ఊత్వం ॥ చిత్తవిరాగార్థే వా చిత్తవిరాగ ఇతి తద్వికల్పః ॥ దూషయతి, తే ॥ చిత్తం దూషయతి దోషయతి వా కామః ॥

ఊత్వపక్షే కర్తృకర్మణోర్ణ్యన్తాత్కృత్సు చ గూహతివత్ ॥ ఊత్వాభావే సఙ్కోచతివత్ ౨౦౮, ౨౦౯ పు ॥ సని- యఙ్యఙ్లుగన్తాత్కృత్సు చ దుదుక్షతీత్యాదిమిమిక్షతీత్యాదివత్ ౩౭౮, ౩౭౯ ॥

కేవలాత్కృత్సు ॥ దోష్టవ్యం। దోషణీయః। దోష్యం। దుష్టః। దుష్టవాన్। దుష్యన్। దుష్యన్తీ। దోక్ష్యన్। దోక్ష్యతీ। దోక్ష్యన్తీ। దోష్టుం। దుష్టిః। దోషణం। దుష్ట్వా। ప్రదుష్య। దోషం దోషం। దుష్ట్వా దుష్ట్వా

ద్రుహ, జిఘాంసాయాం ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ ద్రుహ్యతి ॥ ౨ దుద్రోహ, దుద్రుహతుః, రధాదిభ్యశ్చేతి వేట్, ఇడభావే వా ద్రుహేతి వా ఘః ॥ పక్షే ఢః, దుద్రోహిథ, దుద్రోగ్ధ, దుద్రోఢ, దుద్రుహథుః, దుద్రుహివ, దుద్రుహ్వ, దుద్రుహిమ-దుద్రుహ్మ ॥ ౩ ద్రోహితా, సి। ద్రోగ్ధా, సి ॥ ద్రోఢా, సి ॥ ౪ ద్రోహిష్యతి ధ్రోక్ష్యతి, ఢత్వఘత్వయోస్తుల్యం రూపం ॥ ౫ ద్రుహ్యతు ॥ ౬ అద్రుహ్యత్ ॥ ౭ ద్రుహ్యేత్ ॥ ౮ ద్రుహ్యాత్, పుషాద్యఙ్ ॥ ౯ అద్రుహత్ ౧౦ అద్రోహిష్యత్, అధ్రోక్ష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిద్రుహ్యతే ॥ ౨ వ్యతిదుద్రుహే, వ్యతిదుద్రుహిషే, వ్యతిదుధ్రుక్షే, వ్యతిదుద్రుహిఢ్వే-ధ్వే ॥ వ్యతిదుధ్రుగ్ధ్వే వ్యతిదుధ్రూఢ్వే, వ్యతిదుద్రుహివహే, వ్యతిదుద్రుహ్వహే, వ్యతిదుద్రుహిమహే, వ్యతిదుద్రుహ్మహే ॥ ౩ వ్యతిద్రోహితా, సే ॥ హే ॥ వ్యతిద్రోగ్ధా, సే, హే ॥ వ్యతిద్రోఢా, సే, హే ॥ ౪ వ్యతిద్రోహిష్యతే, వ్యతి

ధోక్ష్యతే॥ ౫ వ్యతిదుహ్యతాం॥ ౬ వ్యత్యదుహ్యత॥ ౭ వ్యతిదుహ్యేత॥ ౮ వ్యతిదోహిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) వ్యతిధుక్షీష్ట (ధ్వం) వ్యత్యదోహిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) వ్యత్యధుక్షత, వ్యత్యధుక్షాతాం, వ్యత్యధుక్షంత, వ్యత్యధుక్షథాః, వ్యత్యధుక్షాథాం, వ్యత్యధుక్షధ్వం, వ్యత్యధుక్షి, వ్యత్యధుక్షావహి, వ్యత్యధుక్షామహి ॥ ౧౦ వ్యత్యదోహిష్యత, వ్యత్యధోక్ష్యత॥

కర్మణి— ౧ దుహ్యతే॥ ౨ దుదుహే- దుదుహిషే, దుధుక్షే, దుదుహిఢ్వే, దుధుగ్ధ్వే, దుధూఢ్వే, దుదుహివహే, దుదుహ్వహే, దుదుహిమహే, దుదుహ్మహే ॥ ౩ దోహితా, సే, హే॥ దోగ్ధా, సే-హే॥ దోఢా, సే, హే॥ ౪ దోహిష్యతే। ధోక్ష్యతే॥ ౫ దుహ్యతాం॥ ౬ అదుహ్యత॥ ౭ దుహ్యేత।౮ దోహిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం ధుక్షీష్ట(ధ్వం) ౯ అదోహి, అదోహిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అధుక్షాతాం, అధుక్షంత। ధ్వం ॥ ౧౦ అదోహిష్యత । అధోక్ష్యత॥

కాకర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సుచ యఙ్యఙ్లుకోస్సిజేకృతిచ కోచతివల్ ౨౦౮, ౨౦౯ ॥ చజ్., అదుదుహల్,త॥నని, ఇబ్భషేర లోవ్యపథాదితికిత్త్వవికల్పాల్ దుదుహిషతిదుదోహిషతి॥ ఇడభావేహలంతాచ్చేతికిత్వాద్దుధుక్షతీత్యాదికైరూప్యంతిజ్ఞేయోస్సర్వత్రబోధ్యం ॥ యఙ్లుకి ॥ దోదుహీతి, దోదోగ్ధి, దోదోఢి, దోదుగ్ధః, దోదూఢః, దోదుహతీత్యాది॥

కేవలాత్కృత్సు॥ దోహితవ్యం, దోగ్ధవ్యం, దోఢవ్యం, దోహణీయం, దోహ్యం, దుగ్ధః, దూఢః, దుగ్ధవాన్, దూఢవాన్ దుహ్యన్, దుహ్యంతీ- ధోక్ష్యన్, ధోక్ష్యతీ, ధోక్ష్యంతీ, దోహితుం- దోగ్ధుం, దోఢుం, దుగ్ధుం, దూఢుం । దోహిత్వా, దుహిత్వా, దుగ్ధ్వా, దూఢ్వా, అనుదుహ్య, దోహంద్రోహం । దోహిత్వాదోహిత్వా, దుహిత్వాదుహిత్వా ॥ దుగ్ధ్వాదుగ్ధ్వా

దూ్రిత్వాదూ్రిత్వా॥

దృప,హర్షమోహనయోః॥ మోహనంగర్వః॥అకర్మకః
అనిట్॥ పరస్మైపదీ
దృప్యతీత్యాదిసర్వం తృప్యతివత్॥

నృతీ-గాత్రవిక్షేపే॥అకర్మకః॥ సేట్॥పరస్మైపదీ
౧ నృత్యతి॥ ౨ ననర్త, ననృతతుః, ననర్తిథ, ననృతివ - ననృతిమ॥ నర్తితా,సి,సే౽సిచీతివేట్॥ ౪ నర్తిష్యతి। నర్త్స్యతి॥ ౫ నృత్యతు ॥ ౬ అనృత్యత్। ౭ నృత్యేత్ ॥ ౮ నృత్యాత్ ॥ ౯ అనర్తీత్, అనర్తిష్టాం॥ ౧౦ అనర్తిష్యత్। అనర్త్స్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతినృత్యతే ॥ ౨ వ్యతిననృతే, వ్యతిననృతిషే, వ్యతిననృతిధ్వే॥ ౩ వ్యతినర్తితా,సే-హే ॥ ౪ వ్యతినర్తిష్యతే-వ్యతినర్త్స్యతే ॥ ౫ వ్యతినృత్యతాం॥ ౬ వ్యత్యనృత్యత ॥ ౭ వ్యతినృత్యేత॥౮ వ్యతినర్తిషీష్ట-ధ్వం॥ వ్యతినృత్సీష్ట ధ్వం॥౯వ్యత్యనర్తిష్ట(ధ్వం-ఢ్వం)అసిచీతినిషేధాన్నేడ్వికల్పః॥౧౦వ్యత్యనర్తిష్యత,వ్యత్యనర్త్స్యత

భావే—౧ నృత్యతే॥ ౨ ననృతే॥ ౩ నర్తితా। ౪ నర్తిష్యతే॥నర్త్స్యతే॥ ౫ నృత్యతాం॥ ౬ అనృత్యత॥ ౭ నృత్యేత॥ ౮ నర్తిషీష్ట- నృత్సీష్ట ౯ అనర్తి ॥ ౧౦ అనర్తిష్యత, అనర్త్స్యత

ణావకర్త్రగౌ౽పిఫలేనపాదమిత్యాదినా పరస్మైపదప్రతిషేధాత్తజేవ। కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సుచ యజ్వజ్ఞుకోస్తికకృతిచ సర్వం కర్షతివత్ ౪౧౯॥౨౨౧।౨౬౧ పు॥

నని, నినర్తిషతి నినృత్సతీత్యాది రూపద్వయం తిఙ్కృత్సుసర్వత్రబోధ్యమ్ ॥

కేవలాత్కృత్సు। నర్తితవ్యం,,నర్తనీయం, నృత్యం - ఋదుపధాదిత్యాదినాక్యప్, నృత్తం। నృత్తవాన్ - శ్వీదితఇత్యాదినానేట్ ॥ నృ

త్స్యన్। నృత్స్యంతీ। న ర్తిష్యన్ - న ర్తిష్యతీ॥ న ర్తిష్యంతీ, నత్స్యన్, న త్స్యతీ, నత్స్యంతీ, న ర్తితుం, నృత్తం। న ర్తనం। న ర్తిత్వా। ప్రనృత్య। న ర్తంన ర్తం। న ర్తిత్వాన ర్తిత్వా॥

పుథ, హింసాయాం। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

పుథ్యతీత్యాదిసర్వం కుప్యతివత్। హింసార్థత్వాన్న కర్తృ వ్యతీహారేతజ్

పుష్ప, వికసనే॥ అకర్మకః, సేట్। పరస్మైపదీ

౧పుష్ప్యతి॥ ౨ పుపుష్ప, పుపుష్పిథ। ౩ పుష్పితా-సి॥ ౪పుష్పిష్యతి॥ ౫ పుష్ప్యతు॥ ౬ అపుష్ప్యత్॥ ౭ పుష్ప్యేత్॥ ౮ పుష్ప్యాత్॥ ౯ అపుష్పీత్॥ ౧౦ అపుష్పిష్యత్॥

కర్తృవ్యతీహారే—౧వ్యతిపుష్ప్యతే। ౨ వ్యతిపుపుష్పే। వ్యతిపుపుష్పిషే॥ ౩ వ్యతిపుష్పితా (సే, హే)౪ వ్యతిపుష్పిష్యతే॥ ౫ వ్యతిపుష్ప్యతాం॥ ౬ వ్యత్యపుష్ప్యత॥ ౭ వ్యతిపుష్ప్యేత॥ ౮ వ్యతిపుష్పిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ వ్యత్యపుష్పిష్ట(ఢ్వం, ధ్వం)౧౦వ్యత్యపుష్పిష్యత

భావే—౧ పుష్ప్యతే॥ ౨ పుపుష్పే॥ ౩ పుష్పితా॥ ౪ పుష్పిష్యతే॥ ౫ పుష్ప్యతాం॥ ౬ అపుష్ప్యత॥ ౭ పుష్ప్యేత॥ ౮ పుష్పిషీష్ట॥ ౯ అపుష్పి॥ ౧౦అపుష్పిష్యత॥

ణౌ-కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచ యఙ్యఙ్లుకో స్తిజీ కృతి చ సర్వం కోచతివత్। పు౨౦౮, ౨౦౯॥ చఙి। అపుపుష్పత్-త॥ సని- పుపుష్పిషతీత్యాదితిఙ్కృతో ర్బికర్షతిచికర్షిషతప్యమిత్యాదివత్॥౧౮౭

కేవలాత్కృత్సు-పుష్పితవ్యం। పుష్పణీయం। పుష్ప్యం। పుష్పితః। పుష్పితవాన్। పుష్ప్యన్-పుష్ప్యంతీ। పుష్పిష్యన్ పుష్పిష్యతీ-పుష్పిష్యంతీ। పుష్పితుం। పుష్పితం। పుష్పణం పుష్పిత్వా। పరిపుష్ప్య। పుష్పంపుష్పం। పుష్పిత్వాపుష్పిత్వా

పుష-పుష్టౌ।సకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ

౧ పుష్యతి ॥ ౨ పుపోష-పుపుషతుః ॥ పుపోషిథ-పుపుషివ-పుపుషిమ ॥ ౩ పోష్టా-సి ॥ ౪ పోక్ష్యతి ॥ ౫ పుష్యతు ॥ ౬ అపుష్యత్ ॥ ౭ పుష్యేత్ ॥ ౮ పుష్యాత్ ॥ పుషాద్యఙ్॥ ౯ అపుషత్ ౧౦ అపోక్ష్యత్॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిపుష్యతే ॥ ౨ వ్యతిపుపుషే-వ్యతిపుపుషిషే-ధ్వే ॥ ౩ వ్యతిపోష్టా(స్తే,హే) ౪ వ్యతిపోక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిపుష్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యపుష్యత ॥ ౭ వ్యతిపుష్యేత ॥ ౮ వ్యతిపుక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యపుక్షత-వ్యత్యపుక్షాతాం-వ్యత్యపుక్షంత ॥ ౧౦ వ్యత్యపోక్ష్యత ॥

కర్మణి—౧ పుష్యతే ॥ ౨ పుపుషే ఇత్యాది కర్మవ్యతిహారవత్ ॥లుఙి-అపోషి-అపుక్షాతామిత్యాది ॥

ణ్యంతాదిషుసర్వంకోచతివత్ ॥ ౫౯౦-౫౯౮ ॥

కేవలాత్కృత్సు-పోష్టవ్యం। పోషణీయం।పుష్యంత్యస్మిన్నర్థా ఇతి పుష్యో నక్షత్రవిశేషః । పుష్యసిధ్యౌ నక్షత్రే ఇత్యధికరణేక్యబ్నిపాత్యతే। అన్యత్ర పోష్యం। పుష్టిః। పుష్టవాన్। పుష్యన్-పుష్యంతి। పోక్ష్యన్-పోక్ష్యతీ-పోక్ష్యంతీ। పోష్టుం। పుష్టః। పోషణం। పుష్ట్వా। పరిపుష్య। పోషం-పోషం। పుష్ట్వాపుష్ట్వా ॥

ప్లుష-దాహే ఇత్యర్థః।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

౧ ప్లుష్యతి ॥ ౨ పుప్లోష ॥ ౩ ప్లోషితా-సి ॥ ౪ ప్లోషిష్యతి। ప్లుష్యతు ॥ ౬ అప్లుష్యత్ ॥ ౭ ప్లుష్యేత్ ॥ ౮ ప్లుష్యాత్ ॥ ౯ అప్లోషీత్ ॥ ౧౦ అప్లోషిష్యత్॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిప్లుష్యత ఇత్యాది వ్యతిపుష్యత ఇత్యాదివత్ ॥కర్మణి-ణ్యంతాదిషు-త్రికర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు సర్వ

జ్వల్లుక్కుతిజీకృతిచసవ్వేంకొచతివల్ ॥ప్లు_ఠింా॥

కేవలాత్కృత్సు-ప్లొషితవ్యం । ప్లొషణీయం। ప్లొష్యం । ప్లుషితః । ప్లుషితవాన్ । ప్లుష్యన్-ప్లుష్యంతీ । ప్లొషిష్యన్- ప్లొషిష్యతీ-ప్లొషిష్యంతీ । ప్లొషితుం । ప్లుషితం। ప్లొషణం। ప్లొషిత్వా ।ప్లుషిత్వా।పరిప్లుష్య ।ప్లొషం,ప్లొషం । ప్లొషిత్వాప్లొషిత్వా ॥ ప్లుషిత్వా ప్లుషిత్వా ॥ ——శ్రీ——

ప్లుష-దాహే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ప్లుష్యతీత్యాదిపూర్వవత్॥లుఙి-అప్లుషదితివిశేషః ॥

———

వకారాదిషు స్తంభార్థేవక్ష్యమాణం వసుధాతుంబసు

ఇతికేచిత్పఠంతి।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

బస్యతి బబాస-బెసతుః-బెసుః ॥ బసితేత్యాదిక్నస్యతివత్ ॥లుఙి-అబసత్ ॥ ణావమిత్త్వాన్నహ్రస్వః ॥ బాసయతి-తె ॥ చఙి- అబీబసత్-త ॥ ఇతివిశేషః॥ ——శ్రీ——

బిస-ప్రేరణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

బిస్యతి ॥ బిబేస-బిబిసతుః ॥ బేసితేత్యాదిసర్వంక్షివ్యతివత్॥చఙి-అబీబిసత్-త॥ కేవలాన్నిష్ఠాయాం బిసితః । బిసితవానితివిశేషః ॥

———

బుస-ఉత్సర్గే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

బుస్యతీత్యాదికుప్యతివత్॥

వకారాదిషు విభాగార్థేవక్ష్యమాణం వ్యుషధాతుంకేచిద్దంత్యాంతోష్ఠ్యాదిర్దంత్యాంతంబ్యుసేత్యన్యేపఠంతి । తస్యాప్యేవమేవరూపాణిబోధ్యాని ॥ ———

భ్రీము-అనవస్థానే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

వాభ్రాశేతిశ్యన్వా ॥ పక్షేశప్ ॥ శ్యని శమామష్టానామితిదీర్ఘః

౧. భ్రామ్యతి-భ్రమతి ॥ వాజ్యాంభ్రముత్రసామిత్యేత్వాభ్యాసలోపౌ వా ॥ ౨ బభ్రామ-భ్రేమతుః-బభ్రమతుః-భ్రేముః-బభ్రముః-భ్రేమిథ బభ్రమిథ. భ్రేమథుః, బభ్రమథుః-భ్రేమ-బభ్రమ-బభ్రామ-బభ్రమ-బభ్రమివ-భ్రేమివ-భ్రేమిమ-బభ్రమిమ ॥ ౩ భ్రమితా-సి ॥ ౪ భ్రమిష్యతి ॥ ౫ భ్రామ్యతు-భ్రమతు ॥ ౬ అభ్రామ్యత్-అభ్రమత్ ॥ ౭ భ్రామ్యేత్-భ్రమేత్ ॥ ౮ భ్రమ్యాత్ ॥ లుఙ్యఙ్-౯ అభ్రమత్ ॥ ౧౦ అభ్రమిష్యత్ ॥ చలనస్యాపి గతివిశేషత్వాత్కర్మవ్యతీహారేనతఙ్ ।

భావే—౧ భ్రమ్యతే ॥ ౨ భ్రేమే-బభ్రమే ॥ ౩ భ్రమితా ॥ ౪ భ్రమిష్యతే ॥ ౫ భ్రమ్యతాం ॥ ౬ అభ్రమ్యత ॥ ౭ భ్రమ్యేత ॥ ౮ భ్రమిషీష్ట ॥ ౯ అభ్రమి ॥ నోదాత్తోపదేశస్యేతి న వృద్ధిః । ౧౦ అభ్రమిష్యత ॥ భావాదికస్యాప్యేవమేవ భావరూపాణ్యున్నేయాని ॥

ణ్యంతాదిషు సర్వం భావాదికవత్ ॥ పు౩౬౩ ॥

కేవలాత్కృత్సు-భ్రమితవ్యం, భ్రమణీయం, భ్రమ్యం, భ్రాంతః-భ్రాంతవాన్, భ్రామ్యన్-భ్రామ్యంతీ, భ్రమన్-భ్రమంతీ, భ్రమిష్యన్-భ్రమిష్యతీ-భ్రమిష్యంతీ, భ్రమితుం, భ్రాంతం, భ్రమణం, భ్రమిత్వా, భ్రాంత్వా, పరిభ్రమ్య, భ్రామంభ్రామం, భ్రమిత్వాభ్రమిత్వా, భ్రాంత్వాభ్రాంత్వా

భ్రశు-భ్రంశు-అధఃపతనే ॥ అకర్మకౌ ॥ సేటౌ ॥ పరస్మైపదినౌ

భ్రశ్యతి, బభ్రాశ-బభ్రశతురిత్యాదిక్నస్యతివత్ ॥ ణావమిత్త్వాదుపధావృద్ధౌ భ్రాశయతి, తే ॥ అబిభ్రశత్-త ॥ ఇతి విశేషః ॥ నిష్ఠాయాం-భ్రష్టః, భ్రష్టవాన్ । భ్రశిత్వా-భ్రష్ట్వా ॥ ద్వితీయస్య తు శ్యని అనిదితా మితి నలోపే ॥ ౧ భ్రశ్యతి ॥ ౨ బభ్రంశ ॥ ౩ భ్రంశితా-సి ॥ ౪ భ్రంశిష్యతి ॥ ౫ భ్రశ్యతు ॥ ౬ అభ్రశ్యత్ ॥ ౭ భ్రశ్యేత్ ॥ ౮ భ్రశ్యాత్ అఙి నలోపః ॥ ౯ అభ్రశత్ ॥ ౧౦ అభ్రంశిష్యత్

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిభ్రశ్యతే ॥ ౨ వ్యతిబభ్రంశే ॥ ౩వ్య

తిభ్రంశితా(సే-హే) ౪ వ్యతిభ్రంశిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిభ్రశ్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యభ్రశ్యత ॥ ౭ వ్యతిభ్రశ్యేత ॥ ౮ వ్యతిభ్రంశిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యభ్రంశిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)॥ ౧౦ వ్యత్యభ్రంశిష్యత ॥

భావే — భ్రశ్యత ఇత్యాదికర్మవ్యతీహారవత్ ॥ లుఙి-అభ్రంశితి విశేషః ॥ ణ్యన్తాదిషు సర్వం క్రందతివత్ ॥ ౯౯౦,౯౯౧ ॥ యఙి-బాభ్రశ్యతే ॥ బాభ్రశాంచక్రే ఇత్యాది ॥ కృత్సు బాభ్రశితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి- బాభ్రంశీతి, బాభ్రంష్టి, బాభ్రష్టః, బాభ్రశతి ఇత్యాది ॥ కృత్సు-బాభ్రంశితవ్యమిత్యాది

కేవలాత్కృత్సు-భ్రంశితవ్యం, భ్రంశనీయం, భ్రంశ్యం, భ్రష్టః-భ్రష్టవాన్, భ్రశ్యన్-భ్రశ్యన్తీ, భ్రంశిష్యన్- భ్రంశిష్యన్తీ, భ్రంశిష్యంతీ, భ్రంశితుం, భ్రష్టిః, భ్రంశనం, భ్రంశిత్వా, భ్రష్ట్వా, విభ్రశ్య, భ్రంశం భ్రంశం, భ్రంశిత్వా భ్రంశిత్వా, భ్రష్ట్వా భ్రష్ట్వా ॥

మదీ-హర్షే ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ మాద్యతి ॥ ౨ మమాద-మేదతుః ॥ మేదిథ ॥ ౩ మదితా ॥ ౪ మదిష్యతి ॥ ౫ మాద్యతు ॥ ౬ అమాద్యత్ ॥ ౭ మాద్యేత్ ॥ ౮ మద్యాత్-మద్యాస్తాం ॥ అఙ్ ॥ ౯ అమదత్-అమదతాం ॥ ౧౦ అమదిష్యత్

కర్మవ్యతీహారే — ౧ వ్యతిమాద్యతే ॥ ౨ వ్యతిమేదే ॥ ౩ వ్యతిమదితా-సే-హే ॥ ౪ వ్యతిమదిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిమాద్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యమాద్యత ॥ ౭ వ్యతిమాద్యేత ॥ ౮ వ్యతిమదిషీష్ట(ధ్వం) ౯ వ్యత్యమదిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యమదిష్యత ॥

భావే — ౧ మద్యతే ॥ ౨ మేదే ॥ ౩ మదితా ॥ ౪ మదిష్యతే ॥ ౫ మద్యతాం ॥ ౬ అమద్యత ॥ ౭ మద్యేత ॥ ౮ మదిషీష్ట ॥ ౯ అమాది ॥ ౧౦ అమదిష్యత ॥

హర్షగ్లేపనార్థకాన్మస్యస్వఘటాభావనువాదాన్నామిత్త్వేనకర్మక మణ్ణోస్తదంతాత్కృత్సు నపదయుతి, తే ॥ మద్యతే ॥ మదయితవ్యమి

త్యాదికంపనార్థకాణ్యంతచలతివత్ । అన్యత్రచిత్తవికారోత్పాదనాద్య
ర్థేమాదయతీత్యాది శిలాన్యథాకరణార్థకచాలయతివత్ ॥ సన్యజ్య
ష్ణికుతిజబ్సూత్రోస్సర్వంచలతివత్ ౨-౨౪-౨-౨౬-౨-౨౭ వృ॥

కేవలాత్సూత్రత్వ ॥ మదితవ్యం, మదనీయం, గదమదేత్యాదినాఽను
పసర్గాద్యతిమద్యం- ఉపసర్గేతు ప్రమాద్యం- శ్వీదితఇతి నేట్ ॥మ
త్తః। మత్తవాన్ నధ్యాఖ్యాప్యామూర్ఛమదామితినిష్ఠానత్వనిషేధః
మాద్యన్। మాద్యంతీ। మదిష్యన్। మదిష్యంతీ। మదిష్యతీ। మదితుం
మత్తం। మదనం। మదిత్వా। ఉన్మద్య। మాదంమాదం। మదిత్వామదిత్వా

మసీ-పరిణామే॥ పరిణామోవికారః॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ
మస్యతి। మమాస। మేసతుః। మేసుః। లుఙి॥ అమసత్। పౌచదీ॥
అమీమసత్ ।ణౌ॥ శేషంత్రస్యతివత్ ॥

ఞి- మిదా, స్నేహనే॥ సకర్మకః। సేట్, పరస్మై
మిదేర్గుణ ఇతి గుణః- మేద్యతి॥ ౫ మేద్యతు॥ ౬ అమేద్యత్॥ ౭
మేద్యేత్ । ఇతివిశేషః ॥ శేషంక్ష్విద్యతివత్॥

ముస-ఖండనే॥ సకర్మకః॥ సేట్-పరస్మైపదీ
ముస్యతీత్యాదిసర్వంకుప్యతివత్॥

ముహ-వైచిత్త్యే॥ వైచిత్త్యమవివేకః॥ అకర్మకః-సేట్, పరస్మైపదీ
౧ ముహ్యతి॥ ౨ ముమోహ। ముముహతుః। రధాదిత్వాద్వేట్ ॥
ముమోహిథ। ముమోగ్ధ, ముమోఢ। ముముహిమ। ముముహ్వ। ముము
హిమ। ముముహ్మ॥ ౩ మోహితాసి॥ మోగ్ధాసి॥ మోఢాసి॥ ౪ మోహి
ష్యతి। మోక్ష్యతి॥ ౫ ముహ్యతు॥ ౬ అముహ్యత్॥ ౭ ముహ్యేత్॥ ౮
ముహ్యాత్, ఆశీః॥ ౯ అముహత్॥ ౧౦ అమోహిష్యత్॥ అమోక్ష్యత్॥

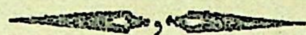
కర్మవ్యతిహారే—౧వ్యతిముహ్యతే। ౨ వ్యతిముముహే। వ్యతిముముహిషే। వ్యతిముముక్షే। వ్యతిముముహిఢ్వే। ఢ్వే॥ వ్యతిముముగ్ధ్వే। వ్యతిముమూఢ్వే। వ్యతిముముహివహే। వ్యతిముముహ్వహే। వ్యతిముముహిమహే। వ్యతిముముహ్మహే॥ ౩ వ్యతిమోహితా॥ సే। హే॥ వ్యతిమోగ్ధా। సే. హే॥ వ్యతిమోఢా। సే। హే॥ ౪ వ్యతిమోహిష్యతే। వ్యతిమోక్ష్యతే॥ ౫ వ్యతిముహ్యతాం॥ ౬ వ్యత్యముహ్యత॥ ౭ వ్యతిముహ్యేత॥ ౮ వ్యతిమోహిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) వ్యతిముక్షీష్ట ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యమోహిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం। వ్యత్యముక్షత। వ్యత్యముక్షాతాం। వ్యత్యముక్షంత॥ ౧౦ వ్యత్యమోహిష్యత। వ్యత్యమోక్ష్యత ॥

భావే—౧ముహ్యతే॥ ౨ ముముహే। ౩ మోహితా, మోగ్ధా। మోఢా, ॥ ౪ మోహిష్యతే। మోక్ష్యతే। ౫ ముహ్యతాం॥ ౬ అముహ్యత। ౭ ముహ్యేత. ॥ ౮ మోహిషీష్ట ॥ ముక్షీష్ట ॥ ౯ అమోహి ॥ ౧౦ అమోహిష్యత। అమోక్ష్యత॥

ణౌకర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సుచ మోహయతి-తే॥ పరిపూర్వాదస్మాణ్ణ్యంతాన్నపాదమిత్యాదినా పరస్మైపదప్రతిషేధే పరిమోహయత ఇత్యాద్యాత్మనేపదరూపాణ్యవాన్నేయాని। నస్యజ్యజ్లుక్ త్రుచతిజ్కృతోస్సర్వం మేహతివత్ ౩౨౮-౩౪౯-౩౩౦పు ॥ సనీట్పక్షేకిత్త్వవికల్పాన్ముముహిషతిముమోహిషతి। ముముహిషితవ్యం। ముమోహిషితవ్యమిత్యాదిద్వైరూప్యమధికం సర్వత్రాన్నేయం॥

కేవలాత్కృత్సు। మోహితవ్యం। మోగ్ధవ్యం। మోఢవ్యం। మోహనీయం। మోహ్యం। ముగ్ధః। ముగ్ధవాన్। మూఢః। మూఢవాన్। ముహ్యన్॥ ముహ్యంతీ। మోహిష్యన్। మోహిష్యతీ। మోహిష్యంతీ॥ మోక్ష్యన్, మోక్ష్యతీ। మోక్ష్యంతీ। మోహితుం- మోగ్ధుం। మోఢుం। ముగ్ధః। మూఢః। మోహనః। ముహిత్వా। మోహిత్వా। ముగ్ధ్వా। మూఢ్వా। పరిముహ్య। మోహం మోహం। ముహిత్వా ముహిత్వా॥ మో

హిత్వామోహిత్వా। ముగ్ధ్వాముగ్ధ్వా।మూఢ్వామూఢ్వా॥

యసు-ప్రయత్నే। అకర్మకః। సేట్।పరస్మైపదీ

యసోఽనుపసర్గాత్। సంయసశ్చేత్యాధ్యాంశ్యనావ। పక్షేశప్॥ ౧ యస్యతి। యసతి। సంయస్యతి। సంయసతి॥ ౨ యయాస। యేసతుః ౩ యసితాసి ॥ ౪ యసిష్యతి ॥ ౫ యస్యతు॥ యసతు, సంయస్యతు సంయసతు॥ ౬ అయస్యత్, అయసత్, సమయస్యత్। సమయసత్- ౭యస్యేత్, యసేత్, సంయస్యేత్। సంయసేత్॥ ౮ యస్యాత్॥ ౯ అయసత్॥ ౧౦ అయసిష్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతియస్యతే, ౨ వ్యతియేసే। వ్యతియేసాతే॥ ౩ వ్యతియసితా। సే, హే॥ ౪ వ్యతియసిష్యతే॥ ౫ వ్యతియస్యతాం ౬ వ్యత్యయస్యత॥ ౭ వ్యతియస్యేత ॥ ౮ వ్యతియసిషీష్ట (ధ్వం) ౯ వ్యత్యయసిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) వ్యత్యయసిష్యత॥

భావే—౧యస్యతే॥ ౨ యేసే॥౩ యసితా॥ ౪ యసిష్యతే॥౫య స్యతాం॥ ౬ అయస్యత॥ ౭ యస్యేత॥ ౮ యసిషీష్ట॥ ౯ అయాసి॥౧౦ అయసిష్యత॥

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సుచ సన్యఙ్లుక్షు తిఙంతా త్రాస్యర్థం గదతివత్ ౨౨౮ పు ॥ ఆఙుపూర్వాత్ణౌ నపాదమీ త్యాదినా పరస్మైపదప్రతిషేధే ఆయాసయతఇత్యాత్మనేపదమేవ॥

కేవలాత్కృత్సు। యసితవ్యం। యసనీయం। యాస్యం। యస్తః। ఆయస్తః। యస్తవాన్। ఆయస్తవాన్। యస్యన్। యస్యంతీ, యసన్, యసంతీ; సంయస్యన్, సంయస్యంతీ, సంయసన్, సంయసంతీ। ప్రయస్యన్। ప్రయస్యంతీ, యసిష్యన్, యసిష్యతీ, యసిష్యంతీ। యసితుం। యస్తుం। యసనం। యసిత్వా। యస్త్వా। సంయస్య ప్రయస యాంయాసం, యసిత్వాయసిత్వా, యస్త్వా,యస్త్వా॥

యసు, విమోహనే॥సకర్మకః॥ సేట్, పరస్మైపదీ

యస్యతి, యసతీత్యాది శప్యతివత్। నిష్ఠాయాం, యస్తః। యస్తవాన్, క్త్వాయాం, యసిత్వా। యాసిత్వా, యస్త్వా॥

రధ, హింసాసంరాద్ధ్యోః॥సంరాద్ధిర్నిష్పత్తిః। హింసాయాం
సకర్మకః॥ సేట్, పరస్మైపదీ

౧ రధ్యతి॥ ౨ రరంధ। రరంధతుః। రరంధుః, రధాదిభ్యశ్చేతివలాద్యార్ధధాతుకస్యవెట్। రరంధిథ। రేద్ధ। రరంధథుః। రరంధ। రరంధ-రరంధివ, రేధ్వ, రరంధిమ, రేధ్మ॥ నేట్యలిటిరధేరితినుమ్నిషేధః॥ ౩ రధితా॥ సి, రద్ధా, సి॥ ౪ రధిష్యతి। రత్స్యతి॥ ౫ రధ్యతు॥ ౬ అరధ్యత్॥ ౭ రధ్యేత్॥ ౮ రధ్యాత్, అజినలోపః॥ ౯ అరధత్॥ ౧౦ అరధిష్యత్ అరత్స్యత్॥

సంరాద్ధాకర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిరధ్యతే॥ ౨ వ్యతిరరంధే॥ వ్యతిరరంధిషే। వ్యతిరేత్సే, వ్యతిరరంధాథే, వ్యతిరరంధిధ్వే, వ్యతిరేద్ధ్వే, వ్యతిరరన్ధే, వ్యతిరరంధివహే, వ్యతిరేధ్వహే, వ్యతిరరంధిమహే, వ్యతిరేధ్మహే॥ ౩ వ్యతిరధితా॥ సే, హే॥ వ్యతిరద్ధా, సే, హే॥ ౪ వ్యతిరధిష్యతే, వ్యతిరత్స్యతే॥ ౫ వ్యతిరధ్యతాం॥ ౬ వ్యత్యరధ్యత॥ ౭ వ్యతిరధ్యేత॥ ౮ వ్యతిరధిషీష్ట(ధ్వం) వ్యతిరత్సీష్ట(ధ్వం) ౯ వ్యత్యరధిష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) వ్యత్యరద్ధ। వ్యత్యరత్సాతాం, వ్యత్యరత్సత॥ ౧౦ వ్యత్యరధిష్యత॥ వ్యత్యరత్స్యత

కర్మణి—౧ రధ్యతే॥ ౨ రరన్ధే, రరంధాతే, రరంధిరే, రరంధిషే, రేత్సే, రరంధాథే। రరంధిధ్వే, రేద్ధ్వే। రరన్ధే। రరంధివహే। రేధ్వహే॥ రరంధిమహే। రేధ్మహే॥ ౩ రధితా। రధితారౌ। రధితారః। సే। హే॥ రద్ధా॥ రద్ధారౌ। రద్ధారః। సే, హే। ౪ రధిష్యతే। రత్స్యతే॥ ౫ రధ్యతాం॥ ౬ అరధ్యత, ౭ రధ్యేత॥ ౮ రధిషీష్ట॥ ధ్వం॥ రత్సీష్ట (ధ్వం) ౯ అరంధి। అరధిషాతాం। ఢ్వం, ధ్వం॥ అరత్సాతాం(ధ్వం) అరధిషి। అర

త్సి। అరధిష్వహి। అరత్స్వహి। అరధిష్మహి। అరత్స్మహి ॥ ౧౦ అరధిష్యత। అరత్స్యత॥

ణ్యన్తాత్కర్తృకర్మణోః స్తదంతాత్కృత్సుచక్రిందతివత్ ౧౬౫, ౧౬౧ సని, తిజ్కృతోస్సర్వత్ర రిరధిషతి, రిరత్సతి, రిరధిషితవ్యం, రిరత్సితవ్యమిత్యాది రూపద్వయం. యజి, రారధ్యతే- రారధాంచక్రే, రారధితవ్యమిత్యాది రూపమున్నేయం। యఙ్లుకి- రారంధీతి, రారద్ధి, రారద్ధః- రారంధతీత్యాది॥

తతఃకృత్సు॥ రారధితవ్యం, రారంధనీయం. రారాధ్యం, రారధితః, రారధితవాన్, రారంధల్, రారంధతా- రారంధతః- రారంధతి రారధిష్యన్, రారధిష్యతీ- రారధిష్యంతీ- రారధితుం. రారధితం- రారంధవం, రారధిత్వా, సంరారధ్య - రారంధం రారంధం - రారధిత్వా రారధిత్వా॥

కేవలాత్కృత్సు॥ రధితవ్యం- రద్ధవ్యం, రంధనీయం- రాధ్యం- రద్ధః- రద్ధవాన్- రధ్యన్- రధ్యంతీ, రధిష్యన్- రధిష్యతీ, రధిష్యంతీ రత్స్యన్- రత్స్యతీ- రత్స్యంతీ, రధితుం- రద్ధుం-రద్ధం, రంధనం, రధిత్వా- సంరధ్య- రంధం రంధం-రధిత్వా రధిత్వా ॥

రాధోఽకర్మకాద్వృద్ధావేవ॥ ఏవకారోభిన్నక్రమః। రాధోఽకర్మకాదేవశ్యన్। ఉదాహరణమాహ ॥ వృద్ధావితి, యస్మహ్యమపరాధ్యతి, ద్రుహ్యతీత్యర్థః. విరాధ్యంతంక్షమేతకః - ద్రుహ్యంతమిత్యర్థః॥ రాధ్యత్యోదనః। సిధ్యతీత్యర్థః। కృష్ణాయరాధ్యతి - దైవంపర్యాలోచయతీత్యర్థః। దైవస్యధాత్వర్థే అంతర్భావాజ్జీవత్యాదివదకర్మకత్వం। అనిట్। పరస్మైపదీ॥

౧ రాధ్యతి- రాధ్యతః, రాధ్యంతి - హింసార్థస్య సకర్మకతయా దైవాదికత్వాయోగాన్నైతద్వ్యాఖ్యానలోపః॥ ౨ రరాధ - రరాధతుః- రరాధిథ- రరాధివ, రరాధిమ॥ ౩ రాద్ధా-సి॥ ౪ రాత్స్యతి ॥

౫ రాధ్యతు ॥ ౬ అరాధ్యత్ ॥ ౭ రాధ్యేత్ ॥ ౮ రాధ్యాత్ ॥ ౯ అ రాత్సీత్, అరాద్ధాం ॥ ౧౦ అరాత్స్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారె—౧వ్యతిరాధ్యతె ॥ ౨ వ్యతిరరాధే, వ్యతిరరాధిసె, వ్యతిరరాధిధ్వే. వ్యతిరరాధివహె- వ్యతిరరాధిమహె॥ ౩ వ్యతిరాద్ధా-సే-హె॥ ౪ వ్యతిరాత్స్యతే॥ ౫ వ్యతిరాధ్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యరాధ్యత ॥ ౭ వ్యతిరాధ్యేత॥ ౮ వ్యతిరాత్సీష్ట(ధ్వం) ౯ వ్యత్యరాద్ధ-వ్యత్యరాత్సాతాం- వ్యత్యరాత్సత॥ ౧౦॥ వ్యత్యరాత్స్యత॥

భావే—రాధ్యతె॥ ౨ రరాధె॥ ౩ రాద్ధా॥ ౪ రాత్స్యతె॥ ౫ రాధ్యతాం॥ ౬ అరాధ్యత॥ ౭ రాధ్యేత ॥ ౮ రాత్సీష్ట॥ ౯ అరాధి ॥ ౧౦ అరాత్స్యత ॥

ణౌకర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచ రాధయతి, రాధయితవ్యఇత్యాది, తథా-సని, రిరాత్సతి రిరాత్సితవ్యమిత్యాది- యఙి-రారాధ్యతె రారాధితవ్యమిత్యాది।యఙ్లుకి। రారాధీతి-రారాద్ధి, రారాద్ధః-రారాధతీత్యాది, కృత్సు రారాధితవ్యమిత్యాద్యూహ్యం సర్వంతపతివత్ ౫౬౨-౨-౫౬౩॥

కేవలాత్కృత్సు॥ రాద్ధవ్యం- రాధనీయం, రాధ్యః, రాద్ధః- రాద్ధవాన్, రాధ్యన్- రాధ్యంతీ- రాత్స్యన్, రాత్స్యతీ, రాత్స్యంతీ, రాద్ధుం- రాద్ధం, రాధనం- రాద్ధ్వా- ఆరాధ్య, రాధంరాధం - రాద్ధ్వారాద్ధ్వా

రిష- హింసాయాం। సకర్మకః॥ సేట్-పరస్మైపదీ

౧రిష్యతి॥ ౨ రిరేష, రిరిషతుః, రిరేషిథ, రిరేషివ- రిరెషిమ - తీషసహెతివేట్ ॥ ౩ రేషితా॥సి। రేష్టా,సి ॥ ౪ రెషిష్యతి॥ ౫ రిష్యతు॥ ౬ అరిష్యత్॥ ౭ రిష్యేత్॥ ౮రిష్యాత్ - పుషాద్యఙ్॥ ౯ అరిషత్ ॥౧౦ అరెషిష్యత్॥

కర్మణి—౧రిష్యతె॥ ౨ రిరిషే॥ ౩ రేషితా-సే-హె॥ ౪ రెషిష్యతె॥ ౫ రిష్యతాం ॥ ౬ అరిష్యత ॥ ౭ రిష్యేత ॥ ౮ రేషిషీష్ట (ధ్వం)౯

అరేషి॥ ౧౦ అరేషిష్యత ॥

ణౌకర్తృకకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచ సన్యజన్తేష్వతిజన్తేష్వపి చ కటతివత్ ॥ ౨౦౦-౨౦౧.

కేవలాత్కృత్సు॥ రేషితవ్యం, రేష్టవ్యం, రేషణీయం । రేష్యం- రిష్టః, రిష్టవాన్, రిష్యన్, రిష్యంతీ, రేషిష్యన్, రేషిష్యతీ - రేషిష్యంతీ- రేషితుం; రేష్టుం-రిష్టం- రేషణం-రిషిత్వా, రేషిత్వా-రిష్ట్వా, ప్రరిష్య, రేషంరేషం-రిషిత్వారిషిత్వా- రేషిత్వారేషిత్వా,రిష్ట్వారిష్ట్వా

రుపు, విమోహనే॥ సకర్మకః॥ సేట్,పరస్మైపదీ

రుప్యతి- రురోపేత్యాదిసర్వ దుప్యతివత్ । పుట౩౯, ౬౩౫, క్త్వాయాం-రుపిత్వారోపిత్వా, రుప్త్వా, నిష్ఠాయాం- రుప్తః-రుప్తవాన్॥ ఇతివిశేషః ॥

రుష,హింసాయాం ॥ సకర్మకః, సేట్,పరస్మైపదీ

౧ రుష్యతి॥ ౨ రురోష॥ ౩ రోషితా-సి॥ రోష్టాసి॥ ౪ రోషిష్యతి ॥ ౫ రుష్యతు ॥ ౬ అరుష్యత్ ॥ ౭ రుష్యేత్, ౮ రుష్యాత్॥ ౯ అరుషత్ ॥౧౦ అరోషిష్యత్॥హింసార్థత్వాత్కర్మవ్యతిహారేనతఙ్.

కర్మణి—౧ రుష్యతే॥ ౨ రురుషే॥ ౩ రోషితా-సే, హే ॥ రోష్టా॥ సే,హే॥ ౪ రోషిష్యతే॥ ౫ రుష్యతాం ॥౬ అరుష్యత ॥ ౭ రుష్యేత॥ ౮ రోషిషీష్ట (ధ్వం) ౯ అరోషి, ౧౦ అరోషిష్యత॥

ణ్యంతాదిషుసర్వత్రకోచతివత్. ౨౦౮-౨౦౯-౨౧౦ ॥

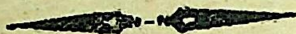
కేవలాత్కృత్సు॥ రోషితవ్యం- రోష్టవ్యం। రోష్యం, రుష్యమత్వరసంఘుషాస్వనామితి నిష్ఠాయాఇడ్వా । రుష్టః- రుషితః, రుష్టవాన్- రుషితవాన్- రుష్యన్, రుష్యంతీ- రోషిష్యన్, రోషిష్యతీ, రోషిష్యంతీ-రోషితుం, రోష్టుం- రుష్టం- రుషితం- రోషణం, రుషిత్వా- రోషిత్వా, రుష్ట్వా- ప్రరుష్య, రోషంరోషం. రుషిత్వారుషిత్వా, రో

షిత్వా రోషిత్వా రుష్ట్వా రుష్ట్వా ॥

లుట- విలోడనే, అకర్మకః॥ సేట్-పరస్మైపదీ

లుట్యతి, లులోటేత్యాదిసర్వంకుప్యతివత్ ॥ ౬౩౪, ౬౩౫, ణౌచఙి, అలూలుటత్, త ॥ అలులోటత్-త॥ కాణ్యాదీనాంచేతివాచ్యమిత్యుపధాహ్రస్వవికల్పః ॥

లుపు-విమోహనే।అకర్మకః. సేట్, పరస్మైపదీ

౧ లుప్యతి॥ ౨ లులోప। లులుపతుః॥ ౩ లోపితా।సి॥ ౪ లోపిష్యతి ౫ లుప్యతు॥ ౬ అలుప్యత్॥ ౭ లుప్యేత్॥ ౮ లుప్యాత్॥ ౯ అలుపత్। ౧౦ అలోపిష్యత్॥

కర్మవ్యతీహారాదిషు సర్వంకుప్యతివత్। చఙి అలూలుపత్, త॥ అలులోపత్, త॥ కాణ్యాదిత్వాదుపధాహ్రస్వవికల్పః॥ గర్హితంలుప్యతీత్యర్థే లుపసదేత్యాదినాయఙ్॥ లోలుప్యత ఇత్యాది॥

కేవలాత్కృత్సు॥ లోపితవ్యం। లోపనీయం। లోప్యం। లుప్తః। లుప్తవాన్। లుప్యన్। లుప్యంతీ। లోపిష్యన్। లోపిష్యతీ। లోపిష్యంతీ। లోపితుం। లుప్తం। లోపనం। లుపిత్వా। లోపిత్వా। లుప్త్వా। విలుప్య। లోపంలోపం। లుపిత్వాలుపిత్వా।లోపిత్వాలోపిత్వా॥లుప్త్వాలుప్త్వా

లుభ, గార్ధ్యే। గార్ధ్యమాకాంక్షా।సకర్మకః॥ సేట్।పరస్మైపదీ

౧ లుభ్యతి ॥ ౨ లులోభ। లులుభతుః॥ ౩ లోభితా। లోబ్ధా । తీషసహేతి వేట్ ॥ ౪ లోభిష్యతి ॥ ౫ లుభ్యతు॥ ౬ అలుభ్యత్॥ ౭ లుభ్యేత్॥ ౮ లుభ్యాత్॥ ౯ అలుభత్॥ ౧౦ అలోభిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే కర్మణిచ కుప్యతివత్। వ్యతిలోభితా।సే।హే॥ వ్యతిలోబ్ధా।స్సే।హే॥ లోభితా।సే।హే॥ లోబ్ధా॥సే।హే॥ ఇతివిశేషః ॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు సన్యఙ్యఙ్లుక్షు కుతివత్కృత్సు సన్స్వం కోచతివత్ ॥౨౨౮, ౨౦౯, ౨౧౦.

కేవలాత్కృత్సు॥ లోభితవ్యం। లోబ్ధవ్యం। లోభనీయం।లోభ్యః। లుభోఽవిమోహనఇతి నిత్యమిట్। లుభితః। లుభితవాన్। గార్ధ్యేతు। లుబ్ధః। లుబ్ధవాన్। లుభ్యన్। లుభ్యంతీ। లోభిష్యన్। లోభిష్యతీ। లోభిష్యంతీ॥ లోభితుం। లోబ్ధుం। లుబ్ధం। లోభనం-లుభిత్వా। లోభిత్వా। లుభోఽవిమోహనఇతి నిత్యమిట్॥ గార్ధ్యేతు తీషసహ...త్యాదినా వేట్॥ ఇటిపక్షే రలోవ్యుపధాదితి వా కిత్త్వం। లుభిత్వా। లోభిత్వా। లుబ్ధ్వా। ప్రలుభ్య। లోభంలోభం।లుభిత్వాలుభిత్వా, లోభిత్వాలోభిత్వా।లుబ్ధ్వాలుబ్ధ్వా॥

వసు-స్తంభే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ వస్యతి ॥ నశసదదేత్త్యేత్వాభ్యాసలోపనిషేధః ॥ ౨ వవాస-వవసతుః-వవసుః ॥ వవసిథ- బశాదిరయమితినత్వేతు బేసతుః ॥ ౩ వసితా-సి ॥ ౪ వసిష్యతి ॥ ౫ వస్యతు ॥ ౬ అవస్యత్ ॥ ౭ వస్యేత్ ॥ ౮ వస్యాత్ । పుషాద్యఙ్ ॥ ౯ అవసత్ ॥ ౧౦ అవసిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—వ్యతివస్యతే, వ్యతివవసే, శేషంప్రస్యతివత్ ॥

భావే—౧ వస్యతే ॥ ౨ వవసే ॥ ౩ వసితా ॥ ౪ వసిష్యతే ॥ ౫ వస్యతాం ॥ ౬ అవస్యత ॥ ౭ వస్యేత ॥ ౮ వసిషీష్ట ॥ ౯ అవాసి ॥ ౧౦ అవసిష్యత.

ణౌ-కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు-ణ్యజ్యన్తేషు కో స్త్రిశి కృతిచ సర్వంభావాదికవసతివత్ ॥ పు ౩౬౧,౩౬౨॥సని-వివసిషతి, వివసిషితవ్యమిత్యాదిజిగదిషితవ్యమిత్యాదివత్ ॥పు ౨౨౭,౨౨౯

కేవలాత్కృత్సు-వసితవ్యం,వసనీయం-వాస్యం, వస్తః, వస్తవాన్ వస్యన్-వస్యంతీ, వసిష్యన్-వసిష్యతీ-వసిష్యంతీ, వసితుం। వస్తం, వసనం, వసిత్వా, వస్త్వా, వివస్య, వాసంవాసం, వస్త్వావస్త్వా, వసిత్వావసిత్వా.

వ్యధ-తాడనే।సకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ

గ్రహిజ్యేతిసంప్రసారణం ॥ ౧ విధ్యతి ॥ ౨ వివ్యాధ-వివిధతుః-వివిధుః ॥ వివ్యధిథ,వివ్యద్ధ-వివిధథుః-వివిధ । వివ్యాధ,వివ్యధ-వివిధివ వివిధిమ ॥ ౩ వ్యద్ధా-సి ॥ ౪ వ్యత్స్యతి ॥ ౫ విధ్యతు ॥ ౬ అవిధ్యత్ ॥ ౭ విధ్యేత్ ॥ ౮ విధ్యాత్ ॥ ౯ అవ్యాత్సీత్-అవ్యాద్ధాం-అవ్యాత్సుః అవ్యాత్సీః-అవ్యాద్ధం-అవ్యాద్ధ ॥ అవ్యాత్సం-అవ్యాత్స్వ-అవ్యాత్స్మ । ౧౦ అవ్యత్స్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతివిధ్యతే ॥ ౨ వ్యతివివిధే- వ్యతివివిధిషే-వ్యతివివిధిధ్వే-వ్యతివివిధివహే-వ్యతివివిధిమహే ॥ ౩ వ్యతివ్యద్ధా (సే,హే) ౪ వ్యతివ్యత్స్యతే ॥ ౫ వ్యతివిధ్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యవిధ్యత ॥ ౭ వ్యతివిధ్యేత ॥ ౮ వ్యతివ్యత్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యవ్యద్ధ-వ్యత్యవ్యత్సాతాం-వ్యత్యవ్యత్సత ।వ్యత్యవ్యద్ధాః-వ్యత్యవ్యత్సాథాం-వ్యత్యవ్యద్ధ్వం వ్యత్యవ్యత్సి-వ్యత్యవ్యత్స్వహి-వ్యత్యవ్యత్స్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యవ్యత్స్యత

కర్మణి—౧ విధ్యతే ॥ ౨ వివిధే ॥ ౩ వ్యద్ధా (సే,హే) ౪ వత్స్యతే ॥ ౫ విధ్యతాం ॥ ౬ అవిధ్యత ॥ ౭ విధ్యేత ॥ ౮ వ్యత్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అవ్యాధి-అవ్యత్సాతాం-అవ్యత్సత ॥ ౧౦ అవ్యత్స్యత.

ణౌ,కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సుచ వ్యాధయతీత్యాది గాదయతీత్యాదివత్ ॥పు.౨౨౭,౨౨౯॥ చఙి-అవివ్యధత్-త ॥ సని-తదంతాత్కృత్సుచ వివ్యత్సతీత్యాదివసతేర్వివత్సతీత్యాదివత్ ॥పు౩౬౧,౩౬౨ ॥ యఙి,తదంతాత్కృత్సుచ వేవిధ్యతే, వేవిధితవ్యమిత్యాది కటతేర్యఙంతరూపవత్ ॥పు౨౦౦,౨౦౨॥ యఙ్లుకి-వావ్యధీతి, వావ్యద్ధి, వావిద్ధః, వావిధతీత్యాది॥కృత్సు-వావ్యధితవ్యం, వావ్యధనీయం, వావ్యాధ్యం, వావిధితః, వావిధితవాన్, వావిధత్-వావిధతౌ-వావిధతః ॥ వావిధతి ॥ వావ్యధిష్యన్-వావ్యధిష్యతీ- వావ్యధిష్యంతీ, వావ్యధితుం, వావిధితం; వావ్యధనం, వావ్యధిత్వా, నివావిధ్య,వావ్యాధం వావ్యా

ధం, వావ్యధిత్వావావ్యధిత్వా

కేవలాత్కృత్సు-వ్యద్ధవ్యం, వ్యధనీయం,వ్యాధ్యం, విద్ధః,విద్ధవాన్ విధ్యన్-విధ్యన్తీ, వ్యత్స్యన్-వ్యత్స్యతీ-వ్యత్స్యన్తీ, వ్యద్ధుం, విద్ధం, వ్యధనం, విద్ధ్వా, నివిధ్య, వ్యాధంవ్యాధం, విద్ధ్వావిద్ధ్వా.

వ్యుష-దాహే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

వ్యుష-విభాగే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

౧ వ్యుష్యతి ॥ ౨ వువ్యోష-వువ్యుషతుః ॥ ౩ వ్యోషితా-సి ॥ ౪ వ్యోషిష్యతి ॥ ౫ వ్యుష్యతు ॥ ౬. అవ్యుష్యత్ ॥ ౭ వ్యుష్యేత్ ॥ ౮ వ్యుష్యాత్ ॥ ౯ అవ్యోషీత్ । పుషాదికస్యత్తు, అవ్యుషత్ ॥ ౧౦ అవ్యోషిష్యత్ ।

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతివ్యుష్యతే ॥ ౨ వ్యతివువ్యుషే॥ ౩ వ్యతివ్యోషితా(సే,హే) ౪ వ్యతివ్యోషిష్యతే ॥ ౫ వ్యతివ్యుష్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యవ్యుష్యత ॥ ౭ వ్యతివ్యుష్యేత ॥ ౮ వ్యతివ్యోషిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ వ్యత్యవ్యోషిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యవ్యోషిష్యత.

కర్మణి—౧ వ్యుష్యతే ॥ ౨ వువ్యుషే । ౩ వ్యోషితా(సే,హే) ౪ వ్యోషిష్యతే ॥ ౫ వ్యుష్యతాం ॥ ౬ అవ్యుష్యత ॥ ౭ వ్యుష్యేత॥ ౮ వ్యోషిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అవ్యోషి-అవ్యోషిషాతాం ఢ్వం-ధ్వం॥ ౧౦ అవ్యోషిష్యత.

ణౌ-కర్తృకర్మణో స్తదన్తాత్కృత్సుచసన్యఙ్లుక్షు తిఙ్కృత్సోశ్చకో చతివత్॥౨౦౮, ౨౦౯, ౨౧౦॥చఙి-అవువ్యుషత్,త.

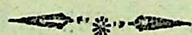
కేవలాత్కృత్సు-వ్యోషితవ్యం, వ్యోషణీయం, వ్యోష్యం,వ్యుషితః,వ్యుషితవాన్,అశబ్వికరణత్వాన్నోపధాదిత్యాదినా కిత్త్వనిషేధః వ్యుష్యన్-వ్యుష్యన్తీ,వ్యోషిష్యన్- వ్యోషిష్యతీ- వ్యోషిష్యన్తీ। వ్యోషితుం,వ్యుషితం,వ్యోషణం,వ్యోషిత్వా,వ్యుషిత్వా.ప్రవ్యుష్య,

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిశ్లిష్యతే ॥ ౨ వ్యతిశిశ్లిషే-వ్యతిశిశ్లిషిషే ॥ ౩ వ్యతిశ్లేష్టా(సే, హే) ౪ వ్యతిశ్లేక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిశ్లిష్యతాం ౬ వ్యత్యశ్లిష్యత ॥ ౭ వ్యతిశ్లిష్యేత ॥ ౮ వ్యతిశ్లిక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యశ్లిక్షత-వ్యత్యశ్లిక్షాతాం-వ్యత్యశ్లిక్షంత ॥ ౧౦వ్యత్యశ్లేక్ష్యత.

కర్మణి—౧ శ్లిష్యతే ॥ ౨ శిశ్లిషే ॥ ౩ శ్లేష్టా(సే, హే)౪ శ్లేక్ష్యతే ॥ ౫ శ్లిష్యతాం ॥ ౬ అశ్లిష్యత ॥ ౭ శ్లిష్యేత ॥ ౮ శ్లిక్షీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అశ్లేషి-అశ్లిక్షాతాం-అశ్లిక్షంత ॥ అశ్లిక్షథాః- అశ్లిక్షాథాం-అశ్లిక్షధ్వం ॥ అశ్లిక్షి-అశ్లిక్షావహి-అశ్లిక్షామహి ॥ కర్మణ్యనాలింగనే సిజేవ నతుక్సః ॥ అశ్లేషి-అశ్లిక్షాతాం-అశ్లిక్షత । అశ్లిష్ఠాః-అశ్లిక్షాథాం- అశ్లిడ్ఢ్వం ॥ అశ్లిక్షి-అశ్లిక్ష్వహి-శ్లిక్ష్మహి ॥ ౧౦ అశ్లేక్ష్యత.

ణ్యా-కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్యత్ప్రత్యయః సన్యజ్ఞ్ఘుళ్లుకులిఞ్లో కృ మేహాతివత్ ॥ పు ౩-౭౮,౩-౭౯ ॥

కేవలాత్కృత్యస్య-శ్లేష్టవ్యం,శ్లేషణీయం,శ్లేష్యం,శ్లిష్టః,శ్లిష్టవాన్। శ్లిష్యన్-శ్లిష్యంతి, శ్లేక్ష్యన్-శ్లేక్ష్యతీ-శ్లేక్ష్యంతీ ॥ శ్లేష్టుం, శ్లిష్టం, శ్లేషణం, శ్లిష్ట్వా, ఆశ్లిష్య, శ్లేషం శ్లేషం, శ్లిష్ట్వా శ్లిష్ట్వా.

శుధ-శౌచే।అకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ

౧ శుధ్యతి ॥ ౨ శుశోధ-శుశుధతుః ॥ శుశోధిథ-శుశుధిథ ॥౩శోద్ధా-సి ॥ ౪ శోత్స్యతి ॥ ౫ శుధ్యతు ॥ ౬ అశుధ్యత్ ॥ ౭ శుధ్యేత్ ॥ ౮ శుధ్యాత్ ॥ ౯ అశుధత్ ॥ ౧౦ అశోత్స్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిశుధ్యతే ॥౨వ్యతిశుశుధే॥ ౩వ్యతిశోద్ధా-సే-హే॥౪ వ్యతిశోత్స్యతే ॥ ౫ వ్యతిశుధ్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యశుధ్యత ॥ ౭ వ్యతిశుధ్యేత ॥ ౮ వ్యతిశుత్సీష్ట ॥౯వ్యత్యశుద్ధ॥౧౦వ్యత్యశోత్స్యత.

భావే—౧ శుధ్యతే ॥ ౨ శుశుధే ॥ ౩ శోద్ధా ॥ ౪ శోత్స్యతే ॥ ౫ శుధ్యతాం ॥ ౬ అశుధ్యత ॥ ౭ శుధ్యేత ॥ ౮ శుత్సీష్ట ॥ ౯ అశో

ధి ॥ ౧౦ అశోత్స్యత.

ణ్యంతాదిషు క్రోశతివత్ ॥ పు. ౨౧౪, ౨౧౫ ॥ చఙి-అశూశుధత్-త ॥

కేవలాత్కృత్సు-శోద్ధవ్యం, శోధనీయం, శోధ్యం, శుద్ధః, శుద్ధవాన్, శుధ్యన్-శుధ్యన్తీ, శోత్స్యన్-శోత్స్యతీ-శోత్స్యన్తీ, శోద్ధుం శుద్ధిః, శోధనం, శుద్ధ్వా, పరిశుధ్య, శోధంశోధం, శుద్ధ్వాశుద్ధ్వా.

శుష-శోషణే। అకర్మకః। అనిట్। పరస్మైపదీ

౧ శుష్యతి ॥ ౨ శుశోష-శుశుషతుః ॥ శుశోషిథ-శుశుషివ ॥ ౩ శోష్టా ॥ ౪ శోక్ష్యతి ॥ ౫ శుష్యతు ॥ ౬ అశుష్యత్ ॥ ౭ శుష్యేత్ ౮ శుష్యాత్ ॥ ౯ అశుషత్ ॥ ౧౦ అశోక్ష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—వ్యతిశుష్యత ఇత్యాది వ్యతిశుధ్యత ఇత్యాదివత్ ॥ లుఙి-వ్యత్యశుక్షత-వ్యత్యశుక్షాతాం-వ్యత్యశుక్షన్త ॥ వ్యత్యశుక్షి-వ్యత్యశుక్షావహి ॥ ౧౦ వ్యత్యశోక్ష్యత.

ణావేణ్యంతాదిషు చ సర్వం క్రోశతివత్ ॥ పు. ౨౧౪, ౨౧౫.

కేవలాత్కృత్సు-శోష్టవ్యః, శోషణీయః, శోష్యః, శుష్కః, శుష్కవాన్, శుషః క ఇతి నిష్ఠాతస్య కః ॥ శుష్యన్-శుష్యన్తీ, శోక్ష్యన్-శోక్ష్యతీ-శోక్ష్యన్తీ, శోష్టుం, శుష్కం, శోషణం, శుష్ట్వా, పరిశుష్య, శోషంశోషం, శుష్ట్వాశుష్ట్వా. ఊర్ధ్వశోషం శుష్యతి। వృక్షాదిరూర్ధ్వ ఏవ తిష్ఠన్ శుష్యతీత్యర్థః। ఊర్ధ్వే శుషిపూరోరితి ణముల్ కషాదిత్వాద్యథావిధ్యనుప్రయోగః.

షహ-చక్యర్థే। చక్యర్థః తృప్తిః। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

౧ సహ్యతి ॥ ౨ ససాహ-సేహతుః । సేహిథ ॥ ౩ సహితా-సి ॥ సోఢా-సి ॥ తీషసహేతి వేట్ ॥ ౪ సహిష్యతి ॥ ౫ సహ్యతు ॥ ౬ అసహ్యత్ ॥ ౭ సహ్యేత్ ॥ ౮ సహ్యాత్ ॥ ౯ అసాహీత్-అసహీత్ ॥

౬ అసిధ్యత్॥ ౭ సిధ్యేత॥౮ సిత్సీష్ట॥ ౯ అసేధి॥ ౧౦ అసేత్స్యత॥

ఐహలౌకికార్థే-విద్యమానస్యాన్యస్యాసిధ్యతేః పారలౌకిక ఇత్యేవ ఆత్వే । అన్నం సాధయతి । నిష్పాదయతీత్యర్థః । తతః కర్తృకర్మణోర్ణిజి కృతి చ సర్వం భావయతివత్ । ఆత్మనేపదమప్యస్య విశేషః ॥ చజి ॥ అసీషిధత్,త॥ ౨౨౩-౨౨౪, పారలౌకికార్థవిద్యమానస్యతు నాత్వం । తదా కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్స్వపి। సేధయతి, తే॥ చజి, అసీషిధత్-త॥ సేధయితవ్యమిత్యాది మేహయతి। మేహయితవ్యమిత్యాదివత్। సని, సిషిత్సతి ॥ సిషిత్సితవ్యమిత్యాది । యఙి - సేషిధ్యతే, సేషిధితవ్యమిత్యాది । యఙ్లుకి॥ సేషిధీతి- సేషేద్ధి, సేషిద్ధః । సేషిధతీత్యాది । సేషెధితవ్యమిత్యాదిచ సర్వం మెహతివత్ । ౩౭౮,౩౭౯-౩౮౦ పు ॥

కేవలాత్కృత్సు। సేద్ధవ్యం। సేధనీయం, సిధ్యంత్యస్మిన్నర్థాస్సిధ్యః నక్షత్రవిశేషః । పుష్యసిధ్యౌనక్షత్రే ఇత్యధికరణేక్యబ్నిపాత్యతే। అన్యత్ర సేధ్యం- సిద్ధః, సిద్ధవాన్, సిధ్యన్, సిధ్యంతీ, సేత్స్యన్, సేత్స్యంతీ, సేత్స్యతీ- సేద్ధుం, సిద్ధం- సేధనం - సిద్ధ్వా, నిషిధ్య- సేధం సేధం, సిద్ధ్వాసిద్ధ్వా ॥

ష్టిమ, ఆర్ద్రీభావే॥ అకర్మకః॥ సేట్-పరస్మైపదీ

స్తిమ్యతి- తిష్టేమ- స్తేమితేత్యాది క్ష్వేద్యతివత్ ॥ లుజి ॥ అస్తేమీత్, నిష్ఠాయాం స్తిమితః, స్తిమితవాన్ ॥ చజి ॥ అతిష్టిమత్-త॥ యజి తేష్టిమ్యతే॥ యఙ్లుకి॥ తేష్టిమీతి, తేష్టెన్తి। తేష్టింతః, తేష్టిమతీత్యాదిర్విశేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు । స్తేమితవ్యం, స్తేమనీయం, స్తేమ్యం, స్తిమితః, స్తిమితవాన్, స్తిమ్యన్, స్తిమ్యంతీ- స్తేమిష్యన్, స్తేమిష్యతీ, స్తేమిష్యంతీ, స్తేమితుం, స్తిమితం, స్తేమనం, స్తిమిత్వా, స్తేమిత్వా,

పరిస్తిమ్య, స్తేమం స్తేమం- స్తేమిత్వా స్తేమిత్వా - స్తిమిత్వా స్తిమిత్వా

ష్ఠివు, నిరసనే॥ సకర్మకః॥ సేట్, పరస్మైపదీ

సుబ్ధాతుష్ఠివుష్వష్కతీనాం సత్వప్రతిషేధో వక్తవ్య ఇతి న సత్వం ॥ ౧ ష్ఠీవ్యతి॥ ౨ టిష్ఠేవ- టిష్ఠివతుః ॥ ౩ ష్ఠేవితా॥ ౪ ష్ఠేవిష్యతి ॥ ౫ ష్ఠీవ్యతు ॥ ౬ అష్ఠీవ్యత్ ॥ ౭ ష్ఠీవ్యేత్ ॥ ౮ ష్ఠీవ్యాత్ ॥ ౯ అష్ఠేవీత్ ॥ ౧౦ అష్ఠేవిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే ॥ వ్యతిష్ఠీవ్యత ఇత్యాది వ్యతిదీవ్యత ఇత్యాదివత్ ॥
భావే— ష్ఠీవ్యత ఇత్యాది సీవ్యతివత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు చ కేటతివత్ ॥౯౯॥ చఙి అటిష్ఠివత్ ॥ సని, సనీవంతర్ధేత్యాదినేడ్వికల్పః టిష్ఠ్యూషతి । టిష్ఠేవిషతీత్యాది ద్వైరూప్యం దీవ్యతివదున్నేయం, యఙి, టేష్ఠీవ్యత ఇత్యాది దేదీవ్యత ఇత్యాదివత్ । ఊడ్భావే వకారాంతత్వాభావాన్నస్య యఙ్లుక్ ॥

కేవలాత్కృత్సు ష్ఠేవితవ్యం, ష్ఠేవనీయం - ష్ఠేవ్యం, ష్ఠ్యూతః, ష్ఠ్యూతవాన్, ష్ఠీవ్యన్, ష్ఠీవ్యంతీ, ష్ఠేవిష్యన్, ష్ఠేవిష్యతీ, ష్ఠేవిష్యంతీ, ష్ఠేవితుం, ష్ఠ్యూతం, ష్ఠేవనం, ష్ఠేవిత్వా- ష్ఠ్యూత్వా ॥ నిష్ఠీవ్య, ష్ఠేవం ష్ఠేవం- ష్ఠేవిత్వా ష్ఠేవిత్వా, ష్ఠ్యూత్వా ష్ఠ్యూత్వా ॥

ష్ణిహ, ప్రీతౌ॥ అకర్మకః, సేట్, పరస్మైపదీ.

౧ స్నిహ్యతి॥ ౨ సిష్ణేహ- సిష్ణిహతుః- సిష్ణేహిథ, సిష్ణేగ్ధ, సిష్ణేఢ- రధాదిభ్యశ్చేతి వేట్ । వాదుహ్రుహేతి వా ఘః । వ్యక్షేఢః । సిష్ణిహివ, సిష్ణిహ్వ, సిష్ణిహిమ, సిష్ణిహ్మ ॥ ౩ స్నేహితా, స్నేగ్ధా, స్నేఢా, స్నేహిష్యతి, స్నేక్ష్యతి - ఢత్వఘత్వయోస్తుల్యం రూపం । ౫ స్నిహ్యతు॥ ౬ అస్నిహ్యత్॥ ౭ స్నిహ్యేత్। ౮ స్నిహ్యాత్॥ ౯ అస్నిహత్॥ ౧౦ అస్నేహిష్యత్, అస్నేక్ష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧వ్యతిస్నిహ్యతే॥ ౨వ్యతిసిష్ణిహే,వ్యతిసిష్ణిహిషే ॥ వ్యతిసిష్ణిక్షే - వ్యతిసిష్ణిహిఢ్వే।ఢ్వే ॥ వ్యతిసిష్ణిగ్ధ్వే ॥ వ్యతిసిష్ణిఢ్వే- వ్యతిసిష్ణిహివహే॥ వ్యతిసిష్ణిహ్వహే॥ వ్యతిసిష్ణిహిమహే॥ వ్యతిసిష్ణిహ్మహే॥౩వ్యతిస్నేహితా,స్నే,హే ॥ వ్యస్నేగ్ధా , స్నే,హే ॥ వ్యతిస్నేఢా॥స్నే,హే॥ ౪ వ్యతిస్నేహిష్యతే, వ్యతిస్నేక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిస్నిహ్యతాం॥ ౬ వ్యత్యస్నిహ్యత॥ ౭ వ్యతిస్నిహ్యేత॥ ౮ వ్యతిస్నేహిషీష్ట, ధ్వం,ఢ్వం॥ వ్యతిస్నిక్షీష్ట-ధ్వం॥౯ వ్యత్యస్నేహిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)వ్యత్యస్నిక్షత, వ్యత్యస్నిక్షాతాం, వ్యత్యస్నిక్షంత॥౧౦ వ్యత్యస్నేహిష్యత॥ వ్యత్యస్నేక్ష్యత॥

భావే—౧ స్నిహ్యతే॥ ౨ సిష్ణిహే ॥ ౩ స్నేహితా, స్నేగ్ధా- స్నేఢా॥ ౪ స్నేహిష్యతే- స్నేక్ష్యతే॥ ౫ స్నిహ్యతాం॥౬అస్నిహ్యత॥ ౭ స్నిహ్యేత॥ ౮-స్నేహిషీష్ట । స్నిక్షీష్ట ॥ ౯ అస్నేహి ॥ ౧౦ అస్నేహిష్యత । అస్నేక్ష్యత ॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్ప్రత్యసుచ మోహాతివత్ ॥ సనీడ్వికల్పాదిటికి త్త్వవికల్పాచ్చ సిస్నిహిషతి- సిస్నేహిషతి, సిస్నిక్షతీత్యాదిత్రైరూప్యం సర్వతోఽన్నేయం॥ యజి॥ సేష్ణిహ్యతే। సేష్ణిహితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి ॥ సేష్ణిహీతి, సేష్ణేగ్ధి- సేష్ణేఢి, సేష్ణిగ్ధః- సేష్ణీఢః । సేష్ణహీత్యాది ॥ ౩౨౮, ౩౯-౩౩౦ ॥

కేవలాత్కృత్సు॥ స్నేహితవ్యం; స్నేగ్ధవ్యం, స్నేఢవ్యం, స్నేహనీయం, స్నేహ్యం, స్నిగ్ధః, స్నిగ్ధవాన్, స్నీఢః, స్నీఢవాన్, స్నిహ్యన్, స్నిహ్యంతీ। స్నేహిష్యన్, స్నేహిష్యతీ, స్నేహిష్యంతీ, స్నేక్ష్యన్, స్నేక్ష్యతీ, స్నేక్ష్యంతీ, స్నేహితుం, స్నేగ్ధుం-స్నేఢుం. స్నిగ్ధం, స్నీఢం. స్నేహిత్వా - స్నిహిత్వా-స్నిగ్ధ్వా-స్నీఢ్వా,ప్రస్నిహ్య స్నేహంస్నేహం ।.స్నేహిత్వాస్నేహిత్వా, స్నిహిత్వాస్నిహిత్వా । స్నిగ్ధ్వాస్నిగ్ధ్వా॥ స్నీఢ్వాస్నీఢ్వా॥

ష్టిమ-ఆర్ద్రీభావే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ స్తిమ్యతి ॥ ౨ తిష్టేమ-తిష్టిమతుః॥ ౩ స్తిమితాసి ॥ ౪ స్తిమిష్యతి ॥ ౫ స్తిమ్యతు ॥ ౬ అస్తిమ్యత్ ॥ ౭ స్తిమ్యేత్ ॥ ౮ స్తిమ్యాత్ ॥ ౯ అస్తిమీత్ ॥ ౧౦ అస్తిమిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిస్తిమ్యతే ॥ ౨ వ్యతితిష్టిమఇత్యాదిస్తిమ్యతివత్ ॥ లుఙి—వ్యత్యస్తిమిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) శేషం సర్వం క్రీడతివత్ ॥ పు,౨౦౫,౨౦౬,౨౦౭ ॥ చఙి-అతిష్టిమత్-త॥ సని-తిష్టిమిషతీత్యాది।యఙి-తేష్టిమ్యతే॥యఙ్లుకి-తేష్టిమీతి,తేష్టింతి,తేష్టింతః,తేష్టిమతీత్యాది ఏవమేవ తత్తత్కృదంతరూపాణ్యూహ్యాని॥కేవలాత్కృత్సు-స్తిమితవ్యం, స్తిమనీయం, స్తిమ్యం, స్తిమితః, స్తిమితవాన్, స్తిమ్యన్, స్తిమ్యంతీ, స్తిమిష్యన్-స్తిమిష్యతీ-స్తిమిష్యంతీ, స్తిమితుం స్తిమితం, స్తిమనం, స్తిమిత్వా, ప్రస్తిమ్య, స్తిమం స్తిమం, స్తిమిత్వా స్తిమిత్వా ॥

ష్టుహ-చక్త్యర్థే॥చక్త్యర్థస్తృప్తిః॥అకర్మకః॥సేట్,పరస్మైపదీ

౧ స్తుహ్యతి ॥ తుష్టోహ-తుష్టుహతురిత్యాదిసర్వం లుభ్యతివత్ ॥ తాదావార్ధధాతుకేనిత్యమిడ్విశేషః ॥

ష్ణుసు-అదనే॥ఆదాన ఇత్యేకే॥అదర్శన ఇత్యపరే॥

సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

స్నుస్యతి । సుష్ణోస-సుష్ణుసతుః ॥ స్నోసితేత్యాదిలుభ్యతివత్ ॥ తాదావార్ధధాతుకేనిత్యమిడ్విశేషః ॥ ఉదిత్త్వాత్ క్త్వాయాంవేట్ ॥ స్నుసిత్వా,స్నోసిత్వా-స్నుస్త్వా,నిష్ఠాయాం స్నుస్తః,స్నుస్తవాన్॥

ష్ణుహ-ఉద్గిరణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ స్నుహ్యతి ॥ ౨ సుష్ణోహ-సుష్ణుహతుః ॥ సుష్ణోహిథ-సుష్ణో

ష్ఠ-సుష్ఠోఢ ఇత్యాదిసర్వం స్నిహ్యతివత్ ॥

సమీ-ఇత్యేకే॥పరిణామ ఇత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

సమ్యతి ॥ ససామ-సేమతురిత్యాదిసర్వం తామ్యతివత్ ॥ ఏత్త్వాభ్యాసలోపవికల్పస్తు న లుఙి- అఙ్, అసమత్ ॥ నిష్ఠాయాం శ్వీదిత ఇతి నేట్ ॥ సన్తః, సన్తవాన్ ॥ యఙి-సంసమ్యతే ॥ యఙ్లుకి-సంసమీతి, సంసన్తి, సంసాన్తః, సంసమతీత్యాదిర్విశేషస్తూహ్యః ॥

షివు-గతిశోషణయోః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

సీవ్యతి ॥ సిషేవ-సిషివతురిత్యాదిసర్వం ష్ఠీవ్యతివత్ ॥ క్త్వాయాం సివిత్వా । సేవిత్వా । స్యూత్వా । ష్ఠీవ్యతేరప్యేవమేవోన్నేయం

హృష-తుష్టౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

హృష్యతి ॥ జహర్ష-జహృషతురిత్యాదిసర్వం కృశ్యతివత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు—హర్షితవ్యం, హర్షణీయం, హృష్యం, హృషితః, హృషితవాన్, హృష్టం, హృషితం లోమ, హృషేర్లోమస్వితి నిష్ఠాయామిడ్వా ॥ హృష్టో హృషితో వా మైత్రః, విస్మితః ప్రతిహతో వేత్యర్థః । విస్మితప్రతిఘాతయోశ్చేతీడ్వా ॥ భావాదికర్మణోస్తూదిత్త్వాన్నేట్, హృష్టః, హృష్టవాన్ ॥ క్త్వాయాం హర్షిత్వేత్యేవ.

ఇతి పరస్మైపదినః.

అథ దైవాదికా ఆత్మనేపదినః.

మాఙ్-మానే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ.

౧ మాయతే ॥ ౨ మమే-మమిషే-మమిధ్వే ॥ మమివహే, మమిమహే ॥ ౩ మాతా (సే, హే) ౪ మాస్యతే ॥ ౫ మాయతాం ॥ ౬ అ

మాయిత ॥ ౭ మాయెత ॥ ౮ మాసీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అమాస్త-ధ్వం ॥ ౧౦ అమాస్యత ॥ కర్మణి ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు సన్యఙ్య ఙ్లుక్లుతదంతాత్కృత్సు చ భావాదిక మయతివత్ ॥ పు,౭౧౬-॥

కేవలాత్కృత్సు—మాతవ్యః, మానీయః, మెయః, మితః, మితవాన్, మాయమానః, మాన్యమానః, మాతుం, మితం, మానం, మిత్వా, పరిమాయ, మాయంమాయం, మిత్వామిత్వా,

ఈజ్-గతౌ॥ అకర్మకః॥ అనిట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ ఈయతే ॥ ౨ అయాంచక్రే (బభూవ,ఆస) 3 ఏతా (సే,హే) ౪ ఏష్యతే ॥ ౫ ఈయతాం ॥ ౬ ఐయత ॥ ౭ ఈయెత ॥ ౮ ఏషీష్ట -ధ్వం ॥ ౯ ఐష్ట-ఐషాతాం ధ్వం ॥ ౧౦ ఐష్యత ॥

భావే—౧ ఈయతె ॥ ౨ అయాంచక్రే (బభూవె,ఆసే) 3 ఆయితా-ఏతా ॥ ౪ ఆయిష్యతె-ఏష్యతే ॥ ౫ ఈయతాం ॥ ౬ ఐయత ॥ ౭ ఈయేత ॥ ౮ ఆయిషీష్ట-ఏషీష్ట ॥ ౯ ఆయి॥౧౦ ఆయిష్యత-ఐష్యత

ణౌ-కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు చ అయయతి-తే॥ ఇత్యాద్యయతివత్ ॥ పు ౭౨౦ ॥ సని—౧ ఈషిషతె ॥ ౨ ఈషిషాంచక్రే (బభూవ,ఆస) 3 ఈషిషితా (సే,హే) ౪ ఈషిషిష్యతె ॥ ౫ ఈషిషతాం ॥ ౬ ఐషిషత ॥ ౭ ఈషిషెత ॥ ౮ ఈషిషిషీష్ట-ధ్వం॥౯ ఐషిషిష్ట -ఐషిషిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ ఐషిషిష్యత ॥ కృత్సు—ఈషిషితవ్యమిత్యాది ॥ కెవలాత్కృత్సు—ఏతవ్యం, అయనీయం, ఏయం, ఈతః, ఈతవాన్, ఈయమానః, ఏష్యమాణః, ఏతుం, ఈతం, అయనం, ఈత్వా, ప్రేయ, అయమాయం, ఈత్వేత్వా ॥

డీజ్-విహాయసాంగతౌ॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ డీయతె ॥ ౨ డిడ్యే (ఢ్వే,ధ్వే) 3 డయితా (సే,హే) ౪ డయిష్య

తే ॥ ४ డీయతాం ॥ ६ అడీయత ॥ ७ డీయేత ॥ ८ డయిషీష్ట(ధ్వం, ఢ్వం) ९ అడయిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) १० అడయిష్యత ॥
భావాదిషుసర్వం భావాదికడయతివత్ ॥ పుట౦६, ४०७, ४०८ ॥ కేవలాత్కృత్సు—నిష్ఠాయాం ఓదిన్మ ధ్యే డీఙః పాఠసామర్థ్యాన్నేట్ ।
డీనః, డీనవాన్, ప్రడీనః, ఉడ్డీనః- నపుంసకేభావే క్తే డీనంఇతివిశేషః

దీఙ్-క్షయే॥అకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

१ దీయతే ॥ २ దీఙోయుడచిక్ఙితీతియుడాగమః ॥ దిదీయే-దిదీయాతే-దిదీయిరే ॥ దిదీయిషే-దిదీయాథే-దిదీయిఢ్వే-ధ్వే ॥ దిదీయే-దిదీయివహే-దిదీయిమహే ॥ మీనాతిమినోత్యాదినాత్వే ॥ దాతా(సే, హే) ४ దాస్యతే ॥ ४ దీయతాం ॥ ६ అదీయత ॥ ७ దీయేత ॥८ దాసీష్ట ॥ ९ అదాస్త ॥ १० అదాస్యత ॥
భావే—१ దీయతే ॥ २ దిదీయే ॥ ३ దాయితా-దాతా ॥४ దాయిష్యతే-దాస్యతే ॥ ४ దీయతాం ॥ ६ అదీయత ॥ ७ దీయేత॥ ८ దాయిషీష్ట-దాసీష్ట ॥ ९ అదాయి ॥ १० అదాయిష్యత-అదాస్యత
ణౌ-కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సుచయచ్ఛతివత్ ॥ పు ७१, ७२,७३ ॥ సనీకార్యులితికిత్వాదేజ్విషయత్వాభావాన్నాత్వం ॥దిదీషా ఇచ్ఛ ౯ దిదీషితవ్యమిత్యాది ॥ యఙి- దేదీయతే- దేదీయాంచక్రే దేదీయితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి- దేదయీతి, దేదేతి, దేదీతః, దేద్యతీత్యాది, దేదయితవ్యమిత్యాదిచడయతివత్ ॥४०७,४०८.
కేవలాత్కృత్సు—దాతవ్యం, దానీయం, దేయం, దీనం, దీనవాన్, స్వాదయఓదితఇత్యాదిత్వాన్నిష్ఠానత్వమ్ ॥ దీయమానః, దాస్యమానః, దాతుం, దీనం, దీత్వా, ఉపదాయ, వ్యపాయత్వం, దాయందాయం, దీత్వాదీత్వా ॥

ధీఙ్-ఆధారే॥అకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ.

౧ ధీయతే ॥ ౨ దిధ్యే-దిధ్యిషే (ఢ్వే, ధ్వే) దిధ్యివహే-దిధ్యిమహే ౩ ధేతా(సే, హే) ౪ ధేష్యతే ॥ ౫ ధీయతాం ॥ ౬ అధీయత ॥ ౭ ధీయేత ॥ ౮ ధేషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అధేష్ట-ఢ్వం ॥ అధేషి-అధేష్వహి ॥౧౦ అధేష్యత ॥ భావే—౧ ధీయతే ॥ ౨ దిధ్యే ॥ ౩ ధాయితా-ధేతా ॥ ౪ ధాయిష్యతే ధేష్యతే ॥ ౫ ధీయతాం ॥ ౬ అధీయత ॥ ౭ ధీయేత। ౮ ధాయిషీష్ట-ధేషీష్ట ॥ ౯ అధాయి ॥ ౧౦ అధాయిష్యత-అధేష్యత

ణౌ-కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచ ధాయయతీత్యాది పాయయతీత్యాదివత్॥పు ౭౭,౭౮ ॥ సని- దిధీషతే, దిధీషాంచక్రే, దిధీషితవ్యమిత్యాది ॥ చఙి-అదీధయత్-త ॥ యఙి తిఙ్కృత్సు ధేధీయతివత్ ॥ పు ౫౨౭-౧౨౮। యఙ్లుకి-తిఙ్కృత్సు సర్వం డయతివత్ । పు ౪౦౭-౪౦౮ । కేవలాత్కృత్సు- ధేతవ్యం, ధయనీయం, ధేయం, ధీనః, ధీనవాన్, ధీయమానః, ధేష్యమాణః, ధేతుం, ధీనం, ధయనం, ధీత్వా, నిధీయ, ధాయం ధాయం, ధీత్వాధీత్వా ॥

పీఙ్-పానే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ పీయతే ॥ ౨ పిప్యే ॥ ౩ పేతా ॥ ౪ పేష్యతే ॥ ౫ పీయతాం॥ ౬ అపీయత ॥ ౭ పీయేత ॥ ౮ పేషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అపేష్ట-ఢ్వం ॥౧౦ అపేష్యత ॥ కర్మణి—పీయతే, పిప్యే, శేషం వక్ష్యమాణప్రీయతివత్ ॥ యఙ్లుకి—పేప్యతీతి విశేషః ॥

ప్రీఙ్-ప్రీతౌ॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ ప్రీయతే। ౨ పిప్రియే।పిప్రియిషే(ఢ్వే-ధ్వే) పిప్రియివహే॥ ౩ ప్రేతా(సే, హే) ౪ ప్రేష్యతే॥ ౫ ప్రీయతాం ॥౬ అప్రీయత॥ ౭ ప్రీయేత ॥౮ ప్రేషీష్ట (ఢ్వం) ౯ అప్రేష్ట॥ ఢ్వం ॥ ౧౦ అప్రేష్యత॥

కర్మణి—౧ ప్రీయతే॥ ౨ పిప్రియే॥ ౩ ప్రాయితా ॥సే।హే॥ప్రే తా ॥సే।హే॥ ౪ ప్రాయిష్యతే। ప్రేష్యతే ॥ ౫ ప్రీయతాం ॥ ౬ అప్రీయత ॥ ౭ ప్రీయేత ॥ ౮ ప్రాయిషీష్ట॥ ఢ్వం।ధ్వం ॥ ప్రేషీష్ట।ఢ్వం। ౯ అప్రాయి। అప్రాయిషాతాం।ఢ్వం।ధ్వం ॥ అప్రేషాతాం ॥ ఢ్వం। ధ్వం ॥ ౧౦ అప్రాయిష్యత। అప్రేష్యత ॥

ణౌ ప్రాయయతి।తే ప్రాయ్యతే।ప్రాయయితవ్యమిత్యాది ణ్యంతపిబతివత్ ॥ ౭౭।౭౮పు ॥ అపిప్రియత్-త । సని, పిప్రీషతే । పిప్రీషితవ్యమిత్యాది॥ యఙ్లుగ్యఙ్కోడర్ణాయతివత్॥పు ౪౦౭-౪౦౮। పేప్రియణీతి విశేషః । కేవలాత్కృత్సు-ప్రేతవ్యః। ప్రయణీయః। ప్రేయః । ప్రీతః । ప్రీతవాన్। ప్రీయమాణః। ప్రేష్యమాణః । ప్రేతుం । ప్రీతం । ప్రాయణం । ప్రీత్వా । విప్రీయ । ప్రాయంప్రాయం । ప్రీత్వాప్రీత్వా॥

మీఙ్ హింసాయాం । హింసాత్రప్రాణవియోగః । అకర్మకః
అనిట్ । ఆత్మనేపదీ

౧ మీయతే॥ ౨ మిమ్యే। మిమ్యిషే । ఢ్వే।ధ్వే॥ మిమ్యివహే॥ ౩ మేతా ॥స్యే।హే॥ ౪ మేష్యతే ॥ ౫ మీయతాం ॥ ౬ అమీయత ॥ ౭ మీయేత ॥ ౮ మేషీష్ట ॥ఢ్వం ॥౯ అమేష్ట । ఢ్వం॥ ౧౦ అమేష్యత ॥

భావే॥ ౧ మీయతే॥ ౨ మిమ్యే ॥ ౩ మాయితా । మేతా ॥ ౪ మాయిష్యతే ॥ మేష్యతే ॥ ౫ మీయతాం ॥ ౬ అమీయత ॥౭ మీయేత । ౮ మాయిషీష్ట । మేషీష్ట ॥ ౯ అమాయి ॥౧౦ అమాయిష్యత । అమేష్యత ॥ ణ్యంతాదిషుసర్వత్రధీఙ్ ధాతువత్ ॥ సని మీ మేత్యత్రమీనాతిమినోత్యోర్దీర్ఘయో రేవగ్రహణాదస్మాత్సనిమిమీషత ఇత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు । మేతవ్యం। మయనీయం। మేయం। మీనః।మీనవాన్। మీయమానః। మేష్యమాణః । మేతుం।మీనం । మీత్వా । ప్రమీయ । మాయంమాయం। మిత్వామిత్వా ॥

రీఙ్-స్రవణే। అకర్మకః। అనిట్। శ్రవణ ఇతి పాఠాంతరం॥ తదా సకర్మకః॥

౧ రీయతే॥ ౨ రిర్యే। రిర్యాతే। రిరియిరే। బహిరంగస్య యణో౽సిద్ధత్వాన్నోపధాయాం చేతి దీర్ఘః। రేతేత్యాదికర్తృకర్మణో మీయతివత్॥

ణావర్తిహ్రీత్యాదినా పుకి పుగంతేతి గుణే రేపయతీత్యాది కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు చ క్షిపతివత్॥ ౨.౨౫। ౨.౬.౬॥ సన్యఙ్ యఙ్లుక్షు తిఙ్కృత్సు సర్వత్ర ధీఙ్ ధాతువత్॥

కేవలాత్కృత్సు॥ రేతవ్యం। రయణీయం। రేయం। రీణః రీణవాన్। రీయమాణః। రేష్యమాణః। రేతుం। రీణం। రీత్వా। ప్రరీయ। రాయంరాయం। రీత్వారీత్వా॥ అర్థనిర్దేశే శ్రుణోతేరయం ప్రయోగ ఇతి కేచిత్। తథా చ రీణశబ్దః శ్రవణపర్యాయః కథితో భట్టికావ్యే। నారీణామపనునుదుర్న దేహఖేదాన్నారీణామలసలిలా హిరణ్యవాప్య ఇతి। అత్ర అరీణం అస్రుతం అమలం సలిలమితి శ్రవణపర్యాయత్వాదిత్యః

వ్రీఙ్-వృణోత్యర్థే॥ సకర్మకః। అనిట్ ఆత్మనేపదీ

వ్రీయతే। వివ్రియే। వ్రేతేత్యాదిసర్వం ప్రీయతివత్॥ నిష్ఠాయాం వ్రీణః। వ్రీణవాన్॥

లీఙ్-శ్లేషణే। అకర్మకః। అనిట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ లీయతే॥ ౨ లిల్యే। విభాషా లీయతేరితి క్యజ్విషయే ఆత్వం వా। ౩ లాతా, సే। హే। లేతా। సే। హే॥ ౪ లాస్యతే। లేష్యతే॥ ౫ లీయతాం ౬ అలీయత। లీయేత॥ ౮ లేషీష్ట। ఢ్వం॥ ధ్వం॥ లాసీష్ట। ధ్వం। ౯ అలేష్ట। ఢ్వం। ధ్వం॥ అలాస్త। ధ్వం॥ ౧౦ అలేష్యత। అలాస్యత॥

భావే—౧ లీయతే॥ ౨ లిల్యే॥ ౩ లాయితా॥ లేతా। లాతా॥ ౪ లాయిష్యతే। లాస్యతే। లేష్యతే॥ ౫ లీయతాం॥ ౬ అలీయత॥ ౭ లీయేత॥

లాయిషీష్ట । లేషీష్ట । లాసీష్ట । ౯ అలాయి ॥ ౧౦ అలాయిష్యత ।
అలేష్యత । అలాస్యత ॥

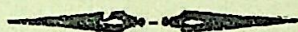
ణౌ లీలోర్నుగ్లుకావన్యతరస్యాం స్నేహవిపాతన ఇతి నుగ్లుకౌ ॥ తత్రలా ఇతి లాక్షణికస్యాపి గ్రహణాదాత్వపక్షే లుక్పుకౌ । అనాత్వే నుగ్వృద్ధ్యాయాదేశాః ॥ ౧ విలాలయతి-తే॥ విలాపయతి। తే॥ విలీనయతి। తే॥ విలాయయతి। తే॥ వాఽప్యుతం। లీ ఈ ఇతి ఈకారప్రశ్లేషాదాత్వపక్షే నుక్ ॥ ౨ విలాలయాంచకార । చక్రే । బభూవ । ఆసేత్యాదిసర్వత్రోహ్యం ॥ చఙి । వ్యలీలలత్। త॥ వ్యలీలపత్। త ॥ వ్యలీలినత్।త॥ వ్యలీలయత్।త। స్నేహద్రవాదన్యత్రనుగ్లుకౌ । కింత్వాత్వపక్షేపుక్ । తదభావే వృద్ధ్యాయాదేశౌ । లోహం విలాపయతి। తే ॥ విలాయయతి। తే॥ ఇత్యాది । అస్యమిథ్యాఫలాఖ్యానస్యకరణాహరణార్థేషు వాచ్యేషు-ప్రలంభనాభిభవపూజాసు లియోనిత్యమాత్వమితి వాచ్యమితి నిత్యమాత్వే తేష్వేవార్థేషు కర్త్రగేఽపి ఫలె లియస్సంమాననశాలీనీకరణయోశ్చేత్యాత్మనేపదం । జటాభిర్లాపయతే। పూజామధిగచ్ఛతీత్యర్థః । శ్యేనో వర్తికాముల్లాపయతే । అభిభవతీత్యర్థః । బాలముల్లాపయతే । వంచయతీత్యర్థః । లకారాంతరరూపాణ్యూహ్యాని ॥

కర్మణి। విలాల్యతే। విలాప్యతే। విలీన్యతే। విలాయ్యతే। లుటి। విలాలయితా।సే।హే॥ విలాలితా।సే।హే॥ విలాపయితా। సే।హే । విలాపితా(సే।హే) విలీనయితా (సే।హే) విలీనితా (సే।హే) విలాయయితా (సే।హే) విలాయితా (సే।హే) ఏవం స్యసీయుట్సిజ్ ఏతేషు రూపాష్టకమూహ్యం । చిణి। వ్యలాలి। వ్యలాపి।వ్యలీని । వ్యలాయి । స్నేహవిపాతనాదన్యత్రస్యాదిషు చాతూరూప్యం-ప్రలంభనాద్యర్థేషు ద్వైరూప్యంచ యథాయథమున్నేయమ్ ॥

ఏవం కృత్స్వపి । విలాలయితవ్యం।విలాపయితవ్యం। విలీనయితవ్య

విలాయయితవ్యమిత్యాది ॥ సని॥ తిఙ్కృత్సు॥ లిలీషతే। లిలీషితవ్యమిత్యాది ॥యఙి॥ లేలీయతే। లేలీయితవ్యమిత్యాది ॥యఙ్లుకి॥ లేలయీతి। లేలేతి। లేలీతః। లెల్యతీత్యాది। కృత్సు। లెలయితవ్యం। లెలయనీయం। నిష్ఠాయాం। లెల్యితః।లెల్యితవాన్।శతరి।లెల్యత్। లెల్యతా। లేల్యతః। లేల్యతీత్యాదిచ ॥

కేవలాత్కృత్సు॥ లేతవ్యం। లాతవ్యం। లయనీయం। లానీయం। లేయం। ఆత్వపక్షఈద్యతీతి త్వేతుల్యంరూపమ్ ॥ లీనః। లీనవాన్। లీయమానః। లేష్యమాణః।లాస్యమానః। లేతుం।లాతుం। లీనం।లయనం। లానం। లీత్వా॥ విలీయ।విలాయ।లాయం లాయం। లీత్వాలీత్వా॥

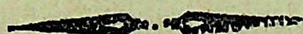
దూఙ్ పరితాపే।అకర్మకః। సేట్।ఆత్మనేపదీ

౧ దూయతే॥ ౨దుదువే। దుదువిషే।ఢ్వే।ధ్వే॥ దుదువివహే॥౩ దవితా॥సే।హే॥ ౪ దవిష్యతే॥౫ దూయతాం॥ ౬ అదూయత॥ ౭ దూయేత ॥ ౮దవిషీష్ట।ఢ్వం।ధ్వం। ౯ అదవిష్ట। ఢ్వం।ధ్వం। ౧౦ అదవిష్యత

భావే—౧ దూయతే॥ ౨దుదువే। 3 దావితా। దవితా । ౪ దావిష్యతే। దవిష్యతే। ౫ దూయతాం। ౬ అదూయత। ౭ దూయేత।౮ దావిషీష్ట । దవిషీష్ట ॥ ౯ అదావి।౧౦ అదావిష్యత। అదవిష్యత ॥

అకర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు సన్యఙ్యఙ్లుక్ ష్వపితిఙ్కృత్సు సవత్ ॥౧౦౪।౧౦౫పు॥

కేవలాత్కృత్సు । దవితవ్యం। దవనీయం। దవ్యం। దావ్యం।దూనః। దూనవాన్। దూయమానః। దవిష్యమాణః । దవితుం। దూనం। దవనం । దవిత్వా। విదూయ। దావందావం।దవిత్వాదవిత్వా॥

షూఙ్ - ప్రాణిప్రసవే।సకర్మకః।వేట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ సూయతే॥౨ సుషువే॥ సుషువిషే। స్వరతిసూతీతి వికల్పంబా

ధిత్వాశ్ర్యుకః కితితినిషేధే ప్రాప్తే క్రాదినియమాన్నిత్యమిట్। సుషువిఢ్వే।ధ్వే। సుషువివహే। సుషువిమహే ॥ ౩ సోతా (సే।హే) సవితా, (సే,హే) ౪ సోష్యతే-సవిష్యతే ॥ ౫ సూయతాం ॥ ౬ అసూయత ॥ ౭ సూయేత ॥ ౮ సవిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) సోషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అసవిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) అసోష్ట-ఢ్వం ॥ ౧౦ అసవిష్యత-అసోష్యత.

కర్మణి—౧ సూయతే ॥ ౨ సుషువే-సుషువిషే-సుషువిఢ్వే-ధ్వే । సుషువివహే,సుషువిమహే ॥ ౩ సావితా(సే,హే) సవితా(సే,హే) సోతా(సే,హే) ౪ సావిష్యతే-సవిష్యతే-సోష్యతే ॥ ౫ సూయతాం ॥ ౬ అసూయత ॥ ౭ సూయేత ॥ ౮ సావిషీష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) సవిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) సోషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అసావి-అసావిషాతాం(ఢ్వం ధ్వం) అసవిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అసోషాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అసావిష్యత-అసవిష్యత-అసోష్యత ॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచ తథాసన్యఙ్యఙ్లుక్షు ణిజ్కృతోశ్చసర్వంసమతివత్ ॥ పు ౧౦౪-౧౦౫ ॥ కేవలాత్కృత్సు ॥ సవితవ్యం, సోతవ్యం, సవనీయం, సవ్యం, సావ్యం, సూనః, సూనవాన్-సూయమానః, సవిష్యమాణః, సోష్యమాణః,సవితుం,సోతుం, సూనం, సవనం, సవిత్వా, సూత్వా, ప్రసూయ, సావంసావం, సవిత్వాసవిత్వా, సూత్వాసూత్వా.

అణ-ప్రాణనే॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ.

౧ అణ్యతే ॥ ౨ ఆణే ॥ ౩ అణితా(సే,హే) ౪ అణిష్యతే ॥ ౫ అణ్యతాం ॥ ౬ ఆణ్యత ॥ ౭ అణ్యేత ॥ ౮ అణిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఆణిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ ఆణిష్యత ॥

భావేప్యేవమేవైకవచనాంతమున్నేయమ్ ॥ చిణి-ఆణి ॥

ణ్యంతాదిషు సర్వత్రాదాదికానితివత్ ॥ పు ౫౫-౨ ॥ చజి-ఆణిణ త్-త॥ కేవలాత్కృత్సుశానచి-అణ్యమానః, అణిష్యమాణ ఇతి విశేషః

అనేనేదంత్వాంతో ఽయమిత్యేకే ॥ తస్యాపిసర్వత్ర ప్రాగ్వద్రూపమ్ ॥

కాశృ-దీప్తౌ॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ కాశ్యతే ॥ ౫ కాశ్యతాం ॥ ౬ అకాశ్యత ॥ ౭ కాశ్యేతేతి కేవలాత్ప్రత్యయేషు కాశ్యమానఇతిచవిశేషః ॥ శేషం భ్వాదికవత్ ॥ పు ౪౩౬, ౪౩౭.

క్లిశ-ఉపతాపే॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ క్లిశ్యతే ॥ ౨ చిక్లిశే ॥ ౩ క్లేశితా ॥ ౪ క్లేశిష్యతే ॥ ౫ క్లిశ్యతాం ॥ ౬ అక్లిశ్యత ॥ ౭ క్లిశ్యేత ॥ ౮ క్లేశిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అక్లేశిష్ట (ధ్వం, ఢ్వం) ౧౦ అక్లేశిష్యత ॥

భావేప్యేవమేవైకవచనాంతమున్నేయమ్ ॥ చిణి-అక్లేశి,

ణౌకర్తృకర్మణోస్సన్యఙ్యఙ్లుక్షు తదంతాత్ప్రత్యయేషుచ సర్వం కేటతివత్ ॥ పు ౨౦౦ ॥ చఙి- అచిక్లిశత్-త॥ సన్నంతాచ్చిక్లిశిషతే, చిక్లేశిషతే, చిక్లిశిషాంచక్రే-చిక్లేశిషాంచక్రే, చిక్లిశిషితవ్యం, చిక్లేశిషితవ్యమిత్యాది ॥ ఆత్మనేపదం విశేషః ॥ కేవలాత్ప్రత్యయేషు- క్లేశితవ్యం । క్లేశనీయం । క్లేశ్యం । క్లిశితః । క్లిష్టః । క్లిశః క్త్వానిష్ఠయోరితీడ్వికల్పః ॥ క్లిష్టవాన్ । క్లిశితవాన్ । క్లిశ్యమానః । క్లేశిష్యమాణః । క్లేశితుం । క్లిష్టం । క్లిశితం । క్లేశనం । క్లిశః క్త్వానిష్ఠయోరితీడ్వికల్పే ఇట్పక్షేనక్త్వాసేడితికిత్త్వనిషేధేప్రాప్తే మృడమృదేత్యాదినా కిత్త్వం క్లిశిత్వా । క్లిష్ట్వా । పరిక్లిశ్య । క్లేశం క్లేశం క్లిశిత్వా క్లిశిత్వా । క్లిష్ట్వా క్లిష్ట్వా।

ఖిద-దైన్యే॥ అకర్మకః॥ అనిట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ ఖిద్యతే ॥ ౨ చిఖిదే-చిఖిదిషే-చిఖిదిధ్వే ॥ చిఖిదివహే, చిఖిదిమహే ॥ ౩ ఖేత్తా (సే, హే) ౪ ఖేత్స్యతే ॥ ౫ ఖిద్యతాం ॥ ౬ అఖిద్యత ॥ ౭ ఖిద్యేత ॥ ౮ ఖిత్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అఖిత్త-అఖిత్సాతాం-అఖిత్సత॥ ౧౦ అఖేత్స్యత॥ భావేప్యేవమేవైకవచనాంతమున్నేయం॥ చిణి-అఖేది

ణౌ కర్తృకకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు తథాయఙ్ యఙ్లుకో స్సిజి కృతిచ కెటతివత్ ॥ పు ౨౦౦ ॥ సని-తదంతాత్కృత్సుచ చిఖిత్సత ఇత్యాది తెపతె స్తితిప్సతఇత్యాదివత్ ॥పు ౪౫౯. కెవలాత్కృత్సు - ఖెత్తవ్యం । ఖేదనీయం । ఖేద్యం । ఖిన్నః । ఖిన్నవాన్ । ఖిద్యమానః । ఖేత్స్యమానః । ఖేత్తుం । ఖిన్నం । ఖేదనం । ఖిత్త్వా । నిఖిద్య । ఖేదంఖేదం । ఖిత్త్వాఖిత్త్వా ॥

గూరీ-హింసాగత్యోః ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ.

౧ గూర్యతె ॥ ౨ జుగూరే ॥ ౩ గూరితా (సే, హే) ౪ గూరిష్యతె ॥ ౫ గూర్యతాం ॥ ౬ అగూర్యత ॥ ౭ గూర్యేత ॥ ౮ గూరిషీష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౯ అగూరిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అగూరిష్యత ॥ కర్మణ్యప్యేవం ॥ లుఙి - అగూరీతి విశేషః ॥ ణౌ, కర్తృకకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు. సన్యఙ్ యఙ్లుక్సు తిఙన్తవత్సర్వం కూజతివత్ ॥పు ౨౧౬ ౨౧౭ ॥ సని-జుగూరిషత ఇత్యాద్యాత్మనేపదం విశేషః ॥ కెవలాత్కృత్సు-గూరితవ్యం । గూరణీయం । గూర్యం । గూర్ణః । గూర్ణవాన్ గూర్యమాణః । గూరిష్యమాణః । గూరితుం । గూర్ణం । గూరణం, గూరిత్వా । ఆగూర్య । గూరంగూరం । గూరిత్వాగూరిత్వా ॥

ఘూరీ-హింసావయోహాన్యోః ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ.

ఘూర్యతె । జుఘూర ఇత్యాది సర్వం గూర్యతివత్ ॥

చూరీ-దాహే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

చూర్యతె । చుచూర ఇత్యాది ప్రాగ్వత్ ॥

జనీ-ప్రాదుర్భావె ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

శితిప్రత్యయేపరె జ్ఞాజనోర్జా ఇతి జాదేశః ॥ ౧ జాయతె ॥ ౨ జజ్ఞె ॥

జజ్ఞాతే,జజ్ఞిరే ॥ గమహనేత్యుపధాలోపః ॥ ३ జనితా (సే,హా) ४ జనిష్యతే ॥ ५ జాయతాం ॥ ६ అజాయత ॥ ७ జాయేత ॥ ८ జనిషీష్ట-ధ్వం ॥ దీపజనేతివాచిణ్ ॥ ९ అజని, జనివధ్యోశ్చేత్యుపధా వృద్ధిప్రతిషేధః ॥ అజనిష్ట(ధ్వం,ధ్వ్) १० అజనిష్యత,

భావేప్యేవమ్ ॥ లుజి-అజనీత్యేవవిశేషః॥ ణాకర్తృకే గేః ఫలెబుధయుధేత్యాదినా పరస్మైపదమేవ ॥ జనీజ్వాష్ క్నసురంజోऽమన్తాశ్చేతిమిత్త్వాదుపధాహ్రస్వే జనయతి, అజీజనత్ ॥ తతఃకర్మణి- జన్యతే, జనయాంచక్రేఇత్యాది । తదంతాత్కృత్సుచ జనయితవ్యమిత్యాది గమయతివత్ ॥ ణావస్యజనివధ్యోశ్చేతి వృద్ధినిషేధేనైవ జనయతీత్యాదిసిద్ధౌ మిత్త్వవచనం ణ్యంతాత్కర్మణితాస్యాదౌ చిణ్ణములోరిత్యాదినాదీర్ఘవికల్పే జానితా, జనితా,జనయితేత్యాదిరూపసిద్ధ్యర్థం ॥ సని - తదంతాత్కృత్సుచ జిజనిషతే । జిజనిషితవ్యమిత్యాది ॥ యజి-యేవిభాషేత్యాత్వవికల్పేజాజాయతే । జంజన్యతే ।జఙ్జన్యతఇత్యాది ॥ కృత్సు-జాజనితవ్యం । జంజనితవ్యం । జఙ్జనితవ్యమిత్యాది॥ యఙ్లుకి,జంజనీతి । జంజన్తి । జంజాతః । జంజ్ఞతీతిత్యాది ॥ తతఃకృత్సు, జంజనితవ్యం । జంజననీయమిత్యాదిసర్వం గచ్ఛతివత్ ॥ పు. ५३०,५३५,५३३ ॥ సన్యాత్మనేపదంవిశేషః ॥కేవలాత్కృత్సు-జనితవ్యం । జననీయం । జన్యమనేన । ణ్యతి,జనివధ్యోశ్చేతి న వృద్ధిః ॥ జాయతఇతిజన్యః ॥ భవ్యగేయేత్యాదినాకర్తరి ణ్యదంతో నిపాత్యతే ॥ జాతః । జాతవాన్ । జనసనఖనాంసఞ్ఝలోరిత్యాకారోऽన్తాదేశః ॥ జాయమానః । జనిష్యమాణః । జని[illegible] । [illegible]తం । జననం । జనిత్వా । ప్రజన్య । జనంజనం । [illegible] ॥

జూరీ-హింసావయోహాన్యోః॥సకర్మకః॥సేట్ ॥ఆత్మనేపదీ జూర్యతే । జుజూరే ఇత్యాదిసర్వం గూర్యతివత్ ॥

తప-ఐశ్వర్యేవా. ॥ అయంధాతురైశ్వర్యేవాతజ్ శ్యనాలభతే ॥ అన్యదాతుశబ్వికరణఃపరస్మై పదీత్యర్థః॥అకర్మకః॥ సేట్ ॥ఆత్మనేపదీ

కేచిద్వాగ్రిహణం వృతుధాతోరాద్యవయవమిచ్ఛంతి ॥ తప్యతే తేపే । తప్తా । తప్స్యతఇత్యాదిసర్వం వక్ష్యమాణపద్యతివత్ ॥ పతె తివ్యత్యాసేన పాఠాంతరం । ద్యుతివ్యాఖ్యానియుతిః పత్యమానః సోఽ ప్యనిట్. । పత్యతే । పేతే । పత్తా । పత్స్యతఇత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥

దీపీ-దీప్తౌ॥అకర్మకః॥ సేట్ ॥ఆత్మనేపదీ

౧ దీప్యతే ॥ ౨ దిదీపే ॥ ౩ దీపితా ॥ ౪ దీపిష్యతే ॥ ౫ దీప్యతాం ౬ అదీప్యత ॥ ౭ దీప్యేత ॥ ౮ దీపిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అదీపి - అదీపిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) దీపజనేతివాదిణ్ ॥ ౧౦ అదీపిష్యత.

భావేప్యేవమేవైకవచనాంతంబోధ్యం । లుఙిత్వదీపీత్యేవ.

ణౌ కర్మకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సుచ సన్యఙ్ యఙ్లుగంతాత్తి ఙ్కృతౌస్సర్వంజీవతివత్ ॥పు ౭౭౦, ౭౭౧ సని-దిదీపిషతఇత్యాద్యా త్మనేపదంవిశేషః. కేవలాత్కృత్సు-దీపితవ్యం । దీపనీయం । దీప్యం । దీప్తః । శ్వీదితఇతినేట్ । దీప్తవాన్ । దీప్యమానః । దీపిష్యమాణః। దీపితుం । దీప్తం । దీపనం । దీపిత్వా । ప్రదీప్య।దీపందీపం।దీపిత్వాదీ పిత్వా,

---

ఘూరీ-హింసావయోహాన్యోః॥హింసాయాంసకర్మకః॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేప. ఘూర్యతే। జుఘూరఇత్యాదిసర్వంగూర్యతివత్ ॥

పద-గతౌ॥సకర్మకః॥అనిట్ ॥ఆత్మనేపదీ.

౧ పద్యతే ॥ ౨ పేదే-పేదాతే-పేదిషే-పేదిధ్వే ॥ పేదివహే- పేదిమహే ॥ ౩ పత్తా(సే,హే) ౪ పత్స్యతే ॥ ౫ పద్యతాం ॥ ౬ అ పద్యత ॥ ౭ పద్యేత ॥ ౮ పత్సీష్ట-ధ్వం ॥ చిణ్తేపదఇతిచ్లేశ్చిణ్ ॥ ౯ అ

పాది ॥ ౧౦ అపత్స్యత ॥ కర్మణ్యప్యేవమ్ ॥ ణౌకర్మకర్మణో సదంతాత్కృత్సు యజ్ఞబ్జుకో సదంతాత్కృతిఎచ సర్వం గదతివత్ ॥ పు-౨-౨౨౨,౨౨౨ ॥ సని-సనిమీమేత్యాదినేసాదేశేఽభ్యాసలోపేచ పిత్సతె । పిత్సాంచకృఇత్యాద్యాత్మనేపదం । కృత్సు- పిత్సితవ్యమిత్యాదిపతతివత్ ॥ యఙ్లుకోర్నీగ్వంచ్వితాదినాభ్యాసస్యనీగాగమె పనీపద్యతఇత్యాది । పనీపదీతి । పనీపత్తి । పనీపత్తః । పనీపదతి । కృత్సు-పనీపదితవ్యమిత్యాది॥ పు౩౧౦,౩౧౧॥ కేవలాత్కృత్సు-పత్తవ్యం పదనీయం । పాద్యం । పన్నః । పన్నవాన్ । పద్యమానః । పత్స్యమానః । పత్తుం । పన్నం । పదనం । పత్త్వా । ప్రపద్య । పాదంపాదం । పత్త్వాపత్త్వా ॥ గెహానుప్రపాదమాస్తే । గెహంగేహమనుప్రపాదం గెహమనుప్రపాదమనుప్రపాదం । విశిపతిపదీత్యాదినాణముల్ తృతీయాప్రభృతీనీత్యాదినాసమాసోవా । అసమాసేతుగేహస్య ణముఅంతస్యచ పర్యాయేణద్విత్వమ్ ॥

పూరీ-ఆప్యాయనే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

పూర్యతె । పుపూరఇత్యాదిసర్వం దీప్యతివత్ ॥ నిష్ఠాయాం, పూర్ణః, పూర్ణవాన్ ॥ ణౌ నిష్ఠాయాం పూర్ణః, పూర్ణవాన్, పూరితః-పూరితవాన్, నాధ్యాంతశాంతేత్యాదినా పక్షేఇడభావోనిపాత్యతె ॥ చర్మపూరం స్తృణోతి, ఉదరపూరంభుఙ్క్తే, కర్మణోరుపపదయోశ్చర్మోదరయోః పూరెరితిణముల్, గోష్పదప్రంవృష్టోదేవః, గోష్పదపూరం, మూషికాబిలప్రం-మూషికాబిలపూరం, వర్షప్రమాణఊలోపశ్చాస్యాన్యతరస్యామితి పూరెర్ణముఇ ఊకారలోపోవా ॥ ఊర్ధ్వపూరంపూర్యతే, ఊర్ధ్వముఖఏవఘటాదిర్వర్షోదకాదినా పూర్ణోభవతీత్యర్థః, ఊర్ధ్వేశుషిపూరోరితి ణముల్, కషాదిత్వాద్వ్యభావిధ్యనుప్రయోగః.

బుధ-అవగమే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ బుధ్యతే ॥ ౨ బుబుధే-బుబుధిషే,బుబుధిధ్వే॥బుబుధివహే-బుబుధిమహే ॥ 3 బోద్ధా(సే,హే) ౪ భోత్స్యతే ॥ ౫ బుధ్యతాం ॥ ౬ అబుధ్యత ॥ ౭ బుధ్యేత ॥ ౮ భుత్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అబోధి-అబుద్ధ దీపజనేతివాచిణ్, అభుత్సాతాం-అభుత్సత ॥ ౧౦ అభోత్స్యత.

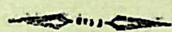
కర్మణ్యప్యేవమ్ ॥ చిణిత్వబోధీత్యేవ ॥ ణౌ కర్తృకకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు యజ్వజ్ఞుకో స్త్రిజికృతిచసర్వంకోచతివత్ ॥ ణౌ కర్తృగేప ఫలేబుధయుధేత్యాదినా పరస్మైపదమేవ । బోధయతి ।అబూబుధత్ ॥ పు ౨౧౮, ౨౧౯ ॥ సని బుభుత్సతే । బుభుత్సాంచక్రే । కృత్సు-బుభుత్సితవ్యమిత్యాదిచోన్నేయమ్ ॥ కేవలాత్కృత్సు-బోద్ధవ్యం, బోధనీయం, బోధ్యం, బుద్ధః, బుద్ధవాన్, బుధ్యమానః, భోత్స్యమానః, బోద్ధుం, బుద్ధం, బోధనం, బుద్ధ్వా, విబుధ్య, బోధం బోధం, బుద్ధ్వాబుద్ధ్వా.

మన-జ్ఞానే.సకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ.

౧ మన్యతే ॥ ౨ మేనే-మేనిషే-మేనిధ్వే । మేనివహే-మేనిమహే ॥ 3 మంతా(సే,హే) ౪ మంస్యతే ॥ ౫ మన్యతాం ॥ ౬ అమన్యత ॥ ౭ మన్యేత ॥ ౮ మంసీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అమంస్త-ధ్వం ॥ ౧౦అమంస్యత ॥ కర్మణ్యప్యేవమ్ ॥ లుజిత్వమాని-అమంసాతామిత్యాది.

ణౌ కర్తృకకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచగదతివత్॥ పు ౨౨౮, ౨౨౯ ॥ యజ్వజ్ఞుకో స్త్రిజికృతిచసర్వంసమతివత్ ॥ మంమనీతి, మంమంతి, మంమతః, మంమనతీత్యాది ॥ సని-మిమంసతే । మిమంసాంచక్రే । మిమంసితవ్యమిత్యాది । కేవలాత్కృత్సు- మంతవ్యం, మననీయం, మాన్యం, మతం, మతవాన్, మన్యమానః, మంస్యమానః, మంతుం, మతం, మననం, మత్వా,ప్రమత్య, వాల్యపీతివిభాషాయా వ్యవస్థితత్వాన్నాంతాని టాం నిత్యమనునాసికలోపః । మానంమానం, మత్వామత్వా.

యజ-సమాధౌ।సమాధిశ్చిత్తవృత్తినిరోధః॥అకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనే॥

౧ యజ్యతే ॥ ౨ యయజే ॥ ౩ యోక్తా ॥ ౪ యోక్ష్యతే ॥ ౫ యజ్యతాం ॥ ౬ అయజ్యత ॥ ౭ యజ్యేత ॥ ౮ యుక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అయుక్త-అయుక్షాతాం ॥ ౧౦ అయోక్ష్యత ॥ భావేలుఙి-అయోజీతివిశేషః ॥ శేషం ప్రాగుక్తైకవచనాంతవత్॥ సకర్మకస్యాస్యకర్తుశ్చ జియుజ్యోశ్శ్యం స్త్రీతిబహులం కర్మవద్భావాయగపవాదశ్చ స్యంశ్చ। యజ్యతేబ్రహ్మచారీయోగః । అయోజి, ణ్యంతాదిషుసర్వం రోచతివత్ ॥ పు ౭౦౮,౭౦౯ ॥ సని-యుయుక్షతే, యుయుక్షితవ్యమిత్యాది॥ కేవలాత్కృత్సు-యోక్తవ్యం, యోజనీయం, యుగ్యోగః । యుగ్యం చపత్రేఇతిక్యప్కుత్వంచనిపాత్యతే ॥ అన్యత్రయోగ్యః । ణ్యతిచజోరితికుత్వం । యుక్తః, యుక్తవాన్, యుజ్యమానః, యోక్ష్యమాణః, యోక్తుం, యుక్తం, యోజనం, యుక్త్వా, నియుజ్య, యోజంయోజం, యుక్త్వాయుక్త్వా ॥

యుధ-సంప్రహారే॥అకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ యుధ్యతే ॥ ౨ యుయుధే-యుయుధిషే-యుయుధిధ్వే। యుయుధివహే-యుయుధిమహే ॥ ౩ యోద్ధా(సే,హే) ౪ యోత్స్యతే ॥ ౫ యుధ్యతాం ॥ ౬ అయుధ్యత ॥ ౭ యుధ్యేత । ౮ యుత్సీష్ట ॥ ౯ అయుద్ధ-అయుత్సాతాం ॥ ౧౦ అయోత్స్యత ॥

భావేప్యస్యైకవచనాంతమున్నేయమ్ ॥ లుఙీత్వయోధీతి ॥ ణ్యా-కర్తృకకర్మణోప్యస్తదంతాత్కృత్స్నచ యుజ్యస్త్వ్యుక్త్యస్త్రిశిక్ష్యతిచసర్వంరోచతివత్ ॥ ణౌ కర్త్రగామిఫలే బుధయుధేత్యాదినాపరస్మైపదమేవ యోధయతి । అయూయుధత్ ॥ పు ౭౦౮,౭౦౯ ॥ సని- యుయుత్సతే । యుయుత్సాంచక్రే । యుయుత్సితవ్యమిత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు - యోద్ధవ్యం, యోధనీయం, యోధ్యం, యుద్ధః, యుద్ధవాన్, యుధ్యమానః, యోత్స్యమానః, యోద్ధుం, యుద్ధం, యో

ధనం, యుద్ధ్వా, నియుధ్య. యోధంయోధం, యుద్ధ్వాయుద్ధ్వా.

అనౌ-రుధ కామే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ.

అనురుధ్యతే, అనురురుధే, అనురోద్ధేత్యాదిసర్వమనుపూర్వకంబు ధ్యతివద్బోధ్యమ్.

లిశ-అల్పీభావే॥అకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ.

౧ లిశ్యతే ॥ ౨ లిలిశే-లిలిశిషే-లిలిశిధ్వే । లిలిశివహే-లిలిశిమహే ౩ లేష్టా(స్తే,హే) ॥ ౪ లేక్ష్యతే ॥ ౫ లిశ్యతాం ॥ ౬ అలిశ్యత ॥ ౭లిశ్యేత ॥ ౮ లిక్షీష్ట ॥ ౯ అలిక్షత-అలిక్షాతాం-అలిక్షంత॥౧౦అలేక్ష్యత

భావేప్యేకవచనాంతమున్నేయమ్ ॥ లుఙిత్వలేశీతి. ణౌకర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు యఙ్యఙ్లుకోస్సిఙికృతిచసర్వంక్లిశ్యతివత్ ॥ చఙి-అలీలిశత్-త ॥ సని లిలిక్షతే । లిలిక్షాంచక్రే । లిలిక్షితవ్యమిత్యాది

కేవలాత్కృత్సు-లేష్టవ్యం, లేశనీయం, లేశ్యం, లిష్టః, లిష్టవాన్, లిశ్యమానః, లేక్ష్యమాణః, లేష్టుం, లిష్టః, లేశనం, లిష్ట్వా, ప్రలిశ్య లేశంలేశం, లిష్ట్వాలిష్ట్వా.

వాశృ-శబ్దే॥అకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ వాశ్యతే ॥ ౨ వవాశే ॥ ౩ వాశితా ॥ ౪ వాశిష్యతే ॥ ౫ వాశ్యతాం ॥ ౬ అవాశ్యత ॥ ౭ వాశ్యేత ॥ ౮ వాశిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అవాశిష్ట (ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అవాశిష్యత.

భావేప్యేవమ్ ॥ లుఙి-అవాశి ॥ ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు యఙ్యఙ్లుకోస్సిఙికృతిచసర్వంఖాదతివత్ ॥ చఙి-అవివాశత్-త ॥ పు ౨౭౩, ౨౭౪ ॥ యఙ్లుకి-వావాశీతి, వావాష్టి, వావాష్టః-వావాశతీత్యాది ॥ కేవలాత్కృత్సు-వాశితవ్యం, వాశనీయం, వాశ్యం, వాశితః, వాశితవాన్, వాశ్యమానః, వాశిష్యమాణః- వాశితుం,వాశితం, వాశనం, వాశిత్వా, వివాశ్య, వాశంవాశం, వాశిత్వావాశిత్వా.

విద-సత్తాయాం ॥ అకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

౧ విద్యతే ॥ ౨ వివిదే-వివిదిషే-వివిదిధ్వే । వివిదివహే-వివిదిమహే ॥ ౩ వేత్తా(సే, హే) ౪ వేత్స్యతే ॥ ౫ విద్యతాం ॥ ౬ అవిద్యత । ౭ విద్యేత ॥ ౮ విత్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అవిత్త-అవిత్సాతాం-అవిత్సత ॥ ౧౦ అవేత్స్యత ॥ భావే లుఙి-అవేదీతి విశేషః ॥ శేషమేకవచనాంతం

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు చ యజ్యఙ్లుకో స్త్రిజికృతి చ సర్వం లిఙ్యతివత్ ॥ సని-వివిత్సతే ! వివిత్సాంచక్రే । వివిత్సితవ్యం, వివిత్సనీయమిత్యాది ॥ కేవలాత్కృత్సు-వేత్తవ్యం, వేదనీయం, వేద్యం విన్నం, విత్తం, విన్నవాన్. విత్తవాన్, నుదవిదేత్యాదినా నిష్ఠాతస్య నో వా ॥ విద్యమానః, వేత్స్యమానః, వేత్తుం, విన్నం, విత్తం, వేదనం. విత్త్వా, నివిద్య, వేదంవేదం, విత్త్వావిత్త్వా ॥

వృతు-వరణే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

౧ వృత్యతే ॥ ౨ వవృతే ॥ ౩ వర్తితా ॥ ౪ వర్తిష్యతే । ౫ వృత్యతాం । ౬ అవృత్యత । ౭ వృత్యేత । ౮ వర్తిషీష్ట-ధ్వం । ౯ అవర్తిష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అవర్తిష్యత ॥ కర్మణ్యప్యేవమ్ । లుఙి- అవర్తీతి శేషః । ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు యజ్యఙ్లుకో స్త్రిజికృతి చ సనితదంతాత్కృత్స్వపి వివర్తిషత ఇత్యాది. సేడ్రూపమాత్రం భౌవాదికవర్తతివత్ । ౪౭౪, ౪౭౫. కేవలాత్కృత్సు-వర్తితవ్యం। వర్తనీయం । వృత్యం । వృత్తః । వృత్తవాన్ । వృత్యమానః । వర్తిష్యమాణః । వర్తితుం । వృత్తం । వర్తనం । వర్తిత్వా । వృత్త్వా। పరివృత్య । వర్తంవర్తం । వర్తిత్వావర్తిత్వా । వృత్త్వా । వృత్త్వా.

పక్షాంతరే ॥ వావృత్యతే, తతో వావృత్యమానా సా రామశాలాం న్యవిక్షతేతి భట్టిః ॥ వావృతాంచక్రే (బభూవ, ఆస) వావర్తితేత్యాది ప్రాగ్వత్ । అనేకాచ్త్వాన్నాస్య యఙ్లుకౌ ॥

ఘూరీ-హింసా స్తంభనయోః॥హింసాయాంసకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ, ఘూర్యతే ॥ జుఘూరఇత్యాదిసర్వంగూర్యతివత్ ॥

సృజ-విసర్గే ॥అకర్మకః॥సంసృజ్యతేసరసిజైరరుణాంశుభిన్నైః అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ సృజ్యతే । ౨ ససృజే-ససృజిషే-ససృజిధ్వే । ససృజివహే-ససృజిమహే । ౩ స్రష్టా(స్రే,హే) ౪ స్రక్ష్యతే । ౫ సృజ్యతాం । ౬ అసృజ్యత । ౭ సృజ్యేత । ౮ సృక్షీష్ట । ౯ అసృష్ట-అసృక్షాతాం-అసృక్షత ॥ ౧౦ అస్రక్ష్యత ॥ ధావెలుజి-అసర్జీతివిశేషః । శేషంపాగుక్తైకవచనాంతం ॥ సకర్మకస్యాస్య సృజియుజోశ్శ్యన్ స్త్రివతి బహుళం కర్మవద్భావో యగపవాదః శ్యంశ్చ । సచసృజేశ్శ్రద్ధోపపన్నఇత్యాదినా శ్రద్ధోపపన్నేకర్తర్యేవ । సృజ్యతేస్రజంభక్తః । శ్రద్ధయానిష్పాదయతీత్యర్థః । అసర్జ-అసృక్షాతాం-అసృక్షతేత్యాది.

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తథంతాత్కృత్సు యజ్యఙ్లుకోస్తిజికృతిచ సర్వం గృజిధాతువత్ ॥ పు ౨౪౧; ౨౪౨, ౨౪౩.

సని-సిసృక్షతే । సిసృక్షాంచక్రే । సిసృక్షితవ్యమిత్యాదిసన్నంతపకృతివత్ ॥ పు ౫౮౮, ౫౯౯.

కేవలాత్కృత్సు-స్రష్టవ్యం, సర్జనీయం, సృజ్యం, సృష్టః, సృష్టవాన్, సృజ్యమానః, స్రక్ష్యమాణః, స్రష్టుం, సృష్టం, సర్జనం,సృష్ట్వా, సంసృజ్య, సర్జంసర్జం, సృష్ట్వాసృష్ట్వా.

...ఇత్యాత్మనేపదినః...

...అథోభయపదినః...

ణహ-బంధనే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ

౧ నహ్యతి-తే । ౨ ననాహ-నేహతుః । నేహిథ-ననద్ధ-ననాహ-

ననహ-నేహివ-నేహిమ । నేహే-నేహిషే-నేహిధ్వే-ఢ్వే । నేహివహే-నేహిమహే । ౩ నద్ధా(సి, సే, హే) ౪ నత్స్యతి-తే । ౫ నహ్యతు-తాం । ౬ అనహ్యత్-త । ౭ నహ్యేత్-త । ౮ నహ్యాత్-నత్సీష్ట-ధ్వం । ౯ అనాత్సీత్-అనాద్ధాం-అనద్ధ-అనత్సాతాం-అనత్సత । ౧౦ అనత్స్యత్-త

కర్మణ్యప్యస్యాత్మనేపదరూపాణ్యేవ । లుఙి త్వనాహీతి విశేషః.

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్స్వపి తథా సని తదంతాత్కృత్స్వపి దహతివత్ । పు ౬౯౩, ౬౯౪ । సని పక్షే నినత్సత ఇత్యాత్మనేపదం విశేషః । యఙి తిఙ్కృతోర్నానహ్యత ఇత్యాది జాగద్యత ఇత్యాదివత్ ॥ యఙ్లుకి-నానహీతి, నానద్ధి; నానద్ధః, నానహీత్యాది కృత్స్వపి నానహితవ్యమిత్యాది యఙ్లుగంతగదతివత్ ॥ పు ౭౨౮, ౭౨౯

కేవలాత్కృత్సు-నద్ధవ్యం, నహనీయం, నాహ్యం, నద్ధః, నద్ధవాన్ నహ్యన్-నహ్యంతీ, నహ్యమానః, నత్స్యన్-నత్స్యతీ-నత్స్యంతీ, నత్స్యమానః, నద్ధుం, నద్ధ్రీ, నహనం, నద్ధ్వా, సంనహ్య, నాహంనాహం, నద్ధ్వానద్ధ్వా.

మృష-తితిక్షాయాం । సకర్మకః । సేట్ । ఉభయపదీ

౧ మృష్యతి-తే । ౨ మమర్ష-మమర్షిథ-మమృషివ-మమృషిమ । మమృషే-మమృషిషే-మమృషిధ్వే । మమృషివహే-మమృషిమహే । ౩ మర్షితా(సి, సే, హే) ౪ మర్షిష్యతి-తే । ౫ మృష్యతు-తాం । ౬ అమృష్యత్-త । ౭ మృష్యేత్-త । ౮ మృష్యాత్-మర్షిషీష్ట-ధ్వం । ౯ అమర్షీత్-అమర్షిష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అమర్షిష్యత్-త । పరిపూర్వాదస్మాత్కర్తృగేపి ఫలే పరేర్మృష ఇతి పరస్మైపదమేవ । పరిమృష్యతి । పరిమమర్షేత్యాది । కర్మణ్యస్య సర్వత్ర ప్రాగుక్తాత్మనేపదరూపాణ్యేవ । లుఙి-అమర్షీతి విశేషః । ణ్యంతాదిషు సర్వత్ర గృజధాతువత్ । పు ౬౪౧, ౬౪౨, ౬౪౩ । సనిపక్షే మిమర్షిషత ఇత్యాద్యాత్మనేపదం విశేషః । కేవలాత్కృత్సు-మర్షితవ్యం, మర్షణీయం, మృ

ష్యం, మర్షితః, మర్షితవాన్, మృషస్తితిక్షాయామితి నేడ్నిష్ఠా యాః కిత్త్వం వా, తితిక్షాతోऽన్యత్ర అపమృషితం వాక్యం, అవిస్పష్టమిత్యర్థః । మృష్యన్-మృష్యన్తీ, మృష్యమాణః, మర్షిష్యన్-మర్షిష్యతీ-మర్షిష్యన్తీ, మర్షిష్యమాణః, మర్షితుం, మర్షితం, అపమృషితం, మర్షణం, మర్షిత్వా, మృషిత్వా, తృషిమృషికృశేః కాశ్యపస్యేతి క్త్వః కిత్త్వం వా । ఆమృష్య, మర్షం మర్షం, మృషిత్వా మృషిత్వా, మర్షిత్వా మర్షిత్వా.

రంజ-రాగే ॥ అకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ ఉభయపదీ

అనిదితామితి నలోపః । ౧ రజ్యతి-తే । ౫ రజ్యతు-తాం । ౬ అరజ్యత్,-త । ౭ రజ్యేత్-త । శేషం సర్వం భ్వాదికరజతివత్ । పు ౫౧౯ ౫౨౦ । కేవలాత్కృత్స్వపి-రజ్యన్-రజ్యన్తీ, రజ్యమాన ఇతి విశేషః.

శక-విభాషితో మర్షణే ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ విభాషిత ఇత్యుభయపదీత్యర్థః.

౧ శక్యతి । శక్యతే వా హరిం ద్రష్టుం భక్తః । ౨ శశాక-శేకతుః । శేకిథ-శేకథుః । శేకే-శేకిషే-శేకిధ్వే । ౩ శకితా (సి, సే, హే) ౪ శకిష్యతి-తే । ౫ శక్యతు-తాం । ౬ అశక్యత్-త । ౭ శక్యేత్-త । శక్యాత్-శకిషీష్ట-ధ్వం । ౯ అశాకీత్-అశకీత్, అశకిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అశకిష్యత్-త । భావే ప్యాత్మనేపదైకవచనరూపం । అశాకీతి విశేషః.

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు సన్యఙ్ యఙ్లుక్షు తదంతాత్కృత్సు చ సర్వం గదతివత్ । పు ౨౨౭, ౨౨౯ । సన్నంతాత్పక్షే శిశకిషత ఇత్యాద్యాత్మనేపదం ॥ కేవలాత్కృత్సు-శకితవ్యం, శకనీయం, శక్యం, శకితః, శకితవాన్, శక్యన్-శక్యన్తీ, శక్యమానః, శకిష్యన్-శకిష్యతీ-శకిష్యన్తీ, శకిష్యమాణః, శకితుం, శకితం, శకనం, శకిత్వా, సుశక్య, శాకం శాకం, శకిత్వా శకిత్వా.

శప-ఆక్రోశే॥ సకర్మకః॥ అనిట్॥ ఉభయపదీ

౧ శప్యతి-తే । ౫ శప్యతు-తాం ॥ ౬ అశప్యత్-త ॥ ౭ శప్యేత్-త । శేషం భ్వాదికవత్ ॥ పు౫౨౩, ౫౨౪. కేవలాత్కృత్సు-శతృశానచోః, శప్యన్-శప్యంతీ, శప్యమాన ఇతి విశేషః.

శుచిర్-పూతీభావే పూతీభావః క్లేదః॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ ఉభయపదీ.

౧ శుచ్యతి-తే ॥ ౨ శుశోచ-శుశుచే ॥ ౩ శోచితా (సి, సే, హే) ౪ శోచిష్యతి-తే ॥ ౫ శుచ్యతు-తాం । ౬ అశుచ్యత్-త । ౭ శుచ్యేత్-త ౮ శుచ్యాత్-శోచిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అశుచత్-అశోచీత్-అశోచిష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అశోచిష్యత్-త ॥ ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు సన్యఙ్ యఙ్లుక్సు తిఙ్కృతి చ సర్వం శోచతివత్ ॥ పు ౨౦౮, ౨౦౯, ౨౧౦. సనిపక్షే-శుశుచిషతే-శుశోచిషత ఇత్యాద్యాత్మనేపదం విశేషః.

కేవలాత్కృత్సు-శోచితవ్యం, శోచనీయం, శోచ్యం, నిష్ఠాయాం సేట్కత్వాన్న కిత్త్వమ్ । శుచితః, శుచితవాన్, శుచ్యన్, శుచ్యంతీ, శుచ్యమానః, శోచిష్యన్-శోచిష్యతీ-శోచిష్యంతీ, శోచిష్యమాణః, శోచితుం, శోచితం, శోచనం, శుచిత్వా, శోచిత్వా, పరిశుచ్య, శోచం శోచం, శుచిత్వా శుచిత్వా, శోచిత్వా శోచిత్వా.

ఇత్యుభయపదినః;

ఇతి దివాదయః.

అథ స్వాదావజంతాః పరస్మైపదినః.

ఋక్షి-ఇత్యేక ఏవాజాదిరిత్యన్యే। హింసాయామిత్యర్థః। సకర్మకః॥ సేట్.

కర్త్రర్థే సార్వధాతుకే పరే శపోపవాదః శ్నుప్రత్యయః । ఛందసీత్యాగణాంతాదధికారాదయం ఛాందసః ॥ ౧ ఋక్ష్ణోతి-ఋక్ష్ణుతః-ఋక్ష్ణువంతి । ఋక్ష్ణోషి-ఋక్ష్ణుథః-ఋక్ష్ణుథ । ఋక్ష్ణో

మి-బుక్షిణ్వః,బుక్షిణువః-బుక్షిణ్మః,బుక్షిణుమః । ౨ బుక్షయాం చకార(బభూవ,ఆసేత్యాది)

క్షి-హింసాయాం॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

ఛాందసః॥అయంభాషాయామపీత్యేకే, నతద్యశః శస్త్రభృతాం క్షిణోతీతిప్రయోగదర్శనాత్ ॥ ౧ క్షిణోతి-క్షిణుతః-క్షిణ్వంతి । క్షిణోషి,క్షిణుథః-క్షిణుథ । క్షిణోమి-క్షిణువః,క్షిణ్వః-క్షిణుమః,క్షిణ్మః ॥ ౫ క్షిణోతు-క్షిణుతాత్,క్షిణుతాం-క్షిణ్వన్తు ॥ క్షిణు,క్షిణుతాత్-క్షిణుతం క్షిణుత ॥ క్షిణవాని-క్షిణవావ,క్షిణవామ ॥ ౬ అక్షిణోత్-అక్షిణుతాం అక్షిణ్వన్ ॥ అక్షిణోః-అక్షిణుతం-అక్షిణుత ॥ అక్షిణవం-అక్షిణ్వ-అక్షిణువ,అక్షిణ్మ-అక్షిణుమ ॥ ౭ క్షిణుయాత్-క్షిణుయాతాం-క్షిణుయురిత్యాది ॥ శేషంభూవాదిక్షయతివత్ ॥ పు ౯౪,౯౫,౯౬

చిరి,జిరి-హింసాయాం॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ॥ఛాన్దసావిమౌ

చిరిణోతి-చిరిణుతః-చిరిణ్వంతి ॥ చిరయాంచకార(బభూవ,ఆస) జిరిణోతి-జిరిణుతః-జిరిణ్వంతి ॥జిరయాంచకార(బభూవ,ఆసేత్యాది)బుక్షిధాతువత్ ॥

రి-హింసాయాం॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ॥ఛాందసః

౧ రిణోతి-రిణుతః-రిణ్వంతి ॥ ౨ రిరాయ-రిర్యతుః-రిర్యుః ॥ రిరయిథ,రిరేథ-రిర్యివ-రిర్యిమ ॥ ౩ రేతా ॥ ౪ రేష్యతి ॥ ౫ రిణోతు-రిణుతాత్ ॥ ౬ అరిణోత్ ॥ ౭ రిణుయాత్ ॥ ౮ రీయాత్ ॥ ౯ అరైషీత్ ॥ ౧౦ అరేష్యత్ ॥ శేషంక్షయతివత్ ॥ పు ౯౪,౯౫,౯౬ ॥

హి-గతౌవృద్ధౌచ॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ హినోతి-హినుతః-హిన్వంతి ॥ హినోషి-హినుథః-హినుథ ॥హినోమి-హిన్వః,హినువః-హిన్మః,హినుమః ॥ హేరచఙీతికుత్వం ॥ ౨

జిఘాయ-జిఘ్యతుః-జిఘ్యుః ॥ జిఘయిథ, జిఘేథ-జిఘ్యథుః-జిఘ్య । జిఘాయ, జిఘయ-జిఘ్యివ-జిఘ్యిమ ॥ ౩ హేతా, సి ॥ ౪ హేష్యతి ॥ ౫ హినోతు, హినుతాత్ । హిను, హినవాని ॥ ౬ అహినోత్-అహినుతాం, అహినవం, అహిన్వ, అహినువ ॥ ౭ హినుయాత్ ॥ ౮ హీయాత్-హీయాస్తాం ॥ ౯ అహైషీత్-అహైష్టాం ॥ ౧౦ అహేష్యత్.

వృద్ధౌ కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిహినుతే-వ్యతిహిన్వాతే ॥ ౨ వ్యతిజిఘ్యే-వ్యతిజిఘ్యాతే । వ్యతిజిఘ్యిషే-వ్యతిజిఘ్యిఢ్వే-ధ్వే । వ్యతిజిఘ్యివహే ॥ ౩ వ్యతిహేతా(సే, హే) ౪ వ్యతిహేష్యతే ॥ ౫ వ్యతిహినుతాం ॥ వ్యతిహినుష్వ-వ్యతిహినవై ॥ ౬ వ్యత్యహినుత-వ్యత్యహినహి-వ్యత్యహినువహి ॥ ౭ వ్యతిహిన్వీత-వ్యతిహిన్వీయాతాం- వ్యతిహిన్వీరన్ ॥ ౮ వ్యతిహేషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ వ్యత్యహేష్ట-ఢ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యహేష్యత ॥ భావే—౧ హీయతే ॥ ౨ జిఘ్యే ॥ ౩ హాయితా-హేతా ౪ హాయిష్యతే-హేష్యతే ॥ ౫ హీయతాం ॥ ౬ అహీయత ॥ ౭ హీయేత ॥ ౮ హాయిషీష్ట-హేషీష్ట ॥ ౯ అహాయి ॥ ౧౦ అహాయిష్యత-అహేష్యత ॥ ణ్యంతాదిషు సర్వత్ర హాయయతి-తే ॥ ఇత్యాది సర్వం క్షయతివత్ ॥ చజి-అచజీతి నిషేధాన్న కుత్వమ్ ॥ అజీహయత్-త ॥ సని జిఘీషతి ॥ యజి-జేఘీయతే ॥ యఙ్లుకి-జేఘయీతి, జేఘేతి, జేఘితః జేఘ్యతీత్యాది ॥ తత్ర కృత్సు-జేఘయితవ్యం । జేఘ్యితః । జేఘ్యితవాన్ । జేఘ్యత్-జేఘ్యతౌ-జేఘ్యతః । జేఘ్యతీ । జేఘయిష్యన్ । జేఘయిష్యతీ । జేఘయిష్యంతీ । జేఘయితుం । జేఘ్యితం । జేఘయిత్వా । ఇతి విశేషః ॥ కేవలాత్కృత్సు-హేతవ్యః । హాయనీయః । హేయః । హితః । హితవాన్ । హిన్వన్-హిన్వతీ । హేష్యన్-హేష్యతీ-హేష్యంతీ । హేతుం । హితం । హాయనం । హిత్వా । ప్రహిత్య । హాయం హాయం । హిత్వా హిత్వా ॥ అస్య ప్రపూర్వకస్యైవ ప్రచురః ప్రయోగః । ప్రహిణోతీత్యాది । హినుమీనేతి ణత్వమ్ ॥

టుదు-ఉపతాపే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ దునోతి । దునుతః । దున్వంతి ॥ దున్వః।దునువః।దున్మః।దును
మః ॥ ౨ దుదావ।దుదువతుః ॥ దుదవిథ।దుదోథ।దుదువిద।దుదువి
మ ॥ ౩ దోతా ॥ ౪ దోష్యతి ॥ ౫ దునోతు।దునుతాత్।దును। దున
వాని ॥ ౬ అదునోత్।అదున్వ।అదునువ।అదున్మ।అదునుమ ॥ ౭ దును
యాత్ ॥ ౮ దూయాత్ ॥ ౯ అదౌషీత్ ॥ ౧౦ అదోష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిదునుతే।వ్యతిదున్వాతే।వ్యతిదున్వతే ॥
వ్యతిదునువహే।వ్యతిదున్వహే।వ్యతిదునుమహే।వ్యతిదున్మహే ॥ ౩ వ్య
తిదోతా(సే,హే) ౪ వ్యతిదోష్యతే ॥ ౫ వ్యతిదునుతాం।వ్యతిదునుష్వ
వ్యతిదునవై ॥ ౬ వ్యత్యదునుత।వ్యత్యదున్వాతాం।వ్యత్యదున్వి।వ్యత్య
దున్వహి।వ్యత్యదునువహి ॥ ౭ వ్యతిదున్వీత।వ్యతిదున్వీయాతాం ॥ ౮ వ్య
తిదోషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యదోష్ట-ధ్వం ॥ ౧౧ వ్యత్యదోష్యత.

భావే ణ్యంతాదిషుచ సర్వం భ్వాదికసవతివత్ ॥పు౧౦౪,౧౦౫

కేవలాత్కృత్సు—దోతవ్యం । దవనీయం । దవ్యం । అవశ్యదా
వ్యం । దుతః । దుతవాన్ । దుగ్వోర్దీర్ఘశ్చేతి నత్వం దీర్ఘశ్చ
భ్వాదికస్యైవ । దున్వన్।దున్వతీ । దోష్యన్।దోష్యతీ।దోష్యంతీ
దోతుం । దుతం।దవనం।దుత్వా।విదుత్య।దావం దావం।దుత్వా దుత్వా.

దృ-హింసాయాం॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ॥ఛాందసోయం

౧ దృణోతి।దృణువః।దృణ్వః ॥ ౨ దదార।దదర్థ।దద్రివ।దద్రిమ॥
౩ దర్తా ॥ ౪ దరిష్యతి ॥ ౫ దృణోతు।దృణు।దృణవాని॥ ౬ అదృణో
త్ ॥ ౭ దృణుయాత్ ॥ ౮ ద్రియాత్ ॥ ౯ అదార్షీత్ ॥౧౦అదరిష్యత్

కర్మాదిషుసర్వత్రభ్వాదికసరతివత్॥ పు ౧౧౩,౧౧౪,౧౧౫.

కేవలాత్కృత్సు—దర్తవ్యం । దరణీయం । దార్యం । దృతః ।దృ
తవాన్ । దృణ్వన్-దృణ్వతీ । దరిష్యన్।దరిష్యతీ।దరిష్యంతీ । దర్తు

ధృతం । దరణం । దృత్వా । విదృత్య । దారందారం। దృత్వాదృత్వా.

పృ-ప్రీతౌ॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ పృణోతి।పృణుతః।పృణ్వంతి । పృణువః।పృణ్వః। ౨ పపార।ప ప్రతుః।పప్రుః । పపర్థ।పప్రివ।పప్రిమ । ౩ పర్తా ॥ ౪ పరిష్యతి ॥ ౫ పృణోతు।పృణు।పృణవాని । ౬ అపృణోత్।అపృణ్వ। అపృణువ ॥ ౭ పృణుయాత్ ॥ ౮ ప్రియాత్ । ౯ అపార్షీత్ । ౧౦ అపరిష్యత్।

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిపృణుతే।వ్యతిపృణ్వాతే।వ్యతిపృణ్వతే. ౨ వ్యతిపప్రే।వ్యతిపప్రిషే।వ్యతిపప్రిఢ్వే-ధ్వే ॥ వ్యతిపప్రివహే।వ్యతిపప్రిమహే ॥ ౩ వ్యతిపర్తా (సే,హే) ౪ వ్యతిపరిష్యతే । ౫ వ్యతిపృణుతాం ॥ ౬ వ్యత్యపృణుత।వ్యత్యపృణ్వి।వ్యత్యపృణ్వహి।వ్యత్యపృణువహి ॥ ౭ వ్యతిపృణ్వీత।వ్యతిపృణ్వీయాతాం ॥ ౮వ్యతిపృషీష్ట-ఢ్వం. ౯ వ్యత్యపృత।వ్యత్యపృషాతాం-ఢ్వం । ౧౦ వ్యత్యపరిష్యత.

కర్మాదిషుసర్వంసరతివత్॥ సని-అజ్ఝనేతిదీర్ఘేఉత్వేరపరత్వం పుపూర్షతి।పుపూర్షితవ్యమిత్యాది. కేవలాత్కృత్సు-పర్తవ్యం ।ప. రణీయం । పార్యం । పృతః । పృతవాన్ । పృణ్వన్ । పృణ్వతీ । పరిష్యన్।పరిష్యతీ।పరిష్యంతీ । పర్తుం । పృతం । పరణం । పృత్వా ।పరిపృత్య । పారంపారం । పృత్వాపృత్వా.

స్పృ-ప్రీతిపాలనయోః॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ స్పృణోతి ॥ ౨ పస్పార । ఋతశ్చసంయోగాదేరితిగుణః ।పస్పరతుః।పస్పరుః ౫ ॥ స్పృణోతు ॥ ౬ అస్పృణోత్ ॥ ౭ స్పృణుయాత్ । శేషంస్మరతివత్॥పు ౧౧౫,౧౧౬,౧౧౭,౧౧౮. ణౌ స్పార్షయతీత్యేవ। శేషంసమానమ్.

స్మృ-ఇత్యేకే॥ప్రీతిపాలనయోరిత్యర్థః॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైప

స్మృణోతీత్యాదిసర్వం స్పృణోతివత్ । పృణోత్యాదయస్త్రయోఽపి ఛాందసా ఇత్యాహుః.

అహ-వ్యాప్తౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥ఛాందసోఽయం.

౧ అహ్నోతి।అహ్నుతః।అహ్నువంతి । ౫ అహ్నోతు।అహ్నుహి అహ్నవాని । ౬ ఆహ్నోత్ । ౭ అహ్నుయాత్ ఇతి విశేషః ॥ శేషం భ్వాదికాటధాతువత్॥పు ౧౬౦,౧౬౧,౧౬౩.

ఋధు-వృద్ధౌ॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఋధ్నోతి।ఋధ్నుతః।ఋధ్నువంతి। నుడ్విధౌ ఋకారైకదేశో రేఫో హల్త్వేన గృహ్యతే । తేన ద్విహల్త్వాన్నుట్ ॥ ౨ ఆనర్ధ।ఆనృధతుః।ఆనృధుః।ఆనర్ధిథ । ౩ అర్ధితా । ౪ అర్ధిష్యతి । ౫ ఋధ్నోతు।ఋధ్నుహి।ఋధ్నవాని । ౬ ఆర్ధ్నోత్।ఆర్ధ్నుతాం।ఆర్ధ్నువన్ । ఆర్ధ్నవం।ఆర్ధ్నువ।ఆర్ధ్నుమ ॥ ౭ ఋధ్నుయాత్॥ ౮ ఋధ్యాత్।ఋధ్యాస్తాం॥ ౯ ఆర్ధీత్।ఆర్ధిష్టాం॥ ౧౦ ఆర్ధిష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యత్యృధ్నుతే ॥ ౨ వ్యత్యానృధే ॥ ౩ వ్యత్యర్ధితా(సే,హే) ౪ వ్యత్యర్ధిష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యృధ్నుతాం ॥ ౬ వ్యత్యార్ధ్నుత ॥ ౭ వ్యత్యృధ్నువీత ॥ ౮ వ్యత్యర్ధిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యర్ధిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యార్ధిష్యత ॥ భావే—౧ ఋధ్యతే ॥ ౨ ఆనృధే ॥ ౩ అర్ధితా ॥ ౪ అర్ధిష్యతే ॥ ౫ ఋధ్యతాం ॥ ౬ ఆర్ధ్యత ॥ ౭ ఋధ్యేత ॥ ౮ అర్ధిషీష్ట ॥ ౯ ఆర్ధి ॥ ౧౦ ఆర్ధిష్యత ॥

ణ్యంతాదిషు సర్వమృచ్ఛతివత్ ॥పు ౧౫౬,౧౫౭. సని-దైవాదికవత్ । పు ౬౯౬,౬౯౭ ॥ కేవలాత్కృత్సు—అర్ధితవ్యం । అర్ధనీయం ॥ ఋధ్యం । ఋద్ధః । ఋద్ధవాన్ । ఋధ్నువన్ । ఋధ్నువతీ । అర్ధిష్యన్।అర్ధిష్యతీ అర్ధిష్యంతీ । అర్ధితుం । ఋద్ధ్వా । అర్ధనం ।

అర్ధిత్వా । ఋద్ధ్వా । అర్ధమర్ధం । అర్ధిత్వార్ధిత్వా।ఋద్ధ్వర్ధ్వా

చము-భక్షణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥ ఛాందసోయం,

౧ చమ్నోతి-చమ్నుతః ॥ ౫ చమ్నోతు-చమ్నుహి ॥ ౬ అచమ్నోత్ ॥ ౭ చమ్నుయాత్ ॥ శేషంభ్వాదికచమతివత్ ॥ పు-౨౫౦,-౨౫౧-౨౫-౨.

దధ-ఘాతనే॥పాలనేచ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥ఛాందసః,

దధ్నోతి-దధ్నుతః ఇత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥ యఙి-దాదధ్యతే ॥యఙ్లుకి-దాదధీతి-దాదద్ధి-దాదద్ధః-దాదధతీత్యాది ॥ నిష్ఠాయాందధితః, దధితవాన్, దధిత్వేతివిశేషః

దమ్భు-దమ్భనే॥దంభనందంభః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥

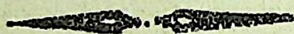
౧ దభ్నోతి ॥ ౨ దదంభ-దదంభతుః-దదంభుః ॥ దదంభిథ-దదంభథుః-దదంభ ॥ దదంభ-దదంభివ-దదంభిమ ॥ పక్షే-దేభతుః-దేభుః దేభిథ-దేభథుః-దేభ ॥ దేభివ-దేభిమ ॥ శ్రంథిగ్రంథీత్యాదినాకిత్త్వపక్షేఏత్వాభ్యాసలోపౌవక్తవ్యౌ ॥ సుధాకరాదిమతేపక్షే తిప్ సిప్ మిప్సు । దేభ-దేభిథ-దేభేతివిశేషః ॥ ౩ దంభితా ॥ ౪ దంభిష్యతి ॥ ౫ దభ్నోతు-దభ్నుహి ॥ ౬ అదభ్నోత్-అదభ్నువ ॥ ౭ దభ్నుయాత్ ॥ ౮ దభ్యాత్ ॥ ౯ అదంభీత్ ॥ ౧౦ అదంభిష్యత్

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిదభ్నుతే ॥ ౨ వ్యతిదేభె-వ్యతిదదంభే ౩ వ్యతిదంభితా(సే।హే) ౪ వ్యతిదంభిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిదభ్నుతాం ॥ ౬ వ్యత్యదభ్నుత ॥ ౭ వ్యతిదభ్నువీత ॥ ౮ వ్యతిదంభిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యదంభిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యదంభిష్యత.

భావే—౧ దభ్యతే ॥ ౨ దదంభే-దేభే ॥ ౩ దంభితా ॥ ౪ దంభిష్యతే ॥ ౫ దభ్యతాం ॥ ౬ అదభ్యత ॥ ౭ దభ్యేత ॥ ౮ దంభిషీష్ట ॥ ౯ అదంభి ॥ ౧౦ అదంభిష్యత ॥ ణ్యాకర్షకర్మణోస్తదంతాత్సు

త్సుచ కిత్వందతివత్ ॥ సని-సనీవంతర్ధేత్యాదినావేట్ ॥ ఇట్పక్షే-దిద
మ్భిషతీత్యాది ॥ ఇదభావే దంభఇచ్చేతీదిదీత్వా ॥ ధిప్సతీత్యాదిధీప్సతీ
త్యాదిచ ॥ తదంతాత్కృత్స్వపి తద్వత్త్రైరూప్యం ॥ యఙ్యఙ్లుకో స్తద
స్త్రాత్కృత్సుచకిందతివత్ - పు ౧౯౧,౧౯౨ ॥

కేవలాత్కృత్సు-దంభితవ్యం, దంభనీయం, దంభ్యం, దబ్ధః, దబ్ధ
వాన్, దభ్నువన్-దభ్నువతీ, దంభిష్యన్-దంభిష్యతీ-దంభిష్యంతీ,
దంభితుం, దబ్ధం, దంభనం, దంభిత్వా, దబ్ధ్వా, విదభ్య, దంభందం
భం, దంభిత్వాదంభిత్వా, దబ్ధ్వాదబ్ధ్వా.

శక్ల శక్తౌ॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ శక్నోతి-శక్నుతః ॥ ౨ శశాక-శేకతుః ॥ శేకిథ,శశక్థ-శేకివ-శే
కిమ ॥ ౩ శక్తా-సి ॥ ౪ శక్ష్యతి ॥ ౫ శక్నోతు,శక్నుహి,శక్నవాని ॥
౬ అశక్నోత్,అశక్నుతాం, అశక్నువ,అశక్నుమ ॥ ౭ శక్నుయాత్ ॥
౮ శక్యాత్ ॥ ౯ అశకత్ ॥ ౧౦ అశక్ష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిశక్నుతే ॥ ౨ వ్యతి శేకే । వ్యతి శేకిషే
వ్యతి శేకిధ్వే । వ్యతి శేకివహే ॥ ౩ వ్యతిశక్తా(సే,హే) ౪ వ్యతిశక్ష్యతే
౫ వ్యతిశక్నుతాం ॥ ౬ వ్యత్యశక్నుత ॥ ౭ వ్యతిశక్నువీత ॥ ౮ వ్యతిశ
క్షీష్ట-ధ్వం ॥౯వ్యత్యశక్త।వ్యత్యశక్షాతాం।వ్యత్యశక్షత॥౧౦వ్యత్యశక్ష్యత

భావే—౧ శక్యతే ॥ ౨ శేకే ॥ ౩ శక్తా ॥ ౪ శక్ష్యతే ॥ ౫ శక్య
తాం ॥ ౬ అశక్యత ॥ ౭ శక్యేత ॥ ౮ శక్షీష్ట ॥ ౯ అశాకి ॥ ౧౦ అశ
క్ష్యత ॥ ణ్యంతాదిషుసర్వంగదతివత్ ॥ పు ౨౭౮,౨౭౯. సని- తి,
కృత్యోశ్చ శిక్షతి,శిక్షితవ్యమిత్యాది ॥ కేవలాత్కృత్సు-శక్తవ్యం,శక
నీయం, శక్యం, శకిసహశ్చేతియత్, శక్తః, శక్తవాన్, శక్నువన్,
శక్నువతీ, శక్ష్యన్।శక్ష్యతీ।శక్ష్యంతీ, శక్తుం, శక్తం, శకనం, శక్త్వా
ప్రశక్య, శాకంశాకం, శక్త్వాశక్త్వా॥

షఘ-హింసాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ సఘ్నోతి ॥ ౨ ససాఘ।సేఘతుః ॥ ౩ సఘితా ॥ ౪ సఘిష్యతి ॥ ౫ సఘ్నోతు।సఘ్నుహి ॥ ౬ అసఘ్నోత్ ॥ ౭ సఘ్నుయాత్ ౮ సఘ్యాత్ ॥ ౯ అసాఘీత్।అసఘీత్ ॥ ౧౦ అసఘిష్యత్.

హింసార్థత్వాత్కర్మవ్యతిహారేనతఙ్.

కర్మణి—౧ సఘ్యతే ॥ ౨ సేఘే ॥ ౩ సఘితా ॥౪ సఘిష్యతే ౫ సఘ్యతాం ॥ ౬ అసఘ్యత ॥ ౭ సఘిషీత ॥ ౮ సఘిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అసాఘి(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అసఘిష్యత ॥ ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదన్తాత్కృత్సు సన్యఙ్యఙ్లుక్షుగదతివత్॥పు ౨-౨౮, ౨-౯ ॥ చఙి-అసీషఘత్।త ॥ కేవలాత్కృత్సు-సఘితవ్యం, సఘనీయం, సాఘ్యః, సఘితః, సఘితవాన్, సఘ్నువన్।సఘ్నువతీ, సఘిష్యన్।సఘిష్యతీ।సఘిష్యంతీ, సఘితుం, సఘితం, సఘనం, సఘిత్వా, ప్రసఘ్య,సాఘంసాఘం, సఘిత్వాసఘిత్వా.

ఆప్ల-వ్యాప్తౌ॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఆప్నోతి।ఆప్నుతః।ఆప్నువంతి ॥ ౨ ఆప।ఆపతుః॥ఆపిథ।ఆపివ।ఆపిమ ॥ ౩ ఆప్తాసి ॥ ౪ ఆప్స్యతి ॥ ౫ ఆప్నోతు।ఆప్నుహి।ఆప్నువాని ॥ ఆప్నోత్।ఆప్నవం।ఆప్నువ ॥ ౭ ఆప్నుయాత్ ॥ ౮ ఆప్యాత్ ౯ ఆపత్।ఆపతాం ॥ ౧౦ ఆప్స్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యత్యాప్నుతే।వ్యత్యాప్నువాతే ॥ ౨ వ్యత్యాపే ॥ ౩ వ్యత్యాప్తా(సే,హే) ౪ వ్యత్యాప్స్యతే ॥ ౫ వ్యత్యాప్నుతాం।వ్యత్యాప్నుష్వ।వ్యత్యాప్నవై ॥ ౬ వ్యత్యాప్నుత ॥ ౭ వ్యత్యాప్నువీత ॥ ౮ వ్యత్యాప్సీష్ట।ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యాప్త।వ్యత్యాప్సాతాం। వ్యత్యాపసత ॥ ౧౦ వ్యత్యాప్స్యత.

కర్మణి—౧ ఆప్యతే ॥ ౨ ఆపే ॥ ౩ ఆప్తా ॥ ౪ ఆప్స్యసే ॥ ౫ ఆప్యతాం ॥ ౬ ఆప్యత ॥ ౭ ఆప్యేత ॥ ౮ ఆప్సీష్ట।ధ్వం ॥ ౯ ఆపి। ఆ

ప్సాతాం।ఆప్సత ॥ ఆప్థాః।ఆప్సాథాం।ఆప్సి ॥ ౧౦ ఆప్స్యత.

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సచాటతివత్ ॥పు౧౬౦,౧౬౧ సని ॥ ఆప్జ్ఞప్యృధామీదితీత్వేఽభ్యాసలోపే ॥ ఈప్సతి। ఈప్సాంచకార। ఈప్సితేత్యాది॥ఈప్సితవ్యం।ఈప్సనీయమిత్యాదిచ ॥

కేవలాత్కృత్సు-ఆప్తవ్యం, ఆపనీయం, ఆప్యం, ఆప్తః,ఆప్తవాన్ ఆప్నువన్।ఆప్నువతీ, ఆప్స్యన్।ఆప్స్యతీ।ఆప్స్యంతీ, ఆప్తుం, ఆప్తం, ఆపనం, ఆప్త్వా, ప్రాప్య, ... ఆప్త్వాప్త్వా.

దాశృ-హింసాయాం॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥ఛాందసోయం

౧ దాశ్నోతి ॥ ౨ దదాశ-దదాశిథ ॥ ౩ దాశితా-సి ॥ ౪ దాశిష్యతి ॥ ౫ దాశ్నోతు-దాశ్నుహి-దాశ్నవాని ॥ ౬ అదాశ్నోత్ ౭ దాశ్నుయాత్ ॥ ౮ దాశ్యాత్ ॥ ౯ అదాశీత్ ॥౧౦అదాశిష్యత్

కర్మణి—౧ దాశ్యతే ॥ ౨ దదాశే ॥ ౩ దాశితా (సే, హే) ౪ దాశిష్యతే ॥ ౫ దాశ్యతాం ॥ ౬ అదాశ్యత ॥ ౭ దాశ్యేత ॥ ౮ దాశిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అదాశి(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అదాశిష్యత.

క్వసౌ తాదిషుసర్వంఛాందసమితి ౙేయం ॥పు ౨౨౩,౨౨౪.

కేవలాత్కృత్సు—దాశితవ్యం, దాశనీయం, దాశ్యం, దాశితః, దాశితవాన్, దాశ్నువన్-దాశ్నువతీ, దాశిష్యన్-దాశిష్యతీ-దాశిష్యంతీ, దాశితుం, దాశితం, దాశనం, దాశిత్వా, ప్రదాశ్య,దాశందాశం, దాశిత్వాదాశిత్వా.

రాధ-సంసిద్ధౌ॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ.

౧ రాధ్నోతి-రాధ్నుతః-రాధ్నువంతి॥ రాధోహింసాయామిత్యేత్వాభ్యాసలోపౌ ॥ ౨ రరాధ-రేధతుః-రేధుః ॥ రేదిథ-రేధథుః-అపరేధుః ॥ ౩ రాద్ధా-సి ॥ ౪ రాత్స్యతి ॥ ౫ రాధ్నోతు ॥ రాధ్ను

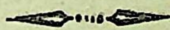
హి । రాధ్నువాని ॥ ౬ అరాధ్నోత్ ॥ ౭ రాధ్నుయాత్ ॥ ౮ రాధ్యాత్ ॥ ౯ అరాత్సీత్ ॥ ౧౦ అరాత్స్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిరాధ్నుతే ॥ ౨ వ్యతిరరాధే-వ్యతిరరాధాతే । హింసార్థత్వాభావాన్నైత్వాభ్యాసలోపౌ ॥ ౩ వ్యతిరాద్ధా(సే,హే) ౪ వ్యతిరాత్స్యతే ॥ ౫ వ్యతిరాధ్నుతాం ॥ ౬ వ్యత్యరాధ్నుత-వ్యత్యరాధ్నుథాః-వ్యత్యరాధ్నువి॥౭వ్యతిరాధ్నువీత॥ ౮వ్యతిరాత్సీష్ట-ధ్వం॥౯వ్యత్యరాద్ధ-వ్యత్యరాత్సాతాం ॥౧౦వ్యత్యరాత్స్యతః

భావే—౧ రాధ్యతే ॥ ౨ రరాధే । హింసాయాంకర్మణిరేధే ॥ ౩ రాద్ధా ॥ ౪ రాత్స్యతే ॥ ౫ రాధ్యతాం ॥ ౬ అరాధ్యత ॥ ౭ రాధ్యేత ॥ ౮ రాత్సీష్ట ॥ ౯ అరాధి ॥ ౧౦ అరాత్స్యత.

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సుచఖాదతివత్ ॥ సని హింసార్థేరాధోహింసాయాం సనీస్వాచ్యఇతీసాదేశేఽభ్యాసలోపే తిజ్కృతోః రిత్సతి, రిత్సాంచకార, రిత్సితవ్యం, రిత్సనీయమిత్యాది ॥ హింసాతోఽన్యత్ర ఆరిరాత్సతి, ఆరిరాత్సితవ్యమిత్యాది ॥ యజ్ఞియఙ్లుకిచ తిజ్కృతోఃఖాదతివత్ ॥ పు ౨౨౩,౨౨౪.

కేవలాత్కృత్సు—రాద్ధవ్యం, రాధనీయం, రాధ్యం, రాద్ధః, రాద్ధవాన్, రాధ్నువన్-రాధ్నువతీ, రాత్స్యన్-రాత్స్యతీ-రాత్స్యంతీ రాద్ధుం, రాద్ధం, రాధనం, రాద్ధ్వా, అపరాధ్య, రాధంరాధం, రాద్ధ్వారాద్ధ్వా.

సాధ-సంసిద్ధౌ॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

సాధ్నోతి, ససాధ, ససాధతురిత్యాది ॥ శేషంసర్వంరాధ్నోతివత్ ॥ సని-సిషాత్సతీత్యాదివిశేషః

తిక,తిగ-గతౌచ॥చాదాస్కందనే॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥ పరస్మైపదినౌ.

౧ తిక్నోతి ॥ ౨ తితేక-తితికతుః ॥ ౩ తేకితా । ౪ తేకిష్యతి ॥ ౫ తిక్నోతు-తిక్నుహి,తిక్నువాని ॥ ౬ అతిక్నోత్ ॥ ౭ తిక్నుయాత్,

౮ తిక్యాత్ ॥ ౯ అతేకీత్ ॥ ౧౦ అతేకిష్యత్.

ఆస్కందనే । కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతితిక్నుతే ॥ ౨ వ్యతితితి
కే ॥ ౩ వ్యతితేకితా(సే,హే) ౪ వ్యతితేకిష్యతే ॥ ౫ వ్యతితిక్నుతాం
౬ వ్యత్యతిక్నుత ॥ ౭ వ్యతితిక్నువీత ॥ ౮ వ్యతితేకిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్య
త్యతేకిష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యతేకిష్యత.

కర్మణి—౧ తిక్యతే ॥ ౨ తితికే ॥ ౩ తేకితా (సే,హే) ౪ తేకి
ష్యతే ॥ ౫ తిక్యతాం ॥ ౬ అతిక్యత ॥ ౭ తిక్యేత ॥ ౮ తేకిషీష్ట-ధ్వం
౯ అతేకి ॥ ౧౦ అతేకిష్యత.

ణ్యంతాదిషుసర్వత్ర కేటతివత్ । పు ౨౦౦, ౨౦౧.

కేవలాత్కృత్సు—తేకితవ్యం, తేకనీయం, తేక్యం, తికితః, తిక్త
వాన్, తిక్నువన్।తిక్నువతీ, తేకిష్యన్। తేకిష్యతీ। తేకిష్యంతీ, తేకితుం, కి
తేకితః, తేకనం, తికిత్వా, తేకిత్వా, వితిక్య, తేకంతేకం, తికిత్వా తి
కిత్వా, తితిత్వా తేకిత్వా ॥ ఏవం తిగ్నోతేః ప్యూహ్యమ్.

తృప-ప్రీణన ఇత్యేకే । సకర్మకః । సేట్ । పరస్మైపదీ

తృప్నోతి । తతర్ప । తర్పితేత్యాదివక్ష్యమాణ ధృష్ణోతివత్ ॥

ఞిధృషా-ప్రాగల్భ్యే । అకర్మకః । సేట్ । పరస్మైపదీ

౧ ధృష్ణోతి ॥ ౨ దధర్ష-దధృషతుః । దధర్షిథ ॥ ౩ ధర్షితా
సి ॥ ౪ ధర్షిష్యతి ॥ ౫ ధృష్ణోతు।ధృష్ణుహి।ధృష్ణవాని ॥ ౬ అధృ
ష్ణోత్ ॥ ౭ ధృష్ణుయాత్ ॥ ౮ ధృష్యాత్ ॥ ౯ అధర్షీత్ ॥ ౧౦ అధర్షిష్యత్ ॥
కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిధృష్ణుతే ॥ ౨ వ్యతిదధృషే ॥ ౩ వ్యతిధ
ర్షితా(సే,హే) ౪ వ్యతిధర్షిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిధృష్ణుతాం ॥ ౬ వ్య
త్యధృష్ణుత ॥ ౭ వ్యతిధృష్ణువీత ॥ ౮ వ్యతిధర్షిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్య
ధర్షిష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యధర్షిష్యత.

భా. వే.—౧ ధృష్యతే ॥ ౨ దధృషే ॥ ౩ ధర్షితా ॥ ౪ ధర్షిష్యతే ॥ ౫ ధృష్యతాం ॥ ౬ అధృష్యత ॥ ౭ ధృష్యేత ॥ ౮ ధర్షిషీష్ట॥ ౯ అధర్షి ॥ ౧౦ అధర్షిష్యత.

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత స్సన్యజ్ యజ్లుక్లుతిజ్కృతౌ స్సర్వంగృజధాతువత్ ॥ పు. ౨౬౧, -౪౫౨- ౨౭౩.

కేవలాత్కృత్సు—ధర్షితవ్యః, ధర్షణీయః, ధృష్యః, ఋదుపధాదితిక్యప్ । ఆదితశ్చేతీట్ని షేధేప్రాప్తే ధృషిశసీ వైయాత్యఇత్యవినయఏవానిట్త్వంనియమ్యతే ॥ ధృష్టః, ధృష్టవాన్, అవినీతశ్చేత్, అన్యత్ర ధర్షితః, ధర్షితవాన్, నిష్ఠాశీజ్ స్విదిమిదిక్ష్విదిధృషఇతికిత్త్వనిషేధః । ధృష్ణువన్।ధృషుతవతీ, ధర్షిష్యన్।ధర్షిష్యతీ। ధర్షిష్యంతీ ॥ ధర్షితుం, ధృష్టం, ధర్షితం, ధర్షణం, ధర్షిత్వా,ప్రధృష్య ధర్షంధర్షం, ధర్షిత్వాధర్షిత్వా.

ఇతిస్వాదౌ పరస్మైపదినః

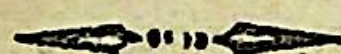
అథ స్వాదావాత్మనేపదినః

అశూ-వ్యాప్తౌ॥సకర్మకః॥వేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧. అశ్నుతే।అశ్నువాతే।అశ్నువతే ॥ అశ్నుషే।అశ్నువాథే।అశ్నుధ్వే ॥ అశ్నువే।అశ్నువహే।అశ్నుమహే ॥ అభ్యాసాచ్చేతి దీర్ఘాదభ్యాసావర్ణాత్పరస్యనుట్ ॥ ౨ ఆనశే।ఆనశాతే।ఆనశిషే।ఆనక్షే।ఆనశిధ్వే-ఆనడ్ఢ్వే । ఆనశివహే।ఆనశ్వహే।ఆనశిమహే।ఆనశ్మహే ॥ ౩ అశితా(సే, హే) అష్టా(సే, హే)౪ అశిష్యతే।అక్ష్యతే ॥ ౫ అశ్నుతాం।అశ్నుష్వ। అశ్నవై । ౬ ఆశ్నుత। ఆశ్నుథాః। ఆశ్నువి ఆశ్నువహి ॥ ౭ అశ్నువీత । అశ్నువీయాతాం ॥ ౮ అశిషీష్ట-ధ్వం ॥ అక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఆశిష్ట।ఆశిషాతాం।ఆశిషత(ధ్వం,ఢ్వం) ఆష్ట।ఆక్షాతాం।ఆక్షత ॥ ఆష్ఠాః।ఆక్షాథాం।ఆఢ్వం ।ఆక్షి।ఆక్ష్వహి।ఆక్ష్మహి ॥ ౧౦ ఆశిష్యత।ఆక్ష్యత.

కర్మణి—౧ అశ్యతే ॥ ౫ అశ్యతాం ॥ ౬ ఆశ్యత ॥ ౭ అశ్యేత ॥ ౯ ఆశితివిశేషః ॥ శేషంకర్తృలకారవత్,

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు చాశయతీత్యాద్యాటయతీత్యాదివత్ ॥ పు ౧౬౦, ౧౬౧. సని స్మిపూఙ్రంజ్వశాంసనీతినిత్యమిటి తిజ్కృతో గశిశిషత ఇత్యాదిఅయియిషత ఇత్యాద్యయతివత్ । పు ౨౦, ౨౧. అజాదిత్వాన్నయజ్యఙ్లుకౌ. కేవలాత్కృత్సు—అశితవ్యః । అష్టవ్యః, అశనీయః, ఆశ్యః, అష్టః, అష్టవాన్, అశ్నువానః, అశిష్యమాణః, అక్ష్యమాణః, అశితుం, అష్టుం, అష్టం, అశనం, అశిత్వా, అష్ట్వా, సమశ్య, ఆశమాశం, అశిత్వాశిత్వా, అష్ట్వాష్ట్వా.

ష్టిఘ-ఆస్కందనే । సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ

౧ స్తిఘ్నుతే ॥ తిష్టిఘే । తిష్టిఘాతే । తిష్టిఘిషే ॥ ౩ స్తేఘితా (సే, హే ౪ స్తేఘిష్యతే ॥ ౫ స్తిఘ్నుతాం । ౬ అస్తిఘ్నుత । అస్తిఘ్నువాతాం । అస్తిఘ్నువత । ౭ స్తిఘ్నువీత । ౮ స్తేఘిషీష్ట-ధ్వం । ౯ అస్తేఘిష్ట (ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ అస్తేఘిష్యత. కర్మణి—ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోస్సన్యజ్యఙ్లుక్షు తిజ్కృతోస్సర్వం కేటతివత్ । సన్నంతాదాత్మనేపదం విశేషః

కేవలాత్కృత్సు—స్తేఘితవ్యం, స్తేఘనీయం, స్తేఘ్యః, స్తిఘితః, స్తిఘితవాన్, స్తిఘ్నువానః, స్తేఘిష్యమాణః, స్తేఘితుం, స్తిఘితం, స్తేఘనం, స్తిఘిత్వా, స్తేఘిత్వా, పరిస్తిఘ్య, స్తేఘం స్తేఘం- స్తిఘిత్వా స్తిఘిత్వా-స్తేఘిత్వా స్తేఘిత్వా. ఇత్యాత్మనేపదినః.

అథోభయపదినః.

చిఞ్-చయనే । సకర్మకః । అనిట్ । ఉభయపదీ

౧ చినోతి । చినుతః । చిన్వంతి । చినోషి । చినోమి । చిన్వః । చినువః । చినుతే । చిన్వాతే । చిన్వతే । చినుషే । చిన్వే । చిన్వహే । చినువహే । విభాషాచే

రితివాకుత్వం । ౨ చికాయ। చిక్యతుః। చికయిథ। చికేథ। చికాయ। చికయ। చిక్యివ। చిక్యిమ ॥ పక్షే చిచాయ। చిచ్యతుః। చిచయిథ। చిచేథ। చిచాయ। చిచయ। చిచ్యివ। చిచ్యిమ । చిక్యే। చిక్యాతే । చిక్యిషే। చిక్యిఢ్వే-ధ్వే । చిక్యివహే। చిక్యిమహే । పక్షే చిచ్యే। చిచ్యాతే। చిచ్యిషే। ఢ్వే-ధ్వే । చిచ్యివహే । ౩ చేతా(సి-సే-హే) ౪ చేష్యతి-తే । ౫ చినోతు-చినుతాత్। చిను-చినుతాత్ । చినవాని । చినుతాం చిన్వాతాం । చినుష్వ। చినవై) ౬ అచినోత్-అచినుతాం ॥ అచినోః-అచినవం-అచిన్వ-అచినువ-అచినుత-అచిన్వాతాం-అచినుథాః-అచిన్వి-అచిన్వహి-అచినువహి । ౭ చినుయాత్-చినుయాతాం। చిన్వీత-చిన్వీయాతాం । ౮ చీయాత్- చీయాస్తాం ॥ చేషీష్ట-చేషీయాస్తాం-ఢ్వం ॥ ౯ అచైషీత్-అచైష్టాం । అచేష్ట అచేషాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦ అచేష్యత్-త.

కర్మణి—౧ చీయతే ॥ ౨ చిక్యే,చిచ్యే ॥ ౩ చాయితా(సే,హే) చేతా(సే,హే) ౪ చాయిష్యతే-చేష్యతే ॥ ౫ చీయతాం ॥ ౬ అచీయత ॥ ౭ చీయేత ॥ ౮ చాయిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) చేషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అచాయి-అచాయిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అచేషాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦ అచాయిష్యత-అచేష్యత. ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు తథాయజ్ఞ్యజ్లుకోస్త్రిజేకృతిచసర్వం జయతేజాపయతీత్యాదివత్ ॥ పు ౮౭,౮౮ ॥ సని- తదంతాత్కృత్సుచ చికీషతి-తే ॥ చిచీషతి-తే॥ ఇత్యాదిద్వైవరూప్యంశ్రీయతివదో్బధ్యమ్ ॥ పు ౪౯౮.

కేవలాత్కృత్సు—చేతవ్యః । చయనీయః । చేయః । నిచీయతేస్మిన్ధాన్యాదికమితినికాయ్యోనివాసః॥ నివాసేవాచ్యేపాయ్యసాంనాయ్యేత్యాదినా ణ్యత్యకుత్వంనిపాత్యతే ॥ సంచీయతేఽసౌ సంచాయ్యః క్రతుః । క్రతౌ కుండపాయ్యసంచాయ్యావితిణ్యదంతోనిపాత్యతే ॥ పరిచీయతేఽసౌపరిచాయ్యః ॥ ఉపచీయతేఽసావుపచాయ్యశ్చాగ్నిః ॥అగ్నౌపరిచాయ్యోపచాయ్యసమూహ్యాఇతిణ్యదంతానిపాత్యతే ॥ చీయ

లెటి-షాద్వితీయోగ్నిః । అగ్నేశ్చయనమగ్నిచిత్యా । చిత్యగ్నిచిత్యేచ తికర్మణిభావేచక్యబంతానిపాత్యేతే । చితః । చితవాన్ । చిన్వన్ చిన్వతీ । చిన్వానః ॥ చేష్యన్ । చేష్యతీ । చేష్యంతీ । చేష్యమాణః । చేతుం । చితం । చయనం । చిత్వా । విచిత్య । చాయంచాయం । చిత్వాచిత్వా.

డు, మిఞ్ - ప్రక్షేపణే। సకర్మకః। అనిట్ । ఉభయపదీ

౧ మినోతి। మినోషి। మిన్వః। మినువః। మినుతే। మినుషే। మిన్వహే । మినువహే । మినాతి। మినోతి ఇత్యాదినా - శిత్యేజ్విషయఆత్వం ॥ ౨ మమౌ। మిమ్యతుః। మమిథ। మమాథ। మిమ్యథుః । మమౌ। మిమ్యివ। మిమ్యే మిమ్యాతే । మిమ్యిషే। మిమ్యిఢ్వే-ధ్వే ॥ మిమ్యివహే। మిమ్యిమహే । ౩ మాతా (సి। సే। హే) ౪ మాస్యతి-తే ॥ ౫ మినోతు। మిను। మినవాని ॥ ౬ అమినోత్। అమినోః । అమినవం। అమిన్వ। అమినువ। అమినుత। అమిన్వాతాం। అమినుథాః అమిన్వి। అమిన్వహి। అమినువహి ॥ ౭ మినుయాత్। మినుయాతాం । మిన్వీత। మిన్వీయాతాం ॥ ౮ మీయాత్ । మీయాస్తాం। మాసీష్ట। మాసీయాస్తాం-ధ్వం ॥ ౯ అమాసీత్। అమాసిష్టాం। అమాసిషుః। అమాసాతాం ॥ ౧౦ అమాస్యత్-త.

కర్మణి — ౧ మీయతే ॥ ౨ మమే ॥ ౩ మాయితా (సే। హే) మాతా (సే। హే) ౪ మాయిష్యతే। మాస్యతే ॥ ౫ మీయతాం ॥ ౬ అమీయత ॥ ౭ మీయేత ॥ ౮ మాయిషీష్ట (ధ్వం। ఢ్వం) మాసీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అమాయి। అమాయిషాతాం (ఢ్వం। ధ్వం) అమాసాతాం (ధ్వం) ౧౦ అమాయిష్యత। అమాస్యత. ణ్యంతాదిషుసర్వమాదాదికమాతివత్ ॥ పు ౫-౩-౨.

సని- కృతదీర్ఘస్యాస్య మీరూపావిశేషాదస్ ॥

కేవలాత్కృత్సు — మాతవ్యః । మానీయః । మీయతేనేనేతి పాయ్యం మానం । పాయ్యసాన్నాయ్యేత్యాదినాణ్యద్ధాత్వాదేః పత్వంచని పాత్యతే। మేయః। మితిః। మితవాన్। ద్యతిస్యతీతి త్వ। మిన్వన్। మిన్వానః

మిన్వతీ । మాస్యన్ । మాస్యతీ । మాస్యంతీ ॥ మాస్యమానః । మాతుం । మితం । మానం । మిత్వా । ప్రమాయ । మీనాతిమినోతీత్యాత్వం । మాయంమాయం । మిత్వామిత్వా

శిఞ్-నిశానే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ ఉభయపదీ

౧ శినోతి । శినుతే ॥ ౨ శిశాయ । శిశ్యే ॥ ౩ శేతా (సి । సే । హే) ౪ శేష్యతి । తే ॥ ౫ శినోతు । శిను । శినవాని । శినుతాం ॥ ౬ అశినోత్ । అశినుత, ౭ శినుయాత్ । శిన్వీత । ౮ శీయాత్ । శేషీష్ట-ధ్వ ॥ ౯ అశైషీత్ । అశేష్ట-ధ్వం ॥ ౧౦ అశేష్యత్-త ॥ కర్త్రాదిషుసర్వంచినోతివత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు— శేతవ్యం । శయనీయం । శేయం । శితః । శితవాన్ । శిన్వన్ । శి॰తీ । శి॰వనః । శేష్యన్ । శేష్యతీ । శేష్య॰తీ । శేష్యమాణః । శేతుం । శితం । శయన॰ । శిత్వా । నిశిత్య । శాయంశాయం । శిత్వాశిత్వా ॥

షిఞ్-బంధనే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ ఉభయపదీ

॰నోతీత్యాదిసర్వంచినోతివత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు—సయనీయం । సేయః । సినోగ్రానః । సినోతెగ్రిసకర్మకత్వాభావే కస్మింతి ష్ఠానత్వం । అన్యత్రసితాపాశేనసూకరీ ॥ సితవాన్ । సిన్వన్ । సిన్వతీ । సిన్వానః । సేష్యన్ । సేష్యతీ । సేష్యన్తీ । సేష్యమాణః । సేతుం । సితం । సయనం । సిత్వా । ప్రసిత్య । సాయంసాయం । సిత్వాసిత్వా ॥

ధుఞ్-క॰॰నే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ ఉభయపదీ

౧ ధునోతి, ధు॰॰షి, ధునోమి, ధున్వః, ధునువః, ధునుతే, ధునుషే, ధున్వే, ధున్వహే-ధునువహే ॥ ౨ దుధావ-దుధువతుః ॥ దుధవిథ, దుధోథ, దుధువివ-దుధువిమ ॥ దుధువే-॰ధువిషే-దుధువిఢ్వే-ధ్వే ॥ దుధువివహే-దుధువిమహే ॥ ౩ ధోతా (సి-సే-హే) ౪ ధో

ష్యతి-తే ॥ ధునోతు-ధునుతాత్ ॥ ధును-ధునుతాత్, ధునవాని-ధు నుతాం-ధునుష్వ-ధునవై ॥ ౬ అధునోత్-అధునుతాం-అధున్వన్ ॥ అధునవం-అధున్వ అధునువ- అధునుత-అధున్వాతాం-అధున్వి-అధు న్వహి-అధునువహి ॥ ౭ ధునుయాత్-ధునుయాతాం । ధున్వీత-ధున్వీ యాతాం ॥ ౮ధూయాత్-ధూయాస్తాం। దోషీష్ట-దోషీయాస్తాం-ధ్వం అధౌషీత్-అధౌష్టాం॥ అధోష్ట-అధోషాతాం-ధ్వం॥౧౦అధోష్యత్-త

కర్మణి—౧ ధూయతే ॥ ౨ దుధువే(ధ్వే, ధ్వే) దుధువివహే- దుధువిమహే ॥ 3 ధావితా(సే, హే) ధోతా(సే, హే)౪ ధావిష్యతే। ధోష్యతే ॥ ౫ ధూయతాం ॥ ౬ అధూయత ॥ ౭ ధూయేత ॥ ౮ధా విషీష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ధోషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అధావి-అధావిషాతాం (ఢ్వం, ధ్వం) అధోషాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అధావిష్యత-అధోష్యత.

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్ప్రత్యయేచసవతివత్ ॥చజి-అదూధ వత్-త ॥ తథాయజ్యఙ్లుకో స్త్రిజికృతిచ ॥ పు ౧౧౪, ౨౦౫ ॥

సని-దుధూషతి-తే ॥ ఇత్యాదిశిశ్రీషతి ఇత్యాదివత్ పదద్వయంబో ధ్యమ్ ॥ కేవలాత్కృత్సు-ధోతవ్యః, ధవనీయః, ధవ్యః, ధావ్యః, ధు తః, ధుతవాన్, ధున్వన్-ధున్వతీ, ధున్వానః, ధోష్యన్-ధోష్య తీ-ధోష్యంతీ, ధోతుం, ధుతిః, ధవనం, ధుత్వా, విధూయ, ధావం ధావం, ధుత్వాధుత్వా.

షుఞ్-అభిషవే॥అభిషవఃస్నపనం పీడనంస్నానం సురాసంధానంచ॥

తత్రస్నానేఽకర్మకః॥అన్యత్రసకర్మకః॥అనిట్ ॥ఉభయపదీ

౧ సునోతి-సున్వః-సునువః॥సునుతే-సున్వహే-సునువహే॥ 3సో తా(సే, స్వహే) ౪ సోష్యతి-తే ॥ ౫ సునోతు-సునుతాం ॥ ౬ అసు నోత్-అసున్వ-అసునువ-అసునుత-అసున్వహి-అసునువహి ॥ ౭ సు నుయాత్-సున్వీత ॥ ౮ సూయాత్-సోషీష్ట ఢ్వం ॥ స్తుసుధూఞ్భ్యఃఇ తినిత్యమిట్ ॥ ౯ అసావీత్-అసావిష్టాం-అసోష్ట-అసోషాతాం-ఢ్వం॥

౧౦ అసోష్యత్-త ॥ కర్మాదిషుసర్వంసవతివత్ ॥ పు ౧౨౪,౧౦౫.

కేవలాత్కృత్స్న-సోతవ్యం, సవనీయం, సవ్యః, సావ్యః, రాజ్ఞా సోతవ్యోఽభిషవద్వారా నిష్పాదయితవ్యో రాజసూయః॥ రాజసూయసూర్యేత్యాదినా క్యబ్దీర్ఘౌనిపాత్యేతే ॥ యద్వాప్ లతాత్మకఃసోమో రాజా, ససూయతేఖండ్యతేఽత్రేత్యధికరణేక్యప్ ॥ సుతః, సుతవాన్, సున్వన్, సున్వతీ, సున్వానః, సోష్యన్-సోష్యతీ-సోష్యంతీ సోష్యమాణః, సోతుం, సుతం, సవనం, సుత్వా, అభిషూయ, సావంసావం, సుత్వాసుత్వా.

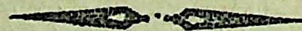
ధుఞ్-కంపనే॥దీర్ఘాంతోఽప్యయం॥సకర్మకః॥వేట్ ॥ఉభయపదీ

౧ ధూనోతి-ధూనుతః-ధూన్వంతి ॥ ధూన్వః-ధూనువః-ధూనుతే-ధూన్వాతే-ధూన్వతే ॥ ధూన్వహే-ధూనువహే ॥ ౨ దుధావ-దుధువతుః । దుధవిథ దుధోథ ॥ కితిలిటిశ్ర్యుక ఇతినిషేధంబాధిత్వా క్రాదినియమాన్నిత్యమిట్ ॥ దుధువివ-దుధువిమ ॥ దుధువే-దుధువాతే॥ దుధువిషే-దుధువిఢ్వే-ధ్వే ॥ దుధువివహే-దుధువిమహే ॥ ౩ ధవితా (సి, సే, హే) ధోతా(సి, సే, హే) ౪ ధవిష్యతి-తే॥ధోష్యతి-తే॥ ౫ధూనోతు-ధూనుతాత్ ॥ ధూను-ధూనుతాత్ ॥ ధూనవాని, ధూనుతాం ధూన్వాతాం-ధూన్వతాం ॥ ధూనుష్వ-ధూనవై ॥ ౬ అధూనోత్-అధూనుతాం-అధూన్వన్ ॥ అధూనవం-అధూన్వ-అధూనువ-అధూన్మ-అధూనుమ ॥ అధూనుత-అధూన్వాతాం-అధూన్వత ॥ అధూనుధ్వం ॥అధూన్వి-అధూన్వహి,అధూనువహి ॥ ౭ ధూనుయాత్-ధూనుయాతాం-ధూనుయుః ॥ ధూన్వీత,ధూన్వీయాతాం-ధూన్వీరన్॥ ౮ ధూయాత్-ధూయాస్తాం-ధూయాసుః ॥ ధవిషీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ధోషీష్ట-ధ్వం ॥స్తుసుధూఞ్భ్యః పరస్మైపదేషిచ్వతి నిత్యమిట్ ॥ ౯ అధావీత్-అధావిష్టాం-అధావిషుః ॥ అధవిష్ట-అధవిషాతాం(ఢ్వం;ధ్వం) అధోష్ట-అధోషాతాం,ధ్వం ॥ అధోషి ॥ ౧౦ అధవిష్యత్-త ॥ అధోష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ ధూయతే ॥ ౨ దుధువే-దుధువిషే (ఢ్వే,ధ్వే) దుధువివహే-దుధువిమహే ॥ ౩ ధావితా(సే,హే)ధవితా(సే,హే) ధోతా(సే,హే) ౪ ధావిష్యతే-ధవిష్యతే-ధోష్యతే ॥ ౫ ధూయతాం ॥ ౬ అధూయత ॥ ౭ ధూయేత ॥ ౮ ధావిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)ధవిషీష్ట(ఢ్వం, ధ్వం)ధోషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అధావి-అధావిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం) అధవిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అధోషాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦అధావిష్యత-అధవిష్యత-అధోష్యత ॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు యజ్వద్ఘుకో సిజేకృతిచసర్వం ధూనోతివత్ ॥ సని సనిగ్రహగుహోశ్చేతీడ్ని షేధాదికోర్ఘులితికిత్త్వాద గుణే దుధూషతి-తే ఇత్యాదిపదద్వయరూపాణ్యూహ్యాని ॥ తదంతాత్కృత్స్వపి సనతివత్ ॥పుం౧౪,౧౫ ॥ శతృశానచౌః ॥ దుధూషన్ దుధూషంతీ, దుధూషమాణః, దుధూషిష్యన్-దుధూషిష్యతీ-దుధూషిష్యంతీ ॥ దుధూషిష్యమాణఇతివిశేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు—ధవితవ్యం, ధోతవ్యం, ధవనీయం, ధవ్యం, ధావ్యం,ధూతః, ధూతవాన్, ధూన్వన్-ధూన్వతీ,ధూన్వానః, ధవిష్యన్ ధవిష్యతీ-ధవిష్యంతీ, ధవిష్యమాణః, ధోష్యన్-ధోష్యతీ-ధోష్యంతీ, ధోష్యమాణః, ధవితుం, ధోతుం, ధూతం, ధవనం, ధవిత్వా, ధూత్వా,విధూయ, ధావంధావం, ధవిత్వాధవిత్వా, ధూత్వాధూత్వా

కృఞ్-హింసాయాం॥సకర్మకః॥అనిట్॥ ఉభయపదీ.

౧ కృణోతి-కృణ్వః-కృణువః-కృణుతే-కృణ్వాతే - కృణ్వహే-కృణువహే ॥ ౨ చకార,చకర్థ-చకృవ-చకృమ ॥ చక్రే-చకృషే-చకృఢ్వే । చకృవహే-చకృమహే ॥ ౩ కర్తా(సి,సే,హే) ౪ కరిష్యతి-తే ॥ ౫ కృణోతు-కృణుతాం ॥ ౬ అకృణోత్-అకృణుత ॥ ౭కృణుయాత్ -కృణ్వీత ॥ ౮ క్రియాత్ -కృషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯అకార్షీత్ -అకృ

త-అకృషాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦ అకరిష్యత్-త ॥

కర్మణి-ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోస్సన్న్యజ్యల్లుఙ్లుఙ్ష్వేభ్యః కృత్స్వపి భృఞ్ ధాతువత్ ॥పు౨౧౪,౨౧౫ ॥ సన్నంతాత్పక్షేపరస్మైపదే చికీర్షతీత్యాదిసన్నంతఘురతివత్ ॥పు౧౧౧.

కేవలాత్కృత్సు—కర్తవ్యం, కరణీయం, కార్యం, కృతః, కృతవాన్, కృణ్వన్-కృణ్వతీ, కృణ్వానః, కరిష్యన్-కరిష్యతీ-కరిష్యంతీ, కరిష్యమాణః, కర్తుం, కృతిం, కరణం, కృత్వా, ఉత్కృత్య, కారంకారం, కృత్వాకృత్వా.

వృఙ్-వరణే ॥సకర్మకః॥ సేట్ ॥ఉభయపదీ

౧ వృణోతి,వృణ్వః,వృణునః । వృణుతే।వృణ్వహే। వృణువహే॥ ౨ వవార।వవ్రతుః ॥ థలి క్రాదిత్వాన్నిషేధేప్రాప్తే బభూథాతతంథ ఇత్యాదినా వేదఇడభావనిపాతనాద్భాషాయాంథలీట్ ॥ వవరిథ । క్రాదిత్వాన్నేట్ । వవృవ।వవృమ ॥ వవ్రే।వవృషే।వవృఢ్వే ॥ వవృవహే। వవృమహే ॥ వృతోవేతిటోవాదీర్ఘః ॥ ౩ వరితా(సి, సే, హే)వరీతా(సి, సే, హే) ౪ వరిష్యతి-తే ॥ వరీష్యతి-తే ॥ ౫ వృణోతు, వృణు, వృణవాని ॥ వృణుతాం, వృణుష్వ; వృణవై ॥ ౬ అవృణోత్ అవృణుతాం ॥ అవృణుత-అవృణ్వాతాం ॥ ౭ వృణుయాత్-వృణుయాతాం ॥ వృణ్వీత-వృణ్వీయాతాం ॥ వ్రియాత్-వ్రియాస్తాం ॥ లిఙ్సిచోరాత్మనేపదేష్వితివేట్ ॥ ఇట్పక్షే నలిఙీతిటోదీర్ఘనిషేధః ॥ వరిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) వృషీష్ట-ఢ్వం ॥ సిచిచపరస్మైపదేష్వితిటో దీర్ఘనిషేధః ॥ ౮ అవారీత్-అవారిష్టాం-అవారిషుః ॥ ఆత్మనేపదేసిచీట్పక్షే వాదీర్ఘః । అవరిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) అవరీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ఇడభావే అవృత-అవృషాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦ అవరి(రీ)ష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ వ్రియతే ॥ ౨ వవ్రే।వవృషే।వవృఢ్వే।వవృవహే।వవృమహే ॥ ౩ వారితా(సే,హే)వరి(రీ)తా(సే,హే) ౪ వారిష్యతే।వ

రి(రీ) ష్యతే ॥ ౫ వ్రియతాం ॥ ౬ అవ్రియత ॥ ౭ వ్రియేత ॥ ౮ వారిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) వరిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)వృషీష్ట ధ్వం ॥ ౯ అవారి-అవారిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అవరిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)అవరీషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం)అవృషాతాం-ధ్వం ॥ ౧౦ అవారిష్యత-అవరిష్యత-అవరీష్యత

ణౌ కర్తృకర్మణోఃకృతస్నచయజ్యఙ్లుకో స్తిజికృతిచసర్వాఃసరతి వత్ ॥పు౧౧౩,౧౧౪,౧౧౫॥సని ఇట్సనివేతిశ్చ్వికల్పే వివరిషతి-తే॥వివరీషతి-తే॥వువూర్షతి-తే॥ఇతి త్రైరూప్యం సర్వత్ర తిఙ్కృత్సు జ్ఞేయమ్॥

కేవలాత్కృత్సు-వరితవ్యం, వరీతవ్యం, వరణీయం, శతేనవర్యా కన్యా, అవద్యపణ్యవర్యాగర్హ్యపణితవ్యానిరోధేషు ఇత్యప్రతిబంధార్థే యదంతో నిపాత్యతే ॥ వృత్యా న్యా, ఏతిస్తుశాస్వ్రిత్యాదినా క్యప్ ॥ వృతః, వృతవాన్, వృణ్వన్-వృణ్వతీ,వృణ్వానః, వరిష్యన్-వరిష్యతీ వరిష్యంతీ, వరీష్యన్-వరీష్యతీ-వరీష్యంతీ, వరితుం,వరీతుం, వృతం వరణం, వృత్వా, శ్ర్యుకః కితీతీడ్నిషేధః, వివృత్య, వారం వారం, వృత్వావృత్వా

స్తృఞ్-ఆచ్ఛాదనే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ

౧ స్తృణోతి। స్తృణ్వః। స్తృణువః। స్తృణుతే। స్తృణ్వహే। స్తృణువహే ॥ ఋతశ్చసంయోగాదేర్గుణ ఇతి గుణః ॥ ౨ తస్తార। తస్తరతుః తస్తరుః ॥ తస్తర్థ। తస్తరథుః। తస్తరివ। తస్తరిమ ॥ తస్తరే। తస్తరాతే, తస్తరిషే। తస్తరిఢ్వే-ధ్వే ॥ తస్తరివహే। తస్తరిమహే ॥ ౩ స్తర్తా (సి। సే,హే) ౪ స్తరిష్యతి-తే ॥ ౫ స్తృణోతు। స్తృణు। స్తృణవాని॥ స్తృణుతాం। స్తృణుష్వ। స్తృణవై ॥ ౬ అస్తృణోత్। అస్తృణ్వ। అస్తృణువ। అస్తృణుత। అస్తృణ్వి। అస్తృణ్వహి। అస్తృణువహి ॥ ౭ స్తృణుయాత్। స్తృణ్వీత। గుణోఽర్తీతి గుణః ॥ ౮ స్తర్యాత్-స్తర్యాస్తాం॥ ఋతశ్చసంయోగాదేరితీడ్వా ॥ స్తరిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) స్తృషీష్ట-ధ్వం ౯ అస్తార్షీత్-అస్తార్ష్టాం-అస్తార్షుః ॥ ఋతశ్చేత్యాదినేడ్వా ॥

అ ష్టరిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) అస్తృత-అస్తృషాతాం-ఢ్వం ॥ అస్తృషి ॥ ౧౦ అస్తరిష్యత్-త ॥

కర్మణి-౧ స్తర్యతే ॥ ౨ తస్తరే ॥ 3 స్తారితా- స్తర్తా ॥ ౪ స్తారిష్యతే- స్తరిష్యతే ॥ ౫ స్తర్యతాం ॥ ౬ అస్తర్యత ॥ ౭ స్తర్యేత ॥ ౮ స్తారిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) స్తరిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) స్తృషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అస్తారి-అస్తారిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అస్తరిషాతాం (ఢ్వం,ధ్వం)అస్తృషాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦ అస్తారిష్యత-అస్తరిష్యత.

ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సుయజియఙ్లుకిచతిఙ్క్రియాస్సర్వంస్వరతివత్ ॥పుం౧౯,౧౨౦,౧౨౧ ॥ సని అజ్ఝనేతి దీర్ఘే ఇత్త్వేరపరత్వే ఉపధాదీర్ఘేతి స్తీర్షతి-తే ఇతివిశేషేణతిఙ్రూపాణ్యన్యేయాని ॥ కేవలాత్కృత్సు- స్తర్తవ్యం, స్తరణీయం,స్తార్యం స్తృతః, స్తృతవాన్, స్తృణ్వన్-స్తృణ్వతీ,స్తృణ్వానః, స్తరిష్యన్ స్తరిష్యతీ, స్తరిష్యంతీ, స్తర్తుం, స్తృతం, స్తరణం, ఆస్తృత్య, స్తారంస్తారం, స్తృత్వా స్తృత్వా. ..ఇత్యుభయపదినః..

..ఇతిస్వాదయః..

..అథ తుదాదావజంతాఃపరస్మై పదినః..

క్షి-నివాసగత్యోః॥అకర్మకః॥అనిట్ ॥పరస్మై పదీ

కర్తర్యర్థే సార్వధాతుకేపరేతుదాదిభ్యశ్శ ఇతిశపోఽపవాదశ్శప్రత్యయః ॥ ౧ క్షియతి।క్షియతః।క్షియంతి ॥ ౫ క్షియతు-క్షీయతాత్ -క్షియతాం।క్షియంతు॥క్షియ।క్షియతాత్ । క్షయాణి॥౬అక్షియత్।అక్షియతాం। అక్షియన్ ॥ ౭ క్షియేత్।క్షియేతాం।క్షియేయుః ॥ అన్యత్సర్వంభ్వాదిక క్షయతివత్ ॥ పు ౯౪,౯౫,౯౬ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిక్షియతే ॥ ౫ వ్యతిక్షియతాం ॥ ౬ వ్యత్యక్షియత । ౭ వ్యతిక్షియేతేతి ॥ కేవలాత్కృత్సు-శతరి ॥ క్షియన్। క్షి

మ్లాతీక్ష్మియంతీ ॥ ఇతిచవిశేషః.

ధి-ధారణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

౧ ధియతి ॥ ౨ దిధాయ।దిధ్యతుః।దిధ్యుః ॥ దిధయిథ, దిధేథ।దిధ్య థు।దిధ్యిమ ॥ ౩ ధేతా ॥ ౪ ధేష్యతి ॥ ౫ ధయతు ॥ ౬ అధియత్ ॥౭ ధియేత్ ॥ ౮ ధీయాత్ ॥ ౯ అధైషీత్ ॥ ౧౦ అధేష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిధియతే ॥ ౨ వ్యతిదధ్యే।వ్యతిదధ్యషే। వ్యతిదిధ్యిఢ్వే-ధ్వే ॥ వ్యతిదిధ్యవహే ॥ ౫ వ్యతిధియతాం ॥ ౬ వ్యత్య ధియత ॥ ౭ వ్యతిధియేత ॥ శేషంక్షయతివత్ ॥

కర్మణి—౨ దిధ్యే।దిధ్యషే(ఢ్వే,ధ్వే) దిధ్యివహే,దిధ్యిమహే ॥ ఇతివిశేషః, శేషంప్రాగ్వత్ ॥ ణ్యంతాదిషుసర్వంక్షయతివత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు—ధేతవ్యం, ధయనీయం,ధేయం,ధితః, ధితవాన్ ధియన్,ధియతీ, ధియంతీ, ధేష్యన్,ధేష్యతీ,ధేష్యంతీ,ధేతుం,ధితః, ధయః, ధిత్వా, ప్రధిత్య, ధాయంధాయం, ధిత్వాధిత్వా.

రి, పి-గతౌ॥సకర్మకౌ॥అనిటౌ॥పరస్మైపదినౌ

రియతి । పియతీత్యాదిసర్వంధిధాతువత్ ॥ గత్యర్థత్వాత్కర్మ వ్యతీహారేనతఙ్.

గు-పురీషోత్సర్గే,అకర్మకః,అనిట్,పరస్మైపదీ ॥కుటాదిః

౧ గువతి ॥ ౨ జుగావ-జుగువతుః ॥ గాఙ్కుటాదిభ్యఇంణిన్ఙిదితి ఙిత్త్వాత్ ॥ జుగువిథ-జుగుథ-జుగువివ-జుగువిమ ॥ ౩ గుతా । గుతారౌ -సి ॥ ౪ గుష్యతి ॥ ౫ గువతు ॥ ౬ అగువత్ ॥ ౭ గువేత్ ॥ ౮ గూ యాత్ ॥ ౯ అగుషీత్-అగుతాం । కుటాదిత్వేనఙిత్త్వాద్గుణనిషేధేప్రా ప్తేవృద్ధింగాదితిసిజ్లోపః ॥ అగుషుః, అగుషీః,అగుత, అగుషం,అగుష్వ అగుష్మ ॥ ౧౦ అగుష్యత్,

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిగువతే।వ్యతిగువేతే।వ్యతిగువంతే ॥ వ్యతిగువసే,వ్యతిగువేథే।వ్యతిగువధ్వే ॥ వ్యతిగువే।వ్యతిగువావహే।వ్యతిగునామహే ॥ ౨ వ్యతిజుగువే।వ్యతిజుగువిషె (ధ్వే।ఢ్వే) వ్యతిజుగువివహే।వ్యతిజుగువిమహే ॥ ౩ వ్యతిగుతా(సే,హే) ౪ వ్యతిగుష్యతే ॥౫ వ్యతిగువతాం ॥ ౬ వ్యత్యగువత ॥ ౭ వ్యతిగువేత ॥ ౮ వ్యతిగుషీష్ట, ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యగుత।వ్యత్యగుషాతాం।వ్యత్యగుషత ॥ వ్యత్యగుథాః । వ్యత్యగుషాథాం।వ్యత్యగుధ్వం ॥ వ్యత్యగుషి।వ్యత్యగుష్వహి।వ్యత్యగుష్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యగుష్యత ॥

భావే—గూయతే।జుగువఇత్యాదిసర్వలకారవత్;

ణ్యంతాదిషుసర్వంసవతివత్ ॥పు౧౦౪,౧౦౫॥యఙ్లుకి—జోగుపీతి। జోగుతి, జోగుతః, జోగునతీత్యాది ॥ కృత్సు ॥ జోగువితవ్యం,జోగువనీయం, జోగావ్యం, జోగుయం, జోగువిష్యన్।జోగువిష్యతీ। జోగువిష్యంతీ, జోగువితుం, జోగువనం, జోగువిత్వేతివిశేషః ॥ శేషం సవతివత్ ॥ కేవలాత్కృత్సు ॥ గువితవ్యం, గువనీయం, గుయం, ఆవశ్యకే ఉగావ్యం, గూనః, గూనవాన్, గుగ్వోర్దీర్ఘశ్చేతినిష్ఠానత్వం దీర్ఘశ్చ, గువన్।గువతీ।గువంతీ, గుష్యన్ । గుష్యతీ । గుష్యంతీ । గుతుం, గూనం గువనం । గుత్వా । ప్రగుత్య । గావంగావం।గుత్వా గుత్వా.

ధుౕ, స్థైర్యే॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ॥కుటాదిః
ధ్రువతీత్యాదిసర్వంగువతివత్॥నిష్ఠాయాం ధ్రుతః, ధ్రుతవాన్.

ణూ, స్తవనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥కుటాదిః
౧ నువతి ॥ ౨ నునావ।నునువతుః ॥ కుటాదిత్వాన్నిత్వం॥నునువిథ నునావ।నునువ ॥ ౩ నువితా-సి ॥ ౪ నువిష్యతి ॥ ౫ నువతు ॥ ౬ అనువత్ ॥ ౭ నువేత్ ॥ ౮ నూయాత్ ॥ ౯ అనువీత్ ।అనువిష్టాం ॥౧౦

అనువిష్యల్ ॥ కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతినువతే ॥ ౨ వ్యతినునువే ౩ వ్యతినువితా(సే, హే) ౪ వ్యతినువిష్యతే ॥ ౫ వ్యతినువతాం ॥ ౬ వ్యత్యనువత ॥ ౭ వ్యతినువీత ॥ ౮ వ్యతినువిషీష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ౯ వ్యత్యనువిష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యనువిష్యత ॥

కర్మాదిషు పర్వంసవతివల్ ॥ పు౧౦౪,౧౦౫ ॥ యఙ్లుగాదివిశేషస్తు వక్ష్యమాణధువతివల్ ॥ కేవలాత్కృత్సు—నువితవ్యం, నువనీయం, నావ్యం, అనావశ్యకే తు నూయం, శ్యుకః కితీతీడ్న్షేధః ॥ నూతః, నూతవాన్, నువన్-నువతీ-నువంతీ, నువిష్యన్-నువిష్యతీ నువిష్యంతీ, నువితుం, నూతం, నువనం, నూత్వా, ప్రణూయ, నావంనావం, నూత్వానూత్వా,

ధూ-విధూననే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీకుటాదిః

౧ ధువతి-దుధావ-దుధువతుః ॥ దుధువిథ-గాఙ్కుటాదిభ్య ఇతీజిత్త్వం ॥ దుధావ-దుధువ-దుధువివ ॥ ౩ ధువితా ॥ ౪ ధువిష్యతి ॥ ౫ ధువతు ॥ ౬ అధువత్ ॥ ౭ ధువేల్ ॥ ౮ ధూయాత్ ॥ ౯ అధువీల్ ॥ ౧౦ అధువిష్యల్ ॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిధువతే ॥ ౨ వ్యతిదుధువే ॥ వ్యతిదుధువిషే(ఢ్వే,ధ్వే) ౩ వ్యతిధువితా(సే,హే) ౪ వ్యతిధువిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిధువతాం ॥ ౬ వ్యత్యధువత ॥ ౭ వ్యతిధువేత ॥ ౮ వ్యతిధువిషీష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ౯ వ్యత్యధువిష్ట(ధ్వం,ధ్వం) ॥ ౧౦ వ్యత్యధువిష్యత.

కర్మాదిషు సర్వంసవతివల్ ॥ పు౧౦౪,౧౦౬ ॥ నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతిణ్యంతాత్కర్తరి పరస్మైపదమేవ ॥

యఙ్లుకి-దోధువీతి, దోధూతి, దోధూతః, దోధువతీత్యాది ॥

కృత్సు—దోధువితవ్యం, దోధువనీయం, దోధావ్యం, దోధూయం, దోధువిష్యన్-దోధువిష్యతీ దోధువిష్యంతీ, దోధువితుం, దోధువనం, దోధువిత్వేతివిశేషః ॥ శేషం సవతివల్ ॥

కేవలాత్కృత్సు—ధువితవ్యం, ధువనీయం, ధావ్యం, ధూయం, ధూతః, ధూతవాన్, ధువన్-ధువతీ-ధువంతీ, ధువిష్యన్-ధువిష్యతీ। ధువిష్యంతీ, ధువితుం, ధూతం, ధువనం, ధూత్వా, విధూయ, ధావం ధావం, ధూత్వాధూత్వా.

షూ-ప్రేరణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ సువతి ॥ ౨ సుషావ-సుషువతుః ॥ సుషవిథ,సుషువివ ॥ 3సవితా-సి ॥ ౪ సవిష్యతి ॥ ౫ సువతు ॥ ౬ అసువత్॥ ౭ సువేత్ ॥ ౮ సూయాత్ ॥ ౯ అసావీత్-అసావిష్టాం ॥౧౦ అసవిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిషువతే ॥ ౨ వ్యతిషుషువే-వ్యతిషుషువిషే (ఢ్వే,ధ్వే) వ్యతిషుషువివహే ॥ ఉపసర్గాత్సునోతీత్యాదినా షత్వమ్ ॥ 3 వ్యతిషవితా(సే,హే) ౪ వ్యతిషవిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిషువతాం ॥ ౬ వ్యత్యషువత ॥ ప్రాక్సితాదడ్వ్యవాయేఽపీతిషత్వమ్ ॥౭వ్యతిషువేత ॥ ౮ వ్యతిషవిషీష్ట(ఢ్వం।ధ్వం) ౯ వ్యత్యషవిష్ట(ఢ్వం।ధ్వం) ॥ ౧౦ వ్యత్యషవిష్యత. కర్మాదిషుసర్వం సవతివత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు— సవితవ్యం । సవనీయం । సావ్యం । అనావ్యకేతు సవ్యం । సువతికర్మణిలోకంప్రేరయతీతిసూర్యః। రాజసూయసూర్యేత్యాదినాకర్తరిక్యప్తస్య రుట్చనిపాత్యతే । సూతః । సూతవాన్ । సువన్-సువతీ-సువంతీ । సవిష్యన్-సవిష్యతీ-సవిష్యంతీ సవితుం । సూతం । సవనం । సూత్వా । ప్రసూయ । సావంసావం। సూత్వాసూత్వా ॥

కౄ-విక్షేపే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ కిరతి ॥ ౨ చకార-చకరతుః ॥ చకరిథ-చకరివ-చకరిమ ॥ 3కరితా-సి ॥ కరీతా-సి ॥ ౪ కరిష్యతి-కరీష్యతి ॥ ౫ కిరతు । కిర- కిరాణి ॥ ౬ అకిరత్ ॥ ౭ కిరేత్ ॥ ౮ కీర్యాత్ ॥ ౯ అకారీత్-అకారి

ష్టాం ॥ సిచిచపరస్మైపదేష్వితిటోదీర్ఘనిషేధః ॥ ౧౦ అకరిష్యత్
-అకరీష్యత్ ॥ ఉపేత్యుపసర్గపూర్వాదస్మాచ్ఛేదనార్థేవాచ్యేకిర
తౌ లవనఇతిసుడాగమే ॥ ౧ ఉపస్కిరతి ॥ అడభ్యాసవ్యవాయేపీతి
సుట్కాత్పూర్వఇతివక్తవ్యమితి కాత్పూర్వంసుడాగమే ॥ ౨ ఉపచ
స్కార-ఉపచస్కరతుః ॥ ఉపచస్కరిథ-ఉపచస్కరివ ॥ ౩ ఉపస్క
రితా-సి ॥ ఉపస్కరీతా-సి ॥ ౪ ఉపస్కరిష్యతి-ఉపస్కరీష్యతి ॥ ౫
ఉపస్కిరతు- ఉపస్కిర-ఉపస్కిరాణి ॥ ౬ ఉపాస్కిరత్ ॥ ౭ ఉపస్కి
రేత్ ॥ ౮ ఉపస్కీర్యాత్ ॥ ౯ ఉపాస్కారీత్-ఉపాస్కారిష్టాం ॥
౧౦ ఉపాస్కరి(రీ)ష్యత్ ॥ తథా హింసాయాం గమ్యమానాయాం
ప్రతేపూర్వాదప్యస్మాద్ధింసాయాంప్రతేశ్చేతిసుడాగమః॥ ౧ప్రతిస్కి
రతి ॥ ౨ ప్రతిచస్కార ॥ ౩ ప్రతిస్కరి(రీ)తా-సి ॥ ౪ ప్రతిస్కరి
(రీ)ష్యతి ॥ ౫ ప్రతిస్కిరతు ॥ ౬ ప్రత్యస్కిరత్ ॥ ౭ ప్రతిస్కిరేత్
౮ ప్రతిస్కీర్యాత్ ॥ ౯ ప్రత్యస్కారీత్-ప్రత్యస్కారిష్టాం ॥ ౧౦ ప్ర
త్యస్కరి(రీ)ష్యత్ ॥

కిరతేర్హర్షజీవికాకులాయకరణేష్వితివాచ్యమితిహర్షాదిషు
విషయభూతేష్వస్మాదాత్మనేపదం ॥ తథాఽపపూర్వాదస్మాదపాచ్చ
తుష్పాచ్ఛకునిష్వాలేఖనఇతిసుడాగమః। సోపిసుడపిహర్షాదిష్వే
వక్తవ్యఇతి హర్షాదిషువిషయభూతేష్వేవభవతి ॥ అపస్కిరతేవృ
షోహృష్టః, కుక్కుటోభక్షార్థీశ్వాశ్రయార్థీచ॥ తదాస్యరూపాణి.
౧ అపస్కిరతే ॥ ౨ అపచస్కరే - అపచస్కరిషే- అపచస్కరి
(ఢ్వే ధ్వే) ౩ అపస్కరి (రీ)తా-(సేహే) ౪ అపస్కరి(రీ)ష్యతే॥ ౫
అపస్కిరతాం ॥ ౬ అపాస్కిరత ॥ ౭ అపస్కిరేత ॥ లిఙ్సిచోరాత్మ
నేపదేష్వితీడ్వికల్పః ॥ ౮ అపస్కరిషీష్ట(ధ్వాం।ఢ్వం) అపస్కీర్షీష్ట-
ధ్వం ॥౯ అపాస్కరిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) అపాస్కరీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) అపాస్కీ
ర్ష్ట-ధ్వం ॥ ౧౦ అపాస్కరిష్యత-అపాస్కరీష్యత ॥ హర్షాదిష్వ

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

విషయేషు నసుడాత్మనేపదే ॥ అపకిరతికుసుమం । గజో౽పకిరతి ॥

దాక్షిణాత్యపుస్తకేషు అవాచ్చతుష్పాదితిపాఠో దృశ్యతే । తదా పస్కిరతఇత్యాద్యున్నేయం ॥

కర్మవ్యతీహారే—వ్యతికిరతఇత్యాద్యాత్మనేపదరూపం ప్రాగ్వత్.

అస్మాత్కర్మణః కర్తృత్వవివక్షాయాం కర్మవత్త్వాతిదేశాద్యగాదిషు ప్రాప్తేషు భూషాకర్మకిరాదిసనాంచాన్యత్రాత్మనేపదాదితి నయక్చిణౌచిణ్వదిట్చ ॥ ౧ అవకిరతేహంస్త్రీ ॥ ౨ అవచకరే ॥ ౩ అవకరి(రీ)తా(సే।హే) ౪ అవకరి (రీ)ష్యతే ॥ ౫ అవకిరతాం ॥ ౬ అవాకిరత ॥ ౭ అవకిరేత ॥ ౮ అవకరిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం)అవకీర్షీష్ట-ఢ్వం। ౯ అవాకీర్ష్ట-ఢ్వం ॥ అవాకరి(రీ)ష్ట(ఢ్వం।ధ్వం)౧౦అవాకరి(రీ)ష్యత

కర్మణి తరతివత్ ॥ లిటి చకరే-చకరాతే ఇత్యాదిర్విశేషః ॥

ణ్యంతాత్కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు యజి యఙ్లుకిచ తిఙ్కృత్సుసర్వం తరతివత్ ॥ పు౧౩౩, ౧౪౪, ౧౪౫ ॥ సని-కిరశ్చపంచభ్య ఇతిసూత్రపదోక్తత్వాన్నిత్యఏవేడాగమే చికరిషతి-చికరిషితవ్యమిత్యాది ॥ అత్రివౄతఇతిదీర్ఘోనేష్టః ॥ కేవలాత్కృత్సు—కరితవ్యం-కరీతవ్యం, కరణీయం। కార్యం, కీర్ణః, కీర్ణవాన్, శ్ర్యుకఃకితీతీణ్నిషేధః ॥ కిరన్-కిరతీ-కిరంతీ, కరిష్యన్-కరీష్యన్-కరి (రీ) ష్యతీ।కరి(రీ)ష్యంతీ, కరి(రీ)తుం, కీర్ణం, కరణం, కీర్త్వా, వికీర్య, కారంకారం, కీర్త్వాకీర్త్వా.

గౄ-నిగరణే ॥ సకర్మక ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

అస్యాచివిభాషేతి రేఫస్యలత్వంవా ॥ ౧ గిరతి, గిలతి ॥ ౨ జగార, జగరతుః ॥ జగాల-జగలతుః ॥ జగరిథ, జగలిథ-జగరివ, జగలివ ॥ ౩ గరితా, సి ॥ గరీతా-సి ॥ గలి(లీ)తా-సి ॥ ౪ గరి(రీ)ష్యతి । గలి(లీ)ష్యతి ॥ ౫ గిర(ల)తు-గిర(ల)-గిరాణి, గిలాని ॥ ౬ అగిర(ల)త్ ॥ ౭ గిరే(లే)త్ ॥ ౮ గీర్యాత్ ॥ ౯ అగారీత్, అగాలీత్ ॥ ౧౦ అగరి(రీ)ష్యత్, అగలి(లీ)ష్యత్

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిగిర(ల)తే ॥ ౨ వ్యతిజగరే(లే) ౩ వ్యతిగరి(రీ)తా(సే।హే) వ్యతిగలి(లీ)తా(సే।హే) ౪ వ్యతిగరి(రీ)ష్యతే-వ్యతిగలి(లీ)ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిగిర(ల)తాం ॥ ౬ వ్యత్యగిర (ల) త ॥ ౭ వ్యతిగిరే(లే)త ॥ ౮ వ్యతిగరి(లి)షీష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) వ్యతిగీర్షీష్ట-ఢ్వం ౯ వ్యత్యగరి(రీ)ష్ట(ఢ్వం।ధ్వం)వ్యత్యగలి(లీ)ష్ట(ఢ్వం।ధ్వం)వ్యత్యగీర్ష్ట।ఢ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యగరి(రీ)ష్యత-వ్యత్యగలి(లీ)ష్యత ॥

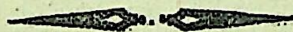
కర్మణి—౧ గీర్యతే ॥ ౨ జగరే(లే)-జగరి(లి)షే-జగరి(లి)ఢ్వే-ధ్వే ॥ జగరి(లి)వహే ॥ ౩ గారి(లి)తా(సే।హే) చిణ్వత్కృతస్య వలాదిలక్షణస్యైవేటో వృతో వేతి దీర్ఘవిధానాన్నాస్యేటో దీర్ఘః ॥ గరి(లి) తా (సే।హే)గరీ(లీ)తా(సే।హే) ౪ గారి(లి)ష్యతే-గరి(రీ)ష్యతే ॥ గలి(లీ)ష్యతే ॥ ౫ గీర్యతాం ॥ ౬ అగీర్యత ॥ ౭ గీర్యేత ॥ ౮ గారి(లి)షీష్ట(ఢ్వం।ధ్వం)గరిషీష్ట(ఢ్వం।ధ్వం) గలిషీష్ట (ఢ్వం।ధ్వం) ౯ అగారి(లి)-అగారి(లి)షాతాం (ఢ్వం।ధ్వం) అగరి(రీ) షాతాం (ఢ్వం।ధ్వం) అగలి(లీ)షాతాం(ఢ్వం।ధ్వం) అగీర్షాతాం-ఢ్వం ॥ ౧౦ అగారి(లి)ష్యత, అగరి(రీ)ష్యత అగలి(లీ)ష్యత.

అవేత్యుపసర్గపూర్వాదస్మాదవాద్గ్ర ఇతి తఙ్ ॥ అవగిర(ల)తే ॥ ప్రతిజ్ఞార్థే సంపూర్వాత్సమః ప్రతిజ్ఞాన ఇతి తఙ్ ॥ సంగిర(ల)తే ॥ అన్యత్సర్వం వ్యతిగిరతివత్ ॥ కర్మణః కర్తృత్వవివక్షాయాం ॥ గిరతే। -గిలతే-అగీర్ష్టేత్యాదికిరతివత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు చ గారయతి గాలయతీత్యాదిద్వైరూప్యంతరతివత్ ॥ పు ౧-౨౩, ౧-౨౪, ౧-౨౫ ॥ నిగరణచలనార్థేభ్యశ్చేతి ణ్యంతాత్పరస్మైపదమేవ ॥ సని-కిరశ్చపంచభ్య ఇతీటి ॥ జిగరిషతి-జిగలిషతీత్యాదిరూపద్వయం ॥ తథా కృత్స్వపి బోధ్యం అత్ర వృత ఇతి దీర్ఘో నేష్టః ॥ గర్హితం గిర(ల)తీత్యర్థే లుపసదచరేత్యాదినా యఙి గ్రో యఙీతి లత్వే జేగిల్యతే ॥ కృత్స్వపి జేగిలితవ్యమిత్యాది।

యఙ్లుకి-జాగరీతి, జాగలీతి, జాగర్తి, జాగీర్తః, జాగిరతి- జాగిలతీత్యాది ॥ కృత్సు-జాగరితవ్యం, జాగలితవ్యం, జాగరీ(లీ)తవ్యం, జాగరణీయం, జాగలనీయం, జాగార్యం, జాగిరి(లి)తః, జాగరీ(లీ)తః, జాగరి(లి)తవాన్, జాగరీ(లీ)తవాన్, జాగిర(ల)త్-జాగిర(ల)తౌ-జాగిర(ల)తః, జాగిర(ల)తీ, జాగరి(లి)ష్యన్-జాగరీ(లీ)ష్యన్-జాగరి(లి)ష్యతీ-జాగరీ(లీ)ష్యతీ-జాగరి(లి)ష్యంతీ-జాగరీ(లీ)ష్యంతీ, జాగరి(లి)తుం, జాగరీ(లీ)తుం, జాగిరి(లి)తం-జాగిరీ(లీ)తం, జాగరణం-జాగలనం, జాగరి(లి)త్వా, జాగరీ(లీ)త్వా, నిజాగీర్య, జాగారంజాగారం, జాగాలంజాగాలం, జాగరిత్వాజాగరిత్వా, జాగరీత్వాజాగరీత్వా, జాగలిత్వాజాగలిత్వా, జాగలీత్వాజాగలీత్వా.

కేవలాత్కృత్సు—గరి(లి)తవ్యం । గరీ(లీ)తవ్యం । గరణీయం- గలనీయం । గార్యం । గీర్ణం । గీర్ణవాన్ । గిర(ల)న్-గిర(ల)తీ-గిరం(లం)తీ ॥ గరి(లి)ష్యన్-గరి(లి)ష్యతీ-గరి(లి)ష్యంతీ । గరీ(లీ)ష్యన్-గరీ(లీ)ష్యతీ-గరీ(లీ)ష్యంతీ। గరి(రీ)తుం, గలి(లీ)తుం।గీర్ణం।గరణం। గలనం । గీర్త్వా । నిగీర్య । గారంగారం । గాలంగాలం । గీర్త్వాగీర్త్వా ॥

ఇత్యజంతాః పరస్మైపదినః

ఇష-ఇచ్ఛాయాం॥ సకర్మకః॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

ఇషగమీత్యాదినాఛః ॥ ౧ ఇచ్ఛతి ॥ ౨ ఇయేష-ఈషతుః- ఇయేషిథ ॥ ౩ తీషసహేతి వేట్ ॥ ఏషితా-సి ॥ ఏష్టా-సి ॥ ౪ ఏషిష్యతి॥ ౫ ఇచ్ఛతు ॥ ౬ ఐచ్ఛత్ ॥ ౭ ఇచ్ఛేత్ ॥ ౮ ఇష్యాత్ ॥ ౯ ఐషీత్। ౧౦ ఐషిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతీచ్ఛతే ॥ ౨ వ్యతీషె-వ్యతీషిషే ॥ 3 వ్యత్యేషితా(సే।హే) వ్యత్యేష్టా(సే।హే) ౪ వ్యత్యేషిష్యతే ॥ ౫వ్యతీచ్ఛతాం ॥ ౬ వ్యత్యైచ్ఛత॥ ౭వ్యతీచ్ఛేత ॥ ౮ వ్యత్యేషిషీష్టధ్వం।

౯ వ్యత్యైష్యత్(ధ్వం/ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యైష్యత.

కర్మాదిషుసర్వమేఖతివత్ ॥ పు ౧౭౭, ౧౭౮ ॥

కేవలాత్కృతు-ఏషితవ్యం । ఏష్టవ్యం । ఏషణీయం । ఏష్యం । ఇష్టః । ఇష్టతాం । ఇచ్ఛన్-ఇచ్ఛతీ-ఇచ్ఛంతీ । అచ్ఛినద్యౌరితి సుమ్నా । ఏష్యన్-ఏష్యతీ-ఏష్యంతీ । ఏషితుం । ఏష్టుం । ఇష్టం । ఏషణం । ఏషిత్వా । ఇష్ట్వా । సమిష్య । ఏషమేషం । ఏషిత్వైషిత్వా ఇష్ట్వేష్ట్వా ॥

ఇల-స్వప్నక్షేపణయోః॥స్వప్నేఽకర్మకః॥క్షేపణే సకర్మకః॥

సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఇలతి ॥ ౫ ఇలతు ॥ ౬ ఐలత్ ॥ ౭ ఇలేత్ ఇతివిశేషః ॥శేషం కాదావార్ధధాతుకఇడ్వికల్పవర్జమిచ్ఛతివత్ ॥

ఉఛి-ఉంఛే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఉంఛతి ॥ ఉంఛాంచకారేత్యాదీంఖతివత్ ॥ పు ౧౭౩, ౧౭౪ ।

ఉఛీ-వివాసే॥వివాసస్సమాప్తిః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ప్రాయేణాయంవిపూర్వః॥ వ్యుచ్ఛతీత్యాదిభావాదికవత్॥పు౧౭౯ ఉచి- వ్యౌచిచ్ఛత్-త ॥ సని-వ్యుచిచ్ఛిషతి । తుకిచుత్వేపూర్వత్రాసిద్ధీయమద్విర్వచనఇతిచఛాభ్యాంసహితస్యైటాద్విత్వం ॥

ఉజ్ఝ-ఉత్సర్గే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఉజ్ఝతి ॥ ౨ ఉజ్ఝాంచకార(బభూవ,ఆస) ౩ ఉజ్ఝితా-సి ॥ ౪ ఉజ్ఝిష్యతి ॥ ౫ ఉజ్ఝతు ॥ ౬ ఔజ్ఝత్ ॥ ౭ ఉజ్ఝేత్ ॥ ౮ ఉజ్ఝ్యాత్ ౯ ఔజ్ఝీత్ ॥ ౧౦ ఔజ్ఝిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతిహారే— ౧ వ్యత్యుజ్ఝతే ॥ ౨ వ్యత్యుజ్ఝాంచక్రే (బభూవ!ఆస) ౩ వ్యత్యుజ్ఝితా(సేహే.) ౪వ్యత్యుజ్ఝిష్యతే ॥ ౫వ్యత్యు

జ్ఝితాం ॥ ౬ వ్యత్యౌజ్ఝత ॥ ౭ వ్యత్యుజ్ఝేత ॥ ౮ వ్యత్యుజ్ఝిషీష్ట-ధ్వం ౯ వ్యత్యౌజ్ఝిష్ట(ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యౌజ్ఝిష్యత

కర్మణి—౧ ఉజ్ఝ్యతే ॥ ౫ ఉజ్ఝ్యతాం ॥ ౬ ఔజ్ఝ్యత ॥ ౭ ఉజ్ఝ్యేత ॥ ౯ ఔజ్ఝీతి విశేషః. శేషం కర్మవ్యతీహారవత్.

ణ్యంతాదిషు సర్వముక్షతివత్ ॥ సని-ఉజిజ్ఝిషతీత్యాది ॥ పు ౧౮౧॥

కేవలాత్కృత్సు-ఉజ్ఝితవ్యః । ఉజ్ఝనీయః । ఉజ్ఝ్యత్యుదకమధ్యః । భిద్యోద్ధ్యౌ నద ఇతి పదవిశేషవాచ్యత్వాత్ ఉజ్ఝేర్ధత్వం చ నిపాత్యతే ॥ అన్యత్ర ఉజ్ఝితా । ఉజ్ఝ్యః । ఉజ్ఝితః । ఉజ్ఝితవాన్ । ఉజ్ఝన్-ఉజ్ఝతీ ఉజ్ఝంతీ ॥ ఉజ్ఝిష్యన్-ఉజ్ఝిష్యతీ-ఉజ్ఝిష్యంతీ । ఉజ్ఝితుం । ఉజ్ఝితం । ఉజ్ఝనం । ఉజ్ఝిత్వా । సముజ్ఝ్య । ఉజ్ఝముజ్ఝం । ఉజ్ఝిత్వోజ్ఝిత్వా.

ఉబ్జ-ఆర్జవే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ ఉబ్జతి ॥ ఉబ్జాంచకారేత్యాద్యుజ్ఝతివత్ ॥ చఙి-ఔబ్జిజత్ ॥ అయం ధాతురుపదేశే దకారోపధః । భుజన్యుబ్జౌ పాణ్యుపతాపయోరితి సూత్రే దకారస్యానిపాతనాద్బః । నచాంతరంగోఽపి ద్విత్వవిషయే శ్చుత్వా(?)ఇతి నిషేధాజ్జశబ్దస్య ద్విత్వే కృతే ప్రవర్తతే ॥ నతు తతః ప్రాక్ ॥ దకారోచ్చారణసామర్థ్యాత్ ॥ సని-ఉబ్జిజిషతీత్యాది ॥ కృత్సు-ఉబ్జితవ్యమిత్యాది ॥

ఉభ,ఉంభ-పూరణే ॥ సకర్మకౌ ॥ సేటౌ ॥ పరస్మైపదినౌ

౧ ఉభతి ॥ ౫ ఉభతు ॥ ౬ ఔభత్ ॥ ౭ ఉభేత్ ॥ కృత్సు-ఉభన్ ఉభతీ-ఉభంతీతి విశేషః ॥ శేషమోఖతివత్ ॥ పు౧౭౨-౧౭౩. ఉంభతీత్యాది ॥ ఆశిషి-ఉభ్యాత్ ॥ శేషమింఖతివత్ ॥ పు ౭౭౩,౧౭౪.

ఋచ-స్తుతౌ ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ ఋచతి । ౨ ఆనర్చ-ఆనృచతుః-ఆనర్చిథ । ౩ అర్చితా-సి [illegible]

అర్చిష్యతి । ౫ ఋచతు । ౬ ఆర్చత్ । ౭ ఋచేత్ । ౮ ఋచ్యాత్ । ౯ ఆర్చీత్ । ౧౦ ఆర్చిష్యత్ ।

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యత్యృచతే । ౨ వ్యత్యానృచే । ౩ వ్యత్యర్చితా (సే, హే) ౪ వ్యత్యర్చిష్యతే । ౫ వ్యత్యృచతాం । ౬ వ్యత్యార్చత । ౭ వ్యత్యృచేత । ౮ వ్యత్యర్చిషీష్ట-ధ్వం । ౯ వ్యత్యార్చిష్ట (ఢ్వం । ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యార్చిష్యత.

కర్మణి—౧ ఋచ్యతే । ౫ ఋచ్యతాం । ౬ ఆర్చ్యత । ౭ ఋచ్యేత । ౯ ఆర్చితి విశేషః । శేషం కర్మవ్యతిహారవత్ ॥

ణ్యంతాదిషు సర్వమర్చతివత్ । పు ౧౫౬., ౧౫౭.

కేవలాత్కృత్సు—అర్చితవ్యం । అర్చనీయం । అర్చ్యం । యజయాచేత్యాదినా ణ్యత్కుత్వనిషేధః । ఋదుపధత్వేఽప్యత ఏవ జ్ఞాపకాణ్ణ్యత్ । ఋచితః । ఋచితవాన్ । ఋచన్-ఋచతీ-ఋచంతీ । అర్చిష్యన్-అర్చిష్యతీ-అర్చిష్యంతీ । అర్చితుం । ఋచితం । అర్చనం అర్చిత్వా । ప్రార్చ్య । అర్చమర్చం । అర్చిత్వార్చిత్వా.

ఋచ్ఛ-గతీంద్రియప్రళయమూర్తిభావేషు । అకర్మకః । సేట్ । పరస్మైప

౧ ఋచ్ఛతి । అనృచ్ఛ ఇతి నిషేధాన్నామ । ఋచ్ఛత్యౄతామితి గుణః । ద్విహల్గ్రహణస్యానేకహలుపలక్షణత్వాన్నుట్ । ౨ ఆనర్ఛ-ఆనర్ఛతుః-ఆనర్ఛుః । ఆనర్ఛిథ । ఆనర్ఛివ-ఆనర్ఛిమ । ౩ ఋచ్ఛితా-సి । ౪ ఋచ్ఛిష్యతి । ౫ ఋచ్ఛతు । ౬ ఆర్ఛత్ । ౭ ఋచ్ఛేత్ । ౮ ఋచ్ఛ్యాత్ । ౯ ఆర్ఛీత్ ॥ ౧౦ ఆర్ఛిష్యత్.

సంపూర్వాదస్మాత్సమోగమృచ్ఛిభ్యామిత్యాత్మనేపదం । ౧ సమృచ్ఛతే । ౨ సమానర్ఛే । సమానర్ఛాతే-సమానర్ఛిరే । ౩ సమృచ్ఛితా (సే । హే) ౪ సమృచ్ఛిష్యతే । ౫ సమృచ్ఛతాం । ౬ సమార్ఛత । ౭ సమృచ్ఛేత । ౮ సమృచ్ఛిషీష్ట-ధ్వం । ౯ సమార్ఛిష్ట (ఢ్వం । ధ్వం) ౧౦ సమార్ఛిష్యత ।

ఇంద్రియప్రళయాదిషు కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యత్యృచ్ఛతే। ౨ వ్యత్యానర్ఛే-వ్యత్యానర్ఛాతే-వ్యత్యానర్ఛిరే। శేషంసమృచ్ఛతివత్.

భావకర్మణోః। ౧ ఋచ్ఛ్యతే। ౨ ఆనర్ఛే। ౫ ఋచ్ఛ్యతాం। ౬ ఆర్ఛ్యత। ౭ ఋచ్ఛ్యేత। ౯ ఆర్ఛితి విశేషః। శేషం సమృచ్ఛతివత్।

ణౌ కర్తృకర్మణోః స్తదంతాత్ప్రత్యయశ్చ ఋచ్ఛతివత్ ॥ ఋచ్ఛాయాంచకారేత్యాద్యర్పతివత్ ॥ పు ౧౫౮, ౧౫౭ ॥ సని-ఋచిచ్ఛిషతీత్యాద్యర్చిచిషతీత్యాదివత్ ॥

కేవలాత్ప్రత్యయాః-ఋచ్ఛితవ్యం। ఋచ్ఛనీయం। ఋచ్ఛ్యం।ఋచ్ఛితః। ఋచ్ఛితవాన్। ఋచ్ఛన్-ఋచ్ఛతీ-ఋచ్ఛంతీ। ఋచ్ఛిష్యన్-ఋచ్ఛిష్యతీ-ఋచ్ఛిష్యంతీ। ఋచ్ఛితుం। ఋచ్ఛితః।ఋచ్ఛనం। ఋచ్ఛిత్వా। సమృచ్ఛ్య। ఋచ్ఛమృచ్ఛం। ఋచ్ఛిత్వ చ్ఛిత్వా.

ఋఫ,ఋంఫ-హింసాయాం॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

ఋఫతి। ఆనర్ఫ-ఆనృఫతుః-ఆనృఫుః। అర్పితేత్యాద్యర్పతివత్ ॥ కర్మవ్యతీహారే నతఙ్ ॥ ఋంఫతి ॥శస్య ఙిత్త్వాదనిదితామితి నలోపే శే తృంఫాదీనాంనుమ్వాచ్య ఇతి నుమ్ ॥ ఋంఫాంచకార ॥ ఋంఫితేత్యాదీంఖతివత్ ॥ పు ౧౭౩, ౧౭౪ ॥ ఆశిషి-ఋఫ్యాత్। శతరి-ఋఫతీ. ఋంఫంతీ, నోపధాత్థఫాంతాద్వేతి క్త్వః కిత్త్వస్య వికల్పనాత్పక్షే నలోపః ॥ఋఫిత్వా।ఋంఫిత్వా ॥ చఙి-అర్పిఫత్-త ॥ ఆమ్ఫిఫత్-త ॥

ఋషీ-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్.పరస్మైపదీ

ఋషతి। ఆనర్ష-ఆనృషతుః। ఆనర్షిథ-అర్షితేత్యాది ఋచతివత్ ॥ నిష్ఠాయాం ఋష్టః-ఋష్టవాన్ ॥

కడ-మదే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

కడతి ॥ చకాడ ॥ కడితేత్యాదిసర్వం గడతివత్ ॥ పు ౨౨౯.

కేల-శ్వైత్యక్రీడనయోః॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

కేలతి ॥ చికేల-చికెలతుః ॥ చికెలిథ ॥ కెలితా ॥ కేలతు ॥ అకేలత్ ॥ కేల్యాత్ ॥ కర్మవ్యతీహారే-౧ వ్యతికేలతే ॥ ౫ వ్యతికేలతాం॥ ౬ వ్యత్యకేలత ॥ ౭ వ్యతికేలేతేతి విశేషః॥ శేషం సర్వం కేటతివత్ ॥ పు ౧౯౯, ౨౦౦, ౨౦౧.

కుచ-సంకోచనే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ కుటాదిః

౧ కుచతి ॥ ౨ చుకోచ-చుకుచతుః ॥ గాఙ్కుటాదిభ్యోఞ్ణిదితి ఙిత్త్వం॥ చుకుచిథ-చుకోచ-చుకుచ ॥ ౩ కుచితా-సి ॥ ౪ కుచిష్యతి ॥ ౫ కుచతు ॥ ౬ అకుచత్ ॥ ౭ కుచేత్ ॥ ౮ కుచ్యాత్ ॥ ౯ అకుచీత్ ॥ ౧౦ అకుచిష్యత్ ॥ కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతికుచతే ॥ ౨ వ్యతిచుకుచే ॥ ౩ వ్యతికుచితా(సే-సా) ౪ వ్యతికుచిష్యతే ॥ ౫ వ్యతికుచతాం ॥ ౬ వ్యత్యకుచత ॥ ౭ వ్యతికుచేత ॥ ౮ వ్యతికుచిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యకుచిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యకుచిష్యత ॥

భావే—౧ కుచ్యతే ॥ ౨ చుకుచే ॥ ౩ కుచితా ॥ ౪ కుచిష్యతే ॥ ౫ కుచ్యతాం ॥ ౬ అకుచ్యత ॥ ౭ కుచ్యేత ॥ ౮ కుచిషీష్ట ॥ ౯ అకోచి ॥ ౧౦ అకుచిష్యత ॥ ణ్యంతాదిషు సర్వం భావే పాదికకోచతివత్ ॥ పు ౨౦౭, ౨౦౯, ౨౧౦.॥ సని-జిఘ్రత్వాచ్చుకుచిషతి ॥ యఙ్లుగంతాత్కృత్సు పకృతివత్ ॥ కేవలాత్కృత్సు-కుచితవ్యం ॥ కుచనీయం ॥ ణ్యత్-కోచ్యః ॥ కుచితః ॥ కుచితవాన్ ॥ కుచన్-కుచతీ-కుచంతీ ॥ కుచిష్యన్-కుచిష్యతీ-కుచిష్యంతీ ॥ కుచితుం ॥ కుచితః ॥ కుచనం ॥ కుచిత్వా/సంకుచ్య ॥ కోచం-కోచం, కుచిత్వా-కుచిత్వా ॥

కుట-కౌటిల్యే। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ। కుటాదిః
కుటతి। చుకోట-చుకుటిథ। చుకోట, చుకుట-కుటితా-సి॥ ఇత్యాది కుచతివల్.

కుడ-బాల్యే। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ। కుటాదిః॥
కుడతి। చుకోడ-చుకుడిథ కుడితేత్యాది కుచతివల్ ॥

క్రుడ-నిమజ్జన ఇత్యేకే। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ। కుటాదిః॥
క్రుడతి। చుక్రోడ-చుక్రుడిథ-క్రుడితేత్యాది కుచతివల్ ॥ చఙి-అచుక్రుడల్-త ॥

కుణ-శబ్దోపకరణయోః॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ
కుణతి। చుకోణ-చుకోణిథ। కోణితా। కుణతు। అకుణల్। కుణ్యాల్ ॥ శేషం కోచతివల్ ॥ పు ౨:౮ ॥
కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతికుణతే ॥ ౨ వ్యతికుణతాం ॥ ౩ వ్యత్యకుణత ॥ ౪ వ్యతికుణేత ॥ కుణతీ। కుణంతీతి చ విశేషః ॥

కుర-శబ్దే। అకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ
కురతి। చుకోరేత్యాది కుణతివల్ ॥ ఆశిషి-కూర్యాల్। అత్ర నభకుర్ఛురామితి దీర్ఘనిషేధో న ॥ కరోతేరేవ తత్ర గ్రహణాదిత్యాహుః॥

ఖుర-విలేఖనే॥ సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ
ఖురతి। చుఖోర-చుఖోరిథ-ఖోరితేత్యాది కుణతివల్ ॥

కృడ-ఘనత్వే। ఘనత్వం సాంద్రతా। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ। కుటాదిః
౧ కృడతి ॥ ౨ చకర్డ-చకృడిథ ॥ ౩ కృడితా ॥ ౪ కృడిష్యతి ॥ ౫ కృడతు ॥ ౬ అకృడల్ ॥ ౭ కృడేల్ ॥ ౮ కృడ్యాల్ ॥ ౯ అకృడీల్ ॥ ౧౦ అకృడిష్యల్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతికృడతే ॥ ౨ వ్యతిచకృడే ॥ ౩ వ్యతి కృడితా(సే,హే) ౪ వ్యతికృడిష్యతే ॥ ౫ వ్యతికృడతాం ॥ ౬ వ్యత్య కృడత ॥ ౭ వ్యతికృడేత ॥ ౮ వ్యతికృడిషీష్ట-ధ్వం॥౯ వ్యత్యకృడిష్ట(ఢ్వం। ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యకృడిష్యత ॥

కర్మణి—౧ కృడ్యతే ॥ ౫ కృడ్యతాం ॥ ౬ అకృడ్యత । ౭ కృ డ్యేత ॥ ౯ అకడీతివిశేషః॥ శేషంకర్మవ్యతీహారవత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచకర్షతివత్ ॥పు ౨౪౯। ౨౨౦।౨౨౧ ॥ సని-జిత్త్వాచ్చికృడిషతి । చికృడిషితవ్యమిత్యాది॥ య ఙి-కర్షతివత్ ॥ యఙ్లుకి-ఈడభావేకృత్సుచజిత్త్వాద్గుణాభావే చకృ డ్డి । చకృడితవ్యమిత్యాదిర్విశేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు-కృడితవ్యం । కృడనీయం । కృడ్యం । కృడితః। కృ డితవాన్ । కృడన్-కృడతీ,కృడంతీ । కృడిష్యన్-కృడిష్యతీ-కృడిష్య న్తీ । కృట్‌తు । కృడితం । కృడనం । కృడిత్వా । ప్రకృడ్య। కడం కడం । కృడిత్వాకృడిత్వా.

కృతీ-ఛ్ఛేదనే॥సకర్మకః॥ సేట్ ॥పరస్మైపదీ

శేముచాదీనామితినుమ్ । ౧ కృంతతి ॥ ౨ చకర్త-చకృతతుః॥చ కర్తిథ ॥ ౩ కర్తితా ॥ ౪ సేఽసిచేతివేట్॥కర్తిష్యతి-కర్త్స్యతి॥ ౫ కృంతతు ॥ ౬ అకృంతత్ ॥ ౭ కృంతేత్ ॥ ౮ కృత్యాత్ ॥ ౯ అ కర్తీత్-అకర్తిష్టాం ॥ ౧౦ అకర్తిష్యత్-అకర్త్స్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతికృంతతే ॥ ౨ వ్యతిచకృతే ॥ ౩ వ్యతి కర్తితా (సేహే) ౪ వ్యతికర్తిష్యతే-వ్యతికర్త్స్యతే ॥ ౫ వ్యతికృ న్తతాం ॥ ౬ వ్యత్యకృంతత ॥ ౭ వ్యతికృంతేత ॥ ౮ వ్యతికర్తిషీష్ట- ధ్వం ॥ వ్యతికృత్సీష్ట(ధ్వం) ౯ వ్యత్యకర్తిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్య కర్తిష్యత-వ్యత్యకర్త్స్యత ॥

కర్మణి—౧ కృత్యతే ॥ ౫ కృత్యతాం ॥ ౬ అకృత్యత ॥ ౭ కృ

త్స్యేత ॥ ౯ అకర్తీతి విశేషః ॥ శేషం కర్మవ్యతీహారవత్ ॥

ణ్యన్తాదిషు సర్వం కర్తతివత్ ॥ పు ౨౧౯, ౨౨౦ ॥ సని-తదన్తాత్కృత్సు చ చికర్తిషతి, చికృత్సతి, చికర్తిషితవ్యం, చికృత్సితవ్యమిత్యాది ద్వైరూప్యం విశేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు-కర్తితవ్యం. కర్తనీయం, కృత్యం, కృత్తః, కృత్తవాన్, కృన్తన్-కృన్తతీ-కృన్తన్తీ, కర్తిష్యన్-కర్తిష్యతీ-కర్తిష్యన్తీ, కర్త్స్యన్-కర్త్స్యతీ-కర్త్స్యన్తీ, కర్తితుం, కృత్తం, కర్తనం, కర్తిత్వా, నికృత్య, కర్తం కర్తం, కర్తిత్వా కర్తిత్వా.

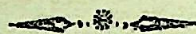
ఖిద-పరిఘాతే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ
అయం దైన్యే దివాదౌ రుధాదౌ చ

శే ముచాదీనామితి నుమ్ ॥ ౧ ఖిందతి ॥ ౨ చిఖేద-చిఖిదతుః ॥ చిఖేదిథ-చిఖిదివ ॥ ౩ ఖేత్తా-సి ॥ ౪ ఖేత్స్యతి ॥ ౫ ఖిందతు ॥ ౬ అఖిందత్ ॥ ౭ ఖిందేత్ ॥ ౮ ఖిద్యాత్ ॥ ౯ అఖైత్సీత్-అఖైత్తాం ॥ ౧౦ అఖేత్స్యత్ ॥ కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిఖిందతే ॥ ౨ వ్యతిచిఖిదే ॥ ౩ వ్యతిఖేత్తా(సే-హే) ॥ ౪ వ్యతిఖేత్స్యతే ॥ ౫ వ్యతిఖిందతాం ॥ ౬ వ్యత్యఖిందత ॥ ౭ వ్యతిఖిందీత ॥ ౮ వ్యతిఖిత్సీష్ట ॥ ౯ వ్యత్యఖిత్త-వ్యత్యఖిత్సాతాం-వ్యత్యఖిత్సత ॥ ౧౦ వ్యత్యఖేత్స్యత ॥

కర్మణి—౧ ఖిద్యతే ॥ ౫ ఖిద్యతాం ॥ ౬ అఖిద్యత ॥ ౭ ఖిద్యేత ॥ ౯ అఖేదీతి విశేషః । శేషం కర్మవ్యతీహారవత్ ॥

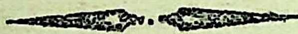
ణ్యన్తాదిషు సర్వం మోహతివత్ ॥ పు ౩౨౭, ౩౨౯, ౩౩౦ ॥ సని-చిఖిత్సతీత్యాది ॥ కేవలాత్కృత్సు-ఖేత్తవ్యం, ఖేదనీయం, ఖేద్యం, ఖిన్నః, ఖిన్నవాన్, ఖిందన్-ఖిందతీ-ఖిందంతీ, ఖేత్స్యన్-ఖేత్స్యతీ-ఖేత్స్యంతీ; ఖేత్తుం, ఖిన్నం, ఖేదనం, ఖిత్త్వా, పరిఖిద్య, ఖేదం ఖేదం, ఖిత్త్వా ఖిత్త్వా ॥

ఖుడ-ఇత్యేకే। సంవరణ ఇత్యర్థః॥ సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ। కుటాదిః।
ఖుడతి ॥ చుఖోడ-చుఖుడతుః। చుఖుడిథ-ఖుడితేత్యాది కుచతివత్ ॥ క్త్వాసనోః కిత్త్వాభావేపి ఙిత్త్వాత్ ఖుడిత్వా చుఖుడిషతీత్యైకరూప్యం కుటాదేర్విశేషః ॥

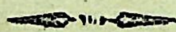
ఖుర-ఛేదనే॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

ఖురతీత్యాది కణతివత్ ॥ ఆశిషి-ఖూర్యాత్.

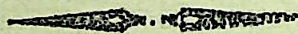
గుజ-శబ్దే। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ। కుటాదిః

గుజతి। జుగోజ-జుగుజతుః। జుగుజిథ-గుజితేత్యాది కుచతివత్.

గుడ-రక్షాయాం। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ। కుటాదిః

గుడతి। జుగోడ-జుగుడతుః। జుగుడిథ। గుడితేత్యాది కుచతివత్.

గుఫ, గుంఫ-గ్రంథే। సకర్మకౌ। సేటౌ। పరస్మైపదినౌ

గుఫతి। జుగోఫ-జుగుఫతుః। జుగోఫిథ। గోఫితేత్యాది కణతివత్
౧ గుంఫతి। ౨ జుగుంఫ। ౩ గుంఫితా। ౪ గుంఫిష్యతి। ౫ గుంఫతు ౬ అగుంఫత్। ౭ గుంఫేత్। ౮ గుఫ్యాత్। ౯ అగుంఫీత్। ౧౦ అగుంఫిష్యత్ ॥ కర్మవ్యతీహారాదిషు సర్వం కుంచతివత్ ॥ పు ౨౧౦, ౨౧౧, ౨౧౨. క్త్వాయాం నోపధాదితి కిత్త్వం వా। గుఫిత్వా, గుంఫిత్వా ॥ యఙ్లుకి-జోగుమ్ఫ్తి, జోగుమ్భ్వ, జోగుప్తః, జోగుఫతీత్యాది కేవలాచ్ఛతరి నుమ్-గుంఫత్-గుంఫతీ-గుంఫంతీ,

ఘుట-ప్రతిఘాతే। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ। కుటాదిః.

ఘుటతి। జుఘోట, జుఘుటిథ। ఘుటితేత్యాది కుచతివత్.

ఘుణ-భ్రమణే। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

ఘుణతి । జుఘోణ, జుఘోణిథ । ఘోణితేత్యాదికుణతివత్.

ఘుర-భీమార్థశబ్దయోః। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

ఘురతి । జుఘోర, జుఘోరిథ । ఘోరితేత్యాదికుణతివత్॥ ఆశిషి ఘూర్యాత్.

ఘూర్ణ-భ్రమణే। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

ఘూర్ణతి । జుఘూర్ణేత్యాదికూజతివత్॥ పు ౫౧౬, ౫౧౭. చజి- అజుఘూర్ణత్, తి। కర్తర్యపి పా. రే.-వ్యతిఘూర్ణతే ఇత్యాదిభావాదికవత్॥ కేవలాత్ శతరి స్త్రియాం, ఘూర్ణతీ, ఘూర్ణంతీతి విశేషః.

చర్చ-పరిభాషణభర్త్సనయోః। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

చర్చతీత్యాదికర్జతివత్ ॥ పు ౧౫౬, ౧౫౭, ౧౫౮.

చల-విలసనే। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

చలతి । చచాల, చేలతురిత్యాదిభావాదికవత్॥ ౫౪౫, ౫౪౬, ౫౪౭.

చిల-వసనే। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

చిలతి । చిచేలేత్యాదిసర్వం శిలతివత్.

చుట-చ్ఛేదనే। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ। కుటాదిః

చుటతీత్యాదికుచతివత్

చుడ-సంవరణే। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

చుడతీత్యాదిపూర్వవత్

చృతీ-హింసాగ్రంథనయోః।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

౧ చృతతి । ౨ చచర్త,చచృతతుః । చచర్తిథ । ౩ చర్తితా । ౪ చర్తిష్యతి,చర్త్స్యతి । ౫ చృతతు । ౬ అచృతత్ । ౭ చృతేత్ ౮ చృత్యాత్ । ౯ అచర్తీత్ । ౧౦ అచర్తిష్యత్,అచర్త్స్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిచృతతే । ౫ వ్యతిచృతతాం। ౬ వ్యత్యచృతత । ౭ వ్యతిచృతేత । శేషంకృంతతివత్.

భుట-ఛేదనే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ।కుటాదిః

ఛుటతి । చుచ్ఛోట ఇత్యాదికుచతివత్.

ఛుడ-సంవరణ ఇత్యేకే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ।కుటాదిః

ఛుడతీత్యాదికుచతివత్.

ఛుప-స్పర్శే।సకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ

౧ ఛుపతి । ౨ చుచ్ఛోప,చుచ్ఛుపతుః । చుచ్ఛోపిథ । ౩ ఛోప్తా-సి । ౪ ఛోప్స్యతి । ౫ ఛుపతు । ౬ అచ్ఛుపత్ । ౭ ఛుపేత్ ।౮ ఛుప్యాత్ । ౯ అచ్ఛౌప్సీత్-అచ్ఛౌప్తాం ।౧౦అచ్ఛోప్స్యత్

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిచ్ఛుపతే ॥ ౨ వ్యతిచుచ్ఛుపే ॥ వ్యతిచుచ్ఛుపిషే ॥ ౩ వ్యతిచ్ఛోప్తా(సే,హే) ౪ వ్యతిచ్ఛోప్స్యతే ॥౫ వ్యతిచ్ఛుపతాం ॥ ౬ వ్యత్యచ్ఛుపత ॥ ౭ వ్యతిచ్ఛుపేత ॥ ౮ వ్యతిచ్ఛుప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యచ్ఛుప్త ॥ ౧౦ వ్యత్యచ్ఛోప్స్యత.

కర్మణి—౧ ఛుప్యతే ॥ ౫ ఛుప్యతాం ॥ ౬ అచ్ఛుప్యత ॥౭ఛుప్యేత ॥ ౯ అచ్ఛోపీతివిశేషః॥ శేషంకర్మవ్యతీహారవత్ ॥ ణ్యంతాదిషుసర్వంకోచతివత్॥పు ౫౦౮, ౫౦౯,౫౧౦.

కేవలాత్కృత్సు-ఛోప్తవ్యం, ఛోపనీయం, ఛోప్యం, ఛుప్తః, ఛుప్తవాన్, ఛుపన్-ఛుపతీ-ఛుపంతీ, ఛోప్స్యన్-ఛోప్స్యతీ-ఛోప్స్యం

తీ, ఛోప్తుం, ఛుప్తం, ఛోపనం, ఛుప్త్వా, ప్రచ్ఛుప్య, ఛోపంఛోపం, ఛుప్త్వాఛుప్త్వా.

ఛుర-ఛేదనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥కుటాదిః

ఛురతి । చుచ్ఛోర-చుచ్ఛురిథ, ఛురితేత్యాదికుచతివత్॥ఆశిషి-ఛుర్యాత్ ॥ నభకుర్ఛురామితినదీర్ఘః.

జర్జ-పరిభాషణభర్త్సనయోః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

జర్జతీత్యాదిసర్వంకర్జతివత్॥పుంగలిం,గుణం,గుణ

జట-బంధనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥కుటాదిః

జటతీత్యాదికుచతివత్.

జడ-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

తవర్గపంచమాంతఇత్యేకే మరుతోజనంతి.

జడతీత్యాదిసర్వంకుణతివత్.

ఝర్ఝ-పరిభాషణభర్త్సనయోః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

ఝర్ఝతి । జఝర్ఝేత్యాదికర్జతివత్॥పుంగలిం,గుణం,గుణ

డిప-క్షేపే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ॥కుటాదిః॥

డిపతి । డిడేప-డిడిపిథ-డిడేప-డిడిప-డిపితేత్యాదికుచతివత్ ॥

ణిల-గహనే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

నిలతి । నినేల-నినిలతుః । నినేలిథ । నెలితేత్యాదికిలతివత్ ॥

ణుద-ప్రేరణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ॥ స్వరితేత్సత్వతస్యాపి కర్త్రభిప్రాయేఽపిఫలేపరస్మైపదార్థఃపునఃపాఠః ॥

౧ నుదతి ॥ ౨ నునోద-నునుదతుః ॥ ౩ నోత్తా ॥ ౪ నోత్స్యతి ౫ నుదతు ॥ ౬ అనుదత్ ॥ ౭ నుదేత్ ॥ ౮ నుద్యాత్ ॥ ౯ అనౌత్సీత్-అనౌత్తాం-అనౌత్సుః ॥ ౧౦ అనోత్స్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతినుదతే ॥ ౨ వ్యతినునుదే ॥ ౩ వ్యతినోత్తా(సే, హే) ౪ వ్యతినోత్స్యతే ॥ ౫ వ్యతినుదతాం ॥ ౬ వ్యత్యనుదత ॥ ౭ వ్యతినుదేత ॥ ౮ వ్యతినుత్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యనుత్త ॥ ౧౦ వ్యత్యనోత్స్యత ॥

కర్మణి—౧ నుద్యతే ॥ ౫ నుద్యతాం ॥ ౬ అనుద్యత ॥ ౭ నుద్యేత ॥ ౯ అనోదీతి విశేషః ॥ శేషం కర్మవ్యతీహారవత్ ॥

ణ్యంతాదిషు సర్వం చోదతివత్ ॥ పు ౨౦౮, ౨౦౯, ౨౧౦.

కేవలాత్కృత్సు—నోత్తవ్యం, నోదనీయం, నోద్యం, నున్నం, నుత్తం, నున్నవాన్, నుత్తవాన్, నుదవిదోందేత్యాదినా నిష్ఠాతస్య నోవా, నుదన్-నుదతీ-నుదంతీ, నోత్స్యన్-నోత్స్యతీ-నోత్స్యంతీ నోత్తుం, నున్నం, నుత్తం, నోదనం, నుత్త్వా, ప్రణుద్య, నోదంనోదం, నుత్త్వానుత్త్వా.

త్వచ-సంవరణే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

త్వచతి । తత్వాచ-తత్వచతుః । త్వచితేత్యాదిగదతివత్ ॥ ౨౨౮

తిల-స్నేహే । అకర్మకః । సేట్ । పరస్మైపదీ

తిలతి ॥ తితేల-తితిలతుః । తెలితేత్యాదికిలతివత్ ॥

త్రుట-చ్ఛేదనే । సకర్మకః । సేట్ । పరస్మైపదీ కుటాదిః

వాభ్రాశేతి శ్యన్వా ॥ ౧ త్రుట్యతి-త్రుటతి ॥ ౨ తుత్రోట-తుత్రుటతుః । తుత్రుటిథ, తుత్రోట-తుత్రుట ॥ ౩ త్రుటితా-సి ॥ ౪ త్రుటిష్యతి ॥ ౫ త్రుట్యతు-త్రుటతు ॥ ౬ అత్రుట్యత్, అత్రుటత్ ॥ ౭ త్రు

ట్యేత్, త్రుటేత్ ॥ ౮ త్రుట్యాత్ ॥ ౯ అత్రుటీత్ ॥ ౧౦ అత్రుటిష్యత్

కర్మవ్యతిహారే — ౧ వ్యతిత్రుట్యతే, వ్యతిత్రుటతే ॥ ౨ వ్యతితుత్రుటే ॥ ౩ వ్యతిత్రుటితా (సే, హే) ౪ వ్యతిత్రుటిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిత్రుట్యతాం, వ్యతిత్రుటతాం ॥ ౬ వ్యత్యత్రుట్యత, వ్యత్యత్రుటత ॥ ౭ వ్యతిత్రుట్యేత, వ్యతిత్రుటేత ॥ ౮ వ్యతిత్రుటిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యత్రుటిష్ట(ధ్వం, ఢ్వం) ౧౦ వ్యత్యత్రుటిష్యత.

కర్మణి — ౧ త్రుట్యతే ॥ ౫ త్రుట్యతాం ॥ ౬ అత్రుట్యత ॥ ౭ త్రుట్యేత ॥ ౯ అత్రోటీతి విశేషః ॥ శేషం కర్మవ్యతిహారవత్ ॥

ణ్యంతాదిమసర్వం కుచతివత్.

కేవలాత్కృత్సు — త్రుటితవ్యం, త్రుటనీయం, త్రోట్యం - త్రుటితః, త్రుటితవాన్, త్రుట్యన్, త్రుటన్ - త్రుట్యంతీ, త్రుటతీ-త్రుటంతీ, త్రుటిష్యన్-త్రుటిష్యతీ-త్రుటిష్యంతీ, త్రుటితుం, త్రుటితం, త్రుటనం, త్రుటిత్వా, విత్రుట్య, త్రోటంత్రోటం, త్రుటిత్వాత్రుటిత్వా.

తుట-కలహకర్మణి। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ। కుటాదిః

తుటతీత్యాది కుచతివత్

తుణ-కౌటిల్యే। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

తుణతి। తుతోణేత్యాది కుణతివత్ ॥

తుప-తుంప, తుఫ, తుంఫ-హింసాయాం। సకర్మకాస్సేటః। పరస్మైపదినః

తుపతి। తుతోపేత్యాది కుణతివత్ ॥ తుంపతి। తుతుంపేత్యాది కుంచతివత్ ॥ పు. ౨౧౦. యఙ్లుకి-తోతుంపీతి, తోతుమ్మి, తోతుప్తః తోతుపతీత్యాది ॥ కేవలాచ్ఛతరి - తుంపతీ-తుంపంతీ, ఏవం తుంఫతేరపి ॥ ఏవం తోఫతి। తుతోఫేత్యాది తుంఫతి। తుతుంఫేత్యాది చ ॥ అత్ర తుంపతి తుంఫత్యోర్నస్యజేత్యాదనిదితామితి నలోపే .శేత్సుంఫా

దీనాంనుమ్వాచ్య ఇతినుమ్ ॥ హింసార్థత్వాన్నకర్మవ్యతీహారేతజ్ ॥

తృప-తృంఫ-తృప్తౌ॥సకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ.

౧ తృపతి ॥ ౨ తతర్ప-తతృపతుః । తతర్పిథ ॥ ౩ తర్పితా-సి ॥ ౪ తర్పిష్యతి ॥ ౫ తృపతు ॥ ౬ అతృపత్ ॥ ౭ తృపేత్ ॥ ౮ తృప్యా త్ ॥ స్పృశమృశకృషతిపిసృపదృపాంసిజ్వాకల్పః పౌషాదికస్యైవ ॥ అజపవాదత్వా త్, తేనాత్రనిత్యంసిచ్ ॥ ౯ అతర్పీత్ ॥ ౧౦ అతర్పిష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతితృపతే ॥ ౨ వ్యతితతృపే ॥ ౩ వ్యతిత ర్పితా(సే-హే) ౪ వ్యతితర్పిష్యతే ॥ ౫ వ్యతితృపతాం॥౬ వ్యత్యతృప త ॥ ౭ వ్యతితృపేత ॥ ౮ వ్యతితర్పిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యతర్పిష్ట(ఢ్వం ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యతర్పిష్యత.

కర్మణి—౧ తృప్యతే ॥ ౫ తృప్యతాం ॥ ౬ అతృప్యత ॥ ౭ తృ ప్యేత ॥ ౯ అతర్పితివిశేషః ॥ శేషం కర్మవ్యతీహారవత్ ॥

ణౌ కర్త్రకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సుచ యజ్ఞాజ్ఞుకోస్తిడీక్కృతి చవర్షతివత్ ॥ పు ౩౬౩,౩౬౪,౩౬౫.

సని-తితర్పిషతి । తితర్పిషితవ్యమిత్యాది

కేవలాత్కృత్సు—తర్పితవ్యం, తర్పణీయం, తృప్యం, తృపితః,తృ పితవాన్, తృపన్-తృపతీ, తృపంతీ,తర్పిష్యన్-తర్పిష్యతీ-తర్పిష్య న్తీ, తర్పితుం, తృపితం, తర్పణం, తర్పిత్వా, పరితృప్య,తర్పంతర్పం తర్పిత్వాతర్పిత్వా ॥ శస్యజిత్త్వాదనిదితామితినలోపే శేత్రృంఫాదీనాం మమ్వాచ్య ఇతినుమ్ ॥ ౧ తృంఫతి ॥ ౨ తతృంఫ ॥ ౩ తృంఫితా-సి ॥ ౪ తృంఫిష్యతి ॥ ౫ తృంఫతు ॥ ౬ అతృంఫత్ ॥ ౭ తృమ్ఫేత్ ॥ ౮ తృఫ్యాత్ ॥ ౯ అతృమ్ఫీత్ ॥ ౧౦ అతృమ్ఫిష్యత్.

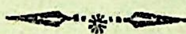
కర్మవ్యతీహారే—వ్యతితృంఫత ఇత్యాదితృఫతివత్ ॥

కర్మణి—౧ తృఫ్యతే ॥ ౫ తృఫ్యతాం ॥ ౬ అతృఫ్యత ॥ ౭ తృ

ష్యేత ॥ ౯ అతృమ్ఫీతివిశేషః॥ శేషం కర్మవ్యతీహారవత్॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు నగృంజతివత్॥ ౨౪౩, ౨౪౪ సన్నంతాదప్యేవం ॥ యఙి నలోపేఽభ్యాసస్య రీగాగమః ॥ తరీతృఫ్యతే । తరీతృఫితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి- తాతృంఫీతి, తాతృంప్తి, తాతృప్తః, తాతృఫతీత్యాది ॥ తతఃకృత్సు తాతృంఫితవ్యమిత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు—తృంఫితవ్యం, తృంఫణీయం, తృంఫ్యం, తృఫితః, తృఫితవాన్, తృంఫన్-తృంఫతీ-తృంఫంతీ, తృంఫిష్యన్-తృంఫిష్యతీ-తృంఫిష్యంతీ, తృంఫితుం, తృఫితం, తృంఫణం, తృఫిత్వా, తృమ్ఫిత్వా, నోపధాత్థఫాంతాద్వేతికిత్త్వంవా, పరితృఫ్య, తృంఫంతృంఫం, తృఫిత్వాతృఫిత్వా, తృంఫిత్వాతృంఫిత్వా.

తృహూ, తృంహూ-హింసార్థౌ।సకర్మకౌ।వేటౌ।పరస్మైపదినౌ

౧ తృహతి ॥ ౨ తతర్హ-తతృహతుః । తతర్హిథ-తతర్ఢ-తతృహివ-తతృహ్వ, తతృహిమ-తతృహ్మ ॥ ౩ తర్హితాసి ॥ తర్ఢాసి ॥ ౪ తర్హిష్యతి-తర్క్ష్యతి ॥ ౫ తృహతు ॥ ౬ అతృహత్ ॥ ౭ తృహేత్ ॥ ౮ తృహ్యాత్ ॥ ౯ అతర్హీత్-అతార్క్షీత్-అతార్ఢాం-అతార్క్షుః । అతార్క్షీః-అతార్ఢం-అతార్ఢ ॥ అతార్క్షం-అతార్క్ష్వ-అతార్క్ష్మ ॥ ౧౦ అతర్హిష్యత్-అతర్క్ష్యత్.

హింసార్థత్వాన్న కర్మవ్యతీహారే తఙ్.

కర్మణి — ౧ తృహ్యతే ॥ ౨ తతృహే ॥ ౩ తర్హితా(సే, హే) తర్ఢా(సే, హే) ౪ తర్హిష్యతే-తర్క్ష్యతే ॥ ౫ తృహ్యతాం ॥ ౬ అతృహ్యత ॥ ౭ తృహ్యేత ॥ ౮ తర్హిషీష్ట(ధ్వం, ఢ్వం)తృక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అతర్హి-అతర్హిషాతాం (ధ్వం, ఢ్వం) అతృక్షాతాం-అతృక్షంత-ఢ్వం ॥ ౧౦ అతర్హిష్యత-అతర్క్ష్యత.

ణ్యంతాదిముసర్వం కర్షతివత్ ॥ పు ౨౧౮, ౨౧౯, ౨౨౦ ॥

సని-తితర్హిషతి, తితృక్షతీత్యాదిద్వైరూప్యం ॥

కేవలాత్తృహత్తృన్-తర్హితవ్యం-తర్ఢవ్యం, తర్హణీయం, తృహ్యం, తృఢః, తృఢవాన్, తృహన్-తృహతీ-తృహంతీ, తర్హిష్యన్-తర్హిష్యతీ-తర్హిష్యంతీ, తర్క్ష్యన్-తర్క్ష్యతీ-తర్క్ష్యంతీ, తర్హితుం, తర్ఢుం, తృఢం, తర్హణం, తర్హిత్వా, తృఢ్వా, పరితృహ్య, తర్హంతర్హం, తర్హిత్వాతర్హిత్వా, తృఢ్వాతృఢ్వా.

౧ తృంహతి ॥ ౨ తతృంహ-తతృంహతుః । తతృంహిథ-తతృణ్ఢ-తతృంహథుః-తతృంహివ-తతృంహ్వ-తతృంహిమ-తతృంహ్మ ॥ ౩ తృంహితా-సి ॥ తృణ్ఢా-తృణ్ఢాసి ॥ ౪ తృంహిష్యతి-తృఙ్క్ష్యతి ॥ ౫ తృంహతు ॥ ౬ అతృంహల్ ॥ ౭ తృంహేల్ ॥ ౮ తృహ్యాల్ ॥ ౯ అతృంహీల్-అతార్క్షీల్-అతార్ఢాం-అతార్క్షుః । అతార్క్షీః-అతార్ఢం-అతార్ఢ ॥ అతార్క్షం-అతార్క్ష్వ-అతార్క్ష్మ ॥ ౧౦ అతృంహిష్యల్-అతృఙ్క్ష్యల్ ॥

కర్మణి—౧ తృహ్యతే । సంయోగాత్పరస్యలిటః కిత్త్వాభావాద నిదితామితి ననలోపః ॥ ౨ తతృంహే-తతృంహాతే । తతృంహిషే-తతృఙ్క్షే-తతృంహిఢ్వే-ఢ్వే ॥ తతృణ్ఢ్వే-తతృంహివహే-తతృంహ్వహే-తతృంహిమహే-తతృంహ్మహే ॥ ౩ తృంహితా(సే।హే) తృణ్ఢా(సే।హే), ౪ తృంహిష్యతే-తృఙ్క్ష్యతే ॥ ౫ తృహ్యతాం ॥ ౬ అతృహ్యత ॥ ౭ తృహ్యేత ॥ ౮ తృంహిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) తృఙ్క్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అతృంహి-అతృంహిషాతాం(ధ్వం।ఢ్వం) అతృఙ్క్షాతాం-అతృఙ్క్షత ॥ అతృణ్ఢాః-అతృఙ్క్షాథాం-అతృణ్ఢ్వం ॥ అతృఙ్క్షి-అతృఙ్క్ష్వహి-అతృఙ్క్ష్మహి ॥ ౧౦ అతృంహిష్యత-అతృఙ్క్ష్యత.

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తృదంతాత్తృహత్తృన్సచగ్రుంజతివల్ ॥ పు ౨౪౩ ౨౪౪ ॥ సని- హల్లన్తస్యజాతిపరత్వాద్ధలంతాచ్చేతికిత్త్వే ననలోపే । తితృక్షతి । తితృంహిషతీత్యాది సర్వత్రద్వైరూప్యం । యజి న

లోపేసతి ఋపుపధకార్యాపదభ్యాసస్యరిగాగమే తరీతృహ్యతఇత్యాది॥ యఙ్లుకి-తాతృంహీతి, తాతృణ్ఢి, తాతృఢః, తాతృహతీత్యాది॥కృత్స్వపి తాతృంహితవ్యమిత్యాది॥ కేవలాత్కృత్సు- తృంహితవ్యం, తృణ్ఢవ్యం, తృంహణీయం, తృంహ్యం, తృఢః, తృఢవాన్, తృంహన్-తృంహతీ-తృంహంతీ। తృంహిష్యన్-తృంహిష్యతీ-తృంహిష్యంతీ, తృఙ్క్ష్యన్-తృఙ్క్ష్యతీ-తృఙ్క్ష్యంతీ॥ తృంహితుం, తృణ్ఢుం, తృఢం,తృంహణం, తృంహిత్వా, తృఢ్వా, వితృహ్య, తృంహంతృంహం, తృంహిత్వాతృంహిత్వా, తృఢ్వాతృఢ్వా.

ధుడ-సంవరణే॥సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ।కుటాదిః

ధుడతి । దుధోడ-దుధుడిథ । ధుడితేత్యాదికుచతివత్ ॥

ద్రుణ-హింసాగతికౌటిల్యేషు।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

ద్రుణతి । దుద్రోణ । ద్రోణితేత్యాదికుణతివత్.

దృప,దృంఫ-ఉత్క్లేశే।సకర్మకౌ।సేటౌ।పరస్మైపదినౌ

దృపతి । దదర్ప । దర్పితా ॥ దృంఫతి । దదృంఫ । దృంఫితేత్యాది తృపతితృంపతివత్ ॥

దృభీ-గ్రంథే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

దృభతి । దదర్భ । దర్భితేత్యాదిదృపతివత్ । నిష్ఠాయాం।దృబ్ధః,దృబ్ధవాన్ ॥

ధ్రువ-ఇతిపాఠాంతరం।గతిస్థైర్యయోరిత్యర్థః। అకర్మకః

సేట్।పరస్మైపదీ।కుటాదిః

ధ్రువతి । దుధ్రోవ-దుధ్రువతుః । దుధ్రువిథ । ధ్రువితేత్యాది కుచతివత్ ॥ ఆశిషి-హలి చేతిదీర్ఘే ధ్రూవ్యాత్ । యఙి-దోధ్రూవ్యత

ఇత్యాది ॥ ఊడ్భావివకారాంతత్వాన్నాస్యయఙ్లుక్.

ప్రచ్ఛ-జ్ఞీప్సాయాం।సకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ

గ్రహిజ్యేతి సంప్రసారణం ॥ ౧ పృచ్ఛతి ॥ ౨ పప్రచ్ఛ-పప్రచ్ఛతుః । పప్రచ్ఛిథ-పప్రష్ఠ-పప్రచ్ఛివ-పప్రచ్ఛిమ ॥ ౩ ప్రష్టా-సి ॥ ౪ ప్రక్ష్యతి ॥ ౫ పృచ్ఛతు ॥ ౬ అపృచ్ఛత్ ॥ ౭ పృచ్ఛేత్ ॥ ౮ పృచ్ఛ్యాత్ ॥ ౯ అప్రాక్షీత్-అప్రాష్టాం-అప్రాక్షుః ॥ ౧౦ అప్రక్ష్యత్

ఆఙ్పూర్వాదస్మాదాఙినుపృచ్ఛ్యోరిత్యాత్మనేపదం ॥ ౧ ఆపృచ్ఛతే ॥ ౨ ఆపప్రచ్ఛే-ఆపప్రచ్ఛిషే-ధ్వే ॥ ఆపప్రచ్ఛివహే ॥ ౩ ఆప్రష్టా (సే। హే) ౪ ఆప్రక్ష్యతే ॥ ౫ ఆపృచ్ఛతాం ॥ ౬ ఆపృచ్ఛత ॥ ౭ ఆపృచ్ఛేత ॥ ౮ ఆప్రక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఆప్రష్ట-ఆప్రక్షాతాం-ఆప్రక్షత ॥ ౧౦ ఆప్రక్ష్యత.

సంపూర్వాదకర్మకాద్విదిపృచ్ఛిస్వరతీముపసంఖ్యానమితితఙ్ ॥ సంపృచ్ఛతే । సంపప్రచ్ఛ ఇత్యాది ప్రాగ్వత్ ॥ ఏవం కర్మవ్యతిహారే వ్యతిపృచ్ఛతే, వ్యతిపప్రచ్ఛ ఇత్యాది.

కర్మణి—౧ పృచ్ఛ్యతే ॥ ౫ పృచ్ఛ్యతాం ॥ ౬ అపృచ్ఛ్యత ॥ ౭ పృచ్ఛ్యేత ॥ ౯ అప్రచ్ఛి ఇతి విశేషః ॥ శేషమాపృచ్ఛతివత్ ॥ కర్మకర్తరి భూషాకర్మేత్యాదినా యక్చిణ్ చిణ్వదిటాం ప్రతిషేధే ॥ పృచ్ఛతే ॥ అప్రష్ట । ప్రష్టా । ప్రక్ష్యత ఇత్యాది.

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచ ప్రచ్ఛయతి-తే ॥ అపప్రచ్ఛత్-త ॥ ప్రచ్ఛయితవ్యమిత్యాది ॥ సని-కిరశ్చ పంచభ్య ఇతీడాగమే రుదవిదముషేత్యాదినా కిత్త్వాత్సంప్రసారణే । పిపృచ్ఛిషతీత్యాది ॥ కృత్సు-పిపృచ్ఛిషితవ్యమిత్యాది ॥ యఙి-సంప్రసారణే రీగృత్వత ఇతి వక్తవ్యమిత్యభ్యాసస్య రీగాగమే ॥ పరీపృచ్ఛ్యతే । పరీపృచ్ఛాఞ్చక్రే ఇత్యాది ॥ కృత్సు-పరీపృచ్ఛితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి-పాప్రచ్ఛీ

క్షి, పాపృష్టి, పాపృష్టః, పాపృచ్ఛతీత్యాది ॥ క్త్విషానిదే-శాన్నసంప్రసారణం ॥ కృత్స్న-పాపృచ్ఛితవ్యమిత్యాది ॥ శతరి-పాపృచ్ఛత్-పాపృచ్ఛతౌ-పాపృచ్ఛతః ॥ పాపృచ్ఛతీ.

కేవలాత్కృత్స-ప్రష్టవ్యం, ప్రచ్ఛనీయం, ప్రచ్ఛ్యః, పృష్టః, పృష్టవాన్, పృచ్ఛన్-పృచ్ఛతీ-పృచ్ఛంతీ, ప్రక్ష్యన్-ప్రక్ష్యతీ-ప్రక్ష్యంతీ, ప్రష్టుం, పృష్టం, ప్రచ్ఛనం, పృష్ట్వా, ఆపృచ్ఛ్య, ప్రచ్ఛంప్రచ్ఛం, పృష్ట్వాపృష్ట్వా.

పిశ-అవయవే।అకర్మకః।అయందీపనాయామపి।
తదాసకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ
పింశతి ॥ పిపేశ । పేశితేత్యాదిఖందతివత్ ॥ పు ౬౩౩

పుట-సంశ్లేషణే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ।కుటాదిః
పుటతి ॥ పుపోట । పుపుటిథ । పుటితేత్యాదికుచతివత్ ॥పు-౬౩౭

పుడ-ఉత్సర్గే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ-కుటాదిః
పుడతి ॥ పుపోడ । పుపుడిథ । పుడితేత్యాదికుచతివత్ ॥

పుణ-కర్మణిశుభే।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ
పుణతి ॥ పుపోణ । పోణితేత్యాదికుణతివత్ .పు ౬౩౧

పుర-అగ్రగమనే।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ
పురతి।పుపోర।పుపోరిథ।పోరితేత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥ఆశిషి-పూర్యాత్.

పృడ-చ,సుఖనఇత్యర్థః॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ
పృడతి ॥ పపర్డ-పపర్డిథ-పర్డితేత్యాదితృపతివత్ ।

ధాతురూపప్రకాశికాయాం పృణాదిధాతవః

పృణ-ప్రీణనే। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

పృణతి । పపర్ణ । పపర్ణిథ । పర్ణితేత్యాదిప్రాగ్వత్

ఫుల-సంచలనే। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ। కుటాదిః

ఫులతి । పుఫోల । పుఫులిథ । ఫులితేత్యాదికుచతివత్. పు. ౬౩౦॥

బిల-భేదనే। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

బిలతి । బిబేల । బిబేలిథ । బెలితేత్యాదికిలతివత్ పు. ౬౩౦

బ్రుడ-సంవరణే। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ। కుటాదిః

బ్రుడతి । బుబ్రోడ । బుబ్రుడిథ । బ్రుడితేత్యాదికుచతివత్॥

బృహూ-ఉద్యమనే। సకర్మకః। వేట్। పరస్మైపదీ

౧ బృహతి ॥ ౨ బబర్హ-బబృహతుః । బబర్హిథ-బబర్ఢ-బబృహివ-బబృహ్వ-బబృహిమ-బబృహ్మ ॥ ౩ బర్హితా-బర్ఢా ॥ ౪ బర్హిష్యతి-భర్క్ష్యతీత్యాదితృహతివత్.

భుజో-కౌటిల్యే। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

౧ భుజతి ॥ ౨ బుభోజ । బుభోజిథ । బుభుజిమ ॥ ౩ భోక్తా ॥ ౪ భోక్ష్యతి ॥ ౫ భుజతు ॥ ౬ అభుజత్ ॥ ౭ భుజేత్ ॥ ౮ భుజ్యాత్ ॥ ౯ అభౌక్షీత్-అభౌక్తాం-అభౌక్షుః ॥ ౧౦ అభోక్ష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిభుజతే ॥ ౨ వ్యతిబుభుజే । వ్యతిబుభుజిషే-ధ్వే ॥ ౩ వ్యతిభోక్తా(సే। హే) ౪ వ్యతిభోక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిభుజతాం । ౬ వ్యత్యభుజత ॥ ౭ వ్యతిభుజేత ॥ ౮ వ్యతిభుక్షీష్ట-ధ్వం ౯ వ్యత్యభుక్త-వ్యత్యభుక్షాతాం-వ్యత్యభుక్షత ॥ ౧౦ వ్యత్యభోక్ష్యత ॥

భావే—౧ భుజ్యతే ॥ ౫ భుజ్యతాం ॥ ౬ అభుజ్యత ॥ ౭ భుజ్యేత ॥ ౯ అభోజీతివిశేషః॥ శేషంకర్మవ్యతీహారవత్ ॥

ణౌ కర్త్రకర్మణో స్తదంతాత్స్వప్రత్యయస్య చయఙ్లుకో స్తిజకృతి చతౌ తతివత్ ॥ పు ౨౦౮ ॥ సని- బుభుక్షతీత్యాదిమిమిక్షతీత్యాదివత్ ॥ పు ౩౫౭, ౩౭౯ ॥ కేవలాత్కృత్సు-భోక్తవ్యం, భోజనీయం, భోజ్యం, ఓదిత్త్వేతినిష్ఠానత్వం ॥ భుగ్నః, భుగ్నవాన్, భుజన్-భుజతీ-భుజంతీ, భోక్ష్యన్-భోక్ష్యతీ,భోక్ష్యంతీ, భోక్తుం, భుగ్నం,భోజనం, భుక్త్వా, విభుజ్య, భోజంభోజం, భుక్త్వాభుక్త్వా.

భృడ-నిమజ్జనఇత్యేకే॥సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ।కుటాదిః

భృడతి । బభర్డ । బభృడిథ ।బభృడివ । భృడితేత్యాదికుడతివత్ ॥ పు౭౩౧, ౭౩౨

టు, మస్జో-శుద్ధౌ।అకర్మకః॥అనిట్।పరస్మైపదీ

౧ మజ్జతి ॥ మమజ్జ-మమజ్జతుః । మస్జినశోర్ఝలీతినుమ్ ॥ మస్జేరంత్యాత్పూర్వోనుమ్వాచ్యః । సంయోగాదిలోపః । మమఙ్క్థ।మమజ్జిథ । మమజ్జివ-మమజ్జిమ ॥ ౩ మఙ్క్తా-సి ॥ ౪ మఙ్క్ష్యతి ॥ ౫ మజ్జతు ॥ ౬ అమజ్జత్ ॥ ౭ మజ్జేత్ ॥ ౮ మజ్జ్యాత్ ॥ ౯ అమాఙ్క్షీత్-అమాఙ్క్తాం-అమాఙ్క్షుః ॥ ౧౦ అమఙ్క్ష్యత్.

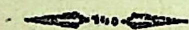
కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిమజ్జతే ॥ ౨ వ్యతిమమజ్జే-వ్యతిమమజ్జిషే,ధ్వే ॥ ౩ వ్యతిమఙ్క్తా(సే।హే) ౪ వ్యతిమఙ్క్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిమజ్జతాం ॥ ౬ వ్యత్యమజ్జత ॥ ౭ వ్యతిమజ్జేత ॥౮ వ్యతిమఙ్క్షీష్ట-ధ్వం ౯ వ్యత్యమఙ్క్త-వ్యత్యమఙ్క్షాతాం ॥ ౧౦ వ్యత్యమఙ్క్ష్యత.

భావే—౧ మజ్జ్యతే ॥ ౫ మజ్జ్యతాం ॥ ౬ అమజ్జ్యత ॥ ౭ మజ్జ్యేత ॥ ౯ అమజ్జితివిశేషః ॥ శేషం కర్మవ్యతీహారవత్.

ణౌ కర్త్రకర్మణో స్తదంతాత్స్వప్రత్యయస్య చ ణిజ్యఙ్లుకో స్తిజకృతి

చకర్జేతివత్ ॥ పు ౫౨౬,౧౭౪ ॥ సని ఇట్ కృతే మిమజ్ క్షతీత్యా దిమిమిక్షతీత్యాదివత్ ॥ పు ౩౨౭,౩౨౮.

కేవలాత్కృత్సు-మజ్ క్తవ్యం, మజ్జనీయం, మజ్జ్యం, ఓదితశ్చే తినిష్ఠానత్వం, మగ్నః, మగ్నవాన్, మజ్జన్-మజ్జతీ-మజ్జంతీ, మజ్ క్ష్యన్-మజ్ క్ష్యతీ-మజ్ క్ష్యంతీ, మజ్ క్తుం, మగ్నం, మజ్జనం, మ జ్ క్త్వా, నిమజ్జ్య, మజ్జంమజ్జం, మజ్ క్త్వామజ్ క్త్వా.

మిచ్ఛ-ఉత్ల్కేశే॥ఉత్ల్కేశః పీడా॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ మిచ్ఛతి ॥ ౨ మిమిచ్ఛ ॥ ౩ మిచ్ఛితా-సి ॥ ౪ మిచ్ఛిష్యతి ॥ ౫ మిచ్ఛతు ॥ ౬ అమిచ్ఛత్ ॥ ౭ మిచ్ఛేత్ ॥ ౮ మిచ్ఛ్యాత్ ॥ ౯ అమిచ్ఛీత్ ॥ అమిచ్ఛిష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిమిచ్ఛతే ॥ ౨ వ్యతిమిమిచ్ఛే॥ ౩వ్య తిమిచ్ఛితా(సేఃహే) ౪ వ్యతిమిచ్ఛిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిమిచ్ఛతాం ॥౬ వ్యత్యమిచ్ఛత ॥ ౭ వ్యతిమిచ్ఛేత ॥ ౮ వ్యతిమిచ్ఛిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯వ్య త్యమిచ్ఛిష్ట(ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యమిచ్ఛిష్యత.

భావే—౧ మిచ్ఛ్యతే ॥ ౫ మిచ్ఛ్యతాం ॥ ౬ అమిచ్ఛ్యత ॥౭ మిచ్ఛ్యేత ॥ ౯ అమిచ్ఛితి విశేషః ॥ శేషంకర్మవ్యతీహారవత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు యఙ్యఙ్లుకో స్తిజికృతిచ మేహతివత్ ॥ పు ౩౨౭,౩౨౮ ॥ చఙి-అమిమిచ్ఛత్-త ॥ సని- మి మిచ్ఛిషతీత్యాదిచికర్జిషతీత్యాదివత్ ॥ పు ౧౮౭.

కేవలాత్కృత్సు-మిచ్ఛితవ్యం, మిచ్ఛనీయం, మిచ్ఛ్యం, మిచ్ఛి తః, మిచ్ఛితవాన్, మిచ్ఛన్-మిచ్ఛతీ-మిచ్ఛంతీ, మిచ్ఛిష్యన్-మి చ్ఛిష్యతీ-మిచ్ఛిష్యంతీ, మిచ్ఛితుం, మిచ్ఛితం, మిచ్ఛనం, మిచ్ఛి త్వా, ప్రమిచ్ఛ్య, మిచ్ఛంమిచ్ఛం, మిచ్ఛిత్వామిచ్ఛిత్వా.

మిల-సంశ్లేషణే॥అకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

మిలతి ॥ మిమేలేత్యాదికిలతివత్ ॥పు౭౩౦

మిష-స్పర్ధాయాం।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

మిషతి ॥ మిమేష।మిమిషతుః॥మిమేషిథ। మేషితేత్యాదికిలతివత్.

ముట-ఆక్షేపప్రమర్దనయోః।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ।కుటాదిః

ముటతి ॥ ముమోట।ముముటిథ।ముటితేత్యాదికుచతివత్ ॥

ముణ-ప్రతిజ్ఞానే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

ముణతి ॥ ముమోణేత్యాదికుణతివత్ ॥ పు౭౩౧.

ముర-సంవేష్టనే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

మురతి ॥ ముమోర । మోరితేత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥

మృడ-సుఖనే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

మృడతి । మమర్డ । మర్డితేత్యాదితృపతివత్ ॥

మృణ-హింసాయాం।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

మృణతి । మమర్ణ । మర్ణితేత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥

మృశ-ఆమర్శనే।ఆమర్శనం-స్పర్శః।సకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ

౧ మృశతి ॥ ౨ మమర్శ-మమృశతుః ॥ మమర్శిథ।మమృశివ ॥ ౩ మ్రష్టా-సి॥మర్ష్టా-సి ॥ అనుదాత్తస్యచర్దుపధస్యాన్యతరస్యామిత్యమ్వా ॥ ౪ మ్రక్ష్యతి,మర్క్ష్యతి ॥ ౫ మృశతు ॥ ౬ అమృశత్ ॥ ౭ మృశేత్ ॥ ౮ మృశ్యాత్ ॥ ౯ అమ్రాక్షీత్-అమ్రాష్టాం॥అమార్క్షీత్

అమార్ష్టాం ॥ అమృక్షత్-అమృక్షతాం ॥ స్పృశమృశకృషేతి సిజ్వా॥ సిచి-అమార్ష్ట ॥ ౧౦ అమ్రక్ష్యత్-అమర్క్ష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిమృశతే । ౨ వ్యతిమమృశే, వ్యతిమమృశిషే, వ్యతిమమృశిధ్వే; వ్యతిమమృశివహే ॥ ౩ వ్యతిమ్రష్టా(సే।హే) వ్యతిమర్ష్టా(సే।హే) ౪ వ్యతిమ్రక్ష్యతే, వ్యతిమర్క్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిమృశతాం ॥ ౬ వ్యత్యమృశత ॥ ౭ వ్యతిమృశేత ॥ ౮ వ్యతిమృక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యమృష్ట।వ్యత్యమృక్షాతాం।వ్యత్యమృక్షత ॥ ౧౦ వ్యత్యమ్రక్ష్యత-వ్యత్యమర్క్ష్యత ॥ కర్మణి—౧ మృశ్యతే॥ ౫ మృశ్యతాం॥ ౬ అమృశ్యత ॥ ౭ మృశ్యేత॥ ౯ అమర్శీతి విశేషః॥ శేషం కర్మవ్యతిహారవత్

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు సన్యఙ్యఙ్లుక్షు తిఙ్కృత్సు సర్వం కర్మతివత్ ॥ పు ౨౯౯।౨౨౦।౨౨౧.

కేవలాత్కృత్సు—మ్రష్టవ్యః।మర్ష్టవ్యః, మర్శనీయం, మృశ్యః ఋదుపధాదితి క్యప్ ॥ మృష్టః, మృష్టవాన్, మృశన్।మృశతీ।మృశంతీ, మ్రక్ష్యన్।మ్రక్ష్యతీ।మ్రక్ష్యంతీ, మర్క్ష్యన్।మర్క్ష్యతీ।మర్క్ష్యంతీ, మ్రష్టుం, మర్ష్టుం, మృష్టం, మర్శనం, మృష్ట్వా, విమృశ్య, మర్శంమర్శం, మృష్ట్వామృష్ట్వా

రిఫ-కత్థనయుద్ధనిందాహింసాదానేషు।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

రిఫతి ॥ రిరేఫ।రిరేఫిథ।రేఫితేత్యాదికిలవత్॥

రిహ త్యేకే।కత్థనాదిరేవార్థః।సకర్మకః।సేట్ పరస్మైపదీ

రిహతి । రిరేహ । రిరేహిథ । రేహితేత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥ శిశుం న విప్రామతిభీరిహంతీతి ఛాందసప్రయోగః॥

రిశ-హింసాయాం।సకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ

౧ రిశతి ॥ ౨ రిరేశ।రిరేశిథ।రిరిశివ ॥ ౩ రేష్టా-సి ॥ ౪ రేక్ష్యతి।

రిశేతు ॥ ౬ అరిశత్ ॥ ౭ రిశేత్ ॥ ౮ రిశ్యాత్ ॥ ౯ అరిక్షత్ ॥ ౧౦ అరేక్ష్యత్.

హింసార్థత్వాత్కర్మవ్యతిహారే నతఙ్.

కర్మణి—౧ రిశ్యతే ॥ ౨ రిరిశే ॥ ౩ రేష్టా (సే।పే) ౪ రేక్ష్యతే ॥ ౫ రిశ్యతాం ॥ ౬ అరిశ్యత ॥ ౭ రిశ్యేత ॥ ౮ రిక్షీష్ట ॥ ౯ అరేశి।అరిక్షాతాం।అరిక్షంత ॥ అరిక్షథాః ॥ ౧౦ అరేక్ష్యత.

ణ్యంతాదిషు సర్వం మేహతివత్ ॥ పు ౩ ౨౮,౩౬౯.

కేవలాత్కృత్సు—రేష్టవ్యం, రేశనీయం, రేశ్యం, రిష్టః, రిష్టవాన్-రిశన్-రిశతీ-రిశంతీ, రేక్ష్యన్-రేక్ష్యతీ-రేక్ష్యంతీ, రేష్టుం, రిష్టం, రేశనం, రిష్ట్వా, ప్రరిశ్య, రేశం రేశం, రిష్ట్వా రిష్ట్వా.

రుజో-భంగే।సకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ

రుజతి ॥ రురోజ-రురుజతుః ॥ రురోజిథ-రురుజివ ॥ రోక్తా-సే॥రోక్ష్యతీత్యాదిభుజతివత్.

రుశ-హింసాయాం।సకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ

రుశతి ॥ రురోశేత్యాదిసర్వం రిశతివత్ ॥

లిఖ-అక్షరవిన్యాసే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

లిఖతి । లిలేఖ । లిలేఖిథ । లేఖితేత్యాదికిలతివత్.

లిశ-అల్పీభావే।అకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ

లిశతి ॥ లిలేశ।లిలిశతుః ॥ లిలేశిథ।లేష్టేత్యాదిరిశతివత్ ॥

లుట-సంశ్లేషణే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ।కుటాదిః

లుటతి ॥ లులోట।లులుటతుః॥ లులుటిథ।లుటితేత్యాదికుచతివత్

లుభ-విమోహనే।సమోహనమాకులీకరణం।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

౧ లుభతి ॥ ౨ లులోభ।లులుభతుః । లులోభిథ।తీషసహేతి వె
ట్ ॥ ౩ లోభితా-సి।లోబ్ధా-సి ॥ ౪ లోభిష్యతి ॥ ౫ లుభతు ॥౬
అలుభత్ ॥ ౭ లుభేత్ ॥౮ లుభ్యాత్ ॥౯ అలోభీత్ ॥౧౦ అలోభిష్యత్

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిలుభతే ॥ ౨ వ్యతిలులుభే ॥ ౩ వ్యతిలో
భితా-వ్యతిలోబ్ధా ॥ ౪ వ్యతిలోభిష్యతే ॥ ౫ వ్యతిలుభతాం ॥ ౬ వ్య
త్యలుభత ॥ ౭ వ్యతిలుభేత ॥ ౮ వ్యతిలోభిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్య
లోభిష్ట (ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యలోభిష్యత.

కర్మణి—౧ వ్యతిలుభ్యతే ॥ ౫ వ్యతిలుభ్యతాం ॥ ౬ వ్యత్యలుభ్య
త ॥ ౭ వ్యతిలుభ్యేత ॥౯ వ్యత్యలోభీతి విశేషః॥ శేషం కర్మవ్యతీహారవత్.

కేవలాత్కృత్సు—లోభితవ్యం।లోబ్ధవ్యం, లోభనీయం,లోభ్యం
లుబ్ధః, లుబ్ధవాన్, లుభన్।లుభతీ।లుభంతీ, లోభిష్యన్।లోభిష్య
తీ।లోభిష్యంతీ, లోభితుం, లోబ్ధుం, లుబ్ధిః, లోభనం,లోభిత్వా
లుభిత్వా, లుబ్ధ్వా, విలుభ్య, లోభంలోభం- లోభిత్వాలోభిత్వా
లుభిత్వాలుభిత్వా, లుబ్ధ్వాలుబ్ధ్వా.

ణ్యంతకర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు చ సన్యఙ్యఙ్లుక్షు తిఙ్కృత్సు
సర్వం కోచతివత్ ॥ పు ౨౦౮।౨౦౯।౨౧౧.

వ్యచ-వ్యాజీకరణే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

గ్రహిజ్యేతి సంప్రసారణం ॥ ౧ విచతి ॥ ౨ వివ్యాచ।వివిచతుః।వి
విచుః । వివ్యచిథ।వివ్యాచ।వివ్యచ ॥ ౩ వ్యచితా-సి ॥ ౪ వ్యచిష్యతి॥
౫ విచతు ॥ ౬ అవిచత్ ॥ ౭ విచేత్ ॥ ౮ విచ్యాత్ ॥ వ్యచేఃకుటా
దిత్వమనసీతి తు నేహ ప్రవర్తతే ॥ అనసీతి పర్యుదాసేన కృన్మాత్రవిషయ
త్వాత్ ॥ ౯ అవ్యాచీత్।అవ్యచీత్ ॥ ౧౦ అవ్యచిష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతివిచతే ॥ ౨ వ్యతివివిచే ॥ ౩ వ్యతివ్య

చితా(సే।ధ్వే) ౭ వ్యతివ్యచిష్యతే ॥ ౫ వ్యతివిచతాం ॥ ౬ వ్యత్యవిచత ॥ ౭ వ్యతివిచేత ॥ ౮ వ్యతివ్యచిషీష్టధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యవ్యచిష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) ౧౦ వ్యత్యవ్యచిష్యత.

కర్మణి—౧ విచ్యతే ॥ ౫ విచ్యతాం ॥ ౬ అవిచ్యత ॥ ౭ విచ్యేత ॥ ౯ అవ్యాచీతివిశేషః ॥ శేషం కర్మవ్యతిహారవత్॥

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్క్రుత్సుచ వ్యాచయతీత్యాది గాదయతీత్యాదివత్ ॥ చఙి-అవివ్యచత్-త ॥ సని-తదంతాత్క్రుత్సుచ వివ్యచిషతీత్యాది॥యఙి-తదంతాత్క్రుత్సుచ వేవిచ్యతే। వేవిచితవ్యమిత్యాది శేటతేర్యఙంతరూపవత్ ॥ పు ౬౦౦।౬౦౧ ॥ యఙ్లుకి-వావ్యచీతి। వావ్యక్తి। వావ్యక్తః। వావ్యచతీత్యాది ॥ తతఃకృత్సు-కుటాదిత్వాతిదేశాన్ఙిత్త్వేపి శ్తిపానిర్దేశాన్నసంప్రసారణం। వావ్యచితవ్యం,వావ్యచనీయం, వావ్యాచ్యం, వావ్యచితః, వావ్యచితవాన్,వావ్యచత్। వావ్యచతౌ।వావ్యచతః, వావ్యచతీ, వావ్యచిష్యన్।వావ్యచిష్యతీ। వావ్యచిష్యంతీ, వావ్యచితుం, వావ్యచితం, వావ్యచనం, వావ్యచిత్వా విచావ్యచ్య, వావ్యాచంవావ్యాచం, వావ్యచిత్వావావ్యచిత్వా.

కేవలాత్క్రుత్సు—వ్యచేః కుటాదిత్వమనసీతివచనాన్ఙిత్త్వే, విచితవ్యం, విచనీయం, వ్యాచ్యం, విచితః, విచితవాన్, విచన్।విచతీ।విచంతీ, విచిష్యన్।విచిష్యతీ।విచిష్యంతీ, విచితుం, విచితం, విచనం విచిత్వా, వివిచ్య, వ్యాచంవ్యాచం, విచిత్వావిచిత్వా.

---

౬౦౨ ఓవ్రశ్చూ,ఛేదనే।సకర్మకః।వేట్।పరస్మైపదీ

గ్రహిజ్యేతిసంప్రసారణం॥౧వృశ్చతి॥౨వవ్రశ్చ।వవ్రశ్చతుః।వవ్రశ్చిథ।వవ్రష్ఠ।వవ్రశ్చివ।వవ్రశ్చ్వ।వవ్రశ్చిమ।వవ్రశ్మ॥౩వ్రశ్చితా-సి।వ్రష్టా-సి ॥ ౪ వ్రశ్చిష్యతి।వ్రక్ష్యతి ॥ ౫ వృశ్చతు ॥ ౬ అవృశ్చత్ ॥ ౭ వృశ్చేత్ ॥ ౮ వృశ్చ్యాత్ ॥ ౯ అవ్రశ్చీత్।అవ్రశ్చిష్టాం।అవ్రాక్షీత్।అ

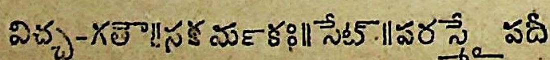
వ్రాష్టాం।అవ్రాక్షుః ॥ ౧౧ అవ్రశ్చిష్యత్। అవ్రక్ష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతివృశ్చతే ॥ ౨ వ్యతివవ్రశ్చే । వ్య తివవ్రశ్చిషే వ్యతివవ్రక్షే । వ్యతివవ్రశ్చిధ్వే । వ్యతివవ్రడ్ఢ్వే। వ్యతివ వ్రశ్చివహే।వ్యతివవ్రశ్వహే।వ్యతివవ్రశ్చిమహే।వ్యతివవ్రశ్మహే । ౩ వ్యతివ్రశ్చితా(సే।హే)వ్యతివ్రష్టా(సే।హే) ౪ వ్యతివ్రశ్చిష్యతే-వ్య తివ్రక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతివృశ్చతాం ॥ ౬ వ్యత్యవృశ్చత ॥ ౭ వ్యతివృశ్చే త ॥ ౮ వ్యతివ్రశ్చిషీష్ట-ధ్వం ॥ వ్యతివ్రక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యవ్రశ్చి ష్ట(ఢ్వం।ధ్వం)వ్యత్యవ్రష్ట-వ్యత్యవ్రక్షాతాం-వ్యత్యవ్రక్షత-ఢ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యవ్రశ్చిష్యత-వ్యత్యవ్రక్ష్యత.

కర్మణి—౧ వృశ్చ్యతే ॥ ౫ వృశ్చ్యతాం ॥ ౬ అవృశ్చ్యత ॥ ౭ వృశ్చ్యేత ॥ ౯ అవ్రశ్చితివిశేషః ॥ శేషం కర్మవ్యతీహారవత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సుచతక్షయతివత్ ॥పు-౭౦౬, ౭౦౭ ॥ సని- వివ్రశ్చిషతి, వివ్రక్షతీత్యాదిత్యకృతిచసర్వత్రైరూ ప్యమ్ ॥ యజి- రీగృత్వతఇతివక్తవ్యమిత్యభ్యాసస్య రీగాగమె పరీవృ శ్చ్యతె, పరీవృశ్చితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి-వావ్రశ్చీతి, వావ్రష్టి,వా వ్రష్టః, వావ్రశ్చతీత్యాది ॥ కృత్సు-వావ్రశ్చితవ్యమిత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు-వ్రశ్చితవ్యం, వ్రష్టవ్యం, వ్రశ్చనీయం, వ్రశ్చ్యం, వృక్ణః, వృక్ణవాన్, వృశ్చన్-వృశ్చతీ-వృశ్చంతీ,వ్రశ్చిష్యన్, వ్రశ్చి ష్యతీ-వ్రశ్చిష్యంతీ, వ్రక్ష్యన్-వ్రక్ష్యతీ-వ్రక్ష్యంతీ; వ్రశ్చితుం, వ్ర ష్టుం, వృక్ణం, వ్రశ్చనం, వ్రశ్చిత్వా, వృష్ట్వా, వివృశ్చ్య, వ్రశ్చంవ్ర శ్చం, వ్రశ్చిత్వావ్రశ్చిత్వా, వృష్ట్వావృష్ట్వా.

విచ్ఛ-గతౌ॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

గుపూధూపెచ్ఛాయః ॥ ౧ విచ్ఛాయతి ॥ ఆర్ధధాతుకేవా॥ ౨ విచ్ఛాయాంచకార(బభూవ,ఆస) వివిచ్ఛేత్యాదిసర్వం ధూపాయతివ

త్ ॥ పు ౩౦౨।౩౦౩।౩౦౪।౩౦౫।౩౦౬.

విధ-విధానే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

విధతి । వివేధ-వివిధతుః । వివేధిథ । వేధితేత్యాదికిలతివత్. ౭౩౦

విల-సంవరణే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

విలతి । వివేల-వివేలిథ-వేలితేత్యాదికిలతివత్ ॥

విశ-ప్రవేశనే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ.

౧ విశతి ॥ వివేశ।వివిశతుః । వివేశిథ।వివిశివ।వివిశిమ ॥ ౩ వేష్టా-సి ॥ ౪ వేక్ష్యతి ॥ ౫ విశతు ॥ ౬ అవిశత్ ॥ ౭ విశేత్ ॥ ౮ విశ్యాత్ ॥ ౯ అవిక్షత్ ॥ ౧౦ అవేక్ష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతివిశతే ॥ ౨ వ్యతివివిశే।వ్యతివివిశిషే ధ్వే ॥ వ్యతివివిశిమహే ॥ ౩ వ్యతివేష్టా (సే।హే) ౪ వ్యతివేక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతివిశతాం ॥ ౬ వ్యత్యవిశత ॥ ౭ వ్యతివిశేత ॥ ౮ వ్యతివిక్షీష్ట-ధ్వం ౯ వ్యత్యవిక్షత-వ్యత్యవిక్షాతాం-వ్యత్యవిక్షంత ॥ ౧౦ వ్యత్యవేక్ష్యత

నిపూర్వాదస్మాన్నేర్విశ ఇత్యాత్మనేపదేనివిశత ఇత్యాదివ్యతివిశతఇత్యాదివత్ ॥ కర్మణి—౧ విశ్యతే ॥ ౫ విశ్యతాం ॥ ౬ అవిశ్యత ॥ ౭ విశ్యేత ॥ ౯ అవేశితివిశేషః ॥ శేషంకర్మవ్యతీహారవత్ ॥

ణ్యంతాదిషుసర్వంమోహతివత్ ॥ పు ౩౨౮।౩౨౯.

కేవలాత్కృత్సు-వేష్టవ్యం, వేశనీయం, వేశ్యం, విష్టః, విష్టవాన్। విశన్।విశతీ।విశంతీ, వేక్ష్యన్।వెక్ష్యతీ।వెక్ష్యంతీ, వెష్టుం, విష్టం, వేశనం; విష్ట్వా, ప్రవిశ్య, వెశంవేశం, విష్ట్వావిష్ట్వా.

గేహానుప్రవేశమాస్తే ॥ గేహంగేహమనుప్రవేశం॥ గేహమనుప్రవేశమనుప్రవేశం ॥ విశపతిపదిస్కంధాంవ్యాప్యమానా సేవ్యమాన

యోరితిణముల్ । తృతీయాప్రభృతీన్యన్యతరస్యామితి సమాసో వా । అసమాసే తు గేహస్యణములంతస్య చ పర్యాయేణ ద్విత్వమ్ ॥

వృణ, చ-ప్రీణన ఇత్యర్థః॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

వృణతి ॥ వవర్ణ-వవర్ణిథ-వర్ణిత ఇత్యాది తృపతివత్ ॥ పు ౬౪౦.

వృహూ-ఉద్యమనే॥ సకర్మకః॥ వేట్॥ పరస్మైపదీ

౧ వృహతి ॥ ౨ వవర్హ। వవర్హిథ। వవర్ఢ। వవృహివ। వవృహ్వ। వవృహిమ। వవృహ్మ ॥ ౩ వర్హితా-సి ॥ వర్ఢా-సి ౪ వర్హిష్యతి । వర్క్ష్యతి ॥ ౫ వృహతు ॥ ౬ అవృహత్ ॥ ౭ వృహేత్ ॥ ౮ వృహ్యాత్ ॥ ౯ అవర్హీత్-అవార్క్షీత్-అవార్ఢాం-అవార్క్షుః ॥ ౧౦ అవర్హిష్యత్-అవర్క్ష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతివృహతే ॥ ౨ వ్యతివవృహే। వ్యతివవృహిషే। వ్యతివవృక్షే। వ్యతివవృహిఢ్వే-ఢ్వే ॥ వ్యతివవృఢ్వే। వ్యతివవృహివహే। వ్యతివవృహ్వహే। వ్యతివవృహిమహే। వ్యతివవృహ్మహే ॥ ౩ వ్యతివర్హితా (సే। హే) వ్యతివర్ఢా (సే। హే) ౪ వ్యతివర్హిష్యతే-వ్యతివర్క్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతివృహతాం ॥ ౬ వ్యత్యవృహత ॥ ౭ వ్యతివృహేత ॥ ౮ వ్యతివర్హిషీష్ట (ఢ్వం। ధ్వం) వ్యతివృక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యవర్హిష్ట (ఢ్వం ధ్వం) వ్యత్యవృక్షత-వ్యత్యవృక్షాతాం। వ్యత్యవృక్షంత॥ వ్యత్యవృక్షథాః। వ్యత్యవృక్షాథాం। వ్యత్యవృక్షధ్వం ॥ వ్యత్యవృక్షి। వ్యత్యవృక్షావహి। వ్యత్యవృక్షామహి ॥ ౧౦ వ్యత్యవర్హిష్యత-వ్యత్యవర్క్ష్యత.

కర్మణి—౧ వృహ్యతే ॥ ౫ వృహ్యతాం ॥ ౬ అవృహ్యత ॥ ౭ వృహ్యేత ॥ ౯ అవర్హి ఇతి విశేషః॥ శేషం కర్మవ్యతీహారవత్.

ణ్యంతాదిషు కేవలాత్ప్రత్యయేష్వపి సర్వం తృహతివత్. పు ౬౪౧

శద్ల-శాతనే।సకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ

శీయతఇత్యాదిసర్వంభ్వాదికవత్॥ పు ౩౬౬।౩౬౭,౩౬౮ ॥ స్వరార్థఃపునఃపాఠః ॥

శిల-ఉంఛే॥సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

శిలతి । శిశేల-శిశిలతుః । శిశేలిథ।శేలితేత్యాదికిలతివత్ ॥ ౭౩౦

శున-గతౌ॥సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

శునతి ॥ శుశోన-శుశునతుః।శుశోనిథ-శోని తేత్యాదిపణతివత్ ॥

శుభ,శుంభ-శోభార్థే॥అకర్మకౌ॥సేటౌ॥పరస్మైపదినౌ

శుభతి ॥ శుశోభ-శుశుభతుః । శుశోభిథ । శోభి తేత్యాదికుణతివత్ ॥ శుంభతి । శుశుంభ । శుంభి తేత్యాదితుంపతివత్॥ పు౭౩౯

షద్ల-విశరణగత్యవసాదనేషు।విశరణేఽకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

సీదతీత్యాదిభ్వాదికవత్ ॥ స్వరార్థఃపునఃపాఠః ॥

షిల-ఉంఛే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

సిలతి । సిషేల।సిషిలతుః । సిషెలిథ।సేలితేత్యాదికిలతివత్.

షుర-ఐశ్వర్యదీప్త్యోః।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

సురతి । సుషోర-సుషురతుః । సుషోరిథ।సోరి తేత్యాదిపణతివత్ ఆశిషి-సూర్యాత్.

స్ఫర-ఇత్యకారోపధం కేచిత్పఠంతి। సంచలనఇత్యర్థః ।

అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

స్ఫరతి ॥ పస్ఫార। స్ఫరి తేత్యాదిగదతివత్ ॥ పు [illegible]

స్ఫుట-వికసనే। అకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ। కుటాదిః

స్ఫుటతి ॥ పుస్ఫోట-పుస్ఫుటతుః । పుస్ఫుటిథ । స్ఫుటితేత్యాదికు-టతివత్ ॥

స్ఫుడ-సంవరణే। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ। కుటాదిః

స్ఫుడతి ॥ పుస్ఫోడ-పుస్ఫుడతుః । పుస్ఫుడిథ । స్ఫుడితేత్యాదికు-టతివత్ ॥

స్ఫుర-సంచలనే। స్ఫుర-స్ఫురణే॥ స్ఫుల-సంచలన ఇత్యేకే

అకర్మకౌ॥ సేటౌ॥ పరస్మైపదినౌ-కుటాదీ

స్ఫురతి । పుస్ఫోర । పుస్ఫురతుః । పుస్ఫురిథ-స్ఫురితేత్యాది ॥ ణౌ నస్య చిస్ఫురోర్ణావిత్యాత్వవికల్పాత్ స్ఫారయతి-తే॥ స్ఫోరయ-తి-తే ॥ చఙి-అపుస్ఫరత్-త ॥ అపుస్ఫురత్-త ॥ కర్మణి-స్ఫార్యతే॥ స్ఫోర్యత ఇత్యాది ॥ కృత్స్వపి స్ఫారయితవ్యః-స్ఫోరయితవ్య ఇత్యాదిరూపద్వయం ॥ శేషం ప్రాగ్వత్ ॥ స్ఫులతి ॥ పుస్ఫోల । పుస్ఫులతుః । పుస్ఫులిథ । స్ఫులితేత్యాది చకుటతివత్.

సృజ-విసర్గే। సకర్మకః॥ అనిట్। పరస్మైపదీ

౧ సృజతి॥ ౨ ససర్జ। ససృజతుః। విభాషా సృజిదృశోరితి థల ఇడ్వా ససర్జిథ। సస్రష్ఠ। ససృజివ॥ 3 స్రష్టాసి। ౪ స్రక్ష్యతి । సృజిదృశోర్ఝల్యమకితీత్యమాగమః ॥ ౫ సృజతు॥ ౬ అసృజత్॥ ౭ సృజేత్॥ ౮ సృజ్యాత్॥ ౯ అస్రాక్షీత్। అస్రాష్టాం। అస్రాక్షుః॥ ౧౦ అస్రక్ష్యత్

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిసృజతే॥ ౨ వ్యతిససృజే। వ్యతిససృజిషే॥ ధ్వే వ్యతిససృజివహే॥ 3 వ్యతిస్రష్టా॥ స్వహే॥ ౪ వ్యతిస్రక్ష్యతే॥ ౫ వ్యతిసృజతాం॥ ౬ వ్యత్యసృజత॥ ౭ వ్యతిసృజేత॥ ౮ వ్యతిసృక్షీష్ట-ధ్వం। ౯ వ్యత్యసృష్ట। వ్యత్యసృక్షాతాం। వ్యత్యసృక్షత। ఢ్వం॥ ౧౦ వ్యత్యస్రక్ష్యత.

కర్మణి—౧ సృజ్యతే॥ ౫ సృజ్యతాం। ౬ అసృజ్యత॥ ౭ సృజ్యేత॥ ౯

అసర్జీతి విశేషః । శేషం కర్తృవ్యతీహారవత్ ॥

ణ్యంతాదిషు సర్వం కర్షతివత్ ॥ ౧౯౯ ॥ ౨ ౫౦। ౨ ౭౧ ॥

కేవలాత్కృత్సు ॥—స్రష్టవ్యం। సర్జనీయం। సృజ్యం। పాణిఘాశ్చంసృజ్య తే పాణిసర్గ్యా రజ్జుః । పాణౌ సృజేణ్యా ద్వాచ్య ఇతి బహుపథల క్షణస్య క్యపోఽపవాదో ణ్యత్। సమసృజ్యత ఇతి సమవసర్గ్యా। స మవపూర్వాచ్చేతి ణ్యత్। సృష్టః । సృష్టవాన్। సృజన్। సృజతీ। సృజంతీ। స్రక్ష్యన్। స్రక్ష్యతీ। స్రక్ష్యంతీ। స్రష్టుం। సృష్టం। సర్జనం । స్రష్ట్వా। విసృజ్య। సర్జంసర్జం। సృష్ట్వాసృష్ట్వా॥

స్పృశ, సంస్పర్శే ॥ సకర్మకః॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ స్పృశతి॥ ౨ పస్పర్శ। పస్పృశతుః। పస్పర్శిథ। పస్పృశివ॥ ౩ స్ప్రష్టాసి॥ స్పర్ష్టాసి॥ ౪ స్ప్రక్ష్యతి। స్పర్క్ష్యతి। ౫ స్పృశతు। ౬ అస్పృశత్॥ ౭ స్పృశేత్॥ ౮ స్పృశ్యాత్॥ ౯ అస్ప్రాక్షీత్॥ అస్పార్క్షీత్। అస్పృక్షత్। స్పృశమృశకృషేతి సిజ్వా॥ సిజభావే॥ ౧౦ అస్ప్రక్ష్యత్। అస్పర్క్ష్యత్॥

కర్తృవ్యతీహారాదిషు సర్వం మృశతివత్ ॥ పు ౭౪౯

స్తృహూ, హింసార్థః। సకర్మకః। వేడ్ పరస్మైపదీ

స్తృహతి। తస్తర్హేత్యాది సర్వం తృహతివత్ ॥

హిల-భావకరణే। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

హిలతి। జిహేల। జిహిలతుః। జిహేలిథ । హేలితేత్యాది కిలతివత్ ॥

ఇతి పరస్మైపదినః

అథ తౌదాదికా ఆత్మనేపదినః

కుఙ్, శబ్దే అకర్మకః। అనిట్। ఆత్మనేపదీ కుటాదిః

౧ కువతే॥ ౨ చుకువే। చుకువిషే। ౩ కుతా। సే, హే॥ ౪ కుష్యతే। ౫ కువతాం॥ ౬ అకువత॥ ౭ కువేత ॥ ౮ కుషీష్ట। ధ్వం। ౯ అకుత। అకుషాతాం ధ్వం॥ ౧౦॥ అకుష్యత॥

భావే—౧ కూయతే। ౫ కూయతాం॥ ౬ అకూయత॥ ౭ కూయేత। అకావీతి విశేషః శేషం ప్రాగ్వత్॥

ణ్యంతాదిషు సర్వం కవతివత్। యఙి। చోకూయతే॥ ౪౧౦॥ యఙ్లుకి గువతివత్॥

కేవలాత్కృత్సు॥ కువితవ్యం। కువనీయం। కూయం। ఆవశ్యకేతుకావ్యం కుతః। కుతవాన్। కువానః। కుష్యమాణః। కుతుం। కుతం। కువనం। కుత్వా। వికుత్య। కావం కావం। కుత్వా కుత్వా॥

కూఙ్ ఇతి దీర్ఘాంత ఇతి కైయటాదయః। తదా। సేట్॥

౩ కువితా, సే, హే॥ ౪ కువిష్యతే। ౮ కువిషీష్ట, ధ్వం। ధ్వం। ౯ అకువిష్ట। ఢ్వం, ధ్వం॥ ౧౦ అకువిష్యత॥

యఙ్లుకి—చోకువీతి। చోకూతి। చోకూతః। కేవలాత్కృత్సు। కూతః కూతవాన్। కువిష్యమాణః। కువితుం। కూతం। కూత్వా। ఇతి విశేషః॥ శేషం ప్రాగ్వత్॥

దృఙ్ ఆదరే సకర్మకః. అనిట్, ఆత్మనేపదీ

ప్రాయేణాయమాఙ్పూర్వః ॥ ౧ ఆద్రియతే॥ ౨ ఆదద్రే। ఆదద్రిషే, ఢ్వే. ధ్వే। ఆదద్రివహే। ౩ ఆదర్తా. సే, హే। ౪ ఆదరిష్యతే। ౫ ఆద్రియతాం ॥ ౬ ఆద్రియత। ౭ ఆద్రియేత। ౮ ఆదృషీష్ట, ధ్వం। ౯ ఆదృత। ఆదృషాతాం. ఆదృషత-ధ్వం। ౧౦ ఆదరిష్యత।

కర్త్రాదిషు ధరతివత్ ॥౪౧౫ కర్తృకర్తరిభూవాకర్మేత్యాదినాయ
జక్చిణ్ చిణ్వదిటాం ప్రతిషేధః । ఆద్రియతే। ఆదర్తా, ఆదరిష్యతే, ఆ
దృత-సని కిరశ్చపంచభ్య ఇతీడాగమే దిదరిషత ఇత్యాది॥ కేవలాత్కృత్సు
ఆదర్తవ్యం, ఆదరణీయః-ఆదృత్యః-ఏతిస్తుశాస్వృదృజుషః క్యబితిక్యప్।
ఆదృతః-ఆదృతవాన్, ఆద్రియమాణః-ఆదరిష్యమాణః-ఆదర్తుం। ఆ
దృతం- ఆదరణం- దృత్వా-ఆదృత్య. ఆదారమాదారం।ఆదృత్యాదృత్య

ధృఙ్-అవస్థానే।అకర్మకః।అనిట్। ఆత్మనేపదీ

౧ ధ్రియతే॥ ౫ ధ్రియతాం॥౬ అధ్రియత॥౭ ధ్రియేతేతి విశేషః। శే
షం భావాదికవత్ ॥పు౪౧౪,౪౧౫.కర్తృకర్తరి ఆద్రియతివత్॥ సని-కిరశ్చ
పంచభ్య ఇతీటి దిధరిషత ఇత్యాదవిశేషః । కేవలాత్కృత్సు । ధర్తవ్యం-
ధరణీయం। ధార్యం. ధృతః.ధృతవాన్- ధ్రియమాణః-ధరిష్యమాణః-ధ
ర్తుం.ధృతం-ధరణం-ధృత్వా-అవధృత్య, ధారంధారం-ధృత్వా ధృత్వా

వృఙ్-వ్యాయామే। అకర్మకః।అనిట్। ఆత్మనేపదీ

ప్రాయేణాయం వ్యాఙ్పూర్వః ॥ ౧ వ్యాప్రియతే। ౨ వ్యాపప్రే।
వ్యాపప్రిషే(ఢ్వే-ధ్వే) వ్యాపప్రివహే॥ 3 వ్యాపర్తా(సే-హే)వ్యాప
రిష్యతే॥ ౫ వ్యాప్రియతాం॥౬ వ్యాప్రియత॥౭ వ్యాప్రియేత॥౮ వ్యాపృషీ
ష్ట-ఢ్వం॥౯ వ్యాపృత।వ్యాపృషాతాం।వ్యాపృషత-ఢ్వం।౧౦ వ్యాపరిష్యత

భావాదిషు సర్వం ధరతివత్ ॥౪౧౫॥

కేవలాత్కృత్సు ॥ వ్యాపర్తవ్యం। వ్యాపరణీయం- వ్యాపార్యం-
వ్యాపృతః-వ్యాపృతవాన్-వ్యాప్రియమాణః-వ్యాపరిష్యమాణః। వ్యా
పర్తుం, వ్యాపృతం, వ్యాపరణం - పృత్వా, వ్యాపృత్య - వ్యాపారం
వ్యాపారం।వ్యాపృత్యవ్యాపృత్య॥

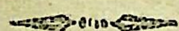
ధాతురూపప్రకాశికాయాం మృఙ్, గురీ ధాతూ

మృఙ్ ప్రాణత్యాగే॥ అకర్మకః॥ అనిట్। ఆత్మనేపదీ

మ్రియతేర్లుఙ్లిఙోశ్చేత్యాత్మనేపదం॥ ౧ మ్రియతే॥ ౨ మమార మమర్థ-మమ్రివ-మమ్రిమ॥ ౩ మర్తా-సి॥ ౪ మరిష్యతి॥ ౫ మ్రియతాం॥ ౬ అమ్రియత॥ ౭ మ్రియేత॥ ౮ మృషీష్ట-ఢ్వం। ౯ అమృత అమృషాతాం-ఢ్వం। ౧౦ అమరిష్యల్॥

భావే—౧ మ్రియతే॥ ౨ మమ్రే॥ ౩ మర్తా॥ ౪ మరిష్యతే॥ ౫ మ్రియతాం॥ ౬ అమ్రియత॥ ౭ మ్రియేత॥ ౮ మృషీష్ట॥ ౯ అమారి॥ ౧౦ అమరిష్యత॥ ణ్యంతాదిషు ధరతివత్॥ ౪౧౫॥

కేవలాత్కృత్సు। మర్తవ్యం। మరణీయం। మార్యం। మృతః। మృతవాన్। మ్రియమాణః। మరిష్యమాణః। మర్తుం। మృతం। మరణం। మృత్వా- ఉన్మృత్య- సమ్మృత్య- మారంమారం- మృత్వామృత్వా॥

గురీ ఉద్యమనే। సకర్మకః। సేట్। ఆత్మనేపదీ॥ కుటాదిః

౧ గురతే॥ ౨ జుగురే॥ ౩ గురితా(సే-హే) ౪ గురిష్యతే॥ ౫ గురతాం ౬ అగురత॥ ౭ గురేత॥ ౮ గురిషీష్ట (ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అగురిష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ అగురిష్యత॥

కర్మణి—౧ గూర్యతే॥ ౫ గూర్యతాం। ౬ అగూర్యత॥ ౭ గూర్యేత॥ ౯ అగోరి ఇతి విశేషః॥ శేషం ప్రాగ్వత్॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు చ గోరయతీత్యాది కుచతివత్॥ సని- జుగురిషత ఇత్యాది। యఙి॥ జోగూర్యత ఇత్యాది। తదంతాత్కృత్సు జోగూరితవ్యమిత్యాది। యఙ్లుకి॥ జోగురీతి, జోగూర్తి జోగూర్తః, జోగురతీత్యాది। తదంతాత్కృత్సు జోగురితవ్యమిత్యాది గుర్వీ ధాతువత్॥ ౨౩౯॥ ౨౪౦॥

కేవలాత్కృత్సు, గురితవ్యం- గురణీయం, గోర్యం। శ్వీదిత ఇతి నేట్ గూర్ణః- గూర్ణవాన్। గురమాణః, గురిష్యమాణః- గురితుం। గూ

కారం-గురణం। గురిత్వా- ఉద్గూర్య-గోరంగోరం।గురిత్వాగురిత్వా॥ అన్యపగారంయుధ్యంతే-అన్యవగోరం।అపగారోఽముష్మీక్యేచ అత్వాంపా

జుషీ, ప్రీతిసేవనయోః। సకర్మకః, సేట్॥ ఆత్మనేపదీ

౧ జుషతే॥ ౨ జుజుషే॥ ౩ జోషితా ॥ ౪ జోషిష్యతే ॥ ౫ జుషతాం ౬ అజుషత॥ ౭ జుషేత॥ ౮ జోషిషీష్ట,ధ్వం॥ ౯ అజోషిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ అజోషిష్యత॥

కర్మణి—౧ జుష్యతే॥ ౫ జుష్యతాం॥ ౬ అజుష్యత॥ ౭ జుష్యేత॥ ౯ అజోషీతి విశేషః। శేషంప్రాగ్వత్ ॥ ణ్యంతాదిషుసర్వంకోచతివత్ ॥ ౨౦౨॥ సని-జుజుషిషతే-జుజోషిషత ఇత్యాద్యాత్మనేపదం విశేషః॥

కేవలాత్కృత్సు। జోషితవ్యం- జోషణీయం,జుష్యః, ఏతిస్తుశాస్వృదృజుషఃక్యబితి క్యప్ ॥ శ్వీదితఇతి నేట్। జుష్టః, జుష్టవాన్,జుషమాణః జోషిష్యమాణః,జోషితుం, జుష్టం,జోషణం, జోషిత్వాజుషిత్వా ఉపజుష్య, జోషంజోషం। జోషిత్వాజోషిత్వా।జుషిత్వాజుషిత్వా॥

ఓలజీఓలస్జీ, వ్రీడనే.అకర్మకౌ, సేటౌ,ఆత్మనేపదినౌ

౧ లజతే॥ ౨ లేజే॥ ౩ లజితా(సే-హే) ౪ లజిష్యతే॥ ౫ లజతాం॥ ౬ అలజత॥ ౭ లజేత॥ ౮ లజిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అలజిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) అలజిష్యత ॥

భావే—౧ లజ్యతే॥ ౫ లజ్యతాం। ౬ అలజ్యత ॥ ౭ లజ్యేత-అలాజీతి విశేషః। శేషంప్రాగ్వత్॥

ణ్యంతాదిషుసర్వంగడతివత్॥ ౨౦౨॥ సని. లిలజిషతఇత్యాది॥

కేవలాత్కృత్సు॥ లజితవ్యం, లజనీయం,లాజ్యం, లగ్నః। లగ్నవాన్। లజమానః,లజిష్యమాణః, లజితుం, లగ్నం, లజనం, లజిత్వా । విలజ్య, లాజంలాజం,లజిత్వాలజిత్వా॥

౧ లజ్జతే॥ ౨ లలజ్జే ॥ ౩ లజ్జితా (సే,హే) ౪ లజ్జిష్యతే॥ ౫ లజ్జతాం

౬ అలజ్జత॥౭ లజ్జేత, ౮ లజ్జిషీష్ట,ధ్వం ॥ ౯ అలజ్జిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ అలజ్జిష్యత ॥

భావే—౧లజ్జ్యతే॥౨ లలజ్జే౩ లజ్జితా।౪ లజ్జిష్యతే॥ ౫లజ్జ్యతాం ౬ అలజ్జ్యత। ౭ లజ్జ్యేత, ౮ లజ్జిషీష్ట ।౯ అలజ్జి। ౧౦ అలజ్జిష్యత॥

ణ్యంతాదిషు సర్వం సజ్జతివత్। ౩౭౫,౩౭౬,౩౭౭ ॥ సని । లిలజ్జిషత ఇత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు।లజ్జితవ్యం, లజ్జనీయం, లజ్జ్యం, లగ్నః, లగ్నవాన్, లజ్జమానః, లజ్జిష్యమాణః-లజ్జితుం, లగ్నం, లజ్జనం। లజ్జిత్వా విలజ్జ్య। లజ్జంలజ్జం । లజ్జిత్వాలజ్జిత్వా।

౬, విజీ, భయచలనయోః। అకర్మకః సేట్। ఆత్మనేపదీ

ప్రాయేణాయముత్పూర్వః ॥ ౧ఉద్విజతే।౨ఉద్వివిజే । విజఇడితి జిత్త్వం । ౩ ఉద్విజితా । ౪ ఉద్విజిష్యతే॥ ౫ ఉద్విజతాం । ౬ ఉదవిజత॥ ౭ ఉద్విజేత। ౯ ఉదవెజీతివిశేషః ।శేషంపూర్వవత్।

ణ్యంతాదిషు సర్వం కేటతివత్। ౨౮౦, ౨౮౧, సని, ఉద్వివిజిషత ఇత్యాది జిత్త్వమేవ।

కేవలాత్కృత్సు। ఉద్విజితవ్యం, ఉద్విజనీయం, ఉద్వేజ్యం । ఉద్విగ్నః, ఉద్విగ్నవాన్, ఉద్విజమానః । ఉద్విజిష్యమాణః. ఉద్విజితుం। ఉద్విగ్నం. ఉద్విజనం, విజిత్వా. ఉద్విజ్య, ఉద్వేజముద్వేజం ఉద్విజ్యోద్విజ్య ॥ ఇతి తౌదాదికా ఆత్మనేపదినః

అథ తౌదాదికా ఉభయపదినః

క్షిప-ప్రేరణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ.

౧ క్షిపతి-తే ॥ ౨ చిక్షేప।చిక్షేపిథ।చిక్షిపివ । చిక్షిపే।చిక్షిపిషే ॥ ౩ క్షేప్తా(సి।సే।హే) ౪ క్షేప్స్యతి-తే ॥ ౫ క్షిపతు-తాం ॥ ౬ అక్షిప

త్-త ॥ ౭ క్షిపేత్-త ॥ ౮ క్షిప్యాత్-క్షిప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అక్షైప్సీత్ అక్షైప్తాం-అక్షైప్సుః ॥ అక్షిప్త-అక్షిప్సాతాం-అక్షిప్సత-బ్ధ్వం॥ ౧౦ అక్షేప్స్యత్-త ॥ అభి, ప్రతి, అతి, ఏభ్యః పరాదస్మాఽభిప్రత్యతిభ్యః క్షిప ఇతికర్తృగే౽పిఫలెపరస్మైపదమేవ।అభిక్షిపతి,ప్రతిక్షిపతి,అతిక్షిపతి

కర్మణి—౧ క్షిప్యతే ॥ ౫ క్షిప్యతాం ॥ ౬ అక్షిప్యత ॥ ౭క్షిపె త ॥ ౯ అక్షేపీతివిశేషః॥ శేషంకర్తృలకారస్యైత్మనేపదవత్

ణ్యంతాదిషుసర్వందైవాదికవత్ ॥ పు ౬౩౦॥ సని-చిక్షిప్సతి-తే॥ ఇత్యాద్యుభయంవిశేషః ॥ కేవలాత్కృత్స్వపి-శతరి-క్షిపన్-క్షిపతీ-క్షిపంతీ, క్షిపమాణః, క్షేప్స్యమానఇతిచవిశేషః

కృష-విలేఖనె॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ

౧ కృషతి-తే ॥ ౨ చకర్ష-చకర్షిథ-చకృషె-చకృషిషే ॥ ౩క్రష్టా(సి, సే, హే) కర్ష్టా(సి, సే, హే)౩ క్రక్ష్యతి-తె ॥ కర్క్ష్యతి-తె॥ ౫ కృషతు-తాం ॥ ౬ అకృషత్-త ॥ ౭ కృషేత్-త ॥ ౮ కృష్యాత్-కృక్షీష్ట-ధ్వం ॥౯ అక్రాక్షీత్-అక్రాష్టాం।అకార్క్షీత్-అకార్ష్టాం।అకృక్షత్-అకృక్షతాం,తజెలిజ్సిచావితికిత్త్వాన్నామ్।అకృష్ట-అకృక్షాతాం-అకృక్షత॥అకృక్షత-అకృక్షాతాం-అకృక్షంత౧౦అక్రక్ష్యత్-త॥అకర్క్ష్యత్-త ॥ కర్మాదిషుసర్వం భ్వాదికవత్॥ పు.౬౧౭, ౬౧౯, ౭౨౦, ౭౨౧ ॥ సని - చికృక్షతఇత్యాద్యాత్మనేపదమపికేవలాచ్ఛతరి- కృషన్।కృషతీ।కృషంతీ, కృషమాణః, క్రక్ష్యమాణః, కర్క్ష్యమాణఇతివిశేషః॥ శేషంసమానం ॥

ణుద-ప్రేరణె॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ

౧ నుదతి ॥ ౨ నునోద।నునోదిథ ॥ నునుదే।నునుదిషె ॥ ౩ నోత్తా(సి।సే।హే) ౪ నోత్స్యతి-తె ॥ ౫ నుదతు-తాం ॥ ౬ అనుదత్-త ౭ నుదెత్-త ॥ ౮ నుద్యాత్-నుత్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అనౌత్సీత్-అనౌ

త్స్వహి-అనుత్స్మహి ॥ అనుత్త-అనుత్సాతాం-అనుత్సత ॥ ౧౦ అనోత్స్యత్-త.

కర్మణి—౧ నుద్యతే ॥ ౫ నుద్యతాం ॥ ౬ అనుద్యత ॥ ౭ నుద్యేత ॥ ౯ అనోదీతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥

ణ్యంతాదిషు సర్వం కోచతివత్ ॥ పు ౨౦౮, ౨౦౯, ౨౧౦.

సని-నునుత్సతి-తే ॥ ఇత్యనిట్త్వమాత్రమేవదం చ విశేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు-నోత్తవ్యం, నోదనీయం, నోద్యం, నున్నః, నుత్తః, నుదవిదేత్యాదినా నిష్ఠాతస్య నో వా ॥ నున్నవాన్, నుత్తవాన్, నుదన్-నుదతీ-నుదంతీ, నుదమానః, నోత్స్యన్-నోత్స్యతీ-నోత్స్యంతీ, నోత్స్యమానః, నోత్తుం, నున్నం, నుత్తం, నోదనం, నుత్త్వా, ప్రణుద్య, నోదంనోదం, నుత్త్వానుత్త్వా.

తుద-వ్యథనే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ ఉభయపదీ

తుదతి-తే ॥ ఇత్యాదిసర్వం నుదతివత్ ॥ నిష్ఠాయాం తున్నః, తున్నవానితి విశేషః ॥

దిశ-అతిసర్జనే ॥ అతిసర్జనం దానం ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్-ఉభయపదీ

౧ దిశతి-తే ॥ ౨ దిదేశ-దిదేశిథ ॥ దిదిశే ॥ దిదిశిషే ॥ ౩ దేష్టా(సి, సే, హే) ౪ దేక్ష్యతి-తే ॥ ౫ దిశతు-తాం ॥ ౬ అదిశత్-త ॥ ౭ దిశేత్-త ॥ ౮ దిశ్యాత్-దిక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అదిక్షత్-అదిక్షతాం-అదిక్షన్ ॥ అదిక్షత-అదిక్షాతాం-అదిక్షంత ॥ ౧౦ అదేక్ష్యత్-త.

కర్మణి—౧ దిశ్యతే ॥ ౫ దిశ్యతాం ॥ ౬ అదిశ్యత ॥ ౭ దిశ్యేత ॥ ౯ అదేశీతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥

ణ్యంతాదిషు సర్వం పేషతివత్ ॥ పు ౩౨౭, ౩౨౮, ౩౩౦ ॥

సని-[illegible] దిదిక్షత ఇత్యాత్మనేపదమ్ ॥ కేవలాత్కృత్సు-దేష్టవ్యం దేశనీయం, దేశ్యం, దిష్టః, దిష్టవాన్, దిశన్-దిశతీ-దిశంతీ, దిశమానః దేక్ష్యన్-దేక్ష్యతీ-దేక్ష్యంతీ, దేక్ష్యమాణః, దేష్టుం, దిష్టం, దేశనం

దిష్ట్వా, నిదిశ్య, దేశం దేశం దిష్ట్వా దిష్ట్వా. నామాదేశమాచష్టే। నామోచ్చార్యాదిష్ట ఇత్యర్థః, నామ్న్యాదిశిగ్రహోరితి ణముల్। తృతీయాప్రభృతీన్యన్యతరస్యామితి వా సమాసః.

భ్రస్జ-పాకే। సకర్మకః। అనిట్। ఉభయపదీ

౧ భృజ్జతి-తే ॥ గ్రహిజ్యేతి సంప్రసారణం ॥ ౨ బభర్జ-బభర్జతుః-బభర్జుః । బభర్జిథ-బభర్ష్ఠ-బభర్జివ-బభర్జిమ ॥ బభర్జే-బభర్జాతే-బభర్జిరే॥ బభర్జిషే-ఢ్వే॥ భ్రస్జో రోపధయో రమన్యతరస్యామితి రోపధయోః స్థానే రమాగమో వా ॥ రమభావే-బభ్రజ్జ-బభ్రజ్జతుః-బభ్రజ్జుః ॥ బభ్రజ్జిథ-బభ్రష్ఠ ॥ బభ్రజ్జే-బభ్రజ్జాతే-బభ్రజ్జిరే ॥ బభ్రజ్జిషే-ఢ్వే ॥ ౩ భ్రష్టా(సి, సే, హే) భర్ష్టా (సి, సే, హే) ౪ భ్రక్ష్యతి-తే ॥ భర్క్ష్యతి-తే ॥ ౫ భృజ్జతు-తాం ॥ ౬ అభృజ్జత్-త ॥ ౭ భృజ్జేత్-త క్ఙితి రమాగమం బాధిత్వా సంప్రసారణం పూర్వవిప్రతిషేధేన ॥ ౮ భృజ్జ్యాత్-భృజ్జ్యాస్తాం ॥ భ్రక్షీష్ట-ధ్వం ॥ భర్క్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అభ్రాక్షీత్ అభ్రాష్టాం-అభ్రాక్షుః ॥ అభార్క్షీత్। అభార్ష్టాం। అభార్క్షుః ॥ అభ్రష్ట। అభ్రక్షాతాం। అభ్రక్షత-ఢ్వం ॥ అభర్ష్ట। అభర్క్షాతాం। అభర్క్షత-ఢ్వం ॥ ౧౦ అభ్రక్ష్యత్-త॥ అభర్క్ష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ భృజ్జ్యతే ॥ ౫ భృజ్జ్యతాం ॥ ౬ అభృజ్జ్యత ॥ ౭ భృజ్జ్యేత ॥ ౯ అభ్రజ్జి-అభర్జీతి విశేషః। శేషం ప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్ప్రత్యయే చ భ్రజ్జయతి-తే॥ భర్జయతి-తే॥ ఇత్యాది సజ్జతివత్ కర్జతివచ్చ రూపద్వయమ్॥ పు౩౭౫,౩౭౬,౩౭౭ ౩౮౬,౩౮౭ ॥ సని-సనీవంతేత్యాదినేడ్వికల్పే। బిభ్రజ్జిషతి-తే। బిభర్జిషతి-తే । బిభ్రక్షతి-తే । బిభర్క్షతి-తే ॥ ఇత్యాద్యుభయత్ర ద్వైరూప్యం ॥ యఙి-సంప్రసారణే రీగృత్వత ఇతి రీగాగమే బరీభృజ్జ్యత ఇత్యాది। యఙ్లుకి-బాభ్రజ్జీతి, బాభ్రష్టి, బాభ్రష్టః, బాభ్రజ్జతీత్యాది ॥ కృత్సు-

బాభర్జితవ్యం, బాభ్రజ్జితవ్యమిత్యాది.

కేవలాత్కృత్సు-భ్రష్టవ్యం/భర్ష్టవ్యం, భ్రజ్జనీయం। భర్జనీయం, ణ్యతిచజోరితికుత్వేభ్రగ్యః, భర్గ్యః, భృష్టః, భృష్టవాన్, భృజ్జన్। భృజ్జతీ/భృజ్జంతీ, భృజ్జమానః, భ్రక్ష్యన్। భ్రక్ష్యతీ/భ్రక్ష్యంతీ, భర్క్ష్యన్ భర్క్ష్యతీ/భర్క్ష్యంతీ, భ్రక్ష్యమాణః, భర్క్ష్యమాణః, భ్రష్టుం, భర్ష్టుం, భృష్టం, భ్రజ్జనం, భర్జనం, భృష్ట్వా, విభృజ్జ్య భ్రజ్జంభ్రజ్జం, భర్జంభర్జం, భృష్ట్వాభృష్ట్వా.

మిల-సంగమే॥అకర్మకః॥సేట్।ఉభయపదీ

౧ మిలతి-తే ॥ మిలసంశ్లేషణ ఇతిపఠితస్యపునఃపాఠః కర్త్రభిప్రాయేతఙర్థః ॥ ౨ మిమేల/మిమిలే ॥ ౩ మేలితా(సి/సే/హే) ౪ మేలిష్యతి-తే ॥ ౫ మిలతు-తాం ॥ ౬ అమిలత్-త ॥ ౭ మిలేత్/త ॥ ౮ మిల్యాత్/మేలిషీష్ట(ఢ్వం/ధ్వం) ౯ అమేలీత్, అమేలిష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ॥ ౧౦ అమేలిష్యత్,త ॥ భావే—౧ మిల్యతే ॥ ౫ మిల్యతాం ॥ ౬ అమిల్యత ॥ ౭ మిల్యేత॥౯ అమేలీతివిశేషః॥శేషంప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్.

ణ్యంతాదిషుసర్వంకేటతివత్॥పు ౨౦౦, ౨౦౧॥సని-మిమిలిషతి, తే ॥ ఇత్యాది ॥ కేవలాత్కృత్సు-మేలితవ్యం, మేలనీయం మేల్యం, మిలితః, మిలితవాన్, మిలన్।మిలతీ।మిలంతీ, మిలమానః మేలిష్యన్। మేలిష్యతీ/మేలిష్యంతీ, మేలిష్యమాణః, మేలితుం, మిలితం, మేలనం, మేలిత్వా; మిలిత్వా, సమ్మిల్య, సమ్మేల్య, మేలంమేలం, మేలిత్వా మేలిత్వా, మిలిత్వామిలిత్వా.

ముచ్ఌ-మోక్షణే॥సకర్మకః॥అనిట్।ఉభయపదీ

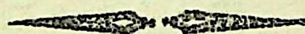
శేముచాదీనామితినుమాగమః ॥ ౧ ముంచతి,తే ॥ ౨ ముమోచ, ముమోచిథ/ముముచే/ముముచిషే ॥ ౩ మోక్తా(సి/సే/హే) ౪ మోక్ష్యతి,తే ॥ ౫ ముంచతు,తాం ॥ ౬ అముంచత్,త ॥ ౭ ముంచేత్, త ॥

౮ ముచ్యాత్-ముక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అముచత్-అముచతాం-అముక్త-అముక్షాతాం-అముక్షత ॥ ౧౦ అమోక్ష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ ముచ్యతే ॥ ౫ ముచ్యతాం ॥ ౬ అముచ్యత ॥ ౭ ముచ్యేత ॥ ౯ అమోచీతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥

ణ్యంతాదిషు సర్వం కోచతివత్ ॥ పు ౨౦౮, ౨౦౯, ౨౧౦. సని-ముచోఽకర్మకస్య గుణో వేతి గుణవికల్పేఽభ్యాసలోపే మోక్షతే ముముక్షతే వా వత్సః స్వయమేవ ॥ముముక్షతి-తే॥ ఇత్యాది సర్వత్ర ద్వైరూప్యం ॥ సకర్మకస్య తు ముముక్షతి వత్సం కృష్ణ ఇత్యత్ర న గుణః ॥

కేవలాత్కృత్సు-మోక్తవ్యః, మోచనీయః, మోచ్యః, ముక్తః, ముక్తవాన్, ముంచన్-ముంచతీ-ముంచంతీ, ముంచమానః, మోక్ష్యన్-మోక్ష్యతీ-మోక్ష్యంతీ, మోక్ష్యమాణః, మోక్తుం, ముక్తం, మోచనం, ముక్త్వా, విముచ్య, మోచంమోచం, ముక్త్వాముక్త్వా.

లిప-ఉపదేహే।సకర్మకః।అనిట్।ఉభయపదీ।ఉపదేహో లేపనం

౧ లింపతి-తే ॥ ౨ లిలేప।లిలిపతుః । లిలేపిథ।లిలిపే।లిలిపిషే ॥ ౩ లేప్తా(సి।సే।హే) ౪ లేప్స్యతి-తే ॥ ౫ లింపతు-తాం ॥ ౬ అలింపత్-త ॥ ౭ లింపేత్-త ॥ ౮ లిప్యాత్-లిప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అలిపత్। అలిపతాం।లిపిసిచిహ్వశ్చేతి చ్లేరఙ్ ॥ అలిపత।అలిపేతాం।అలిపంత ॥ ఆత్మనేపదేష్వన్యతరస్యామితి చ్లేరఙ్వా ॥ పక్షే అలిప్త।అలిప్సాతాం। అలిప్సత ॥ ౧౦ అలేప్స్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ లిప్యతే ॥ ౫ లిప్యతాం ॥ ౬ అలిప్యత ॥ ౭ లిప్యేత ॥ ౯ అలేపీతి విశేషః ॥ శేషం కర్తృలకారస్యాత్మనేపదవత్ ॥ అత్రాపి పక్షే లిపిసిచిహ్వశ్చేత్యఙ్ ॥ అలిపేతాం।అలిపంతేత్యాది చ బోధ్యం॥ ణ్యంతాదిషు సర్వం మిలతివత్ ॥సని-లిలిప్సతి-తే॥ఇత్యాదివిశేషః,

కేవలాత్కృత్సు-లేప్తవ్యం, లేపనీయం, లేప్యం, లిప్తః, లిప్తవాన్। లింపన్।లింపతీ।లింపంతీ, లింపమానః, లేప్స్యన్, లేప్స్యతీ।లేప్స్యంతీ

లేప్స్యమానః, లేప్తుం, లిప్తం, లేపనం, లిప్త్వా, విలిప్య, లేపంలేపం లిప్త్వాలిప్త్వా.

లుప్ఌ-ఛేదనే।సకర్మకః।అనిట్।ఉభయపదీ

౧ లుంపతి-తే ॥ ౨ లులోప।లులోపిథ।లులుపే।లులుపిషే ॥ ౩ లోప్తా(సి।సే।హే) ౪ లోప్స్యతి-తే ॥ ౫ లుంపతు-తాం॥ ౬ అలుంపత్-త ॥ ౭ లుంపేత్-త ॥ ౮ లుప్యాత్-లుప్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అలుపత్।అలుపతాం। అలుప్త।అలుప్సాతాం।అలుప్సత॥౧౦అలోప్స్యత్-త

కర్మణి—౧ లుప్యతే ॥ ౫ లుప్యతాం ॥ ౬ అలుప్యత ॥ ౭ లుప్యేత ॥ ౯ అలోపీతివిశేషః ॥ శేషంప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్॥

ణ్యంతాదిషుసర్వంముంచతివత్॥సని-లులుప్సతి-తే॥ఇత్యాదివిశేషః

కేవలాత్కృత్సు-లోప్తవ్యం, లోపనీయం, లోప్యం, లుప్తః, లుప్తవాన్, లుంపన్।లుంపతీ।లుంపంతీ, లోప్స్యన్।లోప్స్యతీ।లోప్స్యంతీ, లోప్తుం, లుప్తం, లోపనం, విలుప్య, లోపంలోపం, లుప్త్వా లుప్త్వా.

విదౢ-లాభే।సకర్మకః।అనిట్।ఉభయపదీ

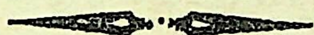
౧ విందతి-తే॥ ౨ వివేద।వివేదిథ। వివిదే।వివిదిషే ॥ ౩ వేత్తా (సి।సే।హే) ౪ వేత్స్యతి-తే ॥ ౫ విందతు-తాం ॥ ౬ అవిందత్-త॥ ౭ విందేత్।త ॥ ౮ విద్యాత్-విత్సీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అవిదత్।అవిదతాం। అవిత్త।అవిత్సాతాం।అవిత్సత ॥ ౧౦ అవేత్స్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ విద్యతే ॥ ౫ విద్యతాం ॥ ౬ అవిద్యత ॥ ౭ విద్యేత ॥ ౯ అవేదీతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్॥

ణ్యంతాదిషుసర్వంలింపతివత్ ॥ సని-వివిత్సతి-తే॥ఇత్యాదివిశేషః॥

కేవలాత్కృత్సు-వేత్తవ్యం, వేదనీయం, వేద్యం, విన్నః, విన్నవాన్, నుదవిదోందత్రాఘ్రాహ్రీభ్యోఽన్యతరస్యామితినిష్ఠానత్వవికల్పేన । రాధాదికస్యైవ తత్రగ్రహణాత్ ॥ విత్తం; ధనం, విత్తః,

పురుషః, విత్తౌభోగప్రత్యయయోరితినిష్ఠాతత్వంనిపాత్యతే । భోగ ప్రత్యయాభ్యామన్యత్ర విన్నః, వ్యాఘ్రాఘ్రాత్యాదిమతేః స్యసేట్కత్వాన్నిత్యమితిప్రాప్తేవిభాషాగమహనేతిక్వసావిట్కత్వన్నేట్ ॥ విందన్।విందతీ।విందంతీ, విందమానః, వేత్స్యన్।వేత్స్యతీ।వేత్స్యంతీ వేత్స్యమానః, వేత్తుం, విన్నం, వేదనం, విత్త్వా, నివిద్య, వేదం వేదం, విత్త్వావిత్త్వా ॥ బ్రాహ్మణవేదంభోజయతి । యంయంబ్రాహ్మణం లభతే తంసర్వంభోజయతీత్యర్థః, కర్మణి దృశివిదోస్సాకల్యఇతి ణముల్, యావద్వేదంభుఙ్క్తే । యావల్లభతే తావదిత్యర్థః । యావతి విందజీవోరితిణముల్ ॥

షిచ-క్షరణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ

౧ సించతి-తే ॥ ౨ సిషేచ।సిషేచిథ ॥ సిషిచే।సిషిచిషే ॥ ౩ సేక్తా (సి।సే।షే) ౪ సేక్ష్యతి-తే ॥ ౫ సించతు-తాం ॥ ౬ అసించత్-త ॥ ౭ సించేత్-త ॥ ౮ సిచ్యాత్,సిక్షీష్ట-ధ్వం ॥ లిపిసిచిహ్వశ్చేత్యఙ్ ॥ ౯ అసిచత్।అసిచతాం।అసిచన్।ఆత్మనేపదేష్వన్యతరస్యామిత్యఙ్వా అసిచత।అసిచేతాం।అసిచంత ॥ అసిక్త।అసిక్షాతాం। అసిక్షత-ధ్వం ॥ ౧౦ అసేక్ష్యత్,త ॥ కర్మణి—౧ సిచ్యతే ॥ ౫ సిచ్యతాం ॥ ౬ అసిచ్యత ॥ ౭ సిచ్యేత ॥ ౯ అసేచివి ॥ఆతామాదిషుపక్షేఽఙి ॥ అసిచేతాం।అసిచంతేత్యాదిచవిశేషః ॥ శేషంప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥

ణ్యంతాదిషుసర్వం లింపతివత్ ॥ చఙి ॥ అసీషిచత్-త॥ సని॥సిసిక్షతి-తే ॥ ఇత్యాది ॥ స్థాతిణ్యంతత్వాభావాన్నషత్వం॥ యఙి॥సేసిచ్యత ఇత్యాది ॥ సిచోయఙీతిషత్వం ॥ యఙ్లుకి ॥ సేషిచీతి. సేషేక్తి,సేషిక్తః, సేషిచతీత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు-సేక్తవ్యం, సేచనీయం, సేచ్యం; సిక్తః, సిక్తవాన్, సించన్,సించతీ,సించంతీ, సించమానః, సేక్ష్యన్।సేక్ష్యతీ।

సేక్ష్యంతీ, సేక్ష్యమాణః, సేక్తుం,సిక్తం, సేచనం,సిక్త్వా,నిషిచ్య, సే చం సేచం, సిక్త్వాసిక్త్వా ॥

ఇతి తౌదాదికాఉభయపదినస్తుదాదయశ్చవృత్తాః

అథ రుధాదౌ పరస్మై పదినః

అంజూ-వ్యక్తిమ్రక్షణ కాంతిగతిషు।సకర్మకః। వెట్ ॥పరస్మై పదీ

కర్త్రర్థే సార్వధాతుకే పరే రుధాదిభ్యశ్శ్నమితిశ్నమ్

౧ అనక్తి।అఙ్క్తః।అంజంతి ॥ అనక్షి।అఙ్థః।అఙ్క్థ ॥ అనజ్మి।అంజ్వః।అంజ్మః ॥ ౨ ఆనంజ।ఆనంజతుః।ఆనంజుః ॥ ఆనంజిథ।ఆనఙ్క్థ । ఆనంజివ।ఆనంజ్వ।ఆనంజిమ।ఆనంజ్మ ॥ ౩ అంజితా-సి।అఙ్క్తా-సి ॥ ౪ అంజిష్యతి,అఙ్క్ష్యతి ॥ ౫ అనక్తు, అఙ్క్తాత్।అఙ్క్తాం।అంజంతు ॥ అఙ్గ్ధి।అఙ్క్తాత్।అఙ్క్తం।అఙ్క్త ॥ అనజాని।అనజావ।అనజామ ॥ ౬ ఆనక్।ఆఙ్క్తాం।ఆంజన్ ॥ ఆనక్।ఆఙ్క్తం।ఆఙ్క్త॥ ఆనజం।ఆంజ్వ।ఆంజ్మ ॥ ౭ అంజ్యాత్।అంజ్యాతాం।అంజ్యుః ॥ ౮ అజ్యాత్।అజ్యాస్తాం।అజ్యాసుః॥ అంజేస్సిచీతినిత్యమిట్ ॥ ౯ ఆంజీత్।ఆంజిష్టాం।ఆంజిషుః ॥ ఆంజీః।ఆంజిష్టం।ఆంజిష్ట ॥ ఆంజిషం।ఆంజిష్వ।ఆంజిష్మ ॥ ౧౦ ఆంజిష్యత్,ఆఙ్క్ష్యత్ ॥ ౫తేరన్యత్రకర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యత్యఙ్క్తే।వ్యత్యంజాతే।వ్యత్యంజతే ॥ వ్యత్యఙ్క్షే।వ్యత్యంజాథే।వ్యత్యఙ్గ్ధ్వే ॥ వ్యత్యంజే।వ్యత్యంజ్వహే।వ్యత్యంజ్మహే ॥ ౨ వ్యత్యానంజే।వ్యత్యానంజాతే। వ్యత్యానంజిరే ॥ వ్యత్యానంజిషే।వ్యత్యానఙ్క్షే।వ్యత్యానంజిధ్వే, వ్యత్యానఙ్గ్ధ్వే॥ వ్యత్యానంజివహే।వ్యత్యానంజ్వహే।వ్యత్యానంజిమహే। వ్యత్యానంజ్మహే ॥ ౩ వ్యత్యంజితా(సే,హే) వ్యత్యఙ్క్తా(సే,హే) ౪ వ్యత్యంజిష్యతే,వ్యత్యఙ్క్ష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యఙ్క్తాం।వ్యత్యంజాతాం।వ్యత్యంజతాం ॥ వ్యత్యఙ్క్ష్వ।వ్యత్యంజాథాం।వ్యత్యఙ్గ్ధ్వం ॥ వ్యత్యనజై।వ్యత్యనజావహై।వ్యత్యనజామహై ॥౬ వ్యత్యాఙ్క్త।వ్యత్యాం

జాతాం।వ్యత్యాంజత॥వ్యత్యాజ్ క్ష్వాః।వ్యత్యాంజాథాం।వ్యత్యాజ్ గ్ధ్వం ॥ వ్యత్యాంజి।వ్యత్యాంజ్వహి।వ్యత్యాంజ్మహి॥ ౭ వ్యత్యంజీత।వ్యత్యంజీయాతాం।వ్యత్యంజీరన్ ॥ ౮ వ్యత్యంజిషీష్ట।వ్యత్యంజిషీయాస్తాం-ధ్వం ॥ వ్యత్యజ్ క్షీష్ట।వ్యత్యజ్ క్షీయాస్తాం-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యాంజిష్ట।వ్యత్యాంజిషాతాం।(ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యాంజిష్యత,వ్యత్యాఙ్క్ష్యత.

కర్మణి॥ ౧ అజ్యతే॥ ౫ అజ్యతాం। ౬ ఆజ్యత ॥ ౭ అజ్యేత॥౯ ఆంజితివిశేషః । శేషంకర్మవ్యతీహారవత్ ॥

ణౌకర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు సనితిజ్కృతో శ్చ్వంచతివత్ ౧౫౪,౧౫౫,సని స్మిపూఙ్రంజ్వశాంసనీతనిత్యమిట్॥అంజిజిషతీత్యాది

కేవలాత్కృత్సు - అంజితవ్యం । అజ్ క్తవ్యం । అంజనీయం । అంజ్యం। ఆంజంత్యనేనేత్యాజ్యం । ఆజ్యాపర్వాదం జేస్సంజ్ఞాయాముపసంఖ్యానమితి బాహుళకాత్కరణేక్యప్ । అక్తః। అక్తవాన్ । అంజన్ అంజతీ। అంజిష్యన్। అంజిష్యతీ । అంజిష్యంతీ। అజ్ క్ష్యన్ । అజ్ క్ష్యతీ । అజ్ క్ష్యంతీ। అజ్క్తుం। అంజితుం। అక్తం। అంజనం । అక్త్వా అజ్ క్త్వా ·జాంతనశాంవిభాషేతి నలోపోవా । అంజిత్వా। ఆజ్య। అంజమంజం । అక్త్వాక్త్వా । అజ్ క్త్వాజ్ క్త్వా । అంజిత్వాంజిత్వా॥

ఉందీ, క్లేదనే ॥ సకర్మకః॥ సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఉనత్తి।ఉన్త్తః। ఉందంతి। ఉనత్సి। ఉన్త్థః।ఉన్త్థ। ఉనద్మి।ఉన్ద్వః। ఉన్ద్మః ॥ ౨ ఉందాంచకార। బభూవ। ఆస॥౩ ఉన్దితా-సి॥ ౪ ఉన్దిష్యతి॥ ౫ ఉనత్తు। ఉన్త్తాత్। ఉన్త్తాం।ఉందంతు।ఉంద్ధి।ఉన్త్తాత్। ఉన్త్తం। ఉన్త్త। ఉనదాని। ఉనదావ। ఉనదామ॥ ౬ ఔనత్ ఔనద్ । ఔన్త్తాం।ఔందన్।ఔనః।ఔనత్ (ద్) ఔన్త్తం।ఔన్త్త ఔనదం। ఔన్ద్వ। ఔన్ద్మ ॥ ౭ ఉంద్యాత్ । ఉంద్యాతాం । ఉంద్యుః॥౮ ఉద్యాత్। ఉద్యాస్తాం। ఉద్యాసుః। ౯ ఔందీత్।ఔందిష్టాం

జౌందిషుః । ౧౦ జౌందిష్యత్॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యత్యున్తే। వ్యత్యుందాతే- వ్యత్యుందతే-వ్యత్యుత్సే- వ్యత్యుందాథే- వ్యత్యుద్ధ్వే। వ్యత్యుద్వహే। వ్యత్యుద్మహే॥ ౨ వ్యత్యుందాంచక్రే। బభూవ। ఆస ॥ ౩ వ్యత్యుందితా (సే, హే) వ్యత్యుందిష్యతే॥ ౪ వ్యత్యుత్తాం। వ్యత్యుందాతాం. వ్యత్యుద్ధ్వం। వ్యత్యుత్స్వ। వ్యత్యుందాథాం। వ్యత్యుద్ధ్వం। వ్యత్యునదై। వ్యత్యునదావహై। వ్యత్యునదామహై ॥ ౫ వ్యత్యౌత్త। వ్యత్యౌందాతాం। వ్యత్యౌందత। వ్యత్యౌత్థాః। వ్యత్యౌందాథాం। వ్యత్యౌద్ధ్వం- వ్యత్యౌంది - వ్యత్యౌద్వహి - వ్యత్యౌంద్మహి॥ ౬ వ్యత్యుందీత। వ్యత్యుందీయాతాం। వ్యత్యుందీరన్॥ ౭ వ్యత్యుందిషీష్ట। వ్యత్యుందిషీయాస్తాం-ధ్వం ॥ ౮ వ్యత్యౌందిష్ట। వ్యత్యౌందిషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం) ౧౦ వ్యత్యౌందిష్యత॥

కర్మణి—౧ ఉద్యతే॥ ౫ ఉద్యతాం॥౬ ఔద్యత॥ ౭ ఉద్యేత॥ ౮ ఔందీతివిశేషః। శేషం కర్మవ్యతీహారవత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు చెజ్ఞతివత్ ॥౧౭౩-౧౭౪॥ చఙి ఔందిదత్-త॥ నన్ద్రాః ఇతి నస్యనద్విత్వం॥ సని। ఉందిదిషతి ॥ ఉందిదిషితవ్యమిత్యాది॥

కేవలాత్కృత్సు ॥ ఉందితవ్యః। ఉందనీయః। ఉంద్యం-ఉన్నః। ఉత్తం. నుదవిదోందత్రాఘ్రాహ్రీభ్యోఽన్యతరస్యామితి నిష్ఠాయా నత్వం వా। ఉన్నవాన్-ఉత్తవాన్, ఉన్దన్, ఉందతీ- ఉందిష్యన్ - ఉందిష్యతీ- ఉందిష్యంతీ॥ ఉందితుః। ఉన్నం। ఉత్తం। ఉందనం।ఉందిత్వా। సముద్య- ఉందముందం। ఉందిత్వోందిత్వా॥

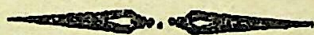

కృతీ- వేష్టనే। సకర్మకః సేట్। పరస్మైపదీ

౧ కృణత్తి. కృన్తః-కృంతంతి-కృణత్సి-కృన్థ- కృన్థ,కృణత్మి,

కృన్త్వః-కృన్త్మః ౫ కృణత్తు. కృన్తాల్. కృన్తాం- కృన్తన్తు-కృన్ద్ధి। కృన్తాల్। కృన్తం-కృన్త-కృణతాని-కృణతావ- కృణతామ॥ ౬ అకృణల్-అకృన్తాం- అకృన్తన్। అకృణల్। అకృన్తం। అకృన్త- అకృణతం। అకృన్త్వ, అకృన్త్మ॥ ౭ కృన్త్యాత్ .కృన్త్యాతాం- కృన్త్యుః ॥ఇతి విశేషః॥ శేషం తౌదాదికవల్ ॥

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతికృంతే, వ్యతికృంతాతే, వ్యతికృంతతే, వ్యతికృన్త్సే, వ్యతికృన్తాథే, వ్యతికృన్ద్ధ్వే, వ్యతికృన్తే, వ్యతికృన్త్వహే॥ వ్యతికృన్త్మహే॥ ౪ వ్యతికృంతాం, వ్యతికృన్తాతాం, వ్యతికృన్తతాం- వ్యతికృన్త్స్వ, వ్యతికృన్తాథాం, వ్యతికృన్ద్ధ్వం, వ్యతికృణతై, వ్యతికృణతావహై, వ్యతికృణతామహై॥ ౬ వ్యత్యకృంత। వ్యత్యకృంతాతాం। వ్యత్యకృంతత। వ్యత్యకృన్థాః। వ్యత్యకృన్తాథాం। వ్యత్యకృన్ద్ధ్వం, వ్యత్యకృన్తి-వ్యత్యకృంత్వహి, వ్యత్యకృంత్మహి॥ ౭ వ్యతికృంతీత। వ్యతికృంతీయాతాం, వ్యతికృంతీరన్, వ్యతికృంతీథాః, వ్యతికృంతీయాథాం, వ్యతికృంతీధ్వం- వ్యతికృంతీయ-వ్యతికృంతీవహి। వ్యతికృంతీమహి। శేషం సర్వం తౌదాదికవల్ ॥౩౩-౧౨౩౩॥

తంచూ-సఙ్కోచనే॥ సకర్మకః। వేట్। పరస్మైపదీ

౧ తనక్తి। తఙ్క్తః- తంచన్తి-తనక్షి, తఙ్క్థః, తఙ్క్థ. తనజ్మి. తంచ్వః- తంచ్మః॥ ౨ తతఞ్చ- తతఞ్చతుః-తతఞ్చిథ, తతఙ్క్థ- తతఞ్చథుః- తతఞ్చివ-తతఞ్చ్వ- తతఞ్చిమ-తతఞ్చ్మ ॥ ౩ తఞ్చితాసి। తఙ్క్తాసి॥ ౪ తఞ్చిష్యతి, తఙ్క్ష్యతి॥ ౫ తనక్తు। తఙ్క్తాల్। తఙ్క్తాం తఞ్చన్తు-తఙ్గ్ధి-తఙ్క్తాల్- తఙ్క్తం-తఙ్క్త. తనచాని-తనచావ-తనచామ ॥ ౬ అతనక్। అతఙ్క్తాం। అతంచన్। అతనక్। అతఙ్క్తం। అతఙ్క్త- అతనచం। అతంచ్వ, అతంచ్మ ॥ ౭ తంచ్యాల్, తంచ్యాతాం, తంచ్యుః। ౮ తచ్యాల్, తచ్యాస్తాం, ౯ అతంచీల్, అతంచిష్టాం, అతంచిషుః, అతాఙ్క్షీల్, అతాఙ్క్తాం, అతాఙ్క్షుః॥ ౧౦ అతంచిష్యల్॥ అతఙ్క్ష్యల్॥

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతితఙ్క్తే, వ్యతితఞ్చాతే। వ్యతితంచతే ॥ వ్యతితఙ్క్షే, వ్యతితంచాథే। వ్యతితంగ్ధ్వే- వ్యతితంచే, వ్యతితంచ్వహే॥ వ్యతితంచ్మహే ॥ ౨ వ్యతితతంచే, వ్యతితతంచాతే॥ వ్యతితతంచిరే॥ వ్యతితతంచిషే, వ్యతితతఙ్క్షే- వ్యతితతఞ్చ్వహే। వ్యతితతంచ్వహే। వ్యతితతంచిమహే, వ్యతితతంచ్మహే॥ ౩ వ్యతితంచితా(సే-హే)వ్యతితఙ్క్తా(సే-హే) వ్యతితంచిష్యతే। వ్యతితంక్ష్యతే ॥ ౪ వ్యతితఙ్క్తాం-వ్యతితంచాతాం, వ్యతితంచతాం, వ్యతితఙ్క్ష్వ, వ్యతితంచాథాం, వ్యతితఙ్గ్ధ్వం, వ్యతితనచై। వ్యతితనచావహై- వ్యతితనచామహై ॥ ౬ వ్యత్యతఙ్క్త, వ్యత్యతంచాతాం, వ్యత్యతంచత, వ్యత్యతఙ్క్థాః, వ్యత్యతంచాథాం, వ్యత్యతఙ్గ్ధ్వం, వ్యత్యతంచి- వ్యత్యతంచ్వహి, వ్యత్యతంచ్మహి ౭ వ్యతితఞ్చీత, వ్యతితంచీయాతాం, వ్యతితంచీరన్ ॥ ౮ వ్యతితంచిషీష్ట-ధ్వం॥ వ్యతితంక్షీష్ట-ధ్వం॥౯ వ్యత్యతంచిష్ట (ఢ్వం-ధ్వం) వ్యత్యతంక్త, వ్యత్యతంక్షాతాం, వ్యత్యతంక్షత, వ్యత్యతంఙ్థాః॥ వ్యత్యతంక్షాథాం- వ్యత్యతఙ్గ్ధ్వం, వ్యత్యతఙ్క్షి, వ్యత్యతఙ్క్ష్వహి, వ్యత్యఙ్క్ష్మహి ॥ ౧౦ వ్యత్యతంచిష్యత । వ్యత్యతఙ్క్ష్యత॥

కర్మణి—౧ తచ్యతే॥ ౪ తచ్యతాం॥ ౬ అతచ్యత॥ ౭ తచ్యేత॥౯ అతంచీతి విశేషః ॥ శేషం కర్మవ్యతీహారవత్॥

ణ్యంతాదిషు సర్వం దశతివత్ ॥ సని॥ తితంచిషతి- తితంక్షతీతి ద్వైరూప్యం ॥ యఙి॥ తాతచ్యతే, తాతచితవ్యమిత్యాది॥యఙ్లుకి । తాతంచీతి, తాతఙ్క్తి, తాతక్తః, తాతచతీత్యాది, తాతంచితవ్యమిత్యాదిచ ॥౭౯౧-౭౯౨ పు ॥

కేవలాత్కృత్సు ॥ తంచితవ్యం, తఙ్క్తవ్యం, తంచనీయం, తఙ్క్యం నిష్ఠాయామనిట్త్వాత్తక్తః, తక్తం, తక్తవాన్, తంచన్- తంచతీ, తంచిష్యన్, తంచిష్యతీ। తంచిష్యంతీ, తఙ్క్ష్యన్, తఙ్క్ష్యతీ॥ తంక్ష్యంతీ, తంచితుం- తఙ్క్తుం- తక్తుం-తంచనం-తంచిత్వా-తక్త్వా. ఆతచ్య-తంచ్య

తంచం. తంచిత్వా-తంచిత్వా ॥ తక్త్వా-తక్త్వా ॥

ఊ తృదిర్-హింసానాదరయోః॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

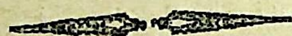
౧ తృణత్తి, తృంత్తః- తృందంతి- తృణత్సి-తృంత్థః. తృంత్థ-తృణద్మి। తృంద్వః। తృంద్మః ॥ ౨ తతర్ద, తతృదతుః ॥ తతర్దిథ। తతృదివ ॥ ౩ తర్దితా-సి ॥ సేసిచీత్యాదినా వెట్ ॥ ౪ తర్దిష్యతి, తర్త్స్యతి ॥ ౫ తృణత్తు। తృంతాత్। తృంత్తాం। తృందంతు ॥ తృంధి। తృంతాత్ । తృంత్తం। తృంత్త ॥ తృణదాని। తృణదావ। తృణదామ ॥ ౬ అతృణత్-ద్। అతృంత్తాం। అతృందన్, అతృణః, అతృణత్, ద్ ॥ అతృంత్తం, అతృంత్త, అతృణదం, అతృంద్వ, అతృంద్మ ॥ ౭ తృంద్యాత్। తృంద్యాతాం। తృంద్యుః॥ ౮ తృద్యాత్, తృద్యాస్తాం। ౯ అతృదత్। అతృదతాం, అతర్దీత్। అతర్దిష్టాం॥ ౧౦ అతర్దిష్యత్ ॥ అతర్త్స్యత్

అనాదరే కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతితృంత్తే। వ్యతితృందాతే । వ్యతితృందతే। వ్యతితృంత్సే। వ్యతితృందాథే॥ వ్యతితృంద్ధ్వే। వ్యతితృంద్వే। వ్యతితృంద్వహే। వ్యతితృంద్మహే ॥ ౨ వ్యతితతృదే। వ్యతితతృదాతే। వ్యతితతృదిషే। వ్యతితతృదివహే॥ ౩ వ్యతితర్దితా (సే, హే) వ్యతితర్దిష్యతే, వ్యతితర్త్స్యతే ॥ ౫ వ్యతితృంత్తాం। వ్యతితృందాతాం। వ్యతితృందతాం। వ్యతితృంత్స్వ। వ్యతితృందాథాం। వ్యతితృంద్ధ్వం। వ్యతితృణదై। వ్యతితృణదావహై। వ్యతితృణదామహై॥ ౬ వ్యత్యతృంత్త। వ్యత్యతృందాతాం। వ్యత్యతృందత । వ్యత్యతృంత్థాః । వ్యత్యతృందాథాం। వ్యత్యతృంద్ధ్వం। వ్యత్యతృంది । వ్యత్యతృంద్వహి । వ్యత్యతృంద్మహి॥ ౭ వ్యతితృందీత । వ్యతితృందీయాతాం । వ్యతితృందీరన్ ॥ ౮ వ్యతితర్దిషీష్ట, ధ్వం॥ వ్యతితృత్సీష్ట, ధ్వం॥ ౯ వ్యత్యతర్దిష్ట(ఢ్వం, ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యతర్దిష్యత। వ్యత్యతర్త్స్యత ॥

కర్మణి—౧ తృద్యతే॥ ౫ తృద్యతాం॥ ౬ అతృద్యత॥ ౭ తృద్యేత ॥

౯ అతర్దీత్ ఇతి విశేషః ॥ శేషం కర్మవ్యతీహారవత్ ॥

ణ్యన్తాదిషు సర్వం కృన్తతివత్ ॥ కేవలాత్కృత్సు ॥ తర్దితవ్యం। తర్దనీయం। తర్ద్యం। తృణ్ణః। తృణ్ణవాన్। తృన్దన్॥ తృన్దతీ। తర్దిష్యన్। తర్దిష్యతీ। తర్దిష్యన్తీ। తతృత్సన్। తతృత్సతీ। తతృత్సన్తీ। తర్దితుం। తృణ్ణం। తర్దనం। తర్దిత్వా। ఆతృద్య। తర్దం తర్దం। తర్దిత్వా తర్దిత్వా ॥

తృహ, హింసాయాం। సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

తృణహ ఇమితీమాగమః— ౧ తృణేఢి। తృణ్ఢః। తృంహన్తి। తృణేక్షి। తృణ్ఢః। తృణ్ఢ। తృణేహ్మి। తృంహ్వః। తృంహ్మః॥ ౨ తతర్హ। తతృహతుః। తతర్హిథ, తతృహివ॥ ౩ తర్హితాసి॥ ౪ తర్హిష్యతి॥ ౫ తృణేఢు। తృణ్ఢాత్। తృణ్ఢాం। తృంహన్తు। తృణ్ఢి। తృణ్ఢాత్। తృణ్ఢం। తృణ్ఢ। తృణహాని। తృణహావ। తృణహామ॥ ౬ అతృణేట్। అతృణ్ఢాం। అతృంహన్। అతృణేట్। అతృణ్ఢం। అతృణ్ఢ। అతృణహం। అతృంహ్వ। అతృంహ్మ॥ ౭ తృంహ్యాత్। తృంహ్యాతాం। తృంహ్యుః॥ ౮ తృహ్యాత్। తృహ్యాస్తాం॥ ౯ అతర్హీత్। అతర్హిష్టాం। అతర్హిషుః ॥౧౦ అతర్హిష్యత్॥ హింసార్థత్వాత్కర్మవ్యతీహారేన తఙ్॥

కర్మణి— ౧ తృహ్యతే॥ ౨ తతృహే॥ ౩ తర్హితా (సే। హే) ౪ తర్హిష్యతే॥ ౫ తృహ్యతాం॥ ౬ అతృహ్యత॥ ౭ తృహ్యేత॥ ౮ తర్హిషీష్ట, (ధ్వం, ఢ్వం) ౯ అతర్హి। అతర్హిషాతాం (ధ్వం, ఢ్వం) ౧౦ అతర్హిష్యత॥ ణ్యన్తాదిషు సర్వం గృజివత్ ॥ ౨౪౧ ॥

కేవలాత్కృత్సు ॥ తర్హితవ్యం। తర్హణీయం। తర్హ్యం। తృహితః। తృహితవాన్। తృంహన్। తృంహతీ। తర్హిష్యన్। తర్హిష్యతీ। తర్హిష్యన్తీ। తర్హితుం। తృహితం। తర్హణం। తర్హిత్వా। వితృహ్య। తర్హం తర్హం। తర్హిత్వా తర్హిత్వా ॥

పిష్ఌ, సంచూర్ణనే॥ సకర్మకః॥ అనిట్। పరస్మైపదీ.

౧ పినష్టి। పింష్టః। పింషంతి, పినక్షి, పింష్ఠః, పింష్ఠ, పినష్మి, పింష్వః, పింష్మః ॥ ౨ పిపేష, పిపిషతుః, పిపేషిథ, పిపిషివ ॥ ౩ పేష్టాసి॥ ౪ పేక్ష్యతి॥ ౫ పినష్టు। పింష్టాత్। పింష్టాం, పింషంతు, పిండ్ఢి, పింష్టాత్, పింష్టం- పింష్ట, పినషాణి- పినషావ- పినషామ॥ ౬ అపినట్। అపింష్టాం- అపింషన్- అపినట్- అపింష్టం - అపింష్ట, అపినషం। అపింష్వ- అపింష్మ॥ ౭ పింష్యాత్- పింష్యాతాం। పింష్యుః ౮ పిష్యాత్। పిష్యాస్తాం। ౯ అపిషత్॥ అపిషతాం ॥ అపిషన్ ॥౧౦ అపేక్ష్యత్ ॥

కర్మవ్యతీహారే— ౧ వ్యతిపింష్టే। వ్యతిపింషాతే। వ్యతిపింషతే। వ్యతిపింక్షే। వ్యతిపింషాథే। వ్యతిపిండ్ఢ్వే। వ్యతిపింషే। వ్యతిపింష్వహే, వ్యతిపింష్మహే ॥ ౨ వ్యతిపిపిషే, వ్యతిపిపిషిషే, వ్యతిపిపిషివహే॥౩ వ్యతిపేష్టా(సే, హే) ౪ వ్యతిపేక్ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిపింష్టాం, వ్యతిపింషాతాం, వ్యతిపింషతాం, వ్యతిపింక్ష్వ। వ్యతిపింషాథాం-వ్యతిపిండ్ఢ్వం- వ్యతిపినషై, వ్యతిపినషావహై- వ్యతిపినషామహై ॥ ౬ వ్యత్యపింష్ట- వ్యత్యపింషాతాం। వ్యత్యపింషత. వ్యత్యపింష్ఠాః । వ్యత్యపింషాథాం, వ్యత్యపిండ్ఢ్వం- వ్యత్యపింషి- వ్యత్యపింష్వహి । వ్యత్యపింష్మహి॥౭ వ్యతిపింషీత। వ్యతిపింషీయాతాం- వ్యతిపింషీరన్ ॥ ౮ వ్యతిపిక్షీష్ట- వ్యతిపిక్షీయాస్తాం-ఢ్వం॥ ౯ వ్యత్యపిక్షత । వ్యత్యపిక్షాతాం- వ్యత్యపిక్షన్త ౧౦ వ్యత్యపేక్ష్యత ॥

కర్మణి— ౧ పిష్యతే॥ ౫ పిష్యతాం॥ ౬ అపిష్యత ॥ ౭ పిక్షీష్ట ॥ ౯ అపేషీతివిశేషః ॥ శేషంకర్మవ్యతీహారవత్ ॥ ణ్యంతాదిషుసర్వం మేహతివత్ ॥ క్షి౩ ౨౭॥౩ ౨౯ ॥౩౩౦ ॥

కేవలాత్కృత్సు। పేష్టవ్యం। పేషణీయః। పేష్యం । పిష్టః । పిష్టవాన్। పింషన్। పింషతీ ॥ పేక్ష్యన్ । పేక్ష్యతీ । పేక్ష్యంతీ। పేష్టుం

పిష్టం, పేషణం, పిష్ట్వా। సంపిష్య, పేషంపేషం; పిష్ట్వాపిష్ట్వా ॥

శుష్కపేషంపినష్టి-చూర్ణపేషం- రూక్షపేషం- శుష్కచూర్ణరూక్షేషుపిషఇతిణముల్, కషాదిత్వాదనుప్రయోగః ॥ ఉదపేషంపినష్టి. ఉదకేనపినష్టీత్యర్థః॥ స్నేహనేపిషఇతిణముల్। పేషంవాసవాహనధిషుచేత్యుదాదేశః। ఉరఃప్రతిపేషంయుధ్యంతే। కృత్స్నమురఃపీడయంతఇత్యర్థః, పరిక్లిశ్యమానేచేతిణముల్ ॥

పృజీ, సంపర్కే ॥ సకర్మకః ॥ పరస్మైపదీ

పృణక్తి, పృఙ్క్తః ॥ పృఞ్చన్తి-ఇత్యాదివక్ష్యమాణవృజివత్ ॥

భంజో ॥ ఆమర్దనే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ పరస్మైపదీ

౧ భనక్తి ॥ భఙ్క్తః, భంజన్తి ॥ భనక్షి ॥ భఙ్క్థః, భఙ్క్థ ॥ భనజ్మి ॥ భంజ్వః, భంజ్మః ॥ ౨ బభంజ ॥ బభంజతుః, బభంజుః ॥ బభంజిథ ॥ బభఙ్క్థ బభంజథుః, బభంజ, బభంజ, బభంజివ- బభంజిమ ॥ ౩ భఙ్క్తా, సి ॥ ౪ భఙ్క్ష్యతి ॥ ౫ భనక్తు ॥ భఙ్క్తాత్ ॥ భఙ్క్తాం, భంజన్తు ॥ భఙ్గ్ధి, భఙ్క్తాత్ ॥ భఙ్క్తం ॥ భఙ్క్త ॥ భనజాని, భనజావ ॥ భనజామ ॥ ౬ అభనక్ ॥ అభఙ్క్తాం ॥ అభంజన్ ॥ అభనక్ ॥ అభఙ్క్తం ॥ అభఙ్క్త ॥ అభనజం- అభంజ్వ. అభంజ్మ ॥ ౭ భంజ్యాత్ ॥ భంజ్యాతాం-భంజ్యుః ॥ ౮ భజ్యాత్ ॥ భజ్యాస్తాం ॥ ౯ అభాఙ్క్షీత్ ॥ అభాఙ్క్తాం, అభాఙ్క్షుః ॥ అభాఙ్క్షీః అభాఙ్క్తం ॥ అభాఙ్క్త ॥ అభాఙ్క్షం ॥ అభాఙ్క్ష్వ ॥ అభాఙ్క్ష్మ ॥ ౧౦ అభఙ్క్ష్యత్ ॥

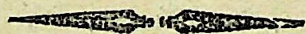
కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిభఙ్క్తే ॥ వ్యతిభంజాతే ॥ వ్యతిభంజతే ॥ వ్యతిభఙ్క్షే- వ్యతిభంజాథే। వ్యతిభఙ్గ్ధ్వే- వ్యతిభంజే ॥ వ్యతిభంజ్వహే వ్యతిభంజ్మహే। ౨ వ్యతిబభంజే ॥ వ్యతిబభంజాతే ॥ వ్యతిబభంజిషే- వ్యతిబభంజిధ్వే ॥ వ్యతిబభంజివహే ॥ ౩ వ్యతిభఙ్క్తా-(సే-హే) ౪ వ్యతిభఙ్క్ష్య

ఙ్క్ష్యతే॥ ౫ వ్యతిభఙ్క్తాం॥ వ్యతిభఞ్జాతాం-వ్యతిభఞ్జతాం- వ్యతి
భఙ్క్ష్వ వ్యతిభఞ్జాథాం. వ్యతిభఙ్గ్ధ్వం-వ్యతిభనజై- వ్యతిభనజావ
హై- వ్యతిభనజామహై॥ ౬ వ్యత్యభఙ్క్త-వ్యత్యభఞ్జాతాం- వ్యత్య
భఞ్జత ॥ వ్యత్యభఙ్క్థాః-వ్యత్యభఞ్జాథాం - వ్యత్యభఙ్గ్ధ్వం- వ్య
త్యభఞ్జి- వ్యత్యభఞ్జ్వహి- వ్యత్యభఞ్జ్మహి ॥ ౭ వ్యతిభఞ్జీత- వ్య
తిభఞ్జీయాతాం. వ్యతిభఞ్జీరన్॥ ౮ వ్యతిభఙ్క్షీష్ట-వ్యతిభఙ్క్షీయా
స్తాం-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యభఙ్క్త. వ్యత్యభఙ్క్షాతాం । వ్యత్యభఙ్క్షత।
వ్యత్యభఙ్క్థాః- వ్యత్యభఙ్క్షాథాం॥వ్యత్యభఙ్గ్ధ్వం, వ్యత్యభఙ్క్షి.వ్య
త్యభఙ్క్ష్వహి, వ్యత్యభఙ్క్ష్మహి॥౧౦ వ్యత్యభఙ్క్ష్యత ॥

కర్మణి౧ భజ్యతే॥౫భజ్యతాం॥౬అభజ్యత॥౭భజ్యేత।భఞ్జేశ్చ చిణి
తివానలోపే॥ ౯అభఞ్జి।అభాజి ఇతి చ విశేషః॥ శేషం కర్మవ్యతీహారవత్॥

ణ్యన్తాదిషు సర్వం సజతివత్ ॥ పు ౩౭౮,౩౭౯.

కేవలాత్కృత్సు-భఙ్క్తవ్యం । భఞ్జనీయం । భఙ్గ్యం । భగ్నః ।
భగ్నవాన్ । భఞ్జన్-భఞ్జతీ- । భఙ్క్ష్యన్- భఙ్క్ష్యతీ - భఙ్
క్ష్యన్తీ । భఙ్క్తుం । భగ్నం । భఞ్జనం । భక్త్వా । భఙ్క్త్వా।జాం
తనశాం విభాషేతి నలోపో వా । విభజ్య । విభఞ్జ్య। భఞ్జం భఞ్జం
భక్త్వా భక్త్వా । భఙ్క్త్వా భఙ్క్త్వా.

భుజ-పాలనాభ్యవహారయోః॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

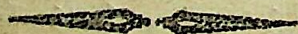
౧ భునక్తి-భుఙ్క్తః-భుఞ్జన్తి ॥ భునక్షి-భుఙ్క్థః-భుఙ్క్థ॥భునజ్మి
భుఞ్జ్వః-భుఞ్జ్మః ॥ ౨ బుభోజ-బుభుజతుః ॥ బుభోజిథ-బుభుజివ
౩ భోక్తా-సి ॥ ౪ భోక్ష్యతి ॥ ౫ భునక్తు-భుఙ్క్తాత్-భుఙ్క్తాం-భు
ఞ్జన్తు ॥ భుఙ్గ్ధి-భుఙ్క్తాత్-భుఙ్క్తం-భుఙ్క్త ॥ భునజాని-భున
జావ-భునజామ ॥ ౬ అభునక్-అభుఙ్క్తాం-అభుఞ్జన్ ॥ అభునక్-
అభుఙ్క్తం-అభుఙ్క్త । అభునజం-అభుఞ్జ్వ-అభుఞ్జ్మ ॥ ౭ భుఞ్జ్

జ్యాత్-భుఙ్‌జ్యాతాం-భుఙ్‌జ్యుః ॥ ౮ భుజ్యాత్-భుజ్యాస్తాం ॥ ౯ అభౌక్షీత్। అభౌక్తాం। అభౌక్షుః ॥ ౧౦ అభోక్ష్యత్ ॥

పాలనభిన్నేఽర్థేఽస్మాద్భుజోఽనవనఇత్యాత్మనేపదం ॥ ఓదనం భుఙ్క్తే। అభ్యవహరతీత్యర్థః ॥ ౧ భుఙ్క్తే-భుంజాతే-భుంజతే॥ భుఙ్క్షే-భుంజాథే-భుఙ్గ్ధ్వే॥ భుంజే-భుంజ్వహే-భుంజ్మహే ॥ ౨ బుభుజే-బుభుజాతే ॥ బుభుజిషే-బుభుజిధ్వే ॥ బుభుజివహే ॥ ౩ భోక్తా(సే।హే) ౪ భోక్ష్యతే ॥ ౫ భుఙ్క్తాం-భుంజాతాం-భుంజతాం। భుఙ్క్ష్వ-భుంజాథాం-భుఙ్గ్ధ్వం॥ భునజై-భునజావహై-భునజామహై ॥ ౬ అభుఙ్క్త-అభుంజాతాం-అభుంజత ॥ అభుఙ్క్థాః।అభుంజాథాం।అభుఙ్గ్ధ్వం ॥ అభుంజి।అభుంజ్వహి।అభుఙ్‌జ్మహి ॥ ౭ భుఙ్‌జీత।భుఙ్‌జీయాతాం।భుఙ్‌జీరన్ । ౮ భుక్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అభుక్త।అభుక్షాతాం।అభుక్షత-గ్ధ్వం ॥ ౧౦ అభోక్ష్యత ॥

కర్మవ్యతీహారేప్యేవమేవబోధ్యం ॥ కర్మణి—౧ భుజ్యతే ॥ ౫ భుజ్యతాం ॥ ౬ అభుజ్యత ॥ ౭ భుజ్యేత ॥ ౯ అభోజీతివిశేషః ॥ శేషమాత్మనేపదవత్ ॥ ణ్యంతాదిషుసర్వంకోచతివత్ ॥ పు. ౭౦౮, ౭౦౯ ౭౧౦సని-బుభుక్షతీత్యాది॥పాలనభిన్నేఽర్థేబుభుక్షతఇత్యాదివిశేషః

కేవలాత్కృత్సు—భోక్తవ్యం। భోజనీయం। భోజ్యం। భోజ్యంభక్ష్యఇతికుత్వాభావోనిపాత్యతే ॥ భోగ్యమన్యత్ ॥ భుక్తః। భుక్తవాన్ । భుంజన్।భుంజతీ। అసవనేభుంజానః। భోక్ష్యన్-భోక్ష్యతీ-భోక్ష్యంతీ। భోక్ష్యమాణః। భోక్తుం। భుక్తం। భోజనం। భుక్త్వా। సమ్భుజ్య। భోజంభోజం। భుక్త్వాభుక్త్వా.

ఓ; విజీ-భయచలనయోః।అకర్మకః।సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ వినక్తి।విఙ్క్తః।వింజంతి ॥ వినక్షి।విఙ్క్థః।విఙ్క్థ ॥ వినజ్మి।విఙ్‌జ్వః।విఙ్‌జ్మః ॥ ౨ వివేజ।వివిజతుః। వివిజిథ। విజఇడితిఙిత్త్వం ॥

౩ విజితా-సి ॥ ౪ విజిష్యతి ॥ ౫ వినక్తు।విఙ్క్తాత్।విఙ్క్తాం।విఞ్జన్తు ॥ విఙ్గ్ధి।విఙ్క్తాత్।విఙ్క్తం।విఙ్క్త। వినజాని।వినజావ।వినజామ ౬ అవినక్।అవిఙ్క్తాం।అవిఞ్జన్ । అవినక్।అవిఙ్క్తం।అవిఙ్క్త ॥అవినజం।అవిఞ్జ్వ।అవిఞ్జ్మ ॥ ౭ విఞ్జ్యాత్।విఞ్జ్యాతాం।విఞ్జ్యుః। విఞ్జ్యాః।విఞ్జ్యాతం ॥ ౮ విజ్యాత్॥ ౯ అవిజీత్।అవిజిష్టాం ॥ ౧౦ అవిజిష్యత్ ॥ కర్మణ్యవ్యతీహారే—౧ వ్యతివిఙ్క్తే-వ్యతివిఞ్జాతే-వ్యతివిఞ్జతే॥ వ్యతివిఙ్క్షే ॥ ౨ వ్యతివివిజే ॥ ౩ వ్యతివిజితా(సే।హే) ౪ వ్యతివిజిష్యతే ॥ ౫ వ్యతివిఙ్క్తాం।వ్యతివిఙ్క్ష్వ।వ్యతివినజై ॥ ౬ వ్యతివిఙ్క్త।వ్యతివిఞ్జాతాం।వ్యత్యవిఞ్జత ॥ ౭ వ్యతివిఞ్జీత। వ్యతివిఞ్జీయాతాం।వ్యతివిఞ్జీరన్ ॥ ౮ వ్యతివిజిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యవిజిష్ట(ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యవిజిష్యత.

భావే—౧ విజ్యతే ॥ ౫ విజ్యతాం ॥ ౬ అవిజ్యత ॥ ౭ విజ్యేత ॥ ౯ అవెజీతివిశేషః ॥ శేషంకర్మవ్యతీహారవత్ ॥

ణ్యన్తాదిషుసర్వంకేటతివత్॥పు-౨౦౦।౨౦౧ ॥ సని-జీత్తేవనకిత్త్వం బాధ్యతే ॥ వివిజిషతీత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు—విజితవ్యం, వెజనీయం, వేజ్యం, ణ్యఆవశ్యకఇతినకుత్వమ్ ॥ అనావశ్యకేతు, వేగ్యం, విగ్నః, విగ్నవాన్, విఞ్జన్।విఞ్జతీ।విజిష్యన్।విజిష్యతీ,విజిష్యన్తీ, విజితుం, విగ్నం, వెజనం, విజిత్వా. ఉద్విజ్య, వేజంవేజం, విజిత్వావిజిత్వా.

వృజీ-వర్జనే।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

వృణక్తి।వృఙ్క్తః।వృఞ్జంతి । వృణక్షి।వృఙ్క్థః।వృఙ్క్థ ॥ వృణజ్మి వృఞ్జ్వః।వృఞ్జ్మః ॥ ౨ వవర్జ॥వవృజతుః ॥ వవర్జిథ।వవృజివ ॥ ౩ వర్జితా-సి ॥ ౪ వర్జిష్యతి ॥ ౫ వృణక్తు।వృఙ్క్తాత్ ।వృఙ్క్తాం । వృఞ్జంతు ॥ వృఙ్గ్ధి।వృఙ్క్తాత్।వృఙ్క్తం।వృఙ్క్త ॥ వృణజాని।వణ్జా

జావ। వృణజామ ॥ ౬ అవృణక్। అవృఙ్క్తాం। అవృఞ్జన్ ॥ అవృణక్। అవృఙ్క్తం। అవృఙ్క్త ॥ అవృణజం। అవృఞ్జ్వ। అవృఞ్జ్మ ॥ ౭ వృఞ్జ్యాత్। వృఞ్జ్యాతాం। వృఞ్జ్యుః ॥ ౮ వృజ్యాత్। వృజ్యాస్తాం ॥ ౯ అవర్జీత్। అవర్జిష్టాం ॥ ౧౦ అవర్జిష్యత్.

కర్మవ్యతీహారే—వ్యతివృఙ్క్తే ఇత్యాది వ్యతివిఙ్క్తే ఇత్యాదివత్ ॥ ణ్యంతాదిషు వర్జయతీత్యాది సర్వం గృజధాతువత్ ॥ పు ౫౪౧

కేవలాత్కృత్సు—వర్జితవ్యం, వర్జనీయం, వృజ్యం, ఋదుపధాదితి క్యప్, వృక్తః, వృక్తవాన్, వృఞ్జన్। వృఞ్జతీ। వర్జిష్యన్ వర్జిష్యతీ-వర్జిష్యంతీ, వర్జితుం, వృక్తం, వర్జనం, వర్జిత్వా, వివృజ్య, వర్జంవర్జం, వర్జిత్వావర్జిత్వా.

శిష్ల-విశేషణే॥ సకర్మకః॥ అనిట్॥ పరస్మైపదీ

౧ శినష్టి। శింష్టః। శింషంతి॥ శినక్షి-శింష్ఠః-శింష్ఠ ॥ శినష్మి-శింష్వః-శింష్మః ॥ ౨ శిశేష-శిశిషతుః ॥ శిశేషిథ-శిశిషివ ॥ ౩ శేష్టా-సి ॥ ౪ శేక్ష్యతి ॥ ౫ శినష్టు-శింష్టాత్-శింష్టాం-శింషంతు॥ శింఢి-శింష్టాత్-శింష్టం శింష్ట ॥ శినషాణి, శినషావ-శినషామ ॥ ౬ అశినట్, అశింష్టాం-అశింషన్ ॥ అశినట్-అశింష్టం-అశింష్ట ॥ అశినషం-అశింష్వ, అశింష్మ ॥ ౭ శింష్యాత్, శింష్యాతాం, శింష్యుః ॥ ౮ శిష్యాత్-శిష్యాస్తాం ॥ ౯ అశిషత్. అశిషతాం-అశిషన్ ॥ ౧౦ అశేక్ష్యత్.

కర్మవ్యతీహారాదిషు సర్వం పిపి.వత్.

కేవలాత్కృత్సు—శేష్టవ్యం, శేషణీయం, శేష్యం, శిష్టః, శిష్టవాన్, శింషన్-శింషతీ, శేక్ష్యన్-శేక్ష్యతీ। శేక్ష్యంతీ, శేష్టుం, శిష్టం. శేషణం, శిష్ట్వా, విశిష్య, శేషంశేషం, శిష్ట్వాశిష్ట్వా ॥

హిసి. హింసాయాం॥ సకర్మకః॥ సేట్॥ పరస్మైపదీ

౧ హినస్తి। హింస్తః-హింసంతి ॥ హినస్సి-హింస్థః, హింస్థ॥ హినస్మి

హింస్వః-హింస్మః ॥ ౨ జిహింస-జిహింసతుః । జిహింసిథ ॥ ౩ హింసితా-సి ॥ ౪ హింసిష్యతి ॥ ౫ హినస్తు-హింస్తాత్-హింస్తాం-హింసంతు ॥ హింధి-హింస్తాత్-హింస్తం-హింస్త ॥ హినసాని-హినసావ-హినసామ ॥ ౬ అహినత్-అహింస్తాం-అహింసన్ ॥ అహినత్-అహింస్తం-అహింస్త ॥ అహినసం-అహింస్వ-అహింస్మ ॥ ౭ హింస్యాత్-హింస్యాతాం-హింస్యుః ॥ ౮ హింస్యాత్-హింస్యాస్తాం ॥ ౯ అహింసీత్-అహింసిష్టాం ॥ ౧౦ అహింసిష్యత్. హింసార్థత్వాత్కర్మవ్యతిహారేన తఙ్ ॥

కర్మణి—౧ హింస్యతే ॥ ౨ జిహింసే ॥ ౩ హింసితా (సే, హే) ౪ హింసిష్యతే ॥ ౫ హింస్యతాం ॥ ౬ అహింస్యత ॥ ౭ హింస్యేత ॥ ౮ హింసిషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అహింసి-అహింసిషాతాం (ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ అహింసిష్యత ॥ ణ్యంతాదిషు సర్వం క్లిందతివత్ ॥ పు ౨౦౪, ౨౦౫.

కేవలాత్కృత్సు—హింసితవ్యం, హింసనీయం, హింస్యం, హింసితః, హింసితవాన్, హింసన్-హింసతీ, హింసిష్యన్-హింసిష్యతీ-హింసిష్యంతీ, హింసితుం, హింసితం, హింసనం, హింసిత్వా, విహింస్య, హింసంహింసం, హింసిత్వాహింసిత్వా.

ఇతి రుధాదౌ పరస్మైపదినః.

అథాత్మనేపదినః.

ఞి, ఇంధీ దీప్తౌ ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఆత్మనేపదీ.

౧ ఇంధే-ఇంధాతే-ఇంధతే ॥ ఇన్త్సే-ఇంధాథే-ఇంద్ధ్వే ॥ ఇంధే-ఇన్ధ్వహే-ఇన్ధ్మహే ॥ ౨ ఇంధాంచక్రే (బభూవ, ఆస) ౩ ఇంధితా (సే। హే) ౪ ఇంధిష్యతే ॥ ౫ ఇంద్ధాం-ఇంధాతాం-ఇంధతాం ॥ ఇన్త్స్వ-ఇంధాథాం-ఇంద్ధ్వం ॥ ఇనధై-ఇనధావహై-ఇనధామహై ॥ ౬ ఐంద్ధ-ఐంధాతాం-ఐంధత ॥ ఐంద్ధాః-ఐంధాథాం-ఐంద్ధ్వం ॥ ఐంధి-ఐంధ్వహి-ఐంధ్మహి ॥ ౭ ఇంధీత-ఇంధీయాతాం-ఇంధీరన్ ॥

౮ ఇన్ధిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఐన్ధిష్ట-ఐన్ధిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) ౧౦ఐన్ధిష్యత ॥ భావే—౧ ఇన్ధ్యతే ॥ ౫ ఇన్ధ్యతాం ॥ ౬ ఐన్ధ్యత ॥ ౭ ఇన్ధ్యేత ॥ ౯ ఐంధితివిశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్.

ణ్యంతాదిషుసర్వమున త్రివల్ పు౭౭౩।౭౭౪సని-ఇన్దిధిషతఇత్యాత్మనేపదం విశేషః ॥కేవలాత్కృత్సు—ఇన్ధితవ్యం, ఇన్ధనీయం, ఇన్ధ్యం, ఇద్ధః ఇద్ధవాన్ ॥ ఇంధానః, ఇన్ధిష్యమాణః, ఇన్ధితుం, ఇన్ధనం, ఇన్ధిత్వా, సమిధ్య, ఇన్ధమిన్ధం, ఇన్ధిత్వేన్ధిత్వా.

ఖిద-దైన్యే॥అకర్మకః॥అనిట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ ఖిన్తే-ఖిందాతే-ఖిందతే ॥ ఖిన్త్సే-ఖిందాథే-ఖిన్ద్ధ్వే ॥ఖిందే-ఖింద్వహే-ఖింద్మహే ॥ ౨ చిఖిదే-చిఖిదిషే-చిఖిదిధ్వే ॥ చిఖిదివహే ॥ ౩ ఖేత్తా(సేవహే) ౪ ఖేత్స్యతే ॥ ౫ ఖిన్త్తాం-ఖిందాతాం-ఖిందతాం ॥ ఖిన్త్స్వ-ఖిందాథాం-ఖిన్ద్ధ్వం ॥ ఖినదై-ఖినదావహై-ఖినదానుహై ॥ ౬ అఖింత-అఖిందాతాం-అఖిందత ॥ అఖింథాః-అఖిందాథాం-అఖిన్ద్ధ్వం ॥ అఖింది-అఖింద్వహి-అఖిన్ద్మహి ॥ ౭ ఖిందీత ఖిందీయాతాం-ఖిందీరన్ ॥ ౮ ఖిన్త్సీష్ట-ఖిన్త్సీయాస్తాం-ధ్వం ॥ ౯ అఖిత్త-అఖిత్సాతాం-అఖిత్సత-ద్ధ్వం ॥ ౧౦ అఖేత్స్యత॥

భావే—౧ ఖిద్యతే ॥ ౫ ఖిద్యతాం ॥ ౬ అఖిద్యత ॥ ౭ ఖిద్యేత ॥ ౯ అఖేదీతివిశేషః ॥ శేషంప్రాగ్వత్ ॥ ణ్యంతాదిషు సర్వంపిశివల్ పు౭౭౯।౭౮౦. సని-చిఖిత్సతఇత్యాత్మనేపదంవిశేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు—ఖేత్తవ్యం, ఖేదనీయం, ఖేద్యం, ఖిన్నః, ఖిన్నవాన్, ఖిందానః, ఖేత్స్యమానః, ఖేత్తుం, ఖిన్నం, ఖేదనం, ఖిత్త్వా, పరిఖిద్య, ఖేదంఖేదం, ఖిత్త్వాఖిత్త్వా.

విద-విచారణే।సకర్మకః।అనిట్।ఆత్మనేపదీ

విన్త్తే-విందాతే-విందతఇత్యాదిసర్వం ఖిదవత్॥ నిష్ఠాయాం,వి

న్నః, విత్తః, పిన్నవాన్ - విత్తవాన్, నుదవిదోంద త్రైత్యాదినానత్వం వా బ్రాహ్మణ వేదం భోజయతి, యం యం బ్రాహ్మణం విచారయతి తం సర్వం భోజయతీత్యర్థః, కర్మణి దృశి విదో సానకల్యఇతి ణముల్ ॥ శేషం సమానమ్ ॥

ఇత్యాత్మనేపదినః

అథ రుధాదావుభయపదినః

క్షుదిర్ - సంపేషణే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ ఉభయపదీ

౧ క్షుణత్తి - క్షున్త్తః - క్షుందంతి ॥ క్షుణత్సి - క్షున్త్థః - క్షున్త్థ క్షుణద్మి - క్షున్ద్వః - క్షున్ద్మః ॥ ౨ క్షున్త్తే - క్షుందాతే, క్షుందతే ॥ క్షున్త్సే - క్షుందాథే - క్షున్ద్ధ్వే ॥ క్షుందే - క్షుంద్వహే - క్షున్ద్మహే ॥ ౨ చుక్షోద - చుక్షుదతుః ॥ చుక్షోదిథ - చుక్షుదివ ॥ చుక్షుదే - చుక్షుదాతే - చుక్షుదిరే ॥ చుక్షుదిషే - చుక్షుదిధ్వే ॥ చుక్షుదివహే ॥ 3 క్షోత్తా (సి। సే। హే) ౪ క్షోత్స్యతి - తే ॥ ౫ క్షుణత్తు - క్షున్త్తాత్ - క్షున్త్తాం - క్షుందంతు ॥ క్షున్ద్ధి - క్షున్త్తాత్ - క్షున్త్తం - క్షున్త్త ॥ క్షుణదాని - క్షుణదావ - క్షుణదామ ॥ క్షున్త్తాం, క్షుందాతాం - క్షుందతాం ॥ క్షున్త్స్వ - క్షుందాథాం - క్షున్ద్ధ్వం ॥ క్షుణదై - క్షుణదావహై - క్షుణదామహై ॥ ౬ అక్షుణత్ (ద్) - అక్షున్త్తాం అక్షుందన్ ॥ అక్షుణః - అక్షుణత్ (ద్) అక్షున్త్తం - అక్షున్త్త ॥ అక్షుణదం - అక్షున్ద్వ - అక్షున్ద్మ ॥ అక్షున్త్త - అక్షుందాతాం, అక్షుందత ॥ అక్షున్త్థాః - అక్షుందాథాం. అక్షున్ద్ధ్వం ॥ అక్షుంది - అక్షున్ద్వహి - అక్షున్ద్మహి ॥ ౭ క్షుంద్యాత్ - క్షున్ద్యాతాం - క్షున్ద్యుః ॥ క్షున్దీత - క్షుందీయాతాం - క్షున్దీరన్ ॥ ౮ క్షుద్యాత్ - క్షుద్యాస్తాం ॥ క్షుత్సీష్ట - క్షుత్సీయాస్తాం - ధ్వం ॥ ౯ అక్షుదత్ - అక్షుదతాం ॥ అక్షౌత్సీత్ - అక్షౌత్తాం, అక్షుత్త - అక్షుత్సాతాం - అక్షుత్సత ॥ ౧౦ అక్షోత్స్యత్ । త

కర్మణి — ౧ క్షుద్యతే ॥ ౫ క్షుద్యతాం ॥ ౬ అక్షుద్యత ॥ ౭ క్షు

ద్యేత ॥ ౯ అక్షోదీతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగుక్తాత్ నేపదవత్ ॥

ణ్యంతాదిషు సర్వం క్షోభతివత్ ॥ పు ౨౧౪, ౨౧౫ ॥ సని-పక్షే ॥ చుక్షుత్సత ఇత్యాద్యాత్మనేపదం విశేషః ॥

కేవలాత్ కృత్సు—క్షోత్తవ్యం, క్షోదనీయం, క్షోద్యం, క్షుణ్ణః, క్షుణ్ణవాన్, క్షుందన్, క్షుందతీ, క్షుందానః, క్షోత్స్యన్, క్షోత్స్యతీ క్షోత్స్యంతీ, క్షోత్స్యమానః, క్షోత్తుం, క్షుణ్ణం, క్షోదనం, క్షుత్త్వా సంక్షుద్య, క్షోదంక్షోదం, క్షుత్త్వాక్షుత్త్వా.

ఛిదిర్-ద్వైధీకరణే।సకర్మకః।అనిట్।ఉభయపదీ

౧ ఛినత్తి-ఛిన్త్తః, ఛిందంతి ॥ ఛినత్సి-ఛిన్త్థః, ఛిన్త్థ ॥ ఛినద్మి, ఛిన్ద్వః, ఛిన్ద్మః ॥ ఛిన్త్తే, ఛిందాతే. ఛిందతే ॥ ఛిన్త్సే, ఛిందాథే-ఛిన్ద్ధ్వే ॥ ఛిందే, ఛిన్ద్వహే, ఛిన్ద్మహే ॥ ౨ చిచ్ఛేద, చిచ్ఛిదతుః ॥ చిచ్ఛేదిథ, చిచ్ఛిదివ ॥ చిచ్ఛిదే, చిచ్ఛిదాతే । చిచ్ఛిదిషే, చిచ్ఛిదిధ్వే ॥ చిచ్ఛిదివహే, చిచ్ఛిదిమహే ॥ ౩ ఛేత్తా (సి।సే।హే) ౪ ఛేత్స్యతి, తే ॥ ౫ ఛినత్తు, ఛిన్తాత్, ఛిన్తాం, ఛిందంతు ॥ ఛిన్ద్ధి, ఛిన్తాత్, ఛిన్త్తం, ఛిన్త్త ॥ ఛినదాని, ఛినదావ, ఛినదామ ॥ ఛిన్త్తాం, ఛిందాతాం, ఛిందతాం ॥ ఛిన్త్స్వ, ఛిందాథాం, ఛిన్ద్ధ్వం ॥ ఛినదై, ఛినదావహై, ఛినదామహై ॥ ౬ అచ్ఛినత్ (ద్), అచ్ఛిన్తాం, అచ్ఛిందన్ ॥ అచ్ఛినః, అచ్ఛినత్ (ద్) అచ్ఛిన్త్తం, అచ్ఛిన్త్త ॥ అచ్ఛినదం, అచ్ఛిన్ద్వ, అచ్ఛిన్ద్మ అచ్ఛిన్త్త, అచ్ఛిందాతాం, అచ్ఛిందత ॥ అచ్ఛిన్త్థాః, అచ్ఛిందాథాం అచ్ఛిన్ద్ధ్వం ॥ అచ్ఛిన్ది, అచ్ఛిన్ద్వహి, అచ్ఛిన్ద్మహి ;॥ ఛింద్యాత్; ఛిన్ద్యాతాం, ఛిన్ద్యుః ॥ ఛిందీత, ఛిందీయాతాం, ఛిందీరన్ ॥ ౭ ఛిద్యాత్, ఛిద్యాస్తాం ॥ ఛిత్సీష్ట, ఛిత్సీయాస్తాం ॥ ౮ అచ్ఛిదత్, అచ్ఛిదతాం అచ్ఛిదన్ ॥ అచ్ఛైత్సీత్, అచ్ఛైత్తాం, అచ్ఛైత్సుః ॥ అచ్ఛిత్త, అచ్ఛిత్సాతాం, అచ్ఛిత్సత ॥ ౧౦ అచ్ఛేత్స్యత్, త.

కర్మణి—౧ ఛిద్యతే ॥ ౫ ఛిద్యతాం ॥ అచ్ఛిద్యత ॥ ౭ ఛిద్యేత ౯ అచ్ఛేదీతివిశేషః ॥ శేషంప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥

ణ్యంతాదిషుసర్వంక్రుణాత్తివత్.

కేవలాత్కృత్సు—ఛేత్తవ్యం, ఛేదనీయం, ఛేద్యం, ఛిన్నః, ఛిన్నవాన్, ఛిన్దన్।ఛిన్దతీ, ఛిందానః, ఛేత్స్యన్, ఛెత్స్యతీ।ఛెత్స్యంతీ, ఛెత్స్యమానః, ఛేత్తుం, ఛిన్న్, ఛెదనం, ఛిత్త్వా, ఉచ్ఛిద్య।ఛేదంఛేదం। ఛిత్త్వాఛిత్త్వా.

ఉ-ఛృదిర్-దీప్తిదేవనయోః।సకర్మకః।దీప్తావకర్మకః।సేట్।ఉభయపదీ.

౧ ఛృణత్తి।ఛృన్తః ॥ ఛృన్తే।ఛృన్దాతే।ఛృందతే ॥ ౨ చచ్ఛర్ద।చచ్ఛృదతుః। చచ్ఛర్దిథ।చచ్ఛృదే।చచ్ఛృదాతే ॥ చచ్ఛృదిషే।చచ్ఛృత్సే। సేఽసిచీత్యాదినా వేట్। చచ్ఛృదిధ్వే ॥ ౩ ఛర్దితా(సి।సే।హే) ౪ ఛర్దిష్యతి।తే ॥ ఛర్త్స్యతి।తే ॥ ౫ ఛృణత్తు।ఛృన్తాత్।ఛృన్త్తాం।ఛృన్ధి।ఛృణదాని। ఛృన్త్తాం।ఛృందాతాం।ఛృన్త్స్వ।ఛృణదై।ఛృణదావహై ॥ ౬ అచ్ఛృణత్(ద్) అచ్ఛృన్త్తాం।అచ్ఛృణః(త్)(ద్) అచ్ఛృణదం।అచ్ఛృన్త్త।అచ్ఛృందాతాం ॥ ౭ ఛృంద్యాత్।ఛృంద్యాతాం। ఛృందీత।ఛృందీయాతాం। ౮ఛృద్యాత్ ఛృద్యాస్తాం। ఛర్దిషీష్ట।ఛర్దిషీయాస్తాం।ధ్వం। ౯ అచ్ఛృదత్।అచ్ఛృదతాం। అచ్ఛర్దీత్।అచ్ఛర్దిష్టాం। అచ్ఛృత్త। అచ్ఛృత్సాతాం।అచ్ఛృత్సత। ౧౦ అచ్ఛర్దిష్యత్।త। అచ్ఛర్త్స్యత్।త.

కర్మణి—౧ఛృద్యతే॥ ౫ఛృద్యతాం॥ ౬ అచ్ఛృద్యత-ఛృద్యేత ॥ ౯ అచ్ఛర్దీతివిశేషః। శేషంప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥

ణ్యన్తాదిషుసర్వంక్రుణాత్తివత్ ॥ సని॥పక్షే-చిచ్ఛర్దిషతే,చిచ్ఛృత్సతఇత్యాత్మనేపదేవిశేషః ॥ కేవలాత్కృత్సు ॥ ఛర్దితవ్యం। ఛర్దనీయం। ఛృద్యః। ఛృదితః। ఛృదితవాన్। ఛృందన్। ఛృందతీ॥ ఛృందానః। ఛర్దిష్యన్। ఛర్దిష్యతీ। ఛర్దిష్యంతీ। ఛర్దిష్యమాణః। ఛ

త్స్యన్। ఛర్త్స్యతీ। ఛర్త్స్యంతీ। ఛర్త్స్యమానః। ఛర్దితుం। ఛృ దితం। ఛర్దనం। ఛర్దిత్వా। ఉచ్ఛృద్య। ఛర్దంఛర్దం॥ ఛర్దిత్వాఛర్దిత్వా॥

ఉ-తృదిర్॥ హింసానాదరయోః॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ

తృణత్తీత్యాది సర్వంఛృణత్తివత్ ॥

భిదిర్, విదారణే,సకర్మకః॥ అనిట్॥ ఉభయపదీ॥

౧ భినత్తి। భిన్త్తః। భిన్దన్తి॥ భిందాతే॥ ౨ బిభేద। బిభేదిథ।బి భిదివ। బిభిదే। బిభిదిషే-ఢ్వే ॥ బిభిదిపహే॥ ౩ భేత్తా(సి-సే-హే) ౪ భేత్స్యతి-తే ॥ ౫ భినత్తు। భిన్త్తాత్। భిన్త్తాం। భిన్ద్ధి। భినదాని భిన్త్తాం। భిందాతాం। భిన్త్స్వ। భినదై॥౬ అభినత్(ద్)అభిన్త్తాం॥ అభినః(త్-ద్) అభినదం। అభిన్త్త। అభిందాతాం। అభిన్ద్ధాః, అభిన్ది॥ ౭ భింద్యాత్, భింద్యాతాం। భిందీత। భిందీయాతాం ౮ భిద్యాత్। భిద్యాస్తాం, భిత్సీష్ట। భిత్సీయాస్తాం-ధ్వం ॥ ౯ అభిదత్, అభిదతాం, అభైత్సీత్। అభైత్తాం, అభిత్త, అభిత్సాతాం ॥ ౧౦ అభేత్స్యత్,త॥

కర్మణి—౧భిద్యతే॥ ౫ భిద్యతాం ॥ ౬ అభిద్యత ॥ ౭ భిద్యేత। ౯ అభేదీతివిశేషః॥ శేషంప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥

ణ్యంతాదిషుసర్వంక్షుణత్తివత్ ॥

కేవలాత్కృత్సు ॥ భేత్తవ్యం, భేదనీయం। భేద్యం। భిన్నః। భిన్నవాన్। భిందన్॥ భిందతీ। భిందానః। భేత్స్యన్। భేత్స్యతీ॥భేత్స్యన్తీ। భేత్స్యమానః॥ భేత్తుం। భిన్నం। భేదనం। భిత్త్వా। విభిద్య।భేదం భేదం। భిత్త్వాభిత్త్వా॥

యుజిర్, యోగే, సకర్మకః॥అనిట్॥ఉభయపదీ

౧ యునక్తి, యుఙ్క్తః। యుంజంతి । యునక్షి, యునఙ్క్థ, యుఙ్క్థ

క్తే, యుఞ్జాతే॥ ౨ యుయోజ, యుయోజిథ, యుయుజివ, యుయుజ్మ యుయుజే, యుయుజిషే, ధ్వే॥ యుయుజివహే॥ ౩ యోక్తా(సి, సే, హే)౪ యోక్ష్యతి, తే॥ ౫ యునక్తు। యుఙ్క్తాత్, యుఙ్గ్ధి, యునజాని, యుఙ్క్తాం, యుఞ్జాతాం, యుఙ్క్ష్వ, యునజై॥ ౬ అయునక్(గ్)అయుఙ్క్తాం, అయునక్(గ్)అయుఙ్క్తం, అయునజం, అయుఙ్క్త, అయుఞ్జాతాం, ౭యుఞ్జ్యాత్, యుఞ్జ్యాతాం, యుఞ్జీత, యుఞ్జీయాతాం॥ ౮ యుజ్యాత్, యుజ్యాస్తాం, యుక్షీష్ట, యుక్షీయాస్తాం, ధ్వం ॥ ౯ అయుజత్, అయుజతాం। అయౌక్షీత్, అయౌక్తాం, అయుక్త, అయుక్షాతాం ౧౦ అయోక్ష్యత్, త ॥

అస్మాత్ప్రోపసృష్టాత్ప్రోపాభ్యాం యుజేరయజ్ఞపాత్రేష్వితి తఙ్ । ప్రయుఙ్క్తే। ఉపయుఙ్క్తే ॥ స్వరాద్యన్తోపసర్గాదితి వక్తవ్యమితివచనాత్ ॥ ఉద్యుఙ్క్తే। అయజ్ఞపాత్రేష్వితివచనాత్ । ద్వన్ద్వం ద్వన్ద్వం న్యఞ్చి పాత్రాణి ప్రయునక్తి ॥

కర్మణి—౧యుజ్యతే॥ ౫ యుజ్యతాం॥ ౬ అయుజ్యత ॥ ౭ యుజ్యేత ॥ ౯ అయోజీతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥

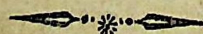
ణ్యన్తాదిషు క్షుణత్తివత్॥ చఙి॥ అయూయుజత్, త॥ సని॥ పక్షే॥ యుయుక్షత ఇత్యాత్మనేపదం॥ కేవలాత్ కృత్సు॥ యోక్తవ్యం॥ యోజనీయం॥ యుగ్యోగౌ॥ యుగ్యం చ పత్రే ఇతి క్యబ్భుక్త్వం చ నిపాత్యతే ॥ పత్రం వాహనం, ప్రయోక్తుం శక్యః ప్రయోజ్యః, ॥ నియోజ్యో భృత్యః ప్రయోజ్యనియోజ్యౌ శక్యార్థ ఇతి కుత్వాభావో నిపాత్యతే ॥ అవశ్య యోజ్యః॥ ణ్య ఆవశ్యక ఇతి నకుత్వం॥ యోక్తుమర్హో యోగ్యః-అర్హార్థే కృత్యతృచశ్చేతి ణ్యత్ ॥ చజోరితి కుత్వం, యుక్తః॥ యుక్తవాన్॥ యుఞ్జన్! యుఞ్జతీ। యుఞ్జానః, ప్రయుఞ్జానః॥ యోక్ష్యన్ ॥ యోక్ష్యతీ॥ యోక్ష్యన్తీ। యోక్ష్యమాణః॥ ప్రయోక్ష్యమాణః॥ యోక్తుం॥ యుక్తం॥ యోజనం॥ యుక్త్వా। ప్రయుజ్య॥ యోజం యోజం॥ యుక్త్వా యుక్త్వా

రిచిర్, విరేచనే।సకర్మకః॥ అనిట్॥ ఉభయపదీ

౧ రిణక్తి॥ రిఙ్క్తః, రిఞ్చన్తి, రిణక్షి, రిఙ్క్థః, రిఙ్క్థ॥ రిణచ్మి, రిఞ్చ్వః, రిఞ్చ్మః, రిఙ్క్తే॥ రిఞ్చాతే॥ రిఞ్చతే॥ రిఙ్క్షే రిఞ్చాథే। రిఙ్గ్ధ్వే। రిఞ్చే। రిఞ్చ్వహే॥ రిఞ్చ్మహే॥ ౨ రిరేచ రిరిచతుః, రిరేచిథ- రిరిచిథ- రిరిచే॥ రిరిచిషే, ధ్వే॥ రిరిచివహే॥౩ రేక్తా(సి-సే-హే) ౪ రేక్ష్యతి-తే॥ ౫ రిణక్తు॥ రిఙ్క్తాత్॥ రిఙ్క్తాం॥రిఙ్గ్ధి॥ రిణచాని- రిఙ్క్తాం- రిఞ్చాథాం- రిఙ్క్ష్వ। రిణచై॥ ౬ అరిణక్, గ్) అరిఙ్క్తాం॥ అరిణక్-గ్॥ అరిఙ్క్తం. అరిణచం॥ అరిఞ్చ్వ॥ అరిఙ్క్త- అరిఞ్చాథాం- అరిఙ్గ్ధ్వం- అరిఞ్చి॥ ౭ రిఞ్చ్యాత్-రిఞ్చ్యాతాం- రిఞ్చీత- రిఞ్చీయాతాం॥ ౮ రిచ్యాత్, రిచ్యాస్తాం- రిక్షీష్ట॥ రిక్షీయాస్తాం॥ ౯ అరిచత్॥ అరిచతాం॥ అరైక్షీత్-అరైక్తాం-అరిక్త, అరిక్షాతాం- అరిగ్ధ్వం- అరిక్షాథాం- అరిక్షి॥ ౧౦ అరేక్ష్యత్-త॥

కర్మణి—౧రిచ్యతే॥ ౫ రిచ్యతాం॥ ౬ అరిచ్యత॥౭ రిచ్యేత॥ ౯ అరేచితి విశేషః॥ శేషం ప్రాగుక్తాత్తనేపదవత్॥

ణ్యన్తాదిషుసర్వం మేవంతివత్॥ ౩౭౮, ౩౭౯-౩౩౦॥ సని॥ పక్షే రిరిక్షత ఇత్యాత్మనేపదం విశేషః॥ కేవలాత్కృత్సు — రేక్తవ్యం- రేచనీయం- రేక్యం - ఆవశ్యకేతుణ్యాఆవశ్యక ఇతి నిషేధాద్రేచ్యం- రిక్తః- రిక్తవాన్- రించన్- రిఞ్చతీ, రిఞ్చానః- రేక్ష్యన్- రేక్ష్యతీ। రేక్ష్యంతీ- రేక్ష్యమాణః- రేక్తుం। రిక్తం- రేచనం। రిక్త్వా విరిచ్య- రేచం రేచం- రిక్త్వారిక్త్వా॥

విచిర్-పృథగ్భావే। సకర్మకః-అనిట్ - ఉభయపదీ

౧ వినక్తి. విఙ్క్తః- విఞ్చంతి॥ వినక్షి, విఙ్క్థః, విఙ్క్థ- వినచ్మి, విఞ్చ్వః, విఞ్చ్మః, విఙ్క్తే, విఞ్చాతే, విఙ్క్షే- విఙ్గ్ధ్వే॥ ౨ వివేచ, వివిచతుః, వివేచిథ, వివిచిథ। వివిచే, వివిచిషే, ధ్వే। వివిచివహే

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

3 వేక్తా(సి,సే-హే) ౪ వేక్ష్యతి-తే। ౫ వినక్తు। విఙ్క్తాత్, విఙ్గ్ధి। వినచాని, విఙ్క్తాం- విఙ్క్ష్వ- వినచై। ౬ అవినక్(గ్) అవిఙ్క్తాం- అవినక్(గ్) అవిఙ్క్తం, అవినచం, అవిఙ్క్త। అవిఞ్చాతాం॥ ౭ విఞ్చ్యాత్॥ విఞ్చ్యాతాం, విఞ్చీత। విఞ్చీయాతాం॥ ౮ విచ్యాత్ -విచ్యాస్తాం, విక్షీష్ట,ధ్వం॥ ౯ అవిచత్। అవిచతాం, అవైక్షీత్। అవైక్తాం, అవిక్త। అవిక్షాతాం॥ ౧౦ అవేక్ష్యత్,త॥

కర్మణి—౧ విచ్యతే॥ ౫విచ్యతాం॥ ౬ అవిచ్యత॥ ౭ విచ్యేత॥ న్నా అవేచి ఇతి విశేషః॥ శేషం పూర్వోక్తాత్మనేపదవత్॥

ణ్యన్తాదిషు మోహాతివత్॥ సని, పక్షే వివిక్షత ఇత్యాద్యాత్మనేపదం విశేషః॥ కేవలాత్ కృత్సు। వేక్తవ్యం, వేచనీయం, వెక్యం, ఆవశ్యకే తు ణ్య ఆవశ్యక ఇతి నిషేధం ద్వైధ్యం॥ విక్తః, విక్తవాన్, విఞ్చన్। విఞ్చతీ, విఞ్చానః వెక్ష్యన్। వెక్ష్యతీ। వెక్ష్యంతీ॥ వెక్ష్యమాణః వెక్తుం॥ విక్తం। వేచనం। వివిచ్య। వేచంవేచం, విక్త్వావిక్త్వా॥

రుధిర్, ఆవరణే, సకర్మకః, అనిట్, ఉభయపదీ

౧ రుణద్ధి, రుంద్ధః। రుంధన్తి। రుణత్సి। రుంద్ధః। రుంద్ధ। రుణధ్మి, రుంధ్వః, రుంధ్మః, రుంద్ధే, రుంధాతే, రుంధతే, రుంత్సే, రుంధాథే, రుంద్ధ్వే, రుంధే। రుంధ్వహే। రుంధ్మహే। ౨ రురోధ, రురుధతుః రురోధిథ। రురుధిమ। రురుధే। రురుధిషే, రురుధిధ్వే, రురుధివహే॥ 3 రోద్ధా(సి,సే,హే) ౪ రోత్స్యతి-తే॥ ౫ రుణద్ధు। రుంధాత్॥ రుంద్ధి। రుణధాని, రుంద్ధాం, రుంధాతాం। రుంత్స్వ, రుంద్ధ్వం, రుణధై॥ ౬ అరుణత్(ద్) అరుంద్ధాం। అరుణః(త్,ద్) అరుంద్ధం, అరుణధం, అరుంద్ధ-అరుంధాతాం। అరుంధాః-అరుంధి॥ ౭ రుంధ్యాత్- రుంధ్యాతాం॥ రుంధీత-రుంధీయాతాం॥ ౮ రుధ్యాత్-రుధ్యాస్తాం॥ రుత్సీష్ట-రుత్సీయాస్తాం-ధ్వం॥ ౯ అరుధత్-అరుధతాం॥ అరౌత్సీత్-అ

రౌద్ధాం ॥ అరుద్ధ-అరుత్సాతాం ॥ ౧౦ ఆరోత్స్యత్-త.

కర్మణి—౧ రుధ్యతే ॥ ౫ రుధ్యతాం ॥ ౬ అరుధ్యత ॥ ౭ రుధ్యే

త ॥ ౯ ఆరోధీతివిశేషః॥శేషంప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥ కర్మకర్త

రి-అవరుధ్యతేగౌః స్వయమేవ, అవారుద్ధ, నరుధఇతికర్మకర్తరిచ్లే

శ్చిణ్నిషేధః ॥ శుద్ధేతుకర్మణి, అవారోధిగౌగోపేన ॥

ణ్యంతాదిషుసర్వంక్షుణత్తివత్ ॥ చఙి-అరూరుధత్-త॥ సని పక్షే

రురుత్సతఇత్యాత్మనేపదంవిశేషః ॥

కేవలాత్కృత్సు—రోద్ధవ్యం; రోధనీయం, రోధ్యం, రుద్ధః, రుద్ధ

వాన్, రుంధన్-రుంధతీ, రుంధానః, రోత్స్యన్- రోత్స్యతీ- రో

త్స్యంతీ, రోత్స్యమానః, రోద్ధుం, రుద్ధం, రోధనం, రుద్ధ్వా, నిరు

ధ్య, రోధంరోధం, రుద్ధ్వారుద్ధ్వా. పార్శ్వోపరోధంశేతే,పార్శ్వ

యోరుపరోధం. పార్శ్వాభ్యాముపరోధం, సప్తమ్యాంచోపపీడరుధ

కృషఇతితృతీయాసప్తమ్యోరుపపదయోర్ణముల్, తృతీయాప్రభృతీన్య

న్యతరస్యామితివాసమాసః॥ ఇతిరౌధాదికాఉభయపదినః॥

ఇతిరుధాదయః

అథ తనాదయః

వను-యాచనే।సకర్మకః।సేట్।చాంద్రిమతేఽయంపరస్మైపదీ

తనాదికృఞ్భ్యఉరితిశపోఽపవాదఉప్రత్యయః॥ ౧వనోతి-వనుతః-

వన్వంతి ॥వనోషి।వనుథః।వనుథ॥వనోమి।వన్వః।వనువః।వన్మః।వనుమః

౨ వవాన।వవనతుః ॥ వవనిథ।వవాన।వవన ॥ ౩ వనితా-సి ॥ ౪వనిష్య

తి ॥ ౫ వనోతు-వనుతాత్ ॥ వను,వనుతాత్,వనవాని ॥ ౬ అవనో

త్,అవనుతాం, అవనొః,అవనవం,అవన్వ,అవనువ, అవన్మ,అవనుమ॥

౭ వనుయాత్,వనుయాతాం ॥ ౮ వన్యాత్-వన్యాస్తాం ॥ ౯ అవానీ

త్-అవనీత్- ౧౦ అవనిష్యత్ ॥ కర్మవ్యతీహారేవక్ష్యమాణాత్మనే

వదవత్ ॥ కర్మణి ౧ వన్యతే।౨ వవనే। ౩ వనితా(సే-హే) ౪ వనిష్యతే॥ ౫ వన్యతాం॥ ౬ అవన్యత॥ ౭ వన్యేత॥ ౮ వనిషీష్ట-ఢ్వం॥ ౯ అవాని అవనిషాతాం(ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ అవనిష్యత.

ణ్యంతాదిషు సర్వమకృతాత్వననతివత్ ॥ పు౬౮-౨,౩౮-౩,౩౮-౪ ॥యఙ్లుకి-వంవనీతి, వంవంతి, వంవతః, వంవనతీత్యాది ॥ మిత్త్వాదికార్యం ఘ్టాదికస్యైవ. కేవలాత్కృత్సు-వనితవ్యం, వననీయం, వాన్యం క్త్వాయాంవేట్త్వాన్నేట్ । వతిః, వతవాన్, వనన్-వనన్తీ,వనిష్యన్-వనిష్యతీ-వనిష్యంతీ, వనితుం, వతం, వననం, వనిత్వా, వత్వా, వాల్యపీతివిభాషాయా వ్యవస్థితత్వాదత్ర నిత్యమనునాసికలోపః ॥ ప్రవత్య, వానంవానం, వనిత్వావనిత్వా, వత్వావత్వా.

ఇతిపరస్మైపదీ ॥ అథద్వావాత్మనేపదినౌ

వను-యాచనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ

౧ వనుతే।వన్వాతే।వన్వతే ॥ వనుషే।వన్వాథే।వనుధ్వే ॥ వన్వే।వన్వహే।వనువహే।వన్మహే।వనుమహే ॥ ౨ వవనే ॥ ౩వనితా(సే।హే) ౪ వనిష్యతే ॥ ౫ వనుతాం।వన్వాతాం ॥ వనుష్వ।వనవైవనవావహై ౬ అవనుత।అవన్వాతాం।అవనుథాః।అవన్వి।అవన్వహి।అవనువహి॥ ౭వన్వీత।వన్వీయాతాం।వన్వీరన్ ॥ ౮ వనిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అవత।అవనిష్ట॥ తనాదిభ్యస్తథాసోరితిసిచోవాలుక్॥ అవనిషాతాం।అవథాః।అవనిష్ఠాః (ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ అవనిష్యత.

కర్మణి—౧ వన్యతే ॥ ౫ వన్యతాం ॥ ౬ అవన్యత ॥ ౭ వన్యేత ॥ ౯ అవానీతివిశేషః ॥ శేషంసర్వంపూర్వవత్ ॥

కృత్సు-వన్వానః । వనిష్యమాణ ఇతివిశేషః.

మను-అవబోధనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఆత్మనేపదీ.

౧ మనుతే।మన్వాతే।మన్వతే ॥ మనుషే।మన్వే।మన్వహే। మనువ

హే ॥ ౨ మేనే। మేనాతే। మేనిరే । ౩ మనితా (సే।హే) ౪ మనిష్యతే। ౫ మనుతాం। మన్వాతాం ॥ మనుష్వ। మనవై ॥ ౬ అమనుత। అమన్వాతాం। అమన్వి। అమన్వహి। అమనుమహి ॥ ౭ మన్వీత। మన్వీయాతాం ॥ ౮ మనిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అమత। అమనిష్ట। అమనిషాతాం। అమథాః। అమనిష్ఠాః (ఢ్వం ధ్వం) ౧౦ అమనిష్యత. కర్మణి—౧ మన్యతే ॥ ౫ మన్యతాం ॥ ౬ అమన్యత ॥ ౭ మన్యేత ॥ ౯ అమానీతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగ్వత్.

ణ్యంతాదిషు వనతివత్ ॥ యఙ్లుకి-మంమనీతి, మంమంతి, మంమతః, మంమనతీత్యాది.

కేవలాత్కృత్సు—మనితవ్యం, మననీయం, మాన్యం, మనితః, మన్యవిభాషేతి నిషేధస్యానిత్యత్వాదిట్, బుద్ధం బుధితం మనితమిత్యమరః ॥ మనితవాన్, మన్వానః, మనిష్యమాణః, మనితుం, మనితం మననం, మనిత్వా, మత్వా, ప్రమత్య, మానం మానం, మనిత్వా మనిత్వా, మత్వా మత్వా. —ఇత్యాత్మనేపదినః—

—అథోభయపదినః—

ఢు, కృఞ్-కరణే ॥ సకర్మకః ॥ అనిట్ ॥ ఉభయపదీ

౧ కరోతి-కురుతః-కుర్వంతి ॥ కరోషి-కురుథః-కురుథ ॥ కరోమి-కుర్వః-కుర్మః ॥ కురుతే-కుర్వాతే-కుర్వతే ॥ కురుషే-కుర్వాథే-కురుధ్వే ॥ కుర్వే-కుర్వహే-కుర్మహే ॥ ౨ చకార-చక్రతుః-చక్రుః ॥ చకర్థ-చక్రథుః-చక్ర ॥ చకార, చకర-చకృవ, చకృమ ॥ చక్రే-చక్రాతే-చక్రిరే ॥ చకృషే-చక్రాథే-చకృఢ్వే ॥ చక్రే-చకృవహే-చకృమహే ॥ ౩ కర్తా (సి।సే।హే) ౪ కరిష్యతి-తే ॥ ౫ కరోతు, కురుతాత్-కురుతాం-కుర్వంతు ॥ కురు-కురుతాత్-కురుతం-కురుత ॥ కరవాణి కరవావ-కరవామ ॥ కురుతాం-కుర్వాతాం-కుర్వతాం ॥ కురుష్వ-కుర్వాథాం-కురుధ్వం ॥ కరవై-కరవావహై-కరవామహై ॥ ౬ అకరోత్, అకురుతాం, అకుర్వన్ ॥ అకరోః, అకురుతం, అకురుత ॥ అకరవం,

అకుర్వ్వ, అకుర్మ ॥ అకురుత, అకుర్వాతాం, అకుర్వత ॥ అకురుథాః, అకుర్వాథాం, అకురుధ్వం ॥ అకుర్వి, అకుర్వహి, అకుర్మహి ॥ ౭ కుర్యాత్, కుర్యాతాం, కుర్యుః । కుర్వీత, కుర్వీయాతాం, కుర్వీరన్ ॥ ౮ క్రియాత్, క్రియాస్తాం, క్రియాసుః ॥ కృషీష్ట, కృషీయాస్తాం, కృషీరన్, ధ్వం ॥ ౯ అకార్షీత్ । అకార్ష్టాం । అకార్షుః । అకృత । అకృషాతాం । అకృషత । ధ్వం । ౧౦ అకరిష్యత్ । త.

అస్మాద్గంధనావక్షేపణసేవనసాహసిక్యప్రతియత్నప్రకథనోపయోగేషు కృఞ ఇతి గంధనాద్యర్థేషు వాచ్యేషు కర్తృగేఽపి ఫలే ఆత్మనేపదం । గంధనం హింసా । ఉత్కురుతే । సూచయతీత్యర్థః । సూచనం హి ప్రాణవియోగానుకూలత్వాద్ధింసైవ । అవక్షేపణం భర్త్సనం । శ్యేనో వర్తికాముదాకురుతే । భర్త్సయతీత్యర్థః । హరిముపకురుతే సేవత ఇత్యర్థః । పరదారాన్ప్రకురుతే । తేషు సహసా ప్రవర్తత ఇత్యర్థః । ఏధోదకస్యోపస్కురుతే । గుణమాధత్తే । గాథాః ప్రకురుతే । ప్రకథయతీత్యర్థః । శతం ప్రకురుతే । ధర్మార్థం వినియుఙ్క్తే ॥ ఏభ్యోఽభిన్నేఽర్థేఽకర్త్రభిప్రాయే నాత్మనేపదం । కటం కరోతి ॥ అధిపూర్వాదస్మాద్ధేః ప్రసహన ఇత్యకర్త్రభిప్రాయేఽప్యాత్మనేపదం । ప్రసహనం క్షమాభిభవశ్చ । షహ మర్షణేఽభిభవే చేతి పాఠాత్ । శత్రుమధికురుతే । క్షమత ఇత్యర్థః । అభిభవతీతి వా, విపూర్వాచ్ఛబ్దకర్మణోఽస్మాద్ధేః శబ్దకర్మణ ఇత్యాత్మనేపదం । స్వరాన్వికురుతే । వికృతముచ్చారయతీత్యర్థః । అశబ్దకర్మత్వే న తఙ్ । చిత్తం వికరోతి కామః ॥ విపూర్వాదకర్మకాదస్మాదకర్మకాచ్చేతి తఙ్ । ఛాత్రా వికుర్వతే । వికారం లభంత ఇత్యర్థః ॥ సమీపోచ్చారితేన పదేన క్రియాఫలస్య కర్తృగామిత్వే ద్యోతితేఽస్మాద్విభాషోపపదేన ప్రతీయమాన ఇత్యాత్మనేపదం వా । స్వం కటం కరోతి కురుతే వా ॥ అనుపరోపసర్గపూర్వాదస్మాదనుపరాభ్యాం కృఞ ఇతి న తఙ్ । అ

నుకరోతి । పరాకరోతి । సమ్, పరీత్యుపసర్గపూర్వాదస్మాద్భూషణే సంఘే చార్థే గమ్యే సంపరిభ్యాం కరోతౌ భూషణే సమవాయే చేత్యాభ్యాం సుడాగమః । సంస్కరోతి । అలంకరోతీత్యర్థః । సంస్కుర్వంతి । సంఘీభవంతీత్యర్థః । సంస్కృతం భక్షా ఇతి జ్ఞాపకాత్సంపూర్వస్య క్వచిదభూషణేఽపి సుడాగమః । ఆజ్యం సంస్కరోతి । పునాతీత్యర్థః । పరిష్కరోతి । అలంకరోతీత్యర్థః । సివాదీనాం వాడ్వ్యవాయేఽపీతి షత్వం వా ॥ పర్యషాకార్షీత్ । పర్యస్కార్షీత్ । ఉపపూర్వాదస్మాద్గుణాధానవికారాకాంక్షితైకదేశపూరణభూషణసంఘార్థేషు వాచ్యేషు ప్రతియత్నవైకృతవాక్యాధ్యాహారేషు చేతి సుడాగమః । ఉపస్కృతా కన్యా । అలంకృతేత్యర్థః ॥ ఉపస్కృతా బ్రాహ్మణాః । సముదితా ఇత్యర్థః । ఏధోదకస్యోపస్కురుతే । గుణాధానం కరోతీత్యర్థః । ఉపస్కృతం భుక్తే । వికృతమిత్యర్థః । ఉపస్కృతం బ్రూతే । వాక్యాధ్యాహారేణ బ్రూత ఇత్యర్థః ॥ తఙ్ ॥ సంస్కురుతే । లిట్ ॥ అడభ్యాసవ్యవాయేఽపి సుట్కాత్పూర్వ ఇతి వక్తవ్యమిత్యుక్తత్వాత్కాత్పూర్వం సుడాగమే । సంచస్కార । కాత్పూర్వ ఇత్యాది భాష్యే ప్రత్యాఖ్యాతం । తథాహి । పూర్వం ధాతురుపసర్గేణ యుజ్యతే । తతస్సాధనేన । అంతరంగత్వాత్సుట్ । తతో ద్విత్వం ॥ ఏవం చ ఋతశ్చ సంయోగాదేర్గుణః । సంచస్కరతుః । సంచస్కరుః । కృసృభృవృ ఇతి సూత్రే ఋతో భారద్వాజస్యేతి సూత్రే చ కృఞో ఽసుట ఇతి వక్తవ్యం । సంచస్కరిథ । సంచస్కరథుః । సంచస్కర । సంచస్కార । సంచస్కర । సంచస్కరివ । సంచస్కరిమ । సంచస్కరే । సంచస్కరాతే । సంచస్కరిరే । సంచస్కరిషే- ఢ్వే ॥ సంచస్కరివహే । సంచస్కరిమహే ॥ 3 సంస్కర్తా (సి. సే-హే) 4 సంస్కరిష్యతి- తే ॥ సంస్కరోతు । సంస్కురుతాం ॥ 5 సమస్కరోత్ సమస్కురుత ॥ 6 సంస్కుర్యాత్ సంస్కుర్వీత ॥ 7 సంస్క్రియా

లోట్। గుణోఽర్తీతి సూత్రేనిత్యం ఛన్దసీతిసూత్రాన్నిత్యగ్రహణ మనువర్త్య నిత్యంయస్సంయోగాదిస్తస్యేత్యర్థాత్ప్రతిగుణోన। కీ.తురిజేవ। ఏకాచఉపదేశఇతి సూత్రాదుపదేశగ్రహణ మనువర్త్య ఉపదేశేయస్సంయోగాదిస్తస్యేతివ్యాఖ్యానాదృతశ్చసంయోగాదేరితి లిఙ్సిచోరిడ్వికల్పాన। సంస్కృషీష్ట-ధ్వం। ౯ సమస్కార్షీత్। సమస్కార్షాతాం। సమస్కృత। సమస్కృషాతాం॥ ౧౦ సమస్కరిష్యత్।త॥ ఏవం। పరిచస్కార। పరిచస్కరఇత్యాది॥

కర్మణి—౧ క్రియతే॥ ౨ చక్రే। చకృషే। చకృఢ్వే। చకృవహే చకృమహే॥ 3 కారితా(సే-హే)కర్తా(సే-హే)౪ కారిష్యతే, కరిష్యతే ౫ క్రియతాం॥ ౬ అక్రియత॥ ౭ క్రియేత॥ ౮ కారిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) కృషీష్ట(ఢ్వం) ౯ అకారి- అకారిషాతాం(ధ్వం-ఢ్వం) అకృషాతాం।ఢ్వం। ౧౦ అకారిష్యత। అకరిష్యత॥ — ఏవంసంస్క్రియతే॥ సంచస్కరఇత్యాది॥— అస్యోత్పాదనార్థత్వాదుత్పత్తేశ్చకర్మస్థత్వేన కర్మణః కర్తృత్వవివక్షాయాం కర్మవత్త్వాతిదేశాద్యగాదయః। ౧ క్రియతేఘటస్స్వయమేవ। ఏవంచక్రఇత్యాదిప్రాగ్వత్ ॥ లుఙి॥ అచః కర్మకర్తరీతిచ్లేర్వా, ఞిణ్! అకారి। అకృతేతివిశేషః॥

ణౌ—౧ కారయతి-తే॥ ౨ కారయాంచకార। చక్రే। బభూవ। ఆస॥ 3 కారయితా(సి-సే.హే) ౪ కారయిష్యతి-తే॥ ౫ కారయతుతాం॥ ౬ అకారయత్,త॥ ౭ కారయేత్,త॥ ౮ కార్యాత్॥ కారయిషీష్ట (ఢ్వం।ధ్వం) ౯ అచీకరత్-త॥ ౧౦ అకారయిష్యత్-త॥

అసకృదావృత్తౌ గమ్యాయాం॥ మిథ్యాశబ్దోపపదాదస్మాణ్ణ్యన్తాన్మిథ్యోపపదాత్కృఞోఽభ్యాసఇత్యకర్తృగేఽపిఫలేతఙ్। పదం మిథ్యాకారయతే। అనభ్యాసేతుసకృత్పదంమిథ్యాకారయతి॥

ణ్యన్తాత్కర్మణి—౧ కార్యతే॥ ౨ కారయాంచక్రే (బభూవే) ఆసే॥ 3 కారయితా(సే-హే) కారితా(సే-హే) ౪ కారయిష్యతే

కారిష్యతే॥ ౫ కార్యతాం॥ ౬ అకార్యత॥ ౭ కార్యేత ॥ ౮ కారయిషీష్ట(ధ్వం,ఢ్వం) కారిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం) ౯ అకారి-అకారిషాతాం(ధ్వం ఢ్వం)అకారయిషాతాం ॥ ధ్వం-ఢ్వం॥౧౦అకారిష్యత॥అకారయిష్యత॥ అణ్యన్తస్యకర్మణః కర్తృత్వవివక్షాయాం యక్చిణోః ప్రతిషేధే హేతుమణ్ణిశ్రిబ్రూఞాముపసంఖ్యానమితియక్చిణోఃప్రతిషేధాచ్ఛప్చిణౌ। చిణ్వదిట్స్యాదేవ। కారయతేకటకస్స్వయమేవ। కారయితా। కారితా। కారయిష్యతే॥ కారిష్యతే। కారయిషీష్ట। కారిషీష్ట।అచీకరత। అకారయిష్యత। అకారిష్యత । వికుర్వతే సైంధవాః । యక్చిణోఃప్రతిషేధేణిశ్రిగ్రన్థిగ్రన్థిబ్రూఞాత్మనేపదాకర్మకాణా ముపసంఖ్యానమితి భారద్వాజీయపాఠేన యక్చిణోఃప్రతిషేధాదుప్రత్యయస్తఙ్। చిణ్వదిట్ప్రాగ్వత్ । వ్యకారిష్ట। వ్యకారిషాతాం। వ్యకారిషత । వ్యకృత। వ్యకృషాతాం। వ్యకృషత। శేషంప్రాగ్వత్ ॥

అలంకురుతేకన్యా। అలమకృత । భూషాకర్మకిరాతాది సనాంచాన్యత్రాత్మనేపదాదితి యక్చిణ్ చిణ్వదిట్ప్రతిషేధః ॥

సని—౧ చికీర్షతి-తే॥ ౨ చికీర్షాంచకార। చక్రే॥ బభూవ॥ ఆస॥ ౩ చికీర్షితా(సి-సే-హే) ౪ చికీర్షిష్యతి-తే ॥ ౫ చికీర్షతు-తాం॥ ౬ అచికీర్షత్-త॥ ౭ చికీర్షేత్-త॥ ౮ చికీర్ష్యాత్ - చికీర్షిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అచికీర్షీత్॥ అచికీర్షిష్ట-ధ్వం-ఢ్వం। ౧౦ అచికీర్షిష్యత్-త॥ అస్మాత్కర్మణఃకర్తృత్వవివక్షాయాం భూషాకర్మకిరాది సనాంచాన్యత్రాత్మనేపదాదితి యక్చిణాదీనాం ప్రతిషేధే ఆత్మనేపదమాత్రం। చికీర్షతేకటః అచికీర్షిష్ట। ఇచ్ఛాయాఃకర్తృస్థత్వేపికరోతిక్రియాపేక్షమిహకర్మస్థక్రియాత్వం ॥

యఙి—రీఙృతఇతిరిఙాదేశే। చేక్రీయతఇత్యాదిఘరీజర్ఘ్రీయతఇత్యాదివత్॥ యఙ్లుకి చర్కరీతీత్యాదిచ ॥ ణ్యన్తాత్సనన్తాద్యఙన్తాల్లుగన్తాచ్చకృత్స్ఫురతివత్ ॥౧౧౧।౧౧ ౩॥

కేవలాత్కృత్యాః—కర్తవ్యం। కరణీయం। కార్యం। విభాషాకృవృషోరితి వా క్యప్। కృత్యం॥ కృత్। కృతవాన్॥ ప్రకృతః కటం సః। ప్రకృతః కటస్తేన। ఆదికర్మణి క్తః కర్తరి చేతి ఆదికర్మణి కర్తృకర్మణోః క్తః। కుర్వన్। కుర్వతీ। కుర్వాణః। కరిష్యన్। కరిష్యతీ। కరిష్యంతీ। కరిష్యమాణః। కర్తుం। కృతం। కరణం। అలంకృత్వా। ఖలుకృత్వా। అలంఖల్వోః ప్రతిషేధయోః ప్రాచాం క్త్వేతి క్త్వా। కృత్వా గతః సమానకర్తృకయోః పూర్వకాల ఇతి క్త్వా। విప్రసాత్కృత్వా। విప్రత్రాకృత్వా। గతిసంజ్ఞాభావాన్న సమాసః। ప్రకృత్య। ఉపసర్గాః క్రియాయోగే గతిశ్చేతి గతిసంజ్ఞాయాం కుగతిప్రాదయ ఇతి సమాసే। సమాసేఽనఞ్పూర్వే క్త్వో ల్యబితి ల్యబాదేశః। ఊర్యాదిచ్విడాచశ్చేతి గతిసంజ్ఞాయాం సమాసే। ఊరీకృత్య। ఉరరీకృత్య। వాషట్కృత్య। వషట్కృత్య। శ్రౌషట్కృత్య। స్వాహాకృత్య। స్వధాకృత్య। ప్రాదుష్కృత్య। శ్రత్కృత్య। ఆవిష్కృత్య। శుక్లీకృత్య। పటపటాకృత్య। కారికాశబ్దస్యోపసంఖ్యానమితి గతిసంజ్ఞా। కారికాకృత్య। కారికా క్రియా। అనుకరణంచానితిపరమితి గతిసంజ్ఞా। ఖాట్కృత్య। ఆదరానాదరయోస్సదసతీ ఇతి గతిసంజ్ఞా। సత్కృత్య। అసత్కృత్య। భూషణేఽలమితి గతిసంజ్ఞా। అలంకృత్య। పురోఽవ్యయమితి గతిసంజ్ఞా। పురస్కృత్య। అదోఽనుపదేశ ఇతి గతిసంజ్ఞా। అదఃకృత్య అదఃకృతం। విభాషా కృఞీతి తిరశ్శబ్దస్య వా గతిసంజ్ఞా। తిరఃకృత్య। తిరస్కృత్య। తిరఃకృత్వా॥ తిరస్కృత్వా। ఉపాజేఽన్వాజే ఇతి వా గతిసంజ్ఞా ఉపాజేకృత్య। ఉపాజేకృత్వా। అన్వాజేకృత్య। అన్వాజేకృత్వా। దుర్బలస్య బలమాధాయేత్యర్థః। సాక్షాత్ప్రభృతీని చేతి కృఞి వా గతిసంజ్ఞా। అసాక్షాత్సాక్షాత్కృత్వా। సాక్షాత్కృత్య। సాక్షాత్కృత్వా। అలవణంలవణంకృత్వా లవణంకృత్య। లవణంకృత్వా। ఉష్ణంకృత్య। ఉష్ణంకృత్వా। శీతంకృత్య। శీతంకృత్వా। ఉదకంకృత్య, ఉదకం

కృత్వా। ఆదర్శంకృత్య। ఆదర్శంకృత్వా। లవణాదీనాం పంచానాం
మాంతత్వంనిపాత్యతే। అనత్యాధాన ఉరసిమనసీతివాగతిసంజ్ఞా। ఉర
సికృత్య। ఉరసికృత్వా। అభ్యుపగమ్యేత్యర్థః। మనసికృత్య। మనసి
కృత్వా। నిశ్చిత్యేత్యర్థః। అత్యాధానముపశ్లేష స్తత్రన। ఉరసికృ
త్వాపాణిం శేతే। మధ్యేపదేనివచనేచేతి వాగతిసంజ్ఞా. మధ్యేకృత్య।
మధ్యేకృత్వా। పదేకృత్య। పదేకృత్వా। నివచనేకృత్య। నివచనేకృ
త్వా। వాచంనియమ్యేత్యర్థః॥నిత్యంహస్తేపాణావుపయమన ఇతినిత్యం
గతిసంజ్ఞా। ఉపయమనంవివాహః। స్వీకారమాత్రమిత్యన్యే। హస్తే
కృత్య। పాణౌకృత్య। ప్రాధ్వంబంధన ఇతి గతిసంజ్ఞా। ప్రాధ్వమిత్య
వ్యయః। ప్రాధ్వంకృత్య। బంధనేనానుకూలం కృత్వేత్యర్థః॥ ప్రా
ధ్వనాదినాత్వానుకూల్యకరణా। ప్రాధ్వంకృత్వా॥ జీవికోపనిషదా
వౌపమ్య ఇతిగతి సంజ్ఞా। జీవికామివకృత్వాజీవికాకృత్య। ఉపనిషదమి
వకృత్వాఉపనిషత్కృత్య॥ ప్రాతరంకారంకారంనమతిశివం। కృత్వాకృ
త్వా। అభీక్ష్ణ్యేణముల్చేతిణముల్ క్త్వాచ। విభాషాగ్రేప్రథమపూర్వే
ష్వితి సమానకర్తృకయోఃపూర్వకాలేక్త్వాణములౌవా। అగ్రేకారం
అగ్రేకృత్వా। ప్రథమంకారం। ప్రథమంకృత్వా। పూర్వంకారం। పూ
ర్వంకృత్వా। పక్షేలడాదయః। అగ్రేకురుతేతతోవ్రజతి.। ఆభీక్ష్ణ్యేతు
పూర్వవిప్రతిషేధేననిత్యమేవవిధిః। అగ్రేకారంకారంవ్రజతి। కృత్వా
కృత్వా॥ కర్మణ్యాక్రోశేకృఞః ఖముఞితిఖముఞ్। చోరంకారమా
క్రోశతి। కరోతిరుచ్చారణే। చోరశబ్దముచ్చార్యేత్యర్థః। అమై
వావ్యయేనేతిసమాసేసమాసత్వాత్సుపోలుకిఅరుద్విషదిత్యాదినాము
మ్॥ అస్వాదుంస్వాదుంకృత్వాభుఙ్క్తే। స్వాదుంకారంభుఙ్క్తే। సం
పన్నంకారం। లవణంకారం। సంపన్నలవణశబ్దౌస్వాదుపర్యాయౌ।
స్వాదుపర్యాయేషూపపదేషుసమానకర్తృకయోఃపూర్వకాలేస్వాదు
మిణములితిణములిపూర్వపదస్య మాంతత్వం నిపాత్యతే। వాసరూపే

ణక్త్వాపి । స్వాదుంకృత్వా భుఙ్క్తే । ఇత్యాది । కృఞో ఽవ్యర్థత్వాదను
ప్రయోగానర్హత్వే ఽన్యథా ॥ ఏవం-కథం-ఇత్థం- ఏషూపపదేషు ణ
ముల్ । అన్యథాకారం । ఏవంకారం । కథంకారం । ఇత్థంకారం భుఙ్క్తే
ఇత్థం భుఙ్క్తే ఇత్యర్థః ॥ కృఞః సిద్ధాప్రయోగే యథాతథయోరసూయా
ప్రతివచన ఇతి పూర్వకాలే ణముల్ ॥ యథాకారమహం భోక్ష్యే తథా
కారం భోక్ష్యే కిం తవానేన । అకృతకారం కరోతి । అకృతం కరోతీత్యర్థః
సమూలాకృతజీవేషు హన్కృఞ్గ్రహ ఇత్యపూర్వకాలే ణముల్ ॥ క
షాదిషు యథావిధ్యనుప్రయోగ ఇతి ణముల్ప్రకృతేరనుప్రయోగః । రా
జకారం కరోతి । రాజీవ కరోతీత్యర్థః ॥ హస్తికారం కరోతి చారు ॥ హ
స్తినమివ కరోతీత్యర్థః ॥ ఉపమానే కర్మణి చేతి ణముల్ - క్షురోత్కారం
ఖడ్గం పచతి ॥ క్షురేణోత్కారం । తృతీయాంత ఉపపదే హింసార్థా
నాం చ సమానకర్తృకాణామితి ణముల్ ॥ హస్తకారం జుహోతి తండు
లాన్ । హస్తేకృత్వా ॥ కరానుకారం నృత్యతి । కరేణానుకృత్య ॥ తృతీ
యాసప్తమ్యోరుపపదయోస్సంనికర్షే గమ్యమానే సమాసత్త్వావితి ణ
ముల్ ॥ శైశవాత్ప్రకృత్య శైశవప్రకారం శాస్త్రమధీతే । శైశవాత్ప్ర
కారం । ఏవం శైశవాధికారం ॥ శైశవాదధికారం । ప్రకారాధికారశ
బ్దావారంభపర్యాయౌ ॥ ప్రకృతః కటం స ఇత్యత్ర ప్రారబ్ధవానిత్యర్థాత్
బ్రహ్మవిద్యాయా అనధికార్యత్వాదిత్యత్ర నారంభణీయత్వాదిత్యర్థా
చ్చ । అపాదానే పరీప్సాయామితి ణముల్ ॥ మనాగ్విక్లిన్నకారం పచతి
ఈషత్పక్వం కృత్వేత్యర్థః ॥ పరీప్సాయాం గమ్యమానాయాం ద్వితీ
యాయాం చేతి ణముల్ ॥ మనాగ్విక్లిన్నంకారం ॥ తృతీయాప్రభృతీన్యన్యత
రస్యామితి వా సమాసః ॥ భ్రూవికారం కథయతి ॥ భ్రువౌ వికారం ॥
స్వాంగేఽధ్రువ ఇతి ణముల్ ॥ గ్రీవోత్కారం హంతి । గ్రీవాముత్కా
రం । పరిక్లిశ్యమానే చేతి ణముల్ ॥ ఉచ్చైఃకృత్య ॥ ఉచ్చైఃకృత్వా ॥ ఉ
చ్చైఃకారమప్రియం బ్రూతే ॥ నీచైఃకృత్య ॥ నీచైఃకృత్వా ॥ నీచైఃకా

థంప్రియంబ్రూతే ॥ అవ్యయే౽యథాభిప్రేతాఖ్యానే కృఞః క్త్వాణ
ములావితి క్త్వాణములౌ, తృతీయాప్రభృతీన్యన్యతరస్యామితి వా సమా
సపక్షే క్త్వో ల్యప్ ॥ తిర్యక్ఛబ్ద ఉపపదే సమాప్తౌ గమ్యాయాం తిర్య
చ్యపవర్గ ఇతి క్త్వాణములౌ ॥ తిర్యక్కృత్య- తిర్యక్కృత్వా ॥ గతః। తి
ర్యక్కారం- సమాప్య గత ఇత్యర్థః ॥ ముఖతఃకృత్య- ముఖతఃకృత్వా
ముఖతః కారం- స్వాంగే తస్ప్రత్యయే కృభ్వోరితి క్త్వాణములౌ ॥ అనా
నానానాకృత్వా ॥ నానాకృత్య. నానాకృత్వా ॥ నానాకారం- అవి
నావినాకృత్వా॥ వినాకృత్య, వినాకృత్వా- వినాకారం-అనేకం ద్రవ్య
మేకధాకృత్వా॥ ఏకధాకృత్య॥ ఏకధాకృత్వా॥ ఏకధాకారం ॥ నాధా
ర్థప్రత్యయే చ్వ్యర్థ ఇతి క్త్వాణములౌ ॥

ఋణు-గతౌ॥ అకర్మకః॥ సేట్॥ ఉభయపదీ

ఉప్రత్యయనిమిత్తో లఘూపధగుణస్సంజ్ఞాపూర్వకో విధిరనిత్య ఇతి న
భవతీత్యాత్రేయాదయః॥ భవత్యేవేత్యన్యే ॥ ౧ ఋణోతి। అర్ణోతి
ఋణుతః- అర్ణుతః, ఋణ్వంతి॥ అర్ణువంతి-ఋణోషి॥అర్ణోషి
ఋణుథః, అర్ణుథః॥ ఋణుథ-అర్ణుథ॥ ఋణోమి- అర్ణోమి- ఋ
ణువః ఋణ్వః॥ అర్ణువః॥ ఋణుమః - ఋణ్మః- అర్ణుమః- ఋణు
తే-ఋణ్వాతే- ఋణ్వతే- ఋణ్వహే- ఋణువహే- అర్ణుతే ॥ అ
ర్ణువాతే- అర్ణువతే॥ అర్ణువహే॥ ౨ ఆనర్ణ. ఆనృణతుః- ఆ
నర్ణిథ- ఆనృణివ। ఆనృణే॥ఆనృణాతే॥ ౩ అర్ణితా॥సి-సే-హే॥ ౪అ
ర్ణిష్యతి-తే॥ ౫ ఋణోతు। అర్ణోతు-ఋణుతాత్॥ అర్ణుతాత్॥ఋ
ణ్వంతు- అర్ణువంతు॥ ఋణుహి, అర్ణుహి- ఋణవాని॥ అర్ణ
వాని ॥ ఋణుతాం॥ అర్ణుతాం- ఋణ్వాతాం॥ అర్ణువాతాం॥ఋ
ణుష్వ॥ అర్ణుష్వ॥ ఋణవై॥ అర్ణవై॥ ౬ ఆర్ణోత్॥ఆర్ణుతాం
ఆర్ణువన్। మాభవానృణోత్॥ మాభవానర్ణోత్। ఆర్ణుత॥ అర్ణువా.

తాం॥ ఆర్ణ్వత॥ మాభవానర్ణుత- మాభవాన్ ఋణుత॥ ౭ ఋణుయాత్ అర్ణుయాత్॥ ఋణ్వీత॥ ఋణ్వీయాతాం॥ అర్ణ్వీత॥ అర్ణ్వీయాతాం ౮ ఋణ్యాత్॥ ఋణ్యాస్తాం- అర్ణిషీష్ట, అర్ణిషీయాస్తాం-ధ్వం॥ ౯ ఆర్ణీత్॥ ఆర్ణిష్టాం-ఆర్త-ఆర్ణిష్ట॥ ఆర్ణిషాతాం॥ఆర్థాః-ఆర్ణిష్ఠాః॥ఢ్వం-ధ్వం॥తనాదిభ్యస్తథాసోరితిసిచోలుగ్వా॥ ౧౦ అర్ణిష్యత్-త

భావె—౧ ఋణ్యతె॥ ౨ ఆనృణె॥ ౩ అర్ణితా॥ ౪ అర్ణిష్యతె॥ ౫ ఋణ్యతాం॥ ౬ ఆర్ణ్యత॥ ౭ ఋణ్యేత॥ ౮ అర్ణిషీష్ట॥ ౯ ఆర్ణి ౧౦ ఆర్ణిష్యత॥

ణౌ—అర్ణయతి॥ చఙి॥ ఆర్ణినత్-త॥ ఉభౌసాభ్యాసస్యేతి లింగేన పూర్వత్రాసిద్ధీయమద్విర్వచన ఇత్యస్యానిత్యత్వాన్నిశబ్దస్యద్విత్వం॥ కృత్సు॥ అర్ణాయితవ్యమిత్యాది॥ సని॥ అర్ణినిషతీత్యాదిసర్వమర్ఛతివత్॥ ౧౫౬॥౧౫౭॥

కేవలాత్కృత్సు॥ అర్ణితవ్యం॥ అర్ణనీయం- అర్ణ్యం॥ఉదిత్త్వాన్నిష్ఠాయాంవేట్త్వాదిడభావేఽనుదాత్తోపదేశేత్యనునాసికలోపః॥ ఋతః॥ ఋతవాన్॥ ఋణ్వన్॥ ఋణ్వతీ॥ ఋణ్వానః॥ అర్ణువన్ అర్ణువతీ॥ అర్ణువానః॥ అర్ణిష్యన్॥ అర్ణిష్యతీ॥ అర్ణిష్యంతీ॥ అర్ణిష్యమాణః॥ అర్ణితుం॥ ఋతం॥ అర్ణనం॥అర్ణిత్వా॥ ఋత్వా ప్రార్త్య॥ప్రార్ణ్య॥ వాల్యపీత్యనునాసికలోపో వా॥ అర్ణమర్ణం॥ అర్ణిత్వార్ణిత్వా॥

క్షణు హింసాయాం॥సకర్మకః॥ సేట్॥ఉభయపదీ

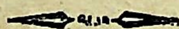
౧ క్షణోతి।క్షణుతః।క్షణ్వః।క్షణువః । క్షణుతె।క్షణ్వాతె। క్షణ్వహె।క్షణువహె॥ ౨ చక్షాణ।చక్షణిథ।చక్షాణ।చక్షణ।చక్షణివ। చక్షణె।చక్షణిషె।చక్షణిఢ్వే॥ చక్షణివహె॥ ౩ క్షణితా(సి। సె।హె) ౪ క్షణిష్యతి-తే॥ ౫ క్షణోతు।క్షణుహి।క్షణవాని॥ క్షణుతాం।క్షణుష్వ

క్షణవై ॥ అక్షణోత్ ।అక్షణ్వ ।అక్షణువ । అక్షణుత ।అక్షణ్వాతాం । అక్షణ్వ ।అక్షణ్వహి ।అక్షణువహి ॥ ౭ క్షణుయాత్ ।క్షణ్వీత ।క్షణ్వీయాతాం ॥ ౮ క్షణ్యాత్ । క్షణిషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ అక్షాణీత్ ।అక్షాణిష్టాం ।అక్షణీత్ ।అక్షణిష్టాం ।... ।అక్షణిష్ట ।అక్షణిషాతాం ।అక్షథాః ।అక్షణిష్ఠాః । అక్షణిషాథాం (ఢ్వం ధ్వం) ॥ ౧౦ అక్షణిష్యత్-త ॥

కర్మణి—౧ క్షణ్యతే ॥ ౫ క్షణ్యతాం ॥ ౬ అక్షణ్యత ॥ ౭ క్షణ్యేత ॥ ౯ అక్షాణిఇతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు చ కఖతివత్ ॥ పు ౧౩౫ ॥ అణిత్త్వాన్న హ్రస్వః । చఙి-అచిక్షణత్-త ॥ సని-చిక్షణిషతి-తే ॥ ఇత్యాది ॥ యఙ్లుకి-చంక్షణీతి, చంక్షంటి, చంక్షతః, చంక్షణతీత్యాది.

కృత్సు-చంక్షణితవ్యమిత్యాది ॥ కేవలాత్కృత్సు-క్షణితవ్యః, క్షణనీయం, క్షాణ్యం, క్త్వాయాం వేట్కత్వాన్నేట్ ॥ క్షతః, క్షతవాన్, క్షణ్వన్, క్షణ్వతీ, క్షణ్వానః, క్షణిష్యన్ ।క్షణిష్యతీ ।క్షణిష్యంతి, క్షణిష్యమాణః, క్షణితుం, క్షతం, క్షణనం, క్షత్వా, విక్షత్య, విక్షణ్య, క్షాణంక్షాణం, క్షణిత్వా క్షణిత్వా, క్షత్వా క్షత్వా.

క్షిణు, చ-హింసాయామితి శేషః ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఉభయపదీ.

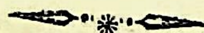
౧. క్షిణోతి ।క్షిణుతః ।క్షిణోషి ।క్షిణ్వః ।క్షిణువః ॥ క్షేణోతి ।క్షేణుతః ।క్షేణోషి ।క్షేణ్వః ।క్షేణువః ॥ క్షిణుతే ।క్షిణ్వాతే ।క్షిణుషే ।క్షిణ్వాథే । క్షిణ్వహే ।క్షిణువహే ॥ క్షేణుతే ।క్షేణ్వాతే ।క్షేణుషే ।క్షేణ్వహే । క్షేణువహే ॥ ౨ చిక్షేణ ।చిక్షిణతుః ॥ చిక్షేణిథ ।చిక్షిణివ । చిక్షిణే ।చిక్షిణిషే ॥ చిక్షిణివహే ॥ ౩ క్షేణితా (సి । సే । హే) ౪ క్షేణిష్యతి-తే ॥ ౫ క్షిణోతు-క్షిణు ।క్షిణవాని ॥ క్షేణోతు ।క్షేణు । క్షేణవాని ॥ క్షిణుతాం । క్షేణుతాం ।క్షిణవై ।క్షేణవై ॥ ౬ అక్షిణోత్ ।అక్షిణ్వ ।అక్షిణువ ।అక్షేణోత్ । అక్షేణ్వ ।అక్షేణువ । అక్షిణుత ।అక్షిణ్వాతాం ।అక్షిణ్వ ।అక్షిణ్వహి । అక్షి

ణువహే ॥ అక్షేణుత। అక్షేణ్వాతాం। అక్షేణ్వహి। అక్షేణువహి ॥ ౭ క్షి
ణుయాత్। క్షేణుయాత్ । క్షిణ్వీత। క్షేణ్వీత ॥ ౮ క్షిణ్యాత్। క్షేణిషీష్ట-
ధ్వం ॥ ౯ అక్షేణీత్। అక్షిత। అక్షేణిష్ట। అక్షేణిషాతాం। అక్షిథాః అక్షేణి
ష్ఠాః(ధ్వం।ఢ్వం) ౧౦ అక్షేణిష్యత్-త.

కర్మణి—౧ క్షిణ్యతే ॥ ౪ క్షిణ్యతాం ॥ ౬ అక్షిణ్యత ॥ ౭ క్షిణ్యే
త ॥ ౯ అక్షేణీతి విశేషః శేషం ప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్.

ణౌ కర్తృకర్మణోఃకృత్సు చ కేటతివత్ ॥ పు-౨౦౦, ౨౦౧ ॥ చ
జి-అచిక్షిణత్-త ॥ సని-తిఙ్కృత్సు చిక్షణిషతి-తే ॥ చిక్షణిషితవ్యమి
త్యాది ॥ యఙ్లుకి-చేక్షిణీతి, చేక్షేణ్, చెక్షితః, చెక్షిణతీత్యాది.

కేవలాత్కృత్సు॥ క్షేణితవ్యం, క్షేణనీయః, క్షేణ్యం, క్షితః, క్షితవాన్,
క్షిణ్వన్, క్షేణ్వన్-క్షిణ్వతీ-క్షేణ్వతీ, క్షిణ్వానః, క్షేణ్వానః, క్షేణిష్యన్
క్షేణిష్యతీ। క్షేణిష్యంతీ, క్షేణితుం, క్షితం, క్షేణనం, క్షేణిత్వా, క్షిత్వా
ప్రక్షిత్య, ప్రక్షిణ్య, క్షేణం క్షేణం, క్షేణిత్వా క్షేణిత్వా, క్షిత్వా క్షిత్వా.

ఘృణు-దీప్తౌ ॥ అకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఉభయపదీ

౧ ఘర్ణోతి। ఘర్ణుతః। ఘర్ణ్వంతి ॥ ఘర్ణోషి। ఘర్ణుథః। ఘ
ర్ణుమః ॥ పక్షే ఘృణోతి। ఘృణుతః। ఘృణ్వంతి ॥ ఘృణోషి। ఘృణ్వః
ఘృణువః। ఘృణ్మః। ఘృణుమః ॥ ఘృణుతే। ఘృణ్వాతే। ఘృణ్వతే ॥ ఘృ
ణ్వహే। ఘృణువహే । పక్షే-ఘర్ణుతే। ఘర్ణ్వాతే। ఘర్ణ్వతే ॥ ఘ
ర్ణువహే। ఘర్ణుమహే ॥ ౨ జఘర్ణ। జఘృణతుః। జఘర్ణిథ । జ
ఘృణే। జఘృణాతే ॥ ౩ ఘర్ణితా(సి।సే।హే) ౪ ఘర్ణిష్యతి-తే ॥ ౫ ఘ
ర్ణోతు। ఘర్ణుతాత్। ఘర్ణుహి। ఘర్ణవాని ॥ పక్షే-ఘృణోతు। ఘృణు
తాత్। ఘృణు। ఘృణవాని ॥ ఘర్ణుతాం। ఘర్ణ్వాతాం। ఘర్ణ్వతాం
ఘర్ణుష్వ। ఘర్ణవై । ఘృణుతాం ఘృణ్వాతాం। ఘృణ్వతాం ॥ ఘృణు
ష్వ। ఘృణవై ॥ ౬ అఘృణోత్-అఘృణుతాం। అఘృణ్వన్ ॥ అఘృణ్వ

అఘృణుత । అఘర్ణోత్ । అఘర్ణుతాం । అఘర్ణువన్ ॥ అఘర్ణవం అఘర్ణువ । అఘర్ణుమ ॥ అఘృణుత । అఘృణ్వాతాం । అఘృణ్వత ॥ అఘృణ్వహి । అఘృణువహి । అఘర్ణుతే । అఘర్ణ్వాతాం । అఘర్ణ్వత అఘర్ణ్వి । అఘర్ణ్వహి । అఘర్ణ్మహి ॥ ౭ ఘృణుయాత్ । ఘృణుయాతాం । ఘర్ణుయాత్ । ఘర్ణుయాతాం । ఘృణ్వీత । ఘృణ్వీయాతాం ॥ ఘర్ణ్వీత । ఘర్ణ్వీయాతాం । ఘర్ణ్వీరన్ ॥ ౮ ఘృణ్యాత్ । ఘృణ్యాస్తాం ఘణిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అఘణీత్ । అఘణిష్టాం ॥ అఘృత । అఘణిష్ట । అఘణిషాతాం । అఘృథాః । అఘణిష్ఠాః (ఢ్వం । ధ్వం) ౧౦ అఘణిష్యత్-త ॥ భావే— ౧ ఘృణ్యతే ॥ ౫ ఘృణ్యతాం ॥ ౬ అఘృణ్యత ॥ ౭ ఘృణ్యేత ॥ ౯ అఘణీతి విశేషః ॥ శేషం ప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥

ణ్యంతాదిషు సర్వం గృజతివత్ ॥ పు ౭౪౧ । ౭౪౧ । ౭౪౨ ॥ యఙ్లుకి-జఘృణీతి । జరిఘృణీతి । జరీఘృణీతి । జఘర్ణోటి । జరిఘర్ణోటి । జరీఘర్ణోటి । జఘృణుతః । జరిఘృణుతః । జరీఘృణుతః । జఘృణతి । జరిఘృణతి । జరీఘృణతీత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు-ఘణితవ్యం, ఘర్ణనీయం, ఘృణ్యం, ఘృతః, ఘృతవాన్, ఘృణ్వన్, ఘృణ్వతీ, ఘర్ణువన్ । ఘర్ణువతీ, ఘృణ్వానః, ఘర్ణువానః, ఘణిష్యన్ । ఘణిష్యతీ । ఘణిష్యంతీ, ఘణిష్యమాణః, ఘణితుం, ఘృతం, ఘర్ణనం, ఘణిత్వా, ఘృత్వా పరిఘృత్య, పరిఘృణ్య, వాల్యపీత్యనువాసికలోపో వా ॥ ఘర్ణంఘర్ణం, ఘణిత్వాఘణిత్వా, ఘృత్వాఘృత్వా.

తను-విస్తారే ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ ఉభయపదీ

౧ తనోతి । తనుతః । తన్వంతి ॥ తన్వః । తనువః । తన్మః ॥ తనుమః ॥ తనుతే । తన్వాతే, తన్వతే ॥ తనువహే-తన్వహే, తనుమహే ॥ ౨ తతాన-తేనతుః ॥ తేనిథ, తతాన-తతన-తేనివ, తేనిమ ॥ తేనే. తేనాతే ॥ ౩ తనితా (సి-స్యేపే) ౪ తనిష్యతి-తే ॥ తనోతు-తనుతాత్ ॥ తను-తనవాని ॥ త

౧౦.౨ ధాతురూపప్రకాశికాయాం-తను-తృణుధాతూ ౨౮౯

ను తాం-తనుష్వ-తనవై ॥ ౬ అతనోత్.అతనుతాం ॥ అతనోః- అత నుతం-అతనవ-అతనువ-అతనుత-అతనుమ ॥ ౭ తనుయాత్-తన్వీత ॥ ౮ తన్యాత్.తన్యాస్తాం-తనిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అతానీత్-అతానిష్టాం-అతనీత్-అతనిష్టాం॥ అతత,అతనిష్ట-అతనిషాతాం-అతథాః-అతనిష్ఠాః(ఢ్వం ధ్వం) ౧౦ అతనిష్యత్-త.

కర్మణి—తనోతేర్యకిత్యాత్వంవా ॥ ౧ తాయతే । తన్యతే ॥౫ తాయతాం-తన్యతాం ॥ ౬ అతాయత-అతన్యత ॥ ౭ తాయేత-తన్యేత ౯ అతానీతివిశేషః ॥ శేషంప్రాగుక్తాత్మనేపదవత్.

ణౌ కర్తృకర్మణోఃకృత్సుచ తానయతి-తె ॥ ఇత్యాదిగదతివత్ పు ౨౨౫,౨౮౯. సని-తనిపతిదరిద్రాతిభ్యస్సనఇడ్వావాచ్య ఇతి సనఇడ్వా ॥ ఇడభావే తనోతేర్విభాషేతిదీర్ఘోవా ॥ తితాంసతి,తె తితంసతి-తె ॥ తితనిషతి-తె ॥ ఇత్యాదిత్రైరూప్యం తిఙ్కృత్సుస ర్వత్రాప్యూహ్యం ॥ యఙి-తంతన్యతె, తంతనితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి తంతనీతి, తంతంతి, తంతతః, తంతనతీత్యాది ॥

కేవలాత్కృత్సు—తనితవ్యం, తననీయం,తాన్యం,తతః, తతవాన్ తన్వన్-తన్వతీ-తన్వానః, తనిష్యన్-తనిష్యతీ తనిష్యంతీ, తనిష్య మాణః, తనితుం, తతం, తననం, తనిత్వా, తత్వా, వితత్య, వాల్యపి త్యనునాసికలోపవికల్పస్యవ్యవస్థితత్వాన్నాంతానిష్టేవ నాస్యనిత్యమ నునాసికలోపః ॥ తానంతానం, తనిత్వాతనిత్వా, తత్వాతత్వా.

తృణు-అదనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ

తృణోతి, తర్ణోతి-తృణుతె, తర్ణుతఇత్యాదిసర్వం ఘృణోతివత్. యఙ్లుకి-తర్తృణోతి, తరితృణోతి, తరీతృణోతి, తర్తృణ్టే, తరితృణ్టే, తరీతృ ణ్టే, తర్తృతః, తరితృతః, తరీతృతః, తర్తృణతి- తరితృణతి, తరీతృణ తీత్యాది.

షణు-దానే॥సకర్మకః॥సేట్॥ఉభయపదీ

౧ సనోతి-సనుతః-సన్వః-సనువః ॥ సనుతే- సన్వాతే-సన్వతే ॥ సన్వే.సనువహే-సన్వహే ॥ ససాన- సేనతుః ॥ సేనే- సేనాతే, సేనిరే। ౩ సనితా(సి॥సే॥హే) ౪ సనిష్యతి-తే ॥ ౫ సనోతు॥సను-ససవాని ॥ సనుతాం।సనుష్వ।సనవై ॥ ౬ అసనోత్-అసనుతాం ॥ అసన్వ-అసనున ॥ అసనుత-అసన్వాతాం.. ససన్వి-అసన్వహి-అసనువహి ॥ ౭ సనుయాత్-సనుయాతాం ॥ సన్వీత-సన్వీయాతాం ॥ ౮ సాయాత్ - సన్యాత్ ॥ యేవిభాషేత్యాత్వంవా ॥ సనిషీష్ట-ష్వం ॥ ౯ అసానీత్-అసనీత్ ॥ అసత-అసనిష్ట-అసనిషాతాం।అసథాః-అసనిష్ఠాః(ధ్వం।ఢ్వం) ౧౦ అసనిష్యత్-త. కర్మణి—యేవిభాషేతివాత్వే ॥ ౧ సాయతే. సన్యతే ॥ ౫ సాయతాం।సన్యతాం ॥ ౬ అసాయత।అసన్యత ॥ ౭ సాయేత।సన్యేత ॥ ౯ అసానీతి విశేషః॥శేషంపాగుక్తాత్మనేపదవత్ ॥

ణౌ కర్తృకర్మణోఃకృత్సుచ గదతివత్ ॥పు ౬ ౮౦॥చజి. అసీషణత్-త ॥ సని-సనీవంతేత్యాదినేడ్వికల్పే ॥ ఇడభావే జనసనఖనాంసఝలోరిత్యాత్వే ॥ సిషాసతి।తే॥సిసనిష-తి, తే,ఇత్యాదిద్వైరూప్యం,తిజ్ప్యతోస్సర్వత్రోన్నేయం ॥ యజి॥ తిజ్ప్యతోస్సర్వత్రత్వవికల్పాత్ ॥సాసాయతే ॥ సంసన్యత ఇత్యాదిద్వైరూప్యమున్నేయం॥ యఙ్లుకి సంసనీతి । సంసంతి । సంసాతః । సంసనతీత్యాది.

కేవలాత్కృత్సు॥ సనితవ్యం॥ సననీయం॥ సాన్యం॥ సాతం ॥ సాతవాన్॥ సనన్॥ సన్వతీ ॥ సన్వానః॥ సనిష్యన్॥ సనిష్యతీ॥సనిష్యంతీ॥ సనిష్యమాణః॥ సనితుం। సాతం ॥ సననం । సనిత్వా ॥ సాత్వా ॥ ప్రసత్య॥ వాల్యపీతివికల్పస్య వ్యవస్థితత్వాన్నిత్యమనునాసికలోపః॥ సానంసానం॥ సనిత్వాసనిత్వా॥ సాత్వాసాత్వా ॥ ఇత్యుభయపదినః ॥

--॥ఇతితనాదయః॥--

అథ క్ర్యాదయః

తత్రాదావజంతాః పరస్మైపదినః

ఋ, గతౌ ॥ సకర్మకః ॥ సేట్ ॥ పరస్మైపదీ

క్ర్యాదిభ్యః శ్నేతి శపోఽపవాదః శ్నాప్రత్యయః । ప్వాదీనాం హ్రస్వ ఇతి హ్రస్వః ॥ ఋణాతి - ఋణీతః - ఋణంతి - ఋణాసి - ఋణీథః - ఋణీథ - ఋణామి ఋణీవః - ఋణీమః ॥ ౨ అరాంచకార । బభూవ । ఆస ॥ 3 అరితా - సి । వౄతో వేటిటో దీర్ఘో వా ॥ అరీతా - సి ॥ ౪ అరిష్యతి । అరీష్యతి ॥ ౫ ఋణాతు । ఋణీతాత్ । ఋణీతాం ॥ ఋణంతు ॥ ఋణీహి ॥ ఋణీతాత్ ॥ ఋణీతం ॥ ఋణీత । ఋణాని ॥ ఋణావ । ఋణామ ॥ ౬ ఆర్ణాత్ ॥ ఆర్ణీతాం । ఆర్ణన్ । ఆర్ణాః ॥ ఆర్ణీతం ॥ ఆర్ణీత ॥ ఆర్ణాం ॥ ఆర్ణీవ ॥ ఆర్ణీమ ॥ ౭ ఋణీయాత్, ఋణీయాతాం ॥ ఋణీయుః ॥ ౮ ఈర్యాత్ ॥ ఈర్యాస్తాం ॥ ౯ ఆరీత్ ॥ ఆరిష్టాం ఆరిషుః ॥ సిచి చ పరస్మైపదేష్వితి న దీర్ఘః ॥ ౧౦ ఆరిష్యత్ ॥ ఆరీష్యత్

గత్యర్థత్వాత్ కర్మవ్యతిహారే న తఙ్ ॥

కర్మణి ౧ ఈర్యతే ॥ ౨ అరాంచక్రే ॥ బభూవే ॥ ఆసే ॥ 3 ఆరితా ॥ సే ॥ హే । అరితా ॥ సే - హే ॥ అరీతా ॥ సే - హే ॥ ౪ ఆరిష్యతే ॥ అరిష్యతే ॥ అరీష్యతే, ౫ ఈర్యతాం ॥ ౬ ఐర్యత ॥ ౭ ఈర్యేత ॥ ౮ అరిషీష్ట (ధ్వం - ఢ్వం) అరీషీష్ట - ధ్వం - ఢ్వం ॥ లిఙ్సిచోరాత్మనేపదేష్వితి వా ॥ ఇట్పక్షే న లిఙ్సిచోర్దీర్ఘనిషేధః ॥ ఈర్షీష్ట ధ్వం ॥ ౯ ఆరి - ఆరిషాతాం ॥ ధ్వం - ఢ్వం ॥ ఆరీషాతాం ॥ ధ్వం - ఢ్వం ॥ ఐర్షాతాం - ఢ్వం ॥ ౧౦ ఆరిష్యత ॥ ఆరీష్యత ॥

ణౌ కర్తృకర్మణోస్సిజిక్షుస్సుచ స్వరతి నత్ ॥ చఙి ॥ ఆరిరత్ - త ॥ ౧౧౯ ॥ ౧౨౦ ॥ సని - ఇడ్దీర్ఘవికల్పాత్ అరిరిషతి - అరిరీషతీత్యాదిరూపద్వయం తిఙ్ప్రత్యయాన్తేష్వపి బోధ్యం ॥ — ॥ అజాదిత్వాన్న యఙ్ యఙ్లుకౌ ॥

కేవలాత్కృత్సు॥ అరితవ్యం- అరీతవ్యం-అరణీయం- ఆర్యం-శ్ర్యు కఃకితీతీడ్నిషేధః॥ ఈర్ణః॥ ఈర్ణవాన్ । ఋణన్ - ఋణతీ- అరిష్యన్, అరిష్యతీ, అరిష్యంతీ, అరీష్యన్- అరీష్యతీ॥ అరీష్యంతీ॥ అరితుం-అరీతుం॥ ఈర్ణం- అరణం- అరిత్వా-అరీత్వా, ప్రార్య. ఆరమారం- అరిత్వారిత్వా- అరీత్వారీత్వా॥

జ్యా-వయోహానౌ॥ అకర్మకః॥ అనిట్॥ పరస్మైపదీ

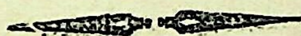
గ్రహిజ్యేతి సంప్రసారణం—౧ జినాతి, జినీతః, జినంతి, జినాసి, జినీథః, జినీథ, జినామి, జినీవః, జినీమః, లిట్యభ్యాసస్యేతి సంప్రసారణం॥ ౨ జజ్యౌ, జిజ్యతుః, జిజ్యుః, జజ్యిథ, జజ్యౌ జిజ్యథ, జిజ్యివ, జిజ్యిమ ॥ ౩ జ్యాతా,సి। ౪ జ్యాస్యతి। ౫ జినాతు । జినీతాత్, జినీతాం, జినంతు॥ జినీహి- జినాని, జినావ॥ ౬ అజినాత్, అజినీతాం, అజినన్ అజినాం, అజినీవ॥ ౭ జినీయాత్, జినీయాతాం। జినీయుః ॥ గ్రహిజ్యేతిసంప్రసారణం॥ ౮ జీయాత్, జీయాస్తాం॥ ౯ అజ్యాసీత్ ॥ ౧౦ అజ్యాస్యత్

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిజినీతే, వ్యతిజినాతే, వ్యతిజినతే, వ్యతిజినీషే, వ్యతిజినాథే, వ్యతిజినీధ్వే, వ్యతిజినే, వ్యతిజినీవహే, వ్యతిజినీమహే ॥ ౨ వ్యతిజజ్యే, వ్యతిజజ్యాతే॥ వ్యతిజజ్యిషే, వ్యతిజజ్యిధ్వే, ఢ్వే, వ్యతిజిజ్యిమహే॥ ౩ వ్యతిజ్యాతా, సే, హే॥ ౪ వ్యతిజ్యాస్యతే- ౫ వ్యతిజినీతాం॥ వ్యతిజినాతాం, వ్యతిజినతాం, వ్యతిజినీష్వ, వ్యతిజినాథాం, వ్యతిజినీధ్వం; వ్యతిజనై, వ్యతిజినావహై, వ్యతిజినామహై॥ ౬ వ్యత్యజినీత, వ్యత్యజినాతాం। వ్యత్యజినత, వ్యత్యజినీథాః, వ్యత్యజినాథాం, వ్యత్యజినీధ్వం- వ్యత్యజిని, వ్యత్యజినీవహి, వ్యత్యజినీమహి॥ ౭ వ్యతిజినీత, వ్యతిజినీయాతాం, వ్యతిజినీరన్॥ ౮ వ్యతిజ్యాసీష్ట॥ వ్యతిజ్యాసీయాస్తాం, ధ్వం ॥ ౯ వ్యత్యజ్యాస్త, వ్యత్యజ్యాసాతాం ॥ ౧౦ వ్యత్యజ్యాస్యత ॥

భావే—౧జీయతే॥ ౨ జజ్ఞే॥ ౩ జ్యాయితా, జ్యాతా॥ ౪ జ్యాయిష్యతే॥ జ్యాస్యతే॥ ౫ జీయతాం॥ ౬. అజీయత॥ ౭ జీయేత ॥ ౮ జ్యాయిషీష్ట, జ్యాసీష్ట ॥ ౯ అజ్యాయి ॥ ౧౦ అజ్యాయిష్యత, అజ్యాస్యత

ణ్యంతాదిషుసర్వంమ్నాసయతివత్ ॥ ౮౦, ౮౧, ౮౨ ॥ యజిగ్రహిజ్యేతిసంప్రసారణే, జేజీయతే, యఙ్లుకి ॥ జాజ్యేతి, జాజ్యాతి॥జాజ్యీతః, జాజ్యతీత్యాది॥

కేవలాతర్హ్యత్సు—జ్యాతవ్యం, జ్యానీయం, జ్యేయం, ల్వాదిత్వాన్నిష్ఠానత్వం॥ జీనః, జీనవాన్, జినన్, జినతీ, జ్యాస్యన్- జ్యాస్యతీ జ్యాస్యంతీ, జ్యాతుం, జీనం, జ్యానం, జ్యాత్వా॥ప్రజ్యాయ, జ్యశ్చేతి స్నంప్రసారణనిషేధః, జ్యాయంజ్యాయం॥జ్యాత్వాజ్యాత్వా ॥

జ్ఞా, అవబోధనే॥ సకర్మకః॥ అనిట్॥పరస్మైపదీ.

జ్ఞాజనోర్జాఇతిజాదేశః—౧ జానాతి, జానీతః, జానన్తి- జానాసి జానీథః, జానీథ, జానామి, జానీవః, జానీమః ॥ ౨ జజ్ఞౌ, జజ్ఞతుః, జజ్ఞిథ, జజ్ఞాథ, జజ్ఞివ, జజ్ఞిమ॥ ౩ జ్ఞాతా, సి॥ ౪ జ్ఞాస్యతి, ౫జానాతు, జానీతాత్, జానీతాం, జానంతు, జానీహి, జానాని, జానావ॥ ౬ అజానాత్, అజానీతాం, అజానన్, అజానాః, అజానీతం, అజానాం, అజానీవ॥ ౭ జానీయాత్, జానీయాతాం ॥ ౮ జ్ఞాయాత్, జ్ఞేయాత్, వాన్యస్యసంయోగాదేరితిత్వేత్వంవా ॥ ౯ అజ్ఞాసీత్॥ ౧౦ అజ్ఞాస్యత్ అపలాపేగమ్యే-స్మాదపహ్నవేజ్ఞఇత్యాత్మనేపదం॥ శతమపజానీతే, అపలపతీత్యర్థః ॥ అకర్మకాదస్మాదకర్మకాచ్చేతితఙ్॥ సర్పిషోజానీతే, సర్పిషోపాయేన ప్రవర్తతఇత్యర్థః, అధ్యాసభిన్నార్థాదస్మాత్సంప్రతిభ్యాం మనాధ్యానఇతితఙ్॥ శతంసంజానీతే, అవేక్షతఇత్యర్థః॥ శతంప్రతిజానీతే. అంగీకరోతీత్యర్థః, అనాధ్యానఇతియోగవిభాగసామర్థ్యాదకర్మకాచ్చేతి ప్రాప్తిరపివార్యతే ॥ మాతరః మాతుర్వాసంజానాతి- క

ర్తుః శేషత్వవివక్షాయాం షష్ఠీ- గాం జానీతే- అనుపసర్గాద్జ్ఞ ఇత్యాత్మనేపదం॥ సోపసర్గాత్తు స్వర్గం లోకం న ప్రజానాతి॥ స్వాం గాం జానాతి జానీతే వా- విభాషోపపదేన ప్రతీయమాన ఇతి తఙ్వా॥

౧ జానీతే- జానాతే, జానతే, జానీషే- జానాథే - జానీధ్వే- జానే- జానీవహే- జానీమహే- ౨ జజ్ఞే, జజ్ఞాతే - జజ్ఞిరే-జజ్ఞిషే- జజ్ఞిధ్వే- జజ్ఞివహే॥ జజ్ఞిమహే ॥ ౩ జ్ఞాతా, సే-హే॥ ౪ జ్ఞాస్యతే॥ ౫ జానీతాం॥ జానాతాం- జానీష్వ- జానాథాం- జానీధ్వం- జానై- జానావహై- జానామహై॥ ౬ అజానీత, అజానాతాం- అజానత ॥ అజానీథాః, అజాని- అజానీవహి- ౭ జానీత- జానీయాతాం- జానీరన్॥ ౮ జ్ఞాసీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అజ్ఞాస్త- అజ్ఞాసాతాం- ౧౦ అజ్ఞాస్యత॥

కర్తృవ్యతీహారే వ్యతిజానీత ఇత్యాది ప్రాగ్వత్॥

కర్మణి—౧ జ్ఞాయతే॥ ౨ జజ్ఞే॥ ౩ జ్ఞాయితా- సే-హే॥ జ్ఞాతా-సే-హే॥ ౪ జ్ఞాయిష్యతే- జ్ఞాస్యతే॥ ౫ జ్ఞాయతాం॥ ౬ అజ్ఞాయత ॥ ౭ జ్ఞాయేత॥ ౮ జ్ఞాయిషీష్ట-ఢ్వం-ధ్వం ॥ జ్ఞాసీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అజ్ఞాయి - అజ్ఞాయిషాతాం (ఢ్వం-ధ్వం) అజ్ఞాసాతాం-ధ్వం॥ ౧౦ అజ్ఞాయిష్యత-అజ్ఞాస్యత

ణౌ మారణాద్యర్థేషు గమ్యేష్వస్య మారణతోషణనిశామనేషు జ్ఞేతి మిత్త్వం హ్రస్వః. నిశామనం చాక్షుషం జ్ఞానమితి మాధవః॥ జ్ఞానమాత్రమిత్యన్యే. నిశానేష్వితి పాఠాంతరం॥ నిశానం తీక్ష్ణీకరణం- ఏష్వేవార్థేషు జానాతిర్మిత్- జ్ఞపమిచ్చేతి చురాదౌ - జ్ఞాపనం మారణాదికం చ తస్యార్థః- జ్ఞపయతి- తే॥ ఇత్యాదికర్తృకర్మణోస్తదంతాత్ప్రత్యయాశ్చ జ్ఞపయతివత్॥ ౧౪౬-౧౪౭ ॥ సని. జ్ఞాశ్రుస్మృదృశాం సన ఇత్యాత్మనేపదం- జిజ్ఞాసత ఇత్యాది తిఙ్ప్రత్యయాస్సర్వం శుశ్రూషత ఇత్యాదివత్- ౧౦౧. ౧౦౨- అనుపూర్వాదస్మాత్సన్నంతాన్నానోర్జ్ఞ ఇతి నాత్మనేపదం - పుత్రమనుజిజ్ఞాసతి- పూర్వసూత్రస్యైవాయం నిషేధః- అనంతరస్యేతి న్యాయాత్- తేనేహాస- సర్పిషోనుజిజ్ఞాసతే - సర్పిషా ప్రవర్తి

తుమిచ్ఛతీత్యర్థః పూర్వవత్సనఇతితప్-అశ్లిష్టకాచ్ఛేతి కేవలాద్విధానా త్, యజ్ఞ్యజ్ఞాకో రాజ్ఞాయత ఇత్యాదిమనలే ర్జాఘ్నాయతి ఇత్యాదినపత్ ౧౧-౬౨, — కేవలాతకృత్సు- జ్ఞాతవ్యః- జ్ఞానీయః- జ్ఞేయః-జ్ఞాతః- జ్ఞాతవాన్, జానన్-జానతీ, జ్ఞాస్యన్-జ్ఞాస్యతీ-జ్ఞాస్యంతీ, జానానః, జ్ఞాస్యమానః, జ్ఞాతుం, జ్ఞాతం, జ్ఞానం, జ్ఞాత్వా, విజ్ఞాయ, జ్ఞాయం జ్ఞాయం, జ్ఞాత్వాజ్ఞాత్వా.

క్షీష్-హింసాయాం॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

అన్యప్వాదీనాం హ్రస్వఇతిప్వాద్యహ్రస్వః కేషాంచిన్మతేన । ౧ క్షిణాతి-క్షిణీతః ॥ ౨ చిక్షాయ।చిక్షియతుః।చిక్షయిథ।చిక్షేథ।చిక్షియివ। చిక్షియిమ । ౩ క్షేతా-సి ॥ ౪ క్షేష్యతి । ౫ క్షిణాతు।క్షిణీతాత్ । క్షి ణీహి।క్షిణాని।క్షిణావ । ౬ అక్షిణాత్ ।అక్షిణీతాం । ౭ క్షిణీయాత్।క్షిణీ యాతాం ॥ ౮ క్షీయాత్ ॥ ౯ అక్షైషీత్-అక్షైష్టాం॥౧౦ అక్షేష్యత్ కేషాంచిన్మతే శితినాస్యహ్రస్వః ॥ క్షీణాతి।క్షీణీతఇత్యాది.

హింసార్థత్వాత్కర్మణ్యేకేపారస్తిజ్ ॥ కర్మణి-౧ క్షీయతే॥ ౨ చిక్షియే।చిక్షియిషే।చిక్షియిధ్వే-ఢ్వే ॥ చిక్షియినహే ॥ ౩ క్షాయితా (సే।హే) క్షేతా(సే।హే) ౪ క్షాయిష్యతే।క్షేష్యతే ॥ ౫ క్షీయతాం॥ ౬ అక్షీయత ॥ ౭ క్షీయేత ॥ ౮ క్షాయిషీష్ట(ధ్వం-ఢ్వం). క్షేషీష్ట-ధ్వం ౯ అక్షాయి।అక్షాయిషాతాం(ధ్వం,ఢ్వం)అక్షేషాతాం।ఢ్వం౧౦అక్షాయి ష్యత।అక్షేష్యత. ణ్యంతాదిషుసర్వంక్షయతివత్॥పుట ౪౯-౫౯ ౬.

కేవలాత్కృత్సు-క్షేతవ్యం । క్షయణీయం । క్షేయం । క్షియోదీర్ఘా దితినిష్ఠానత్వం । క్షీణః । క్షీణవాన్ । క్షిణన్।క్షిణతీ । క్షేష్యన్। క్షే ష్యతీ।క్షేష్యంతీ । క్షేతుం । క్షీణం । క్షయణం । క్షీత్వా । ప్రక్షీయ । క్షాయంక్షాయం । క్షీత్వాక్షీత్వా.

రీ-గతిరేషణయోః॥రేషణంవృకశబ్దః॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

ప్వాదీనాంహ్రస్వఇతిహ్రస్వః ॥ ౧ రిణాతి-రిణీతః-రిణంతి॥ రిణా

సి-రిణామి ॥ ౨ తిరాయ-రిర్యతుః ॥ రిరయిథ-రిరేథ ॥ రిరాయ, రిర య్య,రిర్య్వివ ॥ ౩ రేతా-సి ॥ ౪ రేష్యతి ॥ ౫ రిణాతు,రిణీతాత్, రిణీ హి,రిణాని,రిణావ,రిణామ ॥ ౬ అరిణాత్,అరిణీతాం ॥ అరిణన్,అరి ణాం,అరిణీవ ॥ ౭ రిణీయాత్,రిణీయాతాం,రిణీయుః ॥ ౮ రీయాత్, రీ యాస్తాం ॥ ౯ అరైషీత్ ॥ ౧౦ అరేష్యత్.

కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిరిణీతే।వ్యతిరిణాతే।వ్యతిరిణతే ॥ ౨ వ్యతిరిర్యే।వ్యతిరిర్యిషే(ఢ్వే,ధ్వే) వ్యతిరిర్యివహే ॥ ౩ వ్యతిరేతా(సే,హే) ౪ వ్యతిరేష్యతే ॥ ౫ వ్యతిరిణీతాం।వ్యతిరిణాతాం।వ్యతిరిణీష్వ। వ్యతిరిణై ॥ ౬ వ్యత్యరిణీత।వ్యత్యరిణాతాం।వ్యత్యరిణత ॥ వ్యత్యరిణి।వ్యత్యరిణీవహి ॥ ౭ వ్యతిరిణీత।వ్యతిరిణీయాతాం।వ్యతిరిణీరన్ ॥ వ్యతిరిణీయ। వ్యతిరిణీవహి ॥ ౮ వ్యతిరేషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) ౯ వ్యత్యరేష్ట-ఢ్వం ॥౧౦ వ్యత్యరేష్యత ॥ భావే—౧ రీయతే ॥ ౨ రిర్యే ॥ ౩ రాయితా, రేతా ॥ ౪ రాయిష్యతే,రేష్యతే ॥ ౫ రీయతాం ॥ ౬ అరీయత ॥ ౭ రీయేత ॥ ౮ రాయిషీష్ట,రేషీష్ట ॥ ౯ అరాయి ॥ ౧౦ అరాయిష్యత, అరేష్యత ॥ ణౌ-అర్తిహ్రీత్యాదినాపుకి ॥ రేపయతి-తే ॥ కర్మణి-రేప్యత ఇత్యాది ॥ తదంతాత్కృత్సు అపి రేపయితవ్యమిత్యాదివత్ ॥ పు ౬౦౧. సని- రిరీషతి । రిరీషితవ్యమిత్యాది ॥ యఙి-రేరీయతే ॥ తతః కృత్సు-రేరీయితవ్యమిత్యాది ॥ యఙ్లుకి- రేరయీతి, రేరేతి, రేరీతః, రేర్యతీత్యాది ॥ కృత్సు-రేరయితవ్యమిత్యాది.

కేవలాత్కృత్సు—రేతవ్యం, రయణీయం, రేయం, ల్వాదిభ్యశ్చేతి నిష్ఠానత్వం ॥ రీణః, రీణవాన్, రిణన్-రిణతీ, రేష్యన్।రేష్యతీ।రేష్యంతీ, రేతుం, రయణం, రీణం, రీత్వా, ప్రరీయ, రాయంరాయం, రీత్వారీత్వా.

లీ-శ్లేషణే॥అకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

ప్వాదీనాంహ్రస్వ ఇతిహ్రస్వః ॥ ౧ లినాతి।లినీతః ॥ ౨ పిభాషాతో

యతెరి త్యేజ్విషయఆత్వంవా ॥ లలౌ।లిలాయ।లిల్యతుః।లిల్యుః ॥ లలి థ।లలాథ।లిలయిథ।లిలేథ।లిల్యథుః।లిల్య।లలౌ।లిలాయ।లిలయ।లిల్యివ। లి ల్యిమ ॥ ౩ లాతా-సి ॥ లేతా-సి ॥ ౪ లేష్యతి,లాస్యతి ॥ ౫ లినాతు లినీతాత్।లినీతాం।లినంతు ॥ లినీహి।లినాని।లినావ ॥ ౬ అలినాత్।అలి నీతాం।అలినన్ ॥ ౭ లినీయాత్।లినీయాతాం॥ ౮లీయాత్।లీయాస్తాం ౯ అలాసీత్।అలాసిష్టాం।అలైషీత్।అలైష్టాం॥౧౦అలాస్యత్,అలేష్యత్

కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిలినీతే।వ్యతిలినాతె।వ్యతిలినతె ॥ ౨వ్య తిలిల్యె।వ్యతిలిల్యిషే।వ్యతిలిల్యిఢ్వే-ధ్వె।వ్యతిలిల్యివహే ॥ ౩ వ్యతిలాతా (సే,హె)వ్యతిలేతా(సే,హె) ౪ వ్యతిలాస్యతె,వ్యతిలేష్యతె ॥ ౫ వ్య లినీతాం,వ్యతిలినాతాం;వ్యతిలినతాం ॥ ౬ వ్యత్యలినీత,వ్యత్యలినాతాం వ్యత్యలినత ॥ వ్యత్యలినీథాః,వ్యత్యలిని,వ్యత్యలినీవహి ॥ ౭ వ్యతిలినీత వ్యతిలినీయాతాం ॥ ౯ వ్యతిలాసీష్ట-ధ్వం ॥ వ్యతిలేషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ వ్య త్యలాస్త-వ్యత్యలేష్ట-ధ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యలాస్యత,వ్యత్యలేష్యత.

భావే—ణ్యంతాదిషు తిజ్కృత్సు సర్వత్రైవాదికలీయతివత్ ॥ కేవలాత్కృత్స్వపి శతరి లినన్,లినతీ,ఇతివిశేషః॥శేషంసమానం॥ పు ౬౭౯,౬౮౦,౬౮౧.

ప్లీ-గతౌ॥అకర్మకః॥అనిట్।పరస్మైపదీ

ప్వాదీనాంహ్రస్వఇతిహ్రస్వః ॥ ౧ ప్లినాతి।ప్లినీతః।ప్లినంతి ॥ ౨పి ప్లాయ।పిప్లియతుః।పిప్లియుః ॥ పిప్లయిథ,పిప్లేథ।పిప్లాయ,పిప్లయ,పిప్లి యివ।పిప్లియిమ ॥ ఇత్యాదిసర్వంక్షిణాతివత్ ॥ గత్యర్థత్వాత్కర్మ వ్యతీహారేనతఙ్ ॥ కేవలాన్నిష్ఠాయాం॥ప్లీనః, ప్లీనవాన్, ల్వాదిభ్యశ్చే తినత్వం ॥

భీ-భయే॥భరఇత్యేకే॥అకర్మకః॥అనిట్।పరస్మైపదీ

భీణాతీత్యాదిప్లినాతివత్ ॥ కేషాంచిన్మతే శితినాస్యహ్రస్వః ॥ కర్మవ్యతీహారే—౧ వ్యతిభ్రీణీతె। ౨ వ్యతిబిభ్రియే।వ్యతిబిభ్రి

ఋషే। వ్యతిబిభ్రియిధ్వే।ఢ్వే ॥ ౨ వ్యతిబిభ్రియివహే ॥ ౩ వ్యతిభ్రేతా(సే హే) ౪ వ్యతిభ్రేష్యతే ॥ ౫ వ్యతిభ్రీణీతాం ॥ ౬ వ్యత్యభ్రీణీత। వ్యత్యభ్రీణాతాం। వ్యత్యభ్రీణత ॥ ౭ వ్యతిభ్రీణీత, వ్యతిభ్రీణీయాతాం ॥ ౮ వ్యతిభ్రేషీష్ట-ఢ్వం ॥ ౯ వ్యత్యభ్రేష్ట-ఢ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యభ్రేష్యత.
భావే—భ్రీయత ఇత్యాదిక్షీయతివత్ ॥ ణ్యంతాదిషు భ్రాయయతీత్యాది ॥

ల్వాదిత్వాభావేపి సంయోగాదేరిత్యాదినా నిష్ఠానత్వం॥ భ్రీణః, భ్రీణవాన్.

వ్రీ-వరణే॥సకర్మకః॥అనిట్॥పరస్మైపదీ

వ్రీణాతీత్యాదిసర్వం ప్లినాతివత్ ॥ కేషాంచిన్మతే శితినాస్య హ్రస్వః కర్మవ్యతీహారే భ్రీణాతివత్ ॥ సంయోగాదేరిత్యాదినా నిష్ఠానత్వం ॥ వ్రీణః, వ్రీణవాన్.

ప్లీ-వరణే॥సకర్మకః।అనిట్।పరస్మైపదీ

ప్లినాతీత్యాదిప్లినాతివత్ ॥ ణౌ వర్తిహ్రీత్యాదినా పుకి ప్లేపయతి। తే ॥ ఇత్యాది ॥ కర్మవ్యతీహారే భ్రీణాతివత్ ॥ నిష్ఠాయాం। ప్లీనః, ప్లీనవాన్.

కౄ-హింసాయాం।సకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

ప్వాదీనాం హ్రస్వ ఇతి హ్రస్వః ॥ ౧ కృణాతి।కృణీతః ॥ ౨ కృణాతు, కృణీతాత్ ॥ ౩ అకృణాత్, అకృణీతాం ॥ ౪ కృణీయాత్ ॥ లిటి-చకార, చకరతురిత్యాది ॥ ఋచ్ఛత్యౄతామితి గుణః ॥ చకరిథ, చకరివ, చకరిమ ॥ లుఙాద్యార్ధధాతుకేషు కర్మణి ణ్యంతాదిషు చ సర్వం తరతివత్ ॥ పు ౧-౨౨, ౧-౨౩, ౧-౨౪, ౧-౨౫. హింసార్థత్వాత్ కర్మవ్యతీహారేన తఙ్ । కేవలాచ్ఛతరి-కృణన్, కృణతీతి విశేషః.

గౄ-శబ్దే।అకర్మకః।సేట్।పరస్మైపదీ

గృణాతి గృణీత ఇత్యాదిసర్వం కృణాతివత్. లిటి-జగార, జగరతురి

త్యాది । కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిగృణీతే । ౫ వ్యతిగృణీతాం । ౬ వ్యత్యగృణీత, ౭ వ్యతిగృణీతేతి విశేషః । శేషం తరతివత్.

జౄ-వయోహానౌ । అకర్మకః । సేట్ । పరస్మైపదీ

జృణాతీత్యాది సర్వం గృణాతివత్ । లిటి-వాజౄభ్రముత్రసామిత్యేత్త్వాభ్యాసలోపౌ వా । జజార, జజరతుః, జజరుః । జేరతుః, జేరుః । లుఙి-జౄస్తన్భు వేత్యఙ్వా, అజరత్, అజరతాం, అజారీత్, అజారిష్టాం ।

కర్మవ్యతిహారే—వ్యతిజేరే, వ్యతిజేరాతే, వ్యతిజజరే । వ్యతిజజరాతే । భావేపి-జేరే, జజర ఇతి విశేషః । శేషం సమానమ్.

దౄ విదారణే । సకర్మకః । సేట్ । పరస్మైపదీ

దృణాతి । దదార । శౄదౄప్రాం హ్రస్వో వేతి హ్రస్వపక్షే యణ్ । అన్యథా ఋచ్ఛత్యౄతామితి గుణః । దద్రతుః, దదరతుః, దద్రుః, దదరుః । దదరిథ, దద్రథుః, దదరథుః, దద్ర, దదర, దదార, దదర, దద్రివ, దదరివ, దద్రిమ, దదరిమ । కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతిదృణీతే । ౫ వ్యతిదృణీతాం । ౬ వ్యత్యదృణీత । ౭ వ్యతిదృణీత । శేషం తరతివత్

భయార్థస్యాస్య ఘటాదావనువాదాన్మిత్త్వాద్ధ్రస్వః కర్తృకర్మణోః దృణన్తం ప్రేరయతి దరయతి-తే । దర్యత ఇత్యాది లిఙి కృతి చ సర్వం కథతివత్ । చఙి-అత్స్మృదౄత్వరేత్యాదినాభ్యాసస్యాత్త్వే అదదరత్-త । భయాదన్యత్ర దారయతీత్యాది । శేషం కృణాతివత్.

ధౄ-ఇత్యన్యే । వయోహానావిత్యర్థః । అకర్మకః । సేట్ । పరస్మైపదీ.

ధృణాతి । దధార, దధరతుః, దధరురిత్యాది । శేషం దృణాతివత్.

నౄ-నయే।సకర్మకః।సేట్ పరస్మై పదీ

నృణాతి ॥ ననార-ననరతురిత్యాదిగ్కృణాతివత్ ॥ అస్యఘటాదావ
నువాదాన్నయార్థే ణౌమిత్త్వాద్ధ్రస్వేనృణంతంప్రేరయతి నరయతి
-తే ॥ ఇత్యాదిదరయతివత్ ॥ చజి-అనీనరత్-త ॥ నయాదన్యత్ర నార
యతీత్యాది ॥ శేషంకృణాతివత్.

పౄ-పాలనపూరణయోః॥సేట్॥పరస్మై పదీ

౧ పృణాతి। పృణీతః। పృణంతి। శ్ర్యాద్యా ప్రహ్రస్వ ఇతి హ్రస్వ
పక్షేయణ్। అన్యథాఋచ్ఛత్యౄతామితిగుణః॥ ౨పపార। పప్రతుః।
పపరతుః। పప్రుః। పపరుః। పపరిథేత్యాదిదృణాతివత్ । ఆశిషిపూర్యా
త్ । కర్మవ్యతిహారే—౧వ్యతిపృణీతే। ౨ వ్యతిపప్రే। వ్యతిపప్రాతే।
వ్యతిపప్రిరే। వ్యతిపపరే। వ్యతిపపరాతే। వ్యతిపపరిరే ॥ ౩ వ్యతిపరి
(రీ)తా-సే-హే॥ ౪ వ్యతిపరి(రీ)ష్యతే ॥ ౫ వ్యతిపృణీతాం ॥ ౬వ్యత్య
పృణీత ॥ ౭ వ్యతిపృణీత। వ్యతిపృణీయాతాం॥ ౮ వ్యతిపరిషీష్ట (ఢ్వం-
ధ్వం) వ్యతిపూర్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯వ్యత్యపరిష్ట (ఢ్వం.ధ్వం) వ్యత్యపరీష్ట
(ఢ్వం-ధ్వం) వ్యత్యపూర్ష్ట-ఢ్వం ॥ ౧౦ వ్యత్యపరి(రీ)ష్యత ॥

కర్మణి—౧ పూర్యతే॥౨ పప్రే।పప్రాతే। పపరే। పపరాతే॥౩
పారితా(సే-హే) పరి(రీ)తా॥సే।హే॥ ౪ పారిష్యతే। పరి(రీ)ష్యతే॥ ౫
పూర్యతాం॥ ౬ అపూర్యత॥ ౭ పూర్యేత॥ ౮ పారిషీష్ట(ఢ్వం.ధ్వం) ప
రిషీష్ట(ఢ్వం,ధ్వం) పూర్షీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ అపారి-అపారిషాతాం(ఢ్వం
ధ్వం) అపరిషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అపరీషాతాం(ఢ్వం,ధ్వం) అపూర్షా
తాం-ఢ్వం ॥ ౧౦ అపారిష్యత-అపరి(రీ)ష్యత.

ణౌ పారయతి-తే ॥ ఇత్యాది ॥ చజి-అపీపరత్-త ॥ తతఃకర్మణి
కృత్సు చ తరతివత్ ॥ సని-తిజ్కృత్సోః ॥ పిపరి(రీ)షతి ॥ పుపూర్షతి
పిపరి(రీ)షితవ్యం॥ పుపూర్షితవ్యమిత్యాదిచ॥యఙి-పోపూర్యతఇత్యాది
యఙ్లుకి-పాపరీతి, పాపర్తి, పాపూర్తః, పాపురతీత్యాది.

అథ క్ర్యాదయో హలంతాః పరస్మైపదినః

అశ-భోజనే॥సకర్మకః॥సేట్॥ [illegible] త్ ॥ ౭ [illegible]

౧ అశ్నాతి।అశ్నీతః।అశ్నంతి ॥ అశ్నాసి [illegible] థః ॥ అశ్నామి।అశ్నీవః ॥ ౨ ఆశ।ఆశతుః ॥ ఆశిథ।ఆశివ ॥ ౩ అశితా-సి ॥ ౪ అశిష్యతి ॥ ౫ అశ్నాతు।అశ్నీతాత్।అశాన-అశ్నీతాత్ ॥ అశ్నాని।అశ్నావ ౬ ఆశ్నాత్।ఆశ్నీతాం।ఆశ్నన్ ॥ ఆశ్నాః।ఆశ్నీతం ॥ ఆశ్నాం।ఆశ్నీవ ॥ ౭ అశ్నీయాత్ । అశ్నీయాతాం ॥ ౮ అశ్యాత్ ॥ ౯ ఆశీత్ ॥ ౧౦ ఆశిష్యత్ ॥ కర్మవ్యతిహారే— ౧ వ్యత్యశ్నీతే।వ్యత్యశ్నాతే।వ్యత్యశ్నీషే।వ్యత్యశ్నీధ్వే।వ్యత్యశ్నీవహే ॥ ౨ వ్యత్యాశే వ్యత్యాశిషే॥ ౩ వ్యత్యశితా (సే।హే) ౪ వ్యత్యశిష్యతే ॥ ౫ వ్యత్యశ్నీతాం। వ్యత్యశ్నీష్వ।వ్యత్యశ్నై।వ్యత్యశ్నావహై ॥ ౬ వ్యత్యాశ్నీత।వ్యత్యాశ్నాతాం। వ్యత్యాశ్ని ॥ ౭ వ్యత్యశ్నీత।వ్యత్యశ్నీయాతాం ॥ ౮ వ్యత్యశిషీష్ట-ధ్వం ౯ వ్యత్యాశిష్ట।వ్యత్యాశిషాతాం(ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యాశిష్యత.

కర్మణి— ౧ అశ్యతే ॥ ౨ ఆశే ॥ ౩ అశితా(సే।హే) ౪ అశిష్యతే ౫ అశ్యతాం ॥ ౬ ఆశ్యత ॥ ౭ అశ్యేత ॥ ౮ అశిషీష్ట-ధ్వం ॥ ౯ ఆశి।ఆశిషాతాం(ఢ్వం।ధ్వం) ౧౦ ఆశిష్యత.

ణౌ కర్తృకర్మణోస్సనియమ్యజ్ఞ్యకేచ్ఛ తిఙ్గృహ్యోస్సర్వమటతి వత్ ॥ పు ౧౬౦,౧౬౧,౧౬౨.

కేవలాత్కృత్సు— అశితవ్యం, అశనీయం, ఆశ్యం, అశితః, అశితవాన్, అశ్నన్।అశ్నతీ ॥ అశిష్యన్।అశిష్యతీ।అశిష్యంతీ, అశితుం, అశితం, అశనం, అశిత్వా, ప్రాశ్య, ఆశమాశం, అశిత్వాశిత్వా.

ఇష-ఆభీక్ష్ణ్యే॥సకర్మకః॥సేట్॥పరస్మైపదీ

౧ ఇష్ణాతి।ఇష్ణీతః ॥ ౫ ఇష్ణాతు।ఇషాణ।ఇష్ణాని ॥ ౬ ఐష్ణాత్।ఐ

ఠాం॥ ౭ ఇష్షీయాత్ ॥ శేషమిష్యతివత్ ॥ ౬-౨౫ ॥

నృణాతి ॥ కర్మవ్యతిహారే—౧ వ్యతీష్ణీతే॥ వ్యతీష్ణాతే॥ ౨ వ్యతీషే। వ్యతీషాతే॥ ద్వాన్న్యాయార్థేణానిషే। ౩ వ్యత్యేషితా(సే-హే) వ్యత్యేష్టా ॥ సే।హే॥౪వ్యత్యేషిష్యతే॥ ౫వ్యతీష్ణీతాం॥వ్యతీష్ణీష్వ। వ్యతీష్ణై॥ ౬వ్యత్యైష్ణీత। వ్యత్యైష్ణాతాం॥౭ వ్యతీష్ణీత। వ్యతీష్ణీయాతాం॥ ౮ వ్యతీషిషీష్ట।ఢ్వం॥ ౯ వ్యత్యైషిష్ట॥ఢ్వం,ధ్వం॥ ౧౦ వ్యత్యైషిష్యత ॥

ణౌకర్తృకకర్మణో స్తిజెకృతిచసనిచతిజన్కృతో స్సర్వమేఖతివత్ ౧౭.౨.౧౭౩॥ కేవలాత్కృత్సు॥ ఏషితవ్యం।ఏష్టవ్యం। ఏషణీయం। ఏష్యం ఇష్టః। ఇష్టవాన్। ఇష్ణన్। ఇష్ణతీ। ఏషిష్యన్। ఏషిష్యతీ। ఏషిష్యంతీ ఏషితుం। ఏష్టుం। ఇష్టం। ఏషణం। ఏషిత్వా। ఇష్ట్వా। ప్రేష్య। ఏషమేషం। ఏషిత్వైషిత్వా। ఇష్ట్వేష్ట్వా॥

ఉధ్రస, ఉఞ్ఛే। ఉకారో ధాత్వవయవ ఇత్యేకే। నేత్యన్యే
సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

౧ ఉధ్రస్నాతి॥ ౨ ఉధ్రసాంచకార। బభూవ। ఆస॥ ౩ ఉధ్రసితాసి॥౪ ఉధ్రసిష్యతి॥ ౫ ఉధ్రస్నాతు। ఉధ్రసాన। ఉధ్రస్నీతాత్। ఉధ్రస్నాని॥ ౬ ఔధ్రస్నాత్। ఔధ్రస్నీతాం। ఉధ్రస్నీయాత్॥౮ ఉధ్రస్యాత్। ౯ ఔధ్రసీత్॥ ౧౦ ఔధ్రసిష్యత్॥

కర్మణి—౧ఉధ్రస్యతే॥ ౨ ఉధ్రసాంచక్రే।బభూవే। ఆసే॥ ౩ ఉధ్రసితా। సే।హే॥ ౪ ఉధ్రసిష్యతే॥ ౫ ఉధ్రస్యతాం॥ ౬ ఔధ్రస్యత ॥ ౭ ఉధ్రస్యేత॥ ౮ ఉధ్రసిషీష్ట॥ ౯ ఔధ్రసి। ఔధ్రసిషాతాం॥ ౧౦ ఔధ్రసిష్యత ॥ ణౌకర్తృకకర్మణో స్తిజెణ్యంతాత్కృతిచగ్రసతివత్ ॥ ౪౪౬ ॥ సని॥ ఉదిధ్రసిషతి। ఉదిధ్రసిషాంచకార। ఉదిధ్రసిషితవ్యమిత్యాది॥ కేవలాత్కృత్సుగ్రసతివత్॥ నిష్ఠాయాం। ఉధ్రసితః। ఉధ్రసితవాన్। శతరి। ఉధ్రస్నన్। ఉధ్రస్నతీతివిశేషః ॥ పక్షాంతరే॥

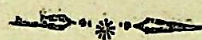
౧ధ్రస్నాతి॥ ౨ దధ్రాస॥ దధ్రసతుః॥ ౩ ధ
౫ ధ్రస్నాతు. ధ్రసాన॥ ౬ అధ్రస్నాత్ ॥ ౭
స్యాత్ ॥ ౯ అధ్రాసీత్- అధ్రసీత్॥ ౧౦

కర్మవ్యతీహారే—౧వ్యతిధ్రస్నీతే॥ ౨ వ్యతిదధ్రసే॥ ౩ వ్యతిధ్రసితా(సే-హే) ౪ వ్యతిధ్రసిష్యతే। ౫ వ్యతిధ్రస్నీతాం ॥ ౬ వ్యత్యధ్రస్నీత॥ ౭ వ్యలిధ్రస్నీత॥ ౮ వ్యతిధ్రసిషీష్ట-ధ్వం॥ వ్యత్యధ్రసిష్ట-ధ్వం-ధ్వం॥ ౧౦ వ్యత్యధ్రసిష్యత॥

కర్మణి—౧ధ్రస్యతే॥ ౨ దధ్రసే॥ ౩ ధ్రసితా(సే-హే) ౪ ధ్రసిష్యతే ॥ ౫ ధ్రస్యతాం ॥ ౬ అధ్రస్యత ॥ ౭ ధ్రస్యేత । ౮ ధ్రసిషీష్ట-ధ్వం॥ ౯ అధ్రాసి। ౧౦ అధ్రసిష్యత॥

ణౌ కర్తృకర్మణోస్తదంతాత్కృత్సు చ గదతివత్॥ చఙి॥ అదిధ్రసత్-త॥ తథా సన్యఙ్యఙ్లుక్షు చ గదతివత్॥ ౨౨౮॥

కేవలాత్కృత్సు—ధ్రసితవ్యం। ధ్రసనీయం। ధ్రాస్యం। ధ్రసితః। ధ్రసితవాన్। ధ్రస్నన్। ధ్రస్నతీ। ధ్రసిష్యన్। ధ్రసిష్యతీ। ధ్రసిష్యంతీ ధ్రసితుం। ధ్రసితం। ధ్రసనం। ధ్రసిత్వా. విధ్రస్య। ధ్రాసంధ్రాసం। ధ్రసిత్వాధ్రసిత్వా॥

క్లిశూ- విబాధనే। సకర్మకః। వేట్। పరస్మైపదీ

౧క్లిశ్నాతి॥ ౨ చిక్లేశ। చిక్లేశిథ। చిక్లేష్ఠ- చిక్లిశివ. చిక్లిశ్వ। చిక్లిశిమ। చిక్లిశ్మ॥ ౩ క్లేశితా.సి॥ క్లేష్టా-సి॥ ౪ క్లేశిష్యతి। క్లేక్ష్యతి। ౫ క్లిశ్నాతు। క్లిశాన। క్లిశ్నాని। క్లిశ్నావ। ౬ అక్లిశ్నాత్। అక్లిశ్నీతాం। ౭ క్లిశ్నీయాత్॥ ౮ క్లిశ్యాత్॥ ౯ అక్లేశీత్। అక్లిక్షత్॥ ౧౦ అక్లేశిష్యత్। అక్లేక్ష్యత్ ॥ హింసార్థత్వాన్న కర్మవ్యతీహారే తఙ్॥

కర్మణి—౧ క్లిశ్యతే। ౨ చిక్లిశే। చిక్లిశిషే। చిక్లిక్షే। చిక్లిశిధ్వే। చిక్లిడ్ఢ్వే। చిక్లిశివహే। చిక్లిశ్వహే। చిక్లిశిమహే॥ చిక్లిశ్మహే॥ ౩ క్లేశితాసే,హే॥ క్లేష్టా,సే। హే॥ ౪ క్లేశిష్యతే। క్లేక్ష్యతే॥ ౫ క్లిశ్యతాం। ౬ అ

[illegible]ం॥ ౭ ఇష్టీయస్త్ర, [illegible]ం, కుథధాతుః

స్వృణాతి ॥ క్లేశిషీష్ట-ధ్వం॥ క్లిక్షీష్ట-ధ్వం॥౯ అక్లేశి'అక్లేశిషా

షాఽఽద్ధ్యాన్నయాత్తాం॥ ౧౦ అక్లేశిష్యత। అక్లేక్ష్యత॥

ణి సే। వై॥ కవ్య త్యేషిష్యంతాత్క్రుత్సుచ సర్వం కేటతివత్ ॥ చజి॥ అచిక్లిశత్ -త॥ సనీట్పెక్షు కేటతివత్ । ఇడభావె। చిక్లిక్షతీత్యాది॥ మిమిక్షతీత్యాదివత్ ॥ ౩-౨౮-౩-౨౯॥ కృత్సు॥ చిక్లిశితవ్యం। చిక్లేశితవ్యం చిక్లిక్షితవ్యమిత్యాది త్రైరూప్యం । యజియజ్లుకిచతిజ్కృతోఽస్సర్వం కేటతివత్॥ ౨౦॥

కేవలాత్కృత్సు॥ క్లేశితవ్యః। క్లేష్టవ్యః। క్లేశనీయః। క్లేశ్యః। క్లిశితః క్లిష్టః । క్లిశితవాన్। క్లిష్టవాన్ । క్లిశః క్త్వానిష్ఠయోరితీడ్వికల్పః । క్లిశ్నన్। క్లిశ్నతీ। క్లేశిష్యన్। క్లేశిష్యతీ। క్లేశిష్యంతీ। క్లేక్ష్యన్ । క్లేక్ష్యతీ క్లేక్ష్యంతీ । క్లేశితుం । క్లేష్టుం। క్లిశితం । క్లిష్టం । క్లిశిత్వా । క్లిష్ట్వా ॥ ఇట్పక్షే। మృడమృదెత్యాదినాకిత్త్వం। పరిక్లిశ్య। క్లేశంక్లేశం॥క్లిశిత్వా క్లిశిత్వా। క్లిష్ట్వాక్లిష్ట్వా॥

కుథతిదుగణః॥సంశ్లేషణె॥ఇత్యర్థః॥ సంక్లేశనఇత్యేకె॥ సకర్మకః। సేట్। పరస్మైపదీ

౧కుథ్నాతి॥ ౨ చుకోథ। ౩ కోథితా॥౪ కోథిష్యతి॥ ౫ కుథ్నాతు కుథాన। కుథ్నాని॥ ౬ అకుథ్నాత్॥ ౭కుథ్నీయాత్। కుథ్యాత్॥ ౯ అకోథీత్॥ ౧౦ అకోథిష్యత్॥

కర్మవ్యతీహారె—౧వ్యతికుథ్నీతె॥ ౨వ్యతిచుకుథె । ౩ వ్యతికోథితా-స్వే,హె ॥ ౪ వ్యతికోథిష్యతె। ౫ వ్యతికుథ్నీతాం । వ్యతికుథ్నీష్వ॥ వ్యతికుథ్నై॥౬వ్యత్యకుథ్నీత॥౭ వ్యతికుథ్నీత॥ ౮ వ్యతికోథిషీష్ట -ధ్వం। ౯ వ్యత్యకోథిష్ట(ఢ్వం-ధ్వం) ౧౦ వ్యత్యకోథిష్యత॥

కర్మణి—౧కుథ్యతె। ౫ కుథ్యతాం। ౬ అకుథ్యత। ౭ కుథ్యేత॥౯ అకోథీతివిశేషః। శెషంకర్మవ్యతీహారవత్॥

ణౌ కర్తృకర్మణో స్తదంతాత్కృత్సు సన్యజ్యజ్లుకుతిజకృతిచ